

318 e.

MAGYAR KORONA

ORSZÁGAINAK

MEZŐGAZDASÁGI

STATISZTIKÁJA.

V. KÖTET.

III.

94
/e.

A MAGYAR KORONA ORSZÁGAINAK
MEZŐGAZDASÁGI STATISZTIKÁJA.

ÖTÖDIK KÖTET.

VÉGEREDMÉNYEK.

17 GRAFIKAI TERKEPPEL.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIRÁLYI MINISZTER RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI ES KIADJA

A MAGYAR KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

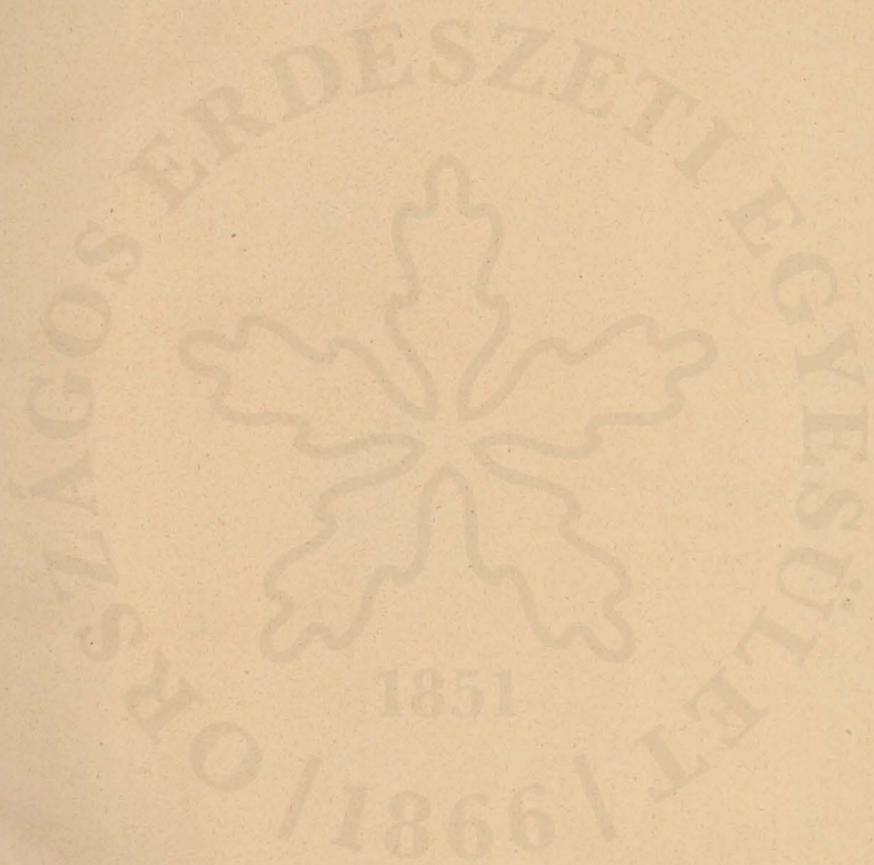
Ára 8 korona.

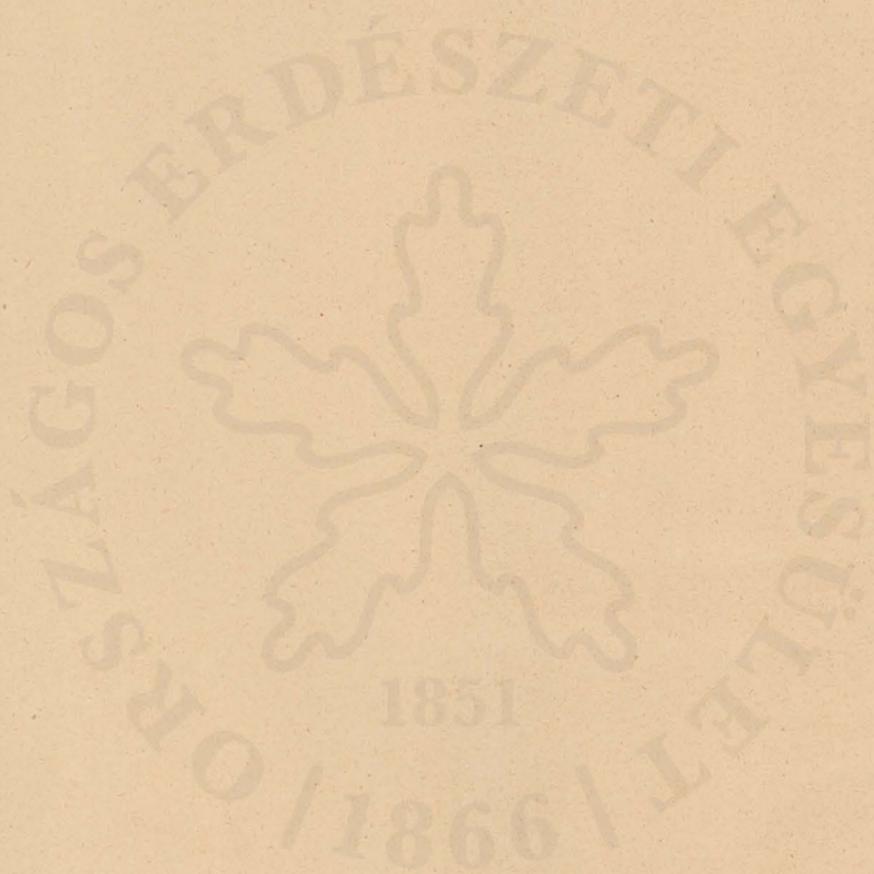
BUDAPEST

PÉSTIKÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

1900.

A MAGYAR KORONA ORSZÁGAINAK

MEZŐGAZDASÁGI STATISZTIKÁJA.

ÖTÖDIK KÖTET.

VÉGEREDMÉNYEK.

17 GRAFIKAI TÉRKÉPPEL.

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA

V/4.
111-

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIRÁLYI MINISZTER RENDELÉSEBŐL

SZERKESZTI ÉS KIADJA

A MAGYAR KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

Ára 8 korona.

A. k. 1412/a

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

1900.

ELŐSZÓ.

Épen öt éve, hogy az 1895. évi VIII. törvényczikk alapján a nagy mezőgazdasági statisztikai összeírás ország-szerte végrehajtott s a korábban oly szűk és fogyatékos magyar agrár-statisztika végtelenül gazdag ősanynagnak jutott birtokába. A nagy statisztikai munkálatot hivatali elődeim tervezték és készítették elő, gyakorlati végrehajtása azonban nekem jutott feladatul s a roppant anyag szakszerű feldolgozását is az én megbízásomból és intencióim szerint teljesítette a magyar kir. központi statisztikai hivatal.

Az összeírás visszament az adatok legközvetlenebb forrásáig s minden egyes gazdaságról külön kérdőív állítattott ki, mely a tudakolt adatok nagy számánál fogva valóságos füzetté nőtte ki magát. Csak a magyar anyaországban több millióra menő füzet töltetett ki, mindenik egy-egy gazdaságnak részletes leírását nyújtva számokban. De ezenkívül minden egyes községről is készült még terjedelmesebb kérdőív, a kevésbbé egyéni természetű adatok közlésére, melyeket a járási kérdőívben foglalt részben még általánosabb jellegű adatok egészítettek ki.

E gazdag adatkinésnek kiaknázása hosszú évek munkája volt; nagy folió kötetek jelentek meg azóta, melyeknek befejezését képezi a jelen ötödik kötet. Nem állíthatom, hogy a roppant anyag teljesen kiaknázott. Olyan az, mint egy felhagyott bányá, melynek gazdag érczartalmú erei a felső szintekben kimerültek ugyan, de a mélyebb rétegekben, költséges berendezéssel, az ércznek újabb és újabb ereit lehetne megnyitni. A mi azonban a törvényhozás által rendelkezésemre bocsátott hitel keretén belül lehetséges volt, az immár rendelkezésre áll.

De nemcsak a jövőre nézve szolgálnak az adatok becses tájékoztatással, a multra nézve örömmel látom bennük eddigi működésem igazolását. Kezdetől fogva határozott törekvésem volt a kisbirtokos-osztály megerősítése. A különféle gazdasági tanfolyamok szervezése, a népi gazdasági előadások létesítése, a minta paraszti gazdaságok felállítása, valamint a szemléleti oktatás egyéb

eszközeinek megadása, jobb vetőmagvak és tenyészállatok kiosztása stb. stb., mind egy czélt szolgálnak: a kisbirtokos gazdasági egyéniségének kifejtését s a kisbirtok productivitásának előmozdítását. A gazdaságok statisztikája meglepőleg igazolja, hogy erre az actióra mily nagy szükség volt, nemcsak socialis szempontból, hanem a nemzeti termelés érdekében is. A magyar anyaországban talált 2,388.482 gazdaság közül 2,364.847 gazdaság törpe- és kiscgazdaság, a gazdaságok összes területének pedig nem kevesebb, mint 52¹¹/₁₀₀-a a törpe- és kiscgazdaságokra esik, sőt külön a szántóföld területének 64³⁶/₁₀₀-a, abszolút számokban kifejezve több mint tizenhárom millió katasztrális hold. E számok minden ékesszólásnál hangosabban hirdetik, hogy mily óriás mértékben lehet hazánk mezőgazdasági termelését fokozni, ha a kisbirtokos-osztályt a gazdasági haladás útjára vezetjük.

A középbirtok megtartásának problémája szintén sokat nyer világosságban az adatok által. Látjuk azokat a veszélyeztetett pontokat, hol a középbirtok fentartása nemcsak nemzeti érdek, hanem mezőgazdasági viszonyaink harmonikus fejlődésének is föltétele. Kell-e még említenem a telepítési actiót, mely sok tekintetben sőtétben tapogatózás lenne a mezőgazdasági statisztikai összeírás által nyújtott adatok nélkül?

E példák már mutatják, mily becses tanulságokat rejtenek magukban a mezőgazdasági statisztika adatai, melyeknek eddig közzétett óriási tömegét nem csekély mértékben gazdagítja a jelen kötet tartalma. E befejező kötet magában foglalja a közös erdők és legelők kimutatását a közös legeletés feltüntetésével. Állattenyésztésünk, főleg népies állattenyésztésünk szempontjából igen becses adatok ezek, mert a közös legelők korábban félreismert, de ma már teljes fontossága szerint méltányolt kérdését világitják meg. E kötet a korlátoltforgalmú birtokokról is gazdag kimutatásokat tartalmaz, melyek bizonyára nem csekély mértékben közre fognak működni, hogy jövőre e fontos közgazdasági és társadalom-politikai kérdés biztos alapon tárgyalassék.

Hasonlóképen ki kell emelnem a jelen kötet tartalmából a házi állatok súlyára és értékére vonatkozó adatokat, különösen az előbbieket. Nagyérdékű kísérlet ez, melynek sikere bizonyára nagy hasznára válik a mezőgazdasági szaktudománynak, sőt az utóbbi csatornán keresztül a gyakorlati életre is termékenyítőleg hathat, mert a takarmányozás és trágyaproduktió helyes megítélésében nyújt becses támpontokat az ország különböző részében. A tehének fejési eredményéről közölt adatok, most, midőn az állattartásnak, különösen a szarvasmarhatenyésztésnek fontossága eddig nem tapasztalt mértékben előtérbe lép s a tejtermékek hasznosítása czéljából a falusi tejszövetkezetek ügye gyors fejlődésnek indul, megbecsülhetetlen tanulságokat nyújtanak. Ép oly fontosságot kell tulajdonitanom a vetőmag mennyiségére vonatkozó adatoknak. Ha évi termésünkben a belfogyasztásra és kivitelre rendelkezésre álló mennyiséget akartuk kiszámítani, eddig mindig egy ismeretlen tényezőbe ütköztünk, a felhasznált vetőmag mennyiségébe. Most végre ebben az irányban is megbízható adatokra támaszkodhatunk, melyek becset még az a körülmény is emeli, hogy az évi termés holdankénti értékét helyesen csak a vetőmag leszámításával határozhatjuk meg.

Örömmel kell továbbá kiemelnem a magyar mezőgazdasági irodalomnak azt a gazdag bibliográfiáját, mely a kötetet bezárja. Méltó büszkeséggel tekinthetünk a nagy szellemi munkára, melyet hazánk a mezőgazdasági szakirodalom terén felmutathat. Összegyűjtve találja itt a kö-

zöntség a régi és új mezőgazdasági és rokon műveknek, a mennyire lehetséges volt, teljes jegyzékét.

Végül a kötet mellékletét képező grafikonokról kívánok pár szóval megemlékezni. Ez ábrák nemcsak a jelen kötetben foglalt adatok illusztrációi, hanem az egész nagy mezőgazdasági mű legfontosabb adatait igyekeznek szemléltető módon bemutatni. Nem akartam mellőzni a statisztikának ezt a hálás eszközét sem, mert a jól konstruált grafikai táblák egy szempillantással áttekintést nyújtanak, kiemelik a leglényegesebb sajátságokat, s az adatok behatóbb tanulmányozására nemcsak ösztönül szolgálnak, hanem egyúttal hasznos katalógusai a tanulmányozónak.

Ezzel átadom a művet a nagyközönség használatának, kívánom, hogy a magyar gazdaosztály minél több hasznot merítsen belőle; de még egy tartozást kell lerónom. A nagy mű befejezésével nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak a törvényhozásnak, mely a szükséges anyagi eszközök engedélyezésével lehetségessé tette e nagy forrásmű létesülését; a hatóságoknak és a nagyközönségnek, mint az adatok készsége és buzgó szolgáltatóinak, végül a magyar kir. központi statisztikai hivatalnak, mely az adatok feldolgozását oly odaadó szeretettel teljesítette.

Budapest, 1900. november havában.

Dr. Darányi Ignác s. k.,
földművelésügyi m. kir. miniszter.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal		Oldal
Előszó	III	26. Unitárius egyházi templomi és lelkesítő birtokok	56
I. Általános jelentés.			
1. A mezőgazdasági statisztikai összeírás főbb eredményei	4*	27. » » tanítói és iskolai birtokok	58
2. Közös erdők, legelők és a közös legeltetés	30*	28. Zsidó hitközségi birtokok	60
3. Korlátolt forgalmú birtokok	36*	29. » » tanítói és iskolai birtokok	62
4. A háziállatok súlya és értéke	54*	30. Állami iskolák birtokai	64
5. A tehének fejési eredménye	75*	31. Községi »	66
6. Vetőmagszükséglet	80*	32. Társulati és magániskolák birtokai	68
7. Grafikai mellékletek	87*	33. Egyletek, testületek, társulatok, részvénytársaságok és vasutak birtokai	70
		34. Hitbizományi birtokok	72
		35. Közbirtonosság és volt urbérek közös birtokai	74
II. Táblás kimutatások.			
I. Közös erdők	2	IV. A házi állatok súlya és értéke:	
II. Közös legelők	4	1. Szarvasmarhák átlagos súlya:	
III. Korlátolt forgalmú birtokok:		a) A kisgazdaságokban	76
1. Kincstári birtokok	6	b) A középgazdaságokban	80
2. Községi, városi és törvényhatósági birtokok	8	c) A nagygazdaságokban	84
3. A vallás- és tanulmányi alap birtokai	10	2. Egyéb háziállatok átlagos súlya:	
4. Különféle alapítványi birtokok	12	a) A kisgazdaságokban	88
5. Róm. kath. érseki és püspöki birtokok	14	b) A középgazdaságokban	90
6. » » káptalanok és papnevelő-intézetek birtokai	16	c) A nagygazdaságokban	92
7. » » apátságok, prépostságok és szerzetes rendek birtokai	18	3. Szarvasmarhák átlagos értéke:	
8. » » templomi és lelkesítő birtokok	20	a) A kisgazdaságokban	94
9. » » kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	22	b) A középgazdaságokban	98
10. Gör. kath. érseki és püspöki birtokok	24	c) A nagygazdaságokban	102
11. » » káptalani birtokok	26	4. Egyéb háziállatok átlagos értéke:	
12. » » szerzetesrendi birtokok	28	a) A kisgazdaságokban	106
13. » » templomi és lelkesítő birtokok	30	b) A középgazdaságokban	110
14. » » kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	32	c) A nagygazdaságokban	114
15. Gör. kel. érseki és püspöki birtokok	34	5. A háziállatok összes súlya	118
16. » » szerzetesrendi birtokok	36	6. A háziállatok összes értéke	122
17. » » templomi és lelkesítő birtokok	38	V. A tehének fejési eredménye:	
18. » » tanítói és iskolai birtokok	40	1. A tehének fejése	126
19. Ágostai egyházi alapok birtokai	42	2. Az összes kifejtett tej	130
20. » » templomi és lelkesítő birtokok	44	VI. Vetőmagszükséglet:	
21. » » tanítói és iskolai birtokok	46	1. Átlagos vetőmagszükséglet holdankint s a sorvető géppel vetett terület aránya	134
22. Református egyházi alapok birtokai	48	2. A kézzel vagy szarvetőgéppel vetett vetőmag mennyisége	138
23. » » templomi és lelkesítő birtokok	50	3. A sorvetőgéppel vetett vetőmag mennyisége	140
24. » » tanítói és iskolai birtokok	52	4. Összes vetőmagszükséglet	142
25. Unitárius egyházi alapok birtokai	54		145
Magyarország mezőgazdasági irodalmának könyvészeti címjegyzéke			

I.

Általános jelentés.

1851

/1866/

1. A mezőgazdasági statisztikai összeírás főbb eredményei.

Most, midőn az 1895. évi VIII. t.-cz. alapján végrehajtott mezőgazdasági statisztikai összeírás alkalmával nyert ősanagy felmérése befejeztetik s az eddig nyilvánosságra hozott eredmények kiegészítésül, egy utolsó kötetbe foglalja, bemutatjuk mindazon adatokat, melyek feldolgozása még lehetők és czélserűnek látszott, a nagyközönség érdekében állónak véljük, ha, mielőtt áttérnénk a jelen kötet táblás részében foglalt adatok ismertetésére, röviden ismétljük azokat a főbb adatokat is, a melyek a megelőző kötetekben foglaltak, hogy így a nyert értékes anyagnak teljes áttekintését nyújtsuk.

Adatgyűjtésünk és adatfeldolgozásunk mindenekelőtt a *területnek művelési ágak szerint való részletezésére* terjedt ki. A mezőgazdasági szempontjából alig van ennél fontosabb momentum, mert az egész termelés iránya és nagysága szoros összefüggésben van a különböző kultúrák terfoglalásával. A különböző művelési ágak által elfoglalt területek megállapításánál is abból az általános követelt elvből indultunk ki, hogy lehetőleg az adatgyűjtés egységeink, az egyes gazdaságoknak *összességével* konstruáljuk meg

mezőgazdaságunknak egész képét. A művelési ágaknak is tehát a jelen mezőgazdasági statisztikai nagy forrásmű első kötetében bemutatott eredményét úgy állítottuk össze, hogy az egyes gazdaságokról kitöltött kérdőívekből vontuk ki a területre és a területnek művelési ágak szerint való megosztására vonatkozó adatokat. Utczákrol, terekről s általában azokról a területekről, melyek a mezőgazdasági termeléssel legkisebb vonatkozásban sincsenek, kérdőívek nem állítottak ki és így a gazdasági művelés alatt nem álló területek itt kimutatott nagysága némileg alatta maradt a valóságnak, ez eltérés azonban, ha az adatok végeredményét összehasonlítjuk a földadó-kataszter munkálatai alkalmával megállapított összes területtel, oly csekély, hogy jóformán azt mondhatjuk, hogy a mezőgazdasági statisztikai összeírás által nyert adatok is az egész területre kiterjednek.

Törvényhatóságokint abszolút számokban és százalékokban a *területnek művelési ágak szerint való megosztását* a következő táblázatunk mutatjuk be:

Föld szám	Országrés, törvényhatóság	Terület művelési ágak szerint								Számföld	Kert	Rét	Beültetett		Nem termő					
		szántóföld	kert	rét	beültetett	legelő	erdő	nádás	nem termő				összesen	szőlő		Legelő				
					szőlő												Erdő			
katasztrális hold																				
az összes terület százalékában																				
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.	141.973	1.859	34.200	—	—	45.774	113.087	5	11.202	348.700	40.72	0.86	0.86	—	13.19	32.08	—	3.21	
2	Bars »	206.964	6.368	42.403	1.975	1.285	29.676	166.149	62	17.011	471.893	43.98	1.28	8.78	0.48	0.27	6.29	35.71	0.61	3.08
3	Eastergom vm.	108.110	1.013	7.498	2.585	2.429	16.504	35.789	320	11.588	186.409	58.09	0.96	4.78	1.79	1.29	8.18	19.28	0.17	6.22
4	Hont »	181.850	6.534	40.124	2.108	3.527	47.498	138.743	34	20.231	440.734	41.27	1.48	0.28	0.28	0.28	0.28	31.48	—	4.29
	Selm.-és Héhal. t. h. v.	1.535	695	3.534	1	—	1.332	7.588	—	493	15.178	10.11	4.98	23.28	—	—	8.78	50.08	—	3.29
	együtt	183.395	7.229	43.658	3.199	3.527	48.830	194.331	34	30.734	455.917	40.29	0.98	0.28	0.48	0.77	10.71	32.19	—	4.70
5	Liptó vm.	63.198	1.767	40.602	—	—	60.027	194.121	14	16.923	385.622	16.28	0.68	10.82	—	—	17.98	37.99	—	4.28
6	Nógrád vm.	304.226	9.000	64.551	1.049	4.384	99.037	109.742	892	30.576	713.517	42.04	1.37	0.18	0.18	0.11	13.88	22.48	0.12	4.29
7	Nyitra »	533.030	15.503	62.894	6.121	1.013	76.291	214.358	358	43.596	953.164	55.92	1.63	0.76	0.41	0.11	8.98	22.48	0.04	4.59
8	Pozsony vm.	429.000	7.332	52.483	6.989	907	49.725	151.017	1.232	42.816	741.201	57.88	0.98	0.28	0.28	0.08	6.71	20.27	0.17	5.78
	Pozsony t. h. v.	4.349	1.033	2.93	1.210	44	234	4.225	10	12	11.410	38.12	0.28	2.27	10.98	0.28	2.27	37.98	0.09	0.11
	együtt	433.319	8.365	62.776	8.199	657	49.959	155.342	1.242	42.828	753.611	57.78	1.11	0.76	0.09	0.09	6.64	30.68	0.16	5.09
9	Trencsén vm.	264.710	8.654	35.015	49	57	153.751	267.151	92	44.275	773.754	34.21	1.12	4.38	—	0.01	19.87	34.68	0.11	5.72
10	Turóc »	53.786	1.145	16.849	4	6	23.942	92.630	10	6.485	194.857	27.00	0.88	8.28	—	—	12.28	47.94	—	3.29
11	Zólyom »	77.902	3.721	69.739	18	6	42.470	258.550	—	11.541	463.947	10.79	0.09	0.09	—	—	3.08	55.79	—	2.48
	Összesen	2.870.609	65.284	470.155	29.199	13.858	655.261	1.843.747	3.029	256.749	5.700.391	41.29	1.19	0.28	0.28	0.28	11.08	32.28	0.05	4.70
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.	438.630	16.682	76.848	21.243	17.927	107.833	142.327	9.329	54.743	885.569	49.94	1.88	8.28	2.46	2.09	12.18	10.08	1.08	6.18
	Pécs t. h. v.	2.690	200	1.558	310	1.920	583	4.281	2	641	12.245	21.72	12.72	—	—	—	3.08	15.08	—	0.92
	együtt	441.320	16.772	78.406	21.553	19.947	108.416	146.608	9.331	65.384	897.807	49.19	1.88	8.28	2.46	2.09	12.18	10.08	1.08	6.11
2	Féjér vm.	443.301	8.213	41.958	7.637	3.271	89.886	61.620	3.701	33.186	692.333	49.00	1.19	0.28	1.19	0.11	12.27	3.88	0.83	4.79
	Sz.-Fajvár t. h. v.	13.657	342	2.290	522	25	2.469	38	12	1.346	20.539	95.94	1.16	10.08	—	—	11.99	0.18	0.08	6.49
	együtt	457.078	8.555	44.248	8.159	3.296	92.355	61.658	3.713	34.532	713.672	50.19	0.28	1.19	0.11	0.11	12.27	3.88	0.83	4.79
3	Győr vm.	153.090	2.051	25.108	3.759	1.484	32.234	19.636	1.513	17.663	256.948	59.98	1.19	0.28	0.11	0.11	12.24	7.64	0.09	6.07
	Győr t. h. v.	4.250	125	900	3	—	1.494	11	—	283	7.126	50.66	1.21	13.41	0.94	—	20.97	0.18	—	3.27
	együtt	157.340	3.076	26.108	3.762	1.484	33.728	19.647	1.513	17.946	264.074	59.38	1.19	0.28	0.11	0.11	12.24	7.64	0.09	6.07

Folyó szám	Országos, törvényhatóság	Terület miveltési ágak szerint										Számföld	Kert	Rét	Beültetett szőlő	Parlag	legelő	erdő	nádás	nem termő	összesen	az összes terület százalékában									
		szántóföld	kert	rét	beültetett szőlő	parlag	legelő	erdő	nádás	nem termő	összesen											Kert	Rét	Beültetett szőlő	Parlag	Legelő	Erdő	Nádás	Nem termő		
		katasztrális hold																													
4	Komárom vm. Komárom t. h. v. együtt	281.417 1.573	3.520 205	52.400 141	4.449 121	2.000 1.355	46.522 197	64.261 197	4.679 1.463	23.748 3.223	485.050 5.293	58	0,76	0,96	2,27	27,27	25,4	3,78	1,06	0,76	0,96	13,24	0,96	5,71	27,47						
5	Moson vm. Somogy » Sopron » Sopron t. h. v. együtt	191.706 578.241 285.490 6.044	1.708 10.944 5.963 383	51.000 98.358 44.444	3.204 18.792 8.296	326 4.955	31.273 113.659	18.270 238.419	2.122 5.251	48.547 89.027	349.514 1.159.248	54	0,76	0,96	0,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96					
8	Tolna vm. Vas » Veszprém vm. Zala » Összesen	370.013 47.234 841.912 388.329	6.342 11.640 7.240	44.628 95.186 11.406	12.732 6.978	12.142 1.254	69.832 66.172	51.791 290.908	2.324 10.379	23.894 35.759	600.014 956.441	62	0,96	1,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96					
III.	Duna-Tisza köze.																														
1	Bács-Bodrog vm. Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Ujvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt	1.131.138 117.075 114.204 21.274 42.091	12.282 283 480	65.224 199	15.870 900	2.096 14	131.691 987	73.264 223	16.821 12	83.890 250	1.532.285 14.572	73	0,96	1,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96					
2	Csongrád vm. H.-M.-Vásárh. t. h. v. Szeged t. h. v. együtt	199.476 99.821 68.308	1.372 585	37.848 3.417	8.039 1.253	2.509 237	167.748 13.782	84.066 58	92.682 30	1.792.609 122.290	77	0,96	1,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
3	Heves vm. J.-N.-Kun-Szolnok vm. Pest-Pilis-Solt-Ki-K. » Budapest sz. főváros Kecskemét t. h. v. együtt	331.241 592.940 1.096.240 15.401 80.393	7.521 6.420 15.084	55.126 72.711	3.261 7.402	1.965 3.584	118.668 163.827	143.262 5.053	23.837 2.847	60.946 47.883	649.946 902.421	65	0,96	1,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96					
4	Összesen	3.804.300	49.195	490.794	97.277	16.479	954.263	431.078	85.286	328.438	6.290.110	61	0,79	7,96	1,96	0,26	15,42	6,96	0,94	5,27											
IV.	Tisza jobb partja.																														
1	Abauj-Torna vm. Kassa t. h. v. együtt	238.384 5.304	9.074 448	40.703 778	204 22	2.218 803	52.550 8.130	195.937 965	10	18.599 15.884	558.878 33.258	42	0,96	1,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
2	Bereg vm. Borsod » Gömör » Sáros » Szepes » Ung » Zemplén vm. Összesen	194.407 284.073 190.834 256.590 200.001 151.401 425.841	11.052 10.803 8.367 11.135 3.286 11.631 15.810	78.271 54.706 80.404	1.109 1.267	2.455 2.498	78.822 86.060	325.333 161.947	285 10.440	33.722 28.228	645.448 628.525	30	1,19	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96					
3	Hajdú vm. Debreczen t. h. v. együtt	234.179 74.405	1.525 250	36.095 16.010	3.502 768	9.259 7	102.946 16.709	13.044 1.002	31.171 6.415	17.554 163.418	6.063 54.524	69.685	1,85	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
4	Máramaros vm. Szabolcs » Szatmár » N.-Német t. h. v. együtt	183.574 511.006 472.352	5.808 6.905	303.251 69.005	4.153 5.125	1.957 1.319	87.693 214.040	10.821 41.373	2.092 10.347	33.119 73.386	635.319 800.713	71	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
5	Szilágy vm. Ugocsa » Összesen	271.493 93.015	12.331 8.841	50.930 30.689	5.147 2.621	2.547 1.390	168.767 133.892	319.575 45.703	364 2.925	42.218 208.568	1.033.254 1.748.288	41	1,05	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
VI.	Tisza-Maros szőke.																														
1	Árad vm. Árad t. h. v. együtt	428.555 12.756	17.051 500	40.930 1.766	5.147 83	2.547 244	168.767 2.230	319.575 106	364	42.218 19.716	1.033.254 16.476	41	1,05	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
2	Csanád vm. Kráss-Szénföld vm. Temes vm. Temesvár t. h. v. Versecz t. h. v. együtt	247.878 354.116 735.253	3.479 63.205	6.683 156.531	5.320 1.457	1.439 9.875	149.796 276.503	3.793 984.690	3.060 1.830	13.729 78.087	267.559 1.919.243	83	1,17	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
3	Torontál vm. Pancsova t. h. v. együtt	1.227.013 12.161	18.461 797	102.513 68	11.897 89	5.854 165	247.093 3.887	17.279 78	3.814 2.068	89.215 19.486	1.723.729 14.822	17	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						
Összesen	3.044.957	182.842	424.014	25.255	22.700	872.209	1.459.718	7.034	302.135	6.290.954	48	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96						

A művelési ágak között, tekintve a terület nagyságát, harmadik helyen a *legelő* áll, mely az egész Magyarbirodalomban az összes területnek 13¹⁶/₁₀₀-át foglalja el. Ha panaszokdhatnak az erdők pusztulása ellen, még sokkal jogosabb a panasz, mely a legelők feltörése miatt, különösen újban, folhangzik. A mult században és e század első felében, míg a vasutak a nyugati fogasútz országokkal a forgalmat könnyűvé nem tették, mezőgazdasági terményeink kivétele már csak a kedvezőtlen közlekedés miatt is igen nehéz volt. Különösen gabonánk nem bírta meg a szállítási költséget, legfeljebb csak azon vidékek gabonája, melyeknek az olesó vizi út már akkor hozzáférhetővé tette a nyugati piacokat. Gabona helyett előnyösebb volt a lábon hajtott jószágot vinni ki külföldre, vagy pedig a kisebb tőrfogata, illetve súly mellett sokszorta nagyobb értéket képviselő gyapjút. Minthogy gyér népességünk és csekély belső fogasútzai képességünk mellett a belföldi szükséglet is csak nagyon korlátolt mennyiségű gabonát tudott magába felvenni, a gabona-termesztés nem volt jövedelmező, nagyon is másodszor került, az első helyet az állattenyésztés s ennek haszna foglalta el. Az állattartás, mely egészen külterjes volt, nagy kiterjedést legelőket tett nélkülözhetlené, hazánk területének tehát, s éppen a legtermékenyebb vidékeknek, legnagyobb részét beláthatatlan legelők foglalták el. A mint azonban a vasutak kiépítése megnyitotta ter.ryneink számára a külföldi piacokat és az aránylag magas gabonárak szép jövedelmet biztosítottak gaz láirnak, nyakra-főre kezdtek feltörni az addig szűz földeket és a legelő mind szűkebb tére szorult össze, állattenyésztésünk nagy hátrányára. Különösen a népies állattenyésztés szenvedett sokat a legelők feltörése következtében; a közép- és nagy birtoknál inkább csak a juhtartás megszorítását vonta maga után, melyre a gyapjúárak folytonos csökkenése is rászorította a gazdákat.

A legelő után a rét, vagyis a természetes kaszáló foglalja el a legnagyobb területet, az egész Magyarbirodalomban 5⁷/₁₀ millió kataszteri holdat, az összes területnek 10²¹/₁₀₀-át. A rétnél ugyanazt az esőkenést látjuk, melyet a legelőnél említettünk, az 1851. évi földadó-ideiglen a rétet és kertet összefoglalva mutatta ugyan ki, de ez összefoglaló adatokból is elég biztos következtetést vonhatunk a rét területének jelentékeny hátrátszórására, 1851-ben a kert és rét együttes területe 7,067.110 katasztrális holdat, a több mint fél millió hold csökkenés kizárólag a rét rovására írható, sőt ennél még jóval több, minthogy a kerterület az idő alatt tetemesen növekedett. A rétek feltörése ugyan részben szintén összefügg a szentermelés túszágos kiterjesztésével, de még sem esik egészen ugyanazon szempont alá, mint a legelő feltörése. A rét job becse állandóan megmaradt és csak a szárazabb, kevés zénát, sarjút pedig épen nem termő réteket törték fel. A mennyiben az ily szárazabb rétek feltöréséből származó hiányt mesterséges takarmánnyal igyekeztek pótolni, az eljárást kárhoztatni sem lehet, sőt határozott előnyére vált állattartásunknak, mert ugyanazon a területen sokkal több és értékesebb mesterséges takarmányt lehetett termeszteni, mint természetes füvet. A rét százalékos aránya tekintetében az anyaország és a társországok között lényeges eltérést nem látunk, a Dráván innen 10¹⁰/₁₀₀ esik a rétre, a Dráván túl 10²²/₁₀₀o. Az anyaország egyes részei között már sokkal nagyobb az eltérés, rétekből leggazdagabb Erdély, hol 15¹³/₁₀₀-át foglalják el az összes területnek, különösengyeblen a Tisza-Maros szöge, hol csak 6⁷/₁₀₀-ot. Különösen egyes vármegyék mutatnak rendkívül alacsony arányszámot, Esztergomgyeblen csak 4⁰/₁₀₀, Bácsmegeblen 4²/₁₀₀, Sárosmegeblen 5⁰/₁₀₀, Aradmegeblen 4⁷/₁₀₀ esik a rétre, ellenben magas átlagszámot a következő vármegyék tünnek ki: Alsó-Fehér (17⁰/₁₀₀), Nagy-Küküllő (17⁴/₁₀₀), Torda-Aranyos (17⁰/₁₀₀), Fogaras (17⁰/₁₀₀), Máramaros (18⁰/₁₀₀), Udvarhely (18²/₁₀₀) és Csikmege (22⁴/₁₀₀).

Azert 1²⁸/₁₀₀-át teszi a területnek, a Dráván innen és túl állg pár tized részét ugyanazt az arányszámot látnak. A dolog természeté szerint a kert főleg a városi törvényhatóságokban foglalja el a területnek tekintélyesebb részét, Zágrábnan 9²/₁₀₀, Pozsonyban 9⁰/₁₀₀, Budapesten 8⁷/₁₀₀, Temesváron 7²/₁₀₀, Nagyváradon 6²/₁₀₀-át. A kertek rendeltetésük szerint nagyon különbözök, lehetnek föld-

segés, gyümölcsös, díszkertek stb. E minőségüket azonban adatgyűjtésünk meg nem különböztette, de meg sem is különböztethette, már csak azért sem, mert ugyanaz a kert egyszerre több célra is szolgálhat. Kimutatta ellenben a házikertekben talált luczernások és egyéb mesterséges kaszálók, takarmányrépa és egyéb takarmánynövények területét.

A mezőgazdasági statisztikák összeírás a *szőlőterületek* két csoportba foglalja jgyeztet fel, külön a beültetett és külön a kispusztult és parlagon álló területet. Ezt az eljárást a phylloxera pusztítása tette szükségessé, mely szőlőművelésünk jóformán alapjában ingatta meg. Mielőtt a felvétel történt, akkor már megindult ugyan a baj ellen való erősebb védekezés, nemcsak a phylloxera-mentes homok területek beültetése által, hanem az elpusztult hegyi szőlők rekonstruálásával is, de akkor még a határozottan kedvező fordulat nem következett be, a kispusztult szőlőterületek túlnyomó része koporán állt. Ez tette szükségessé, hogy adatgyűjtésünk, mely tulajdonképen a tényleges állapotok kiderítésére törekedett, ne elégedjék meg a még szőlőborított területek kitűntetésével, hanem jegyezze föl azokat is, melyekről a szőlő kispusztult, de a melyek más művelési ággá nem alakították át s így tulajdonképen a nem termő területek lettek volna foglalandók.

Az egész Magyarbirodalomban adatgyűjtésünk szerint 385.730 katasztrális hold beültetett szőlő állott fenn és 190.703 hold kispusztult parlag terület. Az anyaországban valamivel magasabb volt a beültetett, Horvát-Szalvonszörögökben jóval erősebb az elpusztult szőlő területi aránya. Az egyes vármegyékre terjeszkedve ki, a Dráván túl Varasdmegeblen 4.554 hold beültetett szőlővel 8.492 hold elpusztult terület állt szemben, Zágrábmegeblen 6.335 holddál 10.857 hold parlag terület. De a magyar anyaországban is voltak vármegyék, hol a parlag terület erősen meghaladta a még beültetve volt területet, Beregmegeblen 1.199 hold beültetett területtel 2.455 hold kispusztult terület állt szemben, Borsodmegeblen 1.507-tel 2.498, Zemplénben 2.773-al 6.596, Biharban 4.584-el 5.571, Temesben 4.190-el 9.075, sőt Szilágy vármégyében, mely vármégyének szőlőművelése majdnem egészen tönkrement, 578 hold beültetett szőlő mellett 7.942 hold kispusztult parlag terület találtató. Azóta javult a helyzet, de a phylloxeravész okozta veszteségek még távolról sincsenek pótolva.

A nádas csak igen kis töredékét teszi a területnek, az anyaországban 0²/₁₀₀, Horvát-Szalvonszörögökben 0⁸/₁₀₀-át. Már a földadó kataszter becselése mutatja, hogy e kultura jövedelmezősége alig áll a szántóföldé mögött. A jó nádas becset kívált azokban a vidékekben hol az épületek általában naddal fedik, mindenki ismeri. A nádasoknak csak az a hátrányok, hogy rendszeren a belvíznek szöknek kiserői és így bizonyos fokig a magasabb kultúrával ellentétben állanak.

A hét művelési ág közül öt csak egyféle terményt szolgáltat, kettő azonban a szántóföld és a kert a természetett növények nagy változatosságával tünik ki. E két művelési ág abban is különbözik a többitől, hogy míg a többi zusammaból ideig, néha évszázadokon keresztül ugyanannak a terménynek előállítására szolgál, addig a szántóföldön és részben a kertben is a különböző termények egymást váltják. A kert a mezőgazdasági termelés szempontjából nem oly fontos, hogy a rajta termesztett növények sokfélesége által elfoglalt területet külön statisztikai felvétel tárgyává kellene tenni, másrészt pedig épen a terményeknek nagy változatossága és többnyire igen kis területe szorítkozása e felvétel igen nehézzé, jóformán lehetetlenné teszi. Nem úgy van ez a szántófölddel. Ez a művelési ág, mely a mezőgazdasági termékeknek legnagyobb tömegét és legbecsebb részét nyújtja, úgy fontosságánál, mint az egyes termények által elfoglalt terület nagyságánál fogva feltétlenül megkívánja, hogy a rajta termesztett növények által elfoglalt területet külön-külön, lehető pontosan számbavegyük s igyekezzünk a termésredményeket is lehető hűséggel megállapítani. Az idevágó adatok a nagy forrásmű második kötetében tetteket közléti törvényhatóságok szerint részletezve, az alkalmatlan elégnék tartjuk országgrészték szerint mutatni be a *különböz termények által elfoglalt terület nagyságát*, valamint azokat az arányszámokat, hogy a különböző termények mily részt nyerneek az összes bevetett területből:

A termény megnevezése		Bevetett terület 1896-ban katasztrális holdakban									Az egyes termények területe az összes bevetett terület százalékaiban												
		a Duna bal partján	a Duna jobb partján	a Duna-Tisza köze	a Tisza jobb partján	a Tisza bal partján	a Tisza-Maros szög	Erdély-ben	Magyarország-ban	Horvát-Szlovák-országban	a Magyar-birodalomban	a Duna bal partján	a Duna jobb partján	a Duna-Tisza köze	a Tisza jobb partján	a Tisza bal partján	a Tisza-Maros szög	Erdély-ben	Magyarország-ban	Horvát-Szlovák-országban	a Magyar-birodalomban		
muhar	magnak . . .	604	1.505	1.900	27	113	5.324	11	9.583	296	9.878	0,04	0,04	0,06	0,02	0,04	0,06	0,12	0,06	0,02	0,06	0,14	0,22
	takarmányak együtt . . .	7.244	13.806	12.619	176	860	10.013	81	54.501	2.544	57.135	0,09	0,13	0,26	0,02	0,08	0,26	0,02	0,08	0,02	0,08	0,14	0,22
esibihar	magnak . . .	8.640	15.401	14.538	203	973	24.337	92	64.174	2.838	67.012	0,13	0,23	0,16	0,04	0,18	0,13	0,08	0,16	0,04	0,16	0,17	0,25
	takarmányak együtt . . .	14	111	—	—	14	10	—	1	151	—	151	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
mustár	magnak . . .	57	633	115	12	42	22	—	881	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	takarmányak együtt . . .	77	744	119	12	56	32	—	1.031	0,00	1.031	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
összesen		213.607	462.608	223.709	189.539	219.822	142.369	141.182	1.542.808	150.833	1.693.733	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Zöldségfélék:																							
uborka		564	452	1.696	150	510	675	729	4.675	—	4.675	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	—	0,00
vöröshagyma		501	791	1.837	183	1.283	3.077	1.401	9.038	7.088	15.146	0,02	0,02	0,06	0,01	0,03	0,07	0,11	0,09	0,06	0,08	0,13	0,08
fokhagyma		197	473	1.000	60	385	784	306	3.214	—	3.214	0,01	0,01	0,03	0,00	0,06	0,08	0,02	0,06	0,02	0,06	—	0,00
más hagymafélék		30	36	46	7	63	55	121	306	—	306	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	—	0,00
fejes káposzta		17.102	8.207	5.578	8.091	5.901	5.522	8.373	58.566	27.241	85.807	0,08	0,03	0,16	0,01	0,12	0,19	0,13	0,12	0,09	0,12	0,19	0,12
kelkáposzta		99	317	291	30	85	104	85	1.015	—	1.015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	—	0,00
máskéfé káposzta		178	65	91	294	305	47	184	3.100	—	1.160	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	—	0,00
egyéb zöldségfélék		1.597	1.815	3.594	873	1.936	1.483	2.051	13.349	—	13.349	0,06	0,06	0,10	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
torma		28	74	77	56	22	55	29	341	—	341	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	—	0,00
összesen		20.296	12.320	14.118	9.746	10.170	11.802	13.296	91.744	34.329	126.073	1,00	0,94	0,91	0,93	0,93	0,91	0,92	0,91	1,00	0,91	1,00	0,92
Főösszeg		2.621.181	3.558.609	3.426.049	1.579.071	2.600.890	2.962.325	2.045.681	18.128.226	2.068.140	20.214.366	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Az abszolút számok is érdekesek. Láthatni belőlük, hogy a kenyérbiztosítást a Magyarbiodalomban több, mint nyolc millió katasztrális holdat foglalnak el, melyből magára a búzára közel hat millió hold esik. A kenyérbiztosítást után a kapás növények következnek 5^{1/2} millió katasztrális holddal, a nem a kenyérbiztosításhoz tartozó gabonafélék 3^{1/2} millió holdra terjednek, míg sorban közvetlenül ezek után következő takarmánynövények csak 1^{1/2} millió katasztrális holdat foglalnak el. A kereskedelmi növények még aránytalanul kisebb területre szorítkoznak, nem foglalnak el többet 328.585 kat. holdnál. A hüvelyesek (borsó, bab, lencse) területe mindössze csak 81.302 kat. holdat tesz, nem szabad azonban felelőnk, hogy a babot túlnyomólag nem mint fő-, hanem mint melékterményt művelik. A hüvelyeseknél nagyobb a zöldségfélék területe, 126.073 hold, miből maga a fejes káposzta 85.807 kat. holdat foglal el.

Érdekes az országárszek szerinti megoszlás is, a búza-területnek közel fele két országárszra esik, a Tisza-Maros szögére és a Duna-Tisza közeire, e két alföldi országárszra kívül nagy részét még a búza művelése a Duna jobbpartján, valamint a Tisza balpartján is, mely utóbbi országárszhoz szintén több alföldi búza-termő megye tartozik. A rozsterület legnagyobb a Duna jobbpartján, árpával ellenben a Duna balpartján van a legnagyobb terület bevetve, a tengeri részt az alföldi megyéknek, részint a keleti vármegyéknek növénye, míg burgonyát a felvidéki természet legnagyobb mértékben. A kereskedelmi növények legnagyobb abszolút területét a Tisza balpartján, a takarmánynövényekét pedig a Duna jobbpartján, e kulturailag talán legelőrehaladottabb országárszban találjuk.

Az abszolút számoknál azonban sokkal világosabb képen mutatják a különböző termények terfoglalását azok az arányszámok, melyek az összes vetésterületnek az egyes termények között való megoszlását tüntetik fel. Valamennyi termény között legnagyobb tért foglal el a búza, de csak a magyar anyaországban, itt több, mint 30%-a a bevetett területnek búzára esik, míg ellenben Horvát-Szlovákországban csak 20%-a, ezzel megfordítva a tengeri a magyar anyaországban foglal el 20%-ot, Horvát-Szlovákországban pedig 31%-ot. A búza a bevetett területből legnagyobb részt Temes és Torontál vármegyéknek foglal el, mindkét vármegyében annak több, mint 40%-át, de vannak ezenkívül még más vármegyék is 40%-ot meghaladó búzaterülettel. Természetesen ez valamennyien az alföldi vármegyék sorából kerülnek ki, ilyen Bács, Heves,

Békes, Arad és Csanád vármegye. Országárszra tekintve a Tisza-Maros szögé al legelő 46%-a, a Duna-Tisza köze, mely második helyre sorakozik, már csak 34%-al szerepel.

A rozsa a Duna két partján és a Tisza jobb partján foglalja el a legtekintélyesebb részt. Ha az egyes vármegyéket tekintjük, Csík megye al legelő 36%-a, azután következnek 20—30%-ot között mozogva Szabolcs, Pest, Zala, Vas, Fogaras, Turóc és Belovár-Kőrös. Némely alföldi vármegyében ellenben alig természetek rozsoz, Torontálnál például csak 0%-ra szorítkozik az összes bevetett területnek.

Az árpa nem marad távol a rozsterülettől, kivált a magyar anyaországban, mert míg a rozsa 10%-ot al foglalja el az összes bevetett területnek, az árpa 9%-ot. Horvát-Szlovákországban már sokkal jelentékenyebb a különbség, ott rozsoz is aránytalanul kevesebbet természetnek ugyan, de még sokkal kevesebb árpát. Az árpa, a mint már az abszolút számoknál is emeltük, a Duna balparti megyék speciális terménye; innen kerül ki legnagyobb része annak az értékes sorállomány, mely kiviteli forgalmunkban oly kiváló szerepet játszik. Árpából a Duna bal partján nagyobb terület van bevetve, mint akár rozssal, akár búzával, ott ez a termény az összes bevetett területnek 23%-ot foglalja el; második helyen a másik felvidéki országársz a Tisza jobb partja áll 14%-al, csak harmadik helyre szorult a Duna jobb partja, hol pedig némely megyében az árpatermészt szintén jelentékeny szerepet játszik. A minimumot a keleti országárszra mutatják, a Tisza-Maros szögében al területnek árpával csak 3%, Erdélyben csak 3%-a volt bevetve. Valamennyi vármegye közül Nyitraiban foglal el az árpa legnagyobb területet, az összes vetéseknek 28%-ot, azután következnek a felvidéki vármegyék sorából Bars, Pozsony, Trencsén, Liptó, Esztergom, Szepes vármegyék 20%-ot jóval meghaladó arányszámmal; de a felvidéki vármegyéknek közül van egy pár vármegye más országárszra is, hol az árpaterület meghaladja a 20%-ot, Moson megyében az árpa a bevetett területnek 27%, Brassó megyében pedig 27%-ot al foglalja el, így tehát, ha az ország összes vármegyét tekintjük, e két vármegye közvetlenül Nyitra után sorakozik.

A zabterület nem áll távol az árpától, sőt Horvát-Szlovákországban meg is haladja azt. Az egész Magyarbiodalomban 9%-ot esik a zabterületre, legelői a két felvidéki országársz és Erdély al, a Tisza jobbpartja 16%, Erdély 12-17, a Duna balpartja pedig 11%-al. A zab tehát főleg a hegyesebb, hűvösebb vidékek

jellemző terménye, de van alföldi vármegye is, hol a zabot szintén nagy mértékben termesztik, ez Bácsmege, hol zabbal 107.806 katasztrális hold bevetve, az összes vetési területnek 15¹⁰⁰/₁₀₀-a. E százezer arányán azonban sokkal magasabbakat is látunk, így Árva megyében a zab 48¹⁰⁰/₁₀₀, Máramaros megyében 32¹⁰⁰/₁₀₀-át foglalja el a bevetett területnek, a következő vármegyékben is a zabterület meghaladta a 20¹⁰⁰/₁₀₀-ot, sőt némelyikében a 30¹⁰⁰/₁₀₀-ot is megközelíti, úgy mint Lipó, Zólyom, Gömör, Sáros, Szepes, Beszterce-Naszód és Csík vármegyékben.

Mellőzve a kevésbé fontos gabonaműveket, a kapásnövények sorában a szemes tengeri válik ki, mely területének nagyságával közvetlenül a búza után sorakozik. Emellettük, hogy Horvát-Szlavonországokban a tengeri jóval kiterjedebb mértékben művelik, mint a magyar anyaországban; vannak azonban az anyaországban is országrészek, melyekben a tengeri termesztése még Horvát-Szlavonországok arányát is meghaladja, ide tartozik a délkeleti s keleti országrészek, a Tisza-Maros szöge és Erdély, előbbiben 33¹⁰⁰/₁₀₀, utóbbiban 34¹⁰⁰/₁₀₀-át foglalva el a bevetett területnek. Egyes vármegyékben roppant nagy a tengerterület aránya, Varasdombjében 53¹⁰⁰/₁₀₀-a maximumot jelzi, de van számos megyénk, hol a 40¹⁰⁰/₁₀₀-ot szintén meghaladja, ezek Krassó-Szörény, Alsó-Fehér, Hunyad, Kis-Küküllő, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka és Zágrábmegye.

A burgonya már csak 4¹⁰⁰/₁₀₀-át foglalja el az egész Magyarbiodalomban a bevetett területnek, termesztése a Dráván túl valamivel kiterjedtebb, mint a Dráván innen. Legelő a két felvidéki országrész áll: a Duna balpartja 9¹⁰⁰/₁₀₀ és a Tisza jobbjartja 10¹⁰⁰/₁₀₀-al. Legkevesebbé termesztik ezt a hasznos növényt a Tisza-Maros szögének gazdag televény földjében, ott csak 0¹⁰⁰/₁₀₀-ot foglal el a burgonya. Más országrészhöz tartozó alföldi vármegyékben is látnunk hasonló vagy még alacsonyabb arányszámokat, így például Békés megyében mindössze csak 0¹⁰⁰/₁₀₀-át teszi a burgonya a bevetett területnek.

Bármennyire is emelkedett a cukorrépa fottossága újabb

időben, új czukoryárák állítása és már léteznek üzemének kiterjesztése folytán, de még mindig kis részére szorítottak a bevetett területnek. Azt természetesen nem is lehet várni, hogy ez az oly sok munkáskezet igénylő termény más extenzivebb művelést kívánó növényekkel versenyezzen terület dolgában. Egyes vármegyékben azonban már most is tekintélyes részt foglal el a területből; így például Nyitraiban 5¹⁰⁰/₁₀₀, Sopronban 5¹⁰⁰/₁₀₀, Brassóban 5¹⁰⁰/₁₀₀, Barsban 3¹⁰⁰/₁₀₀, Pozsonyban 3¹⁰⁰/₁₀₀-át a bevetett területnek.

Közel kéttakora területen művelik a takarmányrépát, ezt az állattenyésztésünk szempontjából rendkívül fontos takarmánynövényt, mint a cukorrépa, de az összes területnek a Magyarbiodalomban ez is csak 1¹⁰⁰/₁₀₀-át foglalja el. Legkiterjedtebb mértékben művelik a Duna jobbjartján, de jelentékeny tért foglal el az ország minden részében, kivéve a Maros-Tisza szögét, Erdélyt s Horvát-Szlavonországokat.

A takarmánynövények közül, melyek közé statisztikánk csak a szántóföldön termesztett szalaktakarmányféléket sorozza, a lőhere, luczerna és búkkönyfélék birnak legnagyobb fottossággal. Ma már valamennyi az országnak minden részében el van terjedve, mindazáltal vidékenként jellemző különbségeket látunk, így például, hogy a lőhere főleg a csapadékos gazdagabb hegyes vidékeken és a dunántúli dombvidékeken természetük nagyobb mértékben, ellenben a luczerna a szárazabb alföldi vármegyék speciális takarmánynövénye. Természetesen kivételek e tekintetben is fordulnak elő, így például a jellegzetes alódi vármegyék közül a luczerna úgy Bács, mint Temes- és Torontálmegyékben még mindig igen szűk téren szorítottak. A luczernát legnagyobb mértékben termesztik Csongrád-, Békés- és Jász-N.-K.-Szolnokmegyékben.

Az 1895. évi összeírás a főterményeken kívüli, melyeket futólagosan itt bemutatunk, még a melléktermények, valamint a tarló- és ükötönyekre is kiterjed, ezekről, melyek fottossága már messze elmarad a főterményeké mögött, a következő néhány adattal számolunk be:

Melléktermények	Magyarországban	Horvát-Szlavonországokban	A Magyarbiodalomban
katasztrális hold			
Hüvelyesek:			
borsó	47.414	1.507	48.921
bab	1.037.197	439.740	1.476.937
lenese	10.371	—	10.371
Összesen	1.094.982	441.247	1.536.229
Kapásnövények:			
tök	1.207.321	455.289	1.662.610
seprőzötyök	149.342	—	149.342
Összesen	1.356.663	455.289	1.811.952
Kereskedelmi növények:			
napraforgó	167.985	—	167.985
mák	14.302	—	14.302
Összesen	182.287	—	182.287

Melléktermények	Magyarországban	Horvát-Szlavonországokban	A Magyarbiodalomban
katasztrális hold			
Takarmány növények:			
lőbab	9.884	—	9.884
lőhere	76.099	16.547	92.640
luczerna	16.895	3.178	19.873
baltaczim	2.944	—	2.944
muhar	3.614	—	3.614
Összesen	169.239	19.725	128.955
Zöldségfélék:			
vereshagyma	19.270	—	19.270
fohagyma	11.302	—	11.302
más hagymaféle	292	—	292
fejes káposzta	33.780	—	33.780
kelkáposzta	5.556	—	5.556
más káposztaféle	4.431	—	4.431
Összesen	74.631	—	74.631
Mindössze	2.817.793	916.261	3.734.054

A mellékterményeknél a terület kimutatása tulajdonképen csak nagyon bizonytalan tájékoztatást nyújt, minthogy a mellékterményül mivel növényeket nem szokták ugyanazon sűrűség szerint vetni, hanem azok néha csak igen csekély tért foglalnak el a főtermény mellett, máskor ellenben a főtermény rovására csaknem domináló szerepet játszanak, adataink tehát legfeljebb azt mutatják, hogy mily terményeket mivelnek legnagyobb mértékben melléktermény gyanánt. Különösen két termény válik ki, a tök és a bab, mindkettő főleg a tengernek mellékterménye és mindkettőtől olyannyira sokosában van a termesztésnek ez a módja, hogy a főterményként termesztett bab és tök háttérbe szorul a mellékterményül termesztett

tett mellett. Különösen nagy fottossággal bír a bab, mely nemcsak figyelemreméltó kivétel czikk, hanem népünk ételmészésében is nagy szerepet játszik. A takarmánynövények, mint melléktermények oly módon termesztetnek, hogy első évben a védőnövény bír túlnyomósággal s az illető takarmánynövényt, használatuk értékét véve, mintegy ennek mellékterményül lehet tekinteni. Ez volt a felfogás az egyes terményeknek hová sorozásánál, noha az sem volna indokolatlan, ha a védőnövény, melyet utóvígre is az általa védeni szándékolt takarmánynövény érdekében vetnek, vétetnek mellékterménynek, még abban az esetben is, ha nagyobb termése több hasznót nyújt is a gazdaságnak, mint az általa védett növény.

Végül a mezőgazdasági összeírás még néhány tarló- és utónövény területét is kimutatja:

Tarló és utónövények	Magyarországon	Horvát-Szlavonországokban	A Magyar-bírodalomban
katasztrális hold			
Tarlórépa	21.286	7.648	28.934
Köles	7.879	9.969	17.848
Tatárka	18.338	7.356	25.694
Összesen	47.503	24.973	72.476

Ez adatok szerint valami nagy fontossággal egyik utónövény sem bír, kimaradt azonban, talán éppen az, mely mint utónövény legszokásosabb, ez a takarmánytengeri vagy csalámdé, mely sokszor került tarlóba, sőt önmaga után is. Erre azonban adatgyűjtésünk nem terjeszkedett ki.

Az 1895. évben megállapított vetésterületek a hivatalos statisztika egészen a jelen évig változatlanul használta, mindössze azzal a módosítással, hogy évről-évre levonta belőle az azon évben elemi csapások folytán megsemmisült vetésterületeket. Így számított ki 1896—1899-ig valamennyi év termésátlagát. Ez az eljárás azonban, kivált újabbban, aggályosnak látszott. Az árak gyors és

nagymértű változása bizonyára nem hagyta érintetlenül az egyes termények területét, valószínűnek látszott, hogy azokat a terményeket, melyeknek természetese jövedelméből, a gazdalkodás felkarolta, más kevésbé jövedelmező termények rovására. De ezen kívül az ugarak folytonos csökkenése is oly tényező volt, mely figyelmen kívül hagyni immár alig lehetett. Ez okból az 1900-ik év nyarán a m. kir. központi statisztikai hivatal egy új felvételt fogantott, melyben a fontosabb termények bevett területét újra tudakolta a községi előjáróságoktól. Valamennyi terményre ez a felvétel nem terjeszkedett ki, de azért föllelte mindazokat a terményeket, melyek mezőgazdaságunk szempontjából igazi fontossággal bírnak. Különbön is már az átlagtermések tudakolásánál le kellett mondandunk arról, hogy mindazokat a terményeket fölvegyük, melyekre az 1895-iki összeírás kiterjeszkedett, minthogy sok apró termény átlagtermésének kutatása a közzgazdasági tudósítónak nagy megterhelésével járt.

Összehasonlítva az 1895. és 1900-ik évi felvételek eredményét, 23 terményről a terület emelkedését, 21-nél pedig (nem emlíve az egyéb termények címe alatt összefoglalt gyűjtő-tételt) csökkenését látunk. Azoknak a terményeknek vetési területét, melyek területe öt év óta megcsökkent, a következő kimutatás tintjei fel:

Folyó szám	Termény	Bevett terület		
		1895-ben	1900-ban	1900-ban kevesebb
		katasztrális hold		
1	Tavaszi buza	216.418	196.177	20.241
2	Tavaszi rozs	48.837	37.782	10.855
3	Kétszeres	161.200	184.583	6.617
4	Tönköly	3.482	2.154	1.328
5	Ősi árpa	143.201	121.565	21.728
6	Ősi rezepe	81.989	51.408	30.581
7	Tavaszi rezepe	2.950	2.405	545
8	Köles	47.882	45.405	2.477
9	Tatárka	11.548	10.858	690
10	Kender	99.578	98.894	684
11	Len	19.799	15.544	4.255
12	Borsó	16.438	10.031	407
13	Lencse	14.385	11.126	3.259

A különben is jelentéktelen tavaszi búzának és rozsának, valamint a kétszeresnek és őszi árpának csökkenésén nincs mit csodálkoznunk, ezt a csökkenést bőven kipótálja az őszi búzának és rozsának, valamint a tavaszi árpának jelentékeny emelkedése. Nagymértű azonban a rezepe területének hanyatlása. Úgy látszik ez a termény, mely pedig a gazdáknak némely évben igen szép jövedelmet ad, a termés bizonytalanságánál fogva mindinkább elveszti a tért és folyvást szűkebb és szűkebb térré szorítozik. Nem feleltünk sült sem a kölesnek, sem a tatárkának különben sem valami nagymértű hanyatlására, ellenben sajnálattal látjuk, hogy a textillipár két fontos nyersanyagának növénye, a kender és len, dacára a felkarolásukra történő törekvéseknek, nem tud jobban elterjedni, sőt a lent terület megdöbbenően nagy hanyatlást mutat. Sajnálnunk kell a kölesnek, sem a tatárkának különben sem a termés nagymértű hanyatlására, ellenben sajnálattal látjuk, hogy a textillipár két fontos nyersanyagának növénye, a kender és len, dacára a felkarolásukra történő törekvéseknek, nem tud jobban elterjedni, sőt a lent terület megdöbbenően nagy hanyatlást mutat. Sajnálnunk kell a kölesnek, sem a tatárkának különben sem a termés nagymértű hanyatlására, ellenben sajnálattal látjuk, hogy a textillipár két fontos nyersanyagának növénye, a kender és len, dacára a felkarolásukra történő törekvéseknek, nem tud jobban elterjedni, sőt a lent terület megdöbbenően nagy hanyatlást mutat.

Folyó szám	Termény	Bevett terület		
		1895-ben	1900-ban	1900-ban kevesebb
		katasztrális hold		
14	Ősi búkköny magnak	9.471	5.898	3.573
15	* * * takarmánynak	21.969	16.064	5.905
16	Tavaszi » magnak	75.422	70.958	4.464
17	Ősi borsó és rozs takarmánynak	12.034	8.309	3.725
18	Lőhere magnak	128.999	80.978	30.021
19	Luczerna »	25.382	18.462	6.920
20	Baltaczim »	5.000	4.945	55
21	Muhar »	9.583	7.701	1.882
22	Egyéb termények	52.927	38.615	14.312
	Összesen	1.208.884	1.024.862	183.522
	Ugar	2.594.420	2.292.003	302.417

mesztésre szolgáló lőhere- és luczerna-területen hagynak meg magnak egy kaszálat. Nem látszott tehát kizárva, hogy itt tulajdonképen csak a felvételnek fogyatékosságával van dolgunk. A kérdést ennél fogva külkereskedelmi forgalmunk adatai alapján is megkíséreltük megoldani, abból indulva ki, hogy közutudomásúlag úgy a lőhere, mint a luczerna-terület hazánkban határozottan növekedik, ha tehát a területnek ez a növekedése nem vonta maga után a vetőmag behozatalának megfelelő növekedését, akkor kétségtelen, hogy a magtermelés nem csökkenthet oly mértékben, mint a mennyit a fentebbi adatok mutatnak. Sajnos azonban, hogy külkereskedelmi forgalmunk adatai nemcsak hogy meg nem czafolyják, hanem teljesen igazolják a magnak való lőhereének és luczernának ezt a csökkenését, a mint a következő kis összeállítás mutatja:

Év	Lőheremag-behozatal mé t e r m á s s a		Luczernamag-behozatal mé t e r m á s s a	
	behozatal	kívétel	behozatal	kívétel
1896	4.305	67.084	735	1.584
1897	10.640	61.030	2.956	764
1898	8.071	43.315	3.369	2.465
1899	12.435	35.166	1.852	916

Lőheremag-behozatalunk e négy év alatt majdnem háromszorosára emelkedett, kivételünk majdnem felére csökkent. Nagy az

emelkedés a luczernamag behozatalánál is, ellenben luczernamag-kivételünk, ha nem is állandóan, de mégis csökkent.

A következő kis összeállítás tünteti fel azon terményeket, melyeknek vetési területe emelkedett:

Folyó szám	Termény	Bevetett terület		
		1895-ben	1900-ban	1900-ban több
		katasztrális hold		
1	Őszi buza	5,350.195	5,681.201	331.006
2	Őszi rozs	1,801.923	1,812.085	10.162
3	Tavaszi árpa	1,647.295	1,669.375	22.080
4	Zab	1,701.016	1,738.227	37.211
5	Szemes tengeri	3,769.332	3,889.511	120.179
6	Takarmánytengeri	146.860	159.452	12.592
7	Kömő	627	655	28
8	Dohány	61.757	69.710	7.953
9	Bab	24.544	29.403	4.859
10	Mák	6.293	7.972	1.700
11	Dinnye	32.699	37.114	4.415
12	Tök	21.267	22.319	1.052
13	Fejes káposzta	58.564	59.126	562
14	Burgonya	808.464	892.818	84.354

Legnagyobb az emelkedés az őszi búzánál, azután a szemes tengerinél, a takarmánylóherénél és burgonyánál. A gabonafélék általában emelkedtek, de emelkedtek a takarmányemlék is kisebb-nagyobb mértékben. Tetemes a czukorrépa területének emelkedése is, míg a takarmányrépa az öt év alatt már jóval szerényebb mértékben terjeszkedett. Míg a csökkenő termények területe 183.522 holddal fogyott, a növekedő terményeké 857.653 holddal gyarapodott, úgy hogy a bekövetkezett területnövekedés összesen 674.131 holdra rugott. A növekedés részint az ugar csökkenésének következménye, mely csökkenés nem kevesebb, mint 302.417 holdra rugott, részint pedig a szántóföldnek nagyobbodása folytán állt be. Mind a két körülmény mezőgazdaságunk jellemző sajátja. Évtizedek óta tapasztaljuk az ugarterület megszorítását, de szintén évtizedek óta látjuk a szántóföldnek is szakadatlan növekedését. Ez utóbbi részint mezőgazdasági művelés alatt nem állott termékeny területek telkesítése, részint rétek és legelők

Folyó szám	Termény	Bevetett terület		
		1895-ben	1900-ban	1900-ban több
		katasztrális hold		
15	Czukorrépa	131.122	160.070	28.954
16	Takarmányrépa	255.818	275.275	22.457
17	Tavaszi búkköny takarmánynak	138.521	142.249	3.728
18	Zabos búkköny	345.442	392.694	47.252
19	Lóhere	390.940	430.161	89.221
20	Luczerna	207.081	219.485	12.404
21	Baltaczim	24.199	24.876	677
22	Muhar	54.591	63.608	9.017
23	Sepróczirok	3.600	9.471	5.871
	Összesen	16,919.210	17,776.863	857.653
	Bevetett terület összesen	18,127.594	18,801.725	674.131
	Szántóföld összesen	20,722.014	21,093.728	371.714

feltörése folytán származott. Kisebb mértékben gyarapodott a szántóföld erdők kiirtása folytán, s ez az eset főleg a telepítéséknél fordul elő. Részből azonban ezt a kisebb mérvű növekedést is ellensúlyozza egyes futóhomokterületek beültetése, mert sokszor nemcsak a silány homoklelőket, hanem a kevés vagy semmi hasznát nem nyújtó futóhomok-szántóföldeket is akácfaerdőkkel ültetik be.

Bemutajuk külön Horvát-Szlavonországról is a főbb termények által elfoglalt területben előforduló változásokat. Csak hogy ezek az adatok a magyar anyaország adataival nem egészen egyenlők. A Dráván innen a bevetett területet mutatuk ki, míg Horvát-Szlavonországról csak a learott terület adatait közölhetjük, minthogy a horvát statisztikai hivatal az elemi csapások folytán megsemmisült vetésterületeket nem részletezi külön az egyes termények szerint s így az egyes terményekre a bevetett terület nagyságát nem lehet megállapítani. Általánosságban azonban ezek az adatok is elég tájékoztatók:

Folyó szám	Termény	Learott terület		
		1895-ben	1900-ban	1900-ban több (+) vagy kevesebb (-)
		katasztrális hold		
1	Őszi buza	381.797	455.121	+ 73.324
2	Tavaszi buza	13.360	17.980	+ 4.620
3	Őszi rozs	150.467	136.758	- 13.709
4	Tavaszi rozs	9.851	9.290	- 561
5	Kétszeres	97.305	95.352	- 1.953
6	Tönköly	10.266	9.208	- 1.058
7	Őszi árpa	80.092	89.064	+ 8.972
8	Tavaszi árpa	35.050	39.905	+ 4.855
9	Zab	151.690	177.400	+ 25.740
10	Őszi repce	17.592	10.039	- 7.532
11	Tavaszi repce	252	536	+ 284
12	Tengeri	633.525	646.478	+ 12.953
13	Köles	75.172	52.428	- 22.744
14	Tatárka	19.203	8.321	- 10.882

Horvát-Szlavonorszáokban ugyanazt látjuk, a mit a magyar anyaországnál megjegyeztünk, hogy t. i. az ugar tetemesen fogy, a bevetett illetőleg learott terület pedig még annál is nagyobb mértékben növekedik, minthogy maga a szántóföld is folyvást terjeszkedik. Abban is hasonlóságok látnak, hogy legnagyobb területtel az őszi buza növekedett; de vannak nagyon figyelemreméltó eltérések is, melyek közül elég ha kiemeljük, hogy míg a burgonya területe Dráván innen nagy mértékben növekedett, a Dráván túl

Folyó szám	Termény	Learott terület		
		1895-ben	1900-ban	1900-ban több (+) vagy kevesebb (-)
		katasztrális hold		
15	Kénder	15.695	15.195	- 470
16	Len	12.448	12.334	- 114
17	Burgonya	134.780	116.419	- 18.361
18	Czukorrépa	2.734	1.974	- 760
19	Takarmányrépa	20.445	7.475	- 12.970
20	Őszi és tavaszi búkköny és zabos búkköny	67.528	57.380	- 10.148
21	Lóhere	90.572	74.974	- 15.598
22	Luczerna	20.599	20.599	0
	Összes learott terület	2,011.606	2,155.003	+ 143.997
	Ugar	290.816	226.416	- 64.400
	Learott terület és ugar együtt	2,302.422	2,381.419	+ 79.597

erősen megfogyott, ott a répatérlet is csökkent, különösen a takarmányrépáé, míg a magyar anyaországban ez a két termény is folyvást nagyobb tért hódít, viszont a Dráván innen az őszi árpa területe hanyatlott, a Dráván túl ellenben emelkedett.

Minthogy a vetésterület mezőgazdasági statisztikáinknak egyik legfontosabb része, az 1900. nyarán gyűjtött adatokat törvényhatóságunkint összefoglalva teljes részletességgel bemutajuk:

Folyó száma	Gabona és hüvelyesek															
	Országgrész, törvényhatóság		őszi	tavaszi	őszi	tavaszi	két-szeres	tököly	őszi	tavaszi	zab	köles	tatárka	borsó	bab	lencse
			buza	rozsa					árpa							
	katasztrális hold															
I. Duna bal partja.																
1	Árva vm.	416	22	2.202	108	265	112	1.063	9.321	50.952	—	—	30	1	5	
2	Bars	51.391	939	13.928	873	743	5	438	49.619	11.774	56	—	101	561	158	
3	Esztogrom vm.	25.392	174	10.058	—	1.010	—	1.207	21.807	67.604	41	—	5	302	67	
4	Hont	47.546	810	17.438	137	667	134	87	27.420	13.363	35	—	273	377	212	
	Selmecz-és Délab. t. h. v	50	150	100	150	—	—	—	300	500	—	—	—	—	—	
	együtt	47.596	960	17.538	287	667	134	87	27.720	13.863	35	—	273	377	212	
5	Liptó vm.	66	68	4.648	82	925	—	—	13.905	14.428	—	6	6	1.203	18	
6	Nógrád vm.	79.458	814	44.114	634	436	256	206	37.580	18.374	41	6	116	745	417	
7	Nyitra	68.076	863	30.149	350	306	27	3.130	130.425	26.713	2.215	16	648	2.047	588	
8	Pozsony	73.787	274	53.306	908	1.002	5	1.224	101.703	16.284	4.825	5	353	815	380	
	Pozsony t. h. v.	434	—	704	—	—	—	—	1.187	102	—	—	—	—	—	
	együtt	74.221	274	54.010	908	1.002	5	1.224	102.890	16.386	4.825	5	353	815	380	
9	Trencsén vm.	14.562	2.004	18.319	843	2.822	31	1.638	56.679	39.729	466	750	892	1.442	345	
10	Turóc	1.770	7	9.354	130	2.632	05	54	6.464	7.919	10	80	534	132	148	
11	Zólyom	11.637	765	7.855	859	6	55	197	8.568	14.322	1	1	402	189	64	
	Összesen	375.375	6.888	261.375	5.064	10.514	690	8.282	464.679	220.224	7.690	804	4.617	6.629	2.457	
II. Duna jobb partja.																
1	Baranya vm.	110.679	1.380	26.603	544	0.554	6	7.892	17.143	32.283	317	553	301	701	188	
	Pécs t. h. v.	854	38	170	—	—	—	400	165	100	—	—	—	—	—	
	együtt	120.533	1.418	26.773	544	6.554	6	8.292	17.308	32.473	317	553	301	701	188	
2	Fejér vm.	116.626	213	26.901	35	303	—	316	45.619	43.867	1.480	14	85	267	295	
	Sz.-Fejérvár t. h. v.	2.100	937	955	—	—	—	—	4.930	331	—	—	—	—	—	
	együtt	118.786	213	30.838	35	303	—	316	49.649	44.798	1.480	14	85	267	295	
3	Győr vm.	35.970	988	33.827	80	687	—	119	20.320	10.651	1.791	—	8	129	20	
	Győr t. h. v.	1.201	—	955	—	—	—	—	775	50	—	—	—	—	—	
	együtt	37.171	988	34.482	80	687	—	119	21.095	10.701	1.791	—	8	129	20	
4	Komárom vm.	66.776	2.463	26.233	12	524	—	179	38.150	20.009	1.914	—	13	504	119	
	Komárom t. h. v.	607	—	151	—	—	—	—	181	—	—	—	—	—	—	
	együtt	67.383	2.463	26.384	12	524	—	179	38.331	20.009	1.914	—	13	504	119	
5	Moson vm.	40.102	383	21.314	—	876	1	336	45.482	7.735	1.915	30	14	235	100	
6	Somogy	142.119	1.135	78.243	2.905	1.183	—	2.963	51.116	11.020	784	1.797	121	589	282	
7	Sopron	68.633	284	38.890	114	32	—	973	45.014	17.019	147	548	59	292	107	
	Sopron t. h. v.	973	—	1.415	—	—	—	—	1.275	10.070	—	—	—	—	—	
	együtt	69.636	284	40.345	114	32	—	973	46.289	18.990	147	548	59	292	107	
8	Tolna vm.	105.553	1.514	30.785	62	1.558	—	1.230	36.510	29.609	1.521	587	283	731	148	
9	Vas	125.759	128	91.601	594	176	—	1.892	39.578	45.450	2.020	2.490	129	1.023	146	
10	Veszprém vm.	74.464	117	57.129	112	409	—	2.621	47.906	22.668	690	—	106	263	217	
11	Zala	92.340	200	83.640	832	60	—	1.196	33.577	22.589	1.578	681	121	136	148	
	Összesen	993.690	9.252	514.540	4.890	12.611	7	20.179	425.950	301.482	14.127	6.700	1.240	4.790	1.770	
III. Duna-Tisza köze.																
1	Bács-Bodrog vm.	435.163	1.490	10.227	126	4.710	2	21.918	10.942	172.484	2.557	561	61	1.425	123	
	Baja t. h. v.	1.700	—	2.000	—	—	—	50	150	1.150	80	—	—	15	—	
	Szabadka t. h. v.	28.483	50	5.000	—	—	—	1.800	8.561	23.718	500	—	8	40	2	
	Ujvádk t. h. v.	7.284	376	—	—	30	—	280	458	1.410	18	—	—	240	—	
	Zombor t. h. v.	16.876	40	—	—	98	—	1.205	9.903	48	—	—	—	402	—	
	együtt	459.506	1.296	17.227	126	4.838	2	25.253	28.811	207.825	3.203	561	167	2.122	125	
2	Csongrád vm.	84.682	407	22.594	340	1.118	—	2.106	10.885	878	—	—	26	355	13	
	Hód.-Vásárhely t. h. v.	53.000	300	300	—	—	—	700	9.000	1.500	200	—	—	50	—	
	Szeged t. h. v.	7.100	280	25.150	—	80	—	500	2.100	250	230	—	—	—	—	
	együtt	144.782	987	48.044	340	1.198	—	3.316	30.570	12.635	1.308	—	26	405	13	
3	Heves vm.	116.221	857	22.358	40	3.922	—	318	33.704	14.216	207	—	63	402	84	
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	305.954	5.049	18.133	—	2.811	—	3.712	64.202	26.921	1.459	1	292	540	176	
5	Pest-Pilis-S.-K.-Mén	194.848	1.071	264.794	542	7.597	2	3.724	90.917	61.324	3.528	70	610	2.512	228	
	Budapest fő-és szakváros	504	5	1.347	—	—	—	3.562	418	1	—	6	14	3		
	Kecskemét t. h. v.	6.248	—	20.783	—	751	—	—	10.149	3.648	363	—	—	—	—	
	együtt	201.660	1.076	286.394	542	8.348	2	3.724	113.638	65.390	3.892	70	616	2.536	231	
	Összesen	1.258.123	9.225	392.686	1.048	21.117	4	36.323	270.915	826.987	10.069	632	1.164	5.595	629	
IV. Tisza jobb partja.																
1	Abauj-Torna vm.	65.525	900	28.197	58	128	50	40	38.136	22.656	149	—	105	415	457	
	Kassa t. h. v.	1.400	30	1.150	—	—	—	—	1.500	408	—	—	—	12	—	
	együtt	66.925	930	29.347	58	128	50	40	39.636	23.064	149	—	106	427	457	
2	Bereg vm.	43.581	876	12.071	1.541	1.042	—	776	3.261	30.529	101	6	50	492	46	
3	Borsod	97.935	968	24.104	40	3.465	36	279	32.422	14.888	252	14	118	473	586	
4	Címmer	40.158	1.092	19.775	1.604	156	104	480	14.324	29.427	41	—	192	530	117	
5	Sáros	13.440	1.480	24.845	2.533	5	—	936	35.472	60.322	136	300	953	342	267	
6	Szepes	600	61	18.633	1.464	288	—	509	42.846	51.549	—	15	2.791	10	194	
7	Ung	32.352	456	15.512	833	84	—	423	5.376	14.850	278	72	3	587	205	
8	Zemplén vm.	101.932	2.424	44.407	1.321	454	—	411	48.119	40.316	488	633	163	644	275	
	Összesen	396.932	8.057	188.055	9.400	5.622	190	3.674	221.436	264.978	1.954	1.040	4.376	5.850	2.147	

Káposzta, kerekesedelmi és egyéb növények

szemes tengeri	dinnye	tök	burgonya	czukor- répa	takar- mány- répa	seprő- czirok	őszi	tavaszi	kolmó	dohány	kender	len	mák	fejes kipozsta	zöldség és egyéb tor- mények	Folyó száma
							recéze									
katasztrális hold																
—	—	—	28.280	—	—	56	—	—	—	—	—	95	400	—	3.515	28
8.503	—	55	8.767	6.986	2.974	—	1	145	30	—	—	1.068	63	136	555	522
12.546	—	—	309	4.022	439	1.805	—	570	—	—	—	274	13	44	40	407
6.261	1	12	6.090	2.349	2.542	—	—	40	—	—	—	118	746	18	196	47
—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	331
6.261	1	12	6.290	2.349	2.542	—	—	40	—	—	—	118	746	18	196	47
—	—	—	15.021	11	65	—	—	—	—	—	—	313	611	6	909	370
14.582	71	193	15.434	3.313	5.764	28	231	—	—	160	1.614	111	447	803	321	6
24.734	279	61	33.757	31.606	8.038	53	600	—	—	—	2.331	73	594	2.189	1.340	7
33.409	121	128	34.084	14.550	11.899	7	672	—	—	—	1.434	600	634	2.315	1.778	8
215	—	—	275	—	276	—	—	—	4	—	—	—	—	—	148	—
33.634	121	128	34.339	14.559	12.175	7	672	—	—	—	1.434	600	634	2.315	1.926	—
—	192	—	11	46.784	9.174	2.333	—	52	—	3	1.282	749	149	5.008	3.307	9
—	1	—	—	8.847	6	380	—	11	—	—	253	265	69	830	578	10
—	—	25	14.842	10	591	—	—	40	—	1	593	235	48	1.078	70	11
100.443	472	524	216.488	68.400	36.703	100	2.350	30	8	298	10.003	3.288	2.322	17.298	5.032	—
80.732	—	66	227	14.261	526	7.980	—	165	462	43	50	—	2.284	296	120	763
1.360	—	—	—	31	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	794
88.092	66	227	14.292	536	8.039	765	462	43	50	—	2.284	296	120	763	794	—
48.403	466	197	19.410	2.844	10.048	271	1.179	8	19	284	500	143	90	263	340	2
4.768	—	—	6	—	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53.331	466	197	19.416	2.844	10.101	271	1.179	8	19	284	500	143	90	263	340	—
17.924	6	28	8.181	1.670	3.612	3	47	15	—	—	288	114	36	252	416	3
416	47	10	194	—	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18.340	53	38	8.375	1.679	3.709	3	47	15	—	—	288	114	36	252	416	—
29.383	36	23	13.663	2.841	5.509	1	533	—	—	—	584	910	795	85	315	788
364	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29.747	36	23	13.663	2.841	5.509	1	533	—	—	—	584	910	795	85	315	788
22.442	1	17	4.564	3.073	5.825	—	291	—	—	1	57	7	39	205	482	5
72.931	2	426	26.820	4.842	12.481	—	6	1.759	527	30	1.319	2.166	153	445	552	791
11.119	—	33	16.907	17.350	6.203	—	—	1.040	—	—	—	203	78	82	497	296
115	—	—	350	90	320	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—
11.234	—	33	17.387	17.340	6.523	—	—	1.640	—	—	—	263	78	89	508	296
57.937	47	183	18.899	2.249	6.918	07	487	640	—	1.425	1.557	51	483	531	1.259	8
24.132	6	264	38.299	5.744	10.461	1	1.406	72	49	2	512	1.038	371	2.431	273	9
30.275	7	63	27.394	1.772	6.939	2	392	18	—	—	777	99	157	854	266	10
62.117	2	72	20.192	861	7.196	2	1.601	114	—	2	1.345	903	237	1.791	70	11
470.498	686	1.543	209.171	48.771	82.782	518	9.857	1.443	148	3.617	10.719	3.677	2.145	8.465	5.784	—
332.110	1.177	173	15.637	30	3.678	174	3.867	425	62	542	12.465	20	322	1.546	1.302	1
2.000	30	15	300	—	200	—	—	20	—	—	—	—	10	40	—	—
25.122	255	4	2.100	—	154	—	—	—	—	135	—	—	6	290	—	—
7.240	178	43	315	—	16	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8.102	62	6	924	—	104	—	—	404	—	—	—	180	—	18	—	—
374.574	1.732	241	19.276	30	4.153	186	4.291	425	62	677	12.645	20	328	2.149	1.532	—
44.582	1.033	277	3.797	885	3.908	300	439	—	—	1.478	1.197	100	64	177	2.164	2
30.000	1.000	200	500	—	1.000	200	100	—	—	—	200	—	50	—	—	—
19.200	550	25	7.800	—	650	30	—	—	—	293	10	25	—	120	—	—
39.782	2.583	502	12.097	885	4.958	560	539	—	—	1.771	1.407	125	114	297	2.164	—
35.560	2.759	1.707	7.128	5.738	8.270	43	518	—	—	4.928	1.309	10	112	198	216	3
102.871	3.548	1.288	5.756	5.834	13.612	373	1.920	2	—	5.638	241	78	96	293	2.226	4
167.953	6.259	1.384	58.504	4.967	22.758	66	1.192	55	—	7.074	1.545	238	320	2.289	3.574	—
2.402	4	30	780	—	146	—	—	—	—	—	—	—	1	127	—	—
15.142	307	—	5.295	—	1.000	—	—	—	—	—	212	—	—	227	—	—
185.557	6.570	1.414	64.579	4.967	24.504	66	1.792	65	—	7.386	1.545	238	321	2.643	3.574	—
792.344	1.712	5.152	108.836	17.454	55.496	1.238	8.460	482	62	20.300	16.977	471	1.481	5.573	9.532	—
7.746	—	28	32	12.752	964	5.120	—	426	—	220	1.410	—	149	21	378	201
8	—	—	—	238	—	50	—	5	—	1	230	4	—	40	12	—
7.754	28	32	12.990	964	5.170	—	431	—	1	220	1.414	149	21	478	303	—
39.402	49	238	16.758	—	1.455	—	574	30	—	4.48	2.019	424	4	369	2.281	2
22.140	347	569	5.598	1.020	5.414	70	467	—	—	2.135	1.701	11	55	141	139	3
3.553	46	46	15.723	445	2.221	4	113	—	2	407	1.733	468	133	557	146	4
—	430	—	14	44.809	2.676	—	12	—	—	—	1.307	1.383	18	2.903	167	5
—	—	—	43.974	3	560	—	—	—	—	—	57	1.911	2	1.127	25	6
13.424	27	138	14.071	31	1.250	—	562	—	8	109	1.489	40	—	517	284	7
25.355	543	124	27.194	4.446	7.303	1	3.219	—	—	815	2.990	307	42	1.054	237	8
114.138	1.084	1.161	181.219	7.809	26.558	75	5.878	30	11	4.134	12.710	4.698	275	7.986	8.573	—

Kapas növények, kereskedelmi és egyéb növények																			
szemes tengeri	dianye	fűk	burgonya	czukor- répa	takar- mány- répa	seprő- czirok	őszi	tavaszi	komló	dohány	kender	len	mák	fejes káposzta	zöldség- és egyéb ter- mények	Folyó azán	katasztrális hold		
																	repeze		
101,951	2.722	708	2.114	2.758	7.395	1.429	2.224	10	1	3.001	2.097	309	306	105	529	1			
176,568	1.691	1.047	13,565	618	11,159	195	2.815	30	12	4.187	6.752	213	52	1.397	928	2			
809	—	—	59	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
177,577	1.691	1.047	13,604	618	11,990	195	2.815	30	12	4.187	6.752	213	52	1.397	928	3			
58,390	842	285	2,603	478	3,872	15	790	36	—	2.131	167	—	88	271	—	—	—		
20,500	509	150	1,000	800	400	50	790	—	—	1,050	50	—	—	70	—	—	—		
78,590	1.342	415	3,603	1,278	4,372	65	1,490	36	—	3.181	217	—	88	341	—	—	—		
46,254	1	632	18,285	48	467	—	—	—	—	—	1,908	152	4	1,570	391	4			
75,331	3,559	2,354	40,497	1,093	11,820	66	2,273	—	—	16,710	1,299	72	522	1,042	794	5			
106,127	1,375	690	12,878	—	5,901	10	2,675	—	—	2,250	2,780	79	46	679	417	6			
5,240	—	63	—	—	121	—	38	—	—	—	27	—	—	—	—	—	—		
114,367	1,375	690	12,941	—	5,723	22	2,713	—	—	2,959	2,807	79	46	679	417	7			
72,918	8	233	2,449	100	1,645	—	93	—	—	565	1,841	38	2	401	200	8			
29,698	9	224	2,377	—	168	2	92	—	—	20	249	28	2	56	—	—	—		
696,786	10,707	6,563	95,870	5,895	42,679	1,779	11,700	76	18	29,929	17,607	948	1,022	5,497	3,259	9			
126,976	689	281	3,102	1,839	3,133	281	847	—	37	2,879	2,598	24	30	727	1,110	10			
3,705	700	145	70	100	100	—	—	—	—	45	—	—	—	170	—	—	—		
130,681	1,389	261	3,247	1,909	3,233	281	847	—	37	2,924	2,598	24	30	897	1,110	11			
71,094	293	32	1,191	4,318	2,444	2,023	190	60	—	4,812	1,343	—	61	37	1,305	12			
148,847	88	1,712	8,846	24	343	13	310	32	—	5,242	58	23	1,426	1,851	30	13			
228,849	1,404	1,185	5,049	209	3,124	293	3,800	1	—	1,279	1,880	111	54	1,072	1,319	14			
893	46	—	58	—	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
10,912	300	—	59	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
237	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
240,564	1,750	1,185	6,037	209	3,208	293	3,860	1	—	1,379	1,880	111	54	1,072	1,556	15			
398,999	3,073	379	9,545	1,104	5,483	3,135	7,827	303	92	2,300	2,884	436	260	1,253	2,511	16			
5,670	50	30	90	10	106	—	—	—	1	—	—	—	—	80	—	—	—		
404,639	3,223	409	9,635	1,114	5,589	3,136	7,827	303	92	2,300	2,884	436	260	1,233	2,511	17			
995,765	6,648	3,619	28,956	7,574	14,511	5,746	13,040	312	190	11,820	11,157	629	428	4,765	3,898	18			
68,870	82	164	2,195	1,039	1,030	—	235	—	21	—	1,440	146	32	689	98	19			
34,568	1	681	1,488	15	175	—	—	—	—	—	1,286	75	25	493	37	20			
8,349	—	—	6,783	3,556	1,210	—	—	—	—	—	129	95	60	465	—	—	—		
2,358	—	18	4,467	25	84	—	—	—	—	—	968	240	60	515	15	4			
20,334	—	195	6,893	4	238	—	40	2	—	33	951	65	—	279	7	5			
16,894	—	238	8,237	1,187	1,872	—	—	—	20	20	577	68	160	408	87	6			
102,776	4	278	5,353	156	367	—	56	—	3	—	2,897	62	—	1,710	624	7			
47,743	23	41	819	508	681	—	20	17	26	890	10	—	—	304	19	8			
75,071	47	387	2,523	105	1,995	—	75	—	3	11	2,097	107	6	441	614	9			
2,094	—	59	—	—	96	—	—	—	—	—	7	—	—	67	—	—	—		
77,075	47	387	2,582	105	2,091	—	75	—	3	11	2,104	107	6	508	614	10			
62,227	92	359	814	1,291	783	4	12	—	17	—	1,494	55	1	576	280	11			
896	34	3	233	23	23	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—		
63,123	126	359	817	1,434	806	4	12	—	22	—	1,494	55	1	576	280	12			
58,875	—	465	3,474	322	2,503	—	—	—	165	—	1,949	145	—	996	781	11			
37,796	3	190	3,606	136	2,269	—	5	—	3	—	733	57	—	232	16	12			
108,458	72	217	2,029	170	1,268	—	21	—	—	—	2,833	259	2	579	71	13			
46,817	22	179	1,497	414	1,178	—	180	—	1	22	1,161	437	4	724	168	14			
25,511	—	350	2,052	98	394	—	—	—	28	—	889	47	2	452	29	15			
719,517	380	3,787	62,283	9,164	16,246	25	628	2	283	112	10,721	1,898	298	9,542	3,042	16			
3,880,511	37,114	22,319	892,818	160,076	275,275	9,471	51,408	2,405	655	69,710	98,891	15,544	7,972	59,126	38,615	17			
90,244	45	339	21,281	318	983	31	71	21	1	—	2,088	3,514	179	4,742	4,917	1			
16,946	—	1	16,443	—	18	13	—	5	—	—	1,644	240	—	3,540	913	2			
30,408	—	56	15,378	50	235	609	2	—	—	—	1,819	978	—	5,218	5,161	3			
59,337	14	72	9,876	55	604	256	302	178	2	31	346	1,618	44	3,005	2,542	4			
104,338	514	217	10,902	39	1,407	48	2,473	143	68	—	2,826	634	479	2,873	3,319	5			
2,383	60	—	112	—	39	348	—	—	—	—	—	—	—	30	32	—	—		
166,721	574	165	10,114	39	1,755	48	2,473	143	68	—	2,826	634	479	2,909	3,351	—	—		
79,300	—	80	12,054	327	744	—	465	12	45	—	1,955	526	14	2,158	2,599	6			
793	—	613	12	—	—	—	—	—	—	—	10	2	—	36	20	—	—		
80,629	—	80	12,067	339	744	—	465	12	45	—	1,965	528	14	2,194	2,619	—	—		
54,888	—	66	100	8,738	808	2,200	78	5,718	166	5	43	1,417	896	117	2,029	2,876	7		
1,400	—	—	94	—	807	—	—	—	—	—	—	—	—	40	106	—	—		
56,288	66	100	8,882	808	2,202	78	5,255	166	5	43	1,417	896	117	2,069	2,982	—	—		
143,899	33	157	21,509	365	828	2,557	132	11	—	—	3,072	3,926	11	6,355	6,621	8			
2,619	2	—	319	—	15	—	—	—	—	—	20	—	—	72	127	—	—		
145,912	35	157	21,828	365	843	2,557	132	11	—	—	3,093	3,926	11	6,427	6,748	—	—		
646,478	724	970	116,419	1,974	7,475	3,872	10,030	536	121	74	15,195	12,334	838	80,098	31,223	—	—		
4,585,989	37,548	23,289	1,099,237	162,050	282,750	13,348	61,488	2,941	776	69,734	114,089	27,878	8,810	89,224	69,848	—	—		

Folyó szám	Takaránnyövények, összes bevett terület, ugar és összes szántóföld																			
	Országgrész, törvényhatóság	takar-		őszli		tavaszi		zabos		őszli		löhére		luczer-na		baltacsim	muhar	Bevett terület összesen	Ugar	Szántóföld összesen
		mag-	takar-	mag-	takar-	mag-	takar-	mag-	takar-	mag-	takar-	mag-	takar-	mag-	takar-					
katsztrális hold																				
V. Tisza bal partja.																				
1	Békés vm.	5.080	204	852	896	1.083	4.984	594	451	2.206	2.051	14.050	69	1.044	459.608	7.061	406.669			
2	Bihar N.-Várad t. h. v.	4.940	280	229	5.980	13.030	26.221	22	3.544	10.904	887	8.095	103	144	706.227	66.639	772.206			
eggyütt																				
3	Hajdu vm. Debreczen t. h. v.	2.200	22	207	856	1.200	5.313	200	882	1.858	239	5.651	40	37	245.373	7.884	253.257			
eggyütt																				
4	Máramaros vm.	16	—	8	10	37	70	—	2.260	1.618	42	602	—	—	131.030	50.859	181.808			
5	Szabolcs	4.861	212	512	2.005	7.208	11.584	184	2.490	8.635	305	6.296	95	167	444.481	95.356	539.831			
6	Szatmár Szatmár t. h. v. N.-Néméti t. h. v.	1.032	193	403	2.276	5.953	3.781	86	7.387	11.154	205	3.175	—	—	393.741	113.396	507.107			
eggyütt																				
7	Szilágy vm. Ugocsa	1.667	193	408	2.327	6.029	4.029	86	7.450	11.629	205	5.545	—	—	406.530	116.616	523.966			
eggyütt																				
8	Összesen	416	120	212	927	1.414	2.804	5	3.322	5.671	206	1.382	38	31	109.943	66.671	268.014			
		46	—	—	126	1.413	755	—	611	8.319	—	90	—	6	74.722	14.618	88.890			
	Összesen	21.226	1.081	2.448	13.367	30.358	56.992	1.091	19.556	46.886	3.935	40.978	203	1.441	2.740.892	429.198	3.170.090			
VI. Tisza-Máros szőge.																				
1	Arad vm. Arad t. h. v.	1.900	57	141	1.669	2.090	7.324	301	978	4.339	—372	3.458	14	1.242	423.351	17.606	440.957			
eggyütt																				
2	Csanád	1.985	67	141	1.684	2.170	7.574	301	978	4.339	479	3.758	14	1.262	437.331	17.606	454.397			
3	Krasó-Szőrény vm.	2.234	171	100	92	37	2.379	183	397	1.564	349	3.780	95	249	345.025	3.025	348.050			
4	Temes vm. Temesvár t. h. v. Veresegyház t. h. v.	639	30	15	143	461	1.241	25	2.857	7.036	174	2.085	—	—	560	339.520	27.741	367.261		
eggyütt																				
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v.	2.561	156	737	2.064	2.258	10.579	461	301	7.057	730	4.319	144	3.983	718.881	36.611	755.492			
eggyütt																				
6	Összesen	46	—	—	23	—	116	—	—	—	18	90	—	—	3.190	—	3.190			
		2.807	156	737	2.087	2.258	10.695	461	3.033	7.140	758	4.615	144	4.082	742.020	36.611	779.631			
7	Összesen	5.943	582	1.319	958	3.435	7.322	307	1.852	12.351	1.006	10.317	294	15.915	1.208.411	10.704	1.219.115			
		12	—	60	—	8	18	—	12	63	12	310	—	—	24	12.632	12.632			
	Összesen	13.424	1.011	2.872	4.966	8.369	29.229	1.867	9.129	32.405	2.718	24.871	547	24.668	2.985.819	95.727	3.081.546			
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.	223	6	10	452	1.718	2.254	—	1.906	1.450	136	1.103	124	—	172.606	55.888	228.594			
2	Beszterce-Naszód vm.	5	1	16	88	498	234	—	826	1.361	18	202	13	—	95.771	29.992	125.763			
3	Brassó vm.	—	—	230	136	2.170	1.740	14	736	3.576	—	319	4	239	66.714	3.816	70.530			
4	Csik	—	—	32	12	200	368	461	22	25	298	2	225	5	69.680	59.407	129.087			
5	Fagyas vm.	30	62	1	23	556	—	20	82	517	40	101	6	6	75.639	23.214	98.849			
6	Háromszék vm.	122	—	—	822	1.907	1.608	—	1.339	1.564	62	629	6	—	123.061	23.001	152.962			
7	Hunyad	396	124	206	1.340	2.731	1.933	4	624	1.419	63	1.883	20	62	244.206	41.871	286.077			
8	Kis-Küküllő	155	45	107	788	1.708	2.009	—	2.206	2.640	82	1.267	20	—	109.136	27.706	136.842			
9	Kolozs Kolozsvár t. h. v.	459	91	209	342	753	1.447	—	5.812	2.246	368	1.334	129	2	210.358	62.824	273.182			
eggyütt																				
10	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v.	296	41	65	1.044	2.203	2.480	10	4.512	6.166	180	2.104	255	30	168.197	27.150	195.347			
eggyütt																				
11	Nagy-Küküllő vm.	64	10	436	446	1.100	2.098	—	371	2.490	40	1.303	59	26	148.105	50.349	198.454			
12	Szeben vm.	51	216	967	397	3.469	1.123	45	517	3.549	32	777	32	6	109.558	12.685	122.243			
13	Szolnok-Doboka vm.	490	83	69	692	1.461	2.735	45	4.243	6.171	29	1.190	33	3	233.932	78.506	312.438			
14	Torda-Aranyos Udvarhely	385	3	48	249	392	1.151	—	3.088	1.339	81	1.251	246	16	148.183	52.811	200.994			
eggyütt																				
15	Összesen	15	15	74	200	295	1.104	5	811	1.250	92	662	81	—	93.288	32.685	125.973			
	Összesen	2.724	782	2.510	7.248	20.979	23.038	165	27.270	35.215	1.234	15.028	1.033	889	2.078.119	584.182	2.662.251			
Magyarország																				
	159.452	5.898	16.064	70.558	142.249	392.694	8.809	89.978	420.161	18.462	219.485	29.821	71.809	18.801.725	2.292.000	21.093.728				
Hórvá-Szlavonorságok.																				
1	Belovár-Kőrös vm.	222	1.628	—	3.680	—	—	—	13.873	3.536	—	108	1	308.605	25.832	334.437				
2	Lika-Krbava	—	—	—	5	—	—	—	3.505	121	—	—	—	124.791	30.063	154.884				
3	Modrus-Fiume	512	16	16	—	—	—	—	9.925	1.218	31	17	—	138.843	28.132	166.975				
4	Poszeva vm.	81	2.214	—	4.537	—	—	—	6.944	1.188	121	2	—	213.080	37.471	251.181				
5	Szerém Zimony t. h. v.	134	11.562	—	21.577	—	—	—	7.213	3.657	319	1.508	—	551.155	36.311	587.466				
eggyütt																				
6	Varasd vm.	278	11.802	—	21.577	—	—	—	7.319	3.657	319	1.548	—	559.855	36.211	595.166				
7	Vasard t. h. v.	515	1.204	—	1.327	—	—	—	6.857	1.166	47	—	—	154.097	15.373	173.470				
eggyütt																				
8	Verőce vm. Eszék t. h. v.	680	7.234	—	8.177	—	—	—	483	905	10	468	10	5.097	154.097	15.373	5.097			
eggyütt																				
9	Összesen	680	7.234	—	8.177	—	—	—	10.469	4.700	23	375	23	304.985	25.276	330.291				
		680	7.234	—	8.177	—	—	—	106	92	—	—	—	34	7.138	—	7.138			
	Összesen	2.816	24.550	39.900	—	—	—	—	74.974	20.599	1.132	2.328	2.158.419	226.416	2.384.835					
Magyarbirodalom																				
	162.268	46.512	253.116	392.694	8.809	89.978	585.113	258.516	30.933	73.632	20.960.144	2.158.419	226.416	2.384.835						

Az adatok az őszli bükönyök adataival együtt vannak kimutatva

Az 1895-ik évi mezőgazdasági statisztikai összeírás kiterjedt a szőlőterületek és az évi szüreti eredményeknek kimutatására is, nem volt ez új adatgyűjtés, csak folytatása a már egy pár évvel korábban megindított részletes adatgyűjtésnek, mely különösen a pflvoztervezés folytán történt változásoknak, a régi területek elpusztulásának és új területek betelepítésének feltüntetését tüzte ki

főzéüljál. Ez az adatgyűjtés azóta is évről-évre folyik, nem volna tehát indokolt, hogy az 1895. évi s a szőlőműves terén tapasztalható fordalomraerős változások folytán jórészt elavult adatokat mutassuk be; helyesebb a legutóbbi adatgyűjtés eredményét közölnünk, feltüntetve az 1899-ik évi szőlőterületet annak különböző kategóriái szerint:

Folyó szám	S z ő l ő t e r ü l e t																						
	Országrész, törvényhatóság				katasztrális hold											százalék							
	1890. évi ültetésű szőlők		a teljes termésben még nem levő 1890. év előtt ültetett új szőlők		teljes termésben levő egészséges szőlők			elvénuít, de még némit termő szőlők		pflvoztervezt, de még többé-kevésbé termőszőlők		1890. évi ültetésű szőlők		a teljes termésben még nem levő 1890. év előtt ültetett új szőlők		teljes termésben levő egészséges szőlők		elvénuít, de még némit termő szőlők		pflvoztervezt, de még többé-kevésbé termőszőlők		összesen	
	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	összesen	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	összesen	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	összesen	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	összesen	immunsis bomlásnak tálalban	nem immunsis tálalban	összesen
Összesen																							
I. Duna bal partja.																							
1	Árva vm.																						
2	Bács vm.																						
3	Bors vm.																						
4	Esztergom vm.																						
5	Hont vm.																						
	Selm.-és Délnat. t. h. v.																						
	együtt																						
6	Liptó vm.																						
7	Nyitra vm.																						
8	Pozsony vm.																						
	Pozsony t. h. v.																						
	együtt																						
9	Trencsén vm.																						
10	Túróc vm.																						
11	Zályom vm.																						
	Összesen																						
II. Duna jobb partja.																							
1	Baranya vm.																						
	Pécs t. h. v.																						
	együtt																						
2	Fejér vm.																						
	Sz.-Fejérvár t. h. v.																						
	együtt																						
3	Győr vm.																						
	Győr t. h. v.																						
	együtt																						
4	Komárom vm.																						
	Komárom t. h. v.																						
	együtt																						
5	Moson vm.																						
6	Somogy vm.																						
7	Sopron vm.																						
	Sopron t. h. v.																						
	együtt																						
8	Tolna vm.																						
9	Vas vm.																						
10	Veszprém vm.																						
11	Zala vm.																						
	Összesen																						
III. Duna-Tisza köze.																							
1	Bács-Bodrog vm.																						
	Baja t. h. v.																						
	Szabadhat. t. h. v.																						
	Ujvidék t. h. v.																						
	Zombor t. h. v.																						
	együtt																						
2	Csongrád vm.																						
	Hód.-Vásárhely Lh.v.																						
	Szeged t. h. v.																						
	együtt																						
3	Heves vm.																						
	Jász-N.-K.-Szónok vm.																						
	Pest-Pilis-Sot.-K. »																						
	Budapest fő-és székf.																						
	Kecskemét t. h. v.																						
	együtt																						
	Összesen																						

Hogy az egyes gyümölcsfajok az összes gyümölcsfajok között mily arányban fordulnak elő, a következő viszonyszámok mutatják:

Országrés	Almfa	Körtefa	Cseresznye	Megyefa	Őszi barackfa	Kajszi barackfa	Szilva	Diófa	Mandulafa	Gesztenyefa	Eperfa	Gyümölcsfa összesen
	az összes gyümölcsfajok százalékában											
I. Duna bal partja	12,81	10,26	5,29	2,97	2,34	1,36	55,19	4,94	0,23	0,26	4,26	100,00
II. Duna jobb partja	15,69	9,41	4,95	9,14	9,99	2,31	30,75	0,44	0,61	1,02	9,89	100,00
III. Duna-Tisza köze	15,72	7,85	4,47	15,79	6,89	8,04	24,83	3,24	0,77	0,26	12,14	100,00
IV. Tisza jobb partja	13,71	7,63	4,37	2,59	2,07	1,44	59,15	4,26	0,16	0,22	4,59	100,00
V. Tisza bal partja	14,92	5,67	2,59	7,18	3,68	1,44	55,44	4,19	0,12	0,22	4,85	100,00
VI. Tisza-Maros szöge	11,01	3,46	3,56	5,93	2,44	1,44	57,30	3,61	0,14	0,29	10,83	100,00
VII. Erdély	16,26	6,03	2,25	3,94	2,14	0,06	65,12	2,38	0,06	0,07	1,60	100,00
Fiume város	10,29	6,56	20,49	1,23	6,18	14,38	14,99	2,26	2,53	6,28	13,97	100,00
Magyarország	14,43	7,23	3,97	6,93	4,63	2,34	48,09	4,14	0,21	0,41	7,70	100,00
Horvát-Szalvonszágok	10,29	5,12	1,97	2,21	3,74	0,76	65,29	3,61	0,23	1,62	4,92	100,00
Magyarbirtalom	13,02	6,88	3,36	6,16	4,49	2,09	51,44	4,08	0,29	0,58	6,61	100,00

Az egész Magyarbirtalom véve, gyümölcsfajaink több mint fele szilva. Ha Fiume várost nem tekintjük, csak két ország-rész van, hol a szilvafaj nem birak ily túlyomossággal: a Duna jobbpartján csak 30%, a Duna-Tisza közén 24,83%-át teszik az összes gyümölcsfajnak; ellenben Erdélyben és Horvát-Szalvonszágokban több mint 65%-ot. A szilva után az almfa következik, legnagyobb mértékben Erdélyben, azután a Duna-Tisza közén és a Duna jobb partján; körtefát aránylag a Duna két partján találunk legtöbbet; cseresznyét ugyanott; míg a meggy-fajnak mondhatni specialis hazája a Duna-Tisza köze, hol az összes gyümölcsfajnak 15,79%-át azok teszik, noha a Duna jobbpartján is sok meggy található. Őszi barack a Duna jobb partján fordul elő legnagyobb arányban, de nagy mértékben diszlik a Duna-Tisza közén is; a sárga baracknak viszont igazi nagy fontosságát csakis a Duna-Tisza közén látjuk, hol egyes alföldi városok homokos talajukban óriás mérvű baracktermesztést folytatnak. Diófa a Duna

jobb partján van legtöbb. Mandulafát, sajnos, egyetlen ország-részben sem látunk elegendő számban, pedig tudvalevő dolog, hogy a mandula természetesen melegebb éghajlatú és meszes talajú bortermő hegyeink különösen alkalmasak. Még gesztenyefa is több van, mint mandula. Különösen a Duna jobb partján találunk aránylag szép-számú gesztenyefát. Sokkal jobban el van terjedve az eperfa, kivált a Duna-Tisza közén, a Tisza-Maros szögében és a Duna jobb partján. Az eperfa elterjedése részben a selyemtenyészettel van összefüggésben, a selyemtenyészeti felügyelőség ugyanis óriás erőfeszítéseket tesz az eperfának minél nagyobb elterjesztésére.

Mezőgazdasági statisztikánk nemcsak a gazdasági miveltés alatt álló területet s annak felhasználását mutatja ki, hanem a föld megművelésére s a gazdasági üzem folytatására szükséges eleven és holt leltárt is.

A gazdasági szempontjából oly fontos *igerőt* ország-részenként a következő kis táblázat mutatja be:

Országrés	Lőfogat					Ökörfogat				Bivaly-	Öszvér-és számar-	Tehén-	A fogatok összes száma
	egyes	kettős	hármás	négyes	összesen	kettős	négyes	hatos	összesen				
	fogat												
I. Duna bal partja	20.508	51.178	986	158	72.830	46.776	2.985	92	49.853	86	1.199	15.067	139.635
II. Duna jobb partja	25.373	100.273	825	205	126.666	48.899	19.753	217	68.669	1.132	3.022	52.855	252.344
III. Duna-Tisza köze	26.892	115.132	7.880	1.452	151.346	9.848	19.932	1.991	31.771	391	1.027	1.189	185.724
IV. Tisza jobb partja	10.073	47.021	2.799	729	60.613	42.114	3.543	59	45.716	125	621	12.617	119.692
V. Tisza bal partja	10.009	53.766	12.081	6.802	82.718	39.521	12.905	1.543	53.969	1.084	683	17.903	156.357
VI. Tisza-Maros szöge	19.060	105.031	13.139	2.514	139.744	34.587	9.336	602	44.525	211	183	4.588	189.251
VII. Erdély	15.028	40.156	3.126	2.930	61.240	86.531	8.179	681	95.391	5.054	646	80.597	242.928
Fiume város	12	226	—	—	238	2	—	—	2	—	1	9	250
Magyarország	126.955	512.773	40.817	14.830	695.395	308.078	76.633	5.185	389.896	8.083	7.382	185.425	1.286.181
Horvát-Szalvonszágok	25.158	97.529	4.209	1.318	128.209	69.235	7.796	502	77.533	102	247	11.711	217.792
Magyarbirtalom	162.108	610.302	45.026	16.168	823.604	377.303	84.429	5.687	467.419	8.185	7.629	197.136	1.503.973

Bármennyire el van terjedve hazánkban a szarvasmarhának, főleg az ökrnek igaz jószágul való használata, mindazáltal az összes igazfogatoknak több mint felét lőfogatok teszik. A ló- és ökrfogatok adagyűjtésünk a fogatban használt állatok száma szerint is részletezte, míg ellenben a bivaly-, öszvér- és számar-, továbbá a tehénfogatok a vonóállatok számának kimutatása nélkül közölte. Ugy a ló-, mint az ökrfogatok között a kettős fogatok fordulnak elő legnagyobb számban, annyira általános szabály ez, hogy kivételt egyetlen ország-részben sem látunk. Különösen a

lovakat használják túlyomólag kettősök. A négyes ökrfogatok már úgy abszolút mint viszonylag sokkal nagyobb számban fordulnak elő. A lőfogatok közül a kettős fogatokon kívül főleg az egyes fogatok fordulnak elő nagy számmal, de a hármások is elég gyakoriak, míg ellenben négyes fogatokkal már sokkal ritkábban találkozunk; leginkább a Tisza bal partján. Hármás fogatok is itt, továbbá a Tisza-Maros szögében fordulnak elő legnagyobb számban. Négyes ökrfogatok a Duna jobb partján, a Duna-Tisza közén és a Tisza bal partján alkalmaznak leginkább, legkevésbé

pedig a két felvidéki országrészben a Duna bal és Tisza jobb partján.

Hogy hány állatot fognak össze egy fogatban, és főleg a helyi szokástól függ, részint a megművelendő talaj kötöttségétől, valamint az utak jó vagy rossz karban lététől, de még az állatok erejétől is. Azt az erők természetaini törvénye kétségelene teszi, hogy minél több állat van egy fogatba összefogva, annál több erő veszt el; mert az erők összehangatosan való felhasználása annál nehezebben történik. Már ebből a szempontból is kétségtelen, hogy

gazdaságosabb kevés számú jól tartott és nagy erőfajtésre alkalmas állatot használni, mint több gyenge állatot, és azokból többet fogni egy igába. Meglehetőleg nagy a tehénfogatok száma, különösen két országrészben: a Duna jobbpartján és az erdélyi rész vármegyékben.

A különböző fogatoknak egymáshoz való arányát, valamint a fogatok számát összehasonlítva a szántófölddel, a következő kimutatás tünteti fel:

Országrész	A fogatok összes számából esik												A ló-	Az ökrök-	A bivaly-	A tehén-	Az összes-	
	az egyes	a kettős	a hármas	a négyes	az összes	a kettős	a négyes	a hatos	az összes	a bivaly-	az ösven-	a tén-						
	lófogatokra,				ökrőfogatokra				fogatokra									fogatokra esik kat. hold szántóföld
százalék																		
I. Duna bal partja	14 ⁹⁸	36 ⁶⁵	0 ⁷¹	0 ¹¹	52 ¹⁸	33 ⁹⁶	2 ¹¹	0 ⁰⁶	35 ⁷⁶	0 ⁰⁶	0 ⁰⁶	11 ²³	33	48	27.565	151	1.977	17
II. Duna jobb partja	10 ⁹⁶	39 ⁷⁴	0 ²⁸	0 ⁰⁸	50 ²⁸	19 ³⁶	7 ³⁸	0 ⁰⁸	27 ³¹	0 ⁴⁵	1 ²⁹	20 ⁹⁴	31	58	35.177	75	13.118	16
III. Duna-Tisza köze	14 ⁴⁸	61 ⁹⁶	4 ²⁴	0 ⁷⁹	81 ⁴⁸	5 ²¹	10 ⁷⁹	1 ⁰⁷	17 ¹¹	0 ⁵⁵	0 ⁶⁴	25 ²⁵	120	120	0.730	3.120	3.704	20
IV. Tisza jobb partja	8 ⁴²	39 ²⁸	2 ³³	0 ⁰⁴	50 ⁶⁴	35 ¹⁹	2 ³⁶	0 ⁰²	38 ²⁸	0 ¹⁰	0 ³²	10 ⁶⁴	32	43	15.623	155	3.145	20
V. Tisza bal partja	0 ⁴⁸	34 ⁷⁸	7 ⁷³	4 ²⁸	52 ⁹⁶	25 ²⁸	8 ³³	0 ⁰⁹	34 ³²	0 ⁶⁹	0 ¹⁴	11 ⁴⁶	37	57	2.845	172	4.515	20
VI. Tisza-Maros szöge	10 ⁰⁷	55 ⁵⁶	0 ⁹⁴	1 ⁷³	73 ⁹⁴	18 ²⁸	4 ³⁶	0 ³²	23 ³⁸	0 ¹¹	0 ¹⁰	2 ⁴²	22	68	14.431	664	16.639	16
VII. Erdély	6 ¹⁸	16 ⁷³	1 ²⁹	1 ²⁹	25 ²⁹	35 ⁶²	3 ³⁶	0 ²⁸	39 ³⁶	2 ⁰⁸	0 ²⁷	33 ¹⁸	44	28	528	33	4.127	11
Fiume város	4 ⁹⁶	90 ⁴⁸	—	—	95 ²⁸	0 ⁰⁶	—	—	0 ⁰⁶	—	0 ⁴⁰	3 ⁰⁶	2	245	—	54	491	2
Magyarország	9 ³⁷	39 ⁸⁷	3 ¹⁷	1 ¹³	54 ⁹⁷	23 ⁶⁵	5 ⁰⁶	0 ⁴⁹	30 ¹¹	0 ⁶³	0 ⁴⁷	17 ⁴³	30	54	2.586	118	2.832	16
Horvát-Szlavonországok	11 ⁵⁶	44 ⁷⁸	1 ⁰⁸	0 ⁰¹	58 ⁹⁷	31 ⁷⁸	3 ²⁸	0 ²¹	35 ²⁹	0 ⁰⁵	0 ¹¹	5 ²⁸	18	31	23.248	208	9.600	11
Magyar birodalom	10 ¹¹	40 ⁷⁸	2 ⁹⁸	1 ⁰⁸	54 ⁷⁸	25 ¹⁰	5 ⁰¹	0 ³⁸	31 ⁰⁸	0 ⁶⁴	0 ¹³	18 ¹¹	28	50	2.844	118	3.051	15

A Duna-Tisza közén olyannyira túlyomó a lófogatok alkalmazása, hogy az összes fogatoknak 81⁴⁹/100-a ezekre esik, második helyen a Tisza-Maros szöge 73⁹⁴/100-kal áll, jelölt annak, hogy a lovaknak igavonó állatokul való alkalmazása főleg e két legtipikusabb alföldi országrészben van leginkább elterjedve. Ezzel ellentétben az ökrök alkalmazása a jellegzetesen hegyes országrészekre esik: Erdélyre, a Tisza jobbpartja és a Duna balpartja. Erdélyben nemcsak ökrőfogatokot alkalmaznak igen nagy arányban, hanem tehénfogatokot is oly nagy mértékben, hogy még a tehénfogatok arányszáma is erősen meghaladja a lófogatokét.

Ha az összes fogatok számát a szántófölddel hasonlítjuk össze, több országrészben csaknem teljesen összességű arányszámokat látunk; úgy egymás között, mint az egész ország átlagában, a Duna balpartján 17, a Duna jobbpartján, a Tisza jobbpartján és a Tisza-Maros szögén, valamint országos átlagban 16, katasztrális hold esik átlagosan egy igás fogatra; két országrészben

kedvezőlenebb az arány; a Duna-Tisza közén és a Tisza balpartján, hol egy-egy igás fogatra 20—20 katasztrális hold esik; ellenben két országrészben aránytalanul kedvezőbb: Erdélyben és Horvát-Szlavonországokban, mindkétben 11 katasztrális holdat számíthatunk egy igás fogatra. E két utóbbi országrészben az aránylag kevés szántóföld edző elő a felette kedvező arányt; Erdélyben ezenkívül a szarvasmarhának a szántóföldhöz aránytva igen nagy száma. Horvát-Szlavonországokban azonban a szarvasmarhát már nem a teljes kizárólagosan használják igavonó állattul, ott a lófogatok használata is nagyon szokásos, mert az összes fogatok közül nem kevesebb mint 58⁸⁷/100 esik a lófogatokra, tehát aránylag több, mint a magyar anyaországban a Duna-Tisza közt és Tisza-Maros szögét kivéve bármelyik országrészben.

Bemutatjuk a mezőgazdasági statisztika első kötete alapján a háziállatok létszámát is úgy abszolút számokban, mint a területhez és a lélekszámhoz viszonyítva:

Földy szám	Országrész, törvényhatóság	Szarvasmarha	Ló	Öszeb és számár	Sertés	Juh	Kecské	Baromfi	Méh-talad	Esik átlagosan										
										1000 kilométer területe				1000 lélekre						
										szarvasmarha	ló	sertés	juh	szarvasmarha	ló	sertés	juh			
d a r a b																				
I. Duna bal partja.																				
1 Ábra vm.	55.303	9.396	4	12.500	27.100	2.041	63.380	2.317	2.663	452	002	1.348	652	111	147	320				
2 Bars *	55.422	18.049	322	35.187	63.586	1.209	268.011	6.357	2.073	675	1.316	2.379	362	118	230	416				
3 Eastergom vm.	19.116	9.906	162	18.874	27.653	8.206	145.834	2.332	1.702	822	1.680	2.462	243	126	241	353				
4 Hont	40.839	13.770	539	40.188	98.386	791	221.757	6.470	1.994	538	1.569	3.840	370	128	373	913				
Selm.- és Bláh. t. h. v. együtt	1.849	270	20	1.130	1.498	310	5.255	301	2.101	307	1.291	1.702	121	18	74	98				
5 Liptó vm.	42.688	14.049	559	41.334	99.884	1.701	327.018	6.771	1.611	530	1.559	3.769	347	114	336	812				
6 Nógrád vm.	34.383	5.568	9	19.006	46.753	406	55.700	4.390	1.522	247	846	2.071	447	72	248	608				
7 Nyitra	65.642	25.502	837	82.777	256.073	1.147	371.891	10.964	1.507	586	1.901	5.889	306	119	386	1.194				
8 Nyitra *	136.757	35.186	685	76.771	124.377	4.780	589.454	14.311	2.389	815	1.341	2.175	345	89	194	314				
9 Pószony *	107.476	27.779	282	69.534	50.174	7.213	565.922	13.181	2.600	671	1.679	1.212	386	100	249	180				
10 Pószony t. h. v. együtt	1.259	1.222	2	1.990	50	130	6.022	333	1.679	1.029	2.601	67	24	23	38	1				
11 Pószony t. h. v. együtt	308.935	39.001	394	71.530	50.224	7.343	571.944	13.514	2.581	687	1.696	1.791	329	88	216	152				
9 Trencsén vm.	104.780	12.040	53	37.448	75.613	3.674	193.037	8.293	2.268	201	1.811	1.637	405	47	145	292				
10 Túróc *	19.179	3.912	7	13.224	30.668	278	45.814	2.584	1.668	340	1.150	2.508	384	78	265	614				
11 Zólyom	40.825	6.577	104	23.158	79.461	1.452	92.984	6.148	1.477	241	812	2.911	359	59	197	707				
Összesen	682.519	169.201	3.026	430.878	881.470	24.227	2.631.931	78.288	2.032	504	1.283	2.625	363	90	229	469				

gok közül egy négyzetkilométer területre legtöbb lö esik Csanád vármegyében, nem kevesebb mint 2.032, azután jón Békés 1.581, Csongrád 1.288, Bács-Bodrog 1.287 lóval. De a Duna jobbjárján is vannak vármegyék, hol egy négyzetkilométerre több mint 1000 darab lö esik, két szlavin vármegyé is ezek sorába tartozik: Szerém és Verőce.

A sertésállomány sűrűségét tekintve a Duna jobbjárja áll legelő, utána a Duna-Tisza köze és a Tisza balpartja következnek, de nem marad messze e kettő mögött a Tisza-Maros szöge sem, hol a sertésenyésztés szintén kiterjedt módon üzetik. Ismét melőzve a városi törvényhatóságokat, az összes vármegyék élen ismét Csanád vármegyé áll 5.958 darab sertéssel négyzetkilométerenként, azután következnek Békés 5.806, Csongrád 4.318, Tolna 4.266, Szabolcs 4.007 darab sertéssel.

A területéhez arányitva legtöbb juhot szintén a Duna jobbjárján találunk 3.385 darabot, egyetlen országrész arányszáma sem közeleli ezt meg, mely Erdélyé sem, mely 2.962 átlagos darabszámmal a második helyre sorakozik.

A vármegyék közül legtöbb juhot Fejér, Somogy, Borsod, Tolna, Alsó-Fehér, Kis-Küküllő, Hajdú és Torda-Aranyosmegyében találunk, valamennyiben meghaladja négyzetkilométerenként a 4.000 darabot.

A népességhez viszonyítva szarvasmarhát Erdélyben találunk legtöbbet, lovat a Tisza-Maros szögében, sertést a Tisza balpartján, juhot pedig ismét Erdélyben.

A szarvasmarhának ivar és életkor szerinti megoszlását is feltüntettük a következő kis táblázatban:

A szarvasmarhák neve és kora	Duna bal partja	Duna jobb partja	Duna-Tisza köze	Tisza jobb partja	Tisza bal partja	Tisza-Maros szöge	Erdély	Fiume város	Magyarország	Havíut-Szlavonországok	Magyarbirodalom
D a r a b											
Bika, bikaborjú:											
1 évig	14.938	23.952	23.364	11.397	23.677	19.022	25.801	—	142.151	32.819	174.970
2 »	9.080	10.628	7.453	7.040	7.304	6.298	7.800	1	55.604	13.101	68.705
3 »	3.960	4.874	4.019	3.787	3.691	2.900	4.030	—	26.921	5.211	32.132
3 éven felül	2.682	4.847	4.651	3.593	4.835	2.813	6.052	—	29.473	3.056	32.529
együtt	30.660	44.301	39.487	26.817	39.477	30.793	43.683	1	354.159	54.187	309.346
Őszó, tehén:											
1 évig	54.891	105.121	51.640	51.874	82.094	45.568	104.046	30	495.264	81.969	577.233
2 »	63.294	96.387	51.210	61.012	64.242	44.725	74.968	22	455.980	76.549	532.400
3 »	44.412	67.375	45.529	47.536	54.083	39.723	67.654	7	369.894	54.493	421.384
4 »	39.793	62.612	35.408	39.909	43.502	33.003	64.931	12	313.170	47.534	360.704
4 éven felül	228.903	370.377	212.600	264.183	264.356	172.210	359.477	389	1.872.537	312.665	2.185.202
együtt	431.323	703.472	396.367	458.514	508.277	335.335	671.077	460	3.503.725	573.307	4.076.932
Tinóc, ökrök:											
1 évig	17.403	54.891	9.841	15.024	38.140	11.691	57.692	—	205.282	28.651	233.933
2 »	31.677	66.179	26.861	30.103	50.760	27.294	64.631	—	297.505	47.229	344.731
3 »	31.063	60.090	31.726	32.383	56.777	31.531	67.827	—	311.197	45.773	356.970
4 »	28.758	50.098	35.870	25.782	47.775	27.112	62.501	4	285.810	37.969	323.779
4 éven felül	113.935	191.200	134.039	95.988	146.167	113.411	197.205	—	891.805	121.764	1.013.569
együtt	230.536	422.468	238.337	199.880	339.619	211.039	449.716	4	2.071.599	381.380	2.352.979
Összesen	682.519	1.169.241	664.191	684.211	887.313	577.067	1.164.476	465	5.829.483	908.774	6.738.257
S z á z á l é k											
Bika, bikaborjú:											
1 évig	21%	29%	32%	14%	24%	19%	29%	—	24%	31%	25%
2 »	13%	9%	11%	13%	9%	10%	9%	0%	9%	14%	10%
3 »	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	—	6%	6%	6%
3 éven felül	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	—	6%	6%	6%
együtt	44%	39%	36%	37%	44%	33%	37%	0%	40%	34%	41%
Őszó, tehén:											
1 évig	8%	9%	7%	7%	9%	7%	8%	0%	8%	9%	8%
2 »	9%	8%	7%	8%	7%	7%	6%	0%	7%	8%	7%
3 »	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	—	6%	6%	6%
4 »	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	—	5%	5%	5%
4 éven felül	37%	31%	32%	38%	29%	29%	37%	—	33%	34%	32%
együtt	63%	60%	59%	67%	57%	58%	57%	0%	60%	63%	60%
Tinóc, ökrök:											
1 évig	2%	4%	1%	2%	4%	2%	4%	—	3%	3%	3%
2 »	4%	5%	3%	4%	4%	3%	4%	—	5%	5%	4%
3 »	4%	5%	4%	4%	6%	5%	5%	—	5%	5%	5%
4 »	3%	4%	3%	3%	5%	4%	5%	0%	4%	4%	4%
4 éven felül	16%	16%	19%	14%	16%	19%	16%	—	17%	13%	16%
együtt	32%	36%	34%	29%	38%	36%	38%	0%	33%	30%	34%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Az egyes országrészek között vannak ugyan különbségek, de azok feltűnő nagynak alig mondhatók. A bikák arányszáma az összes szarvasmarhák között, ideértve természetesen a bikaborjúkat is, 3% és 5% között ingadozik, az őszóké és tehénké 57% és 67% között, a tinóké és ökröké 29% és 38% között. Még kisebb a különbség, ha a kor szerinti megoszlást tekintjük, kivált a két éven aluli őszóknél; már a tehénknél, az egyes országrészek

között, lényegesebb eltérést mutatkozik, a szerint, a mint a borjúnevelés kevésbé vagy inkább szokásos. Adataink létszámig mutatják, hogy mennyivel több bikaborjú kerül levégásra, mint őszóborjú. Míg ugyanis az összes szarvasmarha létszámának az egy éven aluli bikaborjúk és tinók 67%-át tették, az egy éven aluli őszók 8%-át. A fiatal állatok arányszáma a felnőtt állatok számához képest kedvezőnek nem mondható; úgy látszik, hogy

a tenyésztés rovására nagyon sok borjú kerül hazánkban | A lovaknak ivar, és korok szerinti részletezését a következők között adjuk meg: | összeállítás nyújtja:

A lovak neme és kora	Duna bal partja	Duna jobb partja	Duna-Tisza köze	Tisza jobb partja	Tisza bal partja	Tisza-Maros-szöge	Erdély	Fiume város	Magyarország	Horvát-Szlavon-országok	Magyar-birodalom
Mén:											
D a r a b											
1 évig	4.707	15.443	17.851	4.935	12.231	15.760	6.044	—	77.021	9.445	86.466
2 *	4.133	10.049	12.909	2.600	7.698	12.623	3.694	—	53.706	6.849	60.555
3 *	1.971	3.143	6.674	881	3.305	7.013	1.180	—	24.227	2.508	26.735
3 éven felül	2.188	2.614	6.313	1.320	2.842	6.290	1.400	4	22.971	1.957	24.928
együtt	12.999	31.340	43.747	9.736	26.156	41.686	12.318	4	177.935	30.759	198.694
Kanca:											
1 évig	5.024	18.138	18.991	5.884	13.527	16.439	7.413	—	85.416	12.222	97.638
2 *	5.560	19.527	19.229	5.899	12.983	16.036	7.077	—	86.911	12.167	99.078
3 *	4.909	17.341	16.613	5.531	11.712	15.309	7.096	—	78.590	11.376	89.966
4 *	5.817	16.587	16.510	6.187	11.923	15.040	7.800	2	79.899	11.240	91.109
4 éven felül	60.023	141.299	163.739	61.508	98.127	144.087	70.992	125	739.900	113.415	853.315
együtt	81.433	212.892	235.081	85.009	148.372	207.571	100.308	127	1.070.693	160.330	1.231.003
Herélt:											
1 évig	600	1.975	1.536	1.057	1.334	1.966	1.667	—	10.195	2.548	12.743
2 *	2.069	9.192	5.452	3.169	4.618	4.347	2.942	—	31.789	3.868	35.657
3 *	4.255	12.677	8.711	4.357	7.395	8.035	5.254	4	50.888	6.828	57.716
4 *	6.401	13.175	11.173	5.513	9.271	11.271	7.485	14	64.303	8.147	72.450
4 éven felül	61.394	75.134	112.907	52.710	80.762	124.300	60.701	333	567.347	106.028	673.375
együtt	74.779	112.153	138.579	66.812	103.380	149.919	78.049	351	724.322	128.019	852.341
Összesen	169.201	356.294	417.707	161.557	277.898	399.176	190.675	482	1.972.900	309.098	2.282.028
S z á z a l é k											
Mén:											
1 évig	2,76	4,94	4,27	3,06	4,43	3,80	3,17	—	3,91	3,06	3,79
2 *	2,44	2,76	2,97	1,91	2,77	3,16	1,94	—	2,79	2,22	2,66
3 *	1,17	0,78	1,66	0,94	1,12	1,74	0,61	—	1,23	0,78	1,17
3 éven felül	1,29	0,73	1,53	0,83	1,08	1,37	0,73	0,03	1,14	0,65	1,08
együtt	7,68	8,77	10,47	6,60	9,48	10,44	6,46	0,43	9,08	6,71	8,71
Kanca:											
1 évig	2,97	5,09	4,63	3,44	4,97	4,13	3,29	—	4,28	3,98	4,28
2 *	3,29	5,48	4,66	3,65	4,67	4,17	3,71	—	4,41	3,94	4,34
3 *	2,95	4,87	3,98	3,43	4,32	3,98	3,49	—	3,98	3,69	3,94
4 *	3,44	4,45	3,96	3,83	4,29	3,77	4,09	0,43	4,46	3,44	3,90
4 éven felül	35,47	39,06	39,28	38,97	35,92	39,06	37,28	25,96	37,96	39,09	37,29
együtt	49,12	59,76	56,28	52,82	53,27	52,00	52,41	26,78	64,27	51,97	53,94
Herélt:											
1 évig	0,39	0,66	0,38	0,45	0,48	0,49	0,67	—	0,28	0,43	0,56
2 *	1,29	2,96	1,98	1,98	1,96	1,99	1,94	—	1,76	1,29	1,76
3 *	2,48	3,96	2,98	2,79	2,96	2,91	2,79	0,03	2,77	2,21	2,59
4 *	3,78	3,70	2,67	3,41	3,94	2,58	2,90	2,90	3,86	3,18	3,18
4 éven felül	36,29	21,09	20,83	32,63	29,07	31,14	31,88	69,09	28,76	34,59	29,63
együtt	44,20	31,48	33,26	41,23	37,21	37,96	40,90	72,83	36,71	41,43	37,20
Összesen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Minthogy a csikók nem kerülnek lovására mint a borjúk, a kanca csikók, továbbá a mén- és herélt csikók arányát vizsgálva meggyőződik, az egy éven aluli kanca csikók a lovak összes számának 4^{rs}/0-át tették, az egy éven aluli mén- és herélt csikók pedig 4^{rs}/0-át, a két éven aluli kanca csikók 4^{rs}, a két éven aluli mén- és herélt csikók 4^{rs}/0-át, ha pedig a két éven aluli csikókat vesszük a két arányának olyannyira összegévé, hogy mi a két éven aluli kanca csikók 8^{rs}/0-át képezik, a mén- és herélt csikók 8^{rs}/0-át, a mi nemcsak a természeti törvény érvényesüléséről tanusít, hanem adatgyűjtésünk eredményét is megbiztosítja.

Ez általános adatok után röviden fel kell sorolnunk a gazdaságok különböző kategóriáira vonatkozó adatokat is. Nem szükséges itt hangsúlyoznunk a korábbi kötetben már elgészert elmondott eljárást, hogy t. i. a gazdaságoknak nagyság szerinti csoportosításánál az ugyanazon gazdálkodónak több háttérben fekvő birtokai vagy birtokrészei, a mennyiben mint egységes gazdaság ugyanazzal a felszereléssel kezeltetnek, összehasonlatot s az össze-

vonás után nyert nagyságok szerint soroztattak egyik vagy másik kategóriába. Talán azt sem kell említenünk, hogy a mezőgazdasági üzem statisztikájánál mellőztük az összes, tulajdonképpen nem mezőgazdasági birtokok vagy birtokrészek, minők a tisztán erdővel legelő-birtokok, innen van az, hogy az első feldolgozás és a gazdaságok nagyság szerinti csoportosításánál nyert adatok között lényeges eltérés mutatkozik, különösen az említett két miveltési ágban, az erdőnél s legelőnél.

A mezőgazdasági összehírás alkalmával az egész Magyar-birodalomban 3,411,686 gazdaságról állítottak ki kérdőívet, de a gazdaságok nagysága szerinti csoportosított feldolgozásánál, hol a különböző községek háttérben fekvő, de egy egységes gazdaságot képező területek összehasonlatot, ez a szám 2,795,885-re szállt le, ezek a gazdaságok csoportosítottak azután nagyság szerinti 11 kategóriába s ezek különbözőzetek meg házilag kezeltek, haszonbérben, haszonélvezeti s vegyes jellegű gazdaságok szerint. A különböző nagyságú gazdaságokról s ezek felszereléséről minden lehető kom-

binációban a nagy forrásmű negyedik köteté számlé a nagy részletességgel, felesleges volna itt bővebb ismétlésbe bocsátkozni,

elég, ha a legfőbb eredményekről állítunk össze egy kis ki-mutatást:

A gazdaságok nagysága	A gazdaságok száma						A gazdaságok területe					
	összesen			szárazföldeken			katasztrális haldokban			szárazföldeken		
	Magyar-országban	Horvát-Szlavon-országok-ban	a Magyar-birodalom-ban	Magyar-országban	Horvát-Szlavon-országok-ban	a Magyar-birodalom-ban	Magyar-országban	Horvát-Szlavon-országok-ban	a Magyar-birodalom-ban	Magyar-országban	Horvát-Szlavon-országok-ban	a Magyar-birodalom-ban
1 holdon alul szántóföld nélkül . . .	294.475	23.715	318.190	12 ²³	5 ²⁸	11 ⁴⁴	92.470	7.920	100.390	0 ³⁸	0 ¹⁷	0 ³⁴
1 * * szántófölddel . . .	268.474	30.171	298.645	11 ²³	7 ⁴¹	10 ⁶⁷	139.532	16.654	155.986	0 ³⁸	0 ³⁸	0 ³⁸
1-5 holdas . . .	716.769	126.289	843.058	30 ⁴¹	31 ⁶⁸	30 ¹⁶	370.630	4,923.157	3,298.787	5 ²¹	7 ⁴⁵	5 ²⁸
5-10 * . . .	458.535	110.999	569.534	19 ²⁶	27 ²⁸	20 ³⁷	3,317.079	804.805	4,121.884	9 ⁰⁶	17 ²⁵	9 ³⁸
10-20 * . . .	385.381	81.657	467.038	16 ¹⁴	20 ⁴⁴	20 ⁴⁴	5,396.130	1,128.312	6,524.442	14 ⁰⁴	24 ²⁰	15 ⁷¹
20-50 * . . .	205.181	30.003	235.784	8 ¹⁰	7 ²¹	8 ¹⁶	6,012.080	850.288	6,871.368	16 ³¹	18 ⁴³	16 ³⁶
50-100 * . . .	36.032	2.830	38.862	1 ⁰¹	0 ⁰⁸	1 ²⁰	2,411.657	184.802	2,596.259	6 ⁵⁰	3 ⁰⁵	6 ²⁰
100-200 * . . .	10.275	550	10.825	0 ⁴³	0 ¹⁴	0 ³⁸	1,403.452	73.733	1,477.185	3 ⁸¹	1 ²⁸	3 ⁹⁶
200-500 * . . .	6.448	263	6.711	0 ²⁷	0 ⁰⁶	0 ²⁴	2,021.432	84.554	2,105.986	5 ⁰⁸	1 ⁸³	5 ⁰⁸
500-1000 * . . .	3.144	117	3.261	0 ¹³	0 ⁰³	0 ¹¹	2,238.905	85.157	2,324.062	6 ⁴⁸	8 ³⁴	5 ⁰⁸
1000 holdon felül . . .	3.768	209	3.977	0 ¹⁶	0 ⁰⁵	0 ¹⁴	11,901.380	1,047.540	12,948.920	32 ²⁸	22 ⁴⁷	31 ⁷⁸
Összesen . . .	2.388.482	407.403	2.795.885	100⁰⁰	100⁰⁰	100⁰⁰	36.557.283	4.062.995	41.520.278	100⁰⁰	100⁰⁰	100⁰⁰
Térpegdaság (0-5 holdas) . . .	1,279.718	180.175	1,459.893	53 ⁵⁷	44 ²³	52 ²⁸	2,155.168	395.004	2,550.172	5 ⁸⁴	8 ⁴⁷	6 ²⁴
Kisgazdaság (5-100 holdas) . . .	1,085.129	226.899	1,312.128	45 ⁴⁴	55 ⁴⁸	46 ²⁸	17,336.946	2,977.007	20,113.953	46 ⁵⁰	63 ⁸⁵	48 ¹⁴
Középgdaság (100-1000 holdas) . . .	19.867	930	20.797	0 ⁸³	0 ²³	0 ¹⁴	5,663.789	243.444	5,907.233	15 ³⁷	5 ²⁸	14 ²⁸
Nagygazdaság (1000 holdon felül) . . .	3.768	209	3.977	0 ¹⁶	0 ⁰⁵	0 ¹⁴	11,901.380	1,047.540	12,948.920	32 ²⁸	22 ⁴⁷	31 ⁷⁸

Ha azt nézzük, hogy az összes gazdaságok között a törpe-, a kis-, a közép- és nagygazdaságok mily tért foglalnak el, természetesen egészen más képet nyernék, ha a gazdaságok számát, mintha területet tekintjük. A gazdaságok számát nézve a törpegdaság úgy az anyaországban, mint az egész Magyarbirodalom-ban a gazdaságoknak több mint felét teszik, kisebb fele a gazdaságoknak a kisgazdaságokra esik, míg a közép- és nagygazdaságok részesülését csak törtszámokban tudjuk kifejezni, annyira elenyészőleg csekély részét teszik a gazdaságoknak. Egészen más a kép, ha a gazdaságok területét tekintjük, itt a törpegdaságok szerepe nagyon alacsonyra száll le, a magyar anyaországban 6% -át sem teszik a gazdaságok összes területének és még Horvát-Szlavonországokban is, a hol jóval tekintélyesebb tért foglalnak el a törpegdaságok, csak a 8% -ot haladják meg. A kisgazdaságok fontossága azonban a területnél is eléggé kidomborodik, különösen Horvát-Szlavonországokban, hol 63% -a a területnek a kisgazdaságokra esik; a magyar anyaországban szintén tekintélyes a kisbirtokok aránya, de azért jóval kisebb, csak 46% -a. A közép-gazdaságok aránya csekély, a magyar anyaországban 15%, Horvát-Szlavonországokban csupán csak 5% -a. Kár, hogy a multa vonat-

kológ adataink nincsenek, melyekből számzserűleg konstatálhatnók a közép-gazdaságok átalakulását. Ismervé az átalakulás irányát, alig szenved kétséget, hogy a közép-gazdaságokat egyrészt, de csak kisebb mértékben a nagygazdaságok szivták fel, másrészt a felosztás, még inkább a kiparcellázás porlasztotta szét. Az egész Magyarbirodalom-ban a közép-gazdaságokhoz nem egészen 6 millió katasztrális hold tartozott. Ez még mindig tekintélyes szám, de kérdés, akkora-e, hogy ezt az osztályt arra a vezető szerepre, melyet neki tulajdonítani szoktunk, alkalmasa tenné; különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a közép-birtokoknak csak igen kis része áll tisztán, nagy része meg van terhelve, sőt túl van terhelve adóssággal. A nagygazdaságok több mint kétszer nagyobb arányban szerepelnek, mint a közép-gazdaságok; Horvát-Szlavonországokban pedig több mint négyszer oly erősen. Nem feladata e hivatalos ismertetésnek, hogy e számokból bármily irányban következtetéseket vonjon le, elég, ha itt egyszerűen csak rámutatunk a tényre.

Az sem közömbös, hogy a gazdaságok mily módon kezel-tetnek, háziláge- a tulajdonos által, vagy a haszonbérő, esetleg a haszonélvező által. A gazdaságoknak a birtoklás jogcíme szerinti megoszlását a következő kimutatás tünteti fel:

Ország-rész	A gazdaságok összes számából esett a					A gazdaságok összes területéből esett a												
	A tulajdon	A haszon-élve-zeti	A haszon-béres	A vegyes jellegű	Az összes	tulajdon	haszon-élve-zeti	haszon-béres	ve-gyes jellegű	Az összes								
	gazdaságok száma					gazdaságok területe katasztrális holdakban												
	gazdaságok száma					gazdaságok területe katasztrális holdakban					gazdaságokra %							
Duna bal partja . . .	248.630	6.128	7.331	29.181	291.270	3,030.401	264.779	327.534	791.539	4,144.253	85 ³⁶	2 ¹⁸	2 ¹⁰	10 ⁰⁶	68 ⁰⁶	6 ⁰⁰	7 ⁴⁸	17 ²⁸
Duna jobb partja . . .	308.923	5.565	10.151	45.380	430.019	4,121.443	510.353	996.238	1,173.977	6,802.011	85 ⁷⁹	1 ²⁸	2 ¹⁸	10 ⁰⁶	60 ⁰⁶	7 ⁰⁰	14 ⁰⁴	17 ²⁷
Duna-Tisza köze . . .	273.981	4.948	13.166	37.349	329.444	3,259.713	246.257	585.800	1,270.035	5,361.805	83 ¹⁷	1 ⁵⁰	3 ⁹⁹	11 ³⁴	60 ⁰⁶	4 ²⁸	10 ⁰⁸	23 ⁴⁸
Tisza jobb partja . . .	202.317	5.965	8.617	17.682	234.281	2,562.652	390.782	445.088	755.312	4,153.834	86 ²⁸	2 ⁴²	3 ⁹⁸	7 ⁰⁰	61 ⁰⁶	9 ⁴¹	10 ⁷⁸	18 ¹⁸
Tisza bal partja . . .	291.252	5.109	8.400	17.016	321.771	3,955.275	398.537	656.499	803.742	5,814.055	90 ³¹	2 ⁶¹	5 ²⁸	6 ⁰⁸	83 ⁰⁶	11 ²⁸	13 ³²	—
Tisza-Maros szöge . . .	262.468	3.777	8.655	40.808	315.708	3,045.086	63.911	193.019	857.157	4,159.773	83 ¹⁴	1 ²⁰	2 ⁷⁴	12 ⁰⁶	73 ²⁰	1 ⁵⁴	4 ⁴⁶	20 ⁰⁶
Erdély	423.123	5.899	8.279	27.739	465.040	5,135.138	111.158	234.870	668.549	6,149.715	90 ³⁰	1 ²⁰	1 ⁷⁰	5 ⁰⁸	83 ⁰⁶	1 ³¹	3 ⁸⁸	10 ⁴⁷
Fiume város	908	16	25	—	949	1,765	7	65	—	1,837	95 ¹⁸	1 ⁰⁹	2 ⁰⁸	—	96 ⁰⁸	0 ³⁸	3 ³⁴	—
Magyarország . . .	2.071.602	37.107	64.624	215.149	2.388.482	25.111.475	1.985.784	3.439.716	3.320.311	36.557.283	86¹³	1⁵⁵	2⁷¹	9⁰⁰	68¹⁵	5³⁹	9³³	17¹⁰
Horvát-Szlavonorsz.	372.189	5.837	7.447	21.930	407.403	3,953.083	104.345	138.804	460.963	4,692.995	91 ³⁸	1 ⁴⁰	1 ⁸⁸	5 ²⁸	84 ⁷⁸	2 ²⁴	2 ²⁰	10 ⁰⁰
Magyarbirodalom	2.443.791	42.944	72.071	237.079	2.795.885	29.064.558	2.090.129	3.578.317	6.787.274	41.520.278	87 ¹⁰	1 ⁵⁴	2 ¹⁸	8 ⁴⁸	70 ⁰⁰	5 ⁰⁸	8 ²²	16 ³⁰

A gazdálkodás uralkodó formája hazánkban még ma is a házi kezelés. A gazdaságok összes számából a magyar anyorszá-
gban 86%-a, Horvát-Szlovénországból 91% a kezeltetők háziilag a tulajdonos által; nem ily kedvező az arány a területnél, itt a házi-
lag kezelt tulajdonbirtokokra az összes területből a magyar anya-
országból csak 68%-a, Horvát-Szlovénországból 84,7% esik. A hasznélvezeti gazdaságok szintén az összes területből a magyar
anyországból 5%-a, Horvát-Szlovénországból 2,4%-al részül-
nek. Tekintélyesebb a tisztán hasznélvezés gazdaságok aránya, az
anyországból 9%-a, a társországból 27%-a, de még erősebb a
vegyes jellegű gazdaságoké, melyeknél a hasznélvezeti gazdaság a

tulajdon, olykor pedig hasznélvezeti birtokkal olvad össze. A gazda-
ságok ezen kategóriájára a területből az anyországból 17%-a,
a Dráván túl 10%-a esik. A vegyes jellegű gazdaságoknak körül-
belül fele, sőt valamivel több annál, tulajdonbirtok. Ez természetesen
a tulajdonos által háziilag kezelt területnek arányszámát még maga-
sabbra emeli, úgy, hogy az anyországból a gazdaságok területén
a gazdálkodók 76%-a, a Dráván túl 91%-al kezeltek háziilag.

Mellözve a gazdaságok nagyság szerinti csoportosításának a
birtokok jogcímével való kombinációját, mellözve a gazdaságok
különbözö kategóriáinak állatállománnyal való felszerelését, legyen
előg még a gazdasági gépek és eszközök abszolút számát bemutatnunk:

A gazdasági gépek és eszközök megnevezése	Magyarországból					Horvát-Szlovénországból					A Magyarbirtadalomban				
	törpe	kis	közép	nagy	az összes	törpe	kis	közép	nagy	az összes	törpe	kis	közép	nagy	az összes
	gazdaságokban a gazdasági gépek száma														
Gépek motorikus erőre:															
Locomobil	513	2.315	2.910	3.627	9.365	—	85	154	212	451	513	2.400	3.064	3.839	9.816
Csúpfőszekrény gőzözerő	422	2.198	2.852	3.451	8.920	16	277	120	170	583	438	2.472	2.972	3.627	9.509
Gőzeke	4	21	18	116	159	—	14	2	4	20	4	35	20	120	179
Egyéb gőzgep	15	54	43	128	240	5	107	12	27	151	20	161	55	153	391
Szilomitor	43	275	31	29	378	—	—	—	3	4	7	43	275	34	35
Villamos motor	8	59	10	5	48	—	—	—	—	—	8	29	10	7	85
Petroleum motor	8	53	11	12	84	—	—	—	1	1	8	53	11	13	85
Benzin motor	4	7	3	2	16	—	—	—	2	2	4	9	3	2	18
Vízmotor	32	105	37	47	221	3	12	7	2	24	35	117	44	49	245
Gépek, eszközök állati és emberi erőre:															
<i>Talajművelési eszközök:</i>															
Egyes eke fagerendelyvel	178.173	754.443	53.539	49.404	1.035.553	18.679	130.623	1.814	2.161	133.277	196.852	885.066	55.347	51.565	1.188.830
» vasgerendelyvel	18.013	74.749	29.736	39.457	138.965	2.255	12.375	1.540	2.354	18.524	17.368	87.124	31.276	41.811	177.479
Kötös eke	2.432	17.720	16.406	17.115	53.974	178	945	196	523	2.905	18.665	16.602	17.389	55.681	
Hármas	340	2.602	5.209	12.885	20.436	18	101	97	47	633	358	2.103	5.306	13.302	21.009
Mélyítő	1.135	8.679	3.581	5.572	19.067	97	915	130	199	1.331	1.232	9.594	3.701	5.571	20.398
Tőrhogó	5.816	62.497	7.379	9.041	84.533	2.425	14.445	794	1.045	18.769	8.041	76.942	8.173	10.086	103.242
Kultivátor	423	4.494	4.195	8.089	286.235	462	6.517	557	1.087	8.623	885	11.011	4.752	9.176	25.204
<i>Ekek, kultivátorok együtt</i>															
208.132	924.584	130.689	141.964	1.889.719	24.029	166.921	5.118	7.786	202.394	297.241	1.090.505	125.157	149.750	1.692.658	
<i>Boronák, fűvelőgépek</i>															
» vaskerettel	11.316	80.662	18.739	21.517	132.234	3.103	21.907	907	1.528	27.445	14.419	102.659	19.646	23.045	159.679
Tűskeborona	41.431	208.549	18.805	17.450	286.235	1.122	10.333	387	310	12.152	42.553	218.882	19.192	17.760	298.387
<i>Boronák együtt</i>															
16.448	90.994	72.165	64.969	121.531	14.376	116.171	2.651	3.208	136.406	159.780	1.021.165	74.806	68.177	1.258.997	
<i>Síma henger</i>															
» fogas	4.517	73.772	18.090	19.497	115.876	614	8.134	563	872	10.183	5.131	81.906	18.653	20.369	126.599
<i>Hengerek együtt</i>															
6.082	81.876	21.461	24.555	138.724	676	8.836	566	1.192	11.300	6.708	90.712	32.117	25.487	145.024	
<i>Szóróvetőgépek</i>															
» sorvető	76	1.486	2.022	2.549	6.133	34	213	103	153	503	110	1.699	2.125	2.702	6.336
<i>Vetőgépek együtt</i>															
544	18.769	12.480	12.375	44.168	62	726	407	571	1.766	606	19.495	12.887	12.946	45.934	
<i>Terménybaktériák, tisztító és elő- készítő eszközök:</i>															
Marokrázó aratógépek	90	383	636	1.138	2.247	392	2.725	92	305	3.514	482	3.108	728	1.443	5.761
Kévektető	48	251	237	258	794	28	453	79	119	679	76	704	316	377	1.473
Kaszálógepek	59	150	484	1.230	1.923	1.024	3.059	34	55	4.172	1.083	3.200	518	1.288	6.095
<i>Arató és kaszálógépek együtt</i>															
197	784	1.357	2.626	4.964	1.444	6.237	205	479	8.665	1.641	7.021	1.562	3.105	18.255	
<i>Lőgérbélye</i>															
Járgány	927	838	3.999	8.800	20.044	1.260	4.708	220	329	5.520	1.287	11.546	5.919	7.202	26.529
Csúpfőszekrény	2.512	36.371	4.176	3.193	46.552	162	1.187	149	196	1.694	2.674	37.858	4.232	3.889	48.246
Csúpfőszekrény	2.682	41.399	2.265	518	46.814	503	1.759	191	75	2.528	3.155	43.158	4.250	593	49.342
Kukoriczanoszó	1.937	18.870	7.189	3.394	33.564	341	3.244	449	216	4.450	2.278	22.314	7.938	3.576	35.866
Rosta	24.048	229.973	17.447	10.424	281.897	1.187	8.085	279	313	9.864	25.236	238.063	17.729	10.737	291.761
Konkolóvalasztó	1.078	9.326	6.198	4.050	20.652	159	875	198	200	1.432	1.237	10.201	6.396	4.250	22.084
<i>Takarvánnyelőkészítő gépek és eszközök:</i>															
Rézcavavágó	23.641	134.732	10.748	5.688	174.695	504	4.576	461	356	5.897	24.145	139.308	11.995	5.944	180.592
Szevaszó	3.553	33.734	8.648	6.577	51.411	89	777	216	253	1.335	3.642	33.511	8.864	6.729	52.526
Daráló	2.021	9.884	3.272	1.953	17.132	7.583	9.402	186	105	17.276	9.004	19.286	3.458	2.060	34.408
Szénaosztó	148	348	130	244	870	23	69	12	39	143	171	417	142	283	1.043
Gőzfűvelő	385	738	234	508	1.865	287	1.799	14	22	2.122	627	2.537	248	530	3.087
<i>Egyéb gazdasági gépek és eszközök:</i>															
Szekér fategeltyel	113.414	376.976	80.969	28.102	549.461	8.835	40.943	241	373	50.232	122.249	417.919	31.210	28.475	599.853
» vategeltyel	131.345	620.369	64.993	61.033	777.742	26.984	133.195	3.571	5.514	168.264	158.329	653.564	68.564	94.706	776.006
<i>Szekér összesen</i>															
244.759	897.345	95.962	89.137	1.327.203	35.819	174.138	8.812	4.887	218.656	280.578	1.071.483	99.774	94.024	1.345.859	
Trágyaszívattyú	112	878	717	1.569	2.776	4	37	101	108	248	116	415	818	1.676	2.704
Vízszívattyú	502	1.382	1.540	2.632	6.056	47	151	144	185	527	549	1.533	1.084	2.817	6.583
Vízhozódaját	2.807	11.908	4.772	2.120	27.697	3.110	13.896	480	502	17.988	5.917	25.804	5.252	8.171	45.885
Borsaját fából	31.259	83.372	2.782	1.022	118.415	4.402	13.069	231	84	17.786	35.661	96.441	3.013	1.086	136.201
Szénfűvelő	2.949	7.356	1.132	768	12.205	106	325	61	59	551	3.055	7.681	1.193	857	12.796
Szénosztó	4.157	10.989	944	574	16.661	154	375	73	56	658	4.311	11.291	1.017	639	17.319
Gyümölcsaszító	1.867	6.904	563	966	9.400	85	1.297	48	22	1.452	1.752	8.201	611	288	10.852
Nagybő mérleg	4.916	26.374	9.258	8.007	48.555	464	1.377	397	341	2.579	3.380	27.751	9.655	8.348	51.134

E táblázathoz sem akarunk hosszas magyarázatot fűzni, itt is inkább csak utalni kívánunk a negyedik kötetben elmondottakra. Csak azt kívánjuk kiemelni, hogy e felvétel mondhatni először tüntette fel gazdasági eszközeink teljes számát. Kisebb tévedések azonban, úgy látszik, csúsztak be a felvétel alkalmával, ilyen például Horvát-Szlavonországokban az arató- és fűkaszálogépek abnormis nagysága, a mi semmi esetre sem felelhet meg a tényleges állapotnak, hanem valamely tévedésnek folyománya.

A fentebbiekben röviden ismertetve a mezőgazdasági statisztika eddig megjelent kötetének főbb eredményét, áttekinthetünk a jelen befejező kötet adatainak vázlatos ismertetésére.

Előbb azonban némi fölvilágosítást kell nyújtanunk e kötet tartalmára vonatkozólag. E kötet úgy a bevezető szövegben, mint a táblás részben bemutatja a közös erdők, legelők területét és a közös legeltetést, részletes adatokat nyújt a korlátolt forgalmú birtokokról, közli az állatok súlyára és értékére vonatkozó adatoknak egész tömegét, kimutatja a tehének fejési eredményét úgy átlagban mint az összes mennyiség szerint, végül kimutatja a vetőmag-szükségletet, külön a szórógéppel és kézzel s külön a sorvetőgéppel való vetésnél. A statisztikai kimutatások után még a magyar mezőgazdasági szakirodalom műveinek lehetőleg teljes jegyzéke következik. A kötetet gazdag graphikonok zárják be, a mező-

gazdasági statisztika összes eredményeiből a legfontosabbakat világitva meg szemléltető képekben.

Daczára e gazdag tartalomnak, számos oly tárgy közlése maradt ki ebből a kötetből, mely előlegesen tervbe vétetett. Így például, hogy egy pár legfontosabbra rámutassunk, nem található fel benne a föld örök árának és bérleti árának kimutatása, hiányzanak belőle a nyomásos gazdálkodásról és tagosításról gyűjtött adatok. Múltán feltűnhetik ez a hézag a mezőgazdasági statisztikai nagy forrásmű minden figyelmes tanulmányozójának. E nagyfontosságú adatok mellőzése azonban nem szándékosan, hanem kényszerűségből történt. A hivatal gondosan átvizsgálván a szóban forgó adatokat, annyi hibára, annyi ellenmondásra bukkant, hogy bele sem mert bocsátkozni a feldolgozásba. Maradt volna még egy út, a hiányok utólagos pótlása, a hibák kiigazítása. Az összes kérdőívek átvizsgálása után azonban kitűnt, hogy a kijavítás jóformán egyértelmű lett volna az új adatgyűjtéssel, a melyet tekintettel részint arra a nagy munkatetherre, melyet az új adatgyűjtés a közigazgatási hatóságokra hárított volna, részint arra a nagy költségre, melylyel e munkát járt volna, s melyre fedezet már egyáltalán nem volt, le kellett mondani az adatoknak ily nemű pótlásáról, illetőleg újból való beszerzéséről. Így tehát a földművelésügyi miniszter úr ő nagyméltóságának engedelmével ezek az adatok néhány más adattal együtt ezúttal egészen mellőzettek.

1851

1866

2. Közös erdők, legelők és a közös legeltetés.

A közös birtoklás, mely régebben oly nagy mértékben el volt terjedve, a kultúra haladásával s az egyéni tulajdon általánosabb uralmával mind szűkebb térre szorult. Van azonban két művelési ág, melynél még jelenleg is nagy szerepet játszik, az erdőnél és a legelőnél. Különösen az utóbbinál a közös birtoklás nem egy önmagát tünt, avult intézménynek tekintendő; ellenkezőleg, egy fontos gazdasági

szükségnek, melynek helyenkénti megszüntetése, a mint a szomorú tapasztalatok mutatják, nagy kárára vált állattenyésztésünknék.

A közös erdők és közös legelők területi nagyságát összehasonlítva az összes erdők és összes legelők területével, országgrészenként a következő kis kimutatás tünteti fel:

Országgrész	Közös erdők				Közös legelők					
	községi erdők	közbirtokosság és volt úrbéres erdeje	egyéb közös erdők	összesen	községi legelők	közbirtokosság és volt úrbéres legelője	egyéb közös legelők	összesen		
	katasztrális hold				az összes erdők %-ában	katasztrális hold				az összes legelők %-ában
I. Duna bal partja	166.405	294.413	3.039	464.457	25,16	76.037	199.475	5.168	280.680	42,98
II. Duna jobb partja	40.253	154.314	6.265	200.832	14,41	49.330	222.110	9.020	281.060	34,62
III. Duna-Tisza köze	44.637	10.495	2.353	57.485	15,08	150.986	144.612	27.214	331.812	34,77
IV. Tisza jobb partja	163.431	223.369	39.875	426.675	20,96	54.249	240.742	18.276	313.267	47,91
V. Tisza bal partja	131.819	290.407	44.094	466.320	23,78	120.179	258.976	59.112	444.267	43,78
VI. Tisza-Maros szöge	160.745	57.475	40.677	258.897	17,74	363.330	210.531	24.834	547.695	62,79
VII. Erdély	1.186.099	784.891	24.755	1.995.745	52,94	405.942	330.105	40.299	776.346	55,99
Magyarország	1.893.389	1.824.964	162.258	3.880.011	29,87	1.175.058	1.615.551	184.529	2.975.127	46,77
Horvát-Szlavonországek	796.296	811.424	2.900	1.110.620	42,28	604.706	138.880	3.238	746.824	72,41
Magyarbirtadalom	2.689.685	2.193.788	165.167	4.990.640	81,96	1.779.759	1.754.431	187.761	8.721.951	50,94

Látható e számokból, hogy a közös erdők és legelők még jelenleg is mily roppant területet foglalnak el. Az előbbieket összes területre az egész Magyarbirtadalomban megközelíti az öt millió katasztrális holdat, az utóbbi pedig nem áll nagyon távol a négy millió katasztrális holdtól. De az arányszámok is nagy fontosságukról tanuszkodnak, a közös erdők az egész Magyarbirtadalom összes erdeinek közel egy harmadrészét, a közös legelők pedig a Magyarbirtadalom összes legelőinek több mint felét teszik. Országgrészenként természetesen nagy különbségeket látunk, a közös erdőket tekintve, az erdőlyrészi vármegyékben 52,34%-át teszik az összes erdőterületek; aránylag itt szerepelnek legerősebben, hol a tagosítás még általános nem hajtatott végre. Ez magyarázza a Királyhágón túl az említett magas arányszámot, de csak részben magyarázza, mert a tagosítás meg nem történte csak a közbirtokosság és volt úrbéres erdeinek nagy területében nyilatkozik, a községi erdők tagosítás után is többnyire érintetlen maradtak. Meglepőleg sok a községi erdő az erdőlyrészi vármegyékben, sokkal több még, mint Horvát-Szlavonországekban, hol szintén igen sok ily erdő van. Erdélyben a községi erdők területe 1.186.099 katasztrális holdra rug, legtekintélyesebb rész ebből Beszterce-Naszód vármegyére esik, nem kevesebb mint 282.001 hold, azután következnek Szabolcsmegye 221.544, Nagy-Küküllő 120.327, Hunyad 104.930 és Csikmegye 102.465 hold közös erdővel. Horvát-Szlavonországekban a községi erdők területe megközelíti a nyolcszáz ezer katasztrális holdat, Lika-Krbavára magára több mint 200.000 hold esik, de azonkívül

Belovár-Kőrös, Modrus-Fiume- és Szerémgyében is meghaladja a 100.000 holdat. Egy pár horvát-szlavon vármegyében azonban mint Verőce- és Varasdgyében, községi erdő alig van.

A közbirtokosság s volt úrbéres erdei az erdőlyrészi vármegyékben fordulnak elő legnagyobb mértékben. Csik, Hunyad, Udvarhely és Háromszék vármegyék állanak e tekintetben első helyen. Erdély után Horvát-Szlavonországek következnek, de nem messze áll az országgrésztől a Duna bal- és a Tisza bal partja sem.

A közös erdők területében a községi erdők erősen meghaladják a közbirtokossági erdők és a volt úrbéres erdeinek területét, ellenben a közös legelőknél és a két kategória majdnem teljesen összevág; de csakis az egész Magyarbirtadalom végösszegét tekintve, mert ha az egyes közjogi alkatrészeket nézzük, míg a Drávan innen a közbirtokossági és volt úrbéres legelők területe van túlnyomósággan, addig a Drávan túl a községi legelők több mint négyszer akkora területet foglalnak el, mint a közbirtokossági és volt úrbéres legelők. Így tehát községi legelő legtöbb van Horvát-Szlavonországekban, azután Erdélyben és a Tisza-Maros szögeben. A közbirtokossági és volt úrbéres legelők legnagyobb területét szintén Erdélyben látjuk, de azonkívül minden országgrész tekintélyes számot mutat, jelöl annak, hogy a közös legelőknél és a csoportja általános nem el terjedve.

A közös legelők sokkal nagyobb gazdasági jelentőséggel bírnak, mint a közös erdők, mert míg az utóbbiak a gazdálkodásnak általában szomorú képét tüntették fel, míg csak kezeléstük

az állam nem vette át, addig a közös legelők a népies állattenyésztésnek mondhatni alapját képezték. Egy időben, bizonyos mértékben még a szaktudomány által is támogatva, nagyon előtérbe nyomult az az irányzat, hogy jobb, ha a közös legelők, melyek a rajtok legelő állatoknak igen sok esetben táplálékot áll nyújtának, felosztják, s a felosztás útján nyert területen minden egyes birtokos természet magának mesterséges takarmányt, a legeltetést pedig istállózással helyettesíti. De nagy családok volt az a feltevés, hogy a közlegelő felosztása állattenyésztésünknek javára szolgál. Már az a körülmény, hogy a közös legelők tekintélyes része oly területen fekszik, mely feltörve művelésre vajmi kevéssé alkalmas szántóföldet ad, megakadályozta a remények teljesülését. De más-különben is a megszűnt közös legelők szükségképpen maguk után vonták az állattenyésztés megszorítását. Az állatoknak folyvást istállón tartása mindenesetre sokkal több fáradsággal jár, több költéséget okoz, mint a legeltetés; sokan azok közül a kisbirtokosok közül, a kik még jószágukat legelőn járathatták, tartottak egy pár állatot, később teljesen felhagytak az állattartással, a mi nemcsak általános közigazgatási szempontból volt hátrányos, de még inkább szociális szempontból, minthogy ez a szegény ember megélhetését még nehezebbé tette.

Az állattenyésztés szempontjából viszont különös fontossággal bír az a körülmény, hogy az állatok egészségére sokkal hasznosabb a szabad levegőn való mozgás, mint a zárt levegőjű, nem jól szellőző istállóban való szakadtalan állás. Az istállózás nagy mértékben csökkenti az állatok ellenálló képességét s különösen a a tüdőbajok gyors terjedését vonja maga után.

Mind Ezeket a szempontokat tekintetbe véve, újabban az a józanbáb felfogás válik uralkodóvá, hogy a közös legelők megszüntetése nemcsak hogy nem közigazgatási érdek, hanem ellenkezőleg igen nagy közigazgatási hátrányoknak válik kitérőszávé. Ez a helyes felfogás jutott érvényre az új mezőrendőri törvényben is, s törvényünk nem hogy megkönnyítette a közös legelők felosztását, hanem ellenkezőleg azoknak fenmaradását igyekszik biztosítani. Fontos intézkedése a törvénynek, hogy elrendeli a közlegelő-

lőknek turnusokra való osztását és megállapított rendszer szerint való legeltetését. A mezőgazdasági statisztikai összeírás arról is igyekezett tájékoztatást szerezni, hogy a törvénynek ez a rendelkezése mennyire van végrehajtvá, de minthogy az összeírás mondhatni nyomon követte a mezőrendőri törvény életbeléptetését, használható s feldolgozásra érdemes adatokat nem nyertünk.

Hogy a közös legelők mennyire fogytak meg, arról adataink nincsenek, de bármily nagy lehetett a csökkenésük, a kétségtelen, hogy az összes legelőnek még ma is igen tekintélyes részét teszik. Horvát-Szalvonorországban az összes legelőterületnek 72,41%-a közös legelőkből áll, a Tisza-Maros szögében is 62,79%-a. Erdélyben pedig 55,96%. A többi öt országrészben a közös legelők felét sem teszik az összes legelőterületnek. Aránylag legkisebb mértékben fordulnak elő a Duna jobb partján és a Duna-Tisza között, mindkét országrészben csak 34 s néhány századrész százalékot téve; ez arra látszik mutatni, hogy éppen azokban az országrészekben, ha a kultúra a legelőrehaladottabb, veszített legnagyobb tért a közös legelők tartására. A Duna jobb partján nemcsak relative van legkevesebb közös legelő, hanem a terület nagyságának abszolút számát tekintve is. A közlegelő legelő, valamint a kibirtokosságai és volt urbères legelők mellett az egyéb közös legelők területe egészen eltörpül, ide főleg azok a közös legelők számíthatók, midőn egy érdekeltség közötten bérelt magánbirtokosoktól legelőterületet állat-állományának legeltetésére végt. Ez gyakran előfordul az alföldi, legelőben kisebb számú vármegyékknél. Néha nagyszámú érdekeltség helyett csak kisebb számú társaságba szövetkezett egyének bérelnek legelőt, az utóbbi fajta legelők emelik Erdélyben meglehetősen tekintélyesre e számot.

Bár az erdőhasznosvétel sorában a legeltetés csak másodrendű és sok tekintetben ellenkezik a helyes erdőgazdálkodás elvével, mindazonáltal éppen nem kicsinyelhető, különösen a közös erdőben, melyeknél, ha újabb időben éppen az erdészet érdekében némileg korlátoztatt is, de szük határok közé éppen nem volt szorítható.

A közös erdőben fűtől legeltetésről a következő kis kimutatás nyújt áttekintést:

Országrész	A közlegelő erdőben				A kibirtokosság és volt urbères erdőben				Az egyéb közös erdőben				A közös erdőben összesen				Az 1896-ban számbavett			
	szarvasmarhák		juhok		sertések		juhok		szarvasmarhák		juhok		sertések		juhok		szarvasmarhák		juhok	
	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma	darabszáma
I. Duna bal partja . . .	11.007	1.623	6.183	15.058	28.282	4.705	25.387	35.000	2	—	—	2.781	30.291	6.328	31.570	62.819	578	374	733	596
II. Duna jobb partja . . .	8.715	2.112	11.807	385	58.044	10.998	89.962	12.324	1.225	132	1.275	1.297	67.984	13.242	103.134	14.006	531	373	734	036
III. Duna-Tisza köze . . .	2.817	747	43.100	11.841	7.297	1.415	6.963	1.564	1.297	231	680	—	11.511	2.393	10.773	13.405	179	047	090	139
IV. Tisza jobb partja . . .	31.613	2.960	11.153	12.788	54.853	8.037	33.424	36.014	2.360	298	470	2.701	78.826	11.295	45.047	51.501	11.262	679	872	714
V. Tisza bal partja . . .	25.673	4.198	15.476	32.628	45.236	7.964	30.625	34.653	12.689	1.170	3.132	31.244	83.581	13.332	49.233	98.425	943	430	333	000
VI. Tisza-Maros szög . . .	8.415	1.525	5.770	18.885	5.872	369	3.347	2.960	2.340	279	1.642	4.195	16.627	2.173	10.765	25.840	248	054	113	236
VII. Erdély	106.287	17.153	34.318	153.246	103.591	17.135	34.837	155.076	3.430	309	1.271	3.863	213.308	34.597	70.426	312.185	18.939	1814	910	1831
Magyarország . . .	184.527	30.318	87.933	244.529	303.165	50.623	224.554	277.591	23.436	2.419	8.470	46.061	511.128	83.860	320.948	568.181	877	433	496	735
Horvát-Szalvonorország	193.293	38.867	147.268	122.628	79.145	19.021	112.705	29.726	322	16	250	—	272.760	57.904	260.223	152.354	303	187	204	2547
Magyarbirtalom . . .	377.820	69.185	235.201	367.157	382.310	69.644	337.259	307.317	23.758	2.435	8.720	46.061	783.888	141.264	581.171	720.535	1148	616	733	837

E számok világosan tanuskodnak arról, hogy a legeltetés aránylag még mindig fontos szerepet játszik a közös erdőben; különösen nagyszámú szarvasmarhát és juhot legeltetnek ott. Az erdei legeltetés főleg Horvát-Szalvonorországokban játszik nagy szerepet, ott az összes szarvasmarha-állományak közel egyharmadát, a juhoknak több mint egy negyedrészt, a sertéseknek közel 30%-át, sőt még a lovaknak is majd egyötödét legeltetik közös erdőben. Ily magas arányokat a magyar anyaországnak egyetlen részében em látnunk, még Erdélyben sem, hol a közös erdőben legnagyobb-

mérvű a legeltetés. Feltűnő, hogy a magyar anyaországban a sertés-állományok oly csekély részét legeltetik közös erdőben. A makokoltatás, mely régebben olyannyira általános volt, úgy látszik, ma már jóval szűkebb területre szorult. Különböben meg kell jegyezni, hogy a magánerdőkben is sok sertést legeltetnek, valószínűleg többet, mint a közös erdőben. A nagybirtokosok, a mint a mezőgazdasági üzemmstatistikából tudjuk, a sertésenyésztésre nagy szűk fektetnek s a nagybirtokok kiterjedt erdősegeiben elég alkalom nyílik a makokoltatásra. Szarvasmarhát és lovat körülbelül ugyan-

annyit legeltetnek a községi erdőkben, mint a közbirtokossági és volt urbères erdőkben, sertést az utóbbiakban jóval többet, juhot ellenben többet az előbbieknél.

A közös erdőkben való legeltetésnél sokkal fontosabb a közös legelőkön való legeletés, ezt a következők számból mutatjuk be:

Ország rész	A községi legelőkön			A közbirtokossági és volt urbères legelőkön			Az egyéb közlegelőkön			A közös legelőkön összesen			Az 1895-ben szám-bavett							
	szarvas-marhák	lovak	sertés-ek	juhok	szarvas-marhák	lovak	sertés-ek	juhok	szarvas-marhák	lovak	sertés-ek	juhok	szarvas-marhák	lovak	sertés-ek	juhok	összes számból	közös legelőkön	legelített százalék	
																				legelített
	darab száma																			
I. Duna bal partja	66.465	7.740	32.651	76.795	205.209	30.439	110.933	170.414	4.196	233	2.897	4.630	275.870	38.412	146.481	200.779	40 42	22 70	34 00	29 58
II. Duna jobb partja	58.332	12.363	93.212	13.297	254.892	60.182	333.369	50.384	9.809	907	8.142	5.229	323.033	73.452	434.729	68.910	27 00	20 00	30 06	4 06
III. Duna-Tiszaköze	83.235	21.978	65.846	119.328	116.681	33.976	106.828	41.738	19.542	2.274	7.122	639	219.458	58.228	179.596	161.719	33 00	23 00	16 00	10 10
IV. Tisza jobb partja	61.358	9.155	28.633	29.321	283.542	56.055	140.282	112.065	13.378	2.228	4.997	6.955	358.278	67.438	173.912	148.941	52 06	41 74	33 07	20 64
V. Tisza balpartja	89.275	19.874	50.400	94.598	246.300	71.539	184.884	187.530	35.425	6.300	10.309	43.836	371.000	97.773	245.599	325.964	41 00	35 10	19 10	20 58
VI. Tisza-Marosssz.	189.286	115.916	214.812	432.801	190.874	80.606	192.581	204.822	15.965	6.026	11.335	13.183	405.728	208.548	418.728	710.606	70 00	52 04	43 00	81 06
VII. Erdély	288.133	54.892	111.868	370.603	266.398	38.213	106.954	444.561	17.919	1.343	3.866	17.596	572.945	94.448	222.688	832.760	49 00	40 00	28 00	50 40
Magyarország	846.084	241.918	597.428	1.138.688	3.661.391	377.010	1.175.681	1.890.914	115.834	19.371	48.668	92.082	2.328.399	638.299	1.821.787	2.509.678	43 00	30 00	28 00	33 34
Horvát-Szalvonsz.	403.385	181.309	342.432	384.767	164.812	61.757	214.549	97.258	3.175	1.925	5.388	4.578	571.872	194.591	562.364	486.603	62 07	62 00	63 00	81 08
Magyarbirodalom	1.249.469	373.227	939.860	1.821.456	1.729.392	438.767	1.390.189	1.378.172	119.009	20.896	54.051	96.660	3.097.681	832.890	2.841.000	2.998.288	45 07	36 00	32 00	36 00

Akár az abszolút, akár a relatív számokat tekintjük, a közös legelőkön való legeletésnek rendkívül kiterjedt volta szokás szemünkbe. Az egész Magyarbirodalomban az összes szarvasmarhák létszámának közel 46%-át jártatják közös legelőkön, a lovaknak, juhoknak több mint egy harmadát, a sertéseknek közel egy harmadát. Az a különbség az anyaország és a társországok között, melyre az ímént rámutatunk, itt is élesen nyilvánul. Akármelyik állatnemet tekintjük, közös legelőre mindegyiknek nagyobb százaléka jár a Dráván túl, mint a Dráván innen; Horvát-Szalvonszágokban a szarvasmarhák, lovaknak és sertéseknek több mint 60%-át, a juhoknak pedig több mint 80%-át jártatják közös legelőre. Ez arányszámokkal az anyaországban csakis a Tisza-Maros szöve vetekszik, sőt ott a szarvasmarhák 70%-a jár közös legelőre. A szarvasmarhák és juhoknak legkisebb részét legeltesik közös legelőn a Duna jobb partján, a lovaknak és sertéseknek pedig a Duna-Tisza közén. Legeletés tekintetében is tehát az a két ország rész mutatja a minimumot, mely a közös legelőre legnagyobb tekintése is oly kedvezőtlen képet mutat. E két ország részben a közös legeletés, a közös legelők felosztása folytán, nagyon

is szűk térre szorult. Az egész Magyarbirodalomban a közös legelőknél járatott szarvasmarhák száma meghaladja, a juhoké pedig megközelítette a 3 millió darabot, a sertés-állományból is jóval több, mint 2 millió darab jár közös legelőre, de a közösen legeltesített lovak száma már nem éri el a 1 millió darabot. Szarvasmarhát, juhót a községi legelőknél járatnak legtöbbször, lovat és sertést ellenben a közbirtokossági és volt urbères legelőknél.

Nem foglaltjuk össze a közös erdőkben és közös legelőknél legeltetett háziállatok számát, mert ugyanaz az állat közös legelőre is, közös erdőbe is járhat legelni s így kétszer vétetnek számba. A közös legelertes azonban nem szorítkozik a közös erdő és legelőkre, kiváltképpen, a hol a nyomasztó rendszer van gyakorlatban, az ugorkon és tarlókon való legeletés olykor vetekszik fontosságra a közös legelőknél való legeletéssel. Mily mértékben folyik azonban az ugar- és tarlólegelítés, arra nézve adataink egyáltalán nincsenek.

A közös legelők területét, összehasonlítva az összes legelőterülettel, a közös legelőknél járatott állatok számát, párhuzamba állítva az összes állatlétszámmal, törvényhatóságokint a következő táblázat mutatja:

Folyó szám	Ország rész, törvényhatóság	Közös legelő				Közös legelőre járt az összes										
		Közös legelő	Nem közös legelő	Összes legelő	Szarvas-marhák	Lovak	Sertések	Juhok	Szarvas-marhák	Lovak	Sertések	Juhok				
		katasztrális hold			összes száma				közös legelőknél legelített száma				százaléka			
I. Duna bal partja.																
1	Árva vm.	24.910	20.804	45.774	55.203	9.396	12.500	27.160	19.643	3.184	2.071	12.243	35 08	33 08	16 07	45 08
2	Bars »	14.738	14.938	29.676	55.422	18.049	35.187	63.586	28.990	3.828	15.771	17.910	48 78	21 29	44 08	28 17
3	Esztergom vm.	11.569	4.935	16.504	19.116	9.906	18.874	27.053	10.095	2.278	6.963	6.284	52 01	23 00	51 20	22 17
4	Hont »	20.059	27.439	47.498	40.839	13.779	40.188	98.386	12.765	2.094	17.280	33.308	31 00	15 00	42 08	33 06
	Selm.- és Hélab. t. h. v.	884	448	1.332	1.840	270	1.136	1.498	935	55	179	832	50 27	20 07	15 76	55 54
	együtt	20.943	27.887	48.830	42.688	14.049	41.334	99.884	13.700	2.149	17.439	34.330	32 09	15 00	42 00	34 07
5	Liptó vm.	33.634	35.393	69.027	34.363	5.568	19.095	46.753	26.202	3.988	10.427	35.449	76 28	71 59	54 06	75 82
6	Nógrád vm.	31.496	67.631	99.037	85.642	25.502	82.777	256.073	30.049	7.799	37.557	39.869	45 78	30 08	45 07	15 07
7	Nyitra »	32.783	43.598	76.381	39.757	35.195	75.771	124.377	45.702	4.793	16.715	18.656	31 78	19 00	21 78	21 41
8	Pozsony »	20.428	29.297	49.725	107.676	27.779	98.224	59.174	33.067	3.279	14.840	1.424	30 71	11 78	21 78	2 04
	Pozsony t. h. v.	222	12	234	1.250	1.222	1.996	50	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	20.650	29.309	49.959	108.935	29.001	71.530	50.294	33.067	3.273	14.840	1.424	30 71	11 78	20 71	2 04
9	Trencsén vm.	60.530	93.221	153.751	104.789	12.046	37.448	75.613	47.209	4.247	7.767	39.357	45 08	35 00	20 78	52 08
10	Turóc »	8.300	15.642	23.942	19.179	3.912	13.224	30.088	5.276	421	3.485	8.782	27 00	10 78	29 00	28 00
11	Zólyom »	21.217	21.253	42.470	40.325	6.577	22.158	79.461	20.937	2.466	10.769	38.575	51 09	37 00	48 00	48 08
	Összesen	280.680	374.581	655.261	682.519	169.201	480.878	881.470	275.870	38.412	146.481	260.778	40 42	22 70	34 00	29 58

látunk, sőt nemcsak az országrészek között merülnek fel szembe-
szökő különbségek, hanem a közös legelőknél arányszáma és az
állatoknak a közös legelőkre járatott létszáma között is, pl. Erdély-
ben, hol a közös legelők területe oly jelentékenyen meghaladja az
egyéb legelők területét, csakis a juhoknak jár több mint fele közös
legelőre. Általában mégis a közös legelők területi aránya és
a közös legeltetés között határozott párhuzam mutatkozik, leg-
több állat jár közös legelőre a Tisza-Maros szögében, hol tényleg
a közös legelők legnagyobb mértékben szerepelnek, ott a szarvas-
marhák és juhoknak több mint 70%-át, a lovaknak több mint
52%-át közös legelőre hajtják és még a sertéseknek is 43%-a jár
oda. Ily magas arányszámokat az anyaország egyetlen más részében
sem látunk. A közös legeltetés legkevesébbé divatos a Duna jobb partján
és a Duna-Tisza közében, az elsőben különösen a juhoknak jár
csekély száma közös legelőre, az utóbbiban pedig a lovaknak és
sertéseknek. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a háziállatoknak
azon része, mely nem megy közös legelőre, nem jár szükségképen
egyéb legelőre. Az állatoknak egy bizonyos része, melyet azonban

számokban nem tudunk kifejezni, egyáltalán nem jár legelőre.
Annak például, hogy a lovakat és sertéseket aránylag kis mértékben
legeltetik közös legelőn, részben az az oka, hogy a lovak és sertések
közül igen sokat nem is legeltetnek. A ló sokszor folytonosan
munkában van, így nem is járhat legelőre, a mi pedig a sertéseket
illeti, kivált a szegény embereknél eléggé ceterjedt szokás a
sertéseknek háznál való tartása. A sertések csekély arányszá-
mát még az is magyarázza, hogy a sertések létszámának jóval
nagyobb része tartozik a közép- és nagygazdaságokhoz, mint a
lovaknak vagy szarvasmarháknak, még inkább áll ez a juhokra
nézve, a melyeket, a mint tudjuk, ma már túlyomólag csak a
nagygazdaságok tartanak. És minthogy a közép- és nagygazdasá-
goknak külön saját legelőik vannak, a sertéseknek és juhoknak
aránylag csak kis része jár közös legelőre. Vannak azonban kivéte-
lek is, ilyen a Tisza-Maros szöge, ilyen Erdély és ilyenek első
sorban Horvát-Szlavonországok, hol a juhoknak túlyomó nagy
részé közös legelőre jár.

1851

/1866/

3. Korlátolt forgalmú birtokok.

Az 1895-ik évi összeírás a községi kérdőíveken a korlátolt forgalmú birtokok területét is tudakolta. Nem első ily munkálát ez, a m. kir. földművelésügyi miniszterium a korlátolt forgalmú birtokok megosztásának statisztikáját a m. kir. pénzügyi igazgatóságoknál elhelyezett kataszteri birtokívek alapján már 1892-ben elkészítette, kiegészítve a következő évben a hitbizományi, ismét egy év múlva pedig a kincstári, közalapítványi, továbbá az egyházi és nagyobb szerzetesi birtokok területének részletes kimutatásával. Ez a munkálát nagyjából a 1885-ik évi állapotot tüntette fel, minthogy a kataszteri birtokívek erre az időpontra vonatkoznak.

A korlátolt forgalmú birtokok területében, a dolog természetétől függően, rövidebb idő alatt nem igen fordulhatnak elő lényeges változások, így tehát szinte feleslegesnek tűnhetik fel az 1895. évi összeírásnak kísérlete, mely a korlátolt forgalmú birtokok újabb felvételére irányult. Valóban felesleges is lett volna a munkát ugyanazon az alapon végezni, mint az említett adatgyűjtés és feldolgozás, de minthogy az egész nagy mezőgazdasági összeírás a gazdasági üzemekre fektetett, az így megtervezett munkálat keretében amaz adatok nem illettek volna be, szükséges volt a korlátolt forgalmú birtokoknak a gazdasági üzem szempontjából való megosztását szintén kutatás tárgyává tenni.

Felvételünk emélfogva a korlátolt forgalmú birtokoknak nemcsak összes területét és a művelési ágak szerinti való megosztását tudakolta, hanem azt is, hogy az így részletezett területek mennyi van házi kezelés alatt és mennyi haszonbérben.

Az 1895-ik évi összeírás ősananyagának feldolgozása azonban több évre nyúlt; nehogy tehát — különösen a mi a korlátolt forgalmú birtokoknak kezelési módját illeti — részben elavult adatok foglaljanak helyet e nagy forrásműben, a m. kir. központi statisztikai hivatal, mely a földművelésügyi miniszter úr Ó Nagyméltósága megbízásából e munkálat feldolgozását teljesítette, a folyó 1900-ik év tavaszán az összes községi kérdőíveket kiküldötte a községekhez, a korlátolt forgalmú birtokoknak akár területében, akár kezelési módjában beállott változások feljegyzése végett, hogy így a közzétett adatok a legújabb állapotot mutassák. A hivatal a községektől nyert adatok ellenőrzését a rendelkezésre álló különböző hivatalos forrásokkal is felkutatja. Kisebbségi eltérések így is fordulnak elő, mert a területi adatok minden kétséget kizáró pontosságát sehol fel nem találjuk, de lényegökben elég hűséggel mutatják a tényleges állapotot.

Az adatgyűjtésnél czélul tűztett ki, hogy a korlátolt forgalmú birtokok a kérdőíven lehetőleg egyénileg, az összefoglaló megnevezések mellőzésével jelöltesse meg. Különösen az a körirat, melyely a magyar kir. központi statisztikai hivatal a kérdőíveket a korlátolt forgalmú birtokokban és azok kezelésében esetleg beállt változások följegyzése végett küldötte ki a községeknek, részletes utasítást foglalt magában arra nézve, hogy a korlátolt forgalmú birtokok fogalma alá mely birtokok tartoznak s ezek megnevezése mi módon történjen.

A feldolgozásnál a hivatal szintén nagy súlyt fektetett arra, hogy a korlátolt forgalmú birtokok különböző nemei lehetőleg részletesen soroltassanak föl, a csoportosítás ne szorítottak csak néhány nagyobb általános kategóriára. A részletezésnél azonban túlságba sem mehetett, mert ez a munka terjedelmét aránytalanul növelte volna; viszont nem egyszer az eredeti adatoknak nem eléggé specializált volta akadályozta a nagyobb részletezést.

Feldolgozásunk mindenekelőtt feltünteti a kincstári birtokokat. Talán itt sem árt volna a további részletezés, de érezhető hátrányokat e nagy összefoglalás sem okoz, minthogy más forrásokból különben is ismerjük a kincstári birtokok legfontosabb kategóriáinak a kincstári erdőnek s a földművelésügyi miniszterium kezelése alatt álló kincstári birtokoknak területét.

Egy másik csoportot feldolgozásunkban a vallás- és tanulmányi alap birtokai képeznek. Itt azonban nem szorítottunk csupán a a nevezett alapítványok szigorian megjelölt köréhez, ide foglaltuk a hasonló természetű egyéb alapítványok birtokait is, minők a budapesti tudományegyetem, a bécsi theresianum és pasmaneum, s az erdélyi római katolikus status tanalapjának birtokai.

Lehetőleg nagy részletességgel mutattuk ki a különböző egyházi jellegű birtokokat. Nemcsak az egyes felekezetek birtokait tüntettük fel külön, hanem az egyes felekezeteknél is különbséget tettünk a kisebb és nagyobb javadalmak közt, s elkülönítettük az egyházi célra szolgáló birtokokat az iskolai célra szolgáló birtoktól, noha egyes esetekben a kettő között éles határvonalat vonni nem lehet, például a kántorantitók illetményföldjei részben egyházi, részben tanügyi célra szolgálnak. Az iskolai birtokokat is részleteztük az iskolafentartók szerint; e birtokok azonban csekély terjedelműnek fogva nagyobb jelentőséggel nem bírnak.

Annál fontosabb csoportját tesszük a korlátolt forgalmú birtokoknak a községi birtokok, melyekhez, nem akarván külön kategóriát állítani számukra, a törvényhatósági birtokokat is soroztuk. A részvényszerűségeket, társulatok és vasutak birtokai képeznek egy másik, fontosságra jóval alárendeltebb csoportot. Ellenben igen fontos osztályát tesszük a korlátolt forgalmú birtokoknak a hitbizományi birtokok úgy a terület nagyságát, mint e birtokok jogi természetét tekintve. A sort a közbirtokossági birtokok és a volt úrbéresek közös birtokai zárják be. Óhajadtunk lett volna a közös birtokoknak e két, természetesen egymástól meglehetősen eltérő csoportját külön feltüntetve mutatni ki. A hivatal a kibocsátott köriratban a községeknek világosan megmagyarázta a különbséget a kettő között, mindazáltal, a mint az eredmény mutatja, siker nélkül, mert a két fogalmat minduntalan összevagdalták s a volt úrbéresek köztök legelő- és erdőbirtokát leptonnyomom közbirtokossági birtokoknak mutatták ki. Minthogy a pontos elkülönítés kísérlete ily módon meghiúsult, czélserződésből látszott a közös birtokok e két csoportját összefoglalva mutatni ki.

Kimutatásunk az egész Magyarbirtadalomban a korlátolt for-

A birtok jellege	Szántó- föld	Kert	Rét	Szőlő	Legelő	Erdő	Nádas	Nem termő terület	Összes t- terület	Szántóföld	Kert	Rét	Szőlő	Legelő	Erdő	Nádas	Nem termő terület	Összes terület	
	katasztrális hold								valamennyi korlátolt forgalmú birtok százalékában										
10. Unitárius jellegű birtokok:																			
egyházi alapok birtokai	300	10	197	9	36	780	—	13	1.345	0'00	0'00	0'00	0'00	0'00	0'00	—	0'00	0'00	
templomi és lelkesítő birtokok	3.202	144	1.592	12	1.998	5.439	36	328	12.841	0'16	0'26	0'22	0'08	0'06	0'06	0'08	0'06	0'08	
tanítói és iskolai birtokok	503	10	287	2	150	37	—	18	1.907	0'02	0'02	0'04	0'01	0'01	0'00	—	0'01	0'01	
együtt	4.005	164	2.076	23	2.184	6.296	36	359	15.193	0'10	0'30	0'26	0'13	0'07	0'06	0'08	0'06	0'16	
11. Zsidó jellegű birtokok:																			
hitközségi birtokok	367	77	63	3	32	—	35	—	455	1'032	0'02	0'14	—	0'02	0'00	0'00	—	0'03	0'01
tanítói és iskolai birtokok	52	—	—	—	5	—	—	—	8	0'06	0'00	—	—	0'00	—	—	—	0'00	0'00
együtt	419	79	63	3	37	35	—	463	1.099	0'02	0'14	0'01	0'02	0'00	0'00	—	0'03	0'01	
12. Iskolai birtokok (a felekezeten kívül):																			
állami iskolai birtokai	1.669	181	415	133	350	960	1	202	3.920	0'07	0'23	0'08	0'08	0'01	0'01	0'00	0'01	0'03	
közégségi birtokok	4.554	118	845	10	1.338	4.676	118	351	12.010	0'20	0'22	0'12	0'07	0'04	0'06	0'23	0'02	0'07	
társulati és magániskolák birtokai	17	—	8	—	8	—	—	143	176	0'00	—	0'00	—	0'00	—	—	—	0'00	0'00
együtt	6.300	299	1.268	143	1.705	5.636	119	696	16.106	0'27	0'45	0'20	0'15	0'05	0'07	0'23	0'03	0'10	
13. Egyletek, testületek, társulatok, részvény-társaságok és vasúti birtokok	58.312	3.049	20.044	580	59.696	248.154	415	41.057	431.307	2'58	5'09	2'77	3'79	1'65	3'03	0'67	2'80	2'03	
14. Hitbizományi birtokok	675.214	6.902	191.037	2.056	292.641	999.003	12.827	140.526	2.329.206	29'60	12'03	26'42	13'36	8'07	12'22	20'84	10'30	14'22	
15. Közirtokosság és volt úrbéresek közös birtokai	105.389	12.451	80.392	1.891	1.470.504	1.792.019	3.560	198.219	3.064.515	4'60	22'80	11'12	12'30	40'66	21'92	7'40	13'03	22'27	
Összesen	2.274.248	54.559	722.966	15.384	3.625.280	8.176.055	47.798	1.465.181	16.381.451	100'00	100'00	100'00	100'00	100'00	100'00	100'00	100'00	100'00	
II. Horvát-Szlavonország:																			
1. Kincstári birtokok	8.200	020	6.074	164	41.331	594.362	723	29.446	680.820	8'06	14'15	17'72	0'88	5'34	33'60	20'90	0'06	22'76	
2. Községi, városi, törvényhatósági birtokok	30.879	928	10.148	376	657.036	930.103	1.521	241.877	1.872.868	30'06	25'20	20'06	15'79	84'80	52'08	43'11	70'40	62'88	
3. A vallás- és tanulmányi alap birtokai	62	4	16	3	5	470	—	4	564	0'00	0'01	0'01	0'01	0'00	0'03	—	0'00	0'01	
4. Egyéb alapítványok birtokai	248	27	47	47	108	1.822	—	3.049	5.348	0'01	0'03	0'01	0'04	0'01	0'01	—	1'00	0'15	
5. Római kath. jellegű birtokok:																			
érséki és püspöki birtokok	3.960	97	2.267	112	2.309	12.519	—	456	20.817	3'01	2'04	6'01	4'70	0'08	0'71	—	0'10	0'09	
káptalaniok és napnevelő-intézetek birtokai	305	88	209	84	33	52	—	32	863	0'06	2'09	0'61	3'94	0'00	0'00	—	0'01	0'03	
apátságok, prépostságok, szerzetes rend birtokai	9.107	191	3.036	319	2.866	43.791	95	1.008	60.414	8'06	5'30	8'85	13'38	0'07	2'48	2'49	0'03	2'05	
templomi és lelkesítő birtokok	5.969	506	3.321	600	996	5.427	—	481	17.360	5'07	13'76	9'09	27'90	0'13	0'31	—	0'10	0'28	
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
együtt	18.501	882	8.833	1.179	6.204	61.786	95	1.978	99.454	18'10	23'00	25'76	49'32	0'09	3'06	2'60	0'05	3'22	
6. Görög kath. jellegű birtokok:																			
érséki és püspöki birtokok	621	24	172	64	43	2.087	—	11	3.022	0'01	0'00	0'00	2'09	0'01	0'12	—	0'01	0'10	
káptalani birtokok	118	1	35	16	22	778	—	5	975	0'01	0'00	0'00	0'07	0'00	0'01	—	0'00	0'04	
szerzetesrendi birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
templomi és lelkesítő birtokok	17	4	18	2	14	3	—	6	64	0'00	0'11	0'00	0'08	0'00	0'00	—	0'00	0'00	
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
együtt	756	29	225	82	79	2.868	—	22	4.061	0'04	0'09	0'00	3'40	0'01	0'16	—	0'01	0'14	
7. Görög keleti jellegű birtokok:																			
érséki és püspöki birtokok	10.371	17	651	91	959	1.211	114	1.531	14.945	10'30	0'08	1'90	3'02	0'12	0'07	3'23	0'00	0'00	
szerzetesrendi birtokok	6.093	351	1.009	84	1.923	13.753	295	988	24.496	5'30	9'52	2'94	3'15	0'28	0'77	8'30	0'30	0'82	
templomi és lelkesítő birtokok	6.198	174	1.122	37	1.303	346	—	870	10.050	6'00	4'74	3'27	1'08	0'17	0'02	—	0'20	0'28	
tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
együtt	22.662	542	3.782	212	4.183	15.310	409	3.389	49.491	22'30	14'75	8'11	8'00	0'54	0'08	11'50	1'11	1'65	
8. Aposztoli jellegű birtokok:																			
egyházi alapok birtokai	192	11	4	—	13	—	—	9	229	0'10	0'00	0'00	—	0'00	—	—	0'00	0'01	
templomi és lelkesítő birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
együtt	192	11	4	—	13	—	—	9	229	0'10	0'00	0'00	—	0'00	—	—	0'00	0'01	
9. Református jellegű birtokok:																			
egyházi alapok birtokai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
templomi és lelkesítő birtokok	94	3	51	—	21	—	—	14	183	0'00	0'00	0'10	—	0'00	—	—	0'01	0'01	
tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
együtt	94	3	51	—	21	—	—	14	183	0'00	0'00	0'10	—	0'00	—	—	0'01	0'01	

A birtok jellege	Szántó- föld	Kert	Rét	Szőlő	Legelő	Erdő	Nádas	Nem termő terület	Összes terület	Szántóföld	Kert	Rét	Szőlő	Legelő	Erdő	Nádas	Nem termő terület	Összes terület
	katasztrális hold									valamennyi korlátolt forgalmú birtok százalékában								
10. Unitárius jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtokok tanítói és iskolai birtokok együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11. Zsidó jellegű birtokok: hüközési birtokok . . . tanítói és iskolai birtokok együtt	8	3	—	—	2	—	—	17	30	0,04	0,08	—	—	0,00	—	—	0,01	0,00
12. Iskolai birtokok (a felekezetiellen kivül): állami iskolai birtokai . . községi társadalmi és magánintézmények birtokai együtt	781	206	171	33	106	145	—	121	1.561	0,77	5,28	0,50	1,78	0,01	0,01	—	0,04	0,02
13. Egyletek, testületek, társulatok, részvénytársaságok és vasúti birtokok	5.670	214	1.562	107	2.143	36.264	40	2.164	48.176	5,58	5,82	4,56	4,48	0,2	2,06	1,30	0,71	1,61
14. Hibízományi birtokok 15. Közbirtolesség és volt úrbérek közös birtokai	9.263	145	1.178	130	1.071	20.745	345	1.739	34.616	0,11	3,94	3,48	5,46	0,14	1,17	0,78	0,87	1,18
Összesen	101.715	3.676	34.285	2.382	774.845	1.767.689	3.528	304.380	2.992.500	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
III. Magyarbirtadalom.																		
1. Kincstári birtokok	111.533	5.325	68.376	869	336.674	2.558.004	1.757	109.056	3.191.594	4,70	9,15	9,00	4,89	7,65	25,73	3,40	6,16	16,47
2. Községi, városi, törvényhatósági birtokok	382.076	12.369	158.355	5.826	1.827.583	3.132.317	15.089	1.088.449	6.022.064	16,98	21,24	20,91	32,79	41,54	31,50	20,48	61,21	34,18
3. Ávallási- és tanulmányi alap birtokok	104.587	811	20.621	228	38.433	103.980	3.486	19.062	291.208	4,46	1,98	2,71	1,28	0,87	1,68	0,79	1,08	1,90
4. Egyéb alapítványok birtokai	14.525	336	3.068	155	5.366	13.390	21	5.363	42.224	0,61	0,92	0,07	0,07	0,13	0,18	0,04	0,39	0,22
5. Római kath. jellegű birtokok: érseki és püspöki birtokok káptalanok és papnevelő- intézetek birtokai apátságok, prépostságok, szereztes rendek birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok együtt	185.305	1.507	45.492	830	86.210	374.353	4.597	31.056	730.010	7,81	2,59	6,01	4,67	1,96	3,77	8,97	1,79	3,76
6. Görög kath. jellegű birtokok: érseki és püspöki birtokok káptalani birtokok szereztesrendi birtokok templomi és lelkesítési birtok- ok kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok együtt	164.109	1.173	36.422	621	85.000	143.468	5.421	41.045	477.362	6,91	2,92	4,91	3,49	1,94	1,44	10,62	2,34	2,47
7. Görög keleti jellegű birtokok: érseki és püspöki birtokok szereztesrendi birtokok templomi és lelkesítési birtok- ok kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok együtt	117.013	1.528	24.990	865	38.785	129.462	1.340	18.591	332.574	4,90	2,62	3,30	4,87	0,88	1,30	2,41	1,90	1,72
8. Aghostai jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	128.061	3.257	24.881	1.648	13.088	34.062	226	9.557	214.780	5,50	5,09	3,28	9,28	0,29	0,34	0,44	0,54	1,11
9. Református jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	29.901	833	4.313	73	2.081	1.929	92	1.115	40.997	1,20	1,43	0,07	0,14	0,08	0,18	0,08	0,21	0,21
Összesen	624.503	8.298	136.098	4.037	225.773	683.374	11.676	102.564	1.796.323	36,98	14,35	17,97	22,72	5,13	6,89	22,75	5,79	9,27
6. Görög kath. jellegű birtokok: érseki és püspöki birtokok káptalani birtokok szereztesrendi birtokok templomi és lelkesítési birtok- ok kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok együtt	4.924	89	2.493	128	17.231	127.265	13	2.054	154.197	0,20	0,15	0,08	0,78	0,29	1,29	0,94	0,13	0,90
7. Görög keleti jellegű birtokok: érseki és püspöki birtokok szereztesrendi birtokok templomi és lelkesítési birtok- ok kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok együtt	637	66	359	22	417	986	—	26	3.303	0,02	0,01	0,06	0,13	0,01	0,01	—	—	0,01
8. Aghostai jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	42.910	1.839	16.894	140	9.483	26.878	125	4.900	103.229	1,80	3,17	2,28	0,78	0,21	0,27	0,28	0,28	0,50
9. Református jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	9.903	390	3.275	22	2.488	3.635	8	584	20.065	0,41	0,62	0,43	0,12	0,08	0,44	0,09	0,20	0,11
Összesen	59.261	2.421	33.467	346	29.918	160.192	146	7.652	283.397	2,90	4,16	3,10	1,94	0,68	1,41	0,29	0,41	1,45
7. Görög keleti jellegű birtokok: érseki és püspöki birtokok szereztesrendi birtokok templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	15.333	65	2.988	107	5.781	8.377	474	2.806	35.629	0,66	0,11	0,05	0,66	0,13	0,08	0,02	0,44	0,18
8. Aghostai jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	1.127	37	449	107	3.096	15.879	295	3.243	33.542	0,50	0,79	0,11	0,60	0,07	0,16	0,07	0,48	0,17
9. Református jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	52.722	1.098	11.758	130	9.760	15.471	180	4.688	95.813	2,22	1,89	1,08	0,74	0,22	0,16	0,36	0,27	0,50
Összesen	4.123	174	586	15	8.411	2.363	2	148	8.252	0,17	0,30	0,08	0,09	0,02	0,02	0,01	0,01	0,04
Összesen	81.464	1.746	16.347	359	19.388	43.000	957	10.885	173.236	3,48	3,90	2,15	2,03	0,44	0,42	1,86	0,62	0,89
8. Aghostai jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	849	38	397	12	141	381	1	65	1.884	0,94	0,06	0,05	0,07	0,01	—	0,01	0,01	0,01
9. Református jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	24.004	890	9.508	335	8.893	15.985	8	1.986	61.708	1,01	1,56	1,98	1,98	0,28	0,17	0,01	0,11	0,22
Összesen	5.418	192	1.089	20	770	407	—	274	8.269	0,23	0,23	0,14	0,11	0,08	0,06	—	0,03	0,04
Összesen	30.271	1.129	10.994	367	9.894	16.863	9	2.326	71.853	1,28	1,94	1,45	2,06	0,23	0,17	0,01	0,14	0,25
9. Református jellegű birtokok: egyházi alapok birtokai templomi és lelkesítési birtok- ok tanítói és iskolai birtokok együtt	8.410	94	1.993	93	3.649	1.792	50	576	16.657	0,65	0,16	0,24	0,23	0,08	0,02	0,10	0,01	0,08
Összesen	71.602	1.695	13.964	400	8.873	19.162	310	7.617	123.629	3,02	2,91	1,88	2,26	0,20	0,19	0,41	0,43	0,64
Összesen	17.941	337	2.989	67	1.834	609	82	1.100	24.959	0,75	0,48	0,46	0,28	0,64	0,01	0,16	0,08	0,13
Összesen	97.953	3.126	18.946	560	14.356	21.563	448	9.293	165.345	4,12	3,65	2,61	3,16	0,32	0,22	0,87	0,22	0,85

A birtok jellege	Szántó- föld	Kert	Rét	Szőlő	Legelő	Erdő	Nádas	Nem termő terület	Összes terület	Szántóföld	Kert	Rét	Szőlő	Legelő	Erdő	Nádas	Nem termő terület	Összes terület	
	katasztrális hold									valamennyi korlátolt forgalmú birtok százalékában									
10. Unitárius jellegű birtokok:																			
egyházi alapok birtokai	300	10	197	9	36	780	—	13	1.345	0,91	0,02	0,08	0,05	—	0,01	—	—	0,01	
templomi és lelkesi birtokok	3.292	144	1.592	12	1.998	5.439	—	328	12.841	0,14	0,04	0,21	0,07	0,05	0,05	0,07	0,05	0,06	
tanítói és iskolai birtokok	532	10	287	2	150	37	—	18	1.007	0,38	0,02	0,34	0,01	0,09	—	—	—	0,30	
együtt . . .	4.095	164	2.076	23	2.184	6.256	36	359	15.193	0,11	0,08	0,36	0,12	0,05	0,06	0,07	0,05	0,12	
11. Zaidó jellegű birtokok:																			
hítközségi birtokok	375	80	63	0	34	35	—	472	1.065	0,01	0,14	0,01	—	—	—	—	0,01	0,01	
tanítói és iskolai birtokok	52	2	—	—	5	—	—	8	67	0,06	0,01	—	—	—	—	—	—	—	
együtt . . .	427	82	63	0	39	35	—	480	1.132	0,01	0,14	0,01	—	—	—	—	0,01	0,01	
12. Iskolai birtokok (a fellekelteteken kívül):																			
állami iskolák birtokai	1.569	181	415	133	359	960	1	202	3.920	0,07	0,31	0,05	0,25	0,01	0,01	—	0,01	0,02	
községi	5.335	323	1.016	43	1.443	4.821	118	472	13.571	0,31	0,06	0,14	0,24	0,03	0,05	0,23	0,05	0,07	
társulati és magániskolák birtokai	17	—	8	—	8	—	—	143	176	0,00	—	—	—	—	—	—	—	—	
együtt . . .	7.021	504	1.439	176	1.810	5.781	119	817	17.667	0,39	0,38	0,19	0,49	0,04	0,06	0,23	0,06	0,09	
13. Egyletek, festületek, farsulok, részvénytársaságok és vasutak birtokai	63.988	3.263	21.006	687	61.839	284.418	461	43.221	470.483	2,66	1,59	2,45	3,67	1,4	2,86	0,96	2,44	2,48	
	684.477	7.047	192.215	2.186	293.712	1.019.748	13.172	151.265	2.363.823	28,81	5,20	25,38	12,31	6,68	10,28	25,66	8,74	12,29	
14. Hitbizományi birtokok																			
15. Közbirtokosság és volt úrbéresek közös birtokai	109.782	12.614	83.586	1.944	1.533.130	1.895.833	3.948	218.770	3.859.814	4,82	21,96	11,94	10,94	34,84	19,97	7,78	12,36	19,92	
Összesen . . .	2.375.963	58.235	757.251	17.766	4.100.195	9.943.744	51.326	1.769.561	19.373.951	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	

Ha a korlátolt forgalmú birtokok összes területét hasonlítjuk össze azzal a gazdasági mivelés alatt álló összes területtel, melyet az 1895. évi mezőgazdasági statisztika megállapított, elég magas arányszámot nyerünk. A magyar anyaországnak 48,834.673 hold területéből 16,381.451 hold, vagyis 33,34%, Horvát-Szlavonországoknak 7,349.681 hold területéből pedig 2,992.500 hold, vagyis 40,73% volt kötött forgalmú. Ha azonban a részleteket tekintjük, egészen más színben tűnnek fel ezek a számok. A korlátolt forgalmú birtokok összes területének ugyanis 51,22%-a, vagyis éppen fele erdő volt, 22,71%-a legelő, 9,19%-a nem termőterület. A szántóföldre ellenben csak 12,28%-a, a rétre csak 3,1%-a esett.

Azt mindenki elismeri, a kötött forgalmú birtokoknak még legnagyobb ellenzői is, hogy az erdőbirtokok megköthetősége közgazdaságilag nem rejti magában veszélyeket, sőt ellenkezőleg, biztosítja az erdőállományt az elpusztulástól s hasznosan szolgálja azt a nagy érdeket, mely úgy éghajlati, mint vízügyi, valamint általában közgazdasági szempontból az erdőségek fennmaradásához fűződik. Kivált legújabb időben, az 1898. évi XIX. t.-cz. életbe léptetése folytán állt be oly fordulat, mely megszüntette a korlátolt forgalmú erdőnek minden árnyoldalát és azokat teljesen a közérdek szolgálatába helyezte. A nevezett törvény ugyanis bizonyos feltételek mellett a községek, volt úrbéresek, törvényhatóságok, városok, egyházi személyek, egyházi testületek, köz- és magánalapítványok, hitbizományok, közbirtokosságok és némely részvénytársaságok birtokában levő erdők és kopár területek szakszerű kezelését az egész országban az államra bízta. Már pedig, ha a fentebbi kimutatást tekintjük, az összes korlátolt forgalmú birtokok erdeit jóformán feltaláljuk az imént említett kategóriákban. A kincstári erdőbirtokok, a vallási és tanulmányalap erdőbirtokai annak előtte is állami kezelés alatt állottak.

A magyar anyaországban a korlátolt forgalmú erdők területéből legtekintélyesebb rész, nem kevesebb, mint 26,96%-a községek, városok tulajdonában van; második helyen a kincstári erdők következnek 24,92%-kal, míg a közbirtokossági és volt úrbéres erdők 21,92%-osik. E három kategória a korlátolt forgalmú erdőnek közel háromnegyed részét foglalja. Tekintélyesebb arányszámot mutatnak ezenkívül még a hitbizományi birtokok, 12,23, a római katolikus jellegű egyházi birtokok, 7,96, s a különféle részvénytársaságok, 3,96%-ot.

De nem rejt vesélyt magában a közös legelők nagy területe sem. A magyar anyaországban a korlátolt forgalmú birtokoknál 32,28%-uk községi, városi tulajdon, 40,96%-uk pedig közbirtokos-

sági birtok, vagy a volt úrbéresek közös birtoka, a közlegelőnek tehát e két főcsoportja egy fontos közgazdasági érdeket szolgál, a népies állattenyésztést, melynek — a mint tudjuk — éppen a közös legelgetés az alapja. Határozottan örvendenünk kell tehát, hogy oly nagy legelőterületek vannak létezőek a mondott cél érdekében. A legelőnek e két főkategóriája mellett, mondhatni, elenyészék úgy a kincstári, mint a hitbizományi, valamint egyházi birtokok legelői.

A nem termő terület léteköthetősége ellen sem lehet szót emelni, kivált ha tudjuk, hogy ezek túlnyomó része községek s városok tulajdonában van.

A szántóföldből, mely a mint említettük, a korlátolt forgalmú birtokok összes területének csak 12,28%-át teszi, a magyar anyaországban 29,66%-a hitbizományokra esik, 26,92%-a pedig a római katolikus egyházi birtokokra. A községek és városok kezén a korlátolt forgalmú szántóföldnek 15,44%-a van, a közbirtokosságok és volt úrbéresek csak 4,96%; körülbelül ennyivel részesül a vallás- és tanulmányi alap, valamint a m. kir. kincstár is.

De érdekesek az abszolút számok is. A hitbizományi birtokok szántóföldje a magyar anyaországban 675.214 holdra rög. Ennek közel fele, 355.470 hold a Duna jobb partján fekszik, itt is különösen kiválk Somogy vármegye, hol nem keveseb, mint 87.332 hold szántóföld tartozik a hitbizományi uradalmakhoz. A Duna-Tisza között kivételesen egyetlen országrész sincs, hol nem hitbizományi szántóföld volna, mint ebben az egyetlen vármegyében. Vannak azonban Somogy vármegyén kívül is megyék, hol a hitbizományi birtokokhoz nagy kiterjedésű szántóföld tartozik, Tolna megyében 46.196, Sopronban 40.295, Csongrádban 38.537, Baranyában 35.231, Zemplénben 34.133 hold, nem emlíve azokat a vármegyét, hol a hitbizományi birtokok szántóföldje a harmincezer holdat nem haladja meg.

A római katolikus jellegű egyházi birtokok szántóföldje összesen 606.002 holdat tesz. Legnagyobb rész ebből az érseki és püspöki birtokokra esik, de a káptalani birtokok sem állanak sokkal hátrább, sőt a százezer holdat erősen meghaladja a lelkesi birtokok, valamint az apátságok, prépostságok és szerzetes rendek birtokaihoz tartozó szántóföld is.

A községek és városok kezén 351.197 hold szántóföld van, legtöbb a Duna-Tisza közén, nem kevesebb, mint 130.679 hold. Bács vármegye községei 48.024 holdat mutatnak fel, Torontál vármegye községei 30.910 holdat; de magának Szeged városának is 23.692 hold szántóföldje van, mint tulajdon birtoka. Vannak Szege-

den kívül is városi törvényhatóságaink, melyek községi birtokában nagy kiterjedésű szántóföldet találnak, Debreczen városának 12.398, Kecskemétnek 8.043, Szabadkának 4.039 hold szántóföldje van.

A korlátolt forgalmú birtokokhoz tartozó kerterület mindössze sem sok, és belőle a legnagyobb rész, körülbelül egyenlő arányban a községekre, városokra, valamint a közbirtokosságra és volt urberekre esik. Mezőgazdasági szempontból fontosabb a rét. A korlátolt forgalmú réteknél éppen egy negyedrésze a hitbizományi birtokok kiegészítő részét képezi, egy ötödrésze községi és városi birtok; nagyobb arányban részesülnek még az egyházi javadalmak, valamint a közbirtokosságok és volt urberek is. A köztöltött forgalmú birtokokhoz tartozó szőlőterület a magyar anyaországban alig haladja meg a 15 ezer holdat, ezeknek több mint egy harmada községek és városok tulajdonát teszi, jelentékeny az egyházi javadalmak részesítése is, de itt éppen nem a magasabb javadalmak, hanem ellenkezőleg a lelkesítő illetményföldök állanak jelölve.

A korlátolt forgalmú birtokok összes területéből 28^{1/2}% községi vagy városi birtok, 22^{1/2}% pedig közbirtokossági vagy volt urberek közös birtoka, úgy hogy ez a két tétel több mint felét teszi az összes korlátolt forgalmú birtokok területének. Azután a kincstári birtokok következnek 15^{1/2}%-kal főleg a kincstári erdők nagy állománya következtében, míg a hitbizományi birtokok 14^{1/2}%-kal részesülnek. Nem alán távol ezektől az egyházi czélú birtokok sem, melyekre, ha a különböző felekezetek birtokait össze-foglaljuk, de kihatásuk belőlük az iskolai czélú felekezeti birtokokat, 13^{1/2}%-os esik.

Horvát-Szlavonországokra külön kell vetnünk egy futó tekintetet, minthogy az ottani állapotok merőben eltérnek a Dráván inneni

állapotoktól, Első pillanatra feltűnik, hogy Dráván túl a korlátolt forgalmú birtokok között mily erős túlsúlyilag bírnak a községi birtokok, ezekre a korlátolt forgalmú birtokok összes területének 62^{1/2}%-a esik, sőt az arány egyes művelési ágaknál oly óriási magasra szökik fel, hogy a községi legelők 84^{1/2}%-át teszik a korlátolt forgalmú birtokokhoz tartozó legelőterületnek. A kincstári birtokok is jóval nagyobb arányban szerepelnek a társországokban, mint a magyar anyaországban, nem kevesebb mint 22^{1/2}%-kal részesülnek az ottani korlátolt forgalmú birtokok összes területéből. De éppen a két kategóriának túlságos előtérbe nyomulása, a korlátolt forgalmú birtokoknak valamennyi többi osztályát erősen hátréba szorítja. Még a közbirtokosság és a volt urberek közös birtokai szerepelnek nagyobb mértékben, de ezekre sem esik több 6^{1/2}%-nál. Az összes egyházi jellegű birtokok csak 5^{1/2}%-százalékkal szerepelnek, a hitbizományi birtokok pedig csupán csak 1^{1/2}%-kal, holott a mint említettük, a magyar anyaországban ezek a korlátolt forgalmú birtokok 14^{1/2}%-ot foglalják el. A hitbizományi Horvát-Szlavonországokban mindössze csak 34.616 holdat kötnek le, ebből is 20.745 hold erdőterületre esik, míg a magyar anyaországban a mint fentebb láttuk, a hitbizományi birtokok területe 2.329.206 hold. Tudjuk, hogy Dráván túl a nagybirtok általában kisebb mértékben fordul elő, mint a Dráván innen, de a hitbizományi birtokok, oly kis mértékben, hogy az ottani birtok-viszonyok szempontjából szamba is alig jöhettek.

Feldolgozásunk a korlátolt forgalmú birtokok egyes nemire vonatkozólag a *kezelés módjáról* a következő adatokat szolgáltatja, az összes területen kívül a hét művelési ágat és a nem termő területet is feltüntetve:

A korlátolt forgalmú birtok jellegének megnevezése	Házi kezelés alatt							Haszonbérben										
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen
	katasztrális hold																	
I. Magyarország.																		
1. Kincstári birtokok . . .	64.504	2.550	36.982	381	188.072	1.931.822	487	67.668	2.292.406	38.829	2.255	25.320	324	107.271	31.820	547	11.942	218.308
2. Községi, városi, törvényhatósági birtokok . . .	58.004	8.719	67.362	4.263	897.681	2.069.957	5.009	795.740	3.903.735	203.193	2.722	80.845	1.187	272.860	135.257	8.559	50.832	846.461
3. A vallás- és tanulmányi alap birtokai	6.874	247	3.824	140	3.739	101.062	116	2.708	118.710	97.651	560	16.781	85	34.689	2.448	3.370	16.350	171.934
4. Egyéb alapítványok birtokai	1.061	75	427	37	444	3.344	12	818	6.818	12.616	234	2.594	71	4.814	8.224	9	1.496	30.058
5. Római kath. jellegű birtokok:																		
érseki és püspöki birtokok	96.995	1.086	27.832	661	55.131	334.153	1.043	25.674	542.578	85.310	324	15.393	57	28.770	27.684	3.554	5.526	166.618
káptalaniok és püspökségi- intézetek birtokai	95.511	815	25.418	390	53.400	334.928	3.673	31.581	345.806	68.227	270	10.795	147	31.486	8.488	1.748	10.032	131.193
apátságok, prépostságok, szerzetes rendek birtokai	78.340	1.107	16.885	531	27.427	75.470	665	15.653	216.368	29.566	140	5.089	15	8.492	10.001	580	1.929	55.792
templomi és lelkesítő birtokok	72.227	2.404	15.126	808	8.858	27.682	129	7.434	134.668	49.865	347	6.434	180	3.234	953	97	1.642	62.752
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	20.533	762	3.267	64	2.077	1.835	73	948	29.559	9.428	71	1.048	9	604	94	19	167	11.438
együtt	383.606	6.264	88.538	2.454	146.983	574.366	5.583	81.290	1.365.976	242.396	1.153	38.737	408	72.586	47.320	5.988	19.296	437.793
6. Görög kath. jellegű birtokok:																		
érseki és püspöki birtokok	2.214	38	877	62	15.205	103.395	2	1.354	123.147	2.089	27	1.444	2	1.983	21.783	11	689	28.028
káptalani birtokok	174	18	46	8	24	120	—	5	395	835	18	359	10	253	530	—	18	2.023
szerzetesrendi birtokok	631	66	351	22	359	986	—	26	2.421	6	—	8	—	78	—	—	—	92
templomi és lelkesítő birtokok	37.775	1.699	14.919	132	8.163	24.152	124	4.269	91.223	5.118	136	1.057	6	1.316	2.723	1	685	11.944
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	7.006	366	2.303	2	1.364	2.487	8	366	13.906	2.854	24	972	20	1.124	1.148	—	218	6.160
együtt	47.503	3.187	18.496	226	25.085	131.140	134	6.030	231.091	10.703	205	4.740	38	4.754	36.184	12	1.610	48.345
7. Görög keleti jellegű birtokok:																		
érseki és püspöki birtokok	197	18	15	13	1.751	5.896	—	943	8.833	4.765	30	2.020	3	3.071	1.270	360	332	11.851
szerzetesrendi birtokok	1.569	43	232	16	815	2.126	—	2.248	7.048	1.824	15	76	7	268	—	—	7	1.987
templomi és lelkesítő birtokok	24.327	728	4.774	74	4.740	14.638	11	3.086	55.078	22.197	196	3.162	19	3.717	487	175	732	30.935
tanítói és iskolai birtokok	1.040	152	413	14	734	2.262	2	127	5.744	2.183	22	173	1	107	1	—	21	2.508
együtt	38.033	941	8.134	117	8.040	25.023	13	6.404	76.704	30.769	263	5.431	30	7.163	1.758	535	1.093	47.041
8. Aposztoli jellegű birtokok:																		
egyházi alapok birtokai	8	1	17	—	14	261	—	2	303	649	26	376	12	114	120	1	54	1.352
templomi és lelkesítő birtokok	11.681	694	5.217	291	5.184	15.464	2	1.603	40.096	12.343	205	4.291	44	3.819	521	6	383	21.612
tanítói és iskolai birtokok	3.583	178	699	16	553	462	—	221	5.712	1.835	14	390	4	217	35	—	53	2.548
együtt	15.262	873	5.933	307	5.731	16.187	2	1.826	46.111	14.827	345	5.057	60	4.150	676	7	490	25.512

A korlátolt forgalmú birtok jellegének megnevezése	Házi kezelés alatt								Haszonbérben									
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen
katasztrális hold																		
9. Református jellegű birtokok:																		
egyházi alapok birtokai	138	6	33	17	21	1.157	—	21	1.393	8.272	88	1.960	76	3.628	635	50	555	15.204
templomi és lelkesi birtokok	42.334	1.283	9.049	322	5.457	18.031	123	5.896	82.488	29.174	406	4.884	78	3.395	1.131	193	1.719	40.957
tanítói és iskolai birtokok együtt	10.734	298	1.876	24	522	427	31	558	14.454	7.207	39	1.113	43	1.312	182	51	592	16.549
együtt	53.206	1.587	10.958	363	6.000	19.615	154	6.449	98.332	44.653	536	7.937	197	5.335	1.948	294	2.830	66.730
10. Unitár jellegű birtokok:																		
egyházi alapok birtokai	300	10	197	9	36	780	—	19	1.345	—	—	—	—	—	—	—	—	—
templomi és lelkesi birtokok	2.691	127	1.201	12	1.700	5.428	33	323	11.515	601	17	391	—	298	11	3	5	1.326
tanítói és iskolai birtokok együtt	419	8	202	2	118	37	—	17	803	84	2	85	—	32	—	—	1	204
együtt	3.410	145	1.600	23	1.854	6.245	33	353	13.663	685	19	476	—	330	11	3	6	1.530
11. Zsidó jellegű birtokok:																		
hitközségi birtokok	98	61	15	1	14	33	—	422	644	269	16	48	2	18	2	—	33	388
tanítói és iskolai birtokok együtt	—	2	—	—	—	—	—	7	—	9	52	—	—	5	—	—	1	58
együtt	98	63	15	1	14	33	—	429	653	321	16	48	2	23	2	34	446	
12. Iskolai birtokok: (a felkezelteken kívül):																		
állami iskolák birtokai	915	164	176	130	195	917	1	183	2.681	754	17	239	3	164	43	—	18	1.239
községi	1.345	89	231	8	742	4.374	—	320	7.106	3.209	29	614	2	596	302	118	31	4.901
társulati és magániskolák birtokai	—	6	—	—	—	—	—	143	148	17	—	2	—	8	—	—	—	27
együtt	2.260	253	413	138	937	5.291	1	646	9.939	3.980	46	855	5	768	345	118	60	6.167
13. Egyletek, testületek, farsulok, részvénytársaságok és vasutak birtokai	34.043	2.377	14.324	453	30.270	243.834	207	37.578	363.986	23.369	672	5.720	127	20.426	4.320	208	3.479	67.321
14. Hírbizományi birtokok	282.355	4.415	90.400	1.584	156.005	847.802	8.361	100.539	1.491.587	392.859	2.487	100.571	472	136.576	151.201	4.466	48.987	137.619
15. Küzbirtokosság és volt úrbéresek közös birtokai	81.229	11.524	7.089	1.838	1.420.330	1.752.455	3.346	184.354	3.526.165	24.160	927	9.203	53	50.294	39.564	214	13.865	138.350
Összesen	1.043.438	42.220	418.551	12.235	2.891.245	7.725.077	23.458	1.292.822	13.448.990	1.331.810	12.330	304.413	3.059	734.015	450.978	21.340	172.359	2.982.515
II. Horvát-Szlovénországek:																		
1. Kincstári birtokok	4.428	376	4.024	119	37.376	504.024	334	25.729	666.410	3.772	144	2.050	45	3.055	338	839	3.717	14.410
2. Községi, városi, törvényhatósági birtokok	20.035	808	9.336	347	652.698	930.065	1.521	241.723	1.856.580	10.844	60	822	29	4.338	41	—	154	16.288
3. A vallás- és tanulmányi alap birtokai	5	—	—	—	—	470	—	2	477	57	4	16	3	5	—	—	2	87
4. Egyéb alapítványok birtokai	113	18	31	34	92	1.772	—	3.027	5.087	135	9	16	13	16	50	—	22	261
5. Római kath. jellegű birtokok:																		
érseki és püspöki birtokok káptalanok és püspökvé-	1.872	75	1.483	80	1.918	12.235	—	142	17.811	1.188	22	784	26	391	281	—	314	3.006
intézetek birtokai	365	88	184	84	33	52	—	32	838	—	—	25	—	—	—	—	—	23
apátságok, prépostságok, szerzetes rendek birtokai	8.049	176	2.123	308	1.755	43.722	95	633	56.861	1.058	15	913	11	1.111	69	—	376	3.553
templomi és lelkesi birtokok	5.331	493	3.275	658	988	5.414	—	476	16.037	638	11	46	2	8	13	—	5	723
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
együtt	15.617	894	7.065	1.136	4.694	61.438	95	1.283	93.147	2.884	48	1.765	39	1.510	363	—	695	7.307
6. Görög kath. jellegű birtokok:																		
érseki és püspöki birtokok káptalani birtokok	76	12	90	27	13	430	—	3	651	545	12	82	37	30	1.657	—	8	2.371
szerzetesrendi birtokok	118	1	35	16	22	778	—	5	975	—	—	—	—	—	—	—	—	—
templomi és lelkesi birtokok	17	4	18	2	14	3	—	6	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
együtt	211	17	143	45	49	1.211	—	14	1.690	545	12	82	37	30	1.657	—	8	2.371
7. Görög keleti jellegű birtokok:																		
érseki és püspöki birtokok szerzetesrendi birtokok	8.367	17	630	89	956	1.211	114	1.510	12.897	2.064	—	21	2	—	—	—	21	2.048
templomi és lelkesi birtokok	5.785	349	1.069	84	1.891	13.753	295	980	24.146	308	2	—	—	32	—	—	8	350
tanítói és iskolai birtokok együtt	4.046	146	989	26	1.278	346	—	855	7.686	2.152	28	133	11	25	—	—	15	2.364
együtt	18.198	512	2.688	199	4.128	15.310	409	3.345	44.729	4.464	30	154	13	57	—	—	44	4.762
8. Ágostai jellegű birtokok:																		
egyházi alapok birtokai	71	8	4	—	13	—	—	8	104	121	3	—	—	—	—	—	1	125
templomi és lelkesi birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
tanítói és iskolai birtokok együtt	71	8	4	—	13	—	—	8	104	121	3	—	—	—	—	—	1	125
9. Református jellegű birtokok:																		
egyházi alapok birtokai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
templomi és lelkesi birtokok	79	3	51	—	21	—	—	14	168	15	—	—	—	—	—	—	—	15
tanítói és iskolai birtokok együtt	79	3	51	—	21	—	—	14	168	15	—	—	—	—	—	—	—	15

A korlátozott forgalmu birtok jellegének megnevezése	Házi kezelés alatt										Haszonbérben									
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádask	nem termő föld	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádask	nem termő föld	összesen		
	katasztrális hold																			
10. Unitárius jellegű birtokok:																				
egyházi alapok birtokai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
templomi és lelkesi birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
11. Zsidó jellegű birtokok:																				
hüközsegi birtokok	8	3	—	—	2	—	—	—	17	—	30	—	—	—	—	—	—	—		
tanítói és iskolai birtokok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
együtt	8	3	—	—	2	—	—	—	17	—	30	—	—	—	—	—	—	—		
12. Iskolai birtokok (a felekezetiük kivül):																				
állami iskolai birtokai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
községi	725	202	169	32	105	140	—	—	118	1.491	56	3	2	1	—	—	3	70		
társulati és magániskolák birtokai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
együtt	725	202	169	32	105	140	—	—	118	1.491	56	3	2	1	—	—	3	70		
13. Egyetek, testületek, társulatok, részvénytársaságok és vasutak birtokai	4.563	190	1.467	90	1.782	35.734	33	2.028	45.051	1.113	24	95	17	361	530	13	72	2.225		
14. Híbizományi birtokok	6.624	133	1.018	120	890	20.710	303	1.592	31.392	2.639	12	160	10	181	35	40	147	3.224		
15. Közbirtonosság és volt úrbérek közös birtokai	3.756	155	3.188	52	62.532	103.814	389	20.541	194.427	637	8	6	1	10	—	—	10	672		
ÖSSZESEN	74.433	3.819	29.114	2.174	764.382	1.764.670	3.086	299.505	2.940.683	27.282	357	5.171	908	10.463	3.019	442	4.875	51.817		
III. Magyarbirtodalom.																				
1. Kincstári birtokok	68.932	2.926	41.006	500	225.448	2.525.466	821	93.397	2.958.876	42.001	2.399	27.370	309	111.226	32.158	936	15.659	232.718		
2. Községi, városi, törvényhatósági birtokok	78.039	9.587	70.688	1.610	1.550.370	2.997.019	6.530	1.067.469	5.780.315	304.037	2.782	81.067	1.210	277.204	135.298	8.550	50.986	801.749		
3. A vallás- és tanulmányi alap birtokai	6.879	247	3.824	140	3.739	01.532	116	2.710	11.907	97.708	564	16.797	88	34.694	2.448	3.370	16.392	172.021		
4. Egyéb alapítványok birtokai	1.774	93	458	71	536	5.116	12	3.845	11.905	12.751	243	2.610	84	4.830	8.274	9	1.518	30.319		
5. Római kath. jellegű birtokok:																				
ersei és püspöki birtokok káptalaniak és papnevölendézetek birtokai	98.867	1.161	29.315	747	57.049	346.388	1.043	25.816	560.386	86.496	346	16.177	83	29.161	27.965	3.554	5.840	169.624		
apátságok, prépostágok, szerzetes rendek birtokai	95.876	903	25.602	474	55.253	134.980	3.673	31.613	346.644	68.227	270	10.820	147	31.486	8.488	1.748	10.032	131.218		
templomi és lelkesi birtokok	86.389	1.373	19.008	839	29.182	110.392	760	10.280	273.226	30.624	155	5.982	26	9.003	10.070	580	2.905	50.345		
tanítói és iskolai birtokok	77.568	2.899	18.401	1.466	9.846	33.096	129	7.910	151.305	50.503	358	4.480	182	3.242	966	97	1.647	63.475		
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	20.533	762	3.267	64	2.077	1.855	73	948	29.558	9.428	7	1.046	9	604	94	19	167	143.100		
együtt	379.223	7.098	95.933	3.600	151.677	635.691	5.678	82.573	1.361.187	245.380	1.200	40.505	447	74.096	47.583	5.998	19.991	498.498		
6. Görög kath. jellegű birtokok:																				
ersei és püspöki birtokok káptalani birtokok	2.290	50	967	89	15.218	103.825	2	1.357	123.798	2.934	30	1.526	39	2.013	23.440	11	697	30.309		
szereztesrendi birtokok	292	19	81	24	46	898	—	10	1.370	835	18	359	10	253	530	—	18	2.023		
templomi és lelkesi birtokok	631	66	351	22	339	986	—	28	2.421	6	—	8	—	78	—	—	—	92		
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok	37.792	1.703	14.937	134	8.167	24.155	124	4.275	91.287	5.118	136	1.957	6	1.316	2.723	1	685	11.942		
együtt	7.009	366	2.303	2	1.304	2.487	8	369	13.905	2.654	24	972	20	1.124	1.148	—	218	6.100		
7. Görög keleti jellegű birtokok:																				
ersei és püspöki birtokok szereztesrendi birtokok	8.564	35	645	102	2.710	7.107	114	2.453	21.730	6.769	30	2.041	5	3.071	1.270	369	353	13.899		
templomi és lelkesi birtokok	7.354	392	1.241	100	2.706	15.879	295	3.228	31.195	1.932	17	76	7	300	—	—	15	2.347		
tanítói és iskolai birtokok	28.373	874	8.463	100	6.018	14.984	11	3.941	67.794	24.249	224	3.295	30	3.742	487	175	747	33.049		
együtt	46.331	1.455	10.762	316	13.768	40.332	122	9.749	121.435	35.233	293	5.585	43	7.220	1.758	533	1.136	51.803		
8. Ágostai jellegű birtokok:																				
egyházi alapok birtokai	79	9	21	—	27	261	—	10	407	770	29	376	12	114	120	1	56	1.477		
templomi és lelkesi birtokok	11.691	994	5.217	291	5.164	15.464	2	1.603	40.096	12.343	205	4.291	44	3.819	521	6	383	21.612		
tanítói és iskolai birtokok	3.583	178	699	16	553	462	—	221	5.712	1.835	14	390	4	217	35	—	5	2.548		
együtt	15.329	881	5.937	307	5.744	16.187	3	1.834	46.215	14.948	248	5.057	60	4.150	676	7	491	35.637		
9. Református jellegű birtokok:																				
egyházi alapok birtokai	138	6	33	17	21	1.157	—	21	1.393	8.272	88	1.960	76	3.628	635	50	555	15.264		
templomi és lelkesi birtokok	42.413	1.286	9.100	322	5.478	18.031	123	5.904	82.657	29.809	400	4.864	78	3.395	1.131	193	1.713	40.972		
tanítói és iskolai birtokok	10.734	298	1.876	24	522	427	31	538	14.458	7.127	39	1.113	43	1.312	182	51	502	10.509		
együtt	53.285	1.590	11.009	363	6.021	19.615	154	6.463	98.500	44.668	536	7.937	197	8.336	1.948	294	2.830	66.745		
10. Unitár, jellegű birtokok:																				
egyházi alapok birtokai	300	10	197	9	36	780	—	13	1.345	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
templomi és lelkesi birtokok	2.691	127	1.201	12	1.700	5.428	33	323	11.515	601	17	391	—	298	11	3	5	1.326		
tanítói és iskolai birtokok	419	8	202	2	118	37	—	17	803	84	2	85	—	32	—	—	1	204		
együtt	3.410	145	1.600	23	1.854	6.215	33	353	13.663	685	19	476	—	330	11	3	6	1.530		

A korlátolt forgalmú birtok jellegének megnevezése	Házi kezelés alatt										Haszonbérben							
	szántóföld	kert	réti	szőlő	legelő	erdős	nádas	nem termő föld	összesen	szántóföld	kert	réti	szőlő	legelő	erdős	nádas	nem termő föld	összesen
katasztrális hold																		
11. Zaldó jellegű birtokok; hitközségi birtokok tanföldi és iskolai birtokok együtt	106	64	15	1	10	33	—	439	674	269	16	48	2	—	—	—	33	388
	106	66	15	1	16	33	—	446	683	321	16	48	2	—	—	—	34	446
12. Iskolai birtokok (a felekezetiellen kivül); állami iskolai birtokai községi » » » » » társulati és magániskolák birtokai együtt	915	164	170	130	195	917	1	183	2.681	754	17	239	3	164	43	—	19	1.239
	2.070	291	400	40	847	4.514	—	438	8.600	3.265	32	616	3	596	307	118	34	4.971
	—	—	0	—	—	—	—	143	149	17	—	2	—	8	—	—	—	27
13. Egyletek, festületek, társulatok, részvénytársaságok és vasutak birtokai	39.506	2.567	15.701	543	32.052	279.568	240	39.670	400.937	24.482	696	5.815	144	29.787	4.850	221	3.551	69.546
14. Hízbizományi birtokok	288.979	4.548	91.484	1.704	156.955	868.512	8.666	102.131	1.522.979	395.498	2.499	100.731	482	130.757	151.236	4.506	49.134	840.843
15. Közbirtokosság és volt úrbéresek közös birtokai	84.985	11.670	74.277	1.890	1.482.862	1.856.269	3.735	204.893	3.720.592	24.797	935	9.309	54	50.274	39.564	214	13.875	139.022
Összesen	1.117.671	45.539	447.665	14.499	3.655.627	9.889.747	26.544	1.592.827	16.389.619	1.358.292	12.696	309.586	3.267	744.478	493.997	24.782	177.294	2.984.332

Úgy a Dráván innen, mint a Dráván túl a házi kezelés van igen erős túlsúlyban, olyannyira, hogy az egész Magyarbirodalomban míg házi kezelésben 16° millió hold áll, addig haszonbérben csak 2° millió hold volt ada. Nagy különbség van azonban az az egyes művelési ágak között, az erdőnek, legelőnek erősen túlnyomó része házi kezelésben van, a rétterületnél is még a házi kezelés az uralkodó, ellenben a szántóföldnek már több mint fele haszonbérben műveltetik.

A magyar anyországhban míg 7,250.077 hold korlátolt forgalmú erdő volt házi kezelésben, haszonbérben csak 450.978 hold volt. A legelőnél, ha kisebb mértékben is, de még mindig őrési a házi kezelés túlnyomósága; 2,891.245 hold házilag kezel legelővel csak 734.015 hold haszonbérre legelő állt szemben, a szőlőnél már 12.325 hold áll 3.059 holddal, a kertnél 42.220 hold 12.339 holddal, a rét-

nél pedig csak 418.551 hold házi kezelésű állt 304.415 hold haszonbérrel szemben; míg a szántóföldnél már határozottan a haszonbérre kezelés javára billen a mérleg, a mennyiben az összes korlátolt forgalmú szántóföldből csak 1,043.238 hold volt házi kezelésben, 1,231.010 hold ellenben haszonbérbe volt adva.

Hórvát-Szalonvországoknál is az erdőnél és a legelőnél a leg-erősebb a házi kezelés túlnyomósága, de nagyon erős a többi művelési ágaknál is, még a szántóföld területéből is csak 27,282 hold volt bérbeadva, 74,433 holdon ellenben házi kezelés folyt.

Ez abszolút számoknál azonban a tényleges állapotot jobban megvilágítják az alábbi viszonyszámok, melyek a korlátolt forgalmú birtokok különböző csoportjait és ezeken belül művelési ágak szerint kimutatják, hogy a területek hány százaléka volt haszonbérbe adva :

A birtok jellege	Magyarországhban										Hórvát-Szalonvországokban haszonbérbe volt adva					A Magyarbirodalomban				
	a szántóföldből	a kertből	a rétből	a szőlőből	a legelőből	a erdőből	a nádasból	a nem termő területből	az összes területből	a szántóföldből	a kertből	a rétből	a szőlőből	a legelőből	a erdőből	a nádasból	a nem termő területből	az összes területből		
s z á z a l é k																				
1. Kincstári birtokok	37	58	46	40	45	36	30	2	1	62	50	8	6	10	8	6	27	33	27	
2. Községi, városi, törvényhatósági birtokok	83	23	79	54	21	78	23	6	14	63	6	17	36	35	11	6	8	7	0	
3. A vallás- és tanulmányi alap birtokai	93	69	81	43	7	90	27	2	36	85	79	59	101	91	100	100	100	—	—	
4. Egyéb alapítványok birtokai	88	75	78	85	67	65	74	91	76	64	62	84	81	78	54	33	34	27	14	
5. Római kath. jelleghű birtokok: érseki és püspöki birtokok káptalanok és papevölgy-intézetek birtokai	46	22	28	35	7	34	29	7	63	77	17	23	38	22	32	34	23	16	2	
apátságok, prépostságok, szerzetesrendek birtokai templomi és lelkesi birtokai	41	24	29	27	27	37	6	5	32	24	11	27	—	—	11	—	—	—	—	
6. Görög kath. jellegű birtokok: érseki és püspöki birtokok káptalan birtokok szerzetesrendi birtokok templomi és lelkesi birtokai	27	10	10	23	2	29	23	11	6	48	10	20	11	3	7	30	3	4	3	
kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok együtt	40	15	38	44	14	33	36	7	5	21	19	25	15	9	5	20	3	24	0	
7. Magyarországhban haszonbérbe volt adva:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8. Hórvát-Szalonvországokban haszonbérbe volt adva:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9. A Magyarbirodalomban haszonbérbe volt adva:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

adják illetményföldül nyert szántóföldjüket, a görög keleti lelkeszek szántóföldjeinek is közel fele haszonbérben, a római katolikus és református lelkeszi fölelkeknek csak 40%-a van haszonbérben s e két felekezet arányszáma meglepőleg teljesen összevág egymással, az unitárius és még inkább a görög katolikus lelkeszek ellenben majdnem kizárólag maguk kezelik szántóföldjeiket. A kezelés kérdése azonban a lelkeszi földnél egészen alárendelt jelentőségű, e földek a kisbirtokhoz tartoznak, nincsen meg a súlyuk, melylyel a középső, még inkább a nagybirtokok bírnak és haszonbérrel kezelés mellett csak a kisgazdaságok területét növelik, a hóvá

természetük szerint tartoznak. A lelkeszeknek a társadalmi súlyt és közvetlen befolyást nem ezek az illetményföldek biztosítják, hanem állásuk jellege és ott kifejtett tevékenységük, más szempont alá esnek a nagyobb javadalmak, más szempont alá esnek különösen a hitbizományok. Szántóföld után rét van leg több haszonbérbe adva. A különböző jellegű birtokoknál itt is nagy különbséget látunk. A görög keleti érseki és püspöki birtokoknak, a protestáns jellegű egyházi alapok, a vallás- és tanulmányi alap s az egyéb alapítványok birtokainak, a görög kath. káptalani s községi iskolai birtokok rétejknek túlnyomó nagy része bérbe van adva; de azonban

Folyó szám	Országgréz, törvényhatóság	Körlatolt forgalmu birtok								
		házi kezelésben								
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen
katasztrális hold										
I. Duna bal partja.										
1	Árva vármegye	2.330	349	1.230	6	26.554	96.427	—	6.796	133.002
2	Bacs	11.905	402	3.809	43	18.964	109.858	38	11.629	156.638
3	Esztergom vármegye	14.461	163	1.671	61	13.272	30.391	47	8.288	68.545
4	Hont vármegye	11.328	393	4.043	70	24.508	90.072	3	11.064	141.481
	Selmecz és Béalánya t. h. v.	100	131	221	—	1.040	7.782	—	474	9.748
	együtt	11.438	524	4.361	70	25.548	97.854	3	11.538	151.399
5	Liptó vármegye	2.386	124	4.020	—	42.459	141.787	—	7.992	198.774
6	Nógrád	18.274	510	5.926	59	40.492	50.324	88	15.444	137.120
7	Nyitra	35.989	778	7.620	138	38.267	97.757	121	25.977	208.611
8	Pozsony	12.321	386	9.476	88	22.247	81.394	192	24.675	144.741
	Pozsony t. h. v.	291	109	78	72	21	3.069	—	1.184	5.724
	együtt	12.612	495	9.554	160	22.268	85.333	192	25.859	150.473
9	Trancsén vármegye	5.392	258	1.298	2	55.286	74.582	—	25.514	162.332
10	Turóc	833	311	535	—	7.101	42.181	—	3.991	55.052
11	Zólyom	3.903	405	8.355	—	29.540	206.517	—	7.591	256.279
	Összesen	119.677	4.928	42.380	539	819.441	1.039.111	489	150.859	1.676.024
II. Duna jobb partja.										
1	Baranya vármegye	40.762	1.075	14.234	484	72.691	99.931	6.015	41.941	276.233
	Pécs t. h. v.	290	32	284	39	376	4.252	—	385	5.658
	együtt	41.052	1.107	14.518	523	73.067	104.183	6.015	42.326	281.891
2	Fejér vármegye	47.890	618	5.874	307	24.275	21.277	1.294	11.221	112.726
	Székes-Fejérvár t. h. v.	51	123	73	12	1	37	93	814	1.204
	együtt	47.941	741	5.947	319	24.276	21.314	1.387	12.035	113.930
3	Győr vármegye	15.557	211	4.438	108	11.709	8.478	447	8.488	40.851
	Győr t. h. v.	—	10	47	—	1.400	113	—	591	2.161
	együtt	15.557	221	4.505	108	13.109	8.591	447	9.079	43.012
4	Komárom vármegye	37.166	393	12.864	210	26.128	37.592	1.616	15.967	131.936
	Komárom t. h. v.	5	8	144	1	1.029	85	—	1.166	2.438
	együtt	37.171	401	13.008	211	27.157	37.677	1.616	17.133	134.374
5	Moson vármegye	22.200	161	10.253	68	19.256	10.359	473	34.382	97.152
6	Somogy	74.421	904	15.042	320	56.664	99.899	70	40.567	287.827
7	Sopron	13.043	371	4.199	168	15.839	49.525	371	30.929	114.439
	Sopron t. h. v.	52	37	335	49	—	10.682	—	136	11.291
	együtt	13.095	408	4.534	217	15.839	60.207	371	31.065	125.727
8	Tolna vármegye	4.315	177	2.965	92	22.639	13.087	28	15.239	59.433
9	Vas	23.765	424	7.677	97	13.426	34.949	3	24.916	124.361
10	Veszprém vármegye	26.885	443	3.391	54	38.776	88.910	381	29.291	189.721
11	Zala vármegye	24.204	707	13.272	387	55.631	103.227	728	47.943	246.157
	Összesen	330.636	5.694	96.222	2.396	360.125	602.103	11.519	294.906	1.708.595
III. Duna-Tisza köze.										
1	Bács-Bodrog vármegye	17.565	285	3.712	498	55.834	36.348	1.099	52.155	168.096
	Baja t. h. v.	42	4	2	9	7	9	—	547	620
	Szabadka t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	3.197
	Újvidék t. h. v.	48	27	9	4	1.895	687	336	933	3.959
	Zombor t. h. v.	190	—	22	—	61	31	16	471	791
	együtt	17.845	316	3.746	511	67.797	37.075	2.051	57.328	176.663
2	Songrád vármegye	28.982	83	11.595	119	16.819	3.365	191	12.496	73.644
	Hódmező-Vásárhely t. h. v.	554	6	95	10	1.868	24	22	3.045	3.942
	Szeged t. h. v.	385	22	199	82	25.006	6.896	—	5.011	37.691
	együtt	29.921	111	11.889	211	43.011	10.265	213	20.546	118.187
3	Heves vármegye	33.607	494	8.929	89	49.633	63.312	75	13.641	169.810
4	Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye	11.504	248	2.613	53	24.333	643	510	23.755	63.659
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye	50.890	799	14.030	425	94.270	84.458	2.189	46.804	293.689
	Kecskemét és székváros	3.161	750	658	96	1.126	2.511	39	7.025	15.375
	Köcskémét t. h. v.	371	49	41	244	15.687	8.747	336	3.585	29.051
	együtt	54.422	1.698	14.749	765	111.083	95.716	2.364	57.314	338.111
	Összesen	147.299	2.767	41.925	1.629	284.887	207.061	5.413	172.479	865.490
IV. Tisza jobb partja.										
1	Abauj-Torna vármegye	13.158	545	3.103	112	22.838	79.676	—	11.981	131.413
	Kassa t. h. v.	418	53	118	5	22	8.084	—	876	9.576
	együtt	13.576	598	3.221	117	22.860	87.760	—	12.857	140.989

Folyó szám	Körlatolt forgalmu birtokok									
	házi kezelésben									
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	
Országgrész, törvényhatóság										
katasztrális hold										
2	Bereg vármegye	12.267	422	9.777	196	34.484	235.705	24	15.739	308.614
3	Borsod	13.524	420	5.080	27	36.018	77.870	214	10.263	143.416
4	Gömör	11.885	776	14.980	17	49.911	231.478	—	13.886	313.033
5	Sáros	9.771	348	1.930	—	38.288	63.215	—	13.488	126.500
6	Szepes	9.103	263	11.603	1	34.322	169.437	—	17.934	242.678
7	Ung	10.264	612	6.611	59	33.296	183.904	—	10.832	250.688
8	Zemplén	33.816	927	12.418	353	76.821	91.827	97	24.454	240.713
Összesen		114.206	4.398	65.080	770	316.907	1.145.886	411	119.453	1.767.111
V. Tisza bal partja										
1	Békés vármegye	15.028	225	4.242	84	19.508	5.175	508	16.926	61.606
2	Bihar	40.325	612	14.123	229	145.384	309.948	537	34.977	555.135
	Nagy-Várasd t. h. v.	598	6	149	20	50	322	2	41	1.183
	együtt	49.918	618	14.372	249	145.454	310.370	539	35.018	556.318
3	Hajdú vármegye	4.250	64	1.584	14	40.391	9.608	342	6.068	65.321
	Debreczen t. h. v.	1.535	7	509	5	559	16.258	10	752	19.635
	együtt	5.785	71	2.093	19	40.950	25.866	352	9.820	84.956
4	Máramaros vármegye	4.647	305	15.341	—	71.939	654.272	—	21.842	770.106
5	Szabolcs	31.926	248	6.541	145	28.028	12.171	2.095	20.500	101.664
6	Szatmár	27.871	1.123	13.727	75	51.191	126.821	—	28.800	250.281
	Szatmár-Németi t. h. v.	237	23	243	5	1.080	7.996	—	1.315	10.899
	együtt	38.108	1.146	13.970	80	52.271	134.817	673	30.115	361.180
7	Szalagy vármegye	6.005	293	2.324	32	23.006	39.194	—	16.429	87.883
8	Ugocsa	3.367	66	901	10	5.220	21.716	—	4.123	35.402
Összesen		147.204	2.971	59.684	619	386.356	1.208.481	4.167	154.778	1.959.255
VI. Tisza-Maros szöge.										
1	Arad vármegye	13.341	644	3.973	56	104.352	107.819	12	20.282	250.479
	Arad t. h. v.	116	61	1	1	8	101	—	1.444	1.732
	együtt	13.457	705	3.974	57	104.360	107.920	12	21.726	252.211
2	Csanád vármegye	28.905	300	1.275	16	10.550	3.341	35	10.505	54.927
3	Krassó-Szőrfény vármegye	21.261	13.475	18.207	3.594	179.177	833.833	65	66.359	1.126.241
4	Temes vármegye	17.861	1.174	6.919	302	125.339	67.047	185	32.964	271.591
	Temesvári t. h. v.	26	23	—	—	—	—	—	669	757
	Versecz t. h. v.	89	5	52	15	91	1.059	—	1.480	2.791
	együtt	17.976	1.308	6.971	326	125.430	68.106	185	55.148	275.139
5	Torontál vármegye	20.281	886	11.490	76	117.811	6.977	521	48.295	208.343
	Pánsova t. h. v.	14	3	—	—	2.709	72	5	740	3.544
	együtt	20.295	889	11.497	76	120.520	7.049	526	49.035	209.887
Összesen		101.794	16.841	41.924	3.969	540.057	1.020.249	823	192.768	1.918.405
VII. Erdély.										
1	Alsó-Fehér vármegye	81.738	485	4.294	199	46.349	104.341	12	18.257	182.345
2	Beszterce-Násod vármegye	2.118	210	4.322	19	82.741	261.887	79	11.187	383.183
3	Brassó vármegye	4.46	70	1.932	—	24.107	103.038	—	7.110	136.093
4	Csik	7.904	391	14.758	—	85.234	304.829	—	9.318	422.404
5	Fogaras	5.999	253	6.973	4	25.429	136.066	29	10.043	184.106
6	Háromszék vármegye	43.829	343	4.698	—	13.331	182.390	1	11.883	217.930
7	Hunyad vármegye	3.580	324	3.958	127	97.414	368.530	20	26.349	500.659
8	Kis-Küküllő vármegye	6.380	257	3.179	283	22.417	25.867	122	7.933	68.418
9	Kolozs vármegye	8.290	429	5.447	40	46.192	127.974	40	14.402	202.814
	Kolozsvár t. h. v.	938	145	1.558	11	3.907	3.022	1	810	10.482
	együtt	9.228	574	7.005	51	50.189	130.996	41	15.212	213.296
10	Maros-Torda vármegye	5.966	387	2.590	1.354	17.812	150.435	12	13.150	191.706
	Maros-Vásárhely t. h. v.	96	19	28	2	303	1.376	—	376	2.199
	együtt	6.062	406	2.618	1.356	18.115	151.811	12	13.526	193.905
11	Nagy-Küküllő vármegye	3.918	274	5.308	95	48.250	143.345	58	16.593	217.841
12	Szék vármegye	3.046	183	3.137	145	58.086	249.724	—	15.154	329.475
13	Szabolcs-Doboka vármegye	1.860	682	3.181	31	36.191	77.909	68	18.172	139.394
14	Torda-Aranyos	10.800	513	4.360	89	46.273	135.497	194	21.388	212.841
15	Údvahely vármegye	1.826	257	1.936	4	35.364	133.251	—	9.558	182.195
Összesen		82.422	5.221	71.336	2.403	683.492	2.507.216	636	207.790	3.569.516
Magyarország										
Horvát-Szlavonországok.		1.043.238	42.220	418.561	12.225	2.891.245	7.725.077	28.458	1.292.822	13.448.936
1	Belovár-Kőrös vármegye	6.812	309	4.192	278	44.008	253.930	—	25.024	334.553
2	Lika-Krba	3.094	116	2.273	13	347.355	444.903	—	73.247	771.267
3	Módros-Fiume	1.696	72	2.339	68	110.872	201.355	—	24.247	403.649
4	Pozsega vármegye	9.019	473	5.509	219	92.164	225.137	137	28.169	357.767
5	Szerém	16.612	1.189	6.548	278	112.793	190.881	1.987	72.389	402.677
	Zimony t. h. v.	7	37	21	10	1.013	60	—	313	1.461
	együtt	16.619	1.226	6.569	286	113.806	190.941	1.987	73.702	404.138
6	Város vármegye	3.094	143	1.410	236	10.395	24.952	2	16.723	51.578
	Város t. h. v.	196	17	53	13	865	2.397	—	889	4.539
	együtt	3.890	160	1.463	271	11.260	27.349	2	17.112	56.107
7	Verőce vármegye	20.521	430	3.391	378	43.297	84.269	900	19.775	173.021
	Eszék t. h. v.	13	6	114	1	384	185	—	855	1.558
	együtt	20.534	436	3.505	379	43.681	84.454	900	20.630	174.579
8	Zágráb vármegye	10.171	404	5.289	500	100.747	258.116	—	42.832	418.059
	Zágráb t. h. v.	2.088	123	975	163	489	18.786	—	940	23.564
	együtt	12.259	527	6.264	663	101.236	276.902	—	43.772	441.623
Összesen		74.483	3.319	29.114	2.174	764.882	1.764.670	8.086	299.505	2.949.683
Magyarbirodalom										
		1.117.671	45.539	447.665	14.499	3.655.627	9.489.747	26.544	1.592.327	16.389.619

Közülük a házi és haszonbéres kezelésben levő korlátolt forgalmú birtokoknak abszolút nagyságát is, és pedig az egyes mivélségi ágak szerint részletezve; igazán becses tájékoztatást azonban a táblázaton foglalt arányszámok nyújtanak, melyek feltüntetik, hogy a korlátolt forgalmú birtokokból egyes mivélségi ágak szerint hány százalékot vív házi kezelésben. Az összes területre véte, a házi kezelés, a már fentebb említett oknál fogva, hogy t. i. a korlátolt forgalmú birtokok területének túlnyomó részét legelők és erdők teszik, valamennyi országrészben erősen túlnyomóságban van, mindazáltal országrészekenkét egyes eltérések látnak. Horvát-Szlavonországban csak egy igen csekély töredék van haszonbérben, 98% házi kezelés alatt áll, Erdélyben szintén az összes területnek több, mint 90%-a házi kezelésben van, a Duna balpartján, a Tisza mindkét partján és a Tisza-Maros szögében pedig több, mint 80%-a; két országrészben azonban tetemesen alászáll a házi kezelés arányszáma, a Duna jobbpartján 69%, a Duna-Tisza szögében pedig 62%-a sulyed.

A városi törvényhatóságok külön felemelést itt is mellőzve, az egész Magyarbirodalomban 29 vármegyei törvényhatóság van, hol a korlátolt forgalmú birtokok összes területének több, mint 90 százaléka házi kezelésben áll, 53 hol több mint 80%-a s 61, hol több mint 70%-a. Van azonban egy pár vármegye, hol a házi kezelés hátrébe szorult a haszonbéres kezelés mellett, Sopron vármegyében csak 48%, és Tolnában csak 35%-a állt házi kezelés alatt a korlátolt forgalmú birtokok területének, sőt több más megyében is elég haladta meg a haszonbéres kezelést, Torontálban 57,4%, Jász-Nagykun-Szolnokban 57,9%, Hajdu megyében 55,9%, Bácsban pedig 53% százalékot tett. A mint a felsorolt nevékből látható, a Duna jobb partján és az Alföldön fordulnak elő azok a vármegyék, hol a korlátolt forgalmú birtokok kezelésében a házi kezelés mellett a haszonbéres gazdálkodás többé-kevésbé előtérbe nyomul.

Az összes terület arányszámának alakulására azonban nagy befolyással van az, hogy a közelelők és erdőbirtokok nagyobb vagy kisebb részét teszik-e valamely országrészben vagy vármegyében a korlátolt forgalmú birtokok? Ezért, ha gazdasági szempontból helyesen akarjuk megítélni az arányszámokat, nem az összes területet, hanem a szántóföldet kell tekintenünk.

A szántóföldnek két országrészben van legkisebb része házi kezelésben, még pedig a két jellegzetesen alföldi országrészben, a Duna-Tisza közn és a Tisza-Maros szögében, mind a kettőben alig több, mint egyharmada. A Duna jobb- és Tisza balpartján is kisebb léve van a szántóföldnek házi kezelésben, az előbbiben

48%-a, az utóbbiban 46%-a. A többi országrészekben ellenben több mint fele házi kezelésben van a korlátolt forgalmú birtokoknak. A Duna balpartján, hol különben szintén elég alacsony az arány, 52,8%, Horvát-Szlavonországokban pedig, hol legmagasabb, 73,1%-a. Közép helyet foglalnak el a Tisza jobb partja és Erdély, az előbbiben 57%, az utóbbiban 60%-a-ál házi kezelés alatt a korlátolt forgalmú birtokok szántóföldjének. Szintén mellőzve a városokat s csak a vármegyei törvényhatóságokat véve szemügyre, vannak egyes vármegyék, hol a korlátolt forgalmú birtokok szántóföldjének csak igen kis része van házi kezelésben, a gazdálkodás uralkodó formája határozottan a haszonbéres kezelés, így Tolna megyében a szántóföldnek csak 6,6%, Brassóban 6%, Hajdu vármegyében 12,9%, Bácsban 17,9%, Sopronban 22,9%, Torontálban 23,4%, Temesben 24,4%, Pozsony megyében 25,4%, Turócban 26,9%, Jász-Nagykun-Szolnokban 29%-a-án van csak házi kezelésben. Nem mondhatjuk tehát, hogy a házi és haszonbéres kezelés egy-egy országrészre szorítkozva, mutatná a legjellegzetesebb vonásokat. Az országnak csaknem minden részében találunk szétszórvva vármegyéket, hol a korlátolt forgalmú birtokoknál a haszonbéres kezelés az uralkodó, de megfordítva oly vármegyéket is látunk mindenütt, hol a haszonbéres kezelés csak igen csekély tért foglal el, a házi kezelés az uralkodó, de némileg a szántóföldnél is fölismérhető, a mint imént a korlátolt forgalmú birtokok összes területén említettük, hogy a haszonbéres kezelés főleg a Duna jobbpartján és az Alföldön bír leginkább túlnyomósággal. Általában, mint hogy az országrész állaga is mutatja, Horvát-Szlavonországokban fordulnak elő azok a vármegyék, hol a házi kezelés túlnyomósága legszembeesőbb, Magyarország 63 vármegyéje közül csak egyben, Ugocsában haladja meg a házilag kezelt szántóföld arányszáma a 90%-ot, ellenben Horvát-Szlavonországokban három hely vármegye van, Lika-Krba, Modrus-Fiume és Verőce, s azoknál egyben meghaladja a 80, háromban pedig a 70%-ot.

A következő táblázaton törvényhatóságok és mivélségi ágak szerint kimutatjuk, hogy a korlátolt forgalmú birtokok hány százalékát teszik annak az összes területnek, melyet az 1895. évi mezőgazdasági összeírás konstalt. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy Horvát-Szlavonországokban, minthogy ott ezeket az adatokat csak az egyes gazdaságok egyéni kérdőívéből lehetett összeállítani, az egy gazdaságot képező korlátolt forgalmú birtokok, bár más törvényhatóságokban fektiznek is, összevonattak s a gazdaság székhelyénél mutatták ki; ezért fordulnak elő Zágrábnál oly aránytalanul nagy számok.

Földy szám	Országrész, törvényhatóság	Korlátolt forgalmú birtokok területe összesen										Korlátolt forgalmú birtokok az összes																	
		szántóföld		szőlő	legelő	erdő	mészes	nem termő terület	összes	szántóföld		szőlő	legelő	erdő	mészes	terület													
		kert	rét							kert	rét																		
		katasztrális hold															százalékában												
I. Duna bal partja.																													
1	Árva vm.	2,641	401	1,322	6	29,010	96,554	—	6,785	136,749	1,96	21,57	3,87	—	63,44	84,36	—	39,22											
2	Bars »	24,988	579	7,711	51	22,150	113,410	46	12,736	181,671	12,97	9,96	18,19	1,56	74,98	68,36	74,19	38,02											
3	Esztergom vm.	24,077	213	2,067	80	14,672	31,027	167	9,433	82,346	22,27	13,31	35,71	1,79	88,86	86,76	52,19	44,13											
4	Hont vm.	20,007	556	6,094	86	28,213	98,672	4	12,917	167,539	11,96	8,81	17,48	1,56	59,98	71,12	11,71	38,06											
	Schim.- és Bélabánya t. h. v.	438	174	1,042	—	1,093	2,732	—	478	38,288	25,56	29,46	—	81,31	—	—	—	72,46											
	együtt	30,535	730	8,036	86	29,296	106,454	4	13,395	178,536	11,19	10,16	18,41	1,56	59,98	72,76	11,77	39,16											
5	Liptó vm.	3,881	173	4,910	—	47,577	157,001	—	8,652	222,174	6,11	9,76	12,97	—	68,26	80,98	—	57,02											
6	Nógrád vm.	27,213	637	8,953	62	44,342	58,092	107	15,889	155,304	8,61	7,99	13,97	1,14	44,71	45,99	11,90	21,97											
7	Nyitra »	61,235	1,044	10,632	154	42,242	98,504	140	20,477	243,428	11,46	6,78	16,96	2,15	55,37	45,96	39,11	25,96											
8	Pozsony »	44,508	5,883	9,186	140	27,014	81,885	339	27,201	100,946	10,28	7,96	17,97	1,84	54,26	54,22	27,01	25,96											
	Pozsony t. h. v.	927	119	84	116	270	3,975	—	1,183	6,676	21,11	11,02	28,67	9,26	94,98	—	—	58,13											
	együtt	46,435	702	9,370	356	37,314	85,860	339	38,444	197,623	10,48	17,05	17,99	54,97	55,51	27,26	26,16												
9	Trencsén vm.	9,732	331	1,990	2	58,649	75,766	—	25,982	172,452	3,48	3,82	5,08	1,98	39,13	28,36	—	22,29											
10	Turóc vm.	3,548	336	2,086	—	9,553	45,702	—	4,474	65,701	6,39	29,36	12,98	20,96	39,49	49,44	—	33,01											
11	Zólyom »	5,686	593	12,394	—	32,395	207,223	—	7,718	265,970	7,39	15,98	17,77	—	70,31	80,16	—	57,88											
	Összesen	228,951	5,730	69,971	709	357,200	1,075,593	808	162,996	1,901,962	9,46	8,79	14,88	1,99	54,03	58,41	26,01	33,26											

melőzve — a korlátozott forgalmú birtokok egy negyed részét sem teszik az összes területnek: Jász-Nagy-Kun-Szolnok (12³⁴), Békés (12³⁴), Szilágy (14³⁶), Vas (16³⁶), Ugocsa (17³⁷), Szolnok-Doboka (18³⁸), Szabolcs (20³⁸), Bács (20³⁷), Pest (20³⁸), Torontál (20³⁸), Nógrád (21³⁷), Trencsén (22³⁸), Fejér (22³⁸), Csanád (22³⁸), Győr (23³⁸), Kis-Küküllő (24³⁸); a következő vármegyékben ellenben negyven százalékát is meghaladják: Nagy-Küküllő (40³⁸), Szepes (40³⁸), Pozsega (42³⁸), Esztergom (44³⁸), Sopron (44³⁸), Modrus-Fiume (47³⁸), Fogaras (48³⁸), Ung (48³⁸), Máramaros (49³⁸), Bereg (53³⁸), Csik (55³⁸), Beszterce-Naszód (57³⁸), Liptó (57³⁸), Szeben (60³⁸), Brassó (62³⁸), Krassó-Szörény (63³⁸), Lika-Krbava (71³⁸).

Ha e számokat összehasonlítjuk a mezőgazdasági nagy forrásoknak a birtokok nagyságát tárgyaló részében foglalt adatokkal, hamar szembe tűnik, hogy a korlátozott forgalmú birtokok és a nagybirtok tér foglaltsága, nem halad párhuzamosan. Elég két eccelans példára rámutatunk. Nincs vármegyéje az országnak, melyben a nagybirtok akkora tért foglalna, mint Fejérvármegyében, ott a gazdaságok összes területének 63³¹/100-át teszi, mégis a korlátozott forgalmú birtokok itt mérsékeltlen fordulnak elő. Ezzel ellentétben Brassó megyében a nagybirtok csak 2³¹/100-át teszi a gazdaságok összes területének, mégis alig van vármegyénk, hol az összes területnek oly nagy százaléka volna korlátozott forgalmú.

Horvát-Szlavonországokban nemcsak, hogy nincs aránylag több szántóföld kivonva a szabad forgalomból, mint a Dráván innen, hanem ellenkezőleg sokkal kevesebb. A magyar anyaországban az összes szántóföldnek közel 11³/100-a van lekötve, ellenben a Dráván túl alig több mint 4³/100-a, oly kedvező arányszám ez, minőt hazánk egyetlen más részében sem látunk. Még Erdély áll hozzá legközelebb, hol a szántóföldnek csak 5³⁸/100-a volt korlátozott forgalmú; tehát az anyaországnak is éppen abban a részében legkevesebbet kötött a szántóföld, hol az összes területnek legnagyobb százaléka korlátozott forgalmú. A szántóföldből a Duna jobb partján van legtöbb lekötve, nem kevesebb, mint 17³⁸/100, azután a Duna-Tisza köze következik 11³⁷/100-kal, a Tisza két partján alig haladja meg a 10³/100-ot, a Duna bal partján és a Tisza-Maros szögében pedig 9—10³/100 közt áll.

Ha csak az egyes országrészek átlagát tekintjük, sehol sem látunk túlságos magas arányszámokat. Ha azonban az egyes vármegyéket megvünk vissza, nem is említve a városi törvényhatóságokat, melyek utóvégre is a földbirtok tekintetében egészen más szempont alá esnek, vannak egyes vármegyék, hol tényleg nagynek tűnik fel a korlátozott forgalmú szántóföldek arányszáma. Csongrád megyében a szántóföldnek 24³¹, Somogyban 23³⁸, Esztergomban 22³⁷, Komáromban 21³⁸, Sopron megyében 20³¹/100-a

tehát negyed-ötöd része korlátozott forgalmú; ellenben a következő vármegyékben még egy százaléka sincs kivonva a szabad forgalomból: Udvarhely (1³⁷), Árva (1³⁸), Hunyad (2³¹), Beszterce-Naszód (2³⁸), Szilágy (3³⁸), Trencsén (3³⁸), Nagy-Küküllő (3³⁸), Ugocsa (4³⁸), Szolnok-Doboka (4³⁸), Máramaros (4³⁷) s az összes horvát-szlavonmegyék Szerém és Verőce kivételével. Többnyire tehát ott látjuk ezeket az igen alacsony arányszámokat, hol a szántóföld kis részét teszi az összes területnek. Még sem lehetne azonban általában szabályt állítani föl, mert például Békés és Torontál vármegyékben, hol a szántóföldnek annyira uralkodó a miveltési ágak között, a szántóföldnek csak 6³⁴, illetőleg 7³⁸/100-a korlátozott forgalmú.

A réterületek sokkal jelentékenyebb része tartozik a korlátozott forgalmú birtokok közé, mint a szántóföldek, legalább a magyar anyaországban, mert Horvát-Szlavonországokban csak egy pár tized százalék a különbség. A magyar anyaországban a rét összes területének 14³⁸/100-a korlátozott forgalmú, a Duna-Tisza közén, a Tisza-Maros szögében, a Tisza jobbpartján 18—19³/100-ot is meghaladja, a Duna jobb partján pedig 26³/100-ra emelkedik. Egyes vármegyékben valóban meglepőleg nagy arányszámmal találkoztunk, így Sopron megyében a réterületek 56³⁸, Mosonban 38³⁸, Esztergomban 35³⁸, Komárom megyében 30³⁸/100 korlátozott forgalmú, ezenkívül igen sok vármegyé van, hol a rétnél több, mint 20³/100-a, vagyis több, mint ötöd része korlátozott forgalmú.

A legelőnek s erdőnek, mint már említettük is, a megkötöttség éppen az uralkodó forma; Horvát-Szlavonországok, a Tisza-Maros szöge és Erdély az, hol e két miveltési ág csak kisebb mértékben van szabad kézben, sőt egyetlen országrészt sem látunk, hol az erdőnek több, mint fele korlátozott forgalmú ne volna, a legelőnek is csak egyetlen országrészben, a Duna-Tisza közén képezi több mint fele a szabad forgalom tárgyát. Úgy a kert, mint a szőlő csak nagyon kivételesen bír kötött jelleggel, ez a két legintenzívebb kulturát képező miveltési ág e tekintetben is ellentéte a két legextenzívebb kulturának: a legelőnek s erdőnek. Úgy látszik, hogy itt határozottan érvényesülnek a közigazgatási törvények, a külterjes miveltéssel egyenes arányban nő a földbirtok kötöttsége és a belterjes miveltéssel egyenes arányban száll le. Azt azonban éppen nem mondhatjuk, hogy a gazdasági kultúra alacsonyabb fokán álló országrészekben volna túlyomó uralma a korlátozott forgalmú birtokoknak, mert a mint láttuk, legalább a szántóföldre s rétre nézve éppen a Duna jobb partján legáltalánosabb a kötöttség, holott éppen ez az országrész áll a gazdasági kulturának legmagasabb fokán; itt tehát a közigazgatási törvények érvényesülését ellensúlyozta a történeti alakulat, mely itt a fényes és nagy családok és a kiterjedt egyházi javadalom révén éppen a kötött forgalomnak kedvezett.

4. A háziállatok súlya és értéke.

Az 1884-ik évi állat-összeírás megkísérelte a háziállatok értékének megállapítását. Az 1895-ik évi mezőgazdasági összeírás egy lépéssel tovább ment, s az állatok átlagsúlyát is megpróbálta följegyezni. Már az érték megállapítása is rendkívül nagy nehézségekbe ütközik, részint azért, mert a történet eladásokról pontos följegyzések nem igen vannak, — még kevésbé voltak a múltban, a mikor még állatvásári statisztikánk sem működött — részint pedig azért, mert az állatoknak csak egy része kerül eladásra, a legtöbbnek értékét nem az eladás, hanem a tényleges becserkék szerint lehet csak megállapítani. De még nagyobb nehézséggel jár az állatok súlyának megállapítása. Ez még komplikáltabb eljárás; tulajdonképpen az kellene, hogy a gazdaságok pontos méréseket eszközöljenek állatainkon. Ez azonban teljes lehetetlenség; hímérleg aránylag csak igen kevés gazdaságban van. Hiába hirdeti a szaktudomány, hogy az állatok súlyának ismerete nélkülözhetetlen a gazdálkodásban, mert a takarmányozást csak a test súlyhoz arányosítva lehet egyszerűen megállapítani, a legtöbb gazdaság alig bír homályos sejtelmekkel állataink súlyáról.

Épen a fentfogló nehézségeknél fogva az állatok súlya a nagy összeírás alkalmával nem községenként, hanem járásonként tudakoltattott, abból indulva ki a felvételt előkészítő központ, hogy a járásokban a legintelligensebb gazdák részvételével, valamint az állatorvos szakférfiak bevonásával alakított bizottság könnyebben megállapíthatja az állatok súlyát, mint az egyes községekben szervezett bizottságok, melyekben kellő szakértelemmel bíró egyének nem mindenütt álltak rendelkezésre. De a gondos és óvatos előkészítés dacára sem mondhatjuk, hogy adataink minden tekintetben kiállanak a szigorú kritikát; tényleg számos tévedés és nyilván-

való valótlanság fordult elő, úgy hogy utólagosan az állattenyésztési felügyelők bevonásával az állatok súlyára vonatkozó adatokat alapos helyreigazítás alá kellett venni. De még így sem lehet mondani, hogy minden tekintetben kifogástalanok, ha azonban nem a részleteket, hanem a kialakult végeredményt tekintjük, azzal a megnyugtató tudattal közelíthetjük ez adatokat, hogy azok tényleg bírnak a belső valószínűség legtöbbjével. Talán legkevésbé megnyugtató a horvát-szlavonországi adatgyűjtés eredménye, itt még több feltűnőbb fogyatkozás mutatkozik, mint a magyar ország adataiban. Teljes tudatában volt ennek a horvát statisztikai hivatal is, s határozottan azt javasolta, hogy ez adatok mint nem eléggé megbízhatók, hagyassanak ki a közleményből. Bármennyire méltányoljuk azonban a horvát statisztikai hivatal aggodalmát, nem tartottuk volna indokoltnak a nagy fáradsággal nyert adatoknak egyszerű mellőzését. Így első kísérlet sohasem lehet tökéletes, de alapot nyújt a később végrehajtott adatgyűjtések számára, s lehetővé teszi, hogy a későbbi felvételek minden tekintetben megfeleljenek a kívánalmaknak. Ez alkalommal meg kell elégednünk az elért sikerrel, melyer bár túlbecsültünk nem szabad, de kicsinyel-nünk sem lehet. Sok tekintetben érdekes világot vetnek ezek mezőgazdaságunkra azon kérdéseire, melyek tekintetében eddig csak a sötétségben tapogattunk. Némi világot fog vetni az állatok takarmányozására s a trágyaproduktúra, mezőgazdaságunk e két mondatni legfontosabb tényezőjére.

A táblás kimutatások törvényhatóságok szerint közlik a súlya és értéke vonatkozó adatokat, elég, ha itt országrészek szerint bemutatjuk a főbb eredményeket s legelőször is közöljük a szarvasmarhák átlagos súlyára vonatkozó adatokat:

A szarvasmarha neme, faja s a birtok jellegének megjelölése		Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Mecsek között	Erdélyben	Magyarországban	Hévíz-Sárvíz-országokban	A Magyar Birodalomban
átlagos súly darabonként kilogrammban											
Növendékmарha 1 éven alul:											
magyar-erdélyi	kis birtokon	80	75	72	62	69	76	62	68	80	69
	közép birtokon	92	90	92	78	80	103	75	85	108	80
	nagy birtokon	142	108	98	100	88	125	91	100	150	103
mókányi és riska	kis birtokon	52	54	41	45	44	68	41	47	53	50
	közép birtokon	74	57	53	58	45	76	42	58	57	57
	nagy birtokon	87	86	62	68	57	70	67	72	69	71
pirostarka	kis birtokon	92	95	88	67	66	89	68	89	109	90
	közép birtokon	123	110	103	87	90	122	90	109	127	110
	nagy birtokon	153	134	118	113	111	136	124	131	159	132
borzderes	kis birtokon	60	82	70	59	68	66	55	67	100	69
	közép birtokon	82	96	87	75	98	122	86	90	106	90
	nagy birtokon	112	118	121	98	104	130	115	115	125	116
egyéb színes	kis birtokon	73	84	88	53	74	68	44	74	94	80
	közép birtokon	99	100	98	75	77	115	68	95	108	98
	nagy birtokon	119	123	118	101	101	101	104	115	117	116
bivaly	kis birtokon	79	75	73	58	70	72	51	54	70	54
	közép birtokon	75	77	80	74	105	124	65	75	—	75
	nagy birtokon	—	109	98	108	81	112	71	94	83	94

A szarvasmarha neme, faja s a birtok
jellegének megjelölése

		Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Marcos szögletben	Erdélyben	Magyarországon	Horvát-Szlávon-országoiban	A magyar birodalomban	
		átlagos súly darabonként kilogrammban										
Növendék marha 2 éven alul:												
magyar-erdélyi	kis birtokon	128	125	114	102	104	118	99	108	128	109	
	közép birtokon	189	144	139	129	120	147	115	131	146	132	
	nagy birtokon	165	180	164	167	144	178	140	161	212	163	
mókány és riska	kis birtokon	98	93	74	78	69	117	63	81	77	79	
	közép birtokon	124	120	92	108	75	129	74	104	84	101	
	nagy birtokon	141	126	95	105	104	146	120	121	89	117	
pirostarka	kis birtokon	156	167	144	112	121	147	110	152	170	153	
	közép birtokon	197	186	188	150	163	197	154	183	185	183	
	nagy birtokon	243	215	206	200	197	212	167	215	220	215	
borzderes	kis birtokon	118	160	142	113	115	113	95	122	104	123	
	közép birtokon	153	181	175	139	193	183	138	166	183	167	
	nagy birtokon	152	222	226	168	199	252	225	208	174	206	
egyéb színes	kis birtokon	128	150	145	98	110	128	93	130	148	135	
	közép birtokon	164	163	165	131	154	162	129	159	190	166	
	nagy birtokon	187	190	197	171	190	147	173	183	196	185	
bivaly	kis birtokon	129	122	114	94	144	106	95	99	115	99	
	közép birtokon	180	138	157	165	162	142	196	125	—	125	
	nagy birtokon	180	180	213	222	144	174	132	163	153	165	
Növendék marha 3 éven alul:												
magyar-erdélyi	kis birtokon	178	185	173	154	163	172	148	162	167	166	
	közép birtokon	243	218	206	192	191	215	166	198	184	198	
	nagy birtokon	305	258	240	244	214	254	201	236	296	239	
mókány és riska	kis birtokon	142	141	114	133	107	169	105	126	109	117	
	közép birtokon	191	161	148	174	115	194	117	163	124	155	
	nagy birtokon	197	208	144	177	136	180	158	178	141	169	
pirostarka	kis birtokon	223	256	258	182	205	220	167	227	247	229	
	közép birtokon	302	281	271	224	262	261	233	277	239	276	
	nagy birtokon	305	318	311	264	293	323	303	317	277	317	
borzderes	kis birtokon	180	247	220	179	188	180	147	189	201	190	
	közép birtokon	237	293	263	190	283	258	192	238	300	259	
	nagy birtokon	325	289	320	260	299	328	256	299	254	298	
egyéb színes	kis birtokon	192	242	214	151	152	192	158	190	227	207	
	közép birtokon	253	282	244	191	239	244	191	244	251	246	
	nagy birtokon	360	305	303	259	306	249	191	299	273	297	
bivaly	kis birtokon	188	196	169	149	220	135	157	161	173	162	
	közép birtokon	270	201	214	171	245	240	184	192	200	192	
	nagy birtokon	254	244	265	329	249	252	187	235	212	234	
Növendék marha 4 éven alul:												
magyar-erdélyi	kis birtokon	266	271	244	221	241	257	209	233	232	233	
	közép birtokon	330	325	292	273	272	313	240	284	235	283	
	nagy birtokon	417	371	352	331	368	388	367	343	391	345	
mókány és riska	kis birtokon	200	199	158	194	147	212	148	174	156	165	
	közép birtokon	276	224	225	221	168	296	192	239	175	215	
	nagy birtokon	292	286	271	222	189	270	180	263	197	247	
pirostarka	kis birtokon	305	340	323	253	281	311	240	310	319	311	
	közép birtokon	390	379	359	310	346	328	326	365	336	365	
	nagy birtokon	473	480	404	371	405	383	445	430	382	430	
borzderes	kis birtokon	250	340	290	250	258	233	210	261	315	261	
	közép birtokon	309	353	336	303	357	356	285	329	370	330	
	nagy birtokon	383	366	428	372	401	362	411	382	415	384	
egyéb színes	kis birtokon	272	306	302	221	227	277	207	274	312	284	
	közép birtokon	335	354	345	264	327	320	230	332	345	333	
	nagy birtokon	390	453	424	302	355	379	314	422	393	419	
bivaly	kis birtokon	270	293	267	223	323	245	247	252	230	247	
	közép birtokon	350	348	313	253	347	450	288	315	262	315	
	nagy birtokon	350	365	387	332	347	405	286	348	279	348	
Bika:												
magyar-erdélyi	kis birtokon	440	458	459	383	430	443	407	427	295	418	
	közép birtokon	432	524	534	445	443	500	445	487	352	484	
	nagy birtokon	614	583	571	541	511	604	501	555	531	553	
mókány és riska	kis birtokon	276	344	339	279	350	314	273	310	173	251	
	közép birtokon	339	331	384	315	333	280	—	339	246	328	
	nagy birtokon	450	367	450	335	350	370	—	356	333	354	
pirostarka	kis birtokon	422	548	559	410	456	444	398	473	339	470	
	közép birtokon	494	554	536	448	519	500	476	503	512	504	
	nagy birtokon	632	654	617	565	640	618	514	621	547	618	
borzderes	kis birtokon	343	458	511	393	421	416	319	402	386	402	
	közép birtokon	352	531	510	433	543	422	450	478	500	479	
	nagy birtokon	587	613	589	521	584	522	600	589	500	586	
egyéb színes	kis birtokon	372	457	426	366	384	383	355	401	356	393	
	közép birtokon	436	510	491	396	505	508	400	469	421	464	
	nagy birtokon	548	630	600	493	512	516	491	579	464	564	
bivaly	kis birtokon	349	470	380	300	588	475	412	418	300	418	
	közép birtokon	400	508	430	358	538	533	431	473	304	473	
	nagy birtokon	—	552	531	533	548	589	479	533	379	527	

A szarvasmarha neve, faja s a birtok jellegének megjelölése		Duna-bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Maros szögében	Erdélyben	Magyarországon	Honföldi Szarvasmarha-országekban	A Magyarországon
átlagos súly darabonként kilogrammokban											
Tehén:											
magyar-erdélyi	kis birtokon	305	326	293	268	260	284	265	284	208	280
	közép birtokon	356	375	345	329	333	365	304	339	237	337
	nagy birtokon	439	450	418	394	368	453	344	405	366	403
mókány és riska	kis birtokon	220	225	228	217	217	217	171	206	145	174
	közép birtokon	270	278	284	256	227	268	180	256	178	244
	nagy birtokon	333	304	313	285	240	334	219	294	237	289
pirostarka	kis birtokon	312	376	394	285	326	345	267	337	278	334
	közép birtokon	397	435	430	355	423	393	340	403	363	402
	nagy birtokon	487	510	472	446	489	466	436	488	447	488
borzderes	kis birtokon	281	354	368	275	323	277	230	295	237	290
	közép birtokon	388	427	402	308	440	369	347	399	373	399
	nagy birtokon	464	457	412	394	492	435	516	441	339	438
egyéb színes	kis birtokon	291	340	351	288	312	294	230	308	245	291
	közép birtokon	360	404	390	315	360	382	284	377	299	350
	nagy birtokon	436	478	463	377	427	436	334	455	341	443
bivaly	kis birtokon	295	382	300	247	459	340	328	335	290	335
	közép birtokon	300	405	382	307	478	423	389	402	280	402
	nagy birtokon	—	433	490	383	489	486	461	454	300	453
Ökör:											
magyar-erdélyi	kis birtokon	367	402	412	375	384	379	367	380	299	376
	közép birtokon	451	482	464	434	433	452	441	454	356	452
	nagy birtokon	532	565	542	512	491	543	473	531	502	530
mókány és riska	kis birtokon	258	280	269	272	252	273	227	253	175	206
	közép birtokon	328	329	336	304	264	329	240	314	238	297
	nagy birtokon	362	333	360	367	297	398	372	359	330	352
pirostarka	kis birtokon	393	474	472	380	407	417	376	418	369	416
	közép birtokon	470	530	517	439	487	480	430	495	480	495
	nagy birtokon	548	609	565	526	585	561	573	576	586	582
borzderes	kis birtokon	330	421	468	356	388	329	252	343	326	343
	közép birtokon	396	532	517	418	543	430	397	475	410	472
	nagy birtokon	491	550	551	512	543	510	476	525	415	515
egyéb színes	kis birtokon	358	388	418	316	395	343	268	355	328	340
	közép birtokon	536	488	447	376	450	429	354	440	405	444
	nagy birtokon	513	575	544	458	501	489	389	537	486	533
bivaly	kis birtokon	362	440	385	365	507	415	400	400	336	407
	közép birtokon	426	474	523	381	510	455	448	468	400	468
	nagy birtokon	636	535	557	476	533	519	505	533	416	530

Már az a szabályszerűség, mely a különböző fajta, nemkülönben a gazdaságok különböző kategóriái állatainak súlya között mutatkozik, nagy mértékben szól ez adatok megbízhatósága mellett. A nyugoti fajta szarvasmarhák súlya, kivált a pirostarkák általában legnagyobb, legkisebb ellenben a mókány és riska marhák. A kisgazdaságok szarvasmarháit legkisebb átlagos súlylával bírnak, jelentősen nagyobb a középbirtokok szarvasmarhai és aránytalanul legnagyobb a nagybirtokoké. Ettől a szabálytól csak itt-ott mutatkozik kivétel, a mi inkább csak megerősít, semmint megdönti a szabályt. A dolog természetesen szerint legkevésbé megbízhatók az egy éven aluli szarvasmarhákra vonatkozó átlagos súlyok, mert az egészen gyenge borjúk és a közel egy éves bika-borjúk, úszók vagy tinók súlya között igen nagy eltérés van s az adatszolgáltatók könnyen eshettek abba a tévedésbe, hogy átlag helyett vagy egyik vagy másik korhatárt vettek. Az adatszolgáltatóknak, ha helyesen jártak el, figyelemmel kellett lenniük a felvétel időpontjára is, mely tudvalegőleg november 20-ára tűzött ki. A mint közüdműs, hazánkban kevésbé szokásos az ellétnes a különböző évszakok között való arányos elosztása, ősszel és tél elején csak igen kevés tehén ellik, úgy hogy november 20-án, a midőn az őszzeírás történt, tényleg csak kevés gyenge borjú találtatik az országban és így a meglevő egy éven aluli borjúk legnagyobb része a tavasszal és nyár elején ellettek közül került ki.

A magyar anyaország átlagát tekintve a borjúknál is legnagyobb a pirostarkák átlagos súlya, a kisbirtokon 89, a nagybirtokon pedig 131 kilogramm. A pirostarka borjúk átlagos súlya főleg a Duna balpartján magas, ott 153 kilogramm a nagybirtokon, ellenben a Tisza jobb- és balpartján még a nagybirtokon is igen alacsony. A borzderes és egyéb színes borjúk átlagos súlya a nagybirtokon egymással egészen összevág, a kis- és középbirtokon a borzdereseké a kisebb. A magyar fajta szarvasmarhánál a borjúk súlya az országos átlagban jóval kisebb, mint a nyugoti fajtáké, a mi részben a magyar fajta szarvasmarha lassú fejlődésnek tulajdonítható, de adataink általánosságban is azt mutatják, hogy a magyar fajta szarvasmarha súlya nem éri el a nyugoti fajtákét. Ez azonban nemcsak fajta sajátosság, hanem részben a különböző takarmányos eredmény. Tudjuk, hogy a nyugoti szarvasmarhák általában mennyivel bővebb takarmányozással részesülnek, mint a magyar fajta, mely többnyire legelőn nevelkedik s a mi fő, kivált borjú korában, nem kapja azt az intenzív és bőséges táplálékot, mint a gondosan nevelt nyugoti marha.

A fentebbi kimutatásban közölt átlagok természetesen rendkívül alatta maradnak egyes kiválóbb tenyészetek által nevelt borjúk átlagos súlyának, melyekről főleg kiállítású jelentésekből nyerünk érdekes adatokat. Az 1896. évi millenniumi kiállításról készült magyar jelentés, noha sajnos, nem a magyar-erdélyi, hanem csak a nyugoti fajta szarvasmarháról, gazdag az ily adatokban. Ez adatok a nyugoti fajta borjúk súlyának gyakran bámulatos növekedéséről tanusítanak. Így Széll Kálmán miniszterelnök úr ő nagy-méltóságának rá-tót-héraházi simmenthali törzsenyészetében volt 10 hónapos bikaborjú, mely 525 kilogramm nyomott, egy másik bikaborjú súlya ekkor 64 kilót tett, 6 hónapos korában 240, 12 hónapos korában 485, 18 hónapos korában 700, 24 hónapos korában pedig 780 kilóra emelkedett. Az úszók közül pedig egyik, 6 hónapos korában már 350 kiló súlylával bírt, mely 12 hónapos korában 450, 18 hónapos korában 520, 24 hónapos korában 650 kilóra emelkedett. A növendékbőlki választárgyapodása az első 6 hónapban naponta 10 kg-ot tett, súlyuk egyéves korukban 502,1 kg., másfél éves korukban 705,00 kg. volt. Az úszók súlya egyéves korukban 419,77 kg., 2 éves korukban 639,77 kg-ra ugrott. Ezek természetesen csak kivételnek és csakis olyan kitűnő kiválasztás és oly rendkívül gondos tartás mellett érhetők el. Más kiváló tenyészetekben szintén találunk rendkívül gyors fejlődést és óriási testsúlyt, így a bábolnai m. kir. ménesbirtok tisztavérű simmenthali tenyészetében volt egy és fél éves bika 650 kg. súlylával, egyéves és egy hónapos úszó pedig 455 kilogramm.

A teljesen kifejlett bikák súlya szintén ugyanazon jellemvonásokat mutatja, mint a növekedő állatoké, a nyugoti fajták jóval súlyosabbak, mint a magyar-erdélyi fajta, melyhez a bivaly áll legközelebb, leghátul a mokány és riska bikák állanak, a magyar-erdélyi bikáknál is tetemesen csekélyebb testüllyal. A kis-, közép- és nagybirtok állatai közt szintén fenforog a már említett szabályszerűség, mely alól csak elvétve akad egy-egy kivétel. A magyar-erdélyi bikák legcsekélyebb súlyát a Tisza jobbpartján látjuk a kisbirtokokon, 383 kilogrammral, legnehezebbek ellenben a nagybirtokok bikái a Duna balpartján, melyek súlya 614 kilogrammra rug. A pirostarka bikákból a Duna jobbpartján látjuk a legsúlyosabb példányokat, hol a nagybirtokon a bikák átlagos súlya 654 kilogrammra rug, legkisebb ellenben a kisbirtokon Erdélyben, ott csak 398 kilogramm.

Érdekes összehasonlítási adatok kínálkoznak az 1896-ik évi millenniumi kiállításról kiadott nagy jelentésben. A simmenthali fajta bikák közt valódi óriásokat is látunk, így Széll Kálmán miniszterelnök úr 6 nagyméltóságának egyik kiállított bikája 1.130, a másik 1.150 kilogrammot nyomott; a bábolnai m. kir. ménesbirtok tisztavérű simmenthali tenyészetének importált törzsbikája 1.045, Dóry Vilmos egy bikája 1.015 kilogrammot, József főherceg törzsbikái is 900—1.000 kilogramm közt váltakoztak, öv. bár Jászenszky Jánosné felsőhidvégi tenyészetéből pedig egyik bika súlya nem kevesebb, mint 1.170 kilogrammra rugott. Voltak azonban a kiállításán egészen kifejlett simmenthali jellegű bikák is, melyek súlya 8—900 kilogrammot meg nem haladta.

A pintzgauai bikák súlya már nem éri el a simmenthaliakét, de a munkácsi uradalom tenyészete állított ki egy oly két éves pintzgauai bikát, melynek súlya 830 kilogramm volt. Egészen kifejlett pintzgauai bika a kiállítási jelentésben nem szerepel. A gödöllői koronauradalom 1 év 6 hónapostól 1 év 9 hónapos pintzgauai bikáinak súlya 434—504 kilogramm közt váltakozott.

A magyar fajta tehének átlagos súlya a kisgazdaságokban 265 és 320, a középirtokokon 304 és 375, a nagybirtokokon pedig 344 és 453 kilogramm között váltakozik. Valamennyinél a két végletet Erdély és a Duna jobbpartja mutatja, az előbbi a legalacsonyabbat, az utóbbi a legmagasabbat. A kiállítási jelentésben

a magyar-erdélyi tehének súlyára nem találunk adatokat. A mint tudjuk, mérések nem is eszközöztek, mert a gulyamarháknál hidegrelegre való hájtása és megmérése sok alkalmatlansággal járt volna.

A közép- és nagybirtokok pirostarka teheneinek átlagos súlya szintén a Duna jobbpartján a legnagyobb, legkisebb pedig Erdélyben, a kisbirtokon Erdély pirostarka tehenei legcsekélyebb súlyúak, de a legnagyobb súlyt már a Duna-Tisza közén találjuk. A teheneknél is fölemlítve az 1896. évi országos kiállítás alkalmával eszközözött méréseket, Széll Kálmán miniszterelnök úr 6 nagyméltósága ráút-herághasi tisztavérű simmenthali tenyészetéből kiállított tehének között voltak 840, 850, 860, sőt 880 kilogramm súlyúak is és a legkisebb súlyú tehén is 740 kilót nyomott. A bábolnai m. kir. ménesbirtok tisztavérű simmenthali tenyészetéből is voltak kiállított tehének 665—910 kilogramm súlyúval, József főherceg alcuthi uradalma tisztavérű simmenthali tehenei 650—700 kilogramm súlyúval bírtak, óriás volt Csekonics Endre zombolyai uradalmából kiállított berni fajta tehének súlya, két tehén 950, egy 1.000, egy pedig 1.050 kilogramm volt. Jóval könnyebbek a pintzgauai tehének, a gödöllői koronauradalom kiállított teheneinek súlya 570—685 kilogramm között váltakozott; legelsőbbak volt a földvári földműves iskola kiállított pintzgauai tehene, mely 698 kilogrammot nyomott.

A borzdesi tehének súlya, kimutatásunk szerint, a kisbirtokon 230 és 368, a középirtokokon 347 és 440, a nagybirtokon pedig 394 és 516 kilogramm között váltakozott. Az ország legnagyobb tenyészetében, Frigyes főherceg magyaróvári uradalmában, hol 1868. óta az algaui szarvasmarha tisztán tenyésztetik, a tehének elöltsúlya 450 és 600 kilogramm között váltakozott s az átlag körülbelül 520 kilogrammra tehető; Schönborn gróf munkácsi uradalmában a szintén algaui tehének átlagos súlya 500 kilogramm; a Metternich Paulina hercegnő biai uradalmából kiállított oberinthalai tehének átlagos súlya is körülbelül ugyanannyi, 534 kilogramm volt. Az itt-ott előforduló schwitzi tehének súlya, egyik-másik tehénésztében a 700 kilogrammot is meghaladja, de fordultak elé kisebb testű schwitzi tehének is, 450 kilogramm átlagos súlyúval.

A sertések átlagos súlyát a következő kis táblázatban mutatjuk be:

A sertések neve s a birtok jellegének megjelölése		Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Maros szögében	Erdélyben	Magyar-országban	Herék-Schönborn-országokban	A Magyar-birodalomban
		átlagos súly darabonként kilogrammban									
Kan	kis birtokon	64	69	72	68	70	70	74	70	60	69
	közép birtokon	73	81	84	79	85	85	90	84	66	82
	nagy birtokon	88	95	95	99	101	99	106	98	86	98
Kocza	kis birtokon	57	59	60	56	61	57	65	60	54	59
	közép birtokon	61	67	70	66	72	68	78	69	57	68
	nagy birtokon	76	79	83	81	83	76	87	81	75	80
Herék	kis birtokon	56	60	57	54	61	55	66	59	59	59
	közép birtokon	61	68	66	65	73	65	78	69	62	68
	nagy birtokon	68	76	79	82	83	75	84	79	79	79
Süldő	kis birtokon	29	32	33	30	35	34	31	33	35	33
	közép birtokon	39	39	40	42	40	38	40	38	40	38
	nagy birtokon	40	47	45	53	52	49	45	49	54	49
Malacz	kis birtokon	5	7	7	7	7	8	6	7	4	7
	közép birtokon	8	9	10	10	10	10	9	10	5	10
	nagy birtokon	10	11	10	11	10	14	15	11	5	11

Fajták szerint sertéseink súlyát a mezőgazdasági statisztikai összeírás nem mutatta ki, csak a nem és életkor megkülönböztetésével, külön véve azonban tekintetbe a kis-, közép- és nagybirtokok sertésállományát. Az egész ország átlagát tekintve, a középirtokon a kanok súlya 14 kilóval nagyobb, mint a kisbirtokon, a nagybirtokon szintén ugyanannyival, mint a középirtokon. A koczáknál ekkora súlykülönbség már nincs egészen, mindössze 8—12 kilogramm között váltakozik, aránylag jelentékeny a különbség a süldők súlya tekintetében is, a malacok súlyánál természetesen már nem lehet oly jelentékeny eltérés. Míg a szarvasmarhákat azt látjuk, hogy általában Erdély áll leghátul, addig a sertések súlyánál éppen ellenkező tapasztalunk, ott úgy a kanok, mint a koczákat, sőt a heréket is a legnagyobb súlyúval bírnak az egész országban.

A kanokról általánosságban azt mondhatjuk, hogy az ország keleti részében magasabb átlagsúlyval fordulnak elő, a Tiszától keletre kivétel nélkül valamennyi országrészben; ellenben a Duna balpartján igen alacsony a kanok átlagos súlya. A koczáknál nem tűnik fel az a vonás ily jellegzetesen, Erdély után ott is a Tisza balpartja következik ugyan, de már a Tisza-Maros szögében jóval csekélyebb átlagsúlyokat találunk, mint a Tiszától nyugatra fekvő országrészek közül például a Duna-Tisza közén. Még könnyebbek aránylag a herétek a Tisza-Maros szögében, a Duna balpartját kivéve valamennyi országrész magasabb átlagot mutat.

A süldők súlyánál már nem látjuk azt az irányt, melyet a felnőt sertéseknél, Erdély koránsem tűnik ki magas átlagsúlyval,

kivált a nagybirtokokon a süldők átlagsúlya kisebb, mint a Duna jobbpartján, a Tisza két partján és a Tisza-Maros szögében. Erdélyben a nagybirtokokon jóval súlyosabb malacok vannak,

mint bármely más országrészben, de a közép- és nagybirtokok épen nem valnak ki a malacoknak valami nagy súlyával.

A juhok átlagos súlyát a következő táblázat mutatja:

A juhok faja, neve, kora s a birtok jellegének megjelölése	átlagos súly darabonként kilogrammban										
	Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Maros szögében	Erdélyben	Magyarországon	Horvát-Szlávo-országon	A Magyarbirtokdalmonban	
Kos:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	30	38	36	35	35	33	31	32	29	32
	közép birtokon	38	44	42	38	39	38	33	39	29	39
	nagy birtokon	46	47	46	45	45	43	37	45	23	44
Nemesített gyapjas	kis birtokon	38	37	40	35	35	33	30	36	27	35
	közép birtokon	38	42	40	36	42	39	36	39	30	39
	nagy birtokon	49	48	45	47	54	52	43	49	46	49
Húsjuh	kis birtokon	50	53	44	37	34	43	49	48	—	48
	közép birtokon	59	73	54	51	55	101	60	60	—	60
Anya (báránys, fejős):											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	25	27	26	29	27	27	23	25	19	24
	közép birtokon	27	31	28	27	27	31	23	27	21	27
	nagy birtokon	29	34	31	31	31	35	27	31	20	30
Nemesített gyapjas	kis birtokon	28	27	30	25	27	26	26	27	20	26
	közép birtokon	29	26	31	25	28	30	29	28	22	28
	nagy birtokon	30	34	34	31	32	34	29	32	28	32
Húsjuh	kis birtokon	42	32	29	28	27	28	—	36	—	36
	közép birtokon	43	54	40	35	22	70	40	44	—	44
Anya (báránys, nem fejős):											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	23	28	30	27	25	24	25	25	20	24
	közép birtokon	27	31	28	25	25	31	26	25	24	26
	nagy birtokon	29	33	31	28	30	36	27	31	19	30
Nemesített gyapjas	kis birtokon	28	27	29	25	28	26	26	27	22	27
	közép birtokon	31	29	29	26	24	28	30	29	25	29
	nagy birtokon	31	32	32	32	32	35	35	32	31	32
Húsjuh	kis birtokon	41	38	38	30	27	31	—	39	—	39
	közép birtokon	43	49	44	39	35	70	—	44	—	44
Anya, meddő:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	25	31	27	27	26	27	25	26	22	25
	közép birtokon	27	31	30	25	28	32	27	28	25	28
	nagy birtokon	29	34	33	30	33	39	29	33	20	32
Nemesített gyapjas	kis birtokon	27	28	24	21	32	30	24	28	23	28
	közép birtokon	28	30	23	24	28	34	27	28	25	28
	nagy birtokon	32	32	34	33	33	39	36	33	37	33
Húsjuh	kis birtokon	32	34	33	—	22	34	34	31	—	31
	közép birtokon	47	45	47	—	23	—	36	41	—	41
Űri:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	28	32	34	28	32	33	28	31	27	31
	közép birtokon	30	35	35	29	33	39	31	33	32	33
	nagy birtokon	35	40	38	36	39	48	38	38	29	38
Nemesített gyapjas	kis birtokon	30	34	34	26	31	36	29	32	26	32
	közép birtokon	32	35	31	28	32	45	—	33	30	33
	nagy birtokon	36	38	34	38	42	49	39	39	41	39
Húsjuh	kis birtokon	50	44	44	21	28	43	40	43	—	43
	közép birtokon	42	56	39	40	33	—	30	40	—	40
Toklyó:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	15	19	20	20	19	19	20	19	14	18
	közép birtokon	17	21	23	18	19	25	19	20	16	20
	nagy birtokon	19	24	24	21	22	28	20	23	12	22
Nemesített gyapjas	kis birtokon	19	22	17	15	21	21	15	19	13	19
	közép birtokon	18	21	16	17	20	23	16	20	15	19
	nagy birtokon	22	24	23	21	23	25	31	24	23	24
Húsjuh	kis birtokon	18	24	18	16	16	29	18	19	—	19
	közép birtokon	24	36	26	18	21	30	—	28	—	28
Báránys:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	9	9	9	7	6	7	6	7	7	7
	közép birtokon	7	9	9	8	8	10	7	8	9	8
	nagy birtokon	8	11	11	8	9	10	8	10	6	10
Nemesített gyapjas	kis birtokon	9	8	6	5	5	7	5	7	—	7
	közép birtokon	8	9	7	5	7	8	9	8	—	8
	nagy birtokon	8	12	10	9	10	12	7	11	5	11
Húsjuh	kis birtokon	7	6	7	8	10	10	6	7	—	7
	közép birtokon	16	15	15	5	12	16	10	14	—	14

Itt már néncsenek összefoglalva a különböző fajtát, a közönséges gyapjas juhokat megkülönböztetjük a nemesített gyapjasoktól, ezeket pedig a húsjuhoktól. Adataink szerint általánosságban a nemesített gyapjas juhok nemcsak gyapjukok finomságával haladják meg a közönséges gyapjasokat, hanem testüknek súlyával is, néha azonban a testsúlykülönbség csak 1—2 kilogrammra száll le, sőt egy pár esetben a közönséges gyapjas juhok súlya meg is haladja a nemesített gyapjasokét. Testüknek súlyával a húsjuhok válnak ki erősen, minthogy ezeknél a gazdasági cél éppen a test nagyságának minél erősebb fejlesztése. Súlyoknak nagyságával természetesen a kosok állnak legelől. A közönséges gyapjas juhoknál különösen a Duna jobb partján és a Duna-Tisza közén látunk súlyosabb példányokat, a nemesített gyapjas juhoknál a kosok a közép- és nagybirtokon a Tisza bal partján a leg súlyosabbak, a kisbirtokon ellenben a Duna-Tisza közén. Húsjuhokból, melyek különben is nagyon kevéssé vannak elterjedve az országban, a legnehezebb példányokat a Tisza-Maros szögén látjuk, hol az átlagsúly 101 kilogramm.

A fejsző anyabirkák a kosoknál 7—17 kilogrammally könnyebbek, átlagsúlyuk a Tisza-Maros szögében legnagyobb, 35 kilogramm. Ha nem emlíjük a gyér számban előforduló húsjuhokat, melyek átlagos súlya a Tisza-Maros szögében 70 kilogrammra rug. A nem fejsző bárányos anyák és a fejselek súlya között eltérés általában alig mutatkozik, a meddő anyák talán valamivel súlyosabbak, de nem sokkal.

Az ürök súlya azonban, kivéve a húsjuhokat, jelentékenyen

megaladja az anyajuhok súlyát, minden esetre feltűnő, hogy a húsjuhoknál éppen az ürök súlya van oly alacsonyra véve. Valószínűnek látszik, hogy itt tévedés forog fenn, különösen egyes országrészekben; például alig hihető, hogy míg a nemesített gyapjas ürök átlagos súlya a Tisza bal partján 42 kilogramm, addig a húsjuhoké ugyanott csak 33, Erdélyben pedig a nagybirtokon a nemesített gyapjasoké 39, a húsjuhoké ellenben csak 30 kilogramm. Az is valószínűnek látszik, hogy a húsjuhok átlagos súlya a Duna-Tisza közén és Erdélyben jóval alacsonyabb a nagy-, mint a középbirtokon. A középbirtokon kimutatott ürök súlyánál is látunk hihetetlen adatokat, így nagymértékben valószínű, hogy a Tisza jobb partján a középbirtokon az ürök átlagos súlya a húsjuhoknál csak 21 kilogramm volna. Mind e hibák és tévedések arra a körülményre vezethetők vissza, hogy a húsjuhot nálunk nem igen tenyésztik, sok felé nem is ismerik, s nincs kizárva, hogy a néhol a súlyadatok megállapításánál nem is erre, hanem talán a vágásra kerülő mustra birkára gondoltak.

A toktölyök átlagos súlyánál is igen nagy eltéréseket látunk részint az egyes országrészek, részint a különböző nagyságú birtokok, részint a különböző fajta juhok szerint, a maximumot a húsjuhok mutatják a nagybirtokon a Duna jobbpartján 36 kilogrammally, a minimumot pedig a kisbirtokon több országrészben úgy a nemesített gyapjas, mint a nemesített juhok. A bárányok súlyánál még sokkal nagyobb ingadozást látunk, 5—16 kilogramm között váltakozik ezeknek súlya.

Végül álljon itt egy kis kimutatás a kecskék átlagos súlyáról:

A kecskék kor szerint és a birtok jellegének megfelelője		Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Maros szögén	Erdélyben	Magyarországban	Honföld-Székelyországokban	A Magyar-birodalomban
		átlagos súly darabonként kilogrammokban									
Öreg	kis birtokon	31	34	35	29	25	31	25	27	21	27
	közép birtokon	33	40	34	28	28	33	23	27	24	26
	nagy birtokon	36	41	46	31	27	46	27	32	25	31
Gida	kis birtokon	9	11	14	11	7	8	7	8	7	8
	közép birtokon	10	13	11	8	8	6	7	8	7	8
	nagy birtokon	8	12	9	7	10	11	7	9	9	9

A kecsketenyésztés egészen alárendelt ága állattenyésztésünknek, sem a takarmánygyártás, sem a trágyaproduktio szempontjából fontossággal egyáltalán nem bír, legfőkébb az egészen szegény néposztály megéltése szempontjából érdemel figyelmet; a kecskék súlyára vonatkozó adatok ennél fogva nagyobb érdeklődésre nem számíthatnak.

Azt, hogy nagy-e vagy kicsiny az állatállomány, tulajdonképpen a mezőgazdasági művelés alatt álló területtel való összehasonlításból ismerjük meg, különösen ha első sorban a szántóföldet, másodsorban a rétet és legelőt helyezük arányba az állatállomány számával. Az állatoknak azonban nem pusztá száma dönt, még inkább fontos azoknak minősége, a mit az állatok súlya fejez ki, így tehát az, hogy a gazdaságok miként vannak állatokkal felszerelve, tulajdonképpen az állatállomány súlyának a földbirtok emelt területével való összehasonlításából derül ki.

A mint korábbi ismereteinkből is tudva van, az 1895-iki felvétel csak négy állatfajnak: a szarvasmarhának, sertéseknek, juhoknak és kecskéknek súlyára terjeszkedett ki, mellőzte a baromfi súlyát, a mi nagyon természetes is, mellőzte az öszvérek- és

szamarakét, mi utóvégre is elenyésző csekélység a többi állatok súlyával szemben; de az már felvételünknek érzékeny hiánya, hogy a lovak súlyát is mellőzte. Ez annak a nehézségnek mérlegelése folytán történt, mely a lovak súlyának megállapításánál kétségkívül felmerül. A többi állatok gyakran kerülnek súly szerint a forgalomba, vagy ha forgalomba nem kerülnek is ily módon, legváosok alkalmával mégis lehet nyerni elég megbízható súlyadatokat. Nem úgy a lovakra nézve, a melyek súly szerint egyáltalán nem szoktak mérlegelni, a felvétel ennél fogva nem is merte az adatszolgáltatást közegetek e nehéz feladattal terhelni. Alább kiváló szakemberek szerve közlése szerint megpróbáljuk kiszámítani a lovak súlyát is, hogy így az állatok összes súlyát hasonlíthatassuk össze az évente természetett takarmány mennyiségével, s az összes súly alapján legalább megközelítőleg kiszámíthatassuk, hogy körülbelül mennyi trágyát állítanak elő az egyes törvényhatóságokban. A következő kimutatásban azonban, hol a területtel hasonlítjuk össze az állatok súlyát, mellőzzük a lovaknak tisztán becslésen alapuló súlyát és csak az emeltté négy állatnem súlyával való összehasonlításra szorítkozunk:

Tudjuk a gazdasági üzemek statisztikájából, hogy aránylag a kisgazdaságok vannak legjobban ellátva állatokkal, mint ahogy a kisgazdaságok állatainak egy része nem közvetlenül az illető kisgazdaság területének megművelésére szolgál és a takarmányozást sem maguknak a kisgazdaságoknak termő területre biztosítja. Hogyha azonban az állatok súlyát hasonlítjuk össze a területtel, már nem látjuk oly nagy mértékben a kisgazdaságok állatállományának magas arányát; a magyar anyaország átlagát véve ugyanis egy katasztrális hold szántóföldre, a kisgazdaságoknál az állatok súlyából 1° m³ métermázsra esik, a középgazdaságoknál 0⁷ m³ métermázsra, de már a nagygazdaságoknál szintén 1° m³ métermázsra. Ez annak a körülménynek következménye, hogy a nagygazdaságok aránylag sokkal csekélyebb állattérszámát az egyes állatok aránytalanul nagyobb súlya pótolja.

Ha a réttel hasonlítjuk össze az állatok súlyát, a nagygazdaságok javára határozottan még kedvezőbben áll a mérleg. A kisgazdaságoknál ugyanis egy katasztrális hold rétre 4¹ m³ métermázsra állatsúly esik, a nagygazdaságoknál ellenben 4⁷ m³ métermázsra, a középgazdaságok itt is leghátul állnak. A legelőnél már aránytalanul kedvezőbb a kisgazdaságok állatsúlya, de ennek meg van a magyarázata, az t. i., hogy a kisgazdaságok csak ritkán van saját külön legelőjük, állataikat csaknem kizárólag közlelőn járatták, a közlelőleg területre pedig nincsen beszámítva a kisgazdaságok legelő területébe. Innét van az, hogy a nagygazdaságoknál, melyeknek általában saját legelőjük van, legkisebb állatsúly esik a legelőterületek egy holdjára.

Az állatállomány súlyának a rét- és legelőterülettel való összehasonlítása távolról sem oly fontos, mint a szántófölddel való összehasonlítás, elég tehát, ha a részletekben csak az utóbbira térünk ki, itt is szemlélve a törvényhatóságú városokat, a melyek mezőgazdasági szempontból vagy nem bírnak fontossággal, vagy egészen más szempont alá esnek, mint a vármegyei törvényhatóságok. A kisgazdaságok szántóföldje és állatsúlya között legkedvezőbb az arány Erdélyben, hol 1° m³ métermázsra esik egy katasztrális hold szántóföldre, legkedvezőtlenebb ellenben a két alföldi országrészben, a Duna-Tisza közén és a Tisza-Maros szögében, amott csak 0⁴, itt 0⁷ métermázsra, ezt mindkettőnél a szántóföldnek a művelési ágak közt elfoglalt érős

tünyomósága magyarázza. Egyes alföldi megyékben a szántóföldhöz képest a kisgazdaságok állatsúlya valóban meglehetősen kevés, így Bács megyében csak 0⁴ m³, Csanádban 0⁹, Torontálban 0⁵, Hajdúmegyében 0⁷ m³, Temesben 0⁸ m³ Jász-Nagy-Kun-Szolnokban 0⁸ m³ métermázsra esik egy katasztrális hold szántóföldre. Ez mindenestre feltűnő csekély arányszám, csak az enyhítő némileg e kedvezőtlen képet, hogy kimutatásunkban, a mint már említettük, a lóállomány súlya ki van hagyva, már pedig az országnak éppen ezekben a részeiben a lóállomány, főleg a kisgazdaságok lóállománya igen nagy, a mi jóval kedvezőbbé teszi a szántóföld és az állatsúly közti arányszámot. A szántóföldhöz képest többnyire ott legnagyobb az állatsúly, hol a szántóföld csekély részét teszi a művelés alatt álló területnek, Zólyom megyében egy katasztrális hold szántóföldre 2° m³, Máramarosban 1° m³, Fogarásban ugyanannyi, Szécsenben 1° m³, Brassóban 1° m³, Krassó-Szörényben 1° m³ métermázsra állatsúly esik. Vannak azonban szántóföldben már gazdagabb vármegyék is magasabb átlagos állatsúlyal, így például Zala vármegye, hol 1° m³ métermázsra esik a szántóföldnek minden holdjára. A középgazdaságok, mint az országos átlagban, úgy a részletekben is sokkal gyengébben vannak felszerelve állatállománnyal, olyannyira, hogy például Krassó-Szörény megyében a középgazdaságoknál egy hold szántóföldre átlagosan csak 0⁵ m³, Torontál megyében 0³ m³, Temesben 0³ m³ métermázsra átlagsúly esik. Vannak azonban vármegyék és ezeket többnyire a Duna jobbpartján találjuk, melyekben a középgazdaságok szántóföldje és az állatsúly között kedvezőbb arány mutatkozik. A nagygazdaságoknál is a legkedvezőbb arányt a Duna jobbpartján látjuk, hol az egész országrész átlaga is 1° m³ métermázsra, Sopron, Tolna, Zala- és Vas megyék mutatják itt a legkedvezőbb képet. A szántóföld és az állatsúly között a kedvezőtlenebb arány, melyre már a kis- és középbirtokoknál is rámutattunk, a nagybirtokoknál is feltűnik a Tisza-Maros szögében, úgy, hogy ott Krassó-Szörénymegyében csak 0³ m³, Torontálban 0³ m³, Temesben csak 0⁵ métermázsra állatsúly esik átlagosan a nagygazdaságok egy hold szántóföldjére.

A következő táblázatban egy összefoglaló kimutatást közlünk az állatok súlyáról:

Főpó szám	Országrész, vármegye	Szarvas-marhák	Lovak	Sertések	Juhok	Kecskek	Valamennyi házi állat	A házi állatok összes súlyából esett						
								szarvas-marhákra	lo-va- ra	sertés- ekre	juhokra	kecs- kékre	össze- sen	
														s z á n t ó f ö l d e k
Összes súly métermázsokban														
I. Duna bal partja.														
1	Árva vm.	98.800	23.490	5.059	4.781	334	132.467	74 ⁴⁸	17 ⁷⁸	3 ²⁸	3 ⁶¹	0 ²⁸	100 ⁰⁰	
2	Bars	162.986	72.196	14.805	19.354	246	268.587	60 ⁴⁶	26 ⁷⁸	5 ⁴⁶	7 ¹⁸	0 ¹⁸	100 ⁰⁰	
3	Esztergom	50.571	39.624	7.939	6.032	183	104.349	48 ⁴⁸	37 ⁹⁷	7 ⁶¹	5 ⁷⁸	10 ⁰⁰	100 ⁰⁰	
4	Hont	118.075	49.172	15.755	23.529	292	206.784	57 ⁹⁶	23 ⁷⁸	7 ⁶⁸	11 ⁸⁷	0 ¹⁸	100 ⁰⁰	
5	Liptó	76.929	33.920	9.169	11.021	117	111.144	69 ⁴⁸	12 ⁶⁸	8 ⁹⁶	9 ⁶¹	0 ¹⁸	100 ⁰⁰	
6	Nagrd	164.782	89.257	27.277	60.929	292	342.528	48 ¹¹	26 ⁶⁸	7 ⁸⁶	17 ⁷⁸	0 ¹⁸	100 ⁰⁰	
7	Nyitra	41.627	16.837	33.002	36.741	1.103	645.850	64 ⁹³	21 ⁶⁸	5 ¹¹	5 ⁶⁹	0 ¹⁷	100 ⁰⁰	
8	Pozsony	384.339	130.659	28.979	16.219	2.102	542.144	67 ²⁹	24 ⁷⁸	5 ³⁶	2 ⁹⁹	0 ³⁹	100 ⁰⁰	
9	Trencsén	212.264	36.138	16.821	17.417	846	283.489	74 ⁹⁸	12 ⁶⁷	6 ⁹⁸	6 ¹⁴	0 ¹⁸	100 ⁰⁰	
10	Turóc	46.232	11.790	5.396	7.345	104	70.316	63 ⁷⁸	16 ⁷⁸	7 ⁶⁸	10 ⁶⁷	0 ¹⁸	100 ⁰⁰	
11	Zólyom	110.674	16.443	14.690	20.417	489	182.880	68 ⁹⁸	10 ⁷⁸	11 ⁹¹	12 ⁵⁶	0 ³⁹	100 ⁰⁰	
	Összesen	1.822.279	640.858	178.856	229.767	6.075	2.871.835	69⁴⁸	22³⁸	6²⁸	7⁷⁸	0¹¹	100⁰⁰	
II. Duna jobb partja.														
1	Baranya vm.	313.132	236.752	89.480	26.155	273	665.792	47 ⁶⁸	35 ⁷⁸	13 ⁴⁴	3 ⁹⁸	0 ¹¹	100 ⁰⁰	
2	Fejér	296.967	127.156	45.571	73.812	341	543.647	54 ⁶⁸	23 ⁷⁸	8 ³⁸	13 ⁶⁴	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
3	Győr	137.114	67.840	18.848	16.380	107	230.284	59 ⁴⁸	25 ⁷⁸	8 ³⁸	7 ¹¹	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
4	Komárom	183.932	114.004	15.479	29.857	245	343.517	52 ⁷⁸	33 ⁶⁸	13 ⁴¹	8 ⁶⁸	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
5	Moson	150.575	73.998	12.022	4.245	1.064	240.804	62 ⁹⁸	30 ⁷⁸	4 ⁹⁹	1 ⁶⁸	0 ⁴⁴	100 ⁰⁰	
6	Somogy	471.760	249.372	118.932	103.474	55	943.593	50 ³⁸	26 ⁴⁸	12 ⁶⁸	10 ⁹⁶	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
7	Sopron	341.699	96.230	35.650	19.957	976	494.473	69 ⁹⁸	19 ⁴⁸	7 ²¹	4 ⁷⁰	0 ²⁰	100 ⁰⁰	
8	Tolna	270.004	174.996	64.704	47.861	93	566.554	49 ⁷⁸	30 ⁹⁸	11 ²⁸	8 ⁴⁴	0 ⁶²	100 ⁰⁰	
9	Vas	560.848	128.820	77.096	26.991	423	794.578	70 ⁹⁸	16 ⁷⁸	6 ⁷⁸	3 ⁶⁸	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
10	Veszprém	275.320	101.052	35.892	41.081	70	453.415	60 ⁷⁸	22 ²⁹	7 ⁹⁶	9 ⁶⁸	0 ⁶¹	100 ⁰⁰	
11	Zala	481.273	155.916	84.651	44.668	270	796.178	62 ⁸¹	20 ⁶⁸	11 ⁶⁸	5 ⁷⁸	0 ⁶⁴	100 ⁰⁰	
	Összesen	3.491.685	1.515.096	698.916	433.481	3.917	6.042.935	57⁷⁸	25³⁸	9³¹	7¹⁷	0¹⁷	100⁰⁰	
III. Duna-Tisza köz.														
1	Bács-Bodrog vm.	419.638	560.088	135.970	68.681	124	1.184.501	35 ⁴⁸	47 ²⁹	11 ⁴⁸	5 ⁷⁸	0 ³¹	100 ⁰⁰	
2	Csongrád	197.734	197.539	73.433	20.285	121	489.112	40 ⁴⁸	40 ³⁸	15 ⁴¹	4 ¹⁵	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
3	Heves	188.692	110.515	45.961	37.579	349	383.006	49 ²⁸	28 ³⁸	12 ⁶⁸	9 ⁶¹	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
4	J. N. K. Szolnok vm.	340.940	189.056	77.006	46.010	221	653.233	52 ¹⁸	28 ⁹¹	11 ⁷⁸	7 ⁶⁸	0 ⁶⁸	100 ⁰⁰	
5	Pest P. S. K. Kun	735.448	480.876	143.877	69.314	917	1.420.432	51 ⁹⁷	33 ⁹¹	10 ¹⁸	4 ⁹⁸	0 ⁶⁷	100 ⁰⁰	
	Összesen	1.872.452	1.538.074	476.247	241.869	1.732	4.130.374	45³⁸	37³¹	11²⁸	5⁹⁸	0⁹⁴	100⁰⁰	

Folyó szám	Országgréz, vármegye	Szarvas-	Lovak	Sertések	Juhok	Kecskek	Vala-	A házi állatok összes súlyából esett								
		marhák					menyi	szarvas-	lovak	serté-	juhokra	kecs-	össze-			
		összesen							hát állat	marhákra	lovakra	sertésekre	juhokra	kecskére	össze-	
		százalék														
IV. Tisza jobb partja.																
1	Abauj-Torna vm.	182.747	69.456	23.304	31.534	36	307.067	59%	22%	7%	10%	0%	100%			
2	Bereg	190.125	36.950	29.856	13.002	800	297.733	71%	13%	10%	4%	0%	100%			
3	Borsod	183.504	98.739	30.694	39.202	374	352.512	52%	28%	8%	11%	0%	100%			
4	Gömör	171.746	53.106	26.010	30.303	150	280.045	61%	18%	9%	1%	0%	100%			
5	Sáros	172.109	29.045	11.306	22.439	122	236.020	73%	12%	4%	9%	0%	100%			
6	Szepes	108.302	41.751	19.223	22.693	105	280.124	70%	14%	6%	9%	0%	100%			
7	Ung	147.401	34.830	15.273	30.657	234	291.087	73%	17%	7%	3%	0%	100%			
8	Zemplén	316.242	111.381	49.989	21.557	589	499.758	63%	22%	10%	4%	0%	100%			
	Összesen	1.560.726	475.058	202.656	182.517	2.390	2.423.347	64%	19%	8%	7%	0%	100%			
V. Tisza bal partja.																
1	Békés vm.	211.177	213.754	88.804	31.873	35	545.643	38%	39%	10%	8%	0%	100%			
2	Bihar	508.450	221.965	185.603	83.425	5.789	1.005.212	50%	22%	18%	5%	0%	100%			
3	Hajdu	148.379	116.977	61.042	40.155	34	386.587	40%	31%	16%	10%	0%	100%			
4	Máramaros vm.	244.071	32.530	15.221	36.590	4.309	322.691	73%	9%	4%	1%	0%	100%			
5	Szabolcs	259.894	129.742	93.427	45.975	12	529.050	49%	24%	17%	8%	0%	100%			
6	Szatmár	404.975	139.059	73.158	37.834	1.039	655.042	61%	21%	10%	5%	0%	100%			
7	Szilágy	229.819	32.873	11.261	21.391	2.530	327.611	70%	12%	12%	4%	0%	100%			
8	Ugocsa	68.387	17.904	11.272	4.467	338	102.308	68%	17%	11%	4%	0%	100%			
	Összesen	2.075.149	904.795	566.788	301.416	14.656	3.862.804	53%	23%	14%	7%	0%	100%			
VI. Tisza-Maros szöge.																
1	Arad vm.	316.203	170.250	96.582	27.327	5.910	616.272	51%	27%	15%	4%	0%	100%			
2	Csanád	101.170	131.516	37.067	7.716	29	277.498	38%	47%	13%	2%	0%	100%			
3	Krassó-Szörény vm.	383.402	77.450	54.091	68.383	6.033	569.539	63%	13%	9%	12%	0%	100%			
4	Temes vm.	324.638	426.833	100.718	39.255	534	892.248	36%	47%	11%	4%	0%	100%			
5	Torontál vm.	383.218	796.230	110.625	82.037	57	1.381.167	27%	57%	8%	0%	0%	100%			
	Összesen	1.488.631	1.602.279	408.083	224.988	12.563	3.736.514	39%	42%	10%	6%	0%	100%			
VII. Erdély.																
1	Alsó-Fehér vm.	185.352	22.791	23.847	37.759	840	250.589	65%	9%	9%	15%	0%	100%			
2	B-Naszód	139.541	51.062	11.473	34.676	3.294	240.046	58%	21%	7%	14%	0%	100%			
3	Bressó	96.412	51.464	21.199	2.655	93	171.822	59%	29%	12%	1%	0%	100%			
4	Csik	116.026	34.618	13.288	20.774	1.174	186.780	62%	18%	7%	11%	0%	100%			
5	Fogarasz	156.920	291.133	16.541	12.275	536	215.405	72%	13%	7%	5%	0%	100%			
6	Háromszék	172.233	41.600	36.500	18.180	423	208.848	64%	15%	13%	6%	0%	100%			
7	Hunyad	225.637	29.602	32.475	34.298	6.043	328.653	68%	9%	9%	10%	0%	100%			
8	Kis-Küküllő vm.	202.529	20.229	18.029	17.068	239	255.271	64%	13%	12%	7%	0%	100%			
9	Kolozs	334.501	27.793	31.153	35.019	773	329.233	71%	8%	4%	16%	0%	100%			
10	Maros-Torda vm.	143.640	36.828	20.757	20.697	557	222.479	64%	10%	15%	9%	0%	100%			
11	Nagy-Küküllő vm.	177.383	78.442	36.067	14.546	715	307.753	57%	25%	11%	7%	0%	100%			
12	Szeben	163.119	75.278	42.475	19.960	2.612	313.390	52%	24%	13%	9%	0%	100%			
13	Szolnok-Doboka vm.	224.160	29.938	31.187	35.193	2.870	383.398	74%	7%	8%	9%	0%	100%			
14	Torda-Aranyos	152.765	19.835	25.803	34.473	415	232.901	65%	8%	11%	14%	0%	100%			
15	Udvardhely	110.067	36.070	15.637	20.023	2.666	185.263	59%	19%	8%	14%	0%	100%			
	Összesen	2.489.125	584.871	877.088	367.479	29.830	3.791.898	64%	15%	9%	9%	0%	100%			
Magyarország		14.749.947	7.200.471	2.808.634	1.975.517	65.163	26.859.732	54%	27%	10%	7%	0%	100%			
Horvát-Szlavonországok.																
1	Belovár-Kőrös vm.	312.370	141.960	54.461	1.893	252	510.036	61%	27%	10%	0%	0%	100%			
2	Lika-Krbava	52.380	25.872	10.679	20.002	501	116.023	45%	22%	9%	2%	0%	100%			
3	Modras-Fiume	90.980	11.906	8.396	18.483	16	115.743	82%	10%	7%	14%	0%	100%			
4	Pozsega	171.551	146.298	55.050	7.484	1.756	382.139	44%	38%	14%	1%	0%	100%			
5	Szerém	163.456	355.423	110.905	46.832	612	676.390	24%	52%	13%	6%	0%	100%			
6	Vasvár	208.359	40.550	42.933	529	15	292.386	71%	13%	14%	0%	0%	100%			
7	Veszprém	200.971	152.367	89.235	15.144	972	458.689	43%	33%	19%	4%	0%	100%			
8	Zágráb	307.252	97.300	67.080	2.495	598	475.323	64%	20%	14%	0%	0%	100%			
	Összesen	1.496.308	971.678	499.003	117.462	4.622	3.029.073	49%	32%	14%	3%	0%	100%			
	Magyarbirodalom	16.246.255	8.232.149	3.247.637	2.092.979	69.785	29.888.805	54%	27%	10%	7%	0%	100%			

Kimutattuk itt a lovak súlyát is, melyet, a mint fentebb említettük, a mezőgazdasági statisztikai összeírás mellőzött. A legkiválóbb székfériak szives utbaigazítását vették igénybe s az általuk közül állatsúlyok alapján számítottuk ki törvényhatóságunké a lovak súlyát. Nem álljunk, hogy ez adatok minden tekintetben kifogástalanok volnának; a mint fentebb kifejtettük, oly nehéz kérdés ez, hogy még a legszakavatottabb becslés is tévedhet egy vagy más irányban. De a tájékoztató értékük mindenesetre van ezeknek az adatoknak s becsesen egészítik ki a többi állatnemek súlyáról rendelkezésre álló adatokat.

A végeredményt tekintve az egész Magyarbirodalomról az állatok összes súlyának nem kevesebb, mint 30 millió métermázsára rug, ennek 54%⁰/a a szarvasmarhák, 27%⁰/a a lovak, 10%⁰/a a sertések, 7%⁰/a pedig a juhok súlyára esik. Horvát-Szlavonországokban a szarvasmarhák nem teszik egészen az összes állatsúlynak felét, ellenben a lovak közel harmadát. Magasabb a Dráván túl a sertések súlyának aránya is, 14%⁰/a, míg ellenben a juhoké

jóformán csak fele, mint a Magyarbirodalom, s még inkább, mint Magyarországi átlaga. A szarvasmarhák súlya főleg a felvidéken és Erdélyben bír erős túlnyomással, mindhárom országgrézben meghaladja a 60%⁰-ot, magas még a Duna jobbjártján és a Tisza balpartján is, ellenben a Duna-Tisza közén lesszél 45%⁰, a Tisza-Maros szögében 39%⁰/a. E két országgrézben a lovak súlya lép előtérbe, különösen a Tisza-Maros szögében, hol a lovak súlya 42%⁰/a esik, tehát több, mint a szarvasmarhákéra, a Duna-Tisza közén 37%⁰/a-ral van képviselve a lovak súlya az állatok összes súlyában. A sertések súlyának aránya legmagasabb a Tisza balpartján, 14%, ellenben a Duna balpartján 6%⁰/a-ra száll le. A juhok Erdélyben vannak legerősebben képviselve, ott az összes állatsúlyból 9%⁰/a erre az állatnemre esik, ellenben Horvát-Szlavonországokban a mint említettük, igen alacsony, csak 3%⁰/a, de alacsony még a Duna-Tisza közén és a Tisza-Maros szögében is, az előbbiben a sem éri, az utóbbiban csak hogy éppen meghaladja a 6%⁰-ot.

Még egy táblázattal kívánjuk kiegészíteni az állatok súlyára vonatkozó adatokat, bemutatjuk ugyanis az állatok súlyának a természetett takarmányhoz való arányát is, valamint az évi trágya-

produktó mennyiségét úgy abszolút számokban, mint összehasonlítva a szántóföld területével:

Folyó szám	Országgrész, vármegye	A házi állatok (a lovakat is beleértve) összes súlyának 1000 kilogrammjára átlagosan esett								Egy hold szántóföldre esik átlagosan trágya
		métermássa						Összes trágyater- mélés	Összes	
		réti széna	lőszén + egyéb mezeleges szalma takarmány	szalma takarmány összesen	északi szalma takarmányok (csalámdé)	takarmányópa				
		33	6	39	—	9	1,987,008			
I. Duna bal partja.										
1	Árva vm.	33	6	39	—	9	1,987,008	14		
2	Bars *	21	11	32	4	12	4,043,803	20		
3	Esztergom *	10	9	19	11	25	1,565,235	14		
4	Hont *	28	8	30	3	17	3,101,700	26		
5	Lipát *	48	7	55	—	1	1,167,190	17		
6	Nagrad *	43	12	56	4	16	5,137,920	17		
7	Nyitra *	13	12	25	7	15	9,687,750	18		
8	Poszony *	18	14	32	13	26	8,132,160	19		
9	Trencsén *	26	10	36	—	11	4,252,290	16		
10	Túróc *	35	9	44	—	4	1,062,240	20		
11	Zólyom *	76	8	84	—	4	2,440,200	31		
	Összesen . .	27	11	38	6	15	43,077,325	18		
II. Duna jobb partja.										
1	Baranya vm.	21	13	34	4	13	10,652,673	24		
2	Fejér *	12	16	28	6	27	8,098,352	19		
3	Győr *	17	7	24	16	21	3,684,544	23		
4	Komárom *	18	11	29	16	21	5,489,273	20		
5	Moson *	20	5	25	27	37	8,852,864	20		
6	Somogy *	24	18	42	10	21	15,097,488	26		
7	Sopron *	15	14	29	14	21	7,911,568	27		
8	Tolna *	13	8	21	12	13	9,006,494	27		
9	Vas *	17	7	24	8	16	12,713,248	24		
10	Veszprém *	14	17	31	8	16	7,264,840	21		
11	Zala *	25	8	33	3	12	12,258,848	32		
	Összesen . .	18	12	30	10	19	96,686,960	24		
III. Duna-Tisza köze.										
1	Bács-Bodrog vm.	10	6	16	6	5	16,583,014	13		
2	Csongrád *	34	12	46	6	33	6,847,568	19		
3	Héves *	20	13	33	11	36	5,393,344	16		
4	J.-N.-K.-Szolnok vm.	19	11	30	15	34	9,145,262	15		
5	Pest-P.-S.-K.-Kun vm.	21	6	27	10	19	19,886,048	17		
	Összesen . .	19	8	27	9	21	57,825,236	15		
IV. Tisza jobb partja.										
1	Abauj-Torna vm.	27	10	37	2	21	4,996,008	19		
2	Bereg *	28	4	32	2	3	4,015,992	21		
3	Borsod *	21	9	30	3	15	3,827,892	19		
4	Gömör *	56	5	61	1	10	4,200,675	22		
5	Sáros *	21	14	35	—	10	3,525,390	14		
6	Szepes *	33	8	41	—	20	4,201,886	20		
7	Vag *	49	8	57	2	4	3,016,392	20		
8	Zemplén *	33	11	44	3	20	7,496,370	18		
	Összesen . .	33	9	42	2	12	36,350,205	19		

Folyó szám	Országgrész, vármegye	A házi állatok (a lovakat is beleértve) összes súlyának 1000 kilogrammjára átlagosan esett								Egy hold szántóföldre esik átlagosan trágya
		métermássa						Összes trágyater- mélés	Összes	
		réti széna	lőszén + egyéb mezeleges szalma takarmány	szalma takarmány összesen	északi szalma takarmányok (csalámdé)	takarmányópa				
		33	8	41	6	7	50,216,452			
V. Tisza bal partja.										
1	Békes vm.	8	12	20	14	13	7,093,350	16		
2	Bihar *	23	10	33	4	8	13,067,756	17		
3	Hajdu *	17	7	25	4	6	4,765,631	15		
4	Máramaros vm.	91	1	92	—	1	4,324,083	24		
5	Szabolcs *	26	9	35	18	10	6,877,950	13		
6	Szatmár *	49	7	56	2	6	8,407,348	17		
7	Szilágyság *	38	6	44	1	2	4,258,943	16		
8	Zólyok *	50	7	57	—	1	1,330,784	14		
	Összesen . .	33	8	41	6	7	50,216,452	16		
VI. Tisza-Maros szöge.										
1	Arad vm.	14	6	20	7	9	8,011,536	18		
2	Csanád *	4	8	12	23	12	3,607,474	15		
3	Krassó-Szőrcény vm.	59	3	62	1	—	7,401,667	21		
4	Temes vm.	19	4	23	7	4	11,599,234	15		
5	Torontál vm.	10	6	16	5	7	17,955,171	14		
	Összesen . .	20	5	25	7	6	48,575,072	16		
VII. Erdély.										
1	Alsó-Fehér vm.	56	4	60	—	5	3,007,088	13		
2	B.-Nagyszőlős *	113	1	114	—	8	2,890,352	22		
3	Brassó *	91	0	90	—	8	2,001,864	30		
4	Csik *	117	1	118	—	8	2,241,360	19		
5	Fogaras *	31	1	32	—	3	2,584,860	25		
6	Háromszék *	36	2	38	—	3	3,226,176	21		
7	Hunyváros *	82	3	85	1	1	3,943,896	14		
8	Kis-Rüküllő *	60	5	65	—	7	1,893,252	14		
9	Kolozs *	59	3	62	1	7	3,950,796	14		
10	Maros-Torda vm.	64	9	73	1	4	2,698,748	13		
11	Nagy-Rüküllő *	60	4	64	—	8	3,693,036	19		
12	Szeben vm.	63	5	68	—	5	3,700,890	30		
13	Sz.-Doboka vm.	58	4	62	—	4	4,600,416	14		
14	T.-Aranyos *	58	2	60	4	6	2,705,892	14		
15	Udvarhely *	118	5	123	1	3	2,223,156	18		
	Összesen . .	67	4	71	1	5	45,502,716	17		
Magyarország										
		30	8	38	6	14	378,234,166	18		
Horvát-Szlavonország.										
1	Belovár-Kőrös vm.	57	8	65	—	1	6,191,232	18		
2	Lika-Krnbava *	123	4	127	—	1	1,392,276	9		
3	Módрус-Fiume *	158	13	171	—	—	1,400,940	8		
4	Poszeega vm.	37	4	41	—	—	4,585,868	18		
5	Szerém *	28	11	39	—	—	8,121,960	19		
6	Vanad *	43	6	49	—	—	3,508,632	23		
7	Veszegye *	27	2	29	—	2	6,504,368	10		
8	Zágráb *	62	8	70	—	—	5,703,900	14		
	Összesen . .	49	8	57	—	1	36,348,876	15		
Magyarbirodalom										
		32	8	40	—	13	414,583,042	18		

E táblázattal nem kívánjuk e helyen foglalkozni, a szakemberekre bizzuk, hogy vonják fel belőle a következtéseket. Tájékoztatásul csupán azt kívánjuk megjegyezni, hogy a takarmánymennyiséget az 1896-ik évi termés alapján vettük, mely körülbelül egy rendes átlagos termésnek felel meg e egészen közel áll a mezőgazdasági statisztikai összeírás idejéhez, midőn az átlagsúly és állatállomány is megállapított; ki kell továbbá emelnünk, hogy az itt közölt szalastakarmányon kívül még a tavaszi szalma, sőt részben az őszi szalma, továbbá a török és pelyva, valamint a kukoricaszár szintén takarmányozásra szolgál s így sokkal nagyobb a takarmánymennyiség az itt közlötöknél, noha a legértékesebb takarmányemléket kimutatásunkon kívül nélkül feltüntet. A mi a trágyaproduktózt illeti, kiszámításunkhoz az alapot kiváló szakembertünk, Hensch Árpád magyarórvári gazdasági akadémiai tanár úr volt szives szolgálattal. Így számítottuk ki az állatsúlyból a trágya mennyiségét. Első ez a kísérlet hazánkban, a melynek

becsét esetlegesen fogvátékossgára daczára is kétségkívül kellőleg méltányolni fogják a hazai szakemberek.

Az állatok értékének megállapítása oly nagy nehézséggel nem jár, mint azok súlyát; mérlnék fel azonban itt is nehézségek s kivált ha oly értéketek óhajutunk, melyek faj, nem és életkor szerint hiven mutatják az egyes teruletégységek állatait s melyekkel megszoroza a létszámot, az egész ország állatállományának valóságos értékét nyerjük, szintén számos nehézségbe ütköznék. Az állatok értékére vonatkozó adatoknak nagy hátránya, hogy hamar elvulnak. Az érték nem olyan állandó, mint a súly, a mely csak hosszabb időn keresztül a jobb takarmányozás és a tenyészállatok gondosabb megválasztása folytán szokott lassan-lassan átalakulni. Az értéken sokszor egyik évről a másikra, sőt ugyanazon évnek különböző időszakában is figyelmeztető változások történnek. Mindazonáltal, még ha nem hunyunk is szemet az ingadozások előtt, bizonyos állandóságot az állatok értékére vonatkozó adatok-

még a Tisza-Maros szögében is 105as koronára, míg az országos átlag 100as koronával van felvéve. Országos átlagban jóval gyengébb a borzderes birtok értéke, de egyes országrészekben még a pirostarkákét is meghaladja, különösen a Duna-Tisza között a nagybirtokon 114as koronára rúg. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a borzderes szarvasmarha különböző fajta a Duna-Tisza között csak nagyon gyéren fordulnak elő, leginkább a Duna két partján találjuk ezeket, míg a keleti vármegyékben, a Tiszától kelet felé, igen kis számmal fordulnak elő. Azt sem szabad felednünk, hogy a borzderes szarvasmarha számos vidéken nem tartozik az ismertebbek közé és valószínű, hogy az összeírás alkalmával sok fajtájel nélküli keverékmárhat soroztak a borzderesek közé, az kétségtelen, hogy vannak a Duna-Tisza között egyes nagyobb tenyészetek, melyekben a kitűnően tejelő borzderes fajták valamelyik változatát tenyésztik, ez indokolhatja a felvett magas értéket is. Az egyéb színes szarvasmarhák birtokai nem sokkal vannak alacsonyabb értékkel felvéve, mint a borzderesek, országösszeinté az azonban igen nagy a különbség, hol az egyik, hol a másik haland meg egymást. Adataink szerint a bivalybirtok meglehetősen csekély értékűek, a kis- és középbirtokon még a mokány és riska birtokjaink is alacsonyabb értékkel bírnak, csak a nagybirtokon állanak ugyanazon fokon.

Az egy-két éves növendékmárhánál a borzdereseknek ismét a Duna-Tisza között a nagybirtokon van legnagyobb átlagértékük: 182as korona; ehhez a pirostarkák értéke áll legközelebb, szintén a nagybirtokon a Duna jobb partján, hol 168as korona jön ki átlagol a nagybirtok egy-két éves növendékmárhánál. Egyes országrészek közt már e tekintetben óriási ugrásokat látunk, így például a mokány vagy riska növendékmárha a nagybirtokon a Duna bal partján 108as, a Tisza bal partján ellenben csak 43as koronával mutatott ki. A borzderes és a magyar-erdélyi átlagos értéke is a nagybirtok többi szarvasmarhájának értékehez képest erősen alacsony, ellenben a pirostarkáké és egyéb színeseké a nagybirtokon a Tisza bal partján is meglehetősen magas.

Átvételekkel még jobban eltávolodnak a három éven aluli növendékmárhánál; a mokány és riska három éven aluli példányok átlagos értéke a kisbirtokon a Tisza bal partján csak 40as koronával van felvéve, a borzdereseké ellenben a nagybirtokon a Duna-Tisza között 247as koronával. A három éven aluli növendékmárhák közt elég gyakran látunk 200 korona értékűt meghaladó átlagot, leggyakrabban a pirostarka szarvasmarhánál, de a borzderesek, sőt az egyéb színeseké is.

A négy éven aluli növendékmárhák már nagyon közeliednek a teljesen kifejlett állatokhoz, olyannyira, hogy a bikákat e korban már nem is sorozhatjuk a növendékmárhák közé, hanem a kifejlett bikákhoz számítottuk. Tulajdonképpen a nyugoti fajta marhánál a 3–4 éves üszöket is kevésbé lehet növendékmárhának venni, mert a legtöbb nyugoti fajta üsző már a négy éven alul fölélik. De az előhasú üsző sem éri el fejlettségének tetőpontját 3–4 éves korban, rendszeren így testülyra, de még inkább tejelészre nézve jelentékeny gyarapodni szokott a későbbi éveken, s így értéke sem éri el ebben a korban a legmagasabb fokot. Mindazáltal úgy is, főleg a nagybirtokon, elég magas, sőt mondhatni határozottan magas értékeket látunk. A Duna jobb partján a nagybirtokon a 3–4 éves pirostarka növendékmárhák értéke 307as, a borzdereseké 306as koronára rúgott, de a borzdereseké a Duna bal partján még többre, 322as koronára. A magyar fajta négy éven aluli növendékmárhák maximális értékét a Duna bal partján látjuk a nagybirtokon 253as koronával, a minimumot pedig Erdélyben a kisbirtokon 137as ko-

ronával. Az országos átlagot véve, a pirostarka és a borzderes 3–4 éves növendékmárhák közt alig látunk különbséget, az egyéb színesek átlagértéke sem marad messze az utóbbi mögött, de már a magyar-erdélyi, a bivaly, a mokány és riska tetemesen alatta áll.

Áttérve a kifejlett állatok futólagos felemelésére, sehol oly nagy értékkülönbséget nem látunk, mint a bikánál, ugyanazon fajta bikák és országrészek és a birtok nagysága szerint rendkívüli nagy árkülönbséget mutatnak, például a borzderes bikák átlagos értéke a Duna bal partján a kisbirtokon csak 191as korona volt, a Duna jobb partján ellenben a nagybirtokon 716as korona, ehhez fogható különbséget egy más fajtánál sem látunk; a magyar fajta bikák átlagos értéke legkisebb a Tisza jobb partján, csak 207as korona, legnagyobb ellenben a Tisza-Maros szögén a nagybirtokon, hol 545as korona, az erdélyi nagybirtok magyar fajta bikái is szép értékkel bírnak, meghaladva a Tisza-Maros szögén kívül az összes többi országrészeket. Ez arra a kiváló gondosságra mutat, melyet Erdélyben a nagyobb tenyészetek a magyar fajta szarvasmarhának nevelésében kifejtenek, mindazáltal országos átlagban a magyar-erdélyi bikák ár tekintetében még a nagybirtokon sem mulják felül a nyugat-európai fajtáikat, a pirostarkának és a borzderesnek határozottan alatta maradnak, csak az egyéb színes mulják felül, sem említve természetesen sem a bivalyt, sem a mokányt és riskát, melyek értéke, mint összes kimutatásainkból kitűnik, jóval alatta áll a magyar-erdélyi fajta értékének.

A tehennél a magyar-erdélyi nemcsak a pirostarkát és borzderest nem éri el, hanem még az egyéb színes sem; a magyar fajta tehenek értéke legkisebb a Tisza bal partján a kisbirtokon, hol 114as korona, legnagyobb a Duna bal partján a nagybirtokon 246as korona, a mokány és riska tehenek értéke legkisebb Erdélyben, csak 73as korona, legmagasabb értékkel a Duna bal partján a nagybirtokon bír, hol 200as koronára becsülték. A pirostarka teheneq éven itt a legolcsóbbak, de csak a kisbirtokon, a nagybirtokon a pirostarka tehenek átlagértéke a Duna bal partján is jóval nagyobb, mint a kelet felé eső országrészeké bármelyikében, kivéve a Tisza-Maros szögét. A pirostarka és a borzderes tehenek értéke a nagybirtokon elég magas, országos átlagban is meghaladja a 300 koronát, míg ellenben a kisbirtokon a 200 koronát sem éri el. Ez is mutatja, hogy a nagybirtokon a jobb takarmányozás, nagyobb gondviselés, de különösen a tenyészállatok gondosabb megválasztása, mely különösen az utóbbi évtized alatt sok tenyészállat importálásával járt körülvé, mennyire emeli az állatok értékét, a mint azt nemcsak az érték, hanem a súly-adatok is mutatják.

Az ökrök közül is a pirostarkák a legdrágábbak, nemcsak a nagy, hanem a közép- és kisbirtokon is, a borzderes és egyéb színes ökrök értéke a kisbirtokon nem éri el a magyar-erdélyi értékét, a középbirtokon már felül is mulja, ellenben a nagybirtok magyar-erdélyi, borzderes és egyéb színes ökreinek értéke között alig látunk számbavehető különbséget. A bivaly-ökrök jóval olcsóbbak, de még olcsóbbak a mokány és riska ökrök, melyek sem testük súlya, sem igazonó verekünl fogva nem tartoznak az értékes állatok közé, mert sem hizlászása, sem tehervonásra valami nagyon nem alkalmasak. Tudjuk, hogy ma már az ökröket nem csupán igazonásra használják, még a fiatal ökröket sem, mert a hizlászásnak legbecsebb anyagát épen a pirostarka fiatal ökrök képezik. E nagytestű állatok is lényegesen emelik a pirostarka ökrök átlagos értékét.

Némi összehasonlítástul ide iktatjuk az 1884. évi állatösszeírás által az egész magyar anyaországra megállapított átlagértékeket:

A szarvasmarha fajtájának s a birtok jellegének megjelölése	Bika	Tehén	Ökör	növendékmárha			
				1 éven aluli	1–2 éves	2–3 éves	3–4 éves
átlagos értéke koronákban							
Magyar fajta szarvasmarha:							
a parasztbirtokon	250 ^{as}	146 ^{as}	212 ^{as}	44 ^{as}	66 ^{as}	103 ^{as}	133 ^{as}
a közép- és nagybirtokon	335 ^{as}	206 ^{as}	247 ^{as}	65 ^{as}	103 ^{as}	150 ^{as}	203 ^{as}
Nem magyar fajta szarvasmarha:							
a parasztbirtokon	257 ^{as}	158 ^{as}	234 ^{as}	47 ^{as}	78 ^{as}	111 ^{as}	146 ^{as}
a közép- és nagybirtokon	344 ^{as}	238 ^{as}	317 ^{as}	76 ^{as}	121 ^{as}	156 ^{as}	219 ^{as}
Bivaly:							
a parasztbirtokon	244 ^{as}	159 ^{as}	217 ^{as}	39 ^{as}	70 ^{as}	94 ^{as}	125 ^{as}
a közép- és nagybirtokon	345 ^{as}	207 ^{as}	301 ^{as}	67 ^{as}	121 ^{as}	150 ^{as}	170 ^{as}

Csak kevésbé alkalmasak ezek az adatok az újabb átlag-értékekkel való összehasonlításra; legfőkébb a magyar fajta szarvasmarhánál tehetünk kísérletet, noha itt is fenforog az az akadály, hogy a közép- és nagybirtok az 1884. évi adatoknál összefoglalva mutatott ki.

Nagy eltérést a meglelt magyar fajta szarvasmarhák árában az 1884. és 1895. év között nem látunk. A bikák értéke, úgy látszik, valamivel emelkedett, a tehének ellenben, különösen a kisbirtokon, hanyatlott; az ökröké a kis parasztbirtokon változatlan maradt, ellenben a közép- és nagybirtokon jelentősen emelke-

dett. A magyar fajta növendékmarhák értéke, csekély kivétellel, 1884-ben magasabban vették föl. Ez a különbség azonban a növendékállatoknál valamennyi állatnemenl végigvonul, s valószínűleg a két adatgyűjtésnél érvényesült eltérő felmérés eredménye.

Míg a nagy mezőgazdasági statisztikai összeírás a lovak súlyát, a már említett okokból, mellette és csak szakemberek szives felvilágosítása folytán jutottunk abba a helyzetbe, hogy megközelítő súlyt számítunk róluk, addig a lovak állagosa értékét teljes sikerrel tudakolta. Országrészek szerint a következő kimutatás tünteti fel a lovak állagosa értékét:

A lovak neme, kora s a birtok jellegének megjelölése		Duna bal partján	Duna, jobb partján	Duna-Tisza község	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Maros országában	Erdélyben	Magyarországban	Horvát-Szlávon-országokban	A Magyarbirtokokban
átlagos érték darabonként koronákban											
Mén:											
1 éven aluli	kis birtokon	80 ⁹⁴	114 ¹³	98 ¹⁹	71 ²⁸	72 ²⁸	62 ⁵⁶	70 ²⁸	84 ⁴⁷	77 ⁶⁶	83 ⁶⁴
	közép birtokon	118 ³⁷	147 ⁷⁴	136 ⁶⁹	115 ⁶⁹	112 ⁶³	90 ⁴⁸	111 ⁷⁸	123 ³⁹	90 ⁸¹	123 ³¹
	nagy birtokon	177 ⁸¹	218 ⁰²	179 ³⁵	214 ⁹⁸	183 ¹⁴	159 ¹⁹	167 ³⁵	193 ⁸¹	193 ⁸¹	178 ³¹
2 éven aluli	kis birtokon	130 ³⁸	178 ⁸⁶	157 ⁹⁷	117 ⁷⁷	122 ⁶⁶	112 ⁴⁷	127 ⁹⁶	139 ⁸²	126 ⁴⁸	138 ²⁸
	közép birtokon	177 ⁹⁹	241 ⁰¹	215 ⁹⁷	183 ⁶⁸	179 ⁹⁸	182 ⁷⁵	187 ⁹¹	200 ⁵⁸	177 ⁹⁹	190 ⁷⁹
	nagy birtokon	275 ³⁴	310 ⁸⁷	299 ⁹⁴	318 ²⁸	287 ⁷⁶	284 ¹³	317 ⁷⁶	299 ³⁵	320 ⁴⁷	300 ³⁸
3 éven aluli	kis birtokon	211 ⁷⁵	284 ⁴³	278 ⁹⁴	177 ⁶⁹	189 ⁴³	200 ⁵⁶	194 ²⁹	231 ⁷⁸	198 ²⁹	227 ⁸⁰
	közép birtokon	258 ³⁵	397 ²⁶	380 ⁷⁵	253 ¹⁹	277 ³⁹	285 ⁷⁰	289 ⁹²	330 ²⁴	247 ²⁸	327 ⁸¹
	nagy birtokon	372 ²⁹	535 ⁶⁶	469 ⁷⁴	583 ²⁸	401 ³⁷	423 ⁹⁰	407 ³⁷	469 ⁸³	580 ⁷⁵	467 ³⁴
3 éven felüli	kis birtokon	263 ²⁹	453 ²⁶	405 ¹⁵	274 ¹³	280 ¹¹	290 ⁹¹	325 ⁹⁶	336 ⁴⁷	278 ⁹⁸	331 ⁷⁹
	közép birtokon	345 ²⁹	638 ³⁵	554 ⁰²	344 ⁸²	422 ⁴⁴	348 ⁷³	465 ⁴⁷	458 ⁴⁷	370 ⁷⁴	452 ²⁹
	nagy birtokon	529 ²⁷	934 ⁴¹	722 ⁶⁰	698 ⁹¹	645 ²⁹	657 ⁷⁶	675 ⁷⁶	751 ²¹	937 ⁶⁸	765 ⁸⁸
Kanca:											
1 éven aluli	kis birtokon	76 ⁰⁹	95 ²⁹	76 ¹⁹	59 ⁰⁴	58 ⁴⁴	53 ²⁸	49 ⁷⁷	69 ²³	64 ⁰⁶	68 ⁰⁶
	közép birtokon	104 ⁹²	125 ⁹⁷	107 ⁸⁵	94 ⁸⁰	90 ⁸⁷	86 ¹⁵	79 ⁴⁸	101 ²⁰	87 ²³	100 ⁰⁶
	nagy birtokon	154 ⁶⁴	171 ⁹⁷	152 ⁴³	145 ⁷⁹	136 ⁷⁸	131 ³⁵	127 ⁹⁴	152 ³¹	148 ⁶⁵	152 ⁰⁶
2 éven aluli	kis birtokon	123 ¹⁷	151 ⁰¹	129 ⁰⁸	96 ⁰⁹	88 ³⁵	90 ⁶⁹	78 ⁹⁸	113 ⁴⁸	107 ²²	112 ⁰³
	közép birtokon	167 ⁵⁵	199 ⁹²	179 ⁸⁹	148 ²⁹	134 ⁶⁶	141 ⁹⁴	124 ⁶⁸	161 ⁷⁷	139 ⁴⁵	161 ⁷⁶
	nagy birtokon	228 ⁰⁸	263 ⁹¹	242 ⁴⁶	230 ²⁵	197 ⁸⁸	213 ¹⁴	180 ⁷⁷	231 ⁴⁶	228 ³⁶	234 ¹³
3 éven aluli	kis birtokon	182 ⁴¹	218 ⁸⁸	194 ⁹⁶	144 ⁴³	130 ¹⁵	144 ⁰⁴	121 ¹³	168 ⁸⁸	157 ⁷⁹	164 ⁷⁹
	közép birtokon	232 ⁴⁶	280 ²⁹	259 ²⁹	209 ⁴³	200 ⁴³	212 ³⁸	203 ¹⁷	238 ¹⁷	203 ¹⁷	233 ⁰⁶
	nagy birtokon	317 ¹²	383 ³⁷	345 ²⁴	351 ⁴⁴	304 ⁴⁶	312 ²⁸	284 ⁹⁶	343 ⁹⁸	356 ³⁵	347 ²⁹
4 éven aluli	kis birtokon	229 ²⁸	282 ²⁰	256 ⁹⁴	195 ⁰⁸	170 ²²	182 ⁰¹	162 ⁹⁸	218 ⁹⁷	202 ⁰⁸	210 ⁰⁶
	közép birtokon	302 ³³	407 ⁴⁵	375 ¹⁹	319 ²⁷	272 ⁶²	281 ¹⁷	257 ⁴⁷	326 ⁷⁸	280 ⁶⁸	325 ¹⁷
	nagy birtokon	402 ⁰²	595 ⁵⁶	504 ³⁴	476 ²⁸	396 ⁶¹	400 ²⁹	330 ⁰⁰	479 ⁷⁵	458 ⁶⁷	478 ²⁹
4 éven felüli	kis birtokon	230 ⁰⁸	321 ¹⁶	266 ¹¹	207 ¹³	194 ⁴¹	215 ²⁶	204 ²⁷	243 ⁶⁶	225 ²⁶	241 ⁷⁴
	közép birtokon	312 ⁸⁸	465 ⁷⁴	408 ⁸⁴	336 ⁴⁷	322 ²³	331 ⁹⁹	331 ⁹⁷	370 ¹⁷	308 ⁷¹	367 ⁸³
	nagy birtokon	454 ⁸⁶	632 ²⁸	552 ⁴⁷	563 ⁶⁴	467 ⁷²	505 ⁹⁰	507 ⁸⁰	548 ²²	537 ⁹⁰	547 ⁸¹
Herél:											
1 éven aluli	kis birtokon	73 ⁸¹	92 ⁸⁵	62 ²⁸	54 ⁴⁷	52 ¹²	52 ¹⁵	45 ⁰⁹	60 ⁰⁵	60 ⁷¹	60 ⁰⁶
	közép birtokon	94 ⁷⁶	122 ²⁹	89 ⁴⁶	89 ⁸³	71 ²⁸	66 ¹³	74 ²⁹	89 ²⁵	77 ⁴⁹	88 ⁹¹
	nagy birtokon	135 ⁰⁸	159 ⁹⁴	138 ⁷²	125 ⁹⁸	104 ⁸¹	122 ³⁰	104 ⁵⁹	135 ⁰⁰	143 ⁹¹	130 ⁷⁰
2 éven aluli	kis birtokon	115 ⁰⁹	158 ⁹⁷	97 ²²	85 ⁰⁷	80 ²⁷	78 ⁴⁹	76 ⁰⁸	108 ²¹	96 ⁷⁵	106 ⁷⁴
	közép birtokon	160 ⁷⁹	180 ²⁹	137 ⁰⁰	130 ²⁹	115 ¹⁵	116 ⁵⁶	115 ³⁸	140 ²⁶	125 ¹⁷	140 ⁷¹
	nagy birtokon	214 ⁴³	250 ⁶³	206 ⁹¹	195 ⁹¹	176 ⁹⁸	188 ⁴¹	165 ⁵⁶	210 ³⁰	224 ¹⁴	211 ⁹⁰
3 éven aluli	kis birtokon	171 ²⁶	211 ²⁹	149 ⁹²	137 ²⁶	119 ²⁶	121 ¹⁷	119 ²⁶	153 ¹¹	140 ⁰⁸	151 ¹¹
	közép birtokon	221 ⁷²	276 ⁰⁶	217 ⁹⁹	208 ⁹⁰	169 ⁷²	170 ¹⁷	167 ⁶¹	209 ⁷⁰	188 ⁹⁷	209 ¹⁴
	nagy birtokon	314 ⁷⁰	364 ⁰⁶	300 ¹²	308 ⁷³	255 ⁴⁹	268 ⁸⁵	269 ²²	306 ⁴⁹	323 ⁶¹	307 ⁸¹
4 éven aluli	kis birtokon	214 ⁰⁰	268 ⁹⁴	200 ⁶¹	182 ⁹⁸	154 ⁴⁷	161 ¹³	151 ¹⁷	194 ⁴⁵	176 ⁴⁹	192 ⁴⁰
	közép birtokon	280 ¹⁵	373 ⁸⁸	384 ⁴¹	287 ¹⁷	227 ¹⁷	240 ²⁴	239 ⁸¹	275 ⁹⁰	247 ²⁸	274 ⁰⁸
	nagy birtokon	378 ¹³	483 ¹⁷	438 ⁰⁰	429 ⁵⁰	350 ¹⁴	353 ⁸⁸	285 ²¹	410 ²⁹	442 ³⁴	411 ⁹⁷
4 éven felüli	kis birtokon	218 ⁹⁰	290 ⁹⁶	201 ⁰⁶	197 ⁹⁶	175 ⁹⁶	192 ²²	197 ⁰⁶	209 ⁴¹	198 ²⁸	207 ⁴⁰
	közép birtokon	315 ⁹⁴	446 ⁴¹	340 ⁸⁶	326 ⁸⁸	257 ⁷⁹	308 ⁰⁰	325 ²²	329 ²⁹	282 ⁴⁵	327 ⁰⁶
	nagy birtokon	483 ¹⁸	583 ⁷⁵	490 ¹⁵	518 ¹⁹	427 ¹²	437 ⁶⁹	483 ³⁵	491 ⁹⁸	504 ¹⁹	492 ²⁹

A nagybirtok lovainak átlagos értéke körülbelül kétszer annyi, mint a kisbirtokon talált lovaké, ellenben, nagy átlagban beszélve, egy-harmaddal nagyobb a középbirtok loállományának átlagos értéke-nél. Minthogy azonban az összes loállomány 86⁴⁹/₁₀-a a kisbirtokra esik, a mihez számítjuk a törzsgazdaságokat is, természetesen a kisbirtok lovainak átlagos értéke még nagyobb fontosságú bir a közép- vagy nagybirtokénál. Az egy éven aluli csikók között legértékesebbek a méncsikók, azután jönnek a kanca-csikók és leg-hátul állanak a herélek. Ugyanazt látjuk a három, sőt négy éves csikóknál is, ellenben a négy éven felüli herél lovak értéke a középbirtokon körülbelül ugyanannyi, mint a kancáké, a nagybirtokon pedig még nagyobb is. Mellözve a csikókat és növendék lovakat, a három éven felüli ménék értéke, melyeket már kifejtettünk

tekinthetünk, kivétel nélkül legnagyobb a Duna jobb partján, második helyen a Duna-Tisza köze áll, a többi országrészekenl a kis-, közép- és nagybirtok szerint az értékmaximum és minimum más-más országrészre esik, határozatlan csak a domborodik ki, hol legalacsonyabbak az árak: a Duna bal partján, a mi némileg ellentétben látszik állani, a lovak súlyáról íment közötti adatainkkal, melyekből az unt ki, hogy átlagosan a Duna jobb partja után a Duna bal partján legulsóbbak a lovak. A négy éven felüli kanczáknál, különösen a mi a kisbirtokosok lovait illeti, nem is mutatkozik a Duna bal partjának ezen háttérbe szorulása. A négy éven felüli kanczák értéke is legmagasabb, kivétel nélkül a birtok minden kategóriájánál a Duna jobb partján, másodsorban a Duna-Tisza közén, de e két országrész után közvetlenül a Duna bal partja

sorakozik, a többi országrészben a kisbirtok lovainak értéke az országrész átlagát utól nem éri. A heréltéknél még kedvezőbb az arány a Duna bal partja javára, ott a kisbirtok lovainak átlagos értéke, közvetlenül a Duna jobb partja után, a Duna bal partján a legnagyobb s csak aztán következik a Duna-Tisza köze, mitől nem áll távol sem a Tisza jobb partja, sem Erdély. A ménék átlagos értéke a Duna jobb partján és a Duna-Tisza közén még a kisbirtok is meghaladja a 400 koronát és a hol a legkisebb, a Duna bal partján, ott is 262 koronára rug. A négy éven felüli kanczáknál is csak egyetlen országrészt találunk: a Tisza bal partját, a hol még a kisbirtok lovainak átlagos értéke is 200 koronán alul marad; egyben, a Duna jobb partján azonban a 300 koronát is meghaladja; de már a mi a heréltéket illeti, a kisbirtokon csak az ország nyugati felében haladják meg a 200 koronát, kelet felé, sőt még a Tisza jobb partján is kivétel nélkül alatta maradnak a 200 koronának. A legnagyobb átlagérték, a mit táblázatunk felmutathat, a Duna jobb partján a nagybirtokon a 3 éven felüli ménék értéke, mely

934 koronára rug; a négy éven felüli kanczák átlagos értéke ugyan-csak a Duna jobbpartján s szintén a nagybirtokon 632 korona, míg a négy éven felüli herélték szintén ott 583 korona.

Összehasonlítással kimutatjuk az 1884. évi országos átlag-értékeket:

	Tenyész-		N ö v e n d é k				
	mén	Kancza	Herét	1	2	3	4
Parasztbirtokosoktulajdonában	396	180	145	92	183	189	275
Közép- és nagybirtokosok tulajdonában	785	322	287	173	329	341	472

A csikókál és növenedékválnál látnuk igen nagy különbséget, 1884-ben ezek átlagos értéke hasonlíthatatlanul magasabba vették. Nem felelhet ez meg a tényleges árkülönbségnek, hanem az adatszolgáltatásnál érvényesült felfogások különbözőségére vezet az vissza. A sertések átlagos értékét a következő számok mutatják:

A sertések neve, s a birtok jellegének megjelölése		Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Maros sávján	Erdélyben	Magyarországban	Horvát-Szlávországokban	A Magyarbirtokokban
átlagos érték darabonként koronákban											
Kan	kis birtokon	50 ⁰⁰	53 ⁰⁷	54 ¹⁷	51 ⁰⁵	57 ⁹⁴	54 ⁴⁰	50 ²⁸	54 ⁹⁸	40 ⁰⁶	51 ⁸⁶
	közép birtokon	58 ²⁸	63 ⁰⁶	64 ⁰⁵	60 ⁰⁸	71 ¹³	72 ⁷⁴	67 ²¹	67 ⁹¹	48 ²²	65 ⁰⁶
	nagy birtokon	81 ⁰⁶	85 ⁵⁵	87 ⁰⁴	90 ²¹	83 ⁸⁷	95 ¹⁴	86 ⁰⁸	91 ⁵⁷	75 ⁰⁷	90 ⁰⁴
Kocza	kis birtokon	47 ⁵⁴	43 ²¹	44 ⁴⁹	37 ⁷⁴	43 ⁴⁸	41 ²⁰	43 ⁰⁹	43 ¹⁵	38 ⁷³	42 ¹⁷
	közép birtokon	56 ²³	51 ⁸⁸	52 ⁴²	47 ⁹³	50 ⁷⁵	55 ⁵⁶	53 ⁸⁴	52 ²⁸	43 ⁷⁶	51 ⁸³
	nagy birtokon	68 ⁴⁹	65 ⁴⁸	64 ⁹³	62 ⁷⁵	73 ²³	74 ⁷⁷	68 ⁰²	68 ⁰⁶	59 ⁷⁸	68 ²⁸
Herét	kis birtokon	42 ²⁶	41 ¹⁷	39 ⁰⁶	36 ⁴⁴	40 ⁰²	39 ⁶⁴	39 ²¹	40 ⁰⁶	37 ²⁵	39 ⁴⁵
	közép birtokon	48 ⁸⁸	47 ³⁷	47 ⁷⁰	43 ⁹⁷	50 ⁰²	49 ⁰²	47 ⁸⁵	48 ⁴⁹	43 ⁴⁵	48 ⁹⁰
	nagy birtokon	59 ⁰⁶	59 ⁵¹	60 ⁷⁴	55 ⁵¹	60 ⁴²	60 ⁷¹	59 ²⁹	58 ³⁰	52 ⁹⁹	58 ⁷⁶
Süldő	kis birtokon	24 ⁰⁶	23 ²¹	23 ¹¹	20 ²⁵	25 ⁰⁶	25 ⁰⁶	22 ²⁹	23 ⁹⁴	22 ⁰²	23 ⁷⁸
	közép birtokon	25 ⁰⁸	28 ⁹⁰	28 ⁹⁸	27 ⁴⁵	31 ⁵³	32 ⁵⁶	29 ²¹	29 ⁴³	25 ²¹	29 ⁰⁸
	nagy birtokon	32 ²⁵	37 ⁴⁷	34 ⁴⁸	35 ⁵²	39 ²⁸	40 ⁹¹	29 ³⁴	37 ⁸⁹	39 ³⁴	37 ⁷³
Malacz	kis birtokon	5 ⁹⁸	5 ⁴¹	7 ²⁸	0 ¹⁶	6 ⁰²	6 ⁰²	5 ²⁷	6 ²¹	3 ⁹¹	6 ⁷⁹
	közép birtokon	8 ¹¹	6 ⁹⁶	9 ⁹⁰	3 ⁶⁶	9 ⁶⁷	10 ³⁶	8 ²³	9 ¹⁷	3 ⁶⁶	9 ¹⁸
	nagy birtokon	10 ²⁶	8 ⁴⁸	11 ²³	10 ²⁵	10 ²⁵	15 ²¹	12 ²⁹	10 ³⁶	4 ¹¹	10 ⁹⁸

A sertések ára határozottan legalacsonyabb volt a Tisza jobb partján. A többi országrész adatai között, csak kivételesen látnuk nagyobb eltérést, általában talán mégis a Tisza bal partja és a Tisza-Maros szöge válik ki a sertéseknek nagyobb értékével, épen e két országrész az, hol a sertésenyésztésben annyira kiváló vármegyék fordulnak elő, a milyen például Arad, Békés és Bihar. Az 1884-ik évi állatösszeírás szerint a sertések országos átlagértéke a következő volt:

	kan	kocza	süldő	malacz
Parasztbirtokosoknál	55 ²⁶	45 ²⁸	32 ⁰⁰	11 ⁸⁸
Közép- és nagybirtokosoknál	79 ²⁴	57 ⁷²	41 ⁵²	15 ⁹²

Teljes összehasonlítást ezek az adatok sem nyújtanak, mint-hogy a herét sertések akkor melletteztek, nagyjában azonban fel-állíthatjuk a párhuzamot és azt tapasztaljuk, hogy a kétféle adatgyűjtés között, különösen a mi a felnőtt sertéseket illeti, nagy

különbség nem forog fenn, a kanok és koczák átlagos értéke akkor és most a kis parasztbirtokon csaknem teljesen összevág. A közép és nagybirtok kanczáinak és koczáinak értéke sem nagyon tér el egymástól, már a mennyire az összehasonlítást megtehettük, mint-hogy akkor a középbirtok nem külfömettel el a nagybirtoktól. A süldőknel és malacoknál ellenben az újabb átlagértékek jóval alacsonyabbak, mint az akkoriak. Valóban épen itt nyílik a leg-tágabb tér a különbözők felfogások érvényesülésére, mert a süldő nem egy bizonyos meghatározott korú sertés, és így a malacz lehet venni egészen gyenge és lehet venni nagyobacska korában, a mikor is az érték között már lényeges eltérés áll elő. Általában azt tapasztaljuk, hogy ha az akkori és újabb adatgyűjtés számai valóban megfelelnek a valóságnak, a sertések ára tekintetében az alatt az egy évtized alatt, mely a két állatszámítás között lefolyt, a sertések árában változás alig történt.

A juhok átlagos értékét a következő összeállítás mutatja:

A juhok faja, neme kora s a birtok jellegének megjelölése		Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza közén	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Maros sávján	Erdélyben	Magyarországban	Horvát-Szlávországokban	A Magyarbirtokokban
átlagos érték darabonként koronákban											
Kos:											
Közösleges gyapjas	kis birtokon	12 ²⁸	21 ²⁶	18 ⁰⁷	14 ⁰⁶	14 ⁹⁶	13 ²²	11 ⁰⁷	13 ²¹	11 ⁷⁹	12 ⁹⁷
	közép birtokon	17 ⁴⁴	25 ⁴⁹	23 ⁴⁷	21 ⁴³	18 ²⁹	16 ²⁴	13 ⁵⁸	19 ²⁶	12 ⁴⁶	19 ²⁹
	nagy birtokon	27 ⁰²	35 ⁴⁵	32 ⁰⁸	25 ⁰⁰	30 ⁴²	23 ⁷²	15 ²⁸	29 ⁶⁷	14 ²⁹	25 ⁰⁰
Nemesített gyapjas	kis birtokon	25 ²⁸	20 ⁴³	24 ⁹¹	27 ⁹⁴	29 ⁶⁸	17 ⁸⁵	24 ¹³	25 ⁴²	28 ⁹⁰	25 ⁷⁵
	közép birtokon	28 ¹⁶	35 ⁰⁶	43 ³⁸	25 ⁴⁹	30 ⁴¹	24 ⁸⁵	26 ⁷³	31 ²³	23 ⁰⁷	31 ¹⁴
	nagy birtokon	50 ³⁸	60 ⁷⁹	73 ⁶⁰	41 ⁰⁹	70 ⁴⁷	45 ⁸⁵	46 ⁴⁶	60 ³⁶	61 ⁴³	60 ²⁶
Hűsjuh	kis birtokon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közép birtokon	41 ⁰⁷	44 ⁷⁸	24 ⁹⁰	44 ⁷⁸	27 ⁰⁶	31 ⁰⁰	40 ⁰⁰	39 ⁰²	—	39 ⁰²
	nagy birtokon	60 ⁴⁵	71 ⁰⁶	42 ⁴¹	41 ⁶²	30 ²⁴	147 ³⁷	60 ⁰⁹	49 ²⁸	—	49 ²⁸

A juhok faja, neme, kora s a birtok jellegének megjelölése		Duna bal partján	Duna jobb partján	Duna-Tisza között	Tisza jobb partján	Tisza bal partján	Tisza-Mecsek között	Erdőben	Magyarországon	Horszék-országon	A Magyarbirtok-dalomban
		átlagos érték darabonként koronákban									
Anya (bárányos fejős):											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	11'17	11'27	13'15	11'34	11'19	11'58	11'29	11'47	8'29	11'08
	közép birtokon	12'34	12'94	13'23	12'90	10'55	13'84	12'22	12'25	9'16	12'17
	nagy birtokon	13'77	13'48	14'59	14'08	13'38	15'89	13'36	13'39	10'05	13'96
Nemesített gyapjas	kis birtokon	20'56	8'35	17'06	12'41	12'37	11'00	13'13	15'37	8'50	14'81
	közép birtokon	16'23	14'61	19'47	12'28	12'57	12'28	15'34	14'52	10'35	14'73
	nagy birtokon	16'63	16'49	26'85	14'12	25'61	21'37	23'97	19'17	22'21	19'23
Húsjuh	kis birtokon	17'45	18'26	12'98	17'75	13'31	22'31	—	17'34	—	17'34
	közép birtokon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	nagy birtokon	20'33	24'31	39'37	28'00	12'60	60'00	32'08	25'02	—	25'02
Anya (bárányos nem fejős):											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	9'99	10'39	11'21	10'23	9'94	9'73	10'13	10'11	7'98	9'43
	közép birtokon	10'95	10'84	12'35	10'85	10'41	11'83	11'09	11'14	9'37	11'39
	nagy birtokon	11'28	12'30	14'41	13'01	12'85	14'46	12'25	12'75	11'25	12'66
Nemesített gyapjas	kis birtokon	13'31	8'34	15'92	9'66	13'22	15'61	10'93	12'41	9'53	11'73
	közép birtokon	14'95	11'28	18'97	9'38	14'46	20'64	10'90	13'14	12'37	13'13
	nagy birtokon	14'34	13'82	21'51	12'50	18'46	17'49	24'00	16'33	10'49	15'39
Húsjuh	kis birtokon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közép birtokon	21'12	16'50	24'32	16'00	16'41	20'41	—	20'33	—	20'33
	nagy birtokon	26'03	22'12	22'96	33'78	16'38	60'97	—	23'48	—	23'98
Anya (meddő):											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	9'65	9'84	10'29	8'79	8'77	8'46	7'34	8'10	9'06	8'18
	közép birtokon	7'89	10'62	11'24	8'12	10'66	11'16	7'99	9'49	10'43	9'50
	nagy birtokon	11'15	11'99	12'78	10'35	11'34	13'22	9'64	11'58	10'78	11'95
Nemesített gyapjas	kis birtokon	14'38	10'71	14'21	10'18	10'33	11'70	10'11	11'32	—	11'32
	közép birtokon	11'56	10'61	13'32	9'88	10'79	13'59	15'31	11'13	15'00	11'14
	nagy birtokon	12'50	11'85	18'06	11'10	15'85	14'73	16'16	13'36	17'33	13'79
Húsjuh	kis birtokon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közép birtokon	16'38	11'23	12'13	—	18'36	21'06	19'23	14'33	—	14'33
	nagy birtokon	19'66	18'60	23'46	—	14'18	—	20'08	18'19	—	18'19
Őrü:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	11'21	11'21	13'01	10'28	11'33	11'31	8'98	11'58	11'25	11'22
	közép birtokon	12'12	12'15	13'61	11'24	12'13	13'74	10'96	12'94	12'77	12'94
	nagy birtokon	13'66	14'29	14'55	12'21	13'72	16'96	11'38	13'47	15'39	13'91
Nemesített gyapjas	kis birtokon	13'92	12'29	10'54	10'78	11'31	11'46	15'00	12'50	14'00	12'65
	közép birtokon	12'45	12'26	13'51	10'23	16'41	14'17	—	12'69	16'45	12'73
	nagy birtokon	13'49	13'65	16'00	12'44	20'33	15'95	17'47	15'17	16'00	15'18
Húsjuh	kis birtokon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közép birtokon	20'29	17'70	19'32	15'93	20'32	46'00	28'06	22'27	—	22'27
	nagy birtokon	25'07	22'49	29'70	16'68	18'37	—	24'00	21'17	—	21'17
Toklyó:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	6'91	6'60	7'76	6'27	7'30	7'21	5'31	6'56	6'01	6'42
	közép birtokon	7'76	7'42	8'02	6'97	8'06	8'91	5'62	7'45	6'83	7'43
	nagy birtokon	8'48	8'50	9'35	7'31	8'67	9'58	6'41	8'55	7'49	8'02
Nemesített gyapjas	kis birtokon	8'78	7'14	8'91	7'16	8'45	7'84	8'00	7'36	6'00	7'87
	közép birtokon	7'33	8'93	9'35	6'76	10'45	10'28	9'03	8'30	8'29	8'20
	nagy birtokon	8'58	9'49	10'78	7'70	11'73	10'61	10'36	9'79	10'90	9'79
Húsjuh	kis birtokon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közép birtokon	11'43	11'36	17'96	9'29	12'90	10'90	16'00	11'56	—	11'56
	nagy birtokon	10'08	13'59	13'34	8'00	10'71	20'00	—	14'30	—	14'30
Bárány:											
Közönséges gyapjas	kis birtokon	4'23	3'94	4'59	2'99	3'32	4'99	3'28	3'99	5'12	3'85
	közép birtokon	3'67	4'66	4'76	3'77	3'74	5'49	3'45	4'62	5'78	4'68
	nagy birtokon	4'99	5'33	5'68	4'29	5'31	6'44	3'67	5'11	6'00	5'12
Nemesített gyapjas	kis birtokon	4'70	4'97	4'56	2'31	5'45	5'30	3'69	4'34	—	4'34
	közép birtokon	5'08	4'84	4'71	3'46	4'45	4'96	3'80	4'67	—	4'67
	nagy birtokon	5'48	5'63	6'47	4'29	4'85	5'90	4'84	5'32	7'00	5'94
Húsjuh	kis birtokon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	közép birtokon	7'49	6'48	4'95	6'00	6'60	7'00	6'00	6'50	—	6'50
	nagy birtokon	8'45	7'81	10'08	5'48	7'59	9'48	6'00	7'86	—	7'86

Adataink szerint országos átlagban a nemesített gyapjas kosok átlagos értéke a kisbirtokon majd kétszer akkora, a nagybirtokon pedig több mint kétszer akkora, mint a közönséges gyapjasoké. Igen nagy az érték-különbség az egyes fajtákban belül is a birtokok különböző kategóriái között, különösen a nemesített gyapjasoknál a nagybirtokon található kosok átlagértéke igen magas, a húsjuhoknál a közép- és nagybirtok között már ez a nagy különbség nem forog fenn. Még inkább redukálódik a különbség az anya-

juhoknál, ürüknél, toklyóknál és bárányoknál. Helyjel-közzel még az is megcsik, hogy a kisbirtok juhainak átlagos értéke magasabbra van felvéve, mint a középirtoknál.

Az összehasonlítás az 1884. évi állatösszeírás alkalmával megállapított átlagértékekkel a juhoknál még nagyobb nehézségekbe ütközik, mint a többi állatneméknél, minthogy az a juhok különböző fajtái közt különbséget nem tett s az anyajuhokat sem részletezte távolról sem annyira, mint az újabb felvétel.

sertések arányszáma igen alacsonyra száll le, így Árvában csak 6²⁵, Nyitrában 6⁴⁰, Komáromban 6⁷⁸, Máramarosban 6⁸⁴, Modrus-Fiumében 6⁹²/0-kal szerepelnek, sőt Sáros megyében arányszámuk leszál 4⁴⁹/0-ra.

A juhállomány sokkal kisebb mértékben növeli az állatállomány értékét, a juhok a magyar anyaországban csak 5⁸⁴, Horvát-Szlavonországokban csupán csak 2⁷⁸/0-kal szerepelnek, ily alacsony arányszámot a Dráván innen egyetlen országrész sem mutat, még a Duna-Tisza közén is, hol a legalacsonyabb, 4⁷⁵/0-os arányszámot látunk, de alig mulja ezt felül a Duna jobb partján és Tisza-Maros szögében látható arányszám. Noha Horvát-Szlavonországokban a juhtartás

általában meglehetősen alárendelt, mégis éppen ott találjuk a legmagasabb arányszámot: Lika-Krbavában, hol a juhok az állatállomány összes értékének 14⁷³/0-át teszik; közel áll hozzá Nógrád vármegye 13³⁰, Turóc 12⁸⁰, Zólyom 12¹²/0-kal. Tehát kivétel nélkül felvidéki vármegyék állnak első helyen a nevezett horvát megye után.

A szarvak, öszvérek és kecskék értéke oly csekély részét teszi az állatállomány összes értékének, hogy figyelmet egyáltalán nem érdemel, abszolút számokban is csak a kecskék értéke mutat nagyobb összeget, 2⁶⁸ millió koronát, de ez egészen elenyészik az összes állatállománynak 1.735 millió koronát tevő értéke mellett.

5. A tehének fejési eredménye.

Az állatállomány nagyságának megállapítását részint a népszámlálásokkal kapcsolatban, részint külön állatösszeírás után a lefolyt fél század alatt már többször megpróbálta a hivatalos statisztika, ellenben az állati termékek mennyiségének kinyomozására nálunk eddig egyáltalán még kísérlet sem történt. Az állatállomány nagyságából megközelítő becsléssel némely állati termék mennyiségét is ki lehet számítani. Így például, ismerve a juh állományát, ismerve annak fajták szerinti megoszlását, a szakember hozzávetőleg ki tudja számítani az évenként termelt gyapjú mennyiségét. Az ilyen kiszámítás azonban természetesen felületes becslésnél egyébnek alig mondható, mert a vidékenként mutatózó különbségek alakító hatását figyelembe venni alig lehet. Más állati termékekénél a különbségek még nagyobbak, a kiszámítás még sokkal nehezebb, mondhatni lehetetlen. Vegyük a szarvasmarhatárs hasznának egyik leglényegesebb részét, a tejtermelést; a tehének tejeleése vidékek, fajták, gazdaságok és a mi ezzel összefügg a takarmányozás minőségére szerint annyira különböző, hogy az összes mennyiség kiszámítását becslés után még csak megkíséreleni is nagy merészség volna.

Az 1895. őszen végrehajtott mezőgazdasági statisztikai összeírásnak nem utolsó érdekes eredménye, hogy a kifejtettségűség kiszámításához a szükséges adatokat előteremtésén sikerült. Az összeírás alkalmával ugyanis tudakoltuk, hogy külön a kis-, közép-

és nagy gazdaságokban a tehének különböző fajtáinál a tehének hány százalékát fejtik, továbbá hogy egy tehén, szintén a mondott részletesség szerint, átlagosan egész évben hány liter tejet ad. A tehének összes számát is módunkban állt, ha nem is teljes pontossággal, de mindenesetre elég megbízhatósággal megállapítani. Az összeírás ugyanis kor szerint a legnagyobb részletességgel kimutatta az üszkök és tehének számát, ebből a tehének számának megállapítása úgy történt, hogy a nyugoti fajta szarvasmarháknál a három éven felülieket, a magyar fajtánál a négy éven felülieket vettük tehéneknek. Előfordul ugyan elég gyakran, hogy a három évnél fiatalabb nyugoti fajta üszkö is föllelik, de viszont az is gyakori eset, hogy a három évnél idősebb üszkö sem ellik meg, a kettő egymást körülbelül kiegyesztí. Ugyanezt mondhatjuk, csak hogy az életkort egy évvel magasabbra véve, a magyar fajta tehénekről. A tehéneknek összes számát megállapítva, a tényleg fejt tehének százalékos arányának, valamint az átlagos tejeleés adatainak segítségével könnyen ki lehetett számítani a kifejtett összes mennyiségét.

Mielőtt az összes mennyiség feltüntetésére áttérnénk, a következő kis táblázaton országrészenként bemutatjuk, hogy külön a magyar-erdélyi, a mokányi és riska, a pirostarka, a borzderes, az egyéb színes és a bivaly-tehének hány százalékát fejtik a kis-, közép- és nagy gazdaságokban:

Országrész	A magyar-erdélyi		A mokányi és riska		A pirostarka		A borzderes		Az egyéb színes		A bivaly							
	tehéneknek alábbi százalékát fejtik a																	
	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy			
gazdaságokban																		
I. Duna bal partja	79	74	74	82	80	77	76	77	80	82	78	81	77	70	79	60	71	—
II. Duna jobb partja	76	73	68	82	77	74	80	80	81	82	83	90	83	84	88	67	71	63
III. Duna-Tisza köze	89	68	44	93	86	71	88	84	88	95	88	92	87	82	84	72	59	94
IV. Tisza jobb partja	84	73	58	83	81	67	81	80	78	82	78	77	85	82	75	66	66	80
V. Tisza bal partja	78	58	48	75	44	53	72	62	73	71	41	65	75	83	71	72	58	61
VI. Tisza-Maros szöge	80	75	49	75	77	81	80	85	78	78	84	85	78	84	83	58	89	81
VII. Erdély	71	69	61	67	72	67	75	76	74	71	75	80	64	70	67	73	75	78
Magyarország	78	67	54	78	75	69	79	79	81	80	80	88	81	80	84	72	72	68
Horvát-Szlavonországok	70	71	65	72	78	81	85	80	83	80	74	69	78	84	81	—	—	—
Magyarbirodalom	78	67	55	74	76	70	79	79	81	80	80	88	80	81	83	72	72	68

A tehéneket rendszeren a tej kedvéért tartják, gyakran kizárólag csak azért, máskor meg a tejtermelés össze van kapcsolva a borjúneveléssel. De viszont az is gyakori eset, hogy a fejésre süllyt egyáltalán nem is feltetnek, hanem a tehéneket tisztán csak tejeszítés céljából tartják, a tehének összes teje a borjú szoptja ki, szoptja pedig mindaddig, míg a tehén el nem apad. Ez különösen a kevesebb tejtű magyar-erdélyi szarvasmarháknál fordul elő, mert a bővebben tejejtű nyugoti fajtáknál a borjúnevelés egyáltalán nem zárja ki a tejtermelést. A kizárólag borjúnevelésért tartott tehéneken kívül azonban a tehének közül sok meddőn is marad, mindegyike az összes tehénelőzést nem lehetett a fejős tehének közé számítani, ezért volt szükség a fentebbi százalékos arányra.

A mint a fentebbi kis táblázat mutatja, ha a tehének fejését a gazdaságok különböző kategóriái szerint tekintjük, a magyar fajta

s a nyugoti fajta tehének között határozott ellentétet mutatkozik. A magyar-erdélyi tehéneknek legnagyobb százalékát a kis gazdaságokban fejtik, minthogy a kisgazda a teje minden körülmények közt rá van utalva; ha nevel is borjút, e mellett fejt is tehenét, a borjút nem enged mindaddig szoptni, míg a tehén el nem apad, hanem a mint rákap a takarmányra, azonnal kezdi elvonni tőle a tejet, sőt 5—6 hetes korában el is választja. Ez az eset a közép-gazdaságoknál már nem olyan általános, a nagy gazdaságoknál ellenben gyakran látjuk azt, hogy a tenyésztésre szánt gulyamárhat egyáltalán nem is fejtik, innen van az, hogy míg a kis gazdaságoknál, a magyar anyaországot véve, a magyar-erdélyi tehéneknek 78%-át fejtik, a közép-gazdaságoknál már csak 67, a nagy gazdaságoknál csak 54%-át. Különösen élesen látjuk az itt kiemelt ellentétet a Duna-Tisza közen, ott a kis gazdaságokban 89, a közép-

gazdaságokban 68, a nagygazdaságokban csak 44⁰/₀-át fejk a magyar-erdélyi fajta teheneinek. Az ellentét különösen az alföldi jellegű országrészekben domborodik ki legerősebben, hol a gulyatartás s a szarvasmarhának tenyésztés céljából való tartása még legáltalánosabban el van terjedve; jellemző, hogy a Duna bal partján már alig látunk különbséget a kis-, közép- és nagygazdaságokban fejt magyar fajta tehenek aránya között.

Többé-kevésbé a mokány és risika teheneiknél is láthatjuk az imént említett különbséget, ott is a kisgazdaságokban fejk az e fajta tehene legnagyobb százalékát, a középgazdaságokban már kisebb részt, még kevesebbet a nagygazdaságokban, de ez a szabályosság csak az országos átlagban nyilatkozik, az egyes országrészekben belül az általános szabálytól több lényeges eltérést tapasztalunk. Van rá eset, hogy a középgazdaságokban a tehene kisebb százalékát fejk, mint a nagygazdaságokban, sőt Erdélyben azt látjuk, hogy a tehene kisebb százalékát fejk a kisgazdaságokban, mint a középgazdaságokban.

A pirostarka, a borzeres és az egyéb színes teheneiknél akkora különbséget már nem látunk a kis-, közép- és nagygazdaságok között, kivált az országos átlagban a különbségek meglehetősen kiegyenlítődnek. Ha mégis általános szabályról szólhatunk, legfőképpen azt mondhatjuk, hogy az e fajta teheneinek a nagygazdaságokban fejk nagyobb százalékát, a mi különösen a nagygazdaságok által erősen felkarolt tehénészeteknek tulajdonítható.

A nyugoti fajta teheneinek általában sokkal nagyobb százalékát fejk, mint a magyar fajta teheneinek, de szembeszökő kivételt látunk a Tisza balpartján a borzeresek százalékos arányában a középgazdaságokban. Itt az átlag oly alacsony, hogy szinte gyanút támaszt ez adat megbízhatósága iránt.

Meg kell vallanunk őszintén, hogy az ily becslési adatok, akár a fejt tehenek százalékára, akár magára a fejési eredményre vonatkoznak, apodiktikus bizonyosságoknak sohasem tekinthetők. Bármily lelkiismeretes legyen a becslés, tévedések épen nincsenek kizárva, s alig lehetséges, hogy minden módosító tényező tényleges hatása szerint mérlegeltessék. Mindezek dacára, ha eltekintve a kisebb, itt-ott előforduló tévedésektől, általánosságban ez adatok belső valószínűségeit tekintjük, az adatgyűjtés megbízhatóságát teljesen kielégítőnek fog feltűnni. A Tisza bal partján különben a borzeres tehenek arányszámát Máramaros vármegye nyomta le a maga feltűnően alacsony arányszámával. A Tisza bal partján kívül a borzeres tehenek általában igen magas arányszámmal szerepelnek. Egyes országrészekben az e fajta tehenek fejési aránya a 90⁰/₀-ot is meghaladta, a mi e kiválólag teljermelésre használt fajtánál valószínűleg épen nem mondható.

Ugyanazzal a részletességgel, mint a fentebbi tábla, mutatjuk be a következő összeállításban, hogy a fejt tehenek átlagosan egy év alatt hány liter tejet adnak:

Országrész	A magyar-erdélyi		A mokány és risika		A pirostarka		A borzeres		Az egyéb színes		A bivaly							
	tehenek átlagosan a																	
	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy			
gazdaságokban alábbi liter tejet adnak egy év alatt																		
I. Duna bal partja	904	946	1.014	869	1.270	1.311	1.039	1.328	1.639	1.084	1.579	2.132	1.007	1.373	1.717	560	560	—
II. Duna jobb partja	874	983	1.046	912	1.079	1.320	1.221	1.460	1.778	1.307	1.748	2.339	1.005	1.286	1.699	596	621	643
III. Duna-Tisza köze	938	931	967	1.337	1.471	1.485	1.569	1.731	1.959	1.402	1.787	2.103	1.304	1.465	1.648	366	460	738
IV. Tisza jobb partja	686	779	853	858	1.043	1.104	1.054	1.257	1.552	921	1.245	1.745	841	1.148	1.378	632	717	612
V. Tisza bal partja	950	789	895	849	1.341	1.062	1.140	1.424	1.474	1.235	1.712	1.523	1.023	1.578	1.365	540	631	747
VI. Tisza-Maros széke	756	888	951	788	1.099	1.042	1.037	1.271	1.705	1.110	1.473	1.710	920	1.094	1.429	498	540	483
VII. Erdély	580	635	844	594	648	739	929	1.032	1.054	883	955	1.222	784	793	985	689	703	735
Magyarország	747	833	959	832	1.159	1.219	1.135	1.394	1.726	1.104	1.625	2.181	990	1.297	1.630	673	680	694
Horvát-Szalvonsországek	702	849	1.274	669	1.039	1.533	1.265	1.917	1.906	841	1.098	2.696	1.078	1.388	1.651	—	—	—
Magyarbirodalom	746	833	978	748	1.141	1.253	1.142	1.406	1.729	1.099	1.614	2.196	1.015	1.315	1.632	673	680	694

Ez adatok ismét arról tanuskodnak, hogy ha esetleg a részletekben fordulnak is elő hibák és tévedések, az országrészek átlaga, még inkább pedig az országos átlag valószínűleg meglehetősen a valóságnak megfelelőleg alakult. Legkevesebb tejet adnak a magyar-erdélyi tehenek, ezeknél az évi tejmenység még a nagygazdaságokban is csak két országrészben haladja meg az ezer litert, két országrészben ellenben a 900 liter sem éri el. Tetemesen jobban teljenek a mokány és risika tehenek, de az eredmény kedvezőbb még ezeknél sem mondható, kivált a kisgazdaságokban, hol az évi átlagos tej csak 832 liter tesz. Sokkal kedvezőbb az egyéb színes, a pirostarka, de különösen a borzeres tehenek fejési eredménye. A pirostarkához főleg a simmenthali jellegű vagy simmenthali vérről erősen kevert szarvasmarhát sorozunk. A kisgazdaságokban magasnak az átlagot ezeknél sem lehet mondani, csak a Duna-Tisza köze emelkedik kissé magasabbra, a mit valószínűleg a főváros élelmiszeiben jelentékeny szerepet játszó kisebb tejgazdaságok jobban megválogatott tehenei okoznak. A középgazdaságokban és nagygazdaságokban és a Duna-Tisza köze legkedvezőbb a pirostarka tehene jelzése, a nagygazdaságokban megközelíti a 2.000 litert. A borzeres tehenek a kisgazdaságokban általában nem teljenek jobban, mint a pirostarkák, a közép- és nagygazdaságokban azonban az eredmény már jóval kedvezőbb. Különösen a nagygazdaságokban látunk elég szép eredményt, hol a borzeresek országos átlaga 2.181 literre rüg; a maximumot a Duna jobb partja mutatja 2.339 literrel. Az egyéb színes tehenek, hová a fekete-tarkákön kívül még az össze-vissza keresztezett, jellegellenes szarvasmarhák is tartoznak, a fejési eredmény jelentékenyen csekélyebb,

mint akár a borzeres, akár a pirostarka teheneiknél. Valamennyi szarvasmarha között ellenben legkevesebb tejet ad a bivaly, mely különben csakis az erdőrészi vármegyeikben van nagyobb mértékben elterjedve. A bivalytehennél azonban a mennyiség hiányát részben a minőség pótolja.

A tehenek átlagos tejeléséről korábban csak egyes tehénésztek kimutatásából és a kiállításai jelentésekből nyertünk tudomást. Sok érdekes adatot találunk az 1896. évi erdőrezdes kiállítás eredményéről följegyzetben. Az egész országban a legfényesebb eredményt Széll Kálmán miniszterelnök úr ő nagyméltósága rétórátházai tenésztésze mutatja, ott az évi átlagos tejjelzom 3.993 literre rüg. Tudvalevő, hogy ez a mondhatni páratlanul álló tehénészeti tisztavérű simmenthali fajta tehenekből áll. Noha a kiállításon a legelső tehénésztek vettek részt, ehhez fogható eredményt egyetlen más tehénészet sem tüntet fel a többi 19 tisztavérű simmenthali fajta tehénészeten, melyek a kiállításon résztvettek, az évi átlagos tejjelzom, 1.460—3.500 liter között váltakozott; a bemi fajta tenyésztetekben 1.460—3.000 liter között. Jóval alacsonyabb a pintz-gái tehenek évi tejjelzoma, a legmagasabb átlag, mely a kiállítás résztvettekben előfordult, 2.445 liter, de látunk nagy és előkelő tehénészetet 1.200 literes átlaggal, a mi már nagyon is győztes eredmény. A pintz-gái tehénésztek legnagyobb részében különben az évi tejjelzom valamivel meghaladta a 2.000 litert. A borzeresek közül legnagyobb és legnevezetesebb a Frigyes főherceg magyar-óvári uradalmának tehénészete, ott az évi fejési eredmény darabonként 2.438 liter tesz, ez átlagot

azonban meghaladja a Schönborn-féle munkási uadalom, hol az allgaiti tehenei évi átlagos tejhozama 2.920 literet tesz. Vannak oberinthalai, svízi, montafuni és wintschgauai fajfajt tenyésztő tehenészetek, a hol az évi átlagos fejési eredmény a 3.000 literet is meghaladja.

A tisztavízi nyugoti szarvasmarhák közül, melyek részint közvetlenül importáltak, részint törzskönyvezett tisztavízi hazai

tenyésztéseken neveltek, vannak határozott jelleggel kialakult hazai színes fajfajták is, a melyek tejlöképesség tekintetében alig állanak a tisztavízi nyugoti szarvasmarhák mögött, ilyen fajfajták, hogy csak néhányat említsünk: a bonyhádvidéki, a sopronmezei, nógrád-vármezei és a vasmezei, valamennyi erős simmenthali jelleggel.

A kifejt tej összes mennyiségét, szintén a használt részletezéssel, a következő táblázat mutatja:

Országgréz	A magyar-erdélyi		A mokány és riska			A pirostarka			A borderes			Az egyéb színes			A bivaly			
	tehenek egy évi összes fejési eredményai literekben a																	
	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy
gazdaságokban																		
I. Duna bal partja	12.909.485	325.241	500.707	19.812.882	897.220	216.890	111.372.332	12.118.430	8.204.707	11.802.303	884.970	1.277.598	33.398.541	2.001.033	1.708.598	105.300	2.800	—
II. Duna jobb partja	6.657.079	3.455.650	8.793.299	8.788.570	416.428	851.400	191.471.878	14.406.282	100.238	10.348.987	1.807.439	10.755.431	41.182.416	3.398.737	10.827.329	474.310	280.274	692.007
III. Duna-Tisza köze	10.768.870	47.465.660	5.023.872	8.575.599	798.829	607.273	29.985.720	7.091.319	9.694.777	8.447.030	858.409	5.454.232	14.943.001	2.070.424	2.996.347	72.500	4.000	42.800
IV. Tisza jobb partja	63.781.231	3.208.076	2.737.082	27.916.100	1.189.851	208.781	47.833.209	9.294.024	7.850.839	8.807.880	511.610	1.102.848	18.258.843	1.310.692	1.533.822	187.004	13.620	44.880
V. Tisza bal partja	108.300.447	7.717.091	6.716.478	17.075.302	351.228	180.560	5.425.101	1.870.064	2.139.638	4.519.874	143.800	300.114	3.378.156	501.688	812.311	711.436	21.670	248.740
VI. Tisza-Marosköz	55.062.636	3.081.130	3.084.438	8.018.033	113.394	118.800	32.700.484	2.985.443	2.889.330	6.097.576	163.456	76.910	11.174.289	387.982	570.054	43.307	24.500	30.700
VII. Erdély	102.838.078	3.409.910	2.037.550	18.430.070	190.423	10.844	14.278.780	954.058	964.790	3.518.553	94.445	78.180	2.769.178	103.130	57.159	15.308.484	432.692	539.992
Magyarország	513.717.881	32.425.847	18.913.418	97.748.477	3.917.977	3.883.439	110.979.425	46.819.629	47.233.466	1.962.181	10.645.333	18.256.408	9.823.786	18.255.500	17.162.791	971.536	1.692.843	—
Horvát-Szalvonoroz.	26.351.577	721.228	2.392.958	83.466.897	617.392	495.279	24.943.300	1.468.572	1.870.272	636.629	72.487	679.350	33.123.261	2.475.682	2.369.081	—	—	—
Magyarbírodalom	540.960.458	147.075.31	598.37	181.212.374	4.535.369	3.788.718	8.288.301	60.245.892	7.369.486	9.046.118	19.724.633	17.479.669	12.299.680	10.894.581	17.162.791	1.536.162	1.692.843	—

A kifejt tej legnagyobb tömegét a kisgazdaságok magyar-erdélyi fajta tehenei szolgáltatják. De csak ha az országos összeget tekintjük; mert országreszenként lényeges eltéréseket látunk. A Duna két partján már a kisgazdaságok pirostarka tehenei adják a tejenek legnagyobb mennyiségét, Horvát-Szalvonorozságokban pedig a kisgazdaságok mokány és riska tehenei. Második helyen a kisgazdaságok pirostarka teheneitől fejti tejmennyiség áll, harmadik helyre a kisgazdaságok mokány és riska teheneinek teje, negyedik helyre pedig hasonlóképen a kisgazdaságok egyéb színes teheneinek tejmennyisége kerül. Mindenütt tehát a kisgazdaságok tehenei nyújtják a tejenek legnagyobb tömegét, de a mint fentebb láttuk, nem a tehének jobb jelése, hanem sokkal nagyobb számú következtében.

A közép- és nagygazdaságokban a pirostarka teheneiktől fejenek legtöbb tejet, de második helyen a gazdaságoknak a két kategóriájánál is a magyar-erdélyi tehének állanak.

Hogy a kis-, közép- és nagygazdaságokban nyert tejmennyiséget egymással még szemléltethetőbbé hasonlíthatjuk s hogy továbbá a különböző fajta tehének összes tejét is feltüntethessük, a következő kis táblázatot közöljük:

A tehének fajta	A kis		A közép		A nagy		Az összes	
	gazdaságokban egy év alatt kifejt tej mennyisége							
	liter	%	liter	%	liter	%	liter	%
Magyarország.								
Magyar-erdélyi	513.717.881	80,38	32.425.847	5,44	28.915.413	5,06	575.059.141	81,56
Mokány és riska	97.748.477	19,34	3.917.977	7,34	3.283.430	3,13	104.946.893	10,44
Pirostarka	410.970.420	79,84	46.819.629	9,08	58.374.430	11,06	516.064.482	51,00
Borderes	47.233.466	9,20	4.592.131	8,79	19.045.233	28,73	71.240.830	7,00
Egyéb színes	126.356.408	24,58	9.823.786	18,88	18.255.500	11,97	154.705.694	15,15
Bivaly	17.162.793	3,32	1.971.536	3,89	1.652.843	7,96	20.787.172	2,03
Összesen	1.213.186.541	84,05	99.920.908	6,92	130.297.458	9,03	1.443.404.812	100,00
Horvát-Szalvonorozságok.								
Magyar-erdélyi	26.351.577	88,80	721.228	2,43	2.592.958	8,74	29.665.763	88,80
Mokány és riska	83.466.897	98,68	617.392	0,78	495.279	0,79	84.579.568	98,68
Pirostarka	24.943.300	89,78	1.468.572	5,22	1.370.272	4,93	27.773.152	89,78
Borderes	636.020	45,88	72.487	5,22	679.350	48,96	1.387.857	45,88
Egyéb színes	53.123.261	91,44	2.475.682	4,72	3.369.081	4,09	57.968.024	91,44
Bivaly	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	188.512.060	93,61	5.355.364	2,66	7.596.940	3,73	201.874.964	93,61
Magyarbírodalom.								
Magyar-erdélyi	540.960.458	89,21	33.147.075	5,28	31.508.371	5,21	604.724.904	89,21
Mokány és riska	181.212.374	95,61	4.535.369	2,39	3.778.718	2,00	189.526.461	95,61
Pirostarka	435.904.731	80,06	48.288.201	8,07	60.245.202	11,97	544.438.134	80,06
Borderes	17.479.469	65,91	5.034.618	0,80	19.724.883	27,74	72.628.777	65,91
Egyéb színes	179.470.669	84,40	12.299.468	5,78	20.894.581	9,74	215.673.718	84,40
Bivaly	17.162.793	82,56	1.971.536	9,40	1.652.843	7,96	20.787.172	82,56
Mindössze	1.401.698.511	85,22	105.276.207	6,40	137.804.298	8,38	1.644.779.176	85,22

Az összes kifejt tejmennyiségnek a magyar anyországból 84,05%-a a kisgazdaságokra esik, a nagygazdaságok csak 9,03%-kal részesülnek, a középgazdaságok pedig csupán csak 6,92%-kal. Az arányok ilyen alakulását nemcsak az a körülmény idézi elő, hogy a szarvasmarhák túlnyomó része a kisgazdaságok tulajdonában van, a hová számítjuk a gazdasággal nem bíró állattulajdonosok szarvasmarhái is, hanem az a körülmény is, hogy a kisgazdaságok szarvasmarhaállományában a tehének jóval nagyobb arányban fordulnak elő, míg ugyanis a kisgazdaságok szarvasmarhaállományában a tehének 37,98%-át teszik, a középgazdaságokéknak csak 21,7%, a nagygazdaságokéknak pedig csupán csak 18,96%-át. A kisgazdaságok részesülése a bordereseknek száll le leginkább, viszont ugyanott legmagasabb a nagygazdaságok arányában. De még ennél a szarvasmarha-fajtánál is a nagygazdaságokban a kifejt tejenek alig több, mint negyedrészt állítják elő, 66,00%-ot itt is a kisgazdaságokra esik. Valamivel magasabb még a nagygazdaságok része-

dulnak elő, míg ugyanis a kisgazdaságok szarvasmarhaállományában a tehének 37,98%-át teszik, a középgazdaságokéknak csak 21,7%, a nagygazdaságokéknak pedig csupán csak 18,96%-át. A kisgazdaságok részesülése a bordereseknek száll le leginkább, viszont ugyanott legmagasabb a nagygazdaságok arányában. De még ennél a szarvasmarha-fajtánál is a nagygazdaságokban a kifejt tejenek alig több, mint negyedrészt állítják elő, 66,00%-ot itt is a kisgazdaságokra esik. Valamivel magasabb még a nagygazdaságok része-

sülése a pirostarka és egyéb színes tehennél is, ellenben igen alacsony a mokány és riska, valamint a magyar-erdélyi fajta tehennél. A közepgazdaságok a bivalytejnél mutatnak fel legmagasabb arányt, másodsorban a pirostarka tehennél. A közepgazdaságok részvételük a mokány és riska tehennél a legalacsonyabb. Horvát-Szalvonszágokban még nagyobb részesedik a kifejt tejből a kisgazdaságokra, mint a magyar anyországbán, jóval több mint 90%/o. A szarvasmarhák egy fajtájánál kivételként látnuk, a bordzerekénél. A bordzerek tejenek ugyanis csak 45^{ss}/o-a esik a kisgazdaságokra, 48^{ss} a nagygazdaságokra.

Bármily túlnyomó a magyar-erdélyi tehének szerepe, azért a kifejt tejenek korántsem esik fele erre a fajtára, annál a könnyen érthető oknál fogva, hogy a magyar fajta tehének távolról sem tejenek oly bőven, mint a nyugati fajták. Míg ugyanis a szarvasmarhák összes számából a magyar-erdélyi szarvasmarhából az egész Magyarbirtalomra 51^{ss}/o esik, a kifejt tejből csak 36^{ss}/o. A mokány és riska tehennél az összes létszámból 14^{ss}/o, a kifejt tejből 11^{ss}/o, a pirostarkákra az összes létszámból 20^{ss}/o, a kifejt tejből 33^{ss}/o, a bordzerekre az összes számból 2^{ss}/o, a kifejt tejből 4^{ss}/o, az egyéb színesekre az összes létszámból 8^{ss}/o, a kifejt tejből 12^{ss}/o, végre a bivalyokra a szarvasmarhák összes létszámból 1^{ss}/o, a kifejt tejből 1^{ss}/o esik. A magyar-erdélyi a riska és a bivaly tehát a kifejt tejmennyiségénél sokkal csekélyebb arányszámmal szerepel, mint a szarvasmarhák összes létszámbán, a nyugati fajta szarvasmarhák ellenben mind jóval erősebben, különösen a bordzerek, mely

majd kétszer oly nagy százalékkal részesül a kifejt összes tejmennyiségben, mint a mennyi létszámból képest megilletné.

Nem érdekelten, hogy az az óriás mennyiségű tej, melyet szarvasmarháink után nyerünk, miképpen értékesül, illetve miképpen kerül a közfogyasztásra. Egy része kétségkívül követlenül az állattulajdonos saját fogyasztására szolgál. Mekkora ez a rész, alig lehet megmondani. Kétségkívül igen nagy, mert különösen a kisbirtokosok és a földbirtoktal nem bíró állattulajdonosok tehének tejenek legnagyobb részét maguk fogyasztják el, a közép- és nagygazdaságok túlnyomólag a közfelfűvő városokban értékesítik tejuket tej alakjában és csak ritkán foglalkoznak vajtermeléssel. Azonban a kisebb gazdaságoknak is többnyire van egy kis tejfőzőeségük, melynek aránylag csak kis részét tudják értékesíteni, többnyire a legközelebbi piacban; sok elpocsékolódik belőle haszon nélkül. Hogy a kisgazdaságok tejuket minél jobban értékesítsék és az által ösztönözni nyervek a szarvasmarhatartás nagyobb felkarolására, a földmívelésügyi miniszter ur kezdeményezésére megindult a falusi tejszövetkezetek alakítása. Az első kísérletek Baranya megyében történtek 1896-ban, majd más dunántúli vármegyékben, később pedig az ország egyéb részeiben is. E szövetkezetek vajtermelésre alapították és hogy a termelt vaj értékesítése biztosított, a földmívelésügyi miniszter a vajkivitel is izgyekvezet előmozdítani. 1896-ban még csak négy ily falusi tejszövetkezet működött, 1899. végén ellenben már nem kevesebb, mint 146; a falusi tejszövetkezetek működésének főbb adatait a következő táblázatban mutatjuk be:

Földj. szám	Országgrész, vármegye	A szövetkezeti tagok			Az ültettrészek			A szövetkezeti tagok által szállított tej literében			A készített vaj kilogrammokban			A szövetkezetek bevétele koronákban		
		s z á m a														
		1897-ben	1898-ban	1899-ben	1897-ben	1898-ban	1899-ben	1897-ben	1898-ban	1899-ben	1897-ben	1898-ban	1899-ben	1897-ben	1898-ban	1899-ben
I. Duna bal partja.																
1	Árva vármegye	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bars	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Esztergom vármegye	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Heus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Liptó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Nógrád vm.	16	20	20	522	582	582	300,000	465,944	544,344	14,000	17,756	19,735	70,832	55,150	68,318
7	Nyitra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Pozsony	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Trencsén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Turocz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Zólyom	—	102	293	—	185	491	—	—	323,320	—	—	13,500	—	—	36,771
	Összesen	16	122	313	522	767	1,073	300,000	465,944	867,664	14,000	17,756	33,235	70,832	55,150	105,089
II. Duna jobb partja.																
1	Baranya vm.	2,273	4,962	5,822	4,186	8,220	9,833	3,582,143	5,967,815	9,044,562	147,170	253,000	376,328	816,852	624,742	961,105
2	Féjér	—	252	228	—	390	484	—	103,353	300,464	—	3,870	9,376	—	11,544	31,877
3	Győr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Komárom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Moson	—	—	118	—	—	306	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Somogy	236	487	461	624	1,148	1,109	2,077,677	794,881	1,352,598	7,888	15,686	46,546	48,260	98,432	141,596
7	Sopron	64	201	292	315	624	705	194,105	502,044	855,459	3,211	22,207	38,422	40,190	63,208	94,407
8	Tolna	192	2,576	3,825	204	4,550	6,000	446,201	2,587,050	6,023,294	18,909	111,975	253,462	64,328	283,384	625,473
9	Vas	—	—	86	—	—	219	—	—	164,744	—	—	6,871	—	—	14,245
10	Veszprém	—	39	243	—	102	414	—	—	5,592	—	—	296	—	—	544
11	Zala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	2,725	8,677	11,045	5,389	15,081	19,670	4,430,126	9,905,148	17,741,683	176,878	406,828	731,301	1,005,630	1,081,370	1,869,248
III. Duna-Tisza köze.																
1	Bács-Bodrog vm.	—	129	362	—	173	486	—	—	831,915	—	—	7,758	—	—	21,052
2	Csongrád	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Heves	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Jász-N.-K.-Szelesek vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vm.	—	204	204	—	204	220	—	—	122,135	—	—	6,135	—	—	15,452
	Összesen	—	333	566	—	377	706	—	—	954,050	—	—	13,893	—	—	36,504
IV. Tisza jobb partja																
1	Abauj-Torna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bereg vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Borsod	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Gömör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sáros	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Szepes	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Ung	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Zemplén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Folyó szám	Országgréz, vármegye	A szövetségi tagok			Az üzletrészek			A szövetségi tagok által szállított tej literekben			A készített vaj kilogrammokban			A szövetségi bevétele koronákban		
		s z á m a						1897-ben	1898-ban	1899-ben	1897-ben	1898-ban	1899-ben	1897-ben	1898-ban	1899-ben
		1897-ben	1898-ban	1899-ben	1897-ben	1898-ban	1899-ben									
V. Tisza bal partja.																
1	Békes vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bihar »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Hajdu »	—	—	—	26	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Máramaros vm.	26	—	—	—	—	—	—	—	—	400	510	504	2,084	1,114	700
5	Szabolcs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Szatmár »	—	13	11	—	94	99	—	—	—	—	1,620	1,397	—	9,575	13,197
7	Szallagy vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Ugoesa »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen . . .	26	13	11	26	149	99	—	93,397	114,635	400	2,130	1,901	2,084	10,689	13,897
VI. Tisza-Maros szöge.																
1	Arad vm.	—	100	121	—	197	240	—	5,661	174,820	—	258	15,746	—	453	35,727
2	Csanád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Krassó-Szőrény vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Temes vm.	—	132	1,179	—	1,240	2,006	—	54,885	538,299	—	2,540	19,305	—	4,939	55,867
5	Torontál vm.	—	1,025	1,887	—	1,890	3,438	—	6,372	1,745,238	—	319	64,644	—	851	193,484
	Összesen . . .	—	1,257	3,187	—	3,297	5,690	—	66,918	2,458,377	—	3,123	99,698	—	6,243	285,078
VII. Erdély.																
1	Alsó-Fehér vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Beszterce-Naszód vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Brassó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Csik »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Fogaras »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Háromszék vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Hunyad »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kis-Küküllő »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kolozs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Maros-Torda vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Nagy-Küküllő »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Szeben vm.	—	—	61	—	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,396
13	Szolnok-Doboka vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	10,732	—	—	612	—	—	—
14	Torda-Aranyos »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Udvarhely »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen . . .	—	—	61	—	79	—	—	—	10,732	—	—	612	—	—	1,396
	Magyarország . . .	2,767	10,402	15,189	5,937	19,621	27,317	4,790,132	10,531,407	22,147,141	191,278	429,837	880,600	1,078,546	1,153,452	2,311,212

Éz adatok a szövetsézeteknek valóban rohamos fejlődését mutatják. A szövetségi tagok száma 1897-ben még csak 2.767 volt, 1899-ben ellenben már 15.183, az üzletrészek száma, a mi tulajdonképen a tehénk számmal egyenlő, ugyanezen idő alatt 5.937-ről 27.317-re emelkedett. A szövetségi tagok által szállított tej mennyisége hasonlóképen óriás arányokban fejlődött, 1897-ben még csak 4,790.132 liter tett, 1899-ben pedig már 22,147.141 liter. A készített vaj ugyanezen idő alatt 191.278 kilogrammról 880.600 kilogrammra szokott, a szövetsézetek bevétele pedig 1,078.546 koronáról 2,311.212 koronára.

A mint említettük, e tejszövetkezetek első kezdetét Baranya megyében látjuk, jelenleg is ott van legtöbb szövetsézet és a szövetsézetek ott fejtenek ki legnagyobb működést. Második helyen Tolna vármegye áll, ott is már 3.825 szövetségi tag vett részt a közös termelés munkájában 6.600 tehénnel. Somogyban szintén jelentékeny a falusi tejszövetkezetek működése, de még sokkal nagyobb és sokkal jobban fejlődő Temes és Torontál vármegyékben. Még Nógrád, Zólyom, Bács és Pest megyében mutathatnak fel némi eredményt a falusi tejszövetkezetek. A Tisza bal partján alig van némi nyomok. Erdélyben is csak Szeben megyében látunk egy csekély kísérletet. Tudjuk, hogy a földmívelésügyi miniszter ur

a felvidéken a havasi tejgazdaságok fejlesztése körül mily hatalmas actiót fejt ki, remélhetők, hogy úgy ez, mint a falusi tejszövetkezetek ügye általában néhány év alatt óriás arányokat fog ölteni, nem csekély hasznára úgy a kisbirtokos-osztálynak, mint magának a szarvasmarha-tenyésztésnek is.

A tej és a tejtermékek külkereskedelmi forgalmunkban is elég fontos szerepet játszanak, 1899-ben 23,145,300 liter tejet és tejfölt vittünk ki 3,008,889 korona értékben, egészen jelentéktelen behozattal mellett. Vajból is szép kivittünk van már jelenleg is, 1899-ben nem kevesebb, mint 16,681 métermáza friss és 3,112 métermáza olvasztott vajat vittünk ki, 3,169,390, illetőleg 466,800 korona értékben, míg a behozott friss és olvasztott vaj értéke együtt csak 259,800 koronát tett. Sajtból azonban sokkal nagyobb értéket hozunk be, mint a mit kiviszünk. Nem számítva a líptai túró, mely kizárólag jujtejből készül, közönséges sajtot 626,450 korona értékűt hozunk be, s csak 249,900 korona értékűt vittünk ki, finom sajtból behozatalunk értéke 2,050,200 koronára rügött, kivittünk ellenben csak 459,600 koronát tett. E számok is mutatják, hogy tejtermékeinknek még a belföldön is találhatnánk piacot, mert az előállított sajt távolról sem fedezi a belfogyasztást.

6. Vetőmagszükséglet.

Új mezőgazdasági statisztikáknak nem utolsó eredménye, hogy sikerült megállapítanunk a vetőmag mennyiségét. 1884-ben történt ugyan némi kísérlet a vetőmag mennyiségének kiszámítására, de ez a kísérlet csakis nagyon hozzávetőleges becslésen alapult és csupán a két fő kenyérfajtára, a búzára és a rozsrá szorított. Annál nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk a vetőmagszükségletéről nyert adatoknak, mert ezek nélkül sohasem számíthatjuk ki a kivétel után a belfogyasztásra fennmaradó gabonafeleslegünket. A vetőmag tulajdonképpen a gazdaság szempontjából évről-évre átmenő kiadás, s ha helyesen járunk el, az évi termésből a neki megfelelő mennyiséget szintén nem tekinthetjük egyébnek, mint átmeneti bevételnek, mert voltaképpen csakis a vetőmag levonása után fennmaradó termés áll a gazda rendelkezésére, akár hogy saját szükségletét fedezze belőle, akár hogy eladja. Sőt ha nem az egyes gazdaságokat, hanem az egész közgazdaságot tekintjük, a vetőmag épügy megtartja ezt az átfutó jellegét, mely körülménynek figyelmen kívül hagyása könnyen hibás következtetésekre vezethet. Különösen érezhető e hatás a rossz termésű években, minthogy a vetőmagszükséglet ilyenkor is ugyanannyi,

mint bőtermés mellett és így fogyasztásra és kivételre aránytalanul kevesebb marad a vetőmag levonása után.

Az átlagos vetőmagszükségletet a mezőgazdasági statisztikai összeírás a negyedik számú járási kérdőíven tudakolta; tudakolta pedig a legelső fontosabb terményről, megkülönböztetve a szórógéppel és kézzel való vetést a sorvetőgéppel való vetéstől. Ez adatok azonban a vetőmag összes mennyiségének kiszámításához még nem voltak elegendőek, tudniuk kell azt is, hogy a különböző termények vetésterületének hány százalékát vetik kézzel, illetve szórógéppel és hány százalékát sorvetőgéppel. Minthogy a mezőgazdasági statisztikai összeírás ezt nem kérdezte, utólag kellett beszerezni. A statisztikai hivatal részint a gazdasági tudósítókát kérték a gazdasági egyesületeket, részint a közgazdasági előadókat kérte fel az adatoknak közlésére.

Magától érteődik, hogy még az így járósonként gyűjtött adatok is csakis becslésnek tekinthetők, minthogy a tényleg elvetett mennyiséget megmérni, számbavenni lehetetlenség.

Hogy az összes területnek hány százalékát vetik sorvetőgéppel, azt a következő összeállítás tünneti fel országrészek szerint:

Országrészt	Az őszi	A tavaszi	A kétszeres	Az őszi	A tavaszi	Az őszi	A tavaszi	A zab	A szemes	A takarmány- tengeri	A köles	A tatárk.	A zabos büköny	A büköny
	búza	búza	búza	rozsa	árpa	árpa	árpa	árpa	árpa	árpa	árpa	árpa	árpa	árpa
Összes területből sorvetőgéppel vetnek százalékot														
I. Duna bal partja	54	41	14	52	28	36	53	31	54	62	48	1	40	42
II. Duna jobb partja	56	68	28	52	56	58	58	45	38	56	37	13	41	52
III. Duna Tisza köze	51	56	30	42	64	37	52	39	23	47	22	9	40	45
IV. Tisza jobb partja	37	29	29	30	18	26	31	12	21	30	8	—	14	17
V. Tisza bal partja	46	30	12	45	34	45	51	24	22	39	14	—	24	25
VI. Tisza-Maros szögje	39	52	15	46	13	47	50	33	17	38	28	6	31	45
VII. Erdély	21	15	5	19	3	6	26	13	24	8	16	4	12	8
Magyarország	45	24	16	44	24	44	50	29	24	49	30	9	35	35
Hórvát-Szlavonországok	16	1	13	5	1	9	3	12	8	—	—	—	—	10
Magyarbirodalom	43	22	15	41	19	29	48	27	22	48	14	5	35	29

Magyarország átlagát tekintve, az őszi búzát és rozsort, az őszi és tavaszi árpát és a takarmánytengerit vetik leginkább sorvetőgéppel. Az őszi búzából legnagyobb részt az ország nyugati felében: a Duna két partján és a Duna-Tisza köze vetnek sorvetőgéppel; jelentékeny az aránya a Tisza bal partján is, ellenben a Tisza-Maros szögében, e kiválólag búzatermő vidéken aránylag még mindig gyenge, leggyengébb Erdélyben, hol az őszi búzának alig vetik több mint ötödreszt sorvetőgéppel. A tavaszi búza és a kétszeres nem bír fontossággal, felesleges rájuk külön ki térniünk; az őszi rozsnak legnagyobb százalékát a Duna két partján vetik sorvetőgéppel, az őszi rozsvetésnek több mint felét. Elég kedvező az aránya a Tisza-Maros szögében, a Tisza bal partján és a Duna-Tisza köze is. A Tisza jobb partján már sokkal gyengébb, Erdélyben pedig egészen gyenge. Mellőzve a tavaszi rozsort és őszi árpát is, figyelemreméltó, hogy a tavaszi árpának még ott is jelentékeny részét vetik sorvetőgéppel, hol a búzának nagyobb részét szórva vetik. A Tisza-Maros szögében épen felét vetik a tavaszi árpának sorvetőgéppel, a Tisza bal partján pedig több mint felét. Fel-tűnő, hogy a Duna jobb partján, hol pedig a sorvetőgép használatá elgégé el van terjedve, a tavaszi árpának csak 42%-át vetik sorvetőgéppel, a zabot az ország minden részében túlnyomólag kézzel vagy szóravetőgéppel vetik; legkedvezőbb az aránya a Duna jobb partján, legrosszabb ellenben a Tisza jobb partján. A tengerinek a

vetése sorvetőgéppel épen abban az ország részben történik legnagyobb mértékben, hol a tengeri legkevésbé van elterjedve, t. i. a Duna bal partján. Kölesnél ritkán használják a sorvetőgépeket, még kevésbé a tatárkánál. A bükönyfeléi takarmány-növényeknél ismét jelentékenyebb mértékben, noha a vetési területnek túlnyomó részét itt is kézzel vagy szóravetőgéppel vetik.

Ha legfontosabb terményünket, a búzát tekintjük és vármegyék szerint nézzük a sorvetőgépek használatát, egyes vármegyékben — nemcsak városok, hanem vármegyéi törvényhatóságokban is — igen kedvező eredményeket látunk, így például Moson megyében az őszi búzának 87, Győr megyében 81, Pozsony megyében 76, Nyitraiban 72, Komáromban 69, Sopronban 67, Békésben 65, Szabolcsban 65, Fejériben 60%-át vetik sorvetőgéppel. Vannak azonban vármegyék rendkívül alacsony arányszámmal, így Turócban csak 2, Zólyomban 3, Máramarosban 2, Beszterce-Naszódban szintén 2, Udvarhely megyében 1%-át vetik sorvetőgéppel az őszi búzának, sőt adataink szerint Csík megyében sorvetőgépet nem is használnak.

Hórvát-Szlavonországokban a sorvetőgép használatá még Erdély-nél is kevésbé van elterjedve. A Dráván túl a búzát vetik leginkább sorvetőgéppel, de annak is csak 16%-át, a kétszeresnek 13, a zabnak 12%-át; a többi terménynek még sokkal kisebb részt, sőt a takarmánytengerit, a kölest és tatárkát egyáltalán nem is vetik sorvetőgéppel.

Folyó szám	Sorvetőgéppel vetett															
	Országgréz, törvényhatóság		őszi	tavaszi	őszi	tavaszi	két- szepter	őszi	tavaszi	zab	szemes tengeri	fakarmány- tengeri (csala- mádé)	köles	ta- tárka	bük- köny	zabos bük- köny takarmány- nak
	buza	rozsa					árpa									
	katasztrális hold															
I. Duna bal partja.																
1	Árva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bars »	19.015	502	5.432	148	59	4	18.359	4.474	2.126	900	29	—	—	1.990	1.056
3	Esztergom vm.	9.595	57	3.520	—	10	78	8.069	2.097	3.038	532	11	—	—	582	906
4	Hóat Selmec- és Belabánya t. h. v.	21.871	324	5.929	21	147	4	15.904	3.742	2.129	266	6	—	—	517	1.200
	együtt	21.871	324	5.929	21	147	4	15.904	3.742	2.129	266	6	—	—	517	1.200
5	Liptó vm.	41	19	837	15	185	—	2.585	2.164	—	—	—	—	—	113	26
6	Nógrád vm.	39.729	399	20.292	96	74	181	21.045	6.015	6.416	1.255	2	—	—	1.424	2.780
7	Nyitra	49.015	605	52.998	210	147	1.158	80.081	16.028	16.819	2.612	753	8	5.071	4.914	5.553
8	Poszony	56.078	233	40.513	672	782	1.028	75.299	11.094	22.718	4.856	2.888	4	—	3.473	8.353
9	Poszony t. h. v.	391	—	634	—	—	—	1.088	92	193	318	—	—	—	—	345
	együtt	56.409	233	41.147	672	782	1.028	76.388	11.096	22.911	5.174	2.895	4	—	3.473	8.998
10	Trencsén vm.	4.514	521	5.892	228	85	442	18.137	22.248	48	21	—	—	—	104	64
11	Turócz	35	—	468	6	—	—	5.682	79	—	—	—	—	—	14	—
	Zólyom	349	8	212	9	—	—	79	171	430	—	—	—	—	38	41
	Összesen	200.693	2.812	136.597	1.404	1.489	2.970	217.261	68.973	51.087	10.760	3.696	12	15.326	20.065	
II. Duna jobb partja.																
1	Baranya vm.	67.020	773	9.045	131	1.638	4.167	9.943	18.401	32.958	1.599	73	94	4.772	6.890	
	Pécs t. h. v.	316	6	42	—	—	—	73	45	13	408	6	—	—	2	4
	együtt	67.036	779	9.087	131	1.638	4.240	9.988	18.441	33.366	1.605	79	94	4.774	6.894	
2	Fejér vm.	69.976	194	15.250	30	98	218	24.782	19.740	17.931	7.099	385	6	1.774	7.520	
	Sz.-Fejérvár t. h. v.	324	—	141	—	—	—	904	50	477	9	—	—	—	—	
	együtt	70.300	194	15.391	30	98	218	24.782	19.790	18.408	7.078	385	6	1.764	7.530	
3	Győr vm.	29.136	543	18.199	61	—	114	14.639	6.071	11.471	2.421	1.128	—	1.191	3.233	
	Győr t. h. v.	973	—	498	—	—	—	558	28	296	39	—	—	—	204	
	együtt	30.109	543	18.697	61	—	114	15.188	6.099	11.737	2.460	1.128	—	1.191	3.439	
4	Komárom vm.	46.075	1.872	20.171	9	141	127	24.416	13.785	12.635	2.856	785	—	1.188	6.470	
	Komárom t. h. v.	419	—	194	—	—	—	116	—	157	—	—	—	—	—	
	együtt	46.494	1.872	20.375	9	141	127	24.532	13.785	12.798	2.859	785	—	1.188	6.470	
5	Moson vm.	34.889	280	17.477	—	543	242	30.115	4.706	8.977	3.178	919	5	1.012	1.889	
6	Somogy »	82.426	715	46.381	1.578	591	1.086	33.737	20.920	30.465	3.590	243	234	3.594	10.859	
7	Sopron	45.998	247	24.626	85	28	780	30.159	10.250	5.990	3.402	57	170	2.493	5.796	
	Sopron t. h. v.	876	—	920	—	—	—	1.084	1.016	6	2	—	—	—	164	
	együtt	46.574	247	26.446	85	28	780	31.243	11.266	5.996	3.414	57	170	2.493	5.960	
8	Tolna vm.	43.195	1.045	12.622	40	293	849	15.388	9.475	17.381	3.814	989	100	3.596	9.073	
9	Vas	74.298	407	53.129	428	97	1.211	21.372	18.180	11.351	2.927	242	190	3.076	4.576	
10	Veszprém vm.	33.509	118	25.708	112	70	1.835	19.270	9.747	8.780	3.511	165	—	3.103	5.091	
	Zala	28.625	71	24.257	258	17	191	10.745	4.518	12.423	560	189	48	1.800	1.078	
	Összesen	558.055	6.266	267.350	2.782	3.826	11.792	245.310	136.990	177.246	34.980	5.175	856	27.507	63.744	
III. Duna-Tisza köze.																
1	Bács-Bodrog vm.	178.417	268	3.477	53	1.413	5.918	5.500	53.470	56.459	1.636	84	28	1.530	3.556	
	Baja t. h. v.	1.199	—	1.000	—	—	90	39	90	40	84	43	—	40	149	
	Szabadka t. h. v.	18.799	14	3.650	—	—	756	5.051	13.875	6.029	—	—	—	3	90	
	Újvidék t. h. v.	4.370	338	—	—	24	168	275	840	4.344	—	—	—	—	—	
	Zombor t. h. v.	11.813	11	—	—	78	723	—	5.792	162	66	29	—	—	39	61
	együtt	214.589	631	5.527	53	2.515	7.595	20.916	74.443	67.694	1.786	263	28	1.613	3.847	
2	Csongrád vm.	48.269	366	16.945	255	839	1.481	11.877	6.640	9.808	2.408	263	—	1.168	2.054	
	Hódmező-Vásárhely t. h. v.	31.800	300	300	—	—	385	2.250	750	7.500	500	60	—	100	100	
	Szeged t. h. v.	497	14	503	—	4	60	210	67	3.304	63	16	—	36	46	
	együtt	80.566	680	17.448	255	843	1.936	14.337	7.457	19.618	2.971	339	—	1.302	2.800	
3	Heves vm.	67.408	243	12.073	11	824	121	18.200	6.682	12.802	1.545	75	—	2.566	5.240	
4	Jász-Nagykun-Szolnok vm.	108.275	3.231	10.336	—	1.490	1.819	34.027	11.307	25.418	4.444	394	—	3.745	4.481	
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vm.	111.093	621	116.599	352	1.595	1.936	61.949	27.596	55.424	6.142	564	—	2.067	8.134	
	Budapest fő- és szakváros	141	1	327	—	—	—	890	104	922	208	—	—	—	136	
	Kecskemét t. h. v.	1.092	—	3.117	—	15	—	1.725	547	—	42	—	—	20	84	
	együtt	112.996	622	119.989	352	1.610	1.936	64.564	28.247	55.916	6.392	564	29	2.987	8.384	
	Összesen	643.104	5.407	165.647	671	6.282	13.397	142.044	128.136	181.082	17.188	2.295	57	11.308	24.752	
IV. Tisza jobb partja.																
1	Abauj-Torna vm.	24.244	240	10.493	30	13	15	14.492	5.891	1.230	481	22	—	1.432	905	
	Kassa t. h. v.	496	10	265	—	—	—	465	61	1	7	—	—	4	4	
	együtt	24.650	250	10.698	30	13	15	14.957	5.959	1.240	488	22	—	1.436	909	
2	Bécs vm.	14.382	104	3.501	339	250	186	11.714	910	8.688	110	40	—	357	23	
3	Borsod »	35.257	271	8.216	19	1.143	140	13.617	2.660	3.100	580	38	1	773	871	
4	Gömör »	9.236	121	3.815	289	14	294	3.433	2.648	170	93	3	—	277	90	
5	Sáros »	1.210	192	1.988	127	—	75	2.838	2.413	4	20	—	—	155	108	
6	Szepes »	168	—	2.795	117	—	—	9.855	7.217	—	—	—	—	4	125	
7	Ung »	4.539	78	2.017	42	13	17	699	1.040	2.148	22	6	—	443	209	
8	Zemplén vm.	56.063	1.339	23.092	727	191	242	21.954	6.069	8.397	364	39	—	556	812	
	Összesen	145.495	2.349	56.122	1.690	1.624	939	68.227	80.963	23.667	1.641	137	5	4.122	2.817	

Sorvetőgéppel vetett

Földy. szám	Országrés, törvényhatóság	őszi	tavaszi	őszi	tavaszi	két-szeres	őszi	tavaszi	zab	szemes tengeri	takarmány tengeri (csalnamádé)	kőles	tatárka	büköny	zabos büköny takarmány-nak
		buza	rozsa	árpa											
		katasztrális hold													
V. Tisza bal partja.															
1	Békes vm.	129.256	1.258	4.036	—	252	2.838	36.738	10.900	47.917	2.670	530	—	2.155	3.488
2	Bihar N.-Várad t. h. v.	79.610	1.052	22.747	248	2.182	1.828	7.718	9.656	38.844	790	109	—	2.147	2.622
	együtt.	80.850	1.052	22.573	248	2.188	1.931	7.767	9.753	39.908	790	109	—	2.168	2.664
3	Hajdu vm. Debreczen t. h. v.	50.232	894	11.365	151	1.800	1.397	8.515	3.552	12.846	836	67	—	1.055	2.231
	együtt.	61.088	1.254	18.265	301	1.930	1.537	13.065	5.052	21.016	1.676	67	—	1.154	2.891
4	Máramaros vm.	—	48	147	—	—	1	88	878	492	—	—	—	—	—
5	Szabolcs »	57.380	432	62.037	1.206	150	1.065	10.245	2.985	30.886	2.917	213	—	3.430	3.244
6	Szatmár Sz.-Németi t. h. v.	43.729	1.103	18.775	80	793	1.520	6.275	6.789	14.187	128	32	—	1.943	378
	együtt.	44.202	1.167	15.798	80	818	1.324	3.760	6.790	14.397	129	33	—	1.944	378
7	Szilágy vm.	10.346	772	2.121	58	366	259	1.003	2.119	729	141	5	—	775	841
8	Ugocsa »	2.647	5	561	5	—	—	32	601	297	9	—	—	—	—
	Összesen . . .	885.197	5.940	125.848	1.898	5.688	9.156	71.698	47.728	154.942	8.832	957	—	11.626	13.507
VI. Tisza-Maros szöge.															
1	Arad vm. Arad t. h. v.	79.216	1.100	2.762	8	1.560	2.210	6.405	9.252	30.474	912	334	—	1.800	2.051
	együtt.	82.216	1.176	3.119	8	1.582	2.370	6.740	9.403	31.586	976	334	—	1.879	2.158
2	Csanád vm.	71.815	681	1.839	—	234	2.005	12.329	6.733	33.386	1.139	115	—	292	1.903
3	Krassó-Szőrény vm.	6.909	65	247	20	15	104	85	1.221	4.465	26	6	—	26	37
4	Temes vm. Temesvár t. h. v.	164.081	692	6.152	116	526	4.987	3.332	17.645	57.212	1.152	167	4	2.399	3.385
	együtt.	164.678	696	6.196	116	536	5.068	3.972	17.799	57.413	1.173	167	4	2.410	3.422
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v.	205.232	2.581	4.739	114	1.692	4.694	9.836	20.415	43.387	1.842	531	—	2.832	1.684
	együtt.	206.227	2.584	4.739	114	1.692	5.128	9.893	20.415	44.737	1.847	536	—	2.870	1.688
	Összesen . . .	531.842	5.202	16.151	258	4.049	14.572	83.019	55.568	171.587	5.161	1.158	4	7.477	9.188
VII. Erdély.															
1	Alsó-Fehér vm.	6.540	531	319	9	40	—	347	492	9.642	11	—	—	87	45
2	Beszterce-Naszód vm.	408	—	2.448	68	385	—	37	223	2.074	—	—	—	60	—
3	Brassó »	5.196	68	—	—	—	2	7.694	3.015	3.173	—	67	1	511	296
4	Csik »	—	—	1.707	—	7	—	—	223	1.070	13.624	22	14	—	77
6	Háromszék vm.	8.977	6	9.246	9	289	—	7.033	9.087	7.926	12	14	2	141	193
7	Hunyad »	29.566	14.392	5.932	62	44	15	916	9.119	49.332	4	—	—	2.275	967
8	Kis-Küküllő »	4.018	8	461	1	68	16	316	856	9.071	12	—	—	1.076	100
9	Kolozs »	3.410	1.570	1.063	—	26	38	797	532	751	—	—	—	79	—
	együtt.	3.476	1.570	1.122	—	26	38	1.129	641	891	7	—	—	73	2
10	Maros-Torda vm. Maros-Vásárhely t. h. v.	3.301	125	158	2	26	3	272	633	622	—	—	—	34	50
	együtt.	3.301	125	158	2	26	3	272	633	622	—	—	—	34	50
11	Nagy-Küküllő vm.	2.150	68	152	4	28	2	18	104	26.494	1	—	—	20	21
12	Szeben vm.	11.642	625	579	23	147	22	909	4.526	30.615	8	19	—	504	112
13	Szolnok-Doboka vm.	10.890	332	2.208	—	—	37	816	1.939	6.507	94	1	4	23	27
14	Torda-Aranyos »	8.601	1.744	1.648	124	49	—	1.300	898	14.513	38	—	—	1.648	—
15	Údvarhely »	255	1	89	—	41	—	13	177	—	—	—	—	—	—
	Összesen . . .	94.679	19.470	26.069	304	1.150	125	20.981	32.840	174.484	209	115	7	3.911	1.902
Magyarország 2.559.005 47.446 703.814 8.957 23.708 52.963 828.490 501.165 937.125 78.221 13.493 941 81.272 135.915															
Horvát-Szlavonországok.															
1	Belovár-Kőrös vm.	994	—	766	—	—	—	332	—	477	3.158	—	—	169	—
2	Lika-Krbava »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Modrus-Fiume »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Pozsega »	6.230	71	569	—	134	307	20	1.024	4.569	—	3	1	324	—
5	Szerém »	30.433	4	497	1	9.345	3.521	755	9.089	16.105	—	117	1	3.759	—
	Zimony t. h. v.	2.245	—	5	—	374	290	—	522	—	—	—	—	—	—
	együtt.	32.678	4	502	1	9.719	3.611	755	9.591	16.105	—	117	1	3.579	—
6	Varasd vm. Varasd t. h. v.	546	—	1.005	80	—	—	189	119	453	7.983	—	3	129	—
	együtt.	546	—	1.005	80	—	—	189	119	453	7.983	—	3	129	—
7	Vardőze vm. Eszék t. h. v.	28.463	29	4.156	—	2.129	2.058	126	8.077	13.228	—	17	16	2.312	—
	együtt.	1.133	—	61	—	11	343	—	507	420	—	—	—	118	—
	együtt.	29.596	29	4.217	—	2.140	2.401	136	8.584	13.648	—	17	16	2.430	—
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v.	1.730	50	421	1	4	684	274	1.232	3.597	—	56	6	45	—
	együtt.	1.730	50	421	1	4	684	274	1.262	3.597	—	56	6	45	—
	Összesen . . .	71.774	154	7.480	82	11.997	7.724	1.294	21.391	49.090	—	193	27	6.672	—
Magyarbirodalom 2.630.779 47.600 801.294 9.089 35.705 60.687 829.784 522.556 986.185 78.221 13.686 968 87.944 135.915															

Nem érdektelen a sorvetőgéppel bevett terület összehasonlításunk a sorvetőgépek számával, mely a gazdaságok statisztikáját tartalmazó kötetben közöltett. De természetesen külön kell vennünk az őszi és tavaszi vetések területét, mert csak így külön a két vetési időszakra vonatkoztatva illethetjük meg helyesen a vetőgépek végzett munkáját. A magyar anyaországban a sorvetőgéppel vetett őszi vetések összes területe 3,430,490, a tavasziké pedig 2,633,125 hold volt, minthogy pedig a gazdaságok valamennyi kategóriájában talált vetőgépek összes száma 38,035-öt tesz, az őszi vetésből átlagosan 90, a tavaszikából pedig 69 katasztrális hold esik egy sorvetőgépre. Nem szabad azonban felednünk, hogy a vetőgépek száma az 1895. évre, a terület pedig az 1899/1900. évre vonatkozik s ez idő alatt, a mint már egy korábbi fejezetben kiemeltük, a bevett terület több százézer holdal növekedett; az sem szenved kétséget, hogy azóta a sorvetőgépek elterjedése is öröndetesen haladt, úgy hogy számításunkban tulajdonképpen a ténylegesnél kisebb számmal az akkorinál nagyobb számot osztunk s így az eredménynek is nagyobbknak kell lenni a valóságnál; pedig azt nem is említtük, hogy a gazdaságok vetőgépeinek számában nincsenek befoglalva a gazdaságok nem bíró vállalkozók által tartott, a szövetkezetek birtokában levő és

közösen használt sorvetőgépek. Úgy, hogy ha minden körülményt figyelembe veszünk, valószínűleg jóval alacsonyabb átlagszámot kell elfogadnunk, mint az iménti s így hisszük, hogy egy sorvetőgépre átlagosan 70—80 hold őszi s 50—60 hold tavaszi vetésnél több esnék. Igaz, hogy nagyobb birtokokban sokkal több, de kisbirtokokban, melyek jelenleg már szintén széltéren használják sorvetőgépeket, sokkal kevesebb.

Hórvát-Szalvonyországban a sorvetőgéppel vetett őszi vetések területe 98.975, a tavasziké 78.873 hold volt; minthogy pedig a sorvetőgépek száma ott 1263-at tett, az őszi vetésből átlagosan egy sorvetőgépre 78, a tavasziból 62 hold esett.

A buza az, mely hazánkban a vetések sorában legnagyobb területet foglal el; sorvetőgéppel is buzát vetnek legtöbbit, csak-hogy a többi terményekhez képest még aránytalanul többet. Az egész Magyarbirodalomban 2,630,779 hold buzát vetettek sorvetőgéppel, annyira nem közéleti ezt meg egyetlen más termény sem, hogy tengerit már csak 986,185, tavaszi árpat 829,784, őszi rozsozt 801,294, szakt 522,556 holdat.

Ismerterve a szörva- és sorvetőgéppel vetett területek nagyságát, a holdankénti átlagos vetőmag-szükségletet országrendszerként a következő kimutatáson tüntetjük fel:

Országgréz	Kéznel vagy szórógéppel vetve										Sorvetőgéppel vetve																		
	őszi		tavaszi		őszi		tavaszi		őszi		tavaszi		őszi		tavaszi		őszi		tavaszi										
	buzából	rozsból	kétszemesből	árpa-ból	zabból	tengeriből	kölesből	talarmány	zabos bakkonyból	buksányból	buzából	rozsból	kétszemesből	árpa-ból	zabból	tengeriből	kölesből	talarmány	zabos bakkonyból	buksányból									
vetőmag-szükséglet katasztrális holdanként literekben																													
I. Duna bal partja	146	154	147	157	138	103	100	220	22	174	29	80	170	115	I. Duna bal partja	112	116	115	110	120	122	130	144	27	145	21	75	135	88
II. Duna jobb partja	102	156	147	143	147	144	100	180	10	183	30	77	192	101	II. Duna jobb partja	127	126	116	118	120	118	129	145	22	151	21	50	163	92
III. Tisza-Tisza köze	131	129	126	125	130	143	136	107	16	194	26	88	108	115	III. Tisza-Tisza köze	102	106	99	109	106	108	116	132	18	158	18	63	145	95
IV. Tisza jobb partja	147	147	156	146	153	200	172	27	217	20	80	178	117	IV. Tisza jobb partja	110	114	115	108	110	136	133	183	22	149	18	63	143	102	
V. Tisza bal partja	132	125	130	116	132	124	120	172	23	168	17	89	157	107	V. Tisza bal partja	101	100	94	89	105	104	123	15	134	15	—	128	87	
VI. Tisza-Maros szöge	127	128	130	120	124	123	127	100	23	181	28	46	165	122	VI. Tisza-Maros szöge	104	105	98	95	100	106	110	127	16	168	24	25	135	92
VII. Erdély	154	132	158	140	147	140	154	109	29	151	32	82	150	103	VII. Erdély	117	111	109	109	113	105	111	130	19	116	21	89	119	89
Magyarország	138	133	141	139	135	139	159	185	27	283	26	80	174	110	Magyarország	110	110	108	109	111	123	139	151	20	60	149	88		
Hórvát-Szalvonyországok	138	116	133	125	146	135	154	167	25	121	41	88	—	115	Hórvát-Szalvonyországok	107	98	101	93	112	113	126	18	—	23	78	—	86	
Magyarbirodalom	138	131	140	136	139	137	155	185	27	281	65	82	174	111	Magyarbirodalom	110	111	108	108	111	123	139	151	20	60	149	88		

E kis tábla szembeosztókn mutatja, mily nagy megtakarítás lehet elérni a sorvetőgépekkel. A felsoroltak közül nincs egyetlen termény, melynél többé-kevésbé nem volna kevesebb a sorvetőgéppel való szükséglet, mint a kézzel vagy szörvaetőgéppel való vetésnél, a búzánál katasztrális holdanként 27 liter a különbség, de Erdélyben felszökik 37 literre, az őszi rozsnál már 32 liter különbséget látunk a sorvetőgéppel való vetés javára, az őszi árpnál 28, a tavaszinál 32 liter különbséget, a zabnál pedig éppen 48 literre rug a sorvetőgéppel való megtakarítás. Hogy ezek a számok mit jelentenek, még jobban meg tudjuk, ha a vetési területek hasonlítjuk össze. A magyar anyaországban csak az őszi búzánál több, mint másfél millió hektoliterre rug a különbség, a mi a sorvetés és szörvaetés között mutatkozik. Tényleg azonban nem így nagy a megtakarítás, mert a mint említtük, az őszi búzának az

egész ország átlagában csak 45¹/₁₀-át vetik sorvetőgéppel, a tényleges megtakarítás is azonban az őszi búzánál körülbelül 600,000 hektoliterre rug, a mi már magában eléggé tanusodik a sorvetőgépek alkalmazásának közgazdasági fontosságáról. Pedig nemcsak a búzánál, hanem a rozsnál, az árpnál, a zabnál is nagyon jelentékeny ez a megtakarítás.

A közölt adatok alapján sikertől kiszámítunk az összes vetőmag-szükségletet is. A kiszámítás alapjául azonban nem az 1895-ik évi összeírás alkalmával konstátált területet fogadtuk el, hanem az 1900. nyarán végrehajtott felvétel eredményét, mely a bevett területet a jelenlegi állapot szerint tünteti fel s számba vette mindazokat az eltolódásokat, melyek a lefolyt öt év alatt felmerültek. Az összes vetőmag-szükségletet a kimutatott tényekről a következő kis táblázat tünteti fel:

Országgréz	Őszi		Tavaszi		Kétszemesből	Őszi		Tavaszi		Zabból	Szemes	Talarmány	Tengeriből	Kölesből	Tutafából	Zabos bakkonyból	Buksányból
	buzából	rozsból	őszi	tavaszi		őszi	tavaszi										
	összes vetőmag-szükséglet hektoliterben																
I. Duna bal partja	480,962	9,574	341,163	7,396	14,685	12,306	671,393	43,389	24,996	26,949	1,939	696	67,003	38,125			
II. Duna jobb partja	1,342,053	12,567	675,786	6,233	17,440	26,076	599,292	494,658	95,984	103,325	1,815	6,041	284,747	48,739			
III. Duna-Tisza köze	1,403,221	11,234	451,545	1,212	25,988	46,512	339,045	502,140	139,934	65,467	2,482	548	98,117	20,745			
IV. Tisza jobb partja	838,147	11,659	371,379	3,080	7,936	6,740	395,200	587,204	39,090	9,293	493	829	39,870	23,117			
V. Tisza bal partja	985,483	23,045	308,870	5,957	68,804	23,432	156,435	322,286	14,015	32,925	1,097	1,265	85,686	48,203			
VI. Tisza-Maros szöge	1,618,319	11,736	38,568	2,368	33,720	35,874	79,292	247,102	216,576	24,623	1,134	32	45,604	18,185			
VII. Erdély	661,360	170,511	207,170	13,527	33,588	3,823	115,521	423,387	174,228	4,424	217	137	34,080	32,007			
Magyarország	7,117,375	249,816	2,294,861	49,863	202,221	153,763	2,327,078	3,010,362	819,299	266,506	11,174	8,542	650,325	240,321			
Hórvát-Szalvonyországok	603,957	20,896	180,852	11,519	134,965	119,322	60,994	291,146	155,625	3,420	21,430	6,897	—	71,939			
Magyarbirodalom	7,721,332	270,712	2,474,913	61,382	337,186	273,085	2,388,072	3,301,508	824,598	287,936	13,594	10,539	711,920	312,260			

Szinte meglepő, hogy évi termésünkbl mely roppant mennyiséget kell vetőmag felhasználnunk, a mi természetesen a kezelési költségek terhére megy. Különbösen búzából vetünk el roppant nagy mennyiséget, de nagy a zabból, árpából és rozsbl elvetett mennyiség is.

Az évenként vetőmagul felhasznált gabona pénzértékben is óriási összeget képvisel. Búzázt évenként legalább hat millió métermázsát vetünk el, az 1897. év őszen az akkori magos árak szerint ez nem kevesebb, mint 134 millió koronát tett,

de még a búza alacsonyabb ára mellett is megúti a 90 millió koronát.

A felhasznált vetőmag mennyiségének az egyes gazdaságok, sőt egész községünk szempontjából való fontosságát a természettel való összehasonlítás tünteti fel, a maga izi jelentősége szerint; emelöfgye czélszerűnek látszott párhuzamba állítanunk, főleg azokra a terményekre nézve, a melyeknél a vetőmagszükséglet jelentékeny, a vetőmag-szükséglet az utolsó év legjobb és legrosszabb évének termésével :

Table with columns for crop types (Őszi buza, Tavasz buza, Őszi rozs, Tavasz rozs) and regions (Duna bal partja, Duna jobb partja, etc.), showing yield data for various years and categories. The table is split into two main sections for different years and categories.

A különböző terményekre nézve más-más év volt a legjobb, a legrosszabb azonban valamennyinél az 1897. év, mely tudvalegely olj mostoha év volt, hogy évtizedek óta csak az 1870. év volt hozzá hasonló.

A vetőmag levonása tetemesen megapaszítja az évi termést. Ez különösen rossz termésű évben érinti nagyon érzékenyen a gazdákat. 1897-ben vetőmagon kívül országos átlagban öt hektolitert sem adott egy katasztrális hold buzavetés. A Tisza-Maros szögén alig négyet, Erdélyben pedig még négyet sem. Vannak országrészek, hol a katasztrális holdaként nyert buzamennyiség, levonva a vetőmagot, még a jötermésű 1895-ik évben is elég alacsony, ilyen a Felvidék és Erdély. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az 1895-ik év, bár az egész országra nézve egyike volt a legkiválóbb buzavető éveknek, mindazáltal nem következik belőle, hogy valamennyi országészénél ez volt a legkedvezőbb; oly esztendő, mely bármely terményre minden országészben a legkedvezőbb volna, nem igen fordul elő. A másik fontos gabonamennyét, az őszi rozst tekintve, a rossz termésű 1897-ik évben sem sülyedt le oly mélyre a holdakénti átlag, mint a búzánál, a legjobb termésű évben pedig, a mely itt már nem az 1895-ik, hanem

az 1896-ik év volt, az országos átlag meghaladja a búzáét, sőt a legtöbb országész átlaga is felmúlja azt. Tavasz rozs, kétszeres, őszi árpa nem birnak fontossággal, a tavasz árpalán az egyes országrészek között igen nagy ingadozást látunk, az 1897-iki rossz termésű évben míg katasztrális holdaként az ártapermésből a vetőmag levonása után a Tisza jobb partján csak 4-5 hektoliter maradt fenn, addig a Duna jobb partján 9-9, tehát csaknem tíz egész hektoliter. A minimumot a jötermésű 1899-ik évben is a Tisza jobb partja mutatja, a maximumot pedig a Duna bal partja; szinte meglepő azonban, hogy ez évben az egyes országrészek mily csekély eltérést mutatnak, a Tisza jobb partját kivéve, valamennyi országészben meghaladta az átlag a 10 hektolitert, de egyikben sem érte el a 11-et. A másik fontos tavasz terménynél, a zabnál is, a Tisza jobb partján maradt legkisebb mennyiség a vetőmag levonása után, úgy a kiváló termésű 1899-ik, mint a gyenge termésű 1897-ik évben. A maximumot a Duna-Tisza köze mutatja, de csak 1890-ben, 1897-ben mint az árpánál, a zabnál is a Duna bal partja áll legelő, mely országésznek még ebben a kedvezőtlen évben is kifogástalan zabtermése volt.

7. Grafikai mellékletek.

A nagy mezőgazdasági statisztikának jelen befejező kötetében a főbb eredményeket a statisztikai feltüntetésnek egy igen becses eszközével, grafikai ábrázolással is bemutatni kívánjuk. Nem terjeszkehdünk ki természetesen valamennyi érdekesebb adatra, mert az a grafikai mellékletek számát rendkívül magasra emelte volna, de a szövevényesebb kombinációknak ábrázolásába sem bocsátkozhatunk, mert nem akartuk szem elől téveszteni a grafikai módszereknek azt a szem elől nem téveszthető legfőbb kellékét, hogy az ábrázolás egyszerű, természetes, világos legyen, úgy, hogy a szemlélő lehetőleg pár szempillantással meglássa azt, a mit a grafikon kifejezni akar, és a legjellemzőbb vonások első tekintetre kidomborodjanak.

Nem kevesebb, mint 17 grafikon egészíti ki ezt a kötetet. A grafikonok címe és a hozzájuk csatolt szín és jelmagyarázat már eléggé tájékoztatja a figyelmes szemlélőt, szükségesnek látjuk azonban röviden összefoglalva megjelölni az egyes grafikonoknak úgy tartalmát, mint ábrázolási módját.

Az első grafikon »A gazdaságok területének megoszlása nagyságuk és jellegük szerint« (I. tábla) törvényhatóságok szerint mutatja, hogy a gazdaságokhoz tartozó földterület miként oszlik meg a törpe, a kis, a közép és a nagy gazdaságok között és hány százaléka van házi kezelésben, haszonélvezetben, haszonbérben és vegyes kezelésben. Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy a terület, a melyet a grafikon ábrázol, a szorosabb értelemben vett mezőgazdasági üzemek területe, így tehát nem szerepelnek itt a tisztán erdőbirtokok, a közlegelők s más oly területek, melyek tulajdonképpen mezői gazdaságoktól nem képeznek. A városi törvényhatóságok gazdaságainak területét összefoglaltuk azon vármegyei törvényhatóság gazdaságainak területével, melyhez az illető városok földrajzilag tartoznak. A félkörök sugarainak nagysága, a térképen látható skála szerint, a terület nagyságát mutatja katasztrális holdakban kifejezve. Az ábra két részből áll, a felső és az alsó félkörből. A felső félkör a területnek a gazdaságok nagyságkategóriái szerint az alsó félkör a gazdaságok jellege szerint való megoszlását mutatja. Csak egy futó tekintetét vetnünk a grafikai térképre, azonnal szembetűnik, hogy Somogy, Fehér, Várceze, Zemplén s Bihar vármegyékben a gazdaságok területének mily túlnyomó részét teszik a nagy gazdaságok, hová statisztikánk az 1000 holdon felüli gazdaságokat számítja. Szembetűnik az is, hogy viszont némely vármegyében a nagy gazdaságok térfoglalása egészen háttérbe szorult, így, hogy csak néhány megyét idézzünk, Beszterce-Naszód, Szeged és Brassó megyében. De itt ismét hangsúlyoznunk kell, hogy ábrázolásunk csupán csak a mezőgazdasági üzemek területére szorítkozik, ha az erdő- és legelőbirtokok is tekintetbe vettük volna, a nagy gazdaságok térfoglalása számos oly megyében is erős lenne, hol most jóformán a minimumot mutatják. Ez az eset forog fenn az épen most idézett három vármegyénél, hol a községi erdők igen nagy részét teszik az összes területnek, de mint nem mezői gazdaságok alkatrészei itt figyelmen kívül hagyattak.

E térképről az is világosan leolvasható, hogy a középgazdaságok a gazdaságok területének általában csak nagyon kis részét

foglalják el. Még leginkább Borsód, Hajdu, Pest, Szabolcs és Csanád stb. vármegyékben tekintélyesebb a középbirtok helyzete, de vannak viszont vármegyék, hol a középbirtok szerepe egészen háttérbe szorult. Ilyenek általában a horvát-szlavon megyék, ilyen hazánk keleti és délkeleti részének számos megyéje, de elsősorban az ország csaknem minden részében találunk vármegyéket, hol a középbirtok egészen jelentéktelen, így például Esztergom, Sopron, Tolna, Baranya, Árva stb. megyékben.

A kisbirtoknak legnagyobb szerepét hazánk déli részén és a horvát-szlavon vármegyékben látjuk; a törpebirtok nagyobb tért ritkán foglal el; Szeged, Krassó-Szörény, Zala, Zágráb, Varasd, Líka-Krbava vármegyék tűnnek fel első tekintetre, mint olyanok, melyekben a törpegazdaságok is számottevőleg részesülnek a gazdaságok összes területéből. Azonban nemcsak így hozzávetőleg olvashatjuk le az ábrák jelentését; a mellékelt skála szerint pontos százalékból is lemérhető a gazdaságok mind a négy kategóriájának százalékos arányát.

A mi a szint illeti, a gazdaságok nagyságkategóriái barna színnel ábrázolva, a legvilágosabb árnyalat a törpegazdaságokat jelzi, a kis gazdaságok körselelete már sötétebb árnyalatban van tartva, még sötétebb a középgazdaságoké, míg a nagy gazdaságok már csaknem feketebe menő barna színnel ábrázoltak.

Az alsó félkör, a mint említettük, a gazdaságok jelleg szerinti megoszlását mutatja, a világos sárga színből meggyűnt itt át a veres színhez. A világos sárga a házilag kezelt tulajdon, a sötétebb sárga a házilag kezelt haszonélvezeti, a narancssárga a haszonbér, a vörös pedig a vegyes jellegű gazdaságok térfoglalását tünteti fel.

Ábránknak ez a része világosan feltünteti a kezelési mód tekintetében a gazdaságok legfőbb jellemvonását. Látjuk a házi kezelésben tartott tulajdon gazdaságok erős túlnyomóságát az ország minden részében, de viszont azt is látjuk, hogy néhol a haszonbér kezelés is tetemes tért foglal el, de még erősebb a vegyes kezelés, midőn ugyanabban a gazdaságban kétféle jellegű birtok egyesül, főképp a tulajdon és a haszonbér. A gazdaságoknak ez a csoportja bír legkevésbé határozott jelleggel, mert nagyon különféle alakulatok fordulhatnak elő, lehet, hogy egy birtokos nagyobb területű tulajdonbirtokához csak egy kis területet bérel, de az is lehet, hogy egy nagybirtolónak csak egészen kis saját birtoka van, úgy, hogy a gazdaságok ezen csoportjához tartozó gazdaságok néha csaknem a tulajdon, néha csaknem a tiszta haszonbér gazdaság jellegét viselik. Előfordul azonban az az eset is, midőn az egyik fajta birtok nincs túlsúlyban, hanem e kettő meglehetősen egyensúlyban áll egymással. A két végtel között az árnyalatoknak egész nagy sora fekszik.

A korlátozott forgalmú birtokokról két térkép készült az egyik (II. tábla), a nagyobb a korlátozott forgalmú birtokok területének jelleg szerint való megoszlását mutatja. Vármegyénként téglányok tüntetik fel az ott talált korlátozott forgalmú birtokok összes területét oly módon, hogy a térképen egy négyzetmilliméter megfelel a valóságban 500 katasztrális hold területnek.

Érdekesebb lett volna a községenkénti ábrázolás, oly módon, hogy minden egyes község határán belül külön-külön színezettek volna a korlátolt forgalmú birtokokhoz tartozó területek. Így módszer szerint tényleg készült egy nagy térkép, így kis arányú térképen azonban lehetetlenség lett volna az e fajta ábrázolás, mert a kisebb területek egészen elenyésztek volna.

A korlátolt forgalmú birtokok valamennyi kategóriáját sem tüntethetjük fel e kis térképen, nagyobb csoportokat kellett alakítani. Megkülönböztetjük a kincstári, a községi és törvényhatósági, a közbirtokossági, a hitbizományi, az egyházi és egyéb korlátolt forgalmú birtokokat. Valamennyi kategórián belül különbséget teszünk a házi kezelés és a haszonbéres kezelés között, az utóbbit a téglányoknak sraffirozott része mutatja. A térképről tehát leolvasható, hogy minden egyes vármegyében mekkora a korlátolt forgalmú birtok területe, de az is leolvasható, hogy e területek mennyi esik a korlátolt forgalmú birtokok főbb nemire, végül, hogy mennyi van házi kezelésben és mennyi haszonbéresben.

A kisebb térkép (III. tábla), mely a következő címet viseli: »*Korlátolt forgalmú birtokok területe, összehasonlítva az összes területtel*«, az összes terület százelekében mutatja vármegyénként a korlátolt forgalmú birtokok területeit. A világosabb színnyalatú azokat a megyéket mutatja, hol kevés a korlátolt forgalmú birtok és fokozatosan sötétebb árnyalattal jelölve azokat a vármegyéket, hol a korlátolt forgalmú birtok az összes területnek nagyobb százaléka foglalja el. Itt azonban ismét hangsúlyozni kívánjuk, a mit már a mű bevezetésében is kiemeltünk, hogy a korlátolt forgalmú birtokok túlnyomó része erdő, legelő és nem termő terület és így gazdaságilag hátrányos hatásokkal távolról sem lehet oly mértékben érezni, a milyen mértékben egyik és másik vármegyében az összes területen tért foglalnak.

A területnek művelési ágak szerinti való megoszlása is igen fontos, czélszerűnek látszott tehát grafikai ábrázolásban ezt is feltüntetni. A képek túlságos bonyolultságát kerülendő, a művelési ágak arányát egy képen nem lehetett feltüntetnünk, hanem az egyes művelési ágakról külön-külön térképet kellett készítenünk. Ábrázolásunk azonban nem kerül ki mind a két művelési ágra, csak a négy legfontosabbat ragadtuk ki: a *szántóföldet, rétet, legelőt és erdőt*. Mind a négy táblázaton az ábrázolás egyenlő módon történik, t. i. feltüntetjük az illető művelési ágat az összes terület százelekében. Megjegyezzük, hogy itt már nem a szorosabb értelemben vett mezői gazdasághoz tartozó terület vettük alapul, hanem a kizárólag erdő- és legelőbirtokokat is befigyeltük, mert csakis így nyújthatunk hű képet az egyes művelési ágak területeiről.

Mind a négy térképről színnyalatokkal mutatjuk be a különböző vármegyékben az egyes művelési ágaknak kisebb vagy nagyobb arányát, oly módon, hogy a világos színnyalatból fokozatosan a sötétebb megyéknél át a sötétebb, a mint az illető művelési ág az összes területnek nagyobb százaléka teszi. Csak annyiban kell külön szólnunk az egyes térképekről, mert a különböző művelési ágaknál más-más skálafokot kellett alkalmazni, hogy a jellegzetes különbségeket kidomborítsuk.

A *szántóföld arányasámai* ábrázoló grafikonon (IV. tábla) hét skálafokot alkalmaztunk, a legvilágosabb tónus azokat a vármegyéket mutatja, hol a szántóföld az összes területnek 20%-át sem teszi, a valamivel sötétebb, a hol már 20–30%-ot, a még sötétebb, a hol 30–40%-ot, így haladunk a legsötétebb skálafokig, mely azon vármegyéket mutatja, hol a szántóföld arányasága a 70%-ot is meghaladja. Egy tekintet a térképre s azonnal látjuk, hogy a szántóföld főleg a nagy alföldi bir túlnyomósággal a többi művelési ágak felett.

Nem ghatjuk azonban megemlíteni nélkül, hogy ez az ábrázolási mód, hol a vármegyéket vesszük területegységnek, nem tünteti fel pontosan az átmeneti különbségeket, mert ugyanannak a vármegyének területén belül az átlagban elmosódnak az ellentétek. Különösen azokban a vármegyékben látjuk ezt, a melyek egészen ellentétes talajviszonyokkal bíró részekből állanak, így például Bihar és Arad vármegyéknek, vagy akár Zemplén megyének is egy része, az alföldi része a valóságban hasonló viszonyokat

mutat, mint a szomszédos alföldi megyék, a szántóföldnek nagy arányát a hegyvidéki szántólla je, hol az erők túlnyomósága szorítja hátrébe a szántóföldet.

A *rétet* ábrázoló térképen (V. tábla) már sokkal kisebb arány-számokat kellett a különböző skálafokoknál alkalmaznunk, minthogy a rét kisebb részét foglalja el a területnek, mint a szántóföld. Itt a legalacsonyabb skálafokot, melyet a legvilágosabb tónus tüntet fel, azokat a vármegyéket mutatják, hol a réttelület 3%-át sem teszi az összes területnek, a legsötétebb skálafokot pedig, hol a réttelület a 21%-ot is meghaladja, ez utóbbihoz azonban hazánkban csak egyetlen vármegyét tartozik: Csik vármegyét.

A *legelőt* feltüntető grafikai térképről (VI. tábla) valamivel magasabb perszámok kezdik és végzik a szín-skálát, minthogy a legelő általában valamivel nagyobb részét teszi a területeknek, mint a rét. Itt a 6%-nál kisebb arányszámot mutató megyéket foglaltuk a legalacsonyabb skálafok alá, legmagasabbba ellenben a 26%-ot is meghaladó megyéket; két új vármegyénk van: Hajdú vármegyéje és Lika-Krbaav.

A szántóföld után az *erdő* (VII. tábla) szerepel legnagyobb arány-számmal az összes művelési ágak között, de a legnagyobb ellentétet is itt mutatkoznak, úgy hogy itt már a skálafok igen nagy útrákokat kénytelen tenni. Vannak vármegyéink, hol az erdő az összes területnek 20%-át sem teszi, de viszont vannak oly megyéink is és pedig nagy számmal, hol a területnek több, mint felét foglalják el. E két végtel között helyezkednek el a többi árnyalatok és ép ezek az ellentétek teszik az erdőről készült grafikai térképet rendkívül élénknek, plasztikussá.

Mezőgazdasági statisztikáinknak nagyon érdekes adatai az *évi termés eredményét* feltüntető adatok, melyeknél főleg két mozgatót kell megkülönböztetnünk: a bevetett területet és az agórt a termést; a bevetett terület bizonyos állandósággal bír, noha a gazdasági viszonyok alakulata elfordásokat idézhet elő a különböző termények területében, egyes terményeket felkarolnak gazdáink, másokat megszorítanak, de ez a változás aránylag mindig csak kisebb terjedelmű és teljesen meg nem változtatja a különböző termények bevetett területét. A termés ellenben nagy mértékben függ az időjárás szeszélyétől, évről-évre kisebb-nagyobb ingadozásokat látunk ugyanannál a terménynél is.

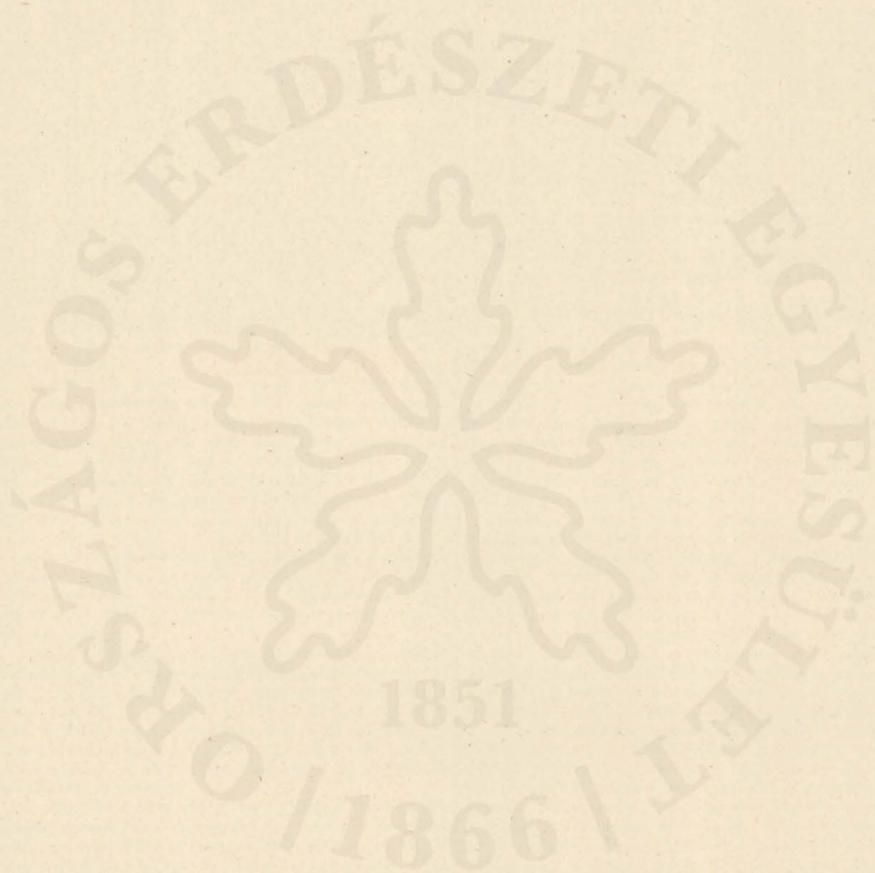
Grafikai táblázataink közül öt táblázaton szenteltünk a főbb mezőgazdasági terményeknél bevetett területnek és a holdankénti átlagtermésnek feltüntetésére, bemutatjuk a *buzát* (VIII. tábla), *rozst* (IX. tábla), *árpat* (X. tábla), *szab* (XI. tábla) és *lengert* (XII. tábla) vetési területét és átlagos termését mind az öt mezőgazdasági terményt külön-külön táblázaton.

A mi az ábrázolás módszerét illeti, mind az öt táblázaton ugyanaz. A zöldszínű körök az illető terményvel bevetett terület absolut nagyságát mutatják vármegyék szerint, oly módon, hogy a térképen egy négyszemmilliméternek a valóságban 275 hektár terület felel meg. Az egyes körök felett járható legyezőalakú körseleket a hektárankénti átlagtermést mutatják az utóbbi tíz év alatt 1890-től 1890-ig, évről-évre. E körseleket alatt egy vízszintes skála fut, melynek beosztása tünteti fel, hogy az egyes éveken egy hektáron hány métermáza termett az illető terményből. E grafikai táblázatok tehát első sorban is kimutatják, hogy az országnak mely részében mily nagy területek vannak bevetve az illető terményvel, másodsor azt is mutatják, hogy az utóbbi tíz év mindegyikében az illető termény hány métermáza termést adott hektáranként. Látnuk tehát úgy az évek különfélesége szerinti ingadozást, mint a terméseknek az egyes vármegyék szerinti különféleségét. A mi az átlagtermést illeti, rendkívül változatos kép tárul elénk, láthatjuk, hogy termésként mennyire alá van vetve az időjárás szeszélyének s hogy az időjárás kedvezőbb vagy kedvezőtlen volta mily roppant eltéréseket okoz az átlagtermésekben. De látjuk azt a különbséget is, mely vármegyék szerint fenforog és a mely nem tisztán az időjárás különféleségének és nem tisztán a termőföld minőségének vezethető vissza, hanem részben a gazdasági kulturának nagyobb vagy kisebb fejlettségét is mutatja. Így látjuk, hogy csak egy példát idézzünk, hogy Sopron vármegyében általában mennyire állandóbbak és nagyobbak a termések, mint az ország legtöbb vármegyéjében.

A házi állatok arányát a termőterülethez négy külön térképen mutatjuk be, egyen a szarvasmarhák, egyen a lovak, egyen a sertések és egyen a juhok arányát. A termőterület megállapítása akként történt, hogy az összes területből a földadó alá nem eső terület levonott. Mind a négy térképen nyolcz skálafokot alkalmaztunk, a legvilágosabb árnyalat azokat a vármegyéket mutatja, hol az illető állatnemből legkevesebb darab esik 1000 katasztralis hold területre, és fokozatosan a sötétebb árnyalatok azokat a vármegyéket mutatják, hol az illető állatnemek arányszáma magasabb.

Élesen kidomborodó különbség tűnik fel első tekintetre e térképeken, látjuk, hogy legtöbb szarvasmarha (XIII. tábla) hazánk nyugati részében van, de hazánk északi és keleti részének is vannak egyes vármegyéi nagyobb szarvasmarha-állományival. A lóállomány (XIV. tábla) legnagyobb az Alföldön, különösen hazánk déli részében egy összefüggő területen: Békés, Csongrád, Csanád, Temes, Torontál, Bács és Szerém megyékben, de a Duna jobb partján is általában nagyobb a lovak arányszáma, míg északon s keleten igen gyenge, alig néhány vármegye képez kivételt. A sertések (XV. tábla) arányszáma a Tiszán túl és a Duna jobb partján legerősebb, a felvidék és Erdély túlnyomó része itt is a leggyengébb arányszámot mutatja. A juhtartás (XVI. tábla) nem mutat ennyire szabályos képet, oly vármegyéket, hol a juhok száma igazán nagy, már csak néhányat látunk. Szigetenként azonban fordulnak elő tekintélyes juhtartással bíró vármegyék, sőt nagyobb összefüggő területeket is látunk. Így a Mátra vidékét mintegy központul véve, fel egész Gömörig, Abaujig, keletre egész Szabolcsig, Hajdú megyéig. Sűrűbb juhtartás mutatkozik Erdély nyugati részében is, de még erősebb a Duna jobb partjának több megyéjében.

A szarvasmarháról még külön is készült egy grafikon, mely a következő címet viseli: »Szarvasmarhák létszáma vármegyék és fajták szerinti«. (XVII. tábla) Az egyes vármegyékbe berajzolt körök nagysága a szarvasmarhák létszámának abszolút nagyságát mutatja az illető vármegyében, melyhez természetesen a területén fekvő városok szarvasmarha-létszámát is hozzászámítottuk. E körön belül a különböző színű körseletek a fajtáknak úgy abszolút számát, mint százalékos arányát tüntetik fel, a mennyiben az egész kör mindig 100°/_o-nak felel meg és a körseleteknek a kör egész kerületéhez való aránya mutatja az egyes fajok százalékos arányát. Az egészen világos szürkés-kék szín a magyar-erdélyi szarvasmarhákat tünteti fel, a sötétebb kékesszürke árnyalat a mokány vagy riska fajtát, a pirostarkákat a piros szín jelzi, a borzderest a szépia, az egyéb színeket a sárgásbarna, a bivalyot pedig az aczélszín. Élesen elválnak az ország különböző részeiben a különböző fajták. Hazánk nyugati felében a Kárpátok északi-keleti köréig a pirostarka uralkodik, de délkeleten is látunk megyéket a pirostarka marháknak erős terjedésével; hazánk keleti felében, sőt még a Duna jobb partjának némely vármegyéjében is a magyar-erdélyi faj van túlsúlyban, valamint a két keletre fekvő szlapon megyékben is, Verőceében és Szerémben, ellenben a horvát vármegyéiben, sőt még Pozsega megyében is többnyire a mokány és riska faj az uralkodó, a Karst vidékén olyannyira, hogy alig találunk más fajtát. Varasd megyében már az egyéb színes szorítja háttérbe az összes többi fajtákat. A borzderes nagyobb tért sehol sem foglal, bár vannak figyelemreméltó nyomai, mint például Máramaros vármegyéjében. A bivaly az erdélyrészi vármegyékre szorított. Itt is különösen négy vármegye: Nagy-Küküllő, Fogaras, Szeben és Brassó tűnik ki a bivaly nagy arányszámával.

II.

Táblás kimutatások.

1851

/1866/

III. Korlátolt forgalmú birtokok.
1. Kincstári birtokok.

Folyó szám	Országrészt, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántó föld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántó föld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nem termő terület	összesen
		katasztrális hold																		
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.																			
	Bars »	924	81	1.113		3.025	40.077			460	45.980	319	11	1.145						
3	Esztergom vm.																			
4	Hont »	155	28	534		1.470	8.508			836	11.540	44	1	198					351	
	Selm.-és Balab. t. h. v. együtt									54	345	28	19	171		8			251	
		155	56	635		1.605	8.554			890	11.885	72	30	369		47			502	
5	Liptó vm.	311	23	1.521		14.325	90.501			4.608	111.349	42	17	226		1.073	3.159		5	
6	Nógrád vm.			1			679			110	790								4	
7	Nyitra »									35	33			1					1	
8	Poszony » t. h. v. együtt		14		6		12		2	500	500								500	
			14		6		12		2	31	65								65	
9	Trencsén vm.									53	565								565	
10	Turócz »	4	1	30		12	1.410			2	2			3					4	
11	Zólyom »	2.050	204	5.801		0.136	132.789			1.956	151.945	774	21	3.241		2.274			7	
	Összesen	3.153	379	9.091	6	28.715	274.012			8.655	324.011	1.210	71	4.981		3.472	3.189		56	
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.									5	5								5	
	Pécs t. h. v. együtt									5	5								5	
2	Fejér vm.									22	22								22	
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt		1							13	14								14	
			1							35	36								36	
3	Győr vm.																			
	Győr t. h. v. együtt																			
4	Komárom vm.	9.006	37	839	31	546	2.876			777	14.712	102		94		451	3		650	
	Komárom t. h. v. együtt	3	6	14		14	35			563	635	157	4	188		181	48		578	
		9.009	43	853	31	560	2.911			1.340	15.347	259	4	282		632	51		1.228	
5	Moson vm.	252	1	758		122	263			103	1.499			33					33	
6	Somogy »	38	3	4	14	4	3009			4	376	256	3	28				14	301	
7	Sopron » t. h. v. együtt	3	1	91			2			8	39			12					39	
		3	1	91			2			8	39			12					39	
8	Tohna vm.									13	51								51	
9	Vás »	2								20	21								21	
10	Veszprém vm.	2.530	5	263	14	572	863	6		104	4.357		4			1			5	
11	Zala »	27		7	5	5				68	112		2	1					3	
	Összesen	12.461	56	1.916	64	1.263	4.348	6	1.706	21.820	521	8	843		633	51		14	1.570	
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bólyos vm.	1.395	15	760	47	5.557	24.546	339		7.171	39.384	3.902	2	1.015	1	3.563	1.987	76	1.161	
	Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Ujvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt									395	403									403
		1.401	15	762	47	5.557	24.546	339		7.566	40.233	3.902	2	1.015	1	3.563	1.987	76	1.161	
2	Csongrád vm.									118	118			55					48	
	Hódj.-Vásárh. t. h. v. Szeged t. h. v. együtt	96		18	1	3				3	121			4		0			113	
										119	21								21	
		96	2	18	1	3				120	260			55		0			133	
3	Heves vm.	16	2	22		73				80	225								58	
	Hódj.-N.-K.-Solnok vm.	109	4			2				179	294								80	
6	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. » Budapest fő-és székv. Kecskemét t. h. v. együtt	0.627	225	1.232	70	10.329	26.255	85		4.015	51.835	236	1	73	1	481	54		1.263	
		358	19	86		94	72			798	1.427					1			3	
		7			61	109	10			13	200								200	
		9.992	244	1.318	131	10.529	26.337	85		4.826	53.462	236	1	73	1	481	55		1.268	
	Összesen	11.614	267	2.120	179	16.164	50.915	424	12.791	94.474	4.193	3	1.092	2	3.053	2.012	76	2.612	13.073	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.	14	58	35		6	7.054			179	7.346								7.346	
	Kassa t. h. v. együtt	222	9	24	1	19	189			189	653								653	
		236	67	59	1	25	7.243			368	7.999								7.999	
2	Bereg vm.	2								52	54								54	
3	Borsod »	464	83	715	7	398	40.644	3		543	42.855	403	3	120		244	2		50	
4	Gömör »	35	1	150		203	4.928			102	5.428			8					102	
5	Sáros »	294	32	137		125	12.950			177	13.334	145	8	59		22			00	
6	Szabolcs »	14	6	196		21	23.855			198	21.038		1	1	2				294	
7	Ung »	1.323	185	3.237	1	4.143	161.073			2.053	172.815	1.999	14	6.445		3.549	4.404		743	
8	Zemplén vm.	196	4	71	68	2		10		201	552	33		25				76	128	
	Összesen	3.074	378	4.544	77	4.915	247.202	13	3.692	263.895	2.580	26	6.651		3.515	4.406		962	18.440	

4. Különléle alapítványi birtokok.

Folyó szám	Országrészt, törvényhatóság	Házi kezelés alatt							Haszonbérben							Összes terület				
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nemtermőterület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő		erdő	nádas	nemtermőterület	összesen
		katasztrális hold																		
V. Tisza bal partja.																				
1	Békes vm.									128	1							1	130	
2	Bihar N-Várd t. h. v. v. együtt.																		130	
3	Hajdu vm. Debrecen t. h. v. v. együtt.																		130	
4	Máramaros vm.			8		6				14									14	
5	Szabolcs Szendrői t. h. v. v. együtt.	108	3	43						157					1				157	
6	Sz.-Németi t. h. v. v. együtt.	108	3	43						157									157	
7	Szilágy vm.																			
8	Ugocsa																			
Összesen . . .		108	3	51	-	6	-	-	-	171	134	1	1	22	-	-	-	1	187	
VI. Tisza-Maros szöge.																				
1	Arad vm. Arad t. h. v. v. együtt.									3	3	1.499	55	20	206	1.327		91	3.220	
2	Csanád vm.																		3	
3	Krássó-Szőrény vm.	59								59									59	
4	Temesvár t. h. v. v. Veresegyházi t. h. v. v. együtt.	25		5				70	100	236		91							328	
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v. v. együtt.	119		1					2	9	28	15							49	
6	Összesen . . .	203	2	6	5	-	-	70	72	709	294	106	15	20	206	1.327	91	3.220	3.223	
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.	136	2	9	1	21	252			1	422	857	17	510	17	140	533		19	
2	Beszterce-Naszód vm.		3	1		7	1.131			6	1.148	2	17	3					5	
3	Brassó vm.									4	5	433	12	122					1	
4	Csik vm.											1								
5	Fogaras vm.										13	1	9		17				4	
6	Háromszék vm.	7	2	4						2	13	16		10					26	
7	Hunyad vm.	97	3	6	3	122	76			5	190								3	
8	Kis-Küküllő vm.	107	7	48	3		97			3	387	702	11	182	9	379		1	57	
9	Kolozs Kolozsvár t. h. v. v. együtt.	76	5	126		5				4	216	62		56	1	88			1	
10	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v. v. együtt.			4				3		7										
11	Nagy-Küküllő vm.									7										
12	Szolnok-Doboka vm.										380	11	615		2.739	5.409		1.065	10.300	
13	Torda-Aranyos vm.	15		9			68				92	460	45	189	4	228	611		16	
14	Udvárhely		2								3									
15	Összesen . . .	440	24	209	7	155	1.627	-	26	2.488	2.987	114	1.692	31	8.395	6.643	1	1.167	16.230	
Magyarország . . .		1.661	75	427	37	444	3.844	12	818	6.818	12.616	231	2.594	71	4.814	8.224	9	1.496	30.058	
Horvát-Szlavonors.																				
1	Belovár-Körös vm.	2	1		4	12		2		96	117									
2	Lika-Krbava										23	24								
3	Módra-Füme	6		15		7		3		232	268									
4	Pozsega vm.	12	3				48	289		435	737	3	2	1	6				12	
5	Szerém Zimony t. h. v. v. együtt.	4	1	1	1	5	1.346			462	1.820	23	2	4	3				32	
6	Vasad vm. Vasad t. h. v. v. együtt.	29	1	3	22	9	138			398	509	16	1	3	1				31	
7	Verőce vm. Eszék t. h. v. v. együtt.	28	10			1				690	732			2					2	
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v. v. együtt.	32	2	11	6		39			712	816	71	4	14	5	6	50		20	
Összesen . . .		113	18	31	34	92	1.772	-	3.027	5.087	135	9	16	13	16	50	-	22	261	
Magyarbirodalom		1.774	93	458	71	536	5.116	12	3.845	11.905	12.751	243	2.610	84	4.830	8.274	9	1.515	39.819	

5. Róm. kath. érseki és püspöki birtokok.

Folyó szám	Országgrés, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás		nem termő terület	összesen
I. Duna bal partja.																				
1	Arva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bács	2,090	36	344	4	368	22,376	—	240	25,474	1,613	5	689	—	2,276	1,523	—	116	6,222	31,696
3	Esztergom vm.	6,311	71	928	22	2,196	8,646	10	2,706	21,006	292	—	—	—	—	—	—	—	292	21,768
4	Hont Seim.-és Bélab. t. h. v. együtt.	2,482	27	519	4	630	10,113	—	472	14,247	100	5	118	—	16	5,424	—	29	5,692	19,939
5	Liptó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Nógrád vm.	3,426	19	452	4	1,070	8,925	—	106	14,002	1,028	4	175	—	336	—	—	25	1,568	15,570
7	Nyitra »	7,204	99	694	26	1,069	6,137	13	390	15,692	2,284	39	960	171	147	—	—	235	3,836	19,528
8	Pozsony » Pozsony t. h. v. együtt.	943	5	143	5	155	1,189	—	270	2,710	609	3	20	—	—	—	—	4	606	3,406
9	Trencsén vm.	37	9	13	—	—	347	—	4	410	422	4	38	—	30	—	—	6	500	910
10	Turócz »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Zólyom »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	23 162	266	3 003	65	5 486	57 733	29	4 197	94 031	6 378	60	2 000	—	2 829	7 091	—	418	18 776	112 807
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm. Pécs t. h. v. együtt.	4,440	86	476	00	2,963	15,509	—	4,165	27,708	1,087	9	67	1	165	94	—	19	1,442	29,150
2	Fejér vm. Sz. Péjervár t. h. v. együtt.	4,659	106	589	80	2,967	15,509	—	4,177	28,076	1,087	9	67	1	265	94	—	19	1,449	29,512
3	Győr vm. Győr t. h. v. együtt.	1,424	6	168	—	497	—	34	9	459	2,597	136	—	68	—	—	—	272	2,868	—
4	Komárom vm. Komárom t. h. v. együtt.	1,095	10	619	11	611	—	90	2	300	3,238	43	2	11	—	33	—	7	27	123
5	Moson vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Sopron vm.	11,953	104	6,974	26	7,485	6,902	368	2,743	36,555	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36,555
7	Moson » Sopron t. h. v. együtt.	1,078	5	120	—	249	9,186	—	47	10,694	7,992	29	858	—	796	—	—	178	9,153	19,847
8	Sopron »	1,097	20	1,339	5	932	2,036	71	2,843	8,943	120	—	—	—	—	—	—	1	131	9,074
9	Sopron t. h. v. együtt.	1,697	30	1,339	5	932	2,036	71	2,843	8,943	120	3	10	—	—	—	—	7	148	9,091
10	Tolna vm.	11	—	—	—	—	1,835	14	—	1,860	1,240	—	108	—	389	219	—	34	1,908	3,858
11	Vas megye	1,264	7	975	—	573	1,300	—	91	4,210	170	—	—	—	—	—	—	1	181	4,391
12	Veszprém vm.	0,756	74	1,294	3	3,888	14,318	23	229	26,585	408	1	132	—	11	—	—	0	612	27,197
13	Zala vm.	2,822	62	555	7	1,581	13,740	—	108	18,884	2,215	6	929	5	1,084	—	—	80	4,319	23,203
	Összesen	33 357	857	12 642	141	18 788	64 950	487	10 900	141 656	12 785	58	2 193	6	2 546	3 113	7	340	18 348	159 901
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm. Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Újvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt.	1,983	8	162	356	1,453	2,297	30	76	6,355	6,056	23	1,237	21	1,950	5,820	568	177	15,852	22,207
2	Csongrád vm. Hód.-Vásárh. t. h. v. Szeged t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Heves vm.	15,922	121	5,473	5	9,316	29,600	62	2,405	82,913	2,550	5	1,899	—	707	217	104	330	5,902	68,812
4	J.-N.-Kun-Szolnok vm. Pest-Pilis-Solt-K.-K. » Budapest fő-és székvi. Kecskemét t. h. v. együtt.	11,421	119	3,074	—	8,206	20,280	388	5,706	49,194	13,091	25	2,403	6	6,356	3,415	2,505	2,841	30,732	79,926
	Összesen	29 826	248	8 709	361	18 975	52 186	470	8 187	118 462	21 697	53	5 589	27	9 103	9 452	3 267	3 348	52 486	170 948
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abaúj-Torna vm. Kassa t. h. v. együtt.	600	30	83	2	90	3,785	—	36	4,626	584	16	100	—	12	—	—	8	720	5,346
2	Bereg vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Borsod »	51	2	15	5	1	4,691	—	36	4,801	1,839	8	948	16	732	1,633	4	186	5,396	10,167
4	Gömör »	370	9	110	—	686	3,726	—	58	4,967	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,967
5	Sáros »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Spezes »	1,119	27	1,250	—	1,946	17,418	—	233	21,993	15	—	12	—	119	2,844	—	—	2,990	24,983
7	Ung »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Zemplén »	116	16	178	9	194	1,174	—	148	1,835	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,835
	Összesen	2 262	87	1 644	16	2 917	30 794	—	512	38 232	2 438	24	1 060	16	863	4 477	4	194	9 076	47 308

6. Róm. kath. káptalanok és pappnevelő intézetek birtokai.

Folyó szám	Országgrés, törvényhatóság	Házi kezelés alatt									Haszonbérben									Összes terület
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	
V. Tisza bal partja.																				
1	Békés vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bihar	13.440	94	3.907	46	4.067	34.338	98	1.356	57.340	7.558	10	1.094	1	3.983	960	110	396	14.118	
	N.-Várad t. h. v.	9	2	136	—	—	—	—	—	147	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	13.449	96	4.043	46	4.067	34.338	98	1.356	57.493	7.558	10	1.094	1	3.983	960	110	396	14.118	
3	Hajdu vm.	2.681	8	743	—	1.176	561	132	540	5.841	—	—	—	—	—	—	—	—	5.841	
	Debreczen t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	2.681	8	743	—	1.176	561	132	540	5.841	—	—	—	—	—	—	—	—	5.841	
4	Máramaros vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Szabolcs	10.788	94	2.714	19	10.752	700	1.769	1.007	27.933	12.357	38	1.925	1	6.548	11	180	564	21.624	
6	Szatmár	—	4	2	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Sz.-Németi t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	4	2	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Szilágy vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Ugocsa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	26.922	200	7.500	65	15.995	35.599	1.999	2.994	91.274	19.915	48	8.019	2	10.531	977	290	960	35.742	
VI. Tisza-Maroszsöge.																				
1	Arad vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Arad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Csanád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Krássó-Szörény vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Temes vm.	4.180	9	177	—	341	469	—	387	5.563	—	—	26	—	—	—	—	26	5.589	
	Temesvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Verecz t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	4.180	9	177	—	341	469	—	387	5.563	—	—	26	—	—	—	—	26	5.589	
5	Torontál vm.	—	10	—	—	19	375	—	8	412	7.399	7	608	53	1.188	1	—	461	9.717	
	Pancsova t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	10	—	—	—	19	375	—	8	412	7.399	7	608	53	1.188	1	—	461	9.717	
	Összesen	4.190	9	177	—	360	844	—	395	5.975	7.399	7	608	79	1.188	1	—	461	9.743	
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.	19	1	103	5	15	3.018	—	2	3.163	993	11	309	29	362	583	—	23	2.310	
2	Beszterce-Naszód vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Brassó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Csik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Fogaras	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Háromszék vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Hunyad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Kis-Küküllő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Kolozs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Kolozsvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Maros-Torda vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	M.-Vásárhely t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Nagy-Küküllő vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13	Szolnok-Doboka vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14	Torda-Aranyos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15	Udvarhely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	19	1	103	5	15	3.018	—	2	3.163	993	11	309	29	362	583	—	23	2.310	
Magyarország																				
		95.511	815	25.418	390	53.490	134.928	3.673	31.581	345.806	68.227	270	10.795	147	31.486	8.488	1.748	10.032	131.193	
Hórvát-Szalvonorsz.																				
1	Belovár-Kőrös vm.	7	2	8	1	—	—	—	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	19	
2	Lika-Krbava	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
3	Modrus-Fiume	5	—	7	—	4	—	—	2	18	—	—	—	—	—	—	—	—	18	
4	Pozsega vm.	30	19	45	13	5	—	1	4	117	—	25	—	—	—	—	—	—	142	
5	Szerém	108	9	15	22	12	—	—	—	171	—	—	—	—	—	—	—	—	171	
	Zimony t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt.	108	9	15	22	12	—	—	—	171	—	—	—	—	—	—	—	—	171	
6	Varasd vm.	8	4	10	+	4	—	—	1	27	—	—	—	—	—	—	—	—	27	
	Varasd t. h. v.	39	6	31	10	1	9	—	5	101	—	—	—	—	—	—	—	—	101	
	együtt.	47	10	41	10	5	9	—	6	128	—	—	—	—	—	—	—	—	128	
7	Vérceze vm.	82	13	15	11	1	—	—	4	126	—	—	—	—	—	—	—	—	126	
	Észak t. h. v.	3	—	1	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5	
	együtt.	82	16	16	12	1	—	—	5	131	—	—	—	—	—	—	—	—	131	
8	Zágráb vm.	20	9	20	2	4	1	—	3	59	—	—	—	—	—	—	—	—	59	
	Zágráb t. h. v.	65	23	33	24	2	41	—	6	194	—	—	—	—	—	—	—	—	194	
	együtt.	85	32	53	26	6	45	—	9	253	—	—	—	—	—	—	—	—	253	
	Összesen	365	88	184	84	33	52	—	32	838	—	25	—	—	—	—	—	25	863	
Magyarbirtalom																				
		95.576	903	25.602	474	53.523	134.980	3.673	31.613	346.644	68.227	270	10.820	147	31.486	8.488	1.748	10.032	131.218	

10. Görög kath. érseki és püspöki birtokok.

Folyó szám	Házi kezelés alatt										Haszonbérben								Összes terület		
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	katasztrális hold											
										szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen			
I. Duna bal partja.																					
1	Árva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bars »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Esztergom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Honi » Selm.-és Bélab. t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Liptó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Nógrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Nyitra »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Pozsony » Pozsony t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Trencsén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Tarócz »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zólyom »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
II. Duna jobb partja.																					
1	Baranya vm. Pécs t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Fejér vm. Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Győr vm. Győr t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Komárom vm. Komárom t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Moson vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Somogy »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Sopron » Sopron t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Tolna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Vas »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Veszprém vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zala »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
III. Duna-Tisza köze.																					
1	Bács-Bodrog vm. Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Ujvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Csongrád vm. Hód.-Vásárh. t. h. v. Szeged t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Heves vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. » Budapest fő és szék. Kecskemét t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
IV. Tisza jobb partja.																					
1	Abauj-Torna vm. Kassa t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bereg vm.	—	2	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Borsod vm.	—	—	—	—	—	—	8	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	
4	Gömör »	—	—	—	—	—	—	—	144	1	457	1	437	13	11	—	—	—	—	55	
5	Sáros »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Szepes »	70	—	22	—	122	1.551	—	—	—	—	—	389	1.081	—	—	—	—	—	176	
7	Ung »	—	—	—	—	—	—	51	1.825	1.007	12	223	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Zemplén vm.	77	1	103	—	140	1.865	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	
	Összesen	156	3	125	6	262	3.416	—	53	4.021	1.348	22	849	1	875	1.777	11	295	5.118	9.139	

11. Görög kath. káptalani birtokok.

Földy szám	Országrés, törvényhatóság	Házi kezelés alatt							Haszonbérben							Összes terület				
		számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nemtermőterület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő		erdő	nádás	nemtermőterület	összesen
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.																			
2	Bars »																			
3	Esztergom vm.																			
4	Hont »																			
	Selm.-és Béalak. t. h. v. együtt																			
5	Liptó vm.																			
6	Nógrád vm.																			
7	Nyitra »																			
8	Pozsony »																			
	Pozsony t. h. v. együtt																			
9	Trencsén vm.																			
10	Turóc »																			
11	Zólyom »																			
	Összesen																			
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.																			
	Pécs t. h. v. együtt																			
2	Fejér vm.																			
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt																			
3	Győr vm.																			
	Győr t. h. v. együtt																			
4	Komárom vm.																			
	Komárom t. h. v. együtt																			
5	Moson vm.																			
6	Somogy »																			
7	Sopron »																			
	Sopron t. h. v. együtt																			
8	Tolna vm.																			
9	Vas »																			
10	Veszprém vm.																			
11	Zala »																			
	Összesen																			
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.																			
	Baja t. h. v.																			
	Szabadka t. h. v.																			
	Ujvidék t. h. v.																			
	Zombor t. h. v.																			
	együtt																			
2	Csongrád vm.																			
	Hód.-Vásárh. t. h. v.																			
	Szeged t. h. v.																			
	együtt																			
3	Heves vm.																			
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.																			
5	Pest-Pilis-Solt-K.-K. »																			
	Budapest fő-és székv. Kecskenmét t. h. v.																			
	együtt																			
	Összesen																			
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.																			
	Kassa t. h. v.																			
	együtt																			
2	Bereg vm.																			
3	Borsod »																			
4	Gömör »																			
5	Sáros »																			
6	Szepes »																			
7	Ung »																			
8	Zemplén vm.									254	3	62					463	10	792	
										184	3	49						3	238	
	Összesen									498	6	111					463	12	1.080	
																			1.080	

11. Görög kath. káptalani birtokok.

Folyó szám	Országrés, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás		nem termő terület	összesen
katasztrális hold																				
V. Tisza bal partja.																				
1	Békés vm.																			
2	Bihar																			
N.-Várad t. h. v.																				
együtt																				
3	Hajdu vm.																			
Debreczen t. h. v.																				
együtt																				
4	Máramaros vm.																			
5	Szabolcs																			
6	Szatmár																			
Sz.-Németi t. h. v.																				
együtt																				
7	Szilágy vm.																			
8	Ugocsa																			
Összesen																				
VI. Tisza-Maros szöge.																				
1	Arad vm.																			
Arad t. h. v.																				
együtt																				
2	Csanád vm.																			
3	Krassó-Szörény vm.																			
4	Temes vm.																			
Temesvár t. h. v.																				
Versecz t. h. v.																				
együtt																				
5	Torontál vm.																			
Pancsova t. h. v.																				
együtt																				
Összesen																				
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.	6	4						2	12	317	5	210	10	240	54		4	840	
2	Beszterce-Nászód vm.																			
3	Brassó vm.																			
4	Csik																			
5	Fogarás																			
6	Háromszék vm.																			
7	Hunyad																			
8	Kis-Küküllő vm.	120	13	29	8	7	107		2	286				4	13		2	144		
9	Kolozs										80	7	38							
Kolozsvár t. h. v.																				
együtt											80	7	38		4	13		2	144	
10	Maros-Torda vm.																			
M.-Vásárhely t. h. v.																				
együtt																				
11	Nagy-Küküllő vm.																			
12	Szeben vm.																			
13	Szolnok-Doboka vm.	48	1	17		17	13		1	97									97	
14	Torda-Aranyos																			
15	Udvarhely																			
Összesen		174	18	46	8	24	120		5	895	397	12	248	10	253	67		6	993	
Magyarország		174	18	46	8	24	120		5	895	397	12	248	10	253	67		18	2.023	
Horvát-Szlavonors.																				
1	Belovár-Kőrös vm.	118	1	35	16		22	778		5	975								975	
2	Lika-Krbava																			
3	Modrus-Füme																			
4	Pozsega vm.																			
5	Szerém																			
Zimony t. h. v.																				
együtt																				
6	Varasd vm.																			
Varasd t. h. v.																				
együtt																				
7	Verőcze vm.																			
Eszék t. h. v.																				
együtt																				
8	Zágráb vm.																			
Zágráb t. h. v.																				
együtt																				
Összesen		118	1	35	16	22	778		5	975									975	
Magyarbirodalom		292	19	81	24	46	898		10	1.870	395	18	359	10	253	67		18	2.023	

12. Görög kath. szerzetesrendi birtokok.

Folyó száma	Országrészt, törvényhatóság	Hazi kezeles alatt							Haszonbérben							Összes terület				
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő		erdő	nádas	nem termő terület	összesen
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bars »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Esztergom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Hont »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Selm.-és Béaláb, t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Liptó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Nógrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Nyitra »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Pozsony »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Pozsony t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Trencsén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Turóc »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zólyom »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Pécs t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Fejér vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Győr vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Győr t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Komárom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Komárom t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Moson vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Somogy »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Sopron »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Sopron t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Tolna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Vas »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Veszprém vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zala vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Újvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Csongrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Hódmezővásárhely t. h. v. Szeged t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Heves vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Pest-Pilis-Solt-K.-K. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Budapest fő- és székely Keekemét t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Kassa t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bereg vm.	308	52	110	17	132	809	10	1.438	—	—	—	—	6	—	78	—	—	84	
3	Borsod »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Gömör »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Sáros »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Szepes »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Ung »	41	5	25	3	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Zemplén vm.	48	4	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	397	61	135	20	198	842	17	1.670	—	—	—	—	6	—	78	—	—	84	

12. Görög kath. szerzetesrendi birtokok.

Folyó szám	Országrésztörvényhatóság										Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület
	szám/föld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szám/föld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	katasztrális hold								
V. Tisza bal partja.																											
1	Békés vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
2	Bihar N.-Várad t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
3	Hajdu vm. Debreczen t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
4	Máramaros vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
5	Szolnok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
6	Szatmár Sz.-Németi t. h. v. együtt	208	5	212	2	141	140	—	9	717	—	—	—	—	—	—	—	—	—	717							
7	Szilágy vm.	208	5	213	2	141	140	—	9	717	—	—	—	—	—	—	—	—	—	717							
8	Ugocsa	26	—	4	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30							
Összesen		234	5	216	2	141	140	—	9	747	—	—	—	—	—	—	—	—	—	747							
VI. Tisza-Maros szöge.																											
1	Arad vm. Arad t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
2	Csanád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
3	Krassó-Szörény vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
4	Temes vm. Temesvár t. h. v. Vörseck t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
5	Torontál vm. Páncsova t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Összesen		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
VII. Erdély.																											
1	Aldó-Fehér vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
2	Beszterce-Naszód vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
3	Brássó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
4	Csik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
5	Fogaras	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
6	Háromszék vm. Hunyad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
8	Kis-Küküllő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
9	Kolozs Kolozsvár t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	4	—	—	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	8							
10	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	4	—	—	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	8							
11	Nagy-Küküllő vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
12	Szolnok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
13	Szolnok-Deboka vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
14	Torda-Áranyos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
15	Újvárhely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Összesen		—	—	—	—	—	4	—	—	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	8							
Magyarország		631	66	351	22	339	986	—	26	2.421	6	—	—	—	—	—	—	—	—	92							
Horvát-Szlavonors.																											
1	Belovár-Kőrös vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
2	Lika-Krbava	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
3	Modrus-Fiume	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
4	Pozsega vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
5	Saerém Zimony t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
6	Varasd vm. Varasd t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
7	Verőce vm. Eszék t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Összesen		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Magyarbirodalom		631	66	351	22	339	986	—	26	2.421	6	—	—	—	—	—	—	—	—	92							

13. Görög kath. templomi és lelkesi birtokok.

Folyó szám	Országrészt, törvényhatóság										katasztrális hold										Összes terület
	Házi kezelés alatt					Haszonbérben					Házi kezelés alatt					Haszonbérben					
	szántóföld	kert.	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen			
I. Duna bal partja.																					
1	Árva vm.																				
2	Bars »																				
3	Batányom vm.																				
4	Hont »																				
	Selm.-és Béláb. t. h. v.																				
	együtt . . .																				
5	Liptó vm.																				
6	Nógrád vm.																				
7	Nyitra »																				
8	Pozsony »																				
	Pozsony t. h. v.																				
	együtt . . .																				
9	Trencsén vm.																				
10	Turóc »																				
11	Zólyom »																				
	Összesen . . .																				
II. Duna jobb partja.																					
1	Baranya vm.																				
	Pécs t. h. v.																				
	együtt . . .																				
2	Fejér vm.																				
	Sz.-Fejérvár t. h. v.																				
	együtt . . .																				
3	Győr vm.																				
	Győr t. h. v.																				
	együtt . . .																				
4	Komárom vm.																				
	Komárom t. h. v.																				
	együtt . . .																				
5	Moson vm.																				
6	Somogy vm.																				
7	Sopron »																				
	Sopron t. h. v.																				
	együtt . . .																				
8	Tolna vm.																				
9	Vas »																				
10	Veszprém vm.																				
11	Zala »																				
	Összesen . . .																				
III. Duna-Tisza köze.																					
1	Bács-Bodrog vm.	63	2						14	79	118						1	119	198		
	Baja t. h. v.																				
	Szabadka t. h. v.																				
	Ujvidék t. h. v.							2		2	7							7	9		
	Zombor t. h. v.																				
	együtt . . .	63	2					16	81	125							1	126	207		
2	Csongrád vm.																				
	Hód.-Vásárh. t. h. v.																				
	Szeged t. h. v.																				
	együtt . . .																				
3	Heves vm.	2								2									2		
	Jász-N.-K.-Szolnok vm.								1	1	29		3					32	33		
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K.																				
	Budapestfő-és szék.																				
	Kecskemét t. h. v.																				
	együtt . . .																				
	Összesen . . .	65	2						17	84	154		3				1	158	242		
IV. Tisza jobb partja.																					
1	Abauj-Torna vm.	406	15	84	1	40		59		21	626	1	83	1	3	1		4	92	718	
	Kassa t. h. v.									1										1	
	együtt . . .	406	15	84	1	40		59		22	637	83	1	3	1			4	93	719	
2	Bereg vm.	2.348	84	898	9	387	979			306	4.914	33	4	40	13			7	147	5.061	
3	Borsod »	205	5	32	1	3	16			11	273	110	3	5	1	6		6	131	404	
4	Gömör »	15	1	42		29				3	93	2		13	2				37	107	
5	Sáros »	2.184	90	357		410	615			109	3.785	373	5	74	58	16		15	541	4.396	
6	Szepes »	395	9	166		55	70			12	707	82		29	4	3		2	120	827	
7	Ung »	2.434	230	1.008	12	208	248			88	4.218	194	7	81	1	20	5	11	319	4.537	
8	Zemplén vm.	3.721	151	1.080	5	779	579	2	228	6.545	478	12	82	1	77	27		23	699	7.244	
	Összesen . . .	11.608	575	3.667	28	1.911	2.566	2	782	21.139	1.405	32	327	4	180	51		67	2.066	23.205	

14. Görög kath. kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok.

Földy szám	Országgrész, törvényhatóság										Házi kezelés alatt										Haszonbérben										Összes terület
											katasztrális hold																				
	számaólad	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nemtermőterület	összesen	számaólad	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nemtermőterület	összesen													
I. Duna bal partja.																															
1	Árva vm.																														
2	Bars »																														
3	Észtergom vm.																														
4	Hont »																														
	Selm.-és Bélab. t. h. v.																														
	együtt																														
5	Liptó vm.																														
6	Nógrád vm.																														
7	Nyitra »																														
8	Pozsony »																														
	Pozsony t. h. v.																														
	együtt																														
9	Trencsén vm.																														
10	Turóc »																														
11	Zólyom »																														
	Összesen																														
II. Duna jobb partja.																															
1	Baranya vm.																														
	Pécs t. h. v.																														
	együtt																														
2	Fejér vm.																														
	Sz.-Fejérvár t. h. v.																														
	együtt																														
3	Győr vm.																														
	Győr t. h. v.																														
	együtt																														
4	Komárom vm.																														
	Komárom t. h. v.																														
	együtt																														
5	Moson vm.																														
6	Sómozgy »																														
7	Sopron »																														
	Sopron t. h. v.																														
	együtt																														
8	Tolna vm.																														
9	Vas »																														
10	Veszprém vm.																														
11	Zala »																														
	Összesen																														
III. Duna-Tisza köze.																															
1	Bács-Bodrog vm.																														
	Baja t. h. v.																														
	Szabadka t. h. v.																														
	Újnyék t. h. v.																														
	Zombor t. h. v.																														
	együtt																														
2	Csongrád vm.																														
	Hédm.-Vásárh. t. h. v.																														
	Szeged t. h. v.																														
	együtt																														
3	Heves vm.																														
4	Jász-N.-Kun Szoln. vm.																														
5	Pest-Pilis-S.-K.-Kun »																														
	Budapest fő-és szék.																														
	Kecskemét t. h. v.																														
	együtt																														
	Összesen																														
IV. Tisza jobb partja.																															
1	Abauj-Torna vm.	134	7	15		26		15		4	201	22		8		5		1		2	38										
	Kassa t. h. v.																														
	együtt	134	7	15		26		15		4	201	22		8		5		1		2	38										
2	Bereg vm.	922	43	426		2251		21		44	1.681	55	2	19		3		1		5	85										
	Borsod »	64	2	7		1				1	75	12		2							14										
4	Gömör »	1		19		141					38										28										
5	Sáros »	876	28	74		15		68		17	1.202	180	5	23		42				6	256										
6	Szepes »	40	2	27		3		1		2	73	32		44		3				1	80										
7	Ung »	618	47	342		93		38		10	1.048	87		39		9				1	136										
8	Zemplén vm.	1.020	45	387		250		106		34	1.742	58	2	12		28				1	101										
	Összesen	3.675	174	1.090		754		247		112	6.052	446	9	147		99		2		16	710										

14. Örög kath. kántortanítói, tanítói és iskolai birtokok.

Földy szám	Országérség, törvényhatóság										Házi kezelés alatt										Haszonbérben										Összes terület
											szántóföld					nem termő terület					szántóföld					nem termő terület					
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen				
katasztrális hold																															
V. Tisza bal partja.																															
1	Békes vm.																														
2	Bihar																														
	N.-Várad t. h. v.																														
	együtt																														
3	Hajdu vm.																														
	Debreczen t. h. v.																														
	együtt																														
4	Máramaros vm.																														
5	Szabolcs																														
6	Szatmár																														
	Sz.-Németi t. h. v.																														
	együtt																														
7	Sallány vm.																														
8	Ugocsa																														
	Összesen																														
VI. Tisza-Maros sőzge.																															
1	Arad vármegye																														
	Arad t. h. v.																														
	együtt																														
2	Csanád vm.																														
3	Krássó-Szörény vm.																														
4	Temes vm.																														
	Temesvár t. h. v.																														
	Versecs t. h. v.																														
	együtt																														
5	Torontál vm.																														
	Pancsova t. h. v.																														
	együtt																														
	Összesen																														
VII. Erdély.																															
1	Alsó-Fehér vm.																														
2	Beszterce-Naszód vm.																														
3	Brassó vm.																														
4	Csik																														
5	Fogarasz																														
6	Háromszék vm.																														
7	Hunyad																														
8	Kis-Küküllő																														
9	Kolozs																														
	Kolozsvár t. h. v.																														
	együtt																														
10	Maros-Torda vm.																														
	M.-Vásárhely t. h. v.																														
	együtt																														
11	Nagy-Küküllő vm.																														
12	Szeben vm.																														
13	Szolnok-Doboka vm.																														
14	Torda-Aranyos																														
15	Udvarhely																														
	Összesen																														
Magyarország																															
Horvát-Szlavonország																															
1	Belovár-Kőrös vm.																														
2	Lika-Krbava																														
3	Modrus-Fiume																														
4	Poszege																														
5	Szerém																														
	Zimony t. h. v.																														
	együtt																														
6	Varasd vm.																														
	Varasd t. h. v.																														
	együtt																														
7	Verőce vm.																														
	Eszék t. h. v.																														
	együtt																														
8	Zágráb vm.																														
	Zágráb t. h. v.																														
	együtt																														
	Összesen																														
Magyarbirodalom																															
Összesen																															

15. Görög keleti érseki és püspöki birtokok.

Folyó szám	Hazi kezelés alatt										Haszonbírban								Összes terület
	Országgrés, törvényhatóság										katasztrális bold								
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	
V. Tisza bal partja.																			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	N.-Várad t. h. v. együtt																		
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Hajdu vm. Debreczen t. h. v. együtt																		
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen																		
VI. Tisza-Maros szöge.																			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	1	45	—	—	—	—	2	188	
	Arad t. h. v. együtt																		
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	1	45	—	—	—	—	2	188	
3	43	7	6	—	2	353	—	21	432	1.405	—	107	3	774	52	—	7	2.348	
4	52	—	—	9	—	—	—	—	61	2.279	27	1.189	438	755	—	7	21	4.716	
	Temesvár t. h. v. Versecz t. h. v. együtt																		
5	—	—	—	9	—	—	—	—	61	2.279	27	1.189	438	755	—	7	21	4.716	
	Torontál vm. Pancsova t. h. v. együtt																		
	95	—	—	—	—	—	—	—	95	199	1	241	—	464	—	—	2	907	
	95	—	—	—	—	—	—	—	95	199	1	241	—	464	—	—	2	907	
	190	7	6	9	2	353	—	21	588	4.022	29	1.582	3	1.677	807	7	32	8.159	
VII. Erdély.																			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Kolosvár t. h. v. együtt																		
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v. együtt																		
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen																		
	6	—	8	—	1	—	—	—	16	11	—	127	—	—	—	—	—	188	
	197	18	15	13	1.751	5.896	—	943	8.832	4.765	30	2.020	3	3.071	1.270	360	332	11.851	
Magyarország																			
Horvát-Szlavonország.																			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Zimony t. h. v. együtt																		
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Varasd vm. Varasd t. h. v. együtt																		
7	8.364	12	590	86	958	1.211	114	1.508	12.843	354	—	—	—	—	—	—	—	354	
	Verőcze vm. Eszék t. h. v. együtt																		
	8.364	12	590	86	958	1.211	114	1.508	12.843	354	—	—	—	—	—	—	—	354	
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Zágráb vm. Zágráb t. h. v. együtt																		
	8.367	17	630	89	959	1.211	114	1.510	12.897	2.004	—	21	2	—	—	—	21	2.048	
	Összesen																		
	8.564	35	645	102	2.710	7.107	114	2.453	21.780	6.769	30	2.041	5	3.071	1.270	360	332	18.899	
Magyarbirtódom																			

16. Görgy keleti szerzetesrendi birtokok.

Folyó szám	Házi kezelés alatt										Haszonbérben								Összes terület	
	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen		
																				katasztrális hold
I. Duna bal partja.																				
1	Arva vm.																			
2	Bács »																			
3	Esztergom vm.																			
4	Hont vm.																			
	Selm.- és Báláb, t. h. v.																			
	együtt																			
5	Liptó vm.																			
6	Nógrád vm.																			
7	Nyitra »																			
8	Pozsony »																			
	Pozsony t. h. v.																			
	együtt																			
9	Trencsén vm.																			
10	Turóca »																			
11	Zólyom »																			
	Összesen																			
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.																			
	Pécs t. h. v.																			
	együtt																			
2	Fejér vm.																			
	Sz.-Féjérvár t. h. v.																			
	együtt																			
3	Győr vm.																			
	Győr t. h. v.																			
	együtt																			
4	Komárom vm.																			
	Komárom t. h. v.																			
	együtt																			
5	Moson vm.																			
6	Somogy vm.																			
7	Sopron »																			
	Sopron t. h. v.																			
	együtt																			
8	Toina vm.	53	6		5	1			2	67	53		9	16				78	145	
9	Vas »																			
10	Veszprém vm.																			
11	Zala »																			
	Összesen	53	6		5	1			2	67	53		9	16				78	145	
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.	742	12	7	2	544	610		216	2.133									2.133	
	Baja t. h. v.																			
	Szabadka t. h. v.																			
	Ujvidék t. h. v.																			
	Zombor t. h. v.																			
	együtt	742	12	7	2	544	610		216	2.133									2.133	
2	Csongrád vm.																			
	Hód.-Vásári, t. h. v.																			
	Szeged t. h. v.																			
	együtt																			
3	Heves vm.																			
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.																			
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »																			
	Budapest fő-és szék.																			
	Kecskemét t. h. v.																			
	együtt																			
	Összesen	742	12	7	2	544	610		216	2.133									2.133	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.																			
	Kassa t. h. v.																			
	együtt																			
2	Bereg vm.																			
3	Borsod »																			
4	Gömör »																			
5	Sáros »																			
6	Szepes »																			
7	Ung »																			
8	Zemplén vm.																			
	Összesen																			

17. Görög keleti templomi és lelkesi birtokok.

Folyó szárn	Házi kezelés alatt										Haszonbérben										Összes terület
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	más	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	más	nem termő terület	összesen			
																			katasztrális bold		
I. Duna bal partja.																					
1	Árva vm.																				
2	Bars »																				
3	Esztergom vm.								1	1			1						2		
4	Honf. »																				
	Selm.- és Bélab. t. h. v. együtt																				
5	Liptó vm.																				
6	Nógrád vm.									9			1						10		
7	Nyitra »																				
8	Pozsony »									15									15		
	Pozsony t. h. v. együtt									15									15		
9	Trencsén vm.																				
10	Turócz »																				
11	Zólyom »																				
	Összesen								1	1	25		2						27		
																			28		
II. Duna jobb partja.																					
1	Baranya vm.	429	8	73	11	1			23	545	98	1	14	1				114	650		
	Pécs t. h. v. együtt	429	8	73	11	1			23	545	98	1	14	1				114	659		
2	Fejér vm.	70	1	12	1	2				90	29							29	119		
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt	70	1	12	1	2				90	29							29	129		
3	Győr vm.	77	2	12	1	2			6	94	49		5					64	148		
	Győr t. h. v. együtt	77	2	12	1	2			6	94	49		5					64	148		
4	Komárom vm.																				
	Komárom t. h. v. együtt																				
5	Moson vm.																				
6	Somogy »																				
7	Sopron »																				
	Sopron t. h. v. együtt																				
8	Tolna vm.				4													3	86		
9	Vas »									5	80		2	1					86		
10	Veszprém vm.																				
11	Zala »																				
	Összesen	500	10	85	16	3			31	645	227	2	21	2				3	955		
																			900		
III. Duna-Tisza köze.																					
1	Bács-Bodrog vm.	985	12	12		36			187	1.230	4.461	24	51		107		23	53	4.719		
	Baja t. h. v.									28	89							28	28		
	Szabadka t. h. v.									27	224		5				1	9	99		
	Újvidék t. h. v.		2						25	27	224							1	230		
	Zombor t. h. v.									60	1	19		15				20	115		
	együtt	985	14	12		36			212	1.237	4.862	25	75		122		24	83	5.197		
2	Csongrád vm.									4	4		38		1			4	49		
	Hód.-Vásárh. t. h. v.		1							3	4		89					1	93		
	Szeged t. h. v.									3	3								3		
	együtt		1						10	11	127		1		7			3	138		
3	Héves vm.										75	3	21		1		39		141		
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.																				
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	74	1	5	4	1	4		9	98	226		13	2	11		2	4	268		
	Budapest fő-és szűk. Kecskemét t. h. v.	50	15	24					3	92									92		
	együtt	124	16	29	4	1	4		12	190	226		13	2	11		2	4	268		
	Összesen	1.107	31	41	4	37	4		234	1.458	5.290	28	110	2	141	41	28	98	5.738		
																			7.196		
IV. Tisza jobb partja.																					
1	Abauj-Torna vm.																				
	Kassa t. h. v.																				
	együtt																				
2	Bereg vm.																				
3	Borsod »																				
4	Gömb »																				
5	Sáros »																				
6	Szepes »																				
7	Ung »																				
8	Zemplén vm.																		1		
	Összesen																		1		

18. Görög keleti tanítói és iskolai birtokok.

Folyó szám	Országgréz, törvényhatóság										katasztrális hold										Összes terület
	Házi kezelés alatt					Haszonbérben					Házi kezelés alatt					Haszonbérben					
	számoltó	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen	számoltó	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen			
I. Duna bal partja.																					
1	Árva vm.																				
2	Bars »																				
3	Esztengom vm.																				
4	Hont »																				
	Selm.-és Béalab.t.h.v.																				
	együtt																				
5	Liptó vm.																				
6	Nógrád vm.																				
7	Nyitra »																				
8	Pozsony »																				
	Pozsony t. h. v.																				
	együtt																				
9	Trencsén vm.																				
10	Vendőr »																				
11	Zólyom »																				
	Összesen																				
II. Duna jobb partja.																					
1	Baranya vm.	73	5	5	1			2	80	22		5						27	113		
	Pécs t. h. v.																				
	együtt	73	5	5	1			2	80	22	5							27	113		
2	Fejér vm.	8						1	9										9		
	Sz.-Fejérvár t. h. v.																				
	együtt	8						1	9										9		
3	Győr vm.																				
	Győr t. h. v.																				
	együtt																				
4	Komárom vm.																				
	Komárom t. h. v.																				
	együtt																				
5	Moson vm.																				
6	Somogy »																				
7	Sopron »																				
	Sopron t. h. v.																				
	együtt																				
8	Toina vm.									28		1						20	29		
9	Vas »																				
10	Veszprém vm.																				
11	Zala »																				
	Összesen	81	5	5	1			3	95	50	5	1						56	151		
III. Duna-Tisza köze.																					
1	Bács-Bodrog vm.	69	6	1	1			6	83	706	8	3					1	718	801		
	Baja t. h. v.																				
	Szabadka t. h. v.																				
	Ujvidék t. h. v.																				
	Zombor t. h. v.																				
	együtt	69	6	1	1			6	83	706	8	3					1	718	801		
2	Csongrád vm.																				
	Hód.-Vásárh.t.h.v.																				
	Szeged t. h. v.																				
	együtt																				
3	Heves vm.																				
4	Jász-N.-K.-Szabolc vm.																				
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	2			3			1	6	41		1					1	43	49		
	Budapest fő-és székv.																				
	Kecskemét t. h. v.																				
	együtt	2			3			1	6	41		1					1	43	49		
	Összesen	71	6	1	4			7	89	747	8	4					2	761	850		
IV. Tisza jobb partja.																					
1	Abauj-Torna vm.																				
	Kassa t. h. v.																				
	együtt																				
2	Bereg vm.																				
3	Borsod »																				
4	Gömör »																				
5	Sáros »																				
6	Szepes »																				
7	Ung »																				
8	Zemplén vm.									1		1						2	2		
	Összesen									1		1						2	2		

19. Ágostai egyházi alapok birtokai.

Folyó száma	Országrés, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	mádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	mádas		nem termő terület	összesen
I. Duna bal partja.																				
1	Arva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Barn »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Esztergom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Ilont vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Selm.- és Bélab. t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Liptó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Nógrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Nyitra »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Pozsony »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Pozsony t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Trencsén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Turász »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zólyom »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Pécs t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Fejér vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Győr vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Győr t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Komárom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Komárom t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Moson vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Somogy »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Sopron »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Sopron t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Tolna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Vas »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Veszprém vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zala vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Újvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Csongrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	H.-M.-Vásárh. t. h. v. Szeged t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Heves vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	J.-N.-K.-Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Pest-Pilis-Solt-K-K »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Budapest fő-és székek. Kecskemét t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Kassa t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bereg vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Borsod »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Gömör »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Sáros »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Szepes »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Ung »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Zemplén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

19. Ágostai egyházi alapok birtokai.

Folyó szám	Házi kezelés alatt													Haszonbérben							Összes terület
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen			
																			katasztrális hold		
V. Tisza bal partja.																					
1	Békas vm.																				
2	Bihar »																				
	N-Várad t. h. v.																				
	együtt																				
3	Hajdu vm.																				
	Debreczen t. h. v.																				
	együtt																				
4	Máramaros vm.																				
5	Szabolcs »																				
6	Szatmár »																				
	Sz.-Németi t. h. v.																				
	együtt																				
7	Szilágy vm.																				
8	Ugocsa »																				
	Összesen																				
VI. Tisza-Maros szöge.																					
1	Arad vm.																				
	Arad t. h. v.																				
	együtt																				
2	Csanád vm.																				
3	Krassó-Szőrény vm.																				
4	Temes vm.																				
	Temesvár t. h. v.																				
	Versecz t. h. v.																				
	együtt																				
5	Torontál vm.																				
	Pancsova t. h. v.																				
	együtt																				
	Összesen																				
VII. Erdély.																					
1	Alsó-Fehér vm.																				
2	Beszterce-Nászód vm.																				
3	Brassó vm.																				
4	Csik vm.																				
5	Fogarasz vm.																				
6	Háromszék vm.																				
7	Hunyad »																				
8	Kis-Küküllő »	8	1	17		14	261		1	302	643	26	376	12	114	120	1	54	1.346	1.648	
9	Kolozs »																				
	Kolozsvár t. h. v.																				
	együtt																				
10	Maros-Torda vm.																				
	M.-Vásárhely t. h. v.																				
	együtt																				
11	Nagy-Küküllő vm.																				
12	Szeben vm.																				
13	Szolnok-Doboka vm.																				
14	Torda-Aranyos »																				
15	Újvárhely vm.																				
	Összesen	8	1	17		14	261		1	302	643	26	376	12	114	120	1	54	1.346	1.648	
	Magyarország	8	1	17		14	261		2	303	649	26	376	12	114	120	1	54	1.352	1.655	
Horvát-Szlavonország.																					
1	Balvany-Kőrös vm.																				
2	Lika-Kebava »																				
3	Modrus-Fiume »																				
4	Poszege vm.	30		1						31	2									34	
5	Szerém »	41	8	3		13			7	72	119	2					1		122	194	
	Zimony t. h. v.																				
	együtt	41	8	3		13			7	72	119	2					1		122	194	
6	Varasd vm.																				
	Varasd t. h. v.																				
	együtt																				
7	Verőce vm.																				
	Eszék t. h. v.								1	1										1	
	együtt								1	1										1	
8	Zágráb vm.																				
	Zágráb t. h. v.																				
	együtt																				
	Összesen	71	8	4		13				104	121	3					1		125	220	
	Magyarbirtalom	79	9	21		27	261		10	407	770	29	376	12	114	120	1	55	1.477	1.884	

20. Ágostai egyházi templomi és lelkesi birtokok.

Folyó száma	Házi kezelés alatt										Haszonbérben										Összes terület
	Országgrés, törvényhatóság										katasztrális hold										
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen			
I. Duna bal partja.																					
1	Árva vm.	1	4	1	—	—	—	—	—	7	3	—	—	—	—	—	—	2	9		
2	Báns	27	1	—	—	—	—	—	—	89	27	—	—	—	—	—	—	42	125		
3	Esztergom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	Hont	489	27	107	8	66	30	—	40	767	75	3	26	—	13	3	5	125	892		
	Selm.-és Bélát. t. h. v. eggyütt	489	29	107	8	66	30	—	45	774	75	3	26	—	13	3	6	126	900		
5	Liptó vm.	63	5	44	—	22	97	—	7	238	92	2	41	9	—	—	7	121	359		
6	Nógrád vm.	1.008	48	266	5	133	72	—	95	1.627	588	7	134	65	18	4	18	834	2.461		
7	Nyitra	64	10	5	—	23	20	—	40	162	112	3	3	1	—	—	—	119	281		
8	Pozsony	29	7	18	1	—	—	—	7	63	143	3	7	1	—	—	—	138	221		
	Pozsony t. h. v. eggyütt	29	8	18	1	—	—	—	11	12	23	3	9	1	—	—	—	27	35		
9	Trencsén vm.	117	8	13	—	100	124	—	16	378	29	—	—	26	6	—	—	71	440		
10	Tócser	40	3	6	—	5	37	—	9	100	8	—	—	6	—	—	1	15	115		
11	Zólyom	149	13	73	—	19	64	—	27	345	61	13	44	—	9	6	—	135	489		
	Összesen	1.987	129	535	14	358	495	—	261	3.788	1.150	31	261	2	124	39	4	39	1.650	5.439	
II. Duna jobb partja.																					
1	Baranya vm.	91	2	8	—	—	—	—	7	108	83	1	1	—	—	—	—	86	194		
	Pécs t. h. v. eggyütt	91	2	8	—	—	—	—	7	108	83	1	1	—	—	—	—	86	194		
2	Fejér	163	4	8	—	—	—	—	3	178	12	—	—	—	—	—	—	12	190		
	Sz.-Fejérvár t. h. v. eggyütt	163	4	8	—	—	—	—	4	179	12	—	—	—	—	—	—	12	191		
3	Győr vm.	215	2	33	1	3	4	—	15	273	118	1	29	—	—	—	2	158	431		
	Győr t. h. v. eggyütt	215	2	33	1	3	4	—	18	279	119	1	29	—	—	—	3	161	431		
4	Komárom vm.	82	1	4	—	1	—	—	5	95	22	—	3	—	—	—	6	31	124		
	Komárom t. h. v. eggyütt	82	1	4	—	1	—	—	6	94	22	—	3	—	—	—	6	31	124		
5	Moson vm.	—	1	—	—	—	1	—	1	5	175	1	28	1	—	—	—	214	217		
6	Somogy	199	7	26	—	—	8	—	10	250	12	—	1	—	—	—	1	14	294		
7	Sopron	76	10	11	4	5	15	—	9	130	114	1	13	—	5	1	—	2	136	296	
	Sopron t. h. v. eggyütt	76	10	11	4	5	15	—	9	14	74	1	16	—	—	—	—	9	105		
8	Tolna vm.	280	7	14	10	5	—	—	25	341	118	5	2	—	—	—	1	126	467		
9	Vas	301	19	87	2	83	147	—	37	676	202	1	61	—	32	23	—	7	386	1.062	
10	Veszprém vm.	314	8	52	1	16	16	—	16	423	326	2	27	15	—	—	—	3	373	796	
11	Zala	144	4	21	12	4	76	—	7	268	20	—	6	1	2	1	—	2	32	300	
	Összesen	1.865	68	264	35	117	267	—	149	2.765	1.497	8	190	4	68	37	—	26	1.820	4.685	
III. Duna-Tisza köze.																					
1	Bács-Bodrog vm.	389	10	11	1	—	—	—	82	493	409	1	14	—	4	—	10	438	931		
	Baja t. h. v. eggyütt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	1	—	—	—	—	—	15	—		
	Szabadka t. h. v. eggyütt	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3		
	Ujvidék t. h. v. eggyütt	389	10	11	1	—	—	—	85	496	417	3	14	—	4	—	10	453	949		
2	Csongrád vm.	6	1	2	—	—	—	—	1	10	36	—	4	—	—	—	—	40	58		
	Hód.-Vásárh t. h. v. eggyütt	24	—	—	—	—	—	—	4	28	10	—	—	—	—	—	—	10	30		
	Szeged t. h. v. eggyütt	30	1	2	—	—	—	—	5	38	46	—	4	—	—	—	—	50	88		
3	Heves vm.	76	—	9	—	1	—	—	2	88	32	—	3	—	—	—	—	35	123		
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	350	12	161	3	4	—	—	7	600	597	581	3	210	—	—	1	25	898	1.495	
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. » Budapest fő-és udvar. Kecskeemét t. h. v. eggyütt	351	12	163	3	4	—	—	6	603	581	3	210	—	—	—	25	898	1.501		
	Összesen	846	23	185	4	5	7	—	155	1.925	1.076	5	231	—	82	—	1	41	1.436	2.661	
IV. Tisza jobb partja.																					
1	Abauj-Torna vm.	39	2	4	—	—	—	—	2	47	75	1	16	—	—	—	1	126	179		
	Kassa t. h. v. eggyütt	8	4	—	—	3	2	—	2	18	—	—	—	—	—	—	—	—	19		
	eggyütt	47	6	4	—	3	2	—	4	66	75	1	16	—	—	—	1	126	199		
2	Bereg vm.	13	—	8	—	—	11	—	1	33	—	—	—	—	—	—	—	—	33		
3	Borsod	13	—	—	—	—	1	—	1	14	8	2	1	—	—	—	—	12	27		
4	Géznár	796	63	617	—	195	39	—	74	1.784	312	10	122	—	7	1	—	25	477	2.981	
5	Sáros	88	5	2	—	25	26	—	17	163	66	—	5	6	—	—	—	7	240		
6	Szécsény	154	6	49	—	6	102	—	14	331	470	6	163	—	17	2	—	12	679		
7	Ung	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
8	Zemplén vm.	68	7	34	2	14	—	—	9	134	74	—	3	—	6	—	—	84	218		
	Összesen	1.179	87	714	2	243	180	—	120	2.525	1.011	19	310	—	43	29	—	51	1.466	3.991	

20. Ágostai egyházi templomi és lelkesi birtokok.

Folyó száma	Házi kezelés alatt													Haszonbérben								Összes terület
	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nemtermőterület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nemtermőterület	összesen				
																			katasztrális hold			
V. Tisza bal partja.																						
1	Békés vm.	366	7	12	21	2			155	563	592	13	96	25	60			23	809	1.372		
2	Bihar » N.-Várd t. h. v. együtt.																					
3	Hajdu vm. Debrecen t. h. v. együtt.										7								7	7		
4	Máramaros vm.										7								7	7		
5	Szabolcs »	144	6	24		2			12	188	4								4	192		
6	Szatmár » Sz.-Németi t. h. v. együtt.	96	3	4	1			1	4	69										69		
7	Szilagy vm.	13	4					1	2	19										19		
8	Ugocsa »																					
	Összesen	579	16	44	22	4	1		173	839	603	13	96	25	60			23	820	1.659		
VI. Tisza-Maros szőge.																						
1	Arad vm. Arad t. h. v. együtt.	8	1		1				6	16	384							6	390	406		
2	Csanád vm.	1	1						7	9	126	1	8		1			13	149	158		
3	Krasó-Szőrény vm.	7	2	1					1	11										11		
4	Temes vm. Temesvár t. h. v. Versecz t. v. v. együtt.	181	5	10	1				10	207	63		5	1					69	276		
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v. együtt.	65	3						4	72	31		15						196	268		
	Összesen	262	12	11	2				28	315	785	1	28		2			19	835	1.150		
VII. Erdély.																						
1	Alsó-Fehér vm.	908	15	198	16	79	946		27	1.889	31	5	5	1				6	48	1.937		
2	Beszterez-Násod vm.	320	29	446	16	339	959		45	2.154	95	4	123	1	21			3	217	2.371		
3	Brassó vm.	103	26	75		60	895		76	1.235	2.275	51	634		615	76		8	3.059	4.894		
4	Csik »																					
5	Fogaras »						12		5	18	92		63		217				1	375		
6	Háromszék vm.	30		41					1	72										72		
7	Hunyad »	6	4	2					4	10	133		3			29			165	181		
8	Kis-Küküllő »	897	46	483	61	158	1.710		66	3.421	377	5	89	2	204	25		18	720	4.141		
9	Kolozs » Kolozsvár t. h. v. együtt.	256	13	79	11	339	295		11	1.004	19		31	140					181	1.185		
10	M.-Vásárhely vm.	57	10	36	6	6	676		11	806	124	2	133		36				2	300		
11	Nagy-Küküllő vm.	1.902	133	1.554	83	1.114	7.486	2	323	12.596	1.226	20	1.222	5	591	157	1	79	3.301	15.897		
12	Szeben vm.	629	74	437	18	2.317	1.092		131	4.397	1.840	38	845	4	1.628	129			62	4.544		
13	Szolnok-Doboka vm.	78	3	18	1	6	14		4	124										124		
14	Torda-Aranyos »																					
15	Udvarhely »	58	2	95		9	429		13	606	45	1	27						2	75		
	Összesen	4.943	959	3.464	212	4.427	14.514	2	717	28.638	6.218	128	3.175	13	3.450	416	1	184	13.585	42.223		
	Magyarország	11.661	694	5.217	291	5.164	15.464	2	1.603	40.096	12.343	205	4.291	44	3.819	521	6	388	21.612	61.708		
Horvát-Szlavonország.																						
1	Belovár-Kőrös vm.																					
2	Lika-Krbava »																					
3	Modrus-Fiume »																					
4	Pozsega vm.																					
5	Szerém » Zimony t. h. v. együtt.																					
6	Varasd vm. Varasd t. h. v. együtt.																					
7	Verőce vm. Eszék t. h. v. együtt.																					
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v. együtt.																					
	Összesen																					
	Magyarbirodalom	11.661	694	5.217	291	5.164	15.464	2	1.603	40.096	12.343	205	4.291	44	3.819	521	6	388	21.612	61.708		

21. Ágostai egyházi tanítói és iskolai birtokok.

Folyó szám	Országrészt, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nemtermőterület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nemtermőterület	összesen
V. Tisza bal partja.																				
1	Békés vm.	348	2	6	1	1	—	—	15	373	122	—	—	—	—	—	—	—	124	497
2	Bihar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	N.-Várad t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Hajdu vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Debreczen t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Máramaros vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Szabolcs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Szatmár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Sz.-Németi t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Sallógy vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Ugocsa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	348	2	6	1	1	—	—	16	374	122	—	—	1	—	—	—	1	124	498
VI. Tisza Maros szöge.																				
1	Arad vm.	—	2	—	—	—	—	—	—	2	18	—	—	—	—	—	—	—	18	20
	Arad t. h. v. együtt.	—	2	—	—	—	—	—	—	2	18	—	—	—	—	—	—	—	18	20
2	Csanád vm.	123	1	8	—	4	—	—	9	145	3	—	—	—	—	—	—	—	3	148
3	Krassó-Szőrény vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Temes vm.	19	1	—	1	—	—	—	1	22	33	1	—	—	—	—	—	—	34	56
	Temesvár t. h. v. Vercecs t. h. v. együtt.	19	1	—	1	—	—	—	1	22	33	1	—	—	—	—	—	—	34	56
5	Torontál vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Pancsova t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	142	4	9	1	4	—	—	10	170	54	1	—	—	—	—	—	—	55	225
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Beszterce-Naszód vm.	40	6	38	2	4	—	20	6	116	18	—	4	—	—	—	—	—	22	138
3	Brassó vm.	44	—	8	—	—	—	—	1	53	26	—	38	—	—	—	—	—	64	117
4	Csik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Fogarasz	—	—	—	—	—	—	9	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
6	Háromszék vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Hunyad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
8	Kis-Küküllő	3	—	—	—	6	—	—	—	11	2	—	—	—	—	—	—	—	7	18
9	Kolozs	8	—	3	—	—	—	—	—	11	—	—	5	—	—	—	—	—	7	11
	Kolozsvár t. h. v. együtt.	8	—	3	—	—	—	—	—	11	—	—	5	—	—	—	—	—	7	11
10	Maros-Torda vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	M.-Visárhely t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Nagy-Küküllő vm.	23	5	8	—	13	—	50	—	112	—	65	—	4	—	—	—	—	72	184
12	Szeben vm.	43	9	20	4	190	—	—	8	283	393	1	139	—	61	—	4	—	3	601
13	Szolnok-Doboka vm.	2	—	2	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
14	Torda-Aranyos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Udvarhely	18	2	3	—	7	—	2	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
	Összesen	181	22	91	6	220	92	—	22	684	440	1	253	—	65	4	—	6	789	1403
	Magyarország	3.588	178	699	16	553	462	—	221	5.712	1.835	14	390	4	217	35	—	58	2.548	8.260
Horvát-Szlavonország.																				
1	Belovár-Kőrös vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Lika-Krbava	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Modrus-Fiure	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Pozsega vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Szerém	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zimony t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0	Varasd vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Varasd t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Verőce vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Eszék t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Zágráb vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zágráb t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Magyarbirodalom	3.588	178	699	16	553	462	—	221	5.712	1.835	14	390	4	217	35	—	58	2.548	8.260

22. Református egyházi alakok birtokai.

Folyó számf.	Országrészt, törvényhatóságot	Házi kezelés alatt								Hasszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nyás	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nyás		nem termő terület	összesen
katasztrális hold																				
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Bars »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Esztorgom vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Hont »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Selm. és Bőlab. t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Liptó vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Nógrád vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Nyitra »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Pozsony »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Pozsony t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Trencsén vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Túróc »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Zólyom »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Összesen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Pés L. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Fejér vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	1,123	7	70	2	38	-	-	16	1,256	1,256	
	Sz.-Fejérvár t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	1,123	7	70	2	38	-	-	16	1,256	1,256	
3	Győr vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Győr t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Komárom vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	-	-	-	7	
	Komárom t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	-	-	-	7	
5	Moson vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Somogy »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Sopron »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Sopron t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Tolna vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Vas »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Veszprém vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Zala »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Összesen	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	1,123	7	70	2	38	-	16	1,256	1,256
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Baja t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Szabadka t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Ujvidék t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Zombor t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Csongrád vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Hódmező-Vásárh. t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Szeged t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Heves vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Jász-N.-K.-Szabolc vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	2,869	6	679	5	2,223	136	6	381	6,305	6,305	
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Budapest fő-és szélv.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Kecskeméti t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Összesen	-	-	-	-	-	-	-	-	2,869	6	679	5	2,223	136	6	381	6,305	6,305	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Kassa t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Bereg vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Borsód »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Gömör »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Sáros »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Szepes »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Ung »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zemplén vm.	1	3	-	-	8	-	-	-	12	2,037	-	202	-	252	-	14	88	2,593	2,605
	Összesen	1	3	-	-	8	-	-	-	12	2,037	-	202	-	252	-	14	88	2,593	2,605

22. Református egyházi alapok birtokai.

Folyó szám	Házi kezelés alatt									Haszonbérben									Összes terület
	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	
Országrészt, törvényhatóság	katasztrális hold																		
V. Tisza bal partja.																			
1	Békés vm.																		
2	Bihar » N.-Várad t. h. v.																		
	együtt																		
3	Hajdu vm. Debreczen t. h. v.										21							21	21
	együtt										21							21	21
4	Máramaros vm.																		
5	Szabolcs »																		
6	Szatmár » Sz.-Németi t. h. v.																		
	együtt																		
7	Szilágy vm.																		
8	Ugocea »																		
	Összesen										21							21	21
VI. Tisza-Maros szöge.																			
1	Arad vm.																		
	Arad t. h. v.																		
	együtt																		
2	Csanád vm.																		
3	Krassó-Szőrény vm.																		
4	Temes vm. Temesvár t. h. v.																		
	Verseck t. h. v.																		
	együtt																		
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
VII. Erdély.																			
1	Alsó-Fehér vm.	2	1		9		908		2	922	1.613	36	534	65	316	226	30	2.820	3.742
2	Beszterce-Naszód vm.																		
3	Brassó vm.																		
4	Csik »																		
5	Fogaras »																		
6	Háromszék vm.										3							3	3
7	Hunyad »																		
8	Kis-Küküllő »																		
9	Kolozs » Kolozsvár t. h. v.						131			131	444	31	275		535	273	31	1.589	1.720
	együtt						131			131	444	31	275		535	273	31	1.589	1.720
10	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v.																		
	együtt																		
11	Nagy-Küküllő vm.																		
12	Szeben vm.																		
13	Szolnok-Doboka vm.																		
14	Torda-Aranyos »	135	2	33		21	118		12	321	162	8	200	4	264		30	9	677
15	Udvarhely »																		
	Összesen	137	3	33	9	21	1.157		14	1.374	2.222	75	1.009	69	1.115	499	30	70	5.059
	Magyarország	138	6	33	17	21	1.157		21	1.398	2.272	88	1.960	76	3.628	635	59	555	15.264
Horvát-Szlavonország.																			
1	Belovár-Kőrös vm.																		
2	Lika-Krbava »																		
3	Modrus-Fiume »																		
4	Pozsega »																		
5	Szerém » Zimony t. h. v.																		
	együtt																		
6	Varasd vm. Varasd t. h. v.																		
	együtt																		
7	Verőce vm. Eszék t. h. v.																		
	együtt																		
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
	Magyarbirodalom	138	6	33	17	21	1.157		21	1.398	2.272	88	1.960	76	3.628	635	59	555	15.264

23. Református egyházi templomi és lelkési birtokok.

Földy szám	Országgréz, törvényhatóság												Összes terület						
	Házi kezelés alatt								Haszonbérben										
	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	malás	nem termő terület	összesen	számföld	kert	rét		szőlő	legelő	erdő	malás	nem termő terület	összesen
katasztrális hold																			
I. Duna bal partja.																			
1	Árva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bárs »	218	11	25	—	—	—	—	—	48	398	340	1	21	1	—	—	1	273
3	Estatagom vm.	92	4	21	1	5	—	—	—	10	139	126	1	1	—	—	—	5	143
4	Hont »	184	4	52	—	—	—	—	—	17	263	75	—	—	—	—	—	9	79
	Selm.-és Bólab.t.h.v. együtt	284	4	52	—	6	—	—	—	17	263	75	—	—	—	—	—	9	79
5	Liptó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Nógrád »	6	—	6	—	—	—	—	—	2	14	300	1	81	—	—	—	3	393
7	Nyitra »	22	1	5	—	—	—	—	—	10	38	41	—	10	—	—	—	5	51
8	Pozsony »	68	3	13	—	—	—	—	—	7	91	145	—	16	—	—	—	1	166
	Pozsony t.h.v. együtt	68	3	13	—	—	—	—	—	7	91	145	—	16	—	—	—	1	166
9	Trencsén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Turdez »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Zólyom »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	500	23	122	1	11	1	—	95	843	986	4	129	1	16	9	—	12	1.107
II. Duna jobb partja.																			
1	Baranya vm.	1.069	60	283	41	327	—	67	3	127	1.971	319	10	42	2	10	—	15	398
	Pécs t.h.v. együtt	1.069	60	283	41	327	—	67	3	127	1.971	319	10	42	2	10	—	15	398
2	Fejér vm.	870	33	106	5	4	—	3	1	107	1.129	1.404	12	96	3	85	22	4	49
	Sz.-Fejérvár t.h.v. együtt	870	33	106	5	4	—	3	1	107	1.129	1.404	12	96	3	85	22	4	49
3	Győr vm.	150	3	22	—	7	—	1	—	6	180	162	1	16	1	68	10	2	200
	Győr t.h.v. együtt	150	3	22	—	7	—	1	—	6	180	162	1	16	1	68	10	2	200
4	Komárom vm.	972	10	204	5	9	—	3	3	96	1.302	1.136	5	125	—	30	2	5	48
	Komárom t.h.v. együtt	972	10	204	5	9	—	3	3	96	1.302	1.136	5	125	—	30	2	5	48
5	Moson vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Somogy »	1.706	52	263	13	42	—	23	—	92	2.191	130	2	21	—	7	—	1	101
7	Sopron »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	3	—	1	—	—	—	28
	Sopron t.h.v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	3	—	1	—	—	—	28
8	Tolna vm.	593	10	50	11	2	—	6	—	57	729	210	4	22	2	1	—	4	243
9	Vas »	100	4	19	—	40	—	54	—	7	224	133	2	51	—	20	96	6	308
10	Veszprém vm.	1.201	19	97	5	97	—	65	1	94	1.639	575	13	55	1	6	—	17	607
11	Zala vm.	278	8	74	23	24	—	60	2	18	487	19	—	—	13	2	—	1	34
	Összesen	6.993	200	1.118	108	552	—	282	10	618	9.876	4.115	58	439	21	290	130	9	144
III. Duna-Tisza köze.																			
1	Bács-Bodrog vm.	94	5	2	2	—	—	—	—	50	153	455	1	5	—	—	—	1	402
	Baja t.h.v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	14
	Szabadka t.h.v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	7
	Újvidék t.h.v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zombor t.h.v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	egytt.	94	5	2	2	—	—	—	—	56	160	469	1	5	—	—	—	1	476
2	Csongrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	42	45	290	—	25	—	36	—	—	321
	Hédm.-Vásárh.t.h.v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	392	4	19	2	26	—	—	88	531
	Szeged t.h.v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	egytt.	—	—	—	—	—	—	—	—	43	46	652	4	44	2	62	—	—	88
3	Héves vm.	481	6	63	—	1	—	8	—	36	597	278	1	22	1	5	11	—	11
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	1.692	125	96	10	508	—	7	—	228	2.666	908	1	32	1	46	15	4	19
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	1.240	36	244	8	54	—	186	0	276	2.053	2.537	21	603	5	434	1	67	227
	Budapest fő-és székely. Keskéménit t.h.v. »	17	3	8	—	—	—	41	—	4	32	—	—	—	—	—	—	—	32
	egytt.	1.257	39	252	8	54	—	227	0	284	2.130	2.636	21	635	5	434	1	67	227
	Összesen	3.524	178	413	21	563	—	242	11	647	5.599	4.944	28	728	12	547	27	71	346
IV. Tisza jobb partja.																			
1	Abauj-Torna vm.	2.434	65	289	25	181	—	356	—	175	3.525	982	15	91	—	88	25	—	28
	Kassa t.h.v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5	—	—	—	—	—	—	—
	egytt.	2.434	66	289	27	181	—	356	—	177	3.530	987	15	91	—	88	25	—	28
2	Béreg vm.	1.680	26	427	12	117	—	169	—	279	2.710	241	3	39	—	30	1	17	331
3	Borsod »	1.836	56	367	4	292	—	142	2	172	2.841	1.260	19	142	3	86	58	—	137
4	Gömrő »	705	30	259	1	74	—	184	—	69	1.322	381	9	87	—	141	5	—	18
5	Sáros »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Szepes »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Ung »	709	29	202	—	22	—	60	—	24	1.046	36	1	14	—	1	—	—	5
8	Zemplén vm.	1.741	56	439	4	66	—	138	2	212	2.658	829	4	248	8	114	12	—	57
	Összesen	9.165	263	1.983	48	722	—	1.049	4	938	14.107	3.709	51	621	11	460	102	—	257

24. Református egyházi tanítói és iskolai birtokok.

Folyó szádn	Országrés, törvényhatóság	Házi kezelés alatt							Haszonbérben							Összes terület				
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő		erdő	nádas	nem termő terület	összesen
katasztrális hold																				
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
2	Bacs »	113	3	4	---	---	---	---	3	135	50	---	---	---	---	---	---	---	5	62
3	Esztetom vm.	34	1	1	---	---	---	---	---	38	3	---	---	---	---	---	---	---	---	3
4	Hont vm.	42	1	9	1	---	---	---	---	54	35	---	1	---	---	---	---	---	---	40
Selm.-és Békab. t. h. v. együtt		49	1	9	1	---	---	---	3	54	35	---	1	---	---	---	---	---	---	36
5	Liptó vm.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
6	Nógrád vm.	1	---	3	---	---	---	---	---	4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	4
7	Nyitra »	2	---	1	---	---	---	---	---	3	24	4	---	---	---	---	---	---	---	28
8	Pozsony »	29	1	3	---	---	---	---	2	35	8	---	1	---	---	---	---	---	---	45
Pozsony t. h. v. együtt		29	1	3	---	---	---	---	2	35	8	---	1	---	---	---	---	---	---	45
9	Trencsén vm.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
10	Türecz »	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
11	Zólyom »	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Összesen		221	6	21	1	---	---	---	10	250	120	6	1	---	---	---	---	2	120	388
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.	300	16	50	1	2	---	---	12	390	68	---	29	---	---	---	---	---	5	102
Pécs t. h. v. együtt		300	16	50	1	2	---	---	12	390	68	---	29	---	---	---	---	---	5	102
2	Fejér vm.	322	11	35	---	5	---	2	17	302	165	1	13	---	1	---	---	---	1	181
Sz.-Féjérvér t. h. v. együtt		322	11	35	---	5	---	2	17	302	165	1	13	---	1	---	---	---	1	181
3	Győr vm.	53	1	9	---	2	---	---	---	68	14	---	---	---	---	---	---	---	---	14
Győr t. h. v. együtt		53	1	9	---	2	---	---	---	68	14	---	---	---	---	---	---	---	---	14
4	Komárom vm.	398	3	26	---	6	---	3	---	10	446	183	---	18	1	---	---	---	2	205
Komárom t. h. v. együtt		398	3	26	---	6	---	3	---	10	446	183	---	18	1	---	---	---	2	205
5	Moson vm.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
6	Somogy »	855	34	156	1	13	---	4	---	40	1.103	153	1	24	---	---	---	---	288	467
7	Sopron »	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Sopron t. h. v. együtt		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
8	Tolna vm.	178	4	5	2	1	---	---	4	194	51	1	9	---	---	---	---	---	---	61
9	Vas »	70	1	10	---	36	---	25	---	2	153	94	---	17	---	28	23	---	1	163
10	Veszprém vm.	265	5	22	---	6	---	1	6	305	107	3	9	---	---	---	---	---	2	121
Zala vm.		33	2	8	---	5	---	1	2	51	6	---	2	---	6	---	---	---	---	8
Összesen		2.488	77	330	4	76	33	3	95	3.101	841	6	121	1	30	23	1	290	1.322	4.423
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.	22	1	1	2	---	---	---	5	31	212	1	4	---	---	---	---	---	---	217
Baja t. h. v.		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Szabadka t. h. v.		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Újvidék t. h. v.		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Zombor t. h. v.		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
egyeütt		22	1	1	2	---	---	---	5	31	212	1	4	---	---	---	---	---	---	217
2	Csongrád vm.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hódmezővásárh. t. h. v.		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Szeged t. h. v.		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
egyeütt		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
3	Heves vm.	32	---	3	---	---	---	---	3	38	34	---	---	---	---	---	---	---	---	34
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	243	3	11	---	3	2	---	10	272	1.034	1	103	1	428	---	---	20	1.587	1.850
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-k. »	514	10	106	1	36	2	2	13	684	439	4	53	3	62	103	---	9	673	1.357
Dudapest fő-és székf. Kecskeméti t. h. v. együtt		514	10	106	1	36	2	2	13	684	439	4	53	3	62	103	---	9	673	1.357
Összesen		811	14	121	6	39	4	2	31	1.028	1.763	6	160	35	491	103	---	29	2.587	3.615
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.	473	21	70	1	29	28	---	22	644	160	1	7	---	7	---	---	---	4	180
Kassa t. h. v.		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
egyeütt		473	21	70	1	29	28	---	22	644	160	1	7	---	7	---	---	---	4	180
2	Bereg vm.	449	8	110	---	23	17	---	34	638	18	---	5	---	1	---	---	---	24	682
3	Borsod »	691	17	136	---	37	20	1	28	928	361	1	59	1	56	---	---	---	4	482
4	Gömör »	382	24	110	---	13	35	---	20	584	34	2	7	---	---	---	---	---	2	45
5	Sáros »	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
6	Szepes »	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
7	Ung »	233	12	50	---	5	2	---	11	322	8	1	4	---	---	---	---	---	13	335
8	Zemplén vm.	465	19	101	---	28	3	2	33	651	109	1	23	---	3	---	---	---	130	787
Összesen		2.690	101	586	1	135	105	3	146	3.767	690	6	105	1	67	1	---	10	880	4.647

25. Unitárius egyházi alapok birtokai.

Folyó száma	Országgréz, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás		nem termő terület	összesen
		katasztrális hold																		
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.																			
2	Bars »																			
3	Esztergom vm.																			
4	Hont vm.																			
	Selm.-és Béalab. t. h. v. együtt																			
5	Liptó vm.																			
6	Nógrád vm.																			
7	Nyitra »																			
8	Pozsony t. h. v. együtt																			
9	Trencsén vm.																			
10	Turócz »																			
11	Zólyom																			
	Összesen																			
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.																			
	Pécs t. h. v. együtt																			
2	Fejér vm.																			
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt																			
3	Győr vm.																			
	Győr t. h. v. együtt																			
4	Komárom vm.																			
	Komárom t. h. v. együtt																			
5	Moson vm.																			
6	Somogy »																			
7	Sopron »																			
	Sopron t. h. v. együtt																			
8	Tolna vm.																			
9	Vas »																			
10	Veszprém vm.																			
11	Zala vm.																			
	Összesen																			
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.																			
	Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Újvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt																			
2	Csongrád vm.																			
	Hód.-Vásárh. t. h. v. Szeged t. h. v. együtt																			
3	Heves vm.																			
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.																			
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. » Budapest fő-és szék. Késkemet t. h. v. együtt																			
	Összesen																			
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.																			
	Kassa t. h. v. együtt																			
2	Bereg vm.																			
3	Borsod »																			
4	Gömör »																			
5	Sáros »																			
6	Szepes »																			
7	Ung »																			
8	Zemplén vm.																			
	Összesen																			

25. Unitárius egyházi alapok birtokai.

Folyó szám	Házi kezelés alatt										Haszonbírben								Összes terület
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	
V. Tisza bal partja.																			
1	Békés vm.																		
2	Bihar vm.																		
	N.-Várad t. h. v.																		
	együtt																		
3	Hajdu vm.																		
	Debreczen t. h. v.																		
	együtt																		
4	Máramaros vm.																		
5	Szabolcs »																		
6	Szatmár »																		
	Sz.-Németi t. h. v.																		
	együtt																		
7	Szilágy vm.																		
8	Úgocsa »																		
	Összesen																		
VI. Tisza-Maros szöge.																			
1	Arad vm.																		
	Arad t. h. v.																		
	együtt																		
2	Csanád vm.																		
3	Krassó-Szorény vm.																		
4	Temesvár vm.																		
	Temesvár t. h. v.																		
	Versecz t. h. v.																		
	együtt																		
5	Torontál vm.																		
	Pancsova t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
VII. Erdély.																			
1	Alsó-Fehér vm.																		
2	Bosztercze-Naszód vm.																		
3	Brassó vm.																		
4	Csik »																		
5	Fogaras »																		
6	Háromszék vm.																		
7	Hunyad »																		
8	Kis-Küküllő »	300	10	197	9	36	780		13	1.345									1.345
9	Kolozsvár »																		
	Kolozsvár t. h. v.																		
	együtt																		
10	Maros-Torda vm.																		
	M.-Vásárhely t. h. v.																		
	együtt																		
11	Nagy-Küküllő vm.																		
12	Szeben vm.																		
13	Szolnok-Doboka vm.																		
14	Torda-Aranyos »																		
15	Udvarhely vm.																		
	Összesen	300	10	197	9	36	780		13	1.345									1.345
	Magyarország	300	10	197	9	36	780		13	1.345									1.345
Horvát-Szlavonország.																			
1	Belovár-Kőrös vm.																		
2	Lika-Krbava »																		
3	Modrus-Fiume »																		
4	Pozsega vm.																		
5	Szerém »																		
	Zimony t. h. v.																		
	együtt																		
6	Varasd vm.																		
	Varasd t. h. v.																		
	együtt																		
7	Verőce vm.																		
	Eszék t. h. v.																		
	együtt																		
8	Zágráb vm.																		
	Zágráb t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
	Magyarbirodalom	300	10	197	9	36	780		13	1.345									1.345

26. Unitárius egyházi templomi és lelkesi birtokok.

Földj. szám	Országgréz, törvényhatóság	Házi kezelés alatt						Haszonbérben						Összes terület						
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét		szőlő	legelő	erdő	nádás	nem termő terület	összesen
		katasztrális hold																		
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bars »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Eszatonog vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Hont vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Selm.- és Béalab. t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Liptó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Nógrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Nyitra »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Poszony »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Poszony t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Trencsén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Turóc »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zólyom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Pécs t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Fejér vm.	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	
	Sz.-Fejérvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	
3	Győr vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Győr t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Komárom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Komárom t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Moson vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Somogy »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Sopron »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Sopron t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Tolna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Vas »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Veszprém vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Zala vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Baja t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Szabadka t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Ujfehértó t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Zombor t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Csongrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Hód.-Vásárh. t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
	Szeged t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
3	Heves vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Budapest fő- és szék.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Keekemet t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Kassa t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bereg vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Borsod »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Gömör »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Sáros »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Szepes »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Ung »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Zemplén vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

26. Unitárius egyházi templomi és lelkési birtokok.

Folyó szám	Házi kezelés alatt										Hasonbérben							Összes terület	
	szántóföld	kert	réta	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	réta	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület		összesen
Országgrés, törvényhatóság																			
V. Tisza bal partja.																			
1	Békés vm.																		
2	Bihar » N.-Várad t. h. v.																		
	együtt																		
3	Hajdu vm. Debreczen t. h. v.									20								1	21
	együtt									20								1	21
4	Máramaros vm.																		
5	Szabolcs »																		
6	Szatmár » Sz.-Németi t. h. v.																		
	együtt																		
7	Szilágy vm.																		
8	Ugocsa »																		
	Összesen									20								1	21
VI. Tisza-Maros szöge.																			
1	Arad vm.																		
	Arad t. h. v.																		
	együtt																		
2	Csanád vm.																		
3	Krassó-Szőrény vm.																		
4	Temes vm. Temesvár t. h. v.																		
	Versecz t. h. v.																		
	együtt																		
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
VII. Erdély.																			
1	Alsó-Fehér vm.	1.280	31	520	3	1.027	289		59	3.195									3.195
2	Beszterce-Nászod vm.																		
3	Brassó vm.																		
4	Csik »																		
5	Fogarás »																		
6	Háromszék vm.	83	8	37		30	1.300		15	1.482	349	3	114		137				603
7	Hunyad »																		
8	Kis-Küküllő »	220	11	52	4	37	110		44	487		1							1
9	Kolozs » Kolozsvár t. h. v.	48	4	68		75	32	24	6	257									
	együtt	37	3	60		36		1	1	138									
	Összesen	85	7	128		111	39	25	7	395									
10	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v.	151	10	27	2	28	211		34	458	30	1	11						42
	együtt	151	10	27	2	28	211		34	458	30	1	11						42
	Összesen	151	10	27	2	28	211		34	458	30	1	11						42
11	Nagy-Küküllő vm.	64	1	11		5	72		4	157	13								13
12	Szeben vm.																		
13	Szolnok-Doboka vm.																		
14	Torda-Aranyos »	450	32	230	2	183	2.052		8	3.046	94	3	244		119		3	1	
15	Udvarhely vm.	354	26	187	1	284	1.353		86	2.291	95	9	22		42		11	3	
	Összesen	2.691	126	1.201	12	1.700	5.428	33	321	11.512	581	17	391		298	11	3	4	
	Magyarország	2.691	127	1.201	12	1.700	5.428	33	323	11.515	601	17	391		298	11	3	5	
Horvát-Szlavonország.																			
1	Belovár-Kőrös vm.																		
2	Lika-Krbava »																		
3	Modrus-Fiume »																		
4	Pozsega vm.																		
5	Szerém » Zimony t. h. v.																		
	együtt																		
6	Varasd vm. Varasd t. h. v.																		
	együtt																		
7	Verőce vm. Eszék t. h. v.																		
	együtt																		
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
	Magyarbirodalom	2.691	127	1.201	12	1.700	5.428	33	323	11.515	601	17	391		298	11	3	5	
	Összesen	2.691	127	1.201	12	1.700	5.428	33	323	11.515	601	17	391		298	11	3	5	

27. Unitárius egyházi tanítói és iskolai birtokok.

Folyó száma	Országgrészség, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nem termő terület	összesen
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.																			
2	Bars »																			
3	Esztargom vm.																			
4	Hont vm.																			
	Selm.-és Béláb. t. h. v.																			
	együtt																			
5	Liptó vm.																			
6	Nógrád vm.																			
7	Nyitra »																			
8	Pozsony »																			
	Pozsony t. h. v.																			
	együtt																			
9	Trencsén vm.																			
10	Vác »																			
11	Zólyom »																			
	Összesen																			
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.																			
	Pécs t. h. v.																			
	együtt																			
2	Fejér vm.																			
	Sz.-Fejérvár t. h. v.																			
	együtt																			
3	Győr vm.																			
	Győr t. h. v.																			
	együtt																			
4	Komárom vm.																			
	Komárom t. h. v.																			
	együtt																			
5	Moson vm.																			
6	Somogy »																			
7	Sopron »																			
	Sopron t. h. v.																			
	együtt																			
8	Tolna vm.																			
9	Vas »																			
10	Veszprém vm.																			
11	Zala vm.																			
	Összesen																			
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.																			
	Baja t. h. v.																			
	Szabadka t. h. v.																			
	Ujvidék t. h. v.																			
	Zombor t. h. v.																			
	együtt																			
2	Csongrád vm.																			
	Hód.-Vásárh. t. h. v.																			
	Szeged t. h. v.																			
	együtt																			
3	Heves vm.																			
4	Jász-N.-K.-Szołnok vm.																			
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »																			
	Budapest fő-és székv.																			
	Kecskemét t. h. v.																			
	együtt																			
	Összesen																			
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.																			
	Kassa t. h. v.																			
	együtt																			
2	Bereg vm.																			
3	Borsod »																			
4	Gömör »																			
5	Sáros »																			
6	Szepes »																			
7	Ung »																			
8	Zemplén vm.																			
	Összesen																			

27. Unitárius egyházi tanítói és iskolai birtokok.

Folyó száma	Országrészt, törvényhatóságot	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nem termő terület	összesen
V. Tisza bal partja.																				
1	Békes vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bihar »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	N.-Várad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Hajdu vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Debreczen t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Máramaros vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Szabolcs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Szatmár »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Sz.-Németi t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Szilágy vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Ugocsa »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VI. Tisza-Maros szöge.																				
1	Arad vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Arad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Csanád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Krassó-Szörény vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Temes vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Temesvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Veresz t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Torontál vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Pancsova t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Beszterce-Naszód vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Brassó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Csik »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Fogarás »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Háromszék vm.	14	1	2	—	—	13	—	1	31	—	—	—	—	—	—	—	—	31	
7	Hunyad »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Kis-Küküllő »	26	1	6	—	—	—	—	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	33	
9	Kolozs »	12	—	11	—	—	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	23	
9	Kolozsvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Maros-Torda vm.	12	—	11	—	—	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	23	
10	M.-Vásárhely t. h. v.	32	3	4	1	1	—	—	3	44	—	—	—	—	—	—	—	—	44	
11	Nagy-Küküllő vm.	32	3	4	1	1	—	—	3	44	—	—	—	—	—	—	—	—	44	
11	Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	9	
13	Szolnok-Doboka vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14	Torda-Aranyos »	285	—	144	1	100	15	—	7	552	75	2	85	32	—	—	1	195	747	
15	Údvahely »	50	3	35	—	17	9	—	6	120	—	—	—	—	—	—	—	—	120	
	Összesen	419	8	202	2	118	37	—	17	803	84	2	85	32	—	—	1	204	1.007	
Magyarország																				
		419	8	202	2	118	37	—	17	803	84	2	85	32	—	—	1	204	1.007	
Horvát-Szlavonors.																				
1	Belovár-Kőrös vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Lika-Krbava »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Modrus-Fiume »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Pozsega vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Szerém »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Zimony t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Varasd vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Varasd t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Vasfüzes vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Eszék t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Zágráb vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Zágráb t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Magyarbirtalom																				
		419	8	202	2	118	37	—	17	803	84	2	85	32	—	—	1	204	1.007	

28. Zsidó hitközségi birtokok.

Folyó azán	Házi kezelés alatt										Haszonbérben										Összes terület
	szántóföld	kert	réf	mező	legelő	erdő	májas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	réf	mező	legelő	erdő	májas	nem termő terület	összesen			
																			katasztrális hold		
I. Duna bal partja.																					
1	Árva vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
2	Barcs	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
3	Esztergom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	Hont Selm. és Bélab. t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Liptó vm.	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
6	Nógrád vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	5	31	—	—	—	—	—	—	—	36		
7	Nyitra	12	4	—	—	2	—	—	—	49	11	4	1	—	—	—	—	—	65		
8	Pozsony Pozsony t. h. v. együtt.	—	1	—	2	—	—	—	—	12	4	—	2	2	—	—	—	—	18		
9	Trencsén vm.	1	1	—	—	—	—	—	—	5	7	11	—	—	—	—	—	—	13		
10	Turóköz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
11	Zályom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Összesen	17	8	2	—	2	—	—	—	50	90	57	4	13	2	13	1	—	100		
II. Duna jobb partja.																					
1	Baranya vm.	—	2	—	—	—	—	—	—	4	6	—	—	—	—	—	—	—	32		
	Pécs t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	1	—	—	—	—	—	1		
2	Fejér vm. Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt.	—	2	—	—	—	—	—	—	7	9	11	1	32	—	—	—	—	33		
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt.	—	1	—	—	—	—	—	—	5	6	—	—	—	—	—	—	—	4		
3	Győr vm. Győr t. h. v. együtt.	—	1	—	—	—	—	—	—	7	8	—	—	—	—	—	—	—	6		
	Győr t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	—	—	—	—	—	—	—	5		
4	Komárom vm. Komárom t. h. v. együtt.	—	2	—	—	—	—	—	—	9	12	—	—	—	—	—	—	—	12		
	Komárom t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1		
	Összesen	2	1	—	—	—	—	—	—	10	13	—	—	—	—	—	—	—	13		
5	Moson vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	3		
6	Somogy	—	—	—	—	—	—	—	—	10	12	3	—	—	—	—	—	—	5		
7	Sopron Sopron t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
	Sopron t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
8	Tolna vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	8	9	—	—	—	—	—	—	—	9		
9	Vas	1	—	—	—	—	—	—	—	6	7	5	1	—	—	—	—	—	8		
10	Veszprém vm.	1	1	—	—	—	—	—	—	2	4	17	1	—	4	—	—	—	28		
11	Zala	4	1	—	—	—	—	—	—	8	13	1	—	—	—	—	—	—	14		
	Összesen	10	7	—	—	—	—	—	—	65	83	40	3	26	—	2	1	—	6		
III. Duna-Tisza köze.																					
1	Bács-Bodrog vm. Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Újvárad t. h. v. Zombor t. h. v. együtt.	10	3	—	—	—	—	—	—	16	20	105	1	2	—	—	—	—	1		
	Baja t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	14		
	Szabadka t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Újvárad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	1	—	—	—	—	—	4		
	Zombor t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Összesen	10	3	—	—	—	—	—	—	19	32	119	3	2	—	—	—	—	1		
2	Csongrád vm. Hódmező-Vásárh. t. h. v. Szeged t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Hódmező-Vásárh. t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Szeged t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—		
3	Heves vm.	1	3	—	—	—	—	—	—	9	14	—	—	—	—	—	—	—	14		
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	1	3	—	—	—	—	—	—	7	11	—	2	—	—	—	—	—	13		
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. Budapest fő- és székv. Kecskemét t. h. v. együtt.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Budapest fő- és székv.	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	—	—	—	—	—	—	—	4		
	Összesen	2	1	—	—	—	—	—	—	13	14	—	—	—	—	—	—	—	15		
	Összesen	12	10	—	—	1	—	—	—	50	78	121	2	8	—	—	—	—	4		
IV. Tisza jobb partja.																					
1	Abauj-Torna vm. Kassa t. h. v. együtt.	—	1	—	—	—	—	—	—	11	12	3	—	—	—	—	—	—	2		
	Kassa t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Összesen	—	1	—	—	—	—	—	—	11	12	3	—	—	—	—	—	—	2		
2	Bereg vm.	3	1	2	—	—	—	—	—	10	16	3	2	1	—	—	—	—	6		
3	Borsod	1	3	—	—	—	—	—	—	11	15	11	2	2	—	—	—	—	24		
4	Gömör	—	2	—	—	—	—	—	—	5	7	—	—	—	—	—	—	—	5		
5	Sáros	1	1	—	—	—	—	—	—	7	19	6	—	1	—	—	—	—	7		
6	Szepes	—	—	1	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	5		
7	Ung	3	2	—	1	—	—	—	—	17	23	—	—	—	—	—	—	—	23		
8	Zemplén vm.	2	4	7	—	3	—	—	—	28	44	—	—	—	—	—	—	—	44		
	Összesen	12	14	10	1	3	—	—	—	80	139	23	4	4	—	—	—	—	8		

28. Zsidó hitközségi birtokok.

Folyó száma	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
	szántó/öböl	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántó/öböl	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nem termő terület	összesen
V. Tisza bal partja.																			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	—	—	—	—	—	—	—	5	16
2	15	1	—	—	—	—	—	—	15	36	4	—	—	—	—	—	—	5	41
	N.-Várad t. h. v.																		
	együtt																		
3	—	1	—	—	—	—	—	—	11	12	8	—	—	—	—	—	—	8	20
	Hajdu vm.																		
	Debrecen t. h. v.																		
	együtt																		
4	1	—	—	1	—	—	—	—	11	12	8	—	—	—	—	—	—	8	30
5	12	—	—	—	—	—	—	—	13	33	44	—	—	—	—	—	—	44	6
6	3	1	—	—	—	—	—	—	26	30	—	—	—	—	—	—	—	30	30
	Sz.-Németi t. h. v.																		
	együtt																		
7	—	5	—	—	—	—	—	—	9	14	—	—	—	—	—	—	—	14	30
8	1	1	—	—	—	—	—	—	9	7	—	—	—	—	—	—	—	7	7
	Ugocsa																		
	Összesen																		
VI. Tisza-Maros szöge.																			
1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	4	2	—	—	—	—	—	—	3	7
	Arad t. h. v.																		
	együtt																		
2	1	—	—	—	—	—	—	—	5	7	—	—	—	—	—	—	—	7	17
3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	2	1	2	—	—	—	—	7	7
4	1	1	—	—	7	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	3	3
	Temesvári t. h. v.																		
	Versecz t. h. v.																		
	együtt																		
5	—	2	—	—	—	—	—	—	5	7	3	—	—	—	—	—	—	3	6
	Tótonfalvi vm.																		
	Pancsova t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
VII. Erdély.																			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Alsó-Fehér vm.																		
2	—	1	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
	Beszterce-Naszód vm.																		
3	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5
	Brassó vm.																		
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Cáskó																		
5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Fogarasz																		
6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Háromszék vm.																		
7	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Hunyad																		
8	—	1	—	—	—	20	—	—	1	22	—	—	—	—	—	—	—	1	3
	Kis-Küküllő																		
9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Kolozsvár t. h. v.																		
	együtt																		
10	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Maros-Torda vm.																		
	M.-Vásárhely t. h. v.																		
	együtt																		
11	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	4	2	—	—	—	—	—	—	6
	Nagy-Küküllő vm.																		
12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Szabam																		
13	8	2	—	—	—	—	—	—	0	16	—	—	—	—	—	—	—	—	16
	Szolnok-Doboka vm.																		
14	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Torda-Atányos																		
15	—	1	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Údvarhely																		
	együtt																		
	Összesen																		
Magyarország																			
	98	61	15	1	14	33	—	422	644	269	16	48	2	18	2	—	33	388	1.082
Hórvát-Szlavonors.																			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
	Belovár-Kőrös vm.																		
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Lika-Krbava																		
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Modrus-Fiume																		
4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Pozsega vm.																		
5	2	1	—	—	—	—	—	—	4	8	—	—	—	—	—	—	—	—	8
	Szerém																		
	Zimony t. h. v.																		
	együtt																		
6	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6
	Varasd vm.																		
	Varasd t. h. v.																		
	együtt																		
7	2	2	—	—	—	—	—	—	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6
	Vendége vm.																		
	Eszék t. h. v.																		
	együtt																		
8	—	—	—	—	—	—	—	—	7	15	—	—	—	—	—	—	—	—	15
	Zágráb vm.																		
	Zágráb t. h. v.																		
	együtt																		
	Összesen																		
Magyarbirodalom																			
	106	64	15	1	16	33	—	489	674	269	16	48	2	18	2	—	33	388	1.062

29. Zsidó hitközségi tanítói és iskolai birtokok.

Folyó szám	Országgrósz, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	májas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	májas		nem termő terület	összesen
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.																			
2	Bars »																			
3	Esztergom vm.																			
4	Hont »																			
	Selm. és Béalab. t. h. v. együtt																			
5	Liptó vm.																			
6	Nógrád vm.																			
7	Nyitra »		1							1									1	
8	Pozsony »																			
	Pozsony t. h. v. együtt																			
9	Trencsén vm.								1	1									1	
10	Turóc »																			
11	Zólyom »																			
	Összesen		1						1	2									2	
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.																			
	Pécs t. h. v. együtt																			
2	Fejér vm.		1							2	3								3	
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt								2	3									3	
3	Győr vm.																			
	Győr t. h. v. együtt																			
4	Komárom vm.																			
	Komárom t. h. v. együtt																			
5	Moson vm.																			
6	Somogy »																			
7	Sopron »																			
	Sopron t. h. v. együtt																			
8	Tolna vm.																			
9	Vas »																			
10	Veszprém vm.																			
11	Zala »																			
	Összesen		1						2	3									3	
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.								1	1	19							19	20	
	Baja t. h. v. Szabadka t. h. v. Újvidék t. h. v. Zombor t. h. v. együtt								7	7	19							19	30	
2	Csongrád vm.																			
	Hódmezővásárhely t. h. v. Szeged t. h. v. együtt																			
3	Heves vm.																			
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm. Tjvárad t. h. v. együtt																			
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. » Budapest fő- és székv. Kecskemét t. h. v. együtt													5				5	5	
	Összesen								1	1	19			5				24	25	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.																			
	Kassa t. h. v. együtt								7	7									7	
2	Bereg vm.																			
3	Borsod »										8								8	
4	Gömör »																1		9	
5	Sáros »																			
6	Szepes »																			
7	Ung »																			
8	Zemplén vm.								1	1									1	
	Összesen								2	2	8						1		9	

29. Zsidó hitközségi tanítói és iskolai birtokok.

Folyó szám	Országrés, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nem termő terület	összesen
V. Tisza bal partja.																				
1	Békés vm.																			
2	Bihar »																			
	N. Váradi t. h. v.																			
	együtt																			
3	Hajdu vm.																			
	Doboz t. h. v.																			
	együtt																			
4	Máramaros vm.																			
5	Szabolcs »																			
6	Szatmár »																			
	Sz.-Németi t. h. v.																			
	együtt																			
7	Szilágym.																			
8	Ugocsa »																			
	Összesen																			
VI. Tisza-Maros szöge.																				
1	Arad vm.																			
	Arad t. h. v.																			
	együtt																			
2	Csanád vm.								1									25	26	
3	Krassó-Szörény vm.									1										
4	Temes vm.										25									
	Temesvár t. h. v.																			
	Versce t. h. v.																			
	együtt																			
5	Torontál vm.																			
	Pancsova t. h. v.																			
	együtt																			
	Összesen								1	1	25							25	26	
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.																			
2	Beszterce-Naszód vm.																			
3	Brassó vm.																			
4	Gölk »																			
5	Fogarasz »																			
6	Háromszék vm.																			
7	Hunyad »																			
8	Kis-Küküllő »																			
9	Kolozs »																			
	Kolozsvár t. h. v.																			
	együtt																			
10	Maros-Torda vm.																			
	M. Vásárhely t. h. v.																			
	együtt																			
11	Nagy-Küküllő vm.																			
12	Szeben vm.																			
13	Szolnok-Doboka vm.																			
14	Torda-Aranyos »																			
15	Udvarhely »																			
	Összesen																			
Magyarország			2						7	9	52				5			1	58	67
Horvát-Szlavonors.																				
1	Belovár-Kőrös vm.																			
2	Lika-Krbava »																			
3	Modrus-Fiume »																			
4	Pozsega vm.																			
5	Szerém »																			
	Zimony t. h. v.																			
	együtt																			
6	Varasd vm.																			
	Varasd t. h. v.																			
	együtt																			
7	Vérőce vm.																			
	Eszék t. h. v.																			
	együtt																			
8	Zágráb vm.																			
	Zágráb t. h. v.																			
	együtt																			
	Összesen																			
Magyarbirodalom			2						7	9	52				5			1	58	67

30. Állami iskolák birtokai.

Folyó szám	Házi kezelés alatt									Haszonbérben								Összes terület	
	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nemtermő terület	összesen	szántóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádás	nemtermő terület		összesen
V. Tisza bal partja.																			
1	Békes vm.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
2	Bihar » N.-Váradi t. h. v.	1	—	—	—	6	—	—	2	9	—	—	—	—	—	—	—	—	9
	együtt	1	—	—	—	6	—	—	2	9	—	—	—	—	—	—	—	—	9
3	Hajdú vm. Debrezeni t. h. v.	333	—	—	6	28	6	—	37	410	—	—	—	—	—	—	—	—	410
	együtt	333	—	—	6	28	6	—	37	410	—	—	—	—	—	—	—	—	410
4	Máramaros vm.	12	1	9	—	8	4	—	2	36	—	—	—	—	—	—	—	—	36
5	Szabolcs » Szatmár » Sz.-Németi t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	1	—	—	—	—	—	14
7	Szilágy vm.	3	2	—	—	—	—	—	—	12	1	—	—	—	—	—	—	—	14
8	Ugocea »	—	2	—	—	—	—	—	2	7	—	—	—	1	—	—	—	—	31
	Összesen	349	5	15	—	42	17	—	52	480	41	—	2	1	—	—	—	1	45
VI. Tisza-Maros szöge.																			
1	Arad vm. Arad t. h. v.	—	2	—	—	14	—	—	3	19	—	—	—	1	—	—	—	—	21
	együtt	—	2	—	—	14	—	—	3	19	—	—	—	1	—	—	—	—	21
2	Csanád vm.	1	—	—	—	—	—	—	1	3	23	—	—	67	—	—	—	9	99
3	Krassó-Szörény vm.	1	—	—	—	—	—	—	1	2	23	—	—	—	—	—	—	—	23
4	Temes vm. Temesvári t. h. v. Versez t. h. v.	23	2	—	—	—	—	—	1	26	45	—	—	7	—	—	—	—	52
	együtt	23	2	—	—	—	—	—	1	26	45	—	—	7	—	—	—	—	52
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v.	18	1	2	—	1	—	—	—	22	58	—	—	4	—	—	—	—	62
	együtt	18	1	2	—	1	—	—	—	22	58	—	—	4	—	—	—	—	62
	Összesen	42	6	2	—	15	—	—	7	72	169	—	12	67	—	—	—	9	257
VII. Erdély.																			
1	Alsó-Fehér vm.	15	4	—	3	—	—	—	4	26	14	—	—	—	30	—	—	—	44
2	Beszterce-Nászód vm.	18	1	56	—	—	2	—	4	81	—	10	—	—	—	—	—	1	11
3	Brassó vm.	1	1	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
4	Csik »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Fogaras »	—	2	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
6	Háromszék vm.	10	8	—	—	14	—	—	5	329	5	—	—	—	—	—	—	—	5
7	Hunyad »	7	7	—	—	—	—	—	6	36	—	—	—	—	—	—	—	—	36
8	Kis-Küküllő »	—	3	—	—	—	—	—	1	14	36	—	—	1	2	—	—	—	39
9	Kolozs » Kolozsvári t. h. v.	—	3	—	—	—	—	—	2	45	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	együtt	—	4	—	—	—	—	—	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6
10	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v.	—	2	—	—	—	24	—	3	29	2	—	—	—	—	—	—	—	2
	együtt	—	2	—	—	—	24	—	3	29	2	—	—	—	—	—	—	—	2
11	Nagy-Küküllő vm.	11	7	13	—	8	—	—	2	129	—	—	—	—	—	—	—	—	2
12	Szolnok-Doboka vm.	4	7	—	—	1	13	—	2	27	10	—	—	—	—	—	—	—	10
13	Torda-Aranyos »	58	40	—	—	—	—	—	5	103	157	1	173	1	14	—	—	—	348
14	Udvarhely »	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Összesen	124	87	69	4	23	483	1	41	832	224	11	175	3	14	30	—	3	460
Magyarország																			
		915	164	176	130	195	917	1	188	2.681	754	17	239	3	164	43	—	19	1.239
Horvát-Szlavonország.																			
1	Belovár-Körös vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Lika-Krbava »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Modrus-Fiume »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Pozsega »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Szerém » Zimony t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Varasd vm. Varasd t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Vencze vm. Eszék t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magyarbirodalom																			
		915	164	176	130	195	917	1	188	2.681	754	17	239	3	164	43	—	19	1.239

31. Községi iskolák birtokai.

Földy. szám	Országgrézsz. törvényhatóság										Haszonbérben										Összes terület
	Házi kezelés alatt										katasztrális hold										
	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termőterület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termőterület	összesen			
I. Duna bal partja.																					
1	Árva vm.	10	1	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4		
2	Bars »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
3	Esztergom vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	Hont »	2	—	—	—	—	4	—	—	6	—	—	1	—	—	—	—	—	17		
	Selm. és Bialab. t. h. v. együtt.	2	—	—	—	4	—	—	—	6	—	—	1	—	—	—	—	—	17		
5	Liptó vm.	3	—	—	—	2	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	15		
6	Nógrád vm.	5	1	—	—	1	—	—	—	9	11	—	—	2	—	—	—	—	22		
7	Nyitra »	33	3	—	—	41	—	—	—	83	65	—	—	2	—	—	—	—	163		
8	Pozsony »	5	1	—	—	—	—	—	—	9	20	—	—	—	—	—	—	—	34		
	Pozsony t. h. v. együtt.	5	1	—	—	—	—	—	—	9	20	—	—	—	—	—	—	—	34		
9	Trencsén vm.	4	—	1	—	8	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	16		
10	Turóc »	9	—	—	—	8	—	29	—	48	11	—	—	8	—	—	—	—	74		
11	Zólyom »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Összesen ..	63	6	1	—	64	35	—	9	178	113	—	—	16	—	—	—	—	349		
II. Duna jobb partja.																					
1	Baranya vm.	66	3	6	1	1	—	—	—	79	40	—	—	1	2	—	—	—	122		
	Pécs t. h. v. együtt.	66	3	6	1	1	—	—	—	79	40	—	—	1	2	—	—	—	122		
2	Fejér vm.	8	—	—	—	—	—	—	—	8	14	—	—	—	—	—	—	—	23		
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt.	8	—	—	—	—	—	—	—	8	14	—	—	—	—	—	—	—	23		
3	Győr vm.	9	—	—	—	—	—	—	—	9	13	—	—	—	—	—	—	—	22		
	Győr t. h. v. együtt.	9	—	—	—	—	—	—	—	9	13	—	—	—	—	—	—	—	22		
4	Komárom vm.	1	—	—	—	—	—	—	—	2	11	—	—	—	—	—	—	—	25		
	Komárom t. h. v. együtt.	1	—	—	—	—	—	—	—	2	11	—	—	—	—	—	—	—	25		
5	Moson vm.	99	2	4	—	—	—	—	—	107	15	—	—	—	—	—	—	—	122		
6	Somogy »	29	3	5	—	—	—	—	—	39	78	—	—	12	—	—	—	—	186		
7	Sopron »	10	—	—	—	2	—	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	—	32		
	Sopron t. h. v. együtt.	10	—	—	—	2	—	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	—	32		
8	Tolna vm.	42	1	2	—	—	—	—	—	4	46	137	—	—	—	—	—	—	187		
9	Vas »	69	3	7	—	20	—	42	—	5	146	9	—	—	10	—	—	—	222		
10	Veszprém vm.	7	1	1	—	—	—	—	—	8	17	6	—	—	—	—	—	—	23		
11	Zala »	206	11	62	1	46	—	17	—	53	390	47	3	7	—	—	—	—	600		
	Összesen ..	546	25	87	2	71	59	—	114	904	400	3	34	2	19	3	—	2	463		
III. Duna-Tisza köze.																					
1	Bács-Bodrog vm.	88	3	6	1	1	—	—	—	7	106	961	1	60	—	—	—	20	1.060		
	Baja t. h. v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Szabadka t. h. v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Ujvidék t. h. v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Zombor t. h. v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	együtt ..	88	3	6	1	1	—	—	—	7	106	961	1	60	—	—	—	20	1.060		
2	Csongrád vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	1	18	—	—	—	—	—	121		
	Hód.-Vásárh. t. h. v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Szeged t. h. v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	együtt ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	1	18	—	—	—	—	—	121		
3	Heves vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	2	3	35	—	—	35	—	—	—	70		
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	36	—	—	5	—	—	8	—	4	53	281	—	121	—	117	1	98	620		
	Budapest fő- és szék. »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
	Kecskemét t. h. v. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	együtt ..	36	—	—	5	—	—	8	—	5	54	281	—	121	—	117	1	98	620		
	Összesen ..	124	4	12	1	9	—	—	14	164	1.378	2	199	—	168	1	118	5	1.871		
IV. Tisza jobb partja.																					
1	Abauj-Torna vm.	12	1	—	—	4	—	—	—	23	56	1	—	4	—	—	—	—	62		
	Kassa t. h. v. »	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8		
	együtt ..	12	1	2	—	4	—	—	—	23	56	1	—	4	—	—	—	—	70		
2	Bereg vm.	34	2	8	—	17	—	—	—	63	21	—	—	8	—	—	—	—	98		
3	Borsod »	3	—	—	—	—	—	—	—	3	9	—	—	—	—	—	—	—	20		
4	Gömör »	—	3	—	—	6	—	107	—	1	117	8	—	—	—	—	—	—	125		
5	Sáros »	—	—	4	—	—	—	—	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	37		
6	Szepes »	25	—	3	—	7	—	—	—	—	27	7	—	—	—	—	—	—	35		
7	Ung »	35	5	8	—	13	—	—	—	1	62	30	1	10	—	—	—	—	107		
8	Zemplén vm.	26	6	8	—	24	—	—	—	1	60	72	2	3	—	—	—	—	133		
	Összesen ..	142	18	33	—	71	—	125	—	12	401	211	5	28	—	—	7	317	718		

32. Társulati és magániskolák birtokai.

Földy szám	Országrészt, törvényhatóság	Házi kezelés alatt							Haszonbérben							Összes terület				
		számföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	számföld	kert	rét	szőlő	legelő		erdő	nádas	nem termő terület	összesen
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.																			
2	Bars »																			
3	Esztergom vm.																			
4	Hont vm.																			
	Selm.-és Bélab. t. h. v.																			
	együtt																			
5	Liptó vm.																			
6	Nógrád vm.																			
7	Nyitra vm.																			
8	Pozsony »																			
	Pozsony t. h. v.																			
	együtt																			
9	Trencsén vm.																			
10	Turóc »																			
11	Zólyom »																			
	Összesen																			
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.																			
	Pécs t. h. v.																			
	együtt																			
2	Fejér vm.																			
	Sz.-Fejérvár t. h. v.																			
	együtt																			
3	Győr vm.																			
	Győr t. h. v.																			
	együtt																			
4	Komárom vm.																			
	Komárom t. h. v.																			
	együtt																			
5	Moson vm.									16		2						18	18	
6	Sonogy »																			
7	Sopron »																			
	Sopron t. h. v.																			
	együtt																			
8	Tolna vm.																			
9	Vas »																			
10	Veszprém vm.																			
11	Zala vm.																			
	Összesen									16		2						18	18	
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.																			
	Baja t. h. v.																			
	Szabadka t. h. v.																			
	Ujvidék t. h. v.									1									1	
	Zombor t. h. v.																			
	együtt									1									1	
2	Csongrád vm.																			
	Hód.-Vásárh. t. h. v.																			
	Szeged t. h. v.																			
	együtt																			
3	Heves vm.									142								9	151	
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.									142		1		8						
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »																			
	Budapest fő- és székv.																			
	Kecskemét t. h. v.																			
	együtt																			
	Összesen									143		1		8				9	152	
IV. Tisza jobb partja.																				
1	Abauj-Torna vm.																			
	Kassa t. h. v.																			
	együtt																			
2	Bereg vm.																			
3	Borsód »																			
4	Gömör »																			
5	Sáros »																			
6	Szepes »																			
7	Ung »																			
8	Zemplén vm.																			
	Összesen			1						1									1	

32. Társulati és magániskolák birtokai.

Folyó száma	Országrészt, törvényhatóság	Házi kezelés alatt								Haszonbérben								Összes terület		
		számoló004	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nem termő terület	összesen	számoló004	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nem termő terület	összesen
V. Tisza bal partja.																				
1	Békes vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Bihar »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	N.-Várad t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Hajdú vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Debreczen t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Máramaros vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Szabolcs »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Szatmár »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Sz.-Németi t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Szilágy vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Ugocsa »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Összesen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VI. Tisza-Maros szöge.																				
1	Arad vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Arad t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Csanád vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Krassó-Szörény vm.	-	-	-	5	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Temes vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
	Temesvári t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Verseck t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Torontál vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Pancsova t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Összesen	-	-	-	5	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
VII. Erdély.																				
1	Alsó-Fehér vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Beszterce-Naszód vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Brassó vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Csik »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Fogaras »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Háromszék vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Hunyad »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Kis-Küküllő »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Kolozs »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Kolozsvár t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Maros-Torda vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	M.-Vásárhely t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Nagy-Küküllő vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12	Szeben vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
13	Szilágy-Doboka vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
14	Torda-Aranyos »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15	Údvarhely »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Összesen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Magyarország.	-	-	6	-	-	-	-	-	143	149	17	9	8	-	-	-	-	7	176
Hórvát-Szlavonors.																				
1	Belovár-Kőrös vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Lika-Krbava »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Modrus-Fiume »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Pozsega vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Szerém »	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Zimony t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Varasd vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Várad t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Vérőcze vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Eszék t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zágráb vm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Zágráb t. h. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	együtt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Összesen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Magyarbirodalom	-	-	6	-	-	-	-	-	143	149	17	9	8	-	-	-	-	27	176

34. Hitbizományi birtokok.

Folyó számla	Országrészt, törvényhatóság		Házi kezelés alatt								Haszonbírben								Összes terület			
			számolóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	nemtermőterület	összesen	számolóföld	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas		nemtermőterület	összesen	
																						katasztrális hold
V. Tisza bal partja.																						
1	Békes vm.	10.059	123	2.893	17	5.478	3.291	371	1.029	23.255	3.848	—	—	—	198	—	—	—	—	56	5.003	28.258
2	Bihar	7.781	30	1.182	4	2.707	915	20	334	12.973	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12.973
	N.-Várad t. h. v. együtt	7.781	30	1.182	4	2.707	915	20	334	12.973	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12.973
3	Hajdu vm. Debreczen t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.415	5	1.261	—	5.666	29	129	—	—	108	11.613	11.613
4	Máramaros vm. — — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.415	5	1.261	—	5.666	29	129	—	—	108	11.613	11.613
5	Szabolcs »	7.284	38	1.727	69	3.115	1.374	63	1.419	15.089	11.498	9	1.448	6	2.077	1.975	136	2.336	18.485	—	34.574	
6	Szatmár »	10.407	190	3.397	27	12.773	28.311	318	2.956	58.469	6.596	18	1.440	—	1.257	816	400	2.516	12.982	—	71.431	
	Sz.-Németi t. h. v. együtt	10.614	199	3.435	27	12.773	28.311	318	2.956	58.624	6.596	18	1.449	—	1.257	816	400	2.516	12.982	19.969	71.586	
7	Szilagy vm.	82	22	35	—	—	—	—	—	139	1.580	39	562	43	1.420	3.071	—	—	90	6.805	6.944	
8	Ugocsa » Összesen	35.814	403	9.272	117	24.073	33.891	772	5.738	110.080	27.847	71	4.918	49	11.321	5.891	665	5.106	55.868	165.948		
VI. Tisza-Maros sözge.																						
1	Arad vm. Arad t. h. v. együtt	4.363	23	1.095	8	3.255	7.909	—	579	17.231	285	1	121	—	2.002	—	—	—	25	2.434	19.065	
2	Csanád vm. — — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Kraszó-Szőrény vm.	2.363	4	411	61	154	10	—	110	3.113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Temes vm. Temesvár t. h. v. Versez t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.324	5	167	—	57	—	—	—	—	17	2.570	
5	Torontál vm. Pancsova t. h. v. együtt	9.352	36	1.137	—	948	2.548	—	391	14.412	1.816	13	91	—	444	40	—	—	—	2.404	16.816	
	Összesen	16.078	62	2.643	69	4.857	10.467	—	1.080	34.756	6.018	24	379	3	2.564	45	—	—	95	9.128	43.884	
VII. Erdély.																						
1	Alsó-Fehér vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Beszterce-Naszód vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Brassó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Csik »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Fogaras »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Háromszék vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Hunyad »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Kis-Küküllő »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Kolozs » Kolozsvár t. h. v. együtt	142	11	410	3	470	1.456	—	16	2.598	2.062	82	1.494	18	3.203	567	48	157	7.631	10.139		
	Összesen	142	11	410	3	470	1.456	—	16	2.598	2.062	82	1.494	18	3.203	567	48	157	7.631	10.140		
10	Maros-Torda vm. M.-Vásárhely t. h. v. együtt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Nagy-Küküllő vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	Szabes vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13	Szolnok-Doboka vm.	96	18	7	—	1	4.237	—	1	4.300	510	36	232	—	236	—	—	—	87	1.051	5.351	
14	Torda-Aranyos »	52	8	186	—	3.457	20.869	—	77	24.649	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24.649	
15	Udvardy » Összesen	290	87	603	3	3.928	26.562	—	95	31.458	2.572	118	1.726	18	3.439	567	48	194	8.682	40.140		
Magyarország																						
		282.355	4.415	90.466	1.584	156.065	847.802	8.361	199.339	1.491.587	392.859	2.487	106.571	472	136.576	151.391	4.466	48.987	837.619	2.329.206		
Horvát-Szlavonország.																						
1	Belovár-Kőrös vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Lika-Krbava »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Modrus-Fiume »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Pozsega vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Szerém » Zimony t. h. v. együtt	1.451	37	183	65	239	6.172	305	1.288	9.740	2.416	4	60	2	167	35	40	141	2.865	12.605		
6	Varasd vm. Varasd t. h. v. együtt	1.277	8	270	—	204	912	—	81	2.752	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.752	
7	Vérőce v. m. Eszék t. h. v. együtt	1.377	8	870	—	304	919	—	81	2.756	164	5	76	8	14	—	—	—	6	873	5.031	
8	Zágráb vm. Zágráb t. h. v. együtt	3.896	88	565	55	447	13.020	—	223	18.894	59	3	24	—	—	—	—	—	—	86	18.980	
	Összesen	6.624	133	1.018	120	800	20.710	305	1.592	31.392	2.639	12	160	10	181	85	40	147	3.224	34.616		
Magyarbirodalom																						
		288.979	4.548	91.484	1.704	156.865	868.512	8.666	199.539	1.522.979	395.498	2.499	106.731	482	136.757	151.897	4.516	49.124	840.843	2.363.922		

**Szavasmarhák átlagos súlya.
a) A kisgazdaságokban.**

Folyó száma	Magyar-erdélyi										Mokány és riska										Prostoratka									
	növendék marha										növendék marha										növendék marha									
	büka										büka										büka									
	tehén										tehén										tehén									
	ökör										ökör										ökör									
1										2										3										
2										3										4										
3										4										1										
4										1										2										
5										2										3										
6										3										4										
7										4										1										
8										5										2										
9										6										3										
10										7										4										
11										8										5										
12										9										6										
13										10										7										
14										11										8										
15										12										9										
16										13										10										
17										14										11										
18										15										12										
19										16										13										
20										17										14										
21										18										15										
22										19										16										
23										20										17										
24										21										18										
25										22										19										
26										23										20										
27										24										21										
28										25										22										
29										26										23										
30										27										24										
31										28										25										
32										29										26										
33										30										27										
34										31										28										
35										32										29										
36										33										30										
37										34										31										
38										35										32										
39										36										33										
40										37										34										
41										38										35										
42										39										36										
43										40										37										
44										41										38										
45										42										39										
46										43										40										
47										44										41										
48										45										42										
49										46										43										
50										47										44										
51										48										45										
52										49										46										
53										50										47										
54										51										48										
55										52										49										
56										53										50										
57										54										51										
58										55										52										
59										56										53										
60										57										54										
61										58										55										
62										59										56										
63										60										57										
64										61										58										
65										62										59										
66										63										60										
67										64										61										
68										65										62										
69										66										63										
70										67										64										
71										68										65										
72										69										66										
73										70										67										
74										71										68										
75										72										69										
76										73										70										
77										74										71										
78										75										72										
79										76										73										
80										77										74										
81										78										75										
82										79										76										
83										80										77										
84										81										78										
85										82										79										
86										83										80										
87										84										81										
88										85										82										
89										86										83										
90										87										84										
91										88										85										
92										89										86										
93										90										87										
94										91										88										
95										92										89										
96										93										90										
97										94										91										
98										95										92										
99										96										93										
100										97										94										

Szarvasmarhák átlagos súlya.
a) A kisgazdaságokban.

Borzáeres				Egyéb számes								Éivaly								
bika	tehén	ökör	növendék marha				bika	tehén	ökör	növendék marha				bika	tehén	ökör	növendék marha			
			1	2	3	4				1	2	3	4				1	2	3	4
			éven alul							éven alul							éven alul			
átlagos súlya, darabonkint kilogrammban																				
500	368	500	89	138	280	400	500	376	500	89	138	280	400	—	—	—	—	—		
380	280	350	55	90	140	210	360	300	400	45	100	140	260	—	350	—	320	400		
600	450	480	80	150	300	400	450	280	350	90	290	320	350	—	—	380	400	80		
414	286	399	55	90	142	216	414	296	360	53	116	163	230	350	326	400	70	153		
—	400	485	80	140	250	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	435	—	—	190	290	355	—	358	—	85	133	270	316	—	—	—	—	—		
—	409	485	87	141	270	314	—	358	—	85	133	270	310	—	—	—	—	—		
421	321	386	67	116	188	257	370	290	386	71	100	144	200	500	—	393	463	67		
430	500	65	130	250	350	400	400	450	60	90	250	400	—	—	—	—	—	—		
650	700	604	140	220	380	450	650	500	600	140	220	380	450	700	450	550	150	340		
—	500	600	150	220	380	450	—	500	600	150	220	380	450	—	400	550	150	220		
650	500	600	141	220	380	450	650	500	600	142	220	380	450	700	447	550	150	328		
—	450	450	80	180	300	370	—	280	450	40	180	300	350	625	479	525	64	127		
350	300	300	50	130	180	250	500	300	340	60	120	220	250	—	200	400	50	70		
421	323	388	68	115	188	258	384	312	395	74	110	152	227	588	459	507	70	144		
430	300	350	80	120	190	240	—	455	380	447	90	140	223	312	—	310	360	80		
—	430	550	280	320	340	400	—	430	550	280	320	340	400	—	400	450	100	200		
430	300	370	83	123	192	240	455	380	464	95	144	225	314	—	315	409	52	133		
500	450	500	90	130	225	320	638	358	410	63	88	140	247	—	400	—	70	—		
400	250	300	50	100	180	220	300	250	300	53	117	183	273	400	300	400	80	120		
408	234	345	64	108	148	208	449	311	405	85	141	187	264	500	400	450	55	65		
450	500	460	140	155	260	370	—	400	450	85	116	165	246	—	—	—	—	—		
550	460	540	140	180	275	385	430	390	430	130	175	230	321	—	330	650	—	—		
411	345	358	66	110	151	215	448	315	405	85	143	189	261	500	398	465	55	65		
425	338	387	95	140	200	295	397	324	418	84	146	221	307	—	—	—	—	—		
—	380	450	90	140	200	240	—	350	400	80	130	170	250	—	—	—	—	—		
425	338	387	95	146	200	294	397	326	416	84	146	221	307	—	—	—	—	—		
416	277	329	66	113	180	233	383	294	343	68	128	192	277	475	340	415	72	106		
360	310	420	60	100	170	240	360	300	400	60	100	160	230	364	349	367	46	86		
250	200	220	40	70	140	195	300	280	320	40	70	150	200	300	400	425	70	100		
—	360	500	80	150	280	300	—	340	450	80	140	250	280	452	380	400	69	112		
500	200	300	45	70	150	200	480	200	280	40	80	160	160	237	240	250	42	57		
350	450	460	140	120	200	300	—	400	450	100	160	200	380	380	290	417	41	98		
500	400	500	70	120	230	400	450	380	480	60	100	200	380	380	362	380	48	75		
300	210	210	60	100	140	200	320	206	242	43	93	157	201	322	311	346	56	87		
500	400	400	90	150	250	400	—	290	400	80	120	200	250	360	338	372	67	96		
—	300	280	80	120	200	270	—	225	200	35	70	102	172	363	333	437	43	78		
—	400	480	100	180	350	400	—	480	550	60	140	250	300	500	400	550	60	110		
—	380	350	89	150	225	300	—	377	236	42	83	116	181	369	334	437	43	78		
450	350	450	90	140	180	280	—	390	420	70	120	170	250	400	300	467	40	103		
—	400	500	90	—	—	—	600	490	550	60	130	300	350	500	350	400	60	130		
450	352	456	90	140	180	280	600	358	517	65	125	300	350	425	302	460	41	104		
430	220	300	55	100	155	200	420	200	300	50	95	150	160	426	280	375	45	84		
450	330	430	70	140	200	300	490	320	400	60	100	180	230	375	364	450	58	106		
320	300	360	45	140	180	300	300	313	340	40	140	180	300	550	550	500	94	144		
420	350	420	80	130	160	240	—	270	350	80	120	150	210	267	331	384	69	99		
—	480	530	90	180	280	380	—	400	400	70	120	200	300	370	300	362	48	83		
319	290	252	55	95	147	210	355	230	266	44	93	188	207	412	328	400	51	95		
402	295	343	67	122	189	261	401	308	355	74	130	199	274	418	335	409	54	99		
—	—	—	—	—	—	—	—	347	256	425	123	185	289	364	300	300	400	117		
—	—	—	—	—	—	—	—	125	100	129	31	47	74	104	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	193	158	212	51	72	106	152	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	260	170	238	59	86	116	155	—	167	250	50		
—	—	—	—	—	—	—	—	300	200	280	69	120	170	250	—	300	350	60		
—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	70	140	200	300	—	—	—	75	130		
—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	61	122	174	260	—	300	350	50	75		
500	250	400	100	180	310	320	416	264	286	96	176	277	353	—	—	—	—	183		
500	250	400	100	180	310	320	416	264	286	96	176	277	353	—	—	—	—	250		
460	250	300	130	150	190	300	350	280	260	95	143	185	255	300	261	354	60	132		
460	250	300	130	150	190	300	350	280	260	95	143	185	255	300	261	354	60	132		
389	207	327	90	153	250	370	358	216	313	78	100	188	286	—	250	311	111	100		
—	387	207	327	90	153	250	370	358	216	313	78	109	188	286	—	250	311	111		
386	237	326	100	164	261	315	356	245	328	94	148	227	312	300	260	336	70	115		
402	290	343	69	123	190	261	393	291	349	80	135	207	284	418	335	407	54	99		

Folyó szám

Szarvasmarhák átlagos súlya.
b) A közgazdaságokban.

Földy. szám	Országérés, törvényhatóság	Magyar-erdélyi				Mokány és riska				Pirostarka														
		bika	tehén	ökör	növekedék marha				bika	tehén	ökör	növekedék marha												
					1	2	3	4				1	2	3	4									
					éven alul							éven alul												
átlagos súlya darabonként, kilogrammmokban																								
I. Duna bal partja.																								
1	Árva vm.	—	290	450	60	110	—	200	—	300	220	310	50	100	180	160	360	282	342	72	112	195	250	
	Bars »	—	330	422	80	180	240	300	—	—	250	250	60	110	180	200	500	434	490	170	270	355	433	
	Esztarogom vm.	—	663	417	87	133	227	363	—	390	330	340	70	90	160	320	473	380	428	93	140	240	400	
4	Hont »	—	370	410	118	160	250	350	—	—	350	450	115	152	225	335	391	406	488	120	178	267	400	
	Selmecz-és Débal. t. h. v.	—	370	410	118	160	250	350	—	—	—	—	—	—	—	—	500	400	—	—	130	180	270	400
	együtt ...	—	370	410	118	160	250	350	—	—	350	450	115	152	225	335	496	406	498	120	178	267	400	
5	Liptó vm.	400	385	500	35	115	210	300	370	358	500	80	110	200	380	450	400	500	95	135	250	350	400	
	Nógrád vm.	300	325	439	76	151	237	297	320	180	200	60	105	115	165	418	363	400	89	148	254	324	400	
	Nyitra »	375	466	95	180	240	350	290	270	270	350	85	122	185	225	528	418	497	140	214	329	403	400	
3	Poszony t. h. v.	—	367	434	170	210	300	382	—	—	300	290	80	100	180	250	567	427	512	121	199	295	440	
	Poszony t. h. v.	—	367	434	170	210	300	382	—	—	300	290	80	100	180	250	567	427	512	121	199	295	440	
	együtt ...	—	367	434	170	210	300	382	—	—	300	290	80	100	180	250	567	427	512	121	199	295	440	
9	Trencsén vm.	450	320	400	70	100	120	220	355	250	325	95	150	210	285	441	327	409	107	192	276	344	400	
10	Turócz »	500	300	450	70	120	230	320	—	—	300	375	80	120	250	350	400	325	428	100	125	280	370	
11	Zólyom »	—	330	550	80	160	200	300	—	—	310	472	68	124	200	303	432	392	400	167	307	370	400	
	Átlag ...	—	492	356	451	92	169	248	330	339	270	328	74	124	191	276	494	397	479	128	197	302	370	
II. Duna jobb partja.																								
1	Baranya vm.	530	381	478	85	152	222	318	—	—	300	—	70	155	200	250	—	607	464	543	107	194	317	428
	Pécs t. h. v.	—	450	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—
	együtt ...	—	530	381	478	85	152	222	318	—	300	—	70	155	200	250	—	607	464	543	107	194	317	428
2	Fejér vm.	530	387	478	63	138	222	315	—	—	300	340	55	100	150	235	532	428	525	85	160	255	337	—
	Sz.-Fejérvár t. h. v.	—	430	590	—	230	—	—	—	400	300	—	145	185	235	—	480	—	—	170	280	—	—	—
	együtt ...	—	517	382	468	63	138	222	315	—	400	340	55	122	177	235	532	428	525	85	160	255	337	—
3	Győr vm.	483	383	497	70	107	173	310	—	—	350	220	300	45	60	140	200	567	467	567	85	163	233	338
	Győr t. h. v.	—	380	500	—	107	—	—	—	—	350	—	300	—	—	—	—	470	—	85	—	233	—	
	együtt ...	—	483	383	497	70	107	173	310	—	350	220	300	45	60	140	200	567	467	567	85	163	233	338
4	Komárom vm.	437	384	455	85	147	226	341	—	—	200	280	50	100	160	200	480	400	460	112	182	285	417	—
	Komárom t. h. v.	—	380	450	80	150	230	340	—	—	200	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	285	—	—
	együtt ...	—	437	384	455	85	147	226	341	—	200	280	50	100	160	200	480	400	460	112	182	285	417	—
5	Moson vm.	600	350	500	110	210	285	375	—	—	220	260	—	—	130	190	650	475	600	130	255	355	378	—
	Somogy »	522	390	519	89	156	227	353	—	—	350	280	300	50	80	200	190	526	428	528	120	181	248	397
	Sopron »	500	400	500	120	200	250	310	—	—	310	—	80	125	—	—	642	442	542	116	190	303	395	
	Sopron t. h. v.	—	—	520	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	550	850	150	250	400	360	—	
	együtt ...	—	500	400	520	120	200	250	310	—	310	—	80	125	—	—	642	442	542	116	190	303	395	
8	Tolna vm.	537	395	481	114	160	236	380	300	290	340	—	—	180	250	820	476	540	144	200	327	425	—	
9	Vas »	550	400	462	107	168	243	306	—	—	300	380	100	180	200	342	406	526	118	168	207	283	455	
10	Veszprém vm.	474	357	470	94	138	189	272	—	—	250	300	60	102	160	200	554	424	514	91	160	238	348	
11	Zala »	475	364	480	88	141	203	302	—	—	380	275	300	57	110	197	245	555	454	613	97	163	288	349
	Átlag ...	—	524	375	482	90	148	218	325	331	278	329	57	130	161	224	554	435	530	110	186	281	379	
III. Duna-Tisza köze.																								
1	Bács-Bodrog vm.	512	323	433	78	117	184	277	—	—	233	346	68	101	153	188	571	477	532	96	224	276	379	
	Baja t. h. v.	—	450	350	100	125	225	325	425	—	—	—	—	—	—	—	520	—	—	150	350	—	—	
	Szabadka t. h. v.	360	280	400	45	150	235	280	—	—	200	270	60	100	180	200	560	480	550	100	200	400	450	
	Újzók t. h. v.	400	350	360	38	110	200	450	—	—	260	—	—	100	240	—	530	—	—	75	—	—	—	
	Zombor t. h. v.	460	380	490	85	190	290	304	—	—	250	—	65	80	—	240	—	—	—	80	250	450	540	
	együtt ...	—	463	377	430	80	127	194	287	—	234	307	64	100	150	216	566	479	535	97	227	291	382	
2	Caongrád vm.	487	362	450	81	130	210	357	—	—	280	—	50	80	125	—	650	600	—	120	240	400	550	
	H.-M.-Vásárhely t. h. v.	600	400	500	100	160	250	380	—	—	230	260	60	80	130	150	—	600	—	120	240	400	550	
	Szeged t. h. v.	400	360	460	190	260	350	400	—	—	220	—	—	130	140	—	—	—	—	—	—	200	300	
	együtt ...	—	537	375	467	98	158	244	332	—	300	260	54	73	133	150	650	600	—	120	337	386	550	
3	Heves vm.	458	300	412	90	120	177	240	—	—	310	200	255	40	80	120	180	460	395	450	100	200	300	
4	J.-N.-Kun-Szolnok vm.	593	378	533	79	146	217	303	400	325	350	40	90	160	230	600	483	600	65	160	275	400	—	
5	Pest-Pilis-Solt-K.-K. »	573	347	459	92	137	199	274	400	313	350	50	90	138	255	337	423	514	113	180	245	313	—	
	Budapest fő-és székvaros	—	—	458	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	—	120	200	400	600	
	Kecskemét t. h. v.	500	525	500	165	200	250	400	—	—	240	300	60	120	200	250	—	600	700	180	250	—	600	
	együtt ...	—	566	373	463	105	145	207	292	400	309	350	55	91	141	255	537	427	514	114	181	247	316	
	Átlag ...	—	534	345	464																			

Szarvasmarhák átlagos súlya.
b) A közgazdaságokban.

Borzleres					Egyéb színes								Bivaly-				Folyó szám					
bika	tehén	ökör	növendék marha				bika	tehén	ökör	növendék marha				bika	tehén	ökör		növendék marha				
			1	2	3	4				1	2	3	4					1	2	3	4	
			éven alul							éven alul								éven alul				
átlagos súlya darabonként kilogrammokban																						
500	496	500	120	200	286	400	510	415	500	138	219	298	411	433	452	110	200	300	400	1		
470	440	—	55	130	170	—	450	350	417	50	120	140	260	475	473	475	85	135	230	350	2	
—	350	540	100	143	273	—	—	400	—	100	150	250	300	—	435	100	—	—	—	—	3	
—	—	—	—	—	—	—	—	420	450	—	167	286	—	—	550	100	—	—	300	—	—	3
—	350	540	100	145	273	—	—	407	450	100	154	257	300	—	550	100	—	—	300	—	—	4
550	430	550	90	150	250	850	450	350	450	70	130	130	300	500	350	400	60	120	250	400	4	
500	450	—	75	150	260	360	470	305	450	45	105	200	300	550	500	550	65	120	290	450	5	
700	580	—	240	340	380	480	600	500	610	200	300	360	460	500	600	180	200	250	350	—	5	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
700	550	—	240	340	380	480	600	500	610	200	300	360	460	500	600	180	200	250	350	—	7	
—	500	—	90	—	—	—	—	300	450	—	200	350	460	600	500	534	72	140	220	300	7	
—	350	—	160	220	320	350	—	230	—	150	200	300	330	400	400	400	120	180	200	270	8	
543	440	543	98	193	283	357	505	380	450	77	151	239	327	539	478	510	105	162	245	347	9	
400	400	400	100	160	200	300	500	450	460	130	170	270	398	560	450	475	120	140	250	450	1	
490	490	490	250	300	340	—	550	430	—	280	320	—	—	450	400	450	130	150	—	—	—	1
400	410	500	150	200	300	300	525	449	463	181	200	370	395	539	434	468	134	143	250	450	2	
—	430	540	95	—	270	—	—	383	450	70	103	130	253	—	400	400	—	—	—	—	—	2
—	300	350	—	120	180	—	—	350	255	40	100	178	211	—	420	—	—	—	—	—	—	3
407	288	400	92	160	217	263	480	354	413	115	178	243	314	—	575	—	—	—	200	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	500	400	450	85	165	230	360	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	440	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
467	288	400	92	160	217	263	495	362	418	111	178	243	330	—	—	575	—	—	—	—	—	5
358	392	442	125	200	280	370	435	374	480	108	173	219	349	530	400	540	—	—	—	—	—	5
358	392	442	125	200	280	370	435	374	480	108	173	219	349	530	400	540	—	—	—	—	—	5
492	369	439	122	183	258	356	508	382	429	115	162	214	320	533	423	455	124	142	240	450	6	
340	340	—	60	100	160	250	—	320	400	40	90	180	250	370	366	370	40	80	158	229	1	
—	250	500	130	—	300	—	—	250	480	120	200	—	—	280	483	483	113	183	250	333	2	
—	—	—	—	—	—	—	—	450	440	—	—	—	—	320	—	425	80	120	165	300	8	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	180	240	227	250	50	95	150	200	4
—	450	440	70	150	200	350	—	—	—	—	—	—	—	467	400	400	62	147	210	310	5	
—	—	—	—	—	—	—	—	420	—	120	230	—	—	504	436	414	66	92	172	342	6	
—	250	370	75	110	170	240	—	210	278	62	113	188	196	353	342	350	60	100	147	212	7	
—	—	—	—	—	—	—	350	250	400	80	120	200	250	370	315	357	67	90	149	205	8	
500	380	380	100	160	240	—	—	310	280	50	90	155	212	400	394	496	53	97	100	260	9	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	—	—	100	—	—	350	—	9
500	380	380	100	160	240	—	—	310	280	50	90	155	212	400	396	466	53	97	160	263	9	
—	340	580	100	170	—	—	—	320	550	90	160	220	320	460	390	510	46	134	214	310	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	340	580	100	170	—	—	—	320	550	90	160	220	320	460	390	510	46	134	214	310	10	
—	280	—	60	140	—	270	500	250	400	55	120	150	200	400	305	410	41	77	122	195	11	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	350	400	70	160	300	350	380	300	400	65	160	300	—	550	550	500	100	150	200	500	12	
—	380	—	120	—	—	—	—	400	350	—	200	—	—	370	403	432	83	115	149	240	14	
—	550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	395	390	382	48	83	112	162	15	
450	347	397	86	188	192	285	400	284	354	68	120	191	290	481	386	448	65	106	164	288	1	
478	399	475	90	166	258	329	469	377	440	95	159	244	332	472	402	468	75	125	192	315	2	
—	—	—	—	—	—	—	353	279	558	134	209	273	433	300	248	500	—	—	—	200	262	1
—	—	—	—	—	—	—	130	110	143	31	48	87	105	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	224	161	230	62	87	114	148	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	314	175	248	46	84	114	159	—	—	300	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	350	200	350	70	115	155	225	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	80	140	200	300	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	350	360	350	70	115	155	225	—	—	—	—	—	—	—	—	6
510	500	—	110	200	320	—	330	478	350	455	123	238	338	408	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
510	500	430	120	200	330	330	478	350	455	123	238	338	408	—	—	—	—	—	—	—	—	8
460	250	—	130	150	190	300	300	300	310	200	105	160	205	288	—	—	400	—	—	—	—	9
—	460	—	130	150	190	300	300	300	310	200	105	160	205	288	—	—	—	—	—	—	—	9
460	250	—	130	150	190	300	435	326	360	307	360	210	292	—	—	—	400	—	—	—	—	10
523	225	385	93	170	270	—	500	487	281	378	83	138	193	301	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	440	330	440	110	220	330	440	—	—	—	—	—	—	—	10
523	225	385	93	170	270	—	500	475	284	378	84	139	193	307	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
500	873	416	106	183	300	370	421	290	405	108	190	251	345	500	248	400	—	—	—	200	268	11
470	399	472	90	167	259	330	461	359	444	98	166	246	333	471	402	468	75	125	192	315	12	

Szarvasmárhák átlagos alyna.

c) A nagy gazdaságokban.

Folyó szám	Magyar-erdélyi													Mokány és riska											Prostarka											
	Országrés, törvényhatóság													növédek marha				növédek marha				növédek marha				növédek marha										
														bika	tehén	okór	1	2	3	4	bika	tehén	okór	1	2	3	4	bika	tehén	okór	1	2	3	4		
	éven alul													éven alul																						
átlagos súlya darabonként kilogrammban																																				
I. Duna bal partja.																																				
1	Árva vm.			450														300	202		72	112	195	200												
2	Bács *	550	550	545	200	300	400	450		340	350	320	180	250	300			620	500	575	190	301	384	462												
3	Esztergom vm.	550	417	483	100	150	250	400										627	434	497	110	176	263	443												
4	Hont		400	547	140	229	350	550		400	500	135	175	335	390	600	504	584	148	228	342	478														
	Selmecz-és Bélab. t. h. v.																																			
	együtt		4009	547	140	229	350	550		400	500	135	175	335	390	600	504	584	148	228	342	478														
5	Liptó vm.	525	500	525	90	120	250	430		475		110	140	240	425	550	550	550	100	140	300	475														
6	Nógrád *	487	389	507	85	160	246	314		200	220	50	90	130	180	511	417	404	107	192	311	371														
7	Nyitra *	675	450	540	120	150	250	450		450	300	80	157	195	250	667	515	572	186	275	400	510														
8	Poszony *	617	469	542	109	235	320	431		350	400	100	170	250	300	652	515	575	153	240	385	490														
	Poszony t. h. v.																																			
	együtt		617	469	542	109	235	320		350	400	100	170	250	300	652	515	575	153	240	385	490														
9	Trencsen vm.	500		470		140	300	400		310	390	110	230	280	300	562	386	472	132	227	353	415														
10	Turköz			470				400	450	380	400	100	150	200	300	400		415	490	120	143	225	425													
11	Zólyom *	700	450	550	90	100	250	300		320	400	80			300	400	465	540	97	220	320	400														
	Átlag		614	439	532	142	165	305	417	450	333	362	87	141	197	292	632	487	548	153	243	365	470													
II. Duna jobb partja.																																				
1	Baranya vm.	608	440	555	103	175	272	370			320						700	528	607	126	252	374	480													
	Pécs t. h. v.																																			
	együtt		608	440	555	103	175	272		320							700	528	607	126	252	374	480													
2	Fejér vm.	617	457	548	77	140	245	367		300	350	60	125	185			655	516	612	109	175	270	410													
	Sz.-Fejérvár t. h. v.			600			250	500																												
	együtt		617	457	548	77	140	245		300	350	60	125	185			655	516	612	109	175	270	410													
3	Győr vm.	583	493	587	93	153	233	367									667	533	533	100	210	273	383													
	Győr t. h. v.																																			
	együtt		583	493	587	93	153	233		367							667	533	533	100	210	273	383													
4	Komárom vm.	532	462	550	100	175	257	400	340	340	250	300	60	140	200	290	550	492	555	127	215	362	487													
	Komárom t. h. v.			550													550		550		315		487													
	együtt		532	462	550	100	175	257	340	340	250	300	60	140	200	290	550	492	555	127	215	362	487													
5	Moson vm.	667	450	550	98	183	283	383			230			100			750	533	650	127	230	343	400													
6	Somogy *	571	450	543	114	196	264	364	390	250	250	60	120	200	220	628	487	599	141	206	281	414														
7	Sopron *	600	450	558	150	220	380	350	250	250	60	150	180	225	271	520	614	144	226	364	413															
	Sopron t. h. v.																																			
	együtt		600	450	559	150	220	380	350	250	250	60	150	190	220	721	526	614	144	226	364	413														
8	Tolna vm.	558	442	537	140	170	280	410		290	350		100	185	255	720	530	610	190	238	354	490														
9	Vas *	690	550	587	123	203	267	430		400	450	125	200	280	400	644	503	611	142	240	320	452														
10	Veszprém vm.	550	410	576	106	171	210	319	350	370	330	70	120	180			607	458	500	103	168	300	407													
11	Zala *	580	490	585	102	185	258	371		335	350	65	130	210	276	666	582	594	108	206	289	433														
	Átlag		583	450	555	108	180	258	371	367	394	333	86	126	208	286	654	510	609	134	215	318	439													
III. Duna-Tisza köze.																																				
1	Bács-Bodrog vm.	588	399	525	92	142	227	343		200	300		110	130	150	660	465	557	103	219	290	416														
	Baja t. h. v.	500	429	600	150	250	360	475									600	650	175	400	450	590														
	Szabadka t. h. v.	350	290	350	100	230	280	350									450	400		125	200	265	350													
	Újvidék t. h. v.	650	390	500	50		200																													
	Zombor t. h. v.																600	550	600	90	120	300	450													
	együtt		577	395	516	92	148	220	344		300	300		110	130	150	605	488	578	103	233	339	453													
2	Csongrád vm.	633	417	517	97	175	300	457		360		90				700	500	550	130	250	450	600														
	Hód.-Vásarh. t. h. v.	600	400	600	120	200	300	350																												
	Szeged t. h. v.																																			
	együtt		632	417	518	97	175	300	466		360		90			700	500	550	130	250	450	600														
3	Heves vm.	570	400	514	110	183	214	312		220	270	80	100	130	190	583	400	460	123	200	320	400														
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	628	459	601	91	163	254	366		250	300	50	100	170	200	667	525	625	187	275	412	412														
5	Pest-Pilis-Solt-K.-K.	550	401	532	105	156	223	311	450	340	380	68	93	143	303	646	479	581	132	210	307	376														
	Budapest fő- és szék.																																			
	Kecskemét t. h. v.	550	400	550	100	180	250	360													130	350														
	együtt		550	401	532	105	156	224	312	450	340	380	68	93	143	303	646	479	581	132	210	307	376													
	Átlag		571	418	542	98	164	240	352	450	313	360	62	95	144	271	617	472	565	118	206	311	404													
IV. Tisza jobb partja.																																				
1	Abauj-Torna vm.	475	313	525	88	155	248	350	320	300		120		200	210	570	458	517	106	250	380	446														
	Kassa t. h. v.																																			
	együtt		475	313	525	88	155	248	350	320	300		120		200	210	570	458	517	106	250	380	446													
2	Bereg vm.	533	340	498	86	121	178	283		280	350	65	120	140	200	640	516	550	165	235	343	388														
3	Borsod *	540	392	530	100	197	290	350	300	220		60	90	150	200	517	411	467	123	203	283	371														
4	Gömör *	517	317	525	103	130	167	250		250		75	130	150	190	667	450	467	113	187	220	333														
5	Sáros *	550	390	538	80	150																														

Szarvasmárhák átlagos súlya.
c) A nagygazdaságokban.

Borzderes						Egyéb szines						Bivaly-						Folyó száml			
bika	tehén	ökör	növédek marha				bika	tehén	ökör	növédek marha				bika	tehén	ökör	növédek marha				
			1	2	3	4				1	2	3	4				1		2	3	4
			éven alul							éven alul							éven alul				
átlagos súlya darabonként kilogrammban																					
—	—	300	—	100	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
660	500	530	145	200	400	430	—	433	500	510	177	277	368	440	—	—	500	—	2		
—	400	480	80	100	200	380	550	400	500	100	120	200	400	400	—	—	—	—	3		
—	500	500	130	210	350	—	600	500	550	180	200	500	435	—	—	—	—	—	4		
—	500	500	—	—	—	—	600	500	550	180	200	500	435	—	—	—	—	—	5		
—	525	—	—	—	350	440	—	540	500	—	—	—	460	—	—	—	—	—	6		
550	550	440	90	120	350	400	405	362	418	97	164	284	337	—	—	—	—	—	7		
490	370	470	135	190	250	350	675	490	566	144	184	320	434	—	—	—	800	250	8		
500	400	600	150	250	340	460	625	450	530	118	192	310	430	—	—	—	490	310	9		
500	400	600	150	250	340	460	625	450	530	113	192	310	430	—	—	—	490	310	10		
—	270	380	70	140	200	240	—	330	340	60	100	180	300	—	—	—	—	—	11		
450	380	400	100	150	200	400	—	415	490	—	150	280	375	—	—	—	—	—	12		
—	—	530	—	—	—	—	—	380	520	95	240	390	400	—	—	—	—	—	13		
587	464	491	112	152	325	383	548	496	518	119	187	300	400	—	—	636	—	180	254	350	14
500	380	400	75	140	200	—	667	492	573	97	147	257	417	550	400	540	100	170	250	370	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
500	380	400	75	140	200	—	665	492	573	97	147	257	417	550	400	540	100	170	250	370	17
589	462	600	72	120	218	308	577	505	537	70	140	293	437	583	500	580	100	173	233	367	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
580	463	600	72	120	218	308	577	505	537	70	140	293	437	583	500	580	100	173	233	368	20
600	520	680	95	200	270	380	675	540	630	90	200	230	290	—	500	600	45	120	100	300	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
600	530	680	95	200	270	380	675	540	630	90	200	230	290	—	500	600	45	120	100	300	23
675	475	560	160	275	345	450	560	450	500	110	200	350	450	550	450	500	—	180	—	400	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
675	475	560	160	275	345	450	560	450	500	110	200	350	450	550	450	500	—	180	—	400	26
650	450	600	140	280	350	450	700	500	650	150	275	375	425	—	—	—	—	—	—	—	27
600	480	580	120	200	300	380	650	480	580	163	237	307	413	540	450	541	120	196	384	378	28
600	510	605	145	224	350	405	700	500	600	150	220	300	400	600	550	600	120	180	290	350	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
600	510	595	145	224	350	405	700	500	600	150	220	300	400	600	550	600	120	180	290	350	31
650	430	500	100	160	300	400	700	500	650	200	250	400	600	500	350	517	60	125	175	375	32
600	485	580	140	265	335	430	570	440	652	140	235	297	464	550	410	500	105	149	208	310	33
540	460	540	105	168	288	420	650	550	650	120	180	350	600	500	390	450	115	160	230	320	34
617	460	517	84	157	225	371	510	413	308	92	152	276	350	371	411	479	71	151	235	367	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
613	457	550	118	222	289	366	630	478	575	123	190	305	453	552	483	585	109	180	244	365	37
700	385	—	96	185	275	340	—	495	577	105	206	330	470	500	480	500	80	220	—	400	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
700	385	—	96	185	275	340	—	495	577	105	206	330	470	500	480	500	80	220	—	400	41
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
550	300	—	110	230	320	450	700	450	500	175	220	285	450	—	—	—	—	—	—	—	46
600	450	600	150	250	350	—	550	475	450	62	115	190	273	600	450	588	100	200	250	300	47
600	444	500	120	221	319	428	589	462	576	137	211	306	414	500	500	579	100	—	300	400	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
600	444	500	120	221	319	428	589	462	576	137	211	306	415	500	500	579	100	—	300	400	51
589	412	551	121	226	320	428	600	468	544	118	197	308	424	531	490	557	96	218	265	387	52
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53
500	380	416	93	190	266	355	480	380	500	110	200	250	330	—	—	500	—	—	—	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
560	380	446	93	190	266	355	480	380	500	110	200	250	330	—	—	500	—	—	—	—	56
510	435	450	110	205	310	400	—	400	420	100	180	250	350	575	400	500	—	130	230	330	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
425	325	530	70	140	260	340	420	400	550	120	200	270	350	—	—	—	—	—	—	—	61
567	475	550	125	300	375	600	425	375	440	115	215	350	365	—	—	—	—	—	—	—	62
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64
540	413	400	75	145	207	291	573	357	450	88	125	248	302	450	350	450	80	—	200	300	65
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
521	391	512	98	168	260	372	498	377	458	101	171	259	402	533	383	476	108	222	329	392	67

Szarvasmarhák átlagos súlya.
c) A gazdaságokban.

Borzders				Egyéb színes								Bivaly-				Folyószám					
bika	tehén	ökör	növédek marha				bika	tehén	ökör	növédek marha				bika	tehén		ökör	növédek marha			
			1	2	3	4				1	2	3	4					1	2	3	4
			éven alul							éven alul								éven alul			
átlagos súlya darabonként kilogrammokban																					
620	516	580	90	180	260	380	650	500	549	130	270	340	420	533	500	508	115	224	380	473	
470	470	---	---	180	260	380	587	450	538	107	173	297	330	500	467	500	78	128	193	358	
550	490	540	110	155	300	400	---	400	---	100	150	250	300	600	355	460	100	150	200	300	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	700	600	650	130	230	350	500	
550	460	540	110	155	300	400	---	400	---	100	150	250	300	600	355	460	100	150	200	300	
500	500	500	85	230	310	400	500	429	475	78	175	295	370	590	450	---	79	180	200	---	
550	490	---	90	160	250	380	400	355	450	50	120	210	310	567	483	567	63	108	243	367	
700	580	---	240	340	---	480	650	570	---	200	300	360	460	625	550	600	80	125	320	400	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
---	550	---	---	200	360	---	550	450	---	100	400	---	---	540	510	537	75	160	224	316	
---	---	---	160	---	---	---	---	---	---	150	200	350	---	---	---	---	---	---	---	---	
584	492	543	104	199	299	401	512	427	501	101	190	306	355	548	489	533	81	144	249	347	
500	400	500	130	300	380	400	483	480	553	75	150	310	433	600	450	467	120	200	280	400	
500	400	500	130	300	380	400	483	460	553	75	150	310	433	600	450	467	130	200	280	400	
---	---	---	---	---	---	---	---	500	538	100	120	200	400	500	450	500	30	---	180	400	
545	380	400	---	200	340	---	400	450	90	130	240	350	500	---	500	---	---	---	---	---	
---	392	---	113	169	260	---	535	430	480	114	181	255	325	650	500	625	90	100	130	280	
---	475	550	---	263	357	---	557	440	500	147	217	317	435	533	490	557	117	173	270	433	
---	475	550	---	263	357	---	557	440	500	147	217	317	435	533	490	557	117	173	270	433	
522	435	510	130	252	328	282	516	436	489	101	147	249	379	589	486	519	112	174	252	405	
600	450	500	120	250	360	450	---	400	---	100	---	320	400	307	378	395	48	90	100	237	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	500	---	---	---	---	---	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
600	550	---	100	200	580	---	500	---	90	140	---	---	---	625	550	625	72	210	350	---	
---	---	400	---	150	200	280	483	310	303	110	195	235	290	500	523	400	80	110	170	400	
---	---	---	120	250	380	---	---	310	200	60	95	120	165	375	320	362	67	90	150	212	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	429	461	523	68	117	183	286	
---	---	---	130	---	350	380	---	310	300	60	95	130	165	429	461	523	68	117	183	286	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	480	428	570	44	142	217	312	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	450	428	570	44	142	217	312	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	550	290	423	42	80	140	200	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
---	600	---	170	300	400	---	500	500	600	130	170	300	400	600	608	514	100	150	200	500	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	425	500	300	87	130	165	280	
---	550	550	120	210	350	---	---	---	---	---	---	---	---	330	300	275	55	85	125	205	
600	516	470	115	225	256	411	491	334	389	104	173	191	314	479	461	505	71	132	187	286	
589	441	525	115	208	299	382	579	455	537	115	188	299	422	533	454	533	94	163	233	348	
---	---	---	---	---	---	---	433	333	717	155	277	342	623	---	---	550	---	---	---	---	
550	---	---	---	---	---	---	---	170	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
---	---	---	---	---	---	---	338	200	268	53	90	125	210	---	300	---	---	---	---	300	
---	---	---	---	---	---	---	500	400	456	100	200	250	400	---	300	400	---	143	200	267	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
---	---	---	---	---	---	---	500	400	450	100	200	250	400	---	300	400	---	143	200	267	
550	550	550	120	210	330	340	533	430	503	129	228	325	480	500	---	---	---	---	---	---	
550	550	550	120	210	330	340	533	430	503	129	228	325	480	500	---	---	---	---	---	---	
400	230	300	130	160	190	300	450	343	286	123	190	267	233	450	300	431	100	180	225	300	
---	---	---	---	---	---	---	600	450	500	190	250	320	420	---	---	---	---	---	---	---	
460	250	300	130	160	190	300	450	343	280	123	190	267	233	450	300	431	100	180	225	300	
565	300	463	115	195	300	600	563	297	431	102	160	227	376	350	300	400	80	125	200	250	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
565	300	463	115	195	300	600	563	297	431	102	160	227	376	350	300	400	80	125	200	250	
500	339	415	125	174	254	415	464	341	480	117	196	273	393	379	300	416	83	153	212	279	
585	438	515	116	206	298	384	564	443	533	116	185	297	419	527	458	530	94	163	234	348	

2. Egyéb háziállatok átlagos súlya.
a) A kisgazdaságokban.

Folyó szám	Országrészt, törvényhatóság	Kecske		Sertés		Juh																																
		őreg	gida	kan	koera	berélt	közönséges gyapjas					nemesített gyapjas					húsjuh																					
							süléd	munkar	kos	anya fejles	anya nem fejles	űrű	tolkóly	barány	kos	anya fejles	anya nem fejles	anya megadó	űrű	tolkóly	barány	kos	anya fejles	anya nem fejles	anya megadó	űrű	tolkóly	barány										
átlagos súlya darabonként kilogrammokban																																						
V. Tisza bal partja.																																						
	1 Békés vm.	40	10	64	50	61	37	5	43	29	34	34	39	17	7	43	30	27	32	37	22	7																
	Bihar	26	6	81	64	67	38	5	41	30	29	28	30	24	5	40	35	35	40	40	30	4																
	N.-Várd L. h. v.	26	6	80	80	—	—	5	40	30	29	35	30	24	4																							
	együtt	26	6	87	65	67	38	5	42	30	29	28	30	24	5	40	35	35	40	40	30	4																
	3 Hajdu vm.	30	10	70	60	55	30	10	42	42	40	37	32	15	7	40	32	—	—	—	35	12	5															
	Debrecen t. h. v.	30	15	80	60	60	40	3	49	43	41	44	47	10	8	42	33	31	34	36	14	6																
	együtt	30	10	77	60	57	35	9	43	42	40	35	35	15	7	41	32	31	34	35	14	5																
	4 Máramaros vm.	31	11	50	40	48	29	7	36	28	22	27	32	20	6	32	—	—	—	23	—	—	4															
	5 Szabolcs	30	8	82	70	67	35	8	36	28	27	27	32	20	6	32	24	18	23	28	16	4																
	Szatmár	22	6	62	54	61	28	10	35	29	26	22	34	16	7	50	16	27	30	32	22	15																
	Sz.-Németi t. h. v.	30	3	70	55	60	40	29	30	26	26	25	—	—	2	6	50	—	—	27	—	—	1															
	együtt	23	6	62	54	61	29	10	35	29	30	29	24	16	7	50	16	27	30	32	22	15																
	7 Salgó vm.	23	9	78	68	61	36	14	25	25	19	21	26	13	7	25	20	19	21	23	12	5																
	Ugocsa	20	8	70	60	45	35	2	27	24	24	17	10	16	6	30	24	22	26	24	20	4																
	Átlag	25	7	70	61	61	35	7	35	27	25	26	32	19	6	35	27	28	32	31	21	5																
VI. Tisza-Maros szöge.																																						
	1 Arad vm.	47	6	70	58	56	34	12	53	33	33	31	40	—	24	10	—	—	—	—	—	—																
	Arad t. h. v.	40	10	120	100	25	60	5	50	40	40	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																
	együtt	47	6	87	60	55	35	13	53	33	33	39	40	34	10	—	—	—	—	—	—	—																
	2 Csanád vm.	25	14	76	57	55	31	9	36	30	30	33	45	20	8	35	—	25	27	32	14	6																
	3 Krassó-Szörény vm.	23	10	71	65	67	36	5	28	27	22	21	—	—	18	6	—	—	—	—	—	—																
	4 Temes vm.	28	6	82	61	57	36	6	34	25	25	27	31	19	8	33	—	26	27	35	23	7																
	5 Temesvár t. h. v.	20	—	80	50	45	20	3	36	24	25	28	32	—	9	—	—	—	—	—	—	—																
	Veszezd t. h. v.	22	8	105	60	56	30	5	35	—	—	28	24	—	12	—	—	—	—	—	—	—																
	együtt	28	6	87	60	56	36	6	34	25	25	27	32	19	8	33	—	26	27	35	23	7																
	6 Torontál vm.	32	12	58	50	47	32	9	34	27	27	28	32	22	8	33	26	—	30	30	21	8																
	Pancsova t. h. v.	4	—	75	65	55	35	4	30	20	17	20	40	—	12	—	—	—	—	—	—	—																
	együtt	33	12	58	51	47	32	9	34	27	27	28	32	22	8	33	26	—	30	30	21	8																
	Átlag	31	8	70	57	55	34	8	33	27	24	27	33	19	7	33	26	26	30	36	21	7																
VII. Erdély.																																						
	1 Alsó-Fehér vm.	27	12	77	67	62	32	7	36	25	25	31	30	18	7	30	20	—	—	—	—	—																
	2 Beszterce-Naszód vm.	34	5	75	48	51	20	3	45	32	40	40	35	30	5	—	—	—	—	—	—	—																
	3 Brassó vm.	28	8	120	95	93	45	5	25	—	21	20	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—																
	4 Csík vm.	29	10	78	60	68	25	10	25	20	30	18	15	—	7	—	—	—	—	—	—	—																
	5 Fogaras vm.	27	6	72	67	57	31	5	37	26	22	26	37	23	6	30	26	—	26	25	29	16	5															
	6 Háromszék vm.	23	7	80	73	69	35	3	31	24	25	24	30	20	7	28	—	—	—	—	—	—																
	7 Hunyad	26	8	59	60	65	29	6	27	23	22	21	23	19	6	—	—	—	—	—	—	—																
	8 Kis-Küküllő	20	9	79	68	70	33	8	28	24	32	25	35	14	7	—	—	—	—	—	—	—																
	9 Kolozs	16	5	73	66	57	29	9	31	20	20	21	28	16	5	30	—	—	20	—	—	12																
	Kolozsvár t. h. v.	16	5	73	64	57	29	9	31	—	—	20	—	16	5	30	—	—	—	—	12																	
	együtt	16	5	73	66	57	29	9	31	20	20	21	28	16	5	30	—	—	20	—	12																	
	10 Maros-Torda vm.	17	5	70	59	58	35	2	20	17	25	17	22	13	4	—	—	—	—	—	—	—																
	M.-Vásárhely t. h. v.	17	5	70	59	58	35	2	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																
	együtt	17	5	70	59	58	35	2	20	17	25	17	22	13	4	—	—	—	—	—	—	—																
	11 Nagy-Küküllő vm.	23	5	71	57	58	21	3	26	21	24	21	28	14	4	—	—	—	—	—	—	—																
	12 Székely vm.	30	7	101	81	80	44	6	45	29	29	36	34	27	16	—	—	—	—	—	—	—																
	13 Szolnok-Doboka vm.	24	7	89	68	79	45	10	28	23	23	23	34	17	8	—	—	—	—	30	—	—	5															

Egyéb háziállatok átlagos súlya.
b) A középgazdaságokban.

Felső szám	Országrésztörvényhatóság															Magyarország															Horv.-Szlovonországek														
	Kecske					Sertés										Juh																													
	drg	gda	kon	kozca	berelit	suldo	maltez	kos	közönséges gyapjas				nemesített gyapjas					húsjuh																											
anya fejles									anya nem fejles	ür	tolkýó	bírany	kos	anya fejles	anya nem fejles	anya maldó	ür	tolkýó	bírany	kos	anya fejles	anya nem fejles	anya maldó	ür	tolkýó	bírany																			
átlagos súlya darabonkint kilogrammban																																													
V. Tisza bal partja.																																													
1	Békes vm.	40	10	84	77	76	48	7	38	26	28	28	30	21	7	51	30	35	35	40	28	8	35	25	20	30	16	8																	
2	Bihar „	25	7	98	78	81	48	0	53	37	37	36	45	22	6	49	33	32	35	42	26	6	60	—	—	—	—	—																	
	N.-Váradi t. h. v.	—	—	—	100	85	60	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																		
	együtt.	25	7	98	78	81	48	6	53	37	37	36	45	22	6	49	33	32	35	42	26	6	60	—	—	—	—	—																	
3	Hajdu vm.	—	—	83	70	65	39	17	47	29	28	28	35	17	7	50	35	35	40	25	10	5	55	40	40	—	—																		
	Debrecen t. h. v.	—	—	90	80	75	50	10	48	30	28	29	38	18	8	45	25	20	24	28	16	7	55	40	40	—	—																		
	együtt.	—	—	85	74	71	45	10	47	29	28	28	36	17	7	46	30	30	34	31	16	7	55	40	40	—	—																		
4	Máramaros vm.	30	10	50	36	38	20	15	37	29	28	29	34	22	7	33	33	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—																		
5	Szabolcs „	30	8	76	69	68	39	10	38	29	24	29	34	22	6	33	25	19	24	28	16	5	25	20	30	—	—																		
6	Szatmár „	31	5	79	68	78	36	12	32	20	19	23	34	17	8	45	26	21	20	26	16	10	—	—	—	—	—																		
	Sz.-Németi t. h. v.	—	—	80	70	80	40	8	32	20	19	23	—	16	6	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																		
	együtt.	21	5	79	68	78	36	12	32	20	19	23	34	17	8	43	26	21	20	26	16	10	—	—	—	—	—																		
7	Szilágy vm.	20	8	70	64	66	41	15	27	24	21	21	27	14	7	25	20	20	25	18	6	—	—	—	—	—	—																		
8	Ugocsa „	22	—	120	80	65	47	8	32	25	25	19	21	16	8	42	36	36	39	37	30	7	—	—	—	—	—																		
	Átlag.	28	8	85	72	73	42	10	39	27	25	28	33	19	8	42	28	24	28	32	20	7	34	27	27	22	28	16	10																
VI. Tisza-Marosözöge.																																													
1	Arad vm.	35	5	89	72	70	43	10	32	24	26	25	36	19	7	—	—	—	—	—	—	—	35	25	25	30	40	30	7																
	Arad t. h. v.	—	—	125	120	95	65	6	50	40	40	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	együtt.	35	5	92	74	71	43	16	33	25	36	36	39	19	7	—	—	—	—	—	—	—	35	25	25	30	40	30	7																
2	Csanád vm.	25	14	80	67	65	37	10	40	32	33	36	48	21	8	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
3	Krassó-Szörény vm.	34	10	91	75	74	48	6	28	23	23	24	—	20	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	Temesvár t. h. v.	18	—	92	71	68	40	7	39	28	31	34	39	—	8	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	Vereczk t. h. v.	—	—	111	70	61	34	6	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	együtt.	18	—	97	71	67	40	7	39	28	32	34	39	19	10	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
5	Torontál vm.	45	10	70	61	57	39	10	39	32	31	33	38	27	10	40	30	—	—	—	—	—	50	35	36	38	45	27	—																
	Panesova t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	együtt.	45	10	70	61	57	39	10	39	32	31	33	38	27	10	40	30	—	—	—	—	50	35	36	38	45	27	—																	
	Átlag.	33	6	85	68	65	40	10	38	31	31	32	39	25	10	39	30	28	34	45	23	8	43	28	31	34	43	29	10																
VII. Erdély.																																													
1	Alsó-Fehér vm.	20	10	77	70	72	37	7	36	26	26	32	34	18	8	32	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																
2	Besztercz-Naszód vm.	40	5	55	40	50	20	2	42	30	40	40	35	30	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
3	Brassó vm.	—	—	105	100	50	7	24	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
4	Csik „	18	8	90	73	77	22	6	25	20	20	18	20	16	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
5	Fogaras „	20	—	62	60	57	38	3	37	33	25	27	30	8	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
6	Háromszék vm.	21	7	100	95	84	42	6	40	34	34	32	30	26	9	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
7	Hanyad „	27	9	80	75	75	40	7	28	24	21	21	22	19	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
8	Kis-Küküllő „	—	—	90	75	78	31	8	40	23	21	26	36	16	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
9	Kolozs „	20	6	93	79	69	39	11	35	26	24	26	32	16	7	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	Kolozsvár t. h. v.	—	—	120	120	80	45	8	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	együtt.	20	6	94	80	69	39	11	35	26	26	34	37	16	7	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
10	Maros-Torda vm.	18	6	97	66	72	40	3	24	22	26	22	22	16	5	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—																		
	M.-Vásárhely t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	együtt.	18	6	97	66	72	40	3	24	22	26	22	22	16	5	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—																	
11	Nagy-Küküllő vm.	25	6	97	66	72	40	3	24	22	26	22	22	16	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
12	Szeben vm.	32	8	150	200	120	60	5	50	30	30	38	36	28	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
13	Székely-Doboka vm.	22	8	80	69	70	40	13	28	23	25	29	30	17	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
14	Torda-Aranyos „	15	6	93	78	88	42	16	36	29	30	32	33	21	9	40	30	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
15	Udvarhely „	25	5	80	64	58	26	7	30	21	21	24	25	16	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
	Átlag.	23	7	90	78	78	48	9	33	25	26	27	31	19	7	36	29	30	27	—	—	—	16	9	49	—	—	—																	
	Magyarország	27	8	84	69	69	40	10	39	27	28	28	33	20	8	39	28	29	28	33	20	8	48	36	39	31	43	19	7																
Horv.-Szlovonországek.																																													
1	Belovar-Körös vm.	—	—	79	76	88	53	5	50	30	50	50	20	20	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
2	Lika-Krbava „	—	—	28	26	38	47	5	19	14	16	18	21	11	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
3	Modrus-Fiume „	—	—	44	45	52	37	9	41	19	22	23	14	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
4	Pozsega vm.	20	6	59	57	53	40	5	29	24	27																																		

Egyéb háziállatok átlagos súlya.
c) A nagygazdaságokban.

Földrajzi sánc	Országrés, törvényhatóság	Kecské		Sertés		Juh																									
		döng	gőd	kan	közén	berélt	szűldő	malacz	közönséges gyapjas						nemesített gyapjas				húsjuh												
									kos	anya fejles	anya nem fejles	anya meddő	turu	tojtyó	bírány	kos	anya fejles	anya nem fejles	anya meddő	turu	tojtyó	bírány	kos	anya fejles	anya nem fejles	anya meddő	turu	tojtyó	bírány		
																														átlagos súlya	darabonként
V. Tisza bal partja.																															
1	Békes vm.	40	13	98	86	89	59	9	40	26	27	34	33	25	5	56	30	35	34	47	25	10	70	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bihar	27	7	110	89	94	58	7	56	40	40	49	22	8	50	30	30	33	44	24	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	N.-Várad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	27	7	110	89	94	58	7	56	40	40	49	22	8	50	30	30	33	44	24	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Hajdú vm.	—	—	—	97	76	70	39	15	52	32	31	30	37	20	7	50	35	35	35	40	25	15	56	—	—	—	—	—	—	—
	Debreczen t. h. v.	—	—	—	180	100	90	60	15	52	32	31	30	37	20	7	50	35	35	35	40	25	15	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	—	—	—	269	90	72	45	75	52	32	31	30	37	20	7	50	35	35	35	40	25	15	56	—	—	—	—	—	—	—
4	Máramaros vm.	35	12	65	39	41	23	12	39	30	25	30	35	23	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Szabolcs	30	—	96	81	77	47	7	43	30	28	31	36	22	10	90	40	40	50	50	20	18	30	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Szatmár	20	6	93	73	81	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Sz.-Némét t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	20	6	93	73	81	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Sárlagy vm.	20	8	87	76	60	43	24	25	26	23	22	24	17	6	35	23	22	20	24	17	8	50	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Ugocsa	—	—	—	150	100	80	55	11	37	26	27	20	22	16	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Átlag	27	10	101	83	83	52	10	45	31	30	33	39	22	9	54	32	32	33	42	23	10	55	22	35	23	33	21	12	—	—
VI. Tisza-Maros szöge.																															
1	Arad vm.	36	7	103	83	81	50	10	42	29	33	34	45	22	10	48	37	38	38	39	24	12	80	70	70	—	—	—	—	—	—
	Arad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	36	7	103	83	81	50	10	42	29	33	34	45	22	10	48	37	38	38	39	24	12	80	70	70	—	—	—	—	—	—
2	Csanád vm.	—	—	—	905	74	67	47	11	40	—	35	40	41	30	5	45	27	30	37	40	17	130	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Krassó-Szőregy vm.	45	15	83	72	69	47	7	28	23	23	23	20	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Temesvár t. h. v.	—	—	—	113	73	78	51	9	39	32	36	39	45	23	9	61	32	26	40	60	23	9	—	—	—	—	—	—	—	—
	Veszeg t. h. v.	—	—	—	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	—	—	—	113	73	78	51	9	39	32	36	39	45	23	9	61	32	26	40	60	23	9	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Torontál vm.	65	15	90	75	73	49	15	51	39	38	41	40	33	12	53	35	38	41	52	31	13	120	—	—	—	—	—	—	—	—
	Pancsova t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	65	15	90	75	73	49	15	51	39	38	41	40	33	12	53	35	38	41	52	31	13	120	—	—	—	—	—	—	—	—
	Átlag	46	11	99	76	75	49	14	43	35	36	39	48	28	10	52	34	35	39	49	25	12	101	70	70	—	—	—	—	—	—
VII. Erdély.																															
1	Alsó-Fehér vm.	40	—	100	85	87	47	8	35	25	25	31	34	18	7	32	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Beszterce-Naszód vm.	—	—	—	40	50	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Brassó vm.	—	—	—	100	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Csik	22	10	100	80	80	30	7	24	18	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Fogaras	85	33	83	77	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Háromszék vm.	19	—	103	102	93	38	7	38	33	33	30	30	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Hunyad	50	6	110	107	103	50	11	40	35	35	36	38	30	10	36	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kis-Küküllő	65	15	107	77	80	35	10	20	23	21	26	42	18	8	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kolozs	23	9	117	92	83	44	16	39	29	27	30	36	19	9	50	35	35	45	40	35	8	60	40	—	—	—	—	—	—	—
	Kolozsvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	23	9	117	92	83	44	16	39	29	27	30	36	19	9	50	35	35	45	40	35	8	60	40	—	—	—	—	—	—	—
10	Maros-Torda vm.	21	7	120	80	88	45	4	26	23	25	23	24	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	M.-Vásárhely t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	21	7	120	80	88	45	4	26	23	25	23	24	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Nagy-Küküllő vm.	22	6	90	50	60	30	5	26	21	19	22	—	—	6	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Szeben vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Szolnok-Doboka vm.	25	10	80	70	70	40	23	28	23	23	23	35	17	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Torda-Aranyos	18	—	120	110	125	61	23	45	31	35	37	40	25	12	50	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Údvahely	25	6	80	57	55	27	8	30	22	22	22	28	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Átlag	27	7	10																											

3. Szarvasmarhák átlagos értéke. a) A kisgazdaságokban.

Table with columns for Országgréz, törvényhatóság; Magyar-erdélyi; Mókány és riska; Pirostarka. Sub-headers include növendék marha and bikák, and further sub-headers for 1, 2, 3, 4 years old animals. Rows list various locations like I. Duna bal partja, II. Duna jobb partja, III. Duna-Tisza köze, and IV. Tisza jobb partja, with specific data for each.

Szarvasmarhák átlagos értéke.

a) A kisgazdaságokban.

Folyó szám.	Magyar-erdélyi				Mokány és riska				Pirostarka			
	növendék marha				növendék marha				növendék marha			
	bika	tehén	ökör	éven alul	bika	tehén	ökör	éven alul	bika	tehén	ökör	éven alul
	1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
átlagos értéke darabonként, koronákban												
V. Tisza bal partja.												
1	320,00	127,84	227,06	38,73	63,48	100,34	131,74	248,50	20,98	41,96	55,50	64,06
2	258,00	106,48	208,86	42,79	59,44	85,50	113,74	125,06	7,92	10,00	13,50	18,00
3	324,00	120,96	169,36	7,50	10,00	140,96	140,96	120,00	32,96	50,96	90,96	105,96
4	260,00	106,76	207,74	49,46	59,47	85,58	113,74	125,74	7,74	10,74	14,46	18,46
együtt												
5	230,00	112,00	207,76	35,00	47,00	80,90	120,00	200,00	60,00	100,00	24,00	40,00
6	500,00	160,00	300,00	50,00	100,00	200,00	240,00	190,00	120,00	200,00	130,00	240,00
együtt												
7	248,16	133,88	212,44	35,40	55,40	82,40	117,40	153,20	81,20	125,00	20,00	35,00
8	340,96	117,84	230,54	23,04	31,74	51,74	137,74	160,96	69,16	100,16	18,16	30,16
9	273,34	110,98	183,06	32,56	55,56	73,46	122,06	110,56	57,10	110,26	25,56	45,56
10	240,00	120,00	240,00	60,00	80,00	100,00	120,00	160,00	120,00	140,00	30,00	60,00
együtt												
11	351,66	122,26	194,30	33,74	51,54	78,34	121,34	112,77	59,17	111,28	23,44	45,94
12	250,00	103,00	170,00	20,00	55,00	80,00	115,00	120,00	60,00	80,00	16,00	28,00
Átlag												
VI. Tisza-Maros szöge.												
1	233,34	122,56	185,00	30,36	53,76	92,00	127,76	160,46	81,66	118,34	24,28	41,14
2	300,00	160,00	320,00	60,00	80,00	100,00	240,00	—	80,00	100,00	40,00	60,00
együtt												
3	236,12	122,70	207,37	37,41	55,39	93,38	129,38	166,76	81,66	120,74	24,41	41,34
4	285,00	128,00	238,34	34,40	44,40	74,00	132,00	200,00	104,00	110,00	40,00	60,00
5	230,00	114,44	200,00	42,00	81,34	123,74	175,00	160,00	86,00	133,36	35,36	56,36
6	233,34	134,58	118,00	49,76	71,18	101,74	140,96	138,00	88,00	123,00	32,36	48,36
7	340,96	203,00	240,00	50,00	60,00	180,00	210,00	—	130,00	180,00	70,00	120,00
8	360,00	180,00	260,00	60,00	110,00	190,00	230,00	220,00	140,00	190,00	40,00	70,00
együtt												
9	342,36	139,34	141,74	44,74	73,74	104,34	152,34	148,90	93,48	138,38	37,90	72,90
10	210,96	116,18	180,34	44,76	75,18	108,38	147,96	153,94	94,14	155,26	22,44	40,44
11	440,96	140,00	330,00	60,00	80,00	80,00	130,00	—	92,00	160,00	34,00	60,00
együtt												
Átlag												
VII. Erdély.												
1	230,00	108,28	233,36	36,00	69,20	107,78	146,76	110,96	72,26	141,20	20,00	35,24
2	300,00	130,00	250,00	42,00	67,00	112,00	160,00	120,00	120,00	24,00	50,00	70,00
3	433,00	116,96	183,34	34,06	64,06	86,18	113,20	160,00	120,00	132,00	40,00	60,00
4	300,00	120,00	240,00	40,00	40,00	60,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
5	300,00	120,00	240,00	40,00	28,00	55,00	85,00	145,00	120,00	140,00	20,00	40,00
6	410,00	163,34	180,00	30,00	53,96	93,34	130,00	160,00	60,00	120,00	20,00	30,00
7	232,16	103,20	210,00	28,00	45,00	75,00	115,00	122,20	79,20	122,20	25,00	38,00
8	404,14	144,98	236,48	48,00	82,00	124,00	188,34	100,00	100,00	140,00	32,00	50,00
9	272,00	111,96	247,76	23,64	44,14	114,14	151,00	100,00	57,00	97,00	15,00	25,00
10	400,00	190,00	280,00	38,00	70,00	104,00	140,00	140,00	60,00	120,00	20,00	40,00
együtt												
11	385,34	114,48	248,64	28,64	64,28	116,16	160,96	103,06	55,08	110,56	15,04	25,04
12	224,00	104,00	224,00	24,00	44,00	64,00	88,00	140,00	80,00	100,00	20,00	40,00
13	500,00	170,00	280,00	50,00	110,00	160,00	230,00	—	100,00	120,00	40,00	60,00
együtt												
14	338,36	104,76	225,28	24,74	44,34	64,38	98,36	140,00	80,00	140,00	20,00	40,00
15	370,00	110,26	222,60	31,26	61,14	93,34	133,34	160,00	100,00	120,00	24,00	40,00
16	308,00	120,00	226,80	33,00	55,76	70,76	111,76	160,00	68,00	100,00	10,00	28,00
17	300,00	120,00	300,00	60,00	100,00	140,00	200,00	100,00	60,00	100,00	30,00	60,00
18	305,00	120,00	207,96	39,48	65,00	105,00	126,36	140,00	65,00	95,00	28,00	50,00
19	420,00	160,00	210,00	37,00	52,00	110,00	160,00	—	100,00	120,00	32,00	48,00
Átlag												
Magyarország												
1	273,36	123,21	212,38	40,07	65,85	98,34	136,45	149,91	85,55	130,60	27,27	46,31
Horvát-Szlavonország												
1	235,00	175,00	230,00	60,00	100,00	135,00	210,00	—	158,00	148,00	50,00	77,00
2	240,00	220,00	300,00	70,00	80,00	160,00	200,00	—	75,00	109,00	20,00	48,00
3	240,00	200,00	300,00	70,00	80,00	160,00	200,00	—	75,00	109,00	20,00	48,00
4	200,00	97,00	179,00	37,00	67,00	99,00	134,00	160,00	90,00	140,00	23,00	40,00
együtt												
5	200,00	97,00	179,00	37,00	67,00	99,00	134,00	160,00	80,00	140,00	23,00	40,00
6	—	—	—	—	—	—	—	—	240,00	220,00	200,00	50,00
együtt												
7	178,00	95,00	215,00	65,00	95,00	132,00	183,00	137,00	93,00	140,00	43,00	67,00
együtt												
8	120,00	90,00	218,00	65,00	87,00	123,00	170,00	83,00	72,00	100,00	26,00	42,00
együtt												
Átlag												
Magyarbirtalom												
1	269,13	122,36	211,88	40,06	66,72	99,36	137,74	132,61	82,45	122,36	30,38	50,36
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	—	—	—									

Szarvasmarhák átlagos értéke.

a) A kisgazdaságokban.

Borzderes												Egyéb színes								Bivaly-				Főny. szám			
bika		tehén		növédkék marha				bika		tehén		növédkék marha				bika		tehén		növédkék marha							
				1	2	3	4					1	2	3	4					1	2	3	4				
				éven alul								éven alul								éven alul							
átlagos értéke darabonként koronáiban																											
320 ⁰⁰	162 ⁷²	233 ⁰⁸	64 ²⁸	87 ⁰⁶	160 ⁰⁰	197 ¹⁴	408 ⁰⁰	169 ⁰⁰	240 ⁰⁰	54 ⁰⁰	90 ⁰⁰	160 ⁰⁰	198 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
250 ⁰⁰	160 ⁰⁰	180 ⁰⁰	50 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	200 ⁰⁰	150 ⁰⁰	190 ⁰⁰	40 ⁰⁰	65 ⁰⁰	90 ⁰⁰	150 ⁰⁰	180 ⁰⁰	200 ⁰⁰	180 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	100 ⁰⁰	100 ⁰⁰	100 ⁰⁰	100 ⁰⁰	100 ⁰⁰	100 ⁰⁰	100 ⁰⁰	
360 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	200 ⁰⁰	240 ⁰⁰	320 ⁰⁰	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	30 ⁰⁰	68 ⁰⁰	92 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
270 ⁰⁰	162 ³⁶	197 ⁰⁰	50 ⁰⁰	60 ⁰⁰	81 ⁰⁰	123 ⁷²	368 ³⁷	139 ²³	161 ⁴¹	39 ²³	65 ¹²	90 ²⁴	143 ³¹	160 ⁰⁰	159 ¹⁷	180 ⁰⁰	39 ³¹	60 ⁴²	81 ³⁸	104 ⁹⁸	—	—	—	—	—	—	
—	190 ⁰⁰	240 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	238 ⁰⁰	—	04 ⁰⁰	110 ⁰⁰	180 ⁰⁰	240 ⁰⁰	—	220 ⁰⁰	—	00 ⁰⁰	110 ⁰⁰	170 ⁰⁰	230 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	207 ⁰⁰	240 ⁰⁰	61 ⁰⁷	105 ³⁸	166 ⁰⁰	211 ⁴³	—	230 ⁰⁰	—	60 ⁰⁰	110 ⁰⁰	170 ⁰⁰	230 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
252 ⁴⁰	192 ⁴⁰	194 ¹⁸	48 ⁸⁸	88 ¹²	120 ⁰⁰	153 ⁰⁰	252 ⁰⁰	148 ⁰⁰	180 ⁰⁰	30 ⁰⁰	60 ⁰⁰	95 ⁰⁰	136 ⁰⁰	174 ⁰⁰	172 ⁰⁰	180 ⁰⁰	41 ³⁹	68 ⁸⁰	107 ⁴⁰	141 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
—	170 ⁰⁰	230 ⁴⁸	80 ⁰⁸	12 ⁰⁰	182 ⁰⁰	240 ⁰⁰	240 ⁰⁰	140 ⁰⁰	230 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
320 ⁰⁰	200 ⁰⁰	200 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	300 ⁰⁰	180 ⁰⁰	240 ⁰⁰	50 ⁰⁰	70 ⁰⁰	100 ⁰⁰	160 ⁰⁰	210 ⁰⁰	160 ⁰⁰	240 ⁰⁰	42 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	140 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
—	230 ⁰⁰	300 ⁰⁰	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	140 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	250 ⁰⁰	200 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
330 ⁰⁰	301 ¹⁰	361 ⁹⁰	61 ³⁷	82 ¹⁰	121 ⁰⁰	181 ⁰⁰	300 ⁰⁰	182 ³⁰	244 ⁰⁸	51 ¹⁰	71 ⁰⁰	101 ⁴¹	161 ²⁰	210 ⁰⁰	161 ¹⁶	241 ⁰⁰	42 ⁰⁷	67 ⁴⁷	80 ⁰⁷	140 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
—	160 ⁰⁰	280 ⁰⁰	60 ⁰⁰	110 ⁰⁰	140 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	200 ⁰⁰	80 ⁰⁰	90 ⁰⁰	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	180 ⁰⁰	181 ⁴⁴	176 ³¹	31 ⁰⁰	27 ⁴²	91 ⁴¹	147 ⁷⁴	—	—	—	—	—	—	
240 ⁰⁰	130 ⁰⁰	160 ⁰⁰	20 ⁰⁰	44 ⁰⁰	70 ⁰⁰	100 ⁰⁰	200 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	20 ⁰⁰	40 ⁰⁰	70 ⁰⁰	100 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	100 ⁰⁰	20 ⁰⁰	32 ⁰⁰	60 ⁰⁰	70 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
255 ⁰⁰	183 ⁰⁸	197 ³⁸	49 ⁷⁷	81 ⁰⁰	112 ⁰⁶	149 ¹¹	261 ²⁰	150 ⁴⁰	182 ¹¹	83 ²⁵	96 ²⁹	140 ⁷³	190 ⁰⁰	178 ⁷⁴	181 ⁰⁰	82 ⁹⁴	37 ²⁵	92 ⁷⁴	143 ⁴¹	—	—	—	—	—	—	—	
—	140 ⁰⁰	180 ⁰⁰	40 ⁰⁰	70 ⁰⁰	120 ⁰⁰	150 ⁰⁰	250 ⁰⁰	140 ⁰⁰	170 ⁰⁰	30 ⁰⁰	53 ²⁴	100 ⁰⁰	133 ⁷³	—	130 ⁰⁰	180 ⁰⁰	36 ⁰⁰	50 ⁰⁰	100 ⁰⁰	130 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
—	240 ⁰⁰	340 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	240 ⁰⁰	—	240 ⁰⁰	120 ⁰⁰	100 ⁰⁰	200 ⁰⁰	240 ⁰⁰	—	140 ⁰⁰	170 ⁰⁰	45 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	125 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	
280 ⁰⁰	140 ⁰⁰	190 ⁷³	41 ¹⁹	76 ³⁵	121 ¹¹	170 ⁴²	250 ⁰⁰	140 ⁷⁶	198 ⁴⁸	32 ⁵⁴	64 ⁰⁰	107 ⁷⁸	135 ⁰⁷	—	130 ⁰⁰	174 ³⁴	36 ⁸²	56 ⁴¹	100 ⁰⁰	128 ⁸⁸	—	—	—	—	—	—	
300 ⁰⁰	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	80 ⁰⁰	90 ⁰⁰	100 ⁰⁰	200 ⁰⁰	205 ⁰⁰	146 ⁰⁰	210 ⁰⁰	21 ⁰⁰	53 ⁰⁰	96 ⁰⁰	136 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
200 ⁰⁰	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	30 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	105 ⁰⁰	150 ⁰⁰	32 ⁰⁰	51 ⁰⁰	80 ⁰⁰	112 ⁴²	220 ⁰⁰	140 ⁰⁰	180 ⁰⁰	40 ⁰⁰	70 ⁰⁰	102 ⁰⁰	100 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
220 ⁰⁰	110 ⁰⁰	180 ⁰⁰	38 ⁰⁰	56 ⁰⁰	70 ⁰⁰	98 ⁰⁰	251 ⁴⁰	137 ⁷⁸	233 ⁷⁴	48 ⁰⁰	72 ²²	106 ⁰⁰	140 ⁰⁰	180 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	50 ⁰⁰	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	
220 ⁰⁰	220 ⁰⁰	272 ⁰⁰	51 ⁰⁰	63 ⁰⁰	174 ⁰⁰	240 ⁰⁰	—	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	24 ⁰⁰	62 ⁰⁰	100 ⁰⁰	160 ⁰⁰	170 ⁰⁰	132 ⁰⁰	130 ⁰⁰	21 ⁰⁰	41 ⁰⁰	68 ⁰⁰	102 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
400 ⁰⁰	200 ⁰⁰	258 ⁰⁰	68 ⁰⁰	130 ⁰⁰	170 ⁰⁰	224 ⁰⁰	380 ⁰⁰	190 ⁰⁰	256 ⁰⁰	64 ⁰⁰	120 ⁰⁰	200 ⁰⁰	220 ⁰⁰	—	180 ⁰⁰	180 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
230 ⁰⁰	114 ⁷¹	119 ⁷¹	39 ²⁹	55 ⁰⁸	75 ³³	103 ⁷⁸	262 ⁴⁸	140 ⁰⁰	222 ⁴⁴	45 ²³	73 ²⁰	105 ²³	143 ⁰⁰	160 ⁰⁰	121 ³²	161 ⁰⁰	50 ⁰⁰	60 ⁰⁰	90 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
300 ⁰⁰	140 ⁰⁰	200 ⁰⁰	50 ⁰⁰	93 ²⁴	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	225 ⁷²	133 ⁰⁰	195 ⁰⁰	33 ⁷⁴	78 ¹¹	122 ⁰⁰	158 ¹⁴	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	152 ⁰⁰	230 ⁰⁰	54 ⁰⁰	90 ⁰⁰	120 ⁰⁰	162 ⁰⁰	—	132 ⁰⁰	192 ⁰⁰	32 ⁰⁰	80 ⁰⁰	122 ⁰⁰	158 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
300 ⁰⁰	140 ⁷¹	301 ⁷¹	56 ⁶¹	93 ³¹	126 ⁰⁰	160 ⁰⁰	225 ⁷²	133 ⁰⁰	195 ⁰⁰	33 ⁷⁴	78 ¹¹	122 ⁰⁰	158 ¹⁴	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
246 ⁴⁵	121 ³⁸	169 ⁴⁸	38 ⁰⁵	58 ⁷⁸	85 ⁰⁷	117 ⁴²	210 ⁴¹	128 ¹⁰	172 ⁷¹	87 ⁷³	59 ⁴⁵	92 ⁷²	125 ⁰⁰	190 ⁰⁰	192 ⁰¹	174 ³⁶	41 ⁰⁰	65 ²⁸	98 ⁴²	145 ⁰⁵	—	—	—	—	—	—	
240 ⁰⁰	160 ⁰⁰	240 ⁰⁰	40 ⁰⁰	68 ⁰⁰	100 ⁰⁰	160 ⁰⁰	220 ⁰⁰	140 ⁰⁰	220 ⁰⁰	36 ⁰⁰	60 ⁰⁰	90 ⁰⁰	140 ⁰⁰	160 ⁰⁰	145 ⁰⁶	148 ²⁴	19 ⁰⁰	41 ⁴⁸	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
280 ⁰⁰	140 ⁰⁰	180 ⁰⁰	30 ⁰⁰	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	240 ⁰⁰	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	160 ⁰⁰	160 ⁰⁰	140 ⁰⁰	20 ⁰⁰	50 ⁰⁰	100 ⁰⁰	110 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
440 ⁰⁰	200 ⁰⁰	240 ⁰⁰	56 ⁰⁰	100 ⁰⁰	180 ⁰⁰	200 ⁰⁰	400 ⁰⁰	200 ⁰⁰	200 ⁰⁰	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	160 ⁰⁰	180 ⁰⁰	202 ²⁰	125 ⁰⁰	180 ⁰⁰	27 ⁰⁰	42 ⁰⁰	70 ⁰⁰	105 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	400 ⁰⁰	60 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	—	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	36 ⁰⁰	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	150 ⁰⁰	130 ⁰⁰	150 ⁰⁰	22 ⁰⁰	27 ⁰⁰	43 ⁰⁰	90 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
240 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	50 ⁰⁰	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	160 ⁰⁰	170 ⁰⁰	132 ⁰⁰	130 ⁰⁰	21 ⁰⁰	41 ⁰⁰	68 ⁰⁰	102 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
400 ⁰⁰	230 ⁰⁰	280 ⁰⁰	40 ⁰⁰	70 ⁰⁰	110 ⁰⁰	200 ⁰⁰	320 ⁰⁰	190 ⁰⁰	240 ⁰⁰	36 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	180 ⁰⁰	100 ⁰⁰	31 ⁰⁶	110 ⁰⁰	20 ⁰⁰	30 ⁰⁶	65 ⁰⁰	107 ³⁴	—	—	—	—	—	—	
200 ⁰⁰	100 ⁰⁰	250 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	110 ⁰⁰	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	120 ⁰⁰	174 ⁰⁰	32 ⁰⁰	48 ⁰⁰	72 ⁰⁰	100 ⁰⁰	153 ³⁴	166 ³⁶	104 ²⁸	22 ²⁰	38 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	7 ⁰⁰	—	—	—	—	—	
240 ⁰⁰	200 ⁰⁰	200 ⁰⁰	40 ⁰⁰	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	140 ⁰⁰	280 ⁰⁰	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	200 ⁰⁰	164 ⁰⁰	146 ⁰⁰	122 ⁰⁰	22 ⁴⁰	38 ⁰⁰	64 ⁰⁰	94 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	
—	180 ⁰⁰	180 ⁰⁰	40 ⁰⁰	90 ⁰⁰																							

Szarmasmarhák átlagos értéke.
b) A középgazdaságokban.

Folyó száma	Magyar-erdélyi												Mokány és riska						Pirostarka					
	növédek marha												növédek marha						növédek marha					
	bika	tehén	ökör	1	2	3	4	bika	tehén	ökör	1	2	3	4	bika	tehén	ökör	1	2	3	4			
éven alul																								
átlagos értéke darabonként, koronákban																								
I. Duna bal partja.																								
1	Árva vm.	140	240	50	60	120	160	135	180	42	80	100	120	200	140	200	55	85	110	130				
2	Bars	130	244	60	107	165	212	110	130	50	56	70	90	313	216	290	77	109	157	212				
3	Estergom vm.	180	266	56	90	140	193	140	160	50	60	110	130	319	210	293	60	106	157	209				
4	Hont vm.	240	273	76	120	170	214	173	246	70	110	160	210	286	232	270	80	121	181	240				
	Selm.-és Bébák t.h.v. együtt.	240	273	76	120	170	214	173	246	70	110	160	210	287	234	270	80	122	182	240				
5	Liptó vm.	210	190	240	46	64	114	180	200	180	120	45	60	110	152	240	240	240	50	70	120	180		
6	Nógrád vm.	190	130	253	60	107	165	212	140	110	130	50	58	70	90	292	205	247	40	104	164	218		
7	Nyitra	145	254	70	113	140	175	200	130	230	60	100	126	164	320	215	270	80	128	178	230			
8	Poszony t. h. v. együtt.	160	208	96	126	180	220	140	180	60	100	120	140	375	246	340	82	140	192	261				
9	Trencsén vm.	500	240	200	50	120	140	380	200	260	55	120	170	220	308	177	204	67	118	147	197			
10	Turóc	180	180	215	80	100	160	180	170	210	80	100	160	180	200	200	100	110	140	180				
11	Zólyom	180	300	120	160	156	180	140	270	255	50	103	150	185	217	202	257	55	100	160	202			
	Átlag	289	163	259	61	112	158	203	224	146	207	50	89	121	168	319	219	271	77	120	172	224		
II. Duna jobb partja.																								
1	Baranya vm.	350	180	312	83	120	160	176	150	60	80	110	130	408	300	354	114	142	241	290				
	Pécs t. h. v. együtt.	350	180	312	83	120	160	176	150	60	80	110	130	408	300	354	114	142	241	290				
2	Fejér vm.	313	150	246	61	98	131	170	210	240	54	90	120	154	356	232	278	88	136	188	232			
	Sz. Fejérvár t. h. v. együtt.	313	150	246	61	98	131	170	210	240	54	90	120	154	356	232	278	88	136	188	232			
3	Győr vm.	300	200	280	60	96	126	163	160	120	140	40	60	80	100	360	224	326	76	130	180	213		
	Győr t. h. v. együtt.	300	200	280	60	96	126	163	160	120	140	40	60	80	100	360	224	326	76	130	180	213		
4	Komárom vm.	285	175	245	62	87	120	187	130	120	40	60	80	100	355	237	286	72	97	147	215			
	Komárom t. h. v. együtt.	285	175	245	62	87	120	187	130	120	40	60	80	100	355	237	286	72	97	147	215			
5	Moson vm.	500	150	240	54	95	155	210	120	140	40	60	80	100	360	224	326	76	130	180	213			
6	Somogy	348	188	272	60	102	143	188	140	100	120	40	60	80	100	380	267	341	80	144	180	224		
7	Sopron vm.	389	190	340	70	120	150	209	160	160	60	98	120	160	430	290	353	93	126	210	273			
	Sopron t. h. v. együtt.	389	190	340	70	120	150	209	160	160	60	98	120	160	430	290	353	93	126	210	273			
8	Tolna vm.	335	160	208	68	102	154	214	240	170	190	—	120	160	472	328	336	110	160	224	276			
9	Vas vm.	350	220	333	70	119	163	253	140	140	240	50	80	100	145	329	332	72	130	180	253			
10	Veszprém vm.	276	167	277	67	91	127	180	140	180	54	70	109	140	338	242	351	98	144	214	278			
11	Zala vm.	305	152	301	66	108	150	189	174	110	140	50	90	120	155	409	240	319	90	158	206	270		
	Átlag	365	178	275	66	102	142	188	175	122	167	48	77	97	132	385	251	333	88	135	195	235		
III. Duna-Tisza köze.																								
1	Bács-Bodrog vm.	342	158	241	47	74	111	162	110	216	31	50	67	90	447	300	270	80	137	184	234			
	Baja t. h. v. együtt.	342	158	241	47	74	111	162	110	216	31	50	67	90	447	300	270	80	137	184	234			
	Szabadka t. h. v.	320	152	300	70	80	110	150	150	220	50	70	100	120	250	300	320	110	152	210	260			
	Újvidék t. h. v.	390	140	240	40	70	110	140	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	Zombor t. h. v.	200	140	180	50	70	120	160	116	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	együtt.	333	156	249	56	75	112	160	114	215	39	60	79	113	359	297	297	86	140	187	247			
2	Csanád vm.	293	152	230	36	67	92	147	300	150	—	24	40	70	—	400	280	—	40	72	120	230		
	Hód.-Vásárh. t.h.v.	300	240	250	50	80	100	220	150	160	24	40	50	70	—	—	—	—	—	—	—			
	Szeged t. h. v. együtt.	280	240	260	64	120	200	250	150	—	—	50	64	—	—	—	—	—	—	—	—			
	együtt.	294	195	394	49	73	129	186	300	191	160	34	48	63	70	400	282	—	42	90	122	232		
3	Heves vm.	208	184	251	50	80	118	174	170	190	200	60	88	120	140	350	290	250	60	140	190	240		
	Újvárosi t. h. v.	283	175	258	40	73	105	135	140	140	30	44	78	90	400	240	290	56	85	100	190			
	Pest-Pilis-Solt-K.-K.	200	158	244	50	78	114	153	300	166	160	44	65	100	140	318	240	334	78	124	160	225		
	Budapest-fővárosi Kézkesméti t. h. v. együtt.	250	150	300	50	80	100	160	160	160	160	50	70	90	140	—	320	—	80	130	170	240		
	együtt.	259	155	249	52	78	112	154	300	166	160	45	65	99	140	318	242	334	78	124	161	225		
	Átlag	288	162	250	49	76	112	156	269	163	162	41	58	92	125	337	252	313	76	124	168	227		
IV. Tisza jobb partja.																								
1	Abauj-Torna vm.	293	156	266	54	74	100	130	180	94	200	43	68	78	60	353	201	271	60	145	214	225		
	Kassa t. h. v. együtt.	293	156	266	54	74	100	130	180	94	200	43	68	78	60	353	201	271	60	145	214	225		
2	Bereg vm.	352	161	230	26	46	94	139	120	160	37	75	100	150	380	265	280	65	125	180	215			
3	Borsod	274	157	245	40	108	147	182	150	120	140	20	40	60	150	352	290	280	50	148	196	200		
4	Gömör	200	140	260	53	83	125	165	180	140	230	55	80	110	140	320	250	310	70	116	160	230		
5	Sáros	200	160	237	36	80	105	149	150	108	200	30	50	84	107	237	183	228	60	95	140	170		
6	Szepes	260	154	235	59	76	108	142	180	110	167	41	59	80	105	246	164	233	57	89	109	135		
7	Ung	275	125	230	50	72	110	155	170	105	210	35	53	77	105	300	180	280	60	75	120	180		
8	Zemplén vm.	337	145	278	70	96	132	171	195	100	155	40	71	87	108	322	172	257	72	110	137	167		
	Átlag	301	148	256	54	87	122	156	175	105	174	38	66	85	102	293	198	256	67	111	153	198		

Szarvasmarhák átlagos értéke.
b) A középgazdaságokban.

Folyó szám	Magyar-erdélyi											Mokány és riska											Pirostarka										
	Országrés, törvényhatóság		növevédk marha				növevédk marha				bika		tehén		okér		növevédk marha				bika		tehén		okér		növevédk marha						
	bika	tehén	okér	1	2	3	4	bika	tehén	okér	1	2	3	4	bika	tehén	okér	1	2	3	4	bika	tehén	okér	1	2	3	4					
	éven alul																																
átlagos értéke darabonként koronában																																	
V. Tisza bal partja.																																	
1	Békes vm.	351 ⁹⁸	168 ⁰⁰	278 ⁷²	50 ⁴⁸	79 ⁹⁰	117 ⁴²	150 ⁶⁶	—	67 ⁰⁸	—	25 ⁹⁶	46 ⁰⁰	50 ⁰⁰	62 ⁰⁰	377 ⁷⁸	210 ⁰⁸	300 ⁴⁴	75 ⁴⁰	106 ¹⁸	170 ²⁰	250 ⁶⁰	—	—	—	—	—	—	—	—			
2	Bihar »	350 ⁰⁰	137 ³⁴	251 ⁷⁴	54 ¹⁴	73 ³⁴	108 ⁰⁰	133 ²⁰	90 ⁰⁰	70 ⁰⁰	110 ⁰⁰	18 ⁰⁰	28 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	293 ³⁴	203 ⁰⁰	300 ⁰⁰	75 ⁰⁰	111 ⁰⁰	150 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—			
3	N-Várad t. h. v.	—	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	együtt	330 ⁰⁰	137 ⁴⁴	251 ⁷⁸	54 ¹⁴	73 ³⁴	108 ⁰⁰	133 ²⁰	90 ⁰⁰	70 ⁰⁰	110 ⁰⁰	18 ⁰⁰	28 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	293 ³⁴	203 ⁰⁰	300 ⁰⁰	75 ⁰⁰	109 ¹⁸	150 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	Hajdu vm.	220 ⁰⁰	128 ⁰⁰	200 ⁰⁰	42 ⁰⁰	68 ⁰⁰	90 ⁰⁰	100 ⁰⁰	—	80 ⁰⁰	200 ⁰⁰	24 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	90 ⁰⁰	100 ⁰⁰	110 ⁰⁰	280 ⁰⁰	50 ⁰⁰	60 ⁰⁰	90 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Debreczen t. h. v.	500 ⁰⁰	160 ⁰⁰	300 ⁰⁰	50 ⁰⁰	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	együtt	320 ⁰⁰	144 ⁰⁰	300 ⁰⁰	42 ⁰⁰	80 ⁰⁰	130 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	80 ⁰⁰	200 ⁰⁰	24 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	90 ⁰⁰	100 ⁰⁰	110 ⁰⁰	280 ⁰⁰	50 ⁰⁰	60 ⁰⁰	90 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
6	Máramaros vm.	200 ⁰⁰	100 ⁰⁰	200 ⁰⁰	33 ⁰⁰	54 ⁰⁰	80 ⁰⁰	110 ⁰⁰	90 ⁰⁰	75 ⁰⁰	120 ⁰⁰	30 ⁰⁰	35 ⁰⁰	45 ⁰⁰	70 ⁰⁰	243 ²⁰	150 ⁰⁰	210 ⁰⁰	33 ⁰⁰	70 ⁰⁰	110 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
7	Szabolcs »	205 ⁰⁰	140 ⁰⁰	255 ⁰⁰	47 ⁰⁰	68 ⁰⁰	108 ⁰⁰	100 ⁰⁰	240 ⁰⁰	125 ⁰⁰	—	24 ⁰⁰	70 ⁰⁰	100 ⁰⁰	100 ⁰⁰	353 ⁰⁰	200 ⁰⁰	245 ⁰⁰	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	144 ⁰⁰	150 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
8	Szatmár »	275 ⁸⁴	131 ⁰⁰	228 ³¹	38 ⁰⁰	64 ⁰⁰	87 ⁰⁰	132 ²⁰	—	100 ⁰⁰	120 ⁰⁰	30 ⁰⁰	48 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	320 ⁰⁰	240 ⁰⁰	320 ⁰⁰	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	200 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
9	Sz.-Németi t. h. v.	280 ⁰⁰	140 ⁰⁰	200 ⁰⁰	40 ⁰⁰	80 ⁰⁰	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	275 ⁸⁸	132 ⁰⁰	228 ⁴⁶	38 ⁰⁰	64 ⁰⁰	87 ⁰⁰	132 ²⁰	—	100 ⁰⁰	120 ⁰⁰	30 ⁰⁰	48 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	320 ⁰⁰	240 ⁰⁰	320 ⁰⁰	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	200 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Szilágy vm.	378 ⁹³	132 ⁰⁰	255 ⁰⁰	62 ⁰⁰	77 ⁰⁰	125 ⁰⁰	172 ¹²	—	80 ⁰⁰	—	25 ⁰⁰	43 ⁰⁰	—	40 ⁰⁰	202 ⁰⁰	200 ⁰⁰	83 ⁰⁰	126 ⁰⁰	153 ⁰⁰	182 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
11	Úgocsa »	240 ⁰⁰	100 ⁰⁰	180 ⁰⁰	32 ⁰⁰	70 ⁰⁰	100 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	64 ⁰⁰	—	24 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	—	240 ⁰⁰	—	80 ⁰⁰	140 ⁰⁰	180 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Átlag	318 ⁷⁰	139 ⁷⁸	260 ¹¹	44 ⁰⁰	73 ³⁰	108 ⁸¹	151 ⁰⁰	100 ⁰⁰	81 ³⁰	132 ⁵¹	20 ⁰⁰	36 ⁰⁰	49 ³⁷	79 ³⁴	345 ⁰⁰	213 ⁷⁸	284 ⁸⁸	67 ⁴⁰	102 ⁰⁰	150 ⁰⁰	188 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
VI. Tisza-Maros szöge																																	
1	Arad vm.	371 ⁴³	170 ⁰⁰	326 ²⁰	48 ⁰⁰	77 ⁰⁰	126 ²⁸	170 ⁰⁰	100 ⁰⁰	92 ⁰⁰	130 ⁰⁰	24 ⁰⁰	41 ⁰⁰	55 ²⁰	87 ⁰⁰	200 ⁰⁰	192 ⁰⁰	207 ⁰⁰	44 ⁰⁰	75 ⁰⁰	107 ⁰⁰	137 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
2	Arad t. h. v.	300 ⁰⁰	200 ⁰⁰	230 ⁰⁰	—	—	—	—	—	80 ⁰⁰	160 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	120 ⁰⁰	350 ⁰⁰	240 ⁰⁰	340 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	240 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	369 ³⁴	177 ¹⁸	258 ⁰⁰	55 ⁰⁰	80 ⁰⁰	130 ⁰⁰	183 ⁰⁰	160 ⁰⁰	89 ⁴⁵	149 ⁷⁸	32 ⁰⁰	54 ⁰⁰	81 ⁰⁰	114 ⁰⁰	313 ⁰⁰	214 ⁰⁰	277 ⁰⁰	65 ⁴⁰	107 ⁰⁰	140 ⁰⁰	179 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Csanád vm.	342 ⁰⁰	150 ⁰⁰	205 ⁰⁰	40 ⁰⁰	50 ⁰⁰	82 ⁰⁰	140 ⁰⁰	—	89 ⁴⁵	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	Krasó-Szőnyér vm.	330 ⁰⁰	155 ⁰⁰	222 ⁴²	—	—	—	163 ²⁴	—	150 ⁰⁰	170 ⁰⁰	45 ⁰⁰	75 ⁰⁰	102 ⁰⁰	—	352 ⁰⁰	212 ⁰⁰	281 ²⁰	67 ⁰⁰	130 ⁰⁰	170 ⁰⁰	229 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Temes vm.	327 ⁰⁰	162 ⁰⁰	270 ⁰⁰	63 ⁰⁰	90 ⁰⁰	134 ⁰⁰	101 ²⁰	—	120 ⁰⁰	140 ⁰⁰	44 ⁰⁰	58 ⁰⁰	83 ⁰⁰	103 ⁰⁰	350 ⁰⁰	193 ⁰⁰	295 ⁰⁰	78 ⁰⁰	121 ⁰⁰	161 ⁰⁰	204 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
6	Temesvári t. h. v.	—	—	270 ⁰⁰	70 ⁰⁰	—	—	240 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
7	Verecske t. h. v.	—	214 ⁰⁰	280 ⁰⁰	70 ⁰⁰	100 ⁰⁰	136 ⁰⁰	220 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	327 ⁰⁰	164 ⁰⁰	270 ⁰⁰	63 ⁰⁰	97 ⁰⁰	135 ⁰⁰	191 ²⁴	—	130 ⁰⁰	143 ⁰⁰	41 ⁰⁰	58 ⁰⁰	83 ⁰⁰	103 ⁰⁰	353 ⁰⁰	205 ⁰⁰	295 ⁰⁰	78 ⁰⁰	120 ⁰⁰	167 ⁰⁰	206 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
8	Torontál vm.	306 ¹⁴	157 ⁰⁰	240 ⁰⁰	65 ⁰⁰	70 ⁰⁰	138 ⁰⁰	188 ⁰⁰	—	121 ⁰⁰	168 ⁰⁰	34 ⁰⁰	52 ⁰⁰	80 ⁰⁰	117 ⁰⁰	127 ⁰⁰	226 ⁰⁰	334 ⁰⁰	98 ⁰⁰	141 ⁰⁰	170 ⁰⁰	231 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
9	Pánesova t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	együtt	306 ¹⁴	157 ⁰⁰	240 ⁰⁰	65 ⁰⁰	70 ⁰⁰	138 ⁰⁰	188 ⁰⁰	—	121 ⁰⁰	168 ⁰⁰	34 ⁰⁰	52 ⁰⁰	80 ⁰⁰	117 ⁰⁰	127 ⁰⁰	226 ⁰⁰	334 ⁰⁰	98 ⁰⁰	141 ⁰⁰	170 ⁰⁰	231 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Átlag	341 ⁰⁰	162 ²⁰	259 ²⁰	55 ²⁷	86 ¹⁰	124 ¹³	176 ¹⁰	160 ⁰⁰	115 ⁰⁰	155 ⁷⁷	35 ⁰⁰	55 ⁰⁰	86 ²⁰	114 ⁰⁰	351 ⁰⁰	219 ²⁵	293 ⁷⁸	80 ⁰⁰	122 ⁰⁰	165 ⁰⁰	207 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
VII. Erdély.																																	
1	Alsó-Fehér vm.	293 ³⁴	132 ⁰⁰	257 ⁰⁰	40 ⁰⁰	75 ⁰⁰	110 ²¹	165 ⁰⁰	—	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	24 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	—	160 ⁰⁰	240 ⁰⁰	40 ⁰⁰	70 ⁰⁰	105 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
2	Beszterce-Naszód vm.	300 ⁰⁰	120 ⁰⁰	253 ⁰⁰	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	153 ²⁰	193 ²⁰	—	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	24 ⁰⁰	50 ⁰⁰	70 ⁰⁰	100 ⁰⁰	—	220 ⁰⁰	250 ⁰⁰	60 ⁰⁰	130 ⁰⁰	150 ⁰⁰	185 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
3	Brassó vm.	—	120 ⁰⁰	188 ⁰⁰	—	—	—	110 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Csik »	400 ⁰⁰	160 ⁰⁰	273 ⁰⁰	29 ⁰⁰	35 ⁰⁰	69 ⁰⁰	82 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	28 ⁰⁰	38 ⁰⁰																				

Szarvasmarhák átlagos értéke.
o A nagygazdaságokban.

Table with columns: Ország/terület, Fajta, Május-eredélyi, Mókány és riska, Pirostarka. Rows include: I. Duna bal partja, II. Duna jobb partja, III. Duna-Tisza köze, IV. Tisza jobb partja. Each row contains data for different cow types and months, with average values at the bottom.

Szarvasmarhák átlagos értéke.
é) A nagy gazdaságokban.

Folyóv. szám.	Országrészt, törvényhatóságot	Magyar-erdélyi			Mokány és riska				Pirosturka															
		bika	tehén	ökör	növekedő marha			bika	tehén	ökör	növekedő marha													
					1	2	3				4	1	2	3	4									
		éven alul				éven alul				éven alul														
átlagos értéke darabonként koronákbán																								
	V. Tisza bal partja.																							
1	Békés vm.	529 ⁰⁰	230 ⁰⁰	360 ⁰⁰	59 ⁰⁰	107 ²⁰	144 ⁷⁰	174 ²⁰	—	93 ⁰⁰	140 ⁰⁰	26 ⁰⁰	—	65 ⁰⁰	—	320 ⁰⁰	288 ⁰⁰	330 ⁰⁰	80 ⁰⁰	110 ⁰⁰	180 ⁰⁰	200 ⁰⁰		
	Bihar	480 ⁰⁰	181 ⁸⁰	330 ⁰⁰	67 ⁰⁰	80 ⁰⁰	135 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	90 ⁰⁰	—	20 ⁰⁰	—	40 ⁰⁰	—	80 ⁰⁰	534 ²⁰	317 ¹⁰	332 ⁰⁰	81 ⁴⁰	130 ⁰⁰	180 ⁰⁰	236 ⁰⁰	
	N.-Várad t. h. v.	—	—	320 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	480 ⁰⁰	181 ⁸⁰	330 ⁰⁰	67 ⁰⁰	80 ⁰⁰	135 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	90 ⁰⁰	—	20 ⁰⁰	—	40 ⁰⁰	—	80 ⁰⁰	534 ²⁰	317 ¹⁰	332 ⁰⁰	81 ⁴⁰	130 ⁰⁰	180 ⁰⁰	236 ⁰⁰	
3	Hajdu vm.	335 ⁰⁰	170 ⁰⁰	287 ⁰⁰	60 ⁰⁰	95 ⁰⁰	120 ⁰⁰	177 ⁴⁰	—	80 ⁰⁰	—	—	—	—	—	200 ⁰⁰	120 ⁰⁰	300 ⁰⁰	90 ⁰⁰	60 ⁰⁰	90 ⁰⁰	130 ⁰⁰		
	Debreczen t. h. v.	500 ⁰⁰	200 ⁰⁰	400 ⁰⁰	50 ⁰⁰	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	700 ⁰⁰	320 ⁰⁰	440 ⁰⁰	90 ⁰⁰	156 ⁰⁰	250 ⁰⁰	290 ⁰⁰		
	együtt	404 ⁰⁰	176 ⁰⁰	318 ⁰⁰	54 ¹⁵	93 ⁰⁰	126 ⁴⁵	182 ⁴⁰	—	80 ⁰⁰	—	—	—	—	—	325 ⁰⁰	123 ⁰⁰	348 ⁰⁰	53 ⁷⁰	82 ⁴⁰	134 ¹⁰	173 ⁰⁰		
4	Máramaros vm.	200 ⁰⁰	135 ⁰⁰	200 ⁰⁰	60 ⁰⁰	70 ⁰⁰	115 ⁰⁰	150 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	80 ⁰⁰	25 ⁰⁰	40 ⁰⁰	50 ⁰⁰	75 ⁰⁰	210 ⁰⁰	120 ⁰⁰	200 ⁰⁰	35 ⁰⁰	70 ⁰⁰	105 ⁰⁰	140 ⁰⁰		
5	Szabolcs	376 ³⁰	188 ⁷⁰	305 ⁰⁰	53 ⁷⁰	91 ¹⁰	120 ³⁰	187 ⁴⁰	—	160 ⁰⁰	—	36 ⁰⁰	60 ⁰⁰	—	140 ⁰⁰	580 ⁰⁰	296 ⁰⁰	324 ⁰⁰	95 ⁰⁰	145 ⁰⁰	208 ⁰⁰	261 ⁰⁰		
6	Szatmár	492 ⁰⁰	185 ⁰⁰	271 ⁰⁰	49 ⁰⁰	86 ⁰⁰	120 ⁰⁰	164 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	100 ⁰⁰	30 ⁰⁰	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	—	300 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	220 ⁰⁰		
	Sz.-Németi t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	492 ⁰⁰	185 ⁰⁰	271 ⁰⁰	49 ⁰⁰	86 ⁰⁰	120 ⁰⁰	164 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	100 ⁰⁰	30 ⁰⁰	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	—	300 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	200 ⁰⁰	220 ⁰⁰		
7	Szallás vm.	476 ⁰⁰	180 ⁰⁰	273 ⁰⁰	66 ⁰⁰	90 ⁰⁰	131 ⁰⁰	183 ⁴⁰	—	100 ⁰⁰	—	36 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	—	300 ⁰⁰	245 ⁰⁰	333 ⁴⁰	100 ⁰⁰	142 ⁰⁰	175 ⁰⁰	212 ⁰⁰		
8	Ugocsa	260 ⁰⁰	100 ⁰⁰	240 ⁰⁰	30 ⁰⁰	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	140 ⁰⁰	—	80 ⁰⁰	—	28 ⁰⁰	—	—	—	100 ⁰⁰	250 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	180 ⁰⁰	220 ⁰⁰		
	Átlag	446 ¹⁴	188 ⁷³	321 ⁰⁰	57 ⁴⁵	91 ⁷¹	130 ³⁹	172 ²⁴	100 ⁰⁰	110 ⁴⁴	143 ³⁸	27 ⁸⁸	43 ⁷⁵	55 ⁴¹	89 ⁰⁰	519 ⁰⁰	272 ⁰⁰	339 ²⁰	70 ⁰⁰	120 ⁰⁰	176 ⁰⁰	232 ⁰⁰		
	VI. Tisza-Maros szőge.																							
1	Arad vm.	577 ⁰⁰	220 ⁰⁰	307 ⁰⁰	68 ⁷⁰	108 ⁷⁰	171 ²⁰	220 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	30 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	177 ⁷⁸	273 ⁷⁰	270 ⁰⁰	85 ⁰⁰	134 ⁰⁰	183 ⁷⁰	231 ⁰⁰		
	Arad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	577 ⁰⁰	220 ⁰⁰	307 ⁰⁰	68 ⁷⁰	108 ⁷⁰	171 ²⁰	220 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	30 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	177 ⁷⁸	273 ⁷⁰	270 ⁰⁰	85 ⁰⁰	134 ⁰⁰	183 ⁷⁰	231 ⁰⁰		
2	Csanád vm.	675 ⁰⁰	200 ⁰⁰	310 ⁰⁰	57 ⁰⁰	70 ⁰⁰	115 ⁰⁰	185 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	—	50 ⁰⁰	—	—	—	84 ⁰⁰	144 ⁰⁰	300 ⁰⁰	110 ⁰⁰	140 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰		
3	Krassó-Szolnok vm.	370 ⁰⁰	220 ⁰⁰	260 ⁰⁰	50 ⁰⁰	75 ⁰⁰	115 ⁰⁰	180 ⁰⁰	—	—	—	40 ⁰⁰	83 ⁴⁰	120 ⁰⁰	173 ⁴⁰	160 ⁰⁰	227 ⁰⁰	302 ⁸⁰	77 ⁰⁰	136 ⁰⁰	192 ⁰⁰	235 ⁰⁰		
4	Temes vm.	495 ⁰⁶	213 ⁰⁰	324 ⁴¹	81 ⁵⁶	124 ⁴¹	174 ⁴¹	265 ⁷⁰	—	95 ⁰⁰	155 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	75 ⁰⁰	95 ⁰⁰	197 ⁷⁸	276 ⁰⁰	348 ⁰⁰	97 ⁷⁸	147 ⁷⁸	205 ⁷⁸	242 ⁰⁰		
	Temesvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Vereczk t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	495 ⁰⁶	213 ⁰⁰	324 ⁴¹	81 ⁵⁶	124 ⁴¹	174 ⁴¹	265 ⁷⁰	—	95 ⁰⁰	155 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	75 ⁰⁰	95 ⁰⁰	197 ⁷⁸	276 ⁰⁰	348 ⁰⁰	97 ⁷⁸	147 ⁷⁸	205 ⁷⁸	242 ⁰⁰		
5	Torontál vm.	463 ²⁸	227 ³⁶	334 ²⁸	95 ⁷³	142 ⁸⁸	189 ²⁸	251 ⁴⁸	—	146 ⁶⁶	205 ⁰⁰	—	70 ⁰⁰	—	153 ²⁴	471 ⁴³	542 ⁰⁰	444 ⁰⁰	134 ²⁸	185 ⁷²	235 ⁷²	291 ⁴⁸		
	Pánosva t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	463 ²⁸	227 ³⁶	334 ²⁸	95 ⁷³	142 ⁸⁸	189 ²⁸	251 ⁴⁸	—	146 ⁶⁶	205 ⁰⁰	—	70 ⁰⁰	—	153 ²⁴	471 ⁴³	542 ⁰⁰	444 ⁰⁰	134 ²⁸	185 ⁷²	235 ⁷²	291 ⁴⁸		
	Átlag	545 ⁰⁵	222 ¹⁷	319 ⁰⁰	75 ⁷⁷	115 ⁰⁰	170 ³⁰	236 ²⁴	150 ⁰⁰	126 ⁸⁵	163 ⁷¹	43 ⁷⁸	66 ⁹⁸	86 ²²	148 ⁰⁰	604 ⁰⁰	407 ²²	341 ⁷⁶	105 ⁰⁰	150 ⁰⁰	216 ⁰⁰	273 ²²		
	VII. Erdély.																							
1	Alsó-Fehér vm.	451 ⁰⁴	175 ⁰⁰	280 ⁰⁰	47 ⁰⁰	70 ⁰⁰	119 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	140 ⁰⁰	—	—	—	—	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	300 ⁰⁰	180 ⁰⁰	320 ⁰⁰	50 ⁰⁰	83 ⁰⁰	125 ⁰⁰	
	Boszterce-Naszód vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Brassó vm.	—	240 ⁰⁰	220 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Csik	700 ⁰⁰	140 ⁰⁰	360 ⁰⁰	44 ⁰⁰	70 ⁰⁰	110 ⁰⁰	120 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Fogarasz vm.	—	170 ⁰⁰	215 ⁰⁰	70 ⁰⁰	125 ⁰⁰	180 ⁰⁰	250 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Háromszék vm.	480 ⁰⁰	180 ⁰⁰	300 ⁰⁰	53 ²⁴	78 ⁰⁰	120 ⁰⁰	220 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Hunyad vm.	396 ⁰⁰	160 ⁰⁰	273 ⁴⁰	50 ⁰⁰	73 ⁰⁰	110 ⁰⁰	133 ²⁴	—	70 ⁰⁰	—	24 ⁰⁰	—	—	—	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	200 ⁰⁰	37 ⁰⁰	53 ⁰⁰	115 ⁰⁰	135 ⁰⁰	—	
8	Kis-Küküllő	575 ⁰⁰	170 ⁰⁰	265 ⁰⁰	52 ⁰⁰	90 ⁰⁰	130 ⁰⁰	180 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	100 ⁰⁰	300 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	—	—	—	—	—
9	Kolozs	512 ²⁰	227 ⁰⁰	317 ⁰⁰	65 ⁰⁰	103 ⁰⁰	155 ⁰⁰	247 ⁰⁰	—	240 ⁰⁰	—	—	—	—	—	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	—	700 ⁰⁰	270 ⁰⁰	350 ⁰⁰	70 ⁰⁰	110 ⁰⁰	
	Kolozsvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	512 ²⁰	227 ⁰⁰	317 ⁰⁰	65 ⁰⁰	103 ⁰⁰	155 ⁰⁰	247 ⁰⁰	—	240 ⁰⁰	—	—	—	—	—	50 ⁰⁰	80 ⁰⁰	—	700 ⁰⁰	270 ⁰⁰	350 ⁰⁰	70 ⁰⁰	110 ⁰⁰	
10	Maros-Torda vm.	400 ⁰⁰	178 ⁰⁰	216 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	92 ⁰⁰	126 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	100 ⁰⁰	180 ⁰⁰	200 ⁰⁰	50 ⁰⁰	72 ⁰⁰	110 ^{00</}			

Szarvasmarhák átlagos értéke. e) A nagygazdaságokban.

Table with columns for Borzderes, Egyéb szűnes, and Bivaly, and rows for various livestock types and years. Includes a 'Folyó szám' column on the right.

4. Egyéb háziállatok átlagos értéke.
a) A kisgazdaságokban.

Table with columns: Folyó szám, Országrészt, törvényhatóság, Ló (mén, kanca, herült), Számár, Őszvér, Keske, and Átlag. Rows include various regions like I. Duna bal partja, II. Duna jobb partja, III. Duna-Tisza köze, and IV. Tisza jobb partja, listing specific locations and their corresponding data.

Egyéb háziállatok átlagos értéke.
a) A kisgazdaságokban.

Föld szám	Országrés, törvényhatóság	1929												1930		Össz. érték		Kecské					
		mén			kanca				herét					2 évén		őreg	gida						
		1	2	3	1	2	3	4	1	2	3	4	alul	felül	alul			felül					
		3 éven felül			éven alul				éven alul					4 éven felül		alul		felül					
		átlagos értéke darabonként koronákban																					
V. Tisza bal partja.																							
1	Békes vm.	67,49	121,12	185,29	310,96	61,58	96,94	140,28	190,26	236,28	60,42	81,64	135,88	172,88	214,74	20,90	36,28	—	114,00	12,00	3,00		
2	Bihar	59,00	93,44	135,84	188,44	44,28	70,00	108,12	130,28	141,28	45,00	73,24	119,00	136,00	140,00	20,90	27,12	100,00	120,00	11,00	2,00		
3	N-Váradi t. h. v.	40,00	60,00	140,00	200,00	60,00	80,00	110,00	150,00	190,00	40,00	70,00	100,00	140,00	140,00	15,00	20,00	—	—	—	14,00	3,00	
4	együtt.	55,91	93,40	135,88	188,44	44,44	70,00	108,12	130,34	141,28	44,92	73,24	119,04	136,12	141,11	18,38	25,36	100,00	120,00	11,00	2,00		
5	Hajdú vm.	93,28	166,00	280,00	493,24	65,00	90,00	132,00	200,00	230,00	60,00	85,00	127,92	192,28	215,00	—	30,00	—	60,00	14,00	6,00		
6	Debreczen t. h. v.	200,00	300,00	400,00	600,00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,00	6,00	
7	együtt.	113,92	198,37	300,38	534,24	85,94	117,00	156,96	229,84	256,00	60,00	102,74	147,11	203,78	238,44	—	30,00	—	60,00	14,00	6,00		
8	Máramaros vm.	40,00	72,00	103,94	150,00	30,00	51,78	84,44	133,34	157,00	30,00	54,00	85,00	136,00	145,00	15,38	21,00	—	30,00	10,00	3,00		
9	Sabolcs vm.	67,49	108,98	183,98	285,96	63,78	107,14	167,14	193,78	241,90	55,14	88,56	144,96	183,96	234,18	14,84	24,00	—	120,00	10,00	3,00		
10	Szatmár »	70,00	117,14	197,14	277,14	53,78	78,00	107,00	158,00	166,00	50,00	72,00	98,00	136,00	156,00	17,00	21,00	30,00	50,00	8,34	4,00		
11	Sz.-Németi t. h. v.	50,00	100,00	240,00	300,00	50,00	100,00	160,00	160,00	160,00	50,00	100,00	160,00	160,00	150,00	12,00	16,00	—	50,00	10,00	2,00		
12	együtt.	69,29	109,12	207,29	277,14	53,78	78,12	107,09	158,00	165,98	50,00	76,60	104,00	137,98	156,98	15,30	20,78	30,00	60,00	8,34	4,00		
13	Sallány vm.	160,00	290,00	300,00	400,00	53,74	72,00	102,00	118,74	136,14	38,00	52,00	82,00	101,14	123,74	9,00	16,00	40,00	60,00	8,00	2,00		
14	Ugocsa »	100,00	170,00	220,00	300,00	60,00	120,00	145,00	230,00	240,00	55,00	110,00	120,00	185,00	200,00	9,00	14,00	—	60,00	—	2,00		
15	Átlag.	72,28	122,44	189,42	280,11	58,44	88,28	130,15	170,22	194,31	52,12	80,29	119,66	154,47	175,73	12,98	22,38	50,00	77,13	9,98	3,00		
VI. Tisza-Maros szőge.																							
1	Arad vm.	55,96	83,76	130,00	211,44	44,00	67,00	102,00	131,00	153,00	42,60	61,00	86,00	117,00	132,00	12,00	20,00	36,00	48,00	13,74	2,00		
2	Arad t. h. v.	40,00	60,00	80,00	100,00	40,00	60,00	80,00	100,00	100,00	40,00	60,00	80,00	100,00	100,00	10,00	12,00	—	—	—	5,00		
3	együtt.	55,38	83,47	129,68	206,14	43,97	66,53	101,44	130,76	151,48	42,60	60,68	85,87	117,18	130,38	11,99	19,18	36,00	48,00	13,74	2,00		
4	Csanád vm.	70,00	158,00	200,00	333,00	52,00	90,00	200,00	236,00	260,00	20,00	47,00	98,00	136,00	178,00	14,00	23,00	—	—	—	12,00	6,00	
5	Krassó-Székény vm.	40,84	57,78	108,56	180,00	42,76	65,42	99,28	134,66	156,00	48,72	70,92	103,00	135,78	165,78	14,00	21,00	60,00	140,00	10,46	4,34		
6	Temesvár t. h. v.	70,00	125,44	204,00	341,00	59,18	104,18	159,84	199,66	240,00	54,74	83,38	135,00	170,18	218,18	15,00	23,00	25,00	40,00	9,00	3,00		
7	Veszéc t. h. v.	80,00	150,00	200,00	300,00	50,00	100,00	160,00	240,00	280,00	50,00	100,00	150,00	210,00	250,00	20,00	24,00	—	—	—	16,00	6,00	
8	együtt.	71,08	126,33	206,17	341,34	58,98	104,10	159,68	199,66	240,00	54,72	83,26	135,00	170,18	218,18	15,00	23,00	25,00	40,00	9,00	3,00		
9	Toronjai vm.	60,00	108,12	203,18	298,74	54,92	91,88	143,74	185,00	215,74	56,87	87,92	133,28	176,84	204,18	15,38	22,44	40,00	60,00	11,00	4,00		
10	Pancsova t. h. v.	80,00	140,00	200,00	300,00	80,00	140,00	200,00	300,00	300,00	80,00	140,00	200,00	300,00	320,00	15,00	18,00	—	—	—	12,00	—	
11	együtt.	69,78	108,98	203,69	299,76	54,99	92,28	144,97	185,88	217,28	56,78	87,64	134,19	176,96	206,78	15,28	22,48	40,00	60,00	11,00	4,00		
12	Átlag.	62,36	112,47	200,56	290,11	58,89	90,00	144,04	182,91	215,28	52,15	78,40	121,17	161,38	192,28	14,64	22,38	39,00	76,00	11,65	5,00		
VII. Erdély.																							
1	Alsó-Fehér vm.	58,34	113,34	153,34	180,00	44,84	65,92	87,28	144,34	101,00	45,06	64,00	86,00	144,34	160,00	12,00	18,00	60,00	105,00	9,46	3,00		
2	Beszterce-Násod vm.	60,00	140,00	240,00	433,24	37,76	59,28	137,00	170,00	200,00	37,52	72,00	133,00	190,00	190,00	10,00	14,00	—	—	—	9,00	2,00	
3	Brassó vm.	80,00	125,00	227,46	450,00	65,00	110,00	147,00	165,00	200,00	73,92	113,24	152,96	190,00	265,00	30,00	50,00	—	50,00	6,00	3,00		
4	Csik vm.	34,00	55,96	67,96	132,00	27,54	43,00	64,00	100,00	130,00	17,24	45,00	70,00	100,00	114,00	15,00	20,00	—	—	—	8,00	3,00	
5	Fogarasz vm.	44,00	73,00	127,00	170,00	29,00	53,00	82,00	122,00	150,00	25,00	40,00	65,00	92,00	152,00	22,00	25,00	40,00	—	—	5,00	3,00	
6	Háromszék vm.	48,84	118,34	166,26	243,24	51,86	56,66	146,00	190,00	230,00	37,00	55,00	124,34	171,46	226,10	11,00	19,00	—	50,00	6,00	1,00		
7	Hunyad vm.	28,00	48,00	70,00	116,00	28,00	48,00	85,00	112,00	141,00	30,00	50,00	85,00	110,00	141,00	20,00	25,00	—	—	—	8,00	3,00	
8	Kis-Küküllő vm.	110,20	230,00	445,00	600,00	64,00	116,00	190,00	228,00	268,00	60,00	90,00	140,00	190,00	228,00	12,00	18,00	40,00	80,00	8,00	3,00		
9	Kolozsv. vm.	58,84	105,00	140,00	250,00	67,14	97,36	154,00	190,00	187,00	60,00	85,00	132,00	155,00	172,00	10,00	14,00	50,00	75,00	3,00	2,00		
10	Kolozsvár t. h. v.	48,00	—	100,00	240,00	40,00	80,00	140,00	180,00	200,00	80,00	120,00	170,00	200,00	100,00	14,00	—	—	—	—	23,00	4,00	
11	együtt.	65,01	106,66	145,73	251,66	66,28	96,96	149,40	175,38	195,36	59,44	84,26	132,96	155,55	178,40	10,28	14,44	50,00	75,11	5,50	2,00		
12	Maros-Torda vm.	40,00	86,00	63,28	200,00	25,00	40,00	84,00	108,00	116,00	20,00	42,00	76,00	104,00	114,00	10,00	16,00	—	—	—	4,00	2,00	
13	M.-Vásárhely t. h. v.	46,00	—	—	—	70,00	150,00	30,00	320,00	400,00	70,00	40,00	240,00	320,00	300,00	40,00	—	—	—	—	120,00	8,00	
14	együtt.	46,86	86,66	63,28	200,00	22,41	41,41	86,20	109,00	126,00	29,00	48,11	78,11	108,30	120,00	32,00	35,38	—	—	—	53,00	7,00	2,00
15	Nagy-Küküllő vm.	96,00	160,00	253,34	533,36	70,00	96,00	123,96	177,36	216,00	80,00	98,00	123,96	185,96	228,00	30,00	40,00	—	—	—	5,00	2,00	
16	Szeben vm.	100,00	214,28	311,14	511,14	92,00	128,00	154,28	200,00	240,00	45,00	76,00	122,14	171,14	200,00	30,00	40,00	80,00	200,00	8,00	2,00		
17	Szolnok-Doboka vm.	100,00	180,00	325,00	435,00	40,00	85,00	117,28	162,28	210,00	34,00	84,14	131,14	183,14	270,00	10,00	16,00	—	40,00	8,00	2,00		
18	Torda-Aranyos vm.	112,00	195,00	330,00	400,00	70,00	128,00	190,00	271,42	310,44	66,28	116,68	163,28	205,00	304,28	10,24	16,00	20,00	60,00	7,72	2,00		
19	Údvahely vm.	110,20	210,00	325,00	400,00	42,00	62,00	82,00	117,00	165,42	42,00	62,00	82,00	117,00	165,80	8,00	14,00	30,00	60,00	10,00	3,00		
20	Átlag.	70,00	127,88	194,28	329,99	49,77	78,88	121,13	162,80	201,46	45,06	76,88	113,15	151,17	197,44	14,00	21,92	56,11	81,68	8,48	2,00		
Magyarország																							
21	Magyarország	84,47</																					

Egyéb háziállatok átlagos értéke.
b) A közgazdaságokban.

Főbb szárm.	Országrészt, törvényhatóságot	Ló																Számár	Őszvér	Kecske
		máln				kanca				herél										
		1 2 3			3 éven felül	1 2 3			4	1 2 3 4				4 éven felül						
		éven alul				éven alul				éven alul				éven felül						
átlagos értéke darabonként koronákban																				
I. Duna bal partja.																				
1	Árva vm.	—	112 ⁰⁰	—	160 ⁰⁰	—	107 ⁰⁰	150 ⁰⁰	180 ⁰⁰	205 ⁰⁰	—	150 ⁰⁰	142 ⁰⁰	182 ⁰⁰	275 ⁰⁰	—	26 ⁰⁰	—	10 ⁰⁰	0 ⁰⁰
2	Bars „	105 ⁰⁰	170 ⁰⁰	300 ⁰⁰	600 ⁰⁰	78 ⁰⁰	126 ⁰⁰	185 ⁰⁰	228 ⁰⁰	220 ⁰⁰	77 ⁰⁰	113 ⁰⁰	160 ⁰⁰	216 ⁰⁰	215 ⁰⁰	10 ⁰⁰	23 ⁰⁰	—	170 ⁰⁰	5 ⁰⁰
3	Bartógán vm.	113 ⁰⁰	186 ⁰⁰	280 ⁰⁰	300 ⁰⁰	120 ⁰⁰	213 ⁰⁰	280 ⁰⁰	374 ⁰⁰	373 ⁰⁰	—	160 ⁰⁰	233 ⁰⁰	313 ⁰⁰	340 ⁰⁰	12 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	200 ⁰⁰	—
4	Hont „	162 ⁰⁰	208 ⁰⁰	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰	111 ⁰⁰	185 ⁰⁰	240 ⁰⁰	295 ⁰⁰	320 ⁰⁰	77 ⁰⁰	113 ⁰⁰	200 ⁰⁰	278 ⁰⁰	228 ⁰⁰	16 ⁰⁰	18 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	2 ⁰⁰
	Selm.-és Bélab. t. h. v.	—	—	—	—	—	—	240 ⁰⁰	—	320 ⁰⁰	—	—	230 ⁰⁰	—	300 ⁰⁰	—	—	—	—	—
	együtt.	152 ⁰⁰	208 ⁰⁰	305 ⁰⁰	300 ⁰⁰	111 ⁰⁰	185 ⁰⁰	240 ⁰⁰	295 ⁰⁰	320 ⁰⁰	77 ⁰⁰	113 ⁰⁰	200 ⁰⁰	278 ⁰⁰	228 ⁰⁰	16 ⁰⁰	18 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	2 ⁰⁰
5	Liptó vm.	63 ⁰⁰	113 ⁰⁰	200 ⁰⁰	280 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	180 ⁰⁰	230 ⁰⁰	200 ⁰⁰	60 ⁰⁰	100 ⁰⁰	160 ⁰⁰	220 ⁰⁰	180 ⁰⁰	—	—	—	—	13 ⁰⁰
6	Nograd vm.	122 ⁰⁰	180 ⁰⁰	244 ⁰⁰	420 ⁰⁰	112 ⁰⁰	167 ⁰⁰	237 ⁰⁰	300 ⁰⁰	252 ⁰⁰	85 ⁰⁰	132 ⁰⁰	193 ⁰⁰	290 ⁰⁰	311 ⁰⁰	15 ⁰⁰	32 ⁰⁰	—	18 ⁰⁰	4 ⁰⁰
7	Nyitra „	133 ⁰⁰	195 ⁰⁰	273 ⁰⁰	379 ⁰⁰	118 ⁰⁰	193 ⁰⁰	263 ⁰⁰	330 ⁰⁰	373 ⁰⁰	123 ⁰⁰	192 ⁰⁰	285 ⁰⁰	335 ⁰⁰	383 ⁰⁰	13 ⁰⁰	23 ⁰⁰	—	106 ⁰⁰	12 ⁰⁰
8	Pozsony t. h. v.	147 ⁰⁰	191 ⁰⁰	291 ⁰⁰	374 ⁰⁰	104 ⁰⁰	182 ⁰⁰	255 ⁰⁰	308 ⁰⁰	364 ⁰⁰	124 ⁰⁰	180 ⁰⁰	257 ⁰⁰	318 ⁰⁰	373 ⁰⁰	15 ⁰⁰	20 ⁰⁰	—	106 ⁰⁰	13 ⁰⁰
	Pozsony t. h. v.	117 ⁰⁰	191 ⁰⁰	—	374 ⁰⁰	104 ⁰⁰	—	—	—	300 ⁰⁰	—	—	—	—	300 ⁰⁰	—	—	—	—	—
	együtt.	117 ⁰⁰	191 ⁰⁰	291 ⁰⁰	374 ⁰⁰	104 ⁰⁰	182 ⁰⁰	255 ⁰⁰	308 ⁰⁰	363 ⁰⁰	124 ⁰⁰	180 ⁰⁰	257 ⁰⁰	318 ⁰⁰	373 ⁰⁰	15 ⁰⁰	20 ⁰⁰	—	106 ⁰⁰	13 ⁰⁰
9	Trencsén vm.	85 ⁰⁰	144 ⁰⁰	205 ⁰⁰	265 ⁰⁰	82 ⁰⁰	128 ⁰⁰	192 ⁰⁰	252 ⁰⁰	201 ⁰⁰	60 ⁰⁰	121 ⁰⁰	187 ⁰⁰	247 ⁰⁰	281 ⁰⁰	20 ⁰⁰	30 ⁰⁰	40 ⁰⁰	—	13 ⁰⁰
10	Turóc „	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	170 ⁰⁰	180 ⁰⁰	60 ⁰⁰	120 ⁰⁰	170 ⁰⁰	230 ⁰⁰	170 ⁰⁰	110 ⁰⁰	150 ⁰⁰	180 ⁰⁰	270 ⁰⁰	170 ⁰⁰	10 ⁰⁰	—	—	—	12 ⁰⁰
11	Zólyom „	108 ⁰⁰	113 ⁰⁰	—	300 ⁰⁰	87 ⁰⁰	120 ⁰⁰	165 ⁰⁰	220 ⁰⁰	272 ⁰⁰	37 ⁰⁰	110 ⁰⁰	155 ⁰⁰	215 ⁰⁰	233 ⁰⁰	22 ⁰⁰	28 ⁰⁰	—	—	12 ⁰⁰
	Átlag.	119 ⁰⁰	177 ⁰⁰	258 ⁰⁰	345 ⁰⁰	104 ⁰⁰	167 ⁰⁰	235 ⁰⁰	302 ⁰⁰	315 ⁰⁰	94 ⁰⁰	160 ⁰⁰	221 ⁰⁰	290 ⁰⁰	315 ⁰⁰	14 ⁰⁰	25 ⁰⁰	40 ⁰⁰	131 ⁰⁰	14 ⁰⁰
II. Duna jobb partja.																				
1	Baranya vm.	110 ⁰⁰	200 ⁰⁰	425 ⁰⁰	542 ⁰⁰	113 ⁰⁰	186 ⁰⁰	318 ⁰⁰	400 ⁰⁰	473 ⁰⁰	120 ⁰⁰	166 ⁰⁰	291 ⁰⁰	370 ⁰⁰	416 ⁰⁰	16 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	50 ⁰⁰	10 ⁰⁰
	Pécs t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	300 ⁰⁰	—	—	—	280 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—
	együtt.	116 ⁰⁰	206 ⁰⁰	425 ⁰⁰	542 ⁰⁰	113 ⁰⁰	186 ⁰⁰	318 ⁰⁰	406 ⁰⁰	470 ⁰⁰	120 ⁰⁰	166 ⁰⁰	291 ⁰⁰	370 ⁰⁰	415 ⁰⁰	16 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	50 ⁰⁰	10 ⁰⁰
2	Fejér vm.	132 ⁰⁰	230 ⁰⁰	352 ⁰⁰	635 ⁰⁰	131 ⁰⁰	210 ⁰⁰	324 ⁰⁰	408 ⁰⁰	520 ⁰⁰	111 ⁰⁰	172 ⁰⁰	280 ⁰⁰	364 ⁰⁰	496 ⁰⁰	14 ⁰⁰	25 ⁰⁰	—	150 ⁰⁰	16 ⁰⁰
	Sz.-Féjérvár t. h. v.	142 ⁰⁰	240 ⁰⁰	—	733 ⁰⁰	120 ⁰⁰	220 ⁰⁰	340 ⁰⁰	420 ⁰⁰	550 ⁰⁰	—	180 ⁰⁰	284 ⁰⁰	351 ⁰⁰	540 ⁰⁰	13 ⁰⁰	23 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	5 ⁰⁰
	együtt.	133 ⁰⁰	230 ⁰⁰	352 ⁰⁰	636 ⁰⁰	131 ⁰⁰	210 ⁰⁰	324 ⁰⁰	408 ⁰⁰	530 ⁰⁰	111 ⁰⁰	172 ⁰⁰	280 ⁰⁰	364 ⁰⁰	498 ⁰⁰	14 ⁰⁰	25 ⁰⁰	—	153 ⁰⁰	16 ⁰⁰
3	Győr vm.	133 ⁰⁰	253 ⁰⁰	400 ⁰⁰	733 ⁰⁰	120 ⁰⁰	186 ⁰⁰	313 ⁰⁰	460 ⁰⁰	566 ⁰⁰	133 ⁰⁰	186 ⁰⁰	313 ⁰⁰	466 ⁰⁰	586 ⁰⁰	12 ⁰⁰	23 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	11 ⁰⁰
	Győr t. h. v.	133 ⁰⁰	253 ⁰⁰	400 ⁰⁰	733 ⁰⁰	120 ⁰⁰	186 ⁰⁰	313 ⁰⁰	460 ⁰⁰	566 ⁰⁰	133 ⁰⁰	186 ⁰⁰	313 ⁰⁰	466 ⁰⁰	586 ⁰⁰	12 ⁰⁰	23 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	11 ⁰⁰
	együtt.	133 ⁰⁰	253 ⁰⁰	400 ⁰⁰	733 ⁰⁰	120 ⁰⁰	186 ⁰⁰	313 ⁰⁰	460 ⁰⁰	566 ⁰⁰	133 ⁰⁰	186 ⁰⁰	313 ⁰⁰	466 ⁰⁰	586 ⁰⁰	12 ⁰⁰	23 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	11 ⁰⁰
4	Komárom vm.	125 ⁰⁰	185 ⁰⁰	302 ⁰⁰	475 ⁰⁰	120 ⁰⁰	175 ⁰⁰	235 ⁰⁰	345 ⁰⁰	360 ⁰⁰	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	225 ⁰⁰	345 ⁰⁰	360 ⁰⁰	18 ⁰⁰	28 ⁰⁰	—	40 ⁰⁰	5 ⁰⁰
	Komárom t. h. v.	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	300 ⁰⁰	—	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	—	—	300 ⁰⁰	—	—	—	340 ⁰⁰	300 ⁰⁰	—	—	—	—	—
	együtt.	124 ⁰⁰	184 ⁰⁰	302 ⁰⁰	475 ⁰⁰	120 ⁰⁰	175 ⁰⁰	235 ⁰⁰	344 ⁰⁰	360 ⁰⁰	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	225 ⁰⁰	344 ⁰⁰	360 ⁰⁰	18 ⁰⁰	28 ⁰⁰	—	40 ⁰⁰	5 ⁰⁰
5	Moson vm.	120 ⁰⁰	220 ⁰⁰	480 ⁰⁰	750 ⁰⁰	110 ⁰⁰	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	530 ⁰⁰	638 ⁰⁰	110 ⁰⁰	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	530 ⁰⁰	630 ⁰⁰	—	—	—	40 ⁰⁰	10 ⁰⁰
6	Somogy „	168 ⁰⁰	311 ⁰⁰	381 ⁰⁰	610 ⁰⁰	190 ⁰⁰	196 ⁰⁰	270 ⁰⁰	348 ⁰⁰	428 ⁰⁰	130 ⁰⁰	130 ⁰⁰	183 ⁰⁰	252 ⁰⁰	320 ⁰⁰	10 ⁰⁰	25 ⁰⁰	—	90 ⁰⁰	20 ⁰⁰
7	Sopron „	230 ⁰⁰	326 ⁰⁰	425 ⁰⁰	635 ⁰⁰	170 ⁰⁰	200 ⁰⁰	330 ⁰⁰	492 ⁰⁰	605 ⁰⁰	150 ⁰⁰	221 ⁰⁰	373 ⁰⁰	448 ⁰⁰	513 ⁰⁰	12 ⁰⁰	24 ⁰⁰	—	14 ⁰⁰	3 ⁰⁰
	Sopron t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	640 ⁰⁰	—	—	—	—	1000 ⁰⁰	—	—	—	—	—
	együtt.	235 ⁰⁰	326 ⁰⁰	426 ⁰⁰	633 ⁰⁰	170 ⁰⁰	200 ⁰⁰	330 ⁰⁰	492 ⁰⁰	608 ⁰⁰	150 ⁰⁰	221 ⁰⁰	373 ⁰⁰	446 ⁰⁰	503 ⁰⁰	12 ⁰⁰	24 ⁰⁰	—	14 ⁰⁰	3 ⁰⁰
8	Tolna vm.	162 ⁰⁰	268 ⁰⁰	305 ⁰⁰	600 ⁰⁰	120 ⁰⁰	184 ⁰⁰	284 ⁰⁰	396 ⁰⁰	468 ⁰⁰	106 ⁰⁰	184 ⁰⁰	272 ⁰⁰	360 ⁰⁰	448 ⁰⁰	14 ⁰⁰	25 ⁰⁰	—	62 ⁰⁰	16 ⁰⁰
9	Vas „	151 ⁰⁰	254 ⁰⁰	393 ⁰⁰	726 ⁰⁰	131 ⁰⁰	229 ⁰⁰	332 ⁰⁰	414 ⁰⁰	485 ⁰⁰	163 ⁰⁰	220 ⁰⁰	328 ⁰⁰	400 ⁰⁰	454 ⁰⁰	22 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	16 ⁰⁰	3 ⁰⁰
10	Veszprém vm.	148 ⁰⁰	240 ⁰⁰	363 ⁰⁰	670 ⁰⁰	117 ⁰⁰	177 ⁰⁰	240 ⁰⁰	317 ⁰⁰	382 ⁰⁰	112 ⁰⁰	147 ⁰⁰	210 ⁰⁰	251 ⁰⁰	290 ⁰⁰	12 ⁰⁰	18 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	18 ⁰⁰
11	Zala „	156 ⁰⁰	270 ⁰⁰	422 ⁰⁰	602 ⁰⁰	130 ⁰⁰	210 ⁰⁰	276 ⁰⁰	383 ⁰⁰	413 ⁰⁰	121 ⁰⁰	201 ⁰⁰	278 ⁰⁰	352 ⁰⁰	429 ⁰⁰	11 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	163 ⁰⁰	18 ⁰⁰
	Átlag.	147 ⁰⁰	241 ⁰⁰	397 ⁰⁰	688 ⁰⁰	125 ⁰⁰	199 ⁰⁰	298 ⁰⁰	407 ⁰⁰	465 ⁰⁰	123 ⁰⁰	189 ⁰⁰	276 ⁰⁰	373 ⁰⁰	446 ⁰⁰	15 ⁰⁰	26 ⁰⁰	—	119 ⁰⁰	18 ⁰⁰
III. Duna-Tisza köze.																				
1	Bács-Bodrog vm.	121 ⁰⁰	195 ⁰⁰	312 ⁰⁰	464 ⁰⁰	117 ⁰⁰	190 ⁰⁰	253 ⁰⁰	340 ⁰⁰	376 ⁰⁰	101 ⁰⁰	156 ⁰⁰	213 ⁰⁰	304 ⁰⁰	355 ⁰⁰	17 ⁰⁰	28 ⁰⁰	—	70 ⁰⁰	12 ⁰⁰
	Baja t. h. v.	—	220 ⁰⁰	320 ⁰⁰	500 ⁰⁰	100 ⁰⁰	180 ⁰⁰	260 ⁰⁰	300 ⁰⁰	350 ⁰⁰	90 ⁰⁰	150 ⁰⁰	240 ⁰⁰	280 ⁰⁰	320 ⁰⁰	—	—	—	—	—
	együtt.	120 ⁰⁰	200 ⁰⁰	3																

Egyéb háziállatok átlagos értéke.
b) A közgazdaságokban.

Föld mérték	Lő																Számár	Özvérv		Kocake					
	Országgrész, törvényhatóság				mén								kanca					herét				2 éven		üreg gida	
	1	2	3	3 éven felül	1	2	3	4	4 éven felül	1	2	3	4	4 éven felül	alul	felül		alul	felül						
	éven alul				éven alul				éven alul				éven alul												
átlagos értéke darabonként koronákban																									
V. Tisza bal partja.																									
1	Békés vm.	117,86	192,24	308,00	496,26	99,42	150,18	231,20	299,14	365,98	83,74	136,98	196,26	268,44	336,00	20,00	40,00	—	125,00	10,00	6,00				
2	Bihar	100,94	154,24	222,00	295,26	82,00	122,60	178,00	241,34	255,24	78,98	123,14	180,00	218,00	272,00	20,34	37,00	—	—	12,00	2,00				
	N.-Várad t. h. v. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	együtt	100,94	154,24	222,00	295,26	82,00	122,60	178,00	241,34	255,24	78,98	123,14	180,00	218,00	272,00	20,34	37,00	—	—	12,00	2,00				
3	Hajdu vm.	132,00	184,00	308,00	472,00	112,00	114,00	180,00	294,00	368,00	84,00	116,00	176,00	262,00	330,00	—	25,00	—	—	—	—				
	Debreczen t. h. v. . . .	200,00	300,00	400,00	600,00	100,00	200,00	300,00	400,00	500,00	180,00	240,00	300,00	400,00	—	32,00	60,00	—	—	—	—				
	együtt	165,98	247,18	362,78	556,19	136,98	136,78	244,37	361,78	433,37	98,00	148,00	216,00	281,21	365,00	—	26,00	60,00	—	—	—				
4	Máramaros vm.	80,00	50,00	70,00	90,00	28,00	48,00	105,00	130,00	150,00	28,00	48,00	105,00	130,00	150,00	—	—	—	—	11,00	3,00				
	Sábadcs.	80,00	121,24	231,24	405,24	75,00	131,24	210,24	275,24	355,00	76,00	108,24	183,24	231,24	316,00	—	13,00	—	—	140,00	3,00				
	Szatmár	80,00	135,00	215,00	347,00	62,00	94,44	131,12	217,78	235,00	62,00	97,12	126,24	189,60	220,00	11,00	29,00	—	—	16,00	2,00				
	Sz.-Németi t. h. v. . . .	80,00	126,00	—	—	64,00	06,00	132,00	—	240,00	64,00	100,00	130,00	200,00	240,00	—	—	—	—	—	—				
	együtt	80,00	125,00	215,00	347,00	62,00	94,44	131,12	217,78	235,00	62,00	97,12	126,24	189,60	220,00	11,00	29,00	—	—	16,00	2,00				
5	Szilágy vm.	106,00	275,00	415,00	500,00	80,00	106,24	172,24	212,24	235,00	65,00	85,00	130,00	183,74	227,10	11,00	17,00	—	—	40,00	6,00				
8	Ugocsa	110,00	180,00	240,00	320,00	60,00	120,00	145,00	230,00	240,00	55,00	115,00	120,00	190,00	200,00	11,00	17,00	—	—	10,00	—				
	Átlag	112,53	179,90	277,39	422,14	90,37	134,00	200,46	272,62	322,23	71,18	115,15	169,73	227,17	281,14	14,00	26,98	60,00	132,50	15,47	4,30				
VI. Tisza-Maros szőge.																									
1	Arad vm.	98,98	140,00	211,42	324,28	85,00	129,00	175,00	226,00	280,00	87,00	119,00	162,00	221,00	258,00	—	19,24	—	—	7,24	1,76				
	Arad t. h. v.	80,00	120,00	160,00	200,00	80,00	120,00	160,00	200,00	200,00	80,00	120,00	160,00	200,00	200,00	—	12,00	—	—	—	—				
	együtt	97,99	138,73	210,66	319,14	84,58	128,42	174,24	223,11	271,00	87,00	119,00	161,84	215,78	253,28	—	16,00	—	—	7,24	1,76				
2	Csanád vm.	102,08	198,00	278,00	416,00	80,00	138,00	232,00	300,00	350,00	40,00	95,00	144,00	210,00	264,00	14,00	18,00	—	—	12,00	6,00				
	Krassó-Szőrény vm. . . .	82,00	110,00	—	—	226,00	72,00	128,00	169,26	225,56	273,24	81,42	—	155,72	211,28	230,00	11,00	16,00	—	10,00	5,00				
4	Temes vm.	114,40	190,00	305,56	471,00	102,24	158,28	214,00	293,24	372,20	102,00	140,00	205,56	271,20	320,00	21,00	27,00	—	—	50,00	9,00				
	Temesvári t. h. v.	—	—	—	—	180,00	500,00	50,00	80,00	140,00	200,00	200,00	—	—	140,00	200,00	—	—	—	—	—				
	Veszeréd t. h. v.	90,00	192,00	—	—	384,00	52,00	106,00	174,00	—	300,00	52,00	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	együtt	112,90	190,00	303,57	468,79	95,76	157,00	211,00	292,00	370,38	104,00	140,00	203,56	271,79	317,79	21,00	26,98	—	—	50,00	9,00				
5	Torontál vm.	91,24	189,00	312,24	311,34	81,24	143,76	215,00	290,00	328,76	80,94	133,20	203,76	274,48	332,76	19,14	25,14	—	—	15,00	6,00				
	Pancsova t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	együtt	91,24	189,00	312,24	311,34	81,24	143,76	215,00	290,00	328,76	80,94	133,20	203,76	274,48	332,76	19,14	25,14	—	—	15,00	6,00				
	Átlag	99,49	182,24	288,10	348,73	86,33	141,96	210,34	281,17	331,08	66,13	116,36	179,61	249,34	303,09	16,95	23,46	—	—	10,13	4,05				
VII. Erdély.																									
1	Alsó-Fehér vm.	116,00	213,24	340,00	480,00	75,00	121,44	174,24	234,28	287,14	68,28	115,72	162,60	217,14	272,80	15,34	22,00	—	—	50,00	3,00				
	Beszterce-Naszód vm. . . .	100,00	160,00	200,00	270,00	53,20	89,28	153,24	173,28	220,50	63,90	89,28	153,24	173,28	220,00	—	30,00	—	—	9,00	2,00				
3	Brassó vm.	110,00	180,00	170,00	500,00	80,00	120,00	180,00	250,00	390,00	—	105,00	230,00	250,00	400,00	—	30,00	—	—	50,00	10,00				
	Csik	80,00	95,00	200,00	300,00	30,00	40,00	80,00	112,00	150,00	30,00	50,00	80,00	100,00	140,00	—	30,00	—	—	7,00	2,00				
	Fogarasz	75,00	120,00	—	—	55,00	75,00	110,00	150,00	200,00	80,00	100,00	160,00	200,00	—	—	—	—	—	—	—				
	Háromszék vm.	112,00	172,00	240,00	412,00	90,00	144,00	188,00	268,00	352,00	—	132,00	184,00	252,00	340,00	11,00	19,00	—	—	50,00	7,00				
	Hunyad	58,24	95,00	156,00	284,00	51,28	80,00	130,24	193,24	270,00	60,00	81,00	134,16	193,24	273,24	14,00	22,00	—	—	9,00	2,00				
	Kis-Küküllő	115,00	220,40	445,00	750,00	80,00	130,00	180,00	285,00	380,00	80,00	120,00	170,00	270,00	355,00	11,34	17,24	60,00	120,00	—	—				
	Kolozs	105,76	208,28	311,42	423,04	108,76	156,24	211,12	281,12	365,26	100,00	135,00	202,28	280,00	344,14	11,10	15,38	—	—	8,00	2,00				
	Közvási t. h. v.	100,00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	együtt	105,00	208,28	311,42	423,04	108,76	156,24	211,12	281,12	365,26	100,00	135,00	202,28	280,00	344,14	11,10	15,38	—	—	8,00	2,00				
10	Maros-Torda vm.	70,00	186,00	320,00	473,24	81,00	125,00	190,00	250,00	283,20	70,00	108,00	176,00	260,00	313,00	9,00	15,00	—	—	60,00	7,00				
	M.-Vásárhely t. h. v. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	együtt	70,00	186,00	320,00	473,24	81,00	125,00	190,00	250,00	283,20	70,00	108,00	176,00	260,00	313,00	9,00	15,00	—	—	60,00	7,00				
11	Nagy-Küküllő vm.	120,00	200,00	—	550,00	86,00	120,00	148,00	206,00	285,00	90,00	120,00	148,00	206,00	280,00	—	60,00	—	—	0,00	2,00				
	Szeben vm.	90,00	200,00	300,00	—	30,00	20,00	240,00	—	300,00	60,00	140,00	200,00	400,00	—	20,00	40,00	—	—	12,00	4,00				
13	Szolnok-Doboka vm.	165,00	248,00	400,00	676,34	77,14	156,00	170,00	270,00	400,00	63,00	108,00	160,00	245,00	307,00	12,00	17,24	—	—	56,00	10,00				
	Torda-Aranyos	142,20	215,00	420,00	539,00	78,14	136,00	195,00	310,00	349,76	75,00	130,00	181,00	303,24	364,00	10,00	19,00	—	—	50,00	8,00				
	Udvarhely	130,00	240,00	450,00	550,75	75,00	97,00	140,00	185,00	230,00	85,00	107,00	151,00	185,00	335,00	—	18,00	—	—	50,00	9,00				
	Átlag	111,99	187,81	299,60	455,47	79,42	124,88	172,88	257,47	321,97	74,10	115,88	167,61	239,39	285,29	12,00	20,00	60,00	90,00	14,28	3,00				
Magyarország																									
Hrv.-Szlavonorszék.																									
1	Belovár-Kőrös vm.	153,00	238,00	343,00	427,00	107,00	173,00	244,00	300,00	333,00	99,00	161,00	242,00	280,00	315,00	—	—	—	—	10,00	4,00				

Egyéb háziállatok átlagos értéke.
a) A gazdagságokban.

Főleg szám	Országrészt, törvényhatóságot	Ló												Szamar				Oszvér				Kecske	
		món			kancza				herélt					2 éven				őreg	gida				
		1	2	3	1	2	3	4	4 éven felül	1	2	3	4	4 éven felül	alul	felül	alul			felül			
		átlagos értéke darabonként koronákban																					
		éven alul		éven alul		éven alul		éven alul		éven alul		éven alul		éven alul		éven alul		éven alul					
I. Duna bal partja.																							
1	Árva vm.	—	—	—	—	—	—	180 ⁰⁰	235 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
2	Bars »	175 ⁰⁰	340 ⁰⁰	950 ⁰⁰	900 ⁰⁰	148 ⁰⁰	203 ⁰⁰	270 ⁰⁰	343 ⁰⁰	328 ⁰⁰	157 ⁰⁰	198 ⁰⁰	256 ⁰⁰	320 ⁰⁰	296 ⁰⁰	10 ⁰⁰	23 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	20 ⁰⁰			
3	Esztergom vm.	173 ⁰⁰	—	372 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	253 ⁰⁰	360 ⁰⁰	533 ⁰⁰	632 ⁰⁰	—	240 ⁰⁰	332 ⁰⁰	408 ⁰⁰	800 ⁰⁰	—	30 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	—			
4	Hont »	228 ⁰⁰	368 ⁰⁰	500 ⁰⁰	612 ⁰⁰	100 ⁰⁰	263 ⁰⁰	323 ⁰⁰	413 ⁰⁰	423 ⁰⁰	140 ⁰⁰	223 ⁰⁰	313 ⁰⁰	393 ⁰⁰	405 ⁰⁰	16 ⁰⁰	20 ⁰⁰	30 ⁰⁰	140 ⁰⁰	—			
5	Selm.-és Bélab. t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	400 ⁰⁰	—	—	—	—	360 ⁰⁰	—	—	—	—	—			
6	egység	328 ⁰⁰	368 ⁰⁰	500 ⁰⁰	612 ⁰⁰	160 ⁰⁰	263 ⁰⁰	323 ⁰⁰	413 ⁰⁰	423 ⁰⁰	140 ⁰⁰	223 ⁰⁰	313 ⁰⁰	393 ⁰⁰	405 ⁰⁰	16 ⁰⁰	20 ⁰⁰	30 ⁰⁰	140 ⁰⁰	—			
7	Liptó vm.	113 ⁰⁰	—	273 ⁰⁰	360 ⁰⁰	120 ⁰⁰	180 ⁰⁰	—	—	320 ⁰⁰	—	—	250 ⁰⁰	300 ⁰⁰	280 ⁰⁰	—	—	120 ⁰⁰	—	7 ⁰⁰			
8	Nágrád vm.	105 ⁰⁰	232 ⁰⁰	346 ⁰⁰	563 ⁰⁰	148 ⁰⁰	211 ⁰⁰	297 ⁰⁰	402 ⁰⁰	487 ⁰⁰	106 ⁰⁰	160 ⁰⁰	242 ⁰⁰	270 ⁰⁰	415 ⁰⁰	15 ⁰⁰	33 ⁰⁰	—	60 ⁰⁰	17 ⁰⁰			
9	Nyitra »	177 ⁰⁰	269 ⁰⁰	388 ⁰⁰	515 ⁰⁰	108 ⁰⁰	254 ⁰⁰	340 ⁰⁰	432 ⁰⁰	493 ⁰⁰	175 ⁰⁰	258 ⁰⁰	377 ⁰⁰	427 ⁰⁰	600 ⁰⁰	17 ⁰⁰	20 ⁰⁰	94 ⁰⁰	94 ⁰⁰	15 ⁰⁰			
10	Posony t. h. v.	160 ⁰⁰	253 ⁰⁰	343 ⁰⁰	510 ⁰⁰	154 ⁰⁰	231 ⁰⁰	328 ⁰⁰	437 ⁰⁰	472 ⁰⁰	170 ⁰⁰	240 ⁰⁰	323 ⁰⁰	435 ⁰⁰	485 ⁰⁰	16 ⁰⁰	27 ⁰⁰	—	—	12 ⁰⁰			
11	egység	160 ⁰⁰	253 ⁰⁰	343 ⁰⁰	510 ⁰⁰	154 ⁰⁰	231 ⁰⁰	328 ⁰⁰	437 ⁰⁰	472 ⁰⁰	170 ⁰⁰	240 ⁰⁰	323 ⁰⁰	435 ⁰⁰	485 ⁰⁰	16 ⁰⁰	27 ⁰⁰	—	—	12 ⁰⁰			
12	Trencseny vm.	150 ⁰⁰	225 ⁰⁰	322 ⁰⁰	440 ⁰⁰	135 ⁰⁰	185 ⁰⁰	290 ⁰⁰	355 ⁰⁰	396 ⁰⁰	130 ⁰⁰	166 ⁰⁰	290 ⁰⁰	357 ⁰⁰	388 ⁰⁰	20 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	—	15 ⁰⁰			
13	Turóc »	160 ⁰⁰	—	—	—	85 ⁰⁰	150 ⁰⁰	240 ⁰⁰	320 ⁰⁰	700 ⁰⁰	70 ⁰⁰	140 ⁰⁰	210 ⁰⁰	280 ⁰⁰	270 ⁰⁰	17 ⁰⁰	15 ⁰⁰	—	—	8 ⁰⁰			
14	Zólyom »	150 ⁰⁰	140 ⁰⁰	180 ⁰⁰	220 ⁰⁰	120 ⁰⁰	168 ⁰⁰	273 ⁰⁰	373 ⁰⁰	950 ⁰⁰	—	—	—	—	300 ⁰⁰	303 ⁰⁰	360 ⁰⁰	—	—	—			
15	Átlag	177 ⁰⁰	275 ⁰⁰	372 ⁰⁰	529 ⁰⁰	154 ⁰⁰	228 ⁰⁰	317 ⁰⁰	402 ⁰⁰	450 ⁰⁰	185 ⁰⁰	214 ⁰⁰	317 ⁰⁰	378 ⁰⁰	433 ⁰⁰	16 ⁰⁰	27 ⁰⁰	90 ⁰⁰	101 ⁰⁰	12 ⁰⁰			
II. Duna jobb partja.																							
1	Baranya vm.	180 ⁰⁰	286 ⁰⁰	540 ⁰⁰	666 ⁰⁰	151 ⁰⁰	246 ⁰⁰	445 ⁰⁰	510 ⁰⁰	545 ⁰⁰	136 ⁰⁰	221 ⁰⁰	402 ⁰⁰	466 ⁰⁰	501 ⁰⁰	16 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	60 ⁰⁰	18 ⁰⁰			
2	Pécs t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
3	egység	180 ⁰⁰	286 ⁰⁰	540 ⁰⁰	666 ⁰⁰	151 ⁰⁰	246 ⁰⁰	445 ⁰⁰	510 ⁰⁰	544 ⁰⁰	136 ⁰⁰	223 ⁰⁰	402 ⁰⁰	466 ⁰⁰	501 ⁰⁰	16 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	60 ⁰⁰	18 ⁰⁰			
4	Fejér vm.	194 ⁰⁰	336 ⁰⁰	556 ⁰⁰	1180 ⁰⁰	194 ⁰⁰	300 ⁰⁰	496 ⁰⁰	720 ⁰⁰	890 ⁰⁰	160 ⁰⁰	252 ⁰⁰	416 ⁰⁰	640 ⁰⁰	760 ⁰⁰	19 ⁰⁰	30 ⁰⁰	120 ⁰⁰	130 ⁰⁰	20 ⁰⁰			
5	Sz.-Fejérvár t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
6	egység	194 ⁰⁰	336 ⁰⁰	556 ⁰⁰	1180 ⁰⁰	194 ⁰⁰	300 ⁰⁰	496 ⁰⁰	720 ⁰⁰	890 ⁰⁰	160 ⁰⁰	252 ⁰⁰	416 ⁰⁰	640 ⁰⁰	760 ⁰⁰	19 ⁰⁰	30 ⁰⁰	120 ⁰⁰	130 ⁰⁰	20 ⁰⁰			
7	Győr vm.	200 ⁰⁰	360 ⁰⁰	533 ⁰⁰	933 ⁰⁰	173 ⁰⁰	246 ⁰⁰	366 ⁰⁰	633 ⁰⁰	700 ⁰⁰	166 ⁰⁰	226 ⁰⁰	406 ⁰⁰	600 ⁰⁰	666 ⁰⁰	13 ⁰⁰	26 ⁰⁰	—	—	13 ⁰⁰			
8	Győr t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
9	egység	200 ⁰⁰	360 ⁰⁰	533 ⁰⁰	933 ⁰⁰	173 ⁰⁰	246 ⁰⁰	366 ⁰⁰	633 ⁰⁰	700 ⁰⁰	166 ⁰⁰	226 ⁰⁰	406 ⁰⁰	600 ⁰⁰	666 ⁰⁰	13 ⁰⁰	26 ⁰⁰	—	—	13 ⁰⁰			
10	Komárom vm.	190 ⁰⁰	290 ⁰⁰	390 ⁰⁰	660 ⁰⁰	150 ⁰⁰	255 ⁰⁰	315 ⁰⁰	415 ⁰⁰	525 ⁰⁰	150 ⁰⁰	255 ⁰⁰	302 ⁰⁰	415 ⁰⁰	525 ⁰⁰	20 ⁰⁰	34 ⁰⁰	20 ⁰⁰	40 ⁰⁰	16 ⁰⁰			
11	Komárom t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
12	egység	190 ⁰⁰	290 ⁰⁰	390 ⁰⁰	660 ⁰⁰	150 ⁰⁰	255 ⁰⁰	315 ⁰⁰	415 ⁰⁰	524 ⁰⁰	150 ⁰⁰	255 ⁰⁰	302 ⁰⁰	415 ⁰⁰	524 ⁰⁰	20 ⁰⁰	34 ⁰⁰	20 ⁰⁰	40 ⁰⁰	16 ⁰⁰			
13	Moson vm.	213 ⁰⁰	360 ⁰⁰	520 ⁰⁰	766 ⁰⁰	146 ⁰⁰	290 ⁰⁰	413 ⁰⁰	533 ⁰⁰	620 ⁰⁰	160 ⁰⁰	320 ⁰⁰	414 ⁰⁰	533 ⁰⁰	620 ⁰⁰	19 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	—	20 ⁰⁰			
14	Samony »	240 ⁰⁰	324 ⁰⁰	582 ⁰⁰	1100 ⁰⁰	178 ⁰⁰	288 ⁰⁰	375 ⁰⁰	708 ⁰⁰	855 ⁰⁰	188 ⁰⁰	248 ⁰⁰	366 ⁰⁰	457 ⁰⁰	557 ⁰⁰	20 ⁰⁰	33 ⁰⁰	25 ⁰⁰	50 ⁰⁰	20 ⁰⁰			
15	Sopron »	250 ⁰⁰	380 ⁰⁰	540 ⁰⁰	750 ⁰⁰	194 ⁰⁰	325 ⁰⁰	440 ⁰⁰	551 ⁰⁰	590 ⁰⁰	192 ⁰⁰	337 ⁰⁰	445 ⁰⁰	537 ⁰⁰	616 ⁰⁰	16 ⁰⁰	27 ⁰⁰	—	—	—			
16	Sopron t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
17	egység	250 ⁰⁰	380 ⁰⁰	540 ⁰⁰	750 ⁰⁰	194 ⁰⁰	325 ⁰⁰	440 ⁰⁰	551 ⁰⁰	596 ⁰⁰	192 ⁰⁰	337 ⁰⁰	445 ⁰⁰	537 ⁰⁰	616 ⁰⁰	16 ⁰⁰	27 ⁰⁰	—	—	—			
18	Tolna vm.	248 ⁰⁰	376 ⁰⁰	540 ⁰⁰	1040 ⁰⁰	188 ⁰⁰	288 ⁰⁰	400 ⁰⁰	540 ⁰⁰	700 ⁰⁰	186 ⁰⁰	288 ⁰⁰	376 ⁰⁰	492 ⁰⁰	660 ⁰⁰	19 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	—	130 ⁰⁰			
19	Vas »	185 ⁰⁰	291 ⁰⁰	464 ⁰⁰	1030 ⁰⁰	174 ⁰⁰	272 ⁰⁰	392 ⁰⁰	526 ⁰⁰	586 ⁰⁰	186 ⁰⁰	284 ⁰⁰	360 ⁰⁰	516 ⁰⁰	678 ⁰⁰	22 ⁰⁰	35 ⁰⁰	—	—	120 ⁰⁰			
20	Veszprém vm.	206 ⁰⁰	328 ⁰⁰	440 ⁰⁰	928 ⁰⁰	146 ⁰⁰	223 ⁰⁰	320 ⁰⁰	463 ⁰⁰	465 ⁰⁰	123 ⁰⁰	185 ⁰⁰	293 ⁰⁰	330 ⁰⁰	411 ⁰⁰	8 ⁰⁰	12 ⁰⁰	—	—	23 ⁰⁰			
21	Zala »	233 ⁰⁰	201 ⁰⁰	274 ⁰⁰	545 ⁰⁰	106 ⁰⁰	238 ⁰⁰	322 ⁰⁰	445 ⁰⁰	550 ⁰⁰	128 ⁰⁰	213 ⁰⁰	361 ⁰⁰	408 ⁰⁰	540 ⁰⁰	14 ⁰⁰	24 ⁰⁰	100 ⁰⁰	152 ⁰⁰	22 ⁰⁰			
22	Átlag	218 ⁰⁰	316 ⁰⁰	525 ⁰⁰	934 ⁰⁰	171 ⁰⁰	263 ⁰⁰	388 ⁰⁰	508 ⁰⁰	632 ⁰⁰	150 ⁰⁰	250 ⁰⁰	364 ⁰⁰	483 ⁰⁰	588 ⁰⁰	17 ⁰⁰	27 ⁰⁰	69 ⁰⁰	121 ⁰⁰	18 ⁰⁰			
III. Duna-Tisza köze.																							
1	Bács-Bodrog vm.	211 ⁰⁰	318 ⁰⁰	460 ⁰⁰	716 ⁰⁰	170 ⁰⁰	259 ⁰⁰	347 ⁰⁰	486 ⁰⁰	550 ⁰⁰	100 ⁰⁰	225 ⁰⁰	282 ⁰⁰	413 ⁰⁰	467 ⁰⁰	18 ⁰⁰	31 ⁰⁰	—	—	15 ⁰⁰			
2	Baja t. h. v.	200 ⁰⁰	—	400 ⁰⁰	—	—	—	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
3	Szabadska t. h. v.	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	500 ⁰⁰	600 ⁰⁰	200 ⁰⁰	300 ⁰⁰	500 ⁰⁰	600 ⁰⁰	700 ⁰⁰	100 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	400 ⁰⁰	600 ⁰⁰	—	—	—	—	—			
4	Ujvidéki t. h. v.	200 ⁰⁰	400 ⁰⁰	600 ⁰⁰	1000 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
5	Zombor t. h. v.	200 ⁰⁰	400 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
6	egység	200 ⁰⁰	399 ⁰⁰	476 ⁰⁰	785 ⁰⁰	176 ⁰																	

Egyéb házidlatok átlagos értéke. o A Nagyzásdagokban.

Table with columns for location (Sertés, Juh), type of sheep (közönséges gnyajas, nemestett gnyajas, húsjuh), and average values (átlagos értéke darabonként koronánban). Rows list various locations and their corresponding average values for different sheep types and metrics.

Egyéb hízallatok átlagos értéke.
e) A nagy gazdaságokban.

Fogyó szám	Országrés, törvényhatóság	Ló																Szamar				Őszvér				Kecse	
		mén			kanca				herét									2 évén				őreg		gida			
		1	2	3	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	alul	felül	alul	felül	alul	felül					
		3 évén felül			éven alul				éven alul									2 évén felül				őreg		gida			
átlagos értéke darabonként koronákban																											
V. Tisza bal partja.																											
1	Békes vm.	182 ⁹⁶	204 ⁷²	425 ⁴⁸	099 ⁷⁸	143 ⁰⁶	217 ²⁸	342 ³⁶	389 ³⁶	457 ⁹⁶	88 ⁰⁰	178 ⁹⁶	252 ²⁸	380 ⁰⁰	433 ¹²	23 ⁰⁰	50 ⁰⁰	—	—	10 ⁰⁰	6 ⁰⁰						
	Bihar »	177 ¹⁴	248 ⁹⁶	352 ³⁶	515 ⁷⁸	131 ⁵⁴	183 ⁷⁸	275 ³⁶	403 ³⁶	501 ⁹⁶	121 ⁷⁴	178 ⁹⁶	260 ³⁶	352 ³⁶	400 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	—	—	120 ⁰⁰	14 ⁰⁰						
	N.-Várad t. h. v.	—	260 ⁰⁰	—	—	—	—	180 ⁰⁰	400 ⁰⁰	—	—	—	—	—	600 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	177 ¹⁴	248 ⁹⁶	352 ³⁶	515 ⁷⁸	131 ⁵⁴	183 ⁷⁸	275 ³⁶	403 ³⁶	501 ⁹⁶	121 ⁷⁴	178 ⁹⁶	260 ³⁶	352 ³⁶	400 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	—	—	120 ⁰⁰	14 ⁰⁰						
3	Hajdu vm.	205 ⁰⁰	275 ⁰⁰	435 ⁰⁰	700 ⁰⁰	135 ⁰⁰	172 ⁰⁰	250 ⁰⁰	395 ⁰⁰	500 ⁰⁰	125 ⁰⁰	—	300 ⁰⁰	400 ⁰⁰	500 ⁰⁰	600 ⁰⁰	—	—	—	—	—						
	Debreczen t. h. v.	203 ⁰⁰	290 ⁰⁰	400 ⁰⁰	800 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	400 ⁰⁰	500 ⁰⁰	600 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	203 ⁰⁰	290 ⁰⁰	400 ⁰⁰	800 ⁰⁰	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	400 ⁰⁰	500 ⁰⁰	600 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
4	Máramaros vm.	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	110 ⁰⁰	30 ⁰⁰	50 ⁰⁰	110 ⁰⁰	130 ⁰⁰	160 ⁰⁰	36 ⁰⁰	50 ⁰⁰	110 ⁰⁰	130 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—						
	Szabolcs »	169 ⁷⁴	247 ⁹⁶	422 ²⁸	675 ⁰⁰	137 ¹⁴	205 ⁷⁸	320 ⁹⁶	417 ¹⁴	488 ⁹⁶	118 ⁰⁰	180 ⁹⁶	251 ²⁸	352 ³⁶	410 ⁰⁰	15 ⁰⁰	20 ⁰⁰	60 ⁰⁰	170 ⁰⁰	16 ⁰⁰	—						
	Szatmár »	153 ⁷⁸	228 ³⁶	333 ³⁶	543 ³⁶	124 ²⁸	188 ³⁶	285 ⁷⁸	404 ⁴⁴	426 ⁰⁰	108 ⁰⁰	174 ²⁸	251 ²⁸	322 ²⁸	382 ²⁸	31 ⁰⁰	36 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	30 ⁰⁰	10 ⁰⁰						
	Sz.-Németi t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	153 ⁷⁸	228 ³⁶	333 ³⁶	543 ³⁶	124 ²⁸	188 ³⁶	285 ⁷⁸	404 ⁴⁴	426 ⁰⁰	108 ⁰⁰	174 ²⁸	251 ²⁸	322 ²⁸	382 ²⁸	31 ⁰⁰	36 ⁰⁰	40 ⁰⁰	60 ⁰⁰	30 ⁰⁰	10 ⁰⁰						
7	Sárvíz vm.	243 ⁰⁰	400 ⁰⁰	460 ⁰⁰	720 ⁰⁰	112 ⁰⁰	150 ⁰⁰	263 ³⁶	303 ³⁶	383 ³⁶	80 ⁰⁰	120 ⁰⁰	213 ³⁶	283 ³⁶	312 ⁰⁰	12 ⁰⁰	20 ⁰⁰	36 ⁰⁰	66 ⁰⁰	20 ⁰⁰	10 ⁰⁰						
8	Újpesta »	170 ⁰⁰	230 ⁰⁰	350 ⁰⁰	400 ⁰⁰	100 ⁰⁰	180 ⁰⁰	250 ⁰⁰	320 ⁰⁰	350 ⁰⁰	110 ⁰⁰	160 ⁰⁰	230 ⁰⁰	280 ⁰⁰	310 ⁰⁰	18 ⁰⁰	26 ⁰⁰	—	—	—	—						
	Átlag.	183 ¹⁶	287 ⁷⁶	401 ²⁸	645 ⁹⁶	136 ⁷⁸	197 ⁰⁰	304 ⁰⁰	396 ⁰⁰	467 ⁷⁶	104 ⁰⁰	176 ³⁶	255 ⁰⁰	350 ⁰⁰	427 ¹²	28 ⁰⁰	40 ⁰⁰	40 ⁰⁰	100 ⁰⁰	16 ⁰⁰	4 ⁰⁰						
VI. Tisza-Maros szöge.																											
1	Arad vm.	163 ³⁴	234 ⁴⁴	383 ²⁸	598 ⁷⁸	123 ³⁴	192 ²⁸	292 ²⁸	360 ⁰⁰	474 ⁰⁰	133 ⁷⁶	176 ⁰⁰	256 ⁰⁰	347 ⁰⁰	424 ⁰⁰	18 ⁰⁰	27 ⁰⁰	—	72 ⁰⁰	17 ⁰⁰	4 ⁰⁰						
	Arad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	163 ³⁴	234 ⁴⁴	383 ²⁸	598 ⁷⁸	123 ³⁴	192 ²⁸	292 ²⁸	360 ⁰⁰	474 ⁰⁰	133 ⁷⁶	176 ⁰⁰	256 ⁰⁰	347 ⁰⁰	424 ⁰⁰	18 ⁰⁰	27 ⁰⁰	—	72 ⁰⁰	17 ⁰⁰	4 ⁰⁰						
2	Csanád vm.	110 ⁰⁰	295 ⁰⁰	425 ⁰⁰	640 ⁰⁰	140 ⁰⁰	220 ⁰⁰	335 ⁰⁰	440 ⁰⁰	500 ⁰⁰	100 ⁰⁰	145 ⁰⁰	205 ⁰⁰	315 ⁰⁰	385 ⁰⁰	15 ⁰⁰	22 ⁰⁰	—	140 ⁰⁰	—	7 ⁰⁰						
	Krasó-Szörény vm.	152 ⁰⁰	280 ⁰⁰	480 ⁰⁰	583 ⁰⁰	160 ⁰⁰	280 ⁰⁰	344 ⁰⁰	415 ⁰⁰	523 ⁰⁰	133 ³⁴	233 ³⁴	320 ⁰⁰	395 ⁷²	474 ²⁸	11 ⁰⁰	17 ⁰⁰	—	160 ⁰⁰	11 ⁰⁰	7 ⁰⁰						
	Temes vm.	170 ⁰⁰	277 ⁹⁶	396 ⁰⁰	616 ⁰⁰	147 ⁹⁶	230 ⁰⁰	280 ⁰⁰	390 ⁰⁰	471 ¹²	127 ⁹⁶	192 ⁹⁶	262 ⁰⁰	340 ⁰⁰	410 ⁰⁰	27 ⁰⁰	38 ⁰⁰	—	—	—	—						
	Temesvári t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	Veszezd t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	170 ⁰⁰	277 ⁹⁶	450 ⁰⁰	670 ⁰⁰	147 ⁹⁶	230 ⁰⁰	280 ⁰⁰	390 ⁰⁰	471 ¹²	127 ⁹⁶	192 ⁹⁶	262 ⁰⁰	340 ⁰⁰	410 ⁰⁰	27 ⁰⁰	38 ⁰⁰	—	—	—	—						
6	Torontál vm.	150 ⁰⁰	257 ¹⁴	464 ²⁸	732 ²⁸	122 ²⁸	216 ⁰⁰	314 ²⁸	405 ⁷²	535 ⁰⁰	117 ⁰⁰	197 ⁰⁰	287 ¹⁴	376 ⁰⁰	481 ⁰⁰	20 ⁰⁰	27 ⁰⁰	70 ⁰⁰	120 ⁰⁰	20 ⁰⁰	8 ⁰⁰						
	Pancsova t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	150 ⁰⁰	257 ¹⁴	464 ²⁸	732 ²⁸	122 ²⁸	216 ⁰⁰	314 ²⁸	405 ⁷²	535 ⁰⁰	117 ⁰⁰	197 ⁰⁰	287 ¹⁴	376 ⁰⁰	481 ⁰⁰	20 ⁰⁰	27 ⁰⁰	70 ⁰⁰	120 ⁰⁰	20 ⁰⁰	8 ⁰⁰						
	Átlag.	159 ¹⁹	281 ¹⁹	428 ⁰⁰	657 ⁴⁸	131 ³⁸	213 ⁰⁰	312 ¹⁸	400 ²⁸	505 ⁹⁶	122 ⁰⁰	186 ⁰⁰	268 ⁰⁰	353 ⁰⁰	437 ⁰⁰	19 ⁰⁰	26 ⁰⁰	70 ⁰⁰	116 ⁰⁰	15 ⁰⁰	6 ⁰⁰						
VII. Erdély.																											
1	Alsó-Fehér vm.	212 ⁰⁰	340 ⁰⁰	433 ³⁴	—	130 ⁰⁰	198 ⁰⁰	276 ⁰⁰	356 ⁰⁰	472 ⁰⁰	126 ⁰⁰	182 ⁰⁰	240 ⁰⁰	326 ⁰⁰	390 ⁰⁰	18 ⁰⁰	24 ⁰⁰	—	—	40 ⁰⁰	—						
	Beszterce-Nászdó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	Brassó »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	Csík »	70 ⁰⁰	90 ⁰⁰	220 ⁰⁰	320 ⁰⁰	40 ⁰⁰	50 ⁰⁰	90 ⁰⁰	120 ⁰⁰	160 ⁰⁰	—	—	90 ⁰⁰	140 ⁰⁰	200 ⁰⁰	—	—	—	—	40 ⁰⁰	10 ⁰⁰						
	Fogarasz »	110 ⁰⁰	200 ⁰⁰	280 ⁰⁰	350 ⁰⁰	100 ⁰⁰	150 ⁰⁰	100 ⁰⁰	220 ⁰⁰	330 ⁰⁰	—	—	—	240 ⁰⁰	300 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—						
	Háromszék vm.	160 ⁰⁰	212 ⁰⁰	300 ⁰⁰	553 ⁴⁴	126 ⁰⁰	166 ⁰⁰	240 ⁰⁰	353 ⁴⁴	440 ⁰⁰	—	—	153 ⁰⁰	220 ⁰⁰	386 ⁰⁰	480 ⁰⁰	12 ⁰⁰	18 ⁰⁰	—	—	7 ⁰⁰						
	Hunyad »	110 ⁰⁰	150 ⁰⁰	200 ⁰⁰	450 ⁰⁰	73 ³⁴	136 ⁰⁰	210 ⁰⁰	360 ⁰⁰	400 ⁰⁰	—	—	136 ⁰⁰	210 ⁰⁰	360 ⁰⁰	480 ⁰⁰	20 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	—	12 ⁰⁰						
	Kis-Küküllő »	135 ⁰⁰	260 ⁰⁰	—	900 ⁰⁰	110 ⁰⁰	190 ⁰⁰	360 ⁰⁰	537 ⁰⁰	662 ²⁴	110 ⁰⁰	180 ⁰⁰	350 ⁰⁰	522 ⁰⁰	637 ⁰⁰	—	—	25 ⁰⁰	—	160 ⁰⁰	8 ⁰⁰						
	Kolozs »	170 ⁰⁰	342 ⁰⁰	457 ¹⁴	685 ⁷⁸	176 ⁰⁰	231 ⁰⁰	320 ⁰⁰	505 ⁷⁸	631 ⁴⁸	140 ⁰⁰	184 ⁰⁰	308 ⁰⁰	471 ¹²	600 ⁰⁰	12 ⁰⁰	25 ⁰⁰	—	116 ⁰⁰	11 ⁰⁰	3 ⁰⁰						
	Kolozsvári t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	176 ⁰⁰	342 ⁰⁰	457 ¹⁴	685 ⁷⁸	176 ⁰⁰	231 ⁰⁰	320 ⁰⁰	505 ⁷⁸	631 ⁴⁸	140 ⁰⁰	184 ⁰⁰	308 ⁰⁰	471 ¹²	600 ⁰⁰	12 ⁰⁰	25 ⁰⁰	—	116 ⁰⁰	11 ⁰⁰	3 ⁰⁰						
10	Maros-Torda vm.	112 ⁰⁰	264 ⁰⁰	424 ⁰⁰	612 ⁰⁰	108 ⁰⁰	212 ⁰⁰	304 ⁰⁰	364 ⁰⁰	440 ⁰⁰	100 ⁰⁰	184 ⁰⁰	272 ⁰⁰	380 ⁰⁰	420 ⁰⁰	9 ⁰⁰	22 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	9 ⁰⁰	2 ⁰⁰						
	M.-Vásárhely t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	együtt.	112 ⁰⁰	264 ⁰⁰	424 ⁰⁰	612 ⁰⁰	108 ⁰⁰	212 ⁰⁰	304 ⁰⁰	364 ⁰⁰	440 ⁰⁰	100 ⁰⁰	184 ⁰⁰	272 ⁰⁰	380 ⁰⁰	420 ⁰⁰	9 ⁰⁰	22 ⁰⁰	60 ⁰⁰	80 ⁰⁰	9 ⁰⁰	2 ⁰⁰						
11	Nagy-Küküllő vm.	100 ⁰⁰	—	100 ⁰⁰	600 ⁰⁰	100 ⁰⁰	124 ⁰⁰	152 ⁰⁰	240 ⁰⁰	400 ⁰⁰	—	—	124 ⁰⁰	152 ⁰⁰	240 ⁰⁰	400 ⁰⁰	20 ⁰⁰	30 ⁰⁰	—	—	6 ⁰⁰						
12	Szeben vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
13	Szolnok-Doboka vm.	265 ⁰⁰	400 ⁰⁰	535 ⁰⁰	1066 ⁰⁰	134 ²⁴	172 ⁰⁰	250 ⁰⁰	382 ²⁸	547 ⁴⁴	101 ²⁴	162 ⁰⁰	230 ⁰⁰	345 ⁰⁰	623 ⁰⁰	14 ⁰⁰	19 ⁰⁰	—	63 ⁰⁰	11 ⁰⁰	3 ⁰⁰						
	Torda-Aranyos »	258 ⁰⁰	360 ⁰⁰	500 ⁰⁰	703 ³⁴	126 ⁰⁰	213 ⁰⁰	415 ⁰⁰	576 ⁰⁰	535 ⁰⁰	96 ⁰⁰	200 ⁰⁰	365 ⁰⁰	508 ^{00</}													

Egyéb háziállatok átlagos értéke. c) A nagygazdaságokban.

Sertés		Juh																		Folyó szám					
		közönséges gyapjas									nemestett gyapjas						húsjuh								
		kos	anya fejős	anya nem fejős	anya maldó	ürü	toklyó	barány	kos	anya fejős	anya nem fejős	anya maldó	ürü	toklyó	barány	kos	anya fejős	anya nem fejős	anya maldó		ürü	toklyó	barány		
átlagos értéke darabonként kronikában																									
91-98	73-84	62-96	42-94	7-14	22-00	13-24	11-46	10-44	13-00	9-42	4-24	70-38	16-00	19-00	16-28	28-22	11-84	3-88	30-00	—	10-00	—	22-00	8-00	4-00
102-98	71-78	64-84	42-72	7-81	21-28	11-34	11-34	12-00	13-28	8-00	5-68	81-48	12-28	11-42	10-28	14-28	9-00	4-16	—	16-00	—	20-00	12-00	4-00	—
	—	50-00	40-00	8-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
102-98	77-78	64-81	42-72	7-85	21-28	11-34	11-34	12-00	13-28	8-00	5-68	81-48	12-28	11-42	10-28	14-28	9-00	4-16	—	16-00	—	20-00	12-00	4-00	—
82-00	65-50	57-39	34-30	18-00	24-00	12-24	10-34	8-50	13-24	8-24	5-24	100-00	24-00	24-00	20-00	24-00	20-00	8-00	32-00	—	20-00	—	—	—	—
100-00	90-00	80-00	50-00	20-00	16-00	10-00	8-30	8-30	13-20	8-40	3-00	15-00	14-00	12-20	12-00	17-00	12-40	3-00	—	—	—	—	—	—	—
86-24	69-88	59-54	37-33	18-54	23-05	12-19	9-34	8-42	13-23	8-24	5-14	59-28	21-22	21-42	16-22	22-00	17-28	7-24	32-00	—	30-00	—	—	—	—
40-00	50-00	50-00	16-00	4-00	16-00	12-00	16-00	12-00	18-00	10-00	6-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
92-20	82-28	55-26	34-24	11-42	36-28	15-28	14-28	11-28	14-28	9-14	5-28	100-00	60-00	60-00	30-00	24-00	12-00	6-00	24-00	12-00	24-00	12-00	18-00	10-00	8-00
110-00	68-88	65-28	36-22	14-14	50-88	11-10	11-20	14-40	8-80	4-88	68-88	14-00	18-00	15-24	24-24	8-80	5-00	—	—	—	—	—	—	—	—
110-00	68-88	65-28	36-22	14-14	50-88	11-10	11-20	14-40	8-80	4-88	68-88	14-00	18-00	15-24	24-24	8-80	5-00	—	—	—	—	—	—	—	—
98-28	63-84	50-30	34-00	15-50	19-00	16-00	16-00	11-00	11-00	7-50	4-28	51-00	18-00	22-00	13-20	13-20	9-50	6-28	20-00	—	24-00	20-00	16-00	16-00	12-00
110-00	50-30	59-30	34-00	12-50	30-00	11-90	9-00	12-00	16-00	10-00	3-28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83-27	73-38	60-42	39-30	10-25	30-42	18-28	12-30	11-34	13-27	8-67	5-25	79-27	25-41	18-56	15-88	20-25	11-27	4-28	30-84	12-00	16-48	14-18	18-27	10-27	7-50
98-00	80-00	62-28	40-00	21-28	20-60	10-00	9-60	8-14	13-00	6-00	4-00	73-28	23-00	18-00	16-00	13-24	14-00	5-24	200-00	60-00	70-00	—	—	20-00	8-00
98-00	80-00	62-28	40-00	21-28	20-60	10-00	9-60	8-14	13-00	6-00	4-00	73-28	23-00	18-00	16-00	13-24	14-00	5-24	200-00	60-00	70-00	—	—	20-00	8-00
98-00	62-28	54-00	32-20	9-20	36-00	—	11-00	11-00	14-00	11-00	7-00	50-00	19-00	18-00	15-00	16-00	8-00	6-00	—	—	—	—	—	—	—
80-00	63-74	61-48	39-14	8-00	14-20	12-28	10-28	10-28	—	9-00	5-24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
103-23	75-56	60-00	39-13	8-74	24-80	18-48	14-28	14-20	12-74	7-22	5-28	30-00	16-00	15-00	13-22	12-00	7-00	5-24	—	—	—	—	—	—	—
103-23	75-56	60-00	39-13	8-74	24-80	18-48	14-28	14-20	12-74	7-22	5-28	30-00	16-00	15-00	13-22	12-00	7-00	5-24	—	—	—	—	—	—	—
103-23	75-56	60-00	39-13	8-74	24-80	18-48	14-28	14-20	12-74	7-22	5-28	30-00	16-00	15-00	13-22	12-00	7-00	5-24	—	—	—	—	—	—	—
90-74	74-48	62-26	46-42	16-34	25-72	16-28	16-28	14-28	17-22	12-28	7-22	40-00	22-28	17-28	14-28	18-28	11-48	6-28	100-00	—	48-00	—	—	—	15-00
90-74	74-48	62-26	46-42	16-34	25-72	16-28	16-28	14-28	17-22	12-28	7-22	40-00	22-28	17-28	14-28	18-28	11-48	6-28	100-00	—	48-00	—	—	—	15-00
95-14	74-77	60-34	40-31	15-31	23-72	15-28	14-48	13-22	16-28	9-28	6-48	45-28	21-27	17-48	14-28	15-28	10-21	5-28	147-27	60-00	69-27	—	—	20-00	9-28
82-00	65-00	62-24	32-00	0-60	11-60	11-34	10-00	10-00	12-00	4-00	3-16	60-00	24-00	—	20-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34-00	52-00	14-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	50-00	30-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80-00	70-00	64-00	24-00	12-00	20-00	16-00	—	10-00	—	6-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80-00	65-00	55-00	27-00	—	15-00	13-00	9-00	4-50	—	7-00	3-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80-00	72-00	60-00	31-24	4-60	17-34	16-00	14-00	9-00	10-00	8-00	4-48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80-00	50-00	50-00	32-00	8-00	12-00	12-00	10-00	8-00	12-00	5-00	4-28	24-00	16-00	—	10-00	10-00	8-00	6-00	—	—	—	—	—	—	—
80-00	57-00	50-00	31-20	16-24	17-00	12-24	10-24	8-24	12-00	8-00	3-28	30-00	—	—	16-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
95-00	70-00	70-00	34-00	12-00	14-24	13-28	13-14	10-00	12-56	5-22	4-20	50-00	28-00	24-00	16-00	10-00	10-00	4-00	60-00	32-00	—	—	—	—	6-00
95-00	70-00	70-00	34-00	12-00	14-24	13-28	13-14	10-00	12-56	5-22	4-20	50-00	28-00	24-00	16-00	10-00	10-00	4-00	60-00	32-00	—	—	—	—	6-00
80-00	54-00	52-00	25-00	6-60	12-80	11-00	12-00	7-00	6-00	—	2-28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70-00	40-00	45-00	21-00	2-60	14-00	12-00	10-00	9-00	—	—	2-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80-00	54-00	52-00	25-00	6-60	12-80	11-00	12-00	7-00	6-00	—	2-28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70-00	40-00	45-00	21-00	2-60	14-00	12-00	10-00	9-00	—	—	2-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80-00	80-00	50-00	30-00	20-00	12-00	16-00	16-00	8-00	9-14	8-00	3-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
90-00	67-00	60-00	38-00	14-00	14-00	12-00	10-00	9-00	12-00	6-00	3-00	40-00	20-00	—	16-00	32-00	12-00	4-00	—	—	—	—	—	—	—
90-00	50-00	35-00	20-00	7-00	20-00	16-00	10-00	8-00	20-00	—	3-28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
86-08	66-08	59-24	29-24	12-19	15-28	18-28	12-28	9-24	11-28	6-21	3-67	46-28	23-27	24-00	16-18	17-42	10-30	4-24	60-00	32-00	—	—	—	—	6-00
91-27	68-68	58-28	37-29	10-28	29-27	13-28	12-28	11-28	13-27	8-25	5-11	60-28	19-18	15-24	13-66	15-17	9-27	5-22	49-28	25-22	23-28	18-29	21-27	14-28	7-28
62-00	52-00	52-00	35-00	4-00	13-00	8-00	11-00	11-00	12-00	7-00	7-00	20-00	8-00	5-00	5-00	8-00	4-00	3-00	—	—	—	—	—	—	—
—	60-00	40-00	30-00	8-00	12-00	12-00	8-00	12-00	12-00	—	8-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65-00	55-00	42-00	42-00	3-00	12-00	12-00	11-00	10-00	14-00	6-00	7-00	60-00	40-00	30-00	16-00	16-00	16-00	6-00	—	—	—	—	—	—	—
70-00	56-00	48-00	28-00	4-00	16-00	11-00	12-00	13-00	15-00	10-00	7-00	20-00	11-00	13-00	13-00	16-00	10-00	7-00	—	—	—	—	—	—	—
70-00	56-00	48-00	28-00	4-00	16-00	11-00	12-00	13-00	15-00	10-00	7-00	20-00	11-00	13-00	13-00	16-00	10-00	7-00	—	—	—	—	—	—	—
63-00	50-00	48-00	29-00	5-00	16-00	20-00	20-00	16-00	14-00	4-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63-00	50-00	48-00	29-00	5-00	16-00	20-00	20-00	16-00	14-00	4-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63-00	50-00	48-00	29-00	5-00	16-00	20-00	20-00	16-00	14-00	4-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
86-00	65-00	54-00	46-00	3-00	14-00	10-00	10-00	10-00	16-00	6-00	6-00	63-00	22-00	20-00	18-00	16-00	10-00	7-00	—	—	—	—	—	—	—
86-00	65-00	54-00	46-00	3-00	14-00	10-00	10-00	10-00	16-00	6-00	6-00	63-00	22-00	20-00	18-00	16-00	10-00	7-00	—	—	—	—	—	—	—
8																									

5. A háziállatok összes súlya.

Folyó száma.	Országgréz, törvényhatóság	Szarvasmarhák			Sertések			összesen	
		összes súlya métermásokban							
		kis	közép	nagy	összesen	kis	közép		nagy
		gazdaságokban				gazdaságokban			
I. Duna bal partja.									
1	Árva vármegye	96.497	1.088	618	98.803	4.994	54	11	5.039
2	Bars »	107.275	22.693	33.018	162.986	12.190	1.077	1.532	14.805
3	Esztergom vármegye	35.225	6.276	6.073	50.571	6.724	589	920	7.338
4	Hont vármegye	78.645	17.019	17.215	112.879	13.308	1.499	1.390	15.167
	Selmec- és Belbányai t. h. v.	4.743	453	—	5.196	554	34	—	588
	együtt	53.988	17.472	17.215	118.075	13.862	1.533	1.300	15.755
5	Liptó vármegye	66.811	8.690	1.425	76.926	8.728	877	55	9.166
6	Nógrád »	92.111	33.388	39.283	164.782	17.185	3.925	6.167	37.277
7	Nyitra »	263.493	75.468	77.606	416.627	29.149	1.692	2.191	33.002
8	Pozsony »	220.979	60.946	77.910	359.841	24.154	1.825	2.170	38.143
	Pozsony t. h. v.	4.498	—	—	4.498	827	3	—	830
	együtt	225.177	60.946	77.910	364.339	24.981	1.828	2.170	38.979
9	Trencsén vármegye	170.927	21.055	11.282	212.264	15.737	678	406	16.821
10	Túröz »	38.033	6.488	2.811	46.232	4.301	433	65	5.509
11	Zólyom »	163.684	3.616	3.374	110.674	14.217	235	298	14.690
	Összesen	1.290.821	257.777	278.681	1.822.270	151.674	12.391	14.701	178.536
II. Duna jobb partja.									
1	Baranya vármegye	227.358	19.474	63.086	310.818	76.405	3.645	9.037	89.147
	Pécs t. h. v.	2.018	306	30	2.314	307	20	—	335
	együtt	229.376	19.740	64.016	313.132	76.712	3.671	9.037	89.480
2	Féjér vármegye	91.861	33.538	163.050	288.049	27.252	2.946	13.998	44.196
	Székesfejervár t. h. v.	6.422	859	637	7.918	1.295	110	—	1.375
	együtt	98.283	34.397	164.287	306.967	28.547	3.056	13.998	45.571
3	Győr vármegye	61.918	28.589	42.438	132.945	9.814	2.449	3.103	15.396
	Győr t. h. v.	3.533	636	—	4.169	3.446	31	—	3.477
	együtt	65.451	29.225	42.438	137.114	13.260	3.480	3.103	18.873
4	Komárom vármegye	79.305	31.066	70.487	180.858	10.406	1.514	3.257	15.177
	Komárom t. h. v.	2.742	185	147	3.074	272	6	24	302
	együtt	82.047	31.251	70.634	183.932	10.678	1.520	3.281	15.479
5	Moson vármegye	89.003	23.129	38.443	150.575	10.358	885	779	12.022
6	Somogy »	237.136	37.715	106.909	471.760	87.071	5.541	26.320	118.932
7	Sopron »	239.457	31.149	64.561	335.158	30.300	1.084	3.237	34.811
	Sopron t. h. v.	5.293	1.209	—	6.502	1.236	3	—	760
	együtt	244.750	32.349	64.561	311.602	31.536	1.087	3.237	35.650
8	Tolna vármegye	146.013	24.999	107.992	279.004	43.335	3.324	18.411	64.700
9	Vas »	148.178	51.087	91.583	290.848	65.369	4.703	7.564	77.096
10	Veszprém »	197.554	32.754	85.012	275.320	25.142	2.290	3.454	35.392
11	Zala »	355.477	40.945	84.851	481.273	70.563	5.478	8.010	84.651
	Összesen	2.123.268	337.591	1.010.726	3.491.585	462.891	34.101	102.424	598.916
III. Duna-Tisza közé.									
1	Bács-Bodrog vármegye	230.464	64.631	66.363	361.458	88.525	11.209	11.130	110.894
	Baja t. h. v.	3.683	829	1.948	6.260	1.420	106	256	1.782
	Szabadka t. h. v.	15.128	17.936	2.546	35.610	11.393	4.480	923	16.806
	Újvidék t. h. v.	3.831	1.206	796	5.933	1.543	160	93	1.802
	Zombor t. h. v.	4.691	3.296	2.507	10.497	3.857	752	127	4.716
	együtt	287.707	87.891	74.130	419.639	106.718	16.773	12.539	135.970
2	Csongrád vármegye	55.209	19.323	37.853	112.385	22.013	5.508	4.930	26.451
	Hódmezővásárhely t. h. v.	20.183	13.059	—	43.784	21.325	2.595	55	24.475
	Szeged t. h. v.	35.817	5.748	—	41.565	18.493	1.014	—	19.507
	együtt	121.909	38.121	38.404	197.734	63.321	6.117	4.985	73.433
3	Héves vármegye	94.878	34.006	50.808	188.692	31.307	4.229	10.441	45.961
4	Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye	138.645	85.256	116.036	340.940	50.500	6.640	18.896	77.098
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	339.436	145.550	174.229	659.224	99.666	15.359	16.141	131.106
	Budapest fő- és székváros	29.695	11.48	—	30.843	2.379	35	—	2.414
	Keeskeméti t. h. v.	15.250	16.352	3.779	35.381	7.624	2.259	414	10.297
	együtt	384.381	163.059	178.008	725.448	109.669	17.653	16.555	143.877
	Összesen	997.820	408.246	466.886	1.872.452	360.525	54.343	61.379	476.247
IV. Tisza jobb partja.									
1	Abauj-Torna vármegye	126.618	29.640	24.508	180.766	16.653	3.092	2.947	22.692
	Kassa t. h. v.	1.446	535	—	1.081	533	79	—	612
	együtt	128.064	30.175	24.508	183.747	17.186	3.171	2.947	23.304
2	Bereg vármegye	100.798	9.985	19.242	190.123	17.533	2.104	7.219	26.856
3	Borsod »	118.741	26.731	38.032	183.504	20.738	3.434	6.522	30.694
4	Gömör »	142.320	16.329	13.097	171.746	20.444	2.720	2.846	26.610
5	Sáros »	137.576	14.389	20.144	172.109	10.138	475	692	11.395
6	Szepes »	175.548	12.304	8.500	196.352	18.371	509	202	19.223
7	Ung »	125.155	10.467	12.279	147.901	10.201	1.650	3.454	15.275
8	Zemplén »	200.050	30.345	75.741	316.242	25.004	4.803	19.522	49.889
	Összesen	1.198.158	150.925	211.613	1.560.726	149.215	19.007	48.481	202.656

5. A háziállatok összes súlya.

Juhok			Kecskék			Mind a négy állatnem			összes súlya métermázsákban			Folyó szám
kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	
gazdaságokban			gazdaságokban			gazdaságokban			összesen			
4.489	153	139	4.781	333	1	—	334	106.313	1.896	768	108.977	1
0.322	5.907	7.125	19.354	238	4	4	246	126.031	29.851	41.679	197.391	2
1.122	516	4.395	6.032	183	—	—	183	43.254	7.377	14.094	64.725	3
9.648	5.082	8.435	23.165	229	13	—	242	108.830	23.615	27.010	151.455	4
236	119	—	355	20	—	—	20	5.553	496	—	6.159	—
9.884	5.201	8.435	23.520	249	13	—	262	106.383	24.219	27.010	157.612	
9.414	1.329	273	11.021	112	5	—	117	85.085	10.401	1.758	97.244	5
8.218	20.157	32.545	60.920	265	20	1	292	117.779	57.496	77.996	253.271	6
8.015	10.231	18.495	36.741	1.080	18	5	1.103	301.737	87.379	98.357	487.473	7
2.098	1.903	11.606	16.207	2.051	9	8	2.068	249.882	64.683	91.700	406.265	8
12	—	—	12	34	—	—	34	5.371	3	—	5.374	—
2.710	7.903	11.606	16.219	2.055	9	8	2.102	255.253	64.686	91.700	411.639	
11.248	4.067	3.102	17.417	803	27	10	846	207.715	25.827	13.806	247.348	9
3.198	3.049	1.098	7.345	99	2	—	104	45.131	9.975	3.974	59.080	10
15.290	2.762	2.363	20.417	425	26	35	480	133.616	6.639	5.982	146.237	11
79.910	55.274	88.583	223.767	5.872	184	69	6.075	1.528.277	325.576	377.124	2.230.977	
12.700	3.418	9.889	26.007	255	3	5	263	316.778	26.540	82.917	426.235	1
20	128	—	148	10	—	—	10	2.355	420	30	2.805	—
12.720	3.546	9.889	26.155	265	3	5	273	319.133	26.960	83.947	429.040	
3.203	3.573	65.843	73.619	323	4	7	334	122.639	40.061	243.408	406.108	2
—	229	764	993	6	1	—	7	7.693	1.199	1.401	10.293	—
3.203	3.802	66.607	73.612	329	5	7	341	130.332	41.260	244.899	416.491	
236	3.957	12.155	16.348	101	1	1	103	72.069	34.996	57.697	164.762	3
29	3	—	32	4	—	—	4	7.012	670	—	7.682	—
265	3.960	12.155	16.380	105	1	1	107	79.091	35.666	57.697	172.444	
3.369	6.695	19.770	29.834	228	2	4	233	93.308	39.276	93.518	226.102	4
23	—	—	23	12	—	—	12	3.049	191	171	3.411	—
3.392	6.695	19.770	29.857	240	1	4	245	96.357	39.467	93.689	229.513	
196	322	3.528	4.043	1.055	3	6	1.064	100.611	24.339	42.756	167.706	5
1.493	9.475	92.506	103.474	52	1	2	55	325.762	52.732	315.737	694.221	6
975	2.176	16.804	19.955	937	3	1	941	271.459	34.403	84.603	390.465	7
2	—	—	2	35	—	—	35	6.696	1.212	—	7.778	—
977	2.176	16.804	19.957	972	3	1	976	273.025	35.615	84.603	383.243	
6.267	2.508	39.086	47.861	89	1	3	93	195.704	30.832	165.122	391.658	8
5.71	6.857	15.563	28.991	407	11	5	423	484.525	62.718	118.715	665.958	9
3.223	5.669	32.289	41.081	65	1	7	73	185.984	40.620	125.759	352.369	10
3.759	7.685	32.624	44.068	202	5	11	210	430.061	54.115	126.086	610.292	11
36.065	52.595	344.821	493.481	3.841	37	39	3.917	2.625.665	444.324	1.458.010	4.527.899	
31.878	7.404	20.376	59.658	79	4	21	104	350.946	83.248	97.890	532.084	1
95	165	240	500	—	—	2	2	5.198	900	2.446	8.544	—
3.316	1.627	389	5.329	15	1	—	16	29.852	24.044	3.865	57.761	—
862	224	287	1.373	2	—	—	2	6.238	1.696	1.146	9.080	—
1.288	292	241	1.821	—	—	—	—	9.726	4.343	2.875	16.944	—
37.439	9.712	21.530	68.681	96	5	23	124	401.960	114.321	108.222	624.413	
3.286	1.431	7.792	12.509	74	—	—	76	80.582	23.202	50.777	154.427	—
2.012	646	90	2.757	2	—	—	2	54.022	10.291	705	71.018	—
3.096	1.113	—	5.019	43	—	—	43	58.250	7.375	—	68.134	—
9.204	3.290	7.891	20.285	119	—	—	121	179.863	47.438	51.382	291.673	
1.960	7.502	27.817	37.579	246	2	2	249	128.491	40.030	98.096	272.581	1
16.893	7.119	21.993	46.010	210	2	3	221	307.254	102.030	154.963	464.177	2
13.714	13.442	38.836	65.992	715	6	—	724	453.931	174.396	229.209	857.106	3
467	88	—	556	154	1	—	155	32.695	1.272	—	33.967	—
801	1.338	538	2.767	37	—	1	38	23.802	10.949	4.732	48.483	—
15.072	14.968	39.374	69.314	906	7	4	917	510.028	195.587	233.941	939.556	
80.568	42.691	118.610	241.869	1.638	16	33	1.732	1.440.596	505.296	646.408	2.592.300	
5.602	13.774	12.052	31.488	—	22	—	—	148.955	46.510	39.507	234.972	1
18	28	—	46	—	—	—	—	1.997	642	—	2.639	—
5.620	13.802	12.052	31.534	22	4	—	26	150.952	47.152	39.507	237.611	
6.449	2.653	3.900	13.002	796	4	—	800	185.576	14.746	30.461	230.783	2
4.754	11.108	23.340	39.202	349	25	—	374	144.582	41.298	67.894	253.774	3
10.807	8.066	9.620	29.493	134	13	3	150	173.705	27.068	25.566	226.939	4
8.452	6.298	7.689	22.033	118	3	1	122	156.284	21.165	28.529	205.975	5
15.026	4.151	2.016	22.093	81	1	—	83	309.026	17.046	11.401	238.373	6
1.777	615	665	3.057	223	1	—	224	137.356	12.733	10.308	166.457	7
2.789	5.905	12.860	21.557	580	6	3	589	238.920	41.319	103.122	388.377	8
56.691	53.188	72.748	182.517	2.903	57	30	2.990	1.897.397	223.127	327.855	1.948.289	

A háziállatok összes súlya.

Folyó szám	Országrés, törvényhatóság	Szarvasmarhák			Sertések			összesen	
		Összes súlya métermázsákban							
		kis	közép	nagy	összesen	kis	közép		nagy
		* gazdaságokban			gazdaságokban				
V. Tisza bal partja.									
1	Békas vármegye	80.037	39.881	82.259	211.177	65.828	7.614	15.362	88.804
2	Bihar	329.809	48.858	119.924	497.591	99.232	16.000	68.664	184.534
	Nagy-Váradi t. h. v.	8.968	1.673	198	10.859	961	52	44	1.041
	együtt	338.897	50.031	130.132	508.545	100.188	16.712	68.708	285.603
3	Hajdú vármegye	46.966	21.195	26.938	95.126	26.617	4.804	9.844	41.295
	Debreczeni t. h. v.	18.836	25.234	11.185	55.253	10.876	6.188	2.713	19.771
	együtt	63.829	46.429	38.121	148.379	37.493	10.992	12.557	61.044
4	Máramaros vármegye	227.471	10.530	4.097	244.071	14.707	437	87	15.221
5	Szabolcs	105.203	57.883	96.746	259.834	48.643	13.890	30.804	38.467
6	Szatmár	293.344	48.548	53.846	395.738	42.780	11.881	13.408	68.008
	Szatmár-Németi t. h. v.	8.825	412	—	9.237	1.730	359	—	2.089
	együtt	302.169	48.960	53.846	404.073	44.510	12.240	13.408	70.108
7	Sáiki vármegye	181.041	22.851	25.024	229.816	23.056	7.930	10.275	41.261
8	Ugocsa	59.723	6.291	2.373	68.387	7.220	2.042	2.010	11.272
	Összesen	1.966.832	282.829	425.488	2.075.149	341.640	71.847	158.901	566.788
VI. Tisza-Maros szöge.									
1	Arad vármegye	210.711	22.989	57.941	291.641	64.194	7.000	20.036	91.839
	Arad t. h. v.	14.059	10.503	—	24.562	4.414	329	—	4.743
	együtt	224.770	33.492	57.941	316.203	68.608	7.329	20.036	96.582
2	Csanád vármegye	38.034	24.282	37.954	101.170	20.265	5.033	5.709	37.007
3	Krassó-Szörény vármegye	349.208	4.516	9.678	363.402	49.930	706	3.455	54.091
4	Temes vármegye	222.895	30.196	46.271	299.162	70.479	8.667	14.424	93.570
	Temesvár t. h. v.	12.957	724	—	13.681	1.877	6	—	15.541
	Verecsé t. h. v.	11.355	440	—	11.795	5.494	750	2	6.255
	együtt	247.007	31.360	46.271	324.638	76.860	9.432	14.426	100.718
5	Torontál vármegye	261.488	33.784	84.736	380.008	92.684	6.740	17.723	117.156
	Pancsova t. h. v.	3.210	—	—	3.210	2.469	—	—	2.469
	együtt	264.698	33.784	84.736	383.218	95.153	6.740	17.723	119.625
	Összesen	1.124.617	127.434	296.580	1.488.681	316.816	29.858	61.409	408.088
VII. Erdély.									
1	Alsó-Fehér vármegye	139.130	14.753	11.469	165.352	20.605	1.867	1.475	23.847
2	Beszterce-Naszód vármegye	134.447	4.960	4.399	139.541	11.249	215	9	14.743
3	Brassó vármegye	91.462	3.930	1.020	96.412	21.091	93	15	21.298
4	Csik vármegye	115.083	3.465	378	118.926	12.714	549	25	15.199
5	Fogaras vármegye	132.719	1.370	3.262	137.351	16.303	88	60	16.541
6	Háromszék vármegye	149.764	17.192	5.277	172.233	33.013	3.033	460	36.506
7	Hunyad vármegye	213.105	7.821	4.111	225.037	30.665	833	977	47.175
8	Kis-Küküllő vármegye	82.489	9.945	7.135	99.569	15.246	1.692	1.142	18.086
9	Kolozs vármegye	165.536	22.900	33.042	221.478	20.477	2.772	6.083	29.332
	Kolozsvár t. h. v.	11.746	1.577	—	13.323	1.703	116	—	1.821
	együtt	177.282	24.777	33.042	224.501	22.189	2.888	6.083	31.155
10	Maros-Torda vármegye	117.459	15.307	7.966	140.732	16.818	1.428	1.892	20.138
	Maros-Vásárhely t. h. v.	132.394	14	—	132.394	887	2	—	889
	együtt	249.853	15.321	7.966	273.126	17.435	1.430	1.892	20.757
11	Nagy-Küküllő vármegye	169.115	5.574	2.394	177.083	35.770	458	439	39.667
12	Szeben vármegye	104.153	2.969	—	107.122	11.402	1.073	—	42.474
13	Szolnok-Doboka vármegye	233.384	25.066	25.710	284.160	25.843	1.832	3.512	31.187
14	Torda-Aranyos	116.836	23.032	12.897	152.765	18.989	2.939	2.579	25.803
15	Újvárhely vármegye	104.014	5.227	1.728	110.967	14.944	482	211	15.637
	Összesen	2.156.796	164.808	117.521	2.439.125	396.737	21.472	18.759	877.088
	Magyarország	10.258.812	1.749.610	2.742.025	14.749.947	2.109.988	243.019	455.617	2.808.634
Horvát-Szlavonországok.									
1	Belovár-Kőrös vármegye	303.802	3.845	4.723	312.370	51.963	722	1.776	54.461
2	Lika-Krbava	52.334	35	—	52.369	10.676	3	—	10.679
3	Modrus-Fiume	79.677	159	144	79.980	8.307	14	39	8.390
4	Pozsega	164.483	3.045	4.023	171.551	52.459	1.225	1.375	55.059
5	Szerém	194.166	10.080	16.030	200.216	103.774	3.694	2.313	109.951
	Zimony t. h. v.	3.540	—	—	3.540	654	—	—	654
	együtt	179.546	10.080	16.030	163.546	104.498	3.664	2.513	110.609
6	Varasd vármegye	179.514	11.030	12.412	202.756	39.583	1.297	1.287	42.147
	Varasd t. h. v.	5.457	146	—	5.603	784	2	—	786
	együtt	184.771	11.176	12.412	208.359	40.347	1.299	1.289	42.933
7	Verőce vármegye	131.314	9.470	57.751	198.541	73.248	3.819	11.355	88.422
	Eszék t. h. v.	6.775	855	—	7.630	777	36	—	813
	együtt	132.689	10.131	57.751	200.971	74.025	3.855	11.355	89.235
8	Zágráb vármegye	284.654	8.907	10.925	304.486	62.045	2.060	2.048	67.052
	Zágráb t. h. v.	2.012	358	—	2.370	34	—	—	34
	együtt	286.666	9.265	11.321	307.252	62.629	2.094	2.057	67.686
	Összesen	1.842.168	47.736	106.404	1.496.808	404.825	13.776	20.402	439.003
	Magyarbirodalom	11.600.480	1.797.846	2.848.429	16.246.255	2.514.823	256.795	476.019	3.247.687

A háziállatok összes súlya.

Juhok				Kecskék				Mind a négy állatnem			
összes súlya métermázsákban											
gazdaságokban				összesen				összesen			
kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen
gazdaságokban				összesen				összesen			
5.300	2.993	23.571	31.873	33	1	1	35	160.207	50.489	121.193	331.889
22.691	11.259	49.446	83.396	5.057	25	79	5.761	456.880	76.302	238.113	771.304
29	—	—	29	8	—	—	8	9.976	1.725	242	11.943
22.720	11.259	49.446	83.425	5.065	25	79	5.769	466.565	78.027	238.355	793.347
7.445	5.576	18.170	31.191	32	—	—	32	81.087	31.575	54.952	167.614
1.294	3.494	4.176	8.964	2	—	—	2	29.008	34.916	18.072	81.996
8.739	9.070	22.346	40.155	34	—	—	34	110.095	66.491	73.024	249.610
32.634	2.808	1.118	36.560	3.936	285	88	4.309	278.748	14.023	7.390	300.161
2.921	9.850	33.204	45.975	10	1	1	12	156.839	81.624	160.845	399.308
10.694	11.170	15.549	37.383	1.598	8	23	1.621	345.288	71.822	82.303	502.811
334	113	—	447	8	—	—	8	10.897	884	—	11.781
10.998	11.283	15.549	37.830	1.606	29	—	1.629	359.289	72.506	82.503	514.398
11.997	3.303	5.831	21.131	2.455	37	38	2.530	218.549	34.121	42.068	294.738
1.536	1.594	937	4.467	338	—	—	338	69.217	0.927	5.320	84.464
97.254	52.160	152.002	301.416	14.077	372	207	14.656	1.819.503	407.208	789.998	2.958.009
16.814	336	9.320	26.470	5.896	—	6	5.909	297.615	30.940	87.304	415.859
837	20	—	857	1	—	7	1	19.311	10.852	—	30.163
17.651	356	9.320	27.327	5.897	6	7	5.910	316.926	41.792	87.304	446.023
1.816	412	5.488	7.716	26	3	—	29	67.041	29.730	49.211	146.082
67.910	146	327	68.383	6.015	9	9	6.033	473.063	5.377	13.409	491.909
31.150	1.143	6.692	38.985	527	—	—	528	324.851	40.007	67.387	432.245
126	—	—	126	1	—	—	1	13.971	730	—	14.701
299	145	—	444	5	—	—	5	17.123	1.544	2	18.469
31.545	1.288	6.692	39.525	533	1	—	534	355.945	42.081	67.389	465.415
50.308	6.626	23.981	81.415	42	—	10	56	405.022	47.163	126.450	578.635
622	—	—	622	1	—	4	1	6.302	—	—	6.302
51.430	6.626	23.981	82.037	43	4	10	57	411.324	47.163	126.450	584.937
170.352	8.828	45.808	224.988	12.514	23	26	12.568	1.624.299	166.143	343.823	2.134.265
34.026	1.797	1.336	37.159	831	5	4	840	195.092	18.422	14.284	227.798
34.173	493	—	34.676	3.270	24	—	3.294	183.139	5.392	453	188.984
2.619	36	—	2.655	92	—	—	92	115.204	4.059	1.035	120.358
20.190	507	77	20.774	1.126	47	1	1.174	147.113	4.598	481	152.192
11.655	147	493	12.275	534	2	—	536	180.741	1.616	3.915	186.272
15.888	1.885	413	18.186	412	11	—	423	199.077	22.121	6.150	227.348
33.701	449	148	34.298	6.005	37	1	6.043	284.076	9.140	5.837	299.053
14.628	1.228	1.149	17.005	315	5	3	323	112.678	12.865	9.431	134.974
25.149	3.965	5.640	34.764	748	12	12	772	211.910	29.649	44.777	286.330
119	140	—	259	1	—	—	1	13.571	1.533	—	15.104
26.368	4.205	5.640	36.013	749	13	12	773	225.481	31.182	44.777	301.440
18.197	2.166	311	20.674	528	27	1	556	153.002	18.928	10.170	182.100
23	—	—	23	1	—	—	1	3.535	16	—	3.551
18.220	2.166	311	20.697	529	27	1	557	156.537	18.944	10.170	185.651
14.220	166	106	14.546	682	29	4	715	119.787	6.521	3.003	129.311
29.475	431	—	29.906	2.008	4	—	2.012	233.638	4.474	—	238.112
36.927	2.751	1.515	35.193	2.784	81	—	2.870	292.938	29.730	—	353.410
27.854	4.290	2.359	34.473	3.411	3	415	4.239	163.286	32.234	17.836	213.456
19.123	718	182	20.023	2.506	50	10	2.566	140.587	6.477	2.129	149.193
332.547	21.183	18.799	367.479	23.454	332	44	23.830	2.849.534	207.745	150.243	3.207.522
853.927	285.819	836.371	1.975.517	63.744	971	448	65.163	13.285.881	2.979.419	4.094.641	19.599.261
1.291	266	336	1.893	251	—	1	252	357.907	4.833	6.830	368.976
26.579	23	—	26.602	501	—	—	501	90.090	61	—	90.151
16.457	26	—	16.483	10	—	—	10	104.457	199	188	104.839
6.736	582	166	7.484	1.739	17	—	1.756	225.408	4.809	5.584	235.841
42.320	2.126	2.279	46.725	4.230	14	27	512	280.671	15.884	20.849	317.404
167	—	—	167	1	—	—	1	4.601	—	—	4.601
42.427	2.126	2.279	46.832	477	14	27	512	284.672	15.884	20.849	321.405
1	—	9	518	528	12	—	13	218.890	12.337	14.217	245.444
1	—	—	1	1	2	—	2	6.244	148	—	6.392
2	9	518	529	18	1	—	19	225.134	13.485	14.217	252.836
5.303	825	9.019	15.144	953	18	1	972	210.818	14.138	78.123	303.079
—	—	—	—	—	—	—	—	2.552	691	—	3.243
5.303	825	9.019	15.144	953	18	1	972	213.370	14.829	78.123	306.322
2.491	—	—	2.495	596	1	—	597	340.786	11.872	12.973	374.631
2.491	—	—	2.495	597	1	—	598	352.383	12.564	13.378	378.322
101.256	3.861	12.315	117.462	4.542	51	29	4.622	1.852.821	65.424	139.150	2.057.895
954.618	289.680	848.686	2.092.979	68.286	1.022	477	69.785	15.198.202	2.944.848	4.173.611	21.656.656

6. A házialatok összes értéke.

Folyó szám	Országrés, törvényhatóság	Szarvasmárkák				Lovak				Sertések			
		összes értéke koronákban											
		kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen
		gazdaságokban				gazdaságokban				gazdaságokban			
I. Duna bal partja.													
1	Árva vm.	5,082.475	98.830	35,098	5,216.403	1,285,600	24.002	8.720	1,319,124	447.194	4.419	912	452.490
2	Bars „	5,124.561	1,170,681	1,058,082	6,293,304	2,506,565	268,088	380,044	3,183,697	1,330,156	114,578	162,760	1,597,500
3	Esztorgom vm.	1,973.278	387.886	596.351	2,957.015	2,414,832	121.493	122,691	4,087,817	444,558	47,589	53,089	454,230
4	Hont „	3,886.220	1,018.244	1,034.085	5,938,549	2,099,840	409,339	241,910	2,759,886	959,819	125,165	112,277	1,186,921
	Selm. és Bélab. t. h. v.	325.840	28.330	—	354.170	—	51,014	5,710	55,994	59,708	2,884	—	62,592
	egytűt.	4,212,060	1,044,574	1,034,089	6,280,719	2,150,660	415,490	244,150	2,809,859	1,019,227	189,009	112,277	1,239,519
5	Liptó vm.	3,054,390	428,676	67,071	3,550,137	583,388	87,733	26,417	697,538	720,116	31,630	4,733	756,471
6	Nógrád vm.	5,471,051	2,052,756	2,628,105	10,049,912	3,725,281	659,396	761,700	4,143,437	1,509,173	386,075	585,438	2,540,690
7	Nyitra „	13,885,076	4,167,887	4,786,005	22,789,504	7,203,171	1,485,445	1,267,837	10,050,453	2,074,630	118,552	152,072	2,345,254
8	Poszony „	12,499,384	3,864,001	5,197,545	21,562,920	3,909,146	766,391	938,274	8,003,721	2,969,640	144,107	177,338	2,421,132
	Poszony t. h. v.	235,006	—	235,006	363,111	12,091	—	—	375,202	66,161	180	—	66,241
	egytűt.	12,734,990	3,864,001	5,197,545	21,796,626	6,669,257	778,399	938,274	8,739,923	3,165,488	144,287	177,338	2,487,475
9	Trencsén vm.	9,750,220	1,265,314	793,157	11,808,691	1,861,736	366,692	234,758	2,463,188	1,234,823	52,280	26,855	1,303,958
10	Túróc „	1,640,569	389,930	195,301	2,218,800	407,755	87,629	49,370	544,745	439,751	36,911	5,217	481,871
11	Zályom „	5,376,490	197,577	157,945	5,731,928	1,151,497	85,536	64,203	1,289,290	937,001	19,611	18,975	975,767
	Összesen.	68,811,644	15,078,675	17,888,716	106,602,677	30,858,409	4,348,546	4,107,282	38,596,979	12,872,445	1,083,641	1,289,675	14,745,761
II. Duna jobb partja.													
1	Baranya vm.	14,415,853	1,300,444	4,382,854	20,069,151	13,818,146	654,188	1,193,184	15,065,518	5,733,510	284,887	724,097	6,742,494
	Pécs t. h. v.	112,352	16,252	2,120	130,724	208,730	4,980	13,540	297,250	23,414	2,074	—	25,488
	egytűt.	14,528,205	1,316,696	4,384,974	20,209,875	14,026,876	659,168	1,206,724	15,362,768	5,756,924	286,961	740,097	6,767,982
2	Fejér vm.	4,604,568	1,913,404	10,774,216	17,291,188	5,415,547	642,359	3,743,470	8,801,376	2,778,590	279,461	1,315,751	4,074,065
	Sz.-Féjervár t. h. v.	515,710	41,464	37,834	595,008	510,900	19,096	9,753	599,706	105,238	11,855	—	116,882
	egytűt.	4,920,278	1,954,868	10,812,050	17,696,196	5,926,507	662,055	3,753,263	10,341,082	2,883,828	291,046	1,315,751	4,180,968
3	Győr vm.	3,112,849	1,657,458	2,700,146	7,470,453	3,680,287	558,437	653,868	4,892,592	739,316	191,853	233,692	1,184,861
	Győr t. h. v.	187,130	36,400	—	223,530	473,270	11,947	—	485,217	268,800	2,840	—	271,500
	egytűt.	3,299,979	1,693,858	2,700,146	7,694,043	4,153,557	570,384	653,868	5,377,809	1,008,176	194,493	233,692	1,456,361
4	Komárom vm.	3,906,698	1,724,645	4,250,691	9,882,034	5,099,302	542,295	1,221,695	6,863,362	907,633	119,711	268,874	1,296,216
	Komárom t. h. v.	135,152	9,454	8,789	153,380	148,030	9,190	30,700	187,894	33,283	404	2,284	35,951
	egytűt.	4,041,850	1,734,099	4,259,471	10,035,422	5,247,332	551,225	1,252,395	7,051,256	940,916	120,115	27,138	1,332,167
5	Moson vm.	4,451,064	1,182,865	2,114,878	7,748,807	3,556,376	1,017,280	413,898	4,987,534	1,878,878	74,658	70,850	1,023,399
6	Somogy „	12,274,889	2,130,917	11,891,463	26,326,269	11,232,304	844,700	3,820,500	15,017,564	5,229,688	358,189	1,905,017	7,579,774
7	Sopron „	15,007,609	2,635,079	4,413,092	21,455,780	5,382,792	327,493	604,919	6,215,304	2,477,806	91,292	282,591	2,945,688
	Sopron t. h. v.	321,298	69,250	—	390,548	314,320	2,690	—	321,890	392,748	240	—	322,088
	egytűt.	15,328,907	2,104,339	4,413,092	21,846,398	6,697,112	339,053	604,919	6,639,074	2,964,554	91,539	282,591	3,088,667
8	Tolna vm.	9,600,275	1,588,053	9,094,131	18,181,184	9,264,096	493,134	1,961,985	11,721,510	3,191,620	280,929	1,468,434	4,851,807
9	Vas „	27,946,657	3,124,544	5,823,333	36,890,534	7,669,242	934,307	1,311,667	9,983,210	4,409,693	110,138	957,223	5,396,999
10	Veszprém vm.	9,086,358	2,111,494	5,502,149	16,699,991	3,809,859	600,966	1,151,912	5,508,437	2,096,611	192,899	768,706	3,068,510
11	Zala „	19,794,216	2,940,951	5,684,615	28,019,781	9,533,075	486,176	1,434,036	11,835,287	4,441,540	344,064	572,833	5,461,637
	Összesen.	125,272,777	21,609,829	64,482,892	211,864,408	80,234,986	7,988,428	17,564,488	105,197,852	33,901,728	9,545,618	8,250,850	44,098,191
III. Duna-Tisza köze.													
1	Bács-Bodrog vm.	12,349,123	3,628,849	4,096,337	20,074,309	24,517,549	2,513,138	1,189,669	28,220,355	6,721,438	845,430	805,014	8,431,882
	Baja t. h. v.	188,685	11,912	114,570	315,140	227,210	22,000	17,000	266,210	76,692	6,542	15,440	97,674
	Szabadka t. h. v.	881,744	3,102	233,010	2,266,816	1,436,886	750,786	180,540	2,385,192	664,638	200,438	70,782	905,856
	Újvidék t. h. v.	163,040	75,920	40,140	287,960	382,920	55,880	28,960	467,700	76,796	9,222	5,320	90,638
	Zombor t. h. v.	216,650	192,024	122,640	501,214	682,740	169,400	69,890	321,740	337,010	81,480	14,000	432,460
	egytűt.	18,779,215	5,080,479	4,413,097	23,445,895	27,247,305	3,158,184	1,489,738	32,829,257	7,875,572	1,202,119	971,056	10,048,746
2	Csongrád vm.	2,248,272	923,628	2,030,598	5,202,498	3,088,019	387,550	603,177	4,148,746	1,491,457	187,585	421,558	2,100,600
	Hód.-Vásárt. t. h. v.	1,724,870	729,238	32,000	2,486,138	8,907,630	1,378,300	42,240	10,228,200	1,332,700	3,960	—	1,405,230
	Szeged t. h. v.	1,712,624	328,090	—	2,040,714	3,709,240	307,060	—	4,018,300	1,539,392	81,478	—	1,611,870
	egytűt.	5,685,766	1,979,976	2,062,598	9,726,340	15,704,889	2,053,000	735,417	18,493,900	4,364,839	497,517	425,518	5,907,670
3	Heves vm.	5,176,148	2,190,309	441,216	11,520,671	6,872,240	772,285	953,665	8,598,100	2,023,018	318,173	788,980	3,180,151
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	5,777,497	4,053,017	6,087,034	15,917,548	9,828,018	1,539,467	1,845,882	13,213,367	3,963,773	727,657	1,376,580	5,718,819
5	Pest-Pilis-Sót-Kis-K. v.	17,024,756	7,962,973	10,938,269	35,025,998	16,579,887	2,664,182	2,929,584	21,473,633	7,280,849	1,173,754	1,276,305	9,730,980
	Budapest-f. ö. közsévk. Keeskémét t. h. v.	1,331,270	89,650	—	1,400,920	2,332,420	54,400	—	2,086,820	404,068	2,968	—	4,093,808
	egytűt.	19,045,996	8,555,783	10,240,179	38,146,958	19,458,587	3,193,302	3,707,764	24,999,993	8,239,999	1,415,572	13,109,999	20,613,576
	Összesen.	49,464,620	22,181,555	27,159,724	98,755,902	79,111,089	11,076,288	7,395,896	97,528,173	26,152,911	4,091,927	4,872,009	85,115,947
IV. Tisza jobb partja.													
1	Abauj-Torna vm.	6,536,042	1,698,817	1,413,625	9,648,484	2,523,995	629,412	582,258	3,735,665	1,098,437	210,011	208,870	1,523,324
	Kassa t. h. v.	82,420	41,890	—	124,310	204,450	12,180	—	216,630	22,816	3,424	—	26,240
	egytűt.	6,618,462	1,740,707	1,413,625	9,772,794	2,728,445	641,592	582,258	3,952,295	1,121,253	214,435	208,870	1,549,564
2	Bereg vm.	7,373,319	514,553	892,006	7,769,968	1,331,575	124,832	307,082	1,763,489	964,747	125,393	409,231	1,559,871
3	Borsod „	6,169,329	1,571,254	2,388,248	10,128,831	6,831,872	306,676	978,985	8,167,233	1,917,375	280,357	507,848	2,759,880

6 A háziállatok összes értéke.

Juhok			Szamarak			Őszvérek			Kecskek			Összes házi állatok			Folyó számla							
kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy		összesen						
összes értékek koronákban																						
gazdaságokban				gazdaságokban				gazdaságokban					gazdaságokban									
217.143	9.154	10.148	236.445	72	26	—	98	—	—	—	—	10.692	21	—	10.619	7.042.948	137.352	54.878	7.236.178	1	2	
245.889	270.491	290.678	806.658	3.104	1.311	1.840	6.351	700	340	600	1.640	13.322	240	236	13.868	9.223.988	1.831.718	1.793.255	13.848.961	2	3	
37.042	18.699	240.878	296.611	2.095	300	540	3.335	1.600	400	300	2.300	13.851	—	—	13.851	4.916.855	573.891	2.019.245	6.506.983	3	4	
382.327	224.637	382.432	989.396	7.864	1.776	2.453	12.903	900	200	310	1.410	10.583	650	—	11.241	7.747.081	1.779.577	1.764.467	10.801.505	4	5	
13.904	5.903	—	19.507	37	—	—	3769	—	—	—	—	934	—	—	934	431.770	42.527	2.249	496.543	5	6	
396.291	232.240	389.432	1.011.961	8.240	1.776	2.453	13.469	900	200	310	1.410	11.159	656	—	12.175	7.798.837	1.829.504	1.766.701	11.388.043	6	7	
338.005	48.363	10.436	396.794	116	—	—	116	10	—	—	10	486	580	4.524	167	4.609	4.700.800	508.590	100.134	5.406.312	7	8
410.004	827.384	1.489.372	2.796.760	13.961	3.892	5.653	22.906	1.240	—	—	1.240	13.909	12.314	1.352	40	13.708	11.202.424	3.930.855	5.368.488	20.501.787	8	9
311.968	402.048	666.138	1.380.174	4.180	4.139	5.951	14.270	340	533	1.574	2.097	43.444	496	283	44.676	21.623.500	6.179.546	6.830.282	36.633.328	9	10	
94.366	39.229	651.433	839.930	91	2.680	3.930	6.701	1.460	107	94	1.661	80.242	386	20	80.960	21.074.458	4.870.881	6.288.889	32.914.225	10	11	
524	—	524	25	30	—	—	55	—	—	—	—	1.340	—	—	1.340	686.267	12.301	—	674.008	11		
94.890	93.229	651.433	839.574	116	2.710	3.930	6.756	1.460	107	94	1.661	81.664	366	270	83.300	21.741.222	4.883.379	6.966.886	33.592.293			
642.724	218.212	146.582	1.007.518	260	580	470	1.310	322	40	—	362	30.977	1.210	913	33.020	13.511.062	1.904.328	1.202.737	16.618.127			
213.082	189.105	70.203	481.340	40	40	72	152	—	—	—	—	2.986	140	—	3.128	2.710.127	703.754	329.163	3.743.044			
806.399	153.967	414.147	1.402.111	1.494	723	309	2.570	—	—	—	—	14.394	780	600	15.774	8.287.141	425.804	383.329	10.671.884			
3.712.917	2.662.886	4.110.657	10.283.860	38.768	15.497	21.274	70.839	6.752	1.620	3.878	12.250	230.583	5.803	2.353	247.831	114.758.516	22.991.506	26.281.209	166.570.287			
550.092	160.956	584.227	1.296.274	7.862	611	1.882	10.355	100	100	180	380	11.157	132	261	11.550	34.536.720	2.401.317	6.886.685	43.824.722			
735	5.908	—	6.243	44	—	—	44	—	—	—	—	738	—	—	738	346.013	28.814	15.690	390.487			
530.897	166.463	584.227	1.303.577	7.906	611	1.882	10.399	100	100	180	380	11.896	132	261	12.388	34.883.739	2.430.131	6.909.345	44.115.209			
94.696	134.218	2.808.211	3.007.125	10.679	2.279	10.740	23.707	1.320	300	500	1.470	13.456	124	238	13.818	12.019.116	2.971.145	18.715.723	34.305.986			
—	9.974	35.910	45.884	206	101	—	307	—	—	—	—	100	290	18	308	932.044	83.058	82.794	1.008.256			
94.696	144.129	3.904.121	3.143.009	10.885	2.440	10.749	24.074	1.380	460	3.090	4.870	13.746	143	238	14.126	12.551.530	3.054.303	18.798.579	35.404.343			
7.150	171.956	479.402	658.243	320	2.000	1.880	4.200	—	—	—	360	5.407	95	65	5.627	7.545.395	2.581.798	4.089.143	14.213.336			
8.120	100	—	920	—	84	—	84	—	—	—	—	240	—	—	240	930.320	51.231	—	981.551			
7.976	171.695	479.402	659.163	320	2.084	1.880	4.281	—	—	—	360	5.707	95	65	5.867	8.476.716	2.633.039	4.089.143	15.497.887			
94.279	217.210	727.223	1.038.662	1.216	2.442	4.237	18.892	100	180	180	540	7.286	40	160	7.562	10.027.564	3.606.573	4.637.097	19.107.324			
690	—	690	92	—	92	—	92	—	—	—	—	928	—	—	928	311.775	19.018	41.744	378.537			
94.919	217.210	727.223	1.039.352	1.265	2.442	4.374	18.984	200	160	180	540	7.854	40	160	8.054	10.345.339	3.635.591	6.518.481	19.483.771			
10.634	24.304	184.292	219.230	240	210	520	970	80	—	—	80	46.758	380	312	47.448	8.943.028	3.290.677	2.784.759	14.027.464			
54.346	349.512	3.825.830	4.229.683	11.817	1.431	8.482	21.100	574	60	525	1.159	1.536	40	102	1.678.289	821.404	3.713.849	21.541.984	54.077.237			
29.663	88.091	679.240	797.000	1.153	830	1.493	3.478	1.500	—	—	1.500	39.996	101	48	40.148	23.034.519	2.542.886	5.981.389	31.588.794			
—	79	—	120	—	120	—	120	—	—	—	—	1.268	—	—	1.268	729.704	71.170	—	806.874			
29.232	88.091	679.000	797.070	1.153	950	1.493	3.596	1.500	—	—	1.500	41.364	107	45	41.418	23.764.223	2.620.056	5.981.389	32.395.665			
183.216	92.293	1.637.510	1.913.019	22.630	670	2.544	25.833	118	125	260	501	4.569	32	132	4.794	22.571.733	2.435.367	12.085.529	36.698.929			
123.230	274.936	857.827	1.156.793	1.834	2.628	3.523	8.987	283	—	340	1.123	16.993	480	202	16.781	40.174.972	4.648.037	6.536.417	53.349.428			
148.517	231.382	1.297.900	1.737.798	7.334	1.242	1.056	10.652	1.980	950	1.600	4.539	3.954	78	331	4.676	13.235.933	2.908.695	8.784.654	27.019.282			
142.191	267.250	1.381.693	1.791.834	10.516	2.562	2.846	9.173	1.085	653	1.775	6.515	4.126	349	45	12.954	10.400.858	1.425.925	8.977.845	47.143.328			
1.341.285	2.027.828	14.619.166	17.988.279	86.293	18.279	40.251	114.820	10.238	2.888	8.452	21.558	165.801	1.815	1.916	769.532	240.413.658	33.604.160	104.967.420	878.984.643			
1.454.184	343.027	996.184	2.793.395	16.147	2.394	3.452	21.993	750	140	—	890	2.968	156	795	3.919	45.062.150	7.333.134	7.151.450	59.546.743			
4.400	10.673	14.416	29.548	208	—	84	292	—	—	—	100	12	70	82	476.240	71.127	161.680	790.947				
122.900	65.733	17.562	206.199	4.976	1.476	276	6.728	100	—	—	100	304	28	—	332	3.911.546	2.329.050	510.170	5.861.219			
30.369	7.883	13.828	52.086	570	42	—	656	—	—	—	78	132	—	—	132	653.827	145.731	97.792	897.356			
80.712	19.098	14.704	114.514	610	456	126	1.192	—	—	—	—	1.316	—	—	1.316	317.722	428.428	221.070	1.971.250			
1.693.635	446.414	1.056.694	3.195.733	23.517	4.398	3.982	30.817	850	218	100	1.168	3.416	184	865	4.465	50.621.944	3.221.953	8.142.162	65.965.070			
168.262	80.210	447.213	695.694	1.280	320	2.040	3.640	—	—	—	80	2.222	23	120	2.604	6.699.512	1.559.405	3.504.706	12.153.623			
123.230	40.546	6.180	170.323	160	340	80	580	30	—	—	30	80	—	—	80	12.901.714	3.204.284	84.460	14.493.038			
129.548	41.929	—	171.474	1.080	384	—	1.464	20	—	—	20	640	—	—	640	4.144	7.087.048	738.865	1	7.840.011		
420.414	162.991	453.393	1.036.798	2.580	1.044	2.120	5.656	50	10	—	160	6.446	23	130	6.589	36.778.324	4.622.657	8.679.166	34.480.147			
105.225	380.080	1.537.704	2.023.069	15.175	1.567	4.543	21.287	2.040	—	900	2.940	14.233	165	60	14.460	14.298.079	3.96					

A háziállatok összes értéke.

Juhok			Szarvak			Őszvérek			Kecsek			Összes házi állatok			Folyó szám					
kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy	kis	közép	nagy						
összes értéke koronákban																				
gazdaságokban			összesen			gazdaságokban			összesen			gazdaságokban			összesen					
kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen	kis	közép	nagy	összesen					
202.332	154.271	1.276.562	1.633.165	4.154	900	5.741	10.804	456	125	—	—	907	18.021.990	4.110.886	9.169.658	31.902.404				
735.302	343.136	1.706.558	2.784.996	8.191	2.543	13.140	23.874	2.180	—	1.320	3.500	241.356	3.416.008	5.205.344	16.395.947	53.017.389				
1.536	—	—	1.536	1.012	40	120	2.072	—	—	—	—	427	67.026	121.187	19.000	810.408				
736.338	343.136	1.706.558	2.786.533	10.203	2.583	13.260	25.946	2.180	—	1.320	3.500	241.783	3.592.419	5.326.531	16.414.907	53.897.507				
217.585	201.882	975.659	1.395.127	2.910	329	870	4.100	240	—	—	240	1.544	8.508.404	2.390.440	4.104.861	14.993.705				
42.920	153.141	156.475	352.536	—	64	840	544	60	—	—	60	107	3.835.806	3.086.183	1.556.274	8.478.269				
260.505	355.023	1.132.130	1.747.658	2.910	393	1.350	4.653	340	60	—	300	1.646	—	5.466.633	5.661.135	33.471.965				
1.335.558	97.049	49.342	1.481.949	1.729	14	150	1.890	60	—	—	60	133.753	10.328.530	147.901	15.770.795	705.131	16.783.000			
123.447	441.372	1.052.670	2.517.489	1.774	1.007	2.239	5.110	300	140	1.420	1.920	550	70	48	608	14.083.032	4.307.103	12.694.230	33.084.365	
442.011	493.084	817.880	1.753.575	3.044	2.114	3.247	9.000	720	—	660	1.380	63.392	1.722	70	65.184	21.170.064	4.458.050	19,655.192	31.287.311	
17.052	7.180	24.232	440	—	440	—	440	50	—	—	50	284	77	—	284	77	68.236	—	899.858	
459.063	600.964	817.880	1.777.507	4.084	3.114	3.247	9.443	770	660	1.430	63.676	1.722	70	65.405	21,911.786	4.536.391	5.659.192	33,197.369		
618.952	180.059	354.344	1.153.355	8.880	867	1.900	11.647	1.500	—	947	2.447	87.564	7.102	3.910	10.052	11.814.803	2.243.329	2.998.196	17,656.322	
78.535	71.458	56.009	206.062	349	147	244	740	—	—	—	—	10.042	10	—	10.052	4,517.098	575.527	352.588	5,445.813	
3.815.290	2.149.293	7.945.555	13.901.071	39.990	8.124	28.131	70.235	5.966	325.4.347	10.238	589.860	20.498	12.985	572.455	131.190.600	29.261.415	53.257.070	219.609.000		
47.473	13.081	462.956	951.400	1.316	174	2.169	3.659	180	—	144	324	173.422	137	346	173.903	21,088.258	2,379.807	6,183.226	29,633.214	
25.494	022	—	26.096	104	12	—	116	—	—	—	—	17	—	—	17	1.328.599	677.728	—	2,006.318	
500.322	14.309	462.956	977.486	1.430	186	2.169	3.775	180	—	144	324	173.439	137	346	173.989	22,976.875	3.067.533	6.186.296	31,639.366	
96.752	20.522	276.208	390.488	797	816	1.049	3.717	—	—	—	—	144	144	1.260	138	1.414	0.910.790	2,645.458	4.036.239	15,800.184
2.043.700	5.934	16.829	29,064.463	8.673	243	397	9.553	2.000	—	190	2.169	389.449	285	236	289.079	20,345.377	445.741	1,134.770	30,925.794	
445.287	54.988	248.147	1,738.422	8.059	1.010	1.756	41.250	500	50	—	550	15.496	47	—	17.543	30,628.822	3,644.002	5,122.516	44,795.040	
8.754	—	—	7.594	50	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	42	1,146.492	60.888	—	1,207.390	
7.594	4.810	—	13.594	272	104	—	376	—	—	—	—	—	—	—	374	1,817.072	100.322	136	1,917.440	
1.471.635	69.798	248.147	1,779.580	8.981	3.114	1.756	11.851	500	60	—	560	15.919	47	—	17.959	39,992.066	3.805.132	5,128.653	47,919.570	
1,910.913	269.544	1.045.652	3,235.109	13.781	2.443	4.036	20.254	820	—	670	1.490	1.402	338	312	1.852	32,731.488	4,568.735	9,892.303	67,821.581	
57.886	—	—	57.886	556	—	—	556	—	—	—	—	36	—	—	36	1,023.984	—	—	1,023.984	
1.968.799	269.544	1.045.652	3.292.950	14.337	2.443	4.036	20.810	830	670	1.490	1.490	1.438	338	312	1.885	33,755.467	4.568.735	9.892.303	69,936.565	
6.981.113	370.101	2.057.790	4,009.004	34.208	4.802	10.696	49.706	3.500	50	1.114	4.664	483.498	745	908	485.151	153.688.773	14,513.001	26,370.253	194.552.029	
1.390.010	70.830	68.978	1.530.733	3.040	1.234	330	4.004	540	1.900	—	1.846	23.764	219	400	29.383	1,134.025	1,284.068	1,007.598	13,025.091	
1.032.560	16.730	250	1,049.540	274	30	180	484	100	—	—	—	87	717	546	80.265	12,713.287	346.188	84.470	13,939.945	
83.117	1.213	—	84.330	720	108	—	828	50	—	—	50	5.209	1	—	2.091	8,232.447	234.474	50.880	8,517.391	
887.753	29.519	6.350	923.632	590	144	—	734	50	—	—	50	50	94.780	9.900	270	45.010	11,068.159	450.370	61.880	11,583.909
448.166	6.529	15.767	470.462	1.018	—	1.120	1.138	100	—	—	100	10.958	86	—	20.044	9,811.237	10.095	240.685	10,152.847	
029.210	65.711	17.553	70,645	128	128	324	580	400	50	—	450	13.143	301	7	13.151	11,996.598	1,405.336	494.613	13,777.038	
435.560	19.388	6.639	473.573	4.722	102	293	5.114	540	—	—	540	308.954	1.308	14	210.176	18,293.771	693.977	454.183	19,531.931	
690.594	55.002	54.515	776.601	282	318	325	925	300	300	100	969	12.710	—	—	63.275	7,454.704	1,138.830	847.740	9,411.274	
1,066.504	105.403	253.279	1,484.289	3.669	1.641	1.982	7.292	550	—	2.436	2.988	9.476	521	576	40.842	12,582.530	2,229.343	3,611.410	18,423.274	
7.128	5.895	—	13.023	242	—	242	76	—	—	—	76	72	—	—	72	850.558	93.685	1.120	944.633	
1.073.632	771.998	253.279	1,497.309	3.911	1.641	1.982	7.534	686	2.436	3.063	39.918	531	576	40.919	15,433.088	2,239.028	3,612.531	19,368.637		
823.106	94.038	13.709	930.653	312	512	477	1,301	200	180	460	840	240	307	1.106	41	25.454	8,844.917	1,204.374	852.084	10,805.757
1.080	—	—	1.080	240	—	—	240	120	—	—	120	28	—	—	28	28	466.178	1.500	458.278	
834.186	94.038	13.709	931.933	3.252	512	477	4.241	330	180	460	960	24.335	1.106	41	25.452	9,298.695	1,305.874	852.084	11,566.563	
643.966	5.491	0.806	662.571	602	120	230	1.010	—	—	—	—	16.618	792	120	17.530	10,190.313	488.173	219.699	10,898.184	
91.866	15.032	—	1,066.898	5.320	380	—	5,706	4.240	—	—	4.240	69.751	177	—	69.923	15,550.515	379.440	—	15,929.955	
1,799.834	154.700	84.280	2,038.823	2.013	1.044	1.015	4.072	187	113	127	427	110.991	3.630	215	113.146	17,833.084	2,153.716	2,221.906	22,206.706	
90.295	193.689	84.511	1,171.385	4.066	1.327	549	6.342	380	290	50	636	16.799	330	94	17.146	9,352.920	1,767.145	1,167.130	12,227.185	
1,275.037	40.637	6.443	1,331.135	172	144	70	386	270	50	—	320	124.201	1.872	248	126.321	19,259.504	641.582	198.350	13,099.436	
14.603.327	889.876	629.367	15,867.969	81.008	7.292	5.892	44.132	7.353	2.243	3.233	13.429	800.628	29.960	1.980	832.506	181.992.337	14,617.326	11,892.710	210,192.382	
35.365.427	12.839.973	37.945.300	85,831.991	861.677	72.834	137.163	511.674	11.850	9.675	26.837	77.912	1.497.679	51.973	31.363	2,841.617	108,822.818	19,818.529	292,305.770	1,545,246.303	
53.891	5.750	8.167	67.827	655	80	—	736	100	—	—	90	923	—	23	9.254	30,755.857	357.967	408.785	31,621.900	
1.324.253	1.229	—	1.325.473	5.638	—	—	5.638	84.100	20.958	—	105.058	20.958	5.991.105	5.754	—	—	—	—	8,998.559	
051.205	1.551	—	652.756	13.548	—	—	13.548	78.000	722	—										

V. A tehének fejési eredménye.
1. A tehének fejése.

Folyó száma	Országgréz, törvényhatóság	A magyar-erdélyi			A mokányi és riska			A pirostarka			A borzderes			Az egyéb színes			A bivaly		
		teheneknek alábbi százalékát fejk																	
		kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-
		gazdaságokban																	
I. Duna bal partja.																			
1	Árva vm.	—	—	—	87	87	—	67	80	82	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Bars »	—	—	—	—	—	—	84	84	83	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Esztergom vm.	75	80	80	80	80	80	77	75	74	80	80	80	80	80	80	80	80	
4	Hont » Selmecz- és Dólab. t. h. v.	80	70	—	88	88	85	88	87	87	80	70	97	98	96	100	—	—	
	együtt	80	70	—	98	98	85	89	87	87	80	70	97	98	98	100	—	—	
5	Liptó vm.	—	—	—	99	82	95	100	60	80	—	53	57	—	20	20	—	—	
6	Nágrad vm.	100	100	100	70	70	80	88	87	87	—	75	75	71	72	74	—	—	
7	Nyitra »	55	55	—	100	—	—	67	70	79	100	99	97	68	72	79	—	—	
8	Pozsony » Pozsony t. h. v.	55	60	60	—	—	—	79	78	75	—	—	—	71	67	72	—	—	
	együtt	90	—	—	90	—	—	99	—	—	90	—	—	90	—	—	—	—	
	együtt	57	60	60	90	—	—	79	78	75	90	—	—	79	67	73	—	—	
9	Trencsén vm.	—	—	—	70	80	90	69	75	82	70	80	90	70	80	90	—	—	
10	Turóc »	—	—	—	90	80	70	90	80	70	90	80	70	90	80	90	—	—	
11	Zólyom »	100	—	—	80	85	78	90	90	89	—	—	—	90	87	80	—	—	
	Átlag	79	74	74	82	80	77	76	77	80	82	78	81	77	70	79	—	—	
II. Duna jobb partja.																			
1	Baranya vm.	52	45	32	92	95	—	89	88	91	—	—	—	90	80	95	—	—	
	Pécs t. h. v.	100	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	52	45	32	92	95	—	89	88	91	—	—	—	90	80	95	—	—	
3	Fejér vm.	59	83	59	80	78	75	90	88	86	80	83	85	90	89	88	—	40	
	Sz.-Fejérvár t. h. v.	85	—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—	85	—	—	—	35	
	együtt	85	83	59	80	78	75	90	88	86	80	83	85	90	89	89	—	40	
3	Győr vm.	72	73	75	—	—	—	72	73	75	—	—	—	67	70	70	60	65	
	Győr t. h. v.	75	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	80	—	—	—	65	
	együtt	72	73	75	—	—	—	72	73	75	—	—	—	68	70	70	60	65	
4	Komárom vm.	67	68	71	70	—	—	69	70	72	70	70	67	70	70	70	—	—	
	Komárom t. h. v.	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	68	68	71	70	—	—	69	70	72	70	67	70	70	70	70	—	—	
5	Moson vm.	87	100	100	—	—	—	87	100	88	—	100	100	100	100	100	—	—	
6	Somogy »	81	81	81	100	—	—	79	82	86	—	—	—	94	92	100	70	71	
7	Sopron »	50	—	—	75	75	75	75	74	75	—	—	—	75	75	80	50	50	
	Sopron t. h. v.	80	—	—	—	—	—	80	72	72	—	—	—	80	—	—	—	—	
	együtt	50	—	—	75	75	75	75	74	75	—	—	—	75	75	80	50	50	
8	Tolna vm.	73	67	55	—	—	—	82	82	82	—	—	95	100	100	100	80	80	
9	Vas »	95	70	70	47	40	45	75	75	72	72	92	67	72	76	70	70	85	
10	Veszprém vm.	77	78	78	—	—	—	82	80	78	—	—	—	100	100	100	—	—	
11	Zala »	87	71	62	91	82	85	88	87	87	97	92	92	88	83	79	81	66	
	Átlag	76	73	68	82	77	74	80	80	81	82	80	90	80	84	88	67	71	
III. Duna-Tisza köze.																			
1	Bács-Bodrog vm.	99	76	24	100	65	—	100	93	89	100	90	60	100	96	100	—	40	
	Baja t. h. v.	75	60	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	
	Szabadka t. h. v.	90	50	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Újvidék t. h. v.	100	100	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	
	Zombor t. h. v.	100	100	—	—	—	—	100	100	100	—	—	—	100	—	—	—	—	
	együtt	95	72	35	100	65	—	100	93	89	100	90	60	100	96	100	—	40	
2	Csongrád vm.	74	64	52	90	80	70	90	80	70	—	—	—	90	100	70	—	—	
	Hód.-Vásárh. t. h. v.	50	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Szeged t. h. v.	90	80	—	90	—	—	90	—	—	—	—	—	85	70	—	—	—	
	együtt	74	67	52	90	80	70	90	80	70	—	—	—	87	83	70	—	—	
3	Heves vm.	80	78	68	100	100	100	95	80	83	100	85	87	88	85	85	—	—	
4	Jász-N.-K.-Szentlők vm.	87	69	40	90	83	—	90	83	—	—	—	99	80	77	81	—	100	
5	Pest-Pilis-Solt-K.-K.	85	69	50	86	84	81	83	84	87	80	88	93	82	81	83	—	—	
	Budapest fő- és székvár.	100	—	—	100	—	—	98	—	—	98	—	—	98	—	—	—	—	
	Kecskeméti t. h. v.	—	35	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	
	együtt	86	64	50	89	85	87	85	84	87	83	88	93	84	87	83	—	—	
	Átlag	80	68	44	93	86	71	88	84	88	91	88	92	87	82	84	—	—	
IV. Tisza jobb partja.																			
1	Abauj-Torna vm.	74	64	70	93	90	90	87	77	72	70	70	80	75	90	—	—	75	
	Kassa t. h. v.	—	—	—	—	—	—	70	—	—	70	—	—	70	—	—	—	—	
	együtt	74	64	70	93	90	90	86	77	72	70	70	80	75	90	—	—	—	
2	Bereg vm.	94	85	45	88	77	—	80	80	89	70	75	75	75	77	—	—	60	
3	Borsod »	77	70	74	77	77	80	82	79	80	80	80	—	74	76	77	—	82	
4	Gömrő »	96	96	95	97	97	—	94	97	97	100	—	—	96	95	95	—	—	
5	Sáros »	—	70	77	77	77	—	83	80	82	80	80	—	80	80	80	—	—	
6	Szepes »	90	79	95	89	93	95	83	89	95	79	92	92	86	87	—	—	—	
7	Ung »	92	79	53	90	87	80	—	80	80	87	80	64	100	—	—	—	—	
8	Zemplén vm.	80	60	48	67	65	60	72	69	65	90	75	77	86	74	68	—	—	
	Átlag	84	78	58	88	81	67	81	80	78	82	78	77	85	82	75	—	—	

V. A tehének fejési eredménye.
1. A tehének fejése.

A magyar-erdélyi			A mokány és riska			A pirostarka			A borzderes			Az egyéb szines			A bivaly			Fogyó szám
tehének átlagos fejési eredménye egy év alatt																		
kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	
gazdaságokban, liter																		
—	—	—	900	700	—	1.167	1.350	1.350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
850	—	—	900	—	—	970	1.266	1.717	—	—	—	2.800	700	850	1.350	—	2	
890	750	1.200	900	700	—	1.193	1.650	2.006	1.850	1.980	2.200	700	750	1.200	—	—	3	
825	—	—	1.075	1.500	2.200	—	2.008	1.471	1.850	1.300	1.900	2.500	1.270	1.510	1.900	—	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	2.000	—	—	—	—	—	1.000	—	—	5	
825	—	—	1.075	1.900	2.200	1.250	1.471	1.850	1.900	1.900	2.500	1.229	1.516	1.900	—	—	6	
—	—	—	850	1.100	1.600	750	1.150	1.650	—	—	1.300	2.000	—	1.200	1.000	—	7	
1.100	950	850	900	1.040	1.230	900	1.120	1.120	—	—	1.900	1.900	1.100	1.420	1.540	—	8	
1.075	1.175	—	1.400	2.000	1.600	1.180	1.497	1.832	1.400	2.000	2.066	1.437	1.861	2.146	—	—	9	
600	720	720	—	—	—	1.172	1.390	1.664	—	—	—	800	1.050	1.350	—	—	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	
840	1.120	—	900	1.400	1.800	740	1.062	1.557	900	1.400	1.800	900	1.400	1.800	—	—	1	
862	—	—	375	550	750	837	1.075	1.375	375	550	750	837	1.075	1.375	—	—	2	
—	—	—	1.057	1.057	1.095	1.218	1.284	1.138	—	—	—	1.115	1.179	1.277	—	—	3	
904	946	1.014	869	1.276	1.311	1.039	1.328	1.689	1.094	1.679	2.132	1.007	1.378	1.717	—	—	4	
1.020	1.050	1.300	1.200	—	—	1.469	1.714	2.014	—	—	—	1.400	1.600	2.050	—	—	5	
1.400	—	—	—	—	—	1.825	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	
1.020	1.050	1.300	1.300	—	—	1.474	1.714	2.014	—	—	—	1.400	1.600	2.050	—	—	7	
982	1.225	1.533	1.125	—	—	1.425	1.830	1.087	900	1.950	2.437	1.012	1.425	2.216	750	775	8	
1.490	—	—	—	—	—	2.100	—	—	—	—	—	1.725	—	—	—	—	9	
1.018	1.225	1.533	1.125	—	—	1.464	1.830	1.987	900	1.950	2.437	1.057	1.425	2.216	750	775	10	
880	973	1.200	—	—	—	1.020	1.566	1.820	—	—	—	1.070	1.310	1.740	560	840	11	
1.400	—	—	—	—	—	1.800	—	—	1.700	—	—	1.800	—	—	—	—	12	
905	973	1.200	—	—	—	1.515	1.566	1.820	1.700	—	—	1.167	1.310	1.740	560	840	13	
755	886	1.066	800	—	—	1.100	1.325	1.775	—	—	—	1.898	950	1.200	1.800	—	14	
1.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	
795	886	1.066	800	—	—	1.100	1.325	1.775	—	—	—	1.898	950	1.200	1.800	—	16	
1.066	850	1.250	—	—	—	1.266	1.650	2.133	—	1.800	2.400	1.000	1.550	2.300	—	—	17	
748	883	750	925	—	—	1.153	1.220	1.568	—	—	—	1.075	1.150	1.200	700	588	18	
900	—	—	1.050	700	—	1.278	1.500	1.800	—	—	—	900	1.000	1.500	550	550	19	
—	—	—	—	—	—	1.825	2.555	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	
600	—	—	1.050	700	—	1.384	1.534	1.800	—	—	—	900	1.000	1.500	550	550	21	
934	930	890	—	—	—	1.377	1.586	1.790	—	—	—	2.800	1.500	1.500	700	700	22	
750	900	1.100	925	1.250	1.450	1.178	1.230	1.488	1.710	1.750	1.900	907	1.100	1.357	650	733	23	
1.142	1.370	1.680	—	—	—	1.411	1.829	1.917	—	—	—	1.000	1.200	1.600	—	—	24	
721	834	924	781	885	1.300	970	1.254	1.521	997	1.362	1.523	895	1.292	1.374	—	525	25	
884	983	1.046	912	1.079	1.320	1.221	1.460	1.778	1.307	1.748	2.339	1.005	1.286	1.699	596	621	26	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	
989	1.082	1.176	956	1.180	1.800	1.200	1.631	1.818	1.200	1.300	1.500	1.310	1.532	1.833	—	400	28	
1.250	1.500	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.000	—	—	—	—	29	
630	840	1.200	—	—	—	—	—	—	—	1.800	—	—	—	—	—	—	30	
300	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	31	
1.000	800	—	—	—	—	2.000	2.000	2.000	—	—	—	1.500	1.500	—	—	—	32	
967	1.028	1.188	956	1.180	1.600	1.220	1.639	1.908	1.300	1.575	1.500	1.389	1.537	1.833	—	400	33	
605	692	700	650	750	850	700	800	850	—	—	—	900	700	800	—	—	34	
730	730	730	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	
750	900	—	800	800	—	700	—	—	—	—	—	650	750	—	—	—	36	
680	756	700	626	739	850	700	800	850	—	—	—	—	621	741	800	—	37	
1.160	1.180	1.212	1.430	1.800	1.900	1.630	1.696	2.100	—	2.200	2.550	1.166	1.275	1.425	—	—	38	
828	805	1.032	963	1.032	—	1.103	1.240	1.485	—	—	—	2.000	1.085	1.153	1.410	750	39	
902	911	861	1.240	1.415	1.465	1.479	1.783	2.045	1.385	1.770	1.983	1.190	1.533	1.682	—	—	40	
2.050	—	—	2.200	—	—	2.856	—	—	2.750	—	—	2.434	—	—	—	—	41	
—	1.120	—	—	1.680	—	—	1.080	—	—	—	—	—	1.680	—	—	—	42	
975	928	867	1.594	1.437	1.465	1.676	1.799	2.045	1.540	1.770	1.983	1.378	1.535	1.682	—	—	43	
988	931	967	1.387	1.471	1.485	1.569	1.781	1.959	1.402	1.787	2.108	1.304	1.465	1.648	—	788	44	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	
659	699	733	1.027	1.205	1.350	1.237	1.500	1.680	1.200	1.500	1.633	1.153	1.466	1.450	—	—	46	
—	—	—	—	—	—	1.460	1.825	—	1.460	—	—	1.460	1.825	—	—	—	47	
659	699	733	1.027	1.205	1.350	1.244	1.508	1.680	1.204	1.500	1.633	1.166	1.474	1.450	—	—	48	
760	822	822	910	1.200	1.500	1.400	1.646	1.819	1.300	1.660	2.187	1.400	1.300	—	536	500	49	
797	961	1.089	1.090	1.090	1.080	890	1.405	1.828	1.120	1.310	—	842	1.030	1.142	1.120	740	50	
716	717	710	979	1.000	1.200	1.209	1.080	1.300	1.230	1.000	1.200	987	1.150	1.100	560	—	51	
—	—	—	—	—	—	1.093	1.260	1.675	800	900	1.350	1.000	900	1.200	—	—	52	
633	920	500	790	950	600	1.013	1.242	1.487	950	1.400	1.100	982	1.250	—	—	—	53	
748	840	700	875	1.050	900	—	1.600	1.850	900	1.200	—	720	—	—	—	—	54	
497	577	787	677	700	940	793	894	1.308	750	1.100	1.075	750	920	1.370	—	—	55	
685	779	855	858	1.048	1.104	1.054	1.257	1.532	921	1.245	1.745	841	1.148	1.378	692	717	56	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	

Tebenek fejése.

Folyó szám	Országrés, törvényhatóság	A magyar-erdélyi			A mokány és riska			A pirostarka			A borzderes			Az egyéb színes			A bivaly		
		tebeneknek alábbi százalékát fejk																	
		kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-
		gazdaságokban																	
V. Tisza bal partja.																			
1	Békés vm.	74	96	57	70	65	65	76	76	76	—	—	—	—	—	67	67	75	—
2	Bihar »	79	96	51	88	87	75	73	60	72	—	—	—	—	50	70	50	100	73
	N.-Várad t. h. v.	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63
	együtt	79	66	51	88	87	75	73	60	72	—	—	—	—	50	70	50	100	73
3	Hajdu vm.	76	50	22	50	50	50	60	60	60	—	—	—	—	—	90	90	—	75
	Debreczen t. h. v.	50	50	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	70	50	28	50	50	50	60	60	60	—	—	—	—	—	90	90	—	75
4	Máramaros vm.	70	58	—	70	35	—	69	35	—	68	25	—	—	78	—	—	68	62
5	Szabolcs »	92	82	47	87	50	50	90	70	77	100	100	100	100	100	80	—	—	75
6	Szatmár »	77	61	59	89	50	—	100	—	—	—	—	—	—	90	—	—	—	25
	Sz.-Németi t. h. v.	80	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
	együtt	77	62	53	90	50	—	100	—	—	—	50	—	—	90	—	—	100	25
7	Szilágy vm.	70	62	38	80	60	—	90	85	70	—	—	—	—	—	—	—	71	78
8	Ugocsa »	70	65	65	70	65	65	—	—	—	50	50	50	—	—	—	—	50	65
	Átlag	78	58	48	75	44	55	72	62	73	71	41	65	75	83	71	72	58	61
VI. Tisza-Maros szöge.																			
1	Arad vm.	83	79	59	81	75	80	77	66	75	—	—	80	80	80	80	100	100	100
	Arad t. h. v.	100	100	—	100	100	—	100	100	—	100	100	—	100	100	—	100	100	—
	együtt	83	79	59	81	79	80	77	63	75	100	100	80	80	86	80	100	100	100
2	Csanád vm.	90	80	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100	100	—	—	—
3	Krassó-Szőnyér vm.	80	93	88	71	79	—	80	79	77	70	75	80	75	75	80	—	—	—
4	Temes vm.	74	75	54	81	82	02	79	89	88	80	80	82	79	83	87	40	—	00
	Temesvár t. h. v.	80	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	80	85	—	—	—	—
	Vereczka t. h. v.	80	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	74	75	54	81	82	02	79	89	88	80	80	82	79	83	87	40	—	60
5	Torontál vm.	80	62	44	77	67	75	82	89	77	89	90	87	87	80	83	—	—	70
	Pancsova t. h. v.	55	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80
	együtt	80	62	44	77	67	75	82	89	77	89	90	87	87	80	83	—	—	80
	Átlag	80	75	49	75	77	81	80	85	78	78	84	85	78	84	83	58	80	81
VII. Erdély.																			
1	Alsó-Fehér vm.	70	67	50	70	—	—	75	75	70	—	—	80	—	—	—	—	66	66
2	Beszterce-Naszód vm.	60	70	—	80	80	—	85	95	60	70	—	—	—	—	—	—	80	83
3	Brassó vm.	70	90	—	75	—	—	80	80	80	—	—	—	—	—	—	—	59	60
4	Csik »	65	90	—	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	80
5	Fogarasz »	82	77	89	60	—	—	—	—	93	—	—	—	—	—	—	—	65	82
6	Háromszék vm.	76	60	50	40	—	—	82	80	80	—	—	—	—	—	—	—	82	75
7	Hunyad »	61	65	68	60	64	70	67	71	75	70	80	80	62	69	66	60	65	69
8	Kis-Küküllő »	80	84	56	—	—	—	100	—	—	—	—	—	100	—	—	—	83	85
9	Kolozs »	79	74	08	55	75	—	65	70	70	—	—	—	93	77	83	82	79	
	Kolozsvár t. h. v.	66	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	—
	együtt	78	74	68	55	75	—	65	75	70	—	—	—	93	77	83	82	79	
10	Maros-Torda vm.	80	70	50	100	70	—	90	90	80	—	—	—	100	70	—	—	87	
	M.-Vásárhely t. h. v.	80	70	—	70	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	
	együtt	80	70	50	100	70	—	89	90	80	—	—	—	90	70	—	—	87	
11	Nagy-Küküllő vm.	67	65	85	—	—	—	73	70	90	—	—	—	—	—	—	—	71	
12	Szabon vm.	89	100	—	95	100	—	93	100	—	—	—	—	—	—	—	—	91	
13	Szolnok-Doboka vm.	70	85	59	88	62	58	69	61	59	55	45	—	55	45	35	69	71	
14	Torda-Aranyos »	79	86	68	67	72	77	75	75	75	—	—	—	80	80	—	—	88	
15	Údvahely »	50	44	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	
	Átlag	71	69	61	67	72	67	75	76	74	71	75	80	64	70	67	78	76	
Magyarország																			
Horv.-Szlavonorságok.																			
1	Belovár-Kőrös vm.	73	76	79	78	82	84	78	79	82	65	70	75	80	85	78	—	—	—
2	Lika-Krbava »	—	—	—	74	70	80	87	82	—	—	—	—	82	84	90	—	—	—
3	Modrus-Fiume »	72	83	83	68	73	70	79	82	91	—	—	—	77	83	81	—	—	—
4	Pozsega vm.	73	74	78	66	73	82	78	75	82	76	90	—	77	81	84	—	—	—
5	Szerém »	70	71	71	73	73	74	83	80	91	—	—	—	73	82	91	—	—	—
	Zimony t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	70	71	71	73	73	74	83	80	91	—	—	—	74	82	91	—	—	—
6	Vараad vm.	—	60	80	80	—	—	90	87	—	—	—	80	78	93	85	—	—	—
	Vараad t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	83	—	—	—	—
	együtt	—	60	80	80	—	—	90	87	—	—	—	80	78	93	85	—	—	—
7	Vérőce vm.	69	71	76	66	79	83	78	80	72	75	75	63	79	80	91	—	—	—
	Eszék t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	70	—	—	—	—
	együtt	69	71	76	66	79	83	78	80	72	75	75	63	78	77	91	—	—	—
8	Zágráb vm.	58	69	75	72	78	79	82	73	83	70	71	75	77	81	75	—	—	—
	Zágráb t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt	58	69	75	72	78	79	82	73	83	70	71	75	77	81	75	—	—	—
	Átlag	70	71	75	72	78	81	85	80	83	74	74	69	78	84	81	—	—	—
Magyarbirtalom																			
		78	67	55	74	76	70	79	79	81	80	80	88	80	81	88	72	73	68

Tehenek fejése.

A magyar-erdélyi			A mokányi és riska			A prostarcka			A bóraderes			Az egyéb szines			A bivaly		
tehenek átlagos fejési eredménye egy év alatt																	
kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-
gazdaságokban, liter																	
845	870	880	1.100	1.000	1.000	1.317	1.417	1.580	—	—	—	1.183	1.183	1.022	—	—	—
768	878	1.043	686	950	1.900	1.106	1.660	1.520	—	—	—	950	1.400	1.550	720	940	1.006
1.080	—	—	1.350	—	—	1.620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
766	878	1.043	693	950	1.900	1.170	1.660	1.530	—	—	—	950	1.400	1.550	730	940	1.006
378	448	568	300	300	300	500	500	500	—	—	—	—	1.200	1.200	—	—	400
700	700	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
435	678	631	300	300	300	500	500	500	—	—	—	—	1.300	1.300	—	—	400
764	1.147	—	906	1.825	—	1.045	1.825	—	1.253	2.190	—	956	—	—	536	700	—
1.032	860	1.007	1.150	700	700	1.206	966	1.537	1.600	1.500	1.500	1.400	1.250	1.350	—	780	700
733	746	951	950	600	—	1.500	—	—	—	700	—	—	—	—	1.200	600	900
1.000	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	—	—	—	1.200	—	700	—	—
799	746	931	950	600	—	1.474	—	—	—	700	—	—	—	—	1.162	600	900
531	587	590	604	810	—	975	1.050	1.130	—	—	—	—	—	—	459	490	491
560	560	500	690	665	600	—	—	—	750	750	750	—	—	—	600	412	—
756	769	935	849	1.341	1.062	1.140	1.424	1.474	1.237	1.712	1.523	1.028	1.278	1.365	540	631	747
681	917	1.050	800	900	1.080	804	1.215	1.360	—	—	1.200	967	1.240	1.600	730	750	400
730	1.095	—	730	1.095	—	730	1.095	—	730	1.095	—	730	1.095	—	365	730	—
681	968	1.050	809	992	1.080	804	1.150	1.360	730	1.095	1.200	956	1.185	1.600	365	738	400
770	853	710	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
881	1.003	1.236	782	800	—	1.121	1.278	1.553	1.200	1.400	1.500	962	1.100	1.150	514	—	—
730	933	1.208	807	1.135	1.100	928	1.238	1.656	833	1.100	1.450	794	988	1.231	—	—	500
1.200	—	—	—	—	—	1.500	—	—	—	—	—	900	—	—	—	—	—
749	933	1.208	807	1.135	1.100	951	1.238	1.656	833	1.100	1.450	800	922	1.231	—	—	500
775	781	846	750	852	980	1.206	1.489	1.888	1.433	1.664	2.072	1.036	1.216	1.623	300	400	500
1.080	—	—	—	—	—	1.350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
778	781	846	750	852	980	1.207	1.489	1.888	1.433	1.664	2.072	1.036	1.216	1.623	—	400	500
758	888	951	788	1.009	1.042	1.097	1.271	1.707	1.110	1.473	1.710	920	1.090	1.429	498	640	480
532	529	660	550	—	—	812	750	750	—	—	1.200	—	—	—	736	743	820
546	638	500	—	650	—	1.000	1.250	—	1.200	—	—	—	—	—	700	800	—
633	700	—	—	—	—	2.033	2.550	3.800	—	—	—	—	—	—	650	650	600
400	510	—	450	—	—	2.000	2.100	—	—	—	—	—	—	—	017	080	—
350	906	1.133	1.300	—	—	1.200	1.600	1.600	—	—	—	—	—	—	333	325	1.000
540	556	673	550	—	—	765	820	880	—	1.250	—	—	—	—	667	750	967
630	708	700	528	588	680	807	870	750	—	—	—	704	796	880	514	602	756
732	735	702	—	—	—	960	—	—	—	—	—	—	500	—	740	735	766
722	967	1.194	750	800	—	850	1.000	1.200	—	—	—	933	1.066	1.600	600	701	923
1.030	—	—	—	—	—	2.100	—	—	—	—	—	1.800	—	—	900	—	—
774	967	1.194	750	800	—	850	1.550	1.300	—	—	—	1.177	1.066	1.600	607	761	923
488	510	466	400	400	—	800	950	700	—	—	—	500	500	—	330	508	522
900	—	—	—	—	—	1.500	—	—	—	—	—	1.400	—	—	700	—	—
495	510	466	400	400	—	871	950	700	—	—	—	950	500	—	349	508	522
529	468	810	—	—	—	933	849	1.350	—	—	—	—	—	—	669	766	600
660	696	—	800	1.000	—	1.021	1.500	—	—	—	—	—	—	—	742	1.200	—
598	680	807	613	723	826	806	987	1.070	810	975	—	735	900	1.045	514	614	747
296	388	360	404	428	465	420	525	650	—	—	—	300	300	—	371	428	393
521	410	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	585	685	700
550	635	844	594	648	739	926	1.052	1.050	885	985	1.222	784	793	985	689	703	735
747	833	959	882	1.159	1.216	1.135	1.394	1.726	1.104	1.625	2.181	990	1.297	1.630	673	680	694
653	841	1.216	807	1.031	1.800	1.253	1.411	1.786	700	1.000	1.600	975	1.343	1.527	—	—	—
380	400	2.120	550	950	750	1.381	1.333	—	—	—	—	1.114	1.144	1.400	—	—	—
711	910	1.494	662	684	778	1.510	1.714	1.160	1.000	1.380	—	1.104	1.146	1.173	—	—	—
721	854	1.236	582	824	1.120	1.369	1.500	1.800	1.369	1.500	1.800	1.369	1.500	1.800	—	—	—
—	600	800	725	—	—	1.273	3.300	2.570	—	—	—	2.400	1.190	1.455	1.908	—	—
—	600	800	725	—	—	1.273	3.300	2.570	—	—	—	2.400	1.190	1.455	1.908	—	—
706	848	1.161	669	806	1.046	1.174	1.197	—	720	1.080	—	3.240	1.036	1.179	1.500	—	—
706	848	1.161	669	806	1.046	1.174	1.197	—	720	1.080	—	3.240	1.036	1.179	1.500	—	—
820	738	937	641	1.174	1.197	—	—	—	1.257	1.209	1.658	992	1.348	1.560	—	—	—
630	738	937	641	1.174	1.197	1.255	1.250	1.433	1.257	1.299	1.658	992	1.357	1.560	—	—	—
703	849	1.274	669	1.030	1.533	1.265	1.917	1.906	841	1.098	2.696	1.078	1.388	1.651	—	—	—
746	833	978	748	1.141	1.258	1.142	1.406	1.729	1.099	1.614	2.196	1.013	1.315	1.633	673	680	694

2. Az összes kifejt. tej.

Folyó szám	A magyar-erdélyi									A mokány és riska			A pirostarka					
	tehenek összes fejési eredménye egy év alatt literekben																	
	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-						
Országgrész, törvényhatóság													gazdaságokban					
I. Duna bal partja.																		
1	Árva vm.	141.000	2.100	—	2.187.000	21.000	—	—	3.562.279	152.550	82.350							
2	Bars »	970.710	13.300	6.000	807.300	57.000	—	10.800	7.825.900	734.280	738.650							
3	Esztergom vm.	1.512.110	67.500	48.000	175.800	9.800	—	—	1.788.207	198.000	198.000							
4	Hont »	565.475	17.100	10.800	717.025	34.500	—	—	6.499.040	923.840	562.400							
	Selm.- és Belsőanya t. h. v.	—	—	—	150.500	—	—	—	602.000	38.240	—							
	együtt.	563.475	17.100	10.800	867.539	34.500	4.400	7.101.040	959.039	562.400								
5	Liptó vm.	1.142.100	67.100	28.800	1.967.750	113.300	—	—	3.282.000	238.050	61.650							
6	Nógrád vm.	3.463.900	143.550	108.800	909.900	132.920	—	—	7.235.520	1.755.920	924.000							
7	Nyitra »	1.478.825	112.800	130.800	2.599.800	318.000	—	—	25.189.460	3.904.176	3.005.788							
8	Posony »	708.600	54.000	54.720	943.200	35.200	—	—	20.951.844	2.609.030	2.263.040							
	Posony t. h. v.	54.600	—	—	2.800	—	—	—	678.588	—	—							
	együtt.	763.200	54.000	54.720	946.000	35.200	30.000	21.630.433	3.609.030	2.263.040								
9	Trencsén vm.	897.960	40.320	—	2.065.500	121.800	—	—	15.501.520	988.720	365.800							
10	Turóc »	30.375	4.400	—	370.500	22.000	—	—	2.922.804	312.825	37.125							
11	Zilyom »	1.310.240	3.171	112.785	1.015.777	31.710	—	—	16.212.990	265.788	70.555							
	Összesen	12.269.485	525.241	500.705	13.912.852	897.290	216.390	111.252.252	12.118.438	8.204.797								
II. Duna jobb partja.																		
1	Baranya vm.	5.672.220	340.200	585.000	766.800	12.000	—	—	24.084.255	875.854	2.199.288							
	Pécs t. h. v.	102.200	1.050	—	75.600	—	—	—	421.573	—	—							
	együtt.	5.774.420	341.250	585.000	842.400	12.000	3.900	24.505.829	875.854	2.199.288								
2	Fejér vm.	5.448.130	268.275	1.154.349	400.500	33.750	—	—	6.909.678	1.444.704	7.004.173							
	Sz.-Féjérvár t. h. v.	659.920	14.700	3.000	101.250	37.500	—	—	582.540	13.140	—							
	együtt.	6.108.050	282.975	1.157.349	501.750	71.250	31.750	7.532.218	1.457.900	7.004.173								
3	Győr vm.	2.802.800	193.627	213.600	285.120	14.500	—	—	2.158.320	850.338	975.520							
	Győr t. h. v.	221.200	1.400	—	30.800	11.200	—	—	298.800	32.400	—							
	együtt.	3.024.000	195.027	213.600	315.920	25.700	14.400	3.457.120	882.738	975.520								
4	Komárom vm.	3.961.485	226.816	606.554	154.400	973	—	—	2.065.800	885.100	1.427.100							
	Komárom t. h. v.	458.440	11.980	—	4.380	9.800	—	—	66.600	—	1.800							
	együtt.	4.419.925	238.796	606.554	158.780	10.773	68.800	3.132.400	885.100	1.428.900								
5	Moson vm.	4.007.904	419.900	170.000	148.000	3.750	—	—	5.082.734	945.450	1.025.975							
6	Somogy »	14.269.620	594.259	2.565.000	2.473.450	88.800	—	—	8.403.094	773.480	2.446.080							
7	Sopron »	526.300	3.892	283.200	303.600	2.800	—	—	27.074.596	1.228.500	1.573.200							
	Sopron t. h. v.	1.800	—	—	120.750	—	—	—	447.125	68.985	—							
	együtt.	529.000	3.892	283.200	427.350	3.800	30.000	27.571.721	1.297.485	1.573.200								
8	Tolna vm.	3.718.254	806.856	374.400	329.625	21.250	—	—	34.950	1.117.902	1.100.684							
9	Vas vm.	1.274.250	168.300	203.500	939.800	28.750	—	—	49.993.145	2.680.000	3.887.310							
10	Veszprém vm.	13.062.196	613.700	1.732.080	318.648	13.200	—	—	3.864.729	1.001.835	2.451.843							
11	Zala »	8.486.264	390.980	905.520	2.332.847	138.000	—	—	24.865.821	1.805.760	1.747.628							
	Összesen	64.657.079	3.455.695	8.796.269	8.788.570	416.428	851.400	169.471.878	14.406.286	28.360.288								
III. Duna-Tisza köze.																		
1	Bács-Bodrog vm.	41.954.369	2.576.242	599.232	933.056	17.700	—	—	1.980.000	270.746	478.194							
	Baja t. h. v.	411.250	33.000	6.000	12.428	—	—	—	121.200	14.679	102.718							
	Szabadka t. h. v.	1.249.920	286.440	37.800	30.502	0.400	—	—	58.800	174.517	118.000							
	Újvidék t. h. v.	189.300	22.400	27.720	28.680	2.399	—	—	45.120	1.631	—							
	Zombor t. h. v.	780.000	106.400	—	10.516	—	—	—	96.600	12.900	284.000							
	együtt.	44.575.829	3.024.482	667.752	1.015.372	31.860	38.400	3.201.120	473.573	982.852								
2	Csongrád vm.	3.271.235	452.500	404.600	81.900	3.750	—	—	115.500	8.800	59.500							
	H.-M.-Vásárosnyíri t. h. v.	1.284.560	248.400	7.200	79.950	3.000	—	—	67.300	6.400	—							
	Szeged t. h. v.	3.507.600	198.000	—	55.800	1.600	—	—	137.900	—	—							
	együtt.	8.163.395	898.900	411.800	217.650	8.350	7.650	320.600	15.200	59.500								
3	Heves vm.	12.096.480	1.022.440	928.544	754.600	214.200	—	—	4.066.610	941.290	1.915.200							
	J.-N.-Kun-Szolnok vm.	12.870.176	1.837.815	137.008	817.587	92.240	—	—	1.121.751	336.040	852.390							
	Pest-Pilis-Solt-K.-K. »	24.572.289	3.392.375	1.531.719	2.641.200	420.255	—	—	16.001.301	3.135.004	5.854.823							
	Budapest fő- és székváros.	3.346.950	—	—	2.937.000	—	—	—	5.183.640	161.616	—							
	Keckemet t. h. v.	1.644.346	351.680	117.659	192.200	31.920	—	—	91.698	28.560	—							
	együtt.	29.563.585	3.654.055	1.649.978	5.770.400	452.175	495.170	21.276.639	3.335.216	5.864.833								
	Összesen	106.768.875	10.437.692	5.022.872	8.875.509	798.825	607.275	29.986.720	7.091.819	9.664.777								
IV. Tisza jobb partja.																		
1	Abauj-Torna vm.	9.325.500	584.364	212.570	1.985.191	271.125	—	—	222.750	4.209.511	2.022.000							
	Kassa t. h. v.	28.996	—	—	40.296	—	—	—	164.980	65.700	—							
	együtt.	9.354.500	584.364	212.570	2.025.487	271.125	222.750	4.374.491	2.087.700	1.182.700								
2	Bereg vm.	9.889.120	440.634	358.050	6.288.100	76.800	—	—	1.363.600	130.004	487.492							
	Borsod »	12.711.353	893.730	1.017.120	464.280	55.120	—	—	339.890	663.160	443.718							
	Gömrő »	11.718.772	301.140	132.460	1.429.340	45.000	—	—	2.913.600	702.480	896.800							
	Sáros »	1.639.710	73.150	21.500	4.430.320	135.850	—	—	15.934.847	1.761.480	1.914.700							
	8 Szepes »	2.618.721	46.000	22.000	5.893.067	242.310	—	—	12.800.425	1.201.014	732.240							
	8 Ung »	6.787.352	420.000	207.900	5.825.750	219.450	—	—	3.351.600	598.400	493.950							
	Zemplén vm.	9.161.698	435.058	785.420	3.550.785	144.200	—	—	6.086.576	1.089.780	1.358.240							
	Összesen	63.781.291	3.203.076	2.757.032	27.916.109	1.189.555	1.298.780	47.855.209	8.294.024	7.050.960								

2. Az összes kifejt. tej.

A borzderes			Az egyéb színes			A bivaly			Az összes		
tehenek összes fejési eredménye egy év alatt literekben											
kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-
gazdaságokban											
1,801,848	20,250	—	4,354,077	31,050	—	7,840	—	—	17,054,044	226,950	82,350
1,120,400	146,856	546,000	2,800,800	110,500	170,100	8,900	—	—	13,540,120	1,061,900	1,409,400
207,900	29,700	19,800	433,600	66,000	98,400	2,800	—	—	4,115,517	571,000	392,200
504,100	64,900	37,500	3,149,800	187,884	150,100	8,900	—	—	11,532,200	1,325,036	765,200
24,700	17,100	—	439,000	6,064	—	—	—	—	1,216,200	61,410	—
618,500	81,700	37,500	3,588,600	194,048	150,100	8,900	—	—	12,745,400	1,296,440	765,200
860,250	30,400	30,000	2,680,500	55,200	3,200	17,300	—	—	9,958,900	510,050	151,850
519,300	254,600	228,100	2,786,500	396,180	388,540	8,400	—	—	14,903,580	2,083,070	1,703,250
3,299,800	124,000	82,940	6,102,839	629,018	733,302	57,680	—	—	38,723,404	5,087,994	3,879,230
852,040	101,470	302,248	2,054,400	163,800	109,350	11,200	—	—	25,521,284	2,963,500	2,759,958
57,428	—	—	150,400	—	—	4,480	—	—	948,296	—	—
909,468	101,470	302,248	2,904,800	163,800	109,350	15,680	—	—	36,649,580	2,963,500	2,759,958
1,404,000	81,200	25,200	5,429,700	274,400	122,400	32,400	2,800	—	25,411,000	1,509,242	536,800
207,375	8,800	7,500	841,185	53,750	2,750	3,020	—	—	4,076,159	401,775	95,375
748,165	—	—	4,187,940	271,177	2,554	11,200	—	—	17,486,252	327,786	100,275
11,802,366	884,976	1,277,588	35,998,541	2,001,063	1,768,596	165,200	2,800	—	184,800,696	16,420,743	11,968,070
899,028	22,282	86,602	2,314,200	73,600	2,408,750	10,500	3,675	4,212	33,747,003	1,327,611	5,287,752
7,300	—	—	30,400	41,600	—	—	—	—	943,075	42,050	—
906,328	22,282	86,602	2,350,600	115,200	3,408,750	10,500	3,675	4,212	34,390,078	1,370,361	5,287,752
401,400	729,300	4,011,302	2,885,212	567,150	1,987,752	19,000	750	42,623	16,124,523	3,743,985	14,321,953
98,700	4,380	—	288,350	15,678	4,432	700	—	—	1,729,400	85,395	7,498
500,100	733,680	4,011,302	3,173,562	582,828	1,992,184	20,700	750	42,623	17,853,983	3,829,380	14,329,451
230,470	5,200	75,600	1,092,470	214,840	266,220	14,560	30,840	11,200	6,589,740	1,318,080	1,556,540
69,700	—	—	282,600	14,410	—	2,800	—	—	905,900	59,410	—
306,170	5,200	75,600	1,375,070	229,250	266,220	17,360	39,680	11,200	7,495,640	1,377,490	1,556,540
200,200	38,425	163,228	826,500	138,000	208,800	10,640	21,280	7,210	2,219,025	1,289,314	2,485,762
5,400	—	10,450	—	—	—	560	—	—	545,880	21,480	1,800
205,600	38,425	163,228	836,950	138,000	208,800	11,200	21,280	7,210	2,764,855	1,310,794	2,487,562
—	109,000	5,904,000	2,108,000	451,050	1,005,100	5,500	—	—	11,331,328	1,989,750	7,534,074
763,286	26,840	147,392	3,926,000	211,600	1,066,500	106,400	124,656	334,712	29,532,830	1,819,635	6,732,384
647,949	9,000	88,200	2,789,100	77,000	579,000	80,850	7,150	2,400	31,415,339	1,928,342	2,546,400
4,390	—	—	80,400	—	—	—	—	—	626,465	68,885	—
654,336	9,000	88,200	2,839,500	77,000	579,000	80,850	7,150	2,400	32,041,737	1,997,327	2,546,400
439,283	54,600	900,400	2,511,900	78,000	615,000	12,000	8,400	30,800	20,128,044	1,469,700	4,925,570
3,700,440	110,250	252,700	10,253,104	442,200	689,356	82,550	19,550	60,243,288	3,474,213	5,292,116	
668,400	96,774	200,000	2,142,000	243,600	532,500	13,125	6,825	9,120	10,969,090	1,915,994	5,114,349
2,305,064	100,788	166,007	10,018,830	790,012	1,463,310	113,925	44,625	141,102	48,122,351	3,270,225	4,896,468
10,948,987	1,307,439	10,755,431	41,132,416	3,358,737	10,827,320	474,310	290,271	692,007	294,878,240	23,224,859	60,282,665
1,030,800	63,700	6,000	2,153,640	116,432	198,797	4,950	1,100	400	48,056,815	3,045,920	1,318,963
9,600	—	—	30,000	—	—	1,100	—	—	685,578	47,679	108,718
—	108,000	—	—	72,004	—	1,100	—	—	1,340,412	650,401	155,800
14,400	—	—	14,100	—	—	—	—	—	288,900	30,391	27,220
—	—	—	10,500	3,000	—	—	—	1,100	897,566	124,866	284,006
1,054,800	171,700	6,000	2,208,240	191,436	199,797	67,400	2,200	400	51,162,971	3,895,357	1,895,207
42,000	2,600	—	88,000	1,400	—	—	—	400	3,579,035	489,050	503,350
31,200	—	—	32,500	4,500	—	550	—	—	1,595,960	282,300	7,200
58,800	—	—	85,800	2,250	—	550	—	—	3,845,850	201,850	—
139,000	2,600	—	186,700	8,150	31,800	1,100	—	400	9,020,845	933,200	510,550
947,110	202,400	1,387,200	1,923,072	391,450	139,850	17,500	1,600	—	20,105,327	2,583,380	4,421,394
212,025	46,000	682,600	518,715	145,278	93,096	4,800	400	6,750	15,044,054	2,457,773	3,014,553
968,890	1,433,700	3,379,032	7,025,760	1,469,274	2,443,948	15,400	400	35,250	51,224,840	11,791,044	13,739,952
445,500	—	—	2,594,644	3,066	—	27,650	—	—	14,535,384	164,682	—
16,705	—	—	86,870	2,840	28,594	300	—	—	2,032,169	434,000	146,553
1,431,095	1,433,700	3,379,032	9,707,374	1,894,180	2,472,540	43,400	400	35,250	67,792,393	12,389,726	12,886,505
8,477,030	1,556,400	5,454,282	14,245,001	2,070,494	2,936,247	72,500	4,600	42,800	163,125,635	22,259,330	23,728,203
548,400	141,000	271,078	1,238,322	332,782	288,550	8,580	8,580	—	17,315,513	3,359,851	2,177,068
8,700	—	—	71,540	9,125	—	—	—	—	323,572	74,825	—
557,100	141,000	271,078	1,309,862	341,907	288,550	8,580	8,580	—	17,639,085	3,434,676	2,177,068
832,000	26,560	417,717	1,387,400	332,550	54,875	22,512	3,920	3,060	19,782,732	720,168	1,613,494
105,280	68,950	—	179,346	50,295	90,218	3,390	1,120	3,700	13,803,509	1,731,375	1,596,422
332,590	22,000	33,000	858,690	108,100	50,000	2,240	—	—	17,465,322	1,238,720	927,800
1,076,000	55,800	140,400	4,811,000	180,000	248,000	37,440	—	13,326	28,419,317	2,206,280	2,242,330
2,146,050	43,400	17,600	3,984,284	238,750	122,400	61,500	—	—	25,284,067	1,771,474	947,240
1,737,000	105,600	41,555	1,769,760	115,710	146,528	6,432	—	18,360	19,077,894	1,459,160	1,068,492
1,311,000	58,200	180,000	4,258,500	233,980	554,850	65,200	—	6,240	20,434,059	1,961,024	3,264,476
8,897,080	511,610	1,102,848	18,258,842	1,310,692	1,553,822	187,604	13,620	44,680	166,896,075	14,522,877	18,807,972

Folyó szám

Az összes kifej. tej.

Országrés, törvényhatóság	A magyar-erdélyi			A mokányi és riska			A pirosárka		
	tehének összes fejési eredménye egy év alatt literekben								
	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-
gazdaságokban									
V. Tisza bal partja.									
1 Békés vm.	8,578.440	893.490	548.240	474.100	8.000	15.000	1.065.453	289.068	409.220
2 Bihar	26,743.913	1,431.140	1,712.900	3,335.392	38.000	55.100	749.868	464.800	790.400
N.-Véréd t. h. v.	369.390	7.920	—	—	—	—	157.140	40.800	—
együtt	27,113.373	1,439.040	1,712.900	3,405.532	38.000	55.100	907.008	514.000	790.400
3 Hajdu vm.	2,797.578	392.200	131.200	15.900	2.100	2.700	2.000	16.500	49.500
Debreczen t. h. v.	1,110.900	947.500	109.200	16.100	—	—	28.500	10.500	22.500
együtt	3,908.478	1,039.700	240.400	31.700	2.100	2.700	30.500	27.000	72.000
4 Maramaros vm.	7,176.252	220.224	62.073	9,657.960	259.140	49.500	2,678.335	156.950	116.410
5 Szabolcs	21,702.980	2,043.296	2,476.213	844.100	23.100	27.300	177.282	190.600	401.840
6 Szatmár	2,557.908	1,456.192	1,379.658	1,430.700	10.800	18.200	394.500	51.198	209.032
Sz.-Németi t. h. v.	1,012.000	14.000	—	64.000	1.000	—	27.600	1.200	—
együtt	36,579.906	4,470.192	1,379.658	1,494.700	11.800	18.200	392.100	63.998	309.032
7 Szalfaj vm.	0,663.128	140.700	229.780	229.520	2.430	9.100	61.425	61.950	23.730
8 Ugocsa	3,598.000	167.440	38.500	937.710	6.650	3.000	113.000	72.000	27.000
Összesen	108,820.447	7,717.091	6,716.478	17,075.822	351.220	180.500	5,425.108	1,370.064	2,139.638
VI. Tisza-Maros szöge.									
1 Arad vm.	9,996.390	772.114	997.500	1,557.325	18.240	32.400	3,508.956	337.770	321.010
Arad t. h. v.	100.740	366.825	4.380	2.190	7.665	—	2.100	143.720	—
együtt	10,097.139	1,138.939	997.500	1,561.705	23.905	32.400	3,510.846	714.900	321.010
2 Csanád vm.	4,278.890	853.000	156.910	361.500	9.372	48.020	821.000	120.000	340.200
3 Krassó-Szörény vm.	3,807.682	3.009	97.644	3,795.046	7.200	—	16,828.452	443.742	—
4 Temes vm.	10,308.330	898.479	494.072	1,518.774	57.885	37.490	7,477.824	390.984	694.056
Temesvári t. h. v.	347.480	—	—	15.912	—	—	73.322	48.282	—
Veresce t. h. v.	734.400	30.387	—	150.102	—	—	523.500	9.994	—
együtt	11,390.210	934.866	494.072	1,681.788	57.885	37.490	8,074.636	897.550	694.056
5 Torontál vm.	25,075.125	751.322	1,338.372	813.500	13.632	980	3,637.200	500.304	1,130.912
Pancsova t. h. v.	413.640	—	—	4.500	—	—	28.350	—	—
együtt	25,488.765	751.322	1,338.372	818.000	13.632	980	3,665.550	500.304	1,130.912
Összesen	55,062.686	3,681.196	3,084.498	8,018.029	113.994	118.800	32,700.484	2,585.442	2,889.920
VII. Erdély.									
1 Alsó-Fehér vm.	6,315.372	203.605	86.460	1,503.700	6.848	465	850.976	61.500	30.750
2 Beszterce-Nászdó vm.	4,414.956	89.856	1.500	1,298.388	29.650	—	1,728.000	76.250	—
3 Brassó vm.	3,753.037	4.900	1.620	121.500	—	—	1,053.074	51.000	10.300
4 Csik	5,323.600	117.300	7.400	530.075	38.300	—	220.000	35.700	4.200
5 Fogaras	6,290.390	19.330	20.394	1,854.000	3.894	—	37.777	7.200	121.000
6 Háromszék vm.	6,929.820	162.908	45.091	14.550	8.000	—	167.535	29.520	15.340
7 Hunyad	4,561.821	60.888	45.500	4,096.224	37.332	1.980	5,243.079	230.550	82.500
8 Kis-Küküllő	7,090.872	360.150	123.148	8.900	4.000	—	275.520	37.050	2.100
9 Kolozs	14,504.258	948.637	889.530	676.500	4.000	—	72.250	38.000	183.000
Kolozsvár t. h. v.	2,027.200	50.200	—	24.000	—	—	155.200	79.900	—
együtt	16,531.458	1,007.837	889.530	700.500	4.000	—	237.450	117.800	183.000
10 Maros-Torda vm.	8,418.488	337.620	101.054	97.600	3.200	—	348.000	55.100	32.000
M.-Vásárhely t. h. v.	189.050	—	932	1.900	—	—	33.500	—	—
együtt	8,608.388	337.620	101.986	99.200	3.300	—	431.500	55.100	32.000
11 Nagy-Küküllő vm.	5,816.297	125.820	102.000	93.000	—	—	1,048.892	82.555	6.750
12 Szeben vm.	7,085.400	51.200	—	1,704.000	10.000	—	2,796.010	90.000	—
13 Szolnok-Doboka vm.	13,129.948	470.509	512.187	139.151	3.015	7.434	33.852	49.350	53.500
14 Torda-Aranyos	2,571.648	306.132	92.880	1,295.628	9.410	465	101.280	116.132	13.960
15 Udvarhely vm.	4,283.411	87.740	8.800	4.160	—	—	45.133	10.660	8.800
Összesen	102,858.078	8,405.916	2,037.559	13,450.076	150.425	10.344	14,378.780	954.058	564.700
Magyarország	513,717.881	32,425.847	28,915.413	97,745.477	3,917.977	3,283.439	410,970.426	46,819.626	58,874.930
Horv.-Szlavonországok.									
1 Belovár-Kőrös vm.	3,628.100	3.384	13.370	20,110.440	69.077	239.400	3,147.536	81.838	175.028
2 Lika-Krbava	11.160	—	—	10,296.550	6.650	—	226.484	1.333	—
3 Modrus-Fiume	72.720	2.000	—	10,259.283	17.400	—	359.478	2.758	40.540
4 Pozsega vm.	1,043.037	23.960	163.240	13,956.826	29.412	—	1,046.430	27.840	34.800
5 Szerém	14,611.786	502.152	673.288	230.578	7.416	3.909	157.435	24.900	82.800
Zimony t. h. v.	91.597	—	—	13.388	—	—	31.847	—	—
együtt	14,703.353	502.152	673.288	233.964	7.416	3.909	189.222	24.000	82.800
6 Varasd vm.	52.983	1.200	—	3,058.050	58.767	124.200	11,379.375	907.500	645.070
Varasd t. h. v.	4.571	—	—	129.050	—	—	415.650	—	—
együtt	57.564	1.200	—	3,187.100	58.767	124.200	11,795.025	907.500	645.070
7 Verőce vm.	6,457.782	181.472	1,735.432	3,967.839	56.420	42.880	148.500	80.800	177.156
Eszék t. h. v.	84.720	—	—	187.779	10.478	—	7.500	—	—
együtt	6,466.254	181.472	1,735.432	4,095.618	66.898	42.880	156.000	80.800	177.156
8 Zágráb vm.	339.140	7.380	5.622	22,022.108	347.504	730.177	7,092.735	337.500	214.875
Zágráb t. h. v.	32.240	—	—	205.120	14.088	—	111.895	15.900	—
együtt	371.380	7.380	5.622	22,227.316	361.592	730.177	8,014.430	348.500	214.875
Összesen	26,851.767	721.228	2,592.958	83,466.897	617.392	495.278	21,984.205	1,468.575	1,370.377
Magyarbirodalom	340,069.458	33,147.075	31,508.371	181,213.374	4,535.369	3,778.718	435,904.731	48,288.201	60,245.202

Az összes kifejt. tej.

A borzódres			Az egyéb színes			A bivaly			Az összes			Folyó szám
kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	kis-	közép-	nagy-	
tehenek összes fejési eredménye egy év alatt literekben												
gazdaságokban												
172.527	7.085	3.160	340.704	42.588	148.025	—	—	1.880	13.078	10.681.224	1.242.111	1.137.323
857.150	4.980	9.120	153.900	112.000	167.400	51.120	54.520	67.402	31.891.283	2.105.440	2.802.028	
48.600	—	—	44.650	—	—	7.020	—	2.820	697.870	90.522	—	
906.570	4.980	9.120	198.550	112.000	167.400	59.040	57.340	67.402	32.589.153	2.165.962	2.902.028	
7.500	500	22.000	—	9.900	60.000	—	—	18.400	2.822.578	420.900	280.808	
10.000	—	—	15.000	4.800	—	—	2.400	2.800	1.181.000	685.200	134.500	
18.000	500	22.000	15.000	14.000	60.000	—	2.400	2.800	4.003.678	1.086.100	434.308	
3.003.947	78.840	157.464	2.300.136	113.050	115.911	74.504	23.800	2.400	24.893.134	852.004	503.704	
99.200	45.000	88.500	139.290	208.750	294.300	—	23.400	50.160	22.962.742	2.536.644	3.428.313	
24.400	3.500	16.500	373.380	73.750	11.850	116.400	27.000	45.900	28.010.706	1.033.040	1.084.140	
10.800	2.400	—	24.000	3.750	—	5.600	—	—	1.144.000	22.350	—	
265.300	5.900	16.500	309.800	77.500	11.850	122.000	27.000	45.900	29.154.706	1.645.300	1.684.140	
12.000	—	2.020	11.760	5.400	5.225	453.492	70.070	48.600	10.431.335	586.557	350.064	
41.250	1.500	750	72.000	18.000	—	2.400	6.180	—	4.784.390	271.770	67.350	
4.619.874	143.805	300.114	3.378.150	591.088	812.311	711.436	212.670	248.749	139.430.332	10.886.538	10.397.790	
450.240	13.365	4.800	1.313.186	53.320	187.200	13.640	15.750	2.800	16.839.446	1.210.559	1.545.710	
2.190	5.475	—	8.050	28.470	—	365	5.940	—	117.895	827.795	—	
452.430	18.840	4.800	1.321.236	81.790	187.300	14.005	21.390	2.800	16.957.341	2.038.354	1.545.710	
133.209	3.828	—	112.200	42.000	21.000	600	7.800	900	5.507.459	1.100.480	567.030	
1.779.960	5.600	7.500	5.381.428	27.500	52.900	22.102	—	—	31.814.310	287.407	591.786	
873.817	24.200	23.200	2.927.302	118.500	161.261	6.300	—	2.000	22.712.347	1.938.488	1.381.989	
8.330	—	—	36.900	14.820	—	—	—	—	478.934	63.102	—	
34.982	—	—	137.700	3.900	—	300	—	—	1.630.988	49.991	—	
917.133	24.300	23.200	2.701.902	136.980	161.261	6.600	—	2.000	24.772.299	2.051.481	1.381.989	
1.369.948	111.488	41.440	1.646.204	99.712	147.693	—	2.800	25.000	32.341.977	1.479.258	2.684.397	
17.196	—	—	11.330	—	—	—	—	—	475.016	—	—	
1.387.144	111.488	41.440	1.657.534	99.712	147.693	—	2.800	25.000	32.816.993	1.479.258	2.684.397	
4.669.576	163.456	76.940	11.174.228	387.982	570.054	43.207	24.970	30.700	111.698.372	6.956.980	6.770.912	
216.180	9.000	33.600	75.328	4.276	890	210.384	97.333	30.346	9.176.940	383.122	182.405	
1.362.000	10.000	—	203.500	900	—	293.300	28.800	—	9.298.239	232.486	1.500	
113.848	—	—	216.498	5.100	—	1.469.050	11.700	1.200	6.726.627	72.700	131.20	
3.600	1.250	—	2.940	900	—	90.252	58.480	—	6.130.467	250.340	11.903	
23.483	2.400	—	17.340	—	—	3.699.377	17.325	61.000	11.962.277	507.109	302.394	
19.125	820	17.500	29.070	1.840	2.500	626.980	318.750	43.515	7.784.080	521.638	123.946	
1.448.128	8.756	890	1.738.176	39.800	40.480	100.744	109.964	46.118	17.188.172	1.478.127	217.456	
19.488	—	—	12.480	8.800	—	648.240	133.033	17.618	8.024.000	339.135	141.866	
7.650	52.000	1.200	59.712	8.300	11.200	1.326.600	175.791	204.900	16.646.970	1.226.748	1.890.340	
20.800	—	—	45.000	—	—	45.000	4.566	—	2.317.200	143.566	—	
28.450	53.000	1.300	104.712	8.300	11.200	1.371.600	180.357	304.900	18.964.170	1.370.311	1.390.436	
51.156	1.000	—	6.500	8.600	—	118.800	37.084	41.760	9.040.544	442.504	174.810	
2.436	—	—	18.200	—	—	13.300	—	—	298.930	—	932	
53.592	1.000	—	24.700	8.600	—	132.100	37.084	41.760	9.339.480	443.004	175.746	
42.918	5.094	—	82.104	13.584	—	3.735.096	102.944	32.400	10.817.707	329.495	141.210	
118.439	—	—	216.450	—	—	2.284.618	81.900	—	14.175.814	241.800	—	
18.339	820	—	25.065	10.800	2.090	427.648	129.900	71.712	13.860.394	658.190	649.223	
43.299	3.750	—	13.000	300	—	58.247	57.780	31.444	4.142.083	387.803	138.645	
8.415	—	25.000	61.200	—	—	444.600	75.350	11.900	4.791.571	173.750	54.600	
3.518.555	94.445	78.180	2.769.178	103.180	57.150	15.508.496	1.482.002	593.967	152.392.101	6.140.376	3.841.860	
47.238.466	4.962.131	19.045.333	126.356.408	9.823.786	18.525.500	17.162.793	1.971.536	1.652.842	1.213.186.451	99.920.930	130.297.458	
32.200	1.000	8.000	9.286.312	221.595	122.160	—	—	—	36.202.507	376.874	557.904	
—	—	—	121.426	—	—	—	—	—	10.655.620	7.983	—	
1.400	1.000	—	346.385	1.700	1.934	—	—	—	11.039.266	25.128	43.225	
53.000	2.700	—	2.879.332	81.366	21.114	—	—	—	18.078.325	165.044	230.824	
12.321	—	21.000	2.255.772	280.300	292.845	—	—	—	17.257.892	813.870	1.045.893	
—	—	—	425.000	—	—	—	—	—	501.440	—	—	
12.321	—	21.000	2.680.772	350.302	362.845	—	—	—	17.519.332	813.870	1.045.893	
293.300	26.000	160.800	22.230.240	708.436	429.300	—	—	—	37.013.958	1.791.903	1.359.370	
700	—	—	67.560	25.920	—	—	—	—	1.167.471	25.920	—	
294.000	26.000	160.800	22.297.740	824.356	429.300	—	—	—	38.181.429	1.817.823	1.359.370	
58.320	5.400	430.920	1.542.604	178.029	475.608	—	—	—	12.175.045	502.121	2.802.002	
—	19.440	—	116.070	70.080	—	—	—	—	250.821	900.908	—	
58.320	24.840	430.920	1.658.674	248.109	475.608	—	—	—	12.426.866	603.119	2.862.002	
168.438	7.794	58.030	13.019.008	705.964	995.280	—	—	—	43.451.517	1.455.842	1.346.822	
16.341	9.093	—	283.712	52.500	60.840	—	—	—	649.108	90.081	60.840	
184.779	16.887	58.030	13.302.720	818.164	1.056.130	—	—	—	44.700.625	1.546.523	1.407.862	
636.920	72.487	679.350	5.128.201	2.475.882	2.369.081	—	—	—	188.512.060	5.355.364	7.506.940	
47.869.486	5.034.618	19.724.683	179.479.669	12.299.468	20.894.581	17.162.793	1.971.536	1.652.842	1.401.698.511	105.276.267	137.804.988	

VI. Vetőmagszükséglet.

1. Átlagos vetőmagszükséglet holdanként s a sorvetőgéppel vetett terület aránya.

Vetőmagszükséglet katasztrális holdanként literekben										A vetésterületből sorvetőgéppel vetnek számalékok										Folyó szám		
sorvetőgéppel vetve																						
tavaszi árpa	szab	szemes tengeri	takarmányvető-gert	köles	tatárkfa	zabos búk-köny	bükköny	őszi buza	tavaszi buza	őszi rozs	tavaszi rozs	kétszeres	őszi árpa	tavaszi árpa	szab	szemes tengeri	takarmányvető-gert	köles	tatárkfa		zabos búk-köny	bükköny
117	135	30	124	11	—	134	104	37	63	39	17	8	1	37	38	25	74	52	—	22	46	1
120	130	25	142	—	40	157	72	37	33	35	80	1	50	31	29	37	26	—	—	35	37	3
105	113	25	137	15	—	117	64	46	40	34	15	22	5	58	28	34	40	17	—	32	25	4
105	115	25	137	15	—	117	64	46	40	34	15	22	5	58	28	34	40	17	—	32	25	25
153	270	—	—	—	—	170	98	13	20	18	18	—	6	58	28	34	40	—	—	—	32	25
142	155	27	195	14	80	146	84	50	49	46	15	17	68	56	36	44	64	5	5	44	22	5
130	157	31	127	18	82	123	92	72	77	66	90	48	37	66	60	68	56	34	50	58	59	7
134	143	24	144	22	45	139	82	76	85	76	74	78	84	74	72	68	71	60	90	67	72	8
150	150	24	200	—	—	150	—	90	—	90	—	—	—	90	90	90	90	—	—	—	90	—
134	143	24	144	22	45	139	82	76	85	76	74	78	84	74	72	68	71	60	90	67	72	8
136	127	21	99	18	37	139	87	31	26	32	27	3	27	32	56	25	30	—	—	5	3	9
135	170	—	—	—	—	120	105	2	5	1	—	—	—	9	1	—	—	—	—	—	3	10
138	150	—	95	—	—	143	120	3	1	3	1	1	1	2	3	1	1	—	—	5	3	11
130	144	27	145	21	75	135	88	54	41	52	28	14	36	53	31	54	62	48	1	46	42	2
114	128	24	—	149	25	34	149	88	56	56	34	24	25	43	58	57	38	53	23	17	47	55
125	125	24	—	—	—	149	88	37	15	25	—	—	—	15	27	7	30	30	—	5	7	1
114	128	24	149	25	34	149	88	56	56	54	24	25	43	58	57	38	53	23	17	47	55	5
119	143	27	163	20	25	167	75	60	91	51	85	25	69	53	45	37	63	26	40	30	58	2
119	143	27	—	—	—	15	—	15	—	—	—	—	—	15	15	10	10	—	—	—	—	—
119	143	27	163	20	25	167	75	60	91	51	85	25	69	53	45	37	63	26	40	30	58	2
117	160	18	130	15	25	140	73	81	55	76	—	—	95	72	57	64	58	63	—	53	69	3
145	160	30	100	—	—	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
118	160	18	130	15	25	141	73	81	55	76	—	—	95	72	57	64	58	63	—	53	69	3
122	136	20	152	20	—	187	67	69	76	69	76	27	71	64	53	43	54	41	53	55	52	4
122	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
129	136	26	159	20	—	187	67	69	76	69	76	27	71	64	53	43	54	41	53	55	52	5
133	180	23	93	33	70	170	97	87	73	82	50	62	72	80	62	40	58	48	17	52	62	6
116	138	16	162	19	57	171	62	58	63	58	63	50	67	66	51	50	54	31	13	33	47	7
137	160	33	170	22	62	153	90	67	87	63	75	79	80	67	60	50	50	58	39	31	62	7
160	109	30	74	47	115	115	90	90	—	65	—	—	—	85	95	5	5	—	—	80	—	—
136	169	33	170	33	62	152	99	67	87	63	75	79	80	67	60	50	58	39	31	66	77	8
132	145	22	162	16	70	163	85	41	69	41	64	13	69	42	32	30	71	65	17	54	83	8
137	147	24	139	19	68	154	88	59	77	58	72	55	64	54	40	47	49	12	8	40	41	9
128	143	25	163	19	62	172	84	45	97	45	104	17	70	41	43	29	54	23	3	55	50	10
113	137	23	122	16	71	131	80	31	34	29	31	24	16	32	30	38	20	12	7	18	21	11
126	145	22	151	21	59	163	82	56	68	52	56	28	58	42	45	38	59	37	18	41	52	12
115	138	15	154	21	70	137	98	41	18	34	42	30	27	28	31	17	22	19	5	24	22	1
105	90	15	180	25	—	200	90	70	—	60	—	—	—	60	60	2	70	60	—	70	80	1
105	168	15	—	—	—	150	110	66	28	21	28	—	—	42	59	24	39	—	—	—	30	19
120	100	15	—	—	—	—	—	60	90	90	90	—	80	60	60	60	—	—	—	—	—	—
100	100	30	120	18	—	100	90	—	—	—	—	—	—	60	60	—	—	—	—	—	—	—
110	140	15	154	19	70	159	98	43	33	33	43	31	30	38	36	18	23	27	5	26	23	2
112	124	21	157	21	—	130	140	57	90	75	—	—	—	70	61	61	22	85	30	—	57	80
120	124	12	240	12	—	160	100	60	100	100	—	—	—	55	25	50	25	100	—	100	100	—
80	190	15	200	30	—	100	50	7	5	2	—	—	5	12	10	27	12	25	7	—	—	—
115	134	17	172	20	—	150	134	55	69	37	—	5	58	47	59	27	83	26	—	38	81	3
103	110	27	163	14	32	123	82	58	37	54	28	21	38	54	47	36	49	36	50	55	51	3
108	118	16	132	16	—	126	84	55	64	57	60	53	46	53	42	25	46	27	10	33	47	4
125	125	22	173	19	55	171	101	57	58	44	65	21	52	62	45	33	51	16	42	45	59	5
122	130	10	120	—	—	100	—	25	25	25	—	—	—	25	25	20	40	50	—	50	50	—
109	109	—	100	—	—	140	140	17	—	15	—	—	2	20	17	15	—	—	—	45	45	—
125	125	22	171	19	55	170	101	56	58	43	65	19	52	57	43	30	50	14	43	45	59	—
116	132	18	158	18	63	143	95	51	56	42	64	30	37	52	39	23	47	22	9	40	45	—
150	175	—	21	170	—	152	106	37	25	37	51	10	—	38	26	16	44	15	5	29	33	1
150	200	—	125	—	—	150	100	29	32	23	10	—	—	31	15	10	37	10	—	7	8	—
159	175	21	170	20	—	152	106	37	25	36	51	10	—	38	25	16	44	15	5	29	32	—
122	148	20	118	13	50	130	94	33	18	29	32	24	24	36	3	22	16	8	—	2	14	2
113	200	22	150	23	—	133	111	36	28	34	41	33	50	42	18	14	40	15	—	17	23	3
137	155	28	145	23	60	148	71	23	11	20	18	9	55	24	9	3	49	7	—	6	16	4
129	185	25	140	—	63	157	99	9	13	8	5	7	—	24	4	1	30	—	—	6	7	5
109	227	—	—	—	—	102	105	23	—	15	15	8	—	23	14	—	34	74	—	11	6	6
105	142	21	107	11	—	119	90	14	17	13	5	15	7	13	7	16	16	2	—	18	18	7
120	162	24	132	18	67	146	109	55	55	52	55	42	59	45	20	33	18	8	—	9	10	8
133	158	22	149	18	68	143	102	87	29	80	18	29	20	81	12	21	80	8	—	14	17	—

Átlagos vetőmagszükséglet holdanként s a sorvetőgéppel vetett terület aránya.

Földy. szám	Országgréz, törvényhatóság	Vetőmagszükséglet katasztrális holdanként literekben																			
		kézzel vagy szórógéppel vetve										sorvetőgéppel vetve									
		őszli búza	tavaszi búza	őszli rozs	tavaszi rozs	kétszeres	őszli árpa	tavaszi árpa	zab	szemes lencse	tekemlyenmag	élesztő	tutafű	zabos bíbortyú	bíbköny	őszli búza	tavaszi búza	őszli rozs	tavaszi rozs	kétszeres	őszli árpa
V. Tisza bal partja.																					
1	Békes vm.	118	123	114	—	114	112	115	115	23	172	22	—	151	97	96	101	99	103	98	98
	Bihar	132	122	131	119	132	121	120	156	22	172	22	77	161	104	107	104	105	95	107	105
	N.-Várdt t. h. v.	146	—	130	—	140	170	200	220	30	250	30	—	240	200	90	—	85	—	—	144
	együtt.	332	322	331	319	332	321	330	536	22	372	22	77	361	104	107	104	105	95	107	107
3	Hajdu vm.	128	126	124	118	117	120	124	130	18	166	20	—	156	114	106	104	100	95	95	112
	Dekrezen t. h. v.	120	100	120	100	130	150	150	170	25	75	11	—	156	100	100	80	100	80	100	130
	együtt.	272	122	123	108	118	130	138	338	19	140	15	—	155	116	105	97	100	87	96	111
4	Máramaros vm.	127	134	173	126	170	90	117	193	29	144	16	96	199	118	140	130	140	130	130	—
	Szabolcs	116	112	108	108	111	122	121	171	16	161	13	—	146	106	92	88	86	87	86	101
	Szatmár	132	115	124	128	131	126	139	170	14	194	17	30	154	110	105	95	102	100	103	101
	Sz.-Németi t. h. v.	150	120	—	—	150	150	120	—	20	106	16	—	180	120	130	110	130	—	—	136
	együtt.	333	315	329	326	331	327	319	470	31	393	17	30	155	116	105	95	102	100	104	103
7	Sálgó vm.	155	135	144	100	154	142	139	183	26	203	20	40	176	99	117	110	110	80	124	142
	Ugocsa	140	105	130	120	120	120	100	190	12	170	18	30	135	125	115	87	105	110	100	100
	Összesen.	132	125	123	116	132	134	120	172	22	168	17	89	157	107	101	100	94	89	105	105
VI. Tisza-Maros szöge.																					
1	Arad vm.	132	136	126	139	135	130	136	170	—	30	202	36	45	161	129	105	110	103	112	107
	Arad t. h. v.	106	106	106	—	106	120	—	30	120	30	—	—	120	100	64	64	—	—	64	90
	együtt.	332	336	335	339	335	330	335	370	30	302	36	45	160	139	104	110	99	112	107	109
2	Csanád vm.	135	135	127	120	128	133	126	135	20	145	35	—	165	92	117	116	112	120	118	116
	Krássó-Szőrény vm.	133	129	126	115	142	130	132	150	32	162	29	35	127	130	103	107	98	90	120	115
	Temes vm.	118	122	110	122	118	121	125	158	20	118	27	—	177	118	98	102	90	90	95	102
	Temesvári t. h. v.	140	136	130	120	130	165	153	155	16	134	17	—	160	140	84	80	70	—	—	110
	Verecz t. h. v.	140	140	—	—	—	140	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt.	319	327	310	322	318	321	325	358	20	318	37	—	177	118	98	102	90	90	95	107
5	Torontál vm.	128	123	123	123	121	124	123	163	10	23	26	90	165	121	105	101	103	102	102	106
	Pancsova t. h. v.	137	129	—	—	148	111	123	—	32	148	70	—	154	97	119	111	—	—	—	96
	együtt.	128	124	123	123	124	123	163	19	235	26	90	165	121	105	101	103	102	102	107	107
	Összesen.	127	128	120	120	124	125	127	160	23	181	28	46	165	122	104	105	98	95	103	106
VII. Erdély.																					
1	Alsó-Fehér vm.	145	135	133	143	138	150	142	160	21	144	15	—	141	105	111	98	107	107	105	105
	Beszterce-Nászdó vm.	164	131	139	122	100	160	130	168	32	100	—	100	167	100	100	90	100	—	—	100
	Brassó vm.	193	160	130	130	162	—	200	207	32	140	32	135	130	130	132	110	110	110	112	123
	Csik	156	122	176	130	206	—	192	120	31	260	—	—	144	72	—	—	—	—	—	—
	Fogaras	175	167	177	130	160	—	163	206	21	107	37	60	150	96	120	110	120	—	—	120
	Háromszék vm.	173	180	158	170	157	—	172	207	30	150	30	40	136	130	169	115	103	100	96	—
	Hunyad	149	150	152	150	151	140	127	167	30	157	30	—	160	138	120	113	120	120	120	120
	Kis-Küküllő	152	140	150	100	160	150	130	160	22	120	—	—	146	110	120	125	120	120	113	110
	Kolozs	134	132	131	127	145	110	137	165	25	152	—	—	172	107	107	107	110	110	120	95
	Kolozsvár t. h. v.	140	—	160	—	—	—	120	200	20	100	—	—	200	80	100	—	120	—	—	—
	együtt.	334	332	334	327	345	310	336	366	35	343	—	—	173	106	107	107	111	110	120	95
10	Maros-Torda vm.	140	110	135	110	140	120	100	160	20	180	—	—	140	100	—	90	98	90	100	100
	Maros-Vísiárhely t. h. v.	160	—	130	—	130	—	100	—	20	—	—	—	160	160	—	—	—	—	—	—
	együtt.	140	110	135	110	140	120	100	160	20	180	—	—	140	100	100	90	98	90	100	100
11	Nagy-Küküllő vm.	178	186	172	170	187	182	132	192	26	125	92	—	184	135	137	142	128	130	145	135
	Szeben vm.	191	175	179	200	190	—	167	190	27	142	35	—	145	112	132	125	124	125	120	—
	Szolnok-Doboka vm.	129	124	127	123	129	130	136	158	18	104	—	117	138	113	133	97	101	105	104	100
	Torda-Aranyos	151	123	143	113	140	135	144	170	29	157	20	—	160	135	113	100	113	100	110	100
	Údvarhely	160	160	160	160	120	—	80	180	27	40	—	—	120	80	120	100	120	70	83	—
	Összesen.	154	132	158	140	147	146	154	169	26	151	82	82	150	103	117	111	109	109	113	105
Magyarország.																					
		183	133	141	139	135	139	155	187	22	183	26	80	174	110	110	111	109	108	109	111
Horvát-Szlavonors.																					
1	Belovár-Kőrös vm.	134	133	139	139	144	143	146	150	24	119	32	88	—	105	97	106	90	99	105	100
	Lika-Krbava	115	97	107	94	126	—	162	219	24	—	35	53	—	50	—	—	—	—	—	—
	Modrus-Fiume	122	111	132	120	80	105	106	138	32	58	50	37	—	100	—	99	92	100	103	94
	Poszeva vm.	130	125	126	123	132	124	117	146	20	85	26	62	—	113	99	92	100	100	103	94
	Szerém	133	149	150	—	152	152	157	167	15	213	26	—	—	115	109	117	116	—	—	114
	Zimony t. h. v.	140	—	—	—	140	200	20	200	20	20	—	—	—	120	—	—	—	—	—	120
	együtt.	338	349	350	—	359	359	357	367	15	213	26	—	115	110	117	116	—	—	114	118
6	Várad vm.	136	123	135	122	135	134	139	174	30	134	20	89	—	135	94	94	96	93	90	102
	Várad t. h. v.	150	175	150	175	—	150	200	200	50	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	együtt.	336	343	336	328	335	336	353	376	30	321	26	89	—	135	94	94	96	93	90	102
7	Verőce vm.	156	155	150	153	153	158	156	179	21	142	23	74	—	114	100	100	103	100	105	112
	Eszék t. h. v.	150	—	142	—	152	—	160	19	15	150	23	—	—	130	—	110	—	—	—	110
	együtt.	156	155	150	153	153	158	156	178	21	142	23	74	—	114	100	100	103	100	105	112
8	Zágráb vm.	119	132	119	125	136	112	118	159	30	101	35	90	—	149	—	96	103	93	92	103
	Zágráb t. h. v.	144	—	115	144	—	115	201	230	80	172	—	—	—	114	—	—	—	—	—	—
	együtt.	119	132	119	125	136	112	119	160	31	103	35	90	—	119	96	103	93	92	103	102
	Összesen.	138	116	133	125	136	135	154	157	25	121	41	88	—	115	107	98	101	93	112	110
Magyarbirodalom.																					
		138	131	140	136	139	137	155	185	22	181	35	82	174	111	110	111	108	108	110	111

Átlagos vetőmagszükséglet holdanként s a sorvetőgéppel vetett terület aránya.

Vetőmagszükséglet katasztrális holdanként literekben												A vetésterületből sorvetőgéppel vetnek százalékok														Folyó szám
sorvetőgéppel vetve																										
tavaszi árpa	zab	szemes tengeri	takarmány- buzog	köles	tutárka	zabos búk- kőny	bükköny	őszi buza	tavaszi buza	őszi rozs	tavaszi rozs	kétszeres	őszi árpa	tavaszi árpa	zab	szemes tengeri	takarmány- buzog	köles	tutárka	zabos búk- kőny	bükköny					
101	100	15	149	17	—	126	79	65	82	80	86	47	68	64	70	27	47	47	44	10	70	71				
104	130	15	135	15	—	129	84	35	26	33	29	9	38	28	25	22	16	11	—	10	10	11				
150	160	40	—	—	—	180	100	60	60	80	—	—	—	80	85	45	—	—	—	—	30	—				
104	130	15	135	15	—	130	85	35	26	33	29	9	36	28	25	22	16	11	—	10	10	11				
109	110	15	142	14	—	134	96	54	41	50	33	24	30	46	38	22	38	8	—	—	42	46				
130	150	20	60	—	—	130	140	70	60	60	30	20	30	70	50	40	60	—	—	—	60	60				
116	122	17	101	—	—	133	100	56	45	53	31	23	30	52	41	27	47	8	—	—	45	46				
93	—	—	—	—	—	—	2	2	—	7	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—				
100	139	12	141	13	—	134	96	65	62	53	52	10	55	63	25	41	60	11	—	—	28	34				
97	145	14	106	11	—	127	77	35	30	39	—	—	33	47	42	19	13	8	5	—	10	12				
110	—	—	108	—	—	—	11	5	—	—	—	—	11	3	1	4	1	5	—	—	—	1				
97	145	14	106	11	—	127	77	35	30	39	33	33	47	42	19	13	8	5	—	—	10	12				
111	165	17	137	15	—	—	80	16	32	26	61	7	37	34	12	10	34	22	—	20	30	29				
85	175	11	130	15	—	100	105	15	3	13	5	—	17	3	5	10	20	—	—	—	—	7				
104	123	15	134	15	—	128	87	46	30	45	34	12	45	51	24	22	39	14	—	—	24	25				
117	—	19	159	27	—	135	91	51	55	46	7	20	54	49	34	24	48	45	—	—	28	47				
90	—	—	90	70	—	90	70	50	70	55	—	17	75	45	30	30	75	—	—	—	35	20				
116	140	19	159	27	—	133	91	49	55	47	7	20	54	49	34	24	49	45	—	—	28	47				
113	121	16	252	30	—	145	80	69	79	61	100	19	65	63	70	47	51	70	—	—	80	73				
112	123	24	193	15	32	117	104	6	4	5	2	3	8	4	4	3	4	3	—	—	3	4				
102	122	16	155	20	—	132	96	47	55	49	33	7	63	46	43	25	45	43	17	—	32	46				
88	100	12	112	—	—	100	90	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
102	122	16	155	20	—	132	96	47	55	49	33	7	63	46	43	25	45	43	17	—	32	46				
109	128	13	191	23	31	138	92	35	65	58	20	16	35	45	36	11	31	20	60	—	23	45				
100	—	—	24	—	—	—	20	10	—	—	—	—	55	—	15	—	—	—	—	—	—	—				
109	128	13	191	23	31	138	92	35	65	58	20	16	36	45	36	11	31	20	60	—	23	45				
110	127	16	168	24	25	135	92	39	52	46	18	15	47	50	38	17	38	28	6	—	31	45				
114	100	16	111	10	—	109	82	19	3	9	1	2	—	14	5	14	5	—	—	—	2	4				
100	120	29	100	—	—	140	100	2	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	10	2				
143	140	27	100	20	39	120	100	52	75	44	—	59	—	55	53	38	25	18	25	17	20	3				
120	150	18	107	26	—	120	70	7	—	—	—	—	—	11	7	67	74	24	—	—	16	49				
105	148	20	112	20	39	90	90	39	13	41	18	4	6	52	43	47	10	7	5	12	5	6				
99	102	29	127	19	—	130	98	33	31	51	3	—	—	4	6	44	51	48	1	—	50	51				
105	100	18	93	—	—	90	80	13	4	10	3	3	36	20	12	19	8	10	—	—	6	4				
103	125	19	118	—	—	122	98	8	6	8	—	1	7	10	3	1	—	—	—	—	5	9				
90	125	10	118	—	—	100	92	4	—	4	—	—	—	80	12	7	—	—	—	—	—	—				
93	125	16	118	—	—	122	92	8	6	8	—	1	7	12	3	1	—	—	—	—	—	—				
80	120	12	100	—	—	100	60	8	2	4	2	1	2	5	3	1	—	—	—	—	2	10				
80	120	12	100	—	—	100	60	8	2	4	2	1	2	5	3	1	—	—	—	—	2	10				
135	152	26	112	68	—	108	97	5	11	3	1	1	2	1	45	1	—	—	—	—	1	11				
115	167	17	100	20	—	100	80	37	34	25	7	24	15	40	35	81	15	28	52	10	10	12				
111	127	13	119	20	—	123	82	31	2	34	—	—	19	31	5	6	19	17	8	1	1	13				
100	190	15	110	20	—	100	156	29	7	22	6	3	5	16	7	31	10	—	—	—	—	14				
60	140	20	30	—	—	100	60	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—				
111	180	19	116	21	39	119	89	21	15	19	3	5	6	26	18	24	8	16	4	—	12	8				
123	189	19	151	20	60	149	88	45	24	44	24	16	44	50	29	24	49	30	9	—	35	35				
114	95	24	—	14	60	—	65	2	—	2	—	—	2	—	5	3	—	—	—	—	—	3				
94	98	18	—	32	57	—	89	9	5	12	2	4	2	4	5	8	—	—	—	—	—	—				
128	121	19	—	21	—	—	90	19	7	5	6	16	15	22	15	10	—	11	23	—	—	11				
—	160	—	—	—	—	—	90	90	—	90	—	—	90	90	—	—	—	—	—	—	—	—				
128	123	19	—	21	—	—	90	20	7	13	6	16	16	22	16	10	—	11	23	—	—	11				
107	132	18	—	20	68	—	88	6	—	6	8	—	4	7	6	10	—	—	—	—	—	5				
107	132	18	—	20	68	—	88	6	—	6	8	—	4	7	6	10	—	—	—	—	—	5				
114	132	14	—	23	62	—	81	26	1	24	—	14	20	12	24	24	—	3	5	—	—	7				
—	140	—	—	—	—	—	90	50	—	30	—	10	50	—	50	30	—	—	—	—	—	16				
114	132	14	—	23	62	—	81	27	1	24	—	14	22	12	25	24	—	3	5	—	—	50				
97	129	21	—	22	70	—	108	5	4	2	—	2	4	20	6	2	—	—	—	—	—	6				
97	129	21	—	22	70	—	108	5	4	2	—	2	4	20	6	2	—	—	—	—	—	6				
117	126	18	—	23	73	—	86	16	1	5	1	13	9	8	12	8	—	—	—	—	—	10				
128	138	19	151	20	60	149	88	43	22	41	19	16	29	48	27	22	48	14	5	—	85	29				

2. A kézzel vagy szóróvetőgéppel vetett vetőmag mennyisége.

Folyószám	Országgréz, törvényhatóság		Két-szeresből		Őszi		Tavaszi		Zabból	Szemes tengeriből	Takar-mány-	Köles-ből	Tatar-kából	Bükköny-ből	Zabos-bükköny-ből	
	Őszi	Tavaszi	Őszi	Tavaszi	Őszi	Tavaszi	Két-szeresből									
							buzából	rozsból								árpból
hektoliter																
I. Duna bal partja.																
1	Árva vm.	645	34	3.083	148	397	1.858	15.846	138.399	—	—	—	—	—	30	724
2	Bars »	44.355	549	12.004	1.029	985	694	45.352	12.629	1.403	547	4	—	—	2.943	5.602
3	Esztergom vm.	22.055	169	8.309	—	1.350	115	19.229	7.467	1.871	1.230	7	—	—	922	3.450
4	Hent »	37.742	788	16.343	216	775	130	10.929	15.297	1.116	728	6	—	—	1.410	3.900
	Selm.- és Deb.-t. h. v. együtt.	74	225	140	240	—	—	420	750	—	—	—	—	—	—	76
	Összesen	37.816	964	16.483	456	775	130	17.349	16.047	1.116	728	6	—	1.410	3.976	
5	Liptó vm.	399	77	5.716	114	1.147	—	20.938	36.792	—	—	—	—	—	6	1.155
6	Nógrád vm.	62.772	697	37.639	943	586	152	29.102	24.576	980	1.666	9	6	4.900	7.255	
7	Nyitra »	27.638	289	40.059	230	234	2.465	70.950	22.225	2.058	3.429	380	9	4.123	5.308	
8	Pozsony »	25.501	65	18.166	333	343	280	39.400	7.747	2.993	3.452	560	1	2.172	7.103	
	Pozsony t. h. v. együtt.	62	—	90	—	—	—	177	18	6	61	—	—	—	64	
9	Trencsén vm.	15.273	2.269	19.433	953	2.737	2.691	65.907	28.319	—	36	60	191	592	3.561	2.071
10	Turóc »	2.429	10	12.440	171	4.343	83	9.999	17.248	—	—	—	2	72	1.790	594
11	Zólyom »	17.270	1.196	10.196	1.402	7	201	14.100	32.785	—	—	27	—	1	1.674	2.616
	Összesen	256.215	6.315	188.747	5.769	12.904	8.669	349.649	334.252	10.463	11.300	1.159	687	24.694	39.908	
II. Duna jobb partja.																
1	Baranya vm.	75.202	838	23.709	586	6.981	4.914	9.936	20.823	6.433	2.127	78	202	4.255	13.227	
	Pécs t. h. v. együtt.	980	59	239	—	—	767	221	328	—	—	—	—	40	131	
2	Fejér vm.	76.299	897	23.299	586	6.981	5.657	10.157	21.149	6.596	2.149	78	202	4.295	13.258	
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt.	70.908	29	19.632	7	434	139	33.234	45.841	7.938	8.387	383	6	1.251	36.847	
3	Győr vm.	73.663	29	20.826	7	434	139	38.279	46.263	9.011	8.470	383	6	1.251	36.847	
	Győr t. h. v. együtt.	10.729	734	8.577	31	1.051	7	8.932	9.160	1.097	3.561	152	—	535	4.870	
4	Komárom vm.	31.051	946	13.140	4	517	79	20.876	21.636	3.350	4.750	474	—	980	12.015	
	Komárom t. h. v. együtt.	374	—	75	—	—	—	146	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	31.437	946	13.215	4	517	79	21.022	21.636	3.420	4.750	474	—	986	12.015	
5	Moson vm.	8.901	185	6.331	—	599	169	10.506	6.172	1.346	2.642	369	19	682	3.226	
	Sonogy »	85.352	605	44.992	1.270	841	1.350	24.157	31.356	5.103	6.843	184	1.125	3.080	41.379	
7	Sopron »	38.900	66	25.063	55	7	351	27.779	15.933	1.946	4.639	30	310	1.334	6.607	
	Sopron t. h. v. együtt.	166	—	921	—	—	—	292	108	49	—	—	—	—	61	
	Összesen	38.226	66	25.984	55	7	351	29.071	16.041	1.995	4.717	30	310	1.334	6.668	
8	Tolna vm.	100.696	807	29.243	38	2.195	594	36.008	37.852	8.111	2.976	122	410	718	14.608	
9	Vas »	84.911	207	61.940	279	124	1.185	31.860	49.331	3.200	5.058	480	1.902	4.057	12.896	
10	Veszprém vm.	67.166	6	47.760	—	502	1.100	48.261	24.808	5.374	6.311	124	—	2.633	10.763	
11	Zala »	88.564	190	81.363	832	60	1.447	32.878	31.996	10.933	4.125	347	551	5.662	14.942	
	Összesen	666.032	4.665	364.156	3.102	13.820	12.102	290.660	296.097	56.200	50.660	2.743	4.534	26.133	150.947	
III. Duna-Tisza köze.																
1	Bács-Bodrog vm.	359.444	1.711	8.977	99	4.550	23.200	19.657	192.303	41.348	11.080	621	480	6.670	18.577	
	Baja t. h. v.	643	—	1.000	—	—	23	69	460	392	72	11	10	132		
	Szabadka t. h. v.	12.589	47	4.424	—	—	1.109	3.931	19.006	1.909	50	—	—	21	258	
	Ujvidék t. h. v.	2.914	42	—	—	146	6	146	1.138	573	180	4	—	24		
	Zombor t. h. v.	7.088	41	—	—	23	675	—	7.682	3.176	58	5	—	15	42	
	Összesen	382.679	1.841	14.401	99	4.584	25.213	23.859	219.079	47.404	11.300	691	480	6.737	19.083	
2	Csongrád vm.	40.783	47	6.327	73	234	775	9.415	5.731	6.259	837	135	—	407	2.743	
	Hódmezővásárhely t. h. v.	27.690	—	—	—	—	409	9.450	1.200	2.700	—	17	—	—	—	
	Szeged t. h. v.	7.924	319	24.647	—	91	440	2.268	293	2.534	374	86	—	7	41	
	Összesen	76.267	366	30.974	73	325	1.634	21.133	7.924	11.493	1.311	238	—	414	2.764	
3	Heves vm.	59.552	513	11.930	35	3.780	242	20.000	10.924	6.145	3.202	29	—	2.700	6.859	
	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	165.215	2.236	8.655	—	1.612	2.368	38.392	20.923	19.288	8.450	224	—	4.393	13.918	
	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	110.401	648	200.185	274	8.223	2.575	58.471	68.468	18.005	15.572	830	29	1.782	19.785	
	Budapest fő- és székváros Keestemét t. h. v.	550	—	1.313	—	—	—	3.474	471	158	406	—	—	—	234	
	Összesen	5.653	—	19.256	—	802	—	10.530	3.876	1.211	78	58	—	35	162	
	Összesen	122.664	653	230.754	374	9.025	2.575	73.475	72.815	19.374	14.056	889	29	18.97	30.181	
	Összesen	806.876	5.609	286.714	481	19.326	32.920	175.825	332.965	103.704	33.309	2.070	509	16.061	63.825	
IV. Tisza jobb partja.																
1	Abauj-Torna vm.	69.352	1.152	29.138	38	178	40	41.850	35.030	1.757	1.490	36	—	3.591	3.941	
	Kassa t. h. v.	1.789	36	1.416	—	—	—	2.070	867	3	16	—	—	61	112	
	Összesen	71.141	1.188	30.554	38	178	40	43.920	35.960	1.760	1.446	36	—	3.652	4.053	
2	Bereg vm.	41.755	661	11.741	1.623	1.188	956	3.569	52.415	8.606	818	123	3	2.409	2.122	
	Borsod »	48.376	976	22.327	44	3.274	188	27.079	27.488	4.570	1.542	56	10	3.315	6.764	
	Gödöllő »	40.383	1.599	25.333	2.053	202	367	19.924	70.964	1.700	188	11	—	1.509	3.116	
	Sáros »	18.481	1.765	37.028	3.308	7	2.066	55.478	150.417	209	87	38	270	2.673	3.447	
	Szepes »	734	102	30.409	2.303	760	1.222	76.869	128.790	—	6	—	10	1.815	2.229	
	Üng »	35.057	507	18.083	902	99	346	6.454	30.106	2.255	160	54	4	1.976	1.681	
	Zemplén vm.	66.510	1.593	31.120	903	408	287	41.815	68.491	5.776	2.569	144	475	6.205	7.520	
	Összesen	368.437	8.891	206.590	11.246	6.116	5.472	274.208	599.557	24.876	6.816	462	822	23.915	30.932	

2. A kézzel vagy szóróvetőgéppel vetett vetőmag mennyisége.

Földrajzi név	Őszi		Tavaszi		Két-szerezből	Őszi		Tavaszi		Zabból	Szemes Takarmány-		Köles-	Tatárk-	Bükköny-	Zabosbükköny-
	buzából		rozsból			árpából		tengeriből								
	hektoliter															
Országrészek, törvényhatóság																
V. Tisza bal partja.																
1 Békés vm.	82.128	339	1.150	—	324	1.495	23.765	0.960	12.428	5.177	148	—	—	—	854	2.257
Bihar »	195.157	3.653	60.500	721	42.467	5.689	23.815	44.951	30.290	7.138	105	—	—	—	18.067	37.994
N.-Várad t. h. v. »	596	—	40	—	100	44	24	57	222	—	—	—	—	—	98	253
együtt	195.753	3.653	60.540	721	42.637	5.733	23.839	45.008	30.527	7.138	195	—	—	—	18.165	38.237
3 Hajdu vm.	54.772	1.622	14.094	362	5.930	2.116	12.304	7.535	8.108	2.294	153	—	—	—	1.412	4.808
Debreczen t. h. v. »	5.580	240	5.520	350	1.536	90	2.925	2.550	3.076	420	99	—	—	—	106	600
együtt	60.352	1.862	19.614	712	7.466	2.306	15.219	10.085	11.273	2.684	252	—	—	—	1.518	5.468
4 Máramaros em.	4.009	5.388	3.848	1.294	1.110	29	3.315	83.081	13.280	23	5	1.236	—	—	65	139
5 Szabolcs »	35.831	297	56.414	1.302	1.502	762	7.281	15.053	7.111	3.130	224	5	—	—	7.056	12.176
6 Szatmár »	108.013	3.122	31.329	205	2.108	2.443	4.530	40.201	19.837	2.800	102	10	—	—	7.989	5.241
Sz.-Németi t. h. v. »	5.740	85	31	—	75	204	104	1.596	1.006	102	2	—	—	—	151	434
együtt	113.753	3.207	31.969	205	2.283	2.847	4.634	50.737	20.943	3.262	104	10	—	—	8.140	5.675
7 Salföld vm.	84.194	2.214	8.092	37	7.535	716	2.706	2.343	18.769	558	7	—	—	—	1.879	3.455
8 Ugocsa »	21.000	100	4.855	107	133	35	1.031	21.681	3.528	83	14	—	—	—	424	1.019
Osszesen	597.019	17.120	190.008	4.278	61.880	18.823	81.890	263.796	117.853	21.785	949	1.265	—	—	38.101	68.416
VI. Tisza-Maros szőge.																
1 Arad vm.	150.472	1.297	4.085	152	8.471	2.447	9.067	30.532	28.951	1.996	147	22	—	—	2.705	8.490
Arad t. h. v. »	3.180	5	311	—	66	24	492	505	778	25	6	—	—	—	76	196
együtt	153.652	1.302	4.396	152	8.537	2.471	9.559	31.127	29.729	2.021	153	22	—	—	2.781	8.686
2 Csanád vm.	43.556	244	1.492	—	1.274	1.435	9.124	3.895	7.530	1.588	17	—	—	—	99	785
Krássó-Szörény vm.	143.901	2.007	5.906	1.122	669	1.551	2.695	43.972	46.202	993	56	1	—	—	810	1.529
3 Temes vm. »	218.907	692	7.043	287	8.247	3.544	5.632	38.354	34.327	1.663	60	8	—	—	3.223	7.243
Temesvári t. h. v. »	721	—	62	—	—	—	78	256	302	34	—	—	—	—	17	126
Verecz t. h. v. »	10.974	274	—	—	—	—	75	532	775	2.182	—	—	—	—	—	—
együtt	230.004	966	7.105	287	8.947	3.622	6.470	38.623	36.605	1.807	60	8	—	—	3.310	12.859
5 Torontál vm.	488.104	1.710	4.220	560	10.750	10.809	14.786	59.158	67.466	9.637	552	—	—	—	4.189	9.303
Pannosva t. h. v. »	3.906	39	—	—	38	305	—	1.542	—	13	—	—	—	—	—	18
együtt	492.010	1.749	4.220	560	10.789	11.304	14.822	59.549	69.008	9.653	565	—	—	—	4.233	9.321
Osszesen	1.064.123	6.268	23.127	2.121	29.513	20.283	42.600	176.575	180.074	15.952	851	31	—	—	11.265	33.180
VII. Erdély.																
1 Alsó-Fehér vm.	63.402	23.181	4.284	1.336	2.723	384	3.025	14.965	12.438	305	—	—	—	—	2.204	3.115
Beszterce-Naszód vm.	32.762	8.191	642	142	48	322	4.774	37.078	10.398	5	—	—	—	—	23	543
2 Brassó vm.	9.258	37	40.49	112	433	4	12.444	5.535	1.656	—	—	—	—	—	98	5
3 Csik »	7.391	1.942	43.713	880	320	226	16.627	21.822	7.311	—	—	—	—	—	1	439
4 Fagyas »	12.969	3.210	27.187	893	104	4	2.963	28.420	1.499	9	17	—	—	—	7	700
5 Háromszék vm.	21.853	70	21.022	70	2.570	—	15.595	25.974	2.681	165	55	16	—	—	3.481	1.924
6 Hunyad »	39.065	240	8.694	2.907	1.590	339	19.74	14.830	16.033	615	—	—	—	—	3.017	1.546
7 Kis-Küküllő »	40.874	284	6.228	66	3.915	42	19.39	10.046	8.508	172	—	—	—	—	1	2.796
8 Kolozs »	52.544	32.461	16.008	1.172	3.684	407	9.831	29.474	18.580	698	—	—	—	—	1.418	2.287
Kolozsvár t. h. v. »	2.216	—	2.248	—	—	—	918	1.302	373	100	—	—	—	—	40	90
együtt	54.760	32.461	18.256	1.172	3.684	407	10.749	30.776	18.953	798	—	—	—	—	1.467	2.579
10 Maros-Torda vm.	53.147	6.753	5.131	107	3.578	—	158	5.169	32.754	12.321	389	—	—	—	1	3.319
M.-Vásárhely t. h. v. »	686	—	29	22	—	—	—	265	96	179	—	—	—	—	6	96
együtt	53.833	6.753	5.160	129	3.578	—	158	5.434	32.850	12.500	389	—	—	—	1	3.325
11 Nagy-Küküllő vm.	72.700	1.014	8.471	212	5.245	313	1.183	31.254	8.419	79	2	—	—	—	2.674	3.822
12 Szécsen vm.	37.800	2.124	3.106	678	882	229	2.278	15.971	1.939	61	17	—	—	—	2.080	1.486
13 Szolnok-Doboka vm.	31.570	20.197	5.443	626	913	200	2.468	58.193	28.546	659	1	58	—	—	2.578	4.275
14 Torda-Aranyos »	31.796	28.495	8.333	2.107	2.233	7	9.825	20.276	9.368	545	6	—	—	—	921	1.842
15 Udvarhely »	40.826	200	14.154	1.416	4.848	52	1.026	31.617	6.888	6	—	—	—	—	467	1.325
Osszesen	550.218	148.899	178.632	18.196	32.295	2.691	90.905	379.410	140.467	3.808	193	134	—	—	28.524	31.811
Magyarország																
Horvát-Szlavonországok.																
1 Belovár-Kőrös vm.	77.014	1.929	65.507	3.544	495	23.233	6.830	13.320	20.901	264	1.816	5.384	—	—	5.400	—
2 Lika-Krbava »	2.648	8.065	4.324	1.959	16.549	126	39.243	33.733	4.668	—	1.521	248	5	—	—	—
3 Modrus-Fiume »	15.404	2.639	9.858	628	870	6.252	1.566	14.099	9.731	297	10,553	140	—	—	18	—
4 Pozsega vm.	80.907	1.871	13.629	1.470	7.189	30.809	4.968	28.531	14.240	60	485	35	—	—	7.293	—
5 Szerém »	175.004	—	82	5.273	20	75.131	90.800	83.874	22.235	204	275	7	—	—	—	—
Zimony t. h. v. »	556	—	—	—	—	—	64	116	477	328	1	—	—	—	276	—
együtt	175.554	82	5.273	26	75.190	30.873	4.905	83.960	22.719	592	276	7	—	—	34.570	—
6 Varasd vm.	11.540	182	22.038	1.136	—	19	5.381	2.180	11.533	21.554	600	97	—	—	423	—
Varasd t. h. v. »	394	166	1.146	189	—	—	780	954	1.008	397	56	—	—	—	—	—
együtt	11.934	348	23.184	1.325	—	19	6.161	3.134	12.627	21.951	746	97	—	—	423	—
7 Verőce vm.	123.785	4.433	19.526	1.509	20.689	13.171	1.387	46.035	8.740	906	118	223	—	—	14.933	—
Eszék t. h. v. »	1.201	197	—	—	149	—	—	812	118	—	—	—	—	—	140	—
együtt	125.487	4.433	19.723	1.509	20.838	13.178	1.387	46.847	8.858	966	116	223	—	—	15.073	—
8 Zágráb vm.	38.297	1.478	30.304	981	325	19.954	1.318	30.868	42.990	404	6.540	410	—	—	896	—
Zágráb t. h. v. »	29	—	—	—	—	—	—	12	294	—	—	—	—	—	13	—
együtt	38.326	1.478	31.009	982	325	20.044	1.330	31.162	43.284	466	6.546	419	—	—	909	—
Osszesen	537.368	20.745	172.507	11.443	121.475	110.616	50.472	264.238	146.961	3.240	21.010	6.879	—	—	66.181	—
Magyarbirodalom																
4.895.788 218.012 1.605.476 51.636 296.829 205.676 1.305.169 2.577.935 789.528 152.000 29.837 14.861 234.574 448.049																

3. A sorvelőgéppel vetett vetőmag mennyisége.

Folyó szám	Országgrész, törvényhatóság														
	Őszi	Tavaszi	Őszi	Tavaszi	Két-szeresből		Őszi	Tavaszi	Zabból	Szemes	Takar-mány-	Köles-ből	Tatar-kából	Bükköny-ből	Zabos-bükköny-ből
	üzéből	roszból	roszból	roszból	árpából	árpából	árpából	árpából	tengeriből	tengeriből	tengeriből	tengeriből	tengeriből	tengeriből	tengeriből
hektoliter															
I. Duna bal partja.															
1	Árvás vm.	10,776	663	5,807	170	68	4	21,480	6,040	638	1,110	3	—	2,070	1,415
2	Bars »	10,746	64	3,626	—	10	94	6,683	2,726	900	755	3	—	419	1,564
3	Esztergom vm.	21,652	324	5,929	24	176	4	16,699	4,903	532	364	1	—	331	1,404
	Selm.- és Délab. t. h. v. együtt.	21,652	324	5,929	24	176	4	16,699	4,903	532	364	1	—	331	1,404
5	Liptó vm.	49	16	966	20	185	—	3,955	5,843	—	—	—	—	111	44
6	Nógrád vm.	47,278	537	24,553	125	92	275	29,884	10,256	1,732	2,447	136	—	1,196	4,059
7	Nyitra »	55,387	718	60,833	237	166	—	1,210	11,905	25,184	5,214	3,317	7	4,965	6,044
8	Pozsony »	63,368	282	46,966	739	985	—	1,203	100,848	15,736	5,452	6,963	637	2	4,488
	Pozsony t. h. v. együtt.	63,368	282	46,966	739	985	—	1,203	100,848	15,736	5,452	6,963	637	2	4,488
9	Trecsén vm.	5,372	656	7,152	294	99	707	24,066	28,255	10	21	—	—	90	89
10	Turóc »	373	0	240	11	—	8	786	134	—	—	—	—	15	—
11	Zólyom »	373	0	240	11	—	126	236	645	—	—	—	—	46	59
	Összesen . . .	224,477	3,250	167,416	1,627	1,781	3,687	821,744	99,237	14,583	15,649	780	9	13,431	27,125
II. Duna jobb partja.															
1	Baranya vm.	78,419	904	9,678	145	1,884	4,542	11,335	23,555	7,010	2,383	18	32	4,199	10,221
	Pécs t. h. v. együtt.	78,419	904	9,678	145	1,884	4,542	11,335	23,555	7,010	2,383	18	32	4,199	10,221
2	Fejér vm.	83,971	231	16,317	35	128	240	28,772	28,228	4,841	11,522	77	1	1,328	12,558
	Sz.-Fejérvár t. h. v. együtt.	83,971	231	16,317	35	128	240	28,772	28,228	4,841	11,522	77	1	1,328	12,558
3	Győr vm.	31,178	624	17,204	66	—	133	17,117	9,714	2,065	3,147	169	—	869	4,529
	Győr t. h. v. együtt.	31,178	624	17,204	66	—	133	17,117	9,714	2,065	3,147	169	—	869	4,529
4	Komárom vm.	55,290	2,434	23,600	10	158	154	29,738	18,748	3,285	4,346	157	—	796	12,099
	Komárom t. h. v. együtt.	55,290	2,434	23,600	10	158	154	29,738	18,748	3,285	4,346	157	—	796	12,099
5	Móson vm.	44,658	364	22,720	—	706	352	52,022	8,833	2,065	2,950	303	3	982	3,211
6	Somogy »	96,438	851	50,827	1,799	713	2,263	39,135	23,870	3,834	5,810	70	126	2,228	18,632
7	Sopron »	57,957	326	31,148	18	30	1,170	41,318	17,322	1,834	5,783	13	109	2,468	8,868
	Sopron t. h. v. együtt.	57,957	326	31,148	18	30	1,170	41,318	17,322	1,834	5,783	13	109	2,468	8,868
8	Tolna vm.	57,449	1,411	16,282	52	266	1,104	20,246	14,591	3,824	6,179	158	70	2,980	14,773
9	Vas »	97,330	541	67,474	565	128	1,659	29,280	26,725	2,724	4,069	46	135	2,707	7,047
10	Veszprém vm.	40,881	129	20,564	128	79	2,055	24,666	14,133	2,195	5,723	31	—	2,607	3,757
11	Zala »	29,197	80	24,985	302	20	222	12,142	6,190	2,857	683	30	34	1,445	2,589
	Összesen . . .	676,021	7,902	311,629	3,221	4,120	13,974	308,632	198,561	39,784	52,665	1,072	507	22,606	103,795
III. Duna-Tisza köze.															
1	Bács-Bodrog vm.	205,180	300	3,894	64	1,639	6,332	6,325	73,780	8,469	2,519	102	20	1,499	4,872
	Baja t. h. v. »	1,380	—	900	—	—	31	94	621	6	151	12	—	36	280
	Szabadska t. h. v. »	18,799	14	1,050	—	—	756	5,304	23,974	904	—	45	—	4	135
	Ujvácska t. h. v. »	3,933	338	—	—	22	302	302	946	852	—	—	—	—	—
	Zombor t. h. v. »	11,813	11	—	—	78	723	—	5,762	40	79	5	—	35	61
	együtt . . .	241,105	663	5,914	64	1,739	8,044	13,905	103,992	10,090	3,749	164	20	1,574	5,348
2	Csongrád vm.	46,338	368	16,066	255	822	1,644	13,302	8,234	2,060	3,781	55	—	1,832	3,450
	Hódmező-Vásárh. t. h. v. »	34,980	330	360	—	—	423	2,700	930	900	1,200	7	—	100	160
	Szeged t. h. v. »	398	11	352	—	3	48	168	107	346	126	5	—	18	46
	együtt . . .	81,716	709	17,118	255	825	3,115	16,170	9,937	3,966	5,107	67	—	1,760	3,656
3	Heves vm.	64,712	243	10,986	11	808	119	18,746	7,350	3,457	2,518	11	—	2,066	6,443
4	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	171,490	3,903	9,819	—	1,490	1,910	36,749	13,342	4,115	5,896	63	—	3,116	5,646
5	Pest-Pilis-Solt-Kis-K. »	126,612	708	117,554	401	1,788	2,304	77,436	34,495	12,103	10,626	107	16	2,090	13,909
	Budapest fő- és szék. Kesteméti t. h. v. »	172	1	411	—	—	—	1,086	135	79	250	—	—	156	156
	együtt . . .	127,778	709	120,964	401	1,900	2,304	80,402	35,226	12,372	10,928	107	16	2,118	14,197
	Összesen . . .	686,945	5,715	164,381	731	6,662	14,493	164,120	169,181	33,230	27,158	412	36	10,684	35,292
IV. Tisza jobb partja.															
1	Abauj-Torna vm.	33,457	312	13,563	33	17	10	21,738	10,309	260	818	4	—	1,518	1,376
	Kassa t. h. v. »	552	14	318	—	—	—	697	122	—	9	—	—	4	6
	együtt . . .	34,009	326	13,881	33	17	10	22,435	10,431	260	827	4	—	1,522	1,382
2	Bereg vm.	16,395	124	3,781	370	305	251	1,432	3,596	1,734	130	6	—	336	30
3	Borsod »	38,840	306	8,955	23	1,890	147	15,387	5,360	682	870	9	1	858	1,158
4	Gömör »	10,714	143	4,197	289	16	370	4,703	4,104	48	135	1	—	197	133
5	Sáros »	1,452	209	2,584	135	—	133	3,061	4,464	1	28	—	—	153	170
6	Szepes »	223	—	3,773	143	—	—	16,855	16,383	—	3	—	3	131	276
7	Ung »	4,529	80	1,977	41	14	19	734	1,477	451	24	1	—	399	286
8	Zemplén vm.	60,548	1,480	25,832	800	248	327	25,985	13,072	2,008	430	7	—	606	603
	Összesen . . .	167,210	2,668	64,780	1,834	1,880	1,268	90,992	56,647	5,184	2,447	28	4	4,202	4,088

3. A sorvetőgéppel vetett vetőmag mennyisége.

Folyó szám	Ország rész, törvényhatóság	Őszi	Tavaszi	Őszi	Tavaszi	Két-szerezből		Őszi	Tavaszi	Zabból	Szemes	Takar-mány-	Köles-ből	Tatar-kából	Bükköny-ből	Zabos-bükköny-ből
		buzából		rozsból				árpából			tengeriből					
		hektoliter														
V. Tisza bal partja.																
1	Békés vm.	124.086	1.271	3.996	—	247	2.781	37.105	10.900	10.900	7.188	3.078	90	—	1.702	4.396
2	Bihar	85.183	1.094	23.884	—	236	3.405	1.919	8.027	12.486	5.827	1.066	16	—	1.803	3.382
	N.-Várad t. h. v.	576	—	107	—	—	—	144	73	237	146	—	—	—	34	76
	együtt	85.759	1.094	33.971	—	236	3.405	2.063	8.100	12.723	5.973	1.066	16	—	1.837	3.455
3	Hajdu vm.	53.246	930	11.365	143	1.520	1.565	9.281	3.907	1.927	1.187	9	—	1.013	2.990	
	Debreczen t. h. v.	10.850	288	6.900	120	320	182	5.915	2.250	1.640	504	—	—	139	858	
	együtt	64.096	1.218	18.265	263	1.840	1.747	15.796	6.157	3.567	1.691	9	—	1.152	3.848	
4	Márosarmos vm.	67	—	234	—	—	1	82	1.536	51	—	—	—	—	—	
5	Szabolcs	52.777	380	33.552	1.049	125	1.076	10.245	4.080	3.706	4.113	28	—	3.293	4.023	
6	Szatmár	45.915	1.105	16.000	80	817	1.566	2.074	9.844	1.986	136	4	—	1.406	480	
	Sz.-Németi t. h. v.	615	4	17	—	32	6	3	2	34	1	—	—	2	—	
	együtt	46.530	1.109	16.107	80	849	1.572	3.677	9.846	2.020	137	4	—	1.498	480	
7	Szilágy vm.	12.105	849	2.333	46	454	368	1.113	3.496	124	193	1	—	620	1.088	
8	Ugocsa	3.044	4	980	5	—	—	1	27	1.052	33	12	—	—	—	
	Összesen	388.464	5.925	118.867	1.679	6.924	9.609	74.545	58.490	22.662	11.190	148	—	10.102	17.273	
VI. Tisza-Maros szöge.																
1	Arad vm.	83.177	1.288	2.845	—	1.079	2.400	7.494	12.953	5.790	1.450	90	—	1.693	2.769	
	Arad t. h. v.	1.920	6	228	—	8	54	301	210	211	102	—	—	13	78	
	együtt	85.097	1.299	3.073	—	9	1.687	3.463	7.795	13.163	6.001	1.559	90	—	1.706	2.847
2	Csanád vm.	84.024	790	2.060	—	276	2.326	13.932	8.147	5.342	1.731	34	—	234	2.759	
	Krássó-Szerezy vm.	7.113	70	242	18	18	120	95	1.502	1.072	50	1	—	27	43	
4	Temes vm.	160.780	706	5.537	104	500	5.087	3.909	21.527	9.154	1.786	33	1	2.303	4.468	
	Temesvár t. h. v.	384	—	32	—	—	89	123	147	24	24	—	—	10	37	
	Verecz t. h. v.	134	9	—	—	—	—	—	21.674	24	—	—	—	—	—	
	együtt	161.998	709	5.569	104	500	5.176	4.032	17.677	9.178	1.810	33	1	2.318	4.505	
5	Torontál vm.	215.599	2.607	4.881	116	1.728	5.116	10.721	26.131	5.705	3.518	122	—	2.605	2.324	
	Pancsova t. h. v.	1.065	3	—	—	—	396	27	—	10	3	—	—	35	—	
	együtt	216.664	2.610	4.887	116	1.726	5.506	10.778	26.131	5.909	3.528	125	—	2.640	2.330	
	Összesen	554.196	5.468	15.831	217	4.207	15.591	36.632	70.617	27.502	8.671	288	1	6.920	12.454	
VII. Erdély.																
1	Alsó-Fehér vm.	7.529	520	341	10	42	—	396	492	1.543	12	—	—	71	49	
	Beszterce-Naszód vm.	408	—	—	—	—	—	37	268	477	—	—	—	60	—	
	Brassó vm.	6.850	75	2.448	75	474	2	10.874	4.221	857	—	13	—	511	355	
4	Csik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Egyszer	671	—	2.048	—	8	—	270	1.605	2.452	24	4	—	54	107	
6	Háromszék vm.	8.804	7	9.523	9	277	—	7.385	13.449	1.685	13	3	1	127	191	
7	Hunyad	35.479	16.263	71.128	74	53	18	815	9.301	9.866	5	—	1	2.047	1.257	
8	Kis-Küküllő	4.822	10	553	1	77	18	332	856	1.633	11	—	—	85	90	
	Kolozs	3.649	1.080	1.169	—	31	27	741	690	143	—	—	—	64	—	
	Kolozsvár t. h. v.	66	—	71	—	—	—	295	111	14	8	—	—	3	2	
	együtt	3.715	1.689	1.240	—	31	27	1.036	801	157	8	—	—	67	2	
10	Maros-Torda vm.	3.301	112	155	2	26	3	218	760	75	—	—	—	20	50	
	M.-Vásárhely t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	3.301	112	155	2	26	3	218	760	75	—	—	—	20	50	
11	Nagy-Küküllő vm.	2.945	97	196	5	41	3	24	240	6.888	1	—	—	19	23	
12	Sabes vm.	15.367	781	718	31	176	24	1.045	7.558	5.205	8	4	—	403	112	
13	Szolnok-Doboka vm.	11.217	322	2.230	—	—	37	906	2.463	848	112	—	—	19	35	
14	Turja-Aranys	9.719	1.744	1.862	124	54	—	1.300	1.706	2.177	42	—	—	4	—	
15	Udvarhely	306	1	107	—	34	—	78	248	—	—	—	—	—	—	
	Összesen	111.142	21.612	28.598	331	1.293	132	24.716	43.977	33.761	296	24	3	3.488	2.969	
Magyarország																
		2.808.955	52.549	861.892	9.670	26.867	58.703	1.021.381	698.710	176.656	118.016	2.747	560	71.428	202.276	
Horvát-Szlavonországok.																
1	Belovár-Kőrös vm.	964	—	989	—	—	—	332	—	453	758	—	—	—	107	—
2	Lika-Krbva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Modrus-Fiume	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Poszege vm.	6.168	65	589	—	138	288	19	1.604	822	—	1	1	288	—	
5	Szerém	33.172	5	577	1	10.653	4.049	966	10.973	3.060	—	3	1	3.221	—	
	Zimony t. h. v.	2.694	—	2.320	—	448	464	—	848	835	—	—	—	—	—	
	együtt	35.866	6	589	1	11.101	4.513	966	11.808	3.060	—	3	1	3.221	—	
6	Varasd vm.	513	—	965	74	—	193	127	598	1.437	—	—	—	2	114	
	Varasd t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	513	—	965	74	—	193	127	598	1.437	—	—	—	2	114	
7	Vendége vm.	30.171	29	4.281	—	2.235	2.305	144	10.662	1.852	—	4	10	1.879	—	
	Eszék t. h. v.	1.246	—	87	—	12	377	—	710	50	—	—	—	106	—	
	együtt	31.417	29	4.368	—	2.247	2.682	144	11.372	1.902	—	4	10	1.979	—	
8	Zágráb vm.	1.661	52	392	1	4	698	266	1.628	755	—	—	—	4	49	
	Zágráb t. h. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	együtt	1.661	52	392	1	4	698	266	1.628	755	—	—	—	4	49	
	Összesen	76.589	151	7.545	76	13.490	8.706	1.532	26.863	8.734	—	20	18	5.768	—	
Magyarbirodalom																
		2.885.544	52.700	869.487	9.746	40.857	67.409	1.022.908	728.578	185.396	118.016	2.767	578	77.186	202.276	

4. Összes vetőmagszükséglet.

Folyó száma	Országgrszs. törvényhatóság		Őszi	Tavaszi	Őszi	Tavaszi	Két- szeresből	Őszi	Tavaszi	Szemes	Takar- mány-	Köles- ből	Tatár- kából	Bükköny- ből	Zabos bükköny- ből	
	buzából		rozsból	árpból	tengeriből											
	összes vetőmagszükséglet hektoliterekben															
I. Duna bal partja.																
1	Árva vm.	645	34	3.083	148	397	1.858	15.946	128.399	—	—	—	—	—	30	724
	Bars »	64.131	1.208	17.931	1.109	1.053	698	67.432	18.698	2.941	1.663	7	—	—	5.013	7.067
	Esztergom vm.	32.801	233	11.995	—	1.360	209	29.603	101.183	2.080	2.665	10	—	—	1.941	5.023
	Hont »	59.394	1.083	22.272	240	951	194	35.828	19.900	1.648	1.092	7	—	—	1.741	5.394
	Selm.- és Fehérv. t. h. v.	74	225	140	240	—	—	420	750	—	—	—	—	—	—	76
	együtt	59.468	1.288	22.412	480	951	194	34.048	30.950	1.648	1.092	7	—	—	1.741	5.390
5	Liptó vm.	448	93	6.712	134	1.332	—	24.893	42.635	—	—	—	6	—	1.266	1.238
	Nógrád vm.	110.050	1.234	62.102	1.068	678	427	58.986	34.820	2.712	4.113	9	6	—	6.101	11.314
	Nyitra »	83.025	1.007	100.892	457	400	3.681	182.855	47.389	7.272	6.746	516	10	—	8.788	11.382
	Pozsony »	88.869	347	45.611	1.072	1.328	1.483	140.248	23.483	8.445	10.445	1.197	3	—	6.960	19.033
	Pozsony t. h. v.	500	—	809	—	—	—	1.779	156	52	697	—	—	—	581	—
	együtt	89.369	347	65.370	1.072	1.328	1.483	143.027	23.639	8.497	11.143	1.197	3	—	6.660	19.614
9	Trenčán vm.	20.645	2.925	26.855	1.247	2.836	3.398	90.573	56.574	40	81	101	592	—	3.651	2.160
	Túrocz »	2.467	10	12.955	178	4.843	91	10.785	17.382	—	—	2	72	—	1.814	504
	Zólyom »	17.843	1.206	10.436	1.413	7	327	14.345	33.430	—	—	27	—	—	1.120	2.069
	Összesen	480.692	9.574	341.163	7.936	14.655	12.906	671.393	493.480	24.996	26.949	1.939	696	—	83.125	67.063
II. Duna jobb partja.																
1	Baranya vm.	153.715	1.742	33.381	731	8.865	9.456	21.271	44.376	14.363	4.510	96	234	—	8.454	23.448
	Pécs t. h. v.	1.385	66	288	—	858	858	277	342	23.331	81	—	—	—	42	157
	együtt	155.100	1.808	33.669	731	8.865	10.314	21.548	44.718	14.594	4.541	96	234	—	8.496	35.585
2	Fejér vm.	164.879	260	35.949	42	562	388	62.006	74.059	12.779	19.909	460	7	—	2.574	49.405
	Sz.-Fejérvár t. h. v.	3.143	—	1.345	—	—	—	5.858	497	1.202	88	—	—	—	—	—
	együtt	168.022	260	37.294	42	562	388	67.864	74.563	13.981	20.007	460	7	—	2.574	49.405
	Győr vm.	41.905	1.358	25.781	97	1.051	140	26.050	18.874	3.162	6.708	321	—	—	1.404	9.405
	Győr t. h. v.	1.574	—	908	—	—	—	1.243	89	102	97	—	—	—	684	—
	együtt	43.479	1.358	26.689	97	1.051	140	27.293	18.963	3.264	6.805	321	—	—	1.404	10.099
4	Komárom vm.	86.341	3.380	36.740	14	675	233	50.064	40.384	6.635	9.096	637	—	—	1.782	24.114
	Komárom t. h. v.	870	—	197	—	—	—	288	—	111	—	—	—	—	—	—
	együtt	87.210	3.380	36.937	14	675	233	50.952	40.384	6.746	9.096	637	—	—	1.782	24.114
5	Moson vm.	53.259	549	29.051	—	1.305	501	62.629	14.805	3.411	5.592	672	22	—	1.664	6.437
	Somogy »	181.790	1.456	95.519	3.069	1.556	3.613	63.292	60.226	10.939	11.659	254	1.351	—	5.308	40.002
	Sopron »	96.017	392	58.211	174	43	1.521	69.097	33.255	3.780	10.463	43	418	—	3.802	15.475
	Sopron t. h. v.	972	—	1.804	—	—	—	1.835	51	38	—	—	—	—	259	—
	együtt	96.889	392	58.015	174	43	1.531	70.473	35.680	3.837	10.501	43	418	—	3.802	15.725
8	Tolna vm.	158.145	2.218	45.525	90	2.491	1.698	56.254	52.443	11.935	9.155	280	489	—	3.698	29.441
	Vas »	182.241	741	129.414	844	232	2.844	61.140	76.356	5.324	9.127	526	2.037	—	7.664	19.883
	Veszprém vm.	108.047	135	77.324	128	581	3.155	73.927	38.941	7.569	12.034	155	—	—	5.240	28.520
	Zala »	117.761	270	106.348	1.134	89	1.689	45.020	38.176	13.790	4.808	377	585	—	7.107	17.581
	Összesen	1.342.058	12.567	675.785	6.328	17.440	26.076	599.292	494.658	95.984	103.325	3.815	5.041	—	48.739	284.742
III. Duna-Tisza köze.																
1	Bács-Bodrog vm.	564.624	2.011	12.871	163	6.189	29.532	25.982	286.592	49.817	13.599	723	500	—	8.169	23.449
	Baja t. h. v.	2.023	—	1.000	—	—	54	103	1.081	398	223	23	—	—	46	412
	Szabadka t. h. v.	31.388	61	5.474	—	—	1.925	9.235	41.980	2.813	—	95	—	—	25	390
	Ujvidék t. h. v.	6.847	380	—	—	—	28	348	568	1.974	1.231	180	4	—	21	74
	Zombor t. h. v.	18.901	52	—	—	—	106	1.398	—	13.444	3.225	137	10	—	50	103
	együtt	623.789	2.504	20.245	163	6.323	33.387	35.948	335.071	67.484	14.139	855	500	—	8.317	34.831
2	Csongrád vm.	87.121	413	22.933	328	1.056	2.419	22.117	13.965	8.310	4.618	190	—	—	2.039	6.199
	Hód.-Vásárh. t. h. v.	62.540	330	390	—	—	832	12.150	2.130	3.900	1.200	24	—	—	100	160
	Szeged t. h. v.	8.322	339	24.009	—	94	488	2.436	400	2.880	300	91	—	—	25	87
	együtt	157.989	1.073	48.292	328	1.150	3.739	37.303	16.495	14.999	6.318	305	—	—	2.164	6.449
3	Heves vm.	124.294	756	22.916	46	4.588	361	38.746	18.274	9.602	5.720	40	—	—	4.796	13.204
	Jász-N.-K.-Szolnok vm.	336.855	5.629	18.474	—	3.102	4.270	75.071	34.355	23.403	14.316	287	—	—	7.539	19.564
	Pest-Pilis-Solt-Kis-K.	243.073	1.356	317.739	675	10.009	4.879	135.907	102.963	30.198	24.198	937	45	—	3.872	33.694
	Budapest fő- és szék.	722	6	1.724	—	—	—	4.560	606	237	656	—	—	—	390	—
	Keckemét t. h. v.	6.041	—	22.155	—	—	—	12.410	4.472	1.211	120	58	—	—	63	294
	együtt	250.436	1.362	341.618	675	10.826	4.879	152.877	108.041	31.646	24.974	995	45	—	3.935	34.378
	Összesen	1.493.321	11.824	451.545	1.212	25.988	46.512	339.945	502.146	186.934	65.467	2.482	545	—	26.745	98.117
IV. Tisza jobb partja.																
1	Abauj-Torna vm.	102.809	1.464	42.696	71	195	59	63.588	45.348	2.017	2.248	40	—	—	5.109	5.317
	Kassa t. h. v.	2.341	50	1.734	—	—	—	2.767	989	3	25	—	—	—	65	118
	együtt	105.150	1.514	44.430	71	195	59	66.355	46.337	2.030	2.273	40	—	—	5.174	5.435
2	Béreg vm.	58.150	785	15.522	1.993	1.493	1.207	5.001	53.771	10.340	948	129	3	—	2.745	2.152
	Borsod »	128.216	1.282	31.282	67	4.554	335	42.466	32.828	5.252	2.412	65	11	—	4.173	7.922
	Gömör »	57.097	1.742	29.530	2.354	218	737	23.272	75.088	1.748	323	12	—	—	1.697	3.249
	Sáros »	19.633	1.974	39.612	3.568	7	2.201	59.139	124.881	210	115	38	270	—	2.826	3.617
	Szepes »	957	102	34.182	2.446	760	1	12.212	93.824	143.173	9	—	—	—	2.318	2.566
	Ung »	39.586	587	20.600	943	113	365	7.188	31.583	2.706	184	55	—	—	5.473	1.967
	Zemplén vm.	127.058	3.073	56.782	1.703	656	614	67.800	75.963	7.784	2.999	151	475	—	6.811	8.123
	Összesen	536.147	11.059	271.370	13.980	7.996	6.740	365.200	587.204	30.000	9.283	490	826	—	28.117	34.970

4. Összes vetőmagszükséglet.

Folyó szám	Országrés, törvényhatóság	Őszi	Tavaszi	Őszi	Tavaszi	Két-szeresből	Őszi	Tavaszi	Szemes	Takar-mány-	Küls-ből	Tátr-kából	Bükki-ny-ből	Zabos-bükki-ny-ből	
		huzából	roszból	árpból	tengeriből										
		összes vetőmagszükséglet hektoliterekben													
V. Tisza bal partja															
1	Béka vm.	206.214	1.610	5.146	—	571	4.276	60.870	19.616	9.155	283	—	—	2.556	61.532
2	Bihar	280.340	4.470	84.384	957	45.872	7.608	31.250	57.437	36.126	8.204	211	—	19.870	41.376
	N.-Vérát t. h. v.	1.172	—	147	—	160	188	97	294	368	—	—	—	132	309
	egység	281.512	4.474	64.531	957	46.033	7.796	31.039	57.731	36.494	8.204	211	—	20.003	41.655
3	Hajdu vm.	108.018	2.552	25.459	505	7.450	3.881	21.675	11.442	10.425	3.451	162	—	2.425	7.798
	Debrecezen t. h. v.	16.430	528	12.429	470	1.856	272	8.840	4.800	4.715	924	99	—	245	1.518
	egység	124.448	3.080	37.879	975	9.306	3.953	30.515	16.343	14.940	4.375	261	—	2.670	9.316
4	Máramaros vm.	4.076	5.388	4.582	1.274	1.100	30	3.397	84.617	13.331	23	5	1.236	65	139
5	Szabolcs	38.808	677	112.760	2.251	1.631	1.838	17.526	19.133	10.817	7.243	252	5	10.349	16.199
6	Szatmár	153.927	4.327	47.019	2.85	2.925	4.209	7.204	59.045	21.923	2.996	106	10	9.485	5.721
	Sz.-Németi t. h. v.	6.355	89	48	—	107	210	107	1.598	1.040	103	2	—	153	434
	egység	160.283	4.316	47.267	285	3.033	4.419	7.317	60.643	22.963	3.099	108	10	9.638	6.155
7	Szilágy vm.	96.299	3.063	11.025	83	7.989	1.084	3.819	31.927	18.893	751	8	—	2.499	4.523
	Ugocsa	24.044	164	5.474	112	133	30	1.058	22.733	3.561	75	14	14	424	1.019
	Összesen	985.488	23.045	308.870	5.957	68.804	23.432	156.435	322.896	140.515	33.925	1.097	1.205	48.206	85.689
VI. Tisza-Maros szöge.															
1	Arad vm.	233.640	2.580	6.930	161	10.150	4.856	16.561	43.845	34.741	3.440	297	22	4.308	11.259
	Arad t. h. v.	5.100	11	539	—	74	78	793	805	989	127	6	—	89	274
	egység	238.740	2.591	7.469	161	10.224	4.934	17.354	44.650	35.730	3.579	349	22	4.487	11.533
2	Csanád vm.	127.580	1.034	3.552	—	1.550	3.761	23.066	12.042	12.872	3.310	51	—	333	3.544
3	Krassó-Szörény vm.	151.014	2.077	6.148	1.140	687	1.671	2.790	45.474	47.274	1.043	97	1	837	1.521
4	Temes vm.	379.087	1.998	12.580	391	8.747	8.631	9.531	58.842	43.481	3.449	93	9	5.026	17.202
	Temesvár t. h. v.	1.105	—	94	—	—	167	379	449	120	58	—	—	27	163
	Tervez. t. h. v.	11.110	277	—	—	—	—	632	775	1.282	—	—	—	—	—
	egység	391.303	1.675	12.674	391	8.747	8.798	10.448	59.706	45.783	3.507	93	9	5.653	17.364
5	Torontál vm.	703.703	4.317	9.101	676	12.476	15.925	25.507	85.289	73.171	13.155	674	—	6.794	11.627
	Pancsova t. h. v.	5.971	42	—	—	38	785	143	391	1.746	26	16	—	81	24
	egység	708.674	4.359	9.115	676	12.513	16.710	25.650	85.680	74.917	13.181	690	—	6.875	11.651
	Összesen	1.618.519	11.736	38.958	2.368	33.720	85.874	79.292	247.192	216.576	24.623	1.194	32	18.185	45.664
VII Erdély.															
1	Alsó-Fehér vm.	70.991	23.701	4.626	1.346	2.765	384	3.421	15.457	13.981	317	—	—	2.275	3.164
2	Beszterceb-Nászód vm.	33.170	8.191	542	412	348	323	4.211	37.346	10.875	—	5	23	603	391
3	Brassó	18.117	1.142	6.497	187	907	6	23.318	9.756	2.513	—	111	5	2.995	2.232
4	Csik	7.391	1.942	43.718	880	320	226	16.622	21.822	731	—	—	1	4.439	6.616
5	Fogarás	13.670	3.620	29.235	893	132	4	3.233	39.025	3.861	33	21	29	131	807
6	Háromszék vm.	30.657	77	30.545	79	2.056	—	22.781	39.423	4.266	178	58	17	3.008	2.115
7	Hunyad	74.544	37.006	15.782	3.071	1.843	357	1.889	23.934	25.899	920	3	—	5.064	2.803
8	Kis-Küküllő	45.696	294	6.781	67	3.392	69	1.971	10.902	10.141	183	—	1	2.881	2.877
9	Kolozs	56.193	34.141	17.177	1.172	3.715	434	10.572	30.164	18.723	698	—	—	1.482	2.489
	Kolozsvár t. h. v.	2.282	—	2.319	—	—	—	1.213	1.413	387	108	—	—	52	92
	egység	58.475	34.141	19.496	1.172	3.715	434	11.785	31.577	19.110	806	—	—	1.534	2.581
10	Maros-Torda vm.	56.448	6.865	5.286	100	3.604	101	5.387	33.514	12.396	389	—	1	3.339	3.452
	M.-Vásárhely t. h. v.	686	—	29	22	—	—	265	96	179	—	—	—	6	96
	egység	57.134	6.865	5.315	121	3.604	161	5.653	33.610	12.575	389	—	1	3.345	3.548
11	Nagy-Küküllő vm.	75.654	1.114	8.666	316	5.286	316	1.207	31.503	15.307	80	2	—	2.693	4.286
12	Szeben vm.	53.227	2.905	3.824	709	1.058	253	3.323	23.529	7.144	69	—	—	2.483	1.578
13	Szolnok-Doboka vm.	42.487	20.519	7.073	626	913	241	3.274	60.656	29.392	771	1	60	2.598	4.308
14	Torda-Aranyos	41.515	30.239	10.215	2.311	2.287	7	11.215	21.982	11.545	587	—	—	921	1.842
15	Údvárhely	40.632	201	14.261	1.426	4.882	52	1.104	31.905	6.888	6	—	—	467	1.325
	Összesen	661.360	170.511	207.170	13.527	33.588	2.823	115.521	429.387	174.228	4.044	217	137	32.007	34.080
Magyarország															
		7,117,375	249,516	2,294,861	49,863	202,221	153,763	2,327,078	3,010,362	819,293	266,596	11,174	8,542	240,121	650,825
Horvát-Szlavonország.															
1	Belovár-Kőrös vm.	77.978	1.929	60.190	3.544	405	23.565	6.830	13.773	21.659	—	264	1.816	5.354	5.507
2	Lika-Krpa	2.648	8.065	4.324	1.959	16,549	126	39,243	33,733	4,068	—	—	1,521	348	5
3	Modrocs-Füme	15.404	2.639	9.858	628	870	6,252	1,599	14,069	9,731	297	10,553	140	18	—
4	Poszege vm.	87.075	1.936	14.198	1.470	7.327	10,197	1,687	29,533	15,063	69	486	36	7,551	—
5	Szerém	208.776	87	5.850	27	85,784	34,858	5,271	94,817	25,295	264	278	8	37,215	—
	Zimony t. h. v.	3.044	—	7	—	507	528	—	951	477	328	1	—	276	—
	egység	311.830	87	5,857	27	86,291	35,386	5,271	95,768	25,778	393	279	8	37,491	—
6	Varasd vm.	11.753	182	23.001	1.210	19	5,574	2,316	12,131	22,991	690	97	425	3,357	—
	Varasd t. h. v.	394	166	1.140	189	—	780	954	1,008	397	56	—	—	—	—
	egység	12.147	348	24.147	1,399	19	6,354	3,270	13,239	23,388	746	97	425	3,357	—
7	Verőce vm.	153.957	4.462	23.807	1.509	22,924	15,476	1,531	56,897	10,091	968	120	233	16,806	—
	Eszék t. h. v.	2.947	—	264	—	161	924	—	1,522	168	—	—	—	246	—
	egység	156.904	4,462	24,071	1,509	23,085	16,400	1,531	58,419	10,769	966	120	233	17,052	—
8	Zágráb vm.	39.958	1.530	31.196	982	329	20,652	1,584	32,526	42,845	464	6,558	438	945	—
	Zágráb t. h. v.	23	—	205	1	—	300	12	204	1,731	22	—	—	13	—
	egység	39.981	1,530	31,401	983	329	21,042	1,596	32,790	44,576	486	6,558	438	958	—
	Összesen	608,957	20,896	180,052	11,419	134,965	109,822	60,994	291,146	155,625	3,429	21,016	4,897	73,959	—
Magyarbirtalom															
		7,721,382	270,712	2,474,913	61,382	337,186	273,085	2,388,072	3,301,508	974,918	270,016	32,604	15,439	312,060	650,825

MAGYARORSZÁG MEZŐGAZDASÁGI IRODALMÁNAK
KÖNYVÉSZETI CZÍMJEGYZÉKE.

1851

/1866/

A könyvészeti címjegyzék csoportjai.

- I. Mezőgazdaság általában.
- II. Gazdasági útleírások és gazdaságok leírása.
- III. Meteorológia.
- IV. Talajművelés, telkesítés, vízszabályozás.
- V. Trágyázás.
- VI. Növénytermesztés.
- VII. Szőlőművelés, borászat.
- VIII. Gyümölcstermesztés és kertészet.
- IX. Erdészet.
- X. Vadászat és sport.
- XI. Növénybetegségek, kártékony állatok.
- XII. Gazdasági vegyes és mezőgazdasági iparágak.
- XIII. Állattenyésztés és állategészségügy.
- XIV. Takarmánytermesztés és takarmányozás.
- XV. Méhészet.
- XVI. Selyemtenyésztés és eperfaültetés.
- XVII. Gazdasági építkezés.
- XVIII. Gazdasági gépek, eszközök és gépkezelés.
- XIX. Birtokviszonyok és mezőgazdasági üzem.
- XX. Piaczi árak és forgalom.
- XXI. Munkáskérdés, cselédlügy.
- XXII. Telepítés.
- XXIII. Mezőgazdasági hitelügy és szövetkezés.
- XXIV. Elemi kárbiztosítás.
- XXV. Gazdasági egyesületek.
- XXVI. Gazdasági tanintézetek.
- XXVII. Kiállítások.
- XXVIII. Irodalom és könyvészet.
- XXIX. Vegyesek.
- XXX. Folyóiratok, hírlapok, naptárak.

I. Mezőgazdaság általában.

- Agrár-kérdésünkről.** Budapest, 1884.
- Agrár-kérdés** Magyarországon. Irta: Reformor. Budapest, 1894.
- Agrár-szociális** kérdésről Az —. A békés-megyei gazd. egylet emlékirata. B.-Csaba, 1884.
— u. a. — B.-Csaba, 1894.
- Az agrarizmus** harca a kereskedelem és ipar ellen. Budapest, 1899.
- Agrárpolitika.** Magyar —. A Magyar Gazdaszövetség vilássa Tisza Istvánnak. Budapest, 1897.
- Agrárszocializmus.** A z — megoldása Magyarországon. Budapest, 1897.
- Agriculture et sylviculture.** Congrès international de statistique à Budapest. Neuvième session du 29 août au 11. septembre 1876. *Programme* IV. Budapest, 1876.
- Államjavakról.** Mellékletek a magyar szent korona alá tartozó országok területén levő államjavakról 6 cs. s ap. kir. felségéhez hódolatleltéjesen intézett m. k. p. ü. minis-ter felterjesztéshez. (Az O. M. G. E. könyv-tárában.)
- Álmás Imre dr. gróf.** A gazdasági előadók cszélja. (Gazdasági előadás.) Szolnok, 1900.
- Ambrozovics B.**: Országok gazdasági erejének összméréséről Budapest, 1897.
- Angyalffy Math. Andreas:** Grundsätze der Feldkultur oder gründliche und vollständige Anleitung zum Ackerbau, und zur Pflege der Wiesen und Weiden. I—IV. Theil. Pesth, 1823—4.
- Oekonomie des Landwirtschaft I—IV. Theil. Pesth, 1823—4.
- Ansichten** über die landwirthschaftlichen Zustände der Sachsen in Siebenbürgen. Kronstadt, 1847.
- Antal Albert:** A kis- és apró-birtokosok gazdasági kézikönyve. Nyiregyháza, 1883.
- Asbóth János:** A föld mint társadalom-politikai és nemzeti kérdés. Budapest, 1900.
- Ásványi Lajos:** Mezőgazdasági apróságok. Kolozsvár, 1891.
— u. a. az 1892.
— II. füzet. Kolozsvár, 1893.
- B(éthlen) D(omokos) I(ctári) gr.:** A nemzeti jólétről. Bécs, 1831.
- Babó L.:** Kérdések és feleletekben fogalmazott földmíveléstan. Magyaritá: *Varju J. Komárom*, 1856.
- Baciu Ioan:** Indreptar practic in economia rurală. Sibiu, 1895.
- Balás Árpád:** Utmutatás a kezdő gazda gyakorlati kiképzésére. Keszthely, 1885.
— Kurzer Abriss der Geschichte der ung. Landwirtschaft. Budapest, 1897.
- Balásházy János:** Tanácsolatok a magyarországi mezei gazdák számára. Sárospatak, 1829. 2-ik kiadás Pest, 1831. 3-ik kiadás Pest, 1853.
— — Okos Gazda vagy gazdasági tudomány. Pest, 1830.
— — u. az 2. köt. Pest, 1833.
— — A háztartás és mezei gazdaság tulajmánya I - II. Debreczen, 1838. 2 köt.
— — Észrevételek a homi gazdaságbeli szorgalomnak akadályairól s orvoslási módjairól. Budapest, 1831.
- Balla Zádor:** A túltermelés következményei és annak óvszerei. Budapest, 1884.
- Balogh Péter, Papi:** Unser Kleines Landgut und seine Einkünfte. Berlin, 1860.
— — Nehány észinte szó Csanád megye gazdaközösségéhez. Arad, 1879.
- Barcza Károly:** Javaslát Fehér vármegye mezőgazdaságának emelésére. Budapest, 1892.
- Baross Károly:** Magyar agrárpolitika. Megjegyzések Tisza István »Magyar agrárpolitika« című rópiratára. Budapest, 1897.
- Barsí József:** A mezei gazdaság jelen állapota. Pest, 1862. lásd Liebig Justus.
- Bartha Mór:** A magyar agrárszocializmus és az örökélet. Debreczen, 1897.
- Bartosságh Joseph v.:** Über nationale Landwirtschaft in Ungarn. Pesth, 1832.
- Batthyány József gróf:** Magyar gazdasági adatok. Pozsony, 1890.
- Batthyány József:** Gazdasági megfigyeléseimből. Pozsony, 1894.
- Békésy Sándor:** Kolozsvár közzgazdasági multja és jelene. Kolozsvár, 1889.
- Békessy Ladislaus:** Uebersicht der landwirthschaftlichen Verhältnisse der kgl. Freistadt Debreczin. Budapest, 1885.
- Beleznay Árpád gr.:** Gazdasági Receptek. Pest, 1864.
- Bemerkungen.** Oekonomisch-physikalisch-statistische —. über den gegenwärtigen Zustand des Landeswens in Ungarn. Von einem Menschenfreunde. 1787.
- Benedek János:** A földmívelő gazdságára. Kolozsvár, 1844.
- Berde Áron:** Mit tegeyen az erdélyi gazda, hogy jólétre jusson? Kolozsvár, 1859.
- Berg Gústáv:** 1885. márcziusi vámnovella és jelentősége Magyarországi mezőgazdasá-gára. Bécs, 1885.
— — Ugyanez németül is.
- Berger Károly Lajos:** Néhány szó az okszerű földmívelésről. Csáktornya, 1899.
- Bericht** über die Bodenproduction, Industrie-erzeugnisse, Handels-, und Verkehrsverhältnisse im Oedenburger Kammerbezirke. Oedenburg, 1862.
- Bernát István:** Buzánk és lisztünk kivitele, szemben a külföld versenyével. Magyar-Óvár, 1884.
— — A magyar agrártörökvések czélja és jogosultága. Budapest, 1896.
— — Zalogba tett Magyarországi. Budapest, 1895. II. kiadás. Budapest, 1900.
- Bernát Stephan:** Das verpfandete Ungarn. Berlin, 1896.
- Berzeviczy Egyed és Bukuresti B. János:** A paraszbtirtok állapota Abauj-Tornamegyében. Budapest, 1885. (Országos magyar gazdasági egyesület).
- Berger Moritz:** Landwirtschaft für Frauen. Pesth, 1845.
- Bierbrunner Gustav:** Des Landmanns Wissen-schaft. Kula, 1886.
- Biró Miklós:** Egy mezei gazda élete. Kolozsvár, 1847.
- Biskupic Jurško:** Gospodarenja nank. Buda-pest, 1873.
- Böcz Árpád:** Emlékezés 1848 márcz. 15-ikére. Galantha, 1899. (T o v á b b k é p z ó g a z - d a s á g i e l ő a d á s o k. Kiadja a galán-thai járás gazdaköre. V. füz. 2.)
- Bogdányfy Ödön:** A földműves szocializmus és az Alföld öntözése. Budapest, 1899.
- Borovszky Károly:** Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye mezőgazdasági statisztikájára vonatkozó adatok, graphikai térképekkel. Budapest, 1888.
— — Néhány adat a mezőgazdaság jelene és jövőjéhez. Budapest, 1896.
- Bosnyák Zoltán dr.:** A birtokminimum, mint agrárreform Magyarországon. Kritikai ki-sérlet. Budapest, 1885.
- Bortumy Georges:** La crise. Travail présenté au Congrès International d'Agriculture. Budapest, 1896.

Böhm J.: Sonntagsblätter für den Landmann. Beiträge zur Beförderung des Wohlstandes und Familienglücks im Betrieb der Landwirtschaft des Garten-, vorzüglich des Obstbaues. Ung.-Altenburg, 1866.

Bösözerményi Pál: A köznép számára készült kézi könyv. I. II. rész. Debreczen, 1824.

Burger János: Mezei gazdaság kézi könyve. Ford. Csicserei Elek. 2 köt. Kassa, 1845.

Cautes (Borovszky Károly.): A magyar mezőgazdaság helyzete. Budapest, 1895.

Congrès agricole international de Budapest. Budapest, 1886.

Congrès international d'Agriculture tenu à Budapest du 17 au 20 Sept. Comptes rendus rédigés par le Dr. Eugène de Rodiczky. Budapest, 1897. I. köt.

Csáky Gyula, gróf: Mezőgazdasági viszonyainak bajainak egyményel orvosseréről, a tanyabér-rendszerrel és ezzel összekötött földmívelési hitelintézetről. Budapest, 1883.

Csapó Dániel: Gazdasági kis tükör. Falusi ifjúság számára *Karika Pál, Szentmiklósy Sándor* és *Taly Emánuel* koszorozott munkáiból összegyűjtve kiadta a m. gazd. egyesület. Buda, 1843. II-ik és 3-ik kiadás. Buda, 1845. 4-ik kiadás. Pest, 1845. V. kiadás *Morócz István* által. Buda, 1865.

Csicseri Elek: Mezei gazdaság kézi könyve. Iásd Burger János.

Csik János: A mezőgazdaság elemei. Népiszkolák számára. I.—IV. füzet. Arad, 1881.

Csizmadia J. Gyula: Gazdasági alapismeretek az egy és két tanítóló bíró falusi népiszkolák számára. Pozsony, 1897.

Csorba András: Vezér a' természetesen mivel mezei gazdálkodásra. Pest, 1834.

Csütönyi Márton: Leghasznosabb és új feltevésekről írott rövid gazdasági munka. Pest, 1831.

— II. kiadás: »A mezei gazdaság minden ágai« czimmel. Pest, 1836.

Cudafrá: Az okos vagy tapasztalt köztanácsadó mindennemű állapot számára. I.—VI. füzet. Pest, 1833.

Czilchert Róbert: Jelentés az 1868. Bécsben tartott német gazdák és erdészek gyűlésekről (Pest, 1868.)

Czindery László: Mikép gazdálkodhatunk ingyen? Pozsony, 1844.

Dancs István, Kövecsesi: Vesztá, mint a mezőgazdaszatban rejő kincsek tüköre. Kecskeméten, 1865.

— Ceres szózata a magyar földmívelőkhöz a reájok virradó jólét hajnalán. Pest, 1842.

Dayák József: Az országbéli természetek megismerését és a kifelékereskedés előmozdításá tárgyazó nemzeti egyesület rendszabására való javallat. Pest, 1826.

Ditz Henrik dr.: A magyar mezőgazdaság. Magyarra fordította *Haldás Gábor*. Pest, 1860. Bécs, 1869.

— II. jutányos kiadás. Budapest, 1874.

— **Heinrik dr.:** Die ungarische Landwirtschaft. Volkswirtschaftlicher Bericht an das k.

bayer. Staatsministerium des Handels u. d. ö. ff. Arbeiten. Leipzig, 1867.

Dobóczy Lajos és Peres Sándor: Gazdaságtan a legszükségesebb háztartási és kertészeti ismeretekkel Budapest, 1888.

Dobránszky Péter: Mezőgazdaságunk jövője. Miskolcz, 1884. (Különnyomat a Miskolcz és Vidéke cz. lapból.)

Dombasle M.: Okszerű gazdák naplója. Dombasle Máttyás után *Török János* vezérelte alatt szerkesztette: *Klein Gusztáv*. Pest, 1846.

Ebergényi Sándor dr.: A mezőgazdaságról és mezőrendéségről szóló 1894. évi XII. törvényczikk ismertetése. Az Alsó-fehérvármegyei Gazdasági Egyesület népszerű kiadványainak IV. füzet. Alsó-Fehérvármegyei Gazdasági Egyesület. Nagy-Enyed, 1898.

Edvi Ilés Bal: Népszerű gazdaságtan. Pest, 1844.

Egan Ede Borostyánkői: A hegyvidéki földmívelő nép közigazdasági helyzetének javítását czélzó állami akció ügyében Munkácson 1900. február 12-én tartott értekezletről szóló jelentés. Budapest, 1900.

Egy magyar gazda: Mit tegyünk? Kísérlet államháztartásunk, nemzetgazdaságunk és mezőgazdaságunk viszonyairól. Budapest, 1881.

Előadások. Az orsz. m. gazdasági egyesület által Budapesten rendezett gazd. — I—III. évf. Budapest, 1893—95.
— Népszerű gazdasági. — Csik-Szereda, 1898.

Előadások. Népies gazdasági előadások. Az abauj-tornamegyei gazdasági egyesület által az 1898—99. évi tél folyamán tartott —: Kiadja az Abauj-Tornamegyei Gazdasági Egyesület. Kassa, 1899.

— Gazdasági. — Kiadja a gyergyóvidéki gazdasági egyesület. Gyergyó-Szentmiklóson, 1899.

— Gazdasági. — A Háromszék vármegyében 1898-ben tartott II. —: Szerkesztette *Gáspár József*. Kiadja Háromszék vármegye gazdasági bizottsága. Sepsiszent-György, 1899.

— Népszerű gazdasági. — Rendezte a Pozsony vármegyei gazdasági egyesület 1899. évben. I. II. füzet. Pozsony, (1899).

— Rendezte a Pozsony vármegyei gazdasági egyesülettel karöltve az alsó-csalóközi járási gazdákör az 1899—1900. év telén. Pozsony, (1900).

— Gazdasági továbbképző —: *Nagy Miklós:* A föld megmunkálásáról. *Kozma Gusztáv:* Trágyázás és trágyakezelés. Pozsony, évsz. nélkül.

— Gazdasági. A Szatmár megyei gazdasági egyesület által rendezett —: Kiadja: Szatmár megyei gazdasági egyesület. Szatmárot, 1899.

— Téli gazdasági. Különféle tan-

tárgyakból tartott —: Kiadja a Szatmár megyei gazdasági egyesület. Kiadvány-szám IV. Szatmárt, 1900.

Előadói javaslat a mezőgazdasági rendtartásról. Budapest, 1887.

Elser J. G.: Die deutsche rationelle Landwirtschaft der Praxis, dargestellt auf den in Oesterreichisch- und Preussisch-Schlesien gelegenen Gütern des H. Grafen Heinrich Larisch von Mönich. Pesth, 1841.

Emlékirat. Magyarország törvényhozóhoz a honi mezőgazdaság terén. Pest, 1843.

— Az agrárszocializmus és orvoslása. B. Csaba, 1894.

Emlékirat az országos csapásként megjelölt aszályosság okai és elhárítása módja felett. Pest, 1880.

Emlékirata. Magyarország képviselőházához — a magyar gazdák II. orsz. értekezlete által kiküldött végrehajtó bizottságnak az ország mezőgazdasági helyzetéről. Hely- és évszám nélkül.

Enquete-tárgyalások. Az országos magyar gazdasági egyesület által gazdasági bajainak kipuhatólása és orvoslása érdekében tartott —. Budapest, 1880.

Enz Ferenc dr.: Ujjabkori Magyar Gazda. Pozsony, 1868.

Erdélyi Károly: A mezőgazdaság népszerű kézi könyve. Sepsiszent-György, 1894.

Érkövy Adolf: Robot és dézma, erkölyi és anyagi, mezei és státuszgazdasági tekintetben. Pest, 1845.

— Emlékeszéd *Török János* akadémiai tag fölött. Budapest, 1875.

— Az 1863. évi aszályosság a magy. alföldön. Pest, 1863.

Észrevételek a mezőrendőri törvényjavaslata. Tárgyalás anyag az országos magyar gazdasági egyesület közigazdasági szakosztályainak 1889. decz. 18-iki ülésére. Budapest, 1889.

Évkönyve, Magyar gazdák —: A Koldányi-féle »Gazdasági Zsebnaptár« melléklete. Lásd a XXX. csoportban.

Farkas Endre: Gazdaszat elemi fiatal gazdálkodók és néptanítók számára. Debreczen, 1858.

Farkas F.: Gazdasági kis tükör. Kiadja az ország. gazd. egy. Pest, 1845.

— **Ferencz,** Farkasfalvi. Sáfárködö magy. gazdaság. 2 kötet. Pest, 1841.

— **Mihály:** Az év tizenkét hónapja. Mezei és kertgazdasági teendők havi emlékeztetője. Budapest, 1892.

— **Róbert:** Mezőgazdasági statisztikai intézményünk és annak fejlesztése. Budapest, 1890.

— A vármegyék mezőgazdasági statisztikai monografiái érdekében. Budapest, 1891.

Farm-rendszer, Magyar. — M. kir. földmívelésügyi miniszterium. Budapest, 1890.

— szerződési tervvel és költségvetésekkel. Kiadja a földmívelésügyi m. kir. miniszterium. Budapest, 1893.

Felher Zoltán: Előadás az aratás, cséplés,

- gabonatisztítás, eladás, raktározás és magkiválasztásról. (Pozsony, 1896.) -- (Gazdasági továbbképző előadások IV.)
- Fekete G.:** A jó gazda-ember. Pozsony és Pest, 1798.
- II. kiadás Pozsonyban és Pesten. 1804.
- Felhívás.** Magyarország földművelő, bormel- és iparosaihoz. (Könyvnyomat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Felirata.** Az O. M. G. E. — orosz és román szerződés tárgyában. Budapest, 1894.
- Felolvasások** a kolozsvári földművelő- és gazdasági tanintézet által tartott georgikai — I. és II. évt. Kolozsvár, 1871/72.
- Felolvasások** és előadások sorozata. Bihar megyei gazdasági egyesület által 1898. január hóban Biharvármegye több községében tartott gazdasági szakszerű — Kiadja a bihar megyei gazdasági egyesület. Nagyvárad, 1898.
- Ugyanaz. Nagyvárad, 1899.
- és előadások sorozata. A Temes m. g. e. által 1897/98. évben tartott gazdasági szakszerű — Temesvár, 1898.
- Feltejtésze.** A m. gazd. egyesület választmányának, a gazdasági egyesület jövőendő állása, a gazdasági intézetek és alsóbb földmívelés-iskolák felállítását iránt Magyarországon. Pest, 1851.
- Fénix Farkas:** Magyar gazdasszony. Középnép és serdülo lányok használatára. Győr, 1850.
- Fényes Károly:** Gazdasági mozaik. Lugos, 1899.
- Fest Imre:** A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi ministeriumnak öt évi működése (1867-től 1872-ig). Pest, 1872.
- Fiáth Gyula báró:** A délmagyarországi kisbirtokosok gazdasági válsága. Budapest, 1888.
- **Miklós báró:** A mezőgazdasági statisztika szervezése. Jelentés gróf Széchenyi Pál földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister úr ő nagyméltóságához. Különnyomat a »Közgazdasági Értesítő«-ből. Budapest, 1884.
- Fischer Ch.:** De oeconomia suburbana — Cassovia, 1737.
- **Christ:** Operis oeconomici pars I, II. Cassovia, 1737—1743.
- Flatt Károly** Alföldi: Agrostologia és gazdasági szakoktatásunk. Budapest, 1896.
- Ugyanaz. II. kiad. (Külön nyomat a »Gazdák Évkönyve« 1898. évi (X) kötetéből.) Budapest, 1898.
- Főjelentése,** a nemzetközi gazdakongresszus. — Szerk. *Rodiczky Jenő*. Bevezetés. Tárgyalások. Függelék. Kérdőpontok. Feleletek. Emlékiratok. Budapest, 1897.
- német és francia nyelven is.
- Főkövy János:** Közgazdaságnak multja és jövője. Kaposvár, 1892.
- Földmívelése.** Magyarország — 1896.
- Kiadja a földmívelésügyi m. kir. minister. Budapest, 1896.
- Ugyanaz németül is.
- Gaal Jenő:** A mezőgazdasági válság kérdése. (Német és francia nyelven is.) Budapest, 1885.
- **Eugène de:** La crise agricole. Rapport devant être présenté au congrès agricole de Budapest, convoqué pour le mois d'octobre 1885. Budapest, 1885.
- Gabona.** Magyarország kivitele — és hűvelyesek, liszt és őrleményekben, valamint rizsben 1890., 1891. és 1892-ben. Budapest, 1890—92.
- Galgóczy Károly:** Népszerű gazdasági földmívelés. Pest, 1845.
- Mezei gazda népszerű gyűjtemény és vezérkönyve. 4 kötet. Pest, 1855.
- 2-ik kiadás. Pest, 1855.
- 3-ik kiadás. Pest, 1850.
- 4-ik kiadás bőv. *Reischer Endre*. Pest, 1865.
- 5-ik kiad. bőv. *dr. Farkas Mihály*. Budapest, 1884.
- Magyarország, a szerb vajdaság s temesi bánóság mezőgazdasági statisztikája. Pest, 1855.
- Gamauf V.:** Georgikai felolvasások 1870/71. évben. Kolozsvár, 1871.
- A mezőgazdaság. Budapest, 1879.
- Gamauf Vilmos:** Az erdélyi gazdák 1872. okt. 3—6. Dicső-Szt.-Mártonban tartott 2. vándorgyűlésnek jegyzőkönyve. Kolozsvár, 1873.
- Az erd. gazdák 1874. okt. 1—4. Déván tartott 3. vándorgyűlésnek jegyzőkönyve. Kolozsvár, 1874.
- Gáspár József:** Néptanítók gazdasági vezér-fonala. Szászváros, 1897.
- Gazda ember:** A jó, vagysis oly hasznos könyvecske... Angol nyelvből fordította *Fekete György*. és Pozsony, Pest, 1798. 2-ik kiadás 1804. u. ott.
- Gazdakongresszus** mezőgazdasági iró-mányai. (A földmível. min. kiadásában.) Budapest, 1896.
- Ugyanaz francia nyelven is.
- Nemzetközi, tartott Budapesten 1896. szept. 17—20, napjain Főjelentés. *Rodiczky Jenő*. Budapest, 1897.
- Ugyanaz, német kiadás, Budapest, 1897.
- Ugyanaz, francia kiadás. Budapest, 1897.
- tárgyalásai stb. Az 1896. évi IV. orsz. Budapest, 1896.
- Gazdálkodás köréből.** A — Népies gazdaság előadások kéziratai alapján. Kiadja: A szolonok-doboka vármegyei gazdasági egyeslet. I—III. füzet. Deés, 1899.
- Gazdaság.** Mezei — Hely nélkül. 1801.
- Mezei tudomány. (Kézirat. Az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Gazdasága.** A földmívelő — vagy Benedek János titkai. Kolozsvár, 1844.
- Gazdasági tudomány,** kérdésekben és feleletekben. Hely és évjegy nélkül. (Kézirat. Az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Gazdaságok megozslása** jelleg és nagyság szerint. Lásd: *Közlemények*, Magyar statisztikai. U. F. XXIV. köt.
- Georgesen, Joann:** Economica campulmi si crescerea vitilor. Brasov, 1886.
- Gerőffi A.:** Találmányok és tapasztalatok. Budapest, 1897.
- Graselli Miklós:** Két felolvasás a gazdaság köréből. Rimaszombat, 1892.
- Graszell Johann:** Beitrag zum Hebung der bauerlichen Landwirthschaft. Arad, 1886.
- Greger de Budavölgy, Max.:** Memoranden in Erwiederung einer geehrten Zuschrift des k. ung. Landwirthschaftlichen Vereins de dato 1. Jänner 1880. Nebst einer Beilage von vier Denkschriften. London, 1880
- Grüner Lajos** és **Herzog Oszkár:** Mily jelentőséggel bírnak a mezőgazdasági technikai iparágak a mezőgazdaság üzletére, különösen tekintettel extensív viszonyokra. Pozsony, 1882.
- Hajnik J. I.:** Jegyzetek egy mezőgazdaságnak ötven éven túl terjedő gazdasági életéből. Pécs, 1883.
- Hajnik János:** Gazdasági és nemzetgazdasági dolgozatok. Budapest, 1875.
- Hajnik Johann:** Praktische Anleitungen zu einem rationellen Wirthschafts-Betrieb im Banat. Temesvár, 1873.
- Hajós Sándor:** A mezei gazdaság különös formája és annak rendes számolása. Székes-Fehérvárt, 1819.
- Halász Gábor:** A magyar mezőgazdaság. Pest, lásd *Dits Henrik*.
- Haller Károly dr.:** Gazdasági jogisme. A gazdasági tanintézetek növendékei és a mezei gazdák szükségletéhez alkalmazva. Budapest, 1878.
- Második bővített kiadás. Budapest, 1895.
- Harmadik teljesen átírt kiadás. Budapest, 1895.
- Hauptbericht** des Internationalen Landwirthschaftlichen Congresses. Red. v. *Dr. v. Rodiczky*. Internationaler landwirthschaftlicher Congress abgehalten von Budapest von 17. bis 20. Sept. 1876. Budapest, 1877.
- Havi teendők** a gazdaságban. Hely- és évjegy nélkül.
- Hegedűs Károly:** A mezőgazdasági válság megszüntetésének alapja. (Lithogr.) Budapest, 1898.
- Herczog R.:** A magyar gazdákhoz. Pest, 1866.
- Hideghegy Antal:** Figyelmeztetés mezőgazdaságnak körül és a gazdasági tanintézetek ügyében. Pest, 1861.
- Promemoriák földmívelésünk közgazdasági érdekében. Pest, 1867.
- Mezőgazdasági viszonyaink vázlata. Pest, 1868.
- Homolka József:** A magyar szent korona országainak földmívelési térképe. Kiadja a m. kir. pénzügyministerium. 1895. Mérték 1:900.000. Budapest, 1895.
- Hongrie agricole.** La — et ses haras. Comp-

terendu d'une excursion agricole à Mezőhegyes. Bruxelles, 1876.

Horváth I.: Közönséges előadása a gazdasági állapotnak. Pest, 1811.

Höcziel I.: Észrevételek *Csorba András* ezen cím alatt kiadott munkájára: Vezér a természetesen mivel mezeigazdálkodásra. Pest, 1836.

István Gazda (Rombay Dezső): Gazdák könyve. Budapest, 1898.

Ivánsky János: Tudományos nézetek gyűjteménye. A mezei köznép nevelése és a mezőgazdaság ügye érdekében. Pest, 1860.

Jády József: Az okszerű gazdaságtan. Pápa, 1881.

Janisch Joseph: Die Landwirtschaft nach allen ihren Verzweigungen. Pest, 1831.

Javaslat Fejér vármegye mezőgazdaságának emelésére. Budapest.

Jegyzeti. Gazdasági téli tanfolyamok. — A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. ministerium segélyezésére kiadja Krassó-Szörény vármegye gazdasági egylete. Lugos, 1898. 3 füzet magyar-román nyelven.

Jegyzetek egy mezőgazdasáznak ötven éven túl terjedő gazdasági életéből. Pécs, 1885.

Jegyzőkönyve. Az erdélyi gazdák 1879. évi október hó 2., 3., 4. és 5-én Sepsi-Sztyegyön tartott V-iki vándorgyűlésének. Kolozsvár, 1879.

Jelentés Gazdasági — 1884. Bács-Bodrogmegye közigazdasági előadójától. Szabadka, 1884.

Jelentése. A földművelésügyi m. kir. ministernek 1890. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett —. Budapest, 1892.

— Ugyanaz — 1891—1897. évi. Budapest, 1892—1898. (Ezek közül az 1896-ik évi nek a száma 1898: 1., az 1897. évi 1898: 16., az 1898. külön lenyomat az összjelentésből s az 1899. évi 1899: 21.)

Jelentése, Évi —. Az állat- és növény honosító társaság —; az 1897. évről. Budapest, 1898.

Jelentései. Közigazdasági előadók 1889. évi —. Budapest, 1890.

Jószágok. A m. kir. — kimutatása 1883. Budapest, 1883.

Józsa Pál: Mezőgazdaságtan és állattenyésztés. Budapest, 1893.

Jurenák Sándor: Mikép boldogulhatunk a mezőgazdálkodás terén. Budapest, 1879.

Kadavi Janko: Prja'el ludu. Budinu, 1845.

Kalauz. A mezei gazdaság alapos ismeretere vezető okszerű —. Kiadja a magyar gazdasági egyesület. I. füzet: Földművelés. Irta: *Török János*. Budán, 1842.

— II. kiadás. Buda, 1842.

Kaszás Péter: A gazda ember tüköre. Jó tanácsok a szántóvetőnek és kertésznek az esztendő minden hónapjára. Budapest, 1899.

Kecskeméthy Géza: Gazdasági kis biblia. A mai

szőlőművelés, borászat, növénytermelés, állattenyésztés, tejtejelés, gyümölcs- és konyhakertészet stb. gyakorlati kézikönyve. Pápa, 1898. Budapest, 1899.

Keleti Károly: A magyar mezőgazdaság. Pest, 1867. — Értekezések a törvénytudományi osztály köréből. II. szám.

— — A mezőgazdasági termelés. Pest, 1869. (Statistikai előadások, melyek a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister által szervezett statisztikai tanfolyamban tartattak.)

— — A mezőgazdasági statisztika a nemzetközi kongresszusokon. Budapest, 1874.

— — Magyarország népességének demelmezési statisztikája physiologiai alapon. Budapest, 1887. — (Hivatalos statisztikai Közlemények. Budapest, 1887.)

Keleti Dr. Karl: Die Ernährungs-Statistik der Bevölkerung Ungarns. Auf physiologische Grundlagent bearbeitet von —. Uebersetzung aus den »Amtlichen statistischen Mittheilungen«. Budapest, 1887.

— **Charles:** Idées sur la statistique agricole. Budapest, 1874.

— Rapport sur l'état de l'agriculture en Hongrie. Budapest, 1878.

Kenessey Kálmán: Miként gazdálkodjunk? Vagyis a kisbirtokosok jólétének előmozdításáról. Pesten, 1857.

— — A szántóvető arany szabályai. Pest, 1838.

— — II. kiadás. Pest, 1859.

Kenéz Zoltán: Tíz év múltán visszapiantás a gazdasági viszonyokra az Alföldön. Tury Gyula rajzaival. Budapest, 1893.

Kérdések. Korszerű gazdasági —. Kiadja a sopronmegyei gazdasági egyesület. Sopron, 1900.

Kézikönyv. Gazdasági —. Falusi iskolák számára. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Kimutatás a kincstári közalapítványi egyházi és szerzetesi nagyobb birtokok területének és művelési ágak szerinti megoszlásának. Budapest, 1895.

— Az aránylag keveset jövedelmező és házilag előnyvel nem kezelhető kisebb kincstári felkövességeknek. Buda, 1870.

Kiss Bálint: Falusi földművelőket oktató. Pest, 1846.

— **Endre:** Az okszerű gazdálkodás alapvonalai. Kassa, 1899.

— **Kálmán:** Mezei gazdaság és kertészet. Budapest, 1890.

— — u. III. kiadás. Budapest, 1899.

— **László:** A magyar gazdák székesfehérvári június 3—5-iki országos értekezletén Fehérmegye földrajzi, mezőgazdasági s statisztikai viszonyairól tartott felolvasás. Székes-Fehérvárt, 1879.

Kisgazdák könyve. A »veszprémgyei gazdasági egyesület« által a mezőgazdasági ismertetek terjesztése érdekében tartott gazdasági előadások I. Kiadja a »Veszprémgyei Gazdasági Egyesület«. Veszprém, 1899.

Kistűkőr. Gazdasági. Falusi ifjúság számára. *Karika Pál, Szentmiklósi Sámuel és Tahy Emánuel* koszoruzott munkáiból szerkesztve, kiadta a Magy. Gazd. Egyes. Budán, 1843. lásd *Csapó* alatt is.

— u. III. kiadás. Pest, 1845.

— u. IV. kiadás. Pest, 1845.

— u. V. kiadás. Pest, 1865.

Klauzál Imre: Néhány tekintet Magyarország földművelésére. Pest, 1837.

Klein Gusztáv: Okszerű gazdák Naplója. Pest, 1846.

Kmet Andrej: Hospodár na Slovensku. Turócs-Sz.-Márton, 1875.

— — Jako sa maju poklady kopat? v Pešti 1871.

Knižnica slovenského Udu. red. *Rizner*. Svázok I. Uh. Skalici, 1890.

Kodolányi Anton: Die Wahl des Wirtschaftsystems. Hermannstadt, 1872.

Kondé József Benedek: Gazdaságbeli jegyzések I., II. Pozsony, 1807.

— u. Pest, 1814.

Koppé: A szántóföld osztályozása K. után. (Kézirat, az O. M. G. E. könyvtárában.)

Koppe J. G.: A földművelés és állattenyésztés a hetedik kiadás után fordította *Galgóczy Károly*. Pest, 1855.

Korizmic László, Benkő D., Moróc J.: Mezei gazdaság könyve. *Stephens Henry* »The book of the farm« nyomán kiadja —. Lásd: *Stephens H.*

Korizmic László: Gazdasági levelek. Pest, 1867.

— — Közigazdasági helyzetünk délkeleti szomszédaink felé. Budapest, 1878.

— — Levelek Lónyay Gáborhoz. Buda pest, 1881.

Kovács László, Visontai: Értekezés az asztás mesterségéről. Pest, 1860.

Kováts-Martiny Gabriel: Oeconomia ruralis compendium quod in usum auditorum suorum conscripsit —. Posonii, 1843.

Közalapítványi uradalmak ismertetője Budapest, 1885.

Közlemények a földművelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium közlegyeinek és intézeteinek 1885. évi jelentéséből. Budapest, 1886.

— Magyar statisztikai. Uj folyam. VI. köt. A magyar korona országainak 1891. és 1892. évi mezőgazdasági termelése. A kereskedelemügyi magy. kir. minister rendeltetéből szerkeszti és kiadja a magy. kir. központi statisztikai hivatal. Budapest, 1893.

— ugyanaz magyar-német kiadásban: Ungarische statistische Mittheilungen. Neue Folge. VI. Band: Die landwirthschaftliche Production der Länder der ungarischen Krone in den Jahren 1891 und 1892. Budapest, 1893.

— Magyar Statisztikai — XI. köt. 1893. és 1894. évi mezőgazdasági termelése. Budapest, 1895.

— ugyanaz magyar-német kiadásban: Un-

- garische statistische Mittheilungen. Neue Folge. XI. Band: Die landwirthschaftliche Production der Länder der ung. Krone in den Jahren 1893 und 1894. Budapest, 1895.
- Közlemények. Magy. stat. XV. kötet.** A magyar mezőgazdasági statisztika fejlődése s az 1885. évi VIII. törvényczikk alapján végrehajtott összeírás főbb eredményei községenként. Budapest, 1897.
- ugyanaz magyar-német kiadásban: Ungarische statistische Mittheilungen. Neue Folge. XV. Band: Landwirthschaftliche Statistik der Länder der ung. Krone. I. Theil. Die Entwicklung der ungarischen landwirthschaftlichen Statistik und die Hauptergebnisse nach Gemeinden der auf Grund des G.-A. VIII vom Jahre 1895 vollzogenen Konstription. Budapest, 1897.
- XVIII. kötet. Mezőgazdasági termelés 1895. és 1896. évben. Budapest, 1897.
- ugyanaz magyar-német kiadásban: Ungarische statistische Mittheilungen. Neue Folge. XVIII. Band: Landwirthschaftliche Statistik der Länder der ungarischen Krone. II. Theil. Landwirthschaftliche Production in den Jahren 1895 und 1896. Budapest, 1897.
- XXIV. kötet. A gazdaságok megoszlása jelleg és nagyság szerint. Budapest, 1900.
- ugyanaz magyar-német kiadásban: Ungarische statistische Mittheilungen. Neue Folge. XIV. Band: Landwirthschaftliche Statistik der Länder der ungarischen Krone. III. Theil. Vertheilung der Wirthschaften nach Charakter und Grösse. Budapest, 1900.
- Krizsch Thadé:** Jöszándékú tanács honi kisgazdáinkhoz. Buda, 1843.
- Kubinyi Lajos:** Az oszterku gazdálkodás alapelvei. Budapest, 1878.
- Kun János:** Róvid iránadás a kezelő gazdához az új tagon. Nyitra, 1866.
- Kun László, Fülöp Sándor és Csath András:** Olvasókönyv a gazdasági és általános ismétlő iskolák számára. A nm. földmívelési miniszter út által rendkívüli jutalomban részesített pályamunka. Kunágota, 1900.
- Lage, Die** — der ungarischen Landwirthschaft von *Cautes.* (Borovszky Károly) Budapest, 1895.
- Land- und hauswirthschaftliche Volksfreund.** Der —, Ein Haus- und Handbuch. I. Band, I. Heft. Pest, 1842.
- Landwirthschaft. Ungarns** — 1896. (A földm. min. kiadásában.) Budapest, 1897.
- Landwirthschaftliche Statistik der Länder** der ungarischen Krone. Im Auftrage des kön. ung. Ackerbauministers verfasst und herausgegeben durch das kön. ung. statistische Central-Amt. I. Theil. Die Entwicklung der landwirthschaftlichen Statistik und die Hauptergebnisse nach Gemeinden der auf Grund des G.-A. VIII vom Jahre 1895 vollzogenen Konstription. Budapest, 1897. II. Theil. Adressenbuch der Landwirthe im Königreiche Ungarn. Budapest, 1897. III. Theil. Vertheilung der Wirthschaften nach Charakter und Grösse. Budapest, 1900.
- Láng Lajos:** Magyarország gazdasági statisztikája. (A magyarországi statisztikája II-ik kötete.) Budapest, 1887.
- Lánghy István és Lencsés Antal:** A természet, gazdasági és mesterségi ismeretek tára. Első esztendői folyamata. Első rész. Pest, 1829.
- Leibitzer János:** Földmívelés, vagyis: alapos oktatás a földnek okos míveléséről. Pest, 1835.
- Populäre Encyclopädie der praktischen Landwirthschaft. I—XII. Band. Pest und Leipzig, 1833.
- III. Auflage. Herausgegeben von *Ferdinand Stamm.* I—II. Band. Pest, 1854.
- Lekky István:** A mezőgazdaságról és természetförségről szóló 1894. évi XII. törvényczikkre vonatkozó elvi jelentőségű határozatok, döntvények és magyarázó rendelkezlet gyűjteménye, Budapest, 1899.
- Lencsés J. Antal:** Tapasztalt téli tanácsadó. Pest, 1832.
- Liebbald Béni:** A gazda kalauza a földmívelés terén. Pécs, 1875.
- Pécs, 1873.
- Liebig Justus:** A mezei gazdaság jelen állapota. Fordította *Barsi József* Pest, 1862.
- Lloyd Frigyes James:** A földmívelés tudománya. Magyarra fordította *Mudrony Pál.* Budapest, 1890.
- Lónyai Gábor:** A földmívelés általános elvei. Első kötet: Növénytermelési tan. Első rész: Általános növénytermesztés. Pest, 1852.
- Lord Joseph:** Politisch-ökonomische und politisch-historische Vorträge. Pressburg, é. n.
- Lörincz diák (Rodiczky dr.):** Aranykalász koszorú. A földműves gazdák számára. Budapest, 1884.
- Lukácsy Sándor:** Gazdasági kis kúté. Népiskolák számára. I. rész. Pest, 1869.
- II. kiadás. Pest, 1871.
- Lübeck Johann Karl, Dr.:** Allgemeines ökonomisches Lexikon. Band I—II. Pest, 1812.
- Máday Izidor:** Indítvány a mezőgazdasági érdekképviselet tárgyában. Budapest, 1892.
- Magyar Farmrendszert, I. Farmrendszert. Magyarország művelési ágak szerinti terjedelme és jövedelme.** Budán, 1845.
- Majer István:** A jó házi gazda. Vác, 1848.
- István bácsi, a boldog családátya. Pest, 1854.
- Majláth Béla:** Liptó megye őstermelése, adó, ipar- és kereskedelmi viszonyai. Kiadja az orsz. magy. kir. statisztikai hivatal. Budapest, 1877.
- **József gróf:** A szociális kérdés és a falusi jólét emelése. A Magyar Gazdaszövetség kiadása. Budapest, 1899.
- Major Pál:** A magyar birodalom gazdasági viszonyainak statisztikai táblázata. Budapest, 1874.
- Makai Imre:** A parasztgazda. Kecskemét, 1860.
- Manno Alajos:** Mezőgazdaság népszerű kézikönyve. *Schlifp* munkája után szabadon fordította. I. kiadás, 80 fametszvényvel. Pest, 1843. II. kiadás. Pest, 1845.
- Matlekovics Sándor:** Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezéves évenkénti állások és az 1896. évi ezéves kiállítás eredményei. I—IX. Budapest, 1897/98. (éből a VI. kötet. Mezőgazdaság. Állattenyésztés. Vízépítés. Erdészet. Gazdasági gépipar.)
- Melzer Gyula:** A paraszti birtok állapota Borsodmegyében. Budapest, 1884.
- (Melhár Gyula):** Somogyvári gazdaságtörténeti adatok. Kaposvár, 1896.
- Mentor:** Erdélyi népkönyv, közhasznú ismeretek tára. Szerkeszti *Nagy Ferenc.* Kolozsvár, 1842.
- Merenyi Deszö:** Magyar mezei gazdák gyakorlati kézikönyve. Budapest, 1885.
- Mérey Lajos,** kaposmérési: A magyar föld idegen kézen. Nyitra, 1900. A magyar gazdaszövetség kiadványai. XXVI.
- Mezei gazda, A —;** Mezőgazdasági kézi- és vezérkönyv négy szakaszban. Pozsony, (1884).
- Mezei gazda** kézikönyve. Kassa, 1835.
- Mezei gazdák** zsebkönyve. Pest, 1862.
- Mezei gazdaságunk folytatásáról.** A —. A magyar hazának és ehhez kapcsolottat vidéki tartományoknak nemzeti iskolai módjához alkalmazottak tanuságok. Buda, 1792.
- Mezőgazdaságunk reformjáról.** Budapest, 1881
- Mezőgazdaság A —.** I. rész: *Rodiczky Jenő dr.:* Kereskedelmi tárgyak, trágyázási kísérletek, gabonafélék, gumós- és gyök-növények, hüvelyesek, zöldség és aszalt gyümölcs. II. rész: *Gamauf Vilmos:* Nem tápláló földmívelési termékek. Budapest, 1879. (Hivatalos jelentés a Párisban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról. VI. füzet.)
- Mezőgazdaság és állattenyésztés.** (1873/4.) Budapest, 1876. Magyar statisztikai Évkönyv. IV. évfolyam, III. füzet.
- Mezőgazdaság.** Aratás és szüret. (1874/5.) Budapest, 1878. (Magyar statisztikai Évkönyv. V. évfolyam, II. füzet.)
- (1876.) Bpest, 1878. U. ott. VI. évf. III. füzet. — (1877.) » 1879. » VII. » III. » — (1878.) » 1880. » VIII. » III. » — 1879. évi aratás és szüret. Budapest, 1881. Magyar statisztikai Évkönyv. IX. évfolyam, III. füzet. — 1880. Bpest, 1882. U. ott. X. évf. III. füzet. — 1881. » 1883. » XI. » III. » — 1882. » 1884. » XII. » III. » — 1883. » 1885. » XIII. » III. » — 1884. évi aratás és szüret. Budapest, 1886. Magyar statisztikai Évkönyv. XIV. évfolyam, III. füzet.
- Mezőgazdaság.** 1885. Bpest, 1887. U. ott. XV. évf. III. füzet. — 1886. Bpest, 1888. U. ott. XVI. évf. III. füzet. — 1887. » 1889. » XVII. » III. » — 1888. » 1890. » XVIII. » III. »

Mezőgazdaság. 1889. Bpest, 1891. U. ott. XIX. évf. III. füz.

— 1890. » 1892. » » XX. » III. »

Mezőgazdasági statisztikája. A magyar korona országainak — A földművelésügyi magy. kir. miniszter rendeletéből szerkesztés és kiadja az orsz. magy. kir. statisztikai hivatal.

I. rész. A magyar mezőgazdasági statisztika fejlődése az 1895. évi VIII. törvénycikk alapján végrehajtott összeírás főbb eredményei közöseten. Budapest, 1897.

II. rész. A magyar korona országainak gazdalcintára. Budapest, 1897.

III. rész. Mezőgazdasági termelés 1895. és 1896. évben. Budapest, 1897.

IV. rész. A gazdaságok megoszlása jelleg és nagyság szerint. Budapest, 1900.

(A magyar-német kiadást, lásd Landwirthschaft alatt.)

Mezőgazdasági statisztikai adatok összeírásáról szóló 1895. évi VIII. törvénycikk. Budapest, 1895.

Mezőgazdasági termelés. Lásd: Közlemények, Magy. statisztikai — V., XI. és XVIII. köt.

Mezőgazdaságról és mezőrendőrségről. A —. (Kivonat az 1894. évi XII. törvénycikkből.) A magyar kir. csendőrség számára. Budapest, 1894.

Mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló — 1894. évi XII. törv. cikk. Jegyzetekkel, utasításokkal és magyarázattal. Kovács Sándor és Németh József. Budapest, 1894. Második kiadás. Budapest, 1899.

Michaelis J.: Landwirthschaftslehre. Hermannstadt, 1872.

Mika Ottókar: Mezőgazdasági kéte. Budapest, 1898. (Falusi könyvtár, 45. köt.)

Miklós Ödön: Mezőgazdaságunk és gabonakereskedelmünk érdekében. Budapest, 1893.

— U. az. (Különnyomat az »Egyetértésből.) Budapest, 1881.

Milhofer Sándor: A régi Egyiptom mezőgazdasága. A mezőgazdasági őstermelésnek ismertetése. Kassa, 1899.

Milotai Ferenc: Gazdasági katechesis. I., II. rész. Kolozsvár, 1832., 1833.

— Az erdélyi gazda. I., II. kötet. Nagyenyeden, 1838/9.

Mitterpacher Ludovicus de Mitternburg: Elementa rei rusticae in usum academiarum regni Hungariae. Pars I—III. Budae, 1777—1794.

— I—III. Budae, 1779.

— I—III. » 1816—1817.

— di Mitternburg Lodovico: Elementa d'Agricoltura tradotti in italiano. I—II. köt.

— L.: Entwurf der oekonomischen Kenntnisse. Wien, 1773.

Monográfiái. A vármegyéknek mezőgazdasági statisztikai —. Budapest, 1891.

Morocza Dániel: Gazdaságtudomány alapszabályai. Pépa, 1844.

Nagy László: Bankszabadalom és mezőgazdaság. Gyakorlati agrárpolitika a mező-

gazdasági válság gyökeres orvoslására. Budapest, 1898.

Nagyváti János: A szorgalmas mezei gazda. I., II. darab. Pest, 1791.

Nagyváthy János: Magyar practicus tenyész-tető, Pest, 1822.

Nedeczky János: Vezérfonal a mezei gazdasági jogisméhez. Magyar-Óvár, 1878.

Negyan közhasznú, egy praktikus gazda sok évi tapasztalása által bebizonyult — utasítás. Pesten, 1834.

Német M.: Kettős Kints az az: a jámbor földművelésként. Győr, 1793.

Németh József: Magyar gazdasági gyakorlati általános tanácsadó minden polgár és mezei gazda számára. Pest, 1835.

— A mezőgazdasági törvény végrehajtása a községekben. Gyakorlati vezér-fonal a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. XII. t.-cikk gazdasági közigazgatási intézkedéseinek végrehajtásához, különös tekintettel a községi előjárásához ügyvitelére. Budapest, 1900.

— A magyar mezőgazdasági intézmények ismertetése. Lásd Utasított.

Olvasmányok. Gazdasági —. Összeállították *Sporon Pál* és *Ébner Sándor*. Budapest, 1877.

Pabst H. W.: A mezőgazdaság tankönyve. III. kiadás szerint *Lónyai Gábor*. I., II. Pest, 1852/3.

Paczig G. C.: Korunk igényei szerinti gyakorlati mezőgazdasítást. Átdolgozta *Reischer Endre*. Pest, 1864.

Pályamunkák. Gazdasági —. Kiadja a magy. gazd. egyesület. I. kötet. A falusi bérrendszerről. Budán, 1843.

Pankl Mattheus: Compendium oeconomiae ruralis. Budae, 1790.

— II. kiadás. Posenii, 1793.

— III. » Budae, 1797.

— IV. » » 1810.

Pántzél D.: Mezei gazdaságot tárgyzó jegyzések. Bécs, 1801—2.

Papy József: Gazdasági fejlődés. H.-M.-Vásárhely, 1897.

Paraszbtörték. A — állapota Abauj-Tornamegyében. Budapest, 1885.

Paraszbtörték állapota Sárosmegyében. Budapest, 1885.

Paraszbtörték A — állapota Somogy-, Kolozs-, Szolnok-Doboka- és Torontálmegyékben. Budapest, 1886.

Paraszbtörték. A — állapota Tiszafüreden. Budapest, 1885.

— Zemplén megyében. lásd: *Wicz m á n d y Ö d ö n*.

Párnitzky Ede: Magyarország stat. gazdasági kézikönyve. I. évfolyam. Budapest, 1887.

— Emlékirat és javaslat a mezőgazdasági adatgyűjtés, főleg az aratási statisztika fejlesztése ügyében. Budapest, 1878.

Pátkai (Seidel) Pál dr.: Gazdaszattan. Székesfehérvár. 1884.

Pavich Th.: Unverantwortliche Ansichten über den Nahrungs-Mangel der Banater Landbauern. 1846/7. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Pézenes Ferenc: Fejérmegye gazdasági statisztika 1889. évről. A fejérmegyei gazdasági egyesület statisztikai szakosztályának megbízásából. Székesfehérvár, 1873.

Persenszky Károly: Gazdasági előadások a földművelő nép részére. Kiadja a földművelésügyi m. kir. miniszter. Szerecs, 1890.

Péterffy (Jagócsi) József: Segéd tudományok gyűjteménye mezei gazdák számára.

Petersen E.: Aus und über Ungarn. Bremen, évf. n.

Pethe Ferenc: Pallérozott mezei gazdaság. I—III darab. Sopron 1805 és Posen 1808—13. Béts, 1814.

— Nemzeti gazda vagy a magyar nemzet nemzeti gazdasága s ebből kerekedése, virágzásának előmozdítása. 1814, 1815, 1816, 1817.; Bétsben, utóbb Pesten.

Pethő Miklós: Gazdasági előadások falusi gazdák számára. Kiadja a torda-aranyosvármegyei gazdasági egyesület. Tordán, 1899.

Pfeifer Hochwalden R.: Die Entwicklung der Landwirtschaft in Slavonien. Leipzig, 1897.

Pirkner János: A magyarországi havas gazdaságról. Budapest, 1893. (Orsz. Gazd. Egyes. kiadása.)

Pólya Jakab: Agrárpolitikai tanulmányok. Budapest, 1886.

— Az újabb agrármozgalom és irodalom hazánkban. Budapest, 1884.

Pomo v. Meyerthal: Gedanken über die Neuständler Haide. Preszbürg, 1772.

Popu Stefanu: Econom^a a ruralia. Blasiu, 1881.

Pravidla. Hlavnie o polnom hospodárstve. Čiast tretia piata. v Skalici, 1866.

Preyer J. N.: Des ungarischen Bauer's früherer und gegenwärtiger Zustand. Pesth, 1838.

Programma. I. Gazdasági előadások. Budapest, 1893.

Propositio quonam ratione domestica producta in externas regiones exportari et in Hungaria, aliusve austriaco-hereditariis ditionibus activum commercium promoveri possint. Posenii & Budae 1782.

Rác Vilmos: Közgazdasági viszonyok a Bácskában. Általános rész. Szabadka, 1884.

Rapport sur l'état de l'agriculture en Hongrie. Budapest, 1878.

Raportul al comitetului al »reuniunii române de agricultura» din comitatul Sibiuului 1896. Sibiu, 1897.

Reformjárdó. Mezei gazdaságunk — Budapest, 1881.

Renőrség, mezei. — Az 1840. IX. t.-cz. Kassa, 1853.

Rendu Viktor: A földművelés alapelvei. Franciaából közli *Grunbicy Géza*. Budapest, 1876. (Falusi Könyvtár 20 köt.)

- Réti J.:** Népszerű gazd. előadások. Kolozsvár, 1885.
- **János:** Miként emelhetjük gazdaságunk jövedelmét? II. kiadás. Budapest, 1890. (Falusi Könyvtár 15.)
- Révai Miklós:** A mezei gazdaságnak folytatásáról a magyar hazának nemzeti iskolái módjához alkalmasztatott tanuságok. Budán, 1780.
- Rodiczy Jenő dr.:** Adatok a magyar mezőgazdaság történetéhez. A juhtenyésztés. M.-Óvár, 1880.
- — Gazdasági tanácsok a gazdálkodás különböző ágairól. Budapest, 1899. — (A földm. m. kir. min. kiad.) — II. kiadás. Budapest, 1900.
- Rombay Dezso:** Gazdák könyve. Mezőgazdaság, állat-, baromfi- és selyemtenyésztés, méhes-, gyümölcs- és konyhakertészet, szőlőművelés, borkészítés, erdő, gazdasági építkezés, a gazdálkodás rendje, számvitel, hasznos tudni valók. Földmívelők, néptanítók és földművelést tanulók részére. Budapest, 1898. II-ik kiadás. Budapest, 1899.
- Roscher W.:** A mezőipar nemzetgazdaságtani elmélete. Fordította Kiss János. Pest, 1870.
- Roszner Ervin báró:** Magyar agrárpolitika és a Magyar Gazdaszövetség szerint a bűzárak hanyatlásáról. Budapest, 1897.
- Rovara Frigyes és Ruffy K. Pál:** Gazdasági vezérfonal. Földmívelők, papok, tanítók és kisebb gazdálkodók használatára. Pozsony, 1898.
- u. a. Budapest, 1900.
- Rubinek Gyula:** Agrár felolvások. Szabadverseny, kartelek, szövetkezetek. Budapest, 1897.
- Ruffy K. Pál:** Gazdasági vezérfonal, lásd Rovara Frigyes.
- Rumi, Karl Georg:** Populäres Lehrbuch der Oekonomie. Mit besonderer Rücksicht auf die Bedürfnisse Oesterreichs und Ungarns. I. II. Wien, 1808.
- Rust, Gus K.:** Mezőgazdasági reformtervezet. Miskolc, 1896.
- Salfeld A.:** Leitfaden der Volkswirtschaftslehre für landwirthsch. Mittelschulen. Hermannstadt, 1873.
- Sammler:** Der Siebenbürgische — oder ökonomisches Magazin. Hermannstadt, 1792.
- Schirkhuber Möricz:** Mezei és házi gazdaságtan. Pest, 1847.
- Schlez:** A közép számára készült kézikönyv. Ford.: Böszörményi Pál. Második rész. Debreczen, 1824.
- Schliff J. A.:** Mezőgazdaság népszerű kézi könyve. Szabadon fordította Mannó Alajos. Pest, 1843.
- Schliff J. A.:** II. kiadás. Pest, 1845.
- III. kiad. Ford. Tóthfalusi Miklós. Pest, 1853.
- Schuller Dr. G. A.:** Aus der Vergangenheit der siebenbürgisch-sächsischen Landwirtschaft. Hermannstadt, 1895.
- Schuster Martin:** Die Erntegergebnisse auf dem ehemaligen Königsboden in den Jahren 1870—1871—1873 und 1874 auf Grund ämtlicher Erhebungen. Herausgegeben vom sächs. landwirthschaftlichen Vereine. Hermannstadt, 1878.
- Schuster Moriz:** Ein Vorschlag zur Lösung der Agrarfrage. (H. és év n.)
- Schweinitz J. Graf:** Studien über die wirthschaftliche Gegenwart und Zukunft Siebenbürgens und des Széklerlandes. München, 1876.
- Sebestyéné-Stetina Ilona:** Gazdaságtan. Budapest, 1888.
- Seidel Pál:** Gazdaságtan. Sz.-Fehérvár, 1871. II. kiadás. Székes-Fehérvár, 1871.
- — Wirthschaftslehre. Stuhlweissenburg, 1872.
- Seitz Tivadar:** Hogyan boldoguljunk? Mezőgazdasági utbaigazító. Budapest, 1886.
- Semmler Henrik:** A gazdasági termelés terén mutatkozó amerikai versenynek jelentőségét és valódi okait. Fordította Tomsis István. Budapest, 1883.
- Serfőző Géza:** Népies gazdasági előadások. Összeállította —, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gazdasági egyesülete kiadványai. II. kiadás. Budapest, 1898.
- Service des stations agronomiques hongroises.** Publié à l'occasion de l'exposition universelle de Paris en 1900 par la commission centrale du service des stations agronomiques au ministère roy. hongr. de l'agriculture. Ministère roy. hongr. de l'agriculture. Budapest, 1900.
- Sipos Samu:** Káté a gazdaság, kertészet, állattenyésztés, háztartás elemi tanításához. II. kiadás. Seps-Szent-Györgyön, 1898.
- Sorozata.** A temesgyei gazd. egyes. által 1897-ben tartott felolvások. — Temesvár, 1898.
- Sporzon Pál:** Mit tegyen a magyar gazda a szárazság ellen? Nézetek és tanácsok a csatornázás, fülletés s egyéb, az aszály enyhítésére szolgáló eszközlekek tárgyában. Magyar-Óvár, 1875.
- Sporzon Pál és Ébner Sándor:** Gazdasági káté. Ed. Teisserec de Bort »Petit questionnaire agricole« nyomán. Magyar-Óvár, 1884.
- — II. kiadás. Budapest, 1890.
- Spurgeon E. H.:** Szántó János beszédei az eke melől. Magyarra átdolgozta Bierbrunner Gusztáv. Kula, 1886.
- Stamm Ferdinand:** Das goldene Buch von der Landwirtschaft. Pest, 1856.
- Stancsics M.:** Földművelési ípar ebresztésének egyetlen módja. Pest, 1842.
- Statisztikája.** A magyar korona országainak mezőgazdasági —. Lásd: Mezőgazdasági.
- Staut J.:** A mezei gazda kézi könyve. Kassa, 1831;
- II. kiadás. Kassa, 1835.
- Stephens Penry:** Mezei gazdaság könyve. A hazai körülményekhez alkalmazva, kiadjaik Korimics László, Benks Dániel és Morócz István. I—VII. köt. II. kiadás. Pest, 1855. 57.
- Sylvester dr.:** A parasztsocialismusról és mezőgazdaságunk egyéb bajairól. Közgazdasági tanulmány levelekben. Budapest, 1898.
- Szabályrendelete.** Tállya nagyközség szőlő- és mezőrendőri — S.-A. Ujljhe, 1899.
- Szabályzat** a földművelésügyi m. kir. miniszteriumban és az ennek alárendelt hatóságoknál, intézeteknél és közegeknél alkalmazott díjnyelvi jogszabályokhoz tartozó rendezési tárgyában. Kiadja a földművelésügyi m. kir. miniszter. Budapest, 1899. (A földművelésügyi m. kir. miniszter kiadványai 1899. 4. szám.)
- Szabályzata.** A országos törzskönyv — utasításokkal és magyarázatokkal ellátva. Budapest, 1894.
- Szabó Ferencz:** Jelentés a nagyváradi lat. szert. káptalani uradalom 1893/94. gazdasági évről. Nagyvárad, 1894.
- Szalay János.** Jász-Nagykun-Szolnok vármegye talaja, növénytermelése és állattenyésztésének rövid ismertetése. Szolnok, 1896.
- **Ottó:** Mezőgazdaságunk és gabonakereskedelmünk érdekében. Pápa, év n. (Pápai Lapok kiadása.)
- Szántás és vetésről.** A — Irta S. J. Esztergom, 1868.
- Szápary Graf Franz v.:** Flugschrift eines Oekonomen über einige Ursachen der so sichtlich zunehmenden Krankheiten, vorzüglich der Fieber und der Cholera, sammt Anbeugung der dagegen wirkenden Mitteln. Pesth, 1831.
- Szarka J.:** Tentamen publicum e physica et re rustica. Quinque eccl. 1801.
- Szathmáry György:** Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság. Budapest, 1882.
- Szent-Ivány Marlin:** Oeconomia philosophica. Tyrnavia, 1746.
- Czimlap nélküli.
- Tyrnavia, 1746. (Különbözik a két előbitől.)
- Claudopolis, 1748.
- Tyrnavia, 1751.
- Tyrnavia, 1754.
- Buda, 1782.
- Szentmiklósy S.:** Okszerű gazdasági útmutatás 1870. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Szefy Károly:** Okszerű gazda. Arad, 1857.
- Szilágyi Sámuel:** Az ausztriai parasztfülszűgöt oktató kézikönyvecske. Posen, 1774.
- Posony és Kassa, 1776 lásd Wiegand János.
- — Az ausztriai paraszti Mezei gazdaságra oktató könyvecske, melyet német nyelven írt Wiegand János, magyar nyelvre fordította — Posony és Kassa 1776.
- Szics Ábrahám:** A kelet népe gazdasági állása a gyakorlati életben. Pest, 1842.
- Szűts Mihály:** A mezei gazdaság alapvonalai. Debreczen, 1879.
- II. javított és bővített kiadás. Debreczen, 1883.

- A gazda helyzetének javítására vonatkozó nézetek. Debreczen, 1888.
- Táblák. Gazdasági** —. A nm. vallás és közoktatási m. kir. ministerium megbízásából kiadja *Hartinger Antal* és fia. Bécs, 1875—1877.
- III. Pinczegazdaság.
V. *Balás Árpád*. Alagsóvezetés.
VI. *Balás Árpád*. Rétöntözés.
XVIII. *Balás Árpád*. Dohánytermelés.
XIX. *Balás Árpád*. Lentermelés.
XXVI—XXVII. *Soós M.* Baromfitenyésztés.
XXIX—XXX. *Soós M.* Hasznos és nem hasznos madarak. Bécs, 1875.
- Tagányi Károly:** A földközösség története Magyarországon. Budapest, 1894.
- Táncsics Mihály:** Földmivelési ipar ébresztésének egyetlen módja. Pest, 1842.
- Tárház. A szerdélyországi gazdaság-éből** —. Kolozsvár, 1801.
- Teisserenc de Bort Ed.:** Gazdasági Kité. M. Óvár, 1882. I. Sporzón.
— II. kiadás. Pozsony, 1884.
- Telkes Simon:** Magyarország mezőgazdasági nyerterményeinek és némely főbb mezőgazdasági iparkészítményeinek behozatala és kivitele. Budapest, 1884.
- Temple R.:** Ueber den Einfluss der Natur auf die Landwirtschaft. Pest, 1870.
— Landwirthschaftlich naturwissenschaftliches. Pest, 1871.
- Tersánszky József:** A gazdaság alapelvei. Nagy-Kanizsa, 1875.
— ugyanaz. Nagy-Kanizsa, 1888.
- Térképek. Magyarország szántó- és réttérületeinek grafikai** —. 1891. évi kat. holdankint brutto jövedelmét forintokban és vármegyéenként feltüntetve. Az O. M. G. E. könyvtárában.
- Természethistoria. Gazdálkodási** — elemi iskolák számára. S.-Patakán, 1840.
- Theschedik Sámuel:** A parasztszember Magyarországon, mitsoda és mi lehetne... németből magyarra fordította *Könyi János* Pétsét, 1786.
— Bemerkungen über den Zustand des Landeswesens in Ungarn. Hely nélkül 1787.
— Der Landmann in Ungarn was er ist und was er seyn könnte. 1784. (Megjelenési hely nélkül)
— Oekonomisch-physicallisch. stat. Bemerkungen über den gegenwärtigen Zustand des Landeswesens in Ungarn. Pressburg, 1787.
- Thuránszky Irén:** Gazdaságtan. Budapest, 1888.
- Tisza István:** Magyar agrárpolitika. Budapest, 1897.
- Tokaji László:** Az erdélyi gazda monografiája. Kolozsvár, 1896.
- Tomka Emil:** A magyar földbirtok. Budapest, 1899.
- Tormay Béla:** Nádudvari uram vasárnapi beszélgetései. Budapest, 1885.
— U. a. (A földm. min. kiadása.) Budapest, 1900.
- Mezőgazdasági vezérfonal néptanítók számára. I—III. kiad. (A föld. min. kiad. 1898. 20. és 1899. 19. sz.) Budapest, 1898. és 1899.
— Harmadik javított és bővített kiadás. A földmivelésügyi m. kir. minister megbízásából. Budapest, 1899.
— A mezőgazdaszat és érdeklő néhány városi úgyról, jelentés nagymélt. gróf Bethlen András földmivelésügyi m. kir. miniszter úr ö. Excellenciájához. Budapest, 1891.
— A magyar gazda kincses háza. Budapest, 1900. (A m. kir. földmivelésügyi minister kiadványai 1900. 2. és 3. szám.)
— II. kiadás Budapest, 1900.
— Elmélkedés a mezőgazdasági egyensúlyról. Budapest, 1894.
- Toronyi P.:** Mezőgazdasági nézetek és adatok az elmélet és gyakorlat köréből. Pest, 1863.
- Tóth Miko:** A magyar síkság jövője. Kalocsa, 1878.
- Tóth M.:** A mezei gazdaság. Kassán, 1801.
- Tóthfalusi Miklós:** lásd Schlipf.
- Török János:** Földmivelés. Budán 1842. (Ok-szerű Kalauz I. Füzet.)
— Mezőgazdasági Nefejejts. Magyar gazdák számára írta —. Buda, 1843.
— A mezei gazdaság alapos ismeretért vezető ok-szerű kalauz. I. 2. füzet. Buda, 1841., 1846.
— Gazdasági Nefejejts. Havi melléklet a »Magyar Gazda«-hoz július—december. Megjelenési hely és évjegy nélkül.
— A német mezőgazdák és erdőszők Boroszlón tartott 9. gyűlésének rövid vázlata. Pest, 1845.
— **Johann:** Landwirtsch. Beschreibung der erz. Herrschaft in Alesuth. Ofen, 1841.
— **Sándor:** Gyakorlati utmutatás a mezei gazdaság nemesítéséről. Pest, 1856—1857.
- Törvénycikk.** 1894. évi XII. — a mezőgazdaságról. Nagybecskerek, 1894.
— a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről és a földmivelésügyi minister által kiadott végrehajtási utasítás. Budapest, 1894.
- Törvényjavaslat** a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló — valamint az a tárgyban a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium kebelében 1888. évi április hó 23—27. napján megtartott értekezlet jegyzőkönyvei. Budapest, 1888.
- Törvényjavaslat** a mezőrendőrségről. Hely és évjegy nélkül. Budapest, 1889. Földm. min.)
- Tőtfőnyi Márton:** Leghasznosabb és új felfedezésekkelt írott rövid gazdasági munkái. Pesten, 1831.
— A mezei gazdaság minden ágai. 2-ik kiadás. Pest, 1836. Heek. (Az első kiadás Csőtőnyi név alatt).
- Tudnivalók. Hasznos** — a gazdaság és állattenyésztésről. Budapest, é. n.
- Tuducescu Johann:** Introducere in Economia manualu. Aradu, 1876.
— Aradu, 1879. Editiunea a II.
- Turcsányi Andrej:** Niektoré spósbogy zárobok povobőnych et. preložil *Josyf Bičlek* Turč Sv. Martin, 1886.
- Tükör. Gazdasági Kis** —. Falusi ifjúság számára. lásd Kistűkőr, Gazdasági.
- Ullmann László:** Gazdasági továbbképző előadások. Gazdasági územtan. Szempcz, 1897.
- Unterhaltendes und Belehrendes.** Ein Lesebuch für den siebenbürgisch-sächsischen Landmann. Herausgegeben von der Oberverwaltung des siebenbürgisch-sächsischen Landwirtschafts-Vereines. I. II. Hermannstadt, 1881/87.
- Utmutató** az állandó gazdasági tudósítók számára. Kiadja a földmivelésügyi m. kir. ministerium. Budapest, 1893.
— 1894. Budapest, 1894.
— 1895. Budapest, 1895.
— 1896. Budapest, 1896.
— 1897. Budapest, 1897.
— 1898. (A földm. m. k. min. kiadv. 1898: 13. szám.) Budapest, 1898.
— 1899. (A m. kir. föld. min. kiadványai 1899: 5. szám.) Budapest, 1899.
— a gazdasági tudósítók számára 1900. VIII. évfolyam. Budapest, 1900. A m. kir. földmivelésügyi minister kiadványai. 1900. I. szám.
— Földmivelésügyi —. A magyar mezőgazdasági intézmények ismertetése. Tájékoztalás a magyar gazdaközönség részére összeállította *Németh József*. III. évfolyam. Budapest, 1898.
- Vancu de Vanča, Vasil:** Agricultura. Indreptariu in economia practica rurala. Pest, 1863.
- Vanier:** Paraziti majorság. Fordította: *Baróti Szabó Dávid*. Kassa, 1794.
- Vanierus Jacobus jes.** Praeditum rusticum Editio nov. Tjrnaviae 1772.
— Paris, 1774.
— Coloniae Manutianae, 1782.
- Vargyas Endre:** Gazdaságtan. II. kiad. Budapest, 1900.
- Vautier Guillaume:** La Hongrie économique. Paris, 1893.
- Velekedése.** Egy hazafinak — némely gazdaságbéli körülményekről. Pozsony, 1833.
- Viczmányi Ödön:** A paraszbtirtok állapota Zemplény megyében. Budapest, 1884.
- Vintila Georgiu:** Cursu de practica gradinaritului si de economia casei. Brasovia, 1871.
- Voith Gergely:** Szolnok-Dobokamegye közgazdasági viszonyairól 1884. évi jelentés. Kolozsvárt, 1885.
- Volksfreund, Der Land-u. hauswirthschaftliche** —. Pest, 1842.
- Vörös István:** A mezőrendőri törvény Magyarországán. Galantha, 1898. — Továbbképző gazdasági előadás. Kiadja a galanthai járás gazdaköre. (1-ső füzet 2.)

- Vörös Sándor:** A mezőgazdaságról rövid foglalatja. Kolozsvár, 1878.
 — — II. kiadás. Kolozsvár, 1879.
 — — III. kiadás. Kolozsvár, 1890.
- Vuculescu Titusz:** A gazda barátja. Közigazgatási és bírósági utmutató a nép részére. Arad, 1899.
 — — Der Freund des Landwirthes. Wegweiser für das Volk in administrativen und gerichtlichen Angelegenheiten. In das Deutsche übersetzt von *Josef Pleininger*. Temesvár, 1900.
- Wagner Ladislaus von:** Land- und volkswirtschaftliche Zustände in Ungarn. — Separatabdruck aus dem Jahrbuche für österreichische Landwirthe 1873. Prag, 1873.
 — — Handbuch der Landwirtschaftslehre. I. Band Landwirthschaftliche Pflanzen-Produktionslehre, I. Band. Budapest, 1874.
 — — Budapest, 1875.
- Warga Fer:** Nepszűrű Gazdaszattan. Pécs, 1885.
- Weckherlin A.:** Az angol gazdasági rendszer. Bővítette *Frey Filop*. Pest, 1848.
 — u. a. — II. kiadás. Pest, 1857.

- Welche Bedeutung** haben die landw. technischen Gewerbe für den landwirthschaftlichen Betrieb mit besonderer Berücksichtigung extensiver Verhältnisse. Pressburg, 1882.
- Weninger Mátyás ifj.:** Hogyan gazdálkodjunk. Budapest, 1896. (Népiratok 121. szám. Kiadja a szt. István-társulat.)
 — — Mezőgazdaságunk. Budapest, 1892.
 — — Divat a mezőgazdaságban. Keszthely, 1895.
- Wenzel Gusztáv:** Magyarország mezőgazdaságának története. Budapest, 1887.
- Weiss Béla dr.:** Bevezetés a gazdaságtörténetbe. I. A gazdaságtörténet és a nemzetgazdaságról. II. A gazdaságtörténet főbb mozzanatai 1500 óta. Budapest, 1878.
- Wiczmándy Ödön:** A paraszti birtok állapota Zemplénmegyében. Budapest, 1884.
- Wiegand J.:** Az ausztriai paraszti fűjűsöget a jól rendelt mezei gazdaságra oktató kézi könyvecské, melyet német nyelven írt W. J. Most pedig a magyar paraszti fűjűsöget hasznára magyar nyelvre fordította ifj. *Szilágyi Sámuel*. Pozsony, 1774.

- u. a. — Pozsony és Kassa, 1776.
 — Handbuch vom Unterricht der Feldwirthschaft. Pressburg, 1774.
 — Handbuch für die österreichische Landjugend. Pressburg, 1774.
 — Hospodárstva ručej knížka. W. Presspurku, 1773.
- Wigand Ottó:** Az aranybánya. Pest, 1833.
- Wittmann Antal, Deiglázi —** ur mezőgazdasági munkáinak egyik fűrtje. — Fordította egy honfi. Magyar-Óvárodt, 1838.
- Wood Edward:** Gazda ember könyvecskéje. Ford. *Weszprémi István*. Szeben, 1768. 2-ik szakasz. Pozsony, 1776.
- Zima János (Tefl János):** A mezei gazdaság elvont statisztikája. Pozsony, 1845.
- Zlinszky István:** Mikép gazdálkodjunk? II. kiadás. B.-Csaba, 1889.
- Zselenszki Róbert gróf:** Szerződésünk Ausztriával. Különlenyomat a »Magyar Gazdák Szemléje« 1898. augusztusi fűzetéből. Budapest, 1898.
- Zsoldos Ignác:** A mezei rendőrség főbb szabályai. Pápa, 1842. 2-ik kiadás. Pápa, 1843.

II. Gazdasági utelirások és gazdaságok leírása.

- Alesuth.** Landwirthschaftliche Beschreibung der erzhertzoglichen Herrschaft — in Ungarn. In das Deutsche übertragen durch den Verfasser (*Joh. Török*). Ofen, 1841.
- Atsuth.** Le Mais d'— et son Amélioration. Budapest, 1900. (A földművelésügyi m. kir. minist. kiadványa.)
- Bajna-biai uradalom** ismertetése. (Jószágismertetés. IV. fűz.) Budapest, 1877. 8°.
- Balás Árpád,** S i p e k i: Délnémetország mezőgazdasági viszonyainak vázlatja. Különös tekintettel gazd. egyes. szervezésére és működésére. (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1892.
- A bélyei uradalom. Magyar-Óvár, 1883.
 — Reisebericht. Moser J. dr. tanárral. Bécs, 1865.
- Balogh (Papi) P.:** Mezőhegyes az 1876. évnek kezdetén. Arad, 1877.
- Bánó Jenő:** Útikalauz Amerikából. Budapest, 1890.
- Bélye:** Statistische Notizen über Verwaltung, Grösse der Herrschaft Bélye 1881. Fünfkirchen, 1881.
 — Die Herrschaft. Wien, 1883.
 — Albrecht főherceg ő Fensége bélyei uradalmának leírása. Bécs, 1883.
- Bélyei uradalom leírása. A** (Német nyelven.) (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Beschreibung** des landwirthschaftlichen Zustandes von dem Gute Bajna in Ober-

- Ungarn. 1852. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Beschreibung** der Herrschaft Tolna. Wien, 1855.
 — Kurze, der k. u. Staatsgestüts-Anstalt Kisbér im Jahre 1896.
 — Kurze, der k. u. Staatsgestüts-Wirthschaft Mezőhegyes im Jahre 1896. Budapest, 1896.
- Blaskovics Mór:** Magyar-Óvár s Albrecht főherczegnek Mosonmegyében fekvő birtokainak leírása. Térképpel. Magyar-Óvár, 1874.
- Cassius:** Kék könyv vagy a kaposvári uradalom a hg. Eszterházy catastrofa előtt és után. Pest, 1866.
- Cseh L.:** Védő- emlékirat a radnóthi uradalom és a jószágigazgatóság tárgyában. Déva, 1889.
- Deininger Imre:** Svédországi második utazásom (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1892.
- Dercsényi János Lajos báró:** Rövid előterjesztése a bécsi cs. kir. mezőgazdasági társasághoz 1832—33-ban dél- és nyugoti Európán keresztül tett útja tapasztalásáról. Bécs, 1833.
- Dobray József:** Emlékirat sz. kir. Debreczen város polgárainak tanyá és kaszálló birtokai állapotáról. Debreczen, 1863.
- Domaines** des Haras Royal Hongrois. Budapest, 1896. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)
- Domänen:** Die — Prandausche Valpo und

- Dolnji Moholjac in Slavonien. Wien, 1885.
- Éble Gábor:** Az eszedi uradalom és Nyiregyháza. Gazdaságtörténeti tanulmány. Levéltári hiteles okiratok nyomán tizenkét képpel. Budapest, 1898.
- Egán Ede:** Románia mezőgazd. viszonyainak vázlatja. Budapest, 1886.
 — Landwirthschaftliche Skizzen aus Ungarn. Berlin, 1898.
- Eiöszállási uradalom:** A zirczi, pilisi, pásztói és szentgotthárdi egyesült ciszterci rendű apátság tulajdonát képező — vázlatos leírása. Veszprém, 1885.
- Entz Ferencz dr.:** Boriszlai utazása Franciaországban és a Rajna vidéken. Pest, 1864.
 — — Hollandi utazás különös tekintettel borügyünkre. Pest, 1866.
- Gazdasági tanulmányait:** Amerikába és a csikágói világkiállításra (utl. terv.) Budapest, 1893.
- Georgiew M.:** Statisztikai adatok Bulgária földm. term. és egy bolgár földrész kiállításáról. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Göschl Georg:** Studienreise durch Ungarns Weinberge. Pressburg, 1898.
- Havas József:** Utazás Német-, Francia- és Olaszország nevezetesebb vidékein a mezei gazdaságról, s leginkább a bor és selyem termesztés érdekében. Pest, 1855.
- Hensch Árpád.** Jelentése 1892-ben Magyar-

országon tett tanulmányutjáról. Magyar-Óvár, 1894.

Herzfelder A. Dező: Vázlatok a spanyol mezőgazdaságról. A »Közletelek« külföldi lenyomata. Budapest, 1899.

Hutya Ferenc: Külföldi tanulmányutjáról a földmívelésügyi miniszteriumhoz intézett jelentése. Budapest, 1888.

Inkey Béla: Mezőhegyes és vidéke agronómgeol. szemponjtábol. Budapest, 1896. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)
— Mezőhegyes und Umgebung. Budapest, 1896. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)

ismertetője. Gróf Károlyi Alajos vas megyei Surány-Patyj uradalmának — 1865. Pápa, 1865.
— Gróf Károlyi Alajos tócmeyeri, mágocsi stb. uradalmi termelési viszonyainak rövid. — Budapest, 1885.

— Magyarország legjelesebb gazdasági és iparvállalatainak. Kiadja a magyar gazdasági egyesület. I. füzet. Acsuth gazdasági tekintetben. Irta: **Török János.** Budán, 1841.

ismertetője a m. kir. közalapítványi uradalmaknak. Budapest, 1885.

Iványi István: Futak és a futaki uradalom történelmi helyrajza. Külön lenyomat a Bács-Bodrog vármegye tört. és földr. Helynévtár II. kötetéből. Szabadka, 1895.

Jegyzetek. Utasító — azon magyarországi kiutazók számára, kik a' Londoni ez évi világ-illetőleg gazdasági kiállítást megtekintendők az ez érdeken keletkezett pesti és londoni igényeknek közremunkálását igénybe veszik. Pest, 1862.

Jóságismertetés. Kiadja a magyar gazdasági egyesület. I. füz. A mágocsi uradalom Csongrád vármegyében. Pest, 1860.
— II. füz. *Eckete Ferenc* kossuthi gazdasága Pozsony vármegyében. Pest, 1862.
— III. füz. A kisjenői uradalom Arad vármegyében. Pest, 1864.
— IV. füz. A bajna-biaiuadalom. Budapest, 1877.

József főherceg úr Ó császári és királyi Fensége uradalmának rövid ismertetése. Az 1896. évi ezredéves kiállítás alkalmából írta és kiadta a főhercegi uradalmak központi jószágigazgatósága Alcsuthon *Libits Adolf.* Budapest, 1896.

Kapuvár. Domaine du Prince Nicolas Esterházy. Vienne, 1900. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)

Kapuvár: Fürst P. Eszterházy'sche Majorats-Herrschaft. Beschrieben für die Mitglie-der der deutschen Landw.-Gesells. gelegentlich ihres Besuches in Kapuvár 13. Mai 1897. Wien, 1897.

Károlyi Rezső: Franciaország mezőgazdasági viszonyai. Szöveg közé nyomott 35 ábrával. Budapest, 1900.

Királyi-Telek, egy magyarországi gazdasági uradalom térkép-vázlata által kiállított fazagdaságának és terményeinek magya-

rázata. Magyar, német és francia nyelven. Debreczen, 1873.

Kezelése. A herceg Eszterházy-vagyony — gróf Zichy Ferenc által. Bécs, 1865.

Kiss Ferenc: A Szeged város vidékén lévő erdők leírása. Budapest, 1900.

Komló. Dr. L.: Ein Blatt aus meiner ungarländischen Reiseumpe. Separatabdruck aus der »Fk-r Zeitung«. Fünfkirchen, 1900.

Korizmis László: Uti képek és jegyzetek 1851-ből. Budapest, 1874.
— Jelentése a' dunai hajózásról 's a' magyar borok érdekében Konstantinápolyba tett utjának eredményéről. Pest, 1858.

Közalapítványi uradalmak. A magy. kir. — ismertetője. Budapest, 1885.

Kratky János: Uti jelentés a külföldi nagyobb városok közigazgatói és marhavásári berendezéseinek tanulmányozása céljából tett külföldi tanulmányutról. Budapest, 1892.
— Uti jelentés a külföldi (németországi) sertésközvágóhidak és sertésvásárok belső berendezéseinek és felszereléseinek, valamint a mesterséges hűtési berendezések tanulmányozása céljából 1898. évi október hó 6-tól 28-ig terjedő idő alatt tett tanulmányutról. Budapest, 1899.

Krausz Samu: Pápa és vidéke gazdasági távtáblát. Pápa, 1900.

Kriesch János: Tanulmányutjáról való jelentése. Budapest, 1869.

Levergue Leonce: Az angol mezőgazdaság. Fordította: *Bekics Gusztáv.* Budapest, 1885.

Lázár L.: Magyarország legjelesebb gazdasági és iparvállalatainak ismertetése. Buda, 1841.

Leirása Gróf Zichy János lángi uradalmának. Székesfehérvár, 1897.

Leitner Imre: Közgazdasági tanulmányok Németországba tett tanulmányut alapján. Debreczen, 1900.

Löhner Andor: Zebegény hontmegyei község parasztagadainak monografiája. Budapest, 1899. A magyar gazdaságvetéség kiadványai. XXIV.

Lyczei Joannes: Iter economicum Ad urbiam et inventaria dominiorum. Tynnaviae, 1707. — Tynnaviae, 1713.

Lydtr A.: Reiseskizzen aus Ungarns Pferde-zucht. Carlsruhe, 1874.

Maurovich F.: A tavak országából. Gazdasági uti rajzok Svédországból. Budapest, 1890.

Mayer Henrik: Jelentése a borértékesítő szövetkezetek tanulmányozása külföldi útjáról. Budapest, 1899. (A földm. m. kir. min. kiadványai 1899. 10. szám.)

Mezei Gyula: Jelentése a mult év őszén tett külföldi tanulmányutjáról. Budapest, 1890.

Miklós Odón: Budapesttől Chicagóig és tovább. Budapest, 1893.

Milhofer Sándor: A régi Egyiptom mezőgazdasága. A mezőgazdasági őstermelésnek ismertetése. Kassa, 1899.

Molnár István: Jelentése külföldi tanulmányutjáról. Budapest, 1893.
— Jelentése a folyó év elején Angliába a gyümölcsértékesítés tanulmányozása végett tett utjáról. (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1899.

Nagy Gy.: Háromszék vármegye gazdasági és kereskedelmi leírása. . . (A földm. m. kir. min. kiadványa.)

Notizen. Statistische — über Verwaltung, Grösse, Eintheilung, Betrieb und Production der erzhertzogl. Herrschaft Ungarisch-Altenburg. Ungarisch-Altenburg, 1893.
— Statistische — über Verwaltung, der erzhertzoglichen Herrschaft Ungarisch-Altenburg. Ungarisch-Altenburg, Januar 1897.
— Statistische — über Verwaltung Grösse, Eintheilung, Betrieb u. Production der erzhertz. Herrschaft Bélye. Fünfkirchen, 1877.
— Ung.-Altenburg, 1882.
— Fünfkirchen, 1889.

Oetken Frigyes: Gazdasági utazás az Éjszak-Amerikai Egyesült Államokban. II. kiadás után fordította: *Tomsits István.* Budapest, 1881.

Ónody Bertalan: Khiva dinnyészet (Szyrdaria vidék dinnyéinek ősmertésvétele) 1875. ében középázsiai utazásán tett tapasztalatai alapján. Budapest, 1877.

Ordódy Lajos: Mezőhegyes termőföldje. (A kirándulás emlékeül.) Bars megyei gazdasági egyesület. Léva, 1898.

Otocska Béla. Kurze Beschreibung der graflich Emerich Széchenyi'schen Guts-pachtung Sopron-Kövesd. Budapest, 1897.

Ottlik Iván: Jelentése az 1893. év folyamán tett amerikai tanulmányutjáról. Budapest, 1893.

Papi Balog Péter: Mezőhegyes, az 1876. évek kezdetén. lásd Balog (Papi) P.

Parcellázás Szent-Lőrinczen. Budapest, 1898.

Pénzes Ferenc: Fehérmegye gazdasági statisztikája 1899. Székes - Fehérvár, 1873.

Rác Vilmos: Bács-Bodrogmegye mezőgazdasági viszonyainak felvétele. A gazd. egyesület programja. Szakosztályok szervezése. Budapest, 1879.

Rátz István: Darányi Ignác földmívelésügyi m. kir. minister úrhoz betejesztett tiszteletteljes jelentése oroszországi tanulmányutjáról. Budapest, 1898. (A földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai 1898. 6. szám.)

Ránkerlány rövid ismertetése. Budapest, 1897. (A földm. m. k. min. kiadványa.) — Ugyanaz németül.

Rechnungs Instruction für die Oeconomic-Verwaltung der erzhertzogl. Herrschaft Ungarisch-Altenburg. Ungar.-Altenburg, 1843.

Reischl Vilmos: Svédországi tanulmányut. Jelentés. Pusztai-Láncz, 1898.

Reiseskizze: Eine ungarisch Land-

wirtschaftliche —. Halle a/S., 1865.

Reizner János: A minszent-alyói uradalom történetéből. Budapest, 1896.

Rendszabályai. Borgata hegyközség szervezete és —. Kis-Czell, 1897.

— Kápolna és alsó-mezei egyesült hegyközségek szervezeti és. — Kis-Czell, 1897.

Rendtartása. A beregszászi hegyközség — Beregszász, 1896.

Ripka Franz: Gödöllő. Uebersetzt v. *Friedrich Rovara*, Wien, 1898. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)

Rodiczky Jenő dr.: Északon és nyugaton. Gazd. utirajok. Kassa, 1890.

Rodiczky Eugen v.: In Friesland und Holland Landwirth. Reiseskizzen. Kassa, 1886.

Ruffy Pál: A pusztakürti gazdaság leírása. Szolnok, 1892.

Sammler. Der siebenbürgische — der oekonomisches Magazin für Stadt und Landwirthschaften. Hermannstadt, 1792.

Szabó László. — Toldy —: Külföldi tanulmányúti jelentés. Budapest, 1890.

Szapáry János gróf: taksonyi gazdaságából. Budapest, 1896.

Széchenyi Imre gróf: Somogyvári J., Amerikai levelek. Egy hosszabb zárzóval. Budapest.

Alföldy Dénes dr.: A meteorologiai műszerek és elemek. Átvizsgálta *Hegyföly Kabos*. 28 ábrával és 9 táblával. Budapest, 1890.

Avéd Jákó: A gyulafehérvári meteorologiai állomás megfigyelése. 1875—1878. Kolozsvárt, 1883. 1879—1882. Kolozsvárt, 1883.

— Gyulafehérvár éghajlatának viszonyai és az erre vonatkozó teljes megfigyelési anyag az 1875—1884. évekről. Kolozsvárt, 1886.

Bátky Zsigmond: Néhány adat a magyar nagy-alföld klimatográfiájához. Budapest, 1900.

Boobachtungen, meteorologische, — an der k. und k. Marine-Akademie im Monate Jänner. — Dezember und Resultate im Jahre 1891. (Fiume, 1891.) 1892—1897. Fiume, 1892—1897.

Berde A.: Légtűneménylan. Kolozsvár, 1847.

Előmutatása. A nyitravölgy csapadékainak grafikai — 1866—1891. években. ÓSzéplak, 1892.

Emlékirat az országos csapásként megjelölő aszályosság okai és elhárítási módja felett. Pest, 1860.

Emlékkönyv. Ű n n e p i — az ógyallai m. kir. országos meteorologiai és földmagnességi obszervatorium ünnepélyes felavatása alkalmából. Kiadja a m. kir. orsz. meteo-

Székelylődy Viktor: Szőlőszeti tanulmányút. Az amerikai szőlőkultúra népies ismeretése. — Alsó-fehérvármegyei gazdasági egyesület. — Nagy-Enyed, 1898.

Szilassy Zoltán: Amerikai mezőgazdaság az észak-amerikai államokban tett tanulmány-út alapján. Budapest, 1897. — II. kiadás. Debreczen, 1898.

Szűts Mihály: Debreczen sz. kir. város mezőgazdaságainak jelenlegi állapota. Debreczen, 1882.

— Debreczen mezőgazdasága. A debreczeni gazdasági egyesület 25 éves fennállásának ünnepélyére a hortobágyi állapotbemutató és állandójízalkalmára. Debreczen, 1892.

Tanulmányút. Német gazdák tanulmányútjára vonatkozó nyomtatványok, gazdaságok leírása. Budapest, 1897.

Tersánczy József: Szabadhely monográfiája 1850—1886. Nagy-Kaniszán. Azaz a nagykanizsai »Szabadhely« történetének, fejlődésének, gazdaságának stb. közhasonú leírása. Nagy-Kanisza, 1887.

Thanhoffer Lajos: jelentése külföldi utazása alatt tett tapasztalatairól. Budapest, 1877.

Török János: Alsóth gazdasági tekintetben. Budán, 1841. (Magyarország legjelesebb gazdasági s iparvállalatainak ismertetése.)

Török Johann: Landwirthschaftliche Beschreibung der erzhertzoglichen Herrschaft in Alesuth in Ungarn. L. Alesuth.

Treitz Péter: Magyar-Óvár környékének tulajterképe. Budapest, 1896. (A földm. min. kiadványa.)

— Der Umgehung von Magyar-Óvár. Budapest, 1898. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)

Vedres J.: Etska kisdjed rajzolatya. Megj. hely nélkül. 1817.

Virág Elek: A fraknoi grófság és a kismartoni uradalom 1622-ig. Sopron, (1900.)

Vörös Sándor: A kálazi uradalom ismertetése. Kolozsvár, 1881.

Wessely József: A herceg Esterházy-féle Katastropha. Pest, 1865.

Wiener Moszkó. Az ujlaki uradalom üzleti be rendezése. A »Köztelék« által kitüntetett pályám. Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület. Budapest, 1899.

Wissney Gyula jelentése külföldi tanulmányútjáról. Budapest, 1895. (A földm. m. kir. min. kiadása.)

Zatkovics Kálmán György: Malmos, beregmegyei község parasztgazdaságmonográfiája. Különnyomat a Magyar Gazdák Szemléje 1900. júniusi füzetéből. Budapest, 1900. (A Magyar Gazdaszövetség kiadványai XXX.)

III. Meteorológia.

rologiai és földmagnességi intézet. Összeállította *Héjas Endre*. Budapest-Ó-Gyalla, 1900. szeptember 30.

Érkövy Adolf: Az 1863. évi aszályosság a magyar alföldön Pest, 1863.

Évkönyvei. A meteorologiai és földmagnességi magyar kir. központi intézet —. Közli Dr. *Schenel Guidó*. I. köt. 1871. évfolyam. — Jahrbücher der kön. ung. Central-Anstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus. I. Band. Jahrgang, 1871. Budapest, 1873. I. köt.

— II—XXV. évfolyam, 1872—1895. Budapest, 1872—1898.

— XXVII. 1897. évf. 2-ik rész. Budapest, 1898. I. köt.

— XXIX. kötet. 1899. évfolyam, II. rész.

Gamauf Vilmos: Az időjárás hajdan és most (külön lenyomat) ? — 8°.

Guthy Károly: Légtűnemények. Pest, 1853, 2-ik kiadás, Pest, 1853. 3-ik kiadás, Pest, 1857.

— Die Lufterscheinungen. Uebersetzt durch *Karl Schlecht*. Pest, 1853.

Hanusz István: Védekezzünk az időjárás kártételei ellen (A kecskeméti vidéki gazdasági egyesület felolvasásai). Kecskemét, 1900.

Hegyföly Kabos: A május havi meteorologiai viszonyok Magyarországon. — Die meteo-

rologischen Verhältnisse des Monats Mai in Ungarn. Budapest, 1886.

Hegyföly Kabos: A szél irányja a magyar szent korona országában a barométerállás és az eső című függelékkel. — Ueber die Windrichtung in der Ländern der ungarischen Krone nebst einen Anhang über Barometerstand und Regen. 18 rajzzal és 5 térképpel. Budapest, 1894.

Héjas Endre: A zivatork Magyarországon 1871-től 1895-ig terjedő megfigyelések alapján. A kir. magy. természettudományi társaság megbízásából 23 táblával. Budapest, 1898.

Héjas Endre és Marcell György: Körültekintés néhány külföldi meteorológiai intézetben. Budapest, 1898.

Heller Ágost: Az időjárás. Budapest, 1888. I. köt. (Természettudományi könyvkiadó-vállalat. VI. ciklus XXXIII.)

Hunfalvy János: Magyarországi légtűneti észleletek az 1864., 1865., és 1866. évekből. Pest, 1867. (Mathematikai és természettudományi Közönyön V. köt. 2-ik füz. 8-ik szám.)

Karvay Zsigmond: Felhőmegfigyelések Ó-Gyallán 1898-ban. A m. kir. meteorológiai és földmagnességi országos intézet hivatalos kiadványa. — Wolkenbeobachtungen in Ó-Gyalla im Jahre 1898. Publi-

- cationen der kön. ung. Reichsanstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus. 1900. Band II. Budapest, 1900.
- Konkoly-Thege Miklós dr.:** Körültekintés néhány nyugateurópai obszervatoriumban. III. (1898.) Budapest, 1898.
- Néhány külföldi meteorológiai obszervatóriumról, különös tekintettel az Ó-Gyálán épülődön m. kir. meteorológiai központi obszervatóriumra. (Különlenyomat Az időjárás 1899. évi márcs. füzetéből.) Budapest, 1899.
- Kurländer Ignác:** Földmagassági mérések a magyar korona országában 1892—1894. években. A magyar tudományos akadémia megbízásából végezte —. A m. tud. akadémia segítettével kiadta a m. kir. természetudományi társulat. — Budapest, 1896.
- Kuthy Dezso dr.:** Klimatológiai előadásaimból. (Budapest, 1900.) (Különlenyomat Az időjárás 1900. évi júliusi füzetéből.)
- Lencsés J. Antal:** Biztos időpróféta. *Spies J. M. után.* Pest, 1831. lásd *Spies* alatt is.
- Markovics Károly:** Légűnieti tabellák Baranyamegyéről. Bécs, 1879.
- Masch A.:** Az időjárásban alaponaljai. Gyakorlati mezőgazdák és gazd. tanítézetek tanulói számára. II. kiadás. Budapest, 1885.
- Grundzüge der Witterungskunde für praktische Landwirthe. Pressburg, 1871.
- Meteorológiai följegyzések** a m. kir. központi intézetben Budapestben 1891. január—december hónap. Budapest, 1891. I. füz. — 1892—1897. Budapest, 1892—1897.
- Megfigyelések,** Az ógyáliai központi obszervatoriumon végzett meteorológiai és földmágnességi — följegyzései 1894. év január—december. Budapest, 1894., 1895—1897.
- Meteorologische Beobachtungen** an der k. und k. Marine-Akademie im Jahre 1891—97. (Fiume, 1891/7.)
- Meteorológjska opazanja** u Zagrebu godine 1897. — Meteorologische Beobachtungen in Agram im Jahre 1897. (u Zagrebu, 1898.) I. füz.

- Meteorológjska opazanja** na observatorija k. realne gimnazije u Zagrebu. — Meteorologische Beobachtungen am Observatorium des k. Realgymnasiums zu Agram 1897. Jänner—August, November, December. (Agram, 1897.) I. füz.
- Milhofer Sándor:** Népies időjósolás. Kassa, 1899.
- — ugyanaz. Kassa, 1900.
- — Elemi csapások a mezőgazdaságban. Kassa, 1899.
- — ugyanaz. Kassa, 1900.
- — Az elemi csapások és műveleti növényeink. Kassa, 1900.
- — Az elemi csapások különböző nemek megóslása hazánk mezőgazdaságában. Kassa, 1900.
- Monatsberichte:** December 1892. über die regelmässigen Beobachtungen am agrarmeteorologischen Observatorium zu Alt-Krasno (Nedanócz). Alt-Krasno, 1893.
- Nyilatkozata,** a magyar gazdasági országos egyesület — ama terv iránt, mint lehetne Pestet jobb levegővel és jobb kútaikkal ellátni? (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Páter Béla:** A vetések kifagyásáról. Kassa, 1893.
- Prejold Godisnji,** meteor opazanja na observatoriju u Zagrebu. — Jahresübersicht der meteorologischen Beobachtungen am Observatorium in Agram 1894. — Meteorologische Verhältnisse am Sijeme (Touristenhaus) nächst Agram. (Agram, 1894.)
- Puky Simon** mezei gazdálkodást rendező és mindenkit érdekli tanulásra tapasztalatokból időjárás jövővelése két része osztva. Buda, 1846.
- Raum Oszkár:** A hőmérséklet szerepe a mezőgazdaságban. Agrarmeteorológiai tanulmány. (Különlenyomat »Az időjárás« 1898. októberi füzetéből.) Budapest, 1898.
- — Harmat, harmatpók és helyi időprognózisok. Agrarmeteorológiai tanulmány. (Különlenyomat Az időjárás 1899. évi január havi füzetéből.) Budapest, 1899.
- — Az éjjeli fagyok agrarmeteorológiai szempontból. Budapest, 1897.

- Raum Oszkár:** A kik a felhőkkel párbajoznak. — Védekezés a jégverés ellen. (Különlenyomat Az időjárás 1899. évi júniusi füzetéből.) Budapest, 1899.
- Róna Zsigmond:** A hőmérséklet évi menete Magyarországon. A m. kir. országos meteorológiai és földmágnességi intézet hivatalos kiadványai. 1900. III. kötet. — Der jährliche Gang der Temperatur in Ungarn. Publicationen der kön. ung. Reichsanstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus. 1900. Band III.
- — A légnymás a magyar birodalomban 1860-tól 1890-ig. Német kivonattal, hat ábrával és 14 térképpel. (K. m. term. és zseft. társ. kiadványa.) Budapest, 1897.
- Schenzl Guido dr.:** A magyar korona országainak csapadék-viszonyai. — Ueber die Niederschlags-Verhältnisse in den Ländern der ungarischen Krone. Budapest, 1879. I. füz.
- Schultz testvérpár:** A természetet magyarázó atya. Pest, 1846.
- Schwartz Ottó dr.:** Klimatologia. Selmeczbánya, 1891.
- Soós Mihály:** Éghajlatlan. Pest, 1870. I. köt.
- Spies J. S.:** Biztos időpróféta vagy rövid utmutatás a jövődi időjárást előre látni. S. után *Lencsés J. Antal.* Pest, 1831.
- Stekker Pál:** Légtan, melyről orvostanárri létekor értekezett. Buda, 1836.
- Szalay László:** A villámorr. (Külön lenyomat »Az időjárás« 1899. évi zseft. füzetéből.) Budapest, 1899.
- Thirring Gusztáv:** Sopron és környékének hőmérsékleti viszonyai. Budapest, 1885.
- Török Ferenc:** Az elődi aszály, mint idült baj, alapoka és gyökere gyógyítás. Pest, 1866.
- Utatis.** Rövid —, a meteorológiai m. kir. központi intézet munkatársai számára. Budapest, 1881. I. füz.
- Weisz József dr.:** Az országos első magyar időjelzés és a népies időjelző. Budapest, 1895.
- Weszelovszky Károly:** Éghajlati viszonyok Árva-Váralján. Bécs, 1891.

IV. Talajmivélés, telkesítés, vízbázilyozás.

- Adamovits Antonius de Csepin:** Tentamen publicum et agrorum, pratorum et vitium cultura. Buda, 1778.
- Adá K.:** Zemplénmegye földtani viszonyai. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)
- Alagszóvezés.** Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.
- Alaprendeletei,** A tiszavölgyi társulat vidéki osztályainak —. (H. és é. n.)
- Alapszabályai,** A Szolnok, Csongrád, Tiszalpartali ármentesítő és belvízbázilyozó társulat —. Budapest, 1898.
- Andrássy Gyula:** A Ferencz-csatorna. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)

- Angyalffy Math Andr.:** Grundsätze der Feldkultur. 4 Theile. Pesth, 1823—24.
- Ármentesítő-társulat.** Az alsó-szabolcsi tiszai —, ötven évi működésének ismertetése és története. Kézirat gyanánt kiadta a társulati igazgatóság 1900. évben. Debreczen, 1900.
- Ármentesítő társulatok** statisztikája. A Duna és Tiszavölgyi 27.857/000... (A földm. min. kiadványa.)
- Balás Árpád:** Alagszóvezés. Hutinger-féle színes tábla. Bécs, 1876.
- Barcza Károly II.:** Vízikosokkal történő gaz-

- dasági vízvezeték P.-Zámoron. Budapest, 1888.
- Bátky Károly:** Futóhomok megfogása és használása módjáról. Pest, 1842.
- Benyovszky Emericus:** Tractatus liberior regulationem alvei fluvii Tibiscis. Budae, 1804.
- Bleuer Mór:** A turfa mezőgazdasági és ipari haszonvétele. Budapest, 1890.
- Bocskay Géza:** A Temes-Béga völgy ármentesítése ismertetése. Temesvár, 1881.
- Bolla M.:** A magyar kulturműnői intézmény rövid ismertetése. (A földm. min. kiadv.) Budapest, 1896.

- Borbás Vincze:** A magyar homokpuszták növényvilága. Budapest, 1886.
- Bovatek Mihály:** Szántás, vetés. Pécska, 1900. (Pécskai Gazdakör kiadványa. 1900. 8. szám.)
- Böckh J.:** Az Iza völgy geológiai viszonyai... (A földt. int. kiadványa.)
— Geolog. Verhältnisse des Iza-Thales... (A földt. int. kiadványa.)
— A háromszékmegyei sós mezők... (A földt. int. kiadványa.)
— és **Gessel S.** Térkép. Körmezőbánya vidéke. Magyar és német. péld. (A földm. min. kiadványa.)
- Czajlik István:** A termőföld és annak megművelése. Szolnok, 1898.
— A föld termőerejének visszapótítása és a jó vetés kellékének ismertetése. Kiadja Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Gazdasági Egyesülete. Szolnok, 1898.
— A termőföld és annak megművelése, valamint az erre használt eszközök ismertetése. Kiadja Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Gazdasági Egyesülete. Szolnok, 1899.
- Csánk Nándor:** Beregmegye tiszai I. folyamatosítási helyzeti rajza. Szabadkői rajz. Beregszász, 1871.
- Cserháti Sándor:** A talajnak mély mivétele hazánkban. Magyar-Óvár, 1891. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)
— Gazdasági talajisme. Budapest, 1894. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó-vállalata. III. cyclus, 2. szám.)
— Gazdasági talajművelés. Budapest, 1895. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó-vállalata. III. cyclus, 7. szám.)
— A gyomok kártékonyasága és az ellenük való védekezés. (Erdélyi gazdasági egyet. könyvkiadó-vállalata. 38.)
— Talajjavító növények. Különlenyomat a *Termesztudományi Közöny* 233. füzetéből.
— Az okszerű talajművelés alapelvei. Budapest, 1896. (Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület könyvkiadó-vállalata. III. cyclus, I. kötet.)
— **Alexander:** Die Ergebnisse der Tiefkultur in Ungarn. Wien, 1892.
- Csérer Lajos:** Mikor és hogyan míveljük szántóföldünket. Népies gazd. előadás, ingyenfüzet. Kiadja Kis-Küküllő vármegye gazdabizottsága. D.-Sz.-Márton, 1899.
- Dapsy László:** A talajkimerülés befolyása az államok életére, különös tekintettel Magyarországi jövőjére. Pest, 1860.
- Darányi Ignác:** A Tiszavölgy kérdései. Budapest, 1877.
- Dékány Mihály:** A magyarországi ármentesítőtársulatok. Budapest, 1878.
— Vízügyeink, különösen a Tiszaszabályozás és ármentesítés fejlődéséről. Budapest, 1879.
- Associations de dessèchement en Hongrie. Budapest, 1878.
- Előterjesztés** a vízjogi törvényjavaslat határozatára nézve. Budapest, 1883.
- Erkövy Adolf:** Homokkötés. Buda, 1846.
- Évijelentés.** Földtani intézet — 1894., 1895., 1896., 1897. Budapest, 1895 — 1898. (A földm. min. kiadv.)
- Évi működése.** A pestmegyei sárközi Dunavédgát és csatornázási társulat —. 1878. Kiadja *Gajary Ödön*. Budapest, 1879.
— Ugyanaz 1900. Kalocsa, 1891.
- Évkönyve.** A magyar kir. földtani intézet — I—XI. kötet, 1871—1896. (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Pest, 1871—1874. Budapest, 1875—1896.
— XII. köt., 2. füz. Muzsla és Béla község határainak agronom-geológiai viszonyai. *Horusitzky Henrik*ktől. Budapest, 1898.
— XII. köt., 3. füz. Zemplén vármegye északi részének földtani és petroleumelőfordulási viszonyai. *Adda Kálmán*tól. Budapest, 1898.
- Évkönyvei.** A közmunka- és közlekedéstudományi magyar kir. ministerium vizirajzi osztályának — Szerkeszti: *Pécs József*. 1880-iki első évfolyam. Budapest, 1887.
— II—IX. köt. 1887—1898. (Földm. ministerium). Budapest, 1888—1900.
- Falán Adolf:** Adatok a talaj megszártatásának meghatározásához. Különlenyomat a *»Kísérletügyi Közlemények«* III. kötet (1900.), 2. füzetéből. (Budapest, 1900.)
- Fehér Zoltán:** A rétek és legelők mivéléséről. (Pozsony, 1897.) (Gazdasági továbbképző előadások IV.)
— Homokos földön való gazdálkodás. Galántha, 1898. (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galánthai járás gazdaköre. I. füzet 1.)
- Fekete Zsigmond:** Okszerű vízműveléstan. I. köt. Budapest, 1881.
— **Sigmund:** Die Regulirung der ungar. obern Donau. Budapest, ... (A földm. min. kiadványa.)
— **Lajos:** Talajtan. Második teljesen átdolgozott és bővített kiadás. Selmeczbánya, 1891.
- Felterjesztése** a ministerhez. Arad-csanádi öntözőcsatorna-társulat Budapest.
- Forgách Ludwig Freiherr von:** Ueber die zweckmässigste Führung des Donauströmes in der Höhe v. Wiens. Wien, 1840.
- Földes Gyula (Gúthorj):** Felső-Csalálkőz ár-velekedésének története. Pozsony, 1896.
- Földtani viszonyainak** rövid vázlata. A magyar korona országainak. Budapest, 1897.
- Gajary Ödön:** A pestmegyei sárközi ármentesítőtársulat évi működése. Lásd: Évi működés.
- Gaszner Laurentius:** Ratiocinia super fluvit et observationibus multorum annorum deducta. Buda, 1803.
- Gáty István:** Gyakorlati földmérés tükrökkel beszeles főlösztály és a távmérső. Pápa, 1845.
- Gessel S.:** A körmezői bányavidék földtani viszonyai. Budapest, 1895. (A földt. int. kiadványa.)
— **A:** Die geolog. Verhältnisse des krennitzer Bergbau. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadványa.)
- Gonda Béla:** A hydrográfiai intézmény Olaszországban. Budapest, 1884.
- Graner Albert:** Die Verwendung des Torfes für landwirthschaftliche und technisch-industrielle Zwecke. Budapest, 1891.
- Gyűjteménye.** Az alsó-szabolcsi tiszai ármentesítőtársulat által 1882. évtől végzett munkák s építkezésekről felülvizsgálati jegyzőkönyvek — 1893. év. Debrecen, 1893.
- Halaváts Gyula:** Adatok Hontmegye földtani viszonyainak ismertetéséhez. Különlenyomat a *»Földtani Közöny«* XIX. kötetéből.
— Adatok Torontálmegye földtani viszonyainak ismertetéséhez.
— Az Alföld földtani viszonyai. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadványa.)
— Magyarországi ártézi kutak. Budapest, 1896. (A földm. min. kiadványa.)
— **I:** Die geolog. Verhältnisse des Alföld. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadványa.)
— **J:** Die 2 artesische Brunnen v. Szegedin. Budapest, 1891. (A földm. min. kiadványa.)
- Hensch Árpád:** A szántás-vetésről. (Az Erdélyi Gazdasági Egyet. könyvkiadó-vállalata VII. II. évf. 3.)
— Az okszerű talajművelés elmélete és gyakorlata. Budapest, 1885.
— Ueber die Ackerbestellung und die Saat. Budapest, 1900. (Az erdélyi gazdasági egyet. könyvkiadó-vállalatának kiadása.)
- Herbert Theodor Gottfried:** Vorzüglicher Wegweiser zum Torf und Kohlenlager zu entdecken. Pest, 1860. Kézirat.
- Herrich Károly:** A Tiszaszabályozás és a szegedi válság. Budapest, 1879.
- Hilgard E. W.:** Szikes talajok öntözése és alagosozása. Ford.: *Treitl Péter*. Budapest, 1894. (Az Orsz. Magyar. Gazd. Egyet. könyvkiadó-vállalat. III. cyclus, IV. köt.)
- Hobohn Henrik:** Az Alföld csatornázási, vízmentesítési és öntözési tervezte. 11 melléklettel. (Magyar-német.) Bécs, 1876.
— Die Canalisirung des Alföld nebst Verbindungs- Canal Budapest — Szentes- und Zweig-Canal Kecskemét — Hatvan — Wien und Budapest, 1838.
- Hoffmann C. D. u. Th. Posewitz:** Umgebung v. M.-Sziget. Budapest, 1894. (A földm. min. kiadványa.)
- Horusitzky Henrik:** Budapest székes főváros III. kerületének (Ó-Buda) agronom-geolo-

giai viszonyai. Budapest, 1898. A magyar királyi földtani intézet évkönyve. XII. kötet. 5. szám. (A földm. m. kir. min. kiadványa).

Horusitzky H.: Muzsla és Béla közés agronómiai viszonyai. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)

Hubeny J.: Anleitung zur Bindung und Kultur des Flugsandes in Ungarn. Pesth, 1835.

Ilés Nándor: A fűtőhomok megkötése, befűtése és használata. Budapest, 1885.

Inkey Béla: Mezőhegyes és vidéke agronómiai szempontból. Lásd a II. csoportban.

— — A debreceni gazd. intézet följde. Budapest, 1894. (A földm. min. kiadványa.)

— — Bodenverhältnisse des Gutes Pallag. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadványa.)

Ivány Dénés: A csatornázásokról. Pest, 1896.

Jahresbericht d. k. ung. Geologischen Anstalt 1893, 1894, 1895, 1896, 1897. Budapest, 1895, 1897, 1898, 1899. (A földm. min. kiadványa.)

Jegyzőkönyve. A tiszavölgyi társulatok 1877. évi nagygyűlésének —. Budapest, 1877.

Jelentése. A tiszavölgyi társulat központi bizottságának az 1884/5—1899. évi közgyűléshez. Budapest, 1884—1899.

Jelentés a kulturmérnökök által fogantatott és tervezett talajjavításokról az 1873. évben. Budapest, 1880—1889.

Jelentése. A talajjavítások terén az 1880. évben tett intézkedésekről, az országos kulturmérnöki hivatalnak. Budapest. Ugyanaz 1882, 1884, 1886, 1887, 1888. évekrol.

Jelentései. A hazai folyókák végrehajtott szabályozási munkálatai megbíralására meghívott külföldi szakértőkből alakult bizottság —. Franciaából fordította *Nendlich Guszláv*. Budapest, 1879, és az ehhez »mellékelt térképek és tervrajzok« kőlon.

Kállay Ödön: A talaj termőerejének visszaállása. A trügya és annak kezelése. Jász-Nagy-Kun-Szolnok várm. Gazdas. Egyes. által rendezett téli gazdasági előadások alkalmával. Szolnok, 1899.

Kenessey Kálmán: A kulturmérnöki intézmény külföldön és meghonosítása hazánkban. Külön lenyomat a »Nemzeti gazdasági Szemle« II. évfolyam IV. füzetéből. Budapest, 1879.

Képesy József: A magyar Alföld hydrografiája, vízszaki nézetek a földöntözés érdekében. Pest, 1867.

Kivonata, Rövid —. A Temes-Begavölgy ármentesítési rendszere és terveiről készített általános ismertetésnek. Temesvár, 1889.

Kléh Kálmán: A hannoveri réntőzések ismertetése. Egy rajzzal. Budapest, 1874.

Kolozsváry Ödön: Alföldünk öntözése. Buda-

pest, 1899. (A Magyar Mérnök és Építész egyelet könyvkiadó áll. II. cykl. IX. köt.)

— **Edmond de:** Les travaux de regulation et d'endiguement en Hongrie. Direction nationale du service des eaux en Hongrie. Publication dirigée par *Leopold Faragó*. Brochure VII. — Par ordre de M. le Ministre royal hongrois de l'Agriculture. Budapest, 1900.

Korizmicz László: Vizeink ügyében. Budapest, 1880. (Külön lenyomat a »Gazdasági Lapok« 1. és 2. számából.)

— — A Tiszavölgy rendezése iránt *Palleocapa* nézeti 1847-ből. Budapest, 1879.

Közlemények. A magyaróvári gazdasági akadémiával egybekötött gazdasági vegy-kísérleti állomás munkanaplójából I. Magyar-Óvár, 1890.

Kvassay Jenő: Mezőgazdasági vízműnt. Mezőgazdasági rész. Budapest, 1880. — Technikai rész. Budapest, 1882.

— — Jelentés a kulturmérnökök által fogantatott és tervezett talajjavításokról az 1879. évben. Kiadja a földművelés, ipar-és kereskedelemügyi ministerium. Budapest, 1880.

— — A hazai öntözésekről. Budapest, 1887.

— — A hazai öntözések mai állásáról. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadványa.)

— — Az arad-csanádi öntözőcsatorna terének ismertetése. Budapest, 1891.

— — A duna- és tiszavölgyi ármentesítő társulatokra vonatkozó statisztikai adatok. Budapest, 1900. (A m. kir. földművelésügyi minister kiadványai 1900. 5. szám.)

— — Emlékirat vizszabályozásaink ügyében. Budapest, 1888. (A földm. min. kiadv.)

— Mily alapon építünk öntöző csatornákat? Budapest, 1896. (A földm. minister kiadványa.)

Lámm Jakob: Ansicht zur Regulierung des Theiss. Kaschau, 1846.

Lázár L. Pál: Talajművelés gőzgekkel. Budapest, 1885.

Martiny Št. Dr. Der Tiefbau in Vichny. Budapest, 18. (A földm. min. kiadv.)

Masch Dr. A.: Landwirtschaftliche Gesteinkunde. II. Auflage. Pressburg, 1871.

Méréséről, magyarországi földöntözések szükségletének. . . . Külön lenyomat a »Vizrajzi évkönyvek« IX. kötetéből. Budapest, 1900.

Mészomokkó. A mesterséges —. Budapest, (1899.)

Mézner, Eugen: Ueber das Binden des Flugsandes. Werschetz, 1894.

Milhofer Sándor: A talajkimerülés, tekintettel a csökkenő termésekre. A gazdasági tudomány jelenlegi ismereteinek tekintetbe vételével. Budapest, 1897.

Mitsky Imre: A Sárrejtő öntözése és csatornánk hajózási hasznosítása iránti nézetek. Székesfehérvár, 1893.

Műszaki leírás a pestmegyei Dunavölgy lecsapolási és öntözési tervéhez VIII. ker. m. kir. kulturmérnöki hivatal. Budapest, 1899.

Nemes István: Talajjavítás lecsapolással. Kolozsvárt. (Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalata. (VII. évfolyam 4. fuzet. XXVIII.)

— — Az öntözés. Kolozsvár, 1896. II. kiadás. Kolozsvár, 1899. (Az erdélyi gazdasági egylet könyvkiadó vállalatának XXX. füzete.)

Népirat a szántás és vetésről. Esztergom, 1868.

Népszerű gazdasági előadás. Temesmegyei gazdasági egylet által 1890/1900. évben rendezett. — I. folyamata. A talajművelés. Temesvár, 1900.

Organisation du service national hydrométrique en Hongrie. Ministère royal hongrie de l'Agriculture 1890. Budapest, 1899.

Otocsa Béla: A kopár és terméketlen területek kihasználása. Sopron, 1896.

Overmars I.: Olaszországi öntözések. Leírása a Boromeo Károly gróf tulajdonát képező birtoknak. 1879. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárban.)

Öntözések. Az arad-csanádi —. Arad, 1894. 6. térképpel.

Öntöző-csatorna. Arad-csanádi —. Budapest, 1891. (A földm. min. kiadv.)

Palleocapa Péter: Vélemény a Tiszavölgy rendezéséről. Ford. *Sasku Károly*. Pest, 1846.

— — A Tiszavölgy rendezése iránt *Palleocapa* nézeti lásd *Korizmicz László*.

— — Gutachten über die Regulierung der Theiss. Aus den italienischen übersetzt von *J. Veber*. Pest, 1847.

— **Pietro:** Parere sulla regolazione de Tibisco. Pest, 1847.

Papp Mór: Emlékirat a Berettyó szabályozása és ezzel kapcsolatos vízi ügyekről. Karczag, 1866.

Péck József: Vizrajzi évkönyvek. Lásd: Évkönyv vizrajzi.

— — A Tisza hajdan és most, hét részben. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)

— — A vizrajzi osztály keletkezése, életlejtése, feladata és működésének eddigi eredménye. Budapest, 1896.

— — Die hydrographische Section, ihre Entstehung, Aufgabe und die Ergebnisse ihrer bisherigen Thätigkeit. Budapest, 1897.

— — Wasserstands Prognose. Studie über eine Voraussagung der unerwartenden Wasserstände. Übersetzt v. *I. Hirschfeld*. I. u. 2. Theil. Budapest, 1895.

— — Prévion des crues. Etude sur la prévision des crues. Traduit par *L. Györyök*. Budapest, 1895.

(Plukovics Dénés): Tervezmények a csatornázásokról. — Baja, 1863.

Ploetz (Érkövi) Adolf: Homok köés. Irtá —.

Szakértők bírálata és ajánlata nyomán kiadta a pestmegyei gazdasági főkegyességet. Buda, 1846.

Poroszkay Ignác: A Ferencz-csatorna Pestig hosszabbításának hasznai. Pest, 1847.

Porte rouante de Pécluse d'Ó-Becse. Rapport de la direction des eaux et des améliorations au ministère royal hongrois de l'agriculture. VII-e Congrès international de navigation. Bruxelles, 1898. Deuxième section 2-e question. Budapest, 1898.

Rajzmellettek a Vízügyi Közlemények XL füzetéhez. Kiadja a földművelésügyi minisztérium. Budapest, 1896.

Rapports de la commission composée des ingénieurs étrangers invités à examiner les travaux de régularisations exécutés sur les rivières hongroises. Plans et desseins annexés aux rapports etc. Budapest, 1879.
— ugyanaz 1816.

Réti János: A termelőföldről, annak műveléséről és javításáról. Budapest, 1885. (Falusi Könyvtár 30.)
— A szántás és vetésről. 25 ábrával. Budapest, 1889. (Falusi Könyvtár 36. köt.)

Rudnay Béla: Ismertetése az alsó Csalóköz és Csilliköz ármentesítésének. Budapest, 1894.

Sissovics Károly: Mezőgazdasági talajisme. Vezérúron. Kassa, 1878.

Spahnauer Joh.: Die Kanalisierung der slavonischen Drau-Donau-Ebene. Essek, 1876.

Spornon Pál: A termőföld. Buda, 1895.
— Az okszerű talajművelés elvei és szabályai. Pest, 1871.
— Mit tegeyen a magyar gazda a szárazság ellen? Nézetek és tanácsok a csatornázás, fültetés s egyéb az aszály enyhítésére szolgáló eszközök tárgyfűgében. Budapest, Magyar-Óvár, 1876.

Stephanovic von Vilovo, Johann Ritter: Die Trockenlegung des Werschetz-Alibunarer Morastes und der Szatmár-Arad-Palánka-Kanal. Werschetz, 1882.
— Ungarns Stromregulirungen. Wien, Pest, Leipzig, 1883.

Szabályzata, Gátvédelmi — a Szolnok-Csongrád tiszabparti ármentesítő társulat. Budapest, 1898.

Szabó József: Geologiai viszonyok és talajnevek ismertetése. I. füz. Pest, 1861.

Szalay János: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye talaja, növénytermelése és állattenyésztésének rövid ismertetése. Szolnok, 1896.

Szántáskor, Mire kell tekintettel lennünk a — Deési és betleni szántás-verseny alkalmára kiadta a szolnok-doboka-megyei Gazd. Egylet. Deés, 1885.

Szántó Menyhért: Az ármentesítésnek be-

folyása a mezőgazdasági viszonyokra. Magyar-Óvár, 1897.

Szántóföldeink, Mivel lennének — folytonos termelőben tartandók. Pécs, 1862.

Szőchenyi István gróf: Vélemény jelentés a tiszabzabályozási ügy fejlődéséről. Pozsony, 1848.

Szervezete. Orsz. vízjelzőszolgálat — Budapest, 1899. (A földm. min. ter. kiadványai. 1899. 24. szám.)

Szűts Mihály: Debreczen város mezőgazdasági termelésének hatása a talaj művelésére. Debreczen, 1889.

Talajjavítások. A — terén 1882. évben tett intézkedésekről. Budapest, 1883. Jelentése a kulturmérnökségnek.

Telepítése. Árvédelmi fűzesek —. (A földm. m. kir. min. ter. kiadványai. 1898. 12. szám.)

Térkép. Szatmár vármegye vízrajzi térképe. Szabadkai rajz. Szász Géza. H. és é. n.

Tervozmények a csatornázásokról. L. Pinkovics Dénes.

Theschedik Sámuel: Új módja a rétek igazításának. Buda, 1801.
— — Neuer Wiesen- Rektifikations-Plan. Ofen, 1802.

Tiszavölgy könyve. Megjelenséi hely és évszám nélkül.

Tóth Mihály: A talaj (termőföld) különös tekintettel a mezőgazdaságra. Nagyvárad, 1894.

Tőkei Jenő: Okszerű talajművelés és növénytermelés. Kiadja a csanádmezei gazdasági egyesület. Makó, 1899.

Török Ferencz: Az alföldi aszály mint idült baj alapoka és gyökere orvoslása. Pest, 1866.

Török János: Terv a rétvajítás életbeléptetésére szolgáló rendszabályokra nézve. 1843.

Törvény a vizekről. *Kristinovicok* (ed. orsz. képviselő javaslata. (Budapest, . . .)

Törvényczikk a vizekről. Az 1879. jun. 7. Spanyolból ford. *Göbze István.*

Treitz Péter: A magyarországi szikes talajok és azok javítása.

Türr István: Beszéde a vízügyről. Budapest, 1881.

Udvardy Cserna János: Gazdasági földmérés. Székesfejérvár, 1825.
— — Székesfejérvár, 1829.

Udvardy János: Gazdasági vízmérés. Székesfejérvár, 1825/7.
— — Gazdasági Regulációk tüköre. Pest, 1828.

Ujházy János: A Rába, Rápcza, Repce, Kisrábatorok és Marczal szabályozása, továbbá a Hanság és a Fertő lecsapolása. Budapest, 1873.

Vadas Eugene: Plantation et culture des Saules contre les Inondations. Budapest. (A földm. min. kiadványai.)

Vasvári Kovács Ferencz: Budapest, Szeged s más alföldi városok árvízmentesítése. Budapest, 1881.

Vázlata, A Balaton és Sió szabályozása történelmének rövid —. Pécs, 1863.

Vedres István: A síványhomokhasználatára. Szeged, 1825.
— — ugyanaz, Szeged, 1828.
— — A Tiszát a Dunával összekapcsoló új hajózható csatorna. Szeged, 1805.
— — A túl a tiszán nagyobb árvizek elháríthatásáról, egy közlés. Pest, 1830.

Viote Károly: A földművelés ugar nélkül. Nagy-Szeben, 1841.

Visontai Kovács László: Értekezés a szántás mesterségéről. Pest, 1860.

Vízállások. A magyar állam jelentékennyben folyóban észlelt —. I—XIII. Kiadja *Péck József.* Budapest, 1888/99.

Vízállások napi térképei. Budapest. (A földm. min. kiadv.)

Vizer István: Szózat a hazához. A dunatiszánt csatornáról, pesti kikötőről s Budapestnek az árvizek elleni megóvásáról. Pest, 1815.
— — Hazafüti nézetek s ajánlatok a Duna-Tiszát összekötő csatornáról, Pest kikötőjéről stb. Pest, 1845.

Vízjelző szolgálat, Az országos — szervezete. Budapest, 1899. A m. kir. földm. v. min. ter. kiadványai. 1899. 24. szám.

Vízmentesítése, Csalóköz — 1854—1864. Bécs, 1865.

Vízrajzi osztály, A — keletkezése. Budapest, 1896. (A földm. min. kiadványai.)

Vízügyi közlemények I. XXX. csoportban.

Wasserbau-Angelegenheiten Ungarns. Die — Herausgegeben von kön. ung. Ackerbaumin. Budapest, 1890.

Wasserrechts-Gesetzentwurf und Motivenbericht. Budapest, 1885.

Wessely Joseph: Der europäische Flugsand und seine Kultur. Wien, 1873.

Weyherthal P.: Gedanken über die Neustädter Haide. Pressburg, 1772.

Witsch Rudolf: Utmutató, hogy vehetni munkába a Budán 1807-ben tartott országgyűlésnek 20-ik törvényczikkelyét, mely a magyarországi homokos puszták hasznosra fordíthatását sürgeti. Magyarra fordította: *Pósfai János.* Budán, 1809.
— — Praktischer Vorschlag, wie das auf dem Reichstage 1807 zu Ofen im 20. Art. sanctionirte Gesetz, die Urbarmachung des Flugsandes in Ungarn betreffend leichter realisirt werden könne. Wien, 1808

V. Trágyázás.

- Ajkay Béla dr.:** Az istálló-trágya és ennek kezelése. Sopron, 1898. (Gazdasági előadások. Kiadja a sopronmegyei gazdasági egyesület. 5 sz.)
- Ujjab tapasztalatok a trágyázás körül. Sopron, 1898.
- Ancell Heinrich:** Liebig's Thierchemie und ihre Gegner. Nach dem Englischen bearbeitet von Dr. A. W. Krug. Pest, 1844.
- Bloch Albert:** Az állati trágyáról. Kassa, 1837.
- Columella:** A műtrágyázás alapelvei dióhéjba szorítva. Részletes utasításokkal a gyakorlat számára. Budapest, évsz. n.
- Cserhádi Sándor:** Ujjab tapasztalatok a trágyázás köréből. Budapest, 1894.
- Budapest, 1895.
- Budapest, 1897.
- Magyar-Óvár, 1897.
- és dr. Kosutány Tamás: A trágyázás alapelvei. Budapest, 1887.
- Csizmadia Paul und Kerechényi Josef:** Ueber die zweckmässige Behandlung des Düngers. Herausgegeben vom Eisenburger landwirthschaftlichen Vereine. Oberwarth, 1883.
- Ugyanez magyarul is.
- Del-Medico A.:** A közveszélyes városhulladékok értékesítése a német birodalomban. Budapest, 1897.
- Dezső Miklós:** Gyakorlati trágyakezelés. Pécs, 1892.
- Dumtsa Sándor:** Az emberi ürülékek egészségügyi és gazdasági szempontból. Miskolc, 1891.
- Düngerstätten und die zweckmässige Behandlung und Verwendung des Düngers.** Hermannstadt, évsz. nélkül.
- Fehér Zoltán:** Különböztet trágyaszerekről Galántha, 1899.
- Trágyázásról, általában és az istálló-trágyáról. Galántha, 1898. — (További képző gazdasági előadások. Kiadja a galanthai járás gazdaköre II. füzet 4. és I. füzet 4.)
- Fekete L.:** Az emberi trágya a mezőgazdaságban. Kolozsvár, 1881.
- Festetics Béla:** A vegy-trágya hasznáról. Pest, 1862.
- Gamauf Vilmos:** Gyakorlati trágyaisme. Bécs, 1872.
- Gothard Sándor:** A Thomas-salak mint a legolcsóbb phosphortrágya. Herény, 1889.
- A műtrágyák alkalmazása. Budapest, 1893.
- A modern gazda a műtrágyázás gyakorlatiában. Budapest, 1896.
- A városi hulladékok értékesítése és a komposztkészítés. Budapest, 1891. — (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület alatt álló könyvkiadó vállalat II. ciklus VII.)
- Graner Albert:** Die Verwendung des Torfes für landwirthschaftliche und technische industrielle Zwecke. Budapest, 1891.
- Gruner Lajos:** A trágyafosznek jelentősége és alkalmazása a gazdaságban. Trencsén, 1886.
- Hauer Géza:** A trágyáról. Ingyenes füzet a nép számára. Szerkeszti és kiadja a »Somogy megyei gazdasági egyesület«. Hatodik munka. Kaposvárt, 1900.
- Herczog Rudolf:** A mesterséges trágya értékezől s Magyarországbán való használatára czelszerűségéről. Pest, 1865.
- Jenei József:** A műtrágyáról. Hódmező-Vásárhely, 1900. — (A hódmező-vásárhelyi gazdasági egyesület kiadványa 7. szám.)
- Kállay Ödön:** A trágyákról és a trágyázásról. Kiadja: a mezőúri gazdasági egyesület. Mezőtúron, 1899.
- Kenessey Kálmán:** A trágyakezelés népszerű közismert. Budapest, 1873.
- Kirchhof E.:** Die Neben oder Hilfsdüngemittel. Pest, 1867.
- Kis útmutató a trágyázás terén.** Budapest, 1893. (Országos Magyar Gazdasági Egyesület.)
- Körök Kálmán:** Az istállótrágya, annak kezelése és alkalmazása. Magyar-Óvár, 1899. (Népszerű gazdasági előadások, rendezte a Moson vármegyei gazdasági egyesület IV. füzet.)
- Kövesdy Ferenc:** Tapasztalatok a gyümölcsfa trágyázás köréből. lásd Tapasztalatok.
- Lazarus József:** Az európai szabatos trágyázás és a tengerentúli gabonaverseny. Budapest, 1895.
- Ludány Béla:** Műtrágyázás a gazdaságban. Kecskeméten, 1898. (A Kecskeméti vidék gazdasági egyesület felolvadásai.)
- Mayerl Zoltán:** A szőlő műtrágyázása. Függelék: A kecskeméti vidéki gazdasági egyesület szakvéleménye a kecskeméti pornevű szőlőpermetező szerről. Kecskemét, 1899.
- Milnhoffer Sándor:** A műtrágyázás a gyakorlati életben. Kassa, 1898. (A magyar gazda könyvtára VI. köt.)
- Műtrágyákról.** A —, és azok alkalmazásáról. Kassa, évszám nélkül.
- Műtrágyák és alkalmazásuk.** »Hungaria« részvénytársaság. Budapest, é. n.
- Műtrágyák alkalmazása** különös tekintettel a kálitrágyázásra, Budapest. Kiadja: a »Hungaria« műtrágya, kénvas és vegyipar részvénytársaság 1899.
- Nikel Zsigmond és Fekete Lajos:** Az emberi trágya a mezőgazdaságban. Kolozsvár, 1881.
- Nyári Ferenc dr.:** Gazdasági trágyaisme vagyis a trágyázás alapelvei. Budapest, 1878. (Falusi Könyvtár 26.)
- Ordódy Lajos:** Rövid utasítás a műtrágyák használatára. Budapest, 1886.
- A szőlő trágyázása. Budapest, 1894.
- Papp Miklós:** A trágyázás jelentősége. Győr, 1890. (A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet kebelében fennálló »Georgicon gazdasági kör« kiadványa 4. szám.)
- Póterffy József,** Csiksesztószegi. A kisczarda trágyatelepe és okszerű trágyakezelése. Kiadja: az O. M. G. E. Budapest, 1899.
- Preis-Schriften,** über zweckmässige Behandlung des Düngers. Herausgegeben vom Eisenburger landw. Vereine. 1883.
- Réll János:** A trágyáról, a trágyázásról és trágyakezelésről szükséges tudnivalók. (IV. kiadás.) Kolozsvár, 1899. (Erdélyi Gazd. Egyk. könyvkiadó vállalat. I. évf., 1 füzet.)
- Rodiczky Jenő:** Kereskedelmi trágyák. Budapest, 1879. (Hivatalos Jelentés — a Párisban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról 6. füzet, 1. rész.)
- Rovara Frigyes:** Tíz év folyamán végrehajtott kísérletek műtrágyákkal. Budapest.
- Sarlay Károly:** Okszerű trágyázás. A gyakorlati mezőgazdák számára. Budapest, 1898.
- Saxl testvérek,** tömörített marhatrágya gyárai Temesvárott és Aradon. (H. és é. n.)
- Szivos Béla:** A műtrágyázás vezérfonala. A trágyázást illető általános tudnivalókkal. Budapest, 1895. (Falusi Könyvtár. 44. köt.)
- Tapasztalatok a gyümölcsfa trágyázása köréből.**
- Függelékül: A szőlőtrágyázás. Fordította Kövesdy Ferenc. Kaliművek eladási syndikatusának földművelési osztálya. Leopoldshall. Stassfurt.
- ugyanaz Budapest, 1898.
- Thomassalakkizsrt értékéről.** A —, Prága, Csehország Thomasmüvek eladási irodája évj. n.
- Tschida Artur:** A műtrágyákról. Szegzárd, 1889.
- Wolff Emil:** Gyakorlati trágyaisme. Szerkeszti és kiadja Gamauf Vilmos. Kolozsvár, 1872.
- Bécs, 1872.
- Zinszky István:** A trágyáról. Békés-Csaba, 1898.

VI. Növénytermesztés.

- Abhandlung** vom Bau- und Nutzen des türkischen Weizens. h. n. 1762.
- Angyal Dezső:** Gazdasági zöldségtermelés. Budapest, 1890. (Orsz. Magy. Gazd. Egyll. Könyvk. váll. III. Cykl. 12. köt.)
- Anleitung** zum Flachs-Bau. Preszburg, 1787.
— zum Anbau der Runkelrüben. Hermannstadt. 1840.
— zum zweckmäss. Anbau der Runkelrüben. Pesth, 1816.
- Anweisung** zum Hanfbaun. Ofen, 1828.
- Aratás.** Az —. Kiadja a »Hazánk« szerkesztősege. A »Hazánk« melléklete. Budapest, 1898.
- Ásványi Lajos:** A luczerna-termesztésről öt ábrával. Kolozsvár, 1893.
- Bakay Dezső:** A lentermelés és kikészítés kézikönyve. Számos ábrával. Budapest, 1892. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület alatt álló Könyvkiadó-vállalat. II. cykl. IX.)
- Bakay Nándor:** A kender termesztése és kikészítése. Különös tekintettel az olaszországi eljárásra. Függelék: Az olasz kenderkészítő gépekről. *Bodola Lajos* főmórnokról. Budapest, 1880.
— A kender termesztése és készítése. Budapest, 1892. (Orsz. Magy. Gazdasági Egyll. Könyvkiadó-vállalat II. cykl.)
— — Néhány szó a kendertermelés, áztatás és törésről. Szeged, 1884.
— Az okserű kendertermelés. Szeged, 1886.
— A kender termesztése és kikészítése.
— A lentermelés és kikészítés. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület alatt álló Könyvkiadó-vállalat. Cyklus X.)
- Balás Árpád:** Dohánytermelés. Hartinger-féle színes tábla. Bécs, 1874.
— Lentermelés. Hartinger-féle színes tábla. Bécs, 1875.
— Miből lesz a termés? *Johnson W. S.* után angolból fordítva *Mendlik A.-val.* Budapest, 1878. Kiadja a kir. magyar term. tudom. társulat. lásd *Johnson W. S.* alatt.
— Nézetek a mezőgazdasági kísérleti titkai berendezése és kezeléséről. M.-Óvár, 1886. Különlenyomat.
— Általános és különleges mezőgazdasági növénytermelés alapvonalai. Budapest, 1871—1876. I. köt.
— Általános és különleges mezőgazdas. növénytermelés alapvonalai 1. és 2. kiadás. Budapest, 1871, és 1889.
— Általános és különleges mezőgazdasági növénytermelés. *Hensch Árpád* közreműködésével. II. kiad. 2. köt. Magyar-Óvár, 1888—89.
- Balog Péter (Papi):** A komló okserű termesztésének kézikönyve. Pest, 1871.
— II. kiadás. Budapest, évjegy nélkül.
- Bátky Károly:** A tökéletes dohánytermesztésnek rövid leírása. Pest, 1837.
- Beliczey István és Molnár György:** Jelentése a dohányügy tanulmányozása végett Nyugateurópa dohánytermelő és gyártó országaiban 1868. évi augusztus végén kibocsátott háromtagú küldöttség többségének. Debreczen, 1869.
- Bém József:** Pár szó a dohánykérdesben. Mike Buda, 1887.
- Benkő, Joseph:** Közép-Ajtai dohány. Szeben és Kolozsvár, 1792.
- Beszélgetés** a cukorrépa termeléséről. A marostordamegyei gazdasági egyesület által rendezett gazdasági előadás. Marosvásárhely, 1899.
- Beythe István:** Stirpium nomenclator Pannoniensi. Autore *Carolo Clusio Atrebate.* Ujvarini, 1583
- Binder Joh. Friedr.:** Verzeichniss der in Siebenbürgen wildwachsenden nutzbaren Pflanzen. Hermannstadt, 1843.
— Die vortheilhafteste Benützung der Runkelrübe in der Haus- und Landwirtschaft. Hermannstadt. 1845.
- Bodola Lajos:** A rizs meghonosítása Magyarországon. Budapest, 1880. Különlenyomat a »Gazdasági Lapok«-ból.
— ugyanaz 1881.
— Budapest, 1885.
— A kender jövője Magyarországon. Utmutatás a kender és len okserű áztatása és kikészítésére. Áztaomedenckéz és törőgépek rajzával. Budapest, 1881.
— Jelentés a pusztapékai rizstermelőtelep állapotáról. Budapest, 1883.
- Borbás Vince:** A magyar homokpuszták növényvilága. Budapest, 1886.
- Borcsányi J.:** Abhandlung wie man den Anbau der Kürbisse vermehren kann. Wien, 1804.
- Borsodi Miksa dr.:** Gyógynövények. Gazdák használatára. Budapest, 1890. (Falusi Könyvtár 37. köt.)
- Bouche I.:** Zöldségtermelés. Budapest, 1875.
- Burghyanévör.** (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)
- Buza- és rozstermése.** A világ 1895. évi —. Kiadta a földművelésügyi m. kir. min. nister. Budapest, 1895.
— Budapest, 1896.
- Carver:** Unterricht über Tabakbau in Nord-Amerika. Abhandlung für Ungarn, 1780.
- Coltivazione.** La — del tabacco in Ungheria e l'Amministrazione della privata dei tabacchi. Budapest, 1885.
- Culture.** La — des tabacs en Hongrie et l'Administration du monopole. Budapest, 1885.
- Csanády István:** Gyakorlati útmutatás a dinnyertermésztésre. Debreczen, 1867.
- Csapó József:** Új füves és virágos kert. Pósony, 1775.
- Csérer Lajos:** A kendertermelésről. Kiadja Nagy-Küküllőmegye közgazdasági bizottsága. Kolozsvár, 1900.
- Cserey Adolf:** Növényhatározó vagyis vezér a virágzó növények neveinek könnyű és biztos kikereséséhez, kezdők számára. Selmeczbánya, 1885.
— II. kiadás. Selmeczbánya, 1894.
- Cserháti Sándor:** Jelentés a növénytermelési kísérletekről. Magyar-Óvár, 1893.
— A dohány égésére befolyást gyakorló körülmények tanulmányozása. Budapest, 1894. (Értekezések a természet-tudományok köréből.)
— A gabonafélék termesztése 42 rajzzal. Budapest, 1895.
— u. az. Budapest, 1899.
— Jelentés a magyar-óvári gazdasági akadémia kísérleti telepén végrehajtott növénytermelési kísérletekről 1889—1896. Magyar-Óvár. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)
— A csalamádé termesztése, bevermelése és etetése. Kolozsvár, 1893.
— Általános és különleges növénytermelés. Első kötet: Általános növénytermelés. A nagymélt. m. kir. földművelésügyi ministerium támogatásával kiadva. 218 ábrával. Budapest, 1900.
— A gyomok kártételeiről és az ellenük való védekezés. Kassa, 1899. (Erdélyi gazd. egyll. könyvk. váll. 38. füz.)
— Welche Erfahrungen liegen vor über das Variiren der Pflanzen aus gleichen Samen? Wien, 1890. (Verlag der k. k. Landwirthschaftl. Gesellschaft. Heft 46.)
- Csermelyenti (Rodiczky Jenő):** Croquis über den Tabak. Kassa, 1883.
— Neue Croquis über den Tabak. Kaschau, 1884.
- Czakó Kálmán:** Jelentése a budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás 1889. évi működéséről. Budapest, 1890.
— 1893. Budapest, 1894.
— 1894. Budapest, 1895.
- Darányi János:** A növények életéről. Latin czimzmel is. Pest, 1845.
- Daróczi Vilmos:** A dohány Magyarországon. Budapest, 1890.
- Darstellung** Geschichtliche — der ungarischen Tabak-Cultur seit 1117. I. Theil. Pest, 1822.
- Degen Árpád dr.:** A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás jelentése. Budapest, 1896.
- Deininger Imre:** Tanulmány a buza fölött. Kiadja a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet Az 1890. évi bécsi általános mezőgazdasági és erdészeti kiállítás. (Tanintézeti kiadványok 26. száma.) Nagykanizsa, 1890.
- Deininger Imre.** Prof. E. v.: Studie über den Weizen. Herausgegeben durch die k. u.

- höhere landwirtschaftliche Lehranstalt Keszthely. Allgemeine land- und forstwirtschaftliche Ausstellung Wien 1890. Edition der Anstalt Nr. 26. Gross-Kanizsa, 1890.
- Desinyi Frigyes:** A gyógynövények műveléséről. Budapest, 1880.
- Deyák József:** Javallat egy dohányművelés természetéről s az activ kereskedést előmozdító egyesülete. Pest, 1826.
- A magyarországi esztendő dohányművelés mennyiségének átnézete. Pest, 1827.
- Gyökeres rendszabások a dohánynak természetéről. Pest, 1826.
- (Deyák Joseph M.):** Geschichte der Darstellung der ung. Tabak-Cultur des Activ-Handels mit Taback etc. Theil I—II. und Anhang. Pressburg, 1822.
- Entwurf zu einem Nationalvereine zur Beförderung einer veredelten Taback-cultur und des Activ-Handels in Ungarn. Pest, 1826.
- Diószeghy Sámuel:** Magyar Fűvészkönyv, mely a két magyar hazában található növényeknek megismerését vezet a Linné alkotmányra szerint. Készült és nyomtatott Debreczenben, 1807.
- Orvosi Fűvészkönyv, mint a Magyar Fűvészkönyv praktika része. Debreczenben, 1813. I. Fazekas alatt is.
- Diszlett-e** Tolnai megyei Alsó-Tengeliczen a pamutnövény? és még valami. (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)
- Dohánytermelése.** Magyarország — és az egyedűrság kezelése. Budapest, 1885.
- Dohánytermelésünk** és az egyedűrság. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Dohánytermelés.** Az okserű — és kezelési kézikönyve. Vác, 1870.
- II. kiadás. Budapest, 1874.
- Dohánytermelésről.** A —, hivatalos használatra összeállította és kiadta a m. kir. dohányművelési központi igazgatóság. Budapest, 1885.
- Dohány-termesztésről** való rövid oktatás. Buda, 1790.
- való rövid oktatás. Budán, 1822.
- (Duka Marczel):** Magyarország és Erdély 1809. évi aratási eredményei. Pest, 1871. (Hivatalos Statisztikai Közlemények IV. évfolyam, I. füzet.)
- Magyarország 1870. évi aratási eredményei. Pest, 1872. (Hivatalos Statisztikai Közlemények V. évfolyam I. füzet.)
- Emery Henry:** A növények élete. A növényvilág leírása. Budapest, 1883. (A m. kir. természettudományi társulat 'könyvkiadó vállalata IV. cyclus 22.)
- Erdélyi Michael:** Anleitung zur Pflanzenkenntniss oder Botanik zunächst für den Landwirth und Thierarzt. Wien, 1835.
- Értekezés** a hazánkban természet, a kereskedelem s a gazdasági ipar terén hasznosítható növényekről. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Farkas Mihály:** A dinnyetenyésztés foglaltja. Budapest. (Falusi Könyvtár 9.)
- Fazekas Mihály:** Magyar fűvészkönyv, mely a két magyar hazában található növényeknek megismerésére vezet, a Linné alkotmányra szerint. Debreczen, 1807. Két rész. (Diószeghy Sámuel dolgozta ki.)
- Orvosi fűvészkönyv, mint a magyar fűvészkönyv praktikai része. Debreczen, 1811. (Neve a címlapon nem fordul elő, de a Magyar fűvészkönyv előszavából kitűnik, hogy része volt benne.)
- Fehér Zoltán:** Gabonavetés és ápolás, aratás és cséplés. Galántha, 1899.
- Krumplitermelésről. Galántha, 1899.
- A kukoricázásról. Galántha, 1899.
- Repczetermelésről. Galántha, 1899. (Továbbképző gazdasági előadások kiadja a galánthai járás gazdaköre III. füz. 4. és IV. füz. 7. végére V. füz. 1. szám.)
- Féjér Victor:** J e d d i — Utmutatás jó kiejedű nemes tartalmú dohány kiejedűsére. Kis-Várda, 1897.
- Ferency Ferenca:** Közlemények a debreczeni gazd. tanintézet kísérleti telepén az 1891. évben végrehajtott növénytermelési kísérletekről. (Különlönyomat az 1891. évi tanintézeti Évkönyvből.) Debreczen, 1892.
- Fiedler János:** Gyakorlati utmutatások a len termesztéshez és elkészítéséhez Magyarországon. D.-Szerdahelyen, 1899.
- Fülöp Ede:** Mezőgazdaságunk gyarapítása, kultúránonyeink művelése, takarmánytermelés, trágyahozam növelés által. Műtrágyák. Kiadja a marostordavármegyei gazdasági egyeslet.
- Gabona.** A termelés üzletlenni és nemzetgazdasági szempontból. Pozsony, 1880.
- Gabonatermelése.** A világ 1895. évi — Kiadja a földm. m. k. minister. Budapest, 1895.
- 1896—97. Budapest, 1896/7.
- 1898. Különlönyomat. Budapest, 1899. (A földm. m. kir. min. kiadványa. 1899. 20. szám.)
- 1900. évi Budapest, 1900. (A m. kir. földművelésügyi minister kiadványai 1900. 12. szám.)
- Gamauf Vilmos:** Nem tápláló földművelési termékek. Budapest, 1879. (Hiv. jel. az 1878. párisi kiállit. VI. füz.)
- Gamberszky József:** Megfigyelések az aradi m. kir. dohánytermelési mintatelepen. Budapest, 1890.
- Gazdaságra** és annak gyakorlására utasító tudósítás a lenvetésről. Szeben, 1774.
- Gelléri Mór:** Ipari és kereskedelmi növények termelése Magyarországon. Budapest, 1885.
- Gergelyffy András:** A két magyar hazában behozandó és szabadon természetű növényekről. Kolozsvár, 1814.
- Gerlőczy Géza:** Az Agnellé-féle »Magyar Kincs» burgonya ismeretése, Termelési kísérletek alapján. Kassa, 1893.
- Getreideproduktion der Welt im Jahre 1898.** Separatabdruck aus dem *Pester Lloyd* Budapest, 1898.
- 1899. Separatabdruck aus dem *Pester Lloyd*. Budapest, 1899.
- Giftpflanzen** in Aufgaben bearbeitet. Klausenburg, 1850.
- Girócuti P. Ferencc:** Gyakorlati dinnyetermelés melegnyáiban és a szabadban. Pest, 1866.
- Glossen über die Verwandlung des Hafers in Korn und Weitzen.** Ungarn, 1828.
- Göndöcs Benedek:** Népszerű beszélgetések a dohány okserű kezeléséről, különös tekintettel a szivarlevelekre, mely a természetnek legtöbb jövedelmet biztosít. Gyula, 1872.
- II. kiadás. 3. kiadás. Gyula, 1878.
- Grasselli Miklós:** A len és kendertermeléséről és áztatásáról. Kolozsvár, 1894. (Erdélyi Gazd. Egy. Könyvkiadó vállalat. VI. évf. 3. füz.)
- Gulácsy Imre:** Népszerű utmutatás az okserű dohánytermesztésre. Debreczen, 1865.
- Gulcher Jakob:** Tengeritermelés. Pozsony, 1897. (Gazdasági továbbképző előadások.)
- Gyári növények** és pótszerek. Kassa, 1889. (Az ipari növények kézikönyve II.)
- Gyepű.** A z e l e v e n — galagonyából. Der lebende Weiszdorn-Spalter-Zaun. Kronstadt, 1843. lásd Schenk György alatt is.
- Hangy O. I.** A paprikáról tekintettel a fűszerekre.
- Hazslinszky Gyula:** Lentermelésűnk bajai és azok orvoslása.
- Hegyi Dező:** Mire kell a gazdának a répamag megvásárlásánál ügyelnie? Budapest, 1890.
- Heller I. Fl.:** A kukoricacsönek *Marczel* úr általi használatásáról. Pest, 1855.
- Herman Ottó:** Az olasz kendertermelésről. Budapest, 1877.
- Hirsch Alfréd:** A vetőmag termelése és kezelése. 1804.
- »Hogyan kell a mezei gazdának termékei természetesen s eladásánál hasznot kényszeríteni?« Tapasztalásból merített tanácsok és oktatások földművelők számára. Kassa, 1839.
- Holtzys Miksa:** Dinnyetan. Pest, 1857.
- Hortsek C.:** Keine Kartoffelfäulnisz mehr. Pesth, 1853.
- Carl: Kurze Abhandlung über die Hauptsachen der Erdäpfel-Fäulnis als Krankheit.
- Imreh Lajos:** Utmutatás a komló-telepítésre. Budapest, 1895.
- Invaçatúra** pentru lukratorij de tabăca. Buda, 1823.
- despre cultura sa lukratorij de tabăca. Buda, 1828.
- pentru tabăcar. Vienna, 1790.

Istvánfi Gyula dr. Csik-Mádéfalvi: A magyar ehető és mérges gombák könyve. A legközönségesebb ehető s mérges fajok megismerésére 42 színes nyomtatású és 150 czinkografált képpel. Budapest, 1899. (A földm. min. kiadványa.)

— A Clusius-codex mykologiai méltatása adatokkal Clusius életrajzához. 22 ábrával és 81 színes képmású műlappal a leidei Clusius-codex másolásával. — Études et commentaires sur le Code de l'escluse augmentés de quelques notices bibliographiques. 22 figures, et de 91 planches chromolithographiques reproductions du Code de l'escluse. Budapest, 1900.

— Caroli Clusii Atrabatis icones fungorum in Pannonis observatorum sive Codex Clusii Lugduno Batavensis cum commentariis mycologicis in gratiam rei herbariae cultorum. Budapestini, MDCCCIII.

Jattka Ferencz: Burgonya termesztése a mai okserű alapon. Magyar-Óvár, 1891.

Jelentése a budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás 1892. évi működéséről. Budapest, 1893. — Közli *Csakó Kálmán.* Budapest, 1894.

— a budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás 1895/98. működéséről. Budapest, 1896.

— 1897/8. Közli *dr. Dégen Árpád.* Budapest, 1899.

— a magyarvári m. kir. vetőmagvizsgáló, növényélet és kórtani állomás jelentése az 1898. évi január 1-jétől 1899. évi június 30-áig terjedő másfévi működéséről. Közli *Linhart György.* Magyar-Óvár, 1899.

Jelentés a magyarvári m. kir. gazd. akadémiája kísérleti telepén az 1889—94. években végrehajtott növénytermelési kísérletekről. *Cserháy Sándor.* M.-Óvár, 1893.

Jelentése. Az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás 1895—1897. évi működéséről. *Irtá Cserháy Sándor, M.-Óvár, 1896—1899.*

— a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet kísérleti telepén 1893. évben végrehajtott növénytermelési kísérletekről. Közli *Kerpely és Ferecny.* Debreczen, 1894.

— a dohány tanulmányozása végett Nyugat-Európa országai b 1868. aug. végén kiküldött három tagú küldöttség többségének Gorove István minister úrhoz. Közrebocsátják *Beliván István és Molnár György.* Debreczen, 1869.

Jeszenszky Michael: A gazdaságos ősi vetés módja, mely több próbátelek után igen hasznosnak találtatván, a szántóvető gazdák kedvétől közönségsé tétett. Kolcsa, 1808.

Johnson W. Sámuel: Hogy nő a vetés. Kézi könyv a növény chemiai alkotáról, szerkezetéről és életéről, mezőgazdasággal

foglalkozók számára. Eredetiből ford. *Duka Marcell.* Budapest, 1876. (M. kir. Természettud. társ. könyvkiadó váll.)

Johnson W. Sámuel: Miből lesz a termés. Kézi-könyv a légkörről és a talajról a gazdasági növények táplálása szempontjából. Ford. *Balás A. és Mendik A.* Budapest, 1878. (Természettudományi könyvkiadó vállalat. XV. köt.)

Kálly András: A dohánytermelés és kezeléscről. Budapest, 1893.

— **Ödön:** Előadás a dohánytermelésről. Népies gazdasági előadás. Kiadja a csanádmegeyi gazdasági egyesület. Makó, 1899.

— **Ödön:** A vetés és kellékeinek ismertetése. Kiadja Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Gazdasági Egyesülete. Szolnok, 1899.

— A vetés és kellékeinek ismertetése. (Gazdasági előadás.) Kiadja a mezőúri gazdasági egyesület. Mezőtúren, 1899.

Kardhorod József: Krakke veteni obecného ludu k. rozmnožení owočních stromov. W Nitře, 1846.

Karl Rezső: Tanulmány a honi czukorrépa-magtermelés és tenyésztés fontosságáról. Magyar-Óvár, 1894.

Katona (Mihály) Dénes: Növényhonosítás. Pest, 1854.

— **Dienes:** Honi indigo-gyártás haladása. Szeged, 1841.

— **Dienes:** Európai indigo netovábbja. 4. kiadás. Pest, 1869.

— Nagy indigo-gyár. 3. kiad. Sárospatak, 1867.

Kégly Sándor: Az okserű komlótermelés, és pangó állapotának okai hazánkban. Pest, 1872.

Kender jövője Magyarországon. A — Budapest, 1881.

Kendertermesztési útmutató. Berg, Newmann és Fia. Budapest, 1895.

Konessey Kálmán: A búzavetőmag nemesítéséről. Budapest, 1874.

— A nemes fűzművelés. *Noethlichs* j. után. Budapest, 1876.

Kercselics C. Mathias: Institutio practica de usu et cultura quarundam praecipuarum plantarum. E germanico in latinum translata. Viennae, 1782.

Kerpely Kálmán: Dohánytrágyázási kísérletek. Budapest, évszám nélkül.

— A czukorrépa mint iparnövény. Budapest, 1890.

— Czukorrépa-termelés. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)

Kerpely Kálmán és Ferecny Ferecny: Jelentés a debreczeni magy. kir. gazdasági tanintézet kísérleti telepén az 1893-ik évben végrehajtott növénytermelési kísérletekről. Debreczen, 1894. (Különlenyomat a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet 1893-iki évkönyvéből.)

Kleeberg Oswald: A dohánytermelés vezérfonalja. Budapest, 1887.

Kleiszner Károly: Kendertermelési útmutató. Budapest, 1899. (A földművelésügyi m. kir. minister kiadványai 1899. 7 szám.)

Kodolányi Antal: Növény-, boncz-, vegy- és élettan, különös tekintettel a növénytermelésére. Pest, 1868.

— **Anton:** Die Cultur und Zubereitung des Flachses. Pest, 1870. II. Auflage. Wien, 1871. III. Auflage Wien, 1872. IV. Auflage Wien, 1885.

— Len, jeho pestovávni a pripravování. V Praze, 1872.

Koller G.: A búzatermelésnek káros volta és az állattenyésztés felkarolásának előnye mezőgazdaságunkban. Gyula, 1870.

Komlótermelésünk. Hazai —. (az O. M. G. E. könyvtárában.)

Komlótermelés. Gazdasági táblák. IX. Bécs, —?— 8.

Korizmic László: Nyilatkozata a gabnatermés s növényművelési és állattenyésztési kérdések tárgyalásánál a közzgazdasági értekezleten. Budapest, 1880. (Különlenyomat a »Gazdasági Lapok« 4. és 5. számából.)

Kosztány Tamás dr.: Magyarország jellemzőbb dohányainak chemiai és növényéleti vizsgálata. I./III. rész. Budapest, 1877/81.

— Ugyanaz németül. Budapest, 1882.

Kralovszky Kálmán és Ehrlich Izidor: A gabonátütermelés üzletiani és nemzetgazdasági szempontból. Pozsony, 1880.

Labos J.: Abhandlung von der Pflægung des ungarischen Tabackes. Wien, 1789.

— **Joannes:** Dissertatio de cultura tabaco hungaricae. Viennae, 1789.

Lángh Ferecny: A dohányrészna-nevelés okserű módja. Budapest, 1885.

— Légszárításra berendezett dohány-pajta szerkezete és előnyei. Paks, 1886.

Lastryer K F.: Ratzolmascenyé od sianya pantucsnoga sada. Budin, 1812.

Lastryer K. Ph.: Abhandlung vom Baue der Baumwollpflanze. Ofen, 1810.

László Ferecny dr.: A növények zöld leveleinek szövettanáról physiologiai alapon. Különlenyomat. Seps-Szent-György, 1899.

Légrády Károly: A spárgatermelés kézikönyve. Francia források és saját tapasztalásai nyomán. I. kiadás. Budapest, 1885. — II. kiadás. Budapest, (1898.)

Leibitz J.: A kereskedelmi növények termesztése és a gazd. kertművelés. Pest, 1835.

— **Johann:** Vollst. Abhandlung von der Runkelrübe. Leutschau, 1804.

Loidenfrost Gyula: A dohánymonopolium. Debreczen, 1869.

Loiffaden für den Anbau von Zucker-Rüben. Gross-Kanische, 1858.

Leser R.: Utmutató a kender és lentermelésre. Szeged, 1892.

Lindley J.: A fűvészt elveinek vázolatai. Kolozsvár, 1845.

- Linhart György:** Magyarország gombái. H. és é. n.
— A répagam betegségei és répagbetegségek. Irtá —, *Hegyi Dezső és Francó Reszó* közreműködésével. (Különlenyomat a »Kísérletiügyi Közlönyek« III. kötet (1900.) 3. füzetéből.) Bpest, 1900.
- Lumnitzer Steph.:** Flora Posoniensis. Lipsia, 1791.
- Maasregeln** vorgeschrieben, nach welchen die Pflanzung, Vermehrung und gehörige Pflügung der Weiden oder Felder und anderer schnell wachsenden Bäumen anzustellen ist. Pressburg, 1780.
- Máday Izidor:** A növénytermelés és gabnakereskedés kérdéseiről. Budapest, 1880. — *Enquête-tárgyalások I. füzet.*
— Népszur utmutatója a lennek belga mód szerint művelése és kikészítéséről. Különös tekintettel Felső-Magyarország viszonyaira. Pest, 1870.
— Populäre Anleitung zum Anbau und zur Zubereitung des Leines nach belgischen Verfahren mit besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse Oberungarns. Pest, 1869.
- Mándis János:** Az okszerű dohánytermelés és kezelés kézi könyve. Bécs, 1866.
— Vázcz, 1870.
— **Johann:** Anleitung zur rationellen Tabakkultur. Wien, 1866.
- Mandics János:** Válasz a Molnár Gy. és Beliczay István urak által a földmiv. miniszter ur Ó excellentiájának a dohánytermelés és dohánypar ügyében benyújtott jelentésére. (Röpirat.)
- Marc F.:** A nemes kosárfűz tenyésztése. Kolozsvár, 1893. (Az Erdélyi gazdasági Egylet könyvkiadó vállalata XXI.)
- Márki József:** Terményleírás, vagyis a legnevezetesebb állatok, növények és ásványok stb. jellemző és világos leírása. Pest, 1852.
- Mendlik L.:** Miből lesz a termés? Budapest, 1878.
- Mezőgazdasági kísérletiügyi intézmények Magyarországon.** A magyar királyi földmiv. ügyek miniszter megbízásából közrebocsátja a magyar kir. földmiv. ügyi központi bizottsága. Budapest, 1900. (A m. kir. földmiv. ügyi miniszter kiadványa. 1900. 8. szám.)
- Mika Ottokár:** Fontosabb ipar- és kereskedelmi növények és azok okszerű termelése. Budapest, 1891. (Falusi könyvtár 42. köt.)
- Milhofer Sándor:** A magyar buza minősége. A buza beltartalmára vonatkozó tanulmány a molnár és a gazda szempontjából. Kecskemét, 1897.
— A kettős termelésről, vagyis hogyan lehet ugyanazon területről évente két termést nyerni? Kecskemét, 1896.
— A kender termelése. Kassa, 1900. (A magyar gazdasági könyvtára. Kasán, XI. kötet.)
— A növénytermelés, rét és legelőkezelés rövid foglalatja. (A magyar
- Gazda könyvtára XI. köt.) Kassa, 1900.
- Mily növényeket termeljen a magyar gazda?** Budapest, 1885.
- Milyen legyen a célszerű dohányszárítópajta és simitó helyiség?** Budapest, 1888.
- Mitterpacher L.:** Abhandlung von Leinbau. Ofen, 1788.
- Mitterpacher Lajos:** Oktatás a pamuktermelésről. Budán, 1810.
— **Ludovicus:** Introductio in physicam historiam plantarum. Budae, 1777.
— L.: Unterricht von Lein und Hanfbau. Ofen, 1789.
- Mokry S.:** Beszélgetések a buza-tütermelés káros volta felett. Gyula, 1871.
— **Sámuel:** Buzanemesítés. Gyulán, 1875.
- Moravek János:** A czukorrépa okszerű termeléséről. Léva, évszám nélkül.
- Morócz Stephan:** Notizen über die wichtigsten landwirthschaftlichen Erzeugnisse Ungarns. Pest, 1863.
- Morren Ed.:** XXIX. A növények táplálkozása. H. és é. n.
Nagyváltó János N.: Magyar practicus termesztes. Pest, 1821.
— II. kiadás. Pest, 1824.
— III. kiadás. Pest, 1826.
- Namer A.:** Unterricht über den Anbau des peruanischen Jungferntabakes. Pressburg, 1815.
- Nastavlenie** o vozdanianju konoplji. Budin, 1828.
- Natorp Tivadar dr., Br. és orosi Bálványi Gyula:** A dohány és dohányjövődek Magyarországon. Budapest, 1896.
- Navuchanye** za obdelavane konoplji. Budin, 1828.
- Navuk** za duhan szadache. Budin, 1822.
— okolo szadyenja vérb. Poson, 1780.
- Némethy József:** A dohány krónikái, statisztikai, veteményezési s pipadohány, burton és szippa készítési jellemében. Pest, 1842.
- Nentwich Jul.:** Ueber die Trüffelkultur 1875. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Nestorovits C.:** Ueber Tabackbau, Tabackhandel, Pest, 1867.
- Niedergesae J. B.:** Rövid oktatás a lenvetésre. Kassa, 1838.
- Növény.** 100, részint új, részint természetse célszerű gazdasági —. Pest, 1865.
- Növények.** Hagymás —. (az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Nyáry Ferencz dr.:** A komlótermelés és kezelés kézikönyve. A magyar gazdaközönség számára. Budapest, 1882. (Falusi könyvtár 29 köt.)
— A gazdasági és hasznónövények termelése, különös tekintettel magról való tenyésztésükre. Budapest, 1890. (Falusi könyvtár 39. köt.)
— A dohánytermelés és kezelés kézikönyve. Budapest, 1881. — (Falusi könyvtár, 28.)
- Oderszky Lajos:** Gyakorlati utmutatás komló-tertek létesítéséhez. Pécs, 1896.
— **Ludwig:** Anleitung zur Anlage eines Hopfengartens. Fünfkirchen, 1896.
- Oktatás.** A len- és kendertermesztésről való —. Budán, 1789.
— Kendertermesztőknek szóló —. Budán, 1828.
- Olaj József:** Oktatás a dohányművelésben. H. n. 1847. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Önödy Bertalan:** Khiva gazdasági növényeiről és a velők hazánkban megkezdett honosítási kísérletekről. (Különlenyomat a Természettud. Közl. 91. füzetéből.) Budapest, 1877.
- Oródy L.:** Tájékoztató közlemények a magyarországi rizstermelés kérdésében. Budapest, 1884.
— **Lajos:** Mily növényeket termeljen a magyar gazda? Budapest, 1885.
- Ormány Miklós dr.:** A kender természetrajza S.-A.-Ujhely, 1889.
— A dohány. Sátoralja-Ujhely, 1895.
- Orszai M.:** A buzánövény egyéni életéről. M.-Óvár, 1883.
- Őszeállítás** a magyarvári állami vetőmagvizsgáló állomás 1878/1879. évig terjedő működésének. Magyar-Óvár, 1890.
- Őzses termések eredménye.** Magyarország —. Lásd: Terméseredménye 1885—1886. és Természedmények eredménye 1887—
- (Párniczky Éde):** Magyarország és Erdély 1871. évi aratási eredményei. Budapest, 1873. (Hivatalos Statisztikai Közlemények. VI. évfolyam, 3. füz.)
— Magyarország aratási eredménye 1872-ben. Budapest, 1874. (Hivatalos Statisztikai Közlemények. VII. évfolyam, 1. füz.)
- Pataký János:** A festő-csülleng indigó-növény termelése s indigókék tartalmának mint félygátrmányú indigóanyagok házi kezelése utjání kivonattal tárgyazó népipari utasítás. Budapest, 1879.
- Páter Béla:** Népszur gazdasági növénytan. Kolozsvár, 1895.
— A vetőmag eltakarításáról. (Erdélyi gazdasági egylet könyvkiadó vállalata. XXXV.)
— A gazdasági növénytan vezérfonala. Kassa, 1890.
— A legfontosabb pázsítófélék gyakorlati ismeretése. 6 ábrával. Kassa, 1891.
- Pekár, Emerich v.:** Weizen und Mehl unserer Erde vom Gesichtspunkte der Wissenschaft, des Consumenten, des Müllers und des Producenten. Budapest, 1882.
- Pekár Imre:** Földünk buzája és liszte a tudomány, a fogyasztó, a molnár és a termelő szempontjából. Budapest, 1881.
- Peller József:** Magyarországi orvosi növények. Pest, 1843.
- Péterffy József.** Jágocsi: Gazdasági növény-, növényélettan és Hooibrenk szőlőművelési, gyümölcsteszeti és konyhakeresztési rendszere. Pest, 1862.
- Pipadohány.** A török — gyártásáról. Hivatalos használatra összeállította és kiadta a magyar kir. dohányjövődek központi igazgatóság. Budapest, 1884.

- Pirosini F.:** Unterricht von der Verfeinerung des Hanfs und des Flachses. Kaschau, 1795.
- Pósa József:** Az okszerű dinnyetermelés. Nyitra, 1884.
- Gyakorlati útmutatás a kereskedelmi dinnyetermelésről. Budapest, 1886.
- Potsátló Géza:** Szövetési és chemiai adalékok a hazai kender (Cannabis sativa L.) ismeretéhez, tekintettel az indiai kenderre vonatkozó irodalomra. Kolozsvár, 1899.
- Prantl K. dr.:** Növénytan. Budapest, 1884.
- Praznovszky Agost:** Dohánytermelés és kezelése. Zombor, 1890.
- Rovara Frigyes:** Répatermelés. Budapest, 1891. (Orsz. Gazd. Egyll. Könyvkiadó vállalat. II. cykl. VII. köt.)
- Rösler Károly:** Jelentés a komló-mivéről a német bíródalomban és Stájerországban. Budapest, 1884.
- A len okszerű termeléséről. Szombathely, 1885.
- Ruisz Gyula:** Kendertermelési útmutató. Budapest, 1895.
- A kenderkészítés, mint gazdasági mellékipar. Magyar-Óvár, 1897.
- Utasítás a kendertermelésről. (Megjelent a »Magyar Gazdák Lapja« 1894. évf. 12. számában.) Budapest, 1895.
- A kukoriczaművelésről. Kolozsvár, 1890. (Erdélyi Gazd. Egyll. Könyvkiadó vállalat III. évf. 2. füz.)
- Saeni.** O užitečnom — dohána. Szarvas, 1847.
- Sárközy Aladár:** A mélymivelés jelentősége és alkalmazása a növénytermelés körében. Keszthely, 1893. (A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet kebelében fennálló »Georgicon gazdasági kör« kiadványa 4. szám.)
- Schiefner Jenő:** A ramia mivélése és jelentősége Ausztria-Magyarországra nézve. Budapest, ?
- **Th. Eug.:** Ramie (Űrtica), deren Cultur und Bedeutung für Oesterreich-Ungarn. Budapest, évj. nélkül.
- Schilberszky Károly ifj.:** A magvizsgálásról. (Különlenyomat a »Természettudományi Közlöny« 230-ik füzetéből.)
- Sierbán János:** A kendertermelés és áztatás 20 ábrával. Budapest, 1900. (Falusi könyvtár 50 füz.)
- Sigerus Karl:** Kurzgef. Anleitung über den Anbau des Reps- und Rübsamens. Hermannstadt, 1846.
- Sigmund Elek:** Tanulmány a tengeri és dohánytápanyag felvételéről. (Különlenyomat a »Kisérletügyi Közlemények« III. köt. (1900. I. füzetéből.) Budapest, 1900.
- Spitzer Mór:** A kender- és lentermelésről Széleskút. Pozsony, 1897. (Gazdasági továbbképző előadások.)
- Statistika** a dohányegységárusítgól illetőleg 1868., 1869. és 1870. évre. Összeállítva a m. kir. pénzügyministeri adó- és jövedéki számvétség dohányügyi osztályai által Budán, 1871. évben.
- 1871—1899. Budapest, 1876—1900.
- Staub M. Dr.:** Die Pflanzen v. Radács. Budapest, 1891. (A földm. min. kiadv.) Pozsony.
- Stollár Gyula:** Tanulmányok a répa fajtajelése és czukortartalma közötti összefüggés felett. Magyar-Óvár, 1874.
- Szabó J.:** Váti gabona. Vátz, 1793.
- **Joseph:** Waitzner Getreide. Aus dem Ungarischen übersetzt von *Ludw. Miltnerpacher.* Waitzen, 1793.
- **Josephus:** Cultura peponum figuris aeneis illustrata. Budae, 1790.
- **Paul:** Der Repsbau oder Anleitung zur Erzeugung des Repps. Pest, 1830.
- Szalaj János:** A seprőczirok termelése. Bpest. — A burgonyatermelés. Budapest, 1890. (Az országos magyar gazdasági egyesület alatt álló könyvkiadó vállalat II. cyclus II.)
- Szántó Peter:** A dinnyetermesztés vezérfonala a honi és külföldi jelesebb változók ismeretével. Husz képpel. Budapest, 1900. (Falusi könyvtár 9.)
- Szecsey István:** A mezőgazdasági növénytermelés általános alapelvei. (A földm. min. kiadv.)
- A mezőgazdasági növénytermelés általános alapismeretei. Földmives iskolai tanulók és kiszgázdák használatára. Budapest 1891. II. kiadás. Kassa, 1896. III. kiadás. Kassa, . . IV. kiadás. Kassa, 1899.
- Mezőgazdasági részletes növénytermelés földmivesiskolai tanulók és kiszgázdák használatára. II. kiadás. Kassa, 1898.
- Szelenyi K.:** Az okszerű dohánytermelés. Bécs, 1806.
- Szeless János:** A seprőczirok. (Sorghum vulgare.) Hódmező-Vásárhely, 1900. (A hódmezővásárhelyi gazdasági egyesület kiadványa 4. szám.)
- Szemere Huba:** A cukorrépatermelés vezérfonala. Kolozsvár, 1889.
- A cukorrépa és takarmányrépa jövedelmező termelése. Budapest, 1890.
- Szentmariai Imre:** A finom dohány termelésre vezető oktatás. Cséts, 1835. — Kassa, 1840.
- Szerződésiminta** a cukorrépatermeléshez. Budapest, 1892.
- Szontagh Gusztáv:** Utmutatás az okszerű dohánytermeléshez. Buda, 1846.
- Szűcs M.:** A czukorgyártás és cukorrépatermelés. Magyar-Óvár, 1889.
- Tabakbau.** Der — in Ungarn und die Monopols-Verwaltung. Budapest, 1885. — ugyanez. Francia nyelvén.
- Takáts Sándor dr.:** A dohány elterjedése s első dohány-monopolium hazánkban. 1576—1735. Budapest, 1898.
- Termés eredménye.** Magyarország 1885. évi — (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1886.
- 1886. (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1887.

Termésének eredménye. Magyarország 1888. évi összes — Különlenyomat a »Közgazdasági Értesítő«-ből. (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1888.

— 1888. (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1889.

— 1889. — Különlenyomat a »Földművelési Értesítő«-ből. (A földm. m. kir. min. kiadványa.) Budapest, 1890.

— 1890. — Budapest, 1891.

Termése. A világ 1896. évi buza és rozs — Kiadja a földművelésügyi m. kir. minister. Budapest, 1896.

Termesztése. A kereskedési növények —, és a gazdasági kertművelés. (Czímzap nélkül.)

Thaisz Lajos: A vetőmagvak hamisításának meggátolásáról. Budapest, 1895.

Török János: A magyar gazdákért érdekelt legfontosabb rőtűfűvek és takarmánynövények rövid ismertetése. Pest, 1844.

Treyer Joh.: Weizen Qualitäten Karte von Ungarn. Wien, 1878.

Tudósítás, Gazdaságra utasító —, a lenvetséről és mivéléről. Szeben, 1774.

Ueberproduktion an Getreide. Pressburg, 1880.

Unger Franz: Erinnerungen über vortheilhafte Verwendung der Erdäpfel. Wien, 1816.

— **J. C.:** Über vortheilhafte Verwendung der Erdäpfel. 1816.

Unterricht vom Lein- und Hanfbaue. Ofen, 1789.

Unterricht für die Tabakbauer der Königreiche Hungarn und Galizien. Wien, 1790.

— Ofen, 1822.

— von der Verfeinerung des Hanfs und Flachses. Kaschau, (év n.)

Unterricht, Karl: Der türkische Waitzen. Beschreibung desselben und Mittheilungen über den Anbau und die Benützung. Hermannstadt, 1847.

Utasítás a czukorrépa termesztése és művelése iránt. Pest, 1854.

— kendertermeléshez. Budapest, 1895.

— a dohánytermelési előlegek engedélyezése és kiszolgáltatása tárgyában. Kiadja a m. kir. pénzügyministerium 1900. évi január 6-án kelt 109.392. sz. rendlete folytán a m. kir. dohányjövődéki központi igazgatóság. Budapest, 1900.

Utmutatás, Népszerű —, a lennek belga mód szerinti mivélése és kikészítéséről. Pest, 1870.

— az okszerű dohánytermesztésre. H. és é. n. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

— a répa-termelésre. Budapest, 1891.

Utmutatás az indigo-növény termesztésére. Budapest, 1879.

Utmutatás a kender- és lentermelésre. Szeged, 1892.

Vadas Jenő: Az árvédelmi fűzesek telepítése és művelése. Budapest, 1898. (A földm. m. kir. minister kiadványai 1898. 12. szám.)

Vedródi V.: Analyse des Tabakes und seiner Fabrikate. Debreczen, 1897.

— — Eine Studie über die Verbrennlichkeit des Tabakes. Debreczen, 1897.

— — Zur Bestimmung des Nicotins und des Ammoniakens im Tabak. (H. és é. n.)

Verzeichniss über Glashauspflanzen, Rosen, welche in Vedródi abgegeben werden. Tyrnau, 1859.

Vetészöl, A z őszi —, 1834. l. esztendőben. Esztergom, évsz. nélkül.

Vörös Sándor K.: A dohánytermesztésről. Kolozsvár, 1892. (Erd. Gazd. Egl. Könyvkiadó vállalata IV. évf. 4. füz.)

— — III. kiadás Kolozsvár, 1898. (Erd. Gazd. Egl. Könyvkiadó vállalata) IV. évf. 4. füz.)

— — A dohánytermesztésről. (A Erdőlyi Gazdasági Eglek Könyvkiadó vállalata. XVI)

Vyuchenyev od lanaí konopley obdelavanya za polyodeltze Budim, 1789.

Wagner Ladislav: Tabakkultúr, Tabak- u. Zigarenfabrikation. Weimar, 1888.

Walbergi Theobald: Az itthoni és külföldi juharfa miveltetése és használata nedvből czukorszerezés végett. Ford. *Fejér György.* Buda, 1811.

Winaucyén pre tabaku dorabaču. Budin, 1790.

Winckler Alfréd: Die Grundzüge der belgischen Flachskultur. Pest, 1868.

Zprawa o wzdelawaniu konopj. Budin, 1828:

VII. Szőlőművelés, borászat.

Abhandlung von der vortrefflichen Natur, Eigenschaft und Wirkung des ungarischen Weins. Dresden und Warschau, 1781.

Adatok a boryártás kérdéséhez. (A földm. min. könyvtárában.)

— a csemegeszőlő értékesítése kérdése tárgyában tartandó értekezlet használatára. Budapest, 1900. (M. kir. földművelésügyi minister kiadványa. 36.602/1900. számhoz.)

Ágoston Miklós: A fillokszera által elpusztított szőlőterületek felújításának módjai. A komárommegyei gazdasági egyesület kiadványa, évf. n.

Alapszabályai a magyar bortermelők országos szövetezetének —. Budapest, 1889.

— Vidéki filloxera ellen védekező szövetezet — Hely és évjegy nélkül.

— »Táillyai szőlősgazdák szövetezet«-nek. — Szerencs, 1900.

Alapszabályminta pinceszőlősvetezetek részére. Budapest, 1899. (A földművelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1899. 15. szám.)

Album. Tokaj-hegyaljai —. Szerk. *Szabó József és Török István* (német, francia és angol nyelven is). Pest, 1867.

Alföldi Dénes dr.: A bor vegyelemzése, külö-

nös tekintettel a hamisításokra Szabadka, 1880.

Anlegen, Das — der Weingärten in Fluglande. (H. és évf. n.)

Anleitung zur Bekämpfung des Traubenoder Beerenwicklers und des Springwurmwilders. (H. és évf. n.)

Anleitung. Praktische — zur Weinveredlung. Werschetz, 1871.

Annales de l'Institut Central Ampéologique Royal Hongrois. Publiées sous la direction du *Dr. Gy. de Istvánffy.* Tome I. N° 1. Budapest, 1900. (Publications du Ministère royal de l'Agriculture de Hongrie.)

Anton E. Fr.: Ueber die Anwendung des Traubenzuckers. Ofen, 1866.

Arner Ludwig: Beschreibung der Oedenburger Weinbaues. 1847. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Árvay István: Okszerű és hasznos bortermelés kézikönyve. Nagykanizsa, 1881.

Auszug aus Chaptal's, Rozier's, Parmentier's u. Dussieux Abhandlungen über den Bau des Weinstocks und über die Kunst Wein, Brantwein u. Essig zubereiten. Ofen, 1814.

Balászházy János: A Pinceszőlőművelésről, borkereskedésről. Pest, 1856.

Barna Balázs: Védekezői kísérletek különböző anyagokkal a szőlő peronospora és lisztharmat betegsége ellen. Különlenyomat a »Kísérletügyi Közlemények« II. (1899. 5. füzetéből) (Budapest, 1899.)

Baross Károly: Magyarország szőlőtermelésének múltja és jelene. A »Borászati Lapok« millenniumi száma. Budapest, 1896.

— — Szőlőink ujállalítása. Budapest, 1890.

— — A szőlőművelés politikája. Budapest, 1900.

— — A must és bor főbb alkotórészeinek meghatározási módszere. Budapest.

Báthi Gábor: Koronás szőlőművelés. Kolozsvár, 1861.

Berichte über die von Delegirten des kön. ung. Ackerbau-Ministeriums in Phylloxera-Angelegenheiten 1889. vorgenommenen Bereitungen Frankreichs. — Mit Zustimmung der kön. ung. Ackerbau-Ministeriums in deutscher Sprache veröffentlicht. — Wien. (A szerzők: *Horváth Géza, Kosinski Győző és Molnár István.*) 1890.

Bethlen Farkas gr.: Szőlőművelés és borászat körüli tapasztalások. Pest, 1868.

- Bethlen Gregor Graf, Ernst Wolf und Prof. Dr. L. Reesler:** Welche internationale Vereinbarungen wären zur Erleichterung des Weinhandels zu treffen. Wien, 1890.
- Betriebs-Ordnung.** »Weinbau« Handelsgenossenschaft siebenbürgischer Weinbauer in Mediasch. — Mediasch, 1894 (német-magyar példány.)
- Beyse J.:** Korunk tapasztalásainak pinceszőlővevőcskéje. Ford. *Száncsaj Jenő*. Második kiadás. Pest, 1861.
- — Hilfsbuch für Weinbesitzer und Weinhandlér, der vollkommene Weinkellermeister. Pest u. Wien, 1859.
- — Katechismus der Kellerwirthschaft. Pest, 1866.
- Blankenhorn Adolf dr.:** Jegyzék a phylloxera, phylloxera-ellenségek s egyéb, a szőlőn élő állatok praeparatumairól. Második lenyomat az »Annalen der Oenologie«-ből. Budapest. (Borászati intézet, Karlsruhe, Blankenhornsberg.)
- Borászati kézikönyv.** Népszerű. — Budapest, 1873.
- Borászati törzskönyv** 1883—84. összeáll. a bor. kormánybiztos. Budapest, 1881—1884.
- Bor-gazda.** Erdélyi, Kolosvár, é. n.
- Borkérdések.** Az újabbban felmerült — megoldáshoz. Budapest, 1875.
- Bornak.** A tokaji — természetéről, szüretéről és forrásáról. Kassa (év n.)
- Borogazda.** A tapasztalt — Kassa, 1831.
- Borsos Mária:** A borjavításnak és vegyítésnek feltételei. Szabadka, 1846.
- Bortermelői orsz. szövetekeze.** A magyar, — miként fog működni. Budapest, 1883.
- Bortörvény** (1893: XXIII. tcz.) ismértetése, melyben el van mondva — a bortörvény szerint — a bort és a bor készítésénél mit szabad és mit nem szabad cselekednie a szőlőgazdának meg a borkereskedőknek, vendéglősöknek és kocsmárosoknak. Budapest, 1898. (Földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai 9 sz.)
- Borvegytan.** Debreczen, 1872.
- Borvidékeink.** A magyar korona országai, — beosztása. Subdivision des Régions viticoles de la Hongrie, (Közlemények a földmiv. ipar és keresked. m. kir. ministerium köréből 64.) Budapest, 1880.
- Böhm Leonhardt:** Der Weinbau Weisskirchen's und dessen Umgebung. 2. Aufl. Weisskirchen, 1868.
- Bogarszky István dr.:** A chemia, repetitoriuma és borchemia practicum. Budapest, 1894.
- Burhard István:** Néhány szó Tokaj-hegyaljai hanyatlásáról és az alakulóban tokaj-hegyaljai borkeresked. társ. szabályainak tervezete. Pest, 1861.
- **St.:** Die Kellermeisterei des Herren — in Tokaj. Kaschau, 1864.
- Chaptal J. A.:** A boroknak természetéről, készítéséről és eltartásokról való értekezése. Ford. *Fábián József, Veszprém*, 1805. (Lásd alább Sáptal alatt is.)
- **Rozier, Parmentier és Dussleux:** Vízgátló és oktató értekezés a szőlőművelésről. Ford. és jegyzékkel megoldotta *Rübbin József* I. II. 22. résztable rajzolatokkal. Veszprém, 1813—14.
- Chyzer Kornél:** Zárjelentés a phylloxera-kutatásról S. A.-Ujhegyben, a szerencsi s bodrogközi járásban. S. A.-Ujhegy, 1880.
- Conrad, Paul Ludwig:** Beschreibung des Ruster Weinbaues. (Ährenlese des Georgikon's I. Band, 1 Heft) Wien, 1819.
- Csanády Gusztáv és Plósz Pál:** A borászat könyve, tekintet hazánk bortermelésére. A kir. magy. Természettudományi Társulat megbízásából írták — Budapest, 1885.
- Csanády Gusztáv:** A must és bor alkotásielne meghatározási módszerei. Budapest, 1876.
- — Útmutatás a must és bor ökszerű kezelésére, kisebb szőlőbirtokokok számára, különös tekintettel az 1893. évi XXIII. t. cz. végrehajtására. Budapest, 1899. (A földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1899. 19. szám.)
- Csemegezőlő értékesítése.** A — ügyében 1900. évi április hó 30-án a földmívelésügyi ministeriumban tartott értekezlet (Budapest, 1900.)
- Cserkeley Károly:** A gyöngyszőlők (chaszalas-fajok) művelési módjának népszerű ismertetése. Kecskemét, 1888.
- Cserháti Sándor:** A phylloxera vastatrix. Budapest, 1880.
- Czéh A. und St. Molnár:** Anleitung zum Weinbau in Reblausgebieten. Merseburg, 1895.
- — Berlin, 1895.
- Deil Eugen:** Guide viticole. Par ordre de la chambre de commerce et d'industrie à Cassovie rédigié —. Cassovie, 1881.
- Dékány Mihály:** A fillokszera és peronospora. Csáktornya, 1899.
- Dercsenyi János:** A tokaji bornak természetéről, szüretéről és forrásáról. Magyarul Ö. F. G. P. által, Kassa, évj. nélkül.
- — Ueber Tokaj's Weinbau, Wien, 1796.
- Dezso Miklós:** A baranyai zöld szőlőoltás. Pécs, 1889.
- — II. és III. kiadás. Pécs, 1892.
- — Új irányú alaptelek a phylloxera elleni védekezésben. Pécs, 1888.
- — Legújabb magyar szőlősgazda. Pécs, 1893.
- Dick Fr.:** Der rationelle Weinbau. Pápa, 1863.
- Domány József:** Emlékiratai a szőlőművelés és kereskedés reformja tárgyában. Arad, 1885.
- Dorner Josef:** Die Traubenkrankheit nach den neuesten Erfahrungen und Ergebnissen. Pest, 1853.
- Drucker Jenő dr.:** A filloxera-ügy Franciaországban. Munkács, 1892.
- Ebergényi Sándor dr.:** A mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. évi XXIII. t. cz. magyarázata. Nagy-Enyed, 1899. (Az Alsófehérmegyei Gazdasági Egyesület kiadványainak VI. füzet.)
- Elárulatis.** A szőlők —. (Különlenyomata »Gazd. Lapok«-ból. A földmiv. min. kiadása.)
- Ember J.:** Az amerikai szőlők alkalmazkodása a talajhoz. Kassa, 1895.
- Emich Gusztáv:** Jelentése a Lausanneban tartott nemzetközi phylloxera-congressusról. Budapest, 1877.
- — Jelentés a phylloxera-ügy tanulmányozása végett, Stájer-, Olasz- és Franciaországban tett utairól. Budapest, 1880.
- **G. de:** Mémoire sur la question du phylloxera dans le royaume de Hongrie. Présenté à MM. les délégués au congrès phylloxérique international à Lausanne par —. Lausanne, 1877.
- Emlékirata.** Tokaj-Hegyalja szőlőbirtokos lakosságának az összkormányhoz intézett — stb. Budapest, 1893.
- Engelbrecht Károly:** A szőlőoltványok metszéséről, kapcsolatosan a Dezerimérs-féle metszési elméletéről. Budapest, 1895.
- Entz Ferencz:** Leiró catalog és árjegyzéke az orsz. magy. gazd. egyesület budai szőlő- és faiskolájában található sima és gyökerező szőlővesszőknek, facsemetéknek és egyéb kerti terményeknek. Pest, 1869.
- **Fr. dr.:** A szőlészet és borászat Erdélyben. Vác, 1870.
- — Magyarország borászata. A minister által elrendelt kiküldetésök folytán uti jelentésképen írták — *dr. Málnay Ignác és Tóth Imre*. Pest, 1869. (Közlemények a földmívelés, ipar és keresked. minister köréből. II. évf. 2. füzet.)
- — A hazai szőlészet. — Jelentése. Pest, 1868. (Közlemények a földmiv., ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium köréből. I. évf. 1. füzet.)
- — Az újabbban felmerült borkérdések megoldáshoz. Budapest, 1875.
- — Népszerű káté a szőlőművelés és borkelés ökszerű módjairól. Buda, 1864. — II. kiadás. Pest, 1870.
- — Borászati utazása Franciaországban és a Rajna-vidéken. Pest, 1864.
- — Hollandi utam, különös tekintettel borügyünkre és a gallsítói értékére. Pest, 1866.
- — Populáre Anleitung zum rationellen Betriebe des Weinbaues. I. II. Pest, 1870.
- Eördögh Dániel:** Phylloxera achilisi sarka. Miskolc, 1885.
- Érméllék, Die** — ihre Weinkultur und ihre Weine. Mit besonderer Rücksicht auf die Kellerwirthschaft. Sr. Excellenz des

- Herrn *Franz Grafen Zichy*. Eine Denkschrift zur Wiener Weltausstellung 1873. Pest, 1873. I. *Tormay*.
- Érmellék.** Az — szőlőszete és bora. Különös tekintettel gróf *Zichy Ferenc* ő excellentiájának pincészetére. Az 1873. évi bécsi világkiállításra írott programmdolgozat. Pest, 1873.
- Évkönyv.** szőlőszeti és borászati. Szerk. dr. *Lónyay Ferenc*. I. évfolyam 1891. Budapest, 1891. II. 1892. Budapest, III. évfolyam 1893. Budapest, 1893.
- Fabián József:** Vizsgálódó és oktató értekezés a szőlőművelésről. L. Chaptal. — **Lajos Mór:** A bor. Debreczen, 1882.
- Fabini Johann:** Der Weinbau in Siebenbürgen. Separat-Abdruck aus dem Programme des Mediascher Gymnasiums A. C. für das Schuljahr 1859/60. Hermannstadt, 1860.
- Fajldűse.** A verseczi közgazd. egyesület borászati szakosztályának — Versecz, 1896.
- Fekete Pál:** A karikás szőlőművelés legáltalossabb rendszere. Kolozsvár, 1877.
- Felhívás** Magyarország szőlőbirtokosainhoz egy országos borászati szövetkezet létesítése tárgyában. Budapest, 1882. — Ugyanez németül is.
- Ferencz József:** Utasítás az új szőlőtelepítéshez. Pécs, 1898.
- Fromm Antal:** Borászatot érdekítő tudnivalók. H. és é. n.
- Fuker Friedrich Jakob:** Versuch einer Beschreibung des Tokajer Gebürges. Wien, 1790. — — — Beschreibung des Tokajer Gebürges, nebst Belehrung, wie bey der dortigen Weinlese verfahren wird. Wien, 1801. — — — 2-ik kiadás Wien, 1833.
- Funk Julius:** Der Weinbau von Ofen und dessen Umgebung. Pest, 1868.
- Fülöp János:** A szőlőművelés Pozsonyban. Pozsony, 1896.
- Fürst Karl:** Versuch über den Weinbau und Weinhandel der Oedenburger Gespanschaft. Oedenburg, 1847.
- Gaal Alajos:** A hasznos szőlőművelés gyakorlati módja. Pest, 1856.
- Gábor József:** A sodronynak alkalmazása a szőlőművelés és gyümölcsenyésztés körül. A földművelés, ipar- és kereskedelmiügyi m. kir. ministerium megbízásából. Budapest, 1881. — — Javaslat a kecskeméti szőlőkertekben teendő eljárásokról. Kecskemét, 1876. — — Szűretelési utmutató. Debreczen, 1883.
- Galgóczy Károly:** A hasznajtott szőlőművelés legényegesebb fogásai. Budapest, évjegy nélkül. (Magyar könyvtár, Szerkesztők: Dr. Székely Ferenc, dr. Staub Mór és Bakos János.)
- Gamauf Vilmos:** Az erdélyi borvidékek meghonosított szőlőfajok közül melyek bizonyultak legjobbaknak? Az erdélyi gazdasági egyesület megbízásából összeállította —. Kolozsvár, 1879. — — A phylloxeráról. Kolozsvár, 1880.
- Geheimnisse.** Neu enthüllte — für Weinhändler. Kaschau, 1835.
- Gerger Ede (Eduard):** A phylloxera. Gyakorlati utmutató a szőlőgazdák számára. Temesvár, 1880. — Die Reblausfrage gegenüber dem praktischem Weinzüchter. Temesvár, 1880. — **Eduard:** Phylloxera vastatrix (Reblaus) Temesvár, 1875.
- Greger Miksa:** A magyar borok az angol világpiacra. H. és é. n. — — Emlékirat a magyar borkereskedés és kivitel emelése érdekében. Nagyméltóságú Bartal György m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister új ő excellentiájának ... benyújtja —. Budapest, 1875. — **Max:** Ungarns Weinfrage. Denkschrift an Seine Excellenz den hochgeborenen Herrn Josef Grafen Zichy königlich ungarischen Handelsminister etc. etc. etc. Wien, 1873.
- Gutachten** über die Verfassung einer Statistik des Rebenbaues und der Weinproduction in den weinproducirenden Staaten Europas. Erstatet vom kön. ung. statistischen Landesbureau. Pest, 1871.
- Gyürki Pál:** A hazai szőlőszet — jelentése. Pest, 1868. (Közlemények a földművelés-, ipar- és kereskedelmi magyar kir. ministerium köréből. I. évf., I. füz.)
- Gyürki Antal:** Borászati vegytan. Pest, 1858. — — Borászati szótár. Pest, 1861. — — A szőlőművelés és borkezelés újabb elvei. Pest, 1860. — — A borászati ipar fejlesztésének eszközei. Pest, 1868. — — Gyakorlati tanácsok a magyar borkeresztők számára 1881. 1—5. füzet. Vác, 1881. — — A szőlő mint kincsánya. Budapest, 1888. — — Szőlőszeti és borászati közlemények. I. foly. 6. füz. Pest, 1861. — — Vinczellérek könyve. Pest, 1856. — — Vinczellérek könyve vagy a szőlőművelés és borkezelés legalaposabb módja. I. köt. Pest, 1861. — — Az előrehaladt borkezelés és pincésgazdászati ismertetése. Budapest, 1889. (Falusi Könyvtár 35.) — — Védkezés a filloxera és a szőlőgomba ellen. Budapest, 1890. — — Borászatunk reformjai. Vác, 1879. — — Gyakorlati utmutató, miként kell eljárni a szőlődezsmaiváltság keresztülvitelénél a feleknek, jogbirtokosoknak és közszélgelöljáróknak. Pest, 1869.
- Haller Ferencz:** Az ugaros szőlőművelés, minden eddigi szőlőművelés módjához alkalmaztatva. Kolozsvár, 1834.
- Hátsék Ignác:** Magyarország borászati térképe, borvidékek és kerületek szerint beosztva. A földművelés-, ipar- és kereskedelmiügyi m. kir. minister megbízásából rajzolta —. Budapest, 1880.
- Hazy Kálmán:** Peronospora viticola. (Szőlőragya.) Szegvár, 1890.
- Heintl Fr.:** Oktatók miképen lehessen mustforrás közben a fojtó levegőnek szabad kimentelét szerzeni. Nagyvárad, 1827.
- Hellenthal K. A.:** Segítőkönyve a borszagdák számára. III. kiadás. Pesth, 1819. V. kiadás Pesth, 1830. VI. kiadás. Pesth, 1838. — — Hülfsbuch für Weinbesitzer und Weinhändler. (é. n.) — — 2-te Aufl. Pesth, 1815. — — III. Auflage Pesth, 1829. — — IV. Auflage Pesth, und Wien, 1859.
- Herman Ottó:** A phylloxera ügye. Tekintettel a Pancsován végrehajtott írtásokra. A magyar képviselőház pénzügyi bizottságának 1877. évi márczius 15-én tartott ülésében előadva. Budapest, 1877.
- Herman Ottó:** A filloxera. Vészkütiás a magyar szőlők érdekében. Budapest, 1879.
- Hézer Emil:** Eine kurze Monographie der Tokaj-Hegyaljai Weingegend. Budapest, 1897.
- Hilóczy Adalbert:** Aszborkészítés módja. Pest, 1846.
- Hooibrek Dániel:** Uj eljárás a szőlőműveléshez. Függelék az eperfa műveléséről. Fordította: *Simonyi György*. Kecskemét, 1861.
- Horváth Géza:** Védkezés a filloxera ellen és az amerikai szőlőfajok. Budapest, 1881. — — dr. Jelentés, melyet a phylloxera-ügy tanulmányozása végett tett külföldi utazásáról benyújtott. Budapest, 1880. — — Jelentés az orsz. phylloxera-kisérleti állomás 1881-ik évi működéséről. I. évfolyam 1881. Budapest, 1882. — — **László:** Amerikai szőlőveszede szaporító anyatelep létesítése. Pozsony, 1897. — **Sándor:** Szőlősgazdák könyve. Budapest, é. n.
- Hunkár István:** Borkészítés és pincékezelés mestersége. H. é. n. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Ilij Branko:** Vinogradar. U Novom Sadu, 1898.
- Ismertetés.** A bortörvény — (1893: XXIII. t.-cz.) Budapest, 1898. — Rövid: A csálai és baraczkai állami szőlőtelepek keletkezésének története és jelenlegi állapotának —. Arad, 1899.
- Jablonszky György:** A szőlőművelésről. Kiadja a szatmármégyei gazdasági egyesület. II. kiadás. Szatmár, 1900.
- Jablonszky József:** A szőlő betegségei és ellenségei. A Természettudományi Társulat kiadványa. Budapest, 1895. — — A szőlő lisztharmata és védkezése ellene. Külön lenyomat a »Természettudományi Közöny« 309. füzetéből. Budapest, 1900.
- Javaslat** a kecskeméti szőlőkertekben teendő eljárásokról. Kecskemét, 1876.

Jegyzetek a felsőbb szőlő- és borkereskedelmi tanfolyamon a »Közgazdasági-tanfolyamon« Kőzigazgatás-ból tartott előadásokhoz. Budapest, 1898.

Jegyzékny. I., II. Felvételt a m. kir. központi mintapince 30 tagú választmányának Budapesten, 1886. évi február 26. és 28-án tartott gyűléséről. Budapest, 6. n.

Jegyzéknyve a magyar bortermesztők és az országos magyar gazd. egyesület közelművelési szakosztálya 1886. közös értekezletének. Pest, 1886.

Jelentés a filloxeraügy állásáról. 1872—80., 1881., 1882., 1883., 1884., 1885., 1886., 1887., 1888., 1889., 1890., 1891—93. Budapest, 1871—1895.

Jelentés a phylloxera-ügyben 1872. évtől 1880. év végéig a földmiv., ipar- és kereskedelmiügyi miniszterium által tett intézkedésekről. Budapest, 1881.

Jelentés. Először — a m. kir. orsz. mintapinczében képviselt bortermelő választmányának 1886. évi gyűléséhez. Budapest, 1886.

— az országos phylloxera kísérleti állomás működéséről 1881—1885. Budapest,

Jelentés a phylloxera elleni védekezés tanulmányozása céljából Franciaországban kiküldött minist. közegeknek 1880., 1886., 1889. (Ugyanaz németül.) Budapest és Wien, 1880., 1886—1890.

— A földművelésügyi m. kir. miniszter 1892. évi működéséről. Szőlő és bortermelés és a filloxeraügy. Budapest, 1893.

Jelentés, Molnár István a külügyi tanulmányútról. Budapest, 1893.

— Az országos borászati kormánybiztos — az országos phylloxera-bizottsághoz a phylloxeraügyi állásról 1881-ben. Budapest, 1882.

— A borértékesítő szövetkezetek tanulmányozására a földművelésügyi miniszter által külföldre kiküldött **Mayer Henrik** vinczellérisz-igazgatójának Budapest, 1899. lásd Mayer Henrik.

— A magyar bortermelő országos szövetkeze igazgatóságának XI. évi — a m. kir. orsz. központi mintapince 1897. évi működéséről. Budapest, 1898.

— Az országos szőlőoltványtelep részvénytársaság igazgatóságának —; az 1895-ik üzletéről. Arad, 1896.

Jelentés. A pozsonyi szőlőművelésközpontjának 1885. évi működését tárgyzó —. Pozsony, 1886.

Jelentés. A földmiv., ipar-és keresk. m. kir. miniszter — az 1882. évben tett intézkedésekről. (Különlenyomata) »Közgazdasági Értesítő«-ből. Budapest, 1883.

Jelentési. A Black-Rot néven ismert szőlőbetegség tanulmányozása végett 1891-ik évben Franciaországba kiküldött megbízott —. (H. és év n.)

Jochmann Sámuel: Röpirat a szőlőművelésről,

szüretelésről, borkészítésről s pincegazdaságról. Pesten, 1844.

Jelinek Antal: Anti-phyloxerin. Szabadalm. szer a szőlőrovar ellen. Bécs, 1875.

Jullien F.: Die vollständige Kellnerei des französischen Weinwirth. Pest, 1829.

Kaán János: A szőlőmoly (Cochilis russerana. Lenn) és annak kártékony volta szőlőtermelésünkre. Esztergom, 1877.

Kardhoró József: Szőlő és borászati kisisk. Esztergom, 1867.

Katalogusa. 1893. június hóban rendezendő permetezőpróba —. Budapest, 1893. — A nemzetközi szőlőkiállítás. (H. és év n.)

Kegelevich István gróf: Jelentése a magyar bortermelés érdekében Franciaországban tett utazásának eredményéről. Budapest, 1882.

— Felhívás Magyarország szőlőbirtokosaihoz egy országos borászati szövetkezet tárgyában. Budapest, 1882. 8'. — Szőlőink átalakítása. Budapest, 1883.

— A magyar bortermelő országos szövetkezetek miként fog működni. Budapest, 1883.

Keleti Károly: Szőlőszet. I. rész. Magyarország szőlőszeti statisztikája. 1860—1873. Két színezett térképpel. Budapest, 1875.

— **Charles:** Statistique viticole. I. partie. Viticulture de la Hongrie 1860—1873. Traduit par **Frédéric Schwiedland** — Statistique internationale. — Budapest, 1876.

Kemény István: A szőlőépítés gyakorlati módja. Pest, 1867.

Kesselbauer Carl Wilhelm: Bemerkungen über die Tokayer Weine und den Tokayer Weinhandel. **Kesselbauer Károly Vilmos:** Észrevételek a tokaji borról és a tokaji borkereskedésről. Kaschau — Kassán, 1835.

Kimutatása azon községekre, amelyek határában az 1896. év végéig a filloxera jelenléte hivatalosan megállapított. (Budapest, 1897.)

Kiss György: Szőlőink újjalakításának rövid ismertetése. Hajdu Szoboszló 1893.

Knobl M.: Anleitung zur Weinverbesserung. Pest, 1866.

Koritsánsky I.: Jelentés a csekeméti telep 1883—84. évi működéséről. Bpest, 1885.

Korizmicz László: Levelek a szőlőből. Pesten, 1871.

— Szőlőművelés és borászat. Budapest, 1880. (Enquète-tárgyalások III. füzet.)

Kosinszky Viktor: A phylloxera és phylloxera elleni védekezés. Pozsony, 6. n. — A phylloxera és phylloxera elleni védekezés. Kassa, 1899.

Kosztány Tamás: A borászati vegytan alapjai. Magyar-Óvár, 1871.

— A szőlő és a bor. Növényfiziológiai és növénychemiai tanulmányok. Adatok a szőlő és a bor chemiájához. Budapest, 1896.

Körrendelet a szőlőbirtokot terhelő tartozások

megváltása végett beadandó felszámítások tárgyában. Hiv. kiadás. Pest, 1869.

Kövesy Ferenc: A rekonstrukció amerikai fajokkal. Budapest, 1900.

Közlemények. A m. kir. közp. szőlészeti kísérleti állomás —. I. évf. Bpest, 1900. (A földm. min. kiadv.)

Krasszky Lajos: Adatok a magyar borok összetételének megismeréséhez. Budapest, 1892.

Kunith Michael: Bemerkungen über die vom Herrn **Wilhelm Schnab** zu Pesth neu erfundene Absonderungs-Maschine für die Weineise. Stuhlweissenburg, 1817. Pest, 1817.

Láczy László: A metszés kérdése Tokaj-Hegyalja szempontajából. Sátorralja-Ujhely, 1899. (A Zemplén vármegyei gazdasági egyesület kiadványa, V.)

Lajstroma. Az onokféle szőlőfajoknak, melyeket egy érdekes hazánkfa a Cécuishegyen (Kahlenberg) meleg oldalán 1819. elültetett. Bécs, 1829.

Lamb, Carl: Der Weinbau in Kroatien, Slavonien u. in der Militärgränze. Darstellung der in den letzten zehn Jahren gemachten Fortschritte nebst Rathschlägen für die Zukunft. Agram, 1873.

Lógrády László: Lajstroma és rövid leírása azon honi és külföldi szőlőfajoknak, melyek a magyar gazd. egyesület országos szőlőiskolájában Budán, mint gyökeres és sima vesszők 1844. tavaszszal eladattal fognak. Pest, 1844.

Leibitzer János: Gyakorlati bortermesztés és pincegazdaság. Pest, 1832.

Leirása. Baranyamegye bortermelési viszonyainak rövid —. Pécs, 1885.

Lengyel Lajos: A pészgőbor francia módszer szerint való előállítás. Budapest, 1886.

Leteney Lajos: Szőlőszeti tájrajz. Fehérmegye vältvölgyi 's tabajdi szőlőművelés ismertetése. Pest, 1859.

Liebermann Leo dr.: Egyszerű módszere a szőlőtalajok phylloxera-mentességének vizsgálatára. Budapest, 1887.

Linhart György: A szőlőpenész. (Oidium Tucker). Budapest, 1881.

— és **Mezey Gyula:** A szőlő peronoszpóra betegsége. Kiadja a m. kir. földművelésügyi miniszter. Magyar-Óvár, 1895.

— és **Mezey Gyula:** Szőlő betegségeik 3 szines táblával és 85 a szöveg közti nyomott rajzzal. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadv.)

Litke Johann: Studien über unsere Weine. Pest, 1869.

Lonovich Imre: Rövid oktatás miképen lehessen mustforrás közben a pinceben ártalom nélkül forogni. **Heintl Fer.** munkája szerint. Nagy-Várád, 1827.

Lónay Ferenc dr. Lásd: Évkönyv. Szőlőszeti, és borászati.

— dr.: A mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szőlő törvény. Budapest, 1894.

— dr.: Jegyzetek a felsőbb »Szőlő és

- borgazdasági tanfolyamon a »Közigazgatás«-ból tartott előadásokhoz. Budapest, 1898.
- Louis Fedor:** A peronospora viticola rövid ismertetése. Nyiregyháza, 1892.
- Lukácsy Sándor:** Bogvay Lajos badacsonyi szőlőgyűjteményének lajstroma. Pest, 1863.
- A szőlőkerti művelése rajzokkal Budapest, 1888. (Kerti gazdaság könyvtára)
- Máday Izidor:** A szőlők veszedelme. A phylloxera természet és írása. Bpest, 1876.
- Mágócsy-Sándor:** A jógevte szőlővesszők. Budapest, 1896.
- Makay Sándor:** A szőlőfajtánokról és a szőlőf vessző osztályozó alkalmazásáról. Nagy-Várad, 1898.
- Málnay J. dr.:** A szőlőszet és borászat Erdélyben. Vác, 1870.
- Magyarország borászata. Pest, 1869.
- Manfredi Aug.:** Cenni sulla coltivazione delle vigne del Tokai. Milano, 1850.
- Marosi:** A mesterséges borok készítését és eladását tiltó törvény és rendelet. Különlenyomat a »Néplap«-ból. Budapest, 1898.
- ugyanez francia nyelven is.
- Marton F. A.:** Kellerkunst. Debreczin, 1841.
- Mathiász József:** A szőlők rohamos pusztulásának okai Tokaj-Hegyalfján. S.-A.-Ujhely, 1892.
- Maurer János:** A szőlő helyes metszése. A szőlők főbb metszési módjait tárgyaló segédkönyv. Kassa, 1898.
- II. kiadás. Kassa, 1900.
- Mayer Henrik:** A borértékesítő szövetkezete tanulmányozására a földmivelőügyi miniszter által külföldre kiküldött vinczellér-iskolai igazgató jelentése. Budapest, 1890. (A földmivelőügyi m. kir. miniszter kiadványai 1890. 10. szám.)
- **Karl:** Die Ausbrüche, Secte und Weine. 3. Auflage. Wien, Pest, Leipzig, 1890.
- Mayerly K.:** Előterjesztése azon hasznoknak, melyeket a márványhordók a fahordókhoz képest ajánlanak. Pest, (1827).
- **C.:** Darstellung der Vortheile der Fässer aus Marmor im Verhältniss zu den Holzfässern. Pest, (1827).
- Mayerly Zoltán:** A szőlő műtrágyázása. Kecskemén, 1898. (A kecskeméti vidéki gazdasági egyesület felolvasásai.)
- Memorandum** a Magyarországon felvetett borkezdés ügyében. Sopron, 1886.
- zu der in Hungarn aufgeworfenen Weinfrage. Oedenburg, 1896.
- Meyer Miklós:** Védekezés a phylloxera stb. ellen. Szeged, 1888.
- Mezey Gy.:** Szőlőbetegségek. Magyar-Óvár, 1895.
- Miklós Gyula:** Jelentése kormánybiztosi kiküldetésének a Dunán és Tiszán inneni és tuli borkertületek nevezetesebb borvidékei beutazása alkalmával szerzett tapasztalatairól. Budapest, 1880.
- Miklós Gyula:** orsz. bor, korm. biztos jelentése a közp. mintapincze 1882. év végéig terjedő működéséről
- Ugyanez 1884. Budapest, 1885. —
- jelentése a borászat terén kifejtett működéséről 1880—81, 1882—84, 1885. Budapest, 1888. —
- Hazai szőlőszetünk és a phylloxera. Budapest, 1888.
- Nehány szó hazai szőlőszetünk rekonstrukciójához. I. rész. Budapest, 1892. IV. rész. Budapest, 1894.
- **Julius von Miklössvár:** Bietet die Anlage von Weingärten im Sande absoluten Schutz gegen die Reblaus, und wie verhalten sich solche Weingärten gegen die Angriffe anderer Insecten? Wien, 1890. (Verlag der k. k. Landwirtschaft-Gesellschaft. Heft 103.)
- Mintapincze, Központi** — A magyar borkermelők országos szövetkezete igazgató-ságának XI. évi jelentése a kezelésben levő — m. kir. országos központi mintapincze 1898. évi működéséről. Budapest, 1898.
- Miskolczy Lajos:** Rövid oktatás a szőlő műveléséről. Chaptal, Rozier, Parmentier és Dussieux francia írni utmutatása szerént magyarra fordította Pósfai János. Budán, 1815.
- Buda, 1818.
- **M.:** Magyar szőlőisme. Pest, 1867.
- Mitterpacher Ludovikus:** Summarium tractatus de vitis cultura et arte parandi vinum. Buda, 1813.
- **Ludwig:** Auszug aus Chaptals, Roziers, Parmentiers und Dussieux's Abhandlungen über den Bau des Weinstocks und über die Kunst: Wein, Brantwein und Essig zu bereiten. Aus den Lateinischen übers. von Andr. Haliczky. Ofen, 1814.
- **L.:** Abhandlungen über den Bau des Weinstocks. Ofen, 1814.
- **L.:** Kratkoe nastavenie o rozdzjelanii vinogradov. Budin, 1818.
- Molnár István:** Szőlőművelés és borászat. Budapest, 1881. (Enquête-tárgyalások. III. füzet.)
- A szőlőművelés és borászat kézi könyve. Budapest, 1883.
- II. kiadás. Budapest, 1888.
- III. kiadás. Budapest, 1897.
- Szőlőművelési káté vinczellérek használatára. Budapest, 1885.
- II-kiadás, Budapest, 1896.
- III-ik kiadás. Budapest, 1899.
- IV-ik kiadás. Budapest, 1900.
- Szőlőink ujjalakítása amerikai szőlőfajok segítségével. Budapest, 1900. —
- Az ökszerű borászat népszerű vezérfonala. Második átdolgozott kiadás. Budapest, 1877.
- A lausannei nemzetközi phylloxera congressusra történt kiküldetése eredményéről szőlő jelentése. Budapest, 1877.
- **Stephan:** Welche Erfahrungen sind im Laufe der letzten Jahre mit amerikani-
- schen Rebensorten als directe Productoren gemacht worden? Wien, 1890. Verlag der k. k. Landwirthschaftlichen Gesellschaft. Heft 121.
- Morágyi István:** Az amerikai szőlőfajok magvetés általi szaporítása. Budapest, 1892.
- Muschinek János:** Utasítások phylloxerális szőlőknek szénkezeléssel való kezeléséhez. Budapest, 1889.
- Mütrágyázása. Szőlőink** — Különös tekintettel a homoki szőlőkre. Budapest, évszám nélkül.
- Nagy Ferencz:** Mit természetesen a torda-aryosi borvidék szőlésze, hogy szőlő iparávól jólétre jusson. Kolozsvár, 1875.
- Nagy Zoltán:** Hazai szőlőszetünk és borászatunk. III. kiadás. Arad, 1890.
- Nagyvárad szőlő hegysége.** Debreczen, 1885.
- Nalázy József:** A szőlőművelésről. S'Apát munkájából öszveszedgetett jegyzetek. I. 2. rész.
- II. kiadás. Kolozsvár, 1814.
- Némethy József:** A szüret, borkészítés és borral bánás a pinczeben. Pest, 1835.
- **Joseph:** Versuch einer Darstellung der Lage und Ausdehnung des Hegyallaer Weinberges etc. Wien, 1835.
- Némethi G.:** Saggio descrittivo della posizione ed estensione de monti vignati di Hegyallya etc tradotta — da A. Quadei. Venezia, 1846.
- Neubauer C. dr.:** A bor vegytana. Budapest, 1873.
- Név- és lakjegyzéke.** Magyarország nevezetesebb borkereskedőinek — 1883. Budapest, 1883.
- Nyáry Ferencz:** Szőlő és pincze. Az ökszerű szőlőművelés és borkezelés kézikönyve. Selmeczbánya, 1876.
- Oenologia** ausz irányt adó Kalauz. (Hely és évjegy nélkül.)
- Oktatás** a szőlőművelésről és bor, pálinka készítéséről. Hely és évjegy nélkül.
- Ordódy Lajos:** A szőlő trágyázása. Budapest, 1894.
- Orosz Pál:** A szőlőlevélpéncsz és az ellen védekezés rövid ismertetése. Zala-Egerszeg, 1890.
- Parragh Gábor:** A szőlőművelésről és borkezelésről. 1. 2. füz. Pest, 1890—63.
- Borászatunk bajai a közéletben és közforgalomban. Budapest, 1877.
- A borkészítésről és borkezelésről. II. kiadás. Pest, 1871.
- III. kiadás. Budapest, 1878.
- Páter Béla:** A peronospora viticola és a black-rot. Kassa, 1892.
- Perényi József:** Legujabb tapasztalatok a homoki szőlőművelés terén. A szöveg köze nyomott 19 ábrával. Kecskemét, 1893
- Perlack Mihály:** A szőlőművelés kátéja. 11 falmetsz. Budapest, 1874. — (Falusi könyvtár 13 kötet.)
- II. kiadás. Budapest, 1899.
- Népszerű szőlészeti és borászati kézikönyv. Budapest, 1874.

- Perlay Mihály:** A bormestés és kezelés módja. Genf, 1890.
- Borászati vagyis pinczegazdasági kéte. Budapest. (Falusi könyvtár 14.)
- Péterffy József, Jágoicsi —:** Borászati kéte. Nagy-Kanizsa, 1894.
- Pöthe F.:** Budai szőlőm ültetése módja. Kolozsvár, 1827.
- Petrovits István:** A homoki szőlők telepítése és művelése eredeti megfigyelések és gyakorlati tapasztalatok alapján. Budapest, 1894.
- Prónay Pál:** A szőlőknek plántálásáról, műveléséről és a boroknak megtartásáról való oktatás. Pest, 1780.
- Pest, 1786.
- Rác Mihály:** Az amerikai szőlőtelepítés kéteje. Népiskolák és szőlőgazdák számára. Kassa, 1897.
- Rác Sándor:** Homoki szőlők telepítése, tekintettel a filloxera elleni védekezésre. A »Borászati Lapok« kiadása, negyedik munka. Budapest, 1891.
- Szőlő ültetés futóhomokba. Budapest, 1894. (A földm. min. kiadványa.)
- A filloxeravész által megátadott szőlők átalakítása. Arad, 1885.
- Radosevic M. M.:** Adalékok a szőlővesszők élettanához. Horvát nyelven. Pozsega, 1894.
- Rapport sur le phylloxera en Hongrie 1872—1880.** Budapest, évjegy nélkül.
- pendant l'année 1881.
- Rátky Emerich:** Die Peronospora-Krankheit der Weinrebe und ihre Bekämpfung. — Separat-Abdruck aus der »Weinlaube« Zeitschrift für Weinbau und Kellerwirthschaft. Klosterneuburg, 1887.
- Die Geschlechts-Verhältnisse der Reben und ihre Bedeutung für den Weinbau. Wien, 1889.
- Welche neuen biologischen Beobachtungen liegen über die Reblaus vor? Wien, 1890. (Verlag der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft. Heft 117.)
- Reformjal.** Borászatunk —. Vác, 1879.
- Regeln den Wein zubehandeln.** Helyjegy nélkül, 1890.
- Rendelőt,** hirdetés, utasítás a művelési terv mintája; a filloxera által elpusztított szőlők felújításának előmozdítása. Budapest, 1896. Földművelésügyi m. kir. minister.
- A mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. XXIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott 53.850/1897. számú kereskedelemügyi ministeri — Budapest, 1897.
- Rendszabály.** Ság szőlőhegy —. Szombathely, 1897.
- Roboz Zoltán:** Jelenés a phylloxeraügy állásáról Tolna vármegyében az 1887. évben. Szegvár, 1887.
- dr.: A székéneg alkalmazására a phylloxera elleni védekezésnél. Budapest, 1890. (Orsz. Magyar. Gazd. Egy. könyvtári vállalat. II. ciklus, 1 kötet.)
- Roboz Zoltán:** Az amerikai szőlők a filloxera elleni védekezésnél. Budapest, 1892.
- Néhány szó hazai szőlőszettünk rekonstrukciójához. Válaszul Miklós Gyulának. Kaposvár, 1892.
- Rohoczy Gida:** Csemegezőlőknek exportálhatása. Budapest, 1899.
- Rombay Dező:** Hogyan védekezzünk a szőlő ellenségei és betegségei ellen? A filloxera peronospora, lisztharmat, szőlőmoly, pajzor, sárgásag 21 képpel. Budapest, 1900. (Falusi Könyvtár 51.)
- Romszauer Ferenc:** Szőlőművelés 1845. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Sahut Bódog:** Az amerikai szőlők alkalmazkodása a talajhoz. Kassa, 1895.
- Sajó Károly:** A szőlőlevél sodró pille. Budapest, 1891.
- A peronospora viticola. Budapest, 1890
- Sáptal:** A szőlőművelésről. Kolozsvár, 1814.
- Schams Ferenc:** Magyarország szőlőműveléséről való vizsgálódások. Magyarázta Lencsés J. Antal. Pest, 1891.
- Kritikai vizsgálódások a magyarországi szőlőtermelés gáncsai és fogyatkozásai körül. Pest, 1834.
- Franz: Darstellung der Weinlese in Ungarn. Pest, 1839.
- Beschreibungen über Ungarn Weinbau. Pest, 1830.
- Der Weinbau der österreichischen Kaiserstates. I. u. II. Band. Ungarns Weinbau. Pest, 1832—33. Új kiadás. Pest, 1835. III. B. Vollst. Beschr. sämtlicher berühmten Weingebirge in Oesterreich. Pest, 1835.
- Schászkel Michael:** Kann das sogenannte Weinprivilegium der Stadt Oedenburg am Landtage gesetzmässig aufgehoben werden? Oedenburg, 1807.
- Schröer Robert:** Der Weinbau und die Weine Oesterreich-Ungarns. Wien, 1889.
- Schwartz Viktor:** Borvegytan. Gazdasági tanfolyamot hallgató néptanítók számára. Debreczen, 1872.
- Tanulmány a magyar borokról. Debreczen, 1873.
- Debreczen, 1874.
- Simon Vince:** Öszinte tanácsok a szőlőművelést tárgyzólag. Pest, 1894—1895.
- Sirius:** A borkérdéshez. Budapest, 1899.
- Statistique viticole.** Lásd Keleti Charles.
- Staub M.:** Die Reblaus und ihre Verwüstungen. Budapest, 1890.
- Stollár Gyula:** Mustkészítés görrel. Budapest, 1886.
- Szabályal.** A m. kir. központi mintapincze szolgálati —. Budapest, 1886.
- Szabályrendelet** a szőlőbéli tartozások megváltása körül követendő eljárás iránt. Pest, 1809.
- Szabályzat.** — Szolgálati — a kecskeméti m. k. állami Miklós szőlőtelep szakmai részére. Kecskemét, 1894.
- Szabó Dániel:** A mádi bor természet- és orvostudományi tekintetben. Pest, 1838.
- Okszerű hegyaljai bormelés kézikönyve. Pest, 1855.
- Szanziszló Albert:** Utmutatás a Phylloxera (vastrik) felismerésére s felkeresésére. Kolozsvár, 1890.
- Szanziszló Albert dr.:** A phylloxera, a kolozs-rád bogár és a vértétű. Lásd a XI csoporthan.
- Székely Ede:** Nincs többé filloxeravészély. Pécs, 1891.
- Székely Eduard:** Keine Phylloxera-Gefahr mehr!!! Pünfkirchen, 1891.
- Szemeze Barntalan:** Magyar bormermelők egyesületének terve. London, 1862. (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)
- Szemeze, Barthélemy dr.:** Notes on hungarian wines. Paris, 1861.
- Szentkereszty György br.:** Szőlőépítés, művelés és pinczekezelés. Kolozsvárt, 1878.
- Szerdahelyi Jenő:** Utasítás a filloxerás szőlőknek székéneggel való gyérítő kezelésére. Keszthely, 1898.
- Szilágyi János:** A szőlőművelés és a borkelés alapvonalai. Pécsset, 1897.
- Szilárd Gyula:** Szőlőművelés és borkelés könyve, földműves iskolák, vincerelők és szőlőbirtokok számára. Székesfehérvár, 1898.
- Szirmay Antal,** Szirmai: A tokaji vagyis hegyaljai szőlőknek ültetéséről, jó műveléséről, a szüretelésről. Pest, 1810.
- Szöleink** műtrágyázása, lásd Műtrágyázása.
- Szölő.** A borkereskedés és bortized megszüntetése, mint Magyarország anyagi jólétének alapfeltétele. Pest, 1862.
- Szölő-,** bormermelés és filloxera-ügy. Különlenyomat a földművelésügyi magyar királyi miniszternek 1896. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett jelentésből. Budapest, 1898. (A földművelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1898. I. szám.)
- Szölődézsma.** Irta egy ipoly melléki polgár. Pest, 1848.
- Szölőszet és borászat** Erdélyben . . . (A földm. min. kiadványa.)
- Szölőszeti útmutató** I. kiadás. Budapest, 1883. II. kiadás. Budapest, 1899. (Mind a kettő a földm. min. kiadványa.)
- Szölőszeti és borászati kongresszus.** Az I. országos — szervezete, tagjainak névsora és lefolyása. A kongresszus 1899. szeptember hó 8. és 9. napján Szegedben tartott meg. Budapest, 1900.
- Szőlőművelés.** Az ugaros —. A kolozsvári tájképek mérsékelve. I. Nyomatás 26. rajzolatokkal. Kolozsvár, 1834.
- Szölő- és bormermelés,** a filloxeraügy. Budapest, 1895.
- Szölő-czukor.** A —. Pest, 1866.
- Szölőfajok.** Az erdélyi borvidéket meghonosított — közül, melyek bizonyultak legjobbaknak. Kolozsvár, 1879.
- Szölös-gazdákhoz.** A —. Pest, 1819.
- Szőlőtrágyázási** kísérletek Liebfrauthalban. Kiadja a Verkaufs-Syndicat der Kaliwerke. Leopoldsdall, Staassfurt, 1895.
- Szölőszeti és borászati gyűjtemény.** Nagy-Kanizsa, 1874.

Takács Kálmán: Az okszerű szőlőművelés és borkezelés. Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok Vörmege Gazdasági Egyesülete. Szolnok, 1899.

— Az okszerű szőlőtelep. Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok Vörmege Gazdasági Egyesülete. Szolnok, 1899.

Tersánszky Gyula, Nádasi dr.: Szőlőművelési utmutató. Budapest, 1898.

Tersánszky József: A jobb szőlőművelés, borkészítés és pinczegazdálkodás korszerű könyve. N-Kanizsa, 1869.

Tersánszky József: Útvezető a szőlészeten és borászatban. Célja: A jobb szőlőművelés, borkészítés és pince gazdálkodás helyes alapelveit népszerűsíteni stb. A m. kir. földm., ipar- és keresk. min. megbízásából. Nagy-Kanizsa, 1878.

— Oenologia, azaz irányadó kalauz, a szőlőművelésben és a hazánkban mivelni szokott fajoknak családji szerint leendő rendszeres osztályozhatására. Nagy-Kanizsa, 1865.

— Szőlészeti és borászati titkok gyűjteménye. 10 ábrával. Nagy-Kanizsa, 1874.

Tervezte. Az orsz. magy. gazd. egyes. által rendezett szőlészeti tanulmányút — 1898. Budapest, 1898.

Thénard. Notice sur le vinage des vins. Paris, 1864.

Tokayer. Der —. Einiges über Vorkommen, Benennung und Anwendung. III. Auflage. Pressburg, 1880.

— VI. Auflage, 1886.

Tompa Arthur K.: A szőlő zöld oltványainak összeforradása növénybonczinati vizsgálatok alapján. Budapest, 1900.

Tormay Béla: Az Érmellék szőlőszete és bora. Különös tekintettel gr. Zichy Ferenc pincészetére. (Névtelenül.) Pest, 1873.

Tóth Imre: Vezérfonál a filloxerás szőlőknek szénkénnel való gyérítő kezelésére. Budapest, 1891.

— Magyarország borászata. A minister által elrendelt kiküldetések folytán uti jelentésképen írták dr. *Ente Ferencz, dr. Málnay Ignác* és — (Közlemények.)

Török Sándor: Emlékirat a tokaj-hegyljai bor kereskedelme, hitele és értékesíthetése tárgyában. S.-A.-Ujhely, 1866.

— A Tokaj-Hegyljai szőlőhegy, bor és pincerendőri rendszabályai iránt javaslat. Sárospatak, 1866.

Törzskönyv. Magyarország bortermelőinek száz hektoliteren felüli borkészleteit felülnéző — Liste des producteurs de vins hongrois dispondant de provisions surpassant 100 hectolitres. 1880. Budapest, 1880.

Törzskönyv. Borászati —. Register für Weinbau. — Register oenologique. Magyarország nagyobb bortermelői eladásra beépíztetett borának kimutatása. A földművelés-, ipar- és kereskedelmi magy. kir. minister megbízásából 1880-ik évre

összeállította az országos borászati kormánybiztos. Budapest, 1880.

Törzskönyv. 1881-ik évre, 1883-ik évre, 1884-ik évre.

Ulbricht Richard dr.: Adatok a bor- és mustelenzés módszeréhez. 6 ábrával. Budapest, 1889.

Unterricht. Oekonomischer — wie man Weinberge zur Ergebungkeit bearbeiten könne. Pest, évj. n.

Unterricht. Oekonomischer —, wie man Weinberge, schlechte Aecker und Küchengärten düngern könne. Pest.

Utatis a szőlőterületeknek adandó újabb állami kedvezményekről szóló 1891. évi I-50 trv.-cz. végrehajtása iránt. Kiadja a m. kir. pénzügyminiszterium.

— Nagykükküllő megye phylloxera-felbuzos és phylloxera-felügyelő részére. — Instruktion für den Phylloxera-Kommissär und die Phylloxera-Aufseher des Gross-Kokler Komitates. Segesvárt, (évj. nélkül).

Útmutatás a szőlőknek cserpekeni meggyőkeztetésére. (*Ente Ferencz*). Pest, 1872.

— A filloxerás szőlőknek szénkénnel való gyérítő kezelése. Budapest, 1890.

— A szőlőművelésre különös tekintettel a filloxera által elpusztított szőlők felújításának előmozdításáról szóló 1896: V. t.-cz. végrehajtása. Budapest, 1898.

II. kiadás. Budapest, 1899. (Földművelésügyi m. kir. minister.)

— A szőlőmoly (*Cochylis ambigua*) és szőlőlöncza (*Tortrix pilleriana*) írtására. Budapest, (1898.) (A m. kir. áll. Rovartani Állomás. A földművelésügyi m. kir. minister kiadványai.)

— A peronospora ellen való védekezésre. Földművelésügyi m. kir. minister. Budapest, 1897. (Magyar, német, szerb, tót és román nyelven.)

— A peronospora (*viticola*) ellen való védekezésre Zilahon, 1899.

Utmutatás a szőlőlöncza. (*Tortrix pilleriana*) írtására. Budapest, 1900.

(A m. kir. földművelésügyi minister kiadványa. 48.695/1900.)

— A lisztharmat (*Oidium Tuckeri*) ellen való védekezésre. Budapest, 1900. (A m. kir. földművelésügyi minister kiadványai. 48.694/1900.)

— A szőlőművelésre. I. kiadás. Budapest, 1898. II. kiadás u. o. 1899. (A földm. minister kiadványai 1898: 21. illetőleg 1899: 12. szám.)

Utmutatás. Gyakorlati az okszerű szüretelési eljárásra. Budapest, 1880. —

— A szőlőmoly (*Cochylis ambigua*), s a szőlőlöncza (*Tortrix pilleriana*) írtására és a lisztharmat (*Oidium Tuckeri*) ellen való védekezésre. Külön lenyomat a Szőlőművelési Útmutatásból. Budapest, 1899.

Utmutatás a szőlőmoly (*Cochylis ambigua*) elsős nemzedékének junius havi írtására. A földművelésügyi m. kir. minister kiad-

ványa. M. kir. állami Rovartani Állomás. Budapest, 1900.

— A filloxerás szőlőknek szénkénnel való gyérítő kezelésére. Budapest, 1890. (M. kir. áll. rovartani állomás közlem. I. köt. 3. füz.)

Utmutató azok számára, a kik a filloxera által elpusztított szőlőket... szőlőkölcsönnel kívánják felújítani. Budapest, 1897.

— azok számára, a kik a filloxera által elpusztított szőlőket az 1896: V. törvény-czikken alapuló szőlőkölcsönnel kívánják felújítani. Budapest, M. Agrár- és Járadékbank.

Üzletszabályzat és díjtételek. Árúlelegezési üzletszabályok. — »Weingau« (Borvidék) erdélyi bortermelők kereskedelmi szövetekeze Medgyesen. Ártáraktár vállalat. Medgyes, 1894 (magyar-német).

Vadnay Béla dr.: Emlékirat Darányi J. földm. ministerhez a filloxera által elpusztított szőlők rekonstruálása tárgyában. Veszprém, 1896.

Vajda Dániel: Borászati közlemények a magyar pinczegazdászok mezejéről. Marosvásárhely, 1858.

Verbesserung. Ueber die — der Weine. 4. kiadás. Kaschau, 1830.

Vetter Paul: Die Cultur der amerikanischen Reben. I. II. Oedenburg, 1894—96.

Vezérfonal a filloxerás szőlőknek szénkénnel való gyérítő kezelésére. Budapest, 1891. (M. kir. áll. rovartani állomás közleményei. I. köt. 6. füz.)

— Uj kiadás. Budapest, 1898.

— Ismét. Budapest, 1899.

— Budapest, 1900.

Vizsgáldások. Kritikai — a magyarországi szőlőtermesztés gáncsai stb. körül. Lásd S c h a m s.

Wagner László: A szőlők megóvása a tavaszi fagy ellen. Budapest, 1875.

Waldbott-Bassenheim Friedrich Reichsfreiherr: Weinbaubericht über die bisherigen Resultate bei der Reconstruction der eigenen Tokaj-Hegyljaer Weinberge. Budapest, 1898.

Waszner Martin: Topographisch-öologische Skizze des k. k. Militär Grenz-Commandos. Weisskirchen, im Banate. Temesvár, é. n.

Weinbau. Der siebenbürgische — und die Kellervirtschaft. Hermannstadt, 1833.

Weinbau Ungarns. I—III. Bd. Pest, 1833.

Weinfrage. Ungarns. — Wien, é. n.

Weny Johann: Anleitung zur Cultur und Veredlung der amerikanischen Reben. Pancsova, 1889.

Zabolay Károly: A szakszerű szőlőművelés. Kecskemét, 1882.

Zigány Z. és Baross K.: A pincészövetkezetekről. Utmutatás a szőlősgazdáknak arra nézve, hogy miképen lehet bortermeszték pincészövetkezetek útján jobb áron értékesíteni és mi módon lehet az ilyen szövetkezeteket megalkantani. *Zigány Zoltán* és *Baross Károly* pályamunkáiból összeállítva. Budapest, 1899.

(A földművelésügyi m. kir. min. kiadványai. 1899. 15. szám.)

Zigány Zoltán und Baross Karl von: Ueber die Kellerei-Genossenschaft. Anleitung für Weinproduzenten etc. Budapest, 1899. (A m. kir. földművelésügyi min. kiadványai. — Ausgaben des königl. ung. Ackerbauministers. 1899. 15. szám.)

Zigány Zoltán a Baross Karol: O pivničnych spolkoch, Budapest, 1899. (A m. kir. földművelésügyi min. kiadványai. — Wydanie u. kr. ministro orby, 1899. 15. szám.)

Зига́ня, Зо́лтан и Баро́сса Каро́ла: О популяризации Заругама-Бузименте 1899. (A földművelésügyi m. kir. min. kiadványai. — На даче ут.-кр. министра народнае привреде, 1899. 15. szám.)

Zigány Zoltán și Baross Carol: Tovarășii de pivnie. Budapest, 1899. (A m. kir. földművelésügyi min. kiadványai. — Editura ministrului de agricultură, 1899. szám.)

Zsigmond M. József: A borkészítés és borkezelésről. Kecskeméten, 1899. (A kecskeméti vidéki gazdasági egyesület felolvasásai)

VIII. Gyümölcsstermesztés és kertészet.

Adatok a gyümölcsaszalásról és a gyümölcsaszalókról. Budapest, 1883.

Almásy Imre: A gyümölcsfa-tenyésztés a mag elvetésétől a fa kitűletéig. Pécska, 1900. (Pécskai gazdákör kiadványa, 1900. 3. szám.)

A(ndrád) S(amu)el: Legelső virágos kert. Bécs 1793.

Angyal Dező: Gazdasági zöldségtermelés. Budapest, 1896. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata. III. cyclus 12. szám.)

Anweisung, wie Spargelbette..... anzulegen sind. Pressburg, 1837.

Bacsák P.: A gyümölcsfa-tenyésztés alapelveinek vázlata. Pozsony, 1898. (Gazdasági továbbképző előadások.)

Balogh József: Népszerű utasítás a gyümölcsaszalásra és utmutatás czélszerű gyümölcsaszalókemence építésére, tekintettel a soproni aszalt gyümölcsök készítése ismeretására. Kun-Szent-Miklós, 1846. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Bánffy János báró: Bár a kertem nagyobb volna. Kolozsvár, 1867.

Baranyai I.: Gyümölcsészeti és konyhakertészeti füzetek. Budapest, 1889.

Baranyai István: A konyhakertészet. Budapest, 1894. (Orsz. Magy. Gazd. Egyf. Könyvkiadóvállalat. II. cykl. XV. köt.)

Bazalica Mathias: Catalog der Nyitra-Peresztyer Obst-Baumschule. — II. Auflage. Neutra, 1840.

Benes János: Az országos magyar kertészeti egyesület első évtizede. 1885—1895. Budapest, 1896.

Beőr Kálmán: Sáros vármegye gyümölcs-tenyésztése. Kiadja Sáros vármegye gazdasági egyesülete. Eperjesen, 1894.

Berezcki Máté: Gyümölcskertészeti vázlatok. I—IV. Arad, 1877—1887. — II. kiadás. Budapest, 1899.

Bernád Lajos: A gyümölcsfajtenyésztésről és annak fontosságáról. Kiadja Kis-Küküllő vármegye gazda-bizottsága. Dicső-Szent-Márton, 1899.

Bertalan I.: A fatenyésztési tudomány alapos betanításának legkönnyebb módja. Pápa, 1854.

Bethlen F.: Ha a magyar kertészeti társulat igazgató-választmányának tagja volna, következő beszédet tartaná. Pest, 1863.

Bozerédi Pál: Néhány szó a községi faiskolákról és befektetésről stb. Budapest, 6. n.

Bíró Pál: Kertészeti kézikönyv. I. köt. Gyümölcsfakertészet. Debreczen, 1880.

Birther Friedrich: Die Gemeinde-Baumschule. Hermannstadt, 1899.

— Házi kézik. Pozsony, 1796.

— 2. kiad. Pozsony, 1802.

Bogsch János: Kurze Anleitung nützliche Obstbäume und unentbehrliche Küchengewächse zu erziehen. 2. Aufl. Wien, 1794. — 4. Aufl. Wien, 1803.

Bornemisza Zoltán: Miként lehet a gyümölcs-termesztés a felvidéken a gazdaság biztos jövedelemforrásával tenni? Ungvár, 1887.

— **Z.:** A jövedelmező gyümölcsfajtenyésztés szabályai. Budapest, 1888.

Brassay József: Beitrag zur Obstbaumkunde 485. Gattungen: Kirschen, Weichsel, Apriosen, Pflaumen, Pfirsich, Aepfel und Birnen. Klausenburg, 1873. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

— Gyümölcsösmertető munkájának II. része. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Bruck Ferenc: A gyümölcs különböző fajai és azoknak összefüggése a virággal. 4 könyvmű táblával. Budapest, 1873.

Buday Barnabás: Adatok Magyarország gyümölcsstermesztéséhez. (Gyümölcstermelők név- és lakjegyzékével) *Molnár István* ellenőrzésével egybeállította. Budapest, 1896.

Colin Jos. Th.: Gründlicher Unterricht, die besten französischen Obstbäume zu pflügen, Eisenstadt, 1802.

Csapó József: Uj füves- és virágokert. Pozsony, 1775.

Cseh János: A mesterséggel teljes gyümölcs-kerti és szőlőmives. Kolozsvár, 1823. Lásd: *Pechl*.

Czapary Albert: Szobai edényes növény-tenyésztés. Virágkedvelők, kertészek számára. Budapest, 1890.

Dallinger P.: Belehrung die Erdmännle anzubauen. Weissenburg, 1802.

Dezso Miklós: Tanító a faiskolában. Pécs, 1887.

Dezso Miklós: Népszerű oktatás a fatenyésztésben. 34 ábrával. Budapest, 1888.

Dobóczy Lajos: Gyümölcsfajtenyésztési ismeretek. Budapest. (Évszám nélkül.)

— Gyümölcs és gazdasági fatenyésztés. Budapest, 1900.

— Gazdasági és kertészeti füzetek. I. füzet. VII. kiadás. Budapest, 1901.

— II. füzet, IV. kiadás. Budapest, 1900.

— III. füzet: kertészeti és a baromfiak nevelésére szükséges ismeretek. Budapest, 1885.

— IV. füzet: háztartási ismeretek. Budapest, 1885.

Domitrovich A. F.: Gyümölcs-tenyésztés legfőbb elméleti és kereseti forrás a hegy-lakóknak. Pest, 1853.

Egri Antal: Pomologia vagy is gyümölcsfajtenyésztési tanítás. Jablonca, 1852. — u. az. Pozsony, 1852.

Emlékfái. Erzsébet királyné —. Budapest, 1899. (A földművelési min. kiadványai 1899. 18. szám.) Lásd a IX. csoportban is.

Emlékirat a pécs-baranyai kertész-egylet 1881. évi kiállításáról. H. és é. n.

Erdmann R.: A gyümölcsfajtenyésztés kézikönyve. Lippa, 1891.

Értekezések a szelíd gesztenyefáról. Sáros-Patakon, 1850.

Évkönyve. A magyarországi kertészek az 1896. augusztus 25—27. tartott első országos kongresszusának —. *Mágyocsy Diets Sándor* dr. Budapest, 1897.

Faiskola. Pest-Városligeti —. 1869—70. (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)

Falusi Kertész. Kassa, 1805.

Farkas Mihály dr.: Magyar kertészkönyv. Budapest, 1876.

— Budapest, 1889.

— **Mihály:** A boggyós-gyümölcs tenyésztése, mint egyik hasznos s leggyorsabban jövedelmező ága a kerti gazdálatsznak, Budapest, 1872. (Falusi könyvtár, 8. köt.)

— A dinnye-tenyésztés foglalatja és a legjelesebb honi és külföldi csemegefajok ismertetése. Ábrákkal. I—II. kiad. Budapest, 1873.— (Falusi könyvtár, 9. köt.)

- Földváry Kálmán:** Magyarország gyümölcsöszeite színezett rajzokban. Pest, 1863.
- Freund Heinrich:** Die Kunst schöne Gartenrosen zu ziehen. Pest, 1836.
- Fuksz Emil:** Vezérkönyv a gazdasági fa-nevelés, szaporítás és rendezés, valamint a külteret fák évenkénti kezeléséről. — II. kiadás. Pest, 1864.
- Füveszter.** (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)
- Gaal József:** Rövid utmutatás a községi faiskólák czéljai és hasznairól. Szeged, 1877.
- Gábor József:** A gyümölcsaszalásról. A földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi ministerium megbízásából. Budapest, 1881.
- Gagyí Samu:** Kovács Péter keresdi tanító, Kis Pál és Nagy Ferenc földművészek által beszélgetése a gyümölcstermelésről. Kiadja a borsodmegyei gazdasági egyesület. Miskolc, 1890.
- Galgóczy Károly:** Kertészet kézikönyve. Pest, 1854.
— II. kiadás *Farkas Mihály*val. Pest, 1865.
— III. kiadás. (Évszám nélkül).
— IV. kiadás. Atnézte és jegyzetekkel bővítette *Farkas Mihály*, Budapest, 1880.
— V. kiadás, sajtó alá rendezte *Seivos Béla*, Budapest.
- Gamauf Vilmos:** A gyümölcsértékesítés és gyümölcstermelés emelése. Budapest, 1885.
- Garten-Besitzer.** Der aus praktische Erfahrung lehrende kluge und verständige. — J. V. M. Pest, 1821.
- Gáspár Antal:** Gyümölcstermelésünk jövedelmezőségének legfőbb tényezői. Marosvásárhely, 1899. (Gazdasági szak-előadások. Kiadja a marostorda vármegyei gazdaságr. egyesület)
- Gaertner,** Der kleine — oder deutliche Anweisung, auf die leichteste und wohlfeilichste Art, etc. Kischau, 1827.
- Geiger X. Ferencz:** A gyümölcsfatenyésztés, vagyis igen könnyű módja annak, hogy miképen lehet a legértékesebb gyümölcsfákra stb. szert tenni. Négy kötetben — német nyelven írt munkájának III. kiadása után kiadta *Lángly István*. Pest, 1830.
— **F.:** Zahradné stromy na neylechčočsji zpusob vyurodit. Pressov, éjv. n.
- Girókuti P. Ferencz:** Magyarország gyümölcsöszeite színezett rajzokban. I. III. füz. Pest, 1862/3.
— és **Kozoca Tivadar:** A fák alak — és fejlődéstaná. Budapest, 1881.
- Glocker C. J.:** Verzeichniss diverser Obstsorten, welche zu Enying kultivirt werden. Pest, 1858.
- Gönczy Pál:** Oktatás a gyümölcs és eperfatenyésztésben Pest, 1856.
— I. kiadás. Budapest, 1881.
— **Paulu:** Cursu practicu despre cultivarea pomiloru. Arad, 1889.
- Grulich J. A.:** Der kleine Obstbaumzüchter. Lugos, (1863.)
- Györy István dr.:** Utasítás a gyümölcsök szedésére, csomagolására és szállítására. Az O. M. G. E. megbízásából írta — I. kiadás. Budapest, 1869.
- Gyümölcsöszet.** (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Gyümölcsbírálatok** és izlelések. 1874. H. és é. n. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Gyümölcsfa** nevelésnek táblája. Pest, 1836. — részeinek elnevezése. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Gyümölcsjegyzék** azon alma- és kőrtéfafajokról, melyet alföldi termelők több tárlaton bemutatnak. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Gyümölcskiállítás és eladás** a »Közletken« 1882.
- Gyürky Antal:** A gyümölcs értékesítése. Bpest, (1880.) (Falusi könyvtár 34. köt.)
- Hadady Dániel:** Hazai kertipar. A hazai kertészet haladása érdekében stb. Budapest, 1881.
- Hardy J. A.:** A gyümölcsfanyesés I. 2. füz. Pest, 1858.
— Magyarosította *Lukács Sándor*. Pest, 1872. (Kertigazdaság könyvtára. I. kötet.)
- Házi kertész.** Pozsony és Pest, 1796.
— 1802.
- Heintz F.:** Oktatás a gyümölcsfanyelésről. Magyarosította *Fejér György*. Buda, 1811.
— Unterricht über die Obstbaumzucht. Wien, 1810.
— Ofen, 1811. (német és magyar szöveggel.)
- Hofmann F. W.:** Das Obstbuch. Pest, 1855.
- Hoitsy Miksa:** Dinnyetan. Pest, 1857.
- Horváth Dezső:** A gyümölcsfa tenyésztés. (Vásártur megtartott népies gazd. felolvasás.) Duna-Szerdahely, évsz. nélkül.
- Ismeretése** a vas megyei gazd. egyes. őszi és téli gyümölcsgyűjteményének. Budapest, 1885.
- István bácsi** (Mayer István.) Úgyes Mari, a kis konyhakertész. *Metzger* műve után magyaritá. I—V. kiad. Budapest 1863. (Falusi könyvtár 2 köt.)
- Jäger H.:** A kertészet általános kézikönyve. A III. kiadás után fordította *Concha Károly*. Budapest, 1883.
II. kiadás. Budapest, 1891.
- Jegyzéke** a gyümölcstermelők orsz. értekezlete és a termelésre ajánlatos gyümölcsfajták. Budapest, 1885.
— Az ország egyes vidékein nagyban való termelésre ajánlható gyümölcsfajták —. Budapest, 1897.
— Állami gyümölcs-telepek készletének —. Budapest, 1900. (A földm. minister kiadványai 1900. 16. szám.)
- Jelentés.** Nyilvános — a községi faiskólák állapotáról. Budapest, 1875.
- Jelentése** az orsz. m. gazd. egyesület kertészeti szakosztályából a magyar nomenclatura ügyében kiküldött albizottságnak — Budapest, 1887.
- Jeney Ernő:** Utmutatás a gyümölcsfák tenyésztésére, faiskólák és gyümölcsfatelepek alapítására és kezelésére nézve. Győr, 1896.
- Jókai Mór dr.:** Kertészgazdasági jegyzetek. Budapest, 1896. (Filléres füzetek.) Kiadja a Gönczy-egylet Debreczenben. III. sorozat 5. szám.)
- Józsa Pál:** Kertészettan és háztartástan. Budapest, 1893.
- Józsa Sándor:** A gyümölcsfa-tenyésztés és ápolás rövid foglalatja a nép számára. Gyergyó-Ditró, 1890.
- Kacziány Nándor:** A gyümölcsfatenyésztés rendszere. Arad, 1865.
— Gyümölcsfanyesés. Debreczen, 1868.
- Karañat Gustav:** Beschreibung der Hohenheimer Obstschule. 1842. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Katona (Mihály) Dénes:** Gyümölcsfák nemestítése iratogattal és dinnyeszt. Pest, 1853.
— **Dénes:** Értekezés a szelid gesztenyefáról, borok királyáról, magyar théoról és az indigórol. S-Patak, 1850.
— Dinnyeszt 3-ik kiadás. Pest, 1860. (Kerti gazdaság könyvtára.)
— **Zsigmond:** Kecskeném és vidékén termelt gyümölcsök jegyzéke. I. Kecskeném, 1885.
- Kertész.** Az önmaga tapasztalásából tanító okos, gondos és értelmes —. Kassa, 1824.
— azok számára, kik a kertmívelést kedvelik s benne gyönyörködnek. Kassán, 1836.
— Falusi, azaz kérdésekben és feleletekben foglalt rövid oktatás. Kassán, 1805.
- Kertész István:** Zöldsegtérmeles. Kiadja a csik-megyei gazdasági egyesület. Csik-Szeredában. 1900. (Népszerű gazdasági előadások. Szerkeszti T. Nagy Imre. VI. füzet.)
- Kertész.** Kérdések és feleletekben falusi iskolák számára. 1841.
- Kertészgazda.** (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Kertész-katekizmus.** Nagyvárád. (A tud. Akadémia könyvtárában.)
- Kertészkönyv.** Új általános. Pest, 1840.
- Kerti gazdaság könyvtára.** Vác, 1872.
- Kertmívelés.** A gazdasági — és az erdei gazdaság. Pest, 1835.
- Kertügyi szabályok** a Hatvan-utcai (Csokonai) kert egész területére nézve. (Debreczen, 1894.)
- Kocsi Károly:** Községi faiskola. Alapvanalok a gyümölcsfatenyésztésre. Kolozsvár, 1871.
- Kodolányi Antal:** A rózsatenyésztés. Eger, 1886.
— A gyümölcsfatenyésztés cserép és faedényekben és az így s a szabadföldben nevelt törpefák okoskerti, vagyis növényeltani alapon nyugvó metszése. Az angol, francia és német kertészeti irodalomban ez irányban megjelent szak-

- munkák felhasználása mellett 27 fasz. Budapest, 1877. (Falusi könyvtár 23 köt.)
- Kodolányi Antal:** A »Jeinek«-féle gyümölcsfemesítés és tenyésztési eljárás leírása. Kolozsvár, 1873.
- Konyhahortész.** A tapasztalt —. Lásd *Pecht*.
- Konyhahortésző.** A kis —. vagy a konyhatemetény természetésének alapjai. Maros-Vásárhely, 1869.
- Kovács György (Vasvári):** Kertész bácsi beszégetései az élet virágos kertjéről. Budapest, 1885.
- Kovács József:** Kalauz a gyümölcsfaültetés, nyésés és a batorkeszi faiskolában található gyümölcsfajok körül. Pest, 1861.
- Köberich Andreas:** Anweisung wie Spargelbeete anzulegen sind. Pressburg, 1818.
- Köhler Wilhelm:** Erklärungen zu den Wandtafeln für Obst und Weinbau. Ung.-Altenburg, 1860.
- Könyv. Kerti veteményekről** írt —. Kolozsvár, 1733.
- Lajstroma.** Gyöngyös—Apáti gyümölcsfajok —. Sopron, 1860.
- Lánghy István:** Gyümölcsfatenyésztés. Lásd *Geiger*.
- Légrády Károly:** A spárgatermelés kézikönyve. Budapest, 1885.
- L'Hullier István:** Konyhakeri magvak termelése. Gyakorlati utmutatás a legfontosabb zöldségfélék magvainak termesztéséről. II. kiadás. Kolozsvár, 1898. (Az erdélyi gazdasági egyesület könyvkiadó vállalatának XXIV. füzet.)
- Leibitzer Johann:** Die Landschaftsgärtnerei oder Grundsätze zur Anlage der deutschen und englischen Landschaftsgärten. Pesth, 1837.
- — Handbuch der Obstbaumzucht. Wien, 1798.
- — Praktisches Handbuch der Zwergbaumzucht und Obstorangerie für alle, die sich damit beschäftigen wollen, nach langjährigen Erfahrungen verfasst von —. Leutschau, 1804.
- — Vollständiges Handbuch der Küchengärtnerei I—II. Wien, 1812.
- — Der Gartenbau. Pesth, (évjegy nélkül).
- — Die Blumengärtnerei und Blumisterei. Pesth, 1837.
- Liebhald Béni:** Gyümölcskertészeti egyveleg a gyakorlati és tapasztalat teréről. Budapest, 1887.
- Liebleitner János:** Rövid oktatás a kertészet és földművelésben. Pozsony és Budapest, 1878.
- — Kurzer Unterricht im Garten- und Feldbau. Pressburg, 1878.
- Lippay János:** Posoni kert I—III. Nagyszombat és Bécs, 1604—67. Ábrákkal.
- — II. kiadás. Győrött, 1753.
- — Gyümölcsös kert. Az Nemes Magyar Nemzetnek közönségsé hasznára. Bécs, 1667.
- — Virágos kert. Veteményes kert. 1664.
- Lippay Joannes:** De insitionibus et seminatione. Poson, 1663.
- — lásd *Calendarium oeconomicum perpetuum*.
- Lucas Ede dr. és Medicus F.:** A gyümölcs-tenyésztés tana. Lásd *Villási Pál*.
- — Gyümölcsfaiskolák. Pest, 1859. (Kertészeti Gazdaság Könyvtár II. köt.)
- Lucas E. és Medicus F.** A gyümölcsstermesztés tana. Lásd *Villási Pál*.
- — A gyümölcsfák tenyésztése és ápolása. Átdolgozta *Villási Pál*. Budapest, 1889.
- Lukácsy Aladár:** Miért nincs gyümölcsünk? T.-Szt.-Márton, 1887.
- — A kertészeti vándortanításról. Vác, 1870.
- — A fatenyésztés. Olvasókönyv népközpontok használatára. Vác, 1871.
- — Sándor: Emlékirat a gyümölcs s kertipar és a befalítás érdekében. Pest, 1840.
- — Nyilvános jelentése a községi faiskolák állapotáról. Budapest, 1875.
- — A kertészet évkönyve. 1863.
- — (Hutirai) S. A magyar Alföld befalítása. Pest, 1804.
- Mágoosy Dietz Sándor dr.:** A magyarországi kertészek 1896. évi első országos kongresszusának évkönyve 1896. Budapest, 1897. Lásd *Ordódy Lajos*.
- — Úti levelek Németország kertészetéről 12 képpel. (Különlönyom a »Kertészeti Lapok II—V. évfolyamából.) Budapest, 1890.
- Majthényi László** roszkosi gyümölcsletele. Budapest, 1833.
- Matejecz-Reviczky Ján.:** Zahradnictvo a stromoveda. Budapest, 1876.
- Matuska József:** A gyümölcsfa tenyésztése és nemesítése. Buda, 1845.
- — Die Erziehung und Veredlung der Obstbäume. Ofen, 1845.
- — Jozef: Zpřisob vychovávanj a slechtenj stromu owoncnj pro větelnj a vědnjku, s přidavkem o setj a obdelávanj tak řečeno chymenského neb ruského thee —. Budje, 1845.
- Mauthner** képes kertészkönyve 270 faszettel. Budapest, 1885.
- Mayer István:** Úgyes Mari, a kis konyhahortésző. *Melzer* műve után magyarítá *István bácsi*. Budapest. (Falusi Könyvtár 2.) lásd *István bácsi* alatt is.
- Mayer Miklós:** A rózsatenyésztés. Magyarország égjai viszonyaihoz alkalmazva. Szeged, 1884.
- Mayr F.:** Verzeichniss der Blumen-, Feld-, Garten- und Wald-Saamen. Ofen, 1809.
- — **Franz:** Verzeichniss der vorzüglichsten Gemüße-, Klee-, Blumensaamen. Ofen, 1814.
- Méry Imre:** A gyümölcsstermelés. Galantha, 1898. Továbbképző gazdasági előadások. (Kiadja a galanthai járás gazdaköre I. füz. 5.)
- Mócsy László:** Gazdaság- és kertészetten fiúk számára. Elemi iskola V—VI. osztálya. Budapest, 1900.
- — ugyanaz leányok számára. Budapest, 1900.
- Molnár István:** Gazdasági gyümölcsstermelés. Budapest, 1896. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata. III. cyclus, 11. szám.)
- — A mezőgazdasági gyümölcsstermelés és értékesítés. 77. rajzzal. Budapest, 1899.
- — A fatenyésztés különös tekintettel a községi faiskolákra és befalításokra. II. kiadás. Budapest, 1898. (A földművelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1895. 5. illetve 1898. 5. szám.)
- — Ugyanaz. A III. kiadás. Budapest, 1899. (A földm. min. kiadv. 1899. 3. szám.)
- — Magyar pomologia. A m. kir. földművelésügyi minister megbízásából összeállította *Molnár István*. (Pomologie Hongroise. Redigée de par ordre de Ministre Royal Hongrois de L'agriculture. Par *Etienne Molnár*.) I., II. füzet. Budapest, 1900.
- — Állami gyümölcsletelek oltvány-készletének jegyzéke 1900—1901. évre. Budapest, 1900. (A földm. min. kiadványa.)
- Molnár Stephan:** Internationale Gartenbau-Ausstellung. St.-Petersbourg, 1894. Catalog der ung. Aussteller. Budapest, 1894.
- Moravcsik Samu:** Kalauz a dinnyetelepen. Budapest, 1884.
- Morway Károly:** A virágkertészet kézikönyve. Budapest, 1892.
- Moyses St.:** Myslensky o zahradnictve vobec a o šteparstve obzvláste napisal. V Skalici, 1865.
- Mrazović A.:** Rukovodstvo k poljskomu i domaćemu strojevu. V Budine, 1822.
- Mühle Wilhelm:** Die Zimmer- und Hausgärtnerei. Temesvár, 1884.
- Nagy-Körös gyümölcsészeti viszonyainak vázlatja.** Nagy-Körös, 1885.
- Nagy Zsigmond (Vecsei):** Kis kertész vagy gyümölcsfatenyésztés mutató. Arad, 1869.
- Nehány szó a községi faiskolákról és befalításokról.** Budapest, 1897. (A földm. min. kiadása.)
- Neiger Sándor:** Gyümölcsstermelő. Budapest, 1896.
- — Zöldségtermelő. Budapest, 1897.
- Németh Dénes:** Gyümölcsfaínek neveléséről és gondozásáról. Hódmező-Vásárhely. 1900. (A hódmező-vásárhelyi gazdasági egyesület kiadványa 6. szám.)
- Nickels C.:** Cultur, Benennung und Beschreibung der Rosen. Pressburg, 1836.
- — III. Heft Pressburg, 1837.
- Novoszel János:** A gyümölcsfák teltetés, ápolása és védelme. A »Zentai Gazdakör« által rendezett téli gazdasági előadások sorozatából. Zenta, 1899.

- Nyáry Ferencz dr.:** A fajsokla kezelés és gyümölcsfatenyésztés kézikönyve. Budapest, 1880.
- Obstbaum- und Weinstock-Culturen** Die in Zám in Siebenbürgen. Wien, 1873.
- Ojtványkészítés és fás ojtványok készítése.** Budapest, 1898.
- Oláh János:** Gyümölcsfa-keresztés *Christ, Vemy, Geiger* és *Petrich* nyomán. Komárom, 1854.
- Ónody Bartalan:** Khiva dinnyésze. A Szverdaria vidék dinnyéinek ismertetésével. Budapest, 1877.
- Ordódy István K.:** Rövid utmutatás a kerti magvak tenyésztésére. (Kerti gazdaság könyvtára. V. kötet.) Pest, 1861.
- **Lajos:** Majthényi László roszkosi gyümölcstelepe. Budapest, 1883.
- **Otto:** A rózsatenyésztés szabadaiban és cserpekben. A teljes átdolgozott II. kiadásból ford. *Benes János.* Átnézte és előszóval ellátta *Gillemot Vilmos.* Budapest, 1893.
- Pall bácsi:** A kis konyhakertész. Budapest, 1891. (Falusi Könyvtár, 43.)
- A kis gyümölcsstermelő. Budapest, 1891. (Falusi Könyvtár, 40.)
- (Pánthy E.): A dinnyész munkaköre. Irta az öreg dinnyész. Kiadja *dr. Franke Alajos.* Budapest, 1880.
- Pecht J. A.:** A mesterséggel teljes gyümölcsstermi és szőlőmives. Kolozsvár, 1828.
- A tapasztalt konyhakertész. Kassa, 1834. Lásd *Konyhakertész.*
- Petriny Sándor:** A csiperke gomba tenyésztésének gyakorlati módszere. Budapest, 1889.
- Pólya József:** Gyümölcsészete 1869.
- Pongrácz N.:** Künstliche Befruchtung der vollen Nelken. Graz, 1822.
- Rendszere.** A gyümölcsfatenyésztés. — Arad, 1863.
- Ritter Gusztáv:** Gyümölcsértékesítés. Kolozsvár, 1892. (Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalata, XVII.)
- A házi kert. Kolozsvár, 1890.
- III. kiadás, Kolozsvár, 1898. (Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalata.)
- Der Hausgarten. Nach der IV. Auflage aus dem Ungarischen bearbeitet vom Verfasser. Budapest, 1900. (Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalatának kiadása.)
- Schenk György:** A csergalagonya eleven sövény. Ford.: *Csorba János* Kassa, 1843.
- **Georg:** Az eleven gyepű galagonyából. — Der lebende Weissdorn Spalierzäum. Kronstadt, 1843.
- Schilberesky dr. Charles:** Monographie de la horticulture en Hongrie, rédigée par ordre du ministre royal hongrois de l'agriculture M. Ignace Darányi de Pusztaszent-György et de Tetélen pour l'exposition universelle de 1900 à Paris. Budapest, 1900.
- Schullerus József:** Der Volksschulgarten. Hermannstadt, 1895.
- Sebesztha Joh.:** Ansicht und Beobachtungen aller Ursachen und Verfall der Gärtnerei in Ungarn. Nagy-Körös, 1881.
- Semler Henrik:** A gyümölcsértékesítés és gyümölcsstermelés emelése. Néméből kivonatolva fordította *Gamauf Vilmos.* Budapest, 1885. (Az Országos Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata.)
- Sipos Samu:** Káté a gazdaságkeresztés etc. tanításához. Szepsi-Szent-György, 1898.
- Sonenthal J. B.:** Anwendung der Fruchtringes oder die Kunst die Fruchtbarkeit der Obstbäume und Weinreben zu erzwingen. Trynau, 1822.
- Anwendung des Fruchtringes nebst Angabe einer Methode, der Reben mit einer Erspannung zu bringen. Trynau, 1822.
- Spargelgärtner.** Der kunsterrfahrne. — Agram, 1796.
- Starnfeld Béla báró:** A házikertek berendezése és ápolása. Budapest, 1888. (Falusi Könyvtár, 33.)
- Szabó József:** Az ön maga tapasztalásából tanító okos, gondos és értelmes kertész. Kassa, 1824.
- Szántó Péter.** A boggyós gyümölcsök tenyésztése és használati módjai. Budapest, 1900. (Falusi Könyvtár 8.)
- Szász Gerő:** Gyümölcsstermelése. Kolozsvár. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Száva F.:** Gyümölcsészeti levelek. Maros-Vásárhely, 1871.
- Széky Irén:** Hölgyek kertészeti kézikönyve. Budapest, 1894.
- Szép Ferencz:** A gyümölcsfatenyésztés és nemesítés. Szabadka, 1847.
- Szotagh Gusztáv:** A szenvedelmes dinnyész. I. kiadás. Miskolcz, 1843.
- II. kiadás. Pest, 1854.
- III. kiadás. Pest, 1860.
- Takács Kálmán:** A gyümölcsfatenyésztés, faültetés és okserű kertészeti ismeretek. Kiadja *Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Gazdasági Egyesülete.* Szolnok, 1899.
- Termeljünk gyümölcsöt.** Népies oktatás a gyümölcsstermelésre és a fák gondozására. Kiadja a m. kir. földmivelségi minister. Budapest, 1900. (A m. kir.
- földmivelségi minister kiadványai. 1900. 7. szám.)
- Tóthfalusi Miklós:** A magyar gazda, mint kertész. 3. rész. I. Gyümölcsbarát. 2. Konyhakertész. 3. Virágkedvelő. Pest, 1847.
- Uhlárik Sándor:** A konyhakertész. Galántha, 1899. (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galánthai járás gazdaköre. II. füzet. 6.)
- Unghváry L.:** A gyümölcskeresztés alapismerteti. Kecskemét, 1878.
- Urbanek Franz:** Systematisches Verzeichniss der vorzüglichsten Kern- und Steinobstsorten. Pressburg, 1840.
- II. Aufl. Tirnau, 1844.
- Utmutatás a gyümölcsfák, eleven sövények és a nemes kosárfűzek ültetése és cselserű ápolása tárgyában.** Budapest, 1886.
- Vajda Romuald:** Gyümölcsfa-iskola a falusi gyermekek számára. Pécs, 1847.
- Varacs Venzel:** Kertészeti jegyzetek. Tanítóképzői növendékek részére. Zilah, 1890.
- Várady A.:** A dinnye. Pest, 1862.
- Veszely Károly:** A kis konyhakertész, vagy a konyhavetemények természetének alapvonalai. Maros-Vásárhely, 1869.
- Vetter K. Pál:** A gyümölcsfa-tenyésztés és nagyban gyümölcsstermelésnek jelentősége közgazdasági szempontból. Pozsony, 1898.
- Villási Pál:** A gyümölcsstenyésztés tana. Vezérnagyal gyümölcsstenyésztési előadások és önképzés számára. *Dr. Lucas Ede* és *dr. Medicus Frigyes* munkájának V. kiadása nyomán magyarra fordítva, illetőleg átdolgozva, 105 famézzel. Budapest, 1879. Lásd *Lucas* a. is.
- A gyümölcsfának tenyésztése és ápolása. Bpest, 1880. *Lucas* és *Medicus* a. is.
- Virág Elek:** Gyümölcsfaünk legfontosabb nemesítésmódjai. Debreczen, 1871.
- Vörös József:** A tapasztalt dinnyész. Pesten, 1845.
- Weinhagen Eduárd:** Gyümölcscsomogolási módszerek kiállításának jegyzéke. Debreczen, 1899. (Magyar országos mezőgazdasági kiállítás Szegegeden, 1899.)
- Wiesenhach J. K.:** Der erfahrene Baum-, Küchen- u. Blumengärtner. II. kiadás. Pest, 1816.
- Wölfl Jos.:** Obstbaumschule in Güns. Güns, 1872.
- Zaskalszky János:** Kertész-katekizmus a kisdedek értelméhez alkalmazva. Nagyvárad, 1837.
- Zipser Robert:** Ueber Obstkultur. Oberwarth, 1897.

IX. Erdészet.

Alapszabályai. Az országos erdészeti egyesület — Budapest, 1877.

— Uj kiadás 1891.

— Uj kiadás Budapest, 1895. és 1897.

Anleitung, leichthfässliche —, zur Holz-pflanzung. Agram, 1852.

Arató Gyula: A magyar erdőgazdaság az ezredves országos kiállításon. Budapest, 1896.

Balás Árpád: Magyarországi fontosabb vadon-termő és meghonosított fák és cserjék rendszeres leírása. Selmecz, 1870.

Bedő Albert: A magyar királyi államerdők gazdasági és kereskedelmi leírása. Kiadta a magy. kir. pénzügyministerium. Budapest, 1878. (A m. kir. pénzügymin. kiadványa.)

— A Magyar állam és erdősegeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. Budapest, 1885. Térkép.

— A magyar állam erdősegeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. I—IV. kötet. Budapest, 1895 magyar, német és francia nyelven. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)

— II. kiadás. Budapest, 1896.

— Magyarország erdősegei. (Akadémiai szerkesztés.) Budapest, 1885. (Értekezések a természettudom. köréből. IV. köt. 17. szám.)

— Erdészeti teendőkről. Az országos magyar gazdasági egyesület kebelében 1880-ban megtartott közgazdasági értekezések alkalmával a tanácskozára ki-tűzött erdészeti kérdések fölött előadta.

— Közölte a gyorsíró felvétel után mint külön lenyomat az Erdészeti Lapok 1880-ik évi folyamából. Budapest, 1880.

— Az erdészet. Budapest, 1879. (Hivatalos jelentés a Párisban 1878. tartott egyetemes kiállításon IV. füzet)

— Tájékoztató erdészeti kiállításhoz ügyében. Budapest, 1872.

— Erdészetünk leírása a világkiállítási honismertetőben. Budapest, 1873.

— Az erdészeti ügyek közigazgatási kezelése hazánkban. Budapest, 1882.

— Erdőőr vagy az erdészet alapvonalai kérdések és feleletekben.

I. kiadás. Budapest, 1874.

II. » » 1879.

III. » » 1883.

IV. » » 1884.

V. » » 1888.

VI. » » 1891.

— Die wirtschaftliche und commercielle Beschreibung der königl. ungarischen Staatsforste. Im Auftrage des Herrn königlich ungarischen Finanzministers *Coloman Selli*, verfasst von —. Budapest, 1878. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)

Bedő Albert: Das Forstwesen als Gegenstand der internationalen Statistik. Budapest 1874.

— Description economique et commerciale des forêts de l'état de Hongrie par ordre de M. *Coloman Selli* ministre des finances redigé par —. Budapest, 1878.

— Horár alebo zákľady lesníctva. Preložil *Ján Kabina* I. 2. sväzok. Budapest, 1887.

Beiwinkler Károly: Umutatás az erdőérték kiszámítására. Pest, 1855. II. kiadás, Pest, 1861.

— Erdőgazda. Pest, 1853.

— ugyanaz Pest, 1861.

Karl: Anleitung zur Waldwerthrechnung für Forsttaxation. Pest, 1855.

Belházy Emil, bölcsházi: Az erdőrendezéstán kézikönyve. Az országos erdészeti egyesület megbízásából. I. kiadás. Budapest, 1895.

Bertalan István: A fenyésztési tudomány alapos betanulásának legkönnyebb módja. Pápa, 1851.

— Ujabb kiadás Pápa, 1854.

Cséti Ottó: Erdészeti földmérés. Az országos erdészeti egyesület által 100 arany pályadíjjal jutalmazott munka. Kiadja az országos erdészeti egyesület 401 fametszettel. Budapest, 1888.

Cséti Ottó: ugyanaz II. kiadás. Selmeczbanya, 1900.

Dankolovky: Abhandlung über die Technik des Holzwaaren-Gewerbes in den slavonischen Eichenwäldern. Fünkirchen, 1873.

Dienst-Unterricht für die kaiserlich königlichen Förster. Marmarosch-Siget, 1859.

Divald Adolf: A magyar birodalom állandó erdősegei kezelésének eredményei 1867-ig és lépések egy jobb jövő felé. Buda, 1868.

A: Magyar-Német és Német-Magyar erdészeti műszótár. Pest, 1868.

Adolf jelentése Marmaros-, Ugh- és Liptó megye kincstári erdősegeiről. Budán, 1870.

— Észrevételek *Mississ János* úr »Észrevételei-re a temesi fakérdés ügyében. Buda, 1863.

— A természettudományok és az erdészet. Pozsony, 1865.

— Közgazdasági eszmefüzetek az erdészet köréből. Irta *Erdődi Adolf*. Pest, 1866.

— Az erdészetet illető legfontosabb mértékek és súlyok átváltoztatási táblái. Irta *Erdődi Adolf*. Pest, 1862.

— és **Wagner Károly:** Segéd-táblák erdőszők és erdőbirtokosok stb. számára. Selmecz, 1864.

— — — Erdészeti segéd-táblák. Forstliche Hilfstafeln. Buda, 1871.

— **Mihály:** Ó nmgá *Kerkapoly Károly* m.

kir. minister úrhoz — jelentése Erdély kincstári erdősegeiről. Buda, 1871.

Egloffstein Béla báró: Vélemény, mely a magyarországi erdők bense igazgatását tárgyalja. Pest, 1846.

Eladásra bejelentett faanyagok. — Budapest, 1890. (A földm. min. kiadványa.)

Engel Sándor: Magyarország faipara. Budapest, 1882.

Entwurf zur Waldwerthbestimmung für die hochgräflich Gust. und Casimir Bathanischen Waldungen. 1836. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Erdészet. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Erdészete. Selmecz-Bélabánya sz. kir. város —. Összeállítva az országos erdészeti egyesületnek Selmeczbanyán 1900. év július 1. és 2. tartott éves közgyűlése alkalmára. Selmeczbanya, 1900.

— Pozsony szab. kir. város —. Az országos erdészeti egyesületnek 1899. év augusztus havában Pozsonyban tartott közgyűlése alkalmára. Összeállította Pozsony szab. kir. város erdészeti hivatala. Pozsony, 1899.

Erdészeti kísérleti állomás. — Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa. 1898: 11. szám.)

Erdészeti Rendeletek Tára, erdőbirtokosok, erdészeti ügyekkel foglalkozók és erdőtiszték számára, I—XIX. évfolyam az 1899. évről. Kiadja az országos erdészeti egyesület. Budapest, 1881—1900.

Erdődi Adolf: Közgazdasági eszmefüzetek az erdészet köréből. Pest, 1866. L. Divald.

Erdőhozam-számítástan. (Lithogr. a m. nemz. Muzeum könyvtárában.)

Erdőrendszertan. (Lithogr. a m. nemz. Muzeum könyvtárában.)

Erdőtermény árszabálya. A soóvári m. kir. erdőhivatal 1898. évi —. A kincstári erdészet és bányászatra nézve. Eperjes, 1898.

Erőssy Lajos: Szolgálati szabályzat nagymélt. gróf Andrássy György... erdőkerülői számára. Kassa, 1857.

Erzsébet királyné emlékfái: Kiadja a földmívelésügyi m. kir. minister. Budapest, 1899. (A földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1899. 18. szám.)

Erschinger J.: A vasuti töltések és lejtőinek befásítása. Ujpest, ?

Etwas aus der Geschichte des Holzangels. Pressburg, évj. nélkül.

Évkönyve: Az országos erdészeti egyesület — az 1899. évre. Szerk. *Bedő Albert*. Pest, 1870.

Fák. A magyar birodalomban honos — szilárdaságának kipuhat tárgyában véghez vitt vizsgálatok eredménye. I. füzet. Bécs, 1873.

- Fáknek. A** — és erdőknek neveléséről. R e n d e l é s.
- Fekete Lajos:** Erdőérték-számítástan. Selmezbánya, 1874.
- A mezőes kopárainak befűtása. Kolozsvár, 1876.
- Az erdővédelem körvonalai. Selmezc, 1877.
- Erdészeti rovartan I—III rész. Selmezcen, 1878.
- A tölgy és tenyésztése. orsz. Az erdészeti egyesület Deák Ferencz alapítványából 100 arannyal jutalmazott pályamunka. Kiadja az orsz. erdészeti egyesület 80 famesztettel. Budapest, 1888.
- A Magyarországon előforduló főbb fafajok csemetéinek termesztése és ültetése néptanítók, községi előjárók és kisbirtokosok számára 60 famesztettel. Budapest, 1889.
- Az erdő vetéséről és ültetéséről. Kiadja az országos erdészeti egyesület. Budapest, 1893.
- Az erdő ápolásáról és használatáról, annak megállapításáról a letarolás idejéig. Kiadja az országos erdészeti egyesület. Budapest, 1895.
- A vágásra érett erdő kihasználása. Budapest, 1898.
- Az erdő felújítása, kapcsolatban azok rendszeres kihasználásával. Néptanítók, községi előjárók és kisbirtokosok számára. Országos Erdészeti Egyesület. Budapest, 1898.
- Fekete Lajos:** Budapest, 1899.
- Erdészeti nyereség számításán. Selmezbánya, 1900.
- Az erdő berendezése. Néptanítók, községi előjárók és kisbirtokosok számára. Országos Erdészeti Egyesület. Budapest, 1898.
- Beszélgetés az új erdőtervényről. Népszerű ismertetés. Kolozsvár, é. n.
- U. a. 2. javított kiadás Kolozsvár, 1881.
- Erdészeti talajtan, Selmezc, 1882.
- és **Illés Ándor:** A közérdesz. Gyakorlati útmutató az erdészeti műszaki segédszemélyzet számára. Budapest, 1873.
- **Mágócsy-Díotz-Rejtő:** Erdészeti növénytan. Budapest, 1891.
- Fuchs Friedrich:** Ungarns Urwälder und Einführung eines rationellen Forstbetriebes. Pest, 1861.
- Fűzfák. A** —, s egyéb serényebben nevelkedő csemetéknek betűtése iránt kiadottat hasznos regulák. Győr.
- Ugyanaz. Pest, 1780.
- Ugyanaz. Pozsony (é. n.).
- Galgóczy Károly:** Az erdőségek és befűtési fontossága Magyarországon. Budapest, 1877.
- Gáty István:** Észrevételek a magyar gazd. egyesület erdészeti szakosztályának nézetési s javaslatára a magyarországi erők fenntartása iránt. 1846. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Erdészeti. I. köt. H. és é. n. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

- Giller János:** A divényi uradalmi erdő helyrajzi és gazdasági leírása. Losoncz, 1892.
- Graf Edmund:** Waldverwüstung und Murbürche. Wien, 1879.
- Greenwood G.** Der Baumbeher oder: Eine neue Methode, Bäume anzupflanzen und Allen anzulegen. Nach dem Englischen von G. L. F. *Feldmann*. Leipzig und Pesth; 1844.
- Greiner Lajos:** Biztosítva vannak-e érdekeink a mostani törvények által visszaélések és pusztítások ellen? Tartozunk-e a fa és tűziszter tekintetében jogilag vagy erkölcsileg az utónemzedéket iránt gondoskodni? Pest, 1845.
- **Ludw.:** Beiträge zur Kenntniss und Verbesserung des ungarischen Forstwesens. I. Bd 2 Hefte und II. Bd 1 Heft. Pest, 1839—43.
- Ueber die Ablösung der Waldservituten in Ungarn 1851. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Wodurch könnte dem sehr fühlbaren Holzangel und der Waldverwüstung in unserer Gegend, Zipsen, am zweckmässigsten abgeholfen werden. Gekrönte Zeitschrift. Pest, 1845.!
- Hartig György L.:** Erdészet elemei. Fordítás I, II, III. köt. Pest, 1842. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Havas Sándor:** A főváros erdészeti viszonyai. Külön levonat az »Erdészeti Lapok« 1885. évi füzetéből. Budapest, 1885.
- Helm Ervin:** A magyar erdész-egyletről. Pozsony, 1861.
- Historique de la Question des Expériences forestières en Hongrie.** Budapest, 1899. (A földm. min. kiadványa.)
- Holz- und Wald-Ordnung für das Königreich Hungarn.** Pressburg, 1770.
- Horváth Czezar:** Az erdő klimatikus fontossága. Keszthely, 1898.
- Hubeny Joseph:** Die Waldanlagen von Mező-hegyes in Ungarn. Prag, 1834.
- Die vorzüglichsten Ursachen des schlechten Zustandes von vielen ungarischen Forsten. I. Heft. Die Urbäriaholzung. Pesth, 1835.
- Auf Erfahrungen begründete Anweisung zur schnellen Holzerziehung. Pesth, 1836.
- Forstendienstinstruction für die erzhertzogliche Herrschaft Kiss-Jenő. Temesvár, 1836.
- Waldpolizei. 1842. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Illés Ándor:** Erdőtenyésztéstan. Buda, 1871.
- II. kiadás. Budapest, 1879.
- Indokolása.** A községi s más erdők és kopárterületek állami kezeléséről szóló tvjavaslat. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)
- Instruction betreffend die Manipulation mit den Forst Verschleiss-Bolleten.** Budapest, 1885.
- für die Anfertigung der forstwirtschaftlichen Betriebs-Pläne. Herausg. vom k. u. Ministerium für Ackerbau etc. Ins

- Instruction** Deutsche, übersetzt und mit Erläuterungen versehen von *Josef Binder*. Hermannstadt, 1881.
- über die Verfertigung der forstwirtschaftlichen Betriebspläne, erlassen vom k. ung. Ackerbau-Industrie- und Handelsminister sub Zahl 23.374 vom Jahre 1880 auf Grund der in § 17 des Ges. Art. XXXI. vom Jahre 1879 erhaltenen Bestimmung. Uebersetzt von *J. Batyka*. Pressburg, 1882.
- Instruction relative aux Travaux décennaux de Revision de la question forestiere.** — (A földm. min. kiadványa.)
- Iparmütan.** Erdészeti — (Lithogr. a m. nemz. Múzeum könyvtárában.)
- Iparüzlettan.** Erdészeti — (Lithogr. a m. nemz. Múzeum könyvtárában.)
- Ismertetés.** A magyar államerdők főkezleti — Budapest, 1873.
- Jegyzékek.** Az országos erdészeti egyesület gyűjteményeinek —, 1887. október havában. Budapest, 1887.
- Jüraszek János:** Kórirat a magyar magán-erdők silány helyzetéről. Pest, 1846.
- Der Förster und Jäger. Getreue Mittheilungen über Ungarns Wälder. Stuhlweissenburg, 1836.
- Kapeller F.:** Az erdőtervény 1879. évi XXXI. t.-cz. magyarázata. Lásd Sárocsy-Kapeller Ferencz ifj.
- Kenessey K.:** A nemes fűz művelése. Budapest, 1876.
- Kézikönyv.** Gyakorlati erdészeti — I—II. füzet. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Kimutatása.** Az 1899—1900. évben eladása bejelentett faanyagok. VII—VIII. évf. Budapest, 1900. (A m. kir. földművelésügyi miniszter kiadványai 1899: 26, illetőleg 1900. 14. szám. 80.553/1900. úgyszám.)
- Kiss Ernő:** Az erdőgazdaságnak Marostorda vármegyében legsürgősebben megoldandó feladatairól s a kopárok befűtásáról. Marosvárhelyt, 1899. (Gazdasági szakelőadások. Kiadja a Maros-Torda vármegyei gazdasági egylet.)
- Kiss F.:** Szeged város vidékén levő erdők leírása. (A földm. min. kiadványa.)
- Kleknér Alajos dr.:** Az erdőtervény 1879. évi XXXI. t.-cz. Budapest, 1881.
- Kling János:** Honi erdőszabályozás vázlati. Tata, 1842. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Kohlmann V.:** Kőbaltak hengeralakú metszettel és faragott fák kőbaltalmának föllelésére. Lábmérték szerint összeállítva. Eilenburg, 1873.
- Kosz Karl:** Das Forstwesen in Kroatien. Agram, 1847.
- Köbüzési tábla** gömbölyű fák kiszámítására, erdőbirtokosok, faiparosok és építési vállalatok részére. Pécs, 1892.
- Költések kirovása.** Erdőkezelési —. A nagyméltóságú földművelésügyi miniszteriumnak 77.327/1890. szám alatt

kelt leiratával jóváhagyott szabályzat alapján. Segesvárt, 1892.

Kutatások az akácfa növekedési menetét illetőleg összehasonlítva más fánemekkel. — Untersuchungen über den Zuwachsung der Akazie. H. és é-n. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárban.)

Lázár Jakab: Erdészeti kézikönyv műszaki segédszemélyzet nemkülönben erdőbirtokok etc. használatára. St. M. E. Pest, 1871.

Liebermann Leo: Az erdők befolyása az aszályra. Budapest, 1894.

Loi XXXI. de 1879 sur les Forêts. — (A földm. min. kiadványa.)

Lucas Ede: A vasuti töltések és lejtőinek befásítása. Budapest, évj. n.

Maassregeln nach welchen die Pflanzung der Weiden- oder Felbar-Bäumen anzustellen ist. Pressburg, 1780.

Machatsk: Materialabschätzungen und Classifications-Tabelle der Forstreviere der Bathhanischen Waldungen, 1839. (Kézirat az OMGE. könyvtárban.)

Maly K. J.: Magyarország fontosabb vadontermő és meghonosított fák és cserjék rendszeres leírása. Selmecz, 1870.

Marc Ferencz: A nemes kosárfűz tenyésztése, vesszők készítése és értékesítése. Kolozsvár, 1893. (Erdélyi Gazd. Egylet Könyvkiadó vállalat VI. évf. 1. sz.)

Marc Ferencz: Die Kultur der edlen Korbe-weide, Gewinnung und Verwerthung der Ruthen. Ins Deutsche übertragen von Árpád Hensch. Budapest, 1900. (Az erdélyi gazdas. egylet könyvkiadó vállalatának kiadása.)

Mayer Miklós: Városok és községek utcaízi és terei, nemkülönben az országotakon kültetendő és kültetett sorfák fajonkénti kezelése és nevelése. A mezőrendészeti törvényjavaslathoz alkalmazva. Szeged, 1890.

Mészáros Károly: Az új erdőtörvény a polgári magánjog szempontjából. Pest, 1857.

Mihályffy E.: Az erdő és közgazdasági jelentősége. Pécs, 1883.

Missics János: A temesi és krassói kincstári uradalom fakérdése. Pest, 1868.

Működési szabályzata. Erdészeti kísérleti állomások. — Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)

Műzótár. A z erdészeti — német-magyar részének előmunkálatai. — Selmecz, 1862.

Noetlichs J. L.: A nemesfűz-művelés. Utasítás tiltványok alakításra és gondozására. Jegyzeteivel bővítve közli *Kenessey Kálmán*. Budapest, 1876.

Notice sur les forêts appartenant aux fondations d'utilité publique administrées par le ministère des cultes et de l'instruction publique de Hongrie. Budapest, 1878.

Nozdroviczky Miklós: Hivatalos jelentés Esz-

tergom sz. kir. város erdőrendészetének állapotáról. Esztergom, 1897.

Organisation du Personnel employe dans le Service des Forêts domaniales. (A földm. min. kiadványa.)

— du Service des Inspections royales des Forêts et leur cercle d'Action. (A földm. min. kiadv.)

Plan and Organ. Bestimmungen für die Forstwirtschaften in Ungarn. (Az OMGE. könyvtárban.)

Porádek hor, aneb lesuv zachovánj. Pozsony, 1770.

Pozsony szab. kir. város erdészete. Pozsony, 1890. lásd Erdészete.

Preisschrift über die Mittel, welche der oberungarischen Waldbürgerschaft als solcher zu gebote stehn den Bergbau zu heben. Leutschau, 1833.

Preszler Miksa Róbert: Erdészeti táblák a méterrendszer alapján. Az árvai uradalom megbízásából hazai viszonyainkra alkalmazta *Rowland Róbert*. Budapest, 1876.

Regulae circa implantationem salicum. Posonij, 1780.

Regulák. — hasznos. A fűzfák s egyéb serényebben nevelkedő csemetéknek beültetése stb. iránt. Győr, 1780.

— A fűzfák beültetése iránt kiadattott — Pesten, 1780.

Regulák. Pozsonyban. 1780.

Rendelés. A fáknak és erdőknek neveléséről és megtartásáról való — Pozsony, 1770.

Rendelet. Az 1890. évi 690. sz. a, kelt — az állami erdőhivatalok szervezéséről. Budapest, 1890. (A földm. min. kiadv.)

Rendeleto. A földmívelésügyi m. kir. minister az 1898. évi XIX. törvényczikk (községi erdő állami kezeléséről) életbe léptetése és a törvény első czímében foglalt határozatok végrehajtása tárgyában. Budapest, 1899. (A földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1899:8. szám., 15217/1899. szám.)

Rothkögel Phil.: Anleitung zur Kenntniss der Forstwirtschaft. Pesth, 1854.

Rotter Bertalan: Köbszámitási és ártváltoztató táblázatok sarkos faanyagokról fakereskedők és faiparosok számára. Szeged, 1892.

Saárossy-Kapeller Ferencz ifj. Az erdő-törvény (1879. évi XXXI. t.-cz.) magyarázata. Budapest, 1883.

Schlüssel zur Bestimmung des cubischen Inhalts vom unbeschlagenen oder runden Holze, dann des Holzpreises nach dem Cubischsch. Ofen, 1814.

Schopf Fr. J.: Planzes Holz. Pest, 1854.

— Handbuch der Forstverfassung, des Forstrechtes und der Forst-Polizey. Pest, 1858.

Sebestyén: Die ungarischen Holzarten mit ihren ungarischen Benennungen. (H. é. n.)

Segéd táblák. Erdészeti — métermértékre. Kijadja a m. kir. pénzügyministry. Budapest, 1875.

Segéd táblák: 2-ik kiad. Budapest, 1883.

Selmecz-Bélabánya erdészete, lásd: Erdészete.

Sigerus C.: Wohlgemeinte Rathschläge über den Nutzen der Segregation der Hutweiden, Wälder und Rohrschläge des Forstpatentes und der Commassation. Hermandstadt, 1858.

Simonai Lajos dr.: Hazánk tölgyfajai és tölgyerdői. Quercus et querceta Hungariae. 10 táblával. Budapest, 1890.

Smetacek Ferencz: A magyar erdészegylet 1852. szeptember 9—11-én tartott harmadik közgyűlése jegyzőkönyvének kivonata. Pest, 1852.

Sobó Jenő: Az erdészeti építéstan I—II. köt. Selmecz-bánya, 1899.

Sporer Franz: Das Forstwesen in der k. österr. Militärgrenze, oder vollständiges Forstlehrbuch. Agram, 1841.

— Beschreibung eines Taschen Dendrometers (Baum-Messers). Carlstadt, 1843.

Szabályal. Erdőőrök fegyverviselési. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadványa.)

Szabályzat. Szervezetési — a Turócmezgye törvényhatóságához tartozó erdők szak-szerű kezelése szükséges erdőtizedi állomások rendszeresítéséről. Turóc-Szt.-Márton, 1883.

Szabályzata. A m. kir. erdészeti kísérleti állomások működési — 12650/l. 2. 1897. számhoz. Budapest, 1898. (A földm. m. kir. min. kiadványai. 1898. 1. sz.)

Szécsi Zsigmond: Az erdőhasználatnak kézikönyve. Az országos erdészeti egyesület Deák Ferenc alapítványából 100 arany-nyal jutalmazott munka. Budapest, 1885. — II. kiadás. Budapest, 1894. — III. kiadás. Selmecz-bánya, 1899.

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár I, II, III. kötet 1808—1866. Budapest, 1896.

Tankönyv. Erdészeti tudományos —, 1859. (Kézirat az OMGE. könyvtárban.)

Tégias Károly: Erdővédelem. Selmecz-bánya, 1893.

Térképe. A magyar állam összes erdőseégeinek átnézeti —, II. kiadás. Melléklet: »A magyar állam erdőseégeinek gazdasági és kereskedelmi leírása« című munkához. Budapest, 1895. I. B. é. d.

Tomaschek Ede: Erdőkormányzati tan- és kiszámítási kulcs az erdészet minden ágaihoz. I. kötet. *Tomaschek Eduard*: Forstverwaltungslehre und Berechnungsschlüssel für alle Zweige des Forstfaches. I. Band. Buda—Ofen, 1847.

— Kiszámítási kulcs az erdőkormányzási tanhoz az erdészetnek minden ágában, de különösen földesurak, erdőbirtokok és fakereskedők számára. *Tomaschek Eduard*: Berechnungsschlüssel zur Forstverwaltungslehre für alle Zweige des Forstfaches in Allgemeinen insbesondere aber für Grundherren, Waldbesitzer und

- Holzhandler. II. rész (Theil) Pozsony (Pressburg), 1846.
- Törvényczikk** 1898: XIX. a községi és némeley más erdők és kopár területek állami kezeléséről. Hivatalos kiadás. Budapest, 1898.
- Tudósítása a magyar erdészet** Besztercebányán tartott negyedik közgyűlésének. (H. és év. n.)
- Uhavistenye.** Kratko — iz javorovoga soka shekera zadobiti. Budim, 1813.
- Untersuchungen über die Fertigkeit der Hölzer aus den Ländern der ungarischen Krone** verfügt von k. ung. Finanzministerium I. Heft. Budapest, 1873.
- Utasítás az erdőigazgatási személyeztet számára.** Pápa, 1858.
- Andrássy György** gróf, I. Gyepkönyv.
— **Manó:** Hazai vadászatok és sport Magyarországon. Pest, 1857.
— **Emman:** Les chasses et le sport en Hongrie. Pest, 1857.
- Balassa Konstantin:** Die Zühhung des Pferdes Wien, 1835.
— — 2. Aufl. Wien, 1844.
— — Der Umgang mit Pferden, selbst mit bösen und verdorbenen, sowie die Behandlung und Verbesserung derselben. Eine praktische Einleitung zur Pferdekennntnis in ihrem ganzen Umfang etc. . . . Nebst Vorschlägen zu einer leicht auszuführen . . . Landes-Pferdezucht für jeden Offizier, Landwirth und Pferdeliebhaber praktisch entwickelt von —. Pest, 1860.
- Balassa Konstantin**; 2. Aufl. Budapest, 1880.
— — Schnell-Dressur der Pferde zum Gebrauche für junge Offiziere der Cavallerie, Artillerie und andere Pferde-Liebhaber etc. Nebst 13 Tafeln-Abbildungen. Pest, 1860.
- Bánffy György** báró: Nehány szó a versenyló idomításáról. Zilahon, 1879.
- Bányfy Frigyes:** A használati, fenyőzési vadász- és versenyló ápolása és gondozása. Szabadka, 1900.
- Bárony István:** Magyar természeti és vadászati képek. Budapest, 1900.
- Belházy Jenő:** A vadászati ismeretek kézikönyve I—III. kötetben. Budapest, 1892, 1895.
- Bérczy Károly:** Magyar-német és német-magyar vadászati szótár. Pest, 1860.
— — Hazai és külföldi vadásznajok. Pest, 1863.
- Bocskay Rudolf:** Vizslatanító könyv. Nyitrán, 1865.
- Chiamini Lipót:** A vadászat barátja. Ford. Kovács István Pest, 1829.
- Cserszily Ákos:** A vadászat mestere. Pest, 1859.
— — 3-dik kiadás. Budapest, 1880.

- afa vágatása, átvételére és lerakódására nézve. Budapest, 1885.
- Utasítás** a m. kir. erdői szakiskolák kezelése alatt álló és a vadászati szakokatok czéljaira szolgáló — saját, valamint kibérelt — vadászterületek felügyelet és kezelése tárgyában. (Kiadja a földmívelésügyi magy. kir. Minister.) Budapest, 1900. (21.288/1900. I/4. szám.)
— az adóhivatalok részére az erdőkezelési járulékokra vonatkozólag. Budapest, 1890. (A földm. min. kiadv.)
- Vadas E.:** Histoire de l'Ecole forestiere sup. de Selmeczbánya. (A földm. min. kiadványa.)
- Vadas Jenő:** Erdőmíveléstan. Kiadja az O. E. E. Budapest, 1898.

Verháltnisse der waldbürgerlichen zu den gewerkschaftlichen Kupfer-Schmelzhütten. Als Antwort auf die i. J. 1839. unter ähnlichen Titel erschienene Broschüre. Kaschau, 1840.

Verner Sebastyén: Utasítás az erdők becstje és leírására. Hatisg után magyaritva és észrevételekkel kísérvé. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Vizsgálatok eredményei. A magyar birodalomban honos fák szilárdágának ki-puhatólása tárgyában. Iásd Fák stb.

Wagner K.: Magyar-német és német-magyar erdészeti műszótár. Pest, 1868.

— **Károly:** Erdészet. Budapest, 1881. (Enquete tárgyalások IV.)

X. Vadászat és sport.

- Daumas E.:** Az arabs lovasnak általános szabályai.
— — IV. kiadás. Nyitrán, 1870.
- Diezel:** Az apróvad vadászata. Fordította és a hazai viszonyoknak megfelelőleg átdolgozta *Mika Károly, dr; Bárony István* előszavával. Budapest, 1889.
- Egerváry Gyula:** Vadászati ügyben hozott kormányrendeletek, határozatok és döntvények gyűjteménye. Harmadik bővített kiadás. Budapest, 1891.
- Évkönyve.** A magyar lovaregylet hivatalos — 1897. 71. évfolyam. Az igazgatóság megbízásából kiadta *dr. Magyar László*. Budapest, 1898.
— A kassai falva-vadásztársulat. Szerk. *Pallaghy B. Kassa*, 1896.
— **Természetbarátok és Vadászok** — Szerkeszti *László Kálmán*. I. évf. folyam. Pest, 1867.
- Fegyveradóról és vadászati adóról** szóló 1883. XXIII. trv.-cz. Budapest, 1883.
— — ugyanaz Budapest (Athenaeum, 1900).
- Flower Edward Fordham:** Gebisse und Tragzúgel aus dem Englischen durch *A. Nuellens*. Budapest, 1881.
- Fónagy József:** A vizsla idomítása. Budapest, 1893.
— — II. kiadás. Budapest, 1895.
- Formája.** Egy pillanatalattátekint-hető versenylövaink 1890-re. Budapest, 1890.
- Gyepkönyv:** 1827-iki jelentés a magyarországi állattenyésztő társaság munkálkodásáról. I-ső évf. A választottság nevében kiadta *gróf Andrássy György és Döbren-tei Gábor*. Pest, 1827.
— U. a. 1828—1830-iki jelentés (2—4 évf.). Pest, 1828—1830.
— U. a. 1831—1832-iki jelentés (5., 6. évf.) kiadta *gróf Andrássy György és Tasner Antal*. Pest, 1831—1832.
— 1833—1841-iki jelentés 7—15. évf., kiadja *Tasner Antal*. Pest, 1833—1841.

- Gyepkönyv:** 1842—1875-ki jelentés. (16—31. évf.) kiadta *Szekrónyessy Dániel*. Pest, 1842—1857.
— 1858—1867-dik évi (32—41. évf.) Kiadja *Bérczy Károly*. Pest, 1858—1867.
— 1868—1872-dik évi (42—46. évf.) Kiadja *Kove József*. Pest, 1868—1872.
— 1873—1880-dik évi (47—54. évf.) Kiadta *Sárkány Ján. Fer.* Budapest, 1874—1881.
— — Somogyi — Alaprajza a somogyvármegyei lötenyésztő társaságnak és jelentés annak 1835-ik évi munkálkodásáról. (4-ik évf.) Pest, 1839.
- Hanvay Zoltán:** Sportszilánkok. Budapest, 1891.
— **Zoltán** lásd Kynophili.
- Hazai vadászatok** és sport Magyarországon. Írták *Andrássy Manó* gróf és többen. Pest, 1857. I. Andrászy alatt is.
- Házi szabályok.** A debreczeni vadász-társulat —. Debreczen, 1893.
- Hicover:** Vadászok könyve. Pest, 1854.
- Hönig István:** Vadászati műszótár. Budapest, 1880.
— — Vadőr. A vadászatok ismeretes kivonata. A vadőrök részére és használatára. A vadőr szakkivégzőkhez az »Orsz. magy. vadászati végtelege javaslataira vezérfonalul ajánlja a m. kir. földmívelésügyi ministerium. Budapest, 1895.
- Hunfalvy Iános:** Uti és vadászati kalandok. Pest, 1857.
- Illés Nándor:** A vadászati ismeretek kézikönyve. III. kötet. Budapest, 1892.
— III. kiad. Budapest, 1895.
- Jagdreisen.** Einige — in Ungarn. Wien, 1881.
- Jäger.** Der wohlunterrichtete und erfahrene —. Hermannstadt, 1843.
- Jakab László:** Útmutató a ragadozó állatok elleni védekezésben. Kolozsvár, 1889. (Erdélyi Gazd. Egl. Könyvkiadó vállalat. II. évf. 4. füz.)

- Jelentés.** A pesti lovaregyleti választmány ötös bizottmányához terjesztett — az 1867-ben Angliában vett tenyésztanyagról. Pest, 1867.
- Évi —, és számadások az egylet összes bevételei és kiadásai, ingó és ingatlan vagyonáról 1897. év végén. Magyar lovaregylet. Budapest, 1898.
- Kalandjal.** Egy elefántvadász — Afrikában. Budapest.
- Kaszap János Jobbágyi:** A parlagi lovas önmaga általi gyors kiképzése. Pest, 1865.
- Kézikönyve.** A vadászati ismeretek — három kötetben. Budapest (é. n.)
- Kinnach Karl:** Schützen Bilder aus Ungarn. Budapest, 1875.
- Kynophil:** Az angol vizsla és ezzel összeköve a fajbeli tisztá tenyésztés. Budapest, 1883. I. Hamvai Zoltán.
- Lakatos Károly:** Természeti és vadászképek. Szeged, 1897.
- — Vadászati és madarászati emlékeimből 3 színyomatú ábrával. Szeged, 1891.
- Lázár Kálmán:** Vadászhat. A magyar vadászbabonák és hiedelmek kultusza. Szeged, 1897.
- Lázár Kálmán,** lásd: Évkönyve. Természetbarátok és vadászok. —
- Ló-Pályázatásnak.** A magyarországi — törvényei. Pozsony, 1827.
- Lovar-egylet,** Pesti —, (Jockey-Club). Pest, 1870.
- Machay Boldizsár Károly:** Oltalom a kocsizási veszedelmekben. Pest, 1819. magyar-német szöveggel.
- Magyar turfkronika.** Szerkesztő *Ócsi Kornél.* A »Magyar Turf« kiadása. Budapest, (1900.)
- Mártonffy György:** Évi jelentés a galgavölgyi agarász-egylet működéséről. I. évf. Pest, 1871.
- Mika Károly:** A vizsla idomítása *Oswald és Wörz* módszere nyomán. Budapest, 1894.
- Övedy K.:** A vizslatanító. Szombathely, 1874.
- **Károly,** Nagyölvédi: A gyakorlott vadász. Nagy-Kanizsa, 1880.
- Pák D.:** Vadászattudomány. I. II. Buda, 1829.
- Pálínák Sámuel:** Agarászatról. Pest, évjegy nélkül.
- Par-Force-Jagd.** Die — der Haasen. Hely-néklül. 1751.
- Pethő Dénes** (Alsó-szatai): A rendszeres lovlavás alapszabályai egy függelékkel a hölgylovlavásról. Pest, 1860.
- Pokorny, Johann:** Die Jagdwissenschaft in ihrem gehörigen Umfange. Pressburg, 1845.
- Pray G.:** De institutione venatu falconum. Tyrn. 1749.
- Prónay Dienes:** Vizslatanító könyv, Pesten, 1839.
- Rarey J. S.:** Lőszelidítés legújabb módja. Angolból. Pest, 1858.
- Retski András:** Néhány szó az agarak futásáról. Pest, 1851.
- Rice Will:** Tigrisvadászat Indíában. Pest, 1859.
- Rudolf:** Jagden und Beobachtungen von Kronprinz Erzhergog —, Wien, 1887.
- Sárkány Ján. Fer.:** A magyar és osztrák birodalomban tartandó lövészenyhek hiteles programjai 1876-ra és némely ivadék-venyenyek a jövő évekre. Budapest, 1876.
- **lásd Gyepekönyv,** 1847—1854-ik év.
- **Ján. Fer.:** lásd Sport-Könyvtár.
- Schopf F. J.:** Die Jagd-Verfassung IV. Auflage. Pest, 1858.
- Sport könyvtár** I. füzet. Az 1879-ik évi lövészenyhek hiteles eredményei a magyar és osztrák gyepekben. Szerkesztő és kiadja *Sárkány Ján. Fer.* Budapest, 1880.
- Start** 1900/II. Tartalmazza az 1900. évi bécsi, budapesti, krakói, sarajevói, karlsbadi, tatai, kottlingbrunni és tátra-lonnicei lövészenyhek hivatalos versenye-jelentéseit. Szerkesztő és kiadja a »Magyar Sportlap« szerkesztősége és kiadóhivatala. Felelős szerkesztő *Horváth H. József.* Budapest, 1900.
- »**Stayer.**« Telivérék és venyenyek. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Steiger Albert:** Vadászstatistikai adatok Nyitra vm. vadállománybőségét feltűntető kimutatáshoz. Pozsony, 1896.
- Szabályrendelet** az ebirtásról. Segesvárt, 1892.
- Szalbek György:** Vadászok könyve. *Hiesver* után. Pest, 1854.
- Szász Ferenc:** A gyakorlott vadász. Nagy-Szeben, 1842. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Széchenyi Béla gróf:** A lungauti magyar zergevadász társulat keletkezése és fejlődése. Budapest, 1896.
- Széchenyi Dénes gróf:** Verschiedenes über Reiten und Fahren. Wien, 1891.
- Széchenyi István gróf és Döbrentei Gábor:** Pesti lövészenyhkönyv 1828-ról. Pest, (1828.)
- — 1829-ről. Pest, (1829.)
- Széchenyi István gróf:** Néhány szó a lövészeny körül. Buda, 1838.
- — Pest, 1838.
- **S.** Einiges über Ungarn. Nach dem »Néhány szó a lövészeny körül« übersetzt von *Hermann Klein.* Pesth, 1839. Ofen, 1839.
- Szécsi Zsigmond:** A vadászati ismeretek kézi könyve I—III. kötet. Budapest, 1892.
- — II. kötet. Budapest, 1895.
- Tasner Antal:** Angol versenyszabályok. Pesten, 1836.
- Tervezete.** Az I. díjlovlavás —. Budapest, 1894.
- u. az németül is.
- Törvényczikk.** 1883. XXIII.—, a fegyveradórról és a vadászati adóról. Szeged, 1890.
- 1883: XXIII — a fegyveradórról és a vadászadóról. Budapest, (Eggenberger,) 1898.
- Az 1883. évi XX. — a vadászatról. Budapest, 1898. (Eggenberger.)
- az 1883: XX. a vadászatról. Kiegészítve a reá vonatkozó törvényekkel, rendeletekkel és határozatokkal. Budapest, 1900.
- Törvényel.** A Magyar Országai Ló-Pályázatásnak —. Pozsonyban, 1827. lásd Ló-Pályázatásnak stb. alatt is.
- Törvényjavaslat** a vadászatról. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadv.)
- Vadász.** A gyakorlott —, vagy ismerető a vadászat körében. Ön tapasztalatai után *M. Sz. F.* 1842.
- Vadászati törvény:** A — 1883. XX. t.-cz. Budapest (Atheneum), 1900.
- Vadászati ismeretek kézikönyve** lásd *Illés Nándor.*
- Vadászatról szóló** 1883: XXIII. t.-cz. I. Fegyveradórról.
- Vadász-kalendok.** Pest, 1871.
- Vajna G.:** Ueber die Hundefrage. Pressburg, 1880.
- — A kutyakérdés ügyében. Pozsony, 1886.
- Vadász-műszört.** Magyar-német és német-magyar — és magyarázata. Irta egy öreg vadász. Budapest, 1875.
- Vadász-táskám** elszáradt morzsái. Székely-Udvárhely, 1897.
- Versenylvaink** formája 1887. Budapest, 1888.
- Versenyszabályok.** Angol —. Fordította *Tasner Antal.* Pest, 1836.

XI. Nővénybetegségek, kártékony állatok.

- Anweisfeld Endre dr.:** A rovarok útján is terjedhető betegségekről. Hódmező-Vásárhely, 1900. (A hódmező-vásárhelyi gazdasági egyesület kiadványa I. szám.)
- Anweisung wie man hier zu Lande in Ungarn die Feldfrüchte vor Wippen und Faulgeruch aufbewahren kann.** Pest, 1795.
- Anweisung zur Vertreibung des schädlichen Ungeziefers.** Hermannstadt, é. n.
- Barna Balázs:** Népszerű gazdasági előadások II. füzet. Miként védekezünk a gabona-üszög és az aranka vagy herekosz ellen? Magyar-Óvár, 1899.
- Brand** der im Getreide. Hermannstadt, 1791.
- Brandt József:** Jó fogantatú szerek, a házi, kerti és mezeli ártalmas férgeknek kiirtására. Magyarizta *Lencsés J. Antal.* Pest, 1831.
- Burgonyavész.** —. —. 1847. Pécs, (1847).
- A —, Peronospora (Phytophthora) infestans leküzdése a dr. Aschenbrandt-féle borbórral. Kiadja a »Borászati Lapok« kiadóhivatala. Buda-pest, 1900.

Búza János: Kultivált növények betegségei. Különös tekintettel az őlsodi növények által okozottakra. (Pályamű.) Budapest, 1879.

Buza-üszög. A —, és a csavász (pácólsz) legközszűbb módja. Budapest, 1882.

Colorado. Burgonyapusztító rovar. Budapest, 1878.

Cserhathi Sándor: A gyomok kártékonyága és az ellenük való védekezés. (Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó állapota. 38.)

Csete Lajos: Az élelmi piac titkai. Budapest, 1889.

Daday Jenő dr.: Előmunkálatok. Rovartani műszár. Budapest. (Term. tud. társ.)

Dékány Mihály: A mezőgazdaságra, kertészetre, szőlőművelésre káros állatokról s néhány nevezetes gombabetegségről s az ellenük való védekezésről II. Csáktornya, 1890.

Emich Gusztáv: A mező- és kertgazdaságra káros rovarok. I. füzet. Budapest, 1884. — A mező- és kertgazdaságra káros rovarok. A gazdasági rovarok kőzleményei. I. rész. Függlékkel ellátva *Jablonowski József*. Budapest, 1890. (A földművelésügyi m. kir. minister kiadványa. 1890. 6. szám.)

Értekezés a vándorsáskáról. Budán, 1848.

Faber János: A gabonafélék legfontosabb gombabetegségei. Georgicon gazd. kör. Keszthely, 1895.

Frivaldszky Imre: Értekezés a vándor sáskáról, természetrajzi és státus-gazdasági szempontból. Buda, 1848.

Gromspurger Mihály: A hesszeni légy legendája. Arad, 1895.

Gruner János: A legújabb és legbiztosabb patkány-, egérintő. Kassa, 1836.

Grüner, Johann: Die neueste und zuverlässigste Ratten . . . vertilger. Kaschau, 1835.

Haberényi György: A gabona-üszög. *Külön Gyula* nyomán. Pest, 1860.

Hofmann Ernő dr. és Jáger Gusztáv dr.: A mezei gazdaságra hasznos és kártékony állatok képei. Magyar nyelvre fordította *Gönczy Pál*. I/II. rész. (I—VI. tábla). Pozsony, 1881/82.

Horváth Géza: Jelentés az 1883-ik évi Magyarországi területén fellépett és megfigyelt kártékony rovarokról. Budapest, 1884.

— dr. Védekezés a kártékony rovarok ellen. Budapest, 1893. (M. kir. állami rovarvarti állomás közleményei. I. köt. 9. füzet.)

Huttlinger Ferenc: A rovarok szerepe és fontossága a mezőgazdaságban. (A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet kebelében fennálló »Georgicon gazdasági köre kiadványa. 3. szám.) Keszthely, 1892.

Illés Nándor: Az ákáczipaistetű kérdése Magyarországon. Tájékoztató és útmutató az ákáczipaistetű élettrajzáinak, kártévé-

sének és az ellene való védekezés módjainak tanulmányozására. Budapest, 1896.

Irtása. A mezőgazdaságra kártékony állatok és növények —. Nagybecskerek, 1895.

Jablonowski József: Az óvantalgró, mint a baromfi egyik elősdiéről és az ellene való védekezésről. Kiadja a m. kir. Rovartani állomás. Budapest — ? —

— A kukoricza-moly. *Botsy nubialis* Hb. (Életmódja és irtása.) Kiadja a m. kir. Rovartani állomás. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)

— Gabonavetéseink kártékony fonálfergei. Különlegesen a »Kisérletügyi Közlemények« II. kötet (1899.) 4. füzetéből. Budapest, 1899.

— A gabonasziszik (Calandra granaria L.). Budapest, 1892. (M. kir. áll. rovarvarti állomás közleményei I. köt. 7. füzet.)

Jelentés az 1884—1889. években felmerült gazdasági rovarokról. Budapest, 1892. (M. kir. Rovartani állomás közleményei I. köt. 8. füzet.)

— az 1886—1889. években felmerült erdei rovarokról 4 ábrával. Budapest, 1891. (M. kir. áll. rovarvarti állomás közlem. I. köt. 5. füzet.)

— az 1890—1893. években felmerült rovarokról. Budapest, 1894. (A m. kir. állami rovarvarti állomás közleményei I. köt. II. füzet.)

— A gazdasági rovarokról. 1894, 1896. Budapest, —. (A m. kir. áll. rovarvarti állomás közleményei.) (Földművelésügyi min. könyvtárban.)

Kiss Ferenc: Etiella zinckenella tr. Budapest, 1900.

— Az ákáczipaistetű gombája. Budapest, 1900. (A földm. min. kiadv.)

Kollár Vince: A vándor sáska. Sopron, 1859.

Kovács Antal: Rövid utasítás a fák betegségeiről, gyógyításairól és a természet művoltáról. M.-Vásárhely, — ? —

— I. kiadás. M.-Vásárhely, 1809.

Kriesch János: Hasznos és kártékony állatainkról. Budapest, 1876. (Házi könyvtár XXII.)

Kuzma Gusztáv: Gyomok és növénybetegségek ismertetése és ellenük való védekezés. Duna-Szerdahely, 1900.

Lakatos K. Magyarország nappali orvadarai. Szeged, 1882.

Lázár Kálmán gróf: Hasznos és kártékony állatainkról. Kézírvány mezei gazdák — használatára. I. rész. Emlősök, madarak, hüllők. Budapest, 1873.

Letenyei és Miskolczy: Magyarországi kártékony állatok és növények, melyek ismerete minden háztartás, kertészet és gazdasáznak érdekében áll. Pest, 1865.

Linhardt György, Mezey Gyula: A dohányozói betegség. Magyaróvár, 1890.

— Gabonánk rozsabetegsége, különös tekintettel a buza rozsdiájára. Bpest, 1900.

Linhardt György, Mezey Gyula: Újabb tapasztalatok a gabonaroszdáról. Budapest, 1898.

— Vetőmagcsávázási kísérletek. Budapest, 1885.

Lovassy Sándor dr.: Az árpafehérleg. Keszthely, 1893.

Mittel. Vielfach geprüfte —. Ratten, Mäuse, Fliegen ohne Unkosten zu tödten. III. kiadás. Pressburg, é. n.

Mödgya, kiirtó — és szeresi az ártalmas férgeknek méreg nélkül. Pest, 1805.

— II. kiadás. Pest, 1821.

— III. » » 1831.

Nyáry Ferencz dr.: A mező és kertgazdaságra káros rovarok ismeretése és azok irtásmódja. Számos fametszerű ábrával. Budapest, 1877. (Falusi könyvtár 22. köt.)

Pachinger Alajos: A gabonaroszda. Nagybecskerek, 1873.

Parádi Kálmán: A burgonya leghatalmasabb két ellensége korunkban. Kolozsvár, 1877.

Páter Béla: A burgonyavész és az ellene való védekezés. Kassa, 1891. Külön lenyomata »Gyakorlati Mezőgazda« 1891. évi 43. számából.

— A gabonafélek, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei. Kolozsvár, 1895. (Erdélyi Gazd. Egylet könyvkiadó-vállalat VII. évf. 3. füzet.) — Uj kiadás Kolozsvár, 1899. (Erd. gazd. egyj. könyvk. v. XXVII. füzet.)

— A vetőmag eltartásáról és a magtárban kártévkő állatokról. Kolozsvár, 1899. (Erdélyi Gazd. Egylet könyvkiadó-vállalat XXXV. füzet.)

Renner Adolf: Az üszögbetegség és az anyarozs. Budapest, 1880.

Rovarkörök. Erdei —. Budapest, 1896. (A földm. min. kiadv.)

— Gazdasági —. Budapest, 1894. (A földm. min. kiadv.)

Rovarak. A mező- és kertgazdaságra káros —. (I. kötet.) (A földm. min. kiadványai)

Sajó Károly: A marokkói sáska (Stanronotus maroccanus thomb.) Magyarországon az 1888., 1889. és 1890. években. 3 ábrával. Budapest, 1891. (M. kir. állami rovarvarti állomás közleményei. I. köt. 4. füzet.)

— A rozsvetés fehéritő bogár. 1894.

Segítség. Hasznos házi —, melylyel a palackférgert, balhát el lehet pusztítani. Kolozs és Szeben, évj. nélkül.

Stífs A.: A cukorkorpa ágrkártevő. Budapest, 1897.

— Die kleinen Feinde der Zuckerrübe. Budapest, 1896.

Szakmáry F.: Az erdélyi irdi erdőségekből fellépett apácayagyoncz elleni védekezés. (A földm. min. kiadv.)

Szanaszló Albert: A gazdát érdeklő káros és hasznos állatokról. Kolozsvár, 1890. (Erdélyi Gazd. Egylet könyvkiadó-vállalat XI.)

Zsanizló Albert: Kártékony rovarok a mező- és kertgazdaságban. 2-ik kiadás. Bpest, 1889. — **dr.:** Növénybetegségek. I—III. kiad. Budapest, 1886. (Falusi könyvtár 31. köt.)
 — A phyloxera, a koloradó bogár és a vértetű. A gazda legnevezetesebb három rovarellensége I—III. kiadás. Budapest, 1886. (Falusi Könyvtár 32. köt.)
Szekélyhidly Viktor: A hesseni légy. Népszerű ismertetés. Kiadja az Alsó fehérvármegyei gazdasági egyesület.
 — Második kiadás. Nagy-Ényed, 1897.
Szilassy Zoltán: A káros rovarok és élősködő gombák ellen való védekezés. Magyar-Ovár, 1892.

Tanácslatok. Tapasztalatból merített — az elterjedt burgonya-betegségnek lehetőleg korlátozására. Magyar-német szöveggel. Ofen, 1852.

Tanitás. Kiírtos módja és szerepe az ártalmas férgeknek... vagyis megérthető —. Pest, 1831.

Tognio Lajos: A Magyarhonban mostanában uralkodó burgonya-betegség. Pest, 1847.

Tompa Arthur K.: Legújabb kutatások a botrytis cinereáról. Budapest, 1900.

Tömösváry Ödön: A kolumbási légy. Budapest, 1884.

Ulasítás: Az apácza gyapoczc-rovartása —. (A földm. min. kiadványa.)

Utmutatás a vértetű keresésére, megismerésére és írtására. Makó 1899. Melléklet a 13.835/1899. plgm. Felhíváshoz.

— a marokkói sáska írtására ciprizsi süvénnyel. Budapest, 1890. (M. kir. áll. rovar-tani állomás közlem. I. költ. 2. füz.)

Üzög. Az — által okozott károk elhárítása tárgyában beérkezett jelentések kivonata. Budapest, 1878.

Vértetű. A —, életmódja és írtása. (A földm. min. kiadv.)

Vértetű. A — (Schizoneura lanigera. Haum.) Kráva vív (Vértetű). A muraszombati gazdasági főkegyelet kiadványa. Szent-Gothárdon, évszám nélkül.

XII. Gazdasági vegytan s mezőgazdasági iparágak.

Alapelveiről. A vegytan — a mennyiben azok a dohánylevelek érjedésére befolyással vannak. Budapest, 1884.

Anweisung zur möglichst vortheilhaftesten Brantweinbrennerei. Hermannstadt, 6. n.
 — wie man in Ungarn die Feldfrüchte vor Wipfel und Faulgeruch, in gennussember Standte lange Jahre aufbehalten kann. Pest, 1795.

Appert: Étek-elártás mestersége. Mellynél fogva minden állati és növényi élelem-szereket: húst, szárnyast, vadat, halat, zöldséget stb. több esztendőig eltarthatni. Az első eredeti kiadás szerént fordította néhai *Fábián József*... sajtó alá egyengette *Fábián Gábor*. Egy könyvommattal. Pest, 1833.

Bálló M.: Budapest székes főváros vegyészeti és tápszervizsgáló intézetének évkönyve. lásd Évkönyve.

Békésy Sándor: A magyarországi mezőgazd. szeszgyárakban alkalmazott eljárások ismertetése és bírálata. Kolozsvár 1891.

Bosányi Ede: A czukoripar. Budapest, 1898. (**Böhninger Car:** Ubavistenye iz javorovoga soka shekera zadobiti. U Budinu, 1813. — Ueber die Zucker-Erzeugung aus dem Saftte des Ahornbaumes. Wien, 1810. — Super productione Sacchari ex acerum succo. Budae, 1812. (Fordítás.) — Oprotzvedenie i setera o soka javorovich dred. Budin, 1819.

Burchard Bélaváry Konrád: A malomipar. Budapest, 1898.

Burger János: Értekezés, hogy lehessen a kukoritzaszár és jávorfa leveléből szukrot csinálni. Rövidítette *Mitterpacher Lajos*. Fordította *Czinke*. Buda, 1813.

— **Johann:** Abhandlung über die Erzeugung des Zuckers aus dem Saftte der Maisstengel und der Ahorne, Kurzfassung von *Ludwig Mitterpacher*. Ofen, 1813.

— **Joh.:** Dissertatio de sacchero quod ex calium zeae mais... productur. Budae, 1812.

— **Johannes:** Dissertatio de Saccharo quod

ex Caulium Zeae Mais acerisque succo productur. Ad compendium germanico soloio redigitt *And. Mitterpacher*. Latine redigitt *Andreas Halicsky*. Budae, 1813. — **J.:** Despre zachár. Buda, 1813.

Burger Gána: Rozmlúváni o Pripraovaúie Cukra ze Zofu Stebel tureckeho Žita, klena a Gawora na kratko zebraún Od Opáta *Ludovika Mitterpacher*. Budine, 1813.

— **S.:** O sekeru koj iz kukuruzovycha stebla procvoditise. Budinje, 1813.

Burger János: A török búzaszár és juharfa leveléből való nádméz készítése módja, megrövidítette *Mitterpacher Lajos*. 1814.

Burnódtágyásról. A — Hivatalos használatra összeállította és kiadta a magy. kir. dohánnyvédéki központi igazgatóság. Budapest, 1884.

Compendium der chemischen Technologie der landwirthschaftl. Hilfs und Nebengewerbe... Ungarisch-Altenburg 1860.

Czakó K.: A budapesti m. k. állami vetőmagvizsgáló állomás jelentése az 1892. évi működéséről. Budapest, 1893.

Czukor. Egy font — legfőkébb 9 krajczár: Vagy igen egyszerű s megérhető útmutatás, hogyan készíthet magának minden gazdaszony konyhájában is ezen áron nádmézet. Kassa, 1838.

Czukorgyártási adatok. (Könyvomat.) Pest, évjegy nélkül. (Az OMGE. könyvtárában.)

Davy Humphrey: A földmívelési kémia gyökere egymásból folyó letzkéiben... *For. Peske Ferencz* Kiadta a Nemzeti Gazdahlivatal. Bécs, 1815.

Deutsch József ifj.: Tanulmány a répaczu. korról. Budapest, 1888.

Dorner Josef: Das Ganze der Essigfabrikation theoretisch und praktisch abgehandelt. Pesth, 1841.

— Der vollständige Betrieb der Brantweinbrennerei. Pesth, 1843.

Eczet. A z — hirtelen gyártásának titka. Kassa, 1835.

Erklärung der tugendreichen, nutzbaren und

heilsamen destillirten Oelen von Menschen und Vieh. Warasdin. (Év n.)

Évkönyve. Budapest sz. főv. vegyészeti és tápszervizsgáló intézetének — *Balló Mátyás*. 1895. Budapest, 1896.

Földmívelési kémia gyökere egymásból folyó letzkéiben. Bécs 1815.

Gáspár János: A magyar búza chemiai összetétele, lásd *Hanko Vilmos* alatt.

Gothard Sándor: Teremtük meg a vasvármegyei czukorgyárat. Hely- és évjegy nélkül.

Hamm V. után Bajnok Antal: Földmívelési vegytan, földmise és trágyatudomány katechismusa. Pest, 1851.

Hanko Vilmos és Gáspár János: A magyar búza chemiai összetétele. Pályamunkakivonat. Budapest, 1899.

Jávorfa leveléből. A — hogy lehessen szukrot csinálni. Ford. *Czinke Ferencz*. Buda, 1818.

Jelentés a magyar szesztermelőik országos egyesülete által megtartott első szeszgyártási szaktanfolyamról. — Budapest, 1886. —

— a denaturált marhasó előállítására kiirt pályázat eredményéről. Budapest, 1886.

Juch C. W.: Die Kunst des Brantweinbrennens, nach *Chaptals* Grundsätzen. Pest, 1820.

Kénsavas káli, mint a dohánnytermés minősége és mennyiségének egyik legbiztosabb fokozója. Budapest, 1892. (Magy. áll. kénsav. műtr. és vegyipar r.-t.)

Kerpely Kálmán: A búzaszem anatómiája és physiologiaja. Nagy-Kanizsa, 1892.

Kirchhof E.: Die Mais- oder Kukurutz-Brennerei. Pest, 1856.

Kossutányi Tamás dr. és Lázár L. Pál: A gazdasági szeszgyártás kézi könyve. Budapest, 1892. (Orsz. Magy. Gazd. Egylet Kévkönyvkidő vállalat. II. cykl. X. köt.)

— A szeszfűzés történetéről. (Természett. Közöny, 20.)

— Jelentés az 1882. febr. 16-dikától

- márczius 5-ig Berlinben tartott szeszyári kiállításról. Budapest, 1882.
- Kovácsy Béla:** Tanulmány a kefirről, különös tekintettel annak eredetére és történetére, készítési módjára és összetételére, élettani és gyógytani jelentőségére. Kassa, 1888.
- Könyöki A. dr.:** A chililésletről jelentősége a kertgazdaságban. Berlin.
- Kreuzer S.:** Der kleine Essigfabrikant, oder Anweisung alle Arten Essig, innerhalb 24 Stunden zu bereiten. Kaschau, 1836.
- Krocker F.:** Vezérfontal a minőleges és mennyiség gazdasági vegytan elemzésére. Magyar-Ovár, 1877.
- Kunst. Die — alle Arten Essig leicht zu bereiten.**
— III. Auflage. Kaschau, 1830.
- Liebermann Leo dr.:** A budapesti állami vegyviselési állomás jelentése a Bordeauxban 1882-ben tartott kiállításról. Budapest, 1883.
- Liebermann Leó dr.:** Jelentés a budapesti állami vegyviselési állomás munkálatairól 1881—84. Budapest, 1885.
- Jelentés az orsz. m. chemiai intézet — központi vegyviselési állomás 1893. évi működéséről. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadv.)
- Jelentés a Ranig és Ruffin-féle szeszfinomítási eljárásról. Budapest, 1889.
- Liebig J.:** A földmívelés vegyészete. Nagykanizsa, 1863—64.
- **Justus:** A földmívelés vegyészete. Vegyészeti levelek s a vegyészett a földmívelés és élettanra alkalmazva. Budap.
- Magyar borok** chemiai elemzése. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)
- Mezőgazdasági termények.** A — és czikkek magviselési alkalmazandó módszerek. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványai. 1898. 14. szám.)
- Mezőgazdasági termények;** termékek és czikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895 évi XLVI. t.-cz. végrehajtása tárgyában, 1896. évi június hó 9-én 38,286 szám alatt kiadott rendeletben felsorolt anyagok chemiai vizsgálatalán alkalmazandó módszerek. Budapest, 1898. (Földmívelési min. kiadvány 10. sz.)
- Mezőhegyesi, A. —** répaszeszgyáraknak és a gyártásának rövid ismertetése. Budapest, 1892.
- (Mikan.)** Kratko ubavistenje iz javorovoga soka shekera zadobiti. Budim, 1813.
— O spraošanu cukra ze zoftu gawora, klena, breka a t. d. v Budine, 1812.
— Super productione sacchari ex a — cernu succo. Buda, 1812.
— Uiber die Erzeigung des Zuckers aus Ahornsafft. Ofen, 1812.
- Mietermaier Frigyes:** Alapos utmutatás a szeszgyártás üzletéhez. Pest, 1863.
- Módszerek.** A mezőgazdasági termények, termékek és czikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. évi XLVI. tcz. végrehajtása tárgyában 1896. VI. 9-én 38.286. sz. a. kiadott rendeletben felsorolt magviselési alkalmazandó — (A földm. min. kiadványa. 1898. 14. szám.)
- A mezőgazdasági termények, termékek és czikkek chemiai vizsgálatalán alkalmazandó —, Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványai. 1898. 10. szám.)
- Nemes György:** A fontosabb háztartási czikkek vegytana. Budapest, 1886. (Közhasznú család könyvtár 28.)
- Neuhold Joannes N.:** Methodus ex dulci succo caulium Zeae Mays anse fructu syrupum et zacharum conficiendi. Buda, 1812.
— Nacsin iz sladkoca soka kukuru-zovine kadaje kukuruz potergan raztopa iz shekera napraviti. Prineshena po Ant. Nagy, Budim, 1812.
— **dr. Jan. Nep.:** Spůsob ze sladkého softa kaurisica po vilámau klasov sirup, a cukor varit, z nemeckého jazika na slowenski Prehesel *Brestanski Ondrej* S. T. Budin, 1812.
- Neuhold dr. Jan. Nep.:** Von dem Verfahren den süßen Saft der Maisstängel auf Syrup- und Zucker-Erzeugung zu benützen. Ofen, 1812.
— Hogy lehessen a kukoriszszár levéből gyümölcs megszedése után szirupot és cukrot csinálni. Fordította *Czinke Ferencz*. Buda, 1812.
- Péterffy József, Jágócsi:** Gazdasági vegytan, földtan, trágyatan, növény- és növény-élettan stb. Pest, 1861.
- Pethe Ferencz:** A földmívelési kémia gyökere. Egymásból fojó letzkékb, melyeket ... fordított Sir Humphry Davy. Anglusból fordította ... Bétsben, 1815.
- Potásy János:** Nagyvárad, 1898. chemiai elemzése. Nagyvárad, 1898.
- Reichenhaller Kálmán és Strassny Nándor:** Szeszgyártás és ecetgyártás. Különös tekintettel a szesztermelési adó ellenőrzésére. Budapest, 1890.
- Reischer Endre:** Mezei gazdát érdeklő növény-állati vegytan és elemtan. *Sprengel Károly* nyomán írta. . . . Pest, 1844.
- Rendelet** a mezőgazdasági termények és czikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. évi XLVI. t.-czikz végrehajtása tárgyában. Kiad. földm. miniszter. Budapest, 1896.
- Rumy, Karl Georg:** Das ganze der Branntweinenbrennerei und Liqueurfabrikation. Graz, 1818.
— Anleitung zum Bierbrauen. Wien, 1826.
- Stöckhardt:** Néhány szó a gazdasági vegytanról. Magyarazta *Vasvári Lajos*. Pest, 1858.
- Szabályzata.** A budapesti orsz. m. kir. chemiai intézet és központi vegyviselési állomás szervezeti — Budapest, 1892.
- Szilágyi Gyula dr.:** Az erjedés chemiájának kézikönyve. Szesz- és sörgyárosok gazdák, bortermelők és chemikusok számára. Budapest, 1890.
- Szilasi Jakab dr.:** Czukrok, czukros anyagok és megviselések. Budapest, 1892.
- Szó, Néhány —** a gazdasági vegytanból. I. kötet, I. füzet. Pest, 1858.
- Szontagh Miklós:** Élesztőképződés vonatkozásban a ragálykérdésre. Pest, 1870.
- Tanítás.** Hasznos — a selyemből, lenből, gyapotról font materiál festésére. Kolozsvár, évi, nélkül.
- Titka.** Az ezet hírtelen gyártásának — Kassa, 1835.
- Tormay Béla:** A konyhaszó mezőgazdaságunkban. Budapest, 1897.
- Tuba Lajos:** A bor vegytana. (A földm. min. kiadványa.)
- Ulbricht Richárd:** Adatok a bor- és mustelemzés módszeréhez. 6 ábrával. Budapest, 1880.
- Unterweisung. Vollständige —** Essigsiederey. Pest, 1816.
- Utmutatás** a keményítő lisztnek és kolompinak czukorszörpé való átválttatására. Kassa, 1836.
- Valió Vilmos:** Népisikolai olvasmányok a gazdasági chemia köréből. Budapest, 1882.
- Vargyas Endre:** Népszerű természettan. A gazdasági vegytan elemeivel. Budapest, 1892.
- Vasvári Lajos:** Néhány szó a gazdasági vegytanról. *Dr. Stockhard* s *Chemische Feldpredigten* után. Pest, 1858.
- Vedrödy Viktor:** A szeszgyártás alapvonalai. Debreczen, 1806.
— — Debreczen, 1886.
— **dr.:** Kimitatás a debreczeni m. kir. vegyviselési állomáson az 1895/8. évi a millennium alkalmával vegyelemzett takarmányfélék és élelmi szerke vegyi összetételéről. Debreczen, 1896.
— **dr.:** Vegyelemzési gyakorlatok a gazdasági tanintézetek hallgatói számára. Debreczen, 1886.
- Vegyészeti.** A földmívelés — N.-Kanizsa, 1863.
— I. 1—4. Nagy-Kanizsa, 1864.
- Wagner Ant. M.:** Die Kunst des Essigmachens. Pest, 1816.
— L Die Bierbraueren. IV. kiadás. Berlin, 1870.
— **Ladisl.:** Handbuch der Bierbraueren. I. II. Theil. V. Auflage. Weimar, 1877. 3 db.
— Handbuch der Stärkefabrikation. Weimar, 1876.
— **László:** Gazdasági műszaki vegytan. Pest, 1870.
- Walbergi Theobald:** Az itteni és külföldi juhárja miveltetése és használata nedvőből czukor-szerzés végett. Magyarazta *Fejér György*. Buda, 1811.
- Wiener Moszkó:** A magyar czukoripar története, 1848-ig. Budapest, 1897.
- Wildt Jenő dr.:** Gazdasági vegytan. Fordította *Dr. Nemes György*. Budapest, 1887.
- Windsch R.:** A formahidrogén hatása a csirázó képességre. Budapest, é. n.
- Zalka Zsigmond:** Összehasonlító kísérletek különböző préselt élesztőkkel. Magyar-Ovár, 1895.

XIII. Állattenyésztés és állategészségügy.

- Abhandlung von der Schafzucht** nebst einem Anhang vom Tabackbau. Pressburg. (évszám nélkül).
- Abraham, Ludvig:** Praktische Erfahrungen bei der Rindvieh-Aufzucht. Herausgegeben vom Wirtschaftsrathe des Grosskukler Comitates. Jászberény, 1899.
- — — Einiges über Schweinezucht. Herausgegeben vom Wirtschaftsrathe des Grosskukler Comitates. Jászberény, 1899.
- Adami Paul:** Beiträge zur Geschichte der Viehseuchen in den kais. kön. Erbländern. Mit 2 Tabellen. Wien, 1781.
- — — Vorrichten und Mittel wieder die Viehseuche. Wien, 1880.
- — — Untersuchung und Geschichte der Viehseuchen in den k. k. Erbländern. Wien, 1782.
- Adatok, Magyarországi lótenyésztésének történetére, fejlődésére és jelen állapotára vonatkozóan** —, Budapest.
- Altenpreis Kálmán:** Az állattenyésztés fontossága a mezőgazdaságra általában és különösen. (Üztemani vázlat.) Keszthely, 1896.
- Alapszabályai.** A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság bizományi-istálló rendszerének —, Budapest, 1893.
- — — A hasznos és disz-szárnyasokat tenyésztők orsz. egyesületének —, Budapest, 1887.
- — — A Taurus állatbiztosító egyesület —, Bécs, 1864.
- — — A megyei kerületi tenyészegylet —, Budapest, 1888.
- — — A budapesti kőbányai sertes-kereskedelmi csarnok —, Budapest, 1880.
- — — A délvidéki fájló-telep mint r. társ. —, Temesvár, 1895.
- — — A kassai tejszarnok-szövetkezet —, Kassa, 1891.
- — — A szombathelyi tejszövetkezet —, Szombathely, 1882.
- — — A »Iatortca« halásznai társulat. Budapest, 1900. —
- Alapszabály-tervezete.** Tejtermelők egyesülete — üzletszabályzata, ügyrendje és minta-szerződése. Budapest, 1898.
- Albuc Lajos:** A szarvasmarhatenyésztésnek néhány kérdése. Mezőtúr, 1898.
- Alexander L.:** Állatorvosi sebészet. Nagyvárad 1893.
- Állategészség-rendőri,** állattenyésztési és gazdasági szakoktatási térkép. Lásd Térkép.
- Állategészségügyének szervezése Magyarországon** —, Budapest, 1900.
- Állategészségügyi** rendezéséről 1802-1888. évi VII. t.-cz. és végrehajtási rendelet. Budapest, 1888.
- — — intézkedések a budapesti kőbányai sertéspiaczon. (Tormay Béla.) Budapest, 1882.
- Állatorvosi,** magy. kir. —; állami kertiletek (12 k.)
- Állattenyésztés.** Az —. I. Rész. *Tormay Béla:* Szarvasmarha, juh, sertés és baromfi. II. Rész. *Tanfai Gusztáv:* Lovak. Budapest, 1879. (Hivatalos jelentés a Párisban 1878-ban tartott egyetem-es kiállításról. IX. füzet.)
- Állattenyésztésről általában.** Az — Galantha, 1899.
- (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galanthai járás gazdaköre. II. füz. 1.)
- Állatvilága.** A magyar birodalom. — A magyar birodalomból eddig ismert állatok rendszeres leírata. Magyarországi ezereves fennállásának emlékére kiadta a k. m. Természett. Társulat. — Fauna Regni Hungariae. Animalium Hungariae huiusque cognitorum enumeratio systematica. In memoriam Regni Hungariae Milla abhinc annis constituti. Budapest, 1900.
- Ammon G. G.:** A legjobb mód csak nagy és jól kifejlesztett lovakat nevelni. Németből fordította. *dr. Cseremiszy Miklós,* Béts, 1830.
- Am-Pach J. G.:** Praktische. Lehre von der Heerdenkrankheiten oder Seuchen der grosseren nutzbaren Haussäugethiere. Pest, 1819.
- — — Die Lungenfäule und die Lungen und Milzläse des Hornviehs. Pest, 1819.
- — — Über den sogenannten Milzbrand oder die Karfunkelkrankheit der grosseren nutzbaren Haussäugethiere. Pest, 1820.
- André Rudolf:** Rövid foglaltat tanítás a birkáknak gondviseléséről. Németből ford. — Székeshérvár, 1824.
- — — Rövid oktatás a juhtenyésztés jobb sikerre vezető módjáról. Németből ford. *Piros István,* Pozsony, 1825.
- R.:** A juhokkal való bánás módjáról. Selmeczbánya, 1827.
- Angyalffy Math. Andr.:** Grundsätze der Schafcultur. Oedenburg, 1817.
- — — **And.** Juháskáté. Pest, 1830.
- Ansichten über die auf dem Continente nemete gemachten Versuche die Pferderassen zu veredeln.** Kormorn, 1834.
- Aphorismen über die Pferdezucht.** Pesth, 1814.
- Arzneimittel, Bewährte — für das Rindvieh und Schweine.** Fünfkirchen.
- Asebóth János:** A birka tenyésztése. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).
- Ásványi Lajos:** A moosotri sajt készítmódja. Kolozsvár, 1881.
- — — A Hearnson-féle tojásköltő-gép ismertetése. Kolozsvár, 1892.
- Azary A.:** 1888. VII. t.-cz. az állategészségügy rendezéséről. Budapest, 1888.
- — — **Akos Dr.:** A házi állatok részletes kör- és gyógytana. I. rész. Vizsgálati módszerrel és előkészítés a kórodára. Budapest, 1897.
- Bakoniy József Dr.:** Adatok a veszteglő intézetek keletkezésére, fejlődésére és jelen állapotára. Hivatalos forrásokból. Kolozsvár, 1868.
- Balásházy János:** Gyűjtemény a juhtenyésztésről. 2 kötet. Kassa, 1827.
- — — Uj kiadás. Kassa, 1833.
- — — A nagyobb házi állatok nevezetesebb nyavalyáiról. Pest, 1830.
- — — A juhtenyésztés. 3 rész egy kötetben. Pest, 1836.
- — — Ujjabb tapasztalások a juhtenyésztés tárgyában. Szépsátpatak, 1833.
- Balassa, Georg:** Umgang mit Pferden. Budapest, 1889.
- — — U. az. *Balassa C.* Pesth, 1866.
- — — **Konstantin:** Az erőszak nélkül való patkolás. Pest, 1828.
- Balassa Const.:** Der Hufbeschlag ohne Zwang. Eine Abhandlung über die Art, reizbare, böse und gänzlich verdorbene Pferde, welche bisher nur durch die Anwendung von Zwangsmitteln beschlagen werden konnten, binnen einer Stunde dahin zu bringen, dass sie sich willig beschlagen lassen und ihre Widersetzlichkeit für immer ablegen. Nach den rationellen, aus der Psychologie des Pferdes geschöpften Grundsätzen. II. Auflage, Wien, 1835.
- — — **Const.:** Lehre von Pferde. Arad, 1892.
- — — **Szilárd:** Lóisme kézikönyv. Ford. *Balassa György,* Losoncz, 1897.
- Balogh Gergely:** A baromfitenyésztésről. Hódmező-Vásárhely, 1900 (A hódmező-vásárhelyi gazdasági egyesület kiadványa. 5. szám.)
- Balogh Péter, Papi:** Mezőhegyes az erzenyolcszázta hetvenhatodik évnek kezdetén. Veleményes jelentése, a csanád-megyei gazdasági egyület által, a mezőhegyesi álladalmi ménesbirtok viszonyainak tanulmányozására kiküldött szemlebizottságnak. Arad, 1877.
- Bárdossy Jenő dr.:** Az állatok állati nyers-termények és ragályfogó tárgyak Ausztria és Magyarország közötti kölcsönös forgalmának szabályozása tárgyában 1899. szeptember 23-án 75.500 sz. alatt kiadott, s ezt kiegészítő földmívelésügyi ministeri rendeletke magyarázata. Budapest, 1900.
- — — (M. kir. földmívelésügyi minister kiadványai 1900. II. szám.)
- Barmászta** a tanítóképző-intézetek használatára. Budán, 1846.

- Barmaszat** 2-ik kiadás, 1847.
— 3-ik 1854.
- Barmokról**, — Ausztriában tett rendelések. Ford. *Király György*, Eger, 1760.
- Baromorvosi könyv. Közönöség** — Kiadta egy nagy tapasztalású baromorvos. Kassán, 1836.
- Baromorvos**, Falusi. — Kassa, 1833.
- Bartal Aurél**: Pozsony vármegye lótenyésztése. Pozsony, 1891.
— A gazdák érdeklő hasznos állatokról. (Gazdas. továbbképző előadások.) Pozsony, évj. nélkül.
- Bartosságh J.**: Beobachtungen bei der Veredlung der Schafe. Pressburg, 1827.
— **Josef**: Ungarische Mastregeln. I. Heft, Erinnerungen für den Schaf-Ispány. Pest, 1839.
— **József**: Gyakorlati javaslatok a birka-tenyésztés körében. I. füzet. Emlékirások a birka-ispány számára. Pest, 1840.
— **Joseph**: Der Schäferer-Verwalter, Erinnerungen für die bei Schäferieen angestellten Unterbeamten.
— II. Ausgabe, Pesth, 1842.
- Battyhány József**, mészé Kilitiben. Pozsony.
- Baumeister**: Rövid útmutatás a szarvasmarha és juh-tenyésztés üzletéhez. Ford. *Virág I.* Pest, 1845.
— **Ferdinand**: Milch- und Molke-Produkte. Pest und Leipzig. — ?
- Bay B.**: Lókedvelőket érdeklő hasznos közlemények. Debreczen, 1860.
- Bayer József dr.**: Állatorvosi sebészet. Fordította *Alexander Lajos*. Budapest, 1893.
- Beivinkler Vilmos**: Gazdasági baromfitenyésztés. Budapest, 1895. (Orsz. Magy. Gazd. Egyt. Könyvk. váil. III. cykl. 3 köt.)
— Fajbaromfitenyésztés. Budapest, 1899. (Orsz. Magy. Gazd. Egyt. Könyvk. váil. kiadó vállalat. III. cykl. X. köt.)
- Békessy László**: A sertésenyésztés vezér-elvei. Debreczen, 1871.
— **L.**: Általános állattenyésztés. Debreczen, 1884.
— A tejgazdaság és a sajt készítés elméleti és gyakorlati szempontból. A kir. magy. Természettudományi Társulat megbízásából írta — Budapest, 1885.
— Állatgyógyászati tárcajegyzék életrendi eljárással szamozva. Debreczen, 1886.
- Behlehung** über die Rinderpest für Viehbesitzer, und Ortsvorsteher. Budapest, 1875.
- Behlehung** über die Heilmittel gegen die Seuchen des Hornviehes. Ofen, 1816.
- Bemerkungen** über den Fortgang der landwirthschaftlichen Kultur der feineren Schafzucht über die verschiedenen Arten der Merinos in Ungarn. Pressburg, 1823.
- Beniczky (Kulifay) Irma**: A tollasok világa. Budapest, 1875. (Közhasznú Csáládi Könyvtár 10. szám.)
- Berger Károly Lajos**: A lótenyésztésről. Különös tekintettel a nőri tájfajta tenyésztésére. Csáktornya, 1899.
- Bérczy Károly**: Magyar méneskönyv. I. köt. Pest, 1865.
- Beschreibung**, Kurze — der kön. ungarischen Staatsgestüts Domäne Mezöhegyes im Jahre 1866. Arad, 1896.
- Betegszállások** a kóbbányai sertésvásáron. Budapest, 1893.
- Bielz Ernst Alb.**: Übersicht der lebende Fische Siebenbürgens. Hermannstadt, 1853.
- Birkás-mester**, A jó —, Posony, 1837.
- Boehm K.**: Közhasznú haszonszervi állatorvosi könyv. Pest, 1864.
- Bogay Zeigmond, lovag**: Tapasztalatok a rendszeres baromfitenyésztés körül. Sárospatak, 1892.
- Bornemissa Zoltán**: Gazdasági állat gyógygyászta. Gyakorlati útmutatás a házi állatok belső és külső betegségeinek gyógykezelésére. Ungvár, 1889.
— II-ik kiadás. Ungvár, 1894.
- Bovatek Mihály**: Baromfitenyésztés. (Pécskai gazdakör kiadványa, 1900. 4. szám. Pécska, 1900.)
- Buchbinder Israel**: Neue Erfindung aus frischer süßer Schaf- und Kuhmilch vortreffliche Butter... zu erzeugen. Kaschau, 1828.
— Uj találmány, mely szerint juh és tehén friss tejből... vajot, túrót és sajtot... készítheti. Kassa, 1828.
- Buttererzeugung**, Die rationelle —, Budapest, 1894.
- Cantelo W. J.**: Tyúkok és egyéb szárnyas állatok tojásai mesterséges költéséről. Oettel R. után. Ford. *Grubicy Geza*. Budapest, 1874.
- Chernel István, Chernelházi**: Magyarország madarai, különös tekintettel gazdasági jelentőségükre. Irta —. Képekkel ellátta *Nécsy István*, intézte *Herman Ottó*. Budapest, 1899. (A földmívelésügyi magyar kir. minister kiadványai. Magyar ornithologiai központ. I. és II. könyv.)
- Csapó János**: A sertésenyésztés. Budapest, 1889.
- Cseh Márton**: Lovakat orvosló könyv, kiadta *Kiss István*. Pest, 1797.
- Csekonicz Joseph General**: Praktische Grundsätze die Pferdezucht betreffend. Pesth, 1818.
- Csenkey Károly**: Baromfitenyésztés. Galántha, 1899.
— **Károly**: Házi gyógykezelés. Galántha, 1899.
— (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galánthai járás gazdaköre. IV. füzet. 3. illetőleg 4.)
- Csernáti Sándor**: A szarvasmarha oszkerü táplálása tudományos és gyakorlati szempontból. Budapest, 1879.
- Csők Lajos**: A hasznos madarakról. Magyar-Óvár, 1884.
- Csők Ludwig**: Des Landwirths nützliche Vögel. Ung.-Altenburg, 1884.
- Czajlik István**: Csikónevelés. Kolozsvárt 1891. (Az Erdélyi Gazdasági Egylet Könyvkiaadó vállalata. IV. évfolyam, 3. füzet.)
- Czilcher Róbert**: Állattenyésztési eszmék szemközt a megváltozott gazdasági viszonyokkal. Pest, 1859.
— jelentése a gyapjú gyári mosása érdekében Belgiumban történt kiküldetéséről. Pest, 1866.
- Daday Jenő dr. Deési**: A magyarországi tavak halainak természetes tápláléka. Budapest, 1897.
- Darstellung** des Betriebes der Fischerei auf der Herrschaft Bélye. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárban.)
- Dáskál György**: Lóisme, Tekintettel a boncz-és élettanra, a fajtán és fogtanra, küllemtanra, bel-és külbetegségek megismerésére és a gyakorlatból merített gyógykezelésre. Kecskemét, 1881.
— Második bőv. kiadás. Kecskemét, 1898.
- Deininger Imre**: Jelentés a Supdovalli 1882. évi kiállításról. Különlenyomat a «Közgazdasági értesítőből.» Budapest, 1883.
- Dely Matyas**: Állatorvosi jó tanácsok. I. Könyv: Az állat és élete. Budapest, 1875. (Falusi Könyvtár 19. köt.)
— Állatorvosi jó tanácsok, II. könyv. A beteg állat-gyógytan, szülész és hullavizsgálat. Budapest, 1877. (Falusi Könyvtár 24. köt.)
— Gyakorlati s elméleti sertésenyésztés (Állatorvosi jó tanácsok III. könyv) I—II. kiad. Budapest, 1867. (Falusi Könyvtár 6. köt.)
— Állatorvosi jó tanácsok, IV. könyv. A beteg sertés orvoslása. Saját tapasztalása nyomán. Budapest, 1876. (Falusi Könyvtár 21. köt.)
— Állatorvosi jó tanácsok állatorvosok és gazdák számára. I. Az állat és élete. II. A beteg állat, gyógytan, szülész és hullavizsgálat. III. Sertésenyésztés. IV. A beteg sertés orvoslása. Budapest, 1898. (Falusi Könyvtár 6., 19., 21., 24.)
- Denkschrift zur Begründung** des Abchlossens einer Viehseuchen-Convention. Pest, é. n.
- Diszón-tenyésztés**. Tapasztalaton épült — és orvoslás. Kassa, 1837.
- Dubravszky Róbert**: Állategészségügyi rendelekek gyűjteménye. Budapest, 1895.
— Az állategészség-rendőri szabályok kivonata. Budapest, 1896.
- Egán Ede**: A tejgazdaság állása a mai gazdasági üzletben. Budapest, 1882.
— Értekezés a Budapestben szövetkezeti alapon létesítendő Központi Tejcsernok tárgyában. Budapest, 1883.
— A tejgazdaság fejlődése Németországban. Budapest, 1883.
— A tejgazdaság terén tett intézkedésekről beterjesztett jelentése 1883, 1885, 1886, 1887/88. Budapest, 1884—89.

- Egan Edé** Magyarország teigazdasági termelésének és kereskedésének mai helyzete. Budapest, 1885.
- A marhatüdővész veszélye Magyarország mezőgazdaságára. Budapest, 1890.
 - Az országos teigazdasági felügyelőség feladata, eddigi működése és céljai. Budapest, 1885.
 - Kárpátaink teigazdasági hivatása. Budapest, 1890.
 - Magyar állattenyésztő föl a havasra, Budapest, 1890. (Magyar gazdaszövetség kiadványai XXV.)
 - A tej a fővárosban. (Röpirat.) Budapest, 1890.
 - Az erdélyi szarvasmarha-tenyésztés feladatai. Kolozsvár, 1890.
 - A teigazdaság fontossága Erdély szarvasmarha-tenyésztési viszonyainak fejlesztésére. Kolozsvár, 1887.
 - Az országos tenyésztéreltek kérdése a teigazdaság szempontjából. Kiadja a pestmegyei gazdasági egyesület. Budapest, 1887.
 - Borostyánkői: Kárpátaink közgazdasági hivatása. Intő szó a magyarországi »Havas gazdaság« fejlesztése érdekében. Budapest, 1890.
- Egan Eduard:** Die Stellung der Milchwirthschaft Budapest, 1882.
- Die milchwirthschaftlichen Bestrebungen in Ungarn. Bremen, 1884.
 - Eduard von: Das ungarische Pferd. Berlin, Paris, 1893.
- Eggenberger József:** A hamar és ócsón gyogyító ló-orvos... Pest, 1807.
- Eisenmayer Sándor:** Törvényészkéi állatorvos-tan. Pest, 1807.
- és **Göbel Celesztin:** Állatgyógyászat. Pest, 1862.
 - VI. kiadás. Budapest, 1890.
 - és **Varga Ferencz:** Patkolástan, Pest, 1866.
- L'élevage de chevaux en Hongrie** Institutions et dispositions gouvernementales et privées qui en favorisent le développement. Annexe-Catalogue raisonné des chevaux exposés à Paris du 2 au 12 septembre 1900. Publié par le Ministre de l'Agriculture de la Hongrie. Exposition Universelle de Paris en 1900. Budapest, 1900.
- Előadások** Téli gazdasági, — az állattenyésztés köréből. Kiadja a szatmármezei gazdas. egyesület. Szatmár, 1900.
- Élőállatok** és nyers termékek külkereskedelmi forgalma hiv. kiadás. (A földm. min. kiadv. 1900. 15. sz.)
- Elsner J. G.:** Rathgeber für die ungarischen Schafzüchter. Pesth, 1839.
- Emlékirat.** Megfigyelő- és betegszállások a kőbányai nemzetközi sertésvásáron. Budapest, 1894.
- az 1894-ben végrehajtandó állatszámfáláshoz. Budapest, 1894.
- Engelbrecht Károly:** Mily tenyésztérelnt kövessen jövöre a kisebb juhtenyésztő. Pest, 1872.
- Engelbrecht Károly:** Az állatbontz- és élettan és az általános állattenyésztés alapvonalai. I. füz. Pest, 1871.
- A szarvasmarha, annak fajta és külentana, fogisméje, tenyésztése. Pest, 1872.
 - A szarvasmarha betegségeik és gyogyításuk. Budapest, 1874.
 - A gazdasági állatbontz- és élettan. Budapest, 1875.
 - A gazda mint állatorvos a szükseében. —?
- Erdélyi Michael:** Beschreibung der einzelnen Gestitte desösterreichischen Kaiserstaates, nebst Bemerkungen über Hornviehzucht. Wien, 1827.
- Dissertatio veterinaria de adentite morbo equorum vulgatissimo. Viennea, 1813.
- Ernst Vilmos:** A házi állatok betegségeiről. Kecskemét, 1899. (A kecskeméti vidéki gazdasági egyesület felolvasásai.)
- Értekezés** a szarvasmarha-tenyésztésről. H. n. 1845.
- Évkönyv.** Állategészségügyi — az 1886—1899. évről. Szerk.: dr. *Hulyra Ferencz.* I—XIII. évf. Budapest 1888—1900. (A földmívelésügyi m. kir. miniszter kiadványai. 1898: 18 illetőleg 1899: 13 (a magyar) 14 (a német); végre 1900. 9. a magyar és 10. sz. a német.)
- Évkönyve.** Az állatvédő országos egyesület — Kiadott 1887. év végén. Összeállította dr. *Salkay Gyula.* Budapest, 1887.
- 1888. IV. kiadvány, Budapest.
 - 1890. Szerk.: *Monostori Károly.* Budapest, 1900.
 - A kassai állatvédő egyesület az 1887—1890. évre. Szerkeszti *Rodický Jenő.* Budapest, 1887.
- Évkönyv.** A külső-szolnokmegyei lovas és gazdasági egyelet —
- 1857. Pest, 1859.
 - 1858. Pest, —
 - 1859. Pest, 1860.
 - 1860. Pest, —
 - 1878. Pest, —
 - A magyar lovaregylet hivatalos — 1897. 71. évf. és 1898. 72. évf. Kiadta dr. *Magyar László.* Budapest, 1898, 1899.
- Farkas Mihály:** Apró majorság, vagyas a baromfitenyésztés foglaltaja. I—II. kiadás. Budapest, 1870. (Falusi Könyvtár 7. kö.)
- Fedeztetési állomások** Magyarországon területén az 1886. évben szervezett — és az ezen felállított, valamint az egyes tenyésztők által kibérelt ménlovak kimutatása. Budapest 1886.
- Ugyanaz 1887—1897. Budapest, 1887—1897.
- Fedeztető állomások.** Magyarországon területén az 1898. évben állami ménekkel létesített — továbbá az egyes tenyésztők által kibérelt állami ménnek, valamint a m. kir. állami ménesekben felállított törzsmének kimutatása. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)
- 1890. Budapest, 1899. I. Kimutatás. 1900. évi — Budapest, 1900. (A földm. min. kiadv. 15505/900.)
- Failer Alfred:** Populäre Vorträge über Viehzucht und Viehkrankheiten. Gehalten im Auftrage des Temeser Landwirthschaftlichen Vereines. Temesvár, 1900.
- Fajlódése.** Magyarország teigazdaságának — 1885—1886. Budapest, 1887.
- Fekés(házy) György:** Marhadógról és az ellen való orvosságról némely jegyzések. Pest, 1787.
- Von der allg. Viehseuche. Pest, 1787.
 - Némely jegyzései a házi állatokban termő ismeretes fergékrl. Pesten, 1789.
 - Entdeckung der Urkeime vieler Seuchen. Pressburg, 1790.
 - Hathatos orvossága marhadög ellen. Pesten, 1791. — II. kiadás. Pest, 1793.
 - Arzeneimittel wider die allgemeine Viehseuche. Pest, 1791.
 - Barkom orvosának marhadög ellen tulajdon orvosságról. Pest, 1794.
 - Buvár vagis különös rövid elmélkedés a marhadógról. Pest. 1794. 2-ik kiadás 1801. 3-ik kiadás. Pest, 1802.
 - Buvár és *Georg's Fekés-házy*... Betrachtungen über die Viehseuche, übersetzt von *Josef Katona.* Pest, 1813.
- Feladata.** Az orsz. teigazdasági felügyelőség — eddigi működése és céljai a jövöre nézve. Budapest, 1885.
- Feljegyzése** a módokról, miképpen lehessen nagyobb tenyésztést a jeles jó fajtú lovaknak megszerezni. H. é. é. n.
- Ferke Agost:** Olvasmányok az állatvédelem köréből. Budapest, 1898.
- Fischer Samu dr.:** Rendőri teigvizsgálat. Budapest, 1888.
- Fodor Antal:** 53 éves tapasztalatának a hazai sertésenyésztés és hizálás terén. Somogy megye, 1885.
- **József:** Tapasztalás alapult radnóthi útmutatás a szopó bírányok hasmenése ellen. M.-Vásárhely, 1839.
- Fonosság.** Az okszerű vajtermelés — Budapest, 1894.
- Forster János:** Marhatenyésztésünk hanyatlásának okai és javaslatok annak emelésére. Esztergom, 1880.
- Franzusz Farkas:** Egy jeles vadkert avagy az oktalan állatoknak teljes históriája. Ford.: *Miskolci Gáspár.* Lőcsye, 1769.
- Fröhner Jenő dr.:** Állatorvosi Gyógytertan. Fordította s a magyar gyogyiszterkönyvhöz alkalmazta *Rács István* dr. Budapest, 1892.
- Fugger Márk:** A lovak neveléséről írt könyve. Kiadta *Wolslein Amadeus János*, magyarra fordította *Tolnay Sándor.* I—II. rész. Béts, 1786.
- Galambos Márton:** Gyógyisztertan állatorvosok és mézei gazdák számára. Pest, 1871.
- Galgóczy Károly:** Szarvasmarha-tenyésztés. Pest, 1860.

Gamauf Vilmos: A piaci tej és vizsgálat. Kolozsvár, 1883.

Gáspár József: Baromfitenyésztés. Kolozsvár, 1891. (Erdélyi Gazd. Egyk. Könyvkiadó vállalat. IV. évf. I. sz.)

Gáty, Steph. v. Sámson: Allgemeine physiologisch-mathematisch-analytische Schaf-Musterungslehre. H. n. 1828. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).

Gazda, A — mint állatorvos a szükségben. Budapest. É. n.

Gerber Ulrik: A gróji sajt készítése. Magyar-Óvár, 1889. (Tejgazdasági felügyelőség közleményei)

Gestüts-Buch für Oesterreich-Ungarn. Kiadja, az osztrák Jockey-Club. I—V. Bécs, 1881—1895.

— VI. Hivatals Ménéskönyv. Kiadja az osztrák Jockey-Club és a Magyar Lovar-egylet. Bécs 1897.

— Officielles — für Oesterreich-Ungarn. VI. köt. Wien, 1879—1887.

Girócuti Ferencz: Jegyzetek. Haltenyésztési szakosztály működéséről. 1870/71. értekezés.

— Jegyzetek. Haltenyésztési ügy 1870.

— Lótan. (Budapest.) (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Glibonczki György: O konju. Ujvidék, 1884.

Gloger L. W.: A gazda, kertész és erdész leghasznosabb barátai az állatok között stb. Budapest, 1878. (Falusi könyvtár 27.)

Gotthárd Sándor, herényi: Néhány szó szarvasmarhatenyésztésünk érdekében. Szombathely, 1884.

Graselli Miklós: Sertésink hizlálása és pusztlításáról. II. kiadás. Kecskemén, 1898.

Groszmann Ármin: A takonykór. Kiadja a csanádmezei gazdasági egyesület. Makó, 1899.

Grubiczy Géza: A tengeri nyulak tenyésztése. *Oettel* műve után. Előszóval ellátta *Kozimicz László*. Budapest, 1875. (Falusi Könyvtár 17. köt.)

— A tyúkászat. Budapest, 1874.

— A baromfitenyésztés II. kiadás. Budapest, 1875. — IV. kiadás. Budapest, 1895.

Gruner L.: Welche sind die Ursachen und Folgen des Verfalls unserer heimischen Schafzucht. Ung.-Altenburg, 1883.

— **Lajos:** Mik az okai és következményei hazai juhtenyésztésünk hanyatlásának. Magyar-Óvár, 1883.

— A lónak eredete, fejlődése és művelődési története. — ? 1885.

Guenon Ferencz: Tehenek tejesének küljelei... Megbővítve *Valtay János* által. Pest, 1847.

Günther A. Az allgauri marha a Kárpátokban, Budapest, 1885.

Günther Fr. A. Hasonszervi állatorvos. Vezérkönyv gazdák és ló tulajdonosok számára. Ford. *Reményi Árpád*. Pest, 1867.

Gyógymód a marhavész ellen. Budán 1839.

Gyórhizlalásban tett legújabb tapasztalások. Útmutatásul, mint kell a

szarvasmarhát, borjakat, sertéseket, juhokat stb. felette gyorsan hizlálni s általában mindennemű takarmányt czéllírányosan használni. Kassán, 1836.

Gyulay Adolf gróf: Megfigyelések a lótenyésztés terén Amerikában. Bécs, 1896.

Hajnal József: Az állategészségügyi szolgálat állomástása. Budapest, 1896.

Halásztról szóló 1888. évi XIX. t.-czikk és végrehajtási rendelet. Budapest, 1888.

Halásztrunk, tekintettel a mesterséges haltenyésztésre. Budapest, 1884.

Hanusz István: Az állatok világából. Budapest.

Hanak Mihály: Marhadóg elleni rendszabályok.

Hauer Géza: A szarvasmarhatenyésztés és tejgazdaság felkarolásánál szükséges változtatások. Magyar-Óvár, 1886. (Tejgazdasági felügyelőség közleményei)

— **Geiza:** Die richtige Behandlung der Melkkuh. Ins Deutsche übertragen von *Árpád Hensch*. (Az erdélyi gazdasági egyeslet könyvkiadó-vállalatának kiadása). Budapest, 1900.

— **J.:** A fejsz tehénről. Kolozsvár, 1889. (Az erdélyi gazdasági egyeslet könyvkiadó-vállalata VI. évf. 2. sz.)

Hauer Miksa: Magyarország állategészségügyrendszere. Az érvényben levő törvények, kormányrendeletek, ministeri elvi jelentőségű határozatok, felsőbb királyi bírósági döntvények ministeri tanácsai és III. fokú (ministeri) ítéletekből. Zsolna, 1893.

Havas Ignác főorvosnak jelentése a marhatenyésztést nyiható bánásmódról. H. n. 1839.

— **Jakab:** A gümőkór. Eperjes, 1898.

Házi állatai, Magyarország hasznos —, összeírásának eredményei az 1884-ik év szeptember havában eszközölt felvétel alapján. Szerkesztette a földműv., ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium mezőgazdasági statisztikai osztálya. Budapest, 1886.

Hegedüs Géza: A gulyabeli szarvasmarhatenyésztés előnyei és hátrányai. Irtá — Keszthely, 1891. (A keszthelyi m. kir. tanintézet kebelében fennálló *Georgicon* gazdasági kör kiadványa. 2. sz.)

— **Jenő:** A lovak gondozása és ápolása. Budapest, 1893.

Heksel Adolf: Közlesek a juhtenyésztés és gyapjúipar köréből. Pest, 1839.

— **Adolph:** Mittheilungen aus dem Gebiete der Schafzucht und Woll-Industrie. Pesth, 1839.

Herman Ottó: Ósi nyomok a magyar népies halászatban. 34 rajzzal. Budapest, 1885.

— A halgazdaság rövid foglalatja. Budapest, 1888. (Természettud. könyvkiadó-váll. XXXI.)

— A magyar halászat könyve ábrákkal. I—II. kötet. Budapest, 1887. (Természettud. dományi könyvkiadó-váll. XVII., XVIII.)

— A halászatról szóló 1888 : XIX. t.-cz. magyarázata. Budapest, 1888.

Hétsői A. utasítása a birka- és gyapjúmosás kellékeiről. Pest, 1860.

— Instruction zum Gebrauche des k. k. Schaf- und Wollwasch-Pulvers. Pest, 1860.

Hízómarha-vásár, Kiviteli —, létesítésére Pozsonyban. Pozsony, 1890. (Pozsonyi keresk. és iparkam. kiadv. VIII.)

Hoszi László: Az állati ragadós betegségek. Pécska, 1900. (Pécskai gazdákör kiadványa. 1900. 7. sz.)

Hreblay Emil: A gazdasági baromfitenyésztésre vonatkozó általános tudnivalók. Budapest, 1900.

— A baromfi hizlálása és a hizott baromfi értékesítése. Budapest, 1900.

— Tyúktenyésztés. Budapest, 1900.

Hutya Ferencz dr.: Állatbiztosítási pályázat bírálatának előadói tervezete. Budapest, 1883.

— Állatorvosi belgyógyászat I. kötet. Fertőző betegségek II. kötet. A vér, a lép stb.

— A szavatosság az állatkereskedésben. Tekintettel a hazai joggyakorlatra. Budapest, 1895.

— Útmutatás a marha és vágóhídi szemle megjelítésére. Budapest, 1889.

III. kötet. Az emésztő szervek, a húszervek és a bőr betegségei. Mérgesek. Budapest, 1894—1898.

— Szabályrendelet tervezete a gümőkór irtásáról és az ellene való védekezésről. (Kézirat gyantán). Budapest, 1898.

— Kórbonczati diagnosztika, utasítással a házi állatok boncolására. Budapest, 1888.

— A házi állatok fertőző betegségeinek oktana 51 ábrával. Kiadja a földm.-ipar és keresk. m. k. ministerium. Budapest, 1888.

— **Franz Dr. Ueber** Schutzimpfung gegen Milzbrand und Schweinerothlauf. Wien, 1890. (Verlag der k. k. Landwirth. Gesellschaft. Heft 68.)

Hühner György: Hasonszervi házi állatorvos. Gyakorlati tanácsadó. Pest, 1865.

Imling K.: A halászatról szóló 1888 : XIX. t.-cz. magyarázata. Budapest, 1888.

Ismeretése, A budapesti központi tejcsarnok —, A tejszövetkezet üzletrendje. Budapest, 1885.

— Uj kiadás. Budapest, 1890.

— A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság bizománnyal istállórendszereinek —, Budapest, 1893.

— Az oszkerű vajtermelésőségének rövid — és a Hungária orsz. magy. vajkiviteli t.-társasággal kötendő szerződés förtételei. Budapest, 1894.

Jablonszki József: Az óvtagról, mint a baromfi egyik elődjéről és az ellene való védekezésről. Budapest, 1898. (M. kir. rovarantani állomás.)

Jahresbericht über das Veterinärwesen in Ungarn, bearbeitet von *Dr. Franz Hutya*

- I—X. Jahrgang 1898. (Nach dem XII. Jahrgange der ung. Original-Ausgabe). Budapest. (Publikationen des kön. ung. Ackerbauministers. 1899.) (A földm. min. kiadv.)
- Jakab László:** Hasznos tudnivalók az állati szüléset körülől. II. kiad. Kassa, 1899. (Erdélyi gazdasági egyesület könyvkiadó-vállalata XXXI. f.)
- Utmutató a ragadós állati betegségek elleni védekezésben. Kolozsvár, 1892. (Az erdélyi gazd. egyesület könyvkiadó-vállalata, VIII.)
- Janosch, Stephan:** 50-jährige Erfahrungen über die Zucht aller Haus- und Nutzthiere. Herausgegeben v. Chr. Mayer. I—IV. Theil. Leipzig, 1833—34.
- Javaslatok a falusi lótenyésztés érdekében.** Nagy-Körös, 1895.
- Jednanj, Krátké** a užitečné — o dobytku ovčímj. Buda, 1781.
- Jegyzék** az 1900. évi őszi árverésen eladásra kerülő tenyészszarvasmarháról. A bálonai magyar királyi állami ménsobirtok szimmenthali szarvasmarha tenyészete. Budapest, 1900.
- Jegyzéke,** Az 1898. évre engedélyezett marharakodó vasuti- és gőzhajó-állomások — Budapest, 1898. (A földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1898. 3. illetőleg 19. végül 1899. 27. sz.) 90431/99. sz.)
- Magyarország területén 1898. évben köztenyészésre engedélyezett ménék — Budapest, 1898.
- u. az. 1899. Budapest, 1899.
- Jegyzőkönyv.** Felvétel a földmívelésügyi m. kir. ministerium tanácsmésben 1898. évi július hó 13-án a gümőkör irtása és az ellene való védekezés tárgyában tartott értekezleten. Budapest, 1898.
- Jelentés.** Az I. magyar sertésbizlaló rvt. I—XXX. évi, a budapesti kőbányaisertésüzlet állapotáról az 1871—99. évben. Budapest—Kőbánya.
- Igazgatósági —, a szombathelyi tejszövetkezet 1899. évi zúléti eredményeiről. Szombathely, 1900.
- Jelentése** a földmív., ipar- és keresk. ministeriumnak az államali lótenyészési intézetekről. Pest, 1869.
- ugyanez. Buda, 1871.
- Josch Christof:** Die Pferdezucht in Oesterreich-Ungarn. Klagenfurt, 1878.
- Józsa Gábor:** A baromfitenyésztésről. Marosvásárhely, 1899. (Gazdasági szakelőadások. Kiadja a maros-torda vármegyei gazd. egyesület).
- Juh.** A —, annak fajai, betegségei. Pest, 1848.
- A —, legjobbn angol források után. 70 fametszvényvel. Pest, 1848.
- Juhász Vilmos:** Az új földesúr beszélgetései a szarvasmarhatenyésztés körülől a gazdanép számára. Temesvár, 1899.
- Juhtartás,** vagyis legnevezetesebb oktatások a juhok nemestéséről, számonadásáról stb. Pest, 1832.
- Kaiser Sándor:** Vágómárha és húsvizsgálati könyvecské a községi húsvizsgálok részére. Kassa, 1899.
- Kalauz** a lópatkolásban kovácsok számára. Budapest, 1882.
- Kalauza.** A magyarországi állattenyésztők —. Szerk. *Ordódy L.* Budapest, 1884.
- Kanyári:** Az állatbiztosításról. Budapest, 1891.
- Károli János dr.:** Kalauz a Magyar Nemzeti Múzeum halgyűjteményében. Budapest, 1879.
- Kégly Sándor:** A szarvasmarhatenyésztés. Budapest, 1874. (Falusi könyvtár 10.)
- A szarvasmarha hasznóvétele és kiválóbba fajtaínak rövid ismertetése. Budapest, 1874. (Falusi könyvtár XII.)
- Keleti József:** Nehány szó az állatok ragadós betegségeiről, vonatkozással az állategészségügyi törvényre. A komáromgyeji gazd. egyesület kiadv. Komárom, 1899.
- A szarvasmarhák gümőkórja. A komáromgyeji gazd. egyesület kiadványa. Komárom, 1900.
- Kenessey Kálmán:** Nézetek a hazai halászat ügyében. Pest, 1869.
- Kérdés, Két —** a magyar lótenyészítés tárgyában, melyeket magának tett, és megfietlen igyekezett *B. O. L.* Pesten, 1832.
- Keresztés Antal:** A sertésenyésztésről, a sertések betegségeiről és azok házi gyógykezeléséről. Kiadja a csikgyeji gazd. egyesület Csikszerebádn, 1899. (Népszerű gazdasági előadások. Szerkeszti *T. Nagy Imre.*)
- Körvénye,** Az erdélyi gazd. egyesületnek a szomszédos keleti tartományokból a kérdőző állatok behozatalának tiltása érdekében a m. t. orsz. képviselőházhoz benyújtott —. Kolozsvár, 1875.
- Kimutatás,** Magyarország területén az 1802., 1893., 1894., 1895., 1897., 1898., 1899. évben létesített fedezett állomásokon elhelyezett, valamint az egyes tenyésztők által kibérelt állami ménék —. Budapest, 1892., 1893., 1894., 1895., 1897., 1898., 1899. I. Fedezett állomások czim alatt is.
- A laboratoire Pasteur-Chumbeberland, az 1891. évben Magyarországnak léfene és orbánc ellen történt védőoltásokról. Budapest.
- Kirchner Vilmos dr.:** A jelen idő követelményeinek megfelelő tejgazdaság. Irtá —. A német creditből átdolgozta *Dr. Scent-királyi Ákos.* Budapest, 1885. (Az országos gazd. egyesületi könyvkiadó-vállalata.)
- Kiss Emil:** Az állami kötelező állatbiztosítás. Zilah, 1894.
- Klatto:** Aphorismen über die Pferdezucht, Pest, 1814.
- Klauzál Imre és társai:** Juh és növénytenyésztes Tárcsán Közseg mellett. — *Emerich Klauzál & Co.* Schaf- und Pflanzen-Zucht zu Tatzmannsdorf nächst Güns, 1845.
- Klauzál Imre és társa:** Melyik jelenleg a legjövdelemelőbb merino-juh, s melyek tenyészésének fölvele. Pest, 1840.
- Koczarek F.:** A lótenyészésről. Fordította: *Hodoly E.* Sátoralja-Ujhely, 1875.
- A lovak mirigybetegségeiről. Sátoralja-Ujhely, 1882.
- A tuberkulinról és a szarvasmarhák gümőkórjának irtásáról. Sátoralja-Ujhely, 1898. (A zemplén vármegyei gazd. egyesület kiadványai.)
- Kodolányi Antal:** A testialak és hasznóvételei képesség közötti viszony a szarvasmarhánál. (Állattenyészési tanulmányok). Kolozsvár, 1870.
- A lótenyészés, mint a mezői gazdasági állattenyészés egyik ága. Budapest, 1875. (Falusi könyvtár 18 kőte).
- Kolérja.** A szárnnyasok —. (A földm. min. kiadványa.)
- Komáromi Sándor:** A sertéskereskedeleme országos rendezése. Budapest, 1896.
- Kovács Jul.:** Kurze Anleitung zur rationellen Fütterung des Pferdes, der Wiederkäuer und des Schweines. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Kovácsy Béla:** Sertésenyésztés tan. Kézikönyv gazdasági tanítétek hallgatók, sertésenyésztők, hizlalók, mezőgazdák és állatorvosok részére. Kassa, 1899. *Vitéz A. (A magyar gazda könyvtára, VIII. kőte).*
- Kovácsy Béla:** Újabb tapasztalatok az állattenyészés és tejgazdaság terén. Kassa, 1900.
- Házii állataink takarmányozása. Kolozsvár, 1898. (Az erdélyi gazd. egyesület könyvkiadó-vállalata, XXII.)
- és **Monostori K.:** A sertés és annak tenyésztes és hizlalása. Kassa, 1890.
- A ló és annak tenyésztes. Kassa, 1899.
- II. kiadás. Kassa, 1892.
- Kováts Andor:** A szarvasmarha, ló- és sertésenyésztésről, valamint a borju, csikó és malacz fölneveléséről. Kiadja a mező-turi gazdasági egyesület. Mezőtúr, 1900.
- A szarvasmarha, ló- és sertés tenyészteséről, valamint a borju, csikó és malacz felneveléséről. Kiadja *Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesülete.* Szolnok, 1900.
- Géza:** Okszerű tyúktenyésztes. A »Zentai gazdakör« által rendezett téli gazdasági előadások sorozatából.
- Kozma Ferenc** emléke. Földmívelésügyi m. kir. minister. Budapest, 1898.
- König Joh.:** Gestütkunde. Pesth, 1829.
- Könyv,** Közöségesség baromvorsosi —. Kassán, 1836.
- Könyvtár,** Erdélyi gazdasági —. I. kőte. A gyorsan és bizonyosan gyógyító ló-orvos. Irtá: *Palhly Gy.* Kolozsvár, 1845.
- Kralóvánszky Kálmán:** Miben keresendő oka a magyar gulya-marha feltűnő apadásának? Pozsony, 1881.
- Krausz Károly:** Gazdasági állataink erdőnyavalyaja. Budapest, 1884.

- Krausz Károly:** Gyakorlati utmutatók a lóvasalásban. Budapest, 1876.
— — A keleti marhavész és a lépfene. Budapest, 1883.
- Kreika József:** Külemlen és a tejelő marhafajták tenyésztése. (Rövid vezérfinál a sárvári m. kir. tejjgazdasági szakiskola növendékei számára). Sárvár, 1890.
- Krell, Kampell.** A lókereskedés minden titkai-val, kereskedési forrlyaival és a lószé-pítési mesterségekkel.
- Kresz Géza dr.:** Miként lehetne Budapest fővárosát jó és egészséges tejjel ellátni? Budapest, 1883.
- Kriesch János:** Hasznos és kártékony állatainkról. II. rész. Halak. Budapest, 1876.
— — Halaink és haltenyésztésünk. Kosz-orúrtól pályamunka. Pest, 1888.
- Kukuljevic József:** Vezérfinál a húsvizsgá-lathoz. 12 ábrával és táblázatokkal. Budapest, 1899.
- Kunkel Imre:** Az okszerű vajtermelés fon-tossága. Budapest, 1894.
- Kutyabetegségekről.** A —; és azok czélszerű gyógyításáról. Irta egy gyakorlati vadász. Nagy-Kanizsa, 1880.
- Külkereskedelmi forgalma.** Élőállatok és nyerstelemek. Budapest, 1900. (A földm. min. kiadv.)
- Lackner György:** Két neme a birkanyjár-ványrak, azok megismerése, óvszere és gyógyítása. Magyar és német nyelven. Pest, 1863.
- Landes-Pferdezucht-Anstalten — Die kön. ung. — und das Gdödlöfer kön. ung. Krongut.** Budapest, 1896. (A földm. m. kir. min. kiadványa.)
- Landgráf János:** Tenyészésünk pisztrángot. Budapest, 1892.
- Landmann, Der —** als Viehdoktor. Ein Rathgeber in allen Krankheiten der Pferde, Rinder, Schweine, Schafe. Perjámos, 1900.
- Lánghy István:** Az Értelmes, Gyakorlott és Gondos Disznótenyésztő Gazda és Orvos. Pest, 1830.
— — Az értelmes, gyakorlott és gondos baromitenyésztő, jó gazda-asszony és orvos. Pest, 1831.
— — Tapasztaláson épült disznótenyésztés és orvoslás. Kassa, 1835.
- Lauka Gusztáv:** Juhászat. Juhásztudgyakorióközhazsnára. Pest, 1843.
- (Lederer Ignác):** A tenyészanyag megvá-lasztásáról. Konyha. (Pozsony, 1897.) (Gazdasági továbbképző elő-dások. I.)
- Lehmann Oszkár:** A vaj és puhásajt készí-tése, mint a tejnek jóvédelmes értéke-sítési módja, midőn azt közvetlenül el-adni nem lehet. Könlönyömat a Me-zőgazdasági Szemle-ből. Magyar-Ovár, 1884.
- Leibitzter József:** A mezei jóság. Pest, 1832.
— — Juhartás. Pest, 1833.
— — Mezőhegyes és vidéke lótenyésztése. 1896. Kiadta a mezőhegyesi mé-nesparancsnokság.
- Leibitzter József:** Marhatartás. Pest, 1834.
— — Lótenyésztés. Pest, 1834.
- Leoldi Emil:** Abauj-Torna vármegye és Kassa város állategészségügyi viszonyai 1895. évben. Kassa, 1896.
- Leirása.** A mezőhegyesi magy. kir. állami ménesbirtok — 1894. év-ben. Arad, 1894.
- Lencses Antal:** A gypjunak hasznos és káros tulajdonságairól. *Sturm* s más ter-mészvizsgáló gazdak szerint. Pest, 1830.
- Liska Sámuel:** A fejérről, valamint a tejnek okszerű kezeléséről az elárúsítás előtt. Magyar-Ovár, 1886. (Tejjgazdasági felügyelőség közleményei)
- Ló.** A szerkezete és belső szervei. Előbeszédrel ellátta *Nádasky Béla dr.* Második átdolgozott kiadás. Bpest, 1894.
- Ló-gazdálkodási könyv.** M. k. . . honvéd hu-szár-ezred . . . század. Budapest, 1900.
- Lótenyésztőzetek.** Állami és a gödöllői m. kir. koronauradalom. Közli a földmívelés-ügyi m. kir. minster. Budapest, 1896.
- Lótenyésztés.** Galántha, 1899. (Tovább-b-kepző gazdasági előadások. Kiadja a galánthai járás gazdaköre. II. füzet, 2.)
- Lótenyésztése.** Magyarország — Adatok az 1888. évi párisi nemzetközi lókiállítás-hoz. Közli a magyar kir. földm-ivvelési ministerium országos lótenyész-tésügyi oszt. (Buda-pest, 1878.)
- Lótenyésztése** vagy gyakorlati oktatás a ló-iskolák készítéséről stb. Pest, 1841.
— — és loértékesítés ügyében 1897. május 7-én tartott értekezlet lefolyása. Az országos —.
— — Mezőhegyes és vidéke —. II. kiadás. Arad, 1898.
- Lovak.** A — mirigybetegségéről. Sátoralja-újhely, 1882.
- Lovárdy:** A lókereskedők. Buda, 1842.
- Löhner:** Juhartásra és gypjuósmérésre ve-zérlő utmutatás. Magyarazza *Sztrant József.* Kassán, 1834.
— — u. az. Uj kiadás. Nagy-Kanizsa, 1841.
- Lörenthey E. D.:** Die pontische Stufe und deren Fauna. Budapest, 1900. (A földm. min. kiadv.)
- Luczenbacher Miklós:** Lótenyésztésünk eme-léséről. Budapest, 1895.
- Mádai Mátyás:** Állatrendőrök a gazdaságban. Arad, 1880.
- Máday Izidor:** Szarvasmarha tenyészésünk emelésének eszközeiről. Budapest, 1874.
- Magyary Ferenc:** A keleti marhavész ter-jedésének beoltás és állati biztosító egy-letek általi gátlása. Pest, 1862.
- Mailath József:** Zemplénmegye lótenyésztése. Budapest, 1896.
- Makoldy Alexander v.:** Belehrungen über das Aussere des Hornviehes. Hermannstadt, 1894.
- Marcell Mihály:** Állategészségügy. Dunaszerdahelyen és Vásáruton tartott gazda-sági előadás. Dunaszerdahely, 1900.
- Marhadűg** elleni rendszabályok. L.: *Hanák Mihály.*
- Marharakodó.** Az 1898. évre engedélyezett — vasutli és gőzhajózási állomások jegy-zéke. Budapest, 1898. (Földmívelés-ügyi m. kir. minister kiadvá-nyai. 3. szám.)
— 1899. évről. Budapest . . . (A földm. min. kiadv.)
- Marhatartás.** Pest, 1834.
- Marhavész.** A keleti — és a lépfene. Buda-pest, 1883.
— — elleni gyógymód. Buda, 1839.
- Márton József:** A juhhimlőről és ennek be-oltásáról. Bécs, 1808.
— — **Zsigmond, Mándi:** Védekezés a sertés-vész, sertéskolera és a sertés egyéb fer-tőző vérbetegségei, valamint a szárnysok diphtériája és kolejra ellen. Rákos-Keresztur, évj. nélkül.
- Masch A. dr.:** Die landwirtschaftliche Thier-heilkunde. Altenburg i/U., 1845.
— — Leitfaden der Pferdekunde. Press-burg, 1872.
— — Ueber Züchtung und Ernährung der landwirtschaftlichen Nutzthiere im All-gemeinen. Ungarisch-Altenburg, 1878.
- Máttyus N. János, Alistai —:** A nemzeti lovag, azaz a lóudomány vizsgító ismer-telvezérlő rendszeres oktatás. Két részben, 35 rézre metszett rajzokkal. Pesten, 1828.
— — Lóudomány. Pest, 1845.
- Máttyus N. János.** »Lóudománye« című mun-kiáját felvilágosító 20 tábla. Pest, 1845.
- Mayer Ferenc Andor:** A Tolna vármegyei bonyhádi tarka marha rövid ismertetése. Szegzárd, 1896.
- Méneknek.** A — az 1893. évben felállított fedezetű állomásokon való elhelyezéséről szóló kimutatás. (Horvátul.) Zágreb, — ?
- Menesbirtok.** A mezőhegyesi magy. kir. álladalmi — rövid leírása az 1885. évben. Budapest, 1885.
— — 1890. évben. Budapest, 1891.
- Ménese, Gróf Batthyány József —** Kültiben. Pozsony.
- Mesuros vétérinares** au marché de porcs á Kőbánya még Budapest. Budapest, 1882.
- Mezőhegyesi magy királyi állami ménesbirtok** rövid leírása az 1896. évben. Arad, 1896.
— — magy. kir. állami ménesbirtok rövid leírása. A —. Szeged, 1899.
— — **Szemele.** A — 1874-ben. Közrebecsátotta a békésmegyei gazdasági egylet. Békés-Gyulán, 1875.
- Mi az oka** Magyarországon a szarvas-marha elajlásának? (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Miles V.:** Gyakorlati utmutatók a lóvasa-lásban. Fordította *Krausz K.* Budapest, 1876.
- Milhofer Sándor:** Beszélgetések állattenyész-tési és kertészeti kérdésekről a magyar nép számára. Kecskemét, 1897.

- Milhofer Sándor:** Ugyanaz. Kecskemét 1899.
- Az állattenyésztés rövid foglalatja. Kassa, 1900. (A Magyar Gazda könyvtára. Kiadja Vitéz A. Kassán, X. kötet.)
 - Szarvasmarhatenyésztésünkről. Kassa, 1898.
- Monostori Károly:** Az állatok rossz szokásai és azok orvoslási módja. Kassa, 1886.
- Az állatok ragályos járványos betegségei és a védőoltás. Budapest, 1887.
 - Vezéróna az állatorvosi tisztviszgan. Budapest, 1889.
 - Könyv az egészséges állatok gondozásáról és a betegek ápolásáról. Budapest, 1893.
 - II. kiadás. Budapest, 1900.
 - A muraközi ló. Budapest, 1894.
 - A szarvasmarhatenyésztés alapvonalai. Budapest, 1895. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gazdasági egyesülete által 300 koronával jutalmazott pályamű.
 - II. kiad. Budapest, 1895.
 - III. » » 1900.
 - A lóhús. Népszerű ismertetés. A közéletmelez, lótenyésztés és állatvédelem érdekeire való tekintettel. Budapest, 1887.
 - A sertésenyésztés alapvonalai. A kis gazdák szükségleteihez mérve. Budapest, 1897.
 - Házi állataink egészségének fenntartása. Kolozsvár, 1898. (Erdélyi gazdasági egyesület kiadványai vállalat, 36.)
 - 2-ik kiadás. Kassa, 1899.
- Monostori Károly.** Tájékoztató a ló és szarvasmarha életkorának meghatározásához. Bizalmi állatorvosi számára. Magyar Kétszemes Állatbiztosító Társaság, mint Szövetkezet. Budapest, 1898.
- Könyv az egészséges állatok gondozásáról és a beteg ápolásáról. Az állattenyésztő és állattartó mezőgazda érdekeire való tekintettel. Budapest, 1898.
 - II. kiadás. Budapest, 1900.
 - Lógondozás. Budapest, 1899.
 - Budapest székes főváros közvédelmi bizottság az országos magyar gazdasági egyesület, Budapest székes főváros törvényhatósága és a mészáros iparostűlet bizottságának felügyelete alatt végzett próbavágások eredménye 1900. Budapest, 1900. (Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiadványa.)
 - A juhtenyésztés alapvonalai. A kisgazdák szükségleteihez mérve 45 ábrával. Budapest, 1900. (Falusi Könyvtár 52.)
 - Vásári tanácsadó. (Az állatok életkorára és adásvérvésére vonatkozó főbb tudnivalók.) 54 rajzzal ellátva. Budapest, 1898.
 - Állatgyógyászat. Kézi könyv az állatok külső és belső betegségeinek felismeréséről és gyógyításáról. Az állattenyésztők és állattartók szükségleteihez mérve. 100 recepttel és 100 ábrával ellátva. Budapest, 1898.
 - **Carl:** Die Schweine Ungarns und ihre

Züchtung, Mästung und Verwerthung. Berlin, 1891.

Monostori Károly és Rekenye József: A lóismeret kézi könyve. Budapest, 1896.

Mortgen: A lószépités mesterségének felfedezett titkai vagy a leghíresebb lóorsúnak kereskedési fortélyai. Budapest, 1842.

Morzaányi S.: Marhavész elleni óv és gyógy-mód títka. Pest, 1863.

- új kiadás. Pest, 1868.

Möller Henrik dr.: Állatorvosi szemészet. Második újjonnan átdolgozott kiadás: Fordította *Ploss Béla dr.* 40 fapetszettel és 2 nyomatott szines táblával. Bpest, 1894.

Muskatirovics János: Rövid gondolatok azon módok erről, melyek szerent kedves magyar hazánkat jöfőle hússal és hallal állandóan lehetne ellátni. Buda, 1804.

Mutatótlábla. A marhák ehetőségének kitanulására szolgáló — Értekezés a marhák ehetőségéről. H. és é. n. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárban.)

Nádasdy Tamás gróf: Országos méneskönyv. I. kötet. Pest, 1832.

Nádaskay Béla: Állati szülészettan. I—III. rész. Budapest, 1887—1889.

- A hasznos házi állatok leíró boncztanának kézikönyve. Budapest, 1877.
- II. kiadás. Budapest, 1892—1893.

— **dr.:** A ló szerkezete és belső szervei. Budapest, 1894.

- II. kiadás. Kassa, 1900.
- A szarvasmarha szervezete és belső szervei. Szétvehető ábrákkal, rövid szöveggel. Kassa, 1900.

Nádaskay Béla és Schwenszky A.: A patkolástan kézikönyve. Budapest, 1896.

Nagy János, Turli: Az állatok ápolásáról, tekintettel az állati betegségek okaira és a ragadó betegségek elleni védekezéssel általában. A Komárom vármegyei gazdasági egyesület kiadványa. Komárom, 1899.

Nagy József: A keleti marhavész, marhadög — marhapestis — paczalaszály (Löserdüre). Komárom, 1863.

— **Sándor K.:** Állatvédők törvénykönyve. Budapest, 1898.

Nagy-Olgyey K.: A fázántenyésztés. Pest, 1871.

Navcen, Zkussené — kterakj Owce. Pressporku, 1774.

Német Mihály: A selyem-juhokról. Pozsony és Pest, 1792.

Népszámlálási eredményei, A magyar korona országában az 1870. év elején végrehajtott — a hasznos házi állatok kimutatásával együtt. Pest, 1871. (Magyar-német kiadásban is.)

- az 1881. év elején. I—II. köt. Budapest. (Az I. kötet magyar-német kiadásban is.)

Nörner E.: Die Brandzeichen der Staats- und Hofgestütte Oesterreich-Ungarns. Leipzig, 1885.

Oefner Jos.: Commentatio de inoculationis variolarum in oves factae usu. Pestini, 1803.

Okatás, tapasztalásból merített — mely tanít, miképpenajukok a jó gondviselés által a legelőkétebb állapotba hozhatathatnak. Németből fordítottott. Pozsony, 1774.

- mezei gazdák számára, mikép kell a barommal éltrendileg czélszerűden banni. Buda, 1836.

- a marhadögnek megelőzéséről és orvoslásáról. Budán, 1816.

- a marhadögről. Budán, 1836.

Okatás a patkolásra. Bécs, 1874.

Orczy Lőr.: Két kérdés a magyar lótenyésztés tárgyán. Pest, 1832.

Oródy Lajos: A magyarországi állattenyésztők kalauza. Leírása a ménesek, magyar és csirgulyák, juhászatok és sertésenyésztéseknek. Szerkesztette — Budapest, 1884. (Országos gazdasági egyesület.)

Organisation des Veterinärwesens in Ungarn. Budapest, 1890.

Organisation du Service vétérinaire en Hongrie. (A földm. min. kiadv.)

Öztereicher József: Az általam felalált természet magyar csudalatos sóval való élésről a barmok körül. H. n. 1801.

Pabst Kala uza a szarvasmarhatenyésztésre. Német eredetűből az 1850-ben megjelent II. kiadás után fordította *Császár Ferenc.* A fordítást az 1850-ben megjelent III. kiadáshoz idomította s Magyarországot érdeklő jegyzetekkel ellátta *Galgóczy Károly.* Pest, 1860.

Pályázatok. Az O. M. G. E. által állatbiztosítási tárgyban kitűzött 1000 ft pályadíj iránt. Budapest, 1893. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárban.)

Pap Ignác: A szarvasmarha élet-, kör- és gyógytani tekintetben. Veszprém, 1842.

Papi Balogh Péter: Mezőhegyes I. Balogh alatt.

Parker György: A gyorsan és biztosan gyógyító lóorvos. Fordította *Eldi Géza János.* Kolozsvár, 1845.

Parthay Géza: Az okszerű baromfitenyésztés alapvonalai. Budapest, 1895.

Pásztor-ember, avagy a pásztorok tanításáról két könyv. I. A pásztorok becsületéről. Isten és ember előtt. II. A pásztorok kötelességeiről. I. Uroka néve. 2. Magokra s társaikra néve. 3. Az istenne néve. Posen, 1775.

Pátor Béla: A haltenyésztésről. Kassa, 1899. (Erdélyi Gazdasági Egy. Könyvkiadóvállalat. 34. füz.)

- Állattan földműves iskolák számára. Kolozsvár, 1896.

Pátor Béla: A házi állatok fontosabb elősköddői. 14 ábrával. Kassa, 1900.

Patikál Lukátsnak oktatásai a lovaknak, szarvasmarháknak, juhoknak stb. betegségeiről és azoknak gyógyításáról. Pest és Buda, 1792.

Paul W. J.: Abhandlung von der Schaafzucht. Wien, 1770.

- — A juhtenyésztésről. Szobán, 1771.
- **Venczel János:** A juhtartásról való rövid

- oktatás, melyhez adattott a dohány-termesztésnek mestersége. Pozsony, 1773.
- Paul Wacław Jan:** Zpráva o vžitečnem chováni ovce s Pridavkem, kteraby se okolo tabakových rojí vžitečnē pracovati mělo. Z pemečkého. W Presspurku, 1773.
- Pécsi Dani Dr.:** Magyar mintatelep. Budapest, 1900.
- Petényi Salamon:** Pár szó az emlősökről általában és a magyarhoniokról különösen. Pesten, 1844.
- Pethe Ferencz** Kiszántói: Természethistória és mesterségtudomány. I. r. az állatokról. Bécs, 1815.
- Pilger Frideriknek** könyve a marhatartásról. Fordította D. F. S. Pesten, 1809.
- Pirkner János:** Szarvasmarhatenyésztés és tejgazdaság. Budapest, 1896.
- Szarvasmarhatenyésztésünk és az import-kérdés. Budapest, 1894. (Orsz. Gazd. Egyes. kiadása.)
- Fejő juhászat. Budapest, 1896. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata. III. cyclus 13. szám.)
- Piros István:** Rövid oktatás a juhtenyésztés jobb és tökéletesebb módjáról. Pozsony, 1825.
- Pivonkay Antal:** A rohamos hügyökőbajnak orvoslása szarvasmarhánknál. Győr, 1865.
- Ponty, A** — a mezőgazdaságnak. Kisebb állóvícek és tavaink hasznosítása. Ismereti az országos halászati felügyelőség. Budapest, 1899.
- Popovits J.:** A sertéseknek tetemes hasznáról. Pest, 1828.
- Porc. Le** — en Hongrie. (*Dorner Béla*) Budapest, 1900.
- Poučenje o rozzumem obchudu z lichvú.** Budin, 1837.
- Powis, Richard:** Der neueste englische Hufschmied, oder Prüfungen und Erfahrungen über die Zweckmässigkeit der neuesten in England erfundenen und daselbst üblichen Hufeisen, nach: Massgabe der verschiedenen Beschaffenheit der Pferdehufe, sowohl für kranke als gesunde Pferde, nebst der vorzüglichsten Krankheiten und Fehler der Pferdehufe; auch Angabe der Mittel, sowohl Krankheiten und Fehlern vorzubeugen, als auch solche zu heilen. Aus dem Englischen übersetzt. Pesth, 1817.
- Predpisy.** Uhorškē králóvské krajinského o kone mžešana wjenského spolku služebné —. Budapest, é. n.
- Preis Dr. H.:** Aetiologische Studien über Schweinepest und Schweineseptikämie. Budapest, 1897.
- **Hugo Dr.:** Tanulmányok a sertéspestis és sertés-septikæmia (sertéskolera és sertésvész) okára vonatkozólag. Budapest, 1897.
- Prileszky Paulus,** de eadem: Opusculum questionum cum subnexo circa easdem discursu de pecorum et pecundum abactionibus —. 1787.
- Próbákbul** szedett oktatás, miképen a jó gond-
viselés által a juhok tökéletes jószágra hoztathatnak. Pozsony, 1779.
- Ragány István:** Útmutató az állategészségügyre stb. Budapest, 1895.
- Rákos Béla:** A sertésorbáncz és annak oktana. Kassa, 1889.
- Rátz István Dr.:** A szárnyasok kolerája. (Baromflvész.) Budapest, 1891.
- Állatorvosi gyógyszerzetan. Budapest, 1892.
- A sertések fertőző betegségeiről. Budapest, 1895.
- A sertésvész. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadv.)
- A gumókóros szarvasmarhák husának megítélése. Budapest, 1893.
- **Stefan Dr.:** Beiträge zur pathologischen Anatomie der Krankheiten der Vögel. Budapest, 1893.
- Reich Albert:** A törvényes főhíabókról és a kezségségről. (Állattenyésztés.) Lenyomat az »Erdélyi Gazdák«-ból. Kolozsvárt, 1883.
- Reischer Andre:** Juhtenyésztés és gyapjúismeret, a juhbetegségek ismertetésével és gyógyítás módjával. I. II. kiad. Budapest, 1864. (Falusi Könyvtár 5. köt.) — ugyanaz Budapest, 1899.
- Reischl Vilmos:** A teljes tej és melléktermékeinek vizsgálata a dr. Gerber-féle acid-hutyrométerrel, valamint a tej, úgyiszentén a tejszín-zsirtartalom érték szerinti fizetése. Tejgazdasági szakiskolák és tejszővelketek használatára. Sárvár, 1900.
- Rendelet, Földmivelésügyi m. kir. miniszteri** — a Kőbányára és Győrbe való sertészállítását illetőleg. Budapest, 1898.
- a halászati törvény végrehajtása tárgyában. (Kibocsátás a földmivelés-, ipar- és kereskedelmügyi m. kir. minister 1899. évi február hó 9-én 5000. sz. a.) Megjelenési hely és évjegy nélkül.
- Répassy Nicolas:** Le pêche et la pisciculture en Hongrie. Budapest, 1900.
- (Direction nationale du service des eaux en Hongrie Publication dirigée par *Leopold Farago* Brochure X.)
- Rizner Lud. W.:** Werny Rodca pri opotravnini dobitka a hydu. W Skalici, 1877.
- Rodiczky Jenő:** A juhtenyésztés. Magyar-Óvár, 1880.
- **Dr.:** A juh és gyapjú ismertetése. Budapest, 1894. (Orsz. Magy. Gazd. Egyi. Könyvkiadóvállalat. II. cyclus, XII. kötet.)
- A gyapjúismeret. Magyar-Óvár, 1880.
- Az állati és növényi termékek. I. rész. A vadászat, halászat és szedés termékei. II. rész. Tejtermékek, zsirok, olajok. III. rész. Friss és conservált hús, halak és tojás. Budapest, 1879. (Hiv. jel. az 1878. párisi kiállt. XI. füz.)
- A m. kir. gyapjuminőstő kiadványa. Budapest, 1899. (A földm. min. kiadványai 1899: 23. szám.)
- **Eugen v.:** Studien über das Schwein. Wien, 1872.
- Rodiczky Eugen von:** Volkswirtschaftliche Bedeutung der Geflügelzucht in Ungarn.
- **Eugen Dr. v.:** Welche Mittel würden sich am geeignetesten erweisen, die Melkschafzucht zu heben? Wien, 1890. (Verlag der k. k. Landwirth. Gesellschaft. 178.)
- **Eugène de:** Le mérinos à laine fine à carde en Hongrie. Budapest, 1900.
- (Ministère royal hongrois de l'agriculture.)
- Les Ventes publiques de Laines a Budapest . . . (A földm. min. kiadványa.)
- Rohives János Miklós:** Baromorvos-könyv Második kiadás *Pethe Ferencz*ől. Kolozsvár, 1827.
- *Ugyanaz. Ford. Prély István.* Pest, 1854.
- **J. N.:** Občinski žirivracitel. Zagrebu, 1839.
- Rohr, Konrad von:** Der Kirschmied in der Noth. Agram, 1796.
- Rónaki Kálmán:** Tudnivalók az állategészségügyi törvényből. Pécs, 1890.
- Rosenthal Alfréd:** A rambouillet juh és annak jelentősége a magyarországi juhtenyésztés terén. Budapest, 1881.
- Rottler József, ifj.:** Állattenyésztés. I. kötet. Zenta, 1893.
- Röll M. F.:** Az állati járványok, tekintettel az ostromák és német törvényhozárra. Fordította és az állatjárványi magyar törvények és rendeletekkel bővítette *Rósahegyi Aladár.* Budapest, 1882.
- Rövid leírása.** A mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtok—1887—1890. évben. Magyar és német nyelven. Budapest, 1885., 1891.
- Ruisz Gyula:** A mezőhegyesi állami ménesintézet alapításának története. Temesvár, 1888.
- Rutta Rudolf:** Das Pferdefleisch als Nahrungs-mittel aller Stände. Pest, 1854.
- Saccii József József:** Az állatvédelemről. Felolvasás a szombathelyi nemzeti szövetség szabad lyceumában. Kőszeg, 1900.
- Satzungen der mesiascher Salami-fabrik und Schweinemastung.** A. G. Hermannstadt, 1894.
- Scheitz F. A.:** Unterricht von der Zucht und Wartung von Schaafen. Oedenburg, 1808.
- Schmid Paul:** Die vollkommene Viehzucht. 2 Theile. Kaschau, 1835—37.
- Schrader és Schmalz:** Gondos és tapasztalt juh-orvos, vagyis leírása a juhok nyvalainak és azok gyógyítás módjának. Kassa, 1835.
- Schwab Konrád Lajos dr.:** Utmutatás a jó külsejének ismeretére. *Magyaritva Hoffner József* által. Pesten, 1832.
- Sertészhalál.** Az első magyar —; és kölcsönelőlegző részvényszerűség telepe. — ? —
- Sertésenyésztés.** Galántha, 1899. (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galánthai járás gazdaköre II. füz. 3.)
- Sertésvész** ellen való védekezés (magyar,

- horvát, szerb, ruthen nyelven). (A földm. min. kiadványai.)
- Sierban János:** A szarvasmarha tenyésztése és hasznosítása, különös tekintettel a tejgazdaságra. I. és II. rész. Budapest, 1900. (Falusi Könyvtár. 48–49.)
- **Johann:** Die Hornviehzucht und deren Nutzbarmachung mit besonderer Rücksicht auf die Milchwirtschaft. I. II. Theil. Budapest, 1900.
- Singhofer József és Pejisik Imre:** Hazánk halászata. Budapest, 1892.
- Soltész Miklós:** Sertésenyésztés és hizlalásról. Duna-Szerdahely, 1900.
- Sorge C. E.:** Mittel gegen die Hungersnoth unserer Haus-Thiere für den Winter 1834 zu 1835 und Mittel gegen Krankheiten, welche in heißen Jahreszeit vorkommen pflegen. Pesth, 1834.
- Sperker Ferencz:** Néhány szerény szó érdélyi magyar szarvasmarhatenyésztésünk érdekeiben. Felolvasott az 1896. febr. 29-iki székeley-keresztúri gazdaértekezleten. Szt. Demeter, 1896.
- Sporon Pál:** Az okserzű juhtenyésztés elvei. *Mentel W. E.* koszorúzott pályamunkájának nyomán. Buda, 1864.
- — és **Ebner Sándor:** A gazda, kertész és erdész leghasznosabb barátai az állatok között *Dr. Göger L. W. C.* hasoncímű német munkájának 7. kiad. nyomán. Budapest, 1878. (Falusi Könyvtár. 25. köt.)
- Sproch József:** A marhadó és férgec juh dögéről. Buda, 1844.
- Staut József:** Juhtartásra és gyapjúismeretre vezérítő útmutatás. *Löhner Doctor...* szerint... magyarázza... Kassa, 1834.
- Szabályrendelet** a fejőstehenek tőgyének mesztetésére nagybirtás ellen. Budapest, 1880.
- a ló-, szarvasmarha- és sertés-tenyésztéséről. (Szegevszár, 1893.)
- Szabályrendelet** a székes főváros területén levő haszonállatok nyilvántartásáról. Budapest, 1899. Budapest székes főváros szabályrendeletét 1449/1899. közgyűlési szám.
- Szabályrendelet** a szarvasmarhák hajtatásának módja és ideje iránt. Budapest, 1884.
- az élelmezésre szolgált kisebb élőállatokkal való bánásmódot iránt. Budapest, 1880.
- Szabályrendeletek** az állatok járvány-nyavalyái alkalmával politikai hatóságok által követendő eljárásról, s azok folytán teendő állatgyógyrendőri intézkedésekről. H. és é. n.
- Szabályzata.** Az állattenyésztési m. kir. kerületi felügyelőségek szervezeti és szolgálati — Budapest, 1899. (A földm. min. kiadványai. 1899. 9. sz.)
- Szabó Alfaj:** A zürichi nemzetközi állatorvosi kongresszus és annak végzéseiről, hazánk viszonyaihoz alkalmazva. Pest, 1868.
- — Hasznos emlős házi állatok életkor-isméje. (Könyvnyomat a m. nemz. Múzeum könyvtárában).
- Szabó Alfaj:** A házi állatok bonczata, tekintettel az életanra. Budapest, 1877.
- **József:** A keleti marhavész birtos gyógyítása. Pest, 1851.
- Szabó László, Toldi:** A lefőzőtőjt értékesítése. Magyar-Ovár, 1887.
- **László, Toldi:** Tejgazdaság. (Vezér-fonálból terjedelemben kidolgozva a számára m. kir. tejgazdasági szakiskola üzletvezetői tanfolyamnak hallgatói számára.) Pusztala-Lánca, 1890.
- Szabó Vazul:** Figyelmeztetés a marhavész ügyében. Nagyszében, 1869.
- Szakáll Gyula:** Hazai szárnyasok bonczata. 41 ábrával. Budapest, 1897.
- Szalay János:** Az okserzű szarvasmarhatenyésztésről különös tekintettel a simmenthal fajtura. Kiadja a sopronmegyei gazdasági egyesület. Sopron, 1898.
- Szaniszló Albert dr.:** Vezér-fonál a gazdasági tanítézetek és akadémiák állattani (kiválgatás rovartani) előadásaihoz. Kolozsvár, 1884. Újabb kiadás Kassa, 1895
- Szántó Menyhért:** Állatbiztosítás. Magyar-Ovár, 1898.
- Szarvasmarha, A —,** nyavalyáival való bánásmód módja. 1796.
- szervezete és belső szervei. Előbeszéd-dal ellátta *Dr. Nádaskay Béla* tanár. Budapest, 1895.
- Szarvasmarha-fajok.** Hazánkban tenyésztett — és elajlasodásának okai. H. és é. n. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).
- Szász István:** Az állattenyésztésről. Kiadja Kis-Küküllő vármegye gazda-bizottsága. Dicső-Szent-Márton, 1899.
- Szathmáry Király György:** A barmokról Ausztriában tett rendelkezések... az 1729-ik és 1730-ik esztendőben uralkodott marhadógnak alkalmazhatóságából... Német nyelvből magyar nyelvre fordította — Eger, 1760.
- Széchényi István:** Lovakról. Pest, 1828.
- **Stephan Graf:** Ueber Pferde, Pferdewucht und Pferdennenn. Vom... aus dem ungarischen übersetzt von *Joseph Vojdisck.* Leipzig und Pest, 1830.
- Székeley Lipót:** Állatorvosi gyógyszerrendelés-tan. Budapest, 1890.
- Szemes Árpád:** A szarvasmarhatenyésztésről, különös tekintettel a magyar fajtura és borjunevelésre. Gazdasági előadás. Nagyvárad, 1899.
- Szemele. A mezőhegyesi —** 1874-ben. B.-Gyula, 1875.
- Szenczey Ödön:** Az állatbiztosítás Magyarországon. Budapest, 1900.
- Szentkirályi Á. dr.:** A jelen idő következményeinek megfelelő tejgazdaság. Budapest, 1885.
- **Ákos:** A czigájajuh — ? —
- Szentkirályi Ákos dr.:** A bivalyról. (Különlenyomat a Mezőgazdasági Szemle-ből). Magyar-Ovár 1888.
- Szervezete.** Magyarország állategészségügyének. (A földm. min. kiadv.)
- Szokolyay István dr.:** Az állategészségügy rendezése az 1888-ik évi VII. t.-cikk és az 1888-ik évi 40.000. számú végrehajtási rendelet alapján. II. kiadás. Budapest, 1898.
- Sztranki János és Czerszky Antal:** A marhadó leírása. Debreczen, 1820.
- Találmány.** Uj — mely szerint juh-vagy tehenéjéből vajjat, turót és sajtot kevés percz alatt készíthetni — minőlfogva Magyarország legalább is 41,166.666 forintot és 40 krt esztendőnkint nyer. Kassa, 1828
- Tamás János:** A házi állatok ragadó, járványos betegségei s azok elleni védekezés. Maros-Vásárhelyt, 1899. (Gazdasági előadások. Kiadja a marostorda vármegyei gazdasági egylet).
- Tanfű Gusztáv:** A lovak. Budapest, 1879. (Hiv. jelentés az 1878. párisi kiállításról IX.)
- — Az állattenyésztés. Szarvasmarha, juh, sertés, barmfiak és lovak. Budapest, 1879.
- Tangli Ferencz dr.:** A fedezés befolyása a ló anyagcserejére. Budapest, 1898. (M. kir. állati, élettani és takarmányozási kísérleti állomás.)
- Tapasztaláson épült disznótenyésztés** és orvoslás. Kassa, 1835.
- Tary Antal:** Rövid értekezés a juhok és szarvasmarhák körömfajásairól. P.-Berki, 1840. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).
- Tohenezete.** A kassai m. kir. gazd. tanítézet kuhlándi — Kassa, 1882.
- Tejgazdaságának.** Magyarország — fejlődése 1883–86. Budapest, 1887.
- Toneoeker Seyfert:** A lókereskedés minden tekintetben. Pest, 1833.
- Tenyészállatok.** Kassai m. kir. gazdasági tanítézetét... Album. — ? —
- Tenyészállattörzskönyv.** Országos magyar —. II. füzet. Budapest, 1895.
- Térkép.** Magyarország állategészségrendőri szervezeteit, állattenyésztését és gazdasági szakoktatását ábrázoló — Budapest, 1876.
- Tervezet** és néhány szó egy országos állattenyésztési és állatértékesítési szövetekeztéről egy okleveles gazdától. Szombathelyen, 1900.
- Tervezete.** A II-ik lóvásár — Budapest, 1894.
- Thanhoffer Lajos:** Vizsgálatok a tenyész-bénaság lényege fölött. Budapest, 1876.
- — A tenyész-bénaságról. Budapest, 1882.
- Dr. Ludwig:** Ueber Zuchtliame. Nach eigenen pathologisch-histologischen Untersuchungen. Herausgegeben vom K. u. Ministerium für Ackerbau, Industrie u. Handel. Budapest, 1882.
- Therwehk Árpád:** Állatkinzás és állatvédelem. Budapest, 1887.
- Tolnay Alexander:** Von der Nothwendigkeit

- dem Nutzen der Thierarznei besonders für Ungarn. Pest, 1787.
- Tolnay Alexander:** Praktisches Handbuch . . . Krankheiten der Rinder, Pferde . . . aus dem Lateinischen von J. Lux. Leipzig, 1817.
- — Artis veterinariae compendium pathologicum. Pestini. 1799.
 - **Sándor:** Barkokat orvosi könyv. Pest, 1795.
 - A lovak külső szép vagy rüti termetek s hibái megismeréséről. Pozsony, 1804.
 - A lovak . . . hibái megismeréséről és betegségeik orvoslásáról. Budán, 1816.
- Torma I. és Tétray I.** Az egészséges és beteg állatok ápolása. Állattenyésztők és állattartók számára. Budapest, 1892.
- Tormay Béla:** A szarvasmarha és annak tenyésztése. I. rész. Küllem és fajtajsme. Budapest, 1877.
- II. rész. Természettajzi adatok és a koponyaalakulások leírása. 2. bőv. kiadás. Budapest, 1889.
 - III. rész. Budapest, 1890.
 - 3-ik kiadás. Budapest, 1893.
 - Állategészségügyi vázlatok. Pest, 1871.
 - Általános állattenyésztéstan. Pest, 1871.
 - u. a. 2-ik kiadás. Budapest, 1895.
 - Gazdasági létenyésztés. Debreczen, 1872.
 - A falusi létenyésztő. Debreczen, 1873.
 - Egy kis elmélkedés sertésenyésztésünk érdekében. Budapest, 1870.
 - Enquête-bizottsági vélemény az állattenyésztés kérdéseiről. Budapest, 1880.
 - Kalauz a lópatkolásban. 1. és 2-ik kiad. Budapest, 1882, és 1884.
 - A borjú fölnevelése. Kolozsvár, 1888. (Erdélyi gazd. egyesület könyvkiv. vállalat. I. évf. 3. füz.)
 - Nádudvari uramnak a borjúk felneveléséről szóló beszéletge. Kolozsvár, 1889. III. kiadás. Kolozsvár, 1897. (Az erdélyi gazd. egyesület könyvkiv. vállalatának IV. füzete.)
 - Az átörökítés. Budapest, 1890.
 - A sertéskérdés egy fontos részlete. (Külön lenyomat.) Magyar-Ovár, 1891.
 - Az állategészségügyi törvény népszerű magyarázata. (Román fordításban.) Szeben, 1891.
 - Az állattenyésztés. I. rész. Szarvasmarha, juh és sertés, baromfi és lovak. Budapest, 1879.
 - 2-ik kiadás. Budapest, 1895.
 - A háziállatok tenyésztése. A földm. n. kir. min. megbízásából s annak kiadásában. Budapest, 1896.
 - Nádudvari uram az állategészségügyi törvényről. A legszükségesebb tudnivalókat esteli beszélgetések alkalmával megismerteti. Budapest, 1889.
 - A lóhus kimérésének kérdése hazánkban. Budapest, 1894.
 - Lófogatn. Agya a ló életkorának meghatározása, ábrákkal. Kiadja a »Gaz-

dasági Füzetek» szerkesztőségé. Pest, 1862.

- Tormay Béla:** A szarvasmarha fajokról általában s a scheinfeldi fajról különösen. Budapest, 1874.
- Elbeszélés a régenmiből. Budapest, 1887.
 - **Adalbert:** Gespräche über die Aufzucht der Kälber. Ins Deutsche übertragen von *Árpád Hensch*. Budapest, 1900. (Az erdélyi gazd. egyesület könyvkiv. vállalatának kiadása.)
- Török János:** Az állatorvostan alapvonalai kezdő és gyakorló orvosok használatára. Sárospatak, 1873.
- Törvény** a halászatról. (1888. XIX.) Budapest, 1898. (Eggenberger.)
- Törvényjavaslat** tervezetek az állattisztosításról —. Budapest, 1893.
- Törzskönyv, országos** — II. könyve (szarvasmarhák) 3. fejezet. Pirostarka hegyi fajta és ezzel rokon. a) Simmenthali. Budapest, 1892.
- Országos magyar tenyészállat —. I. füzet. Magyar fajta szarvasmarhák könyve.
 - II. füzet. Borzderes szarvasmarhák könyve. Budapest, 1895.
 - III. füzet. Simmenthali szarvasmarhák könyve. Budapest, 1896.
- Uebersicht des Viehstandes des Kronlandes Ungarn im Jahre 1858 nach der amtlichen Aufnahme.** Ofen, 1851.
- Ujhelyi Emerich:** Ueber die Gemeindestiere. Uebersetzt von *Stephan Hajós*. Magyar-Ovár, 1890.
- Von der Kälberaufzucht. M.-Ovár, 1898.
 - **Imre:** A magyaróvári tejelőverseny. Különlenyomat a »Mezőgazdasági Szemle«-ből. Magyar-Ovár, 1899.
 - Jegyzet Ausztria, Svájc és Dél-Németország állattenyésztéséhez. Magyar-Ovár, 1896.
 - A gümőkör elterjedéséről és a betegségek elleni védekezésről. Gazdasági előadás. Sopronban. Sopron, 1894.
 - A tuberkulin-kérdésről. Jelentés Dániában tett tanulmányútjáról. Magyar-Ovár, 1897.
 - Kísérletek a ragadós tüdőlob diagnosztizálására czéljából. Budapest, 1893.
 - Kísérleti védőoltások a sertésvész ellen. Magyar-Ovár, 1896.
 - Szigetközi szarvasmarhatenyésztésünk bajai. Magyar-Ovár, 1898.
- Unterricht** über ein zweckmässiges diätetisches Verfahren mit dem Vieh für den Landmann. Ofen, 1836.
- erfahrungsmässiger —, wie die Schafe . . . erhalten werden können. Pressburg, 1774.
 - Ugyanaz. Brünn, 1775.
- Uhalgazdasz,** róma, a keleti marhászati illetégek, marhatulajdonosok és községi előjárók számára kiadja a földmív., ipar és keresk. miniszt. Budapest, 1875.

- Utmutatás** a ragadós száj- és körömfájás ellen való védekezésre és ezen betegség gyógyítására. Budapest, 1897.
- Rövid — gazdasági állataink teletetésre nézve. Pest, 1863.
 - az élő baromfi és tojás értékesítésére a m. kivitel és csomagszállítási részvénytársaság utján. Budapest, 1892.
 - a száj- és körömfájás elleni védekezésre. Budapest, 1897. (A földm. min kiadv.)
- Utmutató** az állategészségügyre illetve az élő állatok és állati nyers-termények szállításánál követendő eljárásra nézve. I.—III. rész. Budapest, 1892/95.
- Üzemterve.** A »Iatorczai« halászlászlórsúlát — Budapest, 1900.
- Vajtermelés.** Az okserű — fontossága, rövid ismertetése stb. Budapest, 1894.
- Varga Ferenc dr.:** A hasznos házi emlősállatok természetrajza, fajta és életrendje. Budán. 1872.
- Vásárpénztár.** A budapesti marhavasártéri (húspénztár). Budapest, 1900.
- Védekezés.** A sertésvész ellen való —. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa magyar, horvát, szerb és rutén nyelven.)
- Verordnung** betreffend die Durchführung des Fischerei-Gesetzes. Erlassen vom kön. ung. Minister für Ackerbau, Industrie und Handel am 9. Februar 1889 sub Z. 5000. Separat-Abdruck aus dem III. Hefte der Mittheilungen vom Jahre 1889. — Budapest, 1889.
- Viasz Mándor:** A sertésvész elleni védekezésről, továbbá a száj- és körömfájásról. Csáktornya, 1899.
- Virág Elek:** A kis gazda mint sertéshizláló. Kolozsvár, 1888. (Erdélyi gazdasági egyesül. könyvkiv. vállalat. I. évf. 3. füz.)
- Volstein:** A lovaknak csikókoruktól fogva vén korokig való tartások módja. Kolozsvár, 1781. A II. kiadást I. Wolstein alatt.
- Vorkehrungen.** Die veterinären — auf dem Bornsteviehmarkt in Steinbruch bei Budapest. Budapest, 1882.
- Vorschrift** in den König. Ungarn . . . in der Fortpflanzung der Pferde. (Magyar és német.) 1784.
- Wagenfeld Alajos dr.:** Általános baromorvoslati könyv. Fordítá *Mihálka Antal*. Pest, 1846.
- II. kiadás. Pesten, 1848.
 - III. » — — 1861.
 - Nyolcvanegy ábra kilencz aczélmetszetű táblán *Wagenfeld* baromorvoslati magyarázott könyvéhez. II. kiadás. Pesten, 1848.
 - Alapos utmutatás a ló mind belső, mind külső megismerésére és gyógyítására. Magyaritá *Bajnok Antal*. Pest 1850.
 - Neun Stahlstiche zu — Vieharzneibuch. Königsberg ó. n.

- Warga László**, Szigeti: A tej szirtartalma meghatározásának fontosságáról. Pécska, 1900. (Pécskai gazdasági kiadványa. 1900. 2. szám.)
- Welche sind die Ursachen und Folgen des Verfalles unserer heimischen Schafzucht?** Altenburg, 1883.
- Welche Ursache liegt der auffallenden Abnahme des ungar. Gulya-Viehstandes zu Grunde?** Pressburg, 1881.
- Wenckheim Jós.** Gondolatok a magyarországi lótenyésztésnek helyreállításáról. Pest, 1815.
- Wentzel János Pál:** A juhtenyésztésről és a dohánymivésletről. Szeben, 1771.
- Wesselényi Miklós br.:** Teendők a lótenyésztés körül. Kolozsvár, 1847.
- A sibiói ménesről. Pest, 1820.
- Wolstein Amadeus János:** A marhadógról való jegyzések. Bécs, 1784.
- A marhavészekről való könyv. Ford. Tolnay Sándor. Bécs, 1874.
- 2-ik kiad. Bécs, 1786.
- 3-ik kiad. Buda, 1816.
- Das Buch von Viehseuchen für Bauern. Pressburg, 1785.
- Wolstein Amadeus:** A pusztaí, hadi és házi ménesekről írt könyv. Ford. Tolnay Sándor. 2. rész. Bécs, 1786.
- A lovaknak tsikókoruktól fogva vén

korukig való tartások módja. Kolozsvár, 1801. Az I. kiadást I. Volstein alatt.

Wopperer Joh.: Gründliche Abhandlung von der Pferdekennntiss. Pest, 1779.

— Nützlicher Unterricht zur Erzüglung einer guten Gattung Pferde. Temesvár, 1790.

— **k. k. Rittmeister:** Anleitung zur Verbesserung der allgemeinen ländlichen Pferdezucht im Königreich Ungarn. Pest, 1798.

— Kurze Abhandlung von den in und ausserlichen Krankheiten, welche denen Pferden bey der Armeé im Feld, und Quartieren am gewöhnlichsten zustossen. 2. Aufl. Pest, 1799.

Wrangel C. G. Graf: Ungarns Pferdezucht in Wort u. Bild. I—IV. Bd. Stuttgart, 1893—1895.

Zárjelentés az 1881. évben uralgott keleti marhavészről. Budapest, 1882.

Zechmeister Jenő: Hogyan védekezhetünk a szarvasmarha gümőkórja (tuberkulózis) ellen? Kiadja a soproni gazd. egyesület. Sopron, 1867.

— A bajor állami állatbiztosítás. A sopronmegyei gazd. egyesület. Sopron, 1890.

Zlamál Vilmos: A keleti marhavész. Pest, 1841.

— Népszerű oktatás a marhavész elhárításáról. Nagy-Várad, 1850.

— Barmaszt, avagy a hasznos házi állatok orvoslása. Pest, 1861.

— Az állattenyésztés fontossága s jelenlegi állása Magyarországon. Pest, 1867. (Ak. értekezések a természett.)

— A hasznos házi állatok járványos nyavalyái. Pest, 1853.

— Különös kór- és gyógytan a házi állatok belső betegségeiről. Pest, 1853.

— Állatgyógyászat. Pest, 1859.

— Részletes állatkor- és gyógytan. Különös tekintettel a járványos kórokra és az állatorvosi rendszetre. Budapest, 1877.

— és **Tormay Béla:** A III-ik nemzetközi állatorvosi gyűlekezet. Pest, 1868.

Zlinszky István: Néhány szó kisgazdáink szarvasmarha-tenyésztéséről. B.-Csaba, 1898.

— A házi szárnyasok okszerű tenyésztése. B.-Csaba, 1891.

— 2-ik kiadás. B.-Csaba, 1890.

— A csilók felneveléséről. Békés-Csaba, 1898.

Zucht Die Ratót-Héráháza er Vollblut. Simmenthaler. — Budapest, 1896.

XIV. Takarmánytermesztés és takarmányozás.

Apor Károly br.: A zöldségtakarmány eltermeléséről és eltartásáról. Maros-Vásárhelytől, 1883.

Ásványi Lajos: A vörös lóher termesztéséről. Kolozsvár, 1892. (Erdélyi gazd. egyesület könyvkiadó-vállalata V. évf. 1. füz.)

— A luczerna termesztéséről. Kolozsvár 1893.

— **Ludwig:** Ueber die Kultur des Rothkies. Kolozsvár, 1892.

Balás Árpád: Rétmivélés és legelőkezelés alapvonalai. Budapest, 1876.

Békessy László: A takarmányszámítások rövid ismertetése a földmivélés-, ipar- és kereskedelmi ministerium által az 1886. évben Budapesten rendezett teigazdasági tanfolyamban résztvevők számára. Debreczen, 1886.

Bentham George: A pázsítfélék rendszere. (Notes on gramineae.) Budapest, 1886.

Brote Eugen: Trifolij. Sibiu, 1890.

— Editio II. Sibiu, 1896.

Brunner J. dr.: A takarmányozás gyakorlata. Átdolgozta *Krick Aladár*. Budapest, 1887.

Croneberg G. F.: Vom Anbau des Weidenkrautes. Pressburg, 1798.

— Praktische Anleitung zum Kleebau. Pressburg, 1798.

Csalamádé, A — és egyéb zöldségtakarmányok mivélés és besavanytatási módjai. 2-ik kiad. Budapest, 1885.

Cselkó István: Az okszerű takarmányozás vonalai. Magyar-Óvár, 1874.

— és **Dr. Kossutyn Tamás:** Takarmányozástan. Budapest, 1894. és 1897. (Az Orsz. magyargazd. egyesület által álló könyvkiadó-vállalata. III. ciklus I.)

Cserháty Sándor: A gyomok kártékonyága és az ellenük való védekezés. Kolozsvár, 1900. (Erdélyi gazdasági egyll. könyvkiadó-vállalata 38. füz.)

— A csalamádé termesztése. Kolozsvár, 1891. (Az Erdélyi gazd. egyesület könyvkiadó-vállalata. XIV. (IV. évfolyam.)

Entdeckung. Neue — einer Pferde-Fütterungsmethode ohne Heu und mit sehr wenig Hafer... von einem Landwirthe' Kaschau, 1835.

2. Ausg. Kaschau, 1836.

Farkas Mihály: Takarmányövények ismertetése és tenyésztése. Pest, 1864. Két táblázattal. (Falusi könyvtár III.)

— I. kiadás. Budapest, 1873.

Fejér Zoltán: A rétek és legelők mivéléséről. (Gazdasági továbbképző előadások.) Pozsony, é. n.

— Takarmánytermelés. Galántha, 1890.

— Takarmánykészítés és eltartás. Galántha, 1890. (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galánthai

járás gazdaköre IV. füzet 6., illetőleg V. füzet 3.)

Gamauf Vilmos: Nem tápláló földmivélési termékek. Budapest, 1879. (Jelentés (Hivatalos) a Párisban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról. 6. füz. 2. rész.)

Gondol Dániel: Takarmány és húrszabás. Pest, 1867.

Gotthard Sándor: A takarmányrépa. Kolozsvár, 1880. (Az Erdélyi gazd. egyll. könyvkiadó-vállalata V. (II. évfolyam I.)

— A nyers takarmányok eltevése. Kolozsvár, 1892. (Az Erdélyi gazd. egyesület könyvkiadó-vállalata V. évf. 3. füz. XIX.)

Hadviger Albert: A nevezetesebb takarmányfélék tenyésztéséről. Kiadja Kis-Küküllő vármegye gazda-bizottsága. Dicső-Szent-Márton, 1890.

Hereмаглітізіт és értékesítés. Különnyomat az Erdélyi Gazdából. Kolozsvár, 1892.

Hreblay Emil: Gyakorlati útmutatás nemesített erdei bükköny termesztésére. Eperjes, 1896.

— Tanulmány a takarmánynevelés mesterséges eltartásáról. Kassa, 1891. Ismertetése a magyar gazdákat érdeklő rétfűvek és takarmánynevények. Pest, 1844.

Károly Rezső: Ré- és legelőmivélés gyakorló

- és tanuló gazdák részére. Budapest, 1899. (A földművelésügy min. kir. miniszter kiadványai. 1899. 17. szám.)
- Kléh Kálmán:** A hannoverai rétöntözés ismeretése. Budapest, 1874. (A közmunka- és közlekedési min. kir. miniszterium kiadványai. 1874. II. füzet.)
- Korizmicz László:** Levelek a rétöntözés érdekében. Függelékül a Magyar gazdasági egyesület által az 1844-iki országgyűlés eleibe terjesztett rétöntözési törvényjavaslat terve. Budán, 1845.
- Korponay Ferenc:** A zöld takarmány szártása és a tengeriszár áttelelése. Nagybánya, 1893.
- Kosutány Tamás dr.:** A gazdasági haszonállatok okszerű takarmányozása. Budapest, 1886.
- Kovácsy Béla:** Takarmányozástan. Kassán, 1893. (Magyar gazda könyvtára IV. kötet.)
— — Házi állataink takarmányozása. Kolozsvár, 1894. (Erdélyi gazd. egyk. könyvkiadó-vállalata. XXII. VI. évfolyam 2. füz.)
- Krick Aladár:** A takarmányozás gyakorlata dr. Brünner J. után átdolgozta —. Budapest, 1887. (Az országos gazdasági egyesület könyvkiadó-vállalata.)
- Kühn Gyula dr.:** A szarvasmarha okszerű táplálása tudományos és gyakorlati szempontból. Kosszorított pályamű. Fordította Cserháti Sándor. Budapest, 1879.
- Kvassay Jenő:** Rétművelés, különös tekintettel az alagsóvezésre és öntözésre. Budapest, 1877.
- Leibitzer J.:** A rétművelés és takarmánytermesztés. Pest, 1835.
- Lecouteux Ede:** A csalamádé és egyéb zöld takarmányok művelési és besavanyítási módja. Franciaából *Ordódy* S. Budapest, 1885.
- Lóetetésnek.** Ujonnán felfedezett módja — széna nélkül és igen kevés zabbal. Kassa, 1835.
- Loósy A.:** A magyar gazdákat érdeklő legfontosabb réti füvek és takarmánynövények rövid ismertetése. Kiad. Országos m. gazd. egyk. Pest, 1844.
- Melsner Ernő** jelentése a bajorországi, württembergi és badeni rétművelés tanulmányozásáról. Budapest, 1874. (A közmunka és közlekedési magyar kir. miniszterium kiadványai 10. füzet.)
- Módja.** Ujonnán felfedezett — a lóetetésnek. Lásd Lóetetésnek.
- Oklatás** arról, hogy miképpen lehet a német és spanyol löherét legnagyobb haszonnal terjeszteni. Pozsony, 1805.
- Ordódy Lajos:** A rizskorpa mint póttakarmány (magyar-német). Budapest, 1885. — — U. az 2-ik kiadás. Budapest, 1886.
- Pferde-Fütterungsmethode.** Neu — ohne Heu. Kaschau, 1835.
- Reismehl und Reiskleie als Viehfutter.** Separat-Abdruck aus dem Hefte VII—VIII. (1885.) der Mittheilungen des kön. ung. Ministerium für Ackerbau, Industrie und Handel. II. Ausg. Budapest, 1886.
- Rétfüvek.** A magyar gazdákat érdeklő és takarmánynövények rövid ismertetése. Kiadja a magyar gazdasági egyesület. Pest, 1844.
- Réti János:** A legjobb takarmánynövények termesztéséről. Kolozsvár, 1896. (Erdélyi gazd. egyk. könyvkiadó-vállalata. VIII. évf. 1. füz.)
- Rodiczky Jenő dr. Sipi:** A takarmánytermesztés kézikönyve. Budapest, 1882. — — II. kiadás. Budapest, 1897.
- Rottler J.:** A kaszálók és legelők ápolása. Kolozsvár, 1888. (Az Erdélyi gazd. egyk. könyvkiadó-vállalata II. (I. évf. 2. sz.)
— — Ugyanaz más kiadásban. Kolozsvár, 1892.
- K. Ruffy Pál:** Házi állatok okszerű táplálása. Budapest, 1888.
— — Segédkönyv a takarmány-elegyek kiszámításához. *Dr. König* és *dr. Dietrich* tábláiól. Alsó-Lendva, 1898.
- Rumy, Karl Georg:** Neue Pferdefütterungsmethode ohne Heu und mit sehr wenig Haber. Kaschau, 1835.
- Sarlay Károly:** A takarmányozás ismerete. A földművelésiskolák gazdasági teli tanfolyamok és gyakorlati gazdák számára. Budapest, 1898.
— — A takarmányozás ismerete. Komárom, 1897.
- Schaden, Vom — des Priemengrases.** Ofen, 1825.
- Seibt Antal:** Urbaigazító oktatás, hogy kellesse a szarvasmarhát, juhokat és sertéseket és mindennemű házi baromfiakat haszonnal hizlalni. Magyarosítá *Slant József*. Kassa, 1832.
- Szabályrendelet** a széna és takarmánynemnek cladása tárgyában. Budapest, 1886.
- Szántó Monyhárt:** A takarmánytermesztés befolyása és jelentősége Ausztria-Magyarország jövő gazd. irányára. M.-Óvár, 1885.
- Szőcskáról.** A — kivált széna szűkben. Pest-Esztergom, 1834.
- Szemere Huba:** A czukorrépa és takarmányrépa jóvedelmező termelése. Budapest, 1890.
- Szervezeti szabályok.** A rétmesteri intézményre vonatkozó —. Budapest, 1886.
- Szilassy Zoltán:** A fűfelé takarmánynövények és természetük. Budapest, 1894. (Országos magy. gazdasági egyesület könyvkiadó-vállalata II. cik. XIII. köt.)
— — Heréféle takarmánynövények. Budapest, 1895. (Az Orsz. magy. gazd. egyesület könyvkiadó-vállalata. III. cik. 9. sz.)
- Tanárky Gy.:** Takarmánytermelés homoktalanon. H. n. 1876. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Tangl Ferenc dr.:** Az itatás befolyása a takarmány kihasználására. Előleges közlemény. Budapest, 1898. (M. kir. állatleltárnai és takarmányozási kísérleti állomás.)
— — A mezőhegyesi öntözött réteken termő széna mint lótakarmány. (Különlönyomat a »Kísérletügyi Közlemények [1899.] II. kötet 3. füzetéből.) Budapest 1899. (Magyar kir. állatleltárnai és takarmányozási kísérleti állomás.)
- Tapasztalások.** A gyorsbizálajásban tett legujabb —. Kassa, 1836.
- Teschedik Sámuel:** A löherének vetéséről, s annak használatáról való rövid oktatás. H. és é. n.
— — Nachricht. Von dem Anbau und der Benützung des Lucerner Klees. H. és é. n.
- Utatis,** termelési —. A m. mezőgazdák szövöttekete által — takarmánytermelési kísérletekhez. Bpest, 1893.
- Varga Coloman:** Die Futtermittel. Uebersetzt von *Stephan Hajós*. M.-Óvár, 1890.
- Warga László Szigeti —.** A mezőn termelhető takarmánynövényekről. Pécska, 1900. (Pécskai gazdákör kiadványa. 1900. 6. sz.)
- Wolf E.:** A gazdasági haszonállatok okszerű takarmányozása. Fordította *Dr. Kosutány Tamás*. Budapest, 1889. (Orsz. m. gazd. könyvkiadó-vállalata.)
- Wolff Emil dr.:** Házi állatok okszerű táplálása. (*K. Ruffy Pál*). Léva, 1888.
— — U. az — II. kiad. Budapest, 1888.

XV. Méhészet.

- Adács (Rodiczky):** Die Bienenzucht in der Nusschale. Budapest, 1894.
- Adami Johann Jakob:** Anleitung für das Landvolk in Absicht auf die Bienenvirtschaft. Pressburg, 1773.
- Alapszabályai.** Az országos magyar méhészeti egyesület — 1895. Budapest, 1895.
- Alapszabályai.** A jászvági méhészegylet — Jászberény, 1898.
- Albu József:** Méhészeti kalauz. Az erdélyi méhészegylet által előismerés méltatott röviden összefoglalt népszerű utasítás a helyes méhészkedésre. Kolozsvár, 1888. (Az I. kiadás 1887-ben jelent meg.)
- Ambrózy Béla br.:** A méh. Elméleti és gyakorlati útmutató a méhészet terén. Temesvár, 1896. (A földm. min. kiadv.)

Anleitung Kurze — zur Bienenzucht und Bienenpflege. Nach dem Französischen von A. Niemannsfreund. Leipzig und Kaschau, 1831.

— Kurze — für das Landvolk in Absicht auf die Bienenwirthschaft von *Joh. Jac. Adami*. Pressburg u. Leipzig, 1773.

— II. Auflage. Pressburg, 1789.

Balla István: A méhészet köréből. Hódmező-Vásárhely, 1900. (A hódmezővásárhelyi gazdasági egyesület kiadványa 3. sz.)

Baranyai Géza előnik jelentése a komárom-megyei gazd. egylet szakosztályának 1897. évi működéséről. Komárom, 1898.

Bienen-Meister. Neu erfahner — oder eine kurze Abhandlung von Bienen-Hungarisch-Skalitz évjegy nélkül.

Bocskay Sámuel: Gyakorlati utmutató a méhek tenyésztésére. Ungvár, 1878.

— Ugyanaz. Ungvár, 1898.

Bogsch S.: Természetes méhek neveléséről való rövid oktatás. Komárom, 1795.

— **Johann:** Kurzer Unterricht zur Bienenzucht. Wien, 1795.

Čajda J.: Včelár na Slovensku. Turč sv. Martin, 1871.

Chabicosovsky Georg: Apiarium systematicum seu nova apum cultura. Colocae, 1800.

Csaplovics János: A méhtartás új, könnyű és hasznos módja kettős köpükben. Fordította magyarra *Sz. Szentiványi László*. Miskolczon, 1816.

— **Johann:** Die Bienenzucht in Doppelstöcken. Wien, 1813.

— — 2-ik kiadás. Wien, 1815.

— — Novem et utilem apes in duplicatis alvearibus colendi rationem commendat. Viennae, 1814.

Csémny Péter: Az okos méhesgazda. Pest, 1851.

— — U. az — II-ik kiadás. Pest, 1862.

— — U. az — III-ik kiadás. Ujra átdolgozta *Brozik Károly*. Budapest, 1886.

Czövek István: Legujabb s leghasznosabb méhészkönyv. Pesten, 1816.

— — II-ik kiadás. Pest, 1831.

Demeter János: Utmutatás a hasznos méhtenyésztésre, különös tekintettel a földmivelők számára. Pest, 1867.

Dömötör László: Méhészeti előadások. Budapest, 1882.

— — A méhtenyésztés oszkerű gyakorlata az amerikai rendszer szerint. Budapest, 1882.

— — Kalauz a méhtenyésztés oszkerű gyakorlataiban.

— — II. kiad. Budapest, 1885.

— — III. » Szegszárd, 1892.

— — Méhtenyésztési Kalauz. Szegszárd, 1892.

— — Méhészeti utmutató. Szegszárd, 1898.

Dzierzon János dr. összes munkái. Fordította *Binder Iván*, a Magyar Méh- szerkesztője. Budapest, 1898.

Emlékkönyv. Méhészeti — Szerkesztették *Kócsi Mayer Gyula* és *Korocsa Tivadár*.

Budapest, 1893. (A II. vándorgyűlés emlékkönyvét I. Sztarill alatt).

Erdélyi Méhecske mely a méhekkel való bánás titkait szemünk eleibe terjeszti. Kolozsvár, 1762.

— II. kiadás. Kolozsvárt, 1767.

— III. » Kolozsvár, 1785.

Farkas Mihály dr.: Magyar méhészkönyv, vagyis utmutató a sikeres méhtenyésztésre, tekintettel a különböző tenyésztési módokra. Budapest, 1861. (Falusi könyvtár I. szám.)

— — u. a. II—V. kiadás. Budapest, 1870—1897.

Fényes Kálmán: Méhészeti mozaik. Arad, 1878.

Gáspár József: A méhtenyésztésről. Kolozsvárt, 1894. (Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalata. XXXVI. (VII. évfolyam. 2. füzet.)

Gedde János: Angliai méhskert. Fordította *Szathmáry Királyi György*. Eger, 1759. 2-ik nyomtatás. Eger.

— — 1768. 3-ik nyom. Eger, 1781.

Gergelyi Kálmán: Az oszkerű méhészet dióhéjban. Budapest, 1892.

Göndöcs Benedek: Emlék a Budapesten 1882-ik évi aug. 19-én tartott országos méhészegyleti kiállításról. Budapest, 1882.

— — Pár öszinte szó a méhészet, gyümölcsészet és selymészetnek az országban mielőbbi általános elterjesztése ügyében. Békés-Gyula, 1884.

Grand Miklós központi kerületi méhészeti vándortartónak a buziasí tanfolyam alkalmával 1884. évi július 20-tól aug. 8-ig tartott előadás a méhészetről. — Külön lenyomat a »Közgazdasági Értesítő«-ből. Budapest, 1884.

— — I. kiadás. Buziasí, 1886.

— — III. kiadás. Buziasí, 1890.

— — V. kiadás. Buziasí, 1898. (A földm. min. kiadv. 1898. 15. sz.)

— — VI. Kiadás. Bpest, 1900. (A földm. min. kiadványai. 1900. 14. sz.)

Handler Gy.: Új méhészt, vagyis a méheknek magyar hazánkhoz alkalmaztatott gondviselése. Pozsony, 1810.

— — Pozsony és Komárom, 1794.

— — Pozsony, 1795.

— — IV. kiadás. Pozsony, 1810.

Hilbert István dr.: Olcsó, oszkerű méhészt, tekintettel az összetett kaptárra, úgy a fiasítás és rajzás megakadályozására. Szegszárd, 1888.

Horváth János: Méhészkedjünk! Budapest, 1899. Kiadja a Szent-István-Társulat. 155. szám.

Hradtzky József: A gyakorlati méhészt rövid vázlat, tekintettel Dzierzon módszerére. Pest 1861.

Hradzsky József: Méhbönczani közlemények. Száczok, 1864. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).

Kalauz. A m. orsz. méhészeti egyesület által 1882. tartott orsz. méhészeti kiállítás. — Budapest, 1882.

Kalo Péter: A méhtartásnak különféle tar-

tományokra, környékekre és esztendőkre alkalmaztatott igen könnyű, hasznos és gyönyörűség s módgya. Egerben, 1816.

Károlyi Gyula: Közönséges és műmehészt, Nagy-Károly, 1885.

Kis János: Népszerű méhészkönyv. Brassó, 1865.

Kontor János: A méhekéről. Soprony, 1806.

Kölln József: Méhészkedjünk szakszerűen. Pécska, 1900. (Pécskai gazdakör kiadványa. 1900. 5. szám.)

Kriesch János: Az oszkerű méhészt elemeli. Vác, 1871.

Kühne Ferenc: Méhészeti káté. Bpest, 1882. — — II. kiadás. Budapest, 1887.

Leonhardt Johann: Die Bienenzucht. Hermannstadt, 1897.

Maksimovitsz Abraam: Nowiji pčelari ili načini, kako pčele držati treba iz razliki spisašte na slaveno serbskji jaziki prevedani. Budim, 1810.

Márton Gábor: Gazdaságos méhtartás. Győr, 1816.

Mayer Károly: A méhek természetrajza. Csákvár, 1884.

Méhecske, Erdélyi — Kolozsvár, 1762. I. Erdélyi cz. alatt is.

Méhely Lajos: A magyar országos méhészeti egyesület által rendezett s az 1882. tartott orsz. méhészeti kiállítás kalauza. Budapest, 1882.

Méhes gazda. Az okos —, — azaz rövid útmutatás, miképen lehet az országzserte szokásban lévő kegyetlen megfojtás nélkül a méhekől lehető legnagyobb hasznot húzni. 13 képpel. Pest, 1862.

Méhészt. A hazában és távolban szét tekintő — I. 2. Szeged, 1865.

Milota Ferenc: A méhészt kérdésekre és feleletekre röviden felszabva. Kolozsvár, 1833.

Módja. A méhtartásnak új, könnyű és hasznos — Megi. hely és évjegy nélkül.

Nachtmann Jakob: Ueber Bienenbehandlung und Bienenpolitik. Pesth, 1859.

Nagy János, Turli: A méhtenyésztés elemei. Pancsova, 1896.

— — Méhi gazdaság. Ovidius rendihez alkalmaztatott magyar versekben. Győr, 1786.

Nagy Zeigmond: A méhészt rövid vázlat. V. kiadás. Arad, 1886.

Neiszer György: A méhek tenyésztése. Lonsocz, 1891.

— — Méhészeti tanácsadó. Lugos, 1893.

Nemesszeghy Koloman: Bienenstock-Zug. Komorn, 1896.

Niemandsfreund, A.: Anleitung zur Bienenzucht. Leipzig und Kaschau, 1831.

Nutt Tamás: Szelelő méhtenyésztésnek új módjáról és a méhkasoknak új neméről. Pesten, 1835.

— — Szelelő méhtenyésztés — után *Némethy József*, Pest, 1836.

— — Lincolnshireből: Szelelő méhtenyész-

- tés. Közrebocsájta *Némethy József*. Pest, 1826.
- Pálfi Lajos**: Okszerű méhészet kézikönyve kérdésekben és feleletekben. Ungvár, 1894.
- Papp Gábor**: A méhészet mint gazdasági tényező a kupos kezelési rendszer mellett. Kiadja Kis-Küküllő vármegye gazdabizottsága. Dicső-Szent-Márton, 1899.
- Paradeyzer Lajos**: Az elméleti és gyakorlati méhészet kézikönyve. Arad, 1877.
- Pethe Ferencz**: Méhtenyésztés. II. kiadás. Pest, 1816.
- Prónay Albert**: Az okszerű méhészet kézi- és tankönyve. Losoncz, 1891.
- A méhek rajzása, tekintettel a szalmakassal méhészkedő közönségre. Losoncz, 1891.
- Ravazdy András**: Méhetolmács. Diószeg, 1791.
- Rodiczky Jenő dr.**: A méhről. Bécs, 1876.
- A magyaróvári gazd. fels. tanintézet méhes taneszközügyűjteménye. Magyaróvár, 1873.
- Elméleti és gyakorlati méhészet. I. füz. Magyaróvár, 1875/6.
- A magyar méhészet múltjáról. Budapest, 1892.
- Ruffiny Sámuel**: Kurze Anleitung zur Verbesserung der gewöhnlichen Bienenzucht. Mit Hinsicht auf Zipsen und die kälteren Gegenden Ungarns. Kaschau, 1805.
- Der praktische Bienenvater oder Anleitung zu einer zweckmäßigen Bienenzucht, mit besonderer Hinsicht auf kältere Gegenden. Leipzig und Kaschau, 1832.
- Schikulszky József**: A méheknek kettős köpükben leendő új tartásokról. Kassa, 1817.
- **Joseph**: Nova Apum cultura in duplici alvearibus. Cassoviae, 1817.
- Schirach A. G.**: Erläuterung junge Bienenschwärme oder Ableger zu erziehen. Budissin, 1770.
- Sebes Károly**: Havi foglalkozások a méhek körül. Budapest, 1874.
- Vezérfonal a méhészetről. Budapest, 1874.
- Sötér Kálmán**: A méh és világa. Kolozsvár, 1895—96. (A földm. min. kiadványa.)
- Spitznert**: Korbienenzucht ... von Abte *Müllerpacher*. Pesth, 1806.
- Station royale hongroise d'Apiculture** a a Gödöllő. (A földm. min. kiadványa.)
- Statuten der Verein zur Hebung und Beförderung der praktischen Bienenzucht in Siebenbürgen**. Kronstadt, 1844.
- Szabó György**. Császi: Magyarországi méhes gazda. Debreczen, 1792.
- Szarka Sándor**, Kövesdi: Izletes méhtenyésztés. Kolozsvár, 1844.
- Szatthmáry Király György**: Angliai méhes kert... melyet kiadott angliai nyelven *Gedde János*... most pedig magyar nyelvre fordított —. Eger, 1759.
- Sztarlin Lajos**: Az országos méhészeti egyesület által B.-Gyulán 1883. tartott méhészeti 2-ik vándorgyűlés és országos méhészeti kiállítási emlékkönyve és kalauza. Összeállította —. B.-Gyula, 1883.
- Szuhányi János**: Szorgalmas méhészt. Pest, 1795.
- Tittel, Heinrich**: Beilage zum Hebung und Förderung der vaterländischen Bienenzucht. Temesvár, 1873.
- Torkos M. J.**: Der wahre Ursprung des Bienenwachses. Oedenburg, 1776.
- Tóth A.**: Prostonárodní wcelar. Skalici, 1871.
- Tóth J. dr.** A méhészet kézikönyve. Budapest, 1874.
- Tudomány**. A méhtartás rövid — Vác, 1782.
- A magyarországi méhtartás rövid — Vác, 1795.
- Uhlarik Sándor**: A méhészet. Galantha, 1899.
- (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galanthai járás gazdaköre II. füz. 5.)
- Vajda Péter**: A tapasztalt méhészgazda. Átdolgoza *Uzdá Péter*. Kassa, 1835.
- Vesmás Márton**: Erdélyi méheskert. Kolozsvár, 1744.
- ugyanaz 1774.

XVI. Selyemtenyésztés és eperfaültetés.

- Alapszabályai** a soproni selyemtenyésztő részvénytársaságnak. Sopron, 1845.
- Anleitung**. Kurze —. Zur rationellen Aufzucht der Seidenraupe. Herausg. vom k. u. Min. für Cultus und Unterrichts. Budapest, 1881.
- Anweisung** zu einer der Natur der Seidenwürmer und Maulbeerbäumen angemessenen Zucht. Pressburg.
- Áron Edo**: Gyakorlati útmutatás az eperfa és selyemhernyó tenyésztésére. Pest, 1870.
- Ugyanaz. Budapest, 1874. (Falusi könyvtár II. köt.)
- Ásványi Lajos**: A selyemhernyó tenyésztéséről. Kolozsvár, 1893.
- Bálint István**: Selyemgazdaságról való tanításnak két része. Pest, 1830.
- Bandi J.**: Rövid útmutatás a selyemtenyésztés kezelésére. Pest, 1856.
- Barabás Károlyné**: Selymészet. Kolozsvárott, 1872.
- Bernát Dezso**: Magyarország selyemtenyésztése. Irta —. Közli a ministerium gazdasági osztálya. Pest, 1868. (Közlemények a földm., ipar- és keresk. ministerium köréből. I. évfolyam, 3 füzet.)
- Bezerédj Pál**: Jelentése a selyemtenyésztés emelése czéljából 1880. évben foganatosított intézkedésekről. Budapest, 1884.
- Bezerédj Pál**: Báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister úr ő nagyméltóságához. Jelentés Magyarország selyemtenyésztésének állásáról és fejlődéséről 1880- és 1881-ben. Budapest, 1882.
- *Gróf Széchenyi Pálhoz* 1882/3. Budapest, 1884.
- *Gróf Széchenyi Pálhoz*. 1836. Budapest, 1887.
- *Gróf Széchenyi Pálhoz*. 1887. Budapest, 1888.
- *Gróf Széchenyi Pálhoz*. 1888. Budapest, 1889.
- *Gróf Szapáry Gyulához*. 1889. Budapest, 1890.
- *Gróf Bethlen András*hoz. 1890. Szegszárd, 1890.
- *Gróf Bethlen András*hoz. 1891. Szegszárd, 1892.
- *Gróf Bethlen András*hoz. 1892. Szegszárd, 1893.
- *Gróf Festetics Andor*hoz. 1894. Szegszárd, 1894.
- az 1895—1899. éveket lásd Jelentés alatt.
- Néhány szó Magyarország selyemtenyésztéséről és selyemiparáról. Szegszárd, 1896.
- Bielik Mihály**: Natura bombycum azaz a selyemgyomraknak természet szerint való nevelésnek módja. Nagyszombat, 1799.
- Bielik Mihály**: Natura bombycum et morum, das ist Eine kurze Anweisung zu einer unter der Seidenwürmer und Maulbeerbäume Zucht. Pressburg, 1803.
- Blaskovits József**: Selyemtenyésztést illető némi észrevételek. Kolozsvár, 1827.
- **S. A.** A selyemtenyésztésnek módjáról és hasznáról stb. N.-Várad, 1793.
- **S.**: A selyemgazdaságról való tanítás. Kolozsvár, 1828.
- Blaskovitsch Joseph**: Vollständiger Unterricht über die vortheilhafteste und leichteste Art des Seidenbaues für Ungarn. Pest, 1802—1814.
- Vollständig theoretisch-praktischer Unterricht zur Seiden-Cultur für den österr. Kaiserstaat. Wien, 1820.
- Darstellung des gegenwärtigen Zustande der Seidenzucht in Ungarn und der daraus fließenden Hindernisse für das Emporkommen einer ausgebreiteten Seidenkultur in diesen Lande. Ofen, 1808.
- Genialitäten. Pannonia, 1808.
- Ueber die Unzweckmäßigkeit und Schädlichkeit der bisher bei uns üblichen Methoden Seide zu erzeugen. Ofen, 1803.
- Grundsätze zur Leitung der Seiden-cultur in Ungarn. Ofen, 1795.
- Gemachte Einwendungen gegen die in Altöfen abgehaltenen Spinnproben. Pest, 1896.

- Bolle János:** Rövid útmutatás a selyemhernyó okszerű tenyésztésére.
— II. kiadás. Budapest, 1882.
— A selyemtenyésztés Japánban. Budapest, 1899. (A földmívelésügyi m.k.ir. min. i. n. t. kiadványai. 1899. 2. szám).
— **Johann:** Die Seidenzucht in Japan. Budapest, ... (A földm. min. kiadv.)
- Bödös Ferencz,** Bödei: A selymeresztő bogarakról. Pest, 1879.
— A szederfa magvának gyümöltéséből való rendes kivételéről és elvetéséről... gyümöltés fának szaporításáról, ... selyem bogaraknak tartásáról szóló könyvetsé. Péts, 1803.
- Burián Pál:** A selyemtenyésztésről. Szempcz. Pozsony, 1897. (Gazdasági távabbképző előadások I.)
- Canolla, Thomas:** Abonnement auf die Cultur der Maulbeerbäume für das Königreich Kroatien und Slavonien. Agram, 1845.
— Vaterländische Gesellschaft für die Seidenzeugung in Kroatien und Slavonien. 1845.
- Czambert János:** A figyelemzetett ügyes selyemtenyésztő. Budán, 1836.
- Dubovszky Gyula:** Rövid útmutatás az okszerű selyemtenyésztésre. Pest, 1871.
— Gyakorlati rövid útmutatás az okszerű selyemtenyésztésre. Szegzárd, 1873.
- Előadása.** A selyembogarakkal való bánás módjának rövid - Megjelenségi hely és évjegy nélkül.
- Fejlődése** Magyarországi selyempárának 1880-tól 1886. évig. Budapest, 1886.
- Felterjesztése.** A M. Gazd. Egyes. bizottm. a selyemtenyésztés emelése iránt Magyarországon. Pest, 1850.
- Frendel, Stephan von:** Die Kunst Seide zu erziehen. 2 Theile. Pressburg, évjegy nélkül (1795).
- Függelék** gróf Széchenyi István értekezéséhez a selyemről. Közrebojsájta *Simon Nep. János.* Sopron, 1840.
- Gallarati:** Unterricht zur Seidenkultur. Hermannstadt, 1785.
- Gönczi Pál:** Az eperfa és selyemtenyésztéséről. Pest, 1860.
— Utmutatás az eperfa- és selyemgumó lemotollásására. Pest, 1860.
— **Paul:** Über den Maulbeerbaum und Seidenzucht. Pesth, 1860.
— **Pawel:** O dochowawani malinowého stromu a hodobnictvú. Pest, 1860.
- Göndöcs Benedek:** Hogyan kell tenyészteni a selyemhernyót. Gyula, 1880.
- Heintl Franz:** Anleitung dar Seidenbau in Freyen zu betreiben. Wien, 1815.
- Heinl F.:** Winnauceni o wíchowánú owocních stromov. Budin, 1811.
- Honking Henrik:** Szederfa- és selyemtenyésztés Magyarországon. Sopron, 1834.
— Sopron, 1843.
— **Heinrich:** Maulbeerbaum und Seidenzucht in Ungarn, Güns, 1843.
- Honking Heinrich:** Seidenbau und Seiden-Gewerbe in Ungarn. Oedenburg, 1844.
— Gutachtlicher Vortrag an den Seidenbau-Verein der Oedenburger und Eisenburger Comitate. Oedenburg, 1841.
- Histoire** et situation de sericulture et de la filature dans le Royaume Hongrie en 1891. Lyon, 1894. (A földm. min. kiadv.)
— en 1894. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadv.)
- Hofmann Emanuel:** A selyemtenyésztés módjának előadása a magyar földmívelők számára. Béts, 1833.
— II. kiadás. Ujvidék, 1838.
— Oktatás a selyemtenyésztésben. Pesten, 1834.
- Instruktion** für den Anbau des Anbau-Samens und die Maulbeerbaumzucht. (Kiadja a selyemteny. felügyelő.) Budapest, 1883.
- Jaksó Joseph:** Elementar-Unterricht über die Seiden-Zucht. Pressburg, 1859.
- Jelentés** Magyarországi selyempáráról 1882. és 1883-ban. Budapest, 1884.
— 1895. Szegzárd, 1896.
— 1896. Szegzárd, 1897.
— Magyarországi selyemtenyésztése és selyempárának állapotáról az 1897. évben. (Magyar kir. földm. min. orsz. selyemtenyésztési felügyelője.) Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa)
— 1898. Budapest, 1909. (A földm. min. kiadv.)
— 1899-ik évben. Budapest, 1900. (A földm. min. kiadv.)
- Kunoss Endre:** A selymésztés kézikönyve, vagyis népszerű útmutatás a szederfák ültetése, ápolása és selyemhernyók tenyészése ügyében. Pesten, 1843.
- Lukácsy Sándor,** Hutirai: Selyem- és eperfa tenyésztés. Pesten, 1858.
- Manzin:** Praktische Winke über die Führung der Seidenzucht. Temesvár, 1863.
- Márosi:** Die ungarische Seidenindustrie und ihre Zukunft. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)
— Zákón i naredba v zabrani velačkih vina. Budimpešta, 1898.
- Matusik János.** A selyemhernyótenyésztés alapvonatai. Kolozsvár, 1868.
- Matuska József,** Felső-Rásztókai: Oktatás a szederfa és selyembogár tenyészéséről. Buda, 1843.
— II. kiadás. Buda, 1845.
— III. » 1846.
- Matzek, A.:** Der Seidenbau sammt Maulbeer-Baumzucht. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).
- Maulbeerbaum, Der** — und die Seidenraupe oder praktische Anleitung zur Seidenkultur. Verfasst von F. X. W. Warasdin 1847.
- Mazzogato A.:** Kurze Art Maulbeerbäume zu Pflanzen. Pest, 1787.
— Weszprim, 1798.
- Milleker Felix:** Geschichte der Seiden-Cultur in Südunarn. Werschetz, 1883.
- Mitterpacher Lajos:** A szederfa és selyembogár-nevelésről való oktatás. Némethöl magyarrá ford. *Spécz Antal.* Budán, 1805.
— Budán, 1813.
— » 1823.
— » 1826.
— » 1830.
— **Ludw.:** Unterricht über die Maulbeerbaum- und Seidenraupenzucht. Ofen, 1813.
— **Ludovik:** Ünvisutia lui *Károl Filibert* de lastricie despre sidirje .bumiakului. Buda, 1810.
— **Ludwik:** Gednani *Karla Philiberta* Lastryje o Wirobenu bawlini. w Budina, 1810.
— Winnauceni o malinowich stromuwa, a hedbawnich czerkwicu chowáni. Budin, 1804.
— u. a. Budine. 1833.
- Módjá.** A selyem-eresztésnek — Fordított némethöl magyarrá 1752-ik esztendőben. Szebenben, 1754.
- Návod** ku pestovaníu hodbawnikov L. Rózsahegy, é. n.
- Néhány szó** Magyarországi selyemtenyésztéséről és selyempáráról. Budapest, 1890. (A földm. min. kiadványa)
- Oktatás:** A selyem míveléséről. Eperjes, 1783.
— Rövid. — az eperfák neveléséről. Eszék, 1798.
- Péterffy József:** Okszerű utatás az eperfa- és selyemtermelésről. N-Szeben, 1856.
- Pókász Imre:** Az okszerű eperfa-termelés és selyem hernyó-tenyésztés. Arad, 1886.
— Selyemhernyótenyésztés és eperfa-termelés. II. kiadás. Arad, 1893. — III. kiadás. Arad, 1896.
- Pulszky Károly:** A selyem míveléséről való oktatás, mely három könyvre osztatik, ugy-mint: Az első könyv tanít a szeder-fák körül megkívánt gondviselésről. A második a selyem erezstő bogaraknak neveléséről. A harmadik a selyemnek elkészítéséről. Eperjes, 1703.
- Schedius Ludwig:** Vollständiger Unterricht über ... Seidenbau für das Königreich Ungarn. I. Abtheilung. Pest, 1882.
- Seidenbau, Der** — und Seidgewerbe in Ungarn. Oedenburg, 1844.
- Seidenzucht, Ungarns** —. Budapest, 1896. (A földm. min. kiadványa)
- Sejem, és Eperfa tenyésztés.** Kérdések és feleletekben. Falusi iskolák számára, H. n. 1841. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).
- Selyemtenyésztésünk** és selyempárunk fejlődése. 1880-tól 1895-ig bemutatva az 1896-ik orsz. ezredéves kiállításán. Budapest, 1896. (A földm. min. kiadványa)
- Sériculture, La** — et l'industrie de la soie — (A földm. min. kiadványa)
- Sollonghi Károly:** Uj mód magyar selyemruha azaz: Magyar és hozzá tartozandó országoknak a selymeresztő bogarakból következő különös hasznok és gyarapítások. Alsó Slavonia, 1769.
— Posony, 1770.
— Debreczen, 1770.

XVIII. Gazdasági gépek, eszközök és gépkezelés.

Andeutungen, Kurzgefasste, zur Anwendung der in der Ackergeräth-Fabrik zu Rimaszecs erzeugeten, Ackergeräthen und Maschinen. Wien, 1852.

Aratógépek, A z —. Budapest, 1885.

Ásványi L.: A Haerson-féle tojásközpélgép ismertetése. Kolozsvár, 1892.

Balogh József: Tanakodás az ekéről. Pest, 1837.

Bosányi Endre: A malomipar szerepe és jelentősége közgazdaságunkban. Budapest, 1892.

— A »malomkérdés«. Budapest, 1894.

Bujanovics Eduard von Agg-Telek: Ueber die verschiedenen Methoden der Aufbewahrung des Getreides, besonders die für gemässigtetes Klima geeignetste, in den zuerst von Sinclair angegebenen Fruchtbehältern mit ununterbrochenem Luftzuge. Mit 6 lithogr. Bauplänen und Kostenberechnungen. Pesth, 1846.

Cséplőgépek. Versenydíjazott, hordozható gazdasági —, malmok, stb. Clayton, Shuttleworth et Comp. által. Pest, 1857.

Cséger Lajos: Milyen eszközökkel munkálja földjét a kisgazda? Kassa, 1890. (Nagy-Küküllő vármegye közgazdasági bizottsága által tartott népies gazdasági előadások alkalmából kiosztott ingyen-füzet.)

Czentner József Dr.: A gabona-elevátorok intézményeinek ismertetése. Magyar-francia. I. rész. Budapest, 1895.

Darstellung meines Systems von Dampf-Marienbad-Apparaten zur Brantwein-, Spiritus und Spritfabrikation. Pest.

Dárczy Péter: Minő ékét használjunk. E-Csaba, 1899.

Directiv-Regeln für den Anbau mit der Ugzy'schen Saemaschine. H. és é n.

Eichinger Károly: Utasítás az Eichinger-féle gabona-tisztítóhoz. Szeged, 1890.

EkEVERSENY. Az agárdi —: Jelentés az orsz. magy. Gazdasági Egyesület által . . . Agárdon 1883. Ept. 25., 26. és 27-ik napjain rendezett nemzetközi fogatos- és gözeke-versenyéről. Budapest, 1883.

— A kisbéri —. Szombathely, 1884.

Előirányzat egy kenderáztató, törő és tiloló-gepeknek Arad, Csanád, Békés, Csongrád megyék részére leendő felállításra tárgyának. Budapest, 1897.

Eredménye. A m. kir. államasvatuk gépgyára által szerkesztett göcséplőgépgyár telt kísérletek. — A magyar-óvári gazdasági akadémia és a kassai gazdasági tanintézet gépkísérleti állomásának jelentése. Budapest, 1887.

»Excicator« dohánylevélfűző és szárító középég. Budapest, 1885.

Fowler: Gözeke szerelvények alkatrészei John Fowler & Co. gyárából. — Bestandtheile

der Dampfplug-Apparate aus der Fabrik von John Fowler & Co. Budapest, 1900.

Franke F. Ad.: Ueber Regulirung der Bewegung der Dampfmaschinen. Ofen, 1846.

Fuchs J. M.: Berichte der Versuchstationen für landwirthschaftliche Geräte und Maschinen an der k. ung. landwirthschaftl. Lehr-Anstalt in Ung.-Altenburg, 1870. Pest, 1871.

— Közlemények a m.-óvári gazdasági eszköz és gépkísérleti állomás köréből 1870. Pest, 1870.

Gazdasági eszközök és gépek. I. Rész. Mezőgazdasági eszközök és gépek. II. Rész. Dr. Rodiczky Jenő: A szeszégetésnél, czukor- és sörgyártásnál alkalmazott gépek és készülékek. Budapest, 1879. (Hivatalos jelentés a Parisban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról. XIV. füzet.)

Gépkísérleti állomás Magyar-Óvárit. 1890. (Magyar-német.)

Gothárd Sándor: Jelentés a' Vasmegeyi gazdasági Egyesület által 1886. Sárvárot rendezett sorvetőgép versenyéről. Szombathely, 1887.

— A cséplőgépek és azok kezelése. 98 ábrával s két táblával. Budapest-Herény, 1888.

Gözgepekről. A — és a magy. kir. dohánnyágyarakkal használatban levő fontosabb munkagepekről. Hivatalos használatra összeállította és kiadta a magy. kir. dohányjövődéki központi igazgatóság. Budapest, 1884.

Gruner Ludwig & Herzog Oscar: Welche Bedeutung haben die landwirthschaftl. technischen Gewerbe, für den landwirthschaftlichen Betrieb, mit besonderer Berücksichtigung extensiver Verhältnisse. — Herausgegeben vom landw. Verein an der königl. ung. landw. Akademie zu Ungarisch-Altenburg. Pressburg, 1882.

Hecke W. und Kraft G.: Internationale Getreide-Maschinen-Concurrenz veranstaltet zu Ungarisch-Altenburg. Wien, 1870.

Horváth Géza Dr.: A permetező készülékek a kertészet szolgálatában. Budapest, 1890. (M. k. áll. rovtartani állomás közlem. I. köt. I. füzet.)

Hutya Ferencz dr. Húspárolók és deszinfektorok. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadványa.)

— ismét. Budapest, 1900.

Innfeld Fr.: Die Ackergeräthe u. landwirthschaftl. Maschinen der herz. Aug. v. Sachsen-Coburg Gotha'schen Ackergeräth-Fabrik zu Rima-Szécs in Ober-Ungarn. Pest, 1854.

Iparágak. Mily jelentőséggel bírnak a' mezőgazdasági-technikai — a' mezőgazdaság üzletére. Pozsony, 1882.

Ismertetése. Mezőhegyesi répaszeszgyárának és a' gyáraknak rövid —. Budapest.

Jegyzéke. A magyar gazdasági egyesület 1859. június 5—8. napjain a' régi fűvészkertben rendezett gazdasági eszköz- és gépkészítési tárgyait. Pest, 1859.

— A magyar gazdasági egyesület köztelkén 1860. június 3—6. napjain rendezett kiállítás és 1860. jun. 2. Tótmegyerre kitűzött keveyseny tárgyait. Pest, 1860.

Jelentése. Az O. M. G. E. — és a felsőtiszavid. gazd. egyll. által 1892-ben rendezett aratógépversenyéről. Budapest, 1892.

— A Biharmegyei gazdasági egyesület — az 1870. Nagyváradon megtartott aratógép-versenyéről. Nagyvárad, 1870.

— a' vasmegeyi gazdasági egyesület elnökségének — az 1874. Sárvárot megtartott aratógép-versenyéről. Szombathely, 1874.

Katalogusa. Az országot magyar, és a pest-pilis-solt-kiskunmegyei gazdasági egyesület által 1887. Hatvan mellett Pusztánagy-Telken tartandó mezőgazdasági gépkészítéssel egybekötött nemzetközi keveyseny — Budapest, 1887.

— A szajoli nemzetközi keveyskötő, és marokrakó aratógépverseny — 1889. Budapest, 1889.

— Az O. M. G. E. és a felsőtiszavidéki gazdasági egyesület által a földmívelési m. k. min. segélyezése mellett Nyiregyházán 1892. évi július 9—10-én rendezett nemzetközi keveyskötő és marok-aratógépverseny — Budapest, 1892.

Kézi könyv. Gazdasági, gépészeti —. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).

Kodolányi Antal: A Berlinben tartott aratógépkiállítás és verseny —: minisiter megbizott jelentése. Pest, 1868. (Közlemények a földm., ipar- és keresk. m. kir. ministerium köréből. I. évf. 4. füzet.)

Kotz P.: Utasítás Garrett Richard és fia angolhoni gyárában készült sorbavető és kapáló gépeinek kezelésére. Pest, 1870.

Közlemények a magyar-óvári m. kir. gazdasági felsőbb tanintézetel egybekapcsolt gazdasági eszköz és gépkísérleti állomás köréből. 1870. évfolyam. Pest, 1871.

— 1871. évfolyam. A m. kir. földmívelési, ipar- és kereskedelemügyi ministerium

- megbizásából szerkeszti s egybeállítja *Fuchs J. M.* Bécs, 1872.
- Közlemények** 1874-iki évfolyam. Magyar-Ovár, 1875.
- Krippel M.**: szögrakó készülete. — (A földmívelési min. kiadványa.)
- Lázár L. Pál**: A lokomoblok kezelése. Budapest, 1887. (Az országos gazdasági egyesület könyvkiadóvállalata.)
- Talaj és növényművelő gépek és eszközök elmélete, — szerkesztése és kezelésének tárgyalása. Budapest, 1886.
- és **Dr. Szabó Ferencz**: Aratógépeink. Jelentés az orsz. magy. és a jász-nagykun-szolnokmegyei gazdasági egyesület által nagyméltóságú idős gróf *Almásy Kálmán* úr szajoli birtokán 1889-iki évi július hó 6-ik és 7-ik napján rendezett nemzetközi kévekető és marokrákó aratógépversenyéről. Budapest, 1890.
- Az aratás és betakarítás segédeszközei. Budapest, 1893. (Az országos magyar gazdasági egyesület által álló könyvkiadó vállalat II. ciklus XII.)
- **Paul**: Geräthe und Maschinen zur Boden- und Pflanzenkultur. Leipzig, 1885.
- Lencz Ödön**: Magyarország mezőgazdasági gépipara. Budapest, 1898.
- Loosy Adolf**: Gazdasági gépek és eszközök az Észak-Amerikai Egyesült államokban. Budapest, 1894.
- Lo-Presti, Ludwig**: Bemerkungen über die... priv. unv. Stockrode-Maschine. Pest, 1857.
- Maderspach János**: Ismertetése a maghámolásnak és a maghámoló gépnek. Pest, 1866.
- Márton S.**: Delejíté nélküli szögrakó. — (A földm. min. kiadványa.)
- Hatszögekkel való területszámítás. — (A földm. min. kiadványa.)
- Márton Sándor**: Emlékirat ifagatáról, és járművekről erömütáni szempontból. Pest, 1872.
- Mayer Károly Ernő**: Új és nevezetes eke, melyhez nem kell igazgató. *Grangé János József* francia földműves találmánya. Német munkája után fordította egy mezei gazda. Pest, 1833.
- Budán, (1853.)
- Melegh Béla**: A cseplőgépek és járgányok. Kézirat gyanánt. Budapest, 1890.
- Mennyi pénzértéket veszünk el** oly centrifuga alkalmazásánál, mely a tej lefolyását nem végzi a lehető tökéletességgel. Budapest, 1897.
- Miklós Ödön**: Jelentése az elevátorokról. (Könyvnyomat, az O. K. G. E. könyvtáiban.) Budapest, 1879.
- Miterpacher Ludovicus**: Technologia oecconomica. Budaë, 1794.
- Moser J.**: Über die Einrichtung und Verwendung der Spiritus-Mess-Apparate. Ung.-Altenburg, 1862.
- Ordódy Lajos**: Vezérfonal ekeversenyünk rendezésénél. Budapest, 1881.
- Papanek N. János**: Gazdasági eszközök és részeinek rajza és elnevezése magyar, német és tót nyelven. Budapest, 1878.
- Papp György**: Használati utasítás a Papp-féle szabadalmazott »lókapá«-hoz. Debreczen, 1894.
- Perels Emil**: Tanácsadó a mezőgazdasági gépek választásánál és használatánál. Budapest, 1896.
- Programm der vom Ungarischen Landes-Agricultur-Verein zu Agárd, auf den Besitze des Gr. Franz Nádasdy Jun. 1882. veranstalteten internationalen Dampfplug und Gespannplug-Concurrenz.** Budapest, 1882.
- Reichenberger S.**: Legújabb gyapjúmosás rendszere. Pest, 1842.
- Neueste Wollwäsch-Methode. Pest, 1842.
- Reischl Vilmos**: A tej vizsgálata és tejtisztogatás különféle módja 28 ábrával. (Rövid vezérfonal a sárvári m. kir. tejgazdasági szakiskola hallgatói számára.) Pusztá-Lánca, 1897.
- Rhedei Ferencz G.**: Új találmány, mellyel a malomokban a gabonákban a vámmagból igazságosan válik külön a tulajdonos zárja alá. Némely a malomok körül lehet jobbitással s azokat illető jegyzetekkel. M.-Vásárhely, 1828.
- Rieger György**: A magyar malomipar. Budapest, 1885.
- Robey és társai**: Jegyzéke azon gazdasági gépeknek, melyek Angliában készülnek. Pest, 1866.
- Rodiczky Jenő Dr.**: Gazdasági eszközök. I. Rész. Mezőgazdasági eszközök és gépek. II. Rész. A szeszégetésnél, czukor és sörfogyasztásnál alkalmazott gépek és készülékek. Budapest, 1879. (Hiv. jel. az 1878. párisi kiáll. XIV. füz.)
- **J. és Tuba L.**: Nemzetközi aratógépverseny a magyar kir. földművelési, ipars. kereskedelmi ministerium pártfogása mellett rendezve a Mosony megyei gazdasági egylet által Magyar-Ovárott 1869. július 5—10-ig *Gecke W.* és *Krafft J.* jelentése alapján és az egylet megbizásából. — Magyar-Ovárott, 1870.
- Sillye Gábor**: Jegyzéke a magyar gazdasági egyesület . . . gazdasági eszközök és gépkészítési tárgyainak. Pest, 1859.
- Jegyzéke a magyar gazdasági egyesület közelében 1860-ban rendezett jubileumi kiállítás és 1860. jun. 2-án Tótmegyerre kitűzött ekeverseny tárgyainak. Pest, 1860.
- Simerka V.**: Gözüzánok, gözgépek és azok gondozása. Fordította: *Marer Zsigmond*. Pilsen, 1895.
- Soltész Dani**: Rövid népszerű kézműtar. *Dr. Barentin* után. Pest, 1845.
- Sporer, Franz**: Beschreibung und Anleitung zur Anwendung eines ganz neuen Taschen-Dendrometers. Karlstadt, 1843.
- Sporzon Pál ifj.**: A gabonaelevátorok és gazdasági jelentőségük. Budapest, 1897.
- Szabályzata**. A fogatos ekek bírási : a Pusztá-Nagy-Telken rendezett nemzetközi ekeverseny. Budapest, 1887.
- A szombathelyi kiállítás alkalmával 1889. tartandó nemzetközi trágaszörögépverseny. Szombathely, 1889.
- Szabó József**: A gözke és munkája viszonyaitva a fogatos ekekhez. Nagyvárad, 1883.
- Szalay János**: A soros vetés és a sorbavető gépek kezelése. Szolnok, 1891.
- Táborasi Ottó**: A lokomoblok szerkezete és kezelése. Budapest, 1887.
- Gözüzánok. Budapest, 1886.
- Tájékoztás**, a magy. Gazd. Egyesület által 1890. június 2-án Tótmegyeren rendezendő eke és szántásverseny alkalmára. Pest, 1890.
- Talaj és növényművelő gépek** és eszközök elmélete, szerkesztése és kezelésének tárgyalása. Budapest, 1886.
- Tervezete**: Az O. M. G. E. által Apezon 1885. évi júl. 5. és 6-án rendezendő nemzetközi kévekető és marokrákó aratógépverseny. — Budapest, 1885.
- Thallmayer Viktor**: A sorbavető-gépek 262 a szöveg közű nyomott ábrával. Budapest, 1897.
- Közlemények a magyar-óvári gépkísérleti állomás köréből. Magyar-Ovár, 1891.
- Tóth M.**: Kulcsár, a mérőedények különböző jegerumokhoz, quadratölekhöz való törvényes egyeztetéséről. Kolozsvár, 1896.
- Tuba L.**: Nemzetközi aratógépverseny Magyar-Ovárott, 1890. július 5—10-ig. Magyar-Ovár, 1870.
- Ujsághy Zsigmond**: Fokozatos köraszáló Meissner-féle légfútról. Temesvár, 1882.
- Vörös Sándor**: Minő eszközök és gépek szerepeljenek egy erdélyrészi középbirtokon? Kolozsvár, 1883.
- Zichy Géza gróf**: Jelentés az 1884. évi május 26—27. a hajdúvármegyei tart. egyesület által H.-Szoboszlón tartott gépviszár és ekeversenyéről. Debreczen, 1884.
- Zichy N. gróf és Széchenyi P. gróf.** Az agárdi ekeverseny. Budapest, 1883.
- Zichy Nándor**: Jelentés az Agárdon 1883. szeptember hó 25., 26. és 27-ik napján rendezett ekeversenyéről. Budapest, 1883

XIX. Birtokviszonyok és mezőgazdasági üzem.

- Baky Gedeon:** Az úrbér. Elméleti és gyakorlati kézikönyv, kiegészítve a birtokszabályozások folytán szükségessé vált telekönyvek átalakítása tárgyában kiadott igazságügyminiszeri szabályrendelettel és a telekönyvi betétek szerkesztéséről nézkező 1886. XXIX. t.-czikkkel, az ennek végrehajtása tárgyában kiadott utasítással és igazságügyminiszeri rendeletekkel stb. Második bővített kiadás. Szabadka, 1900.
- Balasházy János:** A tagosztály által létesíthető miveltebb gazdálkodási módoknak minél kevesebb költséggel felállításáról. Debreczen, 1841.
- 2 kötet. Debreczen, 1845.
- A tagosztályban való zavarok tisztázásáról. Pest, 1857.
- Bánfy János:** Rövid utasítás egy húsz holdterületű váltógazdaság rendezésére kisbirtokosok számára. Kiadta az erdélyi gazdasági egyesület. Kolozsvár, 1859.
- Eszmeccserék a jószágberendezés tárgyában. Budapest, 1884.
- Batthyány József gróf:** Nehány szó a gazdasági ügyvitelről. Pozsony, 1892.
- Békessy László:** A tejgazdaság és sajtkezézés elméleti és gyakorlati szempontból. Budapest, 1885.
- Berger Károly Lajos:** Hogy rendezzük be gazdaságunkat? *Hensch Árpád* műve alapján. Kecskemén, 1896.
- Nehány szó az okszerű gazdálkodás köréből. Csáktornya, 1899.
- Birther Friedrich:** Das Verfahren bei der Zusammenstellung der Grundstücke (Kommation). Hermannstadt, 1895.
- Birtokrendezési** az erdélyi részeken. Különlevomat a »Kelet« 1875. december havi folyamából. Kolozsvár, 1875.
- Birtokstatistikai kiadványai:** A földművelésügyi magy. kir. minister.
- I. A korlátolt forgalmú birtokok kimutatása és Magyarország területének művelési ágak szerinti megoszlása. Budapest, 1893.
- II. A hitbizományi, valamint a községi és közbirtokossági birtokok területének és művelési ágak szerinti megoszlásának kimutatása. Budapest, 1894.
- III. A kincstári, közalapítványi, továbbá az egyházi és szerzetesi nagyobb birtokok területének és művelési ágak szerinti megoszlásának kimutatása. Kiadja a földművelésügyi magyar kir. minister. Budapest, 1895.
- Bogdányi Ödön:** A földműves-szocializmus és az Alföld öntözése. Budapest, 1899.
- Bujanovics Ede,** Aggteleki: A haszonbérrendszerrel. Budán, 1843. (Gazdaság. pályamunkák. I. köt.)
- Magtárakról. Pest, 1846.
- Bujanovics Sándor:** A magyar gazdaszíti osztályról. Budapest, 1892.
- Bukuresti B. János:** Gazdasági számoló. Tanulmány és gyakorló gazdák számára. Kassa, 1885.
- III. kiadás. Kassa, 1891.
- IV. kiadás. Kassa, 1900.
- Burger Joh. und Schacher Mayer:** Ueber die Zertheilung der Gemeinweiden. Pesth, 1818.
- Cook, George Wingrove:** Anglia haszonbérleti állapotainak ismertetése. Jegyzetekkel kísérve kiadja a »Gazdasági Lapok« szerkesztősége. Pest, 1857.
- Ugyanaz Wingrove C. nyomán Korizmisz László Pest, 1858.
- Cserháti Sándor:** Mily módon lehetne a kisbirtokosok közt az okszerű gazdálkodást legokosabban terjeszteni. Magyar-Óvár, 1888.
- Csondor János:** Gazdaságbeli számadó és számvéno tisztai utasítások. Keszthely, 1819.
- Csötönyi Márton:** Mezőgazdálkodási számadástan minden hitvallású ifjúság számára, csak magyarázatra és írásgyakorlatra. Pest, 1847.
- Új kiadás, Pest, 1855.
- Czeckelius Joseph:** Vorschlag zu einem zweckentsprechenden System des Feldbaues auf Hermannstädter Gebiet. Hermannstadt, 1848.
- Czindery László:** Miképp gazdálkodhatunk ingyen? Pozsony, 1844.
- Derczy Péter:** Miként gazdálkodjunk a kétfertályos gazda. Békés-Csaba, 1898.
- Dittrich József.** Telekönyvi kité. Kézikönyv a telekönyvi ismeretek alapos, gyors és könnyű elsajátítására. Lugos, 1898.
- Drechler Gusztáv:** Gazdasági haszonbéri mintaszereződés. Bécsben, 1874.
- Eberhardt Jenő:** Egy 1200 kat. hold kiterjedéssel bíró gazdaság üzemterve. Keszthely, 1899. (A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet kebelében fennálló »Georgicon gazdasági köre« kiadványa. 5. szám.)
- Egan Ede** borostyánkői, miniszeri megbízottnak felterjesztése 61.114/97. számú rendeletrre a gr. Schönborn-féle bérlet kezelésre és az ezzel kapcsolatos ügyek, valamint a havasi gazdaság kérdése tárgyában. Budapest, 1898.
- Jelentés a tejgazdaság terén az 1885. 1886. és 1887—88. években tett intézkedésekről. Budapest, 1886—1889.
- Központi Tejszarnok. Budapest, 1885.
- Magyarország tejgazdaságának fejlődése 1883—1886-ig. Budapest, 1887.
- A tejgazdasági érdekeket előmozdító országos egyesület alapszabály-tervezete. Budapest, 1888.
- Elmélkedések,** Haszonbérleti. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Előadói javaslat** a mezőgazdasági rendtartásról. Budapest, 1887.
- Erdődy Imre gr.:** A jószágintézés alapelvei. Aranyos-Maróth, 1882.
- Erőss György** dr. Gazdasági főkönyv. Második kiadás. Kis-Várda, 1889.
- Eszmeccserék** a jószágrendezés tárgyában. Kiadja az orsz. magy. gazdasági egyesület. Budapest, 1884.
- Észrevételei:** Az 1827-ik esztendői 8-ik törvénycikkely következtében... Bihar vármegye által az urbarium tárgyában rendelt bizottságnak —. Nagyvárad, 1832.
- Farkas Ferencz,** farkasfalvi: Sáfárköd magyarság. Gada, I. II. Pest, 1841.
- Farmrendszer,** Magyar — Budapest, 1893.
- Farnas Károly:** Gazdasági kétszeres számvitel. Bécs, 1851.
- Neues System der landwirthschaftlichen doppelten Buchhandlung. Wien, 1851.
- Fehér Zoltán:** Valami a gazdasági üzemtanból. Galántha, 1890.
- Számvitel és kezeletstan. Galántha, 1899.
- (Továbbképző gazdasági előadások. Kiadja a galánthai járás gazdaköre. III. füzet, 3., illetőleg IV. füzet 5.)
- Földbérrendszer.** Hazai helyes — Budapest. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Könyvtárának vállalata. III. cyclus. 14. szám.)
- Földjövedelem.** Magyarországi művelési ágak szerinti terjedelme és —. Buda, 1895.
- Galgóczy Károly:** Gazdasági rendszer az erőlforgácsolás hibái és a nagyban termelés előnyei szempontjából. Budapest, 1885. (Magyar Könyvtár. Szerk. dr. Székely Ferencz, dr. Staub Móricz és Bakos János.)
- Gáty István:** Földmérés legújabb rend- és műszer fejlődése. 1835.
- Gyakorlati földmérés tükörkökel. Bácsbeges földosztály és a távmérés. Pápa, 1845.
- Gazdasági számviteli napló.** Budapest, 1895.
- Gemeinweiden,** Ueber die Zertheilung — Pesth, 1818.
- Geschäftsbericht** der Direction der Actiengesellschaft für landwirthschaftliche Industrie für die IX. Betriebsperiode vom 1. Juni 1899. bis 31. Mai 1900. Budapest, 1900.
- Gyurky Antal:** Gazdasági mellékparagraf és a gazdasági háziipar népszerű ismertetése. Vác, 1884.
- II. kiadás. Budapest, 1888.
- Népszerű magyarázata a földadó szabályozására vonatkozó 1875. VII. t.-cz.-nek egyszerűsített példaként ellátott utmutatás a kataszteri munkálatoknál érdekelte gazdák stb. számára. Pest, 1875.

- Hajos Sándor:** A mezei gazdaságnak külön formája és annak rendes számolása. Székes-Fejérvárott, 1819.
- Haszonbér és tulajdonkezelés.** (Kézirat. az O. M. G. E. könyvtárában).
- Hensch Árpád:** Jóságrendelés és kezeletán. Utmutató stb. Magyar-Óvár, 1895.
- Gazdasági üzlettan. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Hetényi János:** Erdélynek remélhető anyagi kifejlése a földbirtok viszonyok elcsérléséről rendezése által. Kolozsvárott, 1844.
- Hirsch Alfred:** Ungarns Grundbesitzverhältnisse. Agrarstatistische Unternehmungen. Budapest.
- Hitbizományi, községi és közbirtokossági birtokok.** Lásd: Birtokstatisztikai kiadványai. II. füz.
- Hochheimer C. A. F.:** Allg. ökonomisches Haus- und Wirthschaftsbuch. Hrg. von Johann Molitor. 3. Aufgabe. Pesth, 1816.
- Hogyan kell a mezei gazdának termékei termeszésénél és eladásánál hasznot kelmelni?** Kassa, 1849.
- Hómann Bálint:** Tájékozás az úgynevezett parasztagazdaságok rendezése körül. Pest, 1850.
- Huf József.** A magyar telekkönyvi rendtartás gyakorlati használatra. Kapcsolatban a telekkönyvi betétek szerkesztését tárgyazó törvények és az ezekre valamint a telekkönyvre vonatkozó igazságügyminiszeri rendeletekkel és kuriai határozatokkal. Budapest, 1898.
- Imling Konrad** dr. 1900: XV. törvényczikk, az 1896: XXIX., 1889: XXXVIII. és az 1892: XXIX. telekkönyvi betéttörvényeknek a vízrendező társulatokat illető módosításáról és kiegészítéséről, jegyzetekkel, utasításokkal és magyarázatokkal élátva. Budapest, 1900.
- Instruction über das in den siebenbürgischen Landestheilen in den Besitzregulirungs-, Proportionirungs- und Commassirungs-Angelegenheiten zu befolgende Verfahren.** Hermannstadt, 1882.
- für die Güter des Fürsten Anton Pálffy. Pressburg, 1877.
- Iványi Dénes:** A földbirtok közrendezéséről. 1861. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).
- Javaslat.** Előadói — a mezőgazdasági rendtartásról. Budapest, 1887.
- K. Z.:** Tanyarendszeres gazdálkodásunk és jószágtenyésztésünk jövője. Mezőturon, 1899.
- Kállay Ödön:** A gazdasági berendezés és üzlettan legfontosabb kérdései. Kiadja a mezőtúri gazdasági egyesület. Mezőturon, 1899.
- Ugyanaz. Kiadja Jász-Nagykun-Szolnok vármegye gazdasági egyesülete. Szolnok, 1899.
- Kassay Adolf.** A földbirtokosok kézikönyve, összes birtokjogi viszonyaikra, a mezei gazdászatra és jogi szükségleteikre vonatkozó legújabb törvények, miniszteri rendeletek s legf. törvények s pénzügyi közg. bírósági döntvények gyűjteménye. Magyarázattal, példákkal s iratmintákkal. Budapest, 1893.
- Katona Mór dr.:** A magyar családi hitbizomány. Budapest, 1894.
- Kecskeméthy Géza és Marton Andor:** Mily módon alakítottál valamely 1000 holdas háromnyomású gazdaság, melynek rétje nincs, tejgazdassággá? Magyar-Óvár, 1888.
- Kenessey Kálmán:** Miként gazdálkodjunk? vagyis a kisbirtokosok jólétének előmozdításáról. Pest, 1857.
- Keresetmódról.** Némely mellékes — hogy hogyan juthat pénzhez a földműves gazda? Szombathely, 1881.
- Kertész György:** A gazdaság körében előforduló köbszámítás. Kolozsvárt, 1872.
- Kimutatása.** A korlátolt forgalmú birtokok — és Magyarország területének művelési ágak szerinti megoszlása. Budapest, 1893. Lásd: Birtokstatisztikai kiadványai.
- A hitbizományi, valamint a községi és közbirtokossági birtokok területének és művelési ágak szerinti megoszlásának. Budapest, 1894. Lásd: Birtokstatisztikai kiadványai.
- A kincstári, közalapítványi-továbbá az egyházi és szerzetesi nagyobb birtokok területének és művelési ágak szerinti megoszlásának. Budapest, 1895. Lásd: Birtokstatisztikai kiadványai.
- Kodolányi Antal:** Mezei gazdasági üzlettan. Pest, 1871.
- A haszonbéréről. Hely- és évjegy nélkül.
- Utmutató kérdések a gazdasági napló vezetéséhez. Kolozsvárt, 1871.
- Gazdasági számvitel kisebb birtokosok számára. Egy toldalékkal a kisgazdai körök és társulatokról az idevágó szakmunkák felhasználása mellett. Budapest, 1896. (Falusi Könyvtár 27. köt.)
- Gyakorlati földbeesés Budapest, 1899.
- Gazdasági haszonbéri mintaszerződés Budapest, 1874.
- Kohlauer Ferencz:** Nézetek a magyar közép- és kisbirtokos-osztály anyagi helyzetének javítása tárgyában. Sz-Udvarhely, 1888.
- Korizmcz László:** Az angol haszonbéri viszonyok. Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában).
- Jóságrendezés. Pest, 1848.
- levelei a jóságrendezés tárgyában. Budapest, 1883.
- Korlátolt forgalmú birtokok.** Lásd: Birtokstatisztikai kiadv. I. füz.
- Kölesy V.:** Versuch einer Instruction für Herrschafts-Beamte. Fünfkirchen, 1839.
- Közalapítványi.** Kincstári —, egyházi és szerzetesi nagyobb birtokok. Lásd: Birtokstatisztikai kiadv. III. füz.
- Községi és német más erdők** és kopár területek állami kezelséről szóló 1898. évi XIX. törv.-cz., továbbá a közbirtokosságok és volt urberek osztatlan tulajdonában lévő közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról. Jegyzetekkel, utasításokkal és magyarázatokkal élátva. 1879. évi XXXI. törvényczikk. Erdőtörvény. Budapest, 1898.
- Kubinyi Lajos:** Kisbirtokosok tanácsadója. Válogatott források nyomán számos ábrákkal. I. Az okserző gazdálkodás alapelvei. II. Iparos gazdák könyve. III. Iparos gazdaságonk könyve. Második olosz kiadás. Budapest, 1893.
- Kulifaj Vendel:** Tagosztálykucs vagyis a tagosztály, váltógazdaság és veteménysor alapjai a mezei gazdák számára. Budán, 1839.
- Lacsny Miklós:** Utasítás, mely nagyobb testületű jószágok igazgatása könnyebbítésére szolgál. Pozsony, 1844.
- II. kiadás. Pozsony, 1844.
- Lacsny Nikolaus v. Fokusfalva:** Instruction zur Erleichterung der Verwaltung grösserer Güterkörper. Pressburg, 1844.
- II. Aufl. Pressburg, 1844.
- Landesorganisation des Wassermeldestandes.** Ausgabe des Ackerbauamministers. 1899. Nr. 24. Budapest, 1899.
- Lányi Bertalan:** A családi hitbizományok reformjának jogai szempontja. Magyar Jogászegylet. Budapest, évsz. nélkül.
- Laykauf M. Emil és Grotta Grottenegg Fr. gr.:** Gazdasági számviteli kézikönyve. Budapest, 1894.
- Gazdasági számviteli napló az 1895-ik évre. Budapest, 1895.
- Loibitzer János:** Gazdasági könyvtartás és a számolatok átmezése. Pest, 1835.
- Leitfaden für die Vorträge über landwirthschaftliche Buch- und Rechnungsführung.** Ung. Altenburg, 1845.
- Lencsés J. Antal:** Tapasztalt téli tanácsadó vagyis: miként kell a téli házi és mezei gazdasági szükségét stb. legelősebb módon kielégíteni. Pest, 1832.
- Lónyai Gábor:** Jóságrendezésről. Budapest, 1884.
- Magtárakról.** Pest, 1846.
- Mártonffy Károly:** Utasítás a nép számára miként kell a birtokot tagosításkor felosztani s abban minemű gazdasági rendszert követni. Eger, 1858.
- Mieskey I.:** Tagosztály. Pápa, 1846.
- Az elkülönöz tagosítás gyakorlati kezesvitelének rövid vázlata. Pest, 1855.
- Miképen gazdálkodjunk?** Népies előadások Nagy Ivántól, Székely Istántól és Kecskeméthy Géától. Veszprém, 1898.
- Mily jelentőséggel bírnak a mezőgazd. tech-**

- nikai iparágak a mezőgazdaság üzemére? (U. az német.) Pozsony, 1882.
- Mily körülmények között hasznosabb Magyarországon a haszonbér a tulajdon kezelésénél, és mely haszonbéri rendszer volna honi viszonyaink között legelőszérűbb?** (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Minimum.** Das — (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Morócz J.**: Anglia haszonbéri állapotainak ismertetése. Pest, 1857.
- Nagy Károly**: A gazdasági háziparról. Csáktornya, 1899.
- N. Nagyváthy János**: Magyar gazdatiszt. Pest, 1821.
- Naszluzsák Lajos**: A becsloges földosztásról. Grécz, 1857. (Iltogr. a m. tud. Akademia könyvtárában.)
- Földosztó táblák. Nagy-Kanizsa, 1857.
- Oktatás** azon irányokkal, melyek kijelölésével a határköztagosítás... történik. Magyar és német nyelven. Pozsony, 1856.
- Orkonyi Adolf**: Gyakorlati útmutatás a kisebb magyarországi birtokok földjöveldelmeinek megkötöttetésére. Német szövege után ford. *Szécsik Tamás*. Pozsony, 1861.
- Pabst H. W.**: Mezőgazdasági értéktéstan. Ford. *Kiss László*. Pest, 1858.
- Péterffy József**: A földjöveldelmi ideiglenes adórendszer behozatala rövid magyarázattal a nép számára. Kolozsvár, 1851.
- Rápoli Károly és Zellerin Mátyas**: A cs. k. szabadalmozás örökke való birtoktáblák rövid ismertetése. Brassó, 1885.
- Rendelet.** Kezelési — lengyelülí uradalmann tisztviselőihez. Budapest, 1897.
- topolyai uradalmann tisztviselőihez. Budapest, 1898.
- Réti János**: Miként emelhetjük gazdaságunk jöveldelmét? A földmív. nép számára. Budapest, 1875. (Falusi Könyvtár 15 köt.)
- Rill**: Magyar könyvvitelti rendszere hoztártozó fedvényekkel. Budapest, 1895.
- Rumi Dr. Georg Karl**: Gemeinnützige ökonomisch-technologische Belehrungen für Haushaltungen in Städten und auf dem Lande. I. Band. Pesth, 1816.
- Sárközy Viktor**: Egy 300 kat. hold kiterjedéssel bíró gazdaság üzemterve. Keszthely, 1895. (A »Georgicon gazdasági köre« kiadványa.)
- Schams Ferencz**: Képzetel a jószágoknak árendálása és kiárendálásáról Magyarországon. — Ideen über die Pacht- und Verpachtung der Landgüter in Ungarn. Pest, 1824.
- Schlosser Alex.**: Kontrollierende Büch- und Rechnungsführung bei der Landwirthschaft. Pest, 1854—55. 2 köt.
- II. kiadás. Pest, 1856.
- Anhang zur Buch- und Rechnungsführung bei der Landwirthschaft. Pest, 1855.
- Schmidt József, Dr.**: Jóságaink rendezésének fontosabb kérdéseiről. Budapest, 1883.
- Schopf, Fr. J.**: Die Verwaltung der Landgüter in den Kronländern des österreichischen Kaiserstaates. Pest, 1854.
- Schödl Gyula**: Földadómentesség. Budapest, 1888.
- Siegerus Karl**: Die Auftheilung der Hutweiden unter die Gemeindebewohner. Hermannstadt, 1852.
- — Wohlgemeinde Rathschläge über den Nutzen der Segregation der Hutweiden, Wälder... Hermannstadt, 1858.
- **Károly**. Öszinte tanácsadás a legelőik, erdők és nádasok elköntönítése hasznairól. Nagyszobon, 1859.
- Sörös Károly**: Gazdasági kettős könyvvitelt kapcsolatban a számadásoknak a célt közvetítő módjával, tekintettel a gazdaság főbb ágazati tisztja jöveldelmének egyenkénti kiintézésére. Az orsz. magyar gazdasági egyesület által koszorított pályamunka. Pest, 1867.
- Sparszám Pál**: Gazdasági számviteltan vázlat. Keszthely, 1898.
- Spornon Pál**: Gazdasági becsléstan. M.-Óvár, 1885.
- Mezőgazdasági üzemtan tudományos gyakorlati alapon. II. kiadás. Pozsony, 1882.
- III. kiadás. Budapest, 1890.
- Egyszerű és kettős gazdasági számviteltan alapulnái. Pozsony, 1883.
- II. kiadás. Budapest, 1890.
- Az okserű gazdalkodás rendszere. Mezőgazdasági üzemtan tudományos és gyakorlati alapon. Pozsony, 1882.
- Suschnka Richard**: Egyszerű gazdasági számvitelt. Gyakorlati alapon. Budapest, 1898. (Országos Gazdasági Egyesület.)
- Svoboda M.**: Zur Commasation auf dem ehemaligen Königsboden. Hermannstadt, évjegen nétkül.
- Szabályzat** ... osztatlan állapotban levő, közösen használt erdőbirtokának gazdasági ügyviteléről. Csik-Szereda, (1900.) Zilah, 1900.
- — u. a. Ungvár, (1900.)
- volt urbères — osztatlan állapotban levő közösen használt erdeinek és kopár területeinek gazdasági ügyviteléről. Komárom, 1900.
- Szabályzatok.** A nagyváradi hegyközségi birtokosai. — Nagyvárad, 1898.
- Szabó Ferencz**: Gazdasági számviteltan. Budapest, 1895. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvtári kiadású vállalata III. ciklus, 6. sz.)
- **László, Toldy**: Tejgazdaság. (Rövid vezérfonal a sárvári m. kir. tejgazdasági szakiskola kezelői tanfolyam növendékei részére. Ugyanezen tanfolyam mint vezérfonál használtatik a Széchenyi tejgazdasági munkásnöket képző tanfolyamon is.) Pusztalánca, 1890.
- — Vajgyártás. (Megjelent a »Népies Gazdasági Előadások« című munkában *Serfűző Gézádól*.) Budapest, 1898.
- Szabó László**: A lefőzött tej értéktéste. Magyar-Óvár, 1887.
- Szalay Pál Z.**: 25%*-os gyorsorószámító földadó-kulcs függelékkel. III. kiadás. Balassagyarmat, 1898.
- Számvitelti napló.** Lásd: Gazdasági Egyesület kiadványai.
- Széchenyi Imre**: Birtokminimum és Homestead. Budapest, 1883.
- Széchenyi Imre gróf ifj.**: Birtokminimum és homestead. Vázlat *Láng Lajosnak* a »Nemzet« 1893. évi 83., 86. és 89. számaiban megjelent cikkeire. Budapest, 1893.
- Szécsay István és Sajóhegyi Béla**: Gazdaságtan és háztartástan. Budapest, 1888.
- Szepsesy Károly**: Telektervezeteli vizsgálóra készültök kézikönyve. Helyszelnelés, magyarországi és erdélyi kézikönyvi rendtartás, átalakítás, betétszerkesztés az ezekre vonatkozó rendeletekkel és a végrehajtási törvény. Második kiadás. Temesvár, 1899.
- Szűts Mihály**: Mezőgazdasági becsléstan. Budapest, 1896. (Orsz. Magyar Gazd. Egy. L. Könyvt. váll. III. cikl. 10. kötet.)
- Takács Sándor Dr.**: A fedezetlen gabonahatáridő üzletéről. Arad, 1899.
- Tarnos Karl**: Neues System der landwirthschaftlichen doppelten Buchhaltung. Mit IV. Formulieren. Wien, 1850.
- Tejconserváló és sterilizáló intézet.** Budapest, 1893.
- Ullmann László**: Gazdasági üzemtan. Pozsony, 1897. (Gazdasági továbbképző előadások. III.)
- Utatis** a törzskönyvvezetésre. Budapest, 1888.
- Utatisok.** Az élelmi czickek kezelésére. csomagolására és szállítására vonatkozó. — Kiadja a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Elállók Szövetkezte. III. kiadás. Budapest, 1899.
- Ügykezelési szabályzatok.** A m. kir. földmívelési ministerium u. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványai. 1898. 8. szám.)
- Üzleti jelentése.** A mezőgazdasági ipar-részesvény-társaság igazgatóságának — az 1899. évi június hó 1-től 1900. évi május hó 31-ig terjedő IX. üzletéről. Budapest, 1900.
- Vörös Sándor K.**: A gazdaságok berendezéséről. Kolozsvár, 1892. (Az Erdélyi Gazdasági Egyetel könyvtári kiadású vállalata. XX. V. évf. 4. szám.)
- — Kolozsvár, 1898.
- — A gazda számvitelt. Kolozsvár, 1899. (Erdélyi gazdasági egyetel könyvtári kiadású vállalata: 33. füz.)
- Warschatka Franz**: Ökonómisch administrative Lexicon. Temesvár, 1897.
- Wenninger Mátyas**: A gazdatiszt. Tihany, 1890.
- Weyerthal Lorenz Pomo von**: Entdeckung natürlicher Geheimnisse. Das ist: Gewisse bewährte Mittel die Landgüter merklich zu verbessern. Pressburg, 1772.
- Wirtschaftsplan des Landgutes u. der**

Gartenanlagen der k. ung. höh. landwirthschaftl. Lehranstalt zu Ungarisch-Altenburg für das Jahr 1872. Ung.-Altenburg. 1872.

Wittmann-Denglák: Beiträge zur Beantwortung der Frage. Wie soll man Güter-Veraltungen deren landwirthschaftliche Cultus-Unternehmungen und ihre Erfolge beurtheilen? I. Heft. Ung. Altenburg. 1842.

Záborszki Alajos: Az urbéri telkek örökös megváltásának terve és hasznai. Pósony. 1893.

Zalay Alajos: Néhány az az ősiségi és körrüle teendőkről iránt. Pest, 1847.

Zsoldos Ignác: Örök váltáság. Pest, 1847

XX. Piaczi árak és forgalom.

Adalékok Magyarország nyers terményeinek ártörténetéhez a XIX. században a pesti piactörténet jegyzései szerint. Budapest, 1873.

Agácys János: Árjegyzék a lovrini faiskolából. Temesvár, 1857.

Árverése. A pettendi yearlingek második részletének, 1893. augusztus hó 16-án. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)

Árverési jegyzéke. A m. kir. áll. ménesékhöz kisorolt anyakanczák stb. bejelentett használati lovak —. Budapest, 1893., 1894., 1895.

Bartl János: Növénylajstrom. B. J. m. ü. és kereskedő — kertészetéből. Pest, 1859.

Beiträge zur Geschichte der Preise ungarischer Landesproducte im neunzehnten Jahrhundert, nach den Notirungen des Pester Marktes. Herausgegeben von der Budapester Handels und Gewerbekammer. Mit 82 grafischen Darstellungen Budapest, 1873.

Bernát István: Buza és papiros buza. A határtudózetek és a buza ára. Bpest, 1896.

Bruckner N. Jegyzéke a pozsonyi völgyi és hegyi faiskolának. Pozsony, 1865.

Buza- és lisztforgalom. Nemzetközi — az 1880—1895. években. (A földm. m. kir. min. kiadványai.) Budapest, 1897.

Dijzabab, maximális —, az elevatorok használatánál. Bizottsági előterjesztés. Budapest, 1883.

Etwas über Frucht- oder Getreidehandel für Kameralisten, Beamte und Landwirthe. 1790.

Évkönyv. Budapest székesfőváros vásárcsarnokainak, — az 1898. évről. — Második év. (Budapest, 1900.)

Faiskolák. A rigyiczái uradalmi —, jegyzék Pest, 1845. Magyar és német nyelven.

Farkas Sebestyén: A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet kertészetének főárjegyzéke. Tanintézet kiadványok 42. száma Keszthely, 1899.

Felhívás az 1893. évi lóvásár ügyében. O. M. G. E. Budapest, 1893.

Forgalma. A székesfővárosi köztávóghid és marhavásárnak husz évi — 1873—1894. Budapest, 1894.

Forster Géza: Miként használhatják ki gazdáink a budapesti vásárcsarnokokat? Budapest, 1895.

— **János:** Az esztergomi gazd. egylet fölterjesztésére... egy Magyarországon a külföld számára tenni szándékolott nagybó lóvásárlás ügyében. Esztergom, 1881.

Forstinger Johann: Verzeichniss von Georginen oder Dahlien. Tynau, 1845.

Földes Béla dr.: Statisztikai tanulmányok a gabonaárak hullámzásairól a XIX. században és a gabonadrágaságok hatásairól. Budapest, 1882.

Gabona-elővetel. A — kereskedelmi szempontból. Budapest, 1899.

Gabona és lisztkivitele. Magyarország 1892 évi deczember hóban. Budapest, 1893. — 1893. jan., febr., márcz. hóban. Budapest, 1893.

Gondol Dániel: Takarmány- és husárszabás. Pest, 1867.

Jelentése, a vásárendező bizottságnak —, a Budapesten 1881. májusban tartott első és 1882. április 6. tart. 2-ik tenyészállat vásárról. I. Programm. II. Jegyzék. III. Jelentés. Budapest, 1882.

— A Budapesten 1881. május 6—9. és 1882. április 22—24. napjain tartott első és második tenyészállatvásárról szóló —, a vásárendező bizottságnak báró Kemény Gábor a földmivélés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter ő nagyméltóságához. Melléklet a földmivélés, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministerium 1882. és 1883. évi költségvetésének indoklásához. Budapest, 1882. — 1882. Budapest 1883.

Jellinek Mór: Die niedrigen Getreidepreise. Pest und Wien.

Kálnoky Simon: Rückblicke auf den ungarischen Mehlhandel im Jahre 1880. Budapest, 1881.

Katalog der am 12. Juli 1894 zur Auction gelangenden 4160 Ballen Wollen. Budapest, 1894.

Katalogusa. A Jászberényben a II. használati ló és díjazással összekötött tenyész szarvasmarhavásár —. Szolnok, 1895.

— A II-ik (tavaszi) lóvásár —. Budapest, 1894.

— III. ősi lóvásár —. Budapest, 1894.

— 1900. évi szeptember hó 29-től október hó 3-ig a »Budapesti Tattersall« r. t. által rendezett XVI. (ősi) luxuslóvásár —. Katalog des XVI. (Herbst) Luxusperde-Marktes veranstaltet von der »Budapester Tattersall« A.-G. zu Budapest, den 29—30. Sept. und 1., 2., 3. October 1900. — Catalogue du XVI. marché de chevaux de luxe organisé par le »Tattersall de Budapest« (S. A.) le 29—30 Septembre et 1., 2., 3. Octobre 1900. Budapest, 1900.

Kimutatása Az erdélyi gazd. egylet 1891. tavaszán kiadható nemes csemeték —. Kolozsvár, 1890.

— 1882. őszén és 1883. tavaszán kiadható csemeték és oltógalyak. Kolozsvár, 1882.

Kivitele. Magyarország — gabona és hüvelyesekben stb. 1891. deczember. 1892. január és február hóban. Budapest, 1892.

Konek Sándor dr.: Adalékok Magyarország nyers terményeinek ártörténetéhez a tizenkilencedik században. Kiadja a budapesti kereskedelmi és iparkamara Budapest, 1873.

— **Alexander dr.:** Beiträge zur Geschichte der Preise ungarischer Landesproducte im neunzehnten Jahrhundert. Herausgegeben von der Budapester Handels- und Gewerbekammer. Budapest, 1873.

Kraloványzky Koloman und **Ehrlich Izidor:** Die Ueberproduction an Getreide vom Standpunkte des landw. Betriebes und der Volkswirthschaft beurtheilt. Pressburg, 1880.

Lóvásár Kaposvárott, 1895. márcz. 28-án. Kaposvár, 1895.

Löhner Antal: Gazdasági válság és a buza árhanatálása Magyarországon. Bpest, 1896.

Matuka Alajos: Előterjesztés Budapest főváros élelmézés tárgyában. Budapest, 1883.

Marhavásárok jegyzéke. Megyénként és egymásután következő napok szerinti sorrendben 1883—1889. Budapest, 1883—1894.

Milhofer Sándor: A papirbuza. Kassa, 1900.

Monostori Károly: Vásári tanácsadó (Az állatok életkorára és adásvevésre vonatkozó főbb tudnivalók), 54 rajzzal ellátva. Budapest, 1898.

Mortgen Ábrám: A lókereskedők minden kereskedési haszonhajtása és ló- közlési mesterségének fölfelezzett titkai. Közli: Lovárdy. Buda, 1842.

Névsora. A debreczeni kertészet egyet faiskolájának —. Debreczen, 1869. — és árjegyzéke 1869—1877. Debreczen. 1869—77.

— 1881. ősz és 1882. tavaszi. Debreczen. 1881.

Pürkher Max: Ansicht über Kroatiens und Slavoniens Handelsverbindung mit Kärnten und über Kärnthens Eisenabatz und Landwirthschaft. Agram, 1844.

Rácz Vilmos: A buza a nemzetközi piacon. Budapest, 1885.

Statisztikája. Budapest székesfőváros vásárcsarnokainak 1897. Budapest, 1898.

— A budapesti közvágóhid és marhavásár 1895. évi —. Budapest, 1896.

Szathmáry György: Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság. Budapest, 1882.
Széchenyi Imre gróf: Bimetalismus és a termények árnyaltlása. Budapest, 1896.
Szokások, új tözsdei — a tölgy- és fenyőkéregre vonatkozó —. Érv. 1891. ápril 1-ről. Budapest, 1891.
Telki János balaton-bényei gyümölcsfaiskolá-

jának és szőlőtelepének név- és árjegyzéke. Tapolca, 1899.

Tervezetek. Az 1894. év Oszén a Közelken tartandó budapesti gyümöcsvásár —. Budapest, 1894.
 — A budapesti IX. 1892., X. 1893., XI. 1894., XII. 1895., XIII. 1896. XIV. 1897. XV. 1898. és XVI. 1899. évben tartott

tenyészállatvásár —. Budapest, 1893—1899.

Urs Nándor: Beadványa élemezés (piacok) tárgyában. Budapest, 1886.

Utatis a koronaérték kötelező behozataláról (1899: XXXVI.) —. (A földm. min. kiadványai 1899. 20. sz.)

XXI. Munkákérdés, cselédügy.

Aequus: A munkás-lakóházak kérdésében. Budapest, 1897.

Asbóth Joannes: Oratio de fide ruraliarum felicitatis et privatae et publicae civium fonte. Pestini 1807.

Baron Edé és Weltnér Jakob: Mit mond János gazda a szociáldemokratakról. Német eredeti után. Budapest, 1899. (Munkás könyvtár VII. füz.)

Bathányi Kázmér: Robot és Dézsma, erkölcsi és anyagi, mező- és statusgazdasági tekintetben. Pest, 1845.

Békésy dr. G.: Les Hospitiaux et les Maisons de Sante de la Hongrie. (A földm. min. kiadványa.)

Betrachtungen der Vortheile jährlicher Auswanderung steyrischen Landvolks zu Feldarbeit nach Oesterreich und Ungarn. Von C. B. S. Gran, 1803.

Berzevicy Gregor: De conditione et indole rusticorum 1809.

Brünek József: Robot és dézsma. Pest, 1846.

Chaply József Alajos: Urbéri értekezés vagysis jobbaj jogait érdeklő oktatás. Pest, 1830. — Uj kiadás. Pest, 1842.

Cselédteremtés, ideiglenes — a síkföldszámára Magyarországon. Pest, 1856... Szeged, 1856.

Csillag Gyula, Dr.: A gazdasági cselédekről és a munkás- és cselédbiztosítás rendszeréről. Budapest, 1897.

— A munkás- és cselédbiztosítás rendezéséről. Budapest, 1896.

— Törvény a gazdasági cselédekről. Észrevételek az 1876. XIII. t.-cz. módosítását czélzó törvényjavaslat előadói tervezetére. Budapest, 1896.

— Törvényjavaslat-tervezet a gazdasági cselédekről. Budapest, 1896.

Csizmadia Sándor: A földmivelő munkásság helyzete és feladata. Orosháza, 1896.

Dékány Mihály: A mezőgazdasági munkás-kérdés. I. Adatok. II. Javaslat. Budapest, 1895.

Eeseri Lajos: Az alföldi munkás-kérdés és a mezőgazdasági válság. Budapest, 1898. — A munkásjegyzés ügye Magyarországon, tekintettel a munkásbiztosítás kérdéseire. Budapest, 1884.

Életleleptetés. Az 1898: II. t.-cz. —. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)

Előleptetési és végrehajtási rendeletek a mezőgazdasági munkástörvényhez. Budapest, 1898.

Festetits Andor grófné: A czélszerű háztartás és egy pár szó a cselédkérdésről. Budapest, 1898.

Gaal Jenő: Az alföldi munkásmozgalom. Budapest, 1891.

Gyürky Antal: Cselédbarát. B.-Gyarmat, 1856.

Horváth János: Munkásviszonyok és kendertermelés Békésvármegyében. Mezőberény, 1894. — Gyoma, 1894.

Intőzmények. A munkások részére fennálló humanistikus — Hivatalos adatok alapján kiadja a földmiv., ipar- és keresk. m. kir. minister. Budapest, 1883.

Kanócz L.: L'assistance publique en Hongrie —. (A földm. min. kiadványa.)

Károlyi Sándor gróf: Néhány szó a munkás-kérdésről. Budapest, 1895.

Kenessey Kálmán: Mezőgazdasági munkaerő-calamitás. Pest, 1858.

— Pest, 1868.

— Gazdasági cselédjeink állandósításáról. Budapest, 1874.

Kérvénye. Nagyméltóságú dr. Darányi Ignác földmívelésügyi m. kir. minister ürhoz intézett —. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gazdasági egyesületének, melyben a termelők és dohánkertészek közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvényjavaslat módosítását kéri. Budapest, 1900.

Kimutatása. A mezői munkát és mezői munkásokat keresők — az 1897. év elején stb. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadv.)

Klasz dr. P.: La Legislation et l'Administration sanitaires de la Hongrie. (A földm. min. kiadványa.)

Krejszi Rozsó dr.: 1900: XVI. törvény a gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárról. Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázatokkal ellátta —. Budapest, 1900. (A törvények első rangú szakferfiak által commentált külön kézi kiadásai LII.)

Kubovich Gáspár: A munkás-kérdés memorandum. Ungvárott, 1890.

Loi: XIX. de 1898. (A földm. min. kiadványa.)

Majláth József gróf: A szociális kérdés és a falusi jólét emelése. Budapest, 1899. A Magyar Gazdaszövetség kiadása. (Külön lenyomat.)

Milhofer Sándor: A nemzeti munkás viszonyok hazánkban. Budapest, 1898.

Munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1898. évi II. t.-cz. a végrehajtási rendeletekkel. Budapest, 1898. Kiegészítve az idézett törvényekkel és rendeletekkel. Budapest, 1899.

— A vonatkozó cseléd-, büntető-, kihágási-, végrehajtási-, erdő- és egyéb törvények határozmányainak figyelembevétele mellett jegyzetekkel és magyarázattal ellátta: *Krejszi Rozsó dr.* A végrehajtási rendelettel és eljárás szabálylyal. Budapest, 1899.

Munkabérek Magyarországon. Mezőgazdasági —, 1893-ban. Budapest, 1894.

— 1894-ben. Budapest, 1896.

— 1895-ben * 1897.

— 1896-ban * 1898. (A földm. min. kiadv. 1898. 2. szám.)

— 1897-ben. Budapest, 1899. (A földm. min. kiadv. 1899. 1. szám.)

— 1898-ban. Budapest, 1900. 29729/900. (A földm. min. kiadv.)

Munkaerő-hiány, a mosonmgyei gazd. egyletnek a m. kir. földm., ipar- és keresk. ministeriumhoz a hazai, — s ennek elhárítása ügyében. M.-Óvár 1869.

Nagy B.: A magyarországi jobbaj állapota. Róbert Károlytól 1514-ig. Budapest, 1896.

Nagy Sándor: Gazdasági munkálatok törvénykönyve. A munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról szóló legújabb törvény. Budapest, 1898.

Papp Gergely (Tormay Béla): Valami a szocializmusról. Kolozsvár, 1898. (Erdélyi gazd. egylet könyvkiadó vállalata. XXXIX. füz.)

— u. a. II. kiadás. Kolozsvár, 1900.

Paraszt, Hogyan élt a — Budapest, 1898.

Rubinek Gyula: Cseléd- és munkás-kérdés. Budapest, 1894.

— Parasztszocializmus. Budapest, 1895.

Rendelet. A földmívelésügyi m. kir. minister — az 1898. évi XIX. törvények végrehajtása tárgyában. II. rész 15.217/1890. szám. Budapest, 1899. (A földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai. 1899. 8. szám.)

Rendelet. A földmívelésügyi magyar kir. minister — az 1898. évi XIX. törvény-

czikknek Fiume városában és kerületében való hatályba léptetése és végrehajtása tárgyában 42.223/1890. szám. Budapest, 1890. (A földmívelésügyi m. kir. minister kiadványai 1890. 8. szám.)

Sárvay Ferenc: Földesur és jobbágy. Debreczen, 1842.

Somogyi Manó: A szocialista szövetkezetek Belgiumban. Budapest, 1895.

Szolga, Házi és mezei — Vátz, 1797.

Talián Béla: Törvényjavaslat-tervezet a gazdasági eselődéről. Budapest, 1896.

— Törvényjavaslat a munkások és eselődök sorsának baleset, rokkantság és aggkor esetére való biztosításáról. Budapest, 1896.

Tervezett munkák. Számos vidék érdekében — Budapest, 1897. (A földm. min. kiadványa.)

Törvényczikk 1898 : II. a munkaadók és mezőgazdasági munkások között jogviszony

szabályozásáról. Kiegészítve az idézett törvényekkel és rendeletekkel. Budapest, 1899.

— 1898 : II. a munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról szóló — és ennek életbe léptetésére és végrehajtására vonatkozó rendeletek. (1899 és 2000 F. M. elm. szám.) Hivatalos kiadás. Budapest, 1899. sz.

Törvénykönyve. A gazdasági munkások — (A földm. min. kiadványa.)

XXII. Telepítés.

Arisztidesz: Csángó titkok. I. füzet. Brassó, 1887.

Baross János dr.: Idegenek birtokszerezése. Budapest, 1900.

Bujanovics Sándor: A felvidéki, különösen a sárosmezei kivándorlásról. Budapest, 1881.

Ecséri Lajos: Telepítési ügyünk. Külön lenyomat a »Magyar Gazdák Lapjából. Budapest, 1899.

Érkövy A.: A telepítési kérdésről, tekintettel a kivándorlásra. Budapest, 1883.

Indokolás a »Telepítésről« szóló törvényjavaslatához. Budapest, 1873. apr. 5.

Jegyzőkönyve. A telepítés s az azzal kapcsolatos kérdések ügyében a m. kir. földmívelésügyi ministeriumban Darányi Ig-

nác m. kir. földmívelési minister elnöklése alatt 1900. január 18—23. napjain tartott szakértekezlet —. Kézirat gyanánt. Budapest, 1900.

Károlyi Sándor gróf: A telepítés kérdéséhez. A »Hazánk« külön lenyomata. Budapest, 1900.

Kimutatás a kincstári telepítvényekről. Budapest, 1900.

Korizmes L.: Telepítési ügyben jelentés 1851. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Major Antal dr.: Az almai csángótelepítés orvosi szempontból. Gyöngyös, 1899.

Pusztáink. Honi — benépesítésének szűke és módja. 1846.

Milhofer Sándor: Telepítéseinkről. Budapest, 1899.

T. Nagy Imre: Csik vármegye közigazdasági állapota és a székei kivándorlás. Sepsiszent-György, 1891.

Pap Dávid dr.: A telepítés kérdése. Budapest, 1896.

Széchenyi Imre gróf: Telepítések Németországban. Budapest, 1893

Telepítés. Különlenyomat az 1897. jelentésből. (A földm. min. kiadványa 1899. 25. szám.)

Telepítés. Külön lenyomat a földmívelésügyi magy. kir. ministernek 1900. évi költségvetéséhez a törvényhozás elé terjesztett indokolásából. Budapest, 1899. (A földmívelésügyi m. kir. ministerium kiadványai. 1899. 25. sz.)

XXIII. Mezőgazdasági hitelgy és szövetkezés.

Abonyi Henrik dr.: Tanulmány és törvénytervezet a megengedett gabona-elővételről és a gabonauszoráról. (Válasz »Egy kereskedő véleménye« című röpiratra.) Budapest, 1900.

Alakítsunk szövetkezeteket. A nemzet kisbirtokosainak figyelmébe ajánlja a szövetségbe lépett gazdasági egyesületek nagygyűlése által kiküldött hitelszövetkezeti végrehajtó bizottság. Budapest, 1885.

— Kiadja az Alfa-Separator részv. társ., ezélfő *Pfanhauser A.:* Gründet Genossenschaft. Budapest (1899).

Alapítsunk tejszövetkezeteket. Néhány szó a tejszövetkezetek fontosságáról és jelentőségéről. Budapest (1900).

Alapszabályai. A felsőmagyarországi népgazdasági kölcsönös hitel- és takarékegyletnek. Kassa, 1875.

— A fiumei nyilvános raktár részvénytársaság. Budapest, 1898.

— »Hungária« magy. vajkiviteli részv. társ. *Kunkel Imre.* Budapest, 1894.

— A fiumei nyilvános raktár részvénytárs. Budapest (1898).

— Az »Első magyar kölcsönös állatbiztosító társulat« engedélyeztetek 1869. évben. (Pest, 1869.)

Alapszabályai. A községi hitelszövetkezet —.

— Az 1898. évi XXIII. törvényczikk alapján alakult országos központi hitelszövetkezet —. Tervezet. Budapest, 1898.

— A magyar gazdák abauj-tornamegyei vidéki hadsereg ellátási szövetkezetének —. Kassa, 1889.

— és alapraja. A magyar földhitelintézet —. Pest, 1862.

— 1864—1872. Pest, 1864—72.

— A komárommegyei gazdasági egyesület fogyasztási szövetkezetének —. Komárom, 1886

— A Vásárcsarnok ellátók Szövetkezetének —. Budapest, 1896.

— Az országos gépész-egyesület —. Budapest, 1896.

Alapszabály-tervezetel. Gazdasági takarékek és kölcsönpenztárak

— Kiadta az erdélyi gazdasági egylet. Kolozsvárt, 1892.

— a mezőgazdasági hitelintézetek és szövetkezeteknek. Kolozsvár, 1891.

— A Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének —. Budapest, 1893.

Alapterv. takarékmagtári — Szatmármegye földmívelő népe számára. Szatmár, é. n.

Ballagi Béla dr.: A mezőgazdasági hitelszövetkezetekről. Jutalmazott pályamű. Budapest, 1887.

Balogh Elemér; Almási: A valuta szerepe a gazdasági válságban. Budapest, 1896.

Bankkérdés a gazdákörben. Budapest, 1885.

Bende Dező: Hevesmegyei gazdasági önszegélyű hitelszövetkezet monographiája és 1895. évről szóló jelentése.

Bernát István: A szövetkezés jövőjéről. Budapest, 1891.

— Segít magadon és isten is megsegít. Budapest, 1891.

— A szövetkezeti törvény reformja. Budapest, 1893.

Bodencredit-Institut — Ungarisches. Pest, 1862.

Bovankovics Lajos: Értekezés a kölcsönző takarékmagtár hasznáról a legkönyebb módon felállításáról. Pest, 1851. (Kézirat.)

Buday Barna: Gabonauszora. Budapest, 1899.

Bujanovics Ede, Aggteleki: Magtárakról. Pest, 1846.

Compass, Magyar. — A magyar állam területén található pénz-, hitel-, biztosító

- intézetek, segélyegyletek, iparos, részvénytársulatok, közlekedési és egyéb vállalatok a múlt 1873. évi kimerítő mérlegek és tisztek kimutatása. Szerkesztő: *Mihók Sándor*. II. évfolyam. 1884.
- Compass IV**—XXV. évfolyam, 1876—1897/98. Pénzügyi és közigazgatási évkönyv. Budapest, 1876—98. (1886-ig szerkesztette: *Mihók Sándor*, 1889-től 1893-ig szerkesztette *Armubster Jakob* és *dr. G Nagy Sándor*, 1894-től kezdve szerkesztette: *dr. Galánthai Nagy Sándor*.)
- Csekme Ferenc**: A hitelszövetkezetek ismeretése. Marosvásárhely, 1899. (Gazdasági szakelődások. Kiadja a Marostorda vármegyei gazdasági egylet.)
- Csengery Antal**: A magyar földhitelintézet ügyében. Pest, 1866.
- Csillag Gyula**: A talajjavítási értékötletéről, mint külön hitel alapjáról. Budapest, 1882.
- A jelzálog és telekkönyvi intézmény Nyugat-Európa többi államában. Budapest, 1882.
- Czilchert Robert**: Entwurf zu einer zu gründenden Actien-Gesellschaft in Pest. Pest, 1867.
- Dittrich Josef**: Das Grundbuch. Behrendes Handbuch über das Grundbuchswesen für Jedermann. Temesvár, 1900.
- Edelsberg Josef**: Handbuch über das Grundbuchswesen. Pressburg, 1858.
- Zweite vermehrte Auflage. Pressburg, 1858.
- Egan Ede**: Alapszabály tejszövetkezet részére. Budapest, 1889.
- A tejszövetkezet üzletrendje. Budapest, 1889.
- Tejcsarnokszövetkezet alapszabály-minta. Budapest, 1886.
- Előterjesztés** a torontalmegyei mezőgazdasági és kisipari hitelszövetkezet kérdésében. Nagy-Becskerek, 1887.
- Emlékirata**. A gazdakör hitelügyi bizottságának — Budapest, 1884.
- Erdélyben**, az —, ingyen postálkodik és gazdálkodik sublatiónak . . . concertált ideája. (H. és évn.)
- Érkövy Adolf**: Haszonbérrendszer és tagosítás. Pest, 1847.
- Értekezés** az urbéri tartozások megváltása ügyében. 1845 (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Értesítés** a Magyar Földhitelintézet jelzálog-kölcsönjeiről.
- A m. jelzálog-hitelbank jelzálogos kölcsönjeiről. Budapest, 1893.
- Értesítvény** a magyar földhitelintézetéről. 3. kiadás. Pest, 1864.
- Fellner Frigyes dr.**: A járadékirtókhoz rendszere Magyarországon. Előszóval ellátta: *Hieronymi Károly*. Budapest, 1900.
- Forster Géza**: Javaslat az agricoltrifik tárgyában. Budapest, 1898.
- A szövetkezetek fejlesztéséről. Budapest, 1897.
- Földhitelintézet**. A magyar — mint közvetítő az alapítványi és magántőkék elhelyezésére nézve. Pest, 1863.
- A magyar — közvetítése az urbéri és ezzel rokonfajú váltások körül. Utasításul a vidéki biztonmányok számára az intézet igazgatóságától. Pest, 1864.
- Magyar — Nyugdíjszabályok. Kezelési utasítás a központi hivatalok számára. Ügyrend. Alapszabályai (1889). Általános igazlati szabályok. Budapest.
- Frater Béla dr.**: Gazdasági és ipari szövetkezetekre vonatkozó (1875:XXXVII. t.c.z. kereskedelmi törvény és 1898:XXIV. t.c.z. a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről) törvények rendszeres egybeállítása és magyarázata. Budapest, 1899.
- Gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről** szóló 1898. évi XXIII. t.c.z. A törvény szövegével, a bizottságok és a képviselőház tárgyalásainak ismertetésével és magyarázatokkal. Budapest, 1898.
- Gerber Ödön**: Emlékirat a szénvérjárjai segegyületről 1875. évben történt újabb átalakulásának állandóvá tételének alkalmazása. S.-Patak, 1876.
- Gráczy Ferenc**: A községi szövetkezetekről. Kiadja Kis-Küküllő vármegye gazdabizottsága. Dicső-Szent-Márton, 1890.
- Grimm Jos.**: Praktische Anweisung der Anmelungen für aufgehobene Urbarialleistungen in Siebenbürgen. Hermannstadt, 1855.
- Gründet Milchengossenschaften**. Einige Worte über die Bedeutung und Wichtigkeit der Milchengossenschaften. Budapest, (1900.)
- György Andreas**: Rede des Herrn — gelegentlich des Agrilkultur-Congresses in Budapest, 1895.
- U. ez francia nyelven is. Budapest, 1885.
- **Endre**: A kisbirtoki hitelszervezet hiánya. (Német és francia nyelven is.) Budapest, 1885.
- Havas Miksa**: A mezőgazdasági hitel és a zálogveles kölcsönök. Budapest, 1891.
- A jelzálogos kölcsönök. Budapest, 1894.
- Heigel Lipót**: Az állami egyenes adók és a községi adópótlékokról. Kolozsvár, 1899. (Erdélyi gazdas. egyeslet könyvkiadó vállalat.)
- A gazdaközönség számára a legújabb törvények és szabályok alapján. Kassa, 1900.
- Hertzka Tivadar dr.**: A valutakerés magyar szempontból. Budapest, 1889.
- A bimetalismus és az agrárök Ausztria-Magyarországon. Budapest, 1897.
- Iming Konrád dr.**: 1898: XXIII. törvényzikk a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről. Budapest, 1898.
- Imrédy Kálmán dr.**: A mezőgazdasági szövetkezetek szaksz. hivatása. Budapest, 1892.
- Ismertetése** a magyar leszámítoló és pénzváltóbank közraktárai és áruosztályának. Budapest, é.n.
- Jelentés**. A magyar földhitelintézet — a közgyűléshez 1891. év. üzletéről. Budapest, 1892.
- Jelentés**. 1895. évi üzletéről. Budapest, 1896.
- 1896. » » » » » 1897.
- 1897. » » » » » 1898.
- Jelentése**. A magyar agrár és járadékbank r. c. üzleti — az 1895. jun. 1-től. 1896. decz. 31-ig. Budapest, 1897.
- **Ósi Marossszék területén fekvő Havasok székely nemesei birtokosai szövetkezetének igazgatósági** —: 1878-ra. M.-Vásárhelytől, 1879.
- **és zárszámadása**. Az első kecskeméti szőlő- és gyümölcsstermelő szövetkezet igazgatóságának és felügyelő-bizottságának II-ik évi —, az 1898-ik évről. Kecskemét, 1899.
- Budapest, 1900.
- Kakujay Gyula**: A kisbirtoki földhitel szervezése. Budapest, 1876.
- Károlyi Sándor gróf**: Szervezkedés és szövetkezés. A nyitrai agrárgyűlésen tartott előadás. Budapest, 1899. (A magyar gazdaszövetség kiadványai XXIII.)
- Keglevich István gróf**: A mezőgazdasági szövetkezetek kérdése és nézetek az annak megoldására vezetendő rendszer fölött. Emlékirat az országos gazdasági egyesület szövetkezeti osztályához. Budai pest, 1882.
- Keleti Károly**: A telekadó és kataszter közgazdasági és statisztikai szempontból. Pest, 1868.
- Jelentése a magyarországi földbirtokok telekkönyvi megterhelhetésének kitüntetésé végett megkísérelt statisztikai adatgyűjtésről és annak eredményéről. Budapest, 1884.
- Kohn Dávid**: A gabonahatáridő-üzlet. Budapest, 1890.
- Kovácsi Antal**: Értekezés a takarékoságról. Kolozsvár, 1875.
- Körlevele**. A magyar földhitelintézet — a megyei és városi árszázekekhez. Pest, 1864.
- Kredit-Anstalten**. (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)
- Kvassay Jenő**: A vízszabályozás és talajjavítási hitel-törvényhozási rendezése. Budapest, 1889.
- Laehne Hugó**: Az értekesítő- és fogasztási szövetkezetekről. (Népies gazdasági előadások, 1889. Az aradi gazdasági egyeslet kiadványa. II. füzet.)
- Lakatos Mihály**: A szövetkezetekről. Különös tekintettel a hitelszövetkezetekre. Kiadja a csikmgyei gazdasági egyesület Csik-Szeredában, 1900. (Népszerű gazdasági előadások. Szerkesztő: *T. Nagy Imre*.)
- Lederer Sándor**: Közlemények az országos magyar gazdasági egyesület köréből: Mezőgazdasági szövetkezetek. Budapest, 1880.
- **dr.**: A mezőgazdasági hitelszövet-

- kezetekről. Jutalmazott pályamű. Budapest, 1887.
- Mahlstedt Georg:** Die landwirthschaftlichen Genossenschaften, und deren Vereinigung zu Verbänden, ihr Nutzen, ihre Errichtung und ihr Betrieb. 2. Auflage. Oedenburg, 1891.
- Meghívás** a hazai szövetkezetek központi hitelintézete mint szövetkezet 1896. évi április hó 29-én tartandó rendes közgyűlésére. Budapest, 1896.
- Mezey Gyula:** A szövetkezés előnye. Budapest, 1898.
- Milhoffer Sándor:** A földbirtok tehermentesítése. Kassa, 1900.
— Papirosbuza. Kassa, 1899.
- Nagy Ferenc:** A gazdasági és ipari hitel-szövetkezetekről szóló törvény (1898. évi XXIII. t.-cz.) magyarázata. Budapest, 1898.
— **Vincze:** Tejtermelőik országos egyesülete alapszabálytervezete. Budapest, 1898.
— Üzletrendtervezet falusi tejszövetkezetek részére. Budapest, 1897.
— Alapszabály-tervezet falusi tejszövetkezetek részére. Budapest, 1897.
— Kimutatás a vajtermelésre berendezett tejszövetkezetek 1897. évi működéséről. Budapest, 1898.
- Összesítése.** Ahazai szövetkezetek központi hitelintézete — 1895. évi zárszámadásainak. Budapest, 1896.
- Ösinte** szó a nemetkező. Ismertetés a magyar kisbirtokosok országos földhitel-egyesületének és a mezőgazdasági előleg-egyletnek. Budapest, 1878.
- Páris Frigyes:** A németországi mezőgazdasági szövetkezetek. Csik-Szeredában, 1899.
— Budapest, 1900.
- Parlagi Ferencz:** Agrárbank. Budapest, 1885.
- Perreira A. báró után Szávoszt Alfonz:** Terménybankok a ténykedés elvére alapítva. Budapest, 1881.
- Pless Mór:** A mezőgazdasági hitel kérdéséhez. Javaslat. Beterjesztve az 1895. évi III. országos gazda-kongresszus hitelügyi szakosztályához. Arad, 1895.
- Prospect** der auf Grund des Markus Markischen »Neuen Kredit-Systems« in den Ländern der ungarischen Krone zu gründenden ersten landwirthschaftlichen und grundbesitzenden Bank. Budapest, 1884.
- Raiffeisen F. W.:** A hitel-szövetkezetek mint eszközök a falusi népesség bajainak elhárítására. Gyakorlati útmutatás az ily szövetkezetek alakítására. Irtá —. A IV. kiadás után németből fordították *dr. Scabó Ferencz és Pölya Jakab* Budapest, 1885. (Az országos gazdasági egyesület könyvkiadó vállalat.)
- Rápoly Carl von:** Grundzüge des Bodenkultursters. Kronstadt, 1885.
- Ráth Zoltán dr.:** A földbirtokosok szövetkezetek s annak kielégítése. Budapest, 1891.
- Satzungen der Bodenkreditanstalt in Hermannstadt.** Hermannstadt, 1886.
- Schmidt József dr.:** A kisbirtokosoknak termékeik értékesítése és szükségleteik kielégítésére szolgáló szövetkezetek. Budapest, 1886.
— A magyar gazda hitele. Budapest, 1886.
— U. — az II. kiadás. Budapest, 1898.
- Schweinitz Gyula:** Mezőgazdasági hitelintézetek és szövetkezetek alapszabálytervezetei. Kolozsvár, 1891.
- Sierbán János:** Kimutatás a vajtermelésre berendezett tejszövetkezetek 1898. és 1899. évi működéséről. Budapest, 1899/1900
- Széchenyi István gróf:** Hitel. Pest, 1830. 3-ik kiadás. Pest, 1830. 4-ik k. Pest, 1832.
— Kreditvesen übersetzt von *Michael v. Pasiaci*. Pest, 1830.
— über den Kredit. Übers. v. *Josef Vojdisek*. Pest, 1830. 2-te Ausg. Pest, 1830.
- Szomor István:** Szövetkezetekről. Pécska, 1900. (Pécskai gazdakör kiadványa. 1900. 1. szám.)
- Szövetkezés.** Külön lenyomat a »Magyar Gazda Kincsesházból«. Kiadja a m. kir. földművelésügyi minster. Budapest, 1900.
- Szűts Mihály:** A terménybankok és azok befolyása a mezőgazdaságra. — Külön lenyomat a m. orvosok és természetvizsgálók XX-ik vándorgyűlésének munkálataiból. — Budapest, 1883.
- Telekönnyvi betétek** szerkesztéséről, 1886. évi XXIX., 1889: XXXVIII. és 1891: XVI. t.-cz. és végrehajtási rendelet. Budapest, 1891.
- Tisza István:** Valutánk rendezéséről. Budapest, 1890.
- Török István dr.:** A telekkönyvi betétszerkesztés rendszere. A törvények, minsteri rendeletek és a bírói gyakorlat. Első kötet: A közönséges és a telekkönyvi átalakítással kapcsolatos betétszerkesztés szabályai. Budapest, 1900.
- Török Sándor:** Eszmék egy országos bank felállításának kérdéséhez. Pest, 1867.
- Törvény** a szövetkezetekről. Az 1867. évi június hó 24-iki —. Franciaország.
— A szövetkezetekről szóló —. Kelt 1873. május hó 18-án, Belgium.
— a kereseti és gazdálkodási szövetkezetekről. Kelt 1889. május 1-én. Németország.
- Törvények** 1898: XXIII. A gazdasági és ipari hitel-szövetkezetekről szóló . . . Hivatalos kiadás. — Budapest, 1899.
— az 1898: XXII., a gazdasági és ipari hitel-szövetkezetekről kiegészítve a vonatkozó törvényekkel. Budapest, 1898. (Eggenberger) Kereskedelmi törvény. II.
- Törvényjavaslat** a központilag egyesült szövetkezetek szervezéséről. Budapest, évjegy nélkül.
- Turcsányi Andor:** A mezőgazdasági hitel-szövetkezetekről. Budapest, 1887.
- Urbarialgesetz.** Das —, historisch und politisch erläutert. Leipzig, 1838.
- Urbarialgesetze** des ungarischen Landtag mit Erläuterungen. Pressburg, 1856.
- Utasítás** a földadók-kataster nyilvánvartartásáról szóló XXII-ik végrehajtása iránt kiadja a m. kir. pénzügyministerium. Budapest, — ?
- Utasítás,** telekkönyvi helyszínelési hivatalnokok számára. Pest, 1857.
— a földadók szabályozásáról szóló törvények végrehajtására. Budapest, 1877.
- Utmutatás** arra nézve, hogy miképen kelljen a feleknek, kiknek a magyar . . . földtehermentesítési pénzalapon igényeik vannak, ezen igényeiket érvényesíteniük (németül is). Pest, 1855.
— hitel-szövetkezetek alakítására és vezetése. Budapest, 1890.
- Üzleti jelentés.** Mezőgazdák szövetkezte, Első —. Budapest, 1892.
— Magyar mezőgazdák szövetkezte V. üzleti jelentés. 1896. Budapest, 1897.
— III. 1894. Budapest, 1895.
- Üzletkimutatása és mérlege.** Az »Ozari kölcsönös népegylet«-egylet mint szövetkezet» IV-ik évi —. Tamási, 1898.
- Vaisz József:** Elmékedések Magyarország hitel- és földbirtok-vizonyai felett. Pozsony, 1844.
— Betrachtungen über Ungarns Credit Pressburg 1844.
- Várady Endre:** Telekkönyvi ismeretek tára, mely a telekkönyvi ismeretek a leg-árbóbb részletekig, a tkrs. minden -ára vonatkozó beadványokat, alakját és tartalmát, az okiratok kelleit stb. foglalja magába. Kimerítő magyarázatokkal és példákkal ellátva. Ujverbász, 1890.
- Vargha Gyula dr.:** A magyar hitelügy és hitelintézetek története. Budapest, 1896.
- Véleményezés** a földbirtokosok a katastrális munkálatok tárgyában folyamatban levő felszámolás körül miként járjanak el. Kolozsvár, 1857.
- Verbandtag.** Neunter — der ländlichen Spar- und Vorschussvereine und Wirtschafts-Genossenschaften. — Separatdruck aus der Nummern 27 ff. »Der Siebenbürgische Volksfreund.« Hermanstadt, 1895.
- Weinbrenner Joseph von:** Patriotische Gedanken und Vorschläge über den gehemmen Ausfuhr-Handel in den Deutschen und Ungarischen Provinzen der Erzhauses Oesterreich II. Auflage. Wien, 1792.
- Wolmuth Sándor:** Report és deport. Budapest, 1895.
- Zigány Zoltán és Baross Károly:** Pinczeszövetkezetek. (A földm. min. kiadványai. 1899. 15. szám.) Lásd fent.

XXIV. Elemi kárbiztosítás.

Adamovich Ádám: A tűzoltó. Komárom, 1876.

Alapszabalya. Gazdák biztosító szövetségének —. Budapest, 1900.

Alapszabályai, az »Első magyar kölcsönös állatbiztosítási társulat« — engedélyeztetett 1869. évben. Pest, 1869.

Bartha János: A fűztőlás Kolozsvárott. Kolozsvár évi. nélkül.

Csenkey Károly: Tűzrendészet. Galantha, 1899. (Tovább képző gazdasági előadások. Kiadja a galanthai járás gazdaköre. IV. füz. 2.)

Dömény József: A tűz-, jég- és életbiztosítások népszerű ismertetése. Békés-Csaba, 1882.

— A tűz-, jég- és életbiztosítás népszerű ismertetése. Bolgár fordította Koszilkov Lipót. Buziás, 1885.

Feuer-Löschordnung für die kön. Freystadt Pressburg. Pressburg, 1804.

Gyakorló szabályzata. Az alsóuthi önkéntes tűzoltók — Budapest, 1883.

Havas Gyula: A deési önkéntes tűzoltóegylet története. Deés, 1879.

Havas Rezső dr.: Árvizkár-biztosítás. Tájékoztató a kérdés jelenlegi állapotához. (Megjelent a »Nemzet« 1888. évi 317. számában.) Budapest, 1888.

Jegyzőkönyve. A magyar orsz. tűzoltó-szövetség 1880. évi Pozsonyban tartott V. országos közgyűlésének — Protokoll über die V. Landes-General-

Versammlung des ung. Landes-Feuerwehrverbandes. Pozsony, 1881.

Kienberger Leopold: Einige Worte über Feuer und Feuergefahr. Ödenburg, 1844.

Landerer Ferenc: Tűzi katechismus. Kassa, 1798.

Lindner Gustáv dr.: Az építkezési és tűzrendészeti, valamint a tűzbiztosítási ügynek reformja Magyarországon. Budapest, 1877.

— Das Feuerlöschwesen der Kön. frey-stadt Hermannstadt. Hermannstadt, 1875.

Milhofer Sándor: Aratási biztosítás. Kecskemét, 1898.

Oktatási szabályzata. A debreczeni önkéntes tűzoltóegylet. — Debreczen, 1877.

Ordódy Lajos: A mezőgazdasági biztosítás ügye. Budapest, 1883.

Papanek Nep. János: A jégkár. Németből ford. —. Pozsony, 1895.

Pólya Jakab dr.: A biztosítási vállalatok. — (Külön lenyomat a »Nemzetgazdasági Szemle« 1892. július és augusztus havi füzetéből.) Budapest, 1892.

Raum Oszkár: Védekezés a jégverés ellen viharügyeknél. Különlenyomat a »Kisérletügyi Közlemények« II. kötet (1899.) 5. füzetéből.

Rendszabályai. Sz. kir. Kassa városa tűzvévészoltó — (A. m. t. Akad. könyvtárában.)

Rottenbiller Gebr. Gemeinschaftliche Feuer-Assecurations Gesellschaft. Pest, 1825.

Serák Géza: A gyakorlati jégkárbecslés alapelvei. Budapest, 1898.

Statuten der Versicherungs-Genossenschaft der Landwirthe. (Übersetzung.) Budapest, 1900.

Szabó Richárd: Biztosítási ügy gyakorlatilag előadva földbirtokosok, tisztviselők, lelkesek, néptanítók és a nép számára át dolgozta —. Pest, 1886.

Szűts Mihály: A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése. Debreczen, 1890.

— Ugyanez Kolozsvár 1896.

— U. az. Kolozsvár, 1899. (Erdélyi Gazd. Egly. könyvek váll XXXI. füzet.)

(Tótvölgyi Titusz): A jégkárbecslés filozofiaja. Budapest, 1898.

Utatis a jégkárok elvételére. Pest, 1850.

Várdy Lajos: A jégverés által okozott károk biztosítása és becslése. Gyakorlati útmutatás. Budapest, 1890.

Weisz Bornát Ferenc: Az ingatlanok tűzkárterítésének állami szervezéséről. Pest, 1869. Második tetemesen bővített kiadás. Függelékül: Felelet dr. Matlekovits Sándor »Állambiztosítás« című értekezésére. Budapest, 1874.

Weisz B.: Az ingatlan állami tűzkárterítés eszközének keletkezése Magyarországon. Budapest, 1888.

XXV. Gazdasági egyesületek.

Alapiraja. A Bécspesti borkereskedelmi társulat szabályai —. Bécs, 1859.

Alapszabályai. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület —. 1845 Pest 1845.
1851 » 1851.
1857 » 1857.
1859 » 1859.
1877 Budapest 1877.
1882 » 1882.
1892 » 1892.

— Az O. M. G. E. tejjgazdaság szakosztályának —. Budapest, 1889.

— Az erdélyi gazd. egyesület —. 1869.

— A Hód-Mező-Vásárhelyi földművelés ifjak önképző egyletének —. H.-M.-Vásárhely, 1881.

— A nagy. korona terül. fogl. gazdatisztkésérd. segély- és nyugdíjgyjl. —. Budapest, 1880.

— A hegyaljai bormivelő egyesület —. Pest, 1857.

Alapszabályai. A délvidéki földművelők gazdasági egyletének —. Temesvár, 1891.

— Az N. községi kisbirtokosok gazdasági egyletének —. Kolozsvár, é. n.

— Az Abauj (és Torna) megyei gazdasági egylet —. Kassa, 1880.

— Ugyanez. Kassa, 1884.

— Az aradmegyei gazdasági főkegyesület —. Arad, 1845.

— A barsmegyei gazdasági főkegyesület —. Pest, 1846.

— A bihari gazdasági egyesület —. Nagyvárad 1843.

— Csanádmegye gazdasági egyletének —. Makó, 1874.

— A fehérmegyei gazdasági egylet —. Székesfehérvár, 1859.

— A felsőtiszai gazdasági egylet —. (Hely és év nélkül.)

— A kecskeméti gazdasági egylet —. Kecskemét, 1884.

— A komárommegyei gazdasági egylet —. Komárom, 1883.

Alapszabályai. A nyitrai megyei gazdasági egylet —. Nyitra, 1895.

— A pest-pilis-solt-kiskunmegyei gazdasági egylet —. Budapest, 1886.

— A pozsonymegyei gazdasági kaszinó —. Pozsony, 1896.

— A sárosvármegyei gazdasági egylet —. 1898. Eperjes, 1898.

— A sopronmegyei gazd. egylet —. Sopron, 1880.

— A szatmármegyei gazdasági főkegyesületnek —. Nagy-Károly, 1847.

— A székesfehérvári méhtenyész-tő, gyümölcsfatermesztő és dohánytermesztő gazdasági egyletnek —. Székesfehérvár, 1841.

— A szt.-gotthardi gazdasági egylet —. Statuten des St. Gotthard's landwirthschaftlichen Vereines. Felső-Eőrott, 1880.

— a gazdasági egyletnek Szom-

- bathelyen Vasvármegyében. Kőszeg, (év nélkül).
- Alapszabályai.** A turóczi megyei gazd. és erdőészeti egyesület —
- A vas megyei gazd. egyesület — Szombathely, 1881.
 - u. a. — Szombathely, 1891.
 - Czeglédi Magtáregylet — Budapest, 1880.
 - A budapesti és vidéki mezőgazdasági és általános gépkezelők egyesületének — Budapest, 1885.
 - Mezőgazdák szövetségének, Budapest, 1891.
 - A magyar gazdák hadsereg el-látásiszövetkezetének — Budapest, 1889.
- Alapszabály tervezete.** Az O. M. G. E. úgyis mint a Gazdasági Egyesületek orsz. szövetsége központjának — Budapest, 1896.
- Alapszabályzata.** A békésmegyei gazd. egyesületnek — Pest, 1846.
- Andrássy György és Tasner Antal:** 1831-iki jelentés a magyarországi állattenyésztő társaság munkálkodásairól. (Hely és év n.) — Ugyanaz 1832-ről.
- Áttékinítése.** Az országban létező gazdasági egyesületek létszámának és működésének — I. 1881—82. II. Budapest, 1882—83. — 1883. Budapest, 1884.
- Bartók Béla:** Gazdasági egyesületek vagy gazd. kormánybiztosok szerveztesének? Nagy-Szent-Miklós, 1886.
- Beöthy Károly:** A győrvidéki gazdasági egyesület évkönyve 1800., 1861. és 1892-ik évekről. Győrött, 1863.
- Bernát István:** Szövetségbe lépett gazdasági egyesületek országos szervezkedésének kérdéséhez. Rimaszombat, 1893.
- Beszámoló** a szolnok-dobokamegyei gazd. egytl. 8 évi működéséről. Deesen, 1893.
- Brúnék József;** Beszéd az aradi gazdasági egyesület gyűlésén. Arad, 1845.
- Bukuresti B. János:** Abauj-Torna vármegyei gazdasági egyesület monografiája. Budapest, 1896.
- Congrés agricole international de Budapest.** Procès verbaux stenographique des séances des 3—7 octobre 1885. I. II. Vol. Budapest, 1886.
- Csomor Kálmán:** A hevesmegyei gazdasági egyesület története. Gyöngyös, 1896.
- Dósa Sándor:** A maros-tordavármegyei gazdasági egyesület monografiája. Marosvásárhely, 1896.
- Dömötör L.:** A *Tolnamegyei gazdasági egyesület* értesítője. Szegzárd, 1892.
- Egy éve.** az erdőészeti gazdasági egyesület — 1895 — 1898. Összeállította Tokajai László I—IV. kötet. Kolozsvár, 1895—1898.
- Ellenéri Károly:** Földművelésügyi feladatink és a mezőgazdasági egyesületek kérdése. Nagy-Beckerek, 1882.
- Emlékírata.** A kecskeméti vidéki gazd. egyesületnek — Budapest, 1873.
- Emlékkönyve.** Az országos magyar gazdasági egyesület — Szerkesztő *Galgóczy Károly*. I—VI. Budapest, 1879—1891.
- az országos méhészeti egyesület által B-Gyulán 1883-ban tartott II. vándor-gyűlésének. B-Gyula, 1883.
 - A székely művelődési és gazdasági egyesület Marosvásárhelyt 1884. évi szept. hó 25-én tartott nagygyűlésének — Marosvásárhely, 1884.
 - A veszprémmegyei gazdasági egyesület — Veszprém, 1892.
- Entstellung.** Umgestaltung und Entwicklung des siebenbürgisch-sächsischen Landwirtschafts-Vereines 1845—1895. Hermannstadt, 1895.
- Értesítője.** A békésmegyei gazdasági egyesület — Gyula majd B-Csaba, 1800/1, 1861/2, 1862/3, 1863/4, 1864/5, 1865/6, 1866/7, 1867/8, 1868/9, 1869/70, 1870/1, 1871/2, 1872/3, 1873/4, 1874/5, 1875/6, 1876/7, 1877/8, 1878/9, 1879/80, 1880/1, 1882, 1887/1, II., 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1894, 1895, 1897, 1898.
- A győri pinceszeti egyesület I—VI. Győr, 1881.
 - Keszthelyi vidéki gazdakör — 2., 3., 4., 5., 6., 7. évf. Keszthely, 1885.
 - A pozsonymegyei gazd. egytl. IV. füz. 1873.
 - A sopronmegyei gazdasági egyesület — 1900. évi I., 2. szám. Sopron, 1900.
 - A zalamegyei gazdasági egyesület — Zalaegerszeg, 1890.
 - Devecservidéki gazdakör — Szerk. *Szalatkay István*. I évf.
 - Nógrádmegyei gazdasági egyesület — Szerk. *Fáy Árpád*. Balassagyarmat, 1887—88.
 - A pozsonymegyei gazd. egyesületnek — 1886, 1887, 1888, 1889, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893.
 - A torontálmegyei gazdasági egyesület — Kiadja a Torontálmegyei gazd. egyesület N.-Kikindán. I. évf. I. szám. N.-Kikindán, 1886.
 - Veszprémmegyei gazdasági egyesület — Szerk. *Nagy Iván*. Veszprém, 1886—89.
- Értesítvénye.** A Barsmegyei gazdasági egyesület — 1860—66. Léva, 1866.
- Évkönyv.** Az országos közzgazdasági gyűlés — 1872. Pest, 1872.
- Évkönyv.** Az Országos magyar gazdasági egyesület — I. füz. 1860. Pest, 1861. II. 1861. Pest. (1862.) III. 1862/6. Pest. (1887.) 1880. Pest. (1881.) 1890. Budapest, (1891.) 1891/2. Budapest, 1892.
- Az országos magyar gazdasági egyesület — II. 1892/93. III. 1893/04. IV. 1894/95. V. 1895/96. Budapest, 1893—97. VI. 1896/97. VII. 1897/8. VIII. 1898/99. Budapest, 1893—1899.
 - Ó cs. és kir. Fensége József főherceg
- úr védnöksége alatt álló magyar gazdasítisztek és erődtisztek országos egyesületének — 1895 és 1896. Budapest, 1896, 1897.
- Évkönyve.** Ugyanannak — az 1899. évről. Szerk. *Jesszency Pál*. Budapest, 1900.
- A magyar korona területén foglalkozó gazdasítisztek és erdőészeti segély- és nyugdíj-egyesületének — 1881. Budapest, 1882.
 - 1883. Budapest, 1884.
 - 1886. Budapest, 1886.
 - 1887. Budapest, 1887.
 - 1890. Budapest, 1894.
 - A magyar kertészeti társulat —, 1859—1863. Pest, 1860—3.
 - A zaradi gazdasági egyesület —, 1875/6. Arad, 1876. 1877. Arad, 1878. Arad, 1879. 1879. Arad, 1880. 1880. Arad, 1881. 1881. Arad, 1882. Arad, 1883. Arad, 1884. Arad, 1885. Arad, 1886. 1886. Arad, 1887. 1887. Arad, 1888.
 - A csanádmegeyi gazd. egyesület —, 1890. évről. Makón, 1891. előről — 1895—6. Irta *Tóky Jenő*. Makó, 1896.
 - A győrvidéki gazdasági egyesület —, 1860—1879. Győrött, 1879. 1860, 1861 és 1862. Győr, 1863.
 - A hevesmegyei gazdasági egyesület —, 1858 és 1859 és 1863-iki (II. folyam). Pest, 1859—60—64.
 - Jász-Nagykún-Szolnok gazdasági egyesület —, 1884 és 1885. évekről. Szolnok, 1886.
 - A pozsonymegyei gazdasági egyesület —, 1861. Pozsony 1863. 1862. Szerk. *Czilchert Róbert* és *Földes Gyula*. Pozsony, 1864. — 1863. Pozsony, 1864. — 1864. Pozsony, 1865. — 1865. Pozsony, 1866. — 1873/4. Pozsony, 1875. — 1876/7. Pozsony, 1878. — 1880. Pozsony, 1880. — 1881. Pozsony, 1882. — 1882. Pozsony, 1883.
- Évlapjai** Az erdélyi gazdasági egyesület —, Kiadja az igazgató választmány. 1854/5. Kolozsvár, 1855.
- II. füz. 1855/56. Kolozsvár, 1856.
 - III. » 1856/57. » 1857.
 - IV. » 1857/59. » 1858.
 - V. » 1859/60. Szerk. *Finály Henrik* Kolozsvár, 1860.
 - VI. füz. 1860. VII. füz. 1861. Szerk. *Nagy János*. VIII. füz. 1862/63. IX. füz. 1863/64. X. füz. 1865/67. Kolozsvár, 1862—1868.
- Finály H.:** Az erdélyi gazdasági egyesület monografiája. Kolozsvár, 1896.
- Forster Géza:** Miért támadják a Közteleket? Budapest, 1894.
- Galgóczy Charles de:** La société nationale d'agriculture de Hongrie, son histoire et son développement. Ouvrage publié par la société à l'occasion de l'exposition universelle de 1900 à Paris. Paris, 1900.
- Galgóczy Károly:** A Székestehérváron 1879. június 3—5. tartott II. országos gazdasítiszteket V. kérdése. Budapest, 1879.

- Az országos magyar gazdasági egyesület Emlékkönyve. 1—2. füzet. Budapest, 1897. 2 kötet.
- Az orsz. magyar gazdasági egyes. története keletkezésétől az 1897. évig. I—V. rész. Budapest, 1880—1898.
- Gamauf Vilmos:** Egy gazdasági egyesület szervezése és hivatása. Kolozsvár, 1874.
- Az erdélyi gazdák 1875. évi vándorgyűlésének jegyzőkönyve.
- Gazdasági egyesületek.** Az országban létező, létszámának és működésének áttekintése 1881. év végén. Budapest, 1882.
- Gazdasági egyesületek...** a szövetségbe lépett VI, VII, és VIII-ik — naggyűlésének tárgyai. Budapest, 1887—80.
- **egyesület.** Jász- nagykún- szolnokmegyei, 1873, 1878, 1879—1883, 1884—1885. Szolnok, 1884.
- Gazdatiszti kongresszus.** Magyar jegyzőkönyvei és naplója. Budapest, 1892.
- — második. 1896. szept. 24. Budapest, 1896. Kiadta Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek orsz. egyesülete.
- Gerlóczy Géza:** Egy gazdasági előadás és annak története a nagymihályi gazdalkörben. Kiadja a borsodmegyei gazdasági egyesület. Miskolc, 1900.
- Geschäftsordnung des Neutrthaler landwirth. Vereines.** Neutra, 1877.
- Gleiviczky Sándor:** Mezőgazdasági kamarák. Sárospatak, 1888.
- Greger de Budavölgy Max:** Memorandum in Erwiderung einer geehrten Zuschrift des königl. ungarischen landwirthschaftlichen Vereines ds dato 1. Jänner 1880. Nebst einer Beilage von vier Denkschriften. London, 1880.
- Határozatok.** A magyar gazdák Székesfehérvárott 1879. Junius 3—5. napján tartott II. orsz. értekezlete által hozott —. H. és é. n.
- Honsch Árpád:** Jelentés a Moson vármegyei gazdasági egyesület 1897-ik évi működéséről. Magyar-Óvár, 1898.
- Iktató-Tárgymutatója.** Erdélyi gazd. egyesület titkári hivatalának. — Kolozsvár, 1896.
- Javaslatok** a magyar gazdasági egyesület által némely köz- és mezőgazdasági viszonyokra vonatkozó, s a magyar törvényhozás hazafiúi figyelmébe ajánlott nézetek, és —. H. és é. n.
- Jegyzőkönyv.** A borsodmegyei gazd. egyesület Miskolcon, 1893. márcs. 31-én tartott közgyűlésének —. Miskolcon, 1893.
- az országos gazdatanács 1893. október 2-iki üléséről. Budapest, 1893.
- Jegyzőkönyve.** Az 1868. jan. 14. tartott országos gazdasági értekezlet ülésének. Pest, 1868.
- Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület igazgató választmányi ülésének 1858. és 1859. Pest 1858., 1859.

1862. mártius 30. Pest, 1862. május 26. » 1862. nov. 21—27. » 1862. 1863. május 16. » 1863. aug. 25. » 1863.

Jegyzőkönyve. Az erdélyi gazdák 1871. M.-Vásárhelyt tartott első vándorgyűlésének. Kolozsvár, 1872.

— 1872. II.

— 1874. III.

— 1875. évi szeptember 29., 30. és október 1., 2. és 3-án Tordán tartott negyedik vándorgyűlésének. Összeállította: **Gamauf Vilmos.** Kolozsvár, 1875. 1883. — — — — 1887. — — — —

Jegyzőkönyve. A marostordamegyei gazdasági egyesület 1886. évi január 17-én tartott közgyűlésének —. Kiadta: **Lokoly János.** Marosvásárhelyt, 1886.

— 1884. jan. 17. Marosvásárhelyt, 1885. **Lokoly János.**

— 1894. Marosvásárhelyt, 1894.

Jegyzőkönyve. A magyar gazdák Székesvároitt, 1879. tartott II. orsz. értekezletének. H. és é. n.

Jegyzőkönyve. A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek 1884. évi IV-ik naggyűlésének —. Budapest, 1884.

— 1886. május, 17. Budapest megtartott. V. —, Budapest, 1886.

— VI. — — — —, Budapest, 1889.

— VIII. — Budapest, 1891.

— Ugyanez németül is.

Jegyzőkönyve. 1891. évi május hóban tartott gazdatiszti kongresszus — Budapest, 1891.

Jegyzőkönyve. A torontálmegyei gazdasági egyesület 1872. Nagy-Becs-kereken tartott rendes közgyűlésének. H. és é. n.

Jegyzőkönyve. A magyar gazdasági egyesület juhászati szakosztálya 1860. február 16-án tartott ülésének —. Pest, 1860.

Jegyzőkönyvei a Budapestest 1885. október 3., 4., 5., 6., 7-kén megtartott nemzetközi gazda kongresszus —. Budapest, 1886.

Jelentés az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület működéséről. Budapest.

Jelentése. Az országos magyar gazdasági egyesület igazgató választmányának 1891. évi közgyűlése elé terjesztett —, Budapest, 1891.

Jelentése. A magyar gazdasági egyesület által országgyűléséhez benyújtott kérelmeknek elégtelen tárgyalásával megbízott kerületi választmányának. Pozsony, 1844.

Jelentése. Az állat- és növényhonosító társaság évi — az 1897. évről XXXIII. Budapest, 1898.

Jelentése. Első magyar sertéshizlaló részvénytársaság I—XXXI. évi Budapest, —. 1900.

Jelentése. A magyar izr. kézmű- és földmívelési egyesületnek — 1892. Budapest, 1893.

— 1897. évre. LV. Budapest, 1898.

Jelentés a »Délvidéki földmívelők gazdasági egyesületének 1895. márcs. 17-én tartott közgyűléséről. Temesvár, 1895.

Jelentés a »Hódmezővásárhelyi gazdasági egyesület 1896. évi működéséről. Összeállította **Papy L.** Hódmező-Vásárhely, é. n.

Jelentés. Titkári — a kisküküllőmegyei gazdasági egyesület 1864—1882. évekről egyleti működéséről. Marosvásárhely, 1883.

Jelentés. Elnöki —. A Moson vármegyei gazd. egyesület 1892. évi M.-Óvár, 1893.

Jelentés a Moson vármegyei gazd. egyli 1893-ik évi működéséről. Magyar-Óvár, 1894.

— U. a. 1896. évi. — Magyar-Óvár, 1897.

— U. a. 1897. évi. — Magyar-Óvár, 1898.

Jelentése a magyar-óvári szarvasmarha tenyészési egyesület működéséről. Magyar-Óvár, 1897.

Jelentése. A nagybányai gazd. egyesületnek —. Nagybánya, 1894.

Jelentése. Elnöki —, apozsonymegyei gazdasági egyesület — 1867. Pozsony, 1867.

Jelentése. Sáros vármegyei gazd. egyesület 1894. évi működéséről. Eperjes, 1895.

— 1895. évi. Eperjes, 1896.

— 1897. évi. Eperjes, 1898.

— 1899. évi. Eperjes, 1900.

Jelentés. Évi —; a sopronmegyei Gazdasági Egyesület I. rendes közgyűléséről. Sopron, 1899.

Jelentése. A szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesület titkári — 1882., 1883. évi folyamáról. Dees, 1883., 1884.

Jelentés. Trencsénmegyei gazdasági és erdészeti egyesület 1882—1883. évi egyleti működéséről szóló elnöki. Trencsén, 1883.

Jelentés. az udvarhelymegyei gazd. egyesület 9 éves működéséről (1883—1891.) Székely-Udvarhely, 1891.

Jelentése az ungmegyei gazdasági egyesület — az 1880—81. évről. Ungvár, 1881.

Jelentése. A vasmegeyi gazdasági egyesület 1878—1884. terjedő működéséről szóló —. Szombat-hely, 1884.

Jelentés az 1868. augusztus 31-től szeptember 5-én Bécsben tartott németgazdák és erdészek XXVI. gyűlékezetről. Pest, 1868.

Katalogusa. A nyitrai gazdasági egyesületek —. Nyitra, 1885.

Keglevich: Javaslata a gazdasági egyesületek

- szervezete és munkaterve tárgyában, H. és é. n.
- Keglevich Stefan Graf:** I. Ueber Vereinsthätigkeiten auf dem Gebiete der Landwirtschaft. II. Bericht an den Landes Agriculturverein über Landw. Verbandwesen. Budapest, 1882.
- Kérdés.** A magyar gazdák Székesfehérváron 1870. tartott országos értekezletén tárgyalta (I—VIII). Budapest, 1887.
- Kérdések.** A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek II. nagygyűlésén tárgyalandó —. Megjelenési hely és évjegy nélkül.
- 1886. máj. 17. Budapesten a Köztelken tartandó V. nagygyűlése által tárgyalás alá vevendő —. Budapest, 1886.
- Kiadványa.** Országos magyar gazdasági egyesület —. Budapest, 1896
- Kiadványa.** A sárosmegyei gazdasági egyesület —. Eperjes, 1897.
- Kiadványa.** A Zemplén vármegyei gazdasági egyesület —. Sátoraljaújhely, 1898.
- Kimutatása.** A pozsonyi szőlőmivések beteg- és szegények segélyező intézetnek 1895-iki —. Ausweis des evang. Weingärtner und Kranken - Armenunterstützungs - Institut für das Jahr 1895. Pressburg, 1896.
- Kodolányi Antal:** A községi gazdákörök alapszabálytervezete. Budapest, 1887.
- Költségvetése.** Az országos magyar gazdasági egyesület —. 1863-ból Budapest, 1881-ből » 1882-ből » 1884-ből » 1885-ből » 1886-ból » 1888-ból » 1894-ből »
- Krocsák G. Emil:** Az 1891. évben Budapesten tartandó magyar gazdatiszti congressus előkészítése érdekében tett intézkedések. Budapest, 1891.
- Külvivőmethylene.** A vármegyei gazd., egyll. — az O. M. G. E. igazgatóságá által szerkesztett a magyar mezőgazdák érdekképviseletét tárgyaló határozati javaslatához. Szombathely.
- Máday Izidor:** Jelentés és javaslat az országos gazdasági egyesülethez egy országos gazdasági muzeum szervezése tárgyában. Pest, 1871
- Marton Andor:** Torontálmezei gazdasági egyesület monografiája. Budapest, 1896.
- Mezőgazdasági országos kiállítás.** Az 1890. évi szeptember 4. és 5-én Szegeden az l. — kapcsolatában tartott V. országos gazdasági congressus tárgyalásai, tervezete, szabályzata, tisztviselő-kara és tagjainak névsora. Gróf Szélessky Róbert, Bernát István. Szerkeszti és kiadja az Országos magyar gazdasági egyesület. Budapest, 1899.
- Monografiája.** A Pozsony vármegyei gazdasági egyesület. Budapest, 1896.
- Működése.** A borsodmegyei gazdasági egyesület 1897. I. évi — Miskolcz, é. n.
- Nagy Iván:** A Veszprém megyei gazd. egyesület monografiája. Budapest, 1896.
- Nagygyűlése.** A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek 1886. május 17. Budapesten — A Köztelken tartandó V-ik — által tárgyalás alá vevendő kérdések. Budapest, 1886.
- IX. 1892. Budapest, 1892.
- Név- és alapítványkönyve.** Magyarország gazdasági egyesületeinek —. 1847. május 31.
- Névjegyzéke.** Az országos gazdasági egyesület tagjainak. 1884, 1887. Budapest. 1884—1888.
- A vasmegyei gazdasági és iparegység és tisztí karának pótljegyzéke. Szombathely, 1864. 1885.
- Névkönyve.** Amagyar gazdasági egyesület —. 1843. 1844., 1845., 1847. Buda, 1843—48.
- Pesten, 1845.
- Az erd. gazdasági egyesület. Kolozsvár, 1860.
- Nyíri Ferenc:** A felső tiszavidéki gazdasági egyesület monografiája. Nyíregyháza 1896.
- Nyomatványok.** 1895. évi III. országos gazdasági kongresszusi —. Budapest, 1895.
- Ordódy Lajos:** A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek 1889. november 18-án Budapesten a Köztelken megtartandó VIII-ik nagygyűlésének tárgyai. Budapest 1889.
- Projekt** des laut Protokoll der allgemeinen Versammlung im December 1841. beauftragten Ausschusses der Statuten der Zipser landwirtschaftlichen Vereins. Leutschau, 1842.
- Protokoll** des internationalen landwirtschaftlichen Congress zu Budapest, 1885. Budapest, 1886.
- Roboz István és dr. Roboz Zoltán:** Somogyvármegyei gazdasági egyesület monografiája. Budapest, 1897.
- Rösler Károly:** Vasmegyei gazd. egyll. monografiája. Budapest, 1896.
- Ruber Károly:** Miképp gondoskodik az erdészek és mezőgazdasági tisztviselők érdekeit előmozdító egyesület tagjai jövőjéről. Budapest, 1882.
- U. ez nemelt is.
- Schwartz Alajos:** Emlékirat a keletkezendő bécse-pesti központi borkereskedelmi társulat érdekében. Ugyanez németül is Bécs, 1879.
- Statuten** der kroatisch-slavonischen landwirtschaftlichen Gesellschaft. Agram, 1841.
- der Oedenburg Weinbau vereines. Oedenburg, 1876.
- der Wein u. Gartenbau Gesellschaft in Peterwardein. Neusatz, 1868.
- Statuten** des Landw. Vereins zu Karansebes. Karansebes, 1880.
- Szabályzata** az erdélyi szász mezőgazdasági egyeletnek. Jóváhagyva az 1864. évi július 5-én kelt legfelsőbb elhatározással. Nagy-Szeben, 1888.
- Személyzete.** A magyar Gazdasági Egyesület —. 1841. H. és é. n.
- Szemmáry József:** Szolnok-Doboka vármegyei gazd. egylet monografiája. Budapest, 1896.
- titkári jelentés a szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet 1886. évi tevékenységéről. Décs, 1887.
- Szervezete.** A szövetségbe lépett gazdasági egyletek —. Budapest, 1884.
- Tagjai.** A gazdasági congressus. Budapesten. Budapest, 1885.
- Tárgyai.** A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek. IV. és VII. nagygyűléseinek.
- VI. Budapest, 1889.
- VIII. Budapest, 1889.
- Tárgyalásai.** A magyar mezőgazdasági szesztermelőik országos értekezletének 1897. évi január hó 10-én tartott —. Budapest, 1897.
- Társasköre.** Magyar Gazdák. — Hozzá: Ügyrende. Budapest, 1882.
- Teendői.** A kecskeméti vidéki gazdasági egyesület — Kecskemét, 1884.
- Tervezete.** Az országos titkári értekezlet —. *Rubinek Gyula.* Budapest, 1896.
- Tokay Jenő:** A csanádmezei gazdasági egyesület évkönyve 1895/6. évről. Makó, 1896.
- Tormay Béla:** A magyar gazdák Székesfehérváron 1879. évi június 3—5. napján tartott II. országos értekezletén tárgyalta hetedik kérdés. Budapesten, 1879.
- Török János:** A német mezőgazdák és erdőőrök Boroszlón tartott IX. gyűlésének rövid vázlata. Pest, 1845.
- Története.** Az 1895. évi III. országos gazdasági congressus. Budapest, 1895.
- A nyitrai vármegyei gazdasági egyesület — 1872—1896. Magyar-német. — (A földm. min. kiadványa).
- Ulrich Vilmos.** Az első magyar Farm-társulat alaprajza 1879. Pest.
- Vázlat** a fehérmegyei gazdasági egyesület 1860. 61. 62. évi munkalatairól. Szerk. *Fekete János, Sz. Fejérvár,* 1863.
- Vécsey István.** A pécs-baranyai kertesület egyesület keletkezése és működése 1845-től 1881-ig. Pécs, 1881.
- Verhandlungen** der Fortstsection bei der kroatisch-slavonischen landwirtschaftlichen Gesellschaft. Agram, 1847.
- Verhandlungen** der am 18. aug. 1855. zu Neusied am See abgehaltenen Ausschusssitzung des Neusiedler Obstbau-Vereines, Oedenburg, 1855.

Verzeichniss der Mitglieder des siebenbürgisch-sächsischen Landwirtschaftsvereines 1895. Hermannstadt, 1895.

Zárszámolója és mérlege a létenyésztes emelésére alakult r. t. 1895. évi XVII üzeti év. Budapest 1896.

Zlinceky István; A Békés vármegyei gazdasági egylet története 1860—1896. Békéscsaba, 1896.

XXVI. Gazdasági tanintézetek.

Alapszabályai. A budapesti m. kir. kertészeti tanintézetben tanuló növendékek segítő-és önképző-egyesületének —. Bndapest, 1900.

Állatorvosi főiskola. Budapesti magyar királyi —. Budapest, 1900. (A földm. min. kiadványa.)

Ásványi Lajos; A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet mezőgazdaságának ismertetése. Kolozsvár, 1896.

— Utmutató a tanintézeti gazdasági gyakorlathoz. (A kolozsmonostori gazd. tanintézet mezőgazdaságának ismertetése.) Kolozsvár, 1896.

— Beschreibung der Wirtschaft der landw. Lehranstalt zu Kolozs-Monostor. Kolozsvár, 1896.

Balás Árpád; Magyarországi mezőgazdasági szakoktatási intézményei. 1896. Emlékkönyv. Magyar-Óvár, 1897. (A földm. min. kiadványa, 1898: I. szám.)

— Észrevételk gazdasági tanintézetekünk ügyében. Magyar-Óvár, 1890.

— A keszthelyi m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet 1869—1870. évi értesítvénye.

— A magyar-óvári gazd. tanintézet 1836-ik évi állapotáról. Magyar-Óvár, 1890.

— Utmutató a kezdő gazda gyakorlati kiképzésére. Keszthely, 1870.

Bartók B.; Miként szervezzük az alsóbb gazdasági szakoktatást? Nagy-Szent-Miklós, 1884.

Benedek Elek; Olvasókönyv a gazdasági ismétők iskolák számára. Budapest, 1898.

— III. kiadás. Budapest, 1899.

Bericht der k. k. höh. landwirtschaftlichen Lehranstalt zu Ungarisch-Altenburg über das Studienjahr 1861/2 Ung.-Altenburg, 1862.

1862/3 » » 1863.

1863/4 » » 1864.

1868/9 » » 1869.

École supérieure vétérinaire royal hongr. de Budapest —. (A földm. min. kiadványa.)

Egan Edw.; Die Hochschule für Bodenkultur in Wien und ihre falschen Profeten. Budapest, 1886.

Előterjesztése Trefort Ágoston m. kir. miniszterének a gazdasági tanintézetek fejlődése és ellátásáról. Budapest, 1878.

Emlékirat. A magyar-óvári m. kir. gazd. akadémia újjászervezése ügyében. M.-Óvár, 1879.

Emlékirat. A magyar-óvári gazdasági akadémia ifjúságának — a gazdasági qualification érdekében. Magyar-Óvár, 1891.

Emlékkönyv a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet huszonöt éves fennállásá

emlékezetére 1894. évi november hó 15-én tartott jubileumi ünnepélyről. Szerkesztette *K. Vörös Sándor*. Kolozsvár, 1895.

Emlékkönyve. A selmeczi m. kir. bányász-és erdőész akadémia évszázados fennállásának — 1770-1870. Selmecz, 1871.

Eperjessy Kálmán; A gazdasági és az országos tanszermuzeum a »Közletken«. Budapest, 1877.

Értesítés. A földművelés, ipar és keresk. m. kir. ministerium által az elemi tanítóknak számára mezőgazdasági tantárgyakról 1870. évből rendezett szünidei tanfolyamok lefolyásáról. Buda, 1871.

Értesítője: Ér-Diószeg. A m. kir. vinczellérképezde 1873., 1884/5. évi. Budapest, 1873—1885.

— Az adai m. kir. földműves-iskola, — az 1891/2 tanévről. *Szobonya Bertalan* Zenta, 1892.

— Az algolyóci m. kir. állami »gróf Kun Kocsárd székely földműves-iskola«. Emke alapítás — az 1892/3 tanévről. Kolozsvár, 1893.

— A budapesti m. kir. állatorvosi tanintézet — 1876, 1877, 1879. Budapest, 1876—1879.

— A debreczeni m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet és a hozzá csatolt földműves-iskola — 1869/70, 1877/8, 1880/1, 1893/4. Debreczen, 1870—1894.

— az érdszögzi m. kir. vinczellérképezdek 1876/7. évről. Nagyvárad, 1877.

— a kassai m. kir. gazdasági tanintézet az 1877/8. tanévről. Kassa, 1878—1888.

— u. a. a 1881/2, 1883/4, 1867/8, 1887/8, 1890/1. Kassa. 1882—1893.

— a kassai m. kir. gazd. tanintézet — 1894. évi. Kassa, 1894.

Értesítvénye, évi. A keszthelyi m. kir. gazdasági felsőbb intézetnek 1868/9—1873/4—1881/2—1890/1900. Pest, 1869— Budapest, 1900.

— Kolozs-Monostor. Magyar kir. gazdasági tanintézet 1877/8—1886/7. évről. Kolozsvár 1878—1887. Folytatását l. *Évkönyv*.

— Liptó-újvári magyar kir. földművesiskola 1880/1. és 1883/4. tanévekről. Kassa és Liptó-Szt.-Miklós, 1881/4.

— a magyar-óvári m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet 1870/1 és 1871/2. tanévből. M.-Óvár, 1871/2.

— A m. kir. gazdasági akadémia 1870/80—1899/1900. tanévekről. Magyar-Óvár, 1880—1900.

— A ménesi m. kir. vinczellérképezdet az 1885/6. tanévről. Arad, 1886. Elejét l. *Évkönyv*,

Értesítő a nagy-enyedi m. kir. vinczellérképezdeknek az 1880/1—1884/5. tanévekről. Nagy-Enyed, 1881—1885.

Értesítő a nagy-szentmiklósi földműves-iskoláról. Nagy-Szent-Miklós, 1880.

Értesítő a tarcsalmi m. kir. vinczellérképezdeknek 1883. és 1883/4., 1884/5. és 1886/7. évekről. Nagyvárad, Miskolc, 1883/85. Debreczen, 1887.

— a zala-tapolcazi államilag segélyezett gazdasági szakosztályú felső népiskolának az 1878/9. és 1889/90. tanévekről. Nagy-Kanizsa, Tapolca, 1879, 1890.

Értesítője Szabadka sz. kir. város földművesiskolájának 1898. tanévről. Szerkesztette *J. Ásványi Lajos*. Szabadka, 1898.

Értesítője a zsíva-ufaluhi m. kir. földművesiskolának az 1887/8. tanévről. Nyitra, 1888.

Évkönyve. Az aradmegyei okszerű méhészegylet 1876. évi —. Arad, 1879.

— A békésmegyei okszerű méhészegylet —. II. kötet. B.-Gyula, 1878.

-- 1877/80. III. kötet. B.-Gyulán, 1881.

— és programja a budapesti m. kir. állami vinczellérképezdeknek. Budapest, 1881, 1885.

— a debreczeni m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet és a hozzá csatolt földművesiskolának 1888, 1890/93. Debreczen, 1889—93.

— a kassai m. kir. gazdasági tanintézetnek 1889—1893. tanévekről. Kassa, 1889—93.

— a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézetnek (1865—1885) és az itt fennállott Georgicon (1797—1848) rövid történeti vázlatával. Budapesti országos általános kiállítás 1885. Keszthely, 1885.

— u. a. 1887—93. Keszthely, N.-Kanizsa, 1887—1893.

— a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetnek az 1879/70—1871/2, 1887/8 és 1892/3. tanévekről. Kolozsvár, 1872, 1884—1893.

— u. az az 1893/4, 1894/5, 1895/6, 1896/7-ik tanévről. Szerkesztette *K. Vörös Sándor*. Kolozsvár, 1897.

— u. az 1897/8. összeállította *dr. Szentkirályi Ákos*. Kolozsvár, 1899.

— a ménesi m. kir. vinczellérképezdetnek az 1881/2 és 1884/5. tanévekről. Arad, 1882—1885.

— a tarcsalmi m. kir. vinczellérképezde —. Az 1886/7. tanévről. Debreczen, 1887.

- Excursion Die** —, der Studirenden der landwirths. Lehranstalt zu Ungar. Altenburg im Jahre 1861. Pressburg.
- Fachunterricht.** Der landwirthschaftliche —, in Königreich Ungarn im Jahre 1889. Magyar-Óvár, 1890.
- Felolvasások.** A kolozsmonostori m. k. gazdasági tanítézet tanári kara által az 1870—1871. tanév folytatán tartott georgikai —, Kolozsvár, 1871.
— 1871—72. Kolozsvár, 1872.
- Feltesztésze.** A m. gazd. egyesület választmányának —, a gazd. egyesületi jövedő állása —, a gazdasági intézetek és alsóbb földmives-iskolák felállítására iránt Magyarországon. Pesten, 1851.
- Flatt Károly,** Alföldi: Agrostologia és gazdasági szakoktatásunk. — Különlenyomata »Gazdák Évkönyve« — 1896. VIII. kötetből. — Budapest, 1896.
- Gazdasági akadémia.** A magyaróvári m. kir. —. Az 1870/7., 1877/8., 1880/1.
- Georgikai felolvasások.** A kolozsmonostori m. k. gazdasági tanítézet tanári kara által tartott —. Lásd: *Felolvasások*.
- Gerich Pál:** A keszthelyi Georgikonról 1860. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)
- Haus- und Schulordnung der Ackerbauschule des ehemaligen Kronstädter Distriktes zu Marienburg.**
- Hecke W.:** Die Landwirthschaft der Umgebung von Ungarisch-Altenburg und die Landwirthschaft. Lehranstalt daselbst. Wien, 1861.
- Helikon.** Keszthely, 1818.
- Hideghegyi Antal:** Figyelmeztetések a gazdasági tanítézetek ügyében. Pest, 1861.
- Horschetzky K.:** Oekonomieische Institute. I. Heft. Ung.-Altenburg, 1872.
- Ismeretese.** A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanítézet —. (A földm. min kiadványa.)
- Izvešće o kr. gospodarskom i sumarskom učilištu i ratarnici u Križevcih za školsku godinu 1879/80.** U Zagrebu, 1880.
- Jahresbericht der Ackerbauschule zu Marienburg (Földvár), 1886/7—1889/90, 1891/2. és 1896/7.** Kronstadt 1887—1892., 1897.
- der siebenb. sächsischen Lehranstalt. (Acker-, Obst- und Weinbauschule) zu Mediasch (Medgyes) 1883/4., 1885/6., 1888/9—1892/3., Mediasch (Medgyes) 1884—1893.
- Jegyzéke.** M. kir. gazd. tanítézeteken előadott tantárgyak —. (A földm. min. kiadványa. 54.540/1900. 1900. 13. szám.)
- A keszthelyi magy. kir. gazdasági felsőbb tanítézetének könyvtári —. Pest, 1860.
- A magyaróvári m. kir. gazdasági akadémia könyvtárának az 1892. évi végéig összeállította *Cserháti Sándor*. Magyar-Óvár, 1894.

Jegyzőkönyve. A m.-óvári m. kir. gazd. akadémiai hallgatók segélyző egyletének 25 éves fennállása alkalmából tartott díszközgyűlés —. Magyaróvár, 1898.

Jelentése az orsz. magyar gazdas. egyesület küldöttségének, a keszthelyi orsz. gazdas. és erdészeti tanítézet 1865. november 1-én történt megnyitására. Pest, 1865.

- A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek a gazdasági tanítézetek állásáról az 1880. tanévben Budapest 1882. 1880/1 » » » —
1881/2 » » » 1883.
1882/3 » » » — Gróf *Széchenyi Pál* földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszternek.
- A gazd. szakképzetség állásáról Francia- és Németországban, Schweiz- és Belgiumban 1867-ban. *Sporon Pál* és *Kodolányi Antal*. Pest, 1868.

Kemény Gábor br. földmiv., ip. és keresk. miniszter jelentése a vándortanítók működéséről. 1881. Bpest, 1881.

Kiadvány. A keszthelyi m. kir. gazd. tanítézet kebelében fennálló »Georgikon gazdasági kör« —. 2. sz. Keszthely, 1891.

Kodolányi Albert: A gazdasági szakképzés —. Jelentése. Pest, 1868. (Közlemények a földm., ipar- és keresk. m. kir. miniszterium köréből. I. évf. I. füz.)

— **Antal:** A gazdasági szakoktatás (felolvasás). H. és évj. nélkül.

Kossutányi Tamás: Közlemények a magyaróvári gazd. akadémiaival egybekötött gazd. vegykísérleti állomás munkanaplójából. M.-Óvár, 1890.

Landwirthschaftliche Akademie. Die k. u. —, zu Ungarisch-Altenburg im Studienjahre 1876/7., 1877/8., 1880/1. Pressburg.

Linhart György: A magyarországi felsőbb gazdasági tanúgy újraszervezésének kérdése. Jelentés Franciaország, Németország, Svájc és Ausztriában az 1897. évi nyarán tett tanulmányútról. Magyar-Óvár, 1898.

Lovassy Sándor: Dolgozatok a keszthelyi m. kir. gazd. tanítézet természetrajzi tanszéke körül. Keszthely, 1894.

Mády Izidor: Adatok a gazdasági oktatás szervezésének kérdéséhez Magyarországon. Pest, 1872.

Magyarország mezőgazdasági szakoktatási intézményei. Lásd: *Mezőgazdasági szakoktatási intézményei*.

Matthai Fridrik: Programja a tervezett növendékgazdaképző intézetnek Szereden. Pest, 1860.

— Program der projektirten Oekonomie-Eleven-Schule zu Szered a. d. Waag. Pest, 1860.

Mezőgazdasági szakoktatás intézményei:

Magyarország — 1896. Emlékkönyv az 1896-ik ezredév emlékének ünneplése alkalmából, szerkesztette *Balás Árpád*. Magyar-Óvár, 1897.

Molnár Aladár: Gazdasági népoktatás a hazában s külföldön szerzett tanulmányok szerint. Pest, 1871.

Molnár István: A budapesti magy. kir. vinczellérképező évkönyve. Bpest, 1885.

Névjegyzéke a debreczeni m. kir. gazdasági felsőbb tanítézet és a hozzá csatolt földmives-iskola tanulóinak 1883/4., 1885/6., 1886/7. Debreczen, 1883., 1897.

— a keszthelyi m. kir. gazdasági felsőbb tanítézet hallgatóinak és a földmives-iskola tanulóinak 1872/3. Keszthely, 1872.

— tanári kara és tanulóinak 1882/3., 1884/5. Keszthely, Budapest, 1883—1885.

Névsora a kassai m. kir. gazd. tanítézet tanári testületének és hallgatóinak az 1894/5. évbén. Kassa, 1894.

Organisation des Ecoles speciales de Gardes forestiers —. (A földm. min. kiadványa.)

Programm der siebenbürgisch-sächsischen Landwirthschaftl. Lehranstalt zu Mediasch (Medgyes). Mediasch, 1875.

Programm zu der in Antrag gebrachten Weinbauschule in Werschetz (Versecz) von *Ignaz Rumler*. Hely és évjegy nélkül.

Programma: A budapesti állami vinczellérképező —. Budapest, é. n.

— a ménesi m. kir. vinczellérképező intézetnek. Bpest, 1884.

— a pozsonyi m. kir. szőlőszeti és kertészeti iskolának. Bpest, 1884.

— az orsz. magy. gazdasági egyesület istvántelki (rákospalotai) földmives- és kertész-iskolájának. Bpest, 1881.

— a tervezett növendék gazdasági képző-intézetnek Szegeden. Németül is Pesten, 1860.

— A tarczali m. kir. vinczellérképező. Budapest, 1874.

Rendszabályai. A selmeczi m. kir. bányász és erdészeti akadémiának. Selmeczbánya, 1884.

— Ugyanaz. Ujkiadás. Selmeczbánya, 1884.

Rodiczky Jenő: A kassai m. kir. gazdasági tanítézet két majorjának és marhaállományának rövid ismertetése. Kassa, 1886.

Dr. Eugen von Sipp — Welche allgemeinen bildenden Disciplinen sollen an landwirthschaftlichen Lehranstalten der mittleren und niederen Kategorie in den Lehrplan aufgenommen werden? — Verlag der k. Landwirth.-Gesellschaft. Wien, 1890.

Rumy Georg Karl: Von der jetzigen Beschaffenheit der Georgikons zu Keszthely, und den Mitteln, dasselbe dem Zwecke

- landwirthschaftlicher Institute überhaupt näher zu bringen. Eine Bewillkommungsrede an die Theilnehmer des ökonomischen Besuchs des Georgikon in Keszthely am 20-ten May 1814. Oedenburg, (1814).
- Rumy G. K.**: Bewillkommungsrede an die Theilnehmer des ökonomischen Besuchs im Georgikon in Keszthely 1815 Oedenburg, é. n.
- **Karl Georg**: Agricolaee experimentatores prudentis et circumspecti. Oratio inauguralis dicta im Georgico. Keszthelyiensi, Sopronii, 1814.
- Satzungen der Ackerbauschule des ehemaligen Kronstädter Distriktes zu Marienb. (Földvár).** Kronstadt, 1891.
- Sporzon Pál**: A keszthelyi gazdasági felsőbb tanintézet jövője. Keszthely, 1874.
- A gazdasági szakképzés. Pest, 1808. (Közlemények a földm., ipar-és keresk. m. kir. ministerium köréből. I. évf. I. füzet.)
- Emlékirat a hazai gazdasági tanügy tárgyában. Keszthely, 1874.
- A hazai gazdasági felsőbb tanintézetek szervezésének kérdéséhez. Pest, 1869.
- Tervek a keszthelyi gazd. tanintézet újjászervezése tárgyában. Keszthely, 1874.
- és **Kodolányi Antal**: Jelentés a gazdasági szakképzés állásáról 1867-ben.
- Szabályai.** Szervezeti, rend és fegyelmi — a riaszombati m. kir. földmives iskolának. Budapest, 1890.
- A pápai m. kir. földmives-iskola szervezeti, rend-és fegyelmi — Pápa, 1893.
- Szabályok, Fegyelmi** — A magyar-óvári m. kir. gazdasági akadémiá hallgatói számára. Pozsony, 1880.
- Szabályzata.** A magyar kir. állatorvos-tanintézet szervezeti — Budapest, 1876.
- Ismét. Budapest, 1899.
- A m. kir. erdőőri szakiskolák — 1887. évi 24.667. szám. Budapest, 1887.
- A budapesti m. kir. kertészeti tanintézet szervezeti rend és fegyelmi — Budapest, 1894.
- A békésmegyei földmives iskola szervezeti — Gyula, 1897.

- Szabályzata.** A királyhalmi m. kir. erdőőri szakiskola — 1885. évi 6750. szám. Budapest, 1885.
- Szaniszló Albert**: Vezérfonal a gazdasági tanintézetek és akadémiák állattani előadásához. Kolozsvár, 1884.
- — U. ez. 2. kiadás. Kassa, 1896.
- Széchenyi Pál gróf** földmiv., ipar-és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek jelentése a gazdasági tanintézetek állásáról az 1881/2. tanévben. Mellékelt a földm., ipar-és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 1883. évi költségvetésének indoklásához.
- Szecsény István**: A kolozsmonostori magy. kir. gazdasági tanintézet ismertetése. — Institut royal agronomique de Kolozsmonostor. Aperçu historique. Kolozsvár, 1900.
- Szervezet és tanterve.** A gazdasági ismétő iskola. — Kiadja a vallás-és közoktatásügyi m. kir. minister. Budapest, 1896.
- A magyaróvári m. kir. gazdasági akadémiá. — Pozsony, 1880.
- Szervezeti szabályzata.** A budapesti magyar királyi állatorvosi főiskola — Budapest, (1899).
- Szervezeti, rend-és fegyelmi szabályzata.** A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet — Kolozsvár, 1898.
- A sárvári m. kir. tejgazdasági szakiskola — Budapest, 1892.
- Ugyanannak. Budapest, 1893.
- Szervezeti szabályzata.** A budapesti m. kir. kertészeti tanintézet — Budapest, 1898.
- A kassai m. kir. vízmesteri iskola. — (A földm. min. kiadványa. 1899. 2. sz.)
- Szolgálati szabályzata.** M. kir. gazd. vándortanárok — (A földm. min. kiadványai. 1899. 11. sz.)
- Tanintézet.** A magyaróvári magyar kir. gazdasági felsőbb — az 1871/2. tanévben. Magyar-Óvár, é. n.
- Tantárgyak csoportosítása.** A m. kir. gazdasági tanintézeteken előadott — Budapest, 1893.

- Tanterv** a felsőbb népiskolák számára az 1868 : XXXVIII. t.-cz. és az országgyűlési végzések értelmében Buda, 1872.
- a gazdasági szaktanintézetek egybekapcsolt felsőbb iskolák számára. Budapest, 1882.
- Tantervezete.** A Hradéki m. kir. földmives iskola. Pest, 1872.
- a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézetnek — 1875. Nagy-Kanizsa, 1875.
- Torvajsa** a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetnek (1871.) Kolozsmonostor, 1871.
- Teschedik Sámuel**: An das Ungarische Protestantische Publikum detaillirte Erklärung der Ursachen des Entstehens und des Einschlafens des ersten praktisch-ökonomischen Industrial-Instituts zu Sarvasch. Megjelentési hely nélkül, 1798.
- Declarations duae coram inclita commissione regia. Die 9 et 10 Maii 1792 factae, atque scholam oeconomiam Szarvasiensem concernentes. Hely-és évj. nélkül.
- Thanhoffer Lajos dr.**: Az állatorvosi tudomány és állatorvosi tanintézetünk története az állatorvosi szakoktatás hazánkban való megkezdése százados emlékünnepe 1887. február 6-ára; irta — Kiadja a földmiv., ipar-és keresked. m. kir. ministerium. (Budapest, 1888.
- Török János**: A magyar gazdasági egyesület pártfogása alá helyezett czepléni majoros és telkesgazdákat képző intézetek tervrajza. Pest, 1845.
- Ungarisch-Altenburg.** Die k. ung. höhere landwirthschaftliche Lehranstalt zu — 1873. Ung.-Altenburg, 1873.
- Utatis.** Az erdőőrök vizsgája ügyében — (A földm. min. kiadványa.)
- Vadas Jenő**: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Selmeczbánya, 1896.
- Veszter Imre**: Hogy mivé lett egy hazafias országos intézet? Budapest, 1887.
- Vörös Sándor**: A gazdasági tanügy történetének vázlata. Kolozsvár, 1880.
- Ismertető a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetéről. Kolozsvár, 1885.

XXVII. Kiállítások.

- Arenstein Josef**: Der Landwirthschaftliche Theil der Künstler-Ausstellung 1854. Wien, 1855.
- Ausstellung.** Erste dalmatisch-kroatisch-slawonische in Agram im J. 1804. (Olaszul is.) Agram, 1804.
- Barkassy Kálmán**: Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon. Kolozsvár, 1875.
- Bejelentés.** Az 1885. évi budapesti általános kiállításra elfogadott — H. és é. n.

- Bovankovics Gyula**: A Szolnok-Doboka megyei gazdasági egylet által 1879. októberében Déesen rendezett termény-, ipar-és állatkiállítás bizom. tagjainak névsora.
- Catalogue de l'exposition internationale de volaille à Budapest, 1885.**
- Catalogue spécial.** Pays de la couronne de Hongrie — »Forêts« (Groupe IX. Classes 49, 50 et 54.) Exposition universelle

- de 1900 Paris. Budapest, 1900. (A földm. min. kiadványa.)
- Catalogue Spécial** de la section Hongroise public par le Comité Hongroise pour l'Exposition de Philippopole. Budapest, 1892.
- Catalogusa.** A gyümölcs és konyhakeresztési kiállítás — Budapest, 1881.
- A komárommegyei gazdasági

egyesület által 1883. megtartott általános terménykiállítás — Komárom, 1883.

Catalogusa a Mező-Berényben tartott haszonállatvásárral egybekötött gazdasági kiállítás — Gyoma, 1884.

Collectiv-Ausstellung der Ungarischen Dampfmühlen. — Budapest, 1873.

Concours. Grand — international sciences, et de l'industrie Bruxelles. Catalogue special de la section Hongroise. Rédigé A. Lederer. Ch. Mandelló. Budapest, 1888.

Deési kiállítási Emléklap. A szolnok-dobokamegyei gazdasági egyet által rendezett gazdasági, ipar- és állatkiállítás alkalmából. Szerkeszti *Havas Gyula* Deés, 1879. október 18—27. (Metszűnt a 10-ik számmal).

Deininger Imre: Jelentés a sandsvalli 1882. évi kiállításról. A földművelés, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministeriumhoz beterezett. — Külön lenyomat a »Közgazdasági Értesítő«-ből Budapest, 1883.

Dohánykiállítás 1872-ben. (Az O. M. G. E. könyvtárában.)

Egan Ede: Az országos tejgazdasági felügyelőség gyűjteményes kiállításának külön katalogusa. Budapest, 1885.

— A termékek országos időleges kiállításának katalogusa. Budapest, 1885.

Emlékkönyv. Az 1879-iki székesfehérvári orsz. kiállításról. Székes-Fehérvár, 1880.

Erdélyi boraink szereplése a párizsi közkiállításon. Kolozsvár, 1879.

Ér-melletek szólólöszete, Az — és bora. Az 1873. bécsi világkiállításra írott programmmal dolgozat. Pest, 1873.

Fialovskij Ludwig dr.: Gedenkbelt von der ersten Frühjahrs-Gartenbau-Ausstellung des Ungarischen Landes Gartenbauvereines zu Budapest. Budapest, 1886.

Főjegyzéke. Főmélt. Schönborn-Buchheim Ervin gróf Munkács és szentmiklósi uradalmi által az 1885. évi budapesti orsz. általános kiállításban magán pavillonjában kiállított tárgyaknak, Munkács, 1885.

Gámán Zsigmond: Bizottmányi jelentés az erdélyi gazdasági egylet és a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által Kolozsvárott nov. 18—23. napjain 1857. rendezett gazdasági és iparkiállításról. Kolozsvár, 1858.

Gazdasági Szemle a bécsi közkiállításon. Írták *Barkassy Kálmán, Tormay Béla, Vörös Sándor, Gamauf Vilmos.* Kolozsvár, 1875.

Gedenkbelt von der ersten Frühjahrs Gartenbau-Ausstellung des ung. Landes-Gartenbauvereines zu Budapest. Budapest, 1886.

Göndöcs Benedek: Emlék a Budapesten 1882. évi augusztus hó 19-én tartott orsz. méhész-egyleti kiállításról. Budapest, 1882.

Grubiczy Gyula: A budapesti állat- és növényhonosító-társaság választmányához

intézet jelentése az 1874. évi június hó 4—11-én Budapesten az állatkerben rendezett orsz. barom-kiállítás tárgyában. Budapest, 1874.

Gyümölcskiállítás a Körtelken 1887—8.

Gyümölcs-tárlat, állandó a Körtelken 1883.

Hongrie, La — Chevaline exposition internationale de chevaux a Paris 1878. Budapest, 1878.

Izloba, Prva dalmatinsko-hrvatsko slavonka — a Zagrebu. God, 1864. U. Zagrebu 1864.

Jegyzéke az első magy. iparegyesületi kiállításra küldött tárgyakról. Augusztus 25. 1842. Pest. é. n.

— az 1851. országos terménykiállításra beküldött tárgyaknak a beküldők neveivel. Pest, 1851.

— 1853. megújított stb. Pest, 1853.

— az 1852-diki május 2-án megújított virág- és kerti terménykiállításra beküldött tárgyaknak a beküldők neveivel. Kiadta *Kováts Gyula.* — Verzeichniss der für die am 2. Mai 1852. eröffnete Blumen- und Garten-Gewächs Ausstellung eingesandten Gegenstände sammt den Namen der Einsender. Herausgegeben von *Julius von Kováts.* Pesth, (1852.)

— a magyar gazdasági egylet Körtelkén 1857. rendezett áll. gazd. kiállítás tárgyak — Pest, 1857.

— Az 1883. évben tartandó jelentékenyebb marhavásárok — megnyínt és egymásután következő napok szerinti sorrendben. Budapest, 1882.

— 1886. Különnyomat a »Közgazdasági Értesítő«-ből. Budapest, 1886.

— 1887. Budapest, 1887.

— 1888. » 1888.

— 1889. » 1889.

— A magyar gazdasági egyesület Körtelkén 1858. jun. 5—7. rendezett juh- és sertéskiállítás tárgyainak. Pest, 1858.

— az országos magyar gazdasági egyesület által 1865. jun. 3—7. napjain a város erdőben rendezett juh, sertés, gazd-eszköz- és gépkiallítás tárgyainak. Pest, 1865.

— a Vasmegyei gazdasági egylet által Kis-Czellben 1867. rendezett kiállítás tárgyainak Szombathely, 1868.

— az orsz. magy. gazd. Egyesület közreműködésével Budapesten a marhavásártéren díjazásalegybekötöttzsvasmarha- és sertésnyészállításáról. Budapest, 1883.

— 1884. rendezett . . . Budapest, 1884.

— a II. országos tenyészállatvásár. Budapest, 1882.

— a mosonmegyei gazd. egy. által M. Óvárrott 1881. tartott

mezőgazd. és kertészeti termény, kertészeti és méhészeti eszköz, valamint méhészeti kiállítás tárgyainak. M. Óvár, é. n.

Jegyzetek. Gyümölcskiállítás — a debreczeni kiállítás alkalmával 1870. (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Jelentés hivatalos — a Párisban 1878. tartott egyetemes kiállításról. IX. füzet.

— **Hivatalos** — a budapesti 1885. országos általános kiállításról. Szerkesztette *Keldi Károly* I. 1—2., II. 1—4., III. 1—3., IV. 1—4. Budapest, 1880.

— **Bizottmányi** — az Erd. gazd. egylet és a kolozsvári keresk. és iparkamara által Kolozsvárt, 1857. nov. 18—23. rendezett gazdasági és iparkiállításról Szerk. *Gámán Zsigmond.* Kolozsvárt, 1858.

— a Székesfejérvárott 1879-ben rendezett országos műipartermény- és állatkiállításból. Szerkeszti *Keleti Károly.* Budapest, 1879.

Kádár I. és Szemmary I.: Aszolk-dobokamegyei gazdasági egylet által 1887. éven Deésben rendezett termény-, állat- és iparkiállítás emlékre. Deés, 1887.

Kalauz, Bécsi magyar —. Kiállítási utmutató. Az 1890. évi áll. mezőgazd. és erdészeti kiállításához. Bécs, 1890.

Kalauz, Az 1890-ki bécsi általános gazdasági és erdészeti kiállítás magyarországi részének. Budapest, 1890.

Katalog von P. von *Papi Balogh* aus Debreczin zur Breslauer landwirtschaftlichen Producten-Ausstellung eingesendetn Gegenstände. Breslau, 1869.

— der internationalen temporären Zucht-Borstenvieh-Ausstellung in Budapest-Köbánya. Budapest, 1885.

— der 1885-er allg. Pferde-Ausstellung. Budapest, 1885.

Katalogusa. Az 1885. évi Budapesti orsz. kiállítás. Szerk. *Mudrony S. 2.* Kiadás. Budapest, 1885.

— Ugyanaz németül is.

— A II. országos árpakiállítás és az ezzel kapcsolatos műtrágya-kiállítás — Budapest, 1886.

— Az országos magyar gazdasági egyesület közreműködésével Budapesten a marhavásártéren 1887-ben díjazással egybekötött VI. tenyész állatvásár, baromfi-kiállítás és gazdasági gépvásár. Budapest, 1887.

— Az 1885. évi budapesti időleges komló- és árpa-kiállítás — Budapest, 1885.

— Az O. M. G. E. által rendezett V., VI., VII. és VIII. orsz. árpa-kiállításnak — Budapest, 1892—1895.

— A nemzetközi gyümölcs és zöldség-kiállítás — Budapest, 1855.

— Erdészet, erdészeti szak-

oktatás és vadászat. Budapest, 1885.

Katalogusa. Az első tavaszi virágkiállítás —. Május 4—20. Budapest, 1885.

— A nyári virág, gyümölcs- és zöldségkiállítás —.

— Az országos magyar gazdasági egyesület által Budapesten 1881. megtartott gyümölcs- és konyha-kertészeti kiállítás —. Budapest, 1881.

— A nemzetközi gyümölcs és zöldségkiállítás —.

— A Budapesten 1891. máj. 17—21. rendezett baromfi-, galamb- és madárkiállítás —. Budapest, 1891.

— A m. kir. földmiv. miniszterium támogatásával az o. baromfi tenyésztési egyesület által 1892. szept. hó 22-től október 2-áig rendezett nemzetközi baromfi-kiállítás —. Budapest, 1892.

— A Columbia budapesti galambkedvelők körének 1888. évi II. ált. baromfi-kiállítás — 12—16. július. Budapest, 1888.

— Élő méhek nemzetközileges kiállítása.

— A tejtermékek országos időleges kiállítása.

— Az O. M. G. E. által az 1892. évi április 16—21. Budapesten, a városligetben rendezett tenyészállat vásár és kiállítás —. Budapest, 1891.

— 1892., 1893. és 1894-ben tartandó IX., X. és XI. tenyészállatvásár- és baromfi kiállítás. Budapest, 1892—1894.

— A tenyészsertések nemzetközi időleges tárlatának —.

— A hizott sertések nemzetközi időleges tárlatának —. Budapest, 1885.

— A tenyész szarvasmarhák és bivalyok nemzetközi időleges tárlatának —.

— Az 1885-iki budapesti lókiállítás —. Budapest, 1885.

— A hazai termékek állandó kiállításának —. Kereskedelmi múzeum, Budapest, — I. évf 1888. Budapest, 1888.

— Az 1889. aug. 30-tól szept. 2-ig Kolozsváron tartott 7-ik erdélyrészi tenyész-kiállítás —. Kolozsvár, 1889.

— Az 1890. aug. 29-től szept. 1-ig tartott VIII. —. Kolozsvár, 1890.

— Az 1884. kolozsvári harmadik tenyészkiállítás. Kolozsvár, 1884.

— A gyöngyösi tenyészállatkiállítás 1882. szept. 8—9 —. Gyöngyös, 1892.

— Az országos magy. gazd. egyesület és pestmegyei gazdasági egyesület által Nagy-

Kőrösön nemzetközi tenyészállatvásárral gazd. gőpversenyek, löversenyekkel és kirándulásokkal egybekötve rendezett általános gazdasági kiállítás. Budapest, 1888.

Katalogusa a nyitrai 1886. évi marha és gépkiállításnak —. Nyitra, 1886.

Keleti Károly: Jelentés a Székesfehérvárról rendezett országos mű-, ipar-, termény- és állatkiállításról. Budapest, 1870.

Kertészeti kiállítás. Állandó — 1881. a »Közletkencs.« (Kézirat az O. M. G. E. könyvtárában.)

Kiállítás. Mezőgazdasági és erdészeti —. Bécsben, 1790.

— Hizott sertések tömeges —. Pest-Kőbányán, 1871. augusztus 24—27. Pest, 1871.

Kondor Vilmos: Az 1890. évi bécsi általános gazdasági és erdészeti kiállítás erdészeti csoportja. Budapest, 1891.

Linhart Gy.: A m.-óvári növényélet- és kórtani állomás által kiállított tárgyak jegyzéke. (A földm. min. kiadványa.)

Máday Izidor: A földmivetés-, ipar- és kereskedelmügyi miniszterium intézeteinek és közgeinek kiállítása a mezőgazdasági csarnokban. 2. kiadás. Budapest, 1885.

Magyarország az 1878. évi párisi nemzetközi lókiállítás.

Mauthner Ödön: Bolgárország mezőgazdasági állapota. Az első nemzeti bolgár kiállítás alkalmával. Budapest, 1892.

Méhely Lajos: A magyar orsz. méhészeti egyesület által rendezett s az 1882. évben aug. 19—27. Budapesten tartott orsz. méhészeti kiállítás kalauza. Budapest, 1882.

Molnár István jelentése az 1806. évi erezdi és berlini kertészeti kiállításokra vonatkozólag. Budapest, 1897. (A földmiv. min. kiadványa)

— Jelentése a szt.-pétervári kiállításról. Budapest, 1885. (A földm. min. kiadványa.)

— **Etienne:** Catalogue des expositions de Hongrie par ordre du ministre royal. Budapest, 1894.

Móricz István: Jegyzéke a m. gazdasági egyesület Közletkencs rendezett kiállítás tárgyainak. Pesten, 1857.

Nagy Ferenc: Értesítés és még valami a Kolozsvárotól 1852. december napjainban tartott gyümölcs-kiállításról. Kolozsvárt, 1853.

Németh Imre: A hazai termékek állandó kiállításának katalogusa. Budapest, 1888.

Pays de la Couronne de Hongrie. Catalogue spécial »Forêts«. (A földm. min. kiadványa.)

Prämién-Bourtheilungs-Schema des IX. Zuchtviehmarkts. Budapest, 1892.

Programm der landwirthschaftlichen Ausstellung in Nagy-Kőrös. Budapest, 1888.

Programmja. Budapesten 1881. május

6—9. napjain tartott I. tenyészállatvásár és a kiállított állatok jegyzéke. Budapest, 1881.

Programmja. Az 1874. évi őszén Budapesten tartandó kerti ipartermény országos kiállításának. Budapest, 1874.

— Az országos magyar kertészeti egyesület által a m. kir. kereskedelmi múzeumban 1899. évi október hó 7-től 15-ig bezárólag rendezendő gyümölcs-, valamint virág- és konyhakerti termények kiállításának —. Budapest, 1899.

Részletes katalogusa. A magyar korona országai. »Erdészeti kiállításnak (IX. csoport) 49, 50. és 54. alcsoportok —. 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás —. Budapest, 1900. (A föld. min. kiadványa.)

Sillye G.: Jegyzéke a magy. gazd. egy. Közletkencs 1860. rendezett juhkiállítás és ekeverseny tárgyainak. Pest, 1860.

Steinacker Ö.: Die Londoner internationale Ausstellung 1871. und die Betheligung Ungarns und Oesterreichs an derselben. Wien, 1873.

Szakkatalogusa. A m. kir. mezőgazdasági múzeum tájékoztató —. Budapest, 1899.

Szapary Gyula gróf taskonyi gazdaságából az 1896. évi országos kiállításra bemutatott tárgyak jegyzéke és a taskonyi gazdaság leírása 1859-től 1895-ig. Összeállította a tulajdonos. Budapest, 1896.

Szeme. Gazdasági —. A bécsi közkiállítás. Kolozsvárt, 1875. Lásd: Gazdasági Szeme alatt is.

Szemméri I.: Szolnok-dobokageyei gazd. egylet állat 1887. évben Deesen rendezett termény-, állat- és iparkiállítás emlékre. Deés, 1887.

Szentkirályi Ákos: Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztályának működése 1882—1889. Kolozsvár, 1889.

Szó, Pár — a Debreczenben tartott gyümölcskiállítás tekintetéből. H. n. 1870.

Tenyészállat-kiállítás. Erdélyrészi tizenegyedik —. Kolozsvár, 1894.

Termékek. Az állati és növényi — I. rész. A vadászat, halászat és szedés termékei. II. rész. Tejtermékek, zsirok, olajok. III. rész. *Rodiczky Jenő.* Friss és konzervált hú, hal és tojás. Budapest, 1879. (Hivatatalos jelentés a Párisban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról. XI. füzet.)

Tervezete. 1891. évi szeptember hó 19—22. napjain Vácson rendezett gazdasági kiállítás — Budapest, 1891.

— A Szombathelyen rendezendő általános gazdasági kiállítás és verseny —. Szombathely, 1880.

Tormay Béla: Állattárlatok a bécsi világkiállításán. Kolozsvár, 1874.

Tömeges kiállítás. Hizott sertések — Pest—Kőbányán 1871. évi augusztus 24—27-ik napjain. Massen-Ausstellung

von gemästeten Borstenvieh in Steinbruch bei Pest, am 24—27-ten August 1. J. Pest, 1871.

Törzskönyve. A zemlénmegyei gazdasági egyesület által 1881. Sátoraljai-Ujhelyen rendezett gazdasági kiállítás-

ra bejelentett állatok, H. és é-n. **Wessely J.** Magyarország erdészeti kiállítása. Welt-Ausstellung.

XXVIII. Irodalom és könyvészet.

Balás Árpád: A keszthelyi m. kir. gazdasági fels. tanintézet könyvtárának jegyzéke. Pest, 1890.

Brück J.: Földtanú int. könyv és térképtárának czímjegyzéke IV. pótfüzet. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadványa.)

Catalog der Bibliothek der k. k. höheren landwirthschaftlichen Lehranstalt in ung. Altenburg. Pressburg, 1853.

Columella Lucius: De re rustica libri XII et liber de arboribus. Cum notis editit *Franc. Scilágyi.* Claudiopolis, 1820.

— **Junius Moderatus XII.** könyvei a mezői gazdaságról és egy különös az előfakról. Pest, 1819.

Caathly Károly: Jelesek gazdasági, kertészeti és állattenyésztési munkák jegyzéke. Pest, 1871.

Cserháti Sándor: A magyaróvári m. kir. gazdasági akadémia könyvtárának jegyzéke az 1892-ik év végéig. Összeállította ... Magyar-Óvár, 1894.

Czímjegyzéke. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvtárának I. — Budapest, 1892.

— — ugyanaz II. újabb beszerzések. Budapest, 1896.

— **A földművelésügyi m. kir. miniszterium könyvtárának** — (Az 1898. évi július hó 31-iki állapot szerint.) Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)

— **Az erdélyi gazdasági egyesület könyvtárának** — I. 1898. Összeállította az egyesület titkárja hivatal. Kolozsvár, 1898.

Daday Jenő dr.: A magyar állattani irodalom ismertetése 1881—1890. Budapest, 1891.

Kalauz, Gazdasági — Telley Nándor könyvkereskedésében. Budapest, 1877.

Katalogusa. Szaporulati — Az O. M. G. E. könyvtárának —.

Koczányi Béla: A magyar gazdasági szakiro-

dalom könyvészet 1860—1888. Kassa. (Szakirodalmi jegyzékek sorozata I.)

Népszórái Könyvtár. Budapest, 1844. 1845.

Pálffy M.: Mutató a földtani intézet évkönyv 1882—91. évf.-hoz. Budapest, 1890. (A földm. min. kiadványa.)

Rodiczy Jenő: A magyar-óvári m. kir. gazdasági fels. tanintézet könyvtárának jegyzéke 1871 végén. Magyar-Óvár, 1871.

Rumy G. C.: Agricola oratio inauguralis. Soproni, 1814.

Sadler Josef: Agrostotheca hungarica. Pestini, 1841.

Sparszám Pál: A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet könyvtárának jegyzéke az 1888-ik év végéig. Keszthely, 1889.

Szalkajstroma. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium könyvtárának — összeállította 1877. évi május havában. Budapest, 1877.

Virgilius P. Maro: Kötmenye a gazdászatról. Sárospatak, 1867.

XXIX. Vegyesek.

Acsády Ignác: A magyar nemesség és birtokeviszonyai a mohácsi vész után. Budapest, 1890.

Aranybánya. Az — vagy a tapasztalt tanácsadó ... gazdálék és gazdaszanyok számára. Gyűjtötte *Wigand Ottó*, magyar-árta *Lencsés Antal.* I—XII. füzet. Pest, 1820.

Ásványi Lajos: Mezőgazdasági apróságok. Kolozsvár, 1891.

Balasházy J.: Észrevételek a honi gazdaság belső szorgalomnak akadályairól. 2 kiadás. Pest, 1831.

Balkay Béla dr.: Káté uradalmi csészék számára. Az 1894. évi XII. t.-cz. alapján összeállítva. Budapest, 1895.

— **Káté községi mező- és hegyőrök számára.** Az 1894. évi XII. t.-cz. alapján összeállítva. Budapest, 1895.

Barcza K. jelentése a közegészségügyi mérnöki kísérletről. Budapest, 1891. (A földm. min. kiadványa.)

Baross Károly: Földm. költségvetésünk az 1893. évre.

— **A román búza és a malmok.** Budapest, 1894.

Barsony István: Erdőn-mezőn. Természeti és vadászati képek. Második kiadás. Budapest, 1900.

Benedek Elek és Földes Géza: Olvasókönyv a gazdasági ismétők iskolák számára.

Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa 1898. 4. sz.)

Berényi Pál, Dr.: Földadó, házadó, keresetadó. Budapest, 1899. (Grill-féle jogi könyvtár VI.)

Biró Miklós, Sóvárad: Egy mezői gazda élete. Kolozsvár, Tilsch, 1847.

Bitniz Lajos: Gazdasági szótár. Szombathely, 1831.

Bleuer Mór: A turfa. Mezőgazdasági és ipari hasznóvétele. Budapest, 1890.

Bodola Lajos: Háromszékmegeye gazdasági viszonyai. Seps-Szent-György, 1893.

Boross M.: Nyugalom órái értelmes földművesek számára.

Borovszky Károly: A dohányjüvedék Magyarországban. Budapest, 1888.

Boreodi W.: Landwirthschaftliche Adress-Buch der Grossgrundbesitzer ... von Oesterr.-Ungarn. VI. Band. Ungarn. Wien, 1886.

Böckh J. és Gesell S.: Nemes fém, ércz és stb. előforduló helyei. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)

— és — **Lagerstätten von Edelmetallen, Erzen etc.** Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)

Bujanovics Eduard: A gazdasági törvényhozás nehézségeiről. 1846. (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)

— **Sándor:** A mezőgazdasággal és erd-

szettel foglalkozók nyugdíjintézetének ismertetése. Budapest, 1895.

Circularis concernant l'Établissement simplifié des Plans d'Aménagement. (A földm. min. kiadványa.)

Czukor János eredeti levelei 1862/3. (Kézirat az OMGE. könyvtárában.)

Dreiszigler Ferencz, Számord Ignác, Szokolay István és Rovó Lajos. Olvasókönyv a gazdasági és általános ismétőkiskolák használatára. Budapest, 1890.

Előterjesztése. A m. kir. pénzügyminiszternek az állami javak eladásából 1882. évre előirányzott bevételekről. Budapest, 1882. — A vallás- és közokt. m. kir. miniszternek — a felügyelete alatt álló magyarországi közalapítványi alapok, és jóságok 1867. évi pénztári és gazdasági állapotáról. Buda, 1868.

Emlékirat a pesti hengermalom-társaság fennállásának felszázadik évfordulója alkalmából. Budapest, 1890.

— **Az országos magyar gazdasági egyesület,** — a magyarországi vasutak tárgyában. Ugyanez német nyelven is Pest, 1862.

Eméreték téra. A természeti, gazdasági és mesterségi — Szerk. *Lángly István és Lencsés Antal.* Pest, 1829.

Evkönyve. A mészkőly mivélődségi és

- közgazdasági egyesület V. —. 1880-ra. Az egyesület központi választásnyira megbízásából. Szerkesztette *Buzogány Aron*. Budapest, 1881.
- Fáy András:** Hasznos Házi Jegyzetek. Pest, 1826.
—, II. kiadás. Pest, 1833.
III. » » 1851.
- Féher Zoltán:** Hámi tudnivaló az egészségről. Galantha, 1899.
— — A munkánál. Galantha, 1898. Többébbéköző gazdasági előadások. Kiadja a galanthai járás gazdaköre. III. füz. 2. illetőleg I. füz. 3.
- Fényes Elek:** Magyar gazdasítzi névtár 1848. szökö évre I. évf. Pest, 1847.
- Fekete Ignác:** Az őrlési forgalom. Budapest, 1900.
- Forster János:** A földmívelési minister leiratának közlése. 1881. Esztergom, 1881.
- Főkövy János:** Közgazdaságunk múltja és jövője. Kaposvár, 1892.
- Gaal Gaston:** A madárvonulás Magyarországon az 1897. évi tavaszán. — (A Magyar Ornithologiai Közpon IV. évi jelentése). Különnyomat az »Aquila« V. kötetéből. Der Vogelzug in Ungarn während des Frühjahres 1897. (IV. Jahresbericht der Ungarischen Ornithologischen Centrale) »Separatdruck aus dem V. Bande der Aquila, 1898« Budapest, 1898.
- Gaal Jenő dr.:** A világgazdaság és a culturali egység fejlődéséről. Arad, 1886.
- Galambos Anna** vagy a falusi jó gazdasszony. Pest, 1860.
- Gazdaczintára.** A magyar korona országainak —. A földmívelésügyi magyar kir. miniszter rendeletéből szerkesztés és kiadja a magyar kir. központi statisztikai hivatal. Budapest, 1897.
— Ugyanaz magy.-német kiadás. (A földmív. min. kiadványa.)
- Gesell S.:** Az üngyölgyi petroleum-vidék geologiai viszonyai. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)
- Gesell S. és Schafarikz F.:** Magyarországi kőzetek katalogusa. Budapest, 1885. (A földm. min. kiadványa.)
- Gonda László:** Mi köze van a mezei gazdasatnak a műveltséghez? Pest 1871.
- Gyürky Antal:** Kisbirtokosok kátéja. Budapest, 1889.
- Halaváts I.:** General-Register der ung. Geologischen Anstalt. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)
- Haller Károly dr.:** Gazdasági jogisme. Budapest, 1875.
—, Budapest, 1878.
- Hankó Vilmos:** Házi kincstár. Több száz titkos szer. Budapest, 1888.
- Hegyesi József:** A legújabb házi ezkrászat kézikönyve. IV. javított és bővített kiadás. 8° 247. lp. Budapest, 1898.
- Heigel Lipót:** Az állami egyes adók és a közgei adópótlékokról. A gazdaközönség számára a legújabb törvények és szabályok alapján. Kolozsvár, 1899. (Az Erdélyi gazdasági egyelet könyvkiadó vállalatának. XL. füzet.)
- Hellenthal C. Aug.:** Der allg. Oekonomische Sammler. I. II. Band. Pesth, 1813.
- Herkulesfürdő** rövid ismertetése. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadványa.)
- Hoffmann C. Dr. und Gesell A.:** Die Gegenw. v. Nagybánya. Budapest, 1898. (A földm. min. kiadv.)
- Javaslat** a kiküldött közéletmezési bizottságnak —. Budapest, 1884.
- Jelentes** az állami jószágok eladásáról. 1890. évre. Budapest, 1891.
- Kertész György:** A gazdaság körében előforduló köbszámítást a kolozsmonostori m. k. gazd. tanint. tanári kara által az 1871/72. tanév folytán tartott geogikiai felolvasások során előadta. Kolozsvár, 1872.
- Koch A. dr.:** Nagybánya és vidéke. — (A földm. min. kiadv.)
- Korizmos László:** Levelek Lónyay Gáborhoz. Budapest, 1881.
- Kovácsy Béla,** hadadi: A hasznos madarak és azok védelméről. Kassa, 1885.
- Köváry Ottó:** A mezőőr szolgálati kötelességei kérdések és feleletekben. Kézikönyv a mezőőrök részére. Az 1894: XII. t.-cz. és a rá vonatkozó 48.000—1894. sz. földmív. min. rendelet alapján. Szeged, 1895.
- Magda Pál:** A mezei gazdaság philosophiájának szabásai szerint okoskodó és munkálkodó gazda. S.-Patakán, 1833.
- Magyarország földbirtokosai.** Az összes 100 holdnál többet bíró magyar földbirtokos névsora, a tulajdonukban levő földterületek mívelési ágak szerinti feltüntetésével. Néhai *Szentághy Albert* dr. előmunkálatai alapján, saját ált. rendezte és kiadta *Baross Károly*. Az egyes vármegyék gazdasági leirattól szerkesztette *Németh József dr.* Budapest, 1893.
- Magyarország földbirtokosai és bérleti 1890—1900.** Kiadja a »Pátria« ir. ut. váll. részv. társ. — Grundbesitzer und Gutspächter Ungarns 1890—1900 Budapest, 1899.
- Malatides Dániel dr.:** Az értelmes jó magyar gazda és szemes takaros honnó napont foglalkozásai. 1851. I—III. füzet. Pest, 1851/53.
- Medve Imre:** Magyar gazdasszony teendői a közhétben, házban és konyhában. Pest, 1864.
- Mesterség** rövid idő alatt gazdag emberré lenni. Pest, 1801.
- Mészáros Karl:** Geschichte der Verpachtung der f. Eszterházyischen Güter. Pressburg, 1802.
- Miczinsky K.:** Einige Pflanzenreste v. Radács etc. Budapest, 1891. (A földm. min. kiadványa.)
- Nagy Sándor:** Úgyes és bajos ember könyve. Utbagaitás minden bajban a mindennapi életben előforduló összes törvények és rendeletek nyomán. Budapest, 1899. (Falusi könyvtár. 46. költ.)
- Nagyváthi János:** Magyar házi gazdasszony. Pest, 1820.
—, II. kiadás. Pest, 1830.
- **Kálmán:** Nagyváthi János élete. Pozsony, évj. sz.
- Németh I.:** nemzetközi buza- és lisztforgalom, 1880—1895. évben. Kiad. a földm. min. sz. Budapest, 1897.
- **Zsuzsanna:** Legújabb és kipróbált szakácskönyv. Biztos útmutató, mint kelljen. 1131 különféle legjobb ízű étel, sütemény, crém és kocsonyát, tortát, csemegét és fagyalokat leglétebb meleg és hideg ételokat, hideg ételket gyümölcs-csemegét stb. legügyesebben és a legjobb ízlet szerint készíteni. Egy toldalékkal. Átnézte *Zilahy Ágnes*. XII. kiadás. Budapest, 1898.
- Nevjegyzeke.** A földmívelésügyi m. kir. ministerium. — (Lásd: Rangszorozati jegyzéke.)
- Nyugdíj-szabályzat** az árvai közbirtokossági uradalommal alk. tisztetek, ezek özvegyei és árvái számára. Budapest, 1897.
- Ohlsen Carl:** Schutz der für die Landwirthschaft nützlichen Vögel. Budapest, 1897.
- P. E.:** A nemzet vagyonáról. Pest, 1869.
- Pomo von Weyerthall Lorenz:** Entdeckung natürlicher Geheimnisse. Pressburg, 1772
- Posewitz Th. Dr.:** A kőrösmezei petroleum. terület. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadványa.)
— Das Petroleumgebiet von Kőrösmező. Budapest, 1897. (A földm. min. kiadványa.)
- Rangszorozati jegyzéke.** A földm. m. kir. ministerium, valamint az alárendelt hatóságok és intézetek tisztv. személyzetének 1898. évi február hó 12-én lezárt —. (A földm. m. kir. minister kiadványai. 1898. 7. szám. Illetőleg 1899. 28. szám.)
— 1899. évi nov. hó 15-én lezárt. — Budapest, 1899.
- Reglement für Galleten-Einlöser.** Szegzárd, 1898.
- Röth von Thelegd L.:** Studien in Erdhöl föhrenden etc. Budapest, 1897. (A földmív. min. kiadv.)
- **L. Telegdi:** Magyar földolaj-terakódások. Budapest, 1895. (A földm. min. kiadványa.)
- Ruffy Pál K.:** Emléklap Rovara Frigyes 25 éves jubileumának emlékére. 1871—1896. Budapest, 1896.
- Schafarikz F. Dr.:** Die Pyroten Andeute der Cserhát. Budapest, 1895. (A földmív. min. kiadványa.)
- Scheiber S. H. dr.:** A pellagra. Budapest, 1898.
- Sebestyennő Stetina Ilona:** Háztartástan polg. leányiskolák használatára. II. kiadás. Budapest, 1890.
— III. kiadás. Budapest, 1893.
— IV. kiadás. Budapest, 1896.

Smith Edward; A tápszerék. Az eredeti 4. kiadás után ford. *Högyess Endre.* Atvingsgátta Fodor József. Budapest, 1877. (M. k. Természettud. társaság könyvkiadó-vállalat XIII. kötet.)

Societe volontaire, La — de Souvetaige a Budapest. (A földm. min. kiadv.)

Sporzon Pál és Ebner Sándor; Gazdasági olvasmányok mindenrendű gyakorló és tanuló gazdák számára. Budapest, 1877. — II. kiadás. Budapest, 1878.

Szabályai, A mező- és hegyőrök szolgálati, fegyelmi, fegyverviseelési és fegyverhasználati —. Szeged, 1895.

Szabályrendelet a vásárcsarnok életbeletétele, üzeme és szervezete tárgyában. Budapest, 1894.

Szabályzat. A díjnokok szolgálati viszonyainak rendezéséről —. Budapest, 1899. (A földm. min. kiadványai. 1899. 4. sz.)

Szabó István; A búza, a zabosbükky és a lóher-termelésről, a felföldöt állatgyógykezeléséről és a zombolyai kizakal-kezesítésről. Kiadja Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Gazdasági Egyesülete. Szolnok, 1899.

— **József, Barla;** A magyar mező- és ordó-gazdasági tisztek helyzete. Budapest, 1875.

Szabóné Illéssy Pirokska; Kis gazdasszony Budapest, 1895.

Szalay Pál; A földadó-kataszter rövid és népies ismertetése. Budapest, 1884.

Szapáry János; Magyarország meddő gazdaságának hogy lehetne hasznát venni. Magyar nyelven kiadja Székely József. Budapest, 1878.

Szapáry Graf Johann von; Der unthätige Reichthum Hungarns wie zu gebrauchen. Nürnberg, 1784.

Szászvárosi V. Jenő; Gondos Iván községitantító áldados munkálkodása Boldogfalván. Budapest, 1894.

Szathmári Károly; Az alföld és Fiume. Pest 1864.

Szemere Huba; A répa-czukorgyár és helyezése és jövője. Budapest, 1889.

Szentkirályi Sándor dr.; Vásári rendtartás. Magyarizáló példákkel ellátva. Nagykanizsa, 1886.

Szepli József? A háztartás mesterségeinek minden ágaiban tapasztalt gazdasszony, Kassa, 1839.

Szilágyi Gyula dr.; A gazdasági szeszgyár üzemének ellenőrzése. Budapest, 1895.

Szótár. Gazdasági —: főmétel. herczeg Batthyány Fülöp úr (czím) magyarországi uradalmi számára. Szombathely, 1831.

Tájékoztató. Előzetes — a gazdasági muzeumban. Budapest, 1897.

Tanács a sükségben. (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató választmányá.) Pest, 1863.

Tancsics M.; Bordács Elek a gyalog árendás. Pest, 1858.

Tiszti személyzetének. A m. kir. földmiv. léstügyi ministerium —, lásd; Rang-sorozati jejegyzéke.

Tóth Mike; Kenyér inség idején. Kalocsa, 1880.

Tóvolyi Titusz; A földmiv. léstügyi ministerium elküldöttéről. Budapest, 1886.

Tscheiner D. Vogelfänger und Vogelwärter. Pest, 1820.

— 2-te Aufl. Pest, 1828.

Ungarns neuentdeckte Schätze, jedem Grundbesitzer zugänglich. Pressburg, 1845.

Utasítások. Az élelmi czikkek kezelésére, csomagolására és szállítására vonatkozó

—: Magyar Gazdák Vásárcsarnok El-látó Szövetkezete. XI. kiadás. Budapest, 1898.

Ügykezelési szabályzata; A földmiv. léstügyi m. kir. ministerium. — Budapest, 1898.

— A földm. m. kir. min. kiadványai. 1898. 8. szám.

Vadas Jenő; Az árvelmeli füzetek telepítése és művelése. Darány Ignác földmiv. léstügyi m. kir. miniszter megbízásából. 18 szövegközi rajzzal. Budapest, 1900.

Vargyas Endre; Népszerű természettan földmiv. iskolák számára. Budapest, 1892. (A földm. min. kiadv.)

Verecs Mihály; A jó gazdasszony. Pozsony. Pesten, 1797.

— 2-ik kiadás Pozsony—Pest, 1800.

— 3-ik kiadás. Pozsony, 1806.

— 4-ik kiadás. Pest, 1810.

Villa Secca Roder; Vademecum des Wirthschafts-Praktikanten. Pressburg, 1870.

Was hat ein verständiger Hausvater und eine kluge Haushalterin zur wissen nöthig. Kaschau, 1824?

Welsz F.; Der Bergbau in den Siebenbürg. Land. Budapest, 1891. (A földm. min. kiadványai.)

Weninger Mátyás; A gazdatiszt. Budapest, 1890.

Wiener Moszkó; Internationale Zuckerprämien-Politik. Brunn é. n.

Wiener Moszkó; A magyar cukoripar története. Adalék a gazdasági növényipar történetéhez Magyarországon. I. Kezdetül a szabadságharc idejéig. Budapest, 1897.

Zenger Károly; A madarak kézi könyve. Pozsony, 1844.

Zsoldos Ignác; Olvasó könyvecske, a mezei rendőrség főbb szabályai. Budán, 1844.

XXX. Folyóiratok, hírlapok és naptárak.

Agrár Értesítő. A magyar gazdaságvétség Közlönye. Szerk. *Bálint Imre.* I. évf. Budapest, 1897.

— II—III. évf. Budapest, 1898/99.

Alföldi Kis Gazda. Szerk. *Bernátsky János.* I—IV. évf. Sziged, 1897/99.

Állat-Barát. A budapesti állatvédő egyesület Közlönye. Szerk. *Scallenbach Imre.* I-ső évf. Megjelent havonként. Budapest, 1885.

Állatbiztosító-Folyóirat. Az »Orion« általános állatbiztosító egyesület Közlönye. Szerkeszté *Standenmayer Mór.* Kiadta az egyesület. Megjelent magyar és német szöveggel havonként egyszer egy kis éven 82. Kelekezett Budapesten 1876. okt., megszünt 1877. márcz.

Állategészség. Folyóirat állategészségügyi ismeretek terjesztésére. Szerk. dr. *Ráts István,* kiadja *Haszlinsky Károly.* I—III. évf. Havonként, Budapest, 1897/99.

Állategészségügyi Értesítő. Kiadja a m. kir.

kereskedelmi minister ural egyetértőleg a m. kir. földmiv. léstügyi Minister, I—VII. évf. Budapest, 1894—1900.

Állatgyógyászati zsebnaptár 1876. évre. *Békessy László.* Debreczen, 1876.

Állatok Öre Az—. Szerk. dr. *Szalkay Gyula.* I—IX. évf. Időköz nem kötte. 1896 óta évnegyedenként. Budapest, 1891/9.

Állatok Védelme. A kolozsvári állatvédő egyesület hav közlönye. Szerk. *Széchy Károlyné Lorenz Josephine.* I—V. évf. Kolozsvár, 1895—1899.

Állattenyésztési füzetek. Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület. Egy füzet. Budapest, 1876. (Több nem jelent meg.)

Állatvédő Az—. Szerkeszti *Parlagi Márton,* kiadja »a temesvári állatvédő-egyesülete. I—VI. évf. Temesvár, 1894/99.

Allgemeine Ungarische Weinzeitung. Organ für Weinhandel, Kellervirtschaft und

Weinbau. Redacteur *Berthold Rosentling.* I. Jahrgang. Sopron, 1900

Általános Borászati, Szesztermelési és Sűrűzési Ujság. Szerk. és kiadó-tulajdonos *Somogyi M.* I—III. Havonként kétszer magyar és német szöveggel. Budapest, 1892/94.

Általános szeszipari Közlöny. Az országos szesz, élesztő, pálinka, likőr, cognac, czek, sörgyártási és pezsgőipar szaklapja. Felelős szerkesztő *Goldfinger Gábor.* I—II. évfolyam. Budapest, 1898/9.

Alveare (Méhkas). Gazdasági s irodalmi hetilap, az Ephemerides Posoniensis melléklapja. Szerkeszté *Kovács Pál.* Kiad. Belső örökösei Pozsonyban. Megjelent magyar és latin szöveggel hetenként egyszer kis féliven 8°. Kelekezett 1837. január elsején. Megszűnt 1838. június 30-án.

Aradi Gazda. Az aradi gazdasági egyesület

talos értesítője. Felelős szerkesztő *Lachne Hugó*, I—II. évf. Arad, 1899—1900.

Aehrenlese des Georgikon's. I. Jahrgang. Wien, 1816.
— 1816—19. 3 kötet.

Bácska gazdasági Közlöny. Megyei érdekű földművelés, ipar és kereskedelmi folyóirat. Szerkesztői és kiadja *Rácz Vilmos*. Megjelenik havonként kétszer, majd decz. 15-től évnegyedenként egyszer 8°. Keletkezett Szabadkán 1879. jan. 1-én. Megszűnt 1880-ban.

Bálint Imre terménystatisztikai közleményei. Megjelenik hetenként kedden, csütörtökön és szombaton. I. évf. 1—23. szám. Budapest, 1899.
— II. évfolyamot májustól lásd Magyar Terménystatisztika alatt.

Bányász- és Erdészifjúság Lapja. Bányászati és erdészeti szaklap. Szerkesztői *Kail Béla* és *Tóth József*. Kiadta a bányász- és erdészakadémiai ifjuság társulata. Megjelenik havonként kétszer. Kis iv 4°. Keletkezett Selmeczbányán 1873. jan. 1. Megszűnt 1873. márcz. 15.

Barack-Híradó. A Szerk. és kiadja az Első Alföldi Cognacgyár Rézvénytársaság. I—III. évf. Kecskemét, 1897/9.

Baromfiak. Baromfitenyésztési szaklap. A »Köztelek« havi melléklete. I—IX. évf. Szerkesztői az I. II. évf. 1892—93. *Szilassy Zoltán*, a III—IV. évf. 1894—97. *Rubinek Gyula*, a VII. IX. évf. 1898—1900. *Hreblay Emil*. Budapest, 1892/900.

Baromfitenyésztési Lapok A—, orsz. baromfitenyésztési egyesület hivatalos közlönyei. Főszerkesztő *Párhay Géza*. Megjelenik minden hó 15-én. Budapest, 1900.

Békésmegeyi Gazdasági Egylet Értesítője A—, Szerk. *Mokry Sámuel*, az V. évfolyamtól *Zsilinszky Endre*. Megjelenik havi füzetekben, 1892-ben évenként 4—6 sz. I—XIII. évf. Békés-Csaba, 1887—1899.

Belgazdasági kis Közlöny. Kertészeti és gazdasági folyóirat. Szerkesztő *Lukács Sándor*. Kiadta és nyomtatta Gyúrián. Megjelenik öt hetenként egy füzet 4 kis iven 8°. Keletkezett Budapesten 1857. január, megszűnt 1857. szept. Folytatása »Kerti Gazdaság«.

Bihari Gazda (Nagyvárad). Szerk. *Gobóczy Károly*, tulajd. *Vass Jenő*, kiadó *Hollósy Jenő*. I—VII. évf. Nagyvárad, 1881/86. Megszűnt 1886-ban.

»Birtokos«. A—, Szerk. és kiadja *Csillag Máté* 1892-ben, a III. évfolyamtól *Markovics F.* Megjelenik havonként kétszer. I—V. évf. Budapest, 1890—94.

Biztosítás. Szerk. és kiadó-tulajd. *Porjesz József*. I—III. évf. Havonként kétszer. Budapest, 1893/5.

Biztosítási Közlöny. Ipari, kereskedelmi, biztosítási és gazdasági hetilap. Szerkesztői és kiadta *Rózságyhy Antal*. Megjelenik Budapesten hetenként egyszer 4°. Keletkezett 1864. június 14-én. Megszűnt 1864. szept. 24.

Biztosítási Közlöny. Szerk. *Radányi Imre*.

Havonként kétszer. Budapest, 1893. Megszűnt 1893-ban.

Biztosítási és Közgazdasági Lapok. Szerk. *Török Jenő Endre*. I—VI. évf. Havonként kétszer. Budapest, 1895/900.

Biztosítási Szemle. Szerk. és lapfolyónos *Argus*. I—II. évf. Megjelenik havonként egyszer, esetleg többször. Budapest, 1885/6.

Biztosítási Szemle. Szerk. és kiadó-tulajdonos dr. *Róth Pál*. I—VI. évf. Havonként kétszer. Budapest, 1891/96.

Blätter für Bienenzucht. Red. von *Johann Kriesch*. 1—4. Budapest, 1885.
— II—VII. Jahrgang 1886/92, a 4-ik számtól kezdve »Ungarische Bienen«.

Borászati Füzetek. Havi folyóirat, szerkesztői és kiadta előbb *Somssich Pál* és dr. *Eutz Ferencz*, 1871-től dr. *Eutz Ferencz*. Megjelenik Budapesten havonként. Keletkezett 1869. január hóban, megszűnt 1873. december hóban. Folytatása a »Borászati Lapok«.

Borászati Lapok (I.) A szőlőművelés, borkészítés, pinczegazdászati és borkereskedés érdekei előmozdítására s emelésére. Szerkesztői és kiadta *Gyürky Antal*. Megjelenik Budapesten hetenként egyszer, 1859-től nagyobb alakban. Keletkezett 1858. jan. 3-án, mint a »Szőlőművelés és borkészítési Közlemények« folytatása. Megszűnt 1861. március 15-én.

(II.) Szakfolyóirat. Szerkesztői és kiadta *Gyürky Antal* Balassa-Gyarmaton. Megjelenik időköz nem kötött füzetekben. Keletkezett 1868. január, megszűnt 1868-ban a 4-ik füzettel.

(III.) Szőlő- és borkészelési szakfolyóirat. Szerkesztői dr. *Eutz Ferencz*, 1878-től *Molnár István*. Megjelenik havonként kétszer. Keletkezett Budapesten 1874. január 10-én, mint a »Borászati Füzetek« folytatása, 1895 óta szerkesztői *Baross Károly*, az 1890-ik évi a XXXI. évfolyam.

»Borászati Lapok« A— zsebnaptára az 1900. évre. Szerkesztői dr. *Drucker Jenő*. Kiadta a »Borászati Lapok« kiadóhivatala. I. évf. Budapest, 1900.

Borászati és kertészeti Füzetek. Kerti és borkészelési képes folyóirat. Szerkesztői *Gyürky Antal*. Kiadta Balassa-Gyarmaton *Kék László*, megjelent kéthavonként 8°. Keletkezett 1862. júliusban, megszűnt 1863-ban a hatodik füzettel.

Borászati naptár. Szerk. *Nyáry Ferencz*. I—XIII. évf. Budapest, 1874—1886.
— 1900. Szerk. *Lónyay Ferencz dr.* XXVII. évf. Budapest, 1899.

Borászarszarnok. Székesfehérvári —. Szellemi gyűldéje a szőlőzést és borászat ügybarátinak. Szerk. *Tóth István*. 1862. I. évf. 1863. II. évf. Székesfehérvárott, 1862/3.

»Borsod« Gazdasági Melléklapja. A—, Szerk. *S. Biró Géza*. I. évf. Miskolcz 1885. Megjelenik kéthetenként. A »Borsod«

Gazdasági Rovata. Szerk. *S. Biró Géza*. II. évf. Miskolcz, 1886.

Borsodi Gazda. A borsodmegyei gazdasági egylet értesítője. Szerk. *S. Biró Géza*. I—VI. évf. Miskolcz, 1882/87.

Budapesti Tattersall Éstejtője. Kijadja a lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság. I—IV. évf. Budapest, 1896—1899. Havonként magyar, német és francia szöveggel.

Calendarium oeconomicum. Majorságrul irt lajstrom. Kassán, 1721.

Calendarium oeconomicum perpetuum. Azaz Esztergomi éresek urunk ő nagysága posoni gondviselőjének majorságról irt lajstroma, minden esztendőre, kiből minden majorgazda körül-hóron egész esztendő által mit munkáltatása a majorság körül, megdughatja. Kassa, 1751.
— Új kiadás : Győr, 1763.

Csendlaki Gazdaság. Altájon Ajánlati Lapja (Csendlak). Tulajdonos Csendlakai uradalom. I—IV. évf. Havonként ... 1899.

Csikí Gazda. A csikmegyei gazdasági egyesület közlönye. Szerkesztői *T. Nagy Imre*. I—XIV. évfolyam. Csík-Szereda, 1887—1900.

Debreczeni Gazdasági Lapok. Köz- és mezőgazdasági lap. A debreczeni gazdasági-egyesület hivatalos közlönye. Főszerkesztő *ifj. Szporoz Pál*, szerkesztő *Rácz Lajos*. I—II. évf. Debreczen, 1899—1900. Megjelenik havonként kétszer.

Deési Kialítási Emléklap. A szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet által rendezett gazdasági, ipar- és állattáplálás alkalmából. Szerkesztette *Havas Gyula*. Kiadta *Budánkócsy Gyula*. Megjelenik 1879. okt. 18-tól 27-ig naponként, a 10-ik számmal szűnt meg.

Délvidéki Sport. Szerk. *Nánássz Ernő* és *Oszléc Andor*. I. évf. Temesvár, 1898.

Devescer Vidéki Gazda-Kör Értesítője A (Devescer) Szerk. *Szalatkay István*. Kiadó-tulajdonos a devescer-vidéki gazda-kör. I. évf. Megjelenik havonként Devescer, 1883, a II. évf. 1884-ben. Szerk. *Nostolpy Gyula*, megszűnt 1884-ben.

Devescer Vidéki Gazda-Kör Értesítője. Szerk. *Szánter Ignác*. I—VII. évf. Megjelenik havonként. Pápa, 1889—1895.

Dohánytermelők Zsebnaptára. 1893. Budapest, 1890.

Dunántúli Társadalmi Közlöny. Gazdasági szaklap. Szerkesztői és kiadta *Jágócsy Péterffy József*. Megjelenik hetenként egyszer. Keletkezett Keszthelyen 1861. október 1-én, megszűnt 1862. december 30-án.

Egyesületi Értesítője. A Barsmegyei Gazdasági Egylet havi közlönye. I—V. évf. Szerk. előbb az egyes. titkár 1884-től *Szobonyi Bertalan*. Léva, 1881—1882. Aranyos-Marót, 1883—1885.

Egyesületi Értesítő, a Békésmegyei Gazdasági Egyesület hivatalos közlönye az 1890—1892. évekről szerk. *Kemény Mihály*. 1867—1868. évre *Mokry Sámuel Gyula*.

- 1860—1869. Folytatását lásd Békés-megyei Gazd. Egylet Értesítője. A —.
- Egyesületi Értesítő.** A szolnok-doboka vármegyei Gazdasági Egylet hivatalos közlönye. Szerkesztő *Stemmerly József*. I—XIII. évfolyam. Deés, 1888—1900.
- Egyesületi Értesítő.** Gazdasági hírlap, a Vas megyei Gazd. Egylet közlönye. I—XX. évf. Szerkesztők *Bertha György* és *dr. Stirling József*. 1884-ben *Bertha György*, az 1885. óta *Bertha György* és *Rösler Károly*, 1890-től kezdve *Herényi Gothárd Sándor* és *Rösler Károly*, 1899-ben *Rösler Károly* egyedül. Kiadja az egyesület. Megjelenik havonként, 8°. Keletkezett 1879. október 15-én Szombathelyen, 1879—1899.
- Egyesületi Közlemények** 1873. Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület megbízásából. Szerk. *Morócz J.* I—X. füzet. Pest, 1873.
- Egyleti Hírnök.** A nyítramegyei Gazdasági egylet közlönye (Nyitra). Szerk. *Emödy József*. I—IV. évf. Megjelen havonként. Nyitra, 1880—1884. Az 1884-ben megszűnt.
- Erdélyi Gazda.** Gazdasági hetilap. Az erdélyi Gazdasági Egylet közlönye. Szerkesztői előbb *Timár Károly* és *Szabó Sámuel*, 1871-től *Szabó Sámuel*, 1872-től *Ganauf Vilmos*, 1890-től *Bodor László*, 1892-től *Szakács Péter*, 1895-től *Vinczenti Károly*, 1890-től *Tokaji László*. Kiadja a Gazdasági Egylet. Megjelenik előbb havonként kétszer, 1873. január 1-től hetenként egyszer, 1895. óta havonként. Keletkezett 1869. április 15-én Kolozsvárról, 1900-ban a XXXII. évf. jelenik meg.
- Erdélyi Gazdasági Egylet Könyvkiadó Vállalata.** Szerk. *dr. Szentibrányi Ákos*. I—XII. évf. Kolozsvár, 1891—1899.
- Erdészi Lapok.** Az Országos Erdészeti Egylet közlönye. Szerkesztői *Selmezen Wagner Károly*, Budapesten *Bedő Albert*. Főmunkatárs 1881-ben *Divald Adolf*, 1887. óta *Divald Adolf* és *Horváth Lajos*, 1894-ben *Horváth Sándor*, 1895. óta *Araló Gyula* és *Horváth Sándor*. 1900-ban szerk. *Bund Károly*. Kiadta először *Wagner Károly*, 1873. január-tól az Országos Erdészeti Egylet. Keletkezett 1868. januárban, mint a Budapesten megszűnt »Erdészeti és Gazdasági Lapok« folytatása. Megjelenik *Selmezen*, 1871-től Budapesten, az 1900. évf. a XXXIX-ik. I. »Erdészi Lapok« alatt is.
- Erdészi és Gazdasági Lapok.** Az Országos Erdészeti Egylet közlönye. Szerkesztő és kiadta *Sporzon Pál*. Budapest, 1866. január hó. Keletkezett mint a Pozsonyban megszűnt »Erdészi Lapok« folytatása. Megszűnt 1867. december havában, folytatása az »Erdészi Lapok«-nak (*Selmezc*).
- Erdészi Rendeltek Tára** erdőbirtokosok, erdészi ügyekkel foglalkozók és erdő-tisztek számára. I—XVIII. évfolyam az

1898. évről. Kiadja az Országos Erdészeti Egylet. Budapest, 1881—1899.
- Erdészi Zsebnaptár** az 1881—1899. évre. I—XIX. évf. Kiadja az O.E.E. Szerk. *Horváth Sándor*, Budapesten, 1881—1889.
- Erdészi Újság.** Szerk. és kiadótulajd. *Podbradszky Emil*. I—III. évf. Szászsebes, 1897—1899.
- Erdőf.** Szerkesztő és kiadótulajdonos *Podbradszky Emil*. I—V. évf. Havonként kétszer. Szászsebes, 1895—1899.
- Erdőségi Lapok.** Szerkesztő és kiadta *Divald Adolf* és *Wagner Károly*, 1863-tól kezdve *Wagner Károly*. Keletkezett 1862. január hóban, a két első szám Budapesten, és a 3-ik számától kezdve *Selmezen*, 1865-ben Pozsonyban jelent meg. 1864-től a Magyar Erdész-Egylet közlönye. Megszűnt 1865. december havában. Folytatása a budapesti »Erdészeti és Gazdasági Lapok«.
- Értesítő** az Országos Keresztény Onsegélyző és Fogyasztási Szövetkezet működése köréből. 1889. óta szerk. *P. Szabó Endre*. Kiadja a szövetkezet igazgatósága, I—IX. évf. Megjelen havonként. Budapest, 1886—1896.
- Értesítő.** A Fatermelő és Kereskedő Hivatalnokok Országos Egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. *Heidelber Ödön*. I—IV. évf. Budapest, 1896—1899.
- Évkönyv.** Szőlőszetszeti és borászati —, 1892. évfolyam. Szerkesztői *dr. Lónyay Ferenc*. Budapest, 1892.
- Évkönyve.** Magyar Gazdák — 1866—1896. — Szerkesztői *Kodolányi Antal*. Budapest, 1866—1896. (A »Gazdasági zsebnaptár« melléklete I. Kodolányi).
- Évkönyve.** Magyar Gazdák —, Szerkesztők *Kormos Alfréd* és *Kende Zsigmond*, 1891-re *Löcherer Andor*, *Kormos Alfréd* és *Kende Zsigmond*, 1894. szerk. *Rodiczky Jenő* és *Kormos Alfréd*, 1894. óta kiadja a Gazdasági Lapok kiadó hivatala. A Kodolányi-féle »Gazdasági Zsebnaptár« melléklete.
- Ezredéves, az 1896-iki Országos Kiállítás Közleményei.** Kiadja az ezredéves országos kiállítás igazgatósága. I—III. évf. Havonként. Budapest, 1893/5.
- Falusi Gazda.** (I.) Gazdasági Lap a földmivelő nép számára. I—XXIII. 1873—1895. I—XIII. évf. 1873—1885. Szerk. *Wagner László* és *Bosányi Endre*. XIV—XXI. 1886—1893. Szerk. *Bosányi Endre*. XXII. XXIII. 1894/95. Szerk. *Herényi Gothárd Sándor*. Az 1895. évfolyammal megszűnt. A »Földmívelési Érdekeink« melléklapja. A XXIII. évf. 1895. A »Magyar Gazdák Lapja«-nak társalapja. Budapest, 1873—1895.
- Falusi Gazda.** (II.) Földművelés, kertipar és gazdasági heti közlöny az Egyesült Országos Magyar Kertészeti Társulat közlönye. Szerkesztő előbb *Fényes Elek*, 1857. július 1-től *Erdődy Alfréd*, 1859. máj. 1-től *Galgóczy Károly*, 1861. január

- 1-től *Giróky Ferenc*, 1865. ápr. 1-től *dr. Farbas Mihály*, 1867. ápr. 1-től *Jesze Gusztáv*. Keletkezett Budapesten, 1856. jún. 1-én, megszűnt 1868. decz. 30-án.
- Falusi gazda naptár** 1899. évre. A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára. Szerkesztő *Szivós Béla*. XXXVI-ik évfolyam. Budapest, 1899.
- Falusi Kertész.** I. kiad. Kassa, 1805.
- Falusi Könyvtár.** Pest, 1861—1867. a II. kiadás Budapest 1871—1876.
- III. » » 1876.
IV. » » 1886.
- Falusi Könyvtár.** Mulattató, tanulságos, ismeretterjesztő folyóirat a nép számára. Szerk. és kiadja *Vass Jenő*. Megjelenik havonként füzetekben. Keletkezett 1876. okt. 1—IV. évf. Berettyó-Újfalu 1876—1881.
- Fatenyésztési Lapok.** Újpest. Szerk. és kiadja *Erschinger János*. I—III. évf. Minden hó 10 és 25-én. Újpest, 1890—1892.
- Felső-Magyarországi Népgazda.** Gazdasági hetilap. Szerkesztő és kiadta *Steindl Bernát Kamillo*. Kassa, 1874. jún. 21. — 1877. december. Megjelenik hetenként magyar és német szöveggel.
- Földhítel.** Főszerk. *dr. Almásy Péter*, fel. szerk. *Kolay A. Antal*. I. évf. Havonként kétszer jelenik meg. Budapest, 1898.
- Földmívelési Érdekeink.** Mező- és erdőgazdasági képes hetilap. I—XXII. évf. 1873—1894. Szerkesztői *Máday László*, 1878. január 1-től *Wagner László*, 1884-ben szerkesztői *Bosányi Endre* társ szerkesztő 1889-ben *Maurovich F.*, 1894. óta szerk. *Bosányi Endre*, társ szerkesztő *Szénés Béla*. Budapest, 1873. november 3-tól. Melléklapja a »Falusi Gazdaság«-ból. Megszűnt 1894. október hóban.
- A Földmívelési Miniszterium Értesítője.** I—VII. évfolyam. Budapest, 1883—1889.
- Földmívelési Értesítő.** Kiadja a földmívelésügyi magyar. kir. miniszterium. I—XI. évfolyam. Budapest, 1890—1900.
- Földmívelő, mező- és közigazdasági szövetkezet,** népies irányú hetilap. A »Földmívelők Országos Egyesülete« hivatalos közlönye. Felelős szerkesztő *Ny. Nagy Deszö*. I. évfolyam. Megjelenik minden vasárnap. Budapest, 1900.
- Földmívelő barátja** 1835. esztendőre. Pozsony, 1835.
- Földművelők Szaklapja.** A magyarországi szocialdemokrata földművelők szaklapja. Szerk. *Urbán Pál*, és II. a III. évf. szerk. *Csismadia Sándor*. Havonként kétszer. Budapest, 1897—1898.
- Földtani Értesítő.** Kiadja a magyar földtani társulat. Szerk. *Inkey Béla* és *Schmidt Sándor* titkárok. 1884. óta szerk. *Inkey Béla* és *Schafarikz Ferenc* titkárok. Megjelenik a társulat ülésait követő vasárnapokon. I—III. évf. Budapest, 1880—1883.
- **Közlöny.** Kiadja a magyarországi földtani társulat. Szerk. *Inkey Béla* és *Schmidt*

- Sándor titkárok. 1884. óta *Pethő Gyula* és *Schafarzik Ferenc* titkárok. 1889. óta *dr. Staub Mór* és *dr. Scantagh Tamás* titkárok. 1892-től kezdve *dr. Staub Mór* és *dr. Szadeczky Gyula* titkárok. 1894-től kezdve *dr. Staub Mór* és *Zimányi Károly* titkárok. Megjelen havi füzetekben. I—XXX. Budapest, 1871—1900.
- Füvészközlöny.** A . . . Szerk. és kiadótulajdonos *Pichler N. István*. I—V. évf. Havonként. Budapest, 1890—1894. Megszűnt 1894.
- Friebeisz István:** A magyar nép könyvtára. I—V. füzet. Pest, 1854—55.
- Gabonaszállítás Magyarországból.** A. Díj-szabási folyóirat. Szerkesztik és kiadják *Koch Henrik*, *Singer Antal* és *Gonda József*. I—IV. évf. Negyedévenként Budapest, 1891—1894. Megszűnt 1894-ben.
- Gallus.** Baromfi-nyelési és nyúlászati szaklap. Szerkeszti és kiadja *Gribczy Géza*, a nyúlászati vezetője *br. Ambrózy Béla*. Keletkezett 1876. december 15-én. I—XIII. Megjelen havonként. Budapest, 1878—1879.
- Gazdák kalauza.** A mezőgazdasági és erdészeti érdekeit felölő szakközöly. Szerk. *Bosányi Endre*, kiadja a »Földmívelési Érdekeink« szerkesztősége. I—IV. Budapest, 1883—86.
- Gazdák Zsebnaptára.** 1890. Szerkeszti *Dr. Lónyay Ferenc*. XXVII. évfolyam. Budapest, 1899. Lásd: Zsebnaptár.
- 1900. Szerkeszti *Rombay Deszö*. XXVIII. évfolyam. Budapest, 1900. Lásd: Zsebnaptár.
- Gazdasághelyi Gyűjtemény.** Gazdasági szaklap a »Hazai és Külföldi Tudósítások« melléklapja. Szerkeszté és kiadta *Kulesár István*. Megjelent 1822. a főlap mellett kis félven. Budapest, 1822—1826.
- Gazdasági Értesítő.** Bécs Megszűnt, 1886.
- (Bács-Bodrog) A bácsbodrogmezei gazdasági egyesület közölye. Szerkesztő *Rombay Deszö* I. évf. 1885. Zombor, 1885.
- II—XIV. évf. Zombor, 1886—1898.
- XV. évfolyam. Szerkesztő *Szalay Frigyes*. Zombor, —1899.
- (Csikmezei) Szerk. *T. Nagy Imre*. Kiadja a csikmezei gazdasági egyesület. I—XV. Megjelen havonként egyszer 1888-han, a IV. évf. évnegyedenként. Csik-Szereda, 1885—1899.
- (Nyitra) Szerk. *Szakács Péter* egyleti, titkár. I. — évf. Megjelen minden hó. 20-án Nyitra, 1883—
- A »Nyitrai« közölynek kéthav melléklete. I—XV. évf. Nyitra, 1885—1899.
- (Szabolcs) A »Nyírvidék« melléklete. Keletkezett 1885-ben. Megjelen Nyiregyháza 1885—1895.
- Szerk. *Simitsa Endre*. Kiadja a felső-tiszai gazdasági egyesület. I—VI. évf. Megjelenik havonként kétszer. Nyirháza, 1894—1899.
- (Sáros) Szerk. *Méhely Nándor*, 1887. óta *dr. Horovits Simon*. Kiadja a Sárosmezei gazdasági egyesület, 1889-től szerk. *Szics János*. Megjelen minden két héten egyszer. 1885. minden héten egyszer. I—VI. évf. Eperjes, 1884—1889.
- Mezőgazdasági lap. A »Sárosmezei gazdasági egyesület« hivatalos közölye. Felelős szerkesztő *Hreblay Emil*, a IV. évf. *Lukovits Aladár*. I—IV. évf. Eperjes, 1896—1900.
- (Sopron) A »Sopronmezei gazdasági egyesület« közölye. Lapvezér *il. Saitlyvs Márton*. Szerk. *dr. Badó Endre*, a III. évf. 1882-ben. Szerk. *Emőd József*, 1885 től *Töppler Samu*, 1888-ban *Moll Armin*. Megjelen eleinte minden hó 15-én. 1886-ban minden évben legalább hatszor. Sopron, 1880—1891. Megszűnt 1891-ben.
- (Szatmár). A »Szamos« heti mellék-lapja. Szatmár, 1885—1895.
- (Szolnok). Szerk. *Kucza Imre*. A »Szolnoki Híradó« havi melléklete. I—III. évf. Szolnok, 1884/86. Megszűnt 1886-ban.
- Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesület hivatalos közölye. Szerkesztő *Toldi Szabó László*, 1892. óta *Szalay János*, 1897-ben *Kovács Albert*, 1899. *Szalay János*, majd *Kovács Albert*. I—XVI. évfolyam. Szolnok, 1885. — 1900.
- (Temesvári) A temesvári gazdasági egyesület szakközölye. Szerkeszté és kiadja *Mokry István* és *Graffy Kálmán*. 1871. július 30-tól *Mokry István*. 1882-től *Mokry István* és *Graffy Kálmán*. Temesvár, 1870. márcziustól 1886. Megjelen havonként kétszer. Megszűnt 1886-ban.
- Gazdasági Egyesületi Értesítő.** Sátoralja-Ujhely. Szerk. *Lischer Andor*, a VIII. évfolyamtól kezdve *Kun Frigyes* és *Kapcs L. Aurél*. Kiadótulajdonos a zemlenyei gazdasági egyesület. I—XIX. évf. Megjelen havonként. Sátoralja-Ujhely, 1881—1899.
- **Figyelmező.** Mezei gazdasági hetilap. A »Mármaros« című közöly mellék-lapja. Szerkeszti *Visky K. Bálint*. Keletkezett Mármaros-Szigeten, 1872. jan. havában. Megszűnt 1874. januárban.
- **Füzetek.** Képes szakfolyóirat. Szerkeszté és kiadta *Érközy Adolf*. Budapest, 1862. április—december. Megszűnt a 8-ik fü-zettel.
- **Közöly.** Szerk. *Bukuresti D. János*. Kiadja az abaui- és tornamezei gazdasági egyesület I—XVIII. évf. Megjelenik minden hó 1-én. Kassa, 1881—1899.
- A Komárommezei gazdasági egyesület havi értesítője. Szerkeszti *Sarlay Károly*. 1883-tól I—XVII. évf. Komárom, 1883—1899.
- A csanádvármegyei gazdasági egye-sület havi értesítője. Szerkesztő *Tökei Jenő*. I—III. évfolyam. Makó, 1897—1899.
- Gazdasági Lapok.** Az orsz. magyar gazdasági egyesület közölye. Szerkeszté előbb *Korimics László*, majd ennek vezérlete alatt *Morócz István* és *Benkő Dániel*, később *Morócz István*, 1878-tól *Morócz István* és *Máday Izidor*, július 1-től *Morócz István*, a XXXIII. évf. 1881-ben *Morócz István* és *Dapsy László*. 1883/4-ben a »Magyar Föld« melléklete, 1885-ben szerk. és lapulajdonos *Orlady La-jos*, 1886-ban szerkesztőársak *Baranyay István* és *Krick Aladár*, 1889-ben *Baranyay István* és *Baross Károly*, 1890-ben *Baranyay István* és *Szemere Huba*, 1892-ben szerk. *Orlady Vilmos*, és *Igali Szvetozár*. I—LII. évf. 1849—1900. Budapest, 1849—1900.
- **Literatura.** Gazdasági irodalmi folyóirat. Az »Ismerető« havi melléklapja. Szerkeszté és kiadta *Borsos és Ploetz*. Keletkezett Budapesten 1840. január 27-én. Megszűnt ugyanazon év szeptem-ber 27-én.
- **Mérnök.** Közérdekű gazdasági és mű-szaki közöly. Szerkeszté és kiadja *Gonda Béla*. I—XXII. évf. 1877—1898. Budapest, 1877—1898.
- **Néplap.** Mezei gazdasági havi közöly. A baranyamezei gazdasági egyesület hivatalos közölye. Szerkesztő *Liebbald Béni*. Kiadja az egyesület. Keletkezett Pécsen 1875. január havában. Megjelen minden hó első napján. I—XXV. évf. Pécs, 1875—1899.
- **Népnaptár.** Gazdák, földművelők, kertés-zet, szállészet, méhészetkedvelők stb. számára. Szerkesztette *Göbcsy Károly*. I—XIV. évfolyam. Budapest. 1886—1890.
- A XV. évf. 1900. szerk. *Márvon gazda*. Budapest, 1899.
- **Tanító.** Általános közzgazdasági érdeket és ismeretterjesztő folyóirat. Felelős szerkesztő *Almássy Ferenc*. I. évfolyam. Keszthelyvárv, 1899.
- **Tanügy.** Szerk. és kiadja *Bartók Béla*. I—III. évf. Megjelen havi füzetekben. Nagy-Szent-Miklós, 1884—1886. Megszűnt 1886-ban.
- **Tudósítók.** Folyóirat a magyar gazdasági egyesület közölye. Szerkeszté *Kacs Kovács Lajos*, majd *Kacs Kovács* stb. *Tórkötő János*. 1840-től kezdve *dr. Vallas Antal*. Kiadta a magyar gazdasági egye-sület. Társalapja 1840-től »Rohonczy Közlemények«. Keletkezett Buda-pesten (Budán) 1837. május havában. Megszűnt 1841. szeptemberben.
- **Tudósító.** Gömör-Kishontmezei értesítő. Szerk. *Lakner L. I.* évf. Rimaszombat, 1897.
- **Utasítások.** Kertészeti és gazdasági lap, a »Népnaptár Lapja«-nak mellék-lapja. Szerkesztő *Lukács Sándor*. Kiadta a földmívelési, ipari és kereskedelmi m.

- kir. ministerium. Budapest, 1868. márcz. 5. — 1869. február 23.
- **Zsebnaptár.** Lásd *Kodolányi Antal*. Budapest.
- Gazdasági számviteli naptár** 1901. évre. Szerkesztő *Szilassy Zoltán*. Budapest, 1900.
- Gazdaságot telőző újság.** Béts, 1796.
- Gazdasági Figyelő.** Mezei és kerti gazdasági közlöny, a »Független Polgár« melléklapja. Szerkesztő *Rács Vilmos*. Kiadta *Rill József*. Keletkezett Budapesten 1874. február 14-én. Megszűnt 1876. június 12-én.
- **Közlöny.** Havi folyóirat. A mezei gazdaság, állattenyésztés, gazdasággal, bor- és gyümölcsstermeléssel foglalkozók számára. Szerkesztő *Wagne László*. Budapest, 1869. január 15. — 1870. június 23.
- Gazdaságnak, magyar mezei és házi-, kalendariuma.** Magyarul és németül kiadotta *P. P. J.* által. Pesten, 1796.
- Gazdatiszték Lapja.** Szerk. és kiadótulajdonos *Eörsi Gyula*, később *Eörsi Gyula* és *Gelléri Miklós*, kiadótulaj. *Kunossy Vilmos* és *Eörsi Gyula*. Megjelen minden hétfő, 20. és 30-án. Budapest, 1888.
- Gazdatiszték Lapja.** A magyar gazdasítetek és erdősítetek orsz. egyesületének hivatalos közlönye. A »Köztelek« havi melléklete. I.—III. évf. 1898—900. Szerkesztő *Jesszensky Pál*. Budapest, 1898—900.
- Geschichte- und Wirtschafts-Kalender.** Siebenbürgischer —, auf das Jahr 1795. Worinnen nebst den gewöhnlichen Kalenderanzeigen auch noch die besonderen ökonomischen Verrichtungen bei jeden Monate gegeben werden. Hermannstadt.
- Giróki erdélyi naptára** 1859. közönséges évre. Kolozsvár, 1858.
- Gyakorlati Mezőgazda.** (I.) Gazdasági szaklap. Szerkesztő és kiadja *Sporzon Pál*. I.—XVII. évf. 1872—1888. Keszthely 1872. jan. 10-tól 1874-ig. 1875-től megjelent minden hétfő, 20-án és utolsó napján Magyar-Óvár, 1875—88.
- Gyakorlati Mezőgazda.** A, (II.) Szerk. *Kovácsy Béla*, kiadótulajdonos *Sporzon Pál*. I.—XVII. évf. Kassa, 1888—1895.
- Gyakorlati tanácsok** a magyar bormesztők számára fizetekben foglalva. (Vázc.) Szerk. és kiadja *Gyürky Antal*. I—III évf. Vác, 1881—1883.
- Győrvidéki Gazda.** Gazdasági havilap. A győr-vidéki gazdasági egyesület közlönye. I—VII évf. 1879—1885. Szerkesztő *Petz Adolf*. Kiadja az egyeslet *Győr* 1879. aug. 1. óta Megjelent minden hétfő 1-én. Megszűnt 1886-ban.
- Gyümölcsészeti és Konyha Kertészeti Füzetek.** Kiadja az országos magyar gazdasági egyesület. Szerk. *Villási Pál*. 1889. óta *Baranyay István*. Megjelent havi füzetekben. I.—XIX. Budapest, 1880—1899.
- Gyümölcskertész.** Szerkesztő *Molnár István*. Kiadja a földmívelésügyi m. kir. ministe-

rium I—X. évf. Megjelenik havonként kétszer. Budapest, 1891—1900.

Haladás. Mezőgazdasági és kereskedelmi Értesítő. Szerk. *Királyfalvai Gerhard György*, kiadótulajdonos *Szavoszlé Emil*. I—VIII. évf. Megjelent havonként. Budapest, 1892—1899.

Haladó Gazda. Népies gazdasági lap. I—IV. évf. 1877—1880. Szerkesztő és kiadja *Molnár Lajos*. Komárom, 1877. ápr. 1. óta

Halásztási Lapok. Szerk. *Kriesch János*. 1883-ban *dr. Ruffy Pál*. Kiadja a felsőmagyarországi halászh-egylet. Megjelent havonként 1886 óta kéthavonként előbb Budapesten. 1883 óta Aranyos-Maróthon. I—VI. évf. 1881—1886. Megszűnt 1889-ban.

— Kiadja az orsz. halász-egyesület. I—XVIII. évf. Megjelenik kéthavonként. Budapest, 1882—1899.

Havi Füzetek. Az erdélyi gazdasági egyesület — Szerk. *Finály Henrik*. I—VII. füzet. Szept. 1856—Márcz. 1857. (Kolozsvár.)

Hazában és távolban széttekintő méhész. A (Szeged, szerk. és kiadó tulajd. *Galloich István*. I—V. évf. Havonként.) Szeged, 1896—1900.

Házibarátság. Szerk. *Szalády Árpád*, kiadótulajdonos *Szalády Antal*. I—IV. évf. havonként, később időköz nem kötött számokban. Budapest, 1893/1896.

Házi Közlöny. Folyóirat. A házi gazdálkodás és gyakorlati élet körébe vágó közhasznú esmeretek terjedésére. I. évfolyam. Arad, 1888.

Házi Szárnyasaink. Szerk. és kiadótulajdonos *Párhay Géza*. I—VIII. évf. Havonként kétszer. Budapest, 1886—1893.

Háztartás. Szerk. *Kürthy Emilné*. Kiadótulajdonos a Magyar nyomda. I—V. évf. Havonként háromszor. Budapest, 1895—1899.

Háztartási Lapok. Szerk. *Viola*. Kiadótulajd. *Wodianer S.* nyomdájá. I—IV. évf. Havonként kétszer. Budapest. 1893—1894. Megszűnt 1894.

Hévesmegyei Gazdasági Egyesület Értesítője. A Szerk. *Wissinger Károly*, 1894-ben *Csomor Kálmán*, 1899-ben *Baranyay István*. Megjelen havonként. I—XV. évf. Gyöngyös, 1885—1890.

Hivatalos vásárcsarnoki Értesítő. Szerk. Budapest székes főváros vásárcsarnokainak igazgatósága. Kiadja Budapest székes főváros közönsége. I—IV. évf. Hetenként kétszer. Budapest, 1897—900.

Hon s Külföldi Gazda és Kereskedő. A gazdasági és kereskedelmi lap az »Ismeret« melléklapja. Szerkesztő *Borsos Márton*, 1838. júliustól *Villas Antal*. Kiadta *Borsos Mihály*. Budapest 1837. jan. 1-től járt 1840. évf végéig.

Honti Gazda. A megyei gazdasági egyeslet közlönye. Szerkesztő *Bolgár János* titkár, 1887 óta *Pongrácz Gejza*. Megjelent időköz nem kötött számokban. Ipolytság, 1883—94.

Időjárás. A z. Népszérző meteorológiai havi

folyóirat. Szerk. és kiadja *Héjas Endre* I—III. évf. Havonként. Budapest, 1897—1890.

Időjárás. Szerkesztő *b. Friesenhof G.* és *Wolovich J.* Megjelent havonként. Ó-Széplak. 1893—1899.

Időjárás Naptár Magyarország számára. Kiadja a nyitárvölgyi gazdasági egyeslet agrár-meteorológiai observatoriuma I—XVI. évf. Megjelen havonként két szám. Ó-Széplak, 1883—1899.

Igazmonió. Kis mezei naptár magyar földmívelők számára 1853. Pest, 1852.

Ismerető. I. Ipar és gazdasági lap. A II. »Ismerető« társlapja. Szerkesztő *Borsos Márton*. 1838. júliustól *Villas Antal*. Megjelent hetenként kétszer. Keletkezett 1836. élejen. Megszűnt 1838. december 30-án.

— a gazdaság, ipar és kereskedésben Szerkesztő-tulajdonos *Borsos Márton*. Szerkesztőtárs *Vajda Péter*. Pesten, 1841.

— Összszűvészetben, gazdaságban és kereskedésben. Szerkesztő *Borsos M. Pest*.

István bácsi naptára, vagyis családi házi-gazdálkodás és gazdaságyonoknak, népevelőknek, helyeségi előjárónak, iparosoknak és földmívelőknek való képes kalendárium az 1856—1890-iki évre. Alapította *Majer István*. I—XIV. évfolyam. Szerkesztő *Kóhalmi József*. Budapest, 1856—1899.

Jahreschrift des ungarischen Forstvereines für 1866. Redigirt von *Albert v. Bada*. I. Abtheilung. Pressburg, (1867).

Kalendáriom. Folyóvást tartó mezei és kerti —. Kassa, 1832.

— II. kiadás. Kassán, 1834.

Kalendáriom. Erdei és vadászati Mindenkori tókélye —. Kassa, 1835.

Kalendariuma. Magyar mezei és házi gazdaság — *P. P. J.* által. — Pest, 1796.

Kalender. Klein Landwirthschafts — 1838, 1839, 1840, 1846, 1853.

— Oeconomischer — (Évj. és megjel. hely nélkül).

Kataszteri Kalauz. Szaklap. Szerkesztő *Szalay József*. Kiadta *Gyürky Antal*. Vác, 1875. július—1875. évf végéig.

Közlöny. Szeged. Szerk. és tulajdonos *Szekély Ferenc* és *Berczely István*. I—V. évf. Havonként. Szeged, 1892—1896.

— Szaklap a kataszter, telexkönyvi betétszerkesztés, birtokrendezés és ártérfejlészet köréből. Szerk. *Dobrovics Viktor*. Kiadó *Spinner György*. Megjelenik havonként. I—IX. évf. Megjelenik minden hétfő 16-án Budapest, 1892—1900.

Kömlő. Gazdasági, ipar- és kereskedelmi lap. Szerkesztő és kiadta *Balla Károly* Budapest, 1836. július 2-ától 1837. június 27-ikéig. Keletkezett mint az »I. Mezei Gazda« folytatásán.

Képes Vadász-Újság. Megszűnt 1880-ban. **Kereskedelemből Mezőgazdaság** melléklet. Megszűnt 1884-ben.

»Kert. A — « A kertészet összes ágait magába foglaló szaklap. Szerk. *Igali Svetozár* és *Mauthner Ödön*. 1897-ben szerkesztő és tulajdonos *Mauthner Ödön*, fel. szerk. *Igali Svetozár*. I–V. évf. Megjelenik havonként kétszer. Budapest, 1895–1899.

Kertészet évkönyve, A — 1863. Kertnaptrák és útmutató a gyümölcsök, szőlők, konyha- és virágkertek stb. egész éven keresztül kezelésénél. Szerk. *Lukács Sándor*. Pest, 1863.

Kertészeti füzetek. Szerk. *Entz Ferencz*. 1–15. füzet. Pest, 1854–1859.

Kertészeti Füzetek. (Folyóirat.) Szerk. és kiadja *Mauthner Ödön* I–III. évf. Budapest 1878–1880. Megszűnt 1880-ban.

Kertészeti Lapok. Az országos kertészeti egyesület havi közlönye. I. évfolyam. Szerk.: dr. *Fialonksi Lajos*. 1886-ban *Benes János*, 1897. óta szerk. zsegraj *Sigay Ferencz*, 1900-ban főszerkesztő: *Ilszmann Keresztély*, felelős szerk.: *Kardos Árpád* I–IV. évf. Budapest, 1886–1900.

Kertészeti Zsebnaptár. I–VIII. évfolyam. Szerkesztő: *Benes Ferencz*. Budapest, 1892–1899.

Kertészetiünk, Kertgazdasági Közöny. Szerkesztő si kiadta: *Lukács Sándor*. Budapest. 1863. jan. 5-től 1863. decz. végéig.

Kertész Gazda, Kerti, mezei és házi gazdasági képes hetilap. Szerkesztő: *Girókné P. Ferencz*. Budapest, 1865. Ápr. 2-től 1867. szept. 25. Folytatása »Kertész Gazda és a Nép Kertésze.«

Kertész Gazda és Népkeresze. Kertgazdasági heti közöny. Szerkesztő si kiadta: *Girókné P. Ferencz*. Budapest, 1867. október hó 1-től 1873. végéig. Keletkezett, mint az egyesült »Kertész Gazda« és »Nép Kertésze« című két különálló lapnak folytatása 1870-től Kertész Gazda. Az országos gazdasági és kertészeti múzeum közlönye 1873. Szerk.: *Girókné P. Ferencz* I–IX. évf. Pest, 1867–1873.

Kertgazdasági Lapok. Az Erdélyi kertészeti egyesület havi közlönye. Szerk. dr. *Brasai Sámuel* és dr. *Nagy Mór*, 1897-től V. évf. dr. *Nagy Mór*, I–VII. évf. Kolozsvár, 1893–1899.

Kerti Gazdaság. A kertészet és rokonpar közlönye. A magyar kertészeti társulat lapja. Szerkesztő és kiadta előbb *Hutiray Lukács Sándor*, 1862. jul. 1-től *Ertl Károly*. Budapest, 1857. okt. 3-tól 1863. jun. 30. éig, úgy, hogy a lap 1862. április–június hóban zárlatot tartott s csak jul. 1-én indult meg újra.

Keszthelyi Vidéki Gazdakör. Szerkesztő: *Hensch Árpád*. Kiadja a Keszthelyi-Vidéki Gazdakör I–IX. évf. Megjelenik havonként. Keszthely, 1884–94.

Kincsem. Egyetemes sportközöny. Szerk.: *Pálmai Henrik*. Szerk. és lapfajladonos: *Piltroff Kornél*. 1895-ben főszerkesztő és kiadó: báró *Podmaniczky Géza*, fel.

szerkesztő: *Pálmai Henrik*. I–VII. évf. Budapest, 1894–1900.

Kisérleti Közlemények. Közrebocsátja a földművelésügyi m. kir. ministerium mezőgazdasági kísérletiügyi közp. bizottsága I–III. évf. Budapest, 1898–1900.

Kivonatja a magyar gazdasági egyesület mezei napjainak 1840., 1841. és 1842. évfolyamaiból. Budán, 1843.

Kodolányi Antal: Gazdasági könyvviteli naptrák az I–XXIV. évfolyam. Budapest, 1877–1899. (J. Naptrár.)

Kodolányi-féle »Gazdasági zsebnaptár« kiadja a »Gazdasági Lapok« kiadóhivatala, I–XL. évfolyam. Pest, 1866–1874. Budapest, 1874–1900. Melléklete a »Magyar Gazdák Évkönyve.« Vademecum a gazdákra nézve léptenyeumon felmértől tudnivalók összefoglalása. I–XVIII. évf. Budapest, 1866–1896.

Köbányai Közöny. A sertéskereskedők, hizlalók, tenyésztők és hentesek érdekeit képviselő hetilap. Szerk.: *Pétery László*, I–III. évf. Magyar és német szöveggel. Budapest, 1884–1886. Megszűnt 1886-ban.

Közgazdaság. Szerk.: dr. *Kovács Gyula*. Kiadja a miskolci kereskedelmi és iparkamara I–II. évfolyam. Miskolc, 1880. 1881. Megszűnt 1881-ben.

Közgazdaság, az anyagi érdekek egész terét felölelő havi folyóirat. Szerk.: *Gömörly L.* I–XI. évf. Budapest, 1889–1899.

Közgazdasági Értesítő. A földművelés, ipar-és kereskedelemügyi m. kir. ministerium közlönye. I–VIII. évfolyam. Budapest, 1882–1889.

Közgazdasági Szemle. (Előbb Közgazdasági és közigazgatási szemle.) Szerk. dr. *Jekelfalussy József*. XXII–XXIII. évf. 1898–1899. Budapest, 1898–99. XXIV. évf. Szerk. Hegedűs Loránt és Mandello Gyula. Budapest, 1900.

— és **közigazgatási Szemle**. (Előbb Nemzetgazdasági szemle.) Szerk. dr. *Jekelfalussy József*. XVII–XXI. évf. 1893–1897. Budapest, 1893–97. (1898. óta Közgazdasági Szemle, lásd ott.)

Közgazdasági Hetilap. Gazdasági szakközöny. Szerkesztő és kiadta: *Bernát Deszö* és *Máday István*. Megjelent hetenként egyszer. Keletkezett 1870. január 3-án. Megszűnt 1870. április 30-án.

Közhasznú jegyzések. Gazdasági lap az »Erdélyi Híradó« melléklapja. Szerkesztő és kiadta: *Pethe Ferencz*. Kolozsvár, 1828. jan. . . 1829. évf. végéig.

Közleményei. Az Országos Erdészeti Egyesület —. Szerkesztő: *Bedő Albert*, I–II. Pest, 1867., 1868.

Közleményei. A m. kir. állami rovar-tani állomás —. I. köt. 1/10. füzet. Budapest, 1890–93.

Közlemények az állat- és növényhonosítás és nemesítés köréből. Az állat-és növényhonosító társulat hivatalos közlönye. Szerkesztő és kiadta: *Serák Károly*.

Budapest, 1875. jan. 1-től 1875. decz. 31-ig.

Közlemények a debreczeni gazdasági egyesület köréből. Gazdasági folyóirat. Szerkesztő: *Békessy László*. Kiadta a debreczeni egyesület. Debreczen, 1873. máj. 31-kétől 1874. május 30-ikáig.

— II–IX. évf. Szerk.: *Békessy László*. Megjelent havonként. Debreczen, 1874–1881.

Közlemények a földművelés, ipar-és kereskedelemügyi m. kir. ministerium köréből. I, II. évfolyam. Pest, 1869.

— a földművelés, ipar-és kereskedelemügyi m. kir. ministerium közlegeinek és intézeteinek 1883–1886. évi jelentéseiből. Budapest, 1886/7.

Közlemények az országos magyar gazdasági egyesület köréből. Mezőgazdasági szövetezetek. Az országos magyar gazdasági egyesület kebelében folytatott tárgyalások alapján. Összeállította: *Lederer Sándor*. Budapest, 1880.

Közlemények. Egyesületi —. Szerkesztő: *Morócz István*. Kiadja az országos magyar gazdasági egyesület 1870–1875. Pest, 1870/5.

Közlemények a magyar-óvári m. kir. gazd. tanintézetnél fennálló gépkísérleti állomás köréből 1871., 1874. Bécs, 1872. és Magyar-Óvár, 1875.

Közönye. A magyar erdészeti egylet —. I., II. Pozsony, 1864.

Központi Értesítő. Kiadja a földművelési, ipar-és kereskedelemügyi m. kir. ministerium, később a kereskedelmi m. kir. ministerium. Megjelent havonként 6–8. számv. 1882. óta hetenként kétszer. I–XXV. évf. Budapest, 1876–1900.

Köztelek. Köz-és mezőgazdasági lap, az országos magyar gazdasági egyesület hivatalos közlönye. Szerk.: *Baross Károly*. 1894-ben főszerkesztő: *Forster Géza*; szerkesztő: *Szilassy Zoltán*. Megjelenik hetenként kétszer, 1–X. évf. Budapest, 1891–1900.

Köztelek zsebnaptár. Szerkesztők: *Rubinek Gyula* és *Szilassy Zoltán* 1895–1900. Budapest, 1895–1900.

Lajtha. Szerk.: *Szalay János*. Kiadótulajdonos a »Mosonyimegyei gazdasági egylet« I–IV. évf. Megjelenik minden hó 15-én és utolsó napján. Magyar-Óvár, 1882. Megszűnt 1885-ben.

Land- und Hauswirthschafts-Kalender. Ungarischer —. Herausgegeben von *J. P. von P.* Pest, 1796.

Landwirthschaftliche Blätter und Obst- und Weinbau-Zeitung für Siebenbürgen. Organ des siebenbürgisch-sächsischen Landwirthschafts-Vereins. Redaction: *Adolf Gottschling*, I–XXVIII. Jahrgang. Hermannstadt, 1873–1900.

Landwirthschaftliche Mittheilungen. Herausgegeben von *Gustav Karafiat*. Pest, 1855/57.

Lapok a lovászat és vadászat köréből. Sportlap. Szerkeszté és kiadta: *Bécsi Károly* Megjelent havonként kétszer. Keletkezett 1857. jan. 15. Megszűnt 1857. decz. 30-én. Folytatása a »Vadász és Verseny-lap.«

Magyar Biztosítási Hírlap. Szerk.: *László Mihály*, tulajdonos: *Gélléri J. I.*—III. évf. Havonként kétszer. Budapest, 1857—1899.

Magyar Borkereskedők Lapja. — Organ der Weinändler Ungarns. Journal des Marchands de Vin Hongrois. Journal of the Hungarian Wine-Marchants. Felső szerkesztő: *Nagy Sándor*. Megjelenik minden hóban kétszer, I. évfolyam. Pécs, 1898.

Magyar Bortermelői Lapja. Szerkesztő: *Rombay Deszö*, I—V. évf. Budapest, 1895—1899.

Magyar Chemiai Folyóirat. Kiadja a k. m. természetudományi társulat kémiai szakosztálya. Szerk.: *Winkler Lajos*. 1897. óta *Ilosvay Lajos* és *Molnár Nándor*. Megjelent havonként, I—V. évf. Budapest, 1895—1899.

Magyar cukoripar. Mezőgazdasági, cukorgyártási és kereskedelmi szakfolyóirat. Die Ungarische Zuckerindustrie. Szerk.: *dr. Telbisz János* I—IX. évf. Budapest, 1892—1900.

Magyar Dohányújság. A dohánytermelést és dohánypereskedést felkaroló gazdasági szaklap. Szerkesztő: *Daróczy Vilmos*, 1891—1896. Társszerkesztő: *Iovag Kleberg Oswald*. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. I—XVII. évf. Budapest, 1886—1900.

Magyar Erdészeti Egylet Közlönye. Erdészeti folyóirat. Szerkeszté és kiadta a »Magyar erdészeti egyesület« központi igazgatósága. Pozsony, 1863. július hótól decemberig. Megszűnt a 2-ik füzettel annyiban, hogy az egylet közlönye 1864-től kezdve az »Erdészeti Lapok« című folyóiratba olvadt bele.

Magyar Fakereskedő. Szerk. és kiadó: *Szekély Ignác*. 1896-ban főszerkesztő: *Szekély Ignác*, szerkesztő: *Ladányi Emil*. 1897-ben szerk. és kiadótulajdonos: *Szekély Ignác*. Megjelent havonként kétszer, I—VII. évf. Budapest, 1894—1899.

Magyar Föld. Kőgazdasági napi lap. A magyar gazdák ország. értekezlete által kiadott végrehajtó-bizottság közlönye. Szerk.: *Berényi László*. Kiadja a végrehajtó-bizottság. Budapest, 1879. decz. 24-ikéről. 1880-ban megszűnt, illetőleg 1881-től felvette a »Gazdasági Lapok« és »Magyar Föld« címet s 1882-ben mint XXXIV. évfolyamot szerkesztette: *Dapsy László*. 1887-ben, hetenként háromszor jelent meg. 1889-ben társszerkesztője volt *Wenzely Mihály*, 1891-ben: *Kormos Alfréd* I—XII. évf. Bpest, 1879—1891. Megszűnt 1891-ben.

Magyar Föld. Szerk. *Somogyi János*. I. évf. Budapest, 1898.

— **Földbírtokos.** Szerk. és kiadja *Breuer Lajos*. I—III. évf. Sopron, 1896—1898.

Magyar Földmivelő. Felelős szerkesztő: *Bodnár Gáspár* I—III. évfolyam. Szatmár, 1898—1900.

Magyar Földmives. A vaál vidéki gazdasági kör közlönye. Gazdasági havi füzet. Megjelenik havonként. Felelős szerkesztő: *Vasadi Balogh Lajos*, főtumkarak: *Szobonya Bertalan* I—XVII. évf. Győr, illetőleg Székesfehérvár, 1882—1899.

Magyar Gazda (I). Mezőgazdasági heti lap. A magyar gazdasági egyesület közlönye. Szerkeszté előbb: *Kacsotics Lajos* és *Török János*, 1846-tól *Török János* maga. Melléklapja a »Műipar« és »Okoskerülő Kalauz.« Budapest, 1841. július 1-től 1848. december 7-ikéig.

Magyar Gazda (II). A mezőipar és államgazdasági ismeretek heti közlönye. Szerkeszté és kiadta *Érkövy Adolf*. Budapest, 1859. május 1-től 1863. június végéig. 1859—1860.

— (II.) Mezőgazdasági hetilap. Szerkeszté és kiadta *Vuchetich Endre*. Megjelent előbb mint a »Magyar Csalládé« melléklapja 1871. július 16-ikától külön. Budapest, 1871. máj. 11 — július 20-ikáig.

— (IV.) Gazdasági Szaklap a »Politikai Fajdoságok« melléklapja. Szerkeszté előbb *Urkas Mihály*, 1875-ben *Mády László*. Budapest, 1873. július 2-ikától. 1890-ig.

— Felelős szerkesztő *Kovács Béla*. I—IV. évfolyam. Kassa, 1897—1900.

— Szerk. és kiadótulajdonos dr. *Weisz Henrik*. I—IV. évf. Szatmár, 1887—1890.

— (Zenta) Szerk. *Rotter József*, kiadótulajdonos *Tóth Lajos*, I—IV évf. (előbb *Bácskai Gazda*). Zenta, 1892—1895.

Magyar gazda naplára az 1880—1900-iki évre. Érdekes olvasmányok és számos szép képpek. I—XII. évf. Budapest, 1889—1899.

Magyar Gazdák Közlönye. A magyar gazdák összes érdekeit felölő hetilap, mezőgazdasági, pénzügyi, közlekedés, sport. Felelős szerkesztő *Tóth József*. Később *Herczeg Sándor* I—V. évfolyam. Budapest, 1895/99.

Magyar Gazdák Lapja. Kőgazdasági hetilap. A »Földmivelési érdekeink« és a »Gyakorlati mezőgazda« egyesített kiadása. A magyar mezőgazdák érdekeinek közlönye. Kiadók és szerkesztők *Herényi Gothard Sándor*, dr. *Ecsery Lajos*, *Szabó Ferenc*. I—VII. évfolyam. Budapest, 1894/1900.

Magyar Gazdák Szemléje. Szerk. *Bernádt István*. Megjelenik havonként. I—V. évf. Budapest, 1896—1900.

Magyar gazdaságtörténelmi Szemle. Kiadja az Országos magyar gazdasági egyesület. Szerkesztők *Paikert Alajos* 1897-től kezdve *Paikert Alajos* és *Tagányi Károly*. Megjelent eleinte két havonként, később évente 10 füzetben. I—VII. évfolyam. Budapest, 1894—1900.

Magyar Gazdatiszt. Szerkeszté *Mihályfalvi J.* kiadótulaj. *Szaiff Kálmán*. I—IV. évf. Hetenként kétszer. Budapest, 1896—1899.

Magyar Kertész. Országos magyar kertészeti

társulat közlönye. Szerkeszté *Kodolányi Antal*. Kiadta az országos magyar kertészeti társulat. Megjelent hetenként. Keletkezett 1863 június 14. Megszűnt 1863. szeptember 30., az *Faluusi Gazdá-ban* olvadt.

Magyar Kertész. A »Borászati Lapok« havi melléklapja. I. évf. Budapest, 1885. Megszűnt 1886.

— (Nagy-Szöllős) szerk. *Bornemisza Zoltán* és *Csapáry Dénes*, I—IV. évf. Havonként kétszer. Nagy-Szöllős, 1891—1894.

Magyar Kőgazda. Ipar-kereskedelmi-biztosítási és gazdasági közlöny. Szerkeszté és kiadta *Rösszádi Antal*. Megjelent hetenként. Keletkezett 1864. okt. 1-én, mint a biztosítási közlöny folytatása. Megszűnt 1865. jun. 18.

Magyar Malom és Gazdasági Értesítő. Szerk. *Gondos Jenő*, kiadó-tulajdonos *Weisz Lajos*. I—VIII. évf. Megjelent havonként kétszer. 1897-ben magyar és német szöveggel. Budapest, 1893—1900.

Magyar Méh. Méhészeti havi szaklap. Szerkeszté előbb *Grand Miklós* és *Kovács Antal*. 1878-tól *Grand Miklós* maga. 1883-tól *Bárvó Ambrózy Béla* és *Grand Miklós*, kiadó-tulajdonos *Kovács Antal*. Kiadja a Dalmagyországi méhészegylet. Buziás.

1897. január hó óta új jelenik meg, mint a »Méhészeti Lapok« folytatása XII—XX. évf. Szerk. b. *Ambrózy Béla*, kiadó-tulajdonos a magyar méhészek egyesülete. Megjelent havonként 1892-ben. Szerk. *Kovács Antal*, 1894-ben *Binder Jenő*. Budapest, 1892—1899.

Magyar Mezőgazdák szövetkezetének Üzleti Értesítője. Szerkesztéért felelős ifj. *Sporoncz Pál*. 1896-ban szerkesztő *Vidats Elemér*. I—VII. évf. Budapest, 1894—1900.

Magyar Molnár. Az országos magyar malom-egyesület hivatalos lapja. — Ungarischer Müller. Szerk. *Bosányi Endre*. I—VI. évf. Megjelent magyar-német szöveggel. Budapest, 1889—1894.

Magyar Molnár Naplár. 1899. Szerkesztő *Markstein Ignác*. I. évfolyam. Budapest, 1899.

Magyar Molnár Újság. Szerk. *Jancsó Deszö*. I—IV. évf. Havonként kétszer. Budapest, 1896—1899.

Magyar Molnárak Lapja. Megszűnt 1890-ben.

Magyar műkertészek és kertgazdák culturegyetelenk Országos Szakközlönye. A Szerkesztő *Majer Miklós*. Megjelenik havonként kétszer. I—IX. évfolyam. Szeged, 1892—1900. (ugyanaz német címmel).

Magyar Német Gazdasági Újság. Szerk. és kiadja *Müller S.* Megjelent havonként háromszor, magyar és német szöveggel. 1890-ig csupán német szöveggel. I—V. évf. Pozsony, 1887—1891. Megszűnt 1891-ben.

Magyar Névenyintai Lapok. Szerk. és kiadja *Kánitz Ágost*. I—XXIII. évf. Megjelent havonként. Kolozsvár, 1877—1899.

Magyar Sport Szerk. Salamon József, kiadótulaj. *Fogl József Lajos.* I—IV. évf. Havonként 2-szer. Budapest, 1903—1896. (folytatás a Magyar Sportlap)

Magyar Sportlap. (A Magyar Sport folyótulaj.) Szerk. *Salamon József,* kiadótulaj. *Fogl József Lajos.* V—VII. évf. Havonként kétszer. Budapest, 1897—1899.

Magyar Sportlap. Minden sportot felölő időszaki napilap. A magyar atletikai szövetség hivatalos közlönye. Felelős szerkesztő: *Horváth H. József* VI. évfolyam. Budapest, 1900. Megjelenik minden nap.

Magyar szesstermelők. A magyar mezőgazdasági szesstermelők országos egyesületének hivatalos közlönye. Megjelenik havonként kétszer. Felelős szerkesztő *Rubincik Gyula.* I—II. évfolyam. Budapest, 1898—1899.

Magyar szesstermelők Lapja. A magyar szesstermelők országos egyesületének közlönye. Szerkesztő *Bosányi Endre.* I—IX. évf. Megjelenik havonként egyszer, később kétszer. Budapest, 1883—1891. Megszűnt 1891-ben.

Magyar Termény-Statistika. — Ungarische Producten-Statistik. Szerkesztők: *Aczel Géza* és *Szalai Béla.* II. évfolyam 1900. Megjelenik hetenként kedden, csütörtökön és szombaton. Budapest, 1900. Az első évfolyamot lásd *Bálint Imre* alatt.

Magyar Turf. Löverseny újság. Szerkesztő *Ószi Kornél.* I. évf. 1900. Budapest, 1900.

Magyar Újság »Vizsgálódó Magyar Gazda«. Gazdasági hetilap. Szerkesztő *Pethe Ferencz.* Bécs, 1796. okt. 1-től 1799. december végéig.

Magyar Vegyipar. A »Magyar Czukoripar« melléklapja. III. évf. Megszűnt 1895-ben.

Magyarország anyagi érdekei. Mezőgazdasági folyóirat. Szerk. és kiadja *Szathmári Károly.* I—V. fűzet. Pest, 1865.

Magyarország bortermesztését és borkészítését tárgyzó Folyóirat. Szerkeszté és kiadta *Schams Ferencz.* Budapest, 1836. nov. hótól 1837. júniusig. Megszűnt a 2-ik fűzetel. (Petrinik a 3. fűzetel).

Magyarország Gyümölcsészete. Szinnyomattá rajzokkal ellátott gyümölcsészeti folyóirat. Szerkeszté *Givóuti P. Ferencz.* Budapest, 1862. januártól, 1863. decemberig.

Magyarország és Környékének Időjárásáról Távirati jelentések. Szerk. és kiadja dr. *Szentgyörgyi Weisz,* I—VIII. évf. Megjelenik minden nap. Budapest, 1881—1888. Megszűnt 1888-ban.

Malom Közöny. Megszűnt 1890-ben.

Mauthner Utmutatója a magyar gazdák és kertészek számára. Szerkesztő *Mauthner Odón.* Megjelenik hetenként kétszer. I—II. évfolyam. Budapest, 1899—1900.

Medzihradsky S.; Novi e stari hospodarski Kalendár na rok 1848. Lewoča, 1847.

Méhész Naptár. *Sághy Mihály.* Szombathely, 1856.

Méhész Naptár. 1883., 1884., 1885. évre. Budapest, 1883—1885.

Méhészet. Szerk. és kiadótulajdonos *Károlyi Gyula.* I—VII évf. Havonként. Budapest, 1893—1899.

Méhészeti Erősítő. A Komárom megyei gazdasági egyesület méhészeti szakosztályának 1898. évi működéséről. Szerkesztette *Labatos Károly.* I. és II. évfolyam. Komárom, 1899. és 1900.

Méhészeti Közöny. Az »Erdélyi Gazda« külön melléklete. Kolozsvár, 1887.

— Az erdélyi méhész-egylet szak-közönye. Szerk.: *Turcsányi Gyula,* 1894-től a szerkesztésért ideiglenesen felelős *Bodor László,* 1898-ban felelős szerkesztő *Bálint Sándor.* Megjelenik havonként kétszer. I.—XV. évf. Kolozsvár, 1886—1899.

— **Lapok.** A magyar országos méhészeti egyesület közlönye. Szerk.: *Kriesch János.* Kiadótulajdonosok *Légrády testvérek* 1889-ben. Szerk. *Tanos Pál.* 1890-ben *Binder Iván,* főmunkatárs *Kühne Ferencz.* Megjelenik havonként egyszer. I.—XIII évf. Budapest, 1880—1892-ig. A XIII. évf. 1892. évi 4-ik számától kezdve »Magyar Méh«.

— **selymeszeti- és Nyulonyésztási Újság.** A »Hasznos Szárnyasaink« állandó melléklete. Budapest, 1887. Megszűnt 1888-ban.

Mezei Gazda. Mezei és házi gazdasági folyóirat, közművelődési ábrákkal. Szerkeszté *Angyalffy M. A.* Budapest, 1832. január óta mint a »Mezei Gazdák Barátja« folytatása. Megszűnt 1832. évi júniusban a 6-ik fűzetel. Folytatása a »Kémlo«

— **gazdák Barátja.** Gazdasági szaklap. Szerkesztette és kiadta: *Angyalffy Mátyás.* Budapest, 1824. jan. 1-től 1831. június végéig, úgy hogy a lap 1826—1828-ig szünetelt tartott s csak 1829. jan. 1-én indult meg újra.

— **napár** 1856-ik szököővre. (Erdélyi gazd. egylet.)

Mezőgazda. Főszerkesztő *Kiskéri Vörös Sándor,* szerk. *Páter Béla.* Kiadja a gazdasági tanintézet. I.—VI. évf. Kolozsvár, 1893—1899-ig.

— A »Magyar Néplap« heti mellék lapja. I.—VI. évf. Budapest, 1894—1899.

Mezőgazdaság. A »Nemzet« melléklapja. Budapest, 1895—1896.

Mezőhegyesi Szemle 1874. B-Gyula, 1875.

Mezőgazdasági Nefelejts. Időszaki gazdasági utasításokkal tartalmazó közöny, a »Magyar Gazda« melléklete. Szerkeszté: *Kacsovics Lajos* és *Török János.* Megjelenik havi melléklet gyanánt a fölap mellett rajzok és egyéb gazdasági ábrákkal. Budapest, 1841. augusztustól 1848. decemberig.

— **Szemle.** Havi folyóirat, szerkesztik és

kiadják *Cserháti Sándor, dr. Kosztány Tamás* I.—XVIII. évf. Megjelenik havonként. Magyar-Óvár, 1881/1900.

Mittheilungen des kön. ung. Ministerium für Ackerbau, Industrie u. Handel. Monatshefte Auszug aus dem amtlichen Wochenblatt »Közgazdasági értesítő«. I. Jahrg. Budapest, 1885.

— I. Jahrgang. Budapest, 1886.

III. » » 1887.

IV. » » 1888.

V. » » 1889.

— **Landwirthschaftliche.** Herausg. v. *Gustav Karafiat* I. Jahrgang. (1855.) 1—10. Heft. II. Jahrgang (1856/57.) 1—7. Heft. Pest, 1855/57.

— **des ungarischen Forstvereines.** Redigirt von *Franz Smeldéczek.* I. Jahrgang. Pressburg, 1857.

— IV. Reihe, II. Heft. Pressburg, 1858.

— **des ungarischen Forstvereines.** I. Jahrgang, 1854. Pressburg, 1854.

II. Reihe, Redact.: *Erwin Kolaczek.* Pressburg 1855.

— **Neue Folge** I. Band Redact.: *Franz Smeldéczek;* Pressburg, 1859.

» » II. Band 1861.

» » III. » Redact.: *William Rovland;* Pressburg 1863.

» » IV. Band 1864.

Molnárak Lapja. Az »Országos Molnár Egyesület Hivatalos Közönye.« Szerkeszté: *Jutassy Odón* Megjelenik havonként kétszer. I.—VII. évf. Budapest, 1894—1900.

Monatsblatt der kroatisch-slawonischen Landwirthschaftsgesellschaft. I—VI. Agram, 1842—1847.

Mükértészek zsebnaptára 1899. közönséges évre. Szerkeszté: *Mayer Miklós,* Szeged, 1898.

Nagy Endre: Házi, kerti és mezei kalendár. Pest, 1845.

Naptár. Gazdasági könyvvittele. I.—XXIV. 1877—1900 Budapest. 1877—1899.

— **Időjárás** — Magyarország számára. Ó-Széplak, 1896 XIV. évf. Nyitraivölgyi g. e. agrármeteorologiai observatoriuma. — 1897, XV. évf. Ó-Széplak, 1897.

— **Közlelvék Zsebnaptár** 1895. évre. — mezei gazdasági kalendárunk 1840., 1842. . . . 1848., 1850., 1856. Pest.

— **Népgazdasági** — 1886. évre. Budapest, 1886.

Naptára. Magyar földmívelők — 1893. évre. Budapest.

Nemzetgazdasági Szemle. Havi folyóirat. Szerk.: *Halász Imre,* Budapest, 1874.

— Havi folyóirat, Szerk.: I—X. évf. *György Endre.* XI—XII. *Hellai Ferencz* XIII—XIV. *Jekelfalussy József.* Bpest, 1871—1892. Folytatását I. »Közgazdasági és Közigazgatási Szemle« cím alatt.

Nemzeti Gazda. Gazdasági hetilap. Szerkeszté és kiadta: *Kis-Szántói Pethe Ferencz.*

Megjelent előbb Bécsben 1814. jan. 1-én, 1816-ban szünetelt. 1817-től Budapesten indult meg. Megszűnt 1818. június 30-án.

Nemzeti Gazda vagy a magyar nemzet nemzeti gazdasága s ebbeli kereskedése virágzásának előmozdítása. 1814. III. darab *Rohlfes J. M.* Baromorvoskönyv.

1815. I–II. darab *Humphry Davy*: A földművelési Kímia.

1816. I–II. darab 1817., 1818. Bécs, Pest.

Néparát. (Pécs.) A munkásnép érdekeit képviselő közlöny. Szerk. és kiadótulajdonos: *Brüszli Lajos*. I.–III. évf. Havonként kétszer. Pécs, 1897–1899.

Népgazda. (Kaposvár.) Szerk.: *Roboz István*, lapfelügyelő: *Somssich Andor*, *Makfalvy Géza*; kiadja a somogy megyei gazdasági egyesület. I. évf. Megjelent minden h 1-én és 15-én. Kaposvár, 1881. Megszűnt 1883-ban.

Népies téli gazdasági Előadások. A Bács-Bodrogh vármegyei gazdasági egyetart alul rendezett — a növénytermelés, szőlőművelés, állattenyésztés, fenyésztés köréből. Zombor, 1900.

Népkertésze. (I.) Kertészeti szaklap. Szerkesztő és kiadja: *Lukács Sándor*, utóbb *Lukács Sándor*, *Girókuti P. Ferenc* és *b. Nyáry Gyula*. Budapest, 1887, máj. 5-től 1867.zept. 25-ikéig. A »Kertész Gazda«-val egyesült folytatása »Kertész Gazda és a Népkertésze«.

— (II.) A kertipar és befűtés szakle és a községi faiskolák hivatalos közlönye. Szerkesztő és kiadja: *Lukács Sándor*, 1879. novembertől *Lukács Aladár*, 1881. kezelte *Girókuti Ferenc*, 1882-ben kiadta: *Vörös Ferenc*. Megjelent 1871. aug. 15-ike óta havonként kétszer 1885-ben a XXIX. évf. Korponán, 1882-ben Selmeczen jelent meg *Vörös Ferenc* szerkesztésében és kiadásában, 1889-ben szerkesztette: *Lukács Aladár*, a kiadó: *Vörös Ferenc*. I.—XXXV. évf. Budapest, 1879—1891. Megszűnt 1891-ben.

Néplap. Gazdasági heti közlöny. Szerk.: *Rombay Desső*. I. évf. Budapest, 1874. 1895. óta szerk.: *István Gazda*. 1900. szerk. *Ambrus Gazda*. I.—VII. évf. Budapest, 1894—1900.

— A földművelésügyi min. kiadása magyar, német, horvát, tót, szerb és rutben nyelven.

Népszerű Természettudományi Előadások Gyűjteménye. Szerk.: *dr. Fodor József* és *Pastlansky József*. I. — XX. köt. Megjelent negyedévenként. Budapest, 1883—1887.

Nógrádmegyei Gazdasági Egyesület Közölye. Szerk.: *Baintner Ottó*. Megjelent havonként kétszer. 1887-ben szerk.: *Fáy Árpád*. 1897-ben megjelent az igazgató választmányi ülést követő minden második hóban. I.—XVI. évf. Balassa-Gyarmat, 1883—1899.

Nyáry Ferenc dr.: Borászati Naptár. 1876. Budapest, 1875/76.

Nyitrai Városi Gazdasági Egylet Közölye A. Szerk.: 1889-től *háro Friesenhof Gergely*. Megjelent havonként kétszer. I.—XXV. évf. Nyitra, 1876—1900.

Ökszeri Gazda. A Házi Szárnyasaink állandó melléklete. I.—III. évf. Budapest, 1887—1889. Megszűnt 1889-ben.

Ökszeri Kalauz. Népszerű gazdasági Közölye. Szerkesztő *Csaczkovics Lajos* és *Török János*. Kiadta a magyar gazdasági egyesület. Keletkezett Budapesten, 1843. január havában, 1844-ben szünetelt s 1845 januárban újra megindult s járt 1845. december végéig.

Országos Erdészeti Egyesület Közölye. Szakfolyóirat. Szerkesztő *Bedő Albert*. Kiadta az egyesület. Megjelent Budapesten 1867. júliusban, magyar és német szöveggel, időhöz nem kötött füzetekben, megszünt 1873-ban, december havában.

Országos központi hitelszövetkezeti Értesítő. Az 1898. XXIII. t.-c-ziük alapján alakuló Országos Hitelszövetkezet hivatalos közölye. Megjelenik minden h 1-én és 15-én. Felelős szerkesztő: *dr. Baross Lajos* II. évf. 1900. Budapest, 1900.

Pénc és Föld. Szerkesztő *dr. Dobránszky Péter*. Kiadó-tulajdonos *Gurré Elezre* 1895-ben szerk. *Gurré Elezre*. Eleinte megjelent havonként háromszor, később egyszer, I.—IX. évf. Budapest, 1891—1890-ig.

Pénzügyi és Gazdasági Tájékozo. Szerk. és kiadja *Bánffy Iván* I—III. Havonként. Budapest, 1891—1893.

Pesti Napló közgazdasági Melléklete. Gazdasági hírlap. Szerkesztő *Urvary Lajos*. Megjelent a főlap mellett havonként egyszer. Keletkezett Budapesten, 1875. június 15-én megszünt 1876. június 15-én.

Plessing P. J.: Magyar mezeli és házi gazdaságnak kalendáriuma. Pest, 1796.

— Ungarische Land- und Hauswirtschafts-Kalender. Pest, 1796.

Poszonyi Gazda. Köz- és mezőgazdasági Szakközölye. A »Poszonyi vármegyei Gazdasági Egyesület« hivatalos lapja. Felelős szerkesztő *Horváth Jenő*. Megjelenik havonként I—II. évfolyam Poszony, 1890—1900.

Poszonyi megyei Gazdasági Egyesület Értesítője. Az I—III. évf. a »Poszonyvidéki Lapok« melléklete. Szerk. *Földes Gyula*. Megjelen minden két hóban, 1892-ben minden hóban I—XVI. évf. Poszony, 1884—1899.

Ring Adorján: Népszerű és a gazdaság minden ágaira vonatkozó mezeli gazda naplára, az urad. tisztek számárá. Budapest, 1875. (Falusi Könyvtár 16 kötet.)

Rohonci Közölye. Gazdasági folyóirat, a »Gazdasági tudósítások« társalpa. Szerkesztő *Vállas Antal*. Kiadta a magyar gazdasági egyesület. Megjelent Budapesten a főlap mellett évenként négyszer. Keletkezett 1840, márczius havá-

ban. Megszűnt 1841. decemberben a 6-ik füzetel.

Rovarászati Lapok. Szerkesztő és kiadja *dr. Kaufmann Ernő* I—II. évf. Megjelent havi füzetekben. Pécs, 1883—1884. Megszűnt 1884-ben.

Rovartani Lapok. Havi folyóirat, különös tekintettel a hasznos és káros rovarkokra. Szerk. és kiadja *Horváth Géza*. 1886 ban szerk. és kiadja *Biró Lajos*, *Lendl Adolf* és *Vangal Jenő* magyar és francia szöveggel. I—V. évf. Budapest, 1884—1888.

Rovartani Lapok. Szerk. *Abafi Aigner Lajos* és *Jablonski József* Megjelen havonként I—VI. évf. Budapest, 1891—1899.

Főzsa-Ujság. Szerkesztő és kiadó *Dr. Kaufmann Ernő*. Megjelent havonként Pécs—Szabolcs — XII. évf. 1888—1899.

Sertés-kereskedők és Tenyésztők Lapja. Szerk. és kiadja *Papp Tamás* és *Nagy László* I—II. évf. Budapest, 1898—99.

Start. Főszerkesztő és kiadótulaj.: *dr. Bauer József*, felelős szerk.: *Halász Zsigmond* I—II. évf. Budapest, 1898—99.

Start 1900. I. Tartalmazza az 1900. évi alagi és más tavaszi lövészények hivatalos versenyleteléseit. Szerkesztő és kiadja a »Magyar Sportlap« Budapest, 1900.

— 1900/III. Tartalmazza az 1900. évi bécsi, budapesti, krakói, karlsbad, tatni, kottinbrunni és tátra-lomniczi lövészények hivatalos versenyleteléseit. Szerkesztő és kiadja a »Magyar Sportlap« szerkesztősége és kiadóhivatala. Felelős szerkesztő: *Horváth József*. Budapest, 1900.

Statistikai közölye. Kiadja a m. tud. Akadémia. Szerk.: *Hunfalvy János* I—VI. köt. Pest, 1861—1887.

Statistikai és nemzetgazdasági Közölye. Kiadja a m. tud. Akadémia statisztikai bizottsága. Szerk.: *Hunfalvy János* és *Kelti Károly* I—VIII. köt. Pest, 1865—1870.

Szántóvetők Lapja. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm. gazd. egyesület közölye. Szerk. *Serfőző Géza*. I—XI. évf. Havonként. Budapest, 1890—1899.

Szárnyasaink, Baromfi, gazdasági, galamb, madártenyésztési és ornithológiai illusztrált szaklap, az országos baromfi-tenyésztési központ és a Columbia kör hivatalos közölye. Alapította és szerk. *Parthay Géza*. I—XIV. évfolyam. Budapest, 1886—1899.

Székesehérvári Borász-Csarnok. Borkezelési és szőlőművelési közölye. Szerkesztő és kiadja *Tóth István*. Megjelent havonként kétszer. Keletkezett Székesehérvárra, 1862. július 1-én. Megszűnt 1863. elején.

Szülő és Borgazdasági Lapok. Főszerk. *Engelbrecht Károly*, fel. szerk. és kiadó *háro Radoszevich Tódor* I—IV. évf. Budapest, 1896—1899.

Szülőben A —. Havi folyóirat szőlős gazdák számára. Felelős szerkesztő *Csomer*

- Kálmán*. Czime azelőtt »Egy év a szőlőben« I—VIII. évf. Gyöngyös, 1892—1899.
- Szölművesek Lapja.** Szerk. és kiadja *Engelbrecht Károly*. I—II. évf. Megjelen minden hónapban magyar és német szöveggel. Pozsony, 1884—5.
- Szőlőszeti és Borászati Közlemények.** Szakfolyóirat. Szerkesztő és kiadja *Gyűrky Antal*. Keletkezett Budapestben 1857. januárban. Megszűnt 1857. decemberben. Folytatása az I. »Borászati Lapok«.
- Szőlőszeti és Borászati Közlöny.** Bor- és szőlőkezelési közlöny. Szerkeszték *Paraghi Gábor* és *Barzó József*. Kiadta *Parragh Gábor*. Keletkezett Budapestben 1866. jan. 1-én, megszűnt 1866. jun. 30.
- Szőlőszeti Lapok.** Szerk. *Ordály Lajos*, *Igali Szecsezőr* és *Ordály Vilmos* I—VI. évfolyam. Budapest, 1894—1899.
- Szőlőszeti és Borászati Lap.** I—XXI. évfolyam 1880—1899. Szerkesztő és kiadótulajdonos *Maurer János* 1894-ben társzerkesztő *Steiger Ferenc*, 1895-ben szerk. és laptulajdonos *Maurer János*, *Ordály Vilmos* és *Igali Szecsezőr*, 1896-ban szerk. és laptulajdonos *Maurer János* és *Steiger Ferenc*. Megjelent havonként háromszor. A lap 1895-ig Kassán, 1895-ben Budapestben jelent meg, 1896-ban ismét Kassán, a XX. és XXI. évfolyamokat szerk. és kiadta *Maurer János* maga Keeskeméten.
- Szőlőszeti, Borászati és Gazdasági Lap.** Szerk. *Sissowicz Károly*, kiadótulajdonos *Fazekas Sándor*. 1882-ban kiadó *Maurer János*, 1884-ben szerkesztő és kiadó *Maurer János* I—XI. évf. Kassa. 1882—1894.
- Szőlőművelés és Borászati Szaklap.** Megszűnt 1887-ben.
- Szövetkezés.** Közgazdasági folyóirat a szövetkezést terjesztésére. Szerk. *Bernát István*. Megjelenik havonként, I—IX. évfolyam. Budapest, 1890—1900.
- Szövetkezeti Szemle.** Megjelenik havonként kétszer. Felelős szerkesztő: *Wechsler Gyula* I—II. évfolyam. Budapest, 1897, 1898.
- Tejgazdaság.** Havi folyóirat. A »Köztelek« melléklapja. Szerk. *Pirkner János* I—IV. évf. 1894—1897. Budapest 1894—97. — u. a. V. 1898. Szerk. *Nagy Vincze*, Budapest, 1898. — U. a. VI—VII. évf. 1899—1900. Szerk.: *Sierbán János*. Budapest, 1899-1900.
- Tejgazdasági zsebnaptár.** 1900. Szerkesztő és kiadja *Jesszenszky Pál*. I. évfolyam. Budapest, 1900.
- Telekönnyvi.** Szerk. tulajdonos *Káplány Géza*. I—IV. évf. Megjelent havonként. Szeged, 1896—1899.
- Telekönnyvi Közlöny** (Melléklet) megszűnt 1880-ban.
- Telekönnyvi Közlöny.** Szerk. *König László*, kiadótulajdonos a telekönnyvvezetők or-

szágos egyesülete. 1882-ben szerk. *Gyűrűs Sándor*, 1884-ben *Tilkowsky Frigyes*, szerkesztőtárs *Káplány Géza*. 1885-ben *Tilkowsky Frigyes*, 1888-ban *König László*. Megjelent minden hó 15-én. I—XII. évf. Budapest, 1880—1891. Megszűnt 1891-ben.

Telekönnyvi Szakközlöny. A »Jogi Szemle« melléklapja, szerk. *Osváth Imre*. Megjelent havonként. 1896-ban havonként kétszer. I—VII. évf. Budapest, 1893—99.

Telekönnyvi Szaklap keletkezett 1891—92-ben, 1895—96-ban. Szerk. *Tihanyi Ferenc*. Megjelent havonként. I—XX. évf. Budapest, 1892—1899.

Telekönnyvi Tanácsadó. Általános utmutató jogi szakkérdésekben. I. évfolyam. Budapest, 1898. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: *Bereghy Endre*. Megjelenik minden hó 10., 20. és 30-án.

Természet. A— állattani, vadászati folyóirat. Szerk. *Dr. Lendl Adolf* és csikszentimónyi és ernye *Lakatos Károly*. I—III. évf. »Halászat« mellékappal. Havonként kétszer. Budapest, 1897—99.

Természeti, gazdasági, mesterségi ismeretek Tára. Gazdasági és iparlap. Szerkesztő és kiadta *Láng István* és *Lencsés Antal*. Keletkezett Budapestben, 1828. július 1-én, megszűnt ugyanazon év december 30-án.

Természettudományi Füzetek az állat, növény, ásvány és földtan köréből. Szerk. *Herman Ottó*, sazkyszerkesztők *Fritwaldsky J.* és *Janka Viktor*, 1886-ban *Fritwaldsky J.*, *Janka V.* és *Schmidt Sándor*. 1888-ban *Smidt Sándor*, 1896-ban *Mocsáry Sándor*. Kiadja a magyar nemzeti múzeum. Megjelent évenegyenként. I—XXIII. évf. Budapest, 1877—1899.

Természettudományi Füzetek. Kiadja a délmagyarországi természettudományi társulat. I—XII. évf. 1877—1889. Szerk. *Salkay Gyula* és *Czirbus Géza*, 1885-ben *Dorogi Ignác*, 1886-ban *Valló Vilmos*, 1889-ben *Valló Vilmos* és *Taufner Jenő*. Megjelen évenegyenként. Temesvár, 1877—1889.

Természettudományi Közlöny. Havi folyóirat. Kiadja a m. kir. természet tud. társulat. Szerkesztő: *Szily Kálmán* és többen. I—XXXIII. évf. Budapest, 1869—1900. 1870. óta »Pótfüzetek«-kel.

Tolnamegyei Földműves (Szegzárd). A »Tolnamegyei Közlöny« havi melléklete I—II. évf. 1883—84. Megszűnt 1884-ben.

Tolnamegyei gazdasági egyesület Értesítője. A Szerk. *dr. Roboz Zoltán*, 1892-ben *Dömötör László*, 1894-ben *Molnár József*. Megjelen két havonként. I—X. évfolyam. Szegzárd, 1891—1899.

Torontali Néparat. Gazdasági Közlöny a földművelő nép számára. Felelős szerkesztő *Márlton Andor*. I. évf. 1899. Nagy, becskerék, 1890. Megjelen magyar, német, román és szerb nyelven.

Torontali Gazdasági Egyesület Értesítője. Szerk. *Bartók Géza*. Megjelen havonként egyszer. 1890. Szerk. *Márlton Andor*. Megjelen évenként hatszor. I—XV. évf. Nagyklánka, később Nagybecskerek, 1887—1900.

Ungarische Biene. Red. *Nik. Grand* und *Joh. Keller*. Jahrgang V—XVI. Buziás, 1877—1888. XX. Budapest, 1892, a »Blätter für Bienenzucht« folytatása. XXI. Jahrgang. 1893. Budapest, 1893. — — Deutsches Organ des Landesvereines der Bienenzüchter Ungarns. Redigirt von *Iván Binder*. XXVI. Jahrgang. Bpest 1898. — — XXVII. Jahrgang. Budapest, 1899.

Ungarische Landwirth. Der »Der Volksfreund« Landwirthschaftlicher Wochenblatt zur Förderung und Erhaltung des lebenstüchtigen, unabhängigen Bauernstandes in Ungarn. Organ des »Südungarischen landwirthschaftlichen Bauernvereines«. Redigirt von *Karl Kraushaar*. I—XII. Jahrgang. Temesvár. 1879—1900.

Vadászlap. A »Vadász és Versenylap« melléklapja. Keletkezett Bpsten, 1879. decz. 20-án. Szerkesztő és kiadja *Sárványi János Ferenc*. 1885-ben szerkesztőtárs, majd szerkesztő *Egerváry Gyula*, később kiadótulajdonos mind a kettő. Megjelen minden hó 5., 10. és 25-én I—XXI. évf. Budapest, 1870—1900.

Vadász Újság. Képes szakközlöny, a vadászat, lövészet, halászat és haltenyésztés köréből. Szerkesztő *gróf Zichy Imre* és *Mercsey György*. Kiadja az országos központi hirdetési iroda. Keletkezett Budapestben, 1879. november 20-án. Megszűnt 1880-ban.

— és **Versenylap.** A budapesti lovaregylet közlönye. Szerkesztő előbb *Bérczi Károly*, 1868. februártól *gróf László Kálmán*, 1870-től *Keve József* és *Sárványi Ferenc* 1873. szeptembertől *Sárványi Ferenc* maga. Kiadta előbb *Bérczy Károly*, 1868 október 1-től az Athenaeum. A lap 1868 januárban *Bérczi* halála következtében szünetelt, de *gróf László Kálmán* szerkesztésében februárban megindult. Keletkezett Budapestben 1858. jan. 10., mint a »Lapok a lovaszat és vadászat köréből« folytatása.

— egyszerűs mind az országos lövésztés lapja. Szerk. és kiadótulajdonos *Sárványi Ján. Ferenc*, 1883-ban szerkesztőtárs *Drauczyk Aurél*, 1887-ben szerk. *Pulay Kornél*, 1894-ben fel. szerkesztő *Sárványi Elek*, 1895-ben fel. szerkesztő *Ferdinándy Béla*. I—XIII. évf. Budapest, 1868—1898.

Vajda Gyula: Olcsó naptár és gazdasági káté az 1889. évre. I. évfolyam. Rimaszombat, 1889.

Vásárcsarnoki Értesítő. Szerk. és kiadótulaj. *Pártos Nándor*. I—III. évf. Budapest, 1897—1899.

Vegyteni Lapok. Szerk. és kiadja *Fabinyi*

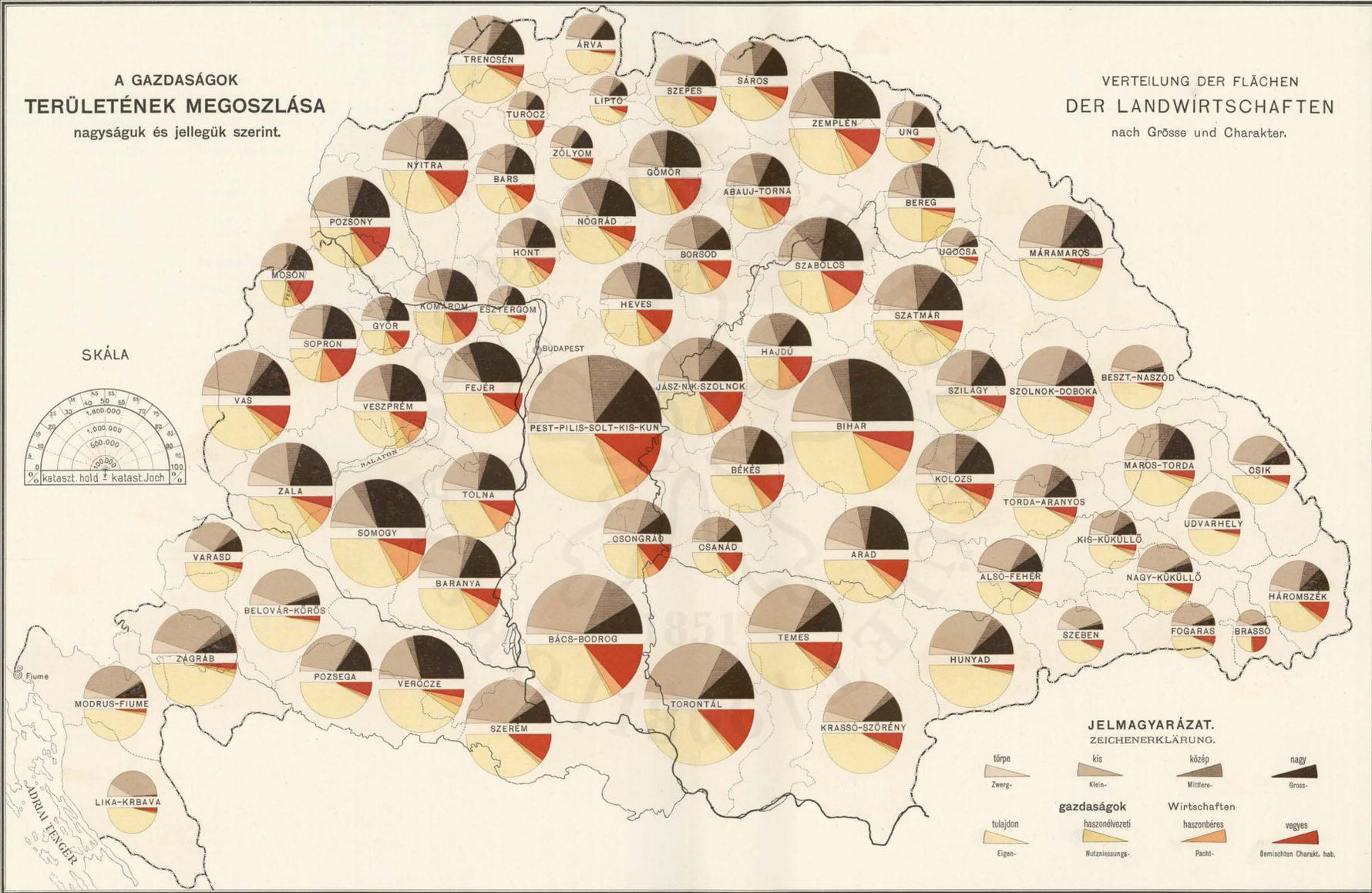
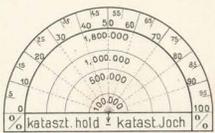
WAGNER KÁROLY
ERDÉSZETI MŰKÖNYVTÁR
SÁMSONYI MŰKÖNYVTÁR

A GAZDASÁGOK TERÜLETÉNEK MEGOSZLÁSA
 nagyságuk és jellegük szerint.

VERTEILUNG DER FLÄCHEN DER LANDWIRTSCHAFTEN
 nach Grösse und Charakter.

SKÁLA

JELMAGYARÁZAT.
 ZEICHENERKLÄRUNG.

A KORLÁTOLT FORGALMÚ BIRTOKOK
TERÜLETE
összehasonlítva az összes területtel.

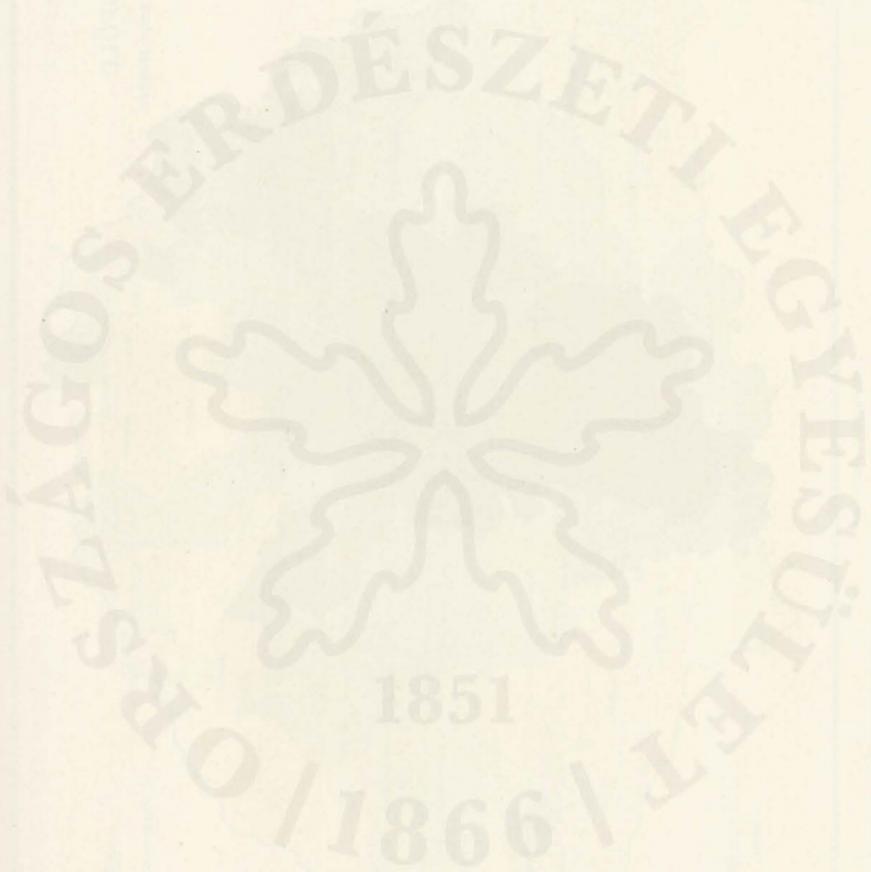
FLÄCHENINHALT DER BESITZUNGEN
MIT GEBUNDENEM VERKEHR
im Vergleich zur Gesamtfläche.

Forrás: Magyarországi Statisztikai Évkönyv, 1922.

UDNYI KÖNYVTÁR

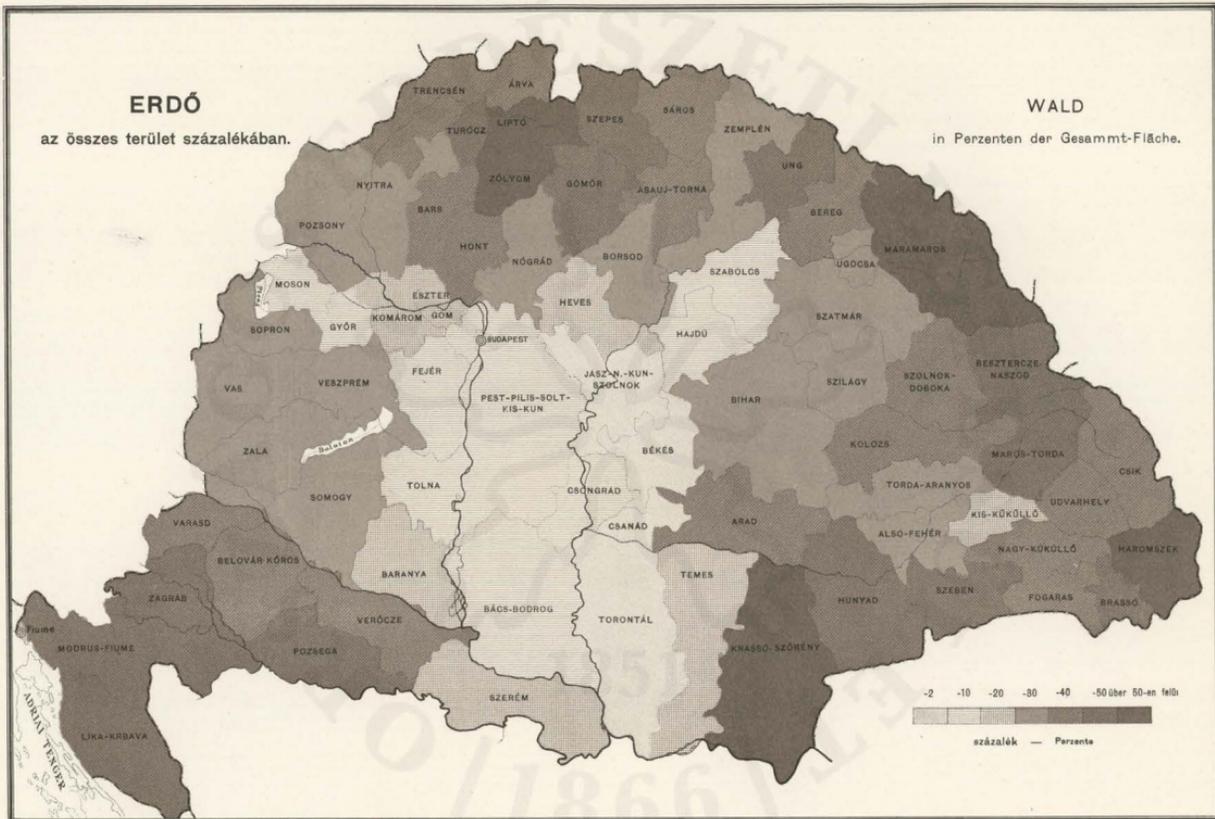
Forrás: Magyarország a f. térképészeti osztály

Forrás: Magyarországi Mezőgazdasági Statisztika, 1913.

Forst-Abgrenzung nach d. l. Vertheilung der Forstfläche.

0048

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

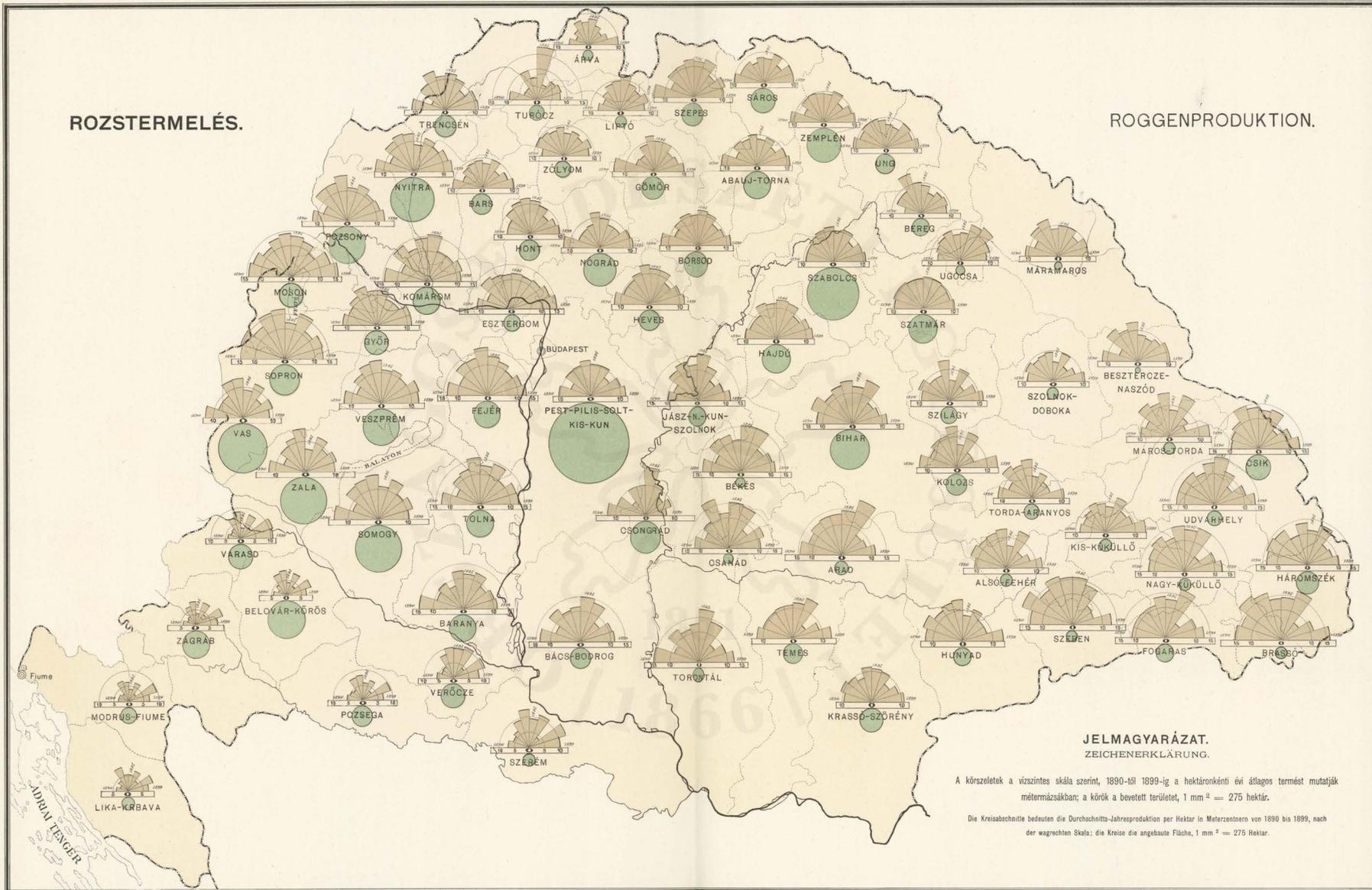
1851

1866

ROZSTERMELÉS.

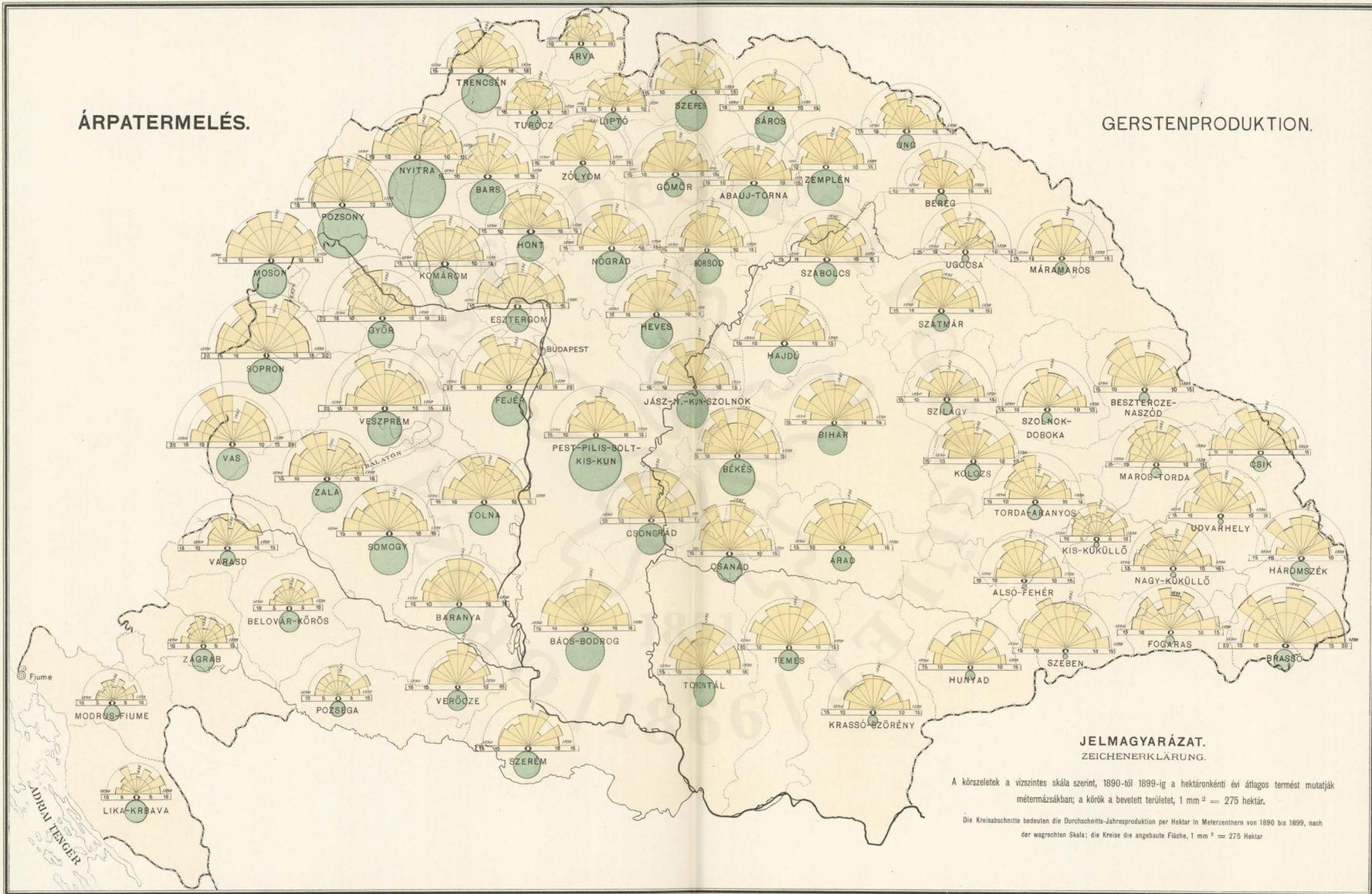
ROGGENPRODUKTION.

ÁRPATERMELÉS.

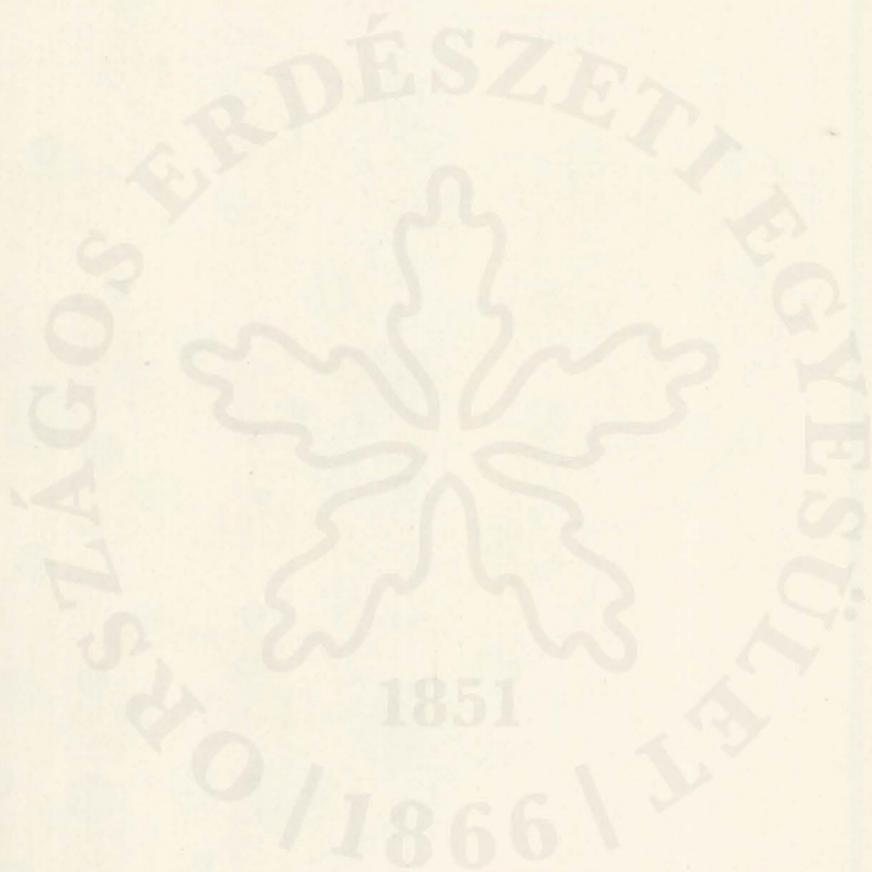
GERSTENPRODUKTION.

JELMAGYARÁZAT.
ZEICHENERKLÄRUNG.

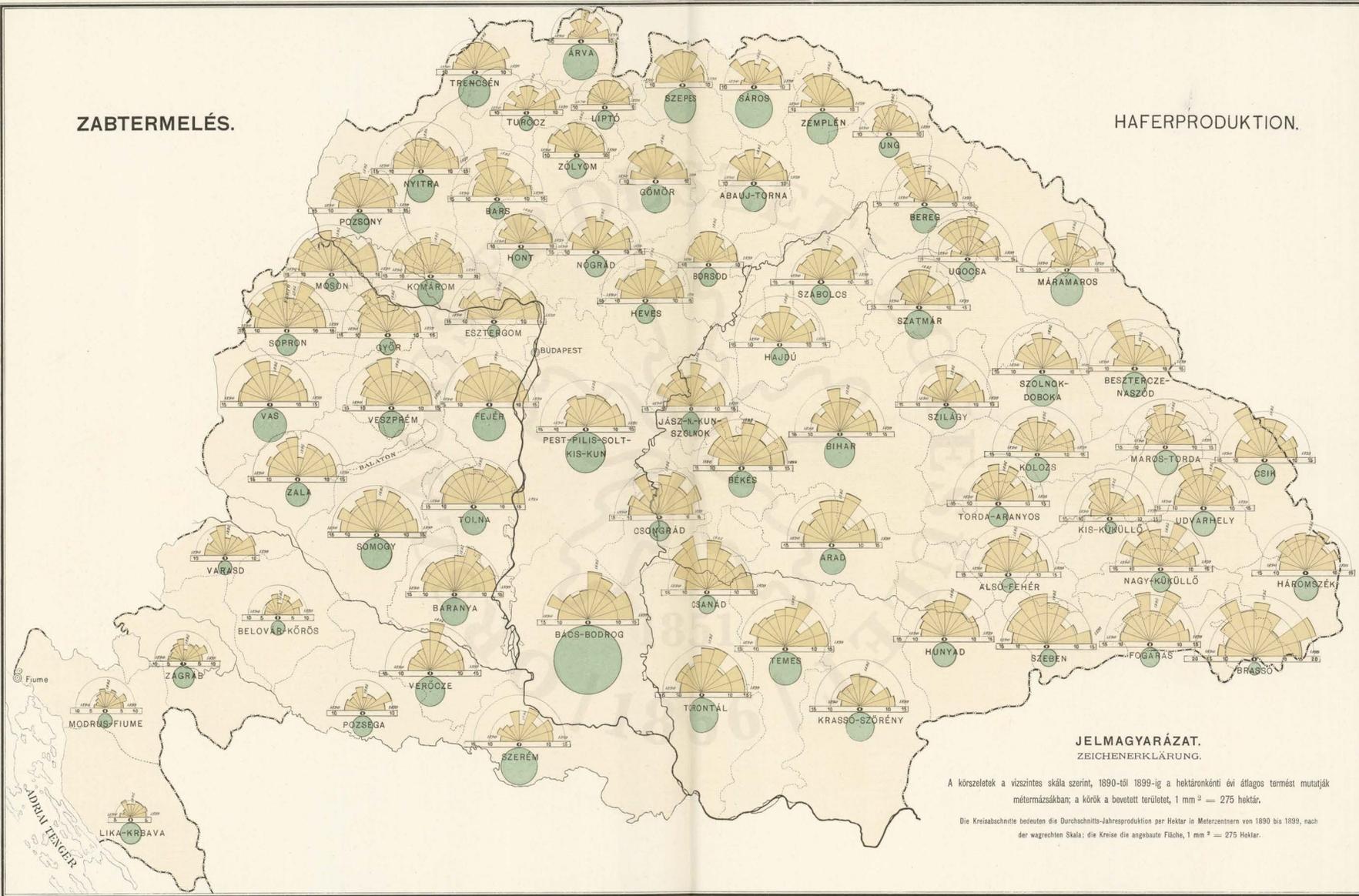
A körseleletek a vízszintes skála szerint, 1890-től 1899-ig a hektáronkénti évi átlagos termést mutatják métermázsákban; a körök a bevetett területet, 1 mm² = 275 hektár.

Die Kreisabschnitte bedeuten die Durchschnitts-Jahresproduktion per Hektar in Metermäszen von 1890 bis 1899, nach der wagrechten Skala; die Kreise die angebaute Fläche, 1 mm² = 275 Hektar

ZABTERMELEÉS.

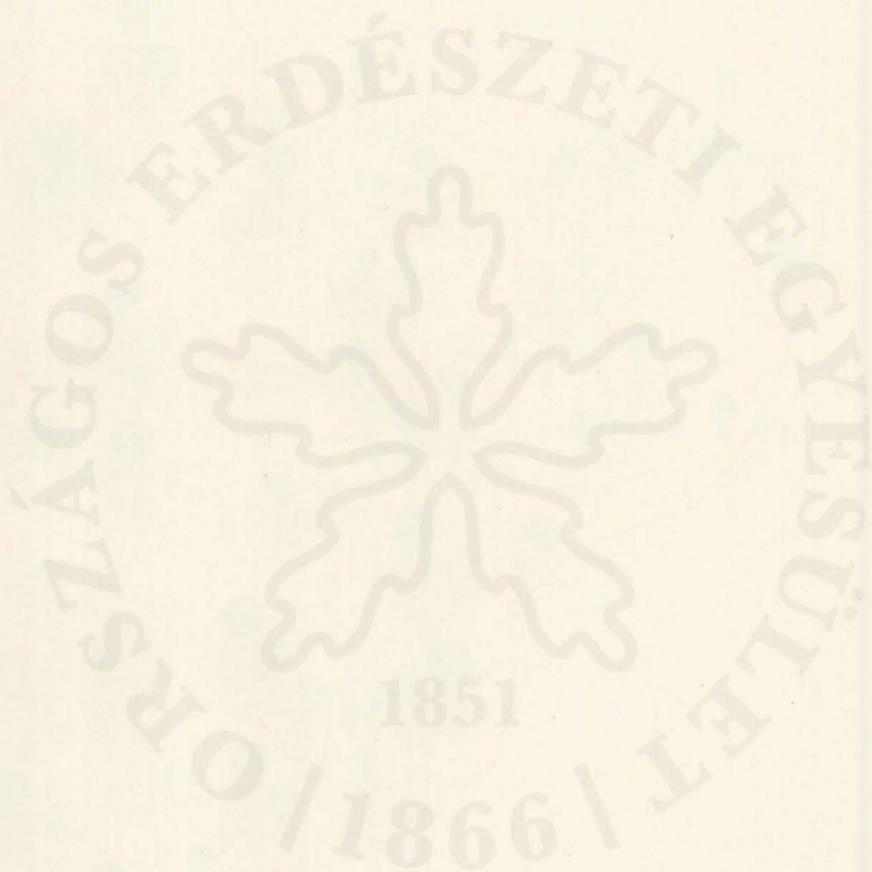
HAFERPRODUKTION.

JELMAGYARÁZAT.
ZEICHENERKLÄRUNG.

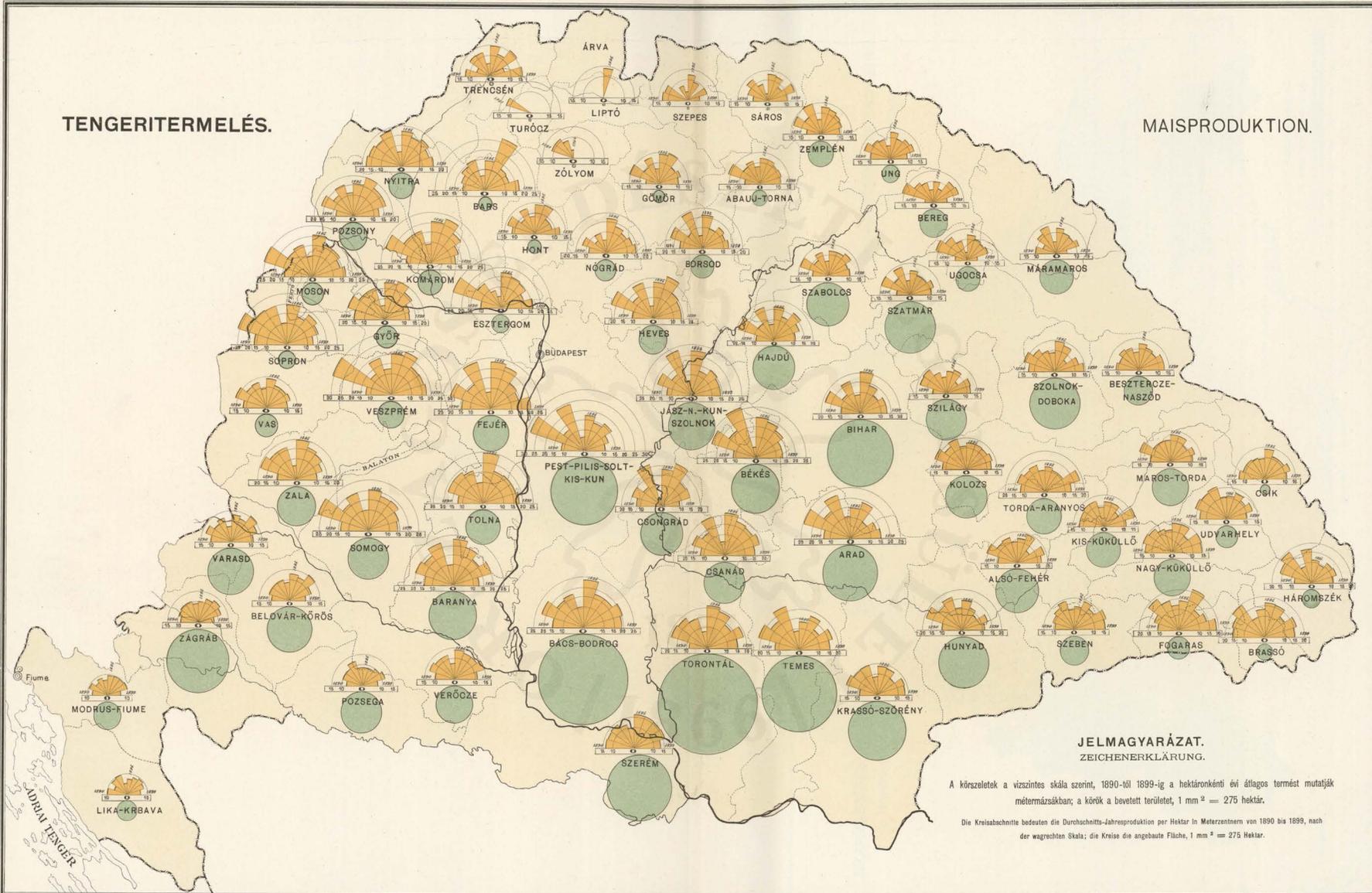
A körseleitek a vízszintes skála szerint, 1890-től 1899-ig a hektáronkénti évi átlagos termést mutatják métermázsákban; a körök a bevett terület, 1 mm² = 275 hektár.

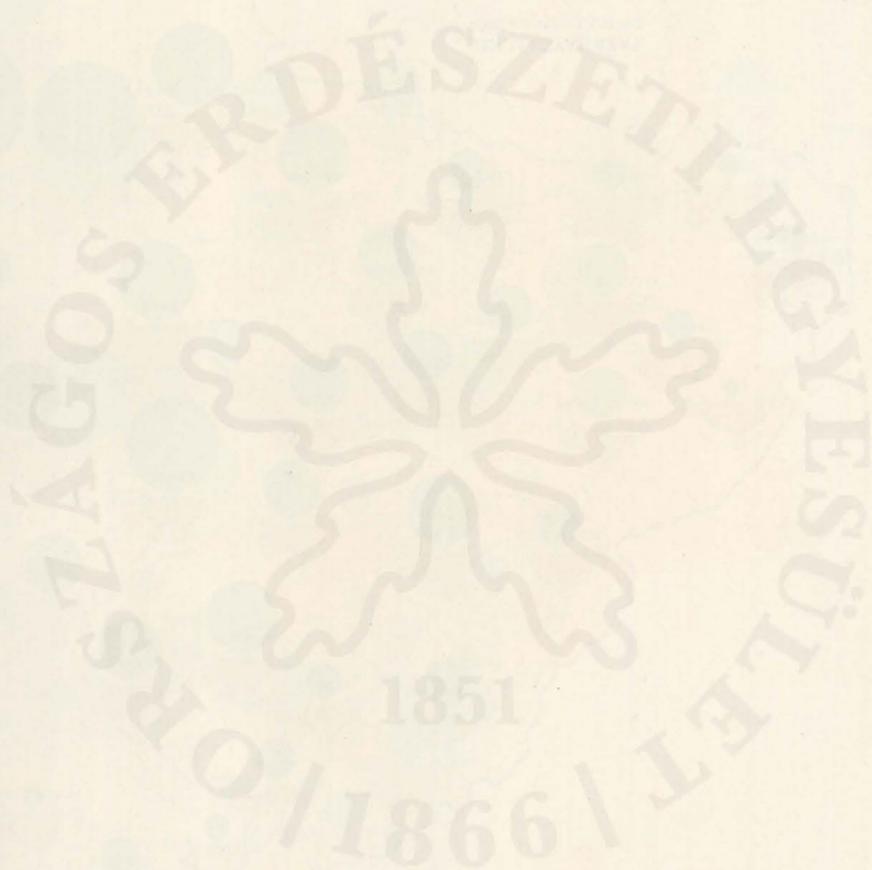
Die Kreisabschnitte bedeuten die Durchschnitts-Jahresproduktion per Hektar in Meterzentnern von 1890 bis 1899, nach der wagrechten Skala; die Kreise die angebaute Fläche, 1 mm² = 275 Hektar.

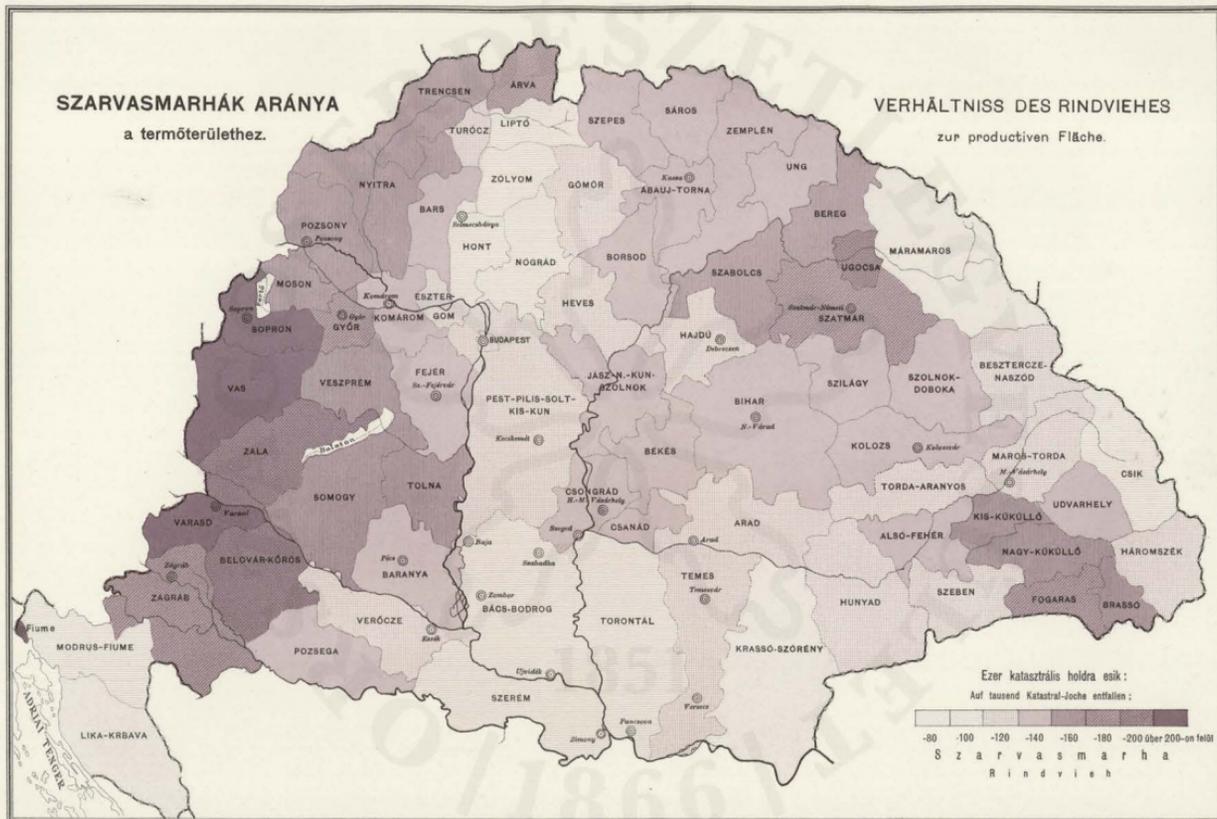

TENGERITERMELÉS.

MAISPRODUKTION.

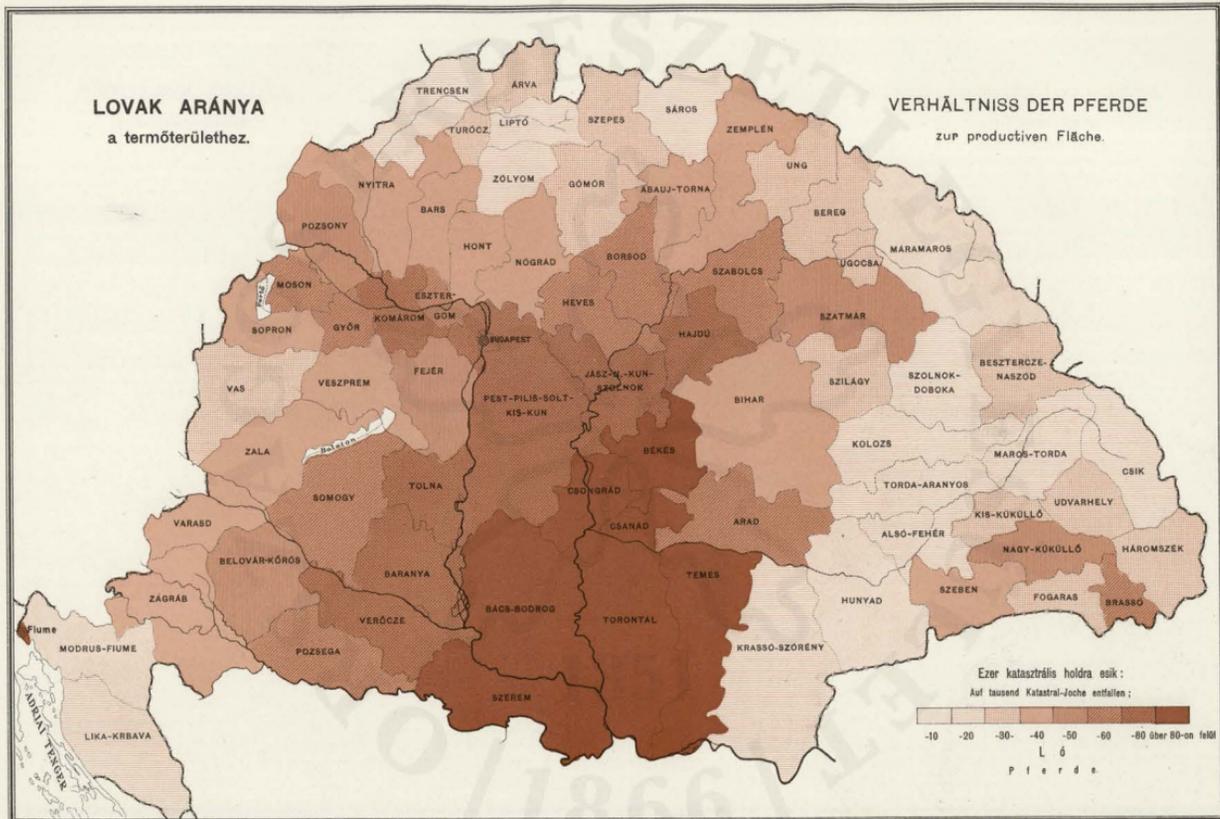

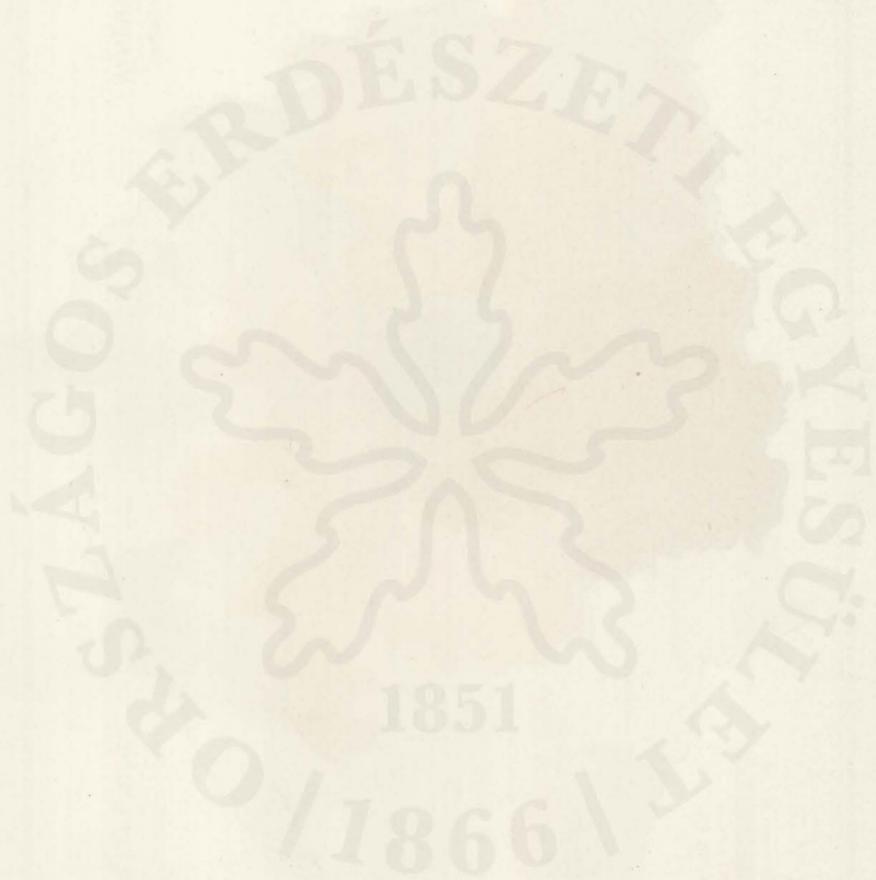

Forrás: Magyarország a f. térképekkel osztályozva.

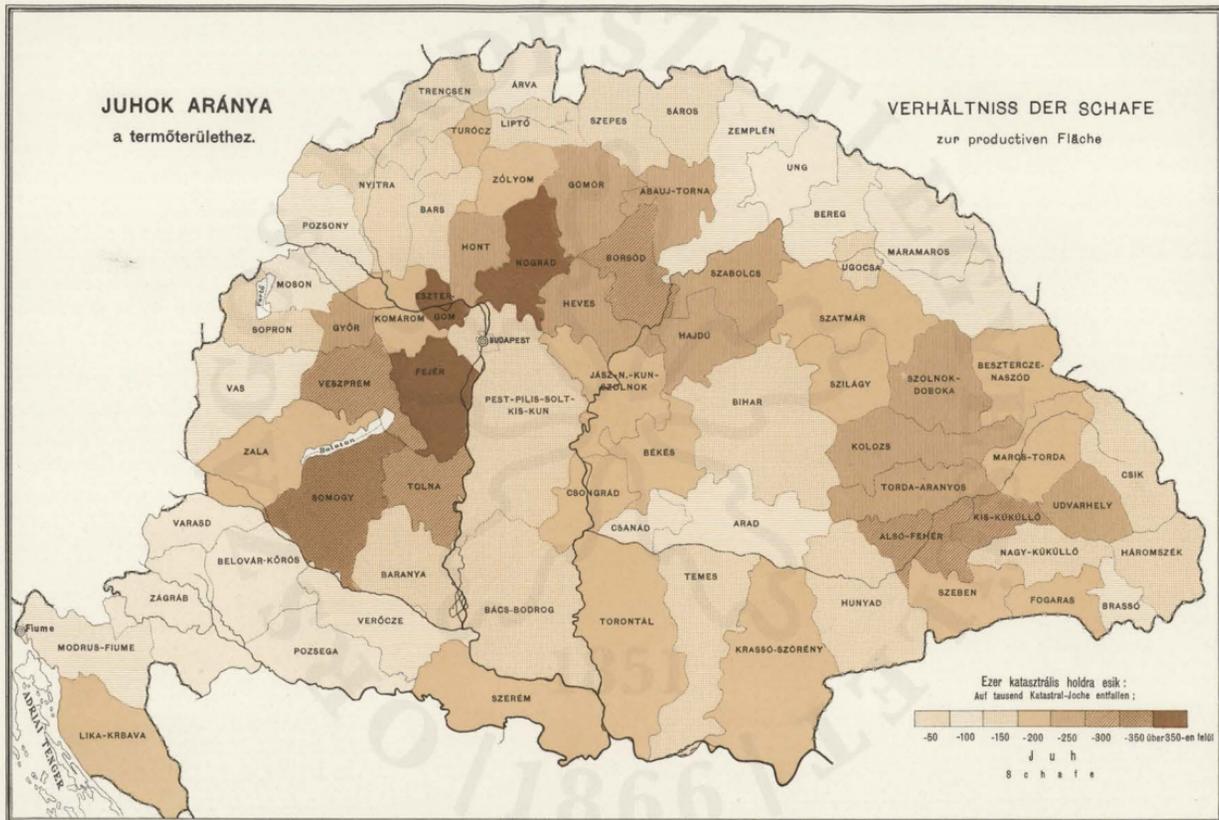

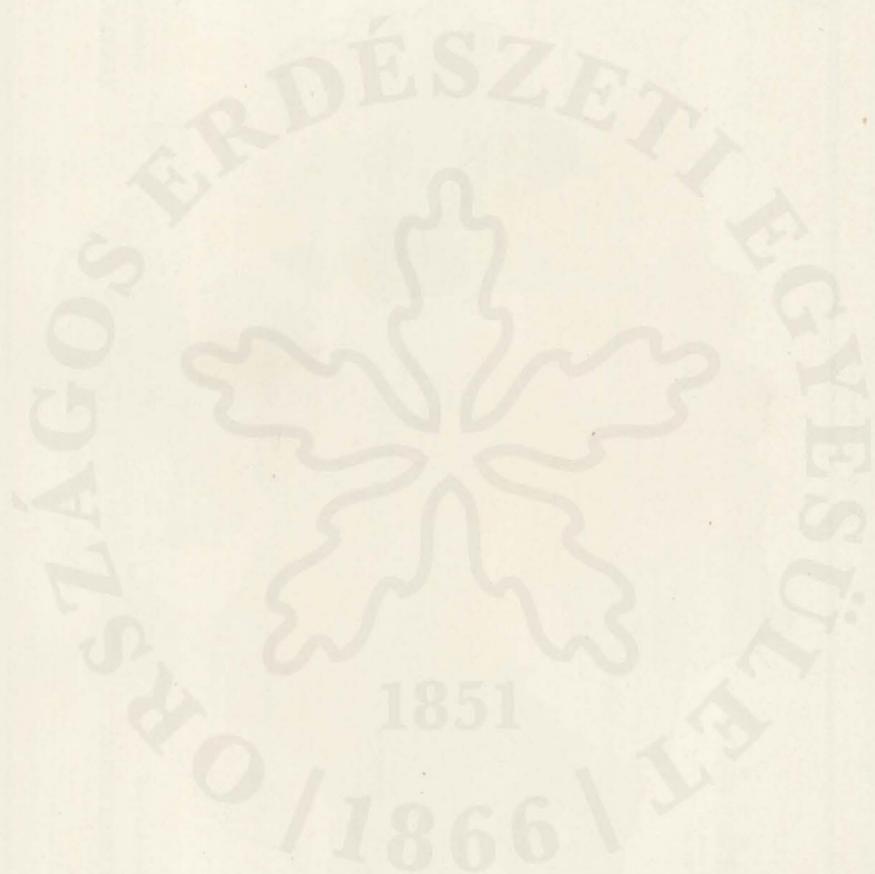
Forst Anhangszahlen u. f. Verhältnisse entfallen

Pest Megyei Statisztikai Hivatal

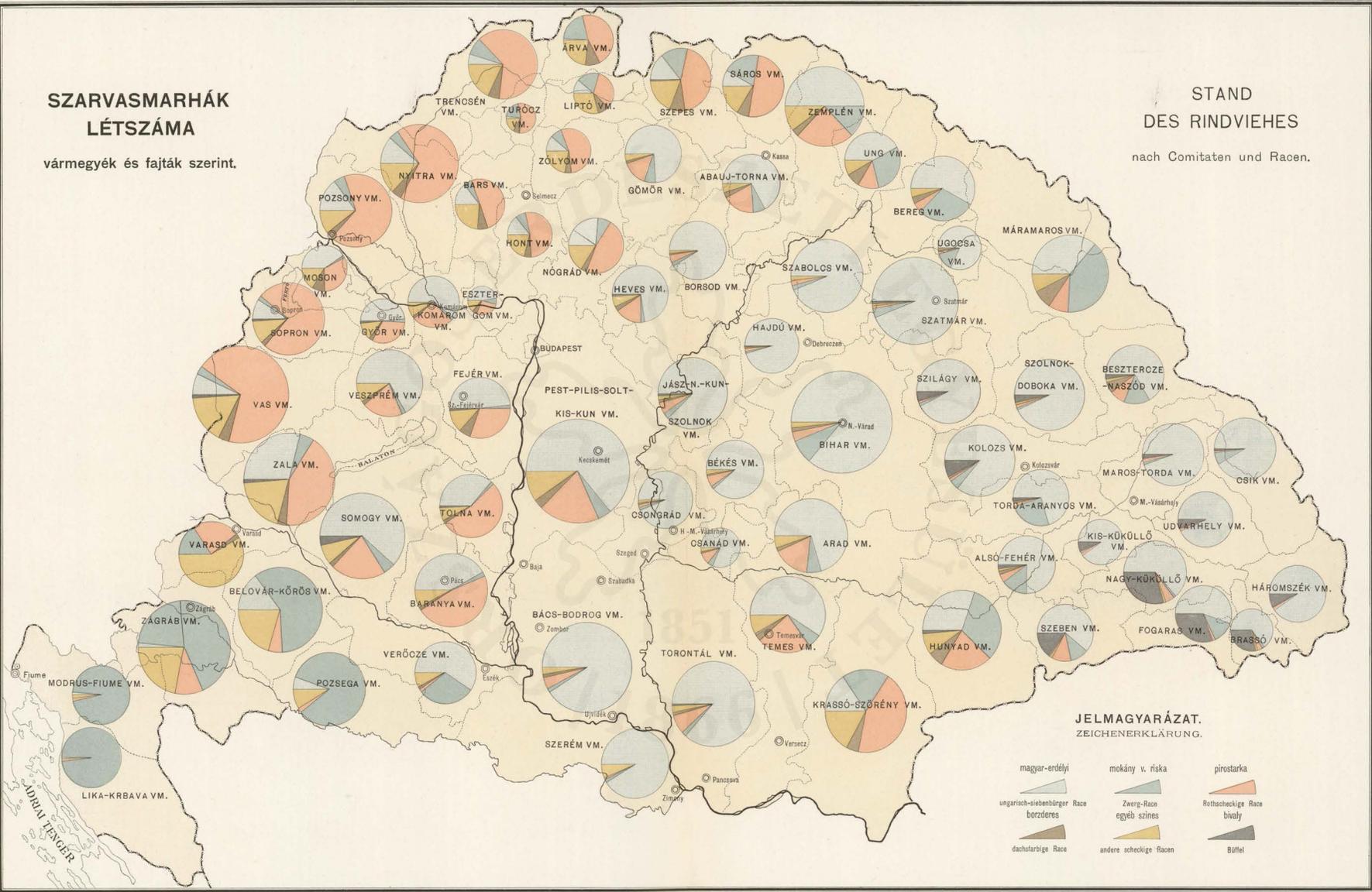

SZARVASMARHÁK LÉTSZÁMA

vármegyék és fajták szerint.

STAND DES RINDVIEHES

nach Comitaten und Racen.

JELMAGYARÁZAT. ZEICHENERKLÄRUNG.

- magyar-erdélyi
- ungarisch-siebenbürg. Race
- dachstamige Race
- mokány v. riska
- Zwerg-Race
- andere scheckige Racen
- pirostarka
- Rottscheckige Race
- Büffel

